ၸုၼ်ယုင်းၶိဝ်
ၾၢၼ်းပိၼ်လိၵ်ႈတႆး
ႁႆႈလမ်သမ်မိူင်း
ပၢၼ်ပိၼ်လဝ်ႈၼၢင်းတႆးၵေႃႉၼိုင်ႈ

ၽြႃႉလပ်သုမ်ႇမိူင်း

ပၢၼ်ပီၼ်ၸဝ်ႈၼၢင်းတႆးၵေႃႉၼိူင်ႈ

ၸုၼ်ယုင်းၶီဝ် ၽြၢၼ်းပီၼ်လိၵ်ႈတႆး

Twilight over Burma

My life as a Shan princess

By

Inge Sargent

မၢႆတမ်းပပ်ႉ

“လုမ်းယုၵ်ႉယွင်ႈၽူႈၵတ်ႉၶႅၼ်ႇၵူၼ်းမိူဝ်းတႆးၼပ်ႉမိုင်ၶွၵ်ႈ”

ၽြၢႉလမ်သုမ်ႇမိူင်း

ၸုၼ်ယုင်းၶိဝ် ၽြၢၼ်းပိၼ်လိၵ်ႈတႆး

လွႆႈထတ်း - **ၸုၼ်လိူၼ်**

လဝ်ႈၶွင် - **လၢႆးၸမ်းလုၼ် (ထုင်ႉလၢဝ်း)**

သၢင်ႇၶြၢင်ႊပပ်ႉ - **ၵၢႆႈတီႇ**

ၽိုၼ်မိူၼ် - 500

ၵိတ်ႇၵွၵ်ႇ - **ပီႊ** 2011 **လိူၼ်ၵျေးၵၢသ်ႉ (ပီႊတႆး** 2105 **ၼီႈ လိူၼ်ၵဝ်ႈ)**

(ၵၼ်ႉသတ်ႉ)

ယွၼ်းသိုပ်ႇမိုတ်ႈပၼ်

လႆႈယင်ႇႁၢၵ်ႈလပ်းပႅၼ်း ယိၼ်ႉလူလိၵ်ႈတႃးမႃး လႅမ်မိူဝ်ႈတိုၵ်ႉတိုၵ်ႉ တိုၵ်ႉႁၢတ်ႈ။ လိူတ်ႈႁၢၼ်ၼွင်းၸူင်း တေႃႇထိုင် ႁွၼ်းၶေႃ လိူင်းလႅဝ်း။ ပိုတ်ႇပၢင်ႇ၊ တၢင်းမႂ်ႇ တေႃႇထိုင် သႅၼ်ပၢႆး၊ သၢႆပႅၼ်း ... လူဝ်းၼႆႉ ပႅၼ်ပၢႆၵမ် ၸိုၵ်ႉ တွၼ်း ၵၢၼ်ၽူႈတႅမ်ႈတၢင်းၼမ် တႅင်ႇတႅမ်ႈပၢၼ်းပၢႆးဝႆႉ။ ႁူလ်းၵႃး ပၢႆၵမ်ၵေႃႉ လႅဝ် ၵၢၼ်တႅင်ႇတႅမ်ႈႁၢင်းၵွလ်း၊ ၵၢၼ်ပိၼ်ႇတႅမ်ႈ ပိၼ်ႇၽႃႇသႃႇ၊ ပိုၼ်းတူဝ် ၽူႈၼႄမ်း လူဝ်းၼႆႉ မီးၵေႃႇတေႃႉတေႃႉ။ ႁွလ်းမီး ပပ်ႉသၢင်း၊ လိူင်း၊ ဝွၵ်း၊ ၵႂၢမ်း မွၵ်ႇၵႂၢမ်းမႂ်း ၵမ်ႈၼမ်ၼမ်။

“မိူဝ်းၵႆတၢင်းၵမ်၊ ပပ်ႉလိၵ်ႈတိုၵ်ႉပဝ်ႇ၊ ႁူၵေႈႁွလ်းယွၼ်းထွမ်ႇ သႅင်ၽႅင်းဝၢၼ်” ၼမ်ႉႁၢမ်းၶေႃႈၽႅင်း Dr. လၢႆးၸမ်းလႅၵ်ႈ တႅမ်ႈဝႆႉ ထႅဝ်ၼႆႉ တိုၼ်းလပ်းမႅၼ်ႈၵၢဝ် လွင်ႈလုတ်ႈယွမ်း လႄႈ လွၵ်းၵူၼ်းၼွမ်း ၸွင်တႃးႁဝ်းလီလီ။ တူၵ်းထုၵ်ႇမႅၼ်ႈဝႃႈမႅၼ်ႈ။ ၵၢင်လႂ်တႄႉ ၸွႆႈႁႂ်ႈတႃး ၵွၼ်ၵၼ်သူင်တႅမ်ႈသူင်လူ သေ ပပ်ႉလိၵ်ႈတႃး ႁႂ်ႈၵွၵ်ႉမႃးလႆႈ ၵူႊပၢႆးပၢႆးၼၼ်ႉႁွလ်းၼင်ႇၵဝ်ႇ။

မိူဝ်ႈပီႊ 2008 လႆႈလူၵၢၼ်ႇပပ်ႉ “ၸ်ႇသႅင်ၾၼ်းၸမ်း” (Lords of the Sunset) ၵၢၼ် ၸုၼ်ယုင်းၸႅဝ် ပိၼ်ႇတႅမ်ႈဝႆႉၼၼ်ႉလႅင်ႇ ႁူႉၸိုၼ်းၸုၵ်းလႂ် လႆႈ ပပ်ႉ Twilight over Burma သေ လႅင်ႇလႆႈတုၵ်းယွၼ်း ႁႂ်ႈမၼ်းသိုပ်ႇ ပိၼ်ႇတႅမ်ႈထႅင်ႈယဝ်ႉ။ ၵိုၵ်ႇပိူင်ၼိူင်ႈတၢင်းၼိူင်ႈၵေႈ လီၵွၼ်ႁၼ် ၸဝ်ႈလႂ်၊ လီ ယွမ်းႁပ်ႉ လၢႆးၸပ်ႉ လၢႆးတႅင်ႇ လၢႆးတႅမ်ႈလိၵ်ႈ မၼ်းၼၼ်ႉယူႇ။

ယုမ်ႇယမ်ယိၼ်ယၼ်ဝႃႈ ပပ်ႉ “ၾႃႉလမ်သုမ်ႇမိူင်း” ၼႆႉ တေပဵၼ်ပပ်ႉ ၵၢၼ်ႁဵတ်းႁႂ်ႈလိူတ်ႈလူမ်းႁဝ်း ၸီးလႅဝ်ႈမႃး၊ တိုၼ်းသၢၼ်းမႃးလႆႈယူႇ ပွတ်း ၵွၼ်ႇတွၼ်းၼိူင်ႈၼႆႉသေ

ၽႅၼ်ၵၢၼ် လႄႈ ယိူင်းၵၢၼ် ႁႂ်ႈမၼ်ႈၼိမ် တေႃႇလိူဝ်ႉလၢတ်ႈသေၵမ်း

လၢႆးၸမ်းလုၼ် (ထုင်ႉလၢဝ်း)

ၵႂၢမ်းၸူမ်းၸွမ်း

ပေႃးဝႃႈ ဢမ်ႇမီးလွင်ႈၵမ်ႉၸွႆႈ တူၼ်ႈႁိူၼ်းၵဝ်ၶႃႈ ထႅတ်ႈ[1] ၵေႃႉပၼ် ဢဵၼ်ပၼ်ႁႅင်း ၸွႆႈထႅမ်ၵဝ်ၶႃႈႁူႊလွင်ႈလွင်ႈ ၸဵမ်ႁူဝ်တေႃႇႁၢင်ၼၼ်ႉလႄႈသင်၊ လုၵ်ႈယိင်းၵဝ်ၶႃႈ မႃႇယႃႇရီႇ တင်း ဢိင်ႇၼရီႇ ၶဝ်လႄႈ ပႃးၸဵမ်လုၵ်ႈၶူၺ် ၵဝ်ၶႃႈ ဢႅၼ်ႇတြူး[2] ၸိူဝ်းဢီးသူၼ်းႁႂ်ႈၵဝ်ၶႃႈ ၽႂ်းၼေလွင်ႈလဝ်ႈၵူႈၶဝ် လဝ်ႈ ၵျႃႇသႅင်ႇ လႄႈ ၵူၼ်းမိူင်းမၼ်းၼၼ်ႉလႄႈသင် ၵဝ်ၶႃႈတေဢမ်ႇပဵၼ်တႅမ်ႈပပ်ႉ ၼႆႉ။ ၵွပ်ႈၼႆႉ ၵဝ်ၶႃႈ ၶွပ်ႈၸႂ်ထိုင်ၶဝ် ယႂ်ႇယႂ်ႇၼမ်ၼမ်တေႃႉ။

ထႅင်ႈသမ်ႉ ၵဝ်ၶႃႈလႆႈၸူမ်းၸွမ်း လွင်ႈမႄႈလဝ်ႈၵေးလူးၵဝ်ၶႃႈ ဢႅလ်းၾရႅတ်ႈ ဢႅပ်ႈပိူဝ်းႁၢတ်ႈ[3] ၵေႃႉႁွမ်တွမ်းသိမ်းဝႆႉပၼ် လိၵ်ႈၸိူဝ်း ၵဝ်ၶႃႈ ယူႇတီႈသီႇပေႃႉသေ တႅမ်ႈၸူးမၼ်းၼၼ်ႉ။ ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈ လႆႈတူၺ်းလိၵ်ႈၸိူဝ်း ၼႆႉလႄႈလင်ႇ ၸၢင်ႊၶုၵ်းၶူၼ်ႉဝူၼ်ႉထိုင်လႆႈၶိုၼ်းႁူႊလွင်ႈ။ ၵဝ်ၶႃႈလႆႈၶွပ်ႈ ထိုင်ထႅင်ႈ ၸုမ်းၽူႈၸွႆႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈႁဝ်း ၶိူဝ်းပီး[4]၊ ၶေး[5] လႄႈ ရေႃးပိူတ်ႉ[6]ၶဝ်။ ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈ ၶဝ်မေႃထတ်းသၢင်၊ ပၼ်တၢင်းၸွႆႈလႄႈ ပပ်ႉၼႆႉ လင်ႇလီမႃးတၢၼ်ႇ ၼႆႉ။ ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈ ၶႅတ်ႉ ၶလႅၼ်ႇၶျီႇ[7]ၵေႃႈ ၸွႆႈထတ်းထိၼ်ပၼ်မႃး ၸဵမ်မိူဝ်ႈႁူဝ်တီး လႄႈ လႆႈၶွပ်ႈၸႂ်ထိုင်မၼ်းတေႃႉၼင်ႇၵဝ်ႇ။

---

[1] Tad
[2] Andrew
[3] Elfriede Eberhard
[4] Kirby
[5] Kay
[6] Robert
[7] Kate Clanchie

တႃႇတေပိုၼ်ႈၵွၵ်ႇပပ်ႉၼႆႉ ပေႃးၵမ်ႇပႃးတၢင်းၸွႆႈထႅမ် ပွပ်ႉ ၽရိတ်ႇၸ်ႇ[8] ၸလႄႈ ၶျႃလ်း ၵုတ်ႇမႅၼ်ႇ[9] တိုၼ်းတေၵမ်ႇပဵၼ်မႄးလႆႈ။ မူၼ်ၵဝ်ၶႃႈ ထုၵ်ႇၼီႈၶဝ်ဝႆႉယဝ်ႉ။ ထႅင်ႈသမ်ႉ လႆႈၶွပ်ႈၸႂ်ထိုင် ပီလ်ႇ ႁႃႇမိလ်ႇတၼ်ႇ[10] တီႈ ႁူင်းၵိတ်ႇလိၵ်ႈ လၼ်ႉလွမ်ႁႃးဝၢႆးၵီး[11] ၵေႃႉသူၼ်လႆႈသူၼ်ၸေႃး ၼိူဝ်ပပ်ႉ ၵဝ်ၶႃႈၼႆႉ။

လိၼ်းသုတ်းၸတႉ လႆႈၶွပ်ႈၸႂ်ထိုင် ၸၢႆးယိင်းႁတ်းႁၢၼ် လူဝ်းယူႇ သဝ်းတီႈမူိင်းမၢၼ်း ၵူႊတီႈၵူႊလႅၼ်း၊ လူဝ်းမေႃမီးလွင်ႈမီတ်ႈတႃႇ၊ လူဝ်းၸွႆႈထႅမ် ၵဝ်ၶႃႈၵူႊလွင်ႈ တေႃႇထိုင် ယၢမ်းလိၼ်းသုတ်း ႁဝ်းၶႃႈၸဝ်တေၽၢတ်ႇၵွၵ်ႇမႄး ၼၼ်ႉ။ တႃႇတေပိုတ်ႇၸၼၵိုဝ်ႈၸဝ်ၼၼ်ႉ သမ်ႉထုၵ်ႇလီဝူၼ်ႉတေႉယူႇ။ ၸဝ်ယူႇ သဝ်းဝႆႉ တီႈၼၼ်ႉလူး။ ၵူလ်းၵႃး ၵဝ်ၶႃႈတေၵမ်ႇလိမ်းလႆႈၸဝ်သေၵိတ်း။

---

[8] Bob Pritzker
[9] Charles Goodman
[10] Bil Hamilton
[11] University of Hawii

ၶေႃႈၼမ်း

ဝၼ်းၶၢဝ်းႁွင် မိူဝ်ႈယၢမ်းဝၢႆးဝၼ်း။ လႅၵ်ႉမႆႈတႅင်ႈတႅင်ႈဝၼ်းၼိူင်ႈ။ မႅၼ်ႈမိူဝ်ႈပီႊ 1966 လိူၼ်လုၼ်ႉ။ မီးၵႃးဝွၵ်ႉသႅၵ်ႉၵႅၼ်ႉပီႉထလ်ႉ,[12] လမ်းၼိူင်ႈ ၶပ်းလူး သျလွသ်ႇလဝ်ႉတၼ်ႉ,[13] ၵၼ်ပႅၼ်ၶႄႈႁဝ်ႉ, မိူဝ်ႈပၢၼ်လူဝ်ႊပၢၵ်ႉ, သိပ်း ၸဵတ်း။ ၶႄႈႁဝ်ႉလင်ၼႂ်ႇ မီးဝႆႉတီႈ ၵေႊတွၼ်ႊ ပေႊလၢၵ်ႊမၢႆ (15)[14] ၼႂ်းဝဵင်း ဝီၼ်ႉၼႃႉ,[15] ၵၼ်ဝဵင်းငဝ်ႈလိူင်ႈ မိူင်းဢေႃးသတြီးယႂ်း။ ၼိုၼ်းၶျႃင်ႈၼိူင်ႈ ၵႅတ်း ပႅၼ် ႁူင်းႁၢမ်းၼိုၵ်ႉတွၼ်းဝႆႉ။ တီႈၽွၵ်းတူလႅၵ်း ဝၢင်းၶႃႈၼႂ်ႇ မီးပလိၵ်ႈ ဢေႃးသတြီးယႂ်းၶဝ်ပႂ်ႉယၢမ်းသေ ထႅတ်ႈထၢမ်ၵႃး လိူဝ်းတေၶဝ်ႈၼၼ်ႉ။ ပေႃးမီးၶေႃႈ ဝၢင်း လင်ႉပၼ်ၶဝ်ႈၼႂ်းဝၢင်းၶႃႈ။ ႁူလ်းၵႃး တီႈၵႃးၼႂ်ႇၶတႃႇ ပႃးဝႆႉဝႂ်ၵမ်ႇယၼ် ၵၢၼ်ၸႅဝ် တီႈလုမ်းၸဝ်မိူင်းထႂ်း ဝဵင်းဝီၼ်ႉၼႃႉမႃး။

ၵႃးလမ်းၼႂ်ႇ ၶပ်းမႃး မေႃးၶုၵ်းၶုၵ်းၶၢၵ်းၶၢၵ်း ၼိူဝ်တၢင်းၵၼ်သိူဝ်ႉ, မၢၵ်ႉၵွၼ်လႅၵ်ႇလႅၵ်ႇလွၵ်ႇလွၵ်ႇၵွၼ်ႉ, ၼႂ်းၵၢင်သူၼ်မွၵ်ႉ, ၵၼ်လွမ်ႇႁွပ်ႈ ၶႄ လူင်ဝႆႉၼၼ်ႉသေ ပေႃးၽဵဝ်ၶၢင်ႈၶႄၽဝ်ႉၸူၼၼ်ႉၵေႃႈ ၵိတ်းပဵတ်ႈ။ ၼၢင်းယိင်း ၵွၼ်ႉ, လၢဝ်းယူႇရူပ်ႇ ၵေႃႇလွၵ်းႁူဝ်ၸဵပ်ႉယၢင်ႉ, မိူင်းလႅင်ႉလၢၼ်းဝၼ်းၵွၵ်ႉ, ဢေႃးသတြီးယႂ်းၵေႃႇၼိူင်ႈ လူင်းၵႃးမႃး။ မၼ်းပႆၼိုၼ်ႈ ၶူဝ်လႆၶေႈ ၵၼ်ၼိုၼ်ႈလူး ၽွၵ်းတူလူင်ၶဝ်ႈၶႄႈ။ မီးဢေယိင်းၵွၼ်ႉ, လုၵ်ႈၼိုင်ႈ ယူႇရူပ်ႇဢေႃးသတြီးယႂ်း ပၢၼ် သိပ်းၶူပ်ႉ,ၵေႃႇၼိူင်ႈ ၶလႈ လီတ်းၶူပ်ႉ,ၵေႃႇၼိူင်ႈ လုင်မိုဝ်းပႃးလွမ်းမႃး။ ၶဝ်သၢမ်

[12] Volkswagen Beetle
[13] Schloss Laudon
[14] 15th Bezirk
[15] Vienna

ၵေႃႉ ယၢင်ႈၶဝ်ႈမႃးႁွင်ႈႁပ်ႉၶႅၵ်ႇ, ၼႂ်းႁေႃဢၼ် ႁၢင်ႈမိူင်ႈဝႆႉတင်း ၸူဝ်းႁိူၼ်း ၶိုၵ်ႉၶိုၵ်ႉ ပၢၼ်လူဝ်ႊပၢၵ်ႇသိပ်းပဵတ်ႇၼၼ်ႉ။

ႁူၼ်းၶႅၵ်ႇ, ၼႂ်းႁွင်ႈႁပ်ႉၶႅၵ်ႇ,ၼႂ်းႁေႃ လိူဝ်းပဵၼ်လၢဝ်းၵေႃးသီးယႂ်းၵမ်ႈ ၼမ်ၼၼ်ႉ ဢွၼ်ၵၼ်မိုၼ်းတႃတူလ်းတေႃႇၶဝ်သၢမ်ၵေႃႉ။ ၼၢင်းယိင်းၼၼ်ႉ ၵေႃႈ လုင်မိုဝ်းလုၵ်ႈယိင်းမၼ်းသွင်ၵေႃႉသေ ၼဵတ်ႈႁႃတူလ်း ၵေႃႉမၼ်းၼွႆႈႁၼ်။ ပႂ်ႁူႇလူး ၼၢင်းယိင်း ၵေႃႉၼုင်ႈဝႆႉသိူဝ်ႈၸူဝ်းမၢၼ်း ၸဵမ်ႉၸဵမ်ႉလဵပ်ႈလဵပ်ႈၼၼ်ႉ။ ၼၢင်းယိင်းဢွၼ်ႇယူးရူပ်ႉၼၼ်ႉလၢတ်ႈဝႃႈ

“ၶႃႈၶႂ်ႈထူပ်း လွမ်သိုၵ်းလူင်”

ၼၢင်းယိင်းမၢၼ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ လႆႉတႃတူလ်းႁူႇ, တၢင်းၸုဝ်လႆ ဢၼ် ၼိုၼ်ႈလူးႁၢင်ႈၼိူဝ်ႈၼၼ်ႉ။ မၢၵ်ႇတႃ ၼၢင်းယိင်းဢွၼ်ႇယူးရူပ်ႉၵေႃႈ တိႃႇတူလ်း လွမ်းသႂ်တႃ ၼၢင်းယိင်းမၢၼ်းႁူႇၸလႈ လင်ႇလႆႈႁၼ် ႁူၼ်းလႂ်းသုင်သုင် လၢဝ်းၵေႃးသီးယႂ်းၵေႃႉၼိူင်ႈ မီးယူႇတီႈႁၢင်ႈၼိူဝ်။ ႁူၼ်းလႂ်းၵေႃႉၼၼ်ႉ ၼဵတ်ႈ ဝႂ်ႇလင် ပိုတ်ႇၽၵ်းတူ ပႂ်းၸဝ်ႈႁူႇတၢင်းၼွႆး။

ၼၢင်းယိင်းမၢၼ်းၵေႃႈ လၢတ်ႈသၼ်ႇသၼ်ႇသႂ်သႂ်ဝႃႈ

“ၼင်ႈၶေႃ ၵိၼ် ၼမ်ႉၼိင်ႈလွၵ်းၼိုင်ႈ ၼေႃး”

ၼၢင်းယိင်းဢွၼ်ႇ, လၢဝ်းယူးရူပ်ႉၼၼ်ႉၵေႃႈ လုပ်ႈၸူၼ်ႁူဝ်မၼ်းသေ လၢတ်ႈဝႃႈ

“လူမ်းယဝ်ႉၶႃႈ၊ ဢမ်ႇၵိၼ်ၶႃႈယဝ်ႉ၊ ၶႃႈမႃးတီႈၼႆႉၼႆႉ ၶႆႈမႃးႁုမ်ႁၼ် တင်းလွမ်သိုၵ်းလူင် လွင်ႈသုၼ်ႇတူဝ်ၶႃႈ ဢိတ်းၼိုင်ႈၵေႃႈ”

လုၵ်ႈယိင်းမၼ်းသွင်ၵေႃႉၵေႃႈ တိုၵ်ႉယိပ်းမိုဝ်းၸမႈၶဝ်ဝႆႉ။

ၼၢင်းယိင်းမၢၼ်းၼၼ်ႉ ၶၢၼ်မိုၼ်း ၶမ်မိုတ်ႉၶမ်မိုတ်ႉဝႃႈ “ဢိုမ်း … မၼ်းလိုဝ်ႈႁိုဝ်ႉဝႆႉဢိုဝ်ႈ၊ မၼ်းဢမ်ႇပေႃးယူႇလီ သူၶႂ်ႈႁူႉ”

ၼၢင်းယိင်းယူးရူပ်ႉၼၼ်ႉၵေႃႈ တုမ်ႉတွပ်ႇမိုၼ်းႁမ်းလဵဝ်ဝႃႈ

“ဢမ်ႇယူႇလီ? တၢင်းဢၼ်မၼ်းဢမ်ႇယူႇလီၼၼ်ႉ တိုၵ်ႉမီးၶႂ်ႈတၢႆ,

လဵၼ်ႈပၢႆးၶဝ်ႈၵူႃႇ ႁၢင်ႈၼိူဝ်ၼၼ်ႉႁွၼ်ႇၶႃႈႁႃႉ”

တီႈတေႉ ၵူၼ်းလၢႆးၵေႃႉသုင်သုင် ပၢႆးၶဝ်ႈၵူႃႇၼႂ်းၸွင်ႈ တၢင်းၼိူဝ်ၼၼ်ႉ ပဵၼ်လွမ်သိုၵ်းလူင်ၶေႇဝိၼ်း[16] လဝ်ႈၵွင်းပွင်သိုၵ်း ၵေႃႉယိုတ်းၵွင်းပွင်မၢၼ်ႈမိူင်း မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးသီႇပီးၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၼၢင်းယိင်းမၢၼ်းၼၼ်ႉၶတႉ ပဵၼ်မေးၼၢင်းမၼ်း လိုဝ်ႈၸွင်ႉဝႃႈ ၶိၼ်ႇမေႇတၢၼ်း[17]။ မၢင်းၵေႃႉၶတႉ တေႁူႉလၵ်းလိုဝ်ႈမၼ်း ၶိတ်ႇထီႇပႃႉတၢၼ်း[18]ၼႆႁွလႆး။ ၶႃပူႇၵွၵ်ႇမႃးၽိဝ် ဝိင်းဝီၼ်ႇၼႂ်ႇ တႃႇယူတ်းယႃ တၢင်းပဵၼ်လွႆယုင်ႈယၢင်ႈ လွမ်သိုၵ်းလူင် ၵၼ်ၵမ်ႇလၢင်းၶႆးလၢတ်ႈၶေလႆႈပိူၼ်ႈၼၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈ လုၵ်ႈၼွင်ႈပွင်ႈပၢႆ လိူဝ်းပဵၼ် လဝ်ႈၼႃႈတီႈသိုၵ်းထၢၼ်ႈသုင်ၶဝ် တင်း လဝ်ႈၼႃႈတီႈၽွႆႇလွပ်ႇၶၢဝ်ႇၵၢၼ်သိုၵ်းၶဝ် ပႃးလွမ်းမႃးမီးႁႃႈသိပ်းပၢႆၶလႈ လူဝ်းၽိဝ်ဝိင်းဝီၼ်ႇၼႂ်ႇဝံႉ လင်ႇလႆႈၶၢတ်ႈ ၵၢဝ်ႁေႃသျလွသ်ႉလဝ်ႇတၢၼ်ႇဝံႉတင်းလင်။ လွမ်သိုၵ်းလူင်ၶေႇဝိၼ်းၵေႃႈ ယူႇတီႈႁေႃလင်ၼၼ်ႉသေ ၵူႃႇၶေ ၶူးမေႃယႃလူင်ပၢႆးယႃလွႆ ႁၼ်းသ်ၸွၾႃႉ[19] ၵေႃႉလိုဝ်ႈသိၼ်လိုဝ်းလင်းသေပိူၼ်ႈတီႈသုတ်း ၼွင်းမိူင်းၵေႃးသတြီးယွႆးၼၼ်ႉ။

ၼၢင်းယိင်းၵွၼ်ႇ လၢဝ်းယူးရူပ်ႉ ၵေႃႉႁတ်းတေႃႇၼႃႈတေႃႇသူႈ ၵူၼ်းၵေႃႉတိုၵ်ႉပၢၼ်ႇပွင်မၢၼ်ႈမိူင်း ၵေႃႉယိင်းယွႆႇသုင်သုတ်းၼၼ်ႉၶတႉ ပဵၼ် ဢိင်းၵိူဝ်း ဢဵပ်ႈပႂ်းႁႃတ်ႈ[20] ယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈ တီႈမိူင်းသီႇပေႃႉၶတႉ ၵွၼ်ၵၼ်ႁူႉလၵ်းမၼ်းဝႃႈ လဝ်ႈၼၢင်းသူႉလၼ်ႇတီႇၼႆယဝ်ႉ။ မိူင်းသီႇပေႃႉၼႆႉ မီးၼိူဝ်သဵၼ်ႈတၢင်းလႅင်ၽႂ်း ဝိင်းလိူဝ်ႇ တေႃႇ လႃႈသိဝ်ႈ။ ပဵၼ်မိူင်းတၢင်းမိူင်းၼိူင်ႈ ၵၼ်မီးၼႂ်းမိူင်းမၢၼ်း လိင်ႇၸွင်ႇဝၼ်းၵွၵ်ႇသေ ၼႂ်းၵၢႆးမိူင်းတၢင်းတၢင်းသိင်ႈၼႆႉ။ ပဵၼ်မိူင်းၵၼ်မၢၵ်ႈမီးလီပဵၼ်သေပိူၼ်ႈ။ တူၼ်ႈႁူၼ်း မၼ်းသမ်ႉ ပဵၼ်လဝ်ႈႁႃႇသိင်ႇ လဝ်ႈၾႃႉသီႇပေႃႉ ၵေႃႉလိုၼ်းသုတ်း။ ၵေႃယိင်းၵွၼ်ႇသွင်ၵေႃႉ ၽိဝ်ၼႂ်းႁေႃသျလွသ်ႉလဝ်ႇတၢၼ်ႇ လွမ်းၶမႈၸဝ် မိူဝ်ႈလိုၼ်လုၼ်ႇ 1966 ၼၼ်ႉၵေႃႈ ပဵၼ်လုၵ်ႈယိင်း လဝ်ႈႁႃႇသိင်ႇ တင်း ဢိင်းၵိူဝ်း။ လိုဝ်ႈၸႃႁွင်ႉဝႃႈ မႃႇယႃႇရီႇ ၶလႈ

---

16 ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း
17 ခင်မေသန်း
18 Kitty ဘသန်း
19 Hans Hoff
20 Inge Eberhard

ၵိင်ႇၼရီႇ ၼႆယဝ်ႉ။

ဢိင်းၵိူဝ်း တင်း လဝ်ႇၵျႃႉသႅင်ႇ ႁူပ်ႉၶၼ်ၵၼ်တီႈ ဝိင်းတႅၼ်ႇဝိူဝ်ႇ[21] လေႊမိူင်းၶေႃႉလူဝ်ႇရႃးတူဝ်း[22] မိူင်းႁူမ်ႈတုမ်ႊဢမေးရီးၵႃး မိူဝ်ႈၶၢသွင်ၵေႃႉ ၵျႃႉ ၶဝ်ႈႁဵၼ်းလၼ်ႉလွမ် မိူဝ်ႈ 1950 လူဝ်ႊသိပ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ။ ၽွင်းလဝ်ႇၵျႃႉသႅင်ႇ တိုၵ်ႉမႃႊ ဢိင်းၵိူဝ်း ယူႇၼၼ်ႉ ဢိင်းၵိူဝ်း ႁူႉလၵ်း လဝ်ႇၵျႃႉသႅင်ႇ ပဵၼ်လုၵ်ႈ ႁဵၼ်းၽိူင်ႈ မိူၼ်ပိူၼ်ႈမိူၼ်ၶဝ်း ၵေႃႉၼိူင်ႈၼႆၵွႆးလႆး။ ဝႃးၼၼ်ႉ ၶၢသွင်ၵေႃႉ ပဵၼ် ၸူႉလူဝ်းၵၼ်ယဝ်ႉသေ ႁူပ်ႉႁူႈသွၼ်ႉမိင်ႈ မိူဝ်ႈလိူၼ်မၢၸ်ႉ 1953 ၼၼ်ႉ။

တီႈတေႃႉမၼ်းၸတႃႉ ၸိမ်မိူဝ်ႈ လိူၼ်လၼ်ႇဝၢႆႇရီႇ 1947 လဝ်ႇၵျႃႉသႅင်ႇ ပႆႇမႃးၶဝ်ႈလၼ်ႉလွမ် တီႈမိူင်းႁူမ်ႈတုမ်ႊဢမေးရီးၵႃးၼၼ်ႉ ပေႃးတၼ်း လႆႈပုတ်ႈမၢၼ်ႈတႅၼ်းမိူင်း ပဵၼ်လဝ်ႇၽႃႉလူင် မိူင်းသီႇပေႃႉဝႆႉယဝ်ႉ။ ဢိင်းၵိူဝ်း ၸတႃႉ ၽိဝ်ၶႄႇသီႇပေႃႉယဝ်ႉ ဝၼ်းတီႈ 2 လိူၼ်ၸူဝ်ႇၸိမ်ႇပီႇ 1957 လင်ႇလႆႈ ထုၵ်ႇယုၵ်ႉပဵၼ် ၼၢင်းတိုဝ်းလုမ်ႈလူင် မိူင်းသီႇပေႃႉ လွမ်းၽိူင်ႈ ၸဝ်ႈၶၢင်ႈၸဝ်ႈ ၶႄႇ။ ၶၢပူႇၵွၵ်ႇ ပဵၼ်ႁူးဢၼ်လိုဝ်ႈသႅင်လိုဝ်းလင်းသေပိူၼ်ႈ ၸဝ်ႈမိူင်းလဝ်ႇ ၽႃႉတႃး သၢမ်သိပ်းပႃႈသီႇမိူင်း။ မိူင်းလဝ်ႇၽႃႉတႃး မိူဝ်ႈပၢၼ်ၼၼ်ႉ ႁူမ်ႈတင်ႈ ပဵၼ်လိုင်ႈတႃးဢၼ်လဵဝ်ၵၼ်သေ မီးလၼ်ႉထၢၼ်ႈၵျၢၼ်းပွင်ၶွင်းၶေႃ ၸဝ်ႈမိူင်း ႁူမ်ႈတုမ်ႊမိဵၼ်ႈမျႃႉဝႆႉယူႇ။

ၽူႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈ လၢဝ်းၸိုဝ်းတႅၼ်းၼိသျ်ႉ[23] လိုဝ်ႈၶွင်ႉဝႃႈ ဢၵ်ႉ ၶရျႃႉ ရပ်ႉၼီလ်ႇသႅၼ်ႇ[24] ၵေႃႉယၢမ်ႈၽွႆႈလွၼ်ႇ ၽိဝ်သီႇပေႃႉမႃး မိူဝ်ႈၶၢဝ်း 1950 လူဝ်ႊသိပ်းလမ်သုတ်းၼၼ်ႉ တႅမ်ႈသႂ်ႇၸဝ်ႈပပ်ႉမၼ်း *ၽိၼ်ႇလီၼ်ႁွင်းမူႇၶမ်း*[25] ၼၼ်ႉဝႃႈ "ဢၼ်လီဢၢမ်းၼၼ်ႉၸတႃႉ ႁူၼ်းပိုၼ်ႉတီႈၶဝ် ႁူမ်လူမ်းယွမ်းၶပ်ႉ ၼၢင်းယိင်းၵွၼ်ႇယူးရူပ်ႉၵေႃႉၼိူင်ႈ ပဵၼ်ၼၢင်းတိုဝ်းလုမ်ႈလူင်ၶဝ် ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈလဝ်ႉၸတႃႉ ပဵၼ်လႆႈၶိုဝ်ဢမ်ႇပဵၼ်လႆႈၼႆ မၢင်းၵေႃႉယင်းမႆႈလႅဝ်လွမ်းယူႇ။ ယူႇၶိုင်မေးၸလႆႈ လႅဝ်ၸမ်းဝဝ်းၶဝ်ၵေႈ ဝဝ်းၽိူဝ်ႈၶႃႈလႃႊၵျႃႉသေ မိူဝ်ႈလဵဝ်ၸတႃႉ

---

[21] Denver

[22] Colorado

[23] Danish

[24] Aage Krarup-Nielsen

[25] The Land of the Golden Pagodas

ၵူၼ်းမိူင်းသီႇပေႃႉတင်းမိူင်း ၵႂၼ်ၵၼ်ၶႅၵ်ႇၶႂမ် ၸေႃင်းၽႃႇၶဝ်၊ သႂၼ်ႇပၼ် ၸမ်ႉ ၸိူင်ႈလွႆႈလီဝ်ၵၼ် တင်းၶဝ်ယူႇယဝ်ႉ။”

ဝႃးသေ လဝ်ႈၵျူႇသိၼ်ႇ ၶိုၼ်းလိၵ်ႈတီႈ မိူင်းၶွမ်ႈတုမ်ႊၵၢၼၼမ်းရီးၵွႆး ယဝ်ႉ မိူဝ်းၽိုဝ်မိူင်းသီႇပေႃႉၼႆႉၵေႃႈ ၵဝ်ပႂ်ႇဝူၼ်ႉ ႁပ်ႈဢဝ်ႈပၢၼ်မိူင်းမႂ်ႇ မႃးလွၵ်ႉတိုဝ်း ၸွႆးပၵ်းပိူင်လဝ်ႈၼႂ်ႇၽႃႇငမ်းမိူင်း တီႈမိူင်းမၼ်းယဝ်ႉ။ ၶေႃႈၶပ်ႉ ၶၼ် လဝ်ႈၵျူႇသိၼ်ႇ ၵၼ်ၸိုၼ်ႈယၢင်ႈတၢင်းၸေႃႈသုတ်းၸၼ်ႉလမ်း မၼ်းၵၢၼ်း ၵဝ်တိူၵ်ႇၶိုၼ်းလွၵ်းၸႄႈ ၸွင်ၸိုဝ်းလဝ်ႈၽႃႇၶဝ် ယိုၼ်ႈမိူၼ်ႇပၼ် ၵူၼ်းၶိုတ်းၶိုၼ်း ၶိုတ်းၸႄႈၶဝ် တေႉတေႉၸၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၸွၵ်ႈသေ တေမိူၼ်ႇပၼ်ၸႄႈ တေယိမ် ပၼ်ပႃး လၢၵ်ႈထႆႈၸႄႈလႆႈ၊ ၸိူင်ႈယိပ်း ၽႂ်ႇၵၢၼ်ၽုၵ်ႇသွမ်ႈပၢၼ်မႂ်ႇလႆႈ ၵမ်ႇၵဝ် ၵႂႃၵဝ်ၶူဝ်ၼႆယဝ်ႉ။ တေၶႂ်ႈလဝ်ႈၶိုၼ်းလဝ်ႈၸႄႈၶဝ် တီႇၽိုဝ်ႈလိၼ်ပဝ်ႇလိၼ် လၢပ်ႈသေ လၢမ်းၽုၵ်ႇတူလႆး လိူဝ်ႉၽႂၼ်းမၢၵ်ႇဝၢၵ်ႈမႂ်ႇ။ တေသွၵ်ႈၶႃၸၶႃး ၸွႆး မိူင်းသီႇပေႃႉၼႆႉ။ ႁွပ်ႈမၼ်းမီးလွႆ လႃႉၶွမ်ႈၸီလီၶွမ်ႈသိူဝ်းလူလႆ ၵူၼ်းမိူင်း သီႇပေႃႉတင်းမိူင်းၸလ ပေႃးလႆႈၸမ်ႉတႂၼ်းမႃးၵေႃႈ တေၵဝ်သႂ်ႇၸွႆး ၵၼ်သူၼ်ႉ ၸူႉလမ်းတိုၼ်း ၸလ ၵၼ်ၶွၼ်ႈမုၼ်းၸိုၼ်ႈယႂ်ႇလိူဝ်းၼႆႉ ၼႆယဝ်ႉ။ တေႃႇထိုင် ဝၼ်းမိူဝ်ႈၼႆႉ ၵူၼ်းထဝ်ႈသီႇပေႃႉၶဝ် တိူၵ်ႉၸူၼ်ႉၸႂ်း လႂၼ်ႈလဝ်ႈၽႃႇၶဝ် ၵေႃႉ ၼႆႉယူႇယဝ်ႉ။ လၼ်ႉထၢၼ်ႈယူႇသဝ်းၶဝ် မိူဝ်ႈပၢၼ်ၸၼ်ႉ လီလိူဝ်သေ ၵပ်ႈ ပၢၼ်လူင်ပွင်လိုင်ႈ လုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႇၶဝ် မိူဝ်ႈလီဝ်ယူႇယဝ်ႉ။

ၵူၼ်းထဝ်ႈသီႇပေႃႉ ၵေႃႉပႂ်ႇၽိုဝ်ၵျူႇတီႈမိူင်းထႆး ၵေႃႉၸိူင်ႈ ၶႂ်ႈၸေ ဝႃႈ “ၸမ်ႉလွၵ်ႈမၼ်းလဝ်ႈၼႆႉ ငၢႆးမိူၼ်လဝ်ႈၽႃႇၽိုၼ်ႇလိၼ် မိူင်းထႆးလင်ႇၼႆႉ ယဝ်ႉ”။ “မၼ်းလဝ်ႈၼႆႉ ၶၵ်ႉၵႂႃႉ တႃႇၶိုတ်းၵၢၼ်သေၵမ်ႇၵႃး ပၼ်ၵူၼ်းသိုဝ် ၽိုင်ႈၵေႃႉၸိူင်ႈ။ မိူဝ်ႈပၢၼ်မၼ်းလဝ်ႈၸၼ်ႉၸတႉ ၶဝ်းမီးၶဝ်ႈလီ တႃႇႁိၼ်။ ၵမ်ႇမိူၼ်ၵပ်ႈပၢၼ်လင်ႇၼႆႉ။ မိူဝ်ႈလီဝ်ၸတႉ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈ လူင်ပွင်လိုင်ႈ သိူဝ်ဝ်း သိုဝ်ႉၵဝ် မၢၵ်ႇၶဝ်ႈတဝ်ႈၸမ်ႉ ၵွၵ်ႇတီႈမိူင်းသီႇပေႃႉတင်းမူတ်း တႃႇၶဝ်ႁိၼ် ၸလ ၵူၼ်းမိူင်းသီႇပေႃႉၶဝ်း ႁွႆးလႆႈႁိၼ် ၶဝ်ႈထၢၼ်ႈတၢမ်ႇ ၵၼ်လုၵ်ႉတၢင်း မိူင်းမၢၼ်ႊ မႃးၶႃၸၼ်ႉ။”

ၵၼ်လီၶုၵ်းလွၵ်ႈလႆႈၸၼ်ႉၸတႉ မိူဝ်ႈလင်ႇၶျူၵိုတ်ႇ ၼေးၸေႃင်းၵဝ်ၶျႃး ၽွင်း 1960 လူဝ်ႉသိပ်းၸၼ်ႉ တီႈမိူင်းသီႇပေႃႉ မီးၶိပ်းၶႃင်း လဝ်ႈၵျူႇသိၼ်ႇ

ၸလႈ လဝ်ႈသူႉလၢၼ်ႇတီႈ မိူဝ်ႈၸဝ်ႁူပ်ႉႁူႈသွၼ်ႉမိင်ႈၵၢၼ်ၶၢၼ်ႉ မီးလူင်ၵျူႇႁူး ႁိူၼ်း တီႈႁိမ်းၶၢင်ႈ ၼိုင်ႇ□ႃးႁိူၼ်းၽွင်ႉယေးမၼ်း။

တီႈမိူင်းသၼ်လွႆလိုင်ႈတႆးၼႆႉ သူင်သိူဝ်းလွမ်း ပၢၼ်ၽွင်းငမ်းႁွင်း ၶေႃ လၢၼ်ႉထၢၼ်ႈသုင်မႃး လႆလူဝ်းပၢၵ်ႇပီးမိူင်းသေတႃႉ လႆႈထုၵ်ႇ လွမ်သိုၵ်း လူင် ၼေႇဝိၼ်း ယႃႉလီဝ်ပီတ်ႈ မိူဝ်ႈ 1962 ။ မၼ်းၵဝ်ပၵ်းပိူင်ၵၢၼ်မိူင်း ယူႇ တီႈငဝ်ႈငုၼ်း ၵုမ်းၵမ်ၶၢၼ်ႉ မႃးတီၼ်းတၢင်တီႈ ၵၢၼ်ၽွင်းငမ်းလႆးၵဝ်ႇ လဝ်ႈၽႃႇတႆး ၵၼ်မီးမႃး လီမ်မိုၼ်ႉသိုၼ်းႁွၼ်ႇၶၢၼ်ႉ။ သုၼ်ႇလႆႈသုၼ်ႇပီၼ် လၢဝ်းၸိူဝ်း ၸလႈသင်၊ ထၢၼ်ႈငၢၼ်းလၢဝ်းၸိူဝ်းၸလႈသင် ၵမ်ႇလႆႈႁၼ် ၵၢၼ် ၽွင်းငမ်းလႆးမႂ်ႇၶၢၼ်ႉ ပၼ်ဝႆႉတီႈ ၵူၼ်းလၢဝ်းၸိူဝ်းၵွၼ်ႇ လိူဝ်ႉၼင်ႇ တႆးၸဝ်။

ၽူႈတီမ်ႈလိၵ်ႈ လၢဝ်းမၢၼ်ႊၸဝ် ၸလႈ ၽူႈတီမ်ႈလိၵ်ႈ လၢဝ်းမိူင်းဝၼ်း တူၵ်းၸဝ်ၵမ်ႈၽွင်ႈ ၵႂႃႉတီမ်ႈလွင်ႈ မိူဝ်ႈပၢၼ်ၵၢင်းၵိတ်ႉၸဝ် လွႆႉတိုဝ်းလွၵ်းလႆး ၽိၼ်ၵၢၼ် “ထိၵ်ႇသေၽွင်းငမ်း”[26]မႃး ႁိုဝ်ႈလၢဝ်းၸိူဝ်းၵူၼ်းၵေႃႇ လိူဝ်ႉၼင်ႇ တႆး ယၢၼ်ၵႂႃႇၵၼ်တင်း ၵၢၼ်မိူင်းမိူင်းမၢၼ်ႊဝႆႉ ၼႆယူႇ။

မိူင်းမၢၼ်ႊၼႆႉ မီးလၢဝ်းၸိူဝ်းၵိုၵ်းမိူင်းၶမ်လႆ လိူဝ်ႉၼင်ႇ ၶၢင်၊ ယၢင်း ၽိူၵ်ႇ၊ ယၢင်းလီၼ်၊ ၶျၢင်း၊ ပၵူဝ်း၊ ၵူၼ်းလွႆ၊ မွၼ်း၊ မၢၼ်ႊ၊ ရၶိုင်ႇ ၸလႈ တႆး။ ၶွပ်ႇၶမ်ႉလီၼ်ႊလိၼ်ၸိူင်းမိူင်းမၢၼ်ႊ မိူဝ်ႈလီဝ်ၼႆႉ ပီၼ်ၽိုမိုဝ်းၵၢင်းၵိတ်ႉၸဝ် လိၵ်ႇထိၵ်ႇဝႆႉပၼ်ႁွၺ်း။ တီႈမိူင်းမၢၼ်ႊပွတ်းၸိူဝ်ၼႆႉ ယၢမ်ႈပီၼ်သိုၵ်းပီၼ် သိူဝ် ၸိူင်းၸၵႈၵၢင်လၢဝ်းၸိူဝ်းၸဝ်ၶိုင်ႇၵၼ်။ ၶွၵ်ႈသေၶၢၼ်ႉ လႆႈထုၵ်ႇ ၵၢင်း ၵိတ်ႉၸဝ်၊ ၵျူႇပၢၼ်ႇၸဝ်၊ ၸၶႇၸဝ် ပူၼ်ႉပီၼ်လိင်းမိူင်းၸလႈ တီႈမိူင်းသၼ်လွႆ ၶၢၼ်ႉ လင်ႇပေႃးမီး လုမ်းလၢဝ်းၸိူဝ်း ယိပ်းႁွင်ႈၵၢင်ႇလုၵ်ႉၽိုၼ်ႉလႆလႆလုမ်း။ ၽူႈၶေမ်းမိူင်းမၢၼ်ႊၸဝ် ၸိူင်းၶၢဝ်းတၢင်းပူၼ်ႉမႃး သွင်ပၢၵ်ႇပီးၶၢၼ်ႉ ၵမ်ႇ လၢင်ႊၵုမ်းၵမ်လႆႈ ၵီၼ်ႁွၼ်ႇလိူဝ်းၽိတ်းၽိၵ်ႇတႃႉသိင်ႇၵၼ်ဝႆႉ၊ လိူဝ်းလွၵ်ႇ ငိူတ်ႈ ၵၢၼ်ၽွင်းငမ်းၸိူင်းမိူင်းမၢၼ်ႊ ယူႇၶၢၼ်ႉ။

လၢဝ်းၸိူဝ်း ရၶိုင်ႇ၊ ၶျၢင်း၊ ၶၢင်၊ လႃးႁူႇ၊ လီႈသေႃး၊ ၵႃႈၶႃႇ ၸဝ်လိူဝ်း

26 Divide and Rule

ၼႆႉတႄႉ ပဵၼ်ၵိင်ႇၶႃႈ ၸုမ်းလၢဝ်းၼိူဝ်းလူင် တီႈပိတ်ႈထုဝ်ႈပႃးမိၼ်း[27]ၸဝ်။ ယၢင်းၽိူၵ်ႇ၊ ယၢင်းလိူင် လႄႈ ပၵူဝ်း ၸဝ်တႄႉ ပႃးၼႂ်းလုမ်းလၢဝ်းၼိူဝ်းလူင်လႂ် ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉတႄႉ တိုၵ်ႉငမ်းငဝ်းႁၼ်ဝႆႉယူႇ။ မွၼ်း၊ ဝႃႉ လႄႈ ႁူၼ်းလွႆ ၸဝ် တႄႉ ပဵၼ်လၢဝ်းၼိူဝ်း လိူဝ်းလၢတ်ႈၵႂၢမ်း မွၼ်း-ၶမဵၼ်[28]။ တႆး ၵၼ်ပဵၼ် လၢဝ်းၼိူဝ်း လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ ၸဝ်ၼၼ်ႉတႄႉ ၵမ်ႇလွႆႈလိူဝ်ႉၶိူဝ်ႇငိူၼ်ႈၼိူဝ်းလိူဝ် ႁၼ်တင်း လၢဝ်းၼိူဝ်းတၢင်ႇလိူဝ်း ၼွႆးမိူင်းမၢၼ်း။ လွမ်းၼင်ႇ သိၼ်ႈမၢႆႁူဝ်ႁူၼ်း မိူဝ်ႈပီႊ 1931 ၼၼ်ႉဝႃႈတႄႉ ႁူဝ်ႁူၼ်းၼွႆးမိူင်းမၢၼ်း 7 ဝၢၵ်ႈၼၼ်ႉ ပဵၼ်တႆး။ ၶေႃႈၵႂၢမ်း ၵၼ်ပိုၼ်ႈၽွင်ႉတေႃႇလိူဝ်ႈၸဝ် သျၢၼ်း/ရှမ်း/Shan ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ၵေႃႈ လုၵ်ႉတီႈ ၶေႃႈၵႂၢမ်း Siam ၵမ်ႇၼၼ် Syam ယိၼ်းပဵၼ်မႃးသေ မၢၼ်ႊ ၸဝ် တႄႇၽွင်ႉတေႃႇၸဝ်မႃး ၵႂၼ်တၢင်းပိုၼ်ႈ။ ၸဝ်ၽွင်ႉတေႃႇၸဝ်ၸိုၼ်းဝႃႈ တႆး (Dtai) ၼႆၵွၺ်း။ (မၢင်ႊတီႈ ၵေႃႈလႆႈႁၼ် တိမ်ႈဝႃႈ Tai။ တၶႇသမ်ႉ တိမ်ႈ ပၼ်ဝႃႈ Dai)။ ၼွၵ်ႈသေၼႆႉ ၸဝ်သမ်ႉပဵၼ် လိူဝ်ႉၶိူဝ်ႇငိူၼ်ႈၼိူဝ်းလိူဝ်ႁၼ် တင်း ထႆး လႄႈ လၢဝ်း ၵၼ်လိၼ်ႊလိၼ် တိတ်းလပ်းတင်းမိူင်းၸဝ်ဝႆႉၼၼ်ႉ။

ၵိူဝ်ႇလိူၺ်ႈ ငဝ်ႈငေႃႇၼိူဝ်းတႆးၼႆႉ တိုၵ်ႉပဵၼ်လွင်ႈတၢင်း ၽိူႈလမ်း တိုၼ်းၸဝ်တင်းလႂ် ပႆႇတူၵ်းလူင်းႁၼ်လႆႈတိတ်ႈၼိတ်ႈ။ ၵၼ်ၸဝ်ႁူမ်ႈလွင်ႈႁၼ် တူၵ်းလူင်းလႆႈၼၼ်ႉတႄႉ တႆးၼႆႉ မိူဝ်ႈၼႃႈ ၵႂၼ်တၢင်းပိူဝ်ႊၸရိတ်ႉ သွင်လူဝ်ႊ ပၢၵ်ႇၼၼ်ႉ ယၢမ်းယူႇသဝ်းမႃး တီႈလိၼ်ႊတီႈ ၽၢႆႇလၢၼ်း ၼမ်ႉတမႈ ယၢင် လိူဝ်[29] ပိူင်ယွႆႇမၼ်း ၵႂႄႊမိူင်းၵႂၢင်သီး[30]၊ ႁူၺ်ႈလိူဝ်ဝ်း[31] လိူဝ်းၼၼ်ႉ။

လူဝ်ႊပၢၵ်ႇ ပႃးလိုၼ်းလိူဝ်းၼႆႉတႄႉ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈလိူဝ်ႉၶိူဝ်ႇငိူၼ်ႈၼိူဝ်းၵႂႃႊ တႆး တီႈလိၼ်ႊတီႈမိူင်းတၶႇပွတ်းလၢၼ်းၼႆႉ ၵူၼ်းၵွၼ်ႇၼႄႇတႄႇလႄႈ တႆး မၢင်ႊ လုမ်း ယိၼ်းပဵၼ်တၶႇ၊ မၢင်ႊလုမ်းၵေႃႈ လႆႈႁူမ်ႈၼွမ်းတေႃႇတၶႇ၊ မၢင်ႊလုမ်း ၵေႃႈ သိုပ်ႇၶၢႆႉပၢႆႊမႃးလူးလိူင်ႇလၢၼ်းဝၼ်းတူၵ်းယူႇတိၵ်းတိၵ်းသေ တလႇၵႂႃ တႄႇတင်ႈမၢၼ်ႈမႄႈမိူင်းမႄႈယူႇယဝ်ႉ။ ၶွပ်ႇၼမ်ႉလိၼ်ႊလိၼ်ၸဝ် တလႇၵႂႃတႄႇ

27 Tibeto-Burman
28 Mon-Khmer
29 Yangzi (Yangtze)
30 Guangxi
31 Guizhou

တင်ႈ မၢၼ်ႈမိူင်းမႂ်ႇၸၼ်ႉ တၢင်းဝၼ်းဢွၵ်ႇ ၸတႇတီႈၵုၼ်ၸမ်ႉၵျၢၼ်ႇၸႄၼ်[32]သေ ပႃး ဝႅတ်ႉၼမ်း[33] ပွတ်းႁွင်ႇ၊ မိူင်းလၢဝ်း၊ မိူင်းထႆး၊ မိူင်းမၢၼ်ႈ ပွတ်းၸၢဝ်ယဝ်ႉ တၢင်းဝၼ်းတူၵ်းၸၼ်ႉ ထိုင်ထုင်ႉၼမ်ႉၸမ်ႉတီႈလဝ်း[34] ၽၢႆႇၸိူဝ်ႉ ငေႈမိူင်း ဢႃႇသၢမ်ႇ[35] မိူင်းဢိၼ်းတီးယႃး။

လုမ်းတၢႆး လိူဝ်းၽဵဝ်မႃး တၢင်းဝၼ်းတူၵ်းၸၼ်ႉၸတႉ ပိူၼ်ႈၵွၼ်ႁၼ် ႁွင်ႉဝႃႈ သျၢၼ်း ၼၼ်ႉသေ ပဵၼ်လုမ်းဢၼ်လုၵ်ႉတၢင်းႁွင်ႇ လူင်းလွမ်းသႂ်ၸမ်ႉ ၼူင်း မႃးပၵ်းသဝ်းယူႇဝႆႉ ၸိူဝ်ပၢင်ႇလိၼ်ႈသုင် ၼႂ်းမိူင်းမၢၼ်ႈယူႇယဝ်ႉ။ ဢိင် ၸိူဝ် ထုင်ႉၸမ်ႉၸၵး ဢၼ်ၼဝ်ပၵ်းယူႇသဝ်းထင်ၸၼ်ႉသေ မၢင်ႈမိူင်းၵေႃႈပဵၼ် မိူင်းယႂ်ႇမိူင်းလူင်။ မၢင်ႈမိူင်းၵေႃႈ ပဵၼ်မိူင်းၵွၼ်ႇမိူင်းဢီး။ မိူင်းဢၼ်လဵၵ်ႉသေ ပိူၼ်ႈလမ်း ပဵၼ်မိူင်းၸမ်ႉတူၵ်း။ ၵႂၢင်ႈ 35 လွၵ်းၵီးလူဝ်းမီးတႂ်း (14 လွၵ်း လၵ်း)။ မီးမၢၼ်ႈၵွၼ်ႇသၢမ်မၢၼ်ႈ။ ႁူဝ်ၵူၼ်း ယင်းဢမ်ႇတမ်ႇၶွင်ၸိူင်ႈ။ မိူင်း ဢၼ်ယႂ်ႇၵႂၢင်ႈသေပိူၼ်ႈလမ်း ပဵၼ်မိူင်းၵိင်းတုင်။ ၵႂၢင်ႈ 32,000 လွၵ်းၵီးလူဝ်း မီးတႂ်း (12,000 လွၵ်းလၵ်း)။ ယႂ်ႇသေငေႈမိူင်းမေႇရီႇလႅၼ်း[36]။ မိူင်းသီႇပေႃႉ ၵေႃႈ ပႃးၸွႆးမိူင်းလိူဝ်းဢၼ်ၵႂၢင်ႈဢၼ်ယႂ်ႇသေ ၵႂၢင်ႈ 11,890 လွၵ်းၵီးလူဝ်းမီး တႂ်း (4,591 လွၵ်းလၵ်း)။ ၶႂ်ႈတၢၼ်ႇပိင်းၵၼ်တင်း ငေႈမိူင်းၶွၼ်ႈၸဵတ်ႈ ထိၼ်ႉ[37]။ ၵူၼ်းတၢႆးၵမ်ႈၸမ် မေႃၶတ်းလွင်ႈၵျူႇတ်းၵၢၼ်။ ပဵၼ်ၶိူဝ်းၵူၼ်းလူင်ႉ လႅၼ်ႇ ၵၢၼ်ၽၵ်ႉသွမ်ႈ ၶဝ်ႈ၊ ထူဝ်ႉၼူၼ်၊ ၽၵ်းယိူဝ်ႈၶိူဝ်းမိဝ် ၸလႈ မၢၵ်ႇဝၢၼ်ႈ။

ပေႃးဢဝ်ၵၢၼ်မိူင်းဝႃႈ ၵမ်ႈၸမ်ၸတႉ ၵူၼ်းတၢႆးၶဝ် ဢမ်ႇတွၼ်ႉၽွမ်ႉ ႁူမ်ႈၵၼ်မႃး။ ၵူလ်းၵႃႊ ဝႃႈသေ ပၢၼ်လဝ်ႈၽျႃႉမၢၼ်ႈပူးၵမ်ႇ[38]သုတ်း မိူဝ်ႈ 1287 ၸၼ်ႉ တၢႆးႁူမ်ႇငမ်းလႆႈ မိူင်းမၢၼ်ႈပွတ်းၸၢဝ်ပတ်းပိူၼ်ႉသေ ၽွင်းငမ်း ၸိူဝ်လၢဝ်းမိူဝ်းတင်းလႆႈ။ ပေႃးဢဝ်ၵႂၢမ်း လူဝ်းသိပ်ႉ သိလ်ႈဝိူဝ်ႈသတိၼ်း[39] ၽူႈ

32 Hainan
33 Vietnam
34 Bramaputra
35 Assam
36 Maryland
37 Conentiant
38 ပုဂံ
39 Joseph Silverstein

လူင်ႇလိၼ်ႈ, လွင်ႈမိူင်းမၢဝ်း တီႈမိူင်းႁူမ်ႈတုမ်ႈဢၼ်ၼမ်းရိူဝ်းႁွႆးၼၼ်ႉ ၼႆၼႆႉ “တႆး ပီၼ်လုမ်းလၢဝ်းၶိူဝ်း ဢၼ်တေႃႇသိၼ်, လုမ်းလၢဝ်းၶိူဝ်းမၢဝ်းၼၼ် တေႃႇတေ ႁွၼ်းပွင်ပတ်းပိူၼ်ႈတင်းမိူင်း ၼႆႉ, 1287 လိုင် 1604။ ဝႆးၼၼ်ႉ လၵ်ႈၽႃႇ တႆးလႄႈယွမ်းသုမ်းသေ သွၼ်ႈယူႇတီႈလၵ်ႈၽႃႇမၢဝ်းၼၼ်မႃး။”

ယူႇတီႈလၵ်ႈၽႃႇမၢဝ်း တၢင်းထုင်ႇပိင်းပုၼ်ႉ ၵမ်ၵိၼ်းမႃး သိုၵ်း လၵ်ႈၽႃႇမၢဝ်းတင်းၼမ် ၶိုၼ်ႈမႃးပၵ်းၼွင်းမိူင်းတႆးၼမ်မႃးသေတႃႇ လၵ်ႈၽႃႇ တႆးၼၼ် ၵၼ်ႉၼတ်းလႆႈ တႃႇႁူမ်ႈလႄႈၼပ်းသၢင်ႈႁၢင်ႈပွင်လႄႈ မိူင်းၽႅဝ်မိူင်းမၼ်း။ မိူင်းၼၼ်ႈၵေႃႈလီ၊ မိူင်းမၢဝ်းၵေႃႈလီ ဢမ်ႇတွၼ်ႉမႃးႁွၼ်းပွင်လႄႈ မိူင်းလၵ်ႈ ၽႃႇတႆးၼၼ် လီလီသေပွၵ်ႈ။ တႆးၵေႃႈ ပီၼ်လၢဝ်းပုတ်ထထေရဝႃတ မိူၼ် ပီႈၼွင်ႉၼၼ် လၢဝ်း ၼႆႉ ထႆး ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ တီႈၼၼ်ၵေႃႈ မီးထမ်းလၵ်ႈၵဝ်ႇ၊ မီး ပိူၼ်းလၵ်ႈၵဝ်ႇ၊ မီးလိၵ်ႈလၢႆးပၢႆပီႈ ဢၼ်ၶိူင်ၼၢင်းမႃးလၢႆပၢၵ်ႈပီးၼၼ်ႉ။

ႁူလ်းၵျႃး ငဝ်းလၢႆးၵၢၼ်မိူင်း မိူဝ်ႈလူဝ်ႇပၢၵ်ႈသိပ်းၵဝ်ႈ လိၵ်ႈလၢႆးမႃး ဝႆးၼႄႈ။ ပွတ်းဢေးသီးယႃး လိူင်ႈလၢၼ်းဝၼ်းဢွၵ်ႇၼႆႉ ပီၼ်ဢွင်ႈတီႈ တႃႇ ဢၢင်းၵိတ်ႉ တင်း ၽႃႇလၢင်ႇၼၼ် ၶိမ်မၢၼ်ႈၶိမ်မိူင်းၵၼ်။ မိူဝ်ႈဢၢင်းၵိတ်ႉၼၼ် ယိုတ်းလႄႈမိူင်းမၢဝ်း ၽႃႇလၢင်ႇၼၼ်ၵေႃႈ ပၵ်းၵၢၼ်ၽွင်းငမ်း တၢင်းဝၼ်းဢွၵ်ႇ ပုၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈလီဝ်ၼႆႉႁွင်ႉဝႃႈ မိူင်းလၢဝ်း။

ၸိူဝ်ပၢင်ႇလီၼ်းသုင် ၸွႆးၼၵႈမိူင်းမၢဝ်း ၼွင်ဢၢင်းၵိတ်ႉ ၼႄႈ မိူင်း လၢဝ်း ၼွင်ၽႃႇလၢင်ႇၼၼ်ၼၼ်ႉ မီးမိူင်းလၵ်ႈၽႃႇတႆးတင်းၼမ်။ လွမ်ၸုၼ်လူင်မိူင်း မၢဝ်း သႂ်း ၸျူးလ် ၶရွသ်ႉဝိတ်ႉ[40] ၼႆႉ ယၢမ်ႈတီမ်ႈလိူင်ႇၼႆ -

> ပေႃးတေလိပ်ႈၶိၼ်းတူလ်း ထုင်ႇမိူင်း ၼၵႈၼမ်ႉၸူင်း ၼႄႈ ၼမ်ႉၸွင် ၼၼ်ႉ ပီၼ်လီၼ်းတီႈ ဢၼ်လီတီႈသုတ်းတႃႇ ႁူၼ်းလိုဝ်းဢမ်ႇႁၢၼ်ႉ လႂ် တီႈမိူင်းမၢဝ်း၊ ႁူၼ်းလိုဝ်းၽိတ်းၽိုင်ႈမိူင်းၼၼ် သွၼ်ႈယူႇသဝ်းဝႆႉ ယဝ်ႉ။ ၵတ်ႉၵျႃး မီးလၵ်ႈၽႃႇၵူလ်းလီ မၼ်းသၵ်လၢႆၸိူဝ်ႁဝ်း ၵေႃႉ ၵၢၼ်ၶိုင်းယႂ်ႇၼၼ်ႉၼႄႈ ၶၼ်းၵိတ်းၸိူင်ႈ။ ပေႃးဢမ်ႇလွင်ႈၼႆႉ ႁူၼ်း လုၵ်ႉၽိူၼ်ႉၼၼ်လႄႈ၊ ႁူၼ်းလူၼ်ႁူၼ်းမိူၵ်ႈၼၼ်လႄႈ တေသွၼ်ႈယူႇတီႈ

[40] Sir Charles Crosthwaite, Chief Commisioner of Burma (1887-1890)

ဢၼ်ႉသေ လၢင်ႊလွၵ်ႇငိူတ်ႈတၢင်းငိမ်းယဵၼ် မိူင်းမၢၼ်ႊယူႇယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈဢင်းၵိတ်ႉၶဝ် ယိုတ်းဢဝ်မိူင်းမၢၼ်ႊဢၼ်ႉ ဝူၼ်ႉသွၼ်ႇဝႃႈ ယႃႇႁႂ်ႈမိူင်းတႆး လႆႈပဵၼ်လီၼ်ႊတီႈ ၵုမ်းၵမ်ယၢပ်ႇယိူင်း ၶွင်ႈၶၵႈမိူင်းၵျႃးလူင် သွင်မိူင်းဢၼ်ႉသေ လင်ႇၸပ်းၸိုင်ယိုတ်းဢဝ်မိူင်းတႆး ၶွင်ႈၶၢဝ်း 1885 တေႃႇ 1890 ဢၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈသိုၵ်းဢင်းၵိတ်ႉၸိုၼ်ႈမိူင်းတႆးဢၼ်ႉ ၵမ်ႇလႆႈတိုၵ်းတေႃး ပဵၼ်လိူတ်ႈပဵၼ်ယၢင် ႁၢဝ်ႈႁၢဝ်ႈႁိုင်းႁိုင်း။

ယိူင်းဢၢၼ်းဢင်းၵိတ်ႉၶဝ်ၼႆႉ ၵမ်ႇၸွႆႈႁႂ်ႈၽြလၢင်ႇၶဝ်ပူၼ်ႉမႃး ၸဵႃႇ ဝၼ်းတူၵ်းဢမ်ႉၸွင်ဢၼ်ႉႁွၺ်း။ ပိူင်ယႂ်ႇမၼ်းၶတႉ ၸႂ်ႈလတ်းၽၢၼ်ႇမိူင်းတႆး သေ ႁႃႉၶႃႈတေႃႇမိူင်းၼၵႇ။ ၶွင်ႈၽိုၼ်ႈၶႃႈငၢၼ်း တူဝ်တၢၼ်ႊၶမ်ႇပၼီႇၵိၼ်းတီး ယႂ်ႇဝၼ်းဢွၵ်ႇ[41]ၶဝ် ၶွင်ႈၶၢဝ်းတၢင်း 1700-1824 ဢၼ်ႉ ပႃးဝႆႉထၢင်ႇလဵင်ႈဝႃႈ ပေႃးလတ်းၽၢၼ်ႇ မိူင်းမၢၼ်ႊပွတ်းဢိူဝ် ၼလႈ မိူင်းတႆး ႁႃႉၶႃႈတေႃႇမိူင်းၼၵႇ ၼႆ ၼတႉ တေလႆႈသူဝ်ဢမ်ႉတွၼ်းတင်းဢမ်ၼႆယဝ်ႉ။

ၸွပ်ႇဢမ်ႉလီၼ်ႊလိၼ် မိူင်းမၢၼ်ႊ လိူင်ႇရွင်ႇဝၼ်းဢွၵ်ႇၼႆႉ ၽုတ်း ဢွၵ်ႇပဵၼ်မႃး ႁွပ်ႈဢင်းၵိတ်ႉ တင်း ၽြလၢင်ႇၶဝ် ၼၼႉသိူင်ႇၵၼ် တႃႇတေလႆႈႁႃႉ ၶႃႈတေႃႇမိူင်းၼၵႇ တီႈဢၼ်လၢင်ႊလႆႈဢမ်ႉတွၼ်းဢမ် မိူဝ်ႈၶၢဝ်း လူဝ်ႊပၢၵ်ႇ သိပ်းၵဝ်ႈ ဢၼ်ႉႁွၺ်း။ ႁွပ်ႈၼႆ လင်ႇလႆႈႁၼ် တႆး ၼလႈ လၢဝ်းၶိူဝ်းဢွၼ်ႇ တၢင်ႇလိူဝ်း မီးဝႆႉတင်းလီၼ်ႊလိၼ်သွင်ပႃႈသွင်ၽၢႆႇ တေႃႇထိုင်မိူဝ်ႈလဵဝ်။ တႆး ၼႆႉ မီးလွတ်ႇတူဝ်ႈ မိူင်းမၢၼ်ႊ၊ မိူင်းထႆး၊ မိူင်းလၢဝ်း၊ မိူင်းၼၵႇ၊ မိူင်းဝဵတ်ႉဢမ်း လိူင်ႇရွင်ႇဝၼ်းတူၵ်းၶဝ်ႁၢႆႇ။

ဢင်းၵိတ်ႉၶဝ် ဢဝ်မိူင်းလဝ်ႈၽြႃႉတႆး သၢမ်သိပ်းပႆ လိူၵ်ႈဢွၵ်ႇတႂ်ႈ ၵၢၼ်ၽွင်းငမ်း မိူင်းမၢၼ်ႊသေ ဢဝ်ဝႆႉတႂ်ႈၵၢၼ်ၽွင်းငမ်းၶဝ်ၵမ်းလဵဝ်။ လဝ်ႈ ၽြႃႉတႆးၶဝ် ပဵၼ်ၽူႈႁၵ်ႉသႃလီၼ်ႊလိၼ်။ ဢင်းၵိတ်ႉယိုၼ်ယၼ်ႁပ်ႉရွင်း ႁွင်း ပွင်ၶဝ်သေ ဝႆႉဢင်ႇလဝ်ႈၽြႃႉမိူင်းၵိၼ်းတီးယႂ်းၶဝ် ၵၢၼ်ရွင်ႉဝႃႈ မႁႃႇရႃႇ ၸႃႇ[42]ဢၼ်ႉ။

[41] East India Company
[42] Maharaja

လၵ်ႈၽြႃႉၵူႈၵေႃႉ မီးဢေႃႈၸွင်ပုၼ်ႈၽွၼ်း တႃႇမၢၼ်ႈမိူင်းဢိမ်သဝ်း လွမ်းဢင်ႇၽိူင်ႈမိူင်းၽဵင်ႈမၼ်း။ မီးသုၼ်ႇတႃႇတႅင်ႇတင်ႈ လုမ်းပလိၵ်ႈ၊ လုမ်းၽွင်းငမ်း၊ လုမ်းတွၼ်ႇၽိူင်ႈတတ်းသိၼ် ႁဵင်းၽဵင်ႈႁဵင်းမၼ်း။

မိူဝ်ႈ 1922 ၶတႉ ဢင်းၵိတ်ႉၶဝ် ႁူပ်ႈတွမ်းမိူင်းတႆးတင်းသဵင်ႈတင်း လူင်သေ တင်ႈပၼ်မိူင်းႁူမ်ႈတုမ်းလိုင်ႈတႆး[43]။ ႁႂ်ႈမီးတူင်ႈလူင်ပွင်လိုင်ႈဢၼ် လီဝ်။ ၽွတ်ႈၵျၢၼ်းပၼ် ၸွင်ႇသီႇမိူင်းႁူမ်ႈတုမ်းလၵ်ႈၽြႃႉတႆး[44]။ ၼႂ်းၸွင်ႇသီႇ ဢၼ်ႉ ပႃးလၵ်ႈၽြႃႉတႆးတင်းသဵင်ႈ ၶလႈ ၸုၼ်ပွင်မိူင်း မိူင်းမၢၼ်း[45] ၵေႃႉပၢၼ်း လုမ်းတီႈတႃႈႁုင်ႈ။ ၸွင်ႇသီႇဢၼ်ႉ မီးဢေႃႈၸွင်ပုၼ်ႈၽွၼ်း တႃႇတေလတ်းၵၢၼ် ၽၢႆႇပလၢႆႇလၢႆႇ၊ ၽၢႆႇယူႇလီ၊ ၽၢႆႇၵေႃႇသၢင်ႈ ဢၼ်ၵီဝ်ႇၸွင်ႈတင်းမိူင်းတႆးပတ်း ပိုၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈလႆႈသၢင်ႈ ပၢၼ်းပိူင်ၵၢၼ်မိူင်းလိူင်ႉၼၼ်ႉၶလႈ မၢၼ်ႈမိူင်းတႆးၵေႃႈ မီး တၢင်းငိမ်းယဵၼ်မႃးသေၵဝ်ႇ။

ႁွပ်ႈပဵၼ်ၵၢၼ်ၽွင်းငမ်း ႁဵင်းၽဵင်ႈႁဵင်းမၼ်းၶလႈ ၵၢၼ်တူင်ႉၸတ်းလိူဝ်ႉ ၼိူဝ်းမိူင်းမၢၼ်း လူဝ်းဢေႃႈသိူၵ်းၵမ်ႇၽြႃႇၵမ်းသွင်ဢၼ်ႉ ဢမ်ႇယွၼ်ႈထိုင်မႃး မိူင်းတႆး။ မိူဝ်ႈၽွင်းဢၼ်ႉ လုမ်းတူဝ်ႉပမႃႇ[46] ၶလႈ မႃၵ်ႉလုမ်းၵၢၼ်မိူင်းတၢင်ႇ လုမ်းၸဝ် လၢင်းသူၼ်းတုမ်းႁူပ်ႈတွမ်းလႂ်ႈ မိူင်းမၢၼ်းပွတ်းၵၢင် ထိုင်တီႈထိုင် တၢင်းတေႉတေႉဝႃႈဝႃႈ။

ပၵ်းပိူင်ၽွင်းငမ်းမိူင်းႁၢႆး တီႈမိူင်းတႆးၶတႉ ဢမ်ႇမီးလွင်ႈၵမ်ၵိၼ်း ၵႃးႁိုဝ်။ တီႈတူၼ်ႈတီး မီးၸုၼ်လူင်[47]ၵေႃႉၸိူင်ႈ ပၵ်းလုမ်းလတ်းၵၢၼ်။ တီႈ မိူင်းလၵ်ႈၽြႃႉလိူဝ်းလမ်ႇလွင်ႈဢၼ်ႉၶတႉ တႅင်ႇတင်ႈဝႆႉ လၵ်ႈဢေႃႈတီႈ ၽၢႆႇ ၵၢၼ်မိူင်း[48]။ ၸတ်းလွင်ႈႁႃ ငူၼ်ႈငဝ်ႈတိုၼ်းပီၼ်ႇသေ ယုၵ်ႉလၵ်ၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီး မိူင်း တႆး။ ယိူင်းဢၢၼ်း ဢင်းၵိတ်ႉၶဝ်ၶတႉ တေၽုၵ်ႇသွမ်ႈၶဝ်ႈ တီႈမိူင်းမၢၼ်း ႁႂ်ႈ ဢွၵ်ႇဢမ်ဢမ်သေ ဢၢၼ်းလီင်ႉ မိူင်းဢိၼ်းတီးယႂ်း တီႈဢၼ်ၵူၼ်းယူႇသဝ်း

43 Federated Shan States

44 Federal Council of Shan Chiefs

45 The Governor of Burma

46 တိုင်းဗမာအစည်းအရုံး

47 Commisioner

48 Political officer

လူၼ်ႉၼမ်။ မိူင်းတႆးၶတႉ သွၼ်ႇဝူႈ ပေႃးၵတ်းယႅၼ်ဝႆႉၵေႃႈ လုၼ်းယဝ်ႉၼႆ ႁွလ်း။

ႁူလ်းၵႃႊ ၵၢၼ်မိူင်း ၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီး ၶၢဝ်းၶၢၼ်ႉၵိုတ်းယိုတ်ႈၵႂႃႇပႅတ်ႈ။ ဝၢႆးသေ 1930 ၶၢၼ်ႉ ၽူႈၶၢမ်းသိုၵ်းၶႄႇၸဝ်ႈ တီႈလႄႊမိူင်းယိုၼ်ႈၼၢၼ်ႈ[49] ၸဝ်ႈ ၶင်ႇၵၼ် ႁွပ်ႈၶိုမ်ၶႄႈလိၼ်ၶိုၼ်ၽႄၵၼ်၊ ႁွပ်ႈၵၢၼ်ၵၢႉၶၢဝ်ယႃႈၽိၼ်ႇ လႆႈတိုၵ်း ၵၼ်ယိုဝ်းၵၼ် ၼင်ႈလႄႊမိူင်းယိုၼ်ႈၼၢၼ်ႈၶလႈ ၵၢၼ်ၵၢႉၶၢဝ်တေႃႇမိူင်းၶႄႇၵေႃႈ လႆႈၵိုတ်းၵႂႃႇပႅတ်ႈ။ မိူဝ်ႈၶႄႈသိုၵ်းၵမ်ႇၽျႃႇၵမ်းသွင်ၶၢၼ်ႉ မိူင်းၵၢၼ်ၽုၵ်ႇယႃႈ ၽိၼ်ႇၼမ်တီႈသုတ်း ၼႂ်ႈလုမ်ႈၽျႃႉၼႆႉ ၵမ်ႇလွႆႈမိူင်းတႆး။ ပႅၼ်လႄႊမိူင်း ယိုၼ်ႈၼၢၼ်ႈ။

ၵၢၼ်ၽွင်းငမ်းၵၢင်းဢိတ်ႉ ၼႂ်ႈမိူင်းတႆးၼႆႉ ၵိုတ်းၵႂႃႇပႅတ်ႈ မိူဝ်ႈၵျႃႇပၢၼ်ႇၸဝ်ႈ တိုၵ်းတေႃးယိုတ်းၵၢဝ် ၶေႃးသီးယႂ်း လိူင်ႇလၢၼ်းဝၼ်းၵွၵ်ႇ မိူဝ်ႈ 1942 ၶၢၼ်ႉ။ တပ်ႉသိုၵ်းၵျႃႇပၢၼ်ႇ ၶလႈ တပ်ႉသိုၵ်းၶႄႇ ၸဝ်ယိုဝ်းၵၼ် ၼႂ်ႈ သၼ်လွႆႈမိူင်းတႆး ၶျၢဝ်ႈၶျၢဝ်ႈၶိူင်းၶိူင်း။ ၵၢင်းဢိတ်ႉၸဝ် ယွၼ်းတၢင်းလွႆႈၶလႈ လဝ်ႈလွမ်လိုင်ႈမိူင်းၶႄႇ၊ ၵျဵင်ၶလႈသျိူဝ်[50] လင်ႇပွႆႇတပ်ႉသိုၵ်းၶႄႇၸဝ် ၸဝ်ႈမႃး လွႆႈတိုၵ်းၵျႃႇပၢၼ်ႇ၊ ၼႂ်းမိူင်းတႆးမိူင်းမၢဝ်း။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၽျႃႉၵူလ်းလီ ၶလႈ ၵျႃႇ ပၢၼ်ႇၸဝ် တင်းသွင်ၽျႃႉ၊ ၽၢဝ်ႇမၢၵ်ႇပွမ်း ၼႂ်ႈမိူင်းတႆး ၼႂ်းၸူးၼႂ်းဝီင်း ၵမ်ႇၵႂႃး ၽၢဝ်ႇပႃး မၢၼ်ႈၶွၵ်ႈၶေႃးပၢင်ႇၶလႈ မိူင်းတႆး သမ်ႉပေႃးလႆႈယွၵ်းၶၢတ်ႇလူႉလႅဝ် ပႅတ်ႈမူတ်း။

မိူဝ်ႈ 1943 ၵျႃႇပၢၼ်ႇပွႆႇၽျႃႈမိူင်းမၢဝ်း ၶိူဝ်ႈပႅၼ်မိူင်းႁွၼ်းၶေႃ။ မိူဝ်ႈ ဝၼ်းတီႈ 25 လိူၼ်သီပ်ႇတႅမ်ႇပွႆႇ 1943 ၶၢၼ်ႉ ၵၢဝ်မိူင်းတႆး ယႅတ်ႈသွႆႇပၼ် ၼႂ်းမိူင်းမၢဝ်း။ ႁူလ်းၵႃႊ မိူင်းၵဵင်းတုင် ၶလႈ မိူင်းပၼ်ႇ သွင်မိူင်းၶတႉ ယႅတ်ႈ သွႆႇပၼ်ၼႂ်းမိူင်းထႆး။

မိူဝ်ႈ 1944 ၶၢၼ်ႉၶတႉ ၵွၼ်ၵၼ်ပူၵ်းတင်ႈ မုၵ်ႉလုမ်းႁူၼ်းၼုမ်ႇ ၶေႃးသီးယႂ်းဝၼ်းၵွၵ်ႇ လွတ်ႇတူဝ်ႈၵႂႃႇၼႂ်းမိူင်းတႆးႁူးတီႈႁူးလီၼ်း။ ပၵ်းပိူင် ၵပ်းသိုပ်ႇတိတ်းတေႃႇ ၶၵႈၵၢင် မိူင်းမၢဝ်း မိူင်းတႆးၵေႃႈ လီၵ်ႈလႂ်းၵႂႃႇယဝ်ႉ

[49] Yunnan
[50] Jiang Jieshi (Chiang Kai-shek)

ၶလႈ ၾၢႆႇၵၢၼ်မိူင်းၵေႃႈ မီးတၢင်းလႅၵ်ႈလၢႆႈမႃး။ ၶတႇပၢၼ်ၸၼ်ႉသေ ၵူၼ်းမိူင်းတႆးၵေႃႈ တူင်ႉၼိုင်ၾၢႆႇၵၢၼ်မိူင်းမႃးယဝ်ႉ။

ဝၢႆးသေ သိုၵ်းၵမ်ႇၾႃႇၵမ်းသွင်ယဝ်ႉသေ မိူဝ်ႈၶတႇတင်ႈၵၢၼ်ၽွင်းငမ်းႁၢင်းႁိတ်ႉၶိုၼ်းၸၼ်ႉ လၢဝ်းသိူဝ်းမၢၼ်ႈၶဝ် ပၢၵ်ႇႁွင်ႉတုၵ်းယွၼ်း တႃႇလွတ်ႈလႅဝ်းႁွၼ်းၶေႃယူႇတိုၵ်းတိုၵ်း။ ၾၢႆႇၵူၼ်းမိူင်းသၼ်လွႆ ပႃးလိမ်မိူင်းတႆး တူင်ႉတိုၼ်ႇ ၾၢႆႇၵၢၼ်မိူင်းမႃးယူႇသေတႃႉ ႁမ်ႇပႆႇၶိုတ်းလႆႈ လၢႆႉႁိုင်းၵၢၼ်မိူင်းမိူင်းမၢၼ်ႈၼင်ႇၵဝ်ႇ။ မိူဝ်ႈ 1946 လိူၼ်မၢတ်ႉၸၼ်ႉ ၽူႈၼႄမ်း တႆး၊ ၶၢင်၊ ၶျၢင်း ၶဝ်ႁူပ်ႉထူပ်းႁုပ်ႇႁူမ်ႈၵၼ် တီႈဝဵင်းၵၢတ်ႇႁွၼ်ႇ ၽၢႆႇႁွင်ႇလွႆလိမ် တီႈႁၼ် ႁွင်ႉဝႃႈ ပၢင်လူင် ၸၼ်ႉ။

မိူဝ်ႈပၢင်ၵုမ်ၵမ်းၸိုင်ႈၸၼ်ႉ ႁွၼ်ၵၼ်ႁုပ်ႇၵုမ်ၽဵၼ်ၵၢၼ် တႃႇတေမုၼ်ႉၶမ်းပူၵ်းတင်ႈ မိူင်းသၼ်လွႆ လိူဝ်းလႆႈလူႉလိူဝ်ၵူႈ ႁွပ်ႈသိုၵ်းႁွပ်ႈသိူဝ်။ တွၼ်ႈတႃႇ ၵိတ်ႇၶေႃၶႄႉၵင်ႈ ၽွၼ်းပၢင်ႈၵူၼ်းမိူင်းသၼ်လွႆတင်းလၢႆ ၼႆသေ ၽွတ်ႈႁိၼ်း မုၵ်ႉလုမ်းၵူၼ်းမိူင်းသၼ်လွႆၽွမ်ႉႁူမ်ႈ[51]။

မိူဝ်ႈပၢင်ၵုမ်ပၢင်လူင်ၵမ်းသွင် လိူၼ်ၾႅပ်ႇဝႃႇရီႇ 1947 ၸၼ်ႉၶတႉ ႁွၼ်ၵၼ်တူၵ်းလူင်း တႃႇႁူမ်ႈၵၼ်တင်းမိူင်းမၢၼ်ႈသေ ပၢၵ်ႇႁွင်ႉလွတ်ႈလႅဝ်းႁွၼ်းၶေႃ တီႈႁၢင်းႁိတ်ႉ။ ၽူႈၼႄမ်းလၢဝ်းသိူဝ်းမၢၼ်ႈ လွမ်ႁၢၼ်ႁွင်ႉသၢၼ်း ၶလႈ ၽူႈၼႄမ်းမိူင်းသၼ်လွႆၶဝ် ႁွၼ်ၵၼ်လူင်းလၢႆးမိုဝ်း လိုၵ်ႈႁူမ်ႈမႃးပၢင်လူင် ႁၼ်ၵိုၵ်းပိုၼ်းမႃးၸၼ်ႉ။ ယၢင်းၽိုၵ်ႉ၊ ယၢင်းလီၵ်ႈၶဝ် ႁမ်ႇၶဝ်ႈႁူမ်ႈ ပၢင်ၵုမ်လူင်သေ ဝၢႆးမႃးသမ်ႉ ယိပ်းႁွင်ႈၵၢင်ႉလုၵ်ႉၽိုၼ်ႉတူင်ႉၶတ်းမႃး။ လိုၵ်ႈႁူမ်ႈမႆႈ ၽိုၼ်ၼႆႉ ပိၼ်ၽိုၼ်လိုၵ်ႈၵိုၵ်းပိုၼ်း ႁၼ်လမ်ႇလွင်ႈ တႃႇပၵ်းပိူင်ၵပ်းသိုပ်ႇ တိတ်းတေႃႇၵၼ် ၼၢင်ႈၶၵႈ ၵူၼ်းမိူင်းသၼ်လွႆ ၶလႈ ၸဝ်ႈၶႄႇတီႈၶဝ် တၢႆႈၵုင်ႈ တီႈမိူင်းမၢၼ်ႈ ပၢၼ်ဝၢႆးသိုၵ်းၵမ်ႇၾႃႇၵမ်းသွင်ၸၼ်ႉယဝ်ႉ။ ဝၼ်းႁၼ်လူင်း လႆးမိုဝ်း ဝၼ်းတီႈ 12 လိူၼ်ၾႅပ်ႇဝႃႇရီႇၸၼ်ႉၵေႃႈ ယိုၼ်ယၼ်ပဵၼ် ဝၼ်းမိူင်းႁူမ်ႈတုမ်း။ ဝႃႉပဵၼ်ဝၼ်းလိုဝ်ႈၵၢၼ် ပတ်းပိုၼ်ႉမၢၼ်ႈမိူင်းသေ ၶိုတ်းပွႆးၶိုတ်း လၢမ်းမႃးၵူႊပီႊ။ ၸဝ်ႈၾႃႉတႆးၶဝ်ၶတႉဝႃႈ တေႁူမ်ႈၵၼ်တင်းမိူင်းမၢၼ်ႈယူႇ။ ႁူလ်းၵႃး တုၵ်းယွၼ်းဝႃႈ ၶွပ်ႈလႆႈသုၼ်ႇလႆႈသုၼ်ႇပဵၼ်ဝႃႉႁၼ်ၸိုင်ႈ။ ပေႃးဝႃႈ

[51] Superme Council of the United Hill Peoples

ယူႇၶူမ်ႈၵၢၼ်ၶိူင်သိပ်းပီးသေ ၵၢမ်ႇၵၢၼ်ၸၼ်ႉတွၼ်းၾွၼ်းလီသင်လိုင် ၸႂ်ႈလႆႈ ၽေႃတ်ႇၵွၵ်ႇၶိုၼ်း ၵၢၼ်ဝႃႈၸၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈပၢင်ၵုမ်ပၢင်လူင်ၶတႃႉ သွင်ပႃႈသွင်ၾၢႆႇ လႆႈၽွမ်ႉတူၵ်းလူင်းၵၢၼ်မႄးလွင်ႈၼၼ်ႉ။ ပၢႆၼိူၵ်ႇတီႈမၼ်းသွႆႇပႃးၼွႆးပိူင်ငဝ်ႈပိုင်းမိူင်း 1947။ ပီးၵၢၼ်လၢင်းၵႂ်ႉတိုဝ်း သုၼ်ႇလႆႈၼၼ်ႉလမ်း ပီၼ်မိူဝ်ႈ 1958 ၸၼ်ႉ ယဝ်ႉ။

လွတ်ႈလႅဝ်းႁွၼ်းၶေႃမိူင်းမၢၼ်းၼၼ်ႉ ၶပ်းၶိုင်ဝႆႉ တႃႇပိုၼ်းၽေႃဝ်ႇ ၵၢဝ် မိူဝ်ႈဝၼ်းတီႈ 4 လိူၼ်လၼ်ႇဝႃႇရီႇ 1948။ မိူဝ်ႈပႆႇထိုင်ဝၼ်းမၼ်း လႆႈပီၼ် မႄးလွင်ႈလီၵႂ်ႈလႅၵ်ႈၶေႃးၶူမ်ၵၢၼ်ၸိူင်ႈ။ မိူဝ်ႈဝၼ်းတီႈ 19 လိူၼ်လူႇလၢႆႇ 1947 ၸၼ်ႉ လွမ်ၵၢၼ်ၵွင်ႇသၢၼ်း ၶလႈ ၽူႈၼေႃမ်းၵၢၼ်မိူင်းၶဝ်တင်းၼမ် လႆႈထုၵ်ႇ ပိူၼ်ႈၶႃႈယိုဝ်းတၢႆ။ ၼႂ်းၸၼ်ႉပႃးလဝ်ႈၾႃႉမိူင်းပွၼ် လဝ်ႈလၢမ်ႇထုၼ်းႁူႇ။

ပၢၼ်လွတ်ႈလႅဝ်းႁွၼ်းၶေႃ ဝႆးသေ 1948 ၸၼ်ႉၵေႃႈ သၢႆငၢႆငဝ်းလၢႆး မိူင်းမၢၼ်းၵၢႆႉလႃႇတီႈသုတ်းယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈမၢၵ်ႇပွမ်းသိုၵ်းၵမ်ႇၾႃႇၵမ်းသွင်ၶလႈ မိူင်းမၢၼ်းပတ်းပိုၼ်ႉၵေႃႈလူႉလႅဝ်။ ငဝ်းလၢႆးၵၢၼ်မိူင်းၵေႃႈယုင်ႈယၢင်ႈ။

ၽူႈၼေႃမ်းၵၢၼ်မိူင်း မိူင်းမၢၼ်းလိူဝ်းၵတ်ႉၶိၼ်ႇၸၼ်ႉ လႆႈထုၵ်ႇၶႃႈ တၢႆၵမ်ႈၽွင်ႈ မိူဝ်ႈၼေႃႈပႆႇလႆႈႁွၼ်းၶေႃ။ လွမ်ၶုၼ်ၽွင်း မိူင်းမၢၼ်းၵေႃႉၶဵၵ်ႈ ၵူး ၼူႉၵေႃႈ ပီၼ်ႁူၼ်းၵၢၼ်မိူင်း ယဝ်ႉၶဵၼ်းတီႈလၼ်ႉလွမ်မႄးၵေႃႉၸိူင်ႈၼင်ႇၵဝ်ႇ။ ႁူလ်းၵႃႈ ႁူၼ်းတင်းလၢႆ ထတ်းသၢင်ဝႃႈ ၵူးၼူႉၼၼ်ႉ ၵူၼ်ႈၵွၼ်ႇ။ ၵၢမ်ႇပုတ်း ၶၢတ်ႇ တႃႇၵွၼ်ၶူဝ်လႆႈ မၢၼ်ႈမိူင်းယုင်ႈယၢင်ႈလူင် လိူဝ်ႉၼင်ႇၼၼ်ႉ ၼႆယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈလူင်ပွင်လိုင်ႈ ၵူၼ်ႈၵွၼ်ႇၼေႇၶလႈ ႁူၼ်းသိုၵ်း လူင်ပွင်လိုင်ႈ ၵမ်ႈ ၽွင်ႈ ၶဝ်ႈထိုၼ်ႇလုၵ်ႉၽိုၼ်ႉ။ ယၢင်း၊ ယၢင်းလႅင်၊ မွၼ်း ၶဝ်လုၵ်ႉၽိုၼ်ႉ။ ပႃႇတီႇၶွမ်ႇမိဝ်ႇၼိသ်ႉမိူင်းမၢၼ်း[52]ၶဝ်ၵေႃႈ ၶဝ်ႈထိုၼ်ႇလုၵ်ႉၽိုၼ်ႉ။

ယိူင်းၵၢၼ်း ၸႂ်ႈလုမ်းလၢဝ်းၶိူဝ်းတင်းလၢႆ ပီၼ်ၼမ်ႉၸိူင်ႈၵႂ်ႈလႅဝ်ၵၢၼ် ၼၼ်ႉသေ ယုၵ်ႉတၢင်ႇလဝ်ႈၾႃႉယွင်ႈၶူလ်ႇ လဝ်ႈသူလ်ႇတိၵ်ႈ ပီၼ်လဝ်ႈလွမ်လိုင်ႈ မိူင်းမၢၼ်းၵေႃႉၶဵၵ်ႈ။ လူဝ်းလူင်ပွင်လိုင်ႈမိူင်းမၢၼ်း လႆႈၵေႈၶႂ်ႈႁူၼ်းလုၵ်ႉ ၽိုၼ်ႉၶဝ် ၵၢၼ်ႉလႂ်မႄးယူႇၸၼ်ႉ ႁွပ်ႈလွင်ႈၶွင်ႈၶမ်ၵၢၼ်ၽုတ်းၵွၵ်ႇမႄးတီႈ

52 ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ (ဗ.က.ပ)

ၼွပ်ႇၶမ်ႉလိူၼ်ႈလိၼ် မိူင်းတႆး-မိူင်းၶႄႇၶၼ်ႉၸလႈ လႆႈႁူပ်ႉယုင်ႈလွမ်းတေႉ တေႉ။ မိူဝ်ႈ 1949 ၶၼ်ႉ တပ်ႉသိုၵ်းၶႄႇၽိူၵ်ႇ ၵူဝ်မိၼ်ႉတၢင်း[53]ၶဝ် ၵၢၼ်ႉ တပ်ႉသိုၵ်းၶႄႇလႅင် ၼွမ်ႇမိဝ်ႇၸိတ်ႉၶဝ်သေ ၶၢမ်ႈၼွပ်ႇၶမ်ႉလိူၼ်ႈလိၼ် ၶဝ်ႈမႃး ၼႂ်းမိူင်းတႆး။

ၽူႈၼမ်းငၢၼ်လူင် မိူဝ်ႈသိုၵ်းၵမ်ႇၽႃႇၵမ်းသွင် ၸွမ်သိုၵ်းလူင်လီမီ[54] ၵွၼ်ႈႁူပ်ႉသိုၵ်းၶႄႇၽိူၵ်ႇၶဝ် ၶဝ်ႈမိူင်းၵိင်းတုင်မႃးယဝ်ႉသေ သွၼ်ႈယူႇၸွမ်း သၼ်လွႆမိူင်းတႆး။ ၵူၼ်းသိုၵ်း ၶႄႇၽိူၵ်ႇၶဝ် ၸလႈ ၵူၼ်းသိုၵ်း လိူဝ်းၵၼ်ၶဝ် သူၼ်းတုမ်ႉလႆႈ ၼႂ်းမိူင်းတႆးထိုင်ႈ မိူဝ်ႈ 1950 ၶၼ်ႉ မီး 1,700 ႁွၺ်းသေတႃႉ မိူဝ်ႈလိူၼ်ၵေႃႇပရႄႇ 1951 ၶၼ်ႉမီးမႃး ၵူၼ်းသိုၵ်း 4,000။ လူင်ပွင်လိူင်ႈ မိူင်းမၢၼ်ႈ သူင်ႇသိုၵ်းမၢၼ်ႈ တိုၵ်းတေႃးၶိုပ်ႈၵွၵ်ႇယူႇၵေႃႈ ၵမ်ႇပေႉလႆႈၶဝ်။ ၶဝ်ၸလႈ ၵူးၶူႉ တၢင်ႇထိုင် ပၢင်ႁုမ်လူင် လၢတ်ႈလိူင်ႈလုမ်ႈၽႃႇ[55]။ မိူဝ်ႈဝၼ်း တီႈ 22 လိူၼ်ၵေႃႇပရႄႇ 1953 ၶၼ်ႉ ပၢင်ႁုမ်လူင် လၢတ်ႈလိူင်ႈလုမ်ႈၽႃႇ လႅင်ႇတူၵ်းလူင်းတိၵ်းတတ်း ပၢၵ်ႇႁွင်ႉ ႁႂ်ႈသိုၵ်းၶႄႇၽိူၵ်ႇၶဝ် ဝၢင်းႁွင်ႈတမ်း ၵၢင်ႇ ၵွၵ်ႇမိူင်းမၢၼ်ႈၵႂႃႇ ၵမ်းလဵဝ်။ ၵူၺ်းၵႃး သိုၵ်းၶႄႇၽိူၵ်ႇၶဝ် ၵမ်ႇလွမ်း ၶေႃႈတူၵ်းလူင်း လၢတ်ႈလိူင်ႈလုမ်ႈၽႃႇသေ ၵမ်ႇၵႃး မီးမႃးၵိၼ်ၶွင်း ၵူၼ်း သိုၵ်း 12,000။

ၸတႇမိူဝ်ႈၶၼ်ႉ ၼင်ႈမိူင်းတႆးၵေႃႈ လႆႈပဵၼ်သိုၵ်းပဵၼ်သိူဝ်မႃးထိုင်ႈ။ ၽွင်းၶၢဝ်းၵၢၼ်မိူင်းမၢၼ်ႈ တိုၵ်ႉသုၵ်ႉယုင်ႈယူႇၶၼ်ႉ ၵိင်းၵိူဝ်း လွမ်းတူၼ်ႈ ႁိူၼ်းမၼ်း ၵေႃႉပဵၼ်လၢဝ်းၼိူဝ်းတႆးသေ ၽဵဝ်မႃးမိူင်းမၢၼ်ႈ။ မိူင်းသီႇပေႃႉ မိူဝ်ႈ ၶၼ်ႉ ၵမ်ႇမီးၶႄႇၽိူၵ်ႇၶဝ်မႃးယႃႉၵဝ်း။ ၵူၺ်းၵႃး မိူင်းတႆးတၢင်ႇတီႈတၢင်ႇ လိူၼ်းၸတႉ သုၵ်ႉယုင်ႈဝႆႉတေႉယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈလွင်ႈသုၵ်ႉယုင်ႈ တီႈလိူၼ်းလိၼ် တိတ်းလပ်းၵၼ် တင်းယိူၼ်ႈၶၢၼ်ႈၶၼ်ႉၸလႈ မိူင်းတႆး ၵၼ်လႆႈယူႇမႃး ၵတ်းၵတ်းယိူၼ်ယိူၼ်ၼႆႉ မီးတၢင်းလိူၵ်ႈလႆႈမႃးတင်းၶမ်။

သိုၵ်းၶႄႇၽိူၵ်ႇၶဝ် ပၵ်းသဝ်းၼိူဝ်သၼ်လွႆမိူင်းတႆးသေ ၵဝ်လႆႈႁၵ်း

53 Kuomintang
54 General Li Mi
55 General Assembly of United Nations

ႁၢႆႉၽွင်းငမ်းမိူင်းတႆးပွတ်းၵွၼ်ႇတွၼ်ႈၼိုင်ႈ။ ထိင်ႈၽြႃႇၼိုင်ႈသမ်ႉ တၢႇတိုၵ်း ၵေႃးႁူပ်ႈၵွၵ်ႇၸၼႇၽိူၵ်ႇၸဝ်ႈသေ တေႃႇထိုင် 1955 တပ်ႉသိုၵ်းမိူင်းမၢၼ်ႊ တၢင်းၼမ် ၸဝ်ႈမႃးၼႃႈမိူင်းတႆး။ ယိူင်းဢၢၼ်းတၢႇၵုမ်းၵမ် ၸၼႇၽိူၵ်ႇၸဝ်ႈလႆႈၼႆ သေ မိူဝ်ႈ 1952 ၼၼ်ႉ ဢဝ်မိူင်းတႆးပွတ်းလၢၼ်း[56] ဝႆႉတီႈၵၢၼ်ၽွင်းငမ်းၽြႃႇ သိုၵ်း။ ႁူလ်းၵႃး တႆးသမ်ႉႁၼ်ထိုင် ၵၢၼ်ၽွင်းငမ်းၽြႃႇသိုၵ်းၼၼ်ႉ မၢးတုမ်ႉတိူဝ်ႉ ၵၢၼ်ၽွင်းငမ်းႁင်းလဝ်ႈၵဝ်ႇ ၼႂ်းမိူင်းတႆးၼႆယဝ်ႉ။

တၢႇလဝ်ႈႁႂ်းလဝ်ႈၼေႃးၸဝ် မိူင်းတႆးၼၼ်ႉ လႆႈႁူပ်ႉလႆႈႁၼ် ႁူၼ်းမၢၼ်ႊ တၢင်းၼမ် ၵမ်းၵွၼ်တၢင်းသုတ်း ၼႂ်းပိုၼ်းယဝ်ႉ။ ပေႃးဢဝ်တူဝ်ထူပ်းတၢင်ႁၼ် ၸဝ်ဝႃႈၸတႉ လႆႈႁူဝ်သိုၵ်းမၢၼ်ႊ။ မၢင်ႊၵမ်းလႆႈမႆႈလႅဝ် တၢႇသၢႆလႅဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႇၸဝ်။

ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈတပ်ႉသိုၵ်းမၢၼ်ႊ ဢမ်ႇတိုၵ်းပေႉလႆႈ သိုၵ်းၸၼႇၽိူၵ်ႇၸလႈ ႁူၼ်းမိူင်းတႆးၵေႃႈ လႆႈပၼ်ယိူဝ်ႇ ၼႂ်းၸၵႈတပ်ႉသိုၵ်းသွင်မိူင်း။

တၢင်းသွင်ပႃႈသွင်ၽြႃႇ ပၼ်ႁူၼ်းပိၵ်ႇၼေႃႈပိၵ်ႇတႃ တၢႇႁူၼ်းမိူင်းတႆး။ ႁွပ်ႈၼၼ်ႉ တႆးလင်ႇတူင်ႉၸတ်းမႃး တၢႇလၢဝ်းၸိူဝ်းလဝ်ႈၵဝ်ႇ ႁၢဝ်ႈႁၢဝ်ႈၶိူင်းၶိူင်း။ ႁွပ်ႈၼႂ်းပိူင်ငဝ်ႈပိူင်းမိူင်း မီးၼေႃႈတမ်းဢၼ် ၸႅၼ်ႇတႅမ်ႈဝႆႉဝႃႈ ပေႃး 1958 မႃး မိူင်းတႆးမီးသုၼ်ႇလႆႈသုၼ်ႇပၼ် တၢႇၸၽၵွၵ်ႇမိူင်းႁူမ်ႈတုမ်ႊၼၼ်ႉၸလႈ လူင် ပွင်လိုင်ႈမိူင်းမၢၼ်ႊၵေႃႈ လွမ်မႆႈလႅဝ်မႃး။ ဢၼ်လဝ်ႈၼေႃႈတီႈမၢၼ်ႊၸဝ် ဢဝ် ၶိူင်းတပ်ႉသိုၵ်း၊ ၶိူင်းၽူႈလွပ်ႇၸၢဝ်ႇၵၢၼ်သိုၵ်းၸဝ်သေ ႁၢတ်ႇၽိဝ်ႈ ၵၢၼ်တူင်ႉ ၸတ်း လၢဝ်းၸိူဝ်းတႆးၼၼ်ႉ ၶိတ်းၶႅၼ်ႈၵၢၼ်တူင်ႉၸတ်း လၢဝ်းၸိူဝ်းတႆးၸဝ် တိူဝ်း ၸမႇဝၢတ်ႈႁၢင်ႈၸၢင်မႃးတိၵ်းတိၵ်း။ ႁူၼ်းၼုမ်ႇၸဝ် ပႆႊၸဝ်ႈၼႂ်းထိုၼ်ႇ။ ႁူပ်ႈ တွမ်ႊၵေႃႇတၢင်ႈၶိူင်းသိုၵ်း။ ၽိုၵ်းပိုၵ်ႉတၢႇလုၵ်ႉၽိုၼ်ႉ။

မိူဝ်ႈ 1959 ၸတႉ သိုၵ်းမုတ်းတႆးၸဝ် ငွႆးယိုဝ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႊ၊ ၸဝ်ႈတိုၵ်း ယိုတ်းဢဝ်ပၢင်သဝ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႊ လိူဝ်းၵႆယၢဝ်ၼၼ်ႉသေ ထိမ်ၶိူင်းႁွင်ႈၵၢင်ႇၸဝ် မႃး။ သိုၵ်းမုတ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ ယင်းတိုၵ်းဢဝ် ဝိင်းတၢင်ႉယၢၼ်း တီႈဢၼ်သိုၵ်း မၢၼ်ႊပၵ်းဝႆႉၼၼ်ႉသေ ၵုမ်းဝႆႉပၼ်လႆဝၼ်း။

မိူဝ်ႈၽွင်းသိုၵ်းမုတ်းတႆးၸဝ် လုၵ်ႉၽိုၼ်ႉတိုၵ်းၵေႃး တီႈၸွပ်ႇၼမ်ႉ

---

56 မိူင်းတႆးပွတ်းလၢၼ်းမိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ပႃးလႅမ်မိူင်းတႆးပွတ်းၵွၵ်ႇၸူင်း။

လီၼ်ႊလိၼ်ယူႇၼၼ်ႉ ၵူၼ်းလူင်ၶွင်ႇသီႇၸိုင်ႈတႆးၶဝ်ၵေႃႈ လူင်းတႃႈၵုင်ႈသေ ဢုပ်ႇၵုမ်တင်းလူင်ပွင်ၸိုင်ႈ မိူင်းႁူမ်ႈတုမ်ႊ တႃႇႁႂ်ႈတိုဝ်းၵမ်ႊပၵ်းပိူင်မိူင်းႁူမ်ႈတုမ်ႊၸိုၼ်ႈၸၢင်ႇၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈဝၼ်းတီႈ 24 လိူၼ်ဢေႇပရလ်ႇ 1959 ၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈၾႃႉမိူင်းတႆး 34 ၵေႃႉ ပိုၼ်ႊၽၢဝ်ႇ တီႈဝဵင်းတူၼ်ႈတီး လွင်ႈၶဝ်ပွႆႇၾႃႈ ႁႅင်းပွင်ၸဝ်ႈၾႃႉၶဝ်။ ၸိုင်ႈတႆးဢၼ်ပဵၼ် လၢႆသိုင်ႇလၢႆမိူင်း လၢႆပွတ်းလၢႆ တွၼ်ႊၼၼ်ႉၵေႃႈ ပဵၼ်မႃးၸိုင်ႈတႆးမိူင်းတႆး ဢၼ်လဵဝ်ၵၼ်။ လူင်ပွင်ၸိုင်ႈ လုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႊၵုမ်းမိူင်း[57]ၶဝ် တႃႈၵုင်ႈသမ်ႉ ႁပ်ႉႁၼ် ပွႆးၸဝ်ႈၾႃႉတႆး ပွႆႇၾႃႈႁႅင်းပွင်ၼၼ်ႉ ပဵၼ်တၢင်းဢွင်ႇပေႉၶဝ်ဢၼ်ၸိူင်ႈ။ တီႈတေႉၸဝ်ႈၾႃႉ တႆးတင်းလၢႆ ႁပ်ႉႁၼ်ဝႃႈ ၶဝ်ယိုၼ်ႈႁႅင်းပွင်ၶဝ်ပၼ်တေႃႇ လူင်ပွင်ၸိုင်ႈမိူင်း တႆး ဢၼ်တၢမ်ၼင်ႇၵၢင်ၸႂ်ၵူၼ်းမိူင်းၸိုင်ႈတႆးတင်းလၢႆ လိူၵ်ႈတင်ႈဝႆႉၼၼ်ႉ ၼင်ႇၸဝ်ႈၾႃႉၶဝ် လႆႈၽဵၼ်မႃးလိမ်မိူဝ်ႈလၢႆပီးမိူင်းၼၼ်ႉႁွလ်း။ ဢမ်ႇၸႂ်ႈဝႃႈ ယိုၼ်ႈပၼ် လူင်ပွင်ၸိုင်ႈမိူင်းႁူမ်ႈတုမ်ႊၶဝ် တီႈတႃႈၵုင်ႈၼၼ်ႉ။ ၸဝ်ႈၾႃႉလိူဝ်း ၸိုတ်းႁၼ်လွမ်းၵၢပ်ႈမၢၼ်ႈပၢၼ်မိူင်းၸတႉ သိုပ်ႇႁွတ်းၵၢၼ်မိူင်း။ သိုပ်ႇၶဝ်ႈယူႇ ၼႂ်းတႅၼ်းၽွင်းလၢဝ်းၸိူဝ်း[58] ဢၼ်ပႃးၼႂ်းပႃႇလီႇမၢၼ်ႇသွင်လုမ်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

လွင်ႈသိုၵ်းၶႄႇၽိူၵ်ႇၶဝ် ပူၼ်ႉပိၼ်ၶဝ်ႈလိူင်းၸလႈသင်၊ လွင်ႈသိုၵ်း မၢၼ်ႈၶဝ် ယဵပ်ႇၶဝ်ႈပၵ်းသဝ်းမိူင်းတႆးၸလႈသင်၊ ပၢင်သိုၵ်းပၢင်သိူဝ်ၶဝ်ၸလႈ သင် မႃးၵိတ်ႇၶွင်ႈ တႃႇၵေႃႇတင်ႈ ပၵ်းပိူင်တီႇမွၵ်ႇၶရေႇသီႇ ၼႂ်းမိူင်းလူင်ၸိုင်ႈ တႆးဝႆႉ။ ၵဵၼ်ႁႅင်းၵူၼ်းထိူၼ်ႇတႆး ဢမ်ႇၸမ်ပဵင်းပိူၼ်ႈ၊ ဢမ်ႇတိုၵ်းတေႃးလႆႈ ထိုင်တီႈသေတႃႉၵေႃႈ လႆႈၸပ်ႉသွၼ်ႇပဵၼ် လွင်ႈၶွင်ႈၶမ်ပိူင်ယႂ်ႇဢၼ်ၼိုင်ႈ။ ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈၾၢႆႇၼႂ်းတၢင်းၼႂ်းသမ်ႉ ယိပ်းႁွင်ႈၵၢင်ႇလုၵ်ႉၽိူၼ်ႉမႃးၸလႈ ၵူၼ်း လူင်မိူင်းတႆးၶဝ်ၵေႃႈ ၵုင်ပူၵုင်ပႃမႃး။ တေလိူဝ်ႈလွမ်းၾႃႇၸႂ်ဢမ်ႇႁူႉ။ လုၵ်ႉတီႈ မိူင်းသီႇပေႃႉသေ ၵိုတ်ႇဢွၵ်ႇပၼ် ၵူၼ်းလုၵ်ႉၽိူၼ်ႉတင်းၶမ်။ ၵမ်ႈၶမ်သမ်ႉ ပဵၼ်ၵူၼ်းလိူဝ်းၶႂ်ႈၽၢတ်ႇဢွၵ်ႇမိူင်းႁူမ်ႈတုမ်ႊလုမ်းလုမ်း။

ၽူႈၼမ်းသိုၵ်းတႆး သိူဝ်ထဵၼ်ႈ ၵေႃႉလုၵ်ႉၽိူၼ်ႉမႃးၸဵမ်လဝ်ႉ ၵေႃႉ ၸိုင်ႈၼၼ်ႉၵေႃႈ ပဵၼ်ၵူၼ်းမိူင်းသီႇပေႃႉယဝ်ႉ။ ငၼ်းပိူၼ်ႈၼႂ်း မိူဝ်ႈ 1961 သိူဝ်

57 အိမ်စောင့်အစိုးရ (၁၉၅၈-၆၀)

58 လူမျိုးစုလွှတ်တော်

ထိုၼ်ႈ လၵ်ႇလွမ်ၶဝ်ႈမႃးတႃႇၵုင်ႈသေ ယွၼ်းထူပ်းၸဝ်ႈၵျႃႉသိင်ႈၼႆဝႃႈ။ လုၵ်ႈ ၶိူၼ်းတၢႆး တီႈလၼ်ႇလွမ် ၵေႃႇၶိူတ်းၶိူဝ်ပၼ်ၼၼ်ႉ မႃးထၢမ်ၸဝ်ႈၵျႃႉသိင်ႈ လွင်ႈ ၶိူဝ်ႈထူပ်းၶိူဝ်ႈၵၼ် တူဝ်တိူၼ်းလုမ်းလုၵ်ႇၽိုၼ်ႇၶဝ်ၶိူဝ်ၼႆ။ ၵူၺ်းၵႂႃႇ ၸဝ်ႈၵျႃႉ သိင်ႈ ၵဝ်ပပ်ႇပိူင်ငဝ်ႈပိုင်းမိူင်းၶေႇသေ လႃတ်ႈဝႃႈ မၼ်းပိၼ်ၽူႈတိူၼ်းၽွင်း ၸၢဝ်းမိူဝ်းၵေႃႇၸိူင်ႈၼင်ႈ လႆႈၵိၼ်ႈဝႆႉဝႃႈ တေၵမ်ႈလႆႈၵၢၼ်းလင် ပိူင်ငဝ်ႈပိုင်း မိူင်း ၼႆယူႈယဝ်ႉ။

ၸဝ်ႈသူလ်ႈတိၵ်ႈ၊ ၸဝ်ႈၵျႃႉသိင်ႈ ၼင်ႈ ၽူႈၼၢမ်းတၢႆးၶဝ် သူၼ်း တုမ်ႊငူပ်ႇၸီ ၵၢင်ႈၶိူၼ်းတႃႈၵဝ်လၢႆးတၢင်းၵၢၼ်မိူင်း ၵေႈၼႆ လွင်ႈၶွင်ႈၶမ် ၵၢၼ် လုၵ်ႇၽိုၼ်ႇတၢႆး ၵၼ်ၼမႈဝႃတ်ႈၵူၢင်ႈလွတ်ႈမႃးတိၵ်းတိၵ်းၼၼ်ႉ။ ၶဝ်လိူဝ်းၼႆ သမ်ႇယုမ်ႈယမ်ဝႃႈ ပေႃးမူၼ်ႉၼမႃးပၵ်းပိူင်မိူင်းႁူမ်ႈတုမ်ႊ ၶိူဝ်ႈၽိင်ႈပိင်းၵၼ်ၼႆ ၼတ ၵၢၼ်လုၵ်ႇၽိုၼ်ႇလိူဝ်းၼႆ တေယိၼ်ၵၢႆၵူႉၸိုၼ်းၼႆယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈၵၢၼ်လိူၵ်ႈတင်ႈ 1960 ၼၼ်ႉ ပႃႈတီႈၵူးၼူႇၶဝ်ပေႇၸိုၼ်းသေ ၵူးၼူႇ လႆႈၵွၼ်ႁူဝ်လူင်ပွင်လိုင်ႈၶဝ် တီႈတႃႇၵုင်ႈ။ လွမ်ၸုၼ်ၽွင်း ၵူးၼူႇ ၼတ ၶိူဝ်ႈပၼ်ၶိူင်းတေႃႇ ၶႃႈတုၵ်းယွၼ်း ၸဝ်ႈသူလ်ႈတိၵ်ႈ၊ ၸဝ်ႈၵျႃႉသိင်ႈၶဝ်။

***

မိူဝ်ႈ 1961 ၼၼ်ႉ ၵၢၼ်လုၵ်ႇၽိုၼ်ႇၵၼ်ၸိူင်ႈ ၽုတ်းၵွၵ်ႈမႃး တီႈ မိူင်းမၢၼ်ႊၽၢႆႇႁွင်ႈ။ ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈယိုၼ်ယၼ် ၸၢဝ်းပုတ်ထ ပိၼ်ၸၢဝ်းၼပ်ႇထိုဝ် ၵိူဝ်းယမ်မၢၼ်ႈမိူင်းၼႆၼလႈ ၶၢင်လိူဝ်းပိၼ်ၸၢဝ်းၶရိတ်ႇၶဝ် ၵမ်ႈၵၢၼ်ႇလွႆသေ ယိပ်းၵွင်ႈၵၢင်ႈလုၵ်ႇၽိုၼ်ႇ။ ၼွႆးၼၵႈၵၢင်လွင်ႈသုၵ်ႇယုင်ႈတင်းၼမ်ၼၼ်ႉ ၵူး ၼူႇ ႁွင်ႇပၢင်ၵုမ်လူင်ၵၢၼ်ၸိူင်ႈ တီႈတႃႇၵုင်ႈ။ ၵုပ်ႈၵုမ်ၵၼ် တႃႈမူၼ်ႉၼမႃး ပိူင်ငဝ်ႈပိုင်းမိူင်း ၶိူဝ်ႈပေႃးၵေႈလိတ်ႈလႆႈ လွင်ႈၶွင်ႈၶမ် ၼၵႈၵၢင် မိူင်းမၢၼ်ႊၼလႈ ၸေႊမိူင်းၶဝ်တင်းလႆႈ။ တေလွႆႇပၵ်းပိူင်မိူင်းႁူမ်ႈတုမ်ႊ လိုၼ်ႈၸၢင်ႈၼႆယဝ်ႉ။ ၶုၼ်ၽွင်းလူင် မိူင်းႁူမ်ႈတုမ်ႊၶဝ်တင်းသိင်ႈ၊ ၽူႈတိူၼ်းၽွင်းၶဝ်တင်းသိင်ႈ၊ ၽူႈၼၢမ်းၸေႊမိူင်း ၶဝ်တင်းသိင်ႈ၊ ၶုၼ်ၽွင်းၸေႊမိူင်း ၶဝ်တင်းသိင်ႈ ၶဝ်ႈ ႁူမ်ႈပၢင်ၵုမ်လူင် တီႈတႃႇၵုင်ႈ။

လူဝ်ႇပႆႈလႆႈတိူပ်းတတ်းတူၵ်းလူင်းၵိုႈသင်။ မိူဝ်ႈဝၼ်းတီႈ 2 လိူၼ်

မၢၵျ်ႉ 1962 ၼၼ်ႉ လွမ်ပွင်ၵၢၼ်သိုၵ်း လွမ်သိုၵ်းလူင်ၼေႉဝိၼ်း ယိုတ်းဢဝ်မၢၼ်ႈဢဝ်မိူင်း။ တီႉလွပ်းဢဝ် ႁူၼ်းလိူဝ်းမႃးၶဝ်ႈပၢင်ႁုမ်။ ၸဝ်ႈသူၺ်ႉတဵၵ်ႈ ၵေႃႈ လႆႈထုၵ်ႇတီႉလွပ်း။ လုၵ်ႈၸၢႆးၸဝ်ႈသူၺ်ႉတဵၵ်ႈ သိပ်းၸဵတ်းၶူပ်ႇ လႆႈတၢႆထႅင်တီႈ မိူဝ်ႈၶမ်ႈသိုၵ်းမၢၼ်ႈ ယိုတ်းဢဝ်မၢၼ်ႈမိူင်း။ ၽွၼ်ႉသိုၵ်းၶတႉဝႃႈ မၼ်းၵၢၼ်းဝၵ်ႉၸိူင်ႈလၢၵ်ႈတုမ်ႉတွပ်ႉၸိုၼ်းၶလႈ ၸင်ႉလႆ ႈ ယိုဝ်းၼႆယဝ်ႉ။ တၢမ် တူဝ် ၸဝ်ႈလွမ်လိုင်ႈၵဝ်ႉ ၸဝ်ႈသူၺ်ႉတဵၵ်ႈ လႆႈယူႉၼွႆးၸွၵ်ႈ ႁိုင်ပီတ်ႉလိူၼ် ၼေ လပ်းတၢလိုမ်းမိူင်းၵူႉၼွႆးၸွၵ်ႈ။ ႁူၼ်းတင်းလၢႆၶတႉ ၼပ်ႉသွၼ်ႉဝႃႈ လႆႈ ထုၵ်ႇပၼ်တူတ်ႈ ပူၼ်ႉၽိုင်ႈမိူင်းၼႆယဝ်ႉ။

ၽွၼ်ႉတပ်ႉသိုၵ်းၶတႉ ၼေလွင်ႈၼေတၢင်း ႁွပ်ႈမိူင်းႁူမ်ႈတုမ်း တေ တဵၵ်ႉယၢႆႈယဝ်ႉၶလႈ ၸင်ႉလႆႈၵိတ်ႉၶေႁေႉၵင်ႈဝႃႈၼႆ။ ၽူႈထတ်းသၢင်ၶဝ် လၢတ်ႈၶတႉ တပ်ႉသိုၵ်းမိူင်းမၢၼ်ႈၼႆႉ ၵႅၼ်ၵိူင်းယွႆႉမႃး ႁွပ်ႈပၢင်သိုၵ်းပၢင် သူဝ်ၼွႆးမိူင်း။ မိူဝ်ႈတိုၵ်းတေႃးၶျႃႈႁိပ်ႈ သိုၵ်းၶၶႉၽိူၵ်ႉၼၼ်ႉၵေႃႈ လႆႈၵေႃႉ သၢင်ႈၵႅၼ်ၵိူင်းတပ်ႉသိုၵ်းထိင်ႈၶလႈ ၼိူၼ်းၵိူင်းယွႆႉမႃး။ ၼႆၶလႈ လူင်ပွင် လိုင်ႈၵေႃႈ ဢမ်ႇလၢင်းႁုမ်းၵမ်တပ်ႉသိုၵ်း။ လိုၼ်းသုတ်း ၵျိတ်းၵျွႈလူင်ပွင် လိုင်ႈလုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႈ ၼွင်ၼေႉဝိၼ်း ၽုတ်းဢွၵ်ႇၵူတ်ႇပဵၼ်မႃးၼႆယဝ်ႉ။

ၸဝ်ႈၵျႃႉသီင်ႇ ၶဝ်ႈပၢင်ႁုမ်လူင်ၼၼ်ႉ မိူဝ်ႈၼေႈဝၼ်းလိူဝ်းတပ်ႉသိုၵ်း ပႆႉယိုတ်းဢဝ်မၢၼ်ႈဢဝ်မိူင်းၼၼ်ႉ။ ၼေႈဝၼ်းဢၼ်တပ်ႉသိုၵ်းတေယိုတ်းမိူင်း ၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈၵျႃႉသီင်ႇ မိူဝ်းလွႆးပီႈၼေၢင်းမၼ်း ၵေႃႉပဵၼ်ၵိၼ်းဝႆႉ တီႈတူၼ်ႈတီး။ ဝၼ်းဢၼ်တပ်ႉသိုၵ်းယိုတ်းဢဝ်မၢၼ်ႈဢဝ်မိူင်း တီႈတႃႈႁုင်ႈၼၼ်ႉ ပဵၼ်ႁိုဝ် ပဵၼ်ၶႃၼႆ ၸဝ်ႈၵျႃႉသီင်ႇ ဢမ်ႉတၼ်းလႆႈႁူႉလီလီ။ သမ်ႉဢွၵ်ႇမႃး တႃႉၸီႉလဵင် မိၼ်လႃႈသိဝ်ႈၼေ တေပူၼ်ႉမိူဝ်းသီႉပေႃႉ။ မိူဝ်ႈလူင်းၸႂ်းဝူဝ်းမႃးၼၼ်ႉ သိုၵ်း မၢၼ်ႈ ငွႆးပွႆႉတီႉၵမ်ဢဝ်ၸဝ်ႈၵျႃႉသီင်ႇ တီႈဢွၵ်ႇဝိင်းတူၼ်ႈတီး။

ဢိင်းႁိူဝ်းၶတႉ ႁိုတ်းယူႉတီႈသီႉပေႃႉၵေႃႉလိဝ်ၼေ လႆႈတေႃႉသူႈ ငဝ်းလၢႆးၵၢၼ်မိူင်း မိူင်းမၢၼ်ႈ ဢၼ်သုၵ်ႉသူၼ်သိၼ်းသၢၼ်ႁူၵ်ႉၼၼ်ႉ။ မၼ်း ၶတ်းလွႆလွပ်ႉၸၢၶဝ်ႉငဝ်း ၸဝ်ႈၵျႃႉသီင်ႇ ပိၼ်ႁိုဝ်မီးႁိုဝ်။ ႁူလ်းၵႃး လူင်ပွင် လိုင်ႈ လုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႈၶဝ်တႃႈႁုင်ႈ ၶလႈ တူဝ်တၢင်းၶဝ် တီႈတူၼ်ႈတီး ပၼ် ၶႂႃႈတွပ်ႉ ဢမ်ႉႁူဝ်ဢမ်ႉၸၢင်လၢႆလၢႆၵွလ်း။ လိုၼ်းသုတ်းမႃးၶတႉ ဢိင်းႁိူဝ်း၊

လုၵ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇမၼ်း မႃႇယႃႇရီႇ ၶလႈ ၵိင်ႇၸရီႇ ၸဝ်လႆႈပၢႆးၵွၵ်ႇ မိူင်း မၢၼ်ႊမႃး မိူဝ်ႈလိူၼ်မေႇ 1964။ ၸဝ်မိူဝ်းထိုင် ဢေႃးသတြီးယႃး။ ၶိင်းၼိူဝ်း ၸတ်းၵႂ်ႈႁြူမ်ႈတိုၵ်းၵၢၼ် တီႈလုမ်းၼဝ်မိူင်းထႅင်း တီႈမိူင်းဢေႃးသတြီးယႃးသေ သိုပ်ႇ ၸတ်းၵႂ်ႈလွပ်ႇႁြၢၼ်ႇငၢဝ်းလဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ။

မိူဝ်ႈလႆႈႁုပ်ႉၵၼ်တင်း ၼိတ်ႇထိႇပႃႉတၢၼ်း တီႈသျႅလ်ႉလဝ်ႇတၼ်ႇ မိူဝ်ႈလိူၼ်လုၼ်ႇ 1966 ၼၼ်ႉၵေႈ လႆႈႁူႉ ၶုမ်းၸင်လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇဝႆႉ တီႈတႃႈ ၵုင်ႈလီလီငၢမ်းငၢမ်းယူႇၼႆႉၵွႆး။ မိူဝ်ႈၵွၼ်ႇတၢင်းၶတႉ ၽြႃႉလုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႊ တွပ်ႇထိင်ဝႃႈ ၸဝ်ၶမ်ႇတွၼ်ႉလႆႈ တီႉၵမ်ၵုမ်းၸင် လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇဝႆႉသေပွၵ်ႈၼႆႉ။ လိၵ်ႈမိူဝ်ႈ ၶိင်းၼိူဝ်း ပႆႇၵွၵ်ႇမိူင်းမၢၼ်ႊမႃး 1964 ၼၼ်ႉၵေႈ လႆႈႁူႉလႆႈငိၼ်း ႁၢဝ်ႇငၢဝ်းလိူဝ်းပိၼ်ႈၸတ်းသၢႆႉၸုၵၼ်မႃးတႃႇသေႇ။ ပူဝ်ႇလၵ်ႉၵျႃႇ[59] လၢတ်ႈ ၶတႉ လုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႊ ပေႃးယိုဝ်းလဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇတႃႈ လိမ်မိူဝ်ႈၸဝ်တီႉၵမ်ၵူႇ ယဝ်ႉ လႆႈဝူင်ႈၼၼ်ႉႁွႆး ၼႆယဝ်ႉ။ ပူဝ်ႇလၵ်ႉၵျႃႇ ယၢမ်ႈပႃးၼင်ႈ လုမ်းၶယး ပေႃႇတူင်းၵျိၵ်ႉ[60]။ ယၢမ်ႈႁြတ်းၵၢၼ်မိူင်းမႃး။ မီးၵူၼ်းၵပ်းသိုပ်ႇလႆႈလၢႆလၢႆတီႈ။

မိူဝ်ႈ 1966 ၶတႉ ၶိင်းၼိူဝ်း၊ မႃႇယႃႇရီႇ ၶလႈ ၵိင်ႇၸရီႇ ၸဝ်မိူဝ်းယူႇ တီႈဢမေးရီးၵူးသေ ႁပ်ႉပိၼ်ၵူၼ်းမိူင်း မိူင်းႁြူမ်ႈတုမ်ႊဢမေးရီးၵူး။ တင်ႈၵၼ် ၽႂင်းငမ်း လုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႊၸဝ်ၼႆႉ မီးၽြူးမုင်ႉႁြေႃႁြိုၼ်း လိူဝ်းလီလွင်လိၵ်ႉၶေႃး ၸူမ်ၸဝ် တင်းၼမ်တင်းလႆ။ ၼင်ႇၸၢဝ်းတၢင်းသၢမ်သိပ်းပီးၼႆႉ ၵူၼ်းတင်းၼမ် တင်းလႆ ၶမ်ႉလႆႈႁြူႉလွင်ႈႁြူႉတၢင်းလွမ်းသေ ႁြႆလၢႆႊၵူႇ။ ၽြူးလဝ်ႈၽြႃႉ သီႇ ပေႃႉ ၶၼ်တၢမ်တူဝ် ၶိင်းၼိူဝ်း တိမ်ႈပႆးၶၸမႄးၼႆႉ ပိၼ်ၽြူးၵိုၵ်းပိုၼ်းမိူင်း ၶၼ်မီးလၵ်းထၢၼ် တေႉတေႉၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ပပ်ႉၼႆႉ ပိၼ်ၽြူးပိုၼ်း လွင်ႈႁြတ်းႁြၢၼ်၊ လွင်ၶိုၼ်ႉ၊ လွင်ၶမ်ႉၽြႃႈၶမ်ႉ ယွၼ်ႇ၊ ၸွင်ၵူၼ်းတင်းၼမ်။ ထိင်ႈသမ်ႉ ၼႂ်ႊၶၼလွင်ႈလူင်ပွင်လိုင်ႈ လုမ်းသိုၵ်း ၶၼ်ႁြၵ်းႁြႃႉမိူၵ်ႈမွႆႈလုမ်းၼိူင်ႈ။ ၶိင်းၼိူဝ်း တီမ်ႈပိုတ်ႇၶၼ တေႃႈၼင်ႇ ၸဝ်သီႇ ၼိၵ်းတိၵ်းတိင်၊ ထုပ်ႉမင်ႁြွမ်တႃႇ။ မိပ်ႇၽိပ်ႉၵမ်ၵိၼ်း တေႃႇၵူၼ်းၸတ်းသၢၼ်ၸဝ် ယူႇသေတႃႉ ၶမ်ႇထိုင်တီႈထိုင်တၢင်း၊ ၵူၼ်းမိူင်းၼႆႉ တိုၵ်ႉၶိမ်ႇမိူဝ်ႇလၢၼ်ႈ

---

59 ဗိုလ်စကြာ
60 ရဲဘော်သုံးကျိပ်

လင်းၶဝ်ယူႇၵေႃႈ ၶဝ်ဢမ်ႇႁူႉတူဝ် ဢၼ်ဝႆႉၼၼ်ႉ။ ဝၢႆးသေလုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႊ ယိုတ်းဢဝ်မၢၼ်ႈဢဝ်မိူင်းယဝ်ႉ ယူတ်းထွၼ်ပိူင်ငဝ်ႈပိုင်းမိူင်း 1947 သေ ပိၼ်ႊ ၽၢဝ်ႇဝႆႈ ၶေႃႈတမ်းလိူဝ်းပႃးၼႂ်းၼၼ်ႉ ၵမ်ႇမီးသၢႆလွၵ်ႇၶႂၼ်ငဝ်းသင်ယဝ်ႉၼႆ။

မိူၼ်ၼင်ႇ ပိူၼ်ႈတင်းလၢႆႁၼ်ထိုင်ဝႆႉၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ငဝ်းလၢႆးမိူင်းမၢၼ်ႊ တိူဝ်းသုၵ်ႉယုင်ႈမႃး။ ၵၢၼ်လုၵ်ႉၽိုၼ်ႉ ၸွမ်းမိူင်းတႆး မိူင်းၶၢင် ၶၽႄႈတူၼ်းဝႃတ်ႈ ႁၢင်ႈမႃးတိၵ်းတိၵ်း။ ၶတႃႇမိူဝ်ႈလုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႊ ယိုတ်းမိူင်း 1962 ႁူၼ်းၼုမ်ႇ မိူင်းသီႇပေႃႉၶဝ် ၵႂၼ်ၵၼ်ၶဝ်ႈၸွမ်းသိုၵ်းတႆးသေ လုၵ်ႉၽိုၼ်ႉမႃးယဝ်ႉယဝ်ႉ။

***

တေႃႇထိုင်မိူဝ်ႈလိၼ် ၵီင်းၵိူဝ်း ဝႆႉၸူၼ်ႁူဝ်ယၢဝ်းထိုင်ၵႅင်ႈၵႅဝ်သေ လွၵ်းဝႆႉမိူၼ်မၼ်းယူႇတီႈသီႇပေႃႉ။ တိုၵ်ႉၸုၵ်းလွင်ႈလႆႈၶႆႈလွင်ႈထိုင် ထုင်ႉမိူင်းလႂ် လီမုင်ႈလီယဵမ်ႈ၊ တီႈလိၼ်ၸွၼ်ႇမွၼ်းမၢၵ်ႈယူႇၼၼ်ႉ။ ၸူၼ်ႉၶႆႊၶေ လုၵ်ႈယိင်း မၼ်းသွင်ႁေႃႉ လွင်ႈတၢင်းလိူဝ်းၼႆႉသေ လိူင်ႉလူလုမ်းလႃးမႃး တေႃႇပေႃးယဝ်ႇ။ ႁူးပီႊႁူးပီႊ မႃႇယႃႇႁီႇ တင်း ႁိင်ႇၼရီႇ ၶႃတႅမ်ႈလိၵ်ႈလူး လၢဝ်ႈၼႄႈတီႈ ၶဝ် တႃႇႁုင်ႈသေ ထၢမ်ၸိုဝ်းလဝ်ႈၵူႈၶဝ်သေတႃႉ ၵမ်ႉမီးၽိုင်ႇတွပ်ႇလိၵ်ႈလူးၶဝ်သေ ပွၵ်ႈ။

ပိူတ်ႊတိလ်း လိၼ်ႉထ်ၼ်ႇ[61]

---

[61] Bertil Lintner

ၸိူင်ႈ

ယၢမ်းၸႂ်ႈလဝ်ႉ မိူဝ်ႈၶၢဝ်းမႆႈဝၼ်းၸိူင်ႈ။ ႁွပ်ႈသိူင်လၢၵ်ႇလၢၵ်ႇလၢႆးလၢႆး ၵူၼ်မေႃးမႃး ၶလႈ သူႉလၢၼ်ႇတီႈ ႁူႉၵမ်းလိူဝ်။ လွင်ႈတၢင်း ၵၼ်ၶဝ်မုင်ႈ ထၢင်ႇႁၼ်ဝႆႉ လိူမ်မိူဝ်ႈလၢႆပီႊၼၼ်ႉ လႆႈႁၼ်သိုဝ်ႈၸေႃႈတွႆႈတၢႆယဝ်ႉ။ သူႉလၢၼ်ႇတီႈ ၽႃၢင်ႉလီလီသေ ပိၵ်ႉၽေႃႈၵင်ႈတီႈၽၵ်းတူ လွႆးလွႆး။ လုၵ်ႈယိင်းမၼ်း သွင်ၵေႃႉ ၸွၼ်းဝႆႉၸိူဝ်ၵူႈလဝ်ႈၽူဝ်မၼ်း။ ၵူဝ်ၶၢဝ်ၽဵတ်းတိုၼ်ႇမႃးၶလႈ ၵမ်ႇပၼ်ၵွၵ်ႇသိူင်သၢင်။

လုၵ်ႉတီႈၸိူဝ်လၢၼ်းၶဝ်သေ လၢင်းမုင်ႈႁၼ်လႆႈ ဝၢင်းႁေႃၶဝ် တင်းဝၢင်း။ ပိူၼ်ႈၵွၼ်ၵၼ် ႁွင်ႉႁေႃၼ်ႉဝႃႈ ႁေႃမွႆႇ ႁိုဝ် ႁေႃၶၢဝ်[1]။ မိူဝ်ႈလိူဝ် လႆႈထုၵ်ႇသိုၵ်းမၢၼ်ႊ ႁွင်ႈလေးမိုဝ်း ၵၢၼ်ႇႁူဝ်ပၢၵ်ႇ ပီတ်ႉလွမ်ႉဝႆႉယဝ်ႉ။ ႁူဝ်ႉဝၢင်းႁေႃ ၵၼ်ၵဝ်မၢၵ်ႇၵုတ်ႇ ၵေႃႇဝႆႉၸေႃၸေႃလူင်ၸၼ်ႉၵေႃႈ မိူၼ်ႁၢင်ႊ ယိူၼ်းပိၼ်ၽိ ၽိတ်ႇလူင်တူဝ်ၸိူင်ႈ။ တၢင်းလင်ၽေႃၵုတ်ႇၸၼ်ႉ မီးလုၵ်ႈသိုၵ်း ၸုင်ႈၸူဝ်းၶိူဝ် သႂ်ႇၵုပ်းလိူၵ်းသီၶဵဝ်ၶဝ် ပိၼ်ႁူဝ်ၵွၵ်ႇဝႆႉ။ သိူင်သွၵ်းတိၼ် ၵုၵ်ႉၵုၵ်ႉၵၢၵ်ႉၵၢၵ်ႉ

[1] ႁေႃၶဵမ်မိူင်း ၵၼ်လဝ်ႈၵုင်ႇၵျူႇ ၵေႃႇသၢင်ႈဝႆႉ မိူဝ်ႈပၢၼ်လဝ်ႈၽႄႉလဝ်ႈၶၼ်ႇ။ မိူဝ်ႈလဝ်ႈၵုင်ႇၵျူႇ ပိၼ်လဝ်ႈၽႄႉမႃးၵေႃႈ တိုၵ်ႉသူင်မိုတ်ႈယူႇတီႈ ႁေႃၶဵမ်မိူင်းၸႆႉႁွႆလႆး။ ၵမ်ႇယူႇတီႈႁေႃၶမ်းလူင်။ မိူဝ်ႈသိုၵ်းၵမ်ႇၽႄႇၵမ်းသွင်ၸၼ်ႉ ႁေႃၶမ်းလူင် လူႉလိူဝ်ႁၢႆႇ ၶလႈ ထိုင်ၵမ်းလဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ ပိၼ်လဝ်ႈၽႄႉမႃးၵေႃႈ သိုပ်ႇယူႇသဝ်းတီႈ ႁေႃၶဵမ်မိူင်းၸၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈမီးၽၢႆႇဝၼ်းၵွၵ်ႇ ႁေႃၶမ်းလူင်ၶလႈ ၵဝ်ႁၢမ်းၵၢင်းၵိတ်ႉႁွင်ႉဝႃႈ ႁေႃဝၼ်းၵွၵ်ႇ (The East Haw)။ ၽၢႆႇတၢင်းၶတႉၵေႃႈ ႁွင်ႉဝႃႈ ႁေႃမွႆႇ ၸႆႉႁွႆလႆး။

ၼၼ်ႉၵေႃႈ မေႃးလွမ်းၶေႃႈလီႉသင်ႇ ၽူႈႁူၺ်းတပ်ႉၶဝ်။ ၵိုင်ႉၵၢင်ႉတႄႉ သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ ၶမ်ႇလၢင်းယုမ်ႇလႆႈၵမ်းလိဝ်။ သမ်ႉလွင်ႇလိၵ်ႉမႃးပိၼ်ၵမ်းပိၼ်ၵမ်း။ ႁူလ်းၵႃး သူႉလၼ်ႇတီႇ မိုၼ်းတင်းတူဝ်မၼ်းသိုဝ်ႈသိုဝ်ႈ။ မိူဝ်ႈၶမ်ႇပႆႇ လူင်းထူပ်း လုၵ်ႈၼွင်ႈပွင်ႈပၢႆမၼ်း လႄႈ ၽူႈၸိၼ်မၼ်းၼၼ်ႉ ထူလ်ႈလွင်ႇၶိမ်ႇ ၶိမ်ႇၵမ်းၼိူင်ႈ။ တွၼ်းတႃႇ သၢႆလွင်ႇလဝ်ႈၽူဝ်မၼ်း ၵေႃႉပိၼ် လဝ်ႈၽြႃႉလူင် လႄႈသင်၊ သၢႆလွင်ႇလုၵ်ႈယိင်းၶွၼ်ႇၶဝ်သွင်ၵေႃႉလႄႈသင်၊ သၢႆလွင်ႇႁူၼ်းတၢင်း မိူင်းသီႇပေႃႉလႄႈသင် လွင်ႇသူႉလၼ်ႇတီႇ တိုၼ်းတေလႆႈႁၼ်ႇၼိင်ဝႆႉ။

မိူဝ်ႈသူႉလၼ်ႇတီႇလူင်းႁူႇ ၼွင်းၵၢင်ၶႄႇၼၼ်ႉ ပူႇၸွင်း[2] လႄႈ လုၵ်ႈ ၼွင်ႈမၼ်းသၢဝ်းပၢႆ လိူဝ်းယုမ်ႇလွင်ႇလႆႈၼၼ်ႉ မီးတူဝ်ႈတၼ်းဝႆႉ။ ပူႇၸွင်းၵေႃႈ ၶူႉဝႆႉမိူၼ် သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶူႉဝႆႉၼၼ်ႉႁွလ်း။ သိုၵ်းမၢၼ်းၶဝ် ၶုပ်ႈၵႂ် ပတ်း ပိုၼ်ႉတင်းမိူင်းယဝ်ႉ။ ယၢမ်းလင်ႇၼႆႉ မႃးပွႆႉၶေႃႈဝၢင်း တီႈသူႉလၼ်ႇတီႇ တႃႇ တဝ်ၽြႃၼ်ႉသွၵ်ႈႁႃ ၼွင်းၶေႃမွႆႇ ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ။ ၶမ်းတၢႆတၢင်ၶဝ် လိူဝ်းၼႆႉ တိုၵ်ႉပွႆႉၶေႃႈလီႉသင်ႇ တီႈသူႉလၼ်ႇတီႇ။ ၼွင်းလွင်ႇသူႉလၼ်ႇတီႇတႄႉ မၢင်းၵမ်း မၢင်ႇႁိူဝ်းၶမ်းတၢႆတၢင်လိူဝ်းၼႆႉသေ ၶွႆႈၵၢဝ်ႁွင်ႈၵၢင်ႇ ယိုဝ်းတွပ်ႇမိုၼ်းယူႇ။ ႁူလ်းၵႃး သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇထုၵ်ႇလီလွင်ႉ လၢႆးၶွၵ်ႈၵျၢႉလိူင်ႉၼႆႉ။ တႃႇသလေႇ ၼေႈတႃ လဝ်ႈၽူဝ်မၼ်းၼၼ်ႉ တေလႆႈတိုဝ်း လၢႆးၵူၼ်းၶွၼ်ႇယိၼ်ႇငႄႈ။ မိူဝ်ႈလိဝ် သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇလၢင်းႁူႇ ၶိင်ပိုင်ႈၽွင်။ လဝ်ႈၼၢင်း ႁိုတ်ႇၼွၵ်ႈ မိူင်းၵေႃႉၼိူင်ႈၼႆႉ တေလႆႈပိၼ်တီႈလွင်ႇယွႆႇ ပုၼ်ႈတႃႇ ႁူၼ်းတၢင်း မိူင်းသီႇပေႃႉ ၶဝ်ယဝ်ႉ။ ၼွၵ်ႈသေၼႆႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ တေလႆႈၶႄႉၵၢင်ႈတူလ်းထိုင် လုၵ်ႈ ၶွၼ်ႇသွင်ၵေႃႉသေ တေလႆႈပွႆႉလဝ်ႈၵူႈၶဝ် ပွၵ်ႈမႃးၶိူၼ်း။ ၼွင်းလွင်ႇ သူႉလၼ်ႇ တီႇ ငမ်းငဝ်းဝႆႉ လဝ်ႈႁျႇသိၼ်ႇ လုၵ်ႉတီႈတႃႈႁုင်ႈ ၶွၵ်ႇမႃးလိမ်မိူဝ်ႈလဝ်ႉသေ တေမီးၼိုဝ်တၢင်းမိူဝ်းမႃး သီႇပေႃႉၼၼ်ႉၶိုဝ် ၵမ်ႇၶူႉၼႆႉယဝ်ႉ။

တႃႇတေတေႃႇၼေႈၵၼ် တင်းလဝ်ႈသိုၵ်းလူင် ၽြႃႇသိုၵ်းမၢၼ်း လႄႈ လုၵ်ႈသိုၵ်းၶဝ်ၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၸၢင်ႈၸႂ်းတူဝ်မၼ်းလီလီ။ ပႆလူင်း ၶူဝ်လႆ ၶွၵ်ႇၶွၵ်ႇမႃး။ တၢင်းလင် သူႉလၼ်ႇတီႇ မီးဝႆႉၶေႃႈၸၢပ်ႇၵၢၼ်ၶုၼ်တၢင်း လိူဝ်းယူႇ

---

2 ပူႇၸွင်း = ၶေႃႈတၢင်း "ပူႇ" လႄႈ ၶေႃႈမၢၼ်း "ၶေါင်း" လေႃးၵၼ်သေၸွင်ႉဝႆႉ။ ပွင်ႇဝႃႈ ၸူဝ်ၼေႈ လုမ်းၶမ်းတၢႆတၢင်။

ၸွင်ႇၶျေႃၸဵၼ်ႉ။ လုၵ်ႈသိုၵ်းမၢၼ်ႈ ၵိူဝ်းၸုင်ႈၼူဝ်းၼဵဝ်ၶဝ် လုၵ်းယႂ်ဝႆႉ တၢင်းလင် ၵဝ်ႈၸေႈတီႈသိုၵ်းၶဝ် ပဵၼ်ထဵဝ်ပဵၼ်ထဵဝ်။ ယိပ်းဝႆႉတင်းၵွင်ႈသထဵၼ်း[3] ၵေႃး မိူဝ်းသေ မိူၼ်ၵျၢင်းလွၵ်ႇငိူတ်ႈပိူၼ်ႈဝႆႉယဝ်ႉ။ သူႉၵၼ်ႇတီႇ ထၢမ်တီႈ ၵဝ်ႈၸေႈ တီႈသိုၵ်းၶဝ် ႁွပ်ႈသင် လႆႈပူၼ်ႉပဵၼ် ၶဝ်ႈမႃးၸွင်းဝၢင်းၶျေႃ။ ႁူဝ်းၵႃး ၵမ်ႇလႆႈ ႁၢမ်းတွပ်ႇသင်။ ႁွပ်ႈၸႂ် သူႉၵၼ်ႇတီႇ သိုပ်ႇလၢတ်ႈၶေၶဝ် လွင်ႈၵဝ် ၵိၼ် ၼွင်းသိုၵ်း မႃးငၢႆတေပေႉႁိၼ်တေႃႇ ၸၢင်းယိင်း ၶလႈ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၸႂ်ႉ ၵမ်ႇ လပ်းၽိုင်ႈပိူင်ႁူၼ်း ၵၼ်ဝူႈၸဵၼ်ႉ။ ၵဝ်ႈသိုၵ်းလူင် ၶလႈ လုၵ်ႈၸွင်ႈမၼ်း ၵေႃႈ ၵမ်ႇပႆႇၼၢၼ်သင်မႃး။ ၸွင်းၵွႆၶဝ်ထၢင်ႇဝႆႉဝူႈ ပေႃးႁၼ်ၶဝ်လိုင် ၸၢင်း ယိင်းၸေႈၽိူၵ်ႇၵေႃႉၸႂ်ႉ တိုၼ်းတေႁွင်ႉႁႂ်ႈ ၵၢပ်ႇၸမ်ႉၶူၸမ်ႉတၢင်ၶေၶဝ် ၸႂ် ယဝ်ႉ။ ၶဝ်ၵမ်ႇထၢင်ႇ သူႉၵၼ်ႇတီႇ တေတွပ်ႇတင်းႁၢမ်းမၢၼ်ႈ သိၼ်ၽိၼ်ႈ ၼိူဝ်းၼိူဝ်းယွင်းယွင်း ၵိုင်ႉၸႂ်။

ႁူၼ်းထဝ်ႉလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ် ၵွၼ်လုၵ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇသွင်ၵေႃႉ ႁႃႇဝႆႉတီႈ လပ်ႉၶူလပ်ႉတၢၶလႈ ၵမ်ႇၵၢင်းၶူႉႁၼ်ငိၼ်း လိုင်ႈၵိူဝ်းၸႂ်ႉ။ ၵင်ႇၸႂ်ႉ ၸွၵ်ႈ သေတႃႇဝၢင်းပၼ် ၼွႆႈလုၵ်ႈသိုၵ်းမၢၼ်ႈၶဝ် ၶဝ်ႈသွၵ်ႈႁျၸွင်းၶျေႃၸႂ်ႉ ၵမ်ႇမီး တၢင်းလိုၵ်ႈသင်ယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈလုၵ်ႈသိုၵ်းၶဝ် တဝ်ၽျၢၼ်ႉသွၵ်ႈႁျၸွင်းၶျေႃ ၼွင်ႈ ယဝ်ႉၼွင်ႈၸၼ်ႉ သူႉၵၼ်ႇတီႇ တူၺ်းၵွမ်း ၵမ်ႇပၼ်ၽႅတ်ႇတႂ်ႈတၢသေ ႁိတ်း။ ပိုင်ယႂ်ႇမၼ်း သိုၵ်းမၢၼ်ႈၶဝ် သွၵ်ႈႁျၸွင်းၼွင်ႈၸွၼ်းလူင် သူႉၵၼ်ႇ တီႇၶဝ် ၵၼ်မီးတီႈၵျၢင်ႈၸိူဝ်ၶျေႃၸၼ်ႉယဝ်ႉ။ လုၵ်ႈသိုၵ်းၶဝ် ၵဝ်ၸူဝ်းလိူဝ်းမီး ၸွင်းတိူၵ်ႈတင်ႈမႆႉသၵ်းလူင်ၸၼ်ႉ ၵွၵ်ႇပဵတ်ႈမူတ်း၊ ၵိၼ်ၼိုၼ်ႈ ၽေႈႁင်ႈႁူၼ် ၵၼ်၊ တွႆႇတူၺ်း ၽွၵ်ႈမႆႉသၵ်းသိူဝ်ႇပိူၼ်ႉႁူၼ်ပွတ်း ၵမ်ႇၵႃး ၶဝ်ႈၸွင်းၼွင်ႈၸမ်ႉ သေ တွႆႇတူၺ်း ၼဵပ်းဝေႈႁူၼ်ၼဵပ်း မိူၼ်ၶဝ်တူၵ်းႁျႃဝႆႉ ၸူဝ်းသေၵၼ်ၵၼ်ယဝ်ႉ။ ပူႇၸွင်းၶဝ် ပေႃးလႆႈၵၢဝ်လိမ်ႁွင်ႈလိမ်မၢၵ်ႇ ဝၢင်းပၼ်ၶဝ်ယဝ်ႉမူတ်းလူး။ ၶဝ် ထၢင်ႇဝူႈ တေၸၼ်သင်ၸႂ်ႉ မၢင်ႉႁျတၢၼ်ႇၸႂ်ႉလႃႇ။ ႁွပ်ႈသင် သိုၵ်းမၢၼ်ႈၶဝ် ၵမ်ႇသူၼ်ၵႂ် တႃႇသွၵ်ႈႁျ ၸွင်းၼွင်ႈလုမ်းၵဝ်ႈၽျႃႉလႃႇ။ ၶဝ်ၽျၢၼ်ႉတူလ်း တွင်ႈ ႁူႇၸွမ်း၊ ၸွင်းတိူၵ်ႈတင်ႈ ဝႆႉၸူဝ်းၸုင်ႈတၢင်းမႆး၊ ၶဝ်ႈတူလ်းၸိူဝ်ၵၢၼ်း၊ တၢင်း လင် ၼိင်ႇပပ်ႉလိၵ်ႈ၊ ၵမ်ႇၵႃး တေႃႈၽေႈႁွပ်ႈလူင်ယင်းယႃႉတူလ်းႁွၼ်ႇ။ ႁူဝ်

[3] Sten Gun

သိုၵ်းလူင်ၵေႃႉၸိူင်ႈ   ၵဝ်လႅမ်ႈလႅၵ်း ယၢဝ်းသီႇထတ်းၼၼ်ႉ ပႃးလွင်ႈပႃးၶေႃး တႅင်းတမ် ၶႂ်ႈၽႄႈႁွပ်းႁူးၵၼ်ယဝ်ႉ။ ၽိူဝ်ႇၸဝ်ႈႁူႇၶႂ်း ႁွင်ႈၶႂၼ်းလုၵ်ႈၵႂၼ်ႇ ၸဝ်ၼၼ်ႉၵေႃႈ ၵဝ်လႅမ်ႈလႅၵ်းလူင်မၼ်း တႅင်းသွင်ႇ ၵေႃမီ ၵေႃမႃ ၵေႃပၢင်တၢႆး ၵေႃႁူၼ်း လိူဝ်းၸပ်ႉဝႆႉၼိူဝ်ၸႅင်ႇၼၼ်ႉ ႁူးၵၼ်။ မိူဝ်ႈၵေႃမီလူင် တူဝ်ယႂ်ႇယႂ်ႇ တူဝ်ၼိူင်ႈ ပွင်ႇယွၵ်းတူၵ်းမႃးၸိူဝ် ၽၢၵ်ႈပိၼ်ႉသိူဝ်ႇ လွမ်းတၢင်းၵႅၼ်ႈ တၢင်ႇ ၵၼ်ၼၼ်ႉ သိုၵ်းႁၢၼ်မၼ်းၵေႃႈ ၵႂၼ်ႁၼ်ၸူဝ်လႅၼ်ႈ မိူၼ်လႆႈႁၼ် ႁၼ်ႉၸူဝ် ႁူဝ်ၸိူင်ႈယဝ်ႉ။

လိၼ်းသုတ်းမႃးလင်ႇ သူႉလၼ်ႇတီႇ လႆႈႁူႉၸဝ်မႃးႁႃသင် ၵၼ်ဝႃႈ ၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈသိုၵ်းမၢၼ်းၸဝ် သွၵ်ႈႁႃလွတ်ႇတူဝ်ႈယဝ်ႉ လဝ်ႈသိုၵ်းလူင်ထၢမ်

“လဝ်ႈၽြႃႉႁျူႇသႅင်ႇ မီးလႂ်ႈ”

ၽိူဝ်ႇလႆႈငိၼ်းၶေႃႈထၢမ်ၼႆႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ မီးၶႅင်းလႂ်၊ မီးတၢင်းမုင်ႈ မွင်းမႃးၸိုၼ်း။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ႁွတ်ႇႁႆႇသေ ပၵ်းတႃတူလႂ်း လဝ်ႈသိုၵ်းလူင်လီလီ လူဝ်ႉၽႅပ်ႉႁမ်းၸိူင်ႈယဝ်ႉ လင်ႇတွပ်ႇ

“လဝ်ႈၽြႃႉလူင် ႁူႇၸဝ်ႈပၢင်ႁုမ် တီႈတႃႈႁုင်ႈ”

လဝ်ႈသိုၵ်းလူင် တွပ်ႇထိုင် ၸုၼ်ႉတၢဝ်ႉတၢဝ်ႉဝႃႈ

“မၼ်းၵမ်ႇမီးတီႈၼၼ်ႉ၊ တပ်ႉသိုၵ်းႁဝ်း ႁႃမၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇႁၼ်”

“ပေႃးၼၼ် လိူဝ်းသူၵေႃႈ လူဝ်ႇယွမ်းႁပ်ႉ လွင်ႈဝႃႈ မၼ်းၵမ်ႇမႅပ်း ဝႆႉတီႈၼႆႉ။”

သူႉလၼ်ႇတီႇ ဝႆႇၼႄႈပႆၵွၵ်ႇမႃးၸိုၼ်း။

သူႉလၼ်ႇတီႇ မႃးႁႃလုၵ်ႈၵႂၼ်ႇမၼ်းသေ မၼ်းၶႂ်းၼႄၵျွႆႈသေ လွင်ႈ ၸၢဝ်ႇလီ ၵၼ်မၼ်းလႆႈငိၼ်းမႃးၼၼ်ႉ။ လဝ်ႈႁျူႇသႅင်ႇ ၵမ်ႇမီးဝႆႉၼိုင်းမိုဝ်း လွမ် သိုၵ်းလူင်ၼေႇဝိၼ်း၊ လဝ်ႈႁျူႇသႅင်ႇလွတ်ႈဝႆႉၵိူဝ်ႈ။ ႁွပ်ႈလဝ်ႈႁျူႇသႅင်ႇတိုၵ်ႉမီး ဝႆႉၶလႈ လူဝ်ႉပၢၼ်သေ လၢင်ႉသိုပ်ႇယၢင်ႈလႆႈမိူၼ်ၵဝ်ႉ။ ၼႄႈၸွင်လိူဝ်းမီးတီႈ လဝ်ႈႁျူႇသႅင်ႇၼၼ်ႉ လၼ်ၸဝ်ႈမႃး ၶႂ်းလႂ်သူႉလၼ်ႇတီႇ၊ ၸိုင်ႈလၢၵ်ႈလူင် ၵၼ်

သင်ႇဝႆႉ တီႈၸွၵ်ႈမိူင်း တႃႇၸမ်ႇပၼ်ႇၵၢၼ်ၶုတ်းႁႄး"တႆး"[4]ၼၼ်ႉ တေဢဝ်မႃး ယဝ်ႉ၊ ၵၢၼ်ႁူင်ႁိူဝ် တီႈၵၢင်ႉမေႃႇၼၼ်ႉၵေႃႈ တူဝ်ႈတၼ်းတႃႇတင်ႈ ၶတႇပၼ်ႇ ၵၢၼ်ယဝ်ႉ၊ သူၼ်ၵေႃႇၽိူဝ်ႇ ၵၼ်လၢမ်းၽုၵ်ႇတူလုၺ်း တီႈလွႆၶေႃၼၼ်ႉၵေႃႈ တေ လႆႈၸၢၵ်ႈၽုၵ်ႇထိင်ႈ တေႉတေႉဝႃႈဝႃႈ၊ ယူႇတီႈ ၵဝ်ႉငဝ်ႈလဝ်ႈၽႃႉ သီႇပေႃႉ[5]သေ တေလႆႈၶတႉလိူၵ်ႈ လုၵ်ႈႁဵၼ်းၵတ်ႉၶႅၼ်ႇၸဝ် တႃႇသူင်ႇၸွၵ်ႈမိူင်းသေ ႁဵၼ်း ၵၢဝ်လိၵ်ႈလၢႆး လိူဝ်းၼၼ်ႉ။ တၢမ်တူဝ် သူႉၶၼ်ႇတီႈၵေႃႈ မီးၼေႈၸွင် ပုၼ်ႈ ၽွၼ်း တႃႇႁွၼ်းပွင် ႁူင်းႁဵၼ်းၵဝ်ႉငဝ်ႈ ၵၼ်သွၼ်ႁဵၼ်းၵၼ် တင်းသၢမ် ၽႄႇသႃႇ တႆး ၵၢင်းၵိတ်ႉ မၢၼ်ႈ၊ ႁူင်းၵိုတ်ႇလုၵ်ႈ မိူင်းသီႇပေႃႉ၊ မုၵ်ႉလုမ်း တူလုၺ်းထိုင်ၶမ်ႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႇလိူဝ်းၼၼ်ႉ မိူၼ်ပုၼ်ႉမႃးႁူးပီး။ သူႉၶၼ်ႇတီႈ ၸတ်းလွႆႇတူလုၺ်းထိုင် လွင်ႈၶိုၼ်ႈယွႆႇမုၼ်းလႅင်း ၶလႈ ၵၢၵ်ႈမီးလီပၼ် ႁူၼ်းတႆး မိူင်းသီႇပေႃႉၸဝ်မႃးၶလႈ မုင်ႈမွင်း တႃႇၽႅၼ်ၵၢၼ်လိူဝ်းၼၼ်ႉ သိုပ်ႇႁွတ်းႁူႇလႆႈ မိူဝ်းၼႄႈၸၢဝ်းယၢဝ်း။ သူႉၶၼ်ႇတီႈ ပၼ်လဝ်ႈၶမႈၽႅၼ်ႇလိၼ်မိူင်း တႃႇႁူၼ်း တင်းလၢႆသေ ပၼ်ၶမႈတေႉတေႉ တႃႇလုၵ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇမၼ်းသွင်ၵေႃႉယဝ်ႉ။

ယၢမ်းၼၼ်ႉ ၶင်ႇႁႃမီး ၵၢင်ၸႂ် 8 မူင်းႁွၼ်း။ ပၼ်ဝၼ်း ၸႂ်း လိူၼ်မၢၵ်ႈ 1962 ဝၼ်းၸိူင်ႈသေ ၸၢၼ်းၸမ်ႈတေႉယဝ်ႉ။ လိူင်ႈႁၵ်းႁၢႆႉလူင် မိူဝ်ႈၽႃႉႁွင်ႈႁူဝ်ၸႂ်ႉလၵ်ႉၼၼ်ႉ ၸိူဝ်းယၢၼ်ႁၢႆးမႃးလႅဝ်းလႅဝ်းသေ သၢႆငၢႆငဝ်းလၢႆးၵေႃႈ မိူၼ်ၵဝ်ႇမႃးၶိုၼ်း။ တီႈၸမ်းတၢႆတၢင်တႆး လိူဝ်းပႆႇတီႈၽွၵ်းတူဝၢင်းၵၢမ်ၼၼ်ႉ လႆႈထုၵ်ႇၵၢဝ်သိူၵ်းမၢၼ်ႈ မႃးတိူၼ်းပႆႇဝႆႉယဝ်ႉၶလႈ ႁူၼ်းပႆႇၽွၵ်းတူဝၢင်းၵၢမ် ၸုင်ႈၸူဝ်းတုလုၸ်ႈသီၸွၼ်ႈၼၼ်ႉ လိူၵ်ႈလၢႆႈပၼ်ႁႃႇ သီၸဵဝ်လမ်ႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈမေႃ မိုဝ်ႉ ၸႂ်းၵၢမ်ႇ ၵႂႃႇၵၢတ်ႇသေ ၶီႇလိူင်ထိုပ်ႇ ပွၵ်ႈမႃးၼၼ်ႉ လႆႈထုၵ်ႇလုၵ်ႈသိူၵ်း သွၵ်ႈတဝ်ၸႂ်းသႃႉမၼ်းၵမ်ႇၵႃး သင်ႇပႃးဝႃႈ ၸၢႆးႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၶုၼ် ၸႂ်းၵၢမ်ႇ တင်းသိူင်ႈ တေၵမ်ႇလႆးၵွၵ်ႇၵႃႈၸွၵ်ႈၼႆႉယဝ်ႉ။ သူႉၶၼ်ႇတီႈ ၸူၼ်ႉပူၼ်ႉ လိူင်ႈၼႆႉယဝ်ႉ ၵမ်ႇၵွၵ်ႇလွႆၵုဝ်လွႆၶႃႈ။ ၵွၼ်းလႆႈလွႆလမ်သႆႈၵမ်ႇဝႆႉ။ သူႉၶၼ်ႇ တီႈ ပွႆႇၵွမ်လူမ်းထွမ်ႇၵေႃႈ လႆႈငၼ်းသိူင်မူၼ်းၽိင်းႁၢမ်းမၢၼ်း မိူၼ်ႁူးပွၵ်ႈ။ ၵမ်ႇလႆႈငၼ်း ၸၢဝ်ႇလၢၵ်ႇလႆႈၸိုၵ်ႉတွၼ်းသင်။ ၽိူၼ်ၸၢဝ်ႇႁူးဝၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇ ပႆႇၽိူဝ်မႃး။ ႁွပ်ႈၼႆႉ သူႉၶၼ်ႇတီႈ လွႆႉတိုဝ်းၽွၼ်းသေ ႁပ်ႉသိုပ်ႇတူလုၵ်းတၢင်ႇ

[4] Tai Mining Company

[5] Hsipaw Sawbwa Foundation

တီႈ။ ၽူႈၵပ်းသၢၼ် ၽျႃႇၽျူၼ်းၵေႃႈ ၵပ်းပၼ်လူးၶျူၼ်းၵူလ်းၵေႃႇ တီႈတႃႈ ႁုင်ႈ။ တီႈၵၼ်လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ ႁူႇလိုဝ်ႈၼွၼ်း ၽွင်းႁူႇၼဝ်ႈပၢင်ႁုမ်တီၼ်းၽွင်း မိူဝ်ႈႁူးပွၵ်ႈၸၼ်ႇ။ လိုႈငၼ်းသိူင်ၵူလ်းၵေႃႇၼဝ် လိမ်းမီးယၢင်[6]။ သိူင်ၼွင်း ၽျူၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇပေႃးလိူင်ႈလီ။

"မိူဝ်ႈၵၢင်ၼွင်လဝ်ႇၸၼ်ႇ သိုၵ်းမၢၼ်းၼဝ် မႃးတဝ်ၶျူၼ်းႁဝ်းႁူႇယဝ်ႇ။ ၼဝ်မႃးႁႃလဝ်ႈ။ တဝ်ၽျႃၼ်ႇၼူဝ်းၼွင်းၶျူၼ်း ပဵၼ်တွၵ်ႈပဵၼ်ၸိူဝ်ႁူႇသိူင်ႈ"

သိူင်ၽျူၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇလိုၼ်ႈလီယဝ်ႇ။ ႁွပ်ႈၸႆ သူႇလၼ်ႇတီႇ သိူၼ်ႇ ၶွင်ႇထၢမ်တီႈ လိမ်းမီး

"သူလၢတ်ႈသင်တီႈၼဝ်ႁူႇ လိမ်းမီး"

"ႁဝ်းလၢတ်ႈၼေၼဝ် လွင်ႈဝႃႈ လဝ်ႈ မိူဝ်းႁူႇလိမ်မိူဝ်ႈဝႃးယဝ်ႇ ၸႆ ၵေႃႈ ၼဝ်ယင်းၵမ်ႇယုမ်ႇ"

ႁူမ်းလိမ်းမီး ယင်းပႆႇလၢတ်ႈသုတ်း ၽျူၼ်းၵေႃႈၼၢတ်ႇႁူႇ။ ႁူလ်းၵႃး ၵၼ်သူႇလၼ်ႇတီႇ ၼွႆႈၶျူႇၸၼ်ႇၵေႃႈ လိုႈၶျူႇယဝ်ႇၸေႇ။ သူႇလၼ်ႇတီႇၶျူႇဝႆႇဝႃႈ လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ ၽိူၼ်ဝႆႇ တႃႇၼဝ်ႈသူႇလွႆး ပီႈၸၢင်းမၼ်း တီႈတူၼ်ႈတီး ၵေႃႇ ၵမ်ႇပေႃးယူႇလီ ပဵၼ်ၵိၼ်းၸေႇၸၼ်ႇ။ ပေႃးၸၼ် လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ မီးတီႈၼၢဝ်း တၢင်း သီႇပၢၵ်ႇလၵ်း ႁႆၵၼ်တင်းသီႇပေႇဝႆႇ။ ယူဝ်လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ ၵိၼ်ၼဝ်ႈၼွင် တီႈၶျူၼ်းပီႈၵႃႈလူင်မၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇၶျူႇ။ သူႇလၼ်ႇတီႇ တိူပ်းတတ်း တႃႇတေ ၼပ်းၵႃး ႁူႇလူး လႃႈသိူဝ်ႈသေ ႁူႇပွႆႇလိူင်မိၼ်ဝၼ်းၵၢင်းၵၢၼ်း ၵၼ်လုၵ်ႇတီႈ တႃႈႁုင်ႈ-တူၼ်ႈတီး-ဝိင်းလိူဝ်ႇသေ လၢင်းႁွတ်ႈမႃးၸၼ်ႇ။ ယူဝ်တၢမ်တူဝ် လဝ်ႈ ၵျူႇသိူင်ႇ ၵမ်ႇၸၼ် ၽူႈမႃႇသုၼ်ႇလိူဝ်မၼ်း ၵမ်ႇၸၼ် ၵေႃႇၵၼ်လၢင်းၼႆး ၼၢဝ်ႇငၢဝ်း လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ သေၵေႃႇၵေႃႇ လၢင်းပႃးမႃးၸိူဝ်လိူင်မိၼ်ၸၼ်ႇ။ တႃႇ တေၼပ်းၵႃးႁူႇလူး ၼူင်ႇလိူင်မိၼ် လႃႈသိူဝ်ႈၸၼ်ႇ ၵမ်ႇၶျိူင် သၢမ်လူဝ်းမူင်း၊ ပေႃးၵမ်ႇလွႆး ဝႃးဝၼ်းၸိူင်ႈမူင်း လိူင်ဝိၼ်ၵေႃႈ ပႆႇၽိူဝ်လူင်။

သူႇလၼ်ႇတီႇ ၼပ်းၼိုင် တႃႇၵိၼ်ၼဝ်ႈၽွႆယဝ်ႇ ပႆမႃးတၢင်း ၶျူင်းႁၶျၼ်း

---

[6] Jimmy Yang, လဝ်ႈလိူတ်ႇ၊ လုၵ်ႈလႆး ယၢင်လိၼ်းသႆ, လဝ်ႈၽျႃႇမိူင်းႁူဝ်းၵၢင်ႇ

တီႈလုၵ်ႈဢွၼ်ႇၸဝ်မီးဢၼ်ၼႆႉသေ လွႆႉလၢႆႇပႅတ်ႈၶၢဝ်းယၢမ်းၵမ်ႈၽွင်ႈ တီႈဢၼ်ၼႆႉ။ လုၵ်ႈဢွၼ်ႇၸဝ်ၶတႉ ၵမ်ႇတၼ်းလႆႈႁၼ် လွင်ႈႁၵ်းႁႃႉ မိူဝ်ႈၵၢင်ၶိုၼ်လဝ်ႉ ဢၼ်ၼႆႉ။ လႆႈႁၼ်ဢေႃႈလုၵ်ႈဢွၼ်ႇၸဝ်ယဝ်ႉလင်ႇ သူႉလၼ်ႇတီႇ ပိၼ်ယုမ်ႉၵမ်း ဢွၼ်တၢင်းသုတ်း တႃႇမိူဝ်ႈၼႆႉ။ ၸူၼ်ႁူဝ်လမ်လမ်ၸဝ်၊ တၢင်းတူင်ႉၼိုင်လိူတ်း သိူဝ်းၸဝ်၊ မၢၵ်ႇတၢင်ႇသွင်ဢွၼ်ႇၸဝ်ၼႆႉ ႁဵတ်းႁႂ်ႈသူႉလၼ်ႇတီႇ ၸုၵ်းလွင်ႉလႆႈ လဝ်ႈ ၵူႈလုၵ်ႈဢွၼ်ႇၸဝ် လဝ်ႈၵျႃႉသိူင်ႇယူႇယဝ်ႉ။ ၽဝ်ၸိူဝ်ႉဢၼ် ၸၢဝ်သွတ်ႇလွတ်ႇ ၸဝ်သမ်ႉ ပိၼ်ပိူင်ၽႂၢင်ႁူၼ်းၸိူဝ်းယူးႁူပ်ႉ ဢၼ်ႇသူႉလၼ်ႇတီႇ။ လုၵ်ႈဢွၼ်ႇ ၸဝ်ၼႆႉ ၵမ်ႇမီးတၢင်းၶီတၢင်းမႆႈသၢင်။ မူၼ်ၸမူၼ်ၸသိူဝ်းသိူဝ်း လမ်းလၢၼ်ႈ လွမ်းမႃယုလ်းဢွၼ်ႇၸဝ် ႁိမ်းႁွမ်းတူၼ်ႈမၢၵ်ႇၵၢင်း လိူဝ်းဢၼ်ၼႆႉ။ ၸဝ်ၵမ်ႇပႆႇ ၽႂၢင်ႉမၢၼ်ႈ လွင်ႈဝႃႈသီၸူဝ်းဢုင်ႈႁူၼ်းပွႆးၽၵ်းတူဝၢင်းၸဝ် လၵ်ႈလၢႆးၵျႃႇဢၼ်ၼႆႉ။

မိူဝ်ႈ လဝ်ႈၵျႃႉသိူင် တိုၵ်ႉမီးၵႂၢမ်ၼႆႉ ၼမ်ႉၵိၼ်ၸဝ်ႈၽွတ်ႇႁေႃႉလိူဝ် ၼွင်း ႁွင်ႈၵိၼ်ၸဝ်ႈ ၸိုၵ်ႉတွၼ်းလူင်ၼႆႉ ယိၼ်းမွင်ဢေႃႈ။ သၢႆလိူင်းလိူတ်ႇ ႁေႃႈ လုၵ်ႉ တီႈႁူးလိူင်းပိပ်ႇယၢင်ႇၽလၢင်ႇသေ ထွင်ႇႁိူဝ်ႈမႃးၸိူဝ် ၽိူၼ်ၵိၼ်ၸဝ်ႈ သီငဝ်း လိူမ်ႈလိူမ်ႈလူင် ၶၼ်ႁူၼ်းသၢဝ်းႁေႃႉ ႁူမ်ႈၵၼ်ဢၼ်ႈၵိၼ်လႆႈဢၼ်ၼႆႉ။ သူႉလၼ်ႇ တီႇ ဢၼ်ႈတီႈၽိူၼ်မူၼ်းလၢဝ်ႈလူင်။ ငွၵ်းႁူဝ်ၼေ ႁူၼ်းပႆးၽိူၼ်ၸဝ်ႈ ႁေႃႈလိူင်ႇ ႁေႃႉပွႆႉတူဝ်ႈတၼ်းဝႆႉ ႁိမ်းၽိူၼ်ဢၼ်ၼႆႉ။ ႁေႃႈလိူင်ႇႁေႃႈ ၸွႆႈသွႆႈလဝ်ႈၸၢင်းၸဝ် လိူမ်းပိူတ်ႈ လွင်ႈႁၵ်းႁႃႉ မိူဝ်ႈၵၢင်ၶိုၼ်ဢၼ်ၼႆႉသေ ၸွႆႈသွႆႈယုမ်ႉယုမ်ႉယႆႈယႆႈ ၵိၼ် ဝၼ်ဝၼ်။ ၸဝ်ယုမ်ႇယမ်ဝႆႉဝႃႈ လဝ်ႈၽႄႉၸဝ်ၼႆႉ ပိၼ်မိူဝ်းလဝ်ႈၸႂ်ႇၽႄႉငမ်း မိူင်းၶလႈ လိမ်မိူဝ်ႈၵိူတ်ႇႁၼ်ဢေႃႈမႃးဢၼ်ၼႆႉ မီးၽုင်းမီးမုၼ်၊ ၵမ်ႇမီးသၢင် ယႃႉ ၵဝ်းလႆႈ။ ႁေႃႈလိူင်ႇၼႆႉ သမ်းလႂ်းဝႆႉ ႁူဝ်တေႃႇတိၼ် တႃႇႁေႃႉၵၢင်ႈၵိူတ်ႇၶေ ၽိူတ်ႇ၊ ၽီလူး၊ လုင်ႈ၊ မူတ်ႇ။ ဢွၵ်ႈသေ ဢေႃႈ၊ ၶေႃး၊ ၽႄႇမိုဝ်း သမ်းလိူၼ်းလႂ်း ဝႆႉတင်းတူဝ်ယဝ်ႉ။ တၢင်းယုမ်ႇယမ် ႁေႃႈလိူင်ႇႁေႃႈ လပ်းၶၽေႈထိုင် သူႉလၼ်ႇ တီႇ မႃးႁေႃႈၵမ်ႇႁူႉ။ မိူဝ်ႈသူႉလၼ်ႇတီႇ ငေတေၵဝ်တုင်ပူး[7]မၢၵ်ႇၵႃႇ တႃးၸိူဝ် ၸဝ်ႈမုၼ်းဢၼ်ၼႆႉ လႆႈငိၼ်းသိူင်ၵႃးလိပ်ႉလႂ်လႂ်လမ်း ႁေႃႈၸဝ်ႈ တၢင်းဢေႃႈႁေႃႈမိူဝ်ႇ။ လဝ်ႈၵျႃႉသိူင်ႇႁေႃႈ ပႆႇလၢင်းၽိူဝ်လႆႈၸၢဝ်းၼႆႉ။ တေဝႃႈ ပိၼ်ၽူႈမႂ်ႇ သူႉလၼ်ႇ တီႇ ၽိူဝ်မႃးၼႆႉႁေႃႈ သမ်ႉၵမ်ႇလွႆႈ သိူင်ၵႃးလမ်းလိူဝ်။ သူႉလၼ်ႇတီႇ လၢမ်းႁူႉ

[7] Jelly

ၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ။ ပီၼ်သိုၵ်းမၢၼ်ႈၸဝ် မႃးထိင်ႈၵမ်းၼိူင်ႈႁွလ်ုးယဝ်ႉ။

သူႉလၢၼ်ႇတီႈ လၢမ်းၼၼ်ႉ လိုဝ်ႈလွၵ်ႈတေႉယဝ်ႉ။ လုၵ်ႈသိုၵ်းမၢၼ်ႈ ပေႃးတီမ်ပိုၵ်းဝႆႉ ၼိူဝ်ၼူၼ်တၢင်းၵႃး ပၼ်ႇမူၼ်းလူင် ပႃႈၼႄႈႁေႃၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၼႄႈတီႈသိုၵ်း သၢမ်ၵေႃႉသမ်ႉ လီႉသင်ႇ ပူႇၸွင်း ၶွႆႈၸမ်းတၢင်ၸဝ် ၶလႈ ႁူၼ်းၸပ်းၵႃးၸဝ် မႃးၸဝ်ႈထိဝ်။ သူႉလၢၼ်ႇတီႈၵေႃႈ လီႉသင်ႇ ႁူၼ်းထဝ်ႉၵေႃၸဝ် ၶွႆႈၵွၼ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၸဝ် ၸူႇတၢင်းၶူင်းၺၢၼ်း ဢၼ်မီးတၢင်းၼွၵ်ႈ ဝၢင်းႁေႃ ၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ တၢမ်တူဝ် သူႉလၢၼ်ႇတီႈ လႆႈႁၼ် သိုဝ်ႈၼႄႈတွၼ်ႈတႃ လွင်ႈ လုၵ်ႈသိုၵ်းၸဝ် မတ်ႉမိုဝ်း ၸမ်းတၢင် ၶလႈ ႁူၼ်းၸပ်းၵႃးၸဝ်။ သမ်ႉဢဝ်ၵၼ်း ႁွင်ႈထုပ်ႉမင် ပေႇလွၵ်ႈပေႇၶႄႈၸဝ်။ ႁူၼ်းၼွၵ်ႈႁေႃၸဝ် ဢမ်ႇၵိုဝ်ႉဢမ်ႇၸင်း၊ ဢမ်ႇ တီၼ်ႈဢမ်ႇၼိုင်သေၵိတ်းသေတႃႉၵေႃႈ သူႉလၢၼ်ႇတီႈ ဢမ်ႇယိူၼ်ႉၵၼ်ႈလႆႈ တေႃႇ လွင်ႈမိူၵ်ႈမွႆႈလိူင်ႉၼႆၼၼ်ႉ။

"ၵိုတ်း ... လိူဝ်းသူ ဢမ်ႇမီးသုၼ်ႇလႆႈ တႃႇထုပ်ႉမင် ႁူၼ်းႁဝ်း"

ၸုၼ်သိုၵ်းလူင်ၵေႃႉၼိူင်ႈ တွပ်ႇလၢတ်ႈတင်း သဵင်သမ်ႇသဵင်မဵၼ်ဝႃႈ

"ႁဝ်းၸႃႈ လႆႈၶေႃႈပူင်ဝႆႉ တႃႇလူပ်းဢဝ် ႁူၼ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉၶႃႈ။ လဝ်ႈၼႄႈ တီႈ မိူင်းသီႇပေႃႉၸဝ် ပႃးလီမ် ႁူၼ်းၶမ်းၵႃး ၶလႈ ၽူႈမၢ မႁႃႇတေႃႇဝီႇၼၼ်ႉ ၵေႃႈ ႁဝ်းၸႃႈ ဢွၼ်ၶႃႇဝႆႉတီႈတပ်ႉ တႃႇတွင်ႈထၢမ်ၵိတ်းၼိူင်ႈ"

သူႉလၢၼ်ႇတီႈ သွၼ်ႇလွၵ်ႈဢမ်ႇထွမ်ႇၶၢမ်း ၸုၼ်သိုၵ်းလူင်ၵေႃႉၼၼ်ႉသေ ဝႆႉၼႄႈလူး ၸႃႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၸုၼ်ၼွၵ်ႈႁေႃ လိူဝ်းလႆႈထုၵ်ႇမတ်ႉၼၼ်ႉသေ လၢတ်ႈဝႃႈ

"ယႃႇမႂ်ႈလွၵ်ႈ တႃႇၼႄႈၶိူၼ်းသူ။ ပေႃးတိုၵ်ႉမီးတွၼ်ႈၶိူမ်ႈငဝ်းၵဝ်ၸတႃႉ ၵဝ် တေတူလုၺ်းထိုင်ယူႇႁွလ်ုး"

ႁူလ်ုးၵႂႃႈ ၶၢမ်းၸုၼ်သိုၵ်းလူင်ၵေႃႉၼၼ်ႉ ယင်းပႆႇသုတ်း သိုပ်ႇလၢတ်ႈ ယူႇတိၵ်းတိၵ်း။

"ၼႆႉၸတႃႉ ပီၼ်ပုၼ်ႈၽွၼ်းႁဝ်းၸႃႈၶလႈ တိုၼ်းတေလႆႈလူၵႄ ၶွႆႈ မႁႃႇတေႃႇဝီႇ ငိၼ်းၶူႉၶေႃႈႁၢမ်ႈတတ်း လိူဝ်းလဝ်ႈၼႄႈတီႈပႃႈၼိူဝ်ႁဝ်းၸႃႈ လီႉ သင်ႇမႃးၼၼ်ႉ"

ႁွပ်ႈၼႆ သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ တႅတ်ႇသီႇသီႇသေ ထွမ်ႇၸုၼ်သိုၵ်းလူင် လၢတ်ႈ။

“ပေႃးၵမ်ႇမီးၶေႃႈဝၢင်း တီႈလဝ်ႈသိုၵ်းလူင် ႁဝ်းၶႃႈၼႆႉ မႁႃႇတေႇဝီႇ တေၵမ်ႇလႆႈၵွၵ်ႇၵျႃႇတၢင်းသွၵ်ႈ၊ တေၵမ်ႇလႆႈႁပ်ႉၶႅၵ်ႇ၊ တေၵမ်ႇလႆႈ လၢတ်ႈၽွၼ်း။ လိၵ်ႈၵၼ်မႃးတီႈ မႁႃႇတေႇဝီႇၸၼ်ႉၵေႃႈ ၾၢႆႇတပ်ႉသိုၵ်း ႁဝ်းၶႃႈ တူၺ်းယဝ်ႉလင်ႇ တေသူင်ႇပၼ်တီႈ မႁႃႇတေႇဝီႇ”

“မီးသင်ထႅင်ႈလႃႇ”

“ၵမ်ႇမီးသင်ယဝ်ႉၶႃႈ မႁႃႇတေႇဝီႇ”

သူႉလၼ်ႇတီႇ ဝႆႇၵေႃႈ ပႆမႃးလူးႁေႃမ်ႇ။ ၸွႆးလွႆႇၵေႃႈ ဝူၼ်ႉဝႃႉ တႃႇတေ ၵမ်ႇလွမ်းမႃမီး ၶေႃႈႁၢမ်းတတ်းလိူဝ်းၼႆႉ။ ၽိူဝ်ႇၽိဝ်ႇၸွႆးႁွင်းၸွၼ်း တီႈလပ်ႉ ၸေႃႈလပ်ႉတႃပိူၼ်ႈၸၸၼ်ႉၼတႃႉ ၸမ်ႉတႃသူႉလၼ်ႇတီႇ ထၢင်ႇႁၢင်း လႆလူင်းမေး လွတ်ႈလွတ်ႈလိဝ်းလိဝ်းယဝ်ႉ။

* * *

လဝ်ႈႁျႃႇသႅင်ႇ လႆႈယူႇၸွႆး သုမ်ႉၶေႃးၽေႃသၢၼ်ၵွၼ်ႇ။ ၵမ်ႇလႆႈႁၼ်ႇ ႁူၼ်းပွႆႉၵၢင်ၶဝ်သေတႃႉၵေႃႈ လႆႈငိၼ်းသႅင်ၶဝ်ယူႇ။ တီႈသီႇလႅင်ႇပႅတ်ႇၸေႃႈ သုမ်ႉၶေႃးၵွၼ်ႇလင်ၼႆႉ မီးဝႆႉသိုၵ်းပွႆႉၵၢင် ပႆၵျႃႇပႆမေႃးႁူးမိူဝ်ႈႁူးယၢမ်း။ ၵမ်ႇ မီးလႆးတၢင်း တႃႇပႆးၵွၵ်ႇလႆႈ။ ပေႃးၵၢင်ႈတေၶတ်းလႆႇပႆးၵွၵ်ႇၼႆၵေႃႈ သိုၵ်း ပွႆႉၵၢင်လိူဝ်းၼႆႉ တေၵဝ်ႈႁႂ်ႈယိုဝ်းမၼ်း တႆႇထင်ၵမ်းလိဝ် ၵမ်ႇႁၢင်ႉ။ ႁူၺ်း ၵႃး ပိၼ်ၶိုဝ်ၵေႃႈ လဝ်ႈႁျႃႇသႅင်ႇ တိုၵ်ႉႁႃလႆးတၢင်း တႃႇတေပူၼ်ႉလွတ်ႈၵွၵ်ႇ လႆႈ၊ တႃႇမိူဝ်းလူးလုၵ်ႈလၢင်းၸၢင်းမေးမၼ်း။ ပေႃးၾႃႉပၢင်ႇသွႆႉမေးၼတႃႉ လၢင်း မုင်ႈမွင်းလႆႈတႃႇမၼ်းၵွၵ်ႇလွတ်ႈ။ ပေႃးဝၢႆႈ ငိၼ်းႁွႃႉၶၢဝ်ႇ လွင်ႈဝၢႆႈ မၼ်းလႆႈ ထုၵ်ႇၾၢႆႇတပ်ႉသိုၵ်းၶဝ် ႁုမ်းၶင်ဝႆႉလိူင်ႉၼႆလိူင်ႉ လွမ်ၸုၼ်ၽွင်း ၵူးၸူႉ တေ ႁွႆႈၾၢႆႇတပ်ႉသိုၵ်း ပွႆႇမၼ်းသိုၼ်း လွမ်းၸၢင်ႇ ပၵ်းပိူင်ၾိုင်ႈမိူင်းယူႇယဝ်ႉ။

ၶမ်ႈၼႆႉ ပိၼ်ၶၢဝ်းယၢမ်း တေလႆႈႁွမ်ၵိၼ်ၶွင်း တႃႇမိူဝ်ႈၽုၵ်ႈ။ လဝ်ႈ ႁျႃႇသႅင်ႇ ယိူတ်ႇသွၼ်းသိူဝ်သႃတ်ႇၵေႃႈ ၵမ်ႇလပ်းလႆႈ။ ယုင်းလၢႆလၢႆတူဝ်ၵေႃႈ မေးဝီးဝီးယူႇ ၸိူဝ်ႁူဝ်မၼ်း။ ႁွပ်ႈၼႆ လုၵ်ႉမေးၸင်ႈၽိုၵ်းၵမ်းထမ်း။ မိူဝ်ႈႁူး

ပွၵ်ႈၸတႉ ပေႃးမီးလွင်ႈသုၵ်ႉသၢၵ်ႉတီႈလႂ်ၼႆ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ၼင်ႈၽိုၵ်းႁမ်း ထမ်းမႃးလိူင်ႉၼင်ႇၼႆ။ ႁူလ်းႁႊ ၸမ်ႈၼႆႉၼင်ႈၽိုၵ်းႁမ်းထမ်းၼႆႉ ၶမ်ႇပႅၼ် ႁၢၼ်။ ၶမ်ႇမီးတၢင်းမႃပ်ႇမွႆႇသင်၊ ၶမ်ႇမီးႁၢၼ်ၽိတ်းၾိင်ႈမိူင်းသင်၊ ၶမ်ႇလႆႈ ႁူႉႁွပ်ႈသင်သေ ၽႅဝ်ႇဝႆႉၼႂ်းၸွၵ်ႈၸင်။ မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃး လၢႆလၢႆပီႊၼၼ်ႉၸတႉ ၵႅဝ်ႇ လိူလ်ႈပၵ်းပိူင်ၾိင်ႈမိူင်းၼၼ်ႉ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ တင်းလုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်း ယၢမ်ႈ ၵိတ်ႇၸွင်ႈႁၢၼ်မႃးလၢႆလၢႆပွၵ်ႈ။ ႁူလ်းႁႊ ၶမ်ႇႁုမ်ႇထူၼ်ႈ တႃႇသပ်းလႅင်းၼႄ လုၵ်ႈသိုၵ်းလိူဝ်း ၸႄႉႁၢမ်ႈႁႃး မၼ်းသေ တႅၵ်းၶႂၼ်မၼ်းမႃး ထိုင်တပ်ႉပႃႉထူး[8] ၼႆႉ။ ၸမ်ႈၼႆႉၸတႉ ႁိတ်းႁိူဝ်ႈၵေႃႈ တေၶမ်ႇဝူၼ်ႉၶွၵ်ႇလႆႈ ၶႂပ်ႈသင်ပႅၼ်လိူင်ႉ ၼႆ။ တေထၢမ် လုၵ်ႈသိုၵ်းပွႆႉႁၢင် ႁၢႈၼွၵ်ႈသုမ်ႉၼၢးၸဝ်ႈၵေႃႈ ၶႅၼ်းတေၶမ်ႇႁူႉ သင်တေႉ။

လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ၸုၵ်းလႂ်လႆႈ ၸႆႈလႂ်ထိုင် သူႉလၼ်ႇတီႇမႃး။ လုၵ်ႉတီႈ လိၼ်မိူင်းၽင်ႁူၵ်ႈၽင်ၼမ်ႇ၊ ၵေႃးသတြီးယွႆးသေ သူႉလၼ်ႇတီႇ လွမ်းလဝ်ႈၵျူႇ သႅင်ႇ မႃးထိုင်မိူင်းတႆး ႁူင်ႁုႇသိပ်းပီႊယဝ်ႉ။ ၸၢဝ်းၼၼ်ႉၸတႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ လႅပ်ႈတေၼွၼ်းလပ်း တင်းလုၵ်ႈယိင်းၶႂၼ်ႇမၼ်း သွင်ၵေႃႉယူႇႁိူဝ်။ ၼႂ်းတႃ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ႁၼ်မိၼ်ႈမႃး ၾၢင်ႁၢင်းသူႉလၼ်ႇတီႇ တေၸူတ်းၼွၼ်းယူႇၸိူဝ် ၽႄႈတၢၼ်းလႆႈ လူလ်ႈၸူၼ်ႁူဝ်မၼ်း ၶၼ်ယၢဝ်းထိုင်မၢၵ်ႇႁၢဝ်ႈၼၼ်ႉ။ ၸမ်ႈၼႆႉ ၸတႉ တေၶမ်ႇပႆႇမီးၽႂ တေႁူႉၾိတ်းၾႆႈၸဝ်လႂ်သုၵ်ႉသၢၵ်ႉ။ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ လႂ် လႆတူလ်း ၾၢင်ႁၢင်းမိူဝ်ႈသူႉလၼ်ႇတီႇ ငိၼ်းၼၢဝ်ႇမၼ်း လႆႈထုၵ်ႇႁုမ်းၼၢင်ဝႆႉ ၼၼ်ႉ တေႁႂ်လမ်သႆႈႁမ်ႇ တၢင်မၼ်းတၢၼ်ႇႁိူဝ်ၼႆသေ ပေႃးႁၢၼ်ႉႁႂ်လူမ်း ထၢႈဝႆႉယူႇယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ႁၵ်ႉသူႉလၼ်ႇတီႇမႃး ႁွပ်ႈလၢႆလွင်ႈလၢႆတၢင်း။ မိူဝ်ႈလႅဝ်လင်ႇ ႁႂ်လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ၶၼ်ႁၵ်ႉပႅင်းၼိူဝ် သူႉလၼ်ႇတီႇၼၼ်ႉ ၽုတ်းၶွၵ်ႇၵူတ်ႇပႅၼ်မႃး ယွႆႇၼမ်လိူဝ်သေႁဝ်ႇ။ မၼ်းပႅၼ်ယုမ်ႉ ႁမ်းၶွၼ် တၢင်းသုတ်း ၼႂ်းဝၼ်းသုၵ်ႉသၢၵ်ႉယုင်ႈယၢင်ႈလူင် မိူဝ်ႈၼႆႉ။

လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ၸုၵ်းလႂ်လႆႈ လွင်ႈမိူဝ်ႈဝူင်ႈပူၼ်ႉ မၼ်းလႆႈပွႇပၼ် ပႃတူဝ်ၸိူင်ႈၼၼ်ႉ။ မေႃမိူဝ်ႉ ၼႂ်းႁေႃ လႆႈႁပ်ႉဝႆႉ ပၢၼ်းတူဝ်ၸီးတႃႇၸဝ်ႈၸမ်ႈ။ ၶမ်ႇလၢင်းႁိတ်းႁိုဝ်ၸလႈ ပွႇဝႆႉၼႂ်းၼွင်လုလ်းၼမ်ႉ သွမ်ႇသွမ်ႇၼၼ်ႉ။ ပႃ

---

[8] ဗထူးတပ်မြို့

ဢၼ်ႉၵေႃႈ တီၼ်ႈလုလ်းယူႇၼွင်းၼွင်။ ၽိူဝ်ႇပႃးဢၼ်ႉ မီးမႃႇမီးၶိူင်းမႃးၼိူၼ်း သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵူႊပွႇပီႈတၢၼ်ႈၼွင်းဢမ်ႉတူႈလူင်။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ်ၸတႃႉ လွင်ၵမ်ႇလီ။ ၶဝ်သမ်ႉ ၶွင်ႈသိုပ်ႇလိင်ႉပႃးဢၼ်ႉဝႆႉ။ ႁူလ်းၵၢႆး သူႉလၼ်ႇတီႇၸတႃႉ ၸၢၼ်ႉလွင် ႁွပ်ႈမၼ်းလႆႈပွႇသေႃလွင်ပိူၼ်ႈလိူင်ႉၼႆႉ။ ႁွပ်ႈလိူဝ်းၼႆႉၸလႈ လဝ်ႈႁျူႇသိူင်ႇ ၸၵ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ။

ၼွင်းလွင် လဝ်ႈႁျူႇသိူင်ႇၸတႃႉ ယုမ်ႇယမ်ဝႆႉဝႃႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ မီးတၢင်း ႁူမ်ႇလူမ်ႈ လွတ်ႈၽေးလွတ်ႈလၢၼ်ႇဝႆႉယူႇ။ ႁူလ်းၵၢႆး တႃႇတၢမ်တူဝ် လဝ်ႈႁျူႇ သိူင်ႇ တေၸၼ် သူႉလၼ်ႇတီႇ ၼိုၼ်းဢၼ်ႉၸတႃႉ ၵမ်ႇပေႃးၸဢႉၼွၼ်း။ လဝ်ႈ ႁျူႇသိူင်ႇလွင်လႆ ပေႃးဝႃႈမၼ်းတင်းသူႉလၼ်ႇတီႇ ၵွၵ်ႇတၢင်းပႆတီၼ် ၼွင်းထူၼ်ႇ ၼွင်းၼူဝ်း ပွၵ်ႈၼႆႉလိုင် မၼ်းသမ်ႉ တေၸႃႉၸၸႂ်းတွင်ႈလိၼ်၊ သူႉလၼ်ႇတီႇသမ်ႉ တေၸႃႉမွၵ်ႇၶၢၵ်ႇ ၸလႈ ၽိူင်ႈတိုၼ်းပီၼ်ပႃႇထူၼ်ႇ။ ယၢမ်းလင်ႇၼႆႉၸတႃႉ ၼွၵ်ႈ သေ လုၵ်ႈသိုၵ်း ၵေႃႉပွႆႉ လဝ်ႈႁျူႇသိူင်ႇဢၼ်ႉ ၵမ်ႈဢမ်ၸတႃႉ ၼွၼ်းလပ်းဝႆႉ ၼွင်းသုမ်ႉၽွင်ႈမၼ်း။ သုမ်ႉလွင်သုမ်ႉဢၼ်ႉၸတႃႉ မီးႁူၼ်းပွႆႉၵၢင်ၽွင်ႈမၼ်းဝႆႉယူႇ ၸသႈ။ ၶဝ်ၸတႃႉၵင်ႈသုတ်းသေ ၼွၼ်းဝႆႉၸလႈ ၵမ်ႇမီးယုင်းၵူႇၵဝ်းၶဝ်လႆႈ။ လဝ်ႈႁျူႇသိူင်ႇ တေၶႆႈလွင်ထိုင် သိူင်ႁၼ်ႉၼူဝ် ၸလႈ တၢင်းၵုၼ်ႇလွင် တီႈသူႉ လၼ်ႇတီႇၵၢႆးႁိုဝ်။ လဝ်ႈႁျူႇသိူင်ႇႁူႉဝႆႉ ပေႃးဝႃႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ မီးလၢႆးတၢင်း တႃႇမႃးပၼ်ၶိူင်းမၼ်းၼႆႉလိုင် ႁူႉတၵ်းတေမႃးလူးၵမ်းလီဝ်ယူႇယဝ်ႉ။

လဝ်ႈႁျူႇသိူင်ႇ ၼွၼ်းလပ်းၵူႇ မွၵ်ႈၼိူင်ႈလူဝ်ႉမူင်းပႆႇပႆႇ။ ငၼ်းသိူင် ၸလႈမၼ်းတိုၼ်ႇလုၵ်ႉၵမ်းလီဝ်။ မီးႁူၼ်းၵေႃႉၼိူင်ႈ ၶဝ်ႈမႃးၼွင်းသုမ်ႉသေ လုၵ်း ယူႇၽေႃႇသေႃႉသၢတ်ႇ။ တူဝ်ႁူၼ်းၵေႃႉၵၼ်မၼ်းလႆႈၸၼ်ၼႆႉ ဢုင်ႈဝႆႉၼူဝ်းသိုၵ်း သီၶိဝ်။ တေပိၼ်ႁူၼ်းမႃးၸႃ ၶိတ်းၸႃႉတေႃႇမၼ်းႁိုဝ်၊ မႃးလွႆႈထိမ်ႁိုဝ်။ လဝ်ႈ ႁျူႇသိူင်ႇ ၽျၢင်ႉတူဝ်မၼ်းဝႆႉလီလီ။

ႁူၼ်းသိုၵ်းၵေႃႉၼိူင်ႈ တေႃႉၸတႃႉတူင်ႉသူပ်းသေ သွပ်ႉသိူပ်ႉလၢတ်ႈ တင်းၵႂၢမ်းမၢၼ်ႊဝႃႈ

"ၼႃႈပိၼ် ႁူၼ်းပွႆႉတူလ်း လဝ်ႈၸဝ်းၵေႃႉၼိူင်ႈၵေႃႈ။ ၼႃႈၵမ်ႇလွင်ႈ မၢၼ်ႊ။ ပိၼ်ၼၢင်။ လုင်းၼႃႈၸဝ်းၼဝ် ယၢမ်းၸၢပ်ႇၵၢၼ် ပိၼ်မူႉထၢမ်းႁူဝ်လိူင် တီႈ မိူင်းလဝ်ႈၸဝ်းၼဝ် မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးလႆႈပီႊဢၼ်ႉၵေႃႈ"

ၸဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ၵမ်ႇပႆႇယုမ်ႇၸွႆလႄႈ ႁူၼ်းသိုၵ်းၵေႃႉၼၼ်ႉ။ တိုၵ်ႉငမ်း ငဝ်းဝႆႉ။

“ႁွပ်ႈသင် သူမႃးၶႂ်ႈၶေႃႈႁဝ်း”

“လုၵ်ႈသိုၵ်းတၢင်ႇၵေႃႉ ၶွၼ်းလပ်းမူတ်းယဝ်ႉ။ ၶႃႈၶႂ်ႈၸွႆႈၸဝ်ႈႁဝ်း”

“သူၸၢင်ႈၵႂၼ်ႇႁဝ်းၵႂႃႇႁူႇ လႄႈယူႇႁႃႉ”

“ၵမ်ႇၸၢင်ႈၶႃႈ။ ႁူလ်းၵႃး ၶႃႈၸၢင်ႈလၵ်ႉၵဝ်လိၵ်ႈ တီႈၸဝ်ႈႁဝ်း သူင်ႇ ပၼ်လႄႈထိုင် မႁႃႇတေႇဝီႇ တီႈသီႇပေႃႉၼၼ်ႉၶႃႈၵေႃႈ”

ၶႂ်းၸွႆ ၸဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ၵမ်ႇမီးလွင်ႈငမ်းငဝ်းသင်ယဝ်ႉ။ ၼႆႉပဵၼ် တိုဝ်ႉတၢင်းလီလူင် ၵၼ်ၼိူင်ႈ။ လွင်ႈဝႃႈ တူဝ်မၼ်းဢဝ်ဝႆႉၵႂႈလွႆၼႆ ၽွႆၵေႃႈ တေၵမ်ႇႁူႉ။ ပေႃးမၼ်းတႅမ်ႈလိၵ်ႈၵႂၵ်ႇႁူႇလႄႈ ပိူၼ်ႈတၢင်ႇၵေႃႉၵေႃႈ ၸၢင်ႈ ၸွႆႈထႅမ်မၼ်း တႃႇပူၼ်ႉၵႂၵ်ႇလႄႈၼၼ်ႉ။ တူၵ်ႈတီႈဝႃႈ ၼႆႉပဵၼ် ၽႂ်ႇတပ်ႉသိုၵ်း ၶဝ် ႁၢင်ႈလွၵ်းႁွလ်းၼႆၵေႃႈ ၽႂ်ႇၸဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ၵမ်ႇမီးတၢင်းသုမ်း။ ၸဝ်ႈ ၵျူႇသႅင်ႇ သိၵ်ႇၵဝ်ႇလေႈပွတ်းၼိူင်ႈ တီႈပပ်ႉပၵ်းပီႈၸွမ်ႇထွင်းသေ တႅမ်ႈလိၵ်ႈ ၵႂၼ်ႇၽိုၼ်ၼိူင်ႈ တႃႇမေးၼၢင်းမၼ်း ပႃးတင်းဝၼ်းတီႈ 2 လိူၼ်မၢၶျ်ႉ 1962။ တႅမ်ႈဝႆႉဝႃႈ - “လႆႇပလိင်း[9]၊ ပိူၼ်ႈၶၢင်ႁဝ်းဝႆႉ တီႈၶွၵ်ႈ တပ်ႉပႃႉထူး။ ႁဝ်းတိုၵ်ႉ ၵူဝ်းၶေႃးယူႇ။”

လုၵ်ႈသိုၵ်းလၢဝ်းၶၢင်ၵေႃႉၼၼ်ႉ လပ်းၽႅဝ်းလိၼ်းယႃႈမၼ်းၶလႈ လႄႈ ႁၼ် ငဝ်းလႅင်းမိင်မိင်ၵႂၼ်ႇ။ မၼ်းလၢတ်ႈဝႃႈ တေၸွႆႈသူႇပၼ်ၶႂ်းထူင်လိၵ်ႈ သေ တႅမ်ႈပၼ်ၸွမ်ႇသဝ်း ၵွႆႈပေႃးၽိူဝ် ၵျေႃသီႇပေႃႉလႄႈၼၼ်ႉ။ ၸဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ထူၵ်းပၼ် လေႈသူဝ်[10]မၢင်ႈပၢၵ်ႇၵေႃႈ သိုၵ်းလၢဝ်းၶၢင်ၵေႃႉၼၼ်ႉ ၵမ်ႇႁပ်ႉ။ မၼ်းပိုၼ်ႇၼိုဝ်ႉလိုဝ်ႉၸွႆႈထႅမ် လိူင်ႉၶင်ႇၼႆၼၼ်ႉ ၵမ်ႇၸွႆႈဝႃႈ ၶႂ်ႈလႄႈသူဝ်။ ႁွပ်ႈ ပိူဝ်ႈ မၼ်းၵေႃႈပဵၼ် လၢဝ်းၼိူဝ်းမိူင်းလွႆၵေႃႉၼိူင်ႈ ၵၼ်လႄႈထုၵ်ႇပိူၼ်ႈ ၼီႇၼၼ်ႉ

9 Liebling, ၶေႃႈၶွင်ႉၵျူႇမၢၼ်ႇ။ ပွင်ႇဝႃႈ “ႁၵ်ႉၵူလ်း”။ မိူၼ်ၵၼ်တင်း ၶေႃႈၶွင်ႉၵၢင်းဢိတ်ႉဝႃႈ Honey ၼၼ်ႉ။

10 “သူဝ်” ၵၼ်ဝႃႈၼႆႉ ပဵၼ် Money။ “ငိုၼ်း” ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ႁွလ်းပဵၼ် ၶူဝ်းၶႁႃး ၵႂၵ်ႇတႂ်ႈလိၼ်ၼၼ်ႉ။

တႅၵ်ႈတႅင်ဝႆႉၶလႄႈ လင်ႇလွႆႈထိမ်ၼ်ႈယဝ်ႉ။

ပေႃးဝႃႈ လုၵ်ႈသိုၵ်းၵေႃႉၼၼ်ႉ ပႆႇၵွၵ်ႇႁၢႆႈၸိုၼ်းယဝ်ႉၵေႃႈ လဝ်ႈႁျူႇ သိၼ်ႇ ၵိုတ်းငိဝ်ယူႇၵေႃႉလိဝ်။ ႁူလုမ်းၵႃး မီးၼွင်းလွႆမႃးသေ မိူဝ်ႈလုၵ်ႈသိုၵ်းၸဝ် လၢၵ်ႈမၼ်းၵွၵ်ႇၵႃး ပီႈၵၢႆႈၸဝ်မႃး တီႈလၢၼ်ႇၸဝ်ႈဝိင်းတူၼ်ႈတီးၼၼ်ႉ။ တၢ ၼွၼ်းလိုၼ်ႈမႃးသေ ၼႂ်းတၢ လဝ်ႈႁျူႇသိၼ်ႇ ၸိုၼ်းႁၼ်မိၼ်ႈ လွင်ႈမၼ်းလႆႈ ၵိၼ်ၸဝ်ႈၽွႆ တီႈႁိူၼ်းပီႈၵၢႆႈလူင်မၼ်း တီႈတူၼ်ႈတီး ၶလႄႈ လွင်ႈမၼ်းလႆႈ ထုၵ်ႇလုၵ်ႈသိုၵ်းၸဝ် ႁွင်ႉမႃးတီႈတပ်ႉပႃႉထူးၼႆႉ။

မိူဝ်ႈၵၢင်ၼႂ်လုၵ်ႉမႃးၼႆႉ ပီႈလူဝ်း လဝ်ႈႁျူႇသိၼ်ႇၸဝ်လၢတ်ႈဝႃႈ ပိူၼ်ႈ ၵပ်းၽူၼ်းႁွင်ႉႁၢၶလႄႈ ပီႈၵၢႆႈလူင် လုၵ်ႉၵွၵ်ႇႁူၺ်ႈၸဝ်ႈပၢင်ႁုမ် ၶွင်ႇသီႇႁူမ်ႇ လူမ်ႈလိုင်ႈတၢႆး လိမ်မိူဝ်ႈၵၢင်ၼႂ်လဝ်ႉ 4 မူင်းၼၼ်ႉ။ ၵမ်ႇလွႆႈပိူင်ၽိင်ႈ ၶၢဝ်း ယၢမ်းတၢႇႁွင်ႉပၢင်ႁုမ်ၵၼ်သေတၢႉ ၽွႆၵေႃႈၵမ်ႇထၢင်ႇထိုမ်သၢင်။ ဝၢႆးသေ ၵိၼ်ၸဝ်ႈၽွႆယဝ်ႉၵေႃႈ လဝ်ႈႁျူႇသိၼ်ႇ ၶလႄႈ ႁူၼ်းၸပ်းၵႃး ၵွၵ်ႇမႃးလူး ၶူင်ႇ လိၼ်မိၼ်ႁၢႆးဝူဝ်း။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ လႆႈႁၼ်လုၵ်ႈသိုၵ်းမၢၼ်း တိမ်ပိုၵ်းဝႆႉ ၼိူဝ် ၶူၼ်တၢင်းလူင် ၼွႆးဝိင်းတူၼ်ႈတီး။ တီႈလၢၼ်ႇၵွၵ်ႇဝိင်းတူၼ်ႈတီး လုၵ်ႈ သိုၵ်းၸဝ်ပွႆႉဝႆႉ။ ၵႃးတင်းၼမ်ၸမ်ဝႆႉတီႈၼၼ်ႉ။ လဝ်ႈၼႄႈတီႈ သိုၵ်းမၢၼ်းၸဝ် မႃးလူးတီႈၵႃးသေ ထၢမ်ႁႃ လဝ်ႈၽႃႉလူင် မိူင်းသီႇပေႃႉ။

“ႁႃးပၢၼ် လဝ်ႈႁျူႇသိၼ်ႇယဝ်ႉ၊ မီးလွင်ႈသင်လႃႇ”

“ၵေႃႈၶႃႈ ယၢပ်ႇလွႆ လွမ်းမႃးၼွႆးတပ်ႉႁဝ်းၶႃႈ ၵမ်းၼိူင်ႈ ၶႃႈၼေႈ”

လဝ်ႈၼႄႈတီႈသိုၵ်းၵေႃႉၼိူင်ႈသမ်ႉ ပိုတ်ႇၽၵ်းတူၵႃးပၼ် တၢႇလဝ်ႈ ႁျူႇသိၼ်ႇ တေလူင်းၵႃးၼၼ်ႉ။ ၽိူဝ်ႇလဝ်ႈႁျူႇသိၼ်ႇ ၸဝ်ႈၼွႆးတပ်ႉငဝ်ႈငၼ်း တိူင်းသိုၵ်းဝၼ်းၵွၵ်ႇ တီႈၵိမ်းလၢၼ်ႇၼၼ်ႉ လဝ်ႈၼႄႈတီႈသိုၵ်းၵေႃႉၼိူင်ႈ လီႉ သင်ႇ ၵွႆႈႁူၼ်းၸပ်းၵႃး ၵၼ်လဝ်ႈႁျူႇသိၼ်ႇၸီႇမႃးၼၼ်ႉ ဝႆႇမိူဝ်ႈၸိုၼ်း ၼွႆးဝိင်း တူၼ်ႈတီး။ ၶူဝ်းလိၼ်း လဝ်ႈႁျူႇသိၼ်ႇၵေႃႈ ပႃးႁူႇၼွႆးၵႃးၼၼ်ႉမူတ်း။

ဝၢႆးၼၼ်ႉ ၼိုင်ထိၼ်ႈ သိပ်းႁူၵ်းလူဝ်းမူင်း လဝ်ႈႁျူႇသိၼ်ႇ လႆႈထုၵ်ႇႁွင်ႉ မႃးထိုင်တပ်ႉပႃႉထူး တီႈၵၼ်မီးလၼ်ႉလွမ်ပႆႇသိုၵ်းၼၼ်ႉ။ ပိူင်ငဝ်ႈပိုင်းမိူင်း မိူင်းႁူမ်ႈတုမ်းမိူင်းမၢၼ်း ပၢၼ်သင်ႁူၺ်ႈယဝ်ႉလႃႇ။ လွင်ႇၽၢႆႇသိုၵ်းၼႆႉ မီးသုၼ်ႇ

လႆႈ တႃႇၵုမ်းၶင် ၽူႈတႅၼ်းၽွင်းၵေႃႉၼိူင်ႈ ႁိုင်တၢၼ်ႇၼႆႉႁိုဝ်။ လွင်ႈတၢင်း မိူဝ်ႈ ၼႆႉၸတႃႉ ပႅၼ်ငဝ်းၼေမ်းၵႂႃႇလႃႉလူင် တႃႇမိူဝ်းၼႃႈ ပိူင်ငဝ်ႈပိုင်းမိူင်းယဝ်ႉ။

လဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇ ဢမ်ႇၶႂ်ႈသိုပ်ႇယူႇၵူႇလိူင်ႉၼႆယဝ်ႉ။ မၼ်းတေလႆႈ ၼွၼ်း ႁွမ်ႁႅင်းတႃႇမိူဝ်းၽုၵ်ႈ။ မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈၼႆႉ တေတိူဝ်းသုၵ်ႉသၢၵ်ႉမႃးႁိုဝ်၊ တေတိူဝ်းမီးၽေးၶၢၼ်မႃးႁိုဝ်၊ တေတိူဝ်းမီး တၢင်းမုင်ႈမွင်းမႃးႁိုဝ် ၼႆၸတႃႉ ပႆႇလၢင်းဝႃး။ လဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇ တႅၵ်းလႆႈမၼ်း ၶႂ်ႈႁူႉၵူးလုၵ်ႈမေးမၼ်း၊ လွႆလႆ ဝူၼ်ႉၽၼ်ၵၢဝ် မၼ်းမီးလွမ်းဝႆႉ လုၵ်ႈမေးမၼ်း။ လဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇ ၸတ်းလႆႈၸၢမ်ႈ ပူၼ်ႉ ၶမ်ႈၵႂၢင်ႈလႃႉလူင်ၼႆႉသေ ၵႂႃႇတၢင်းတႃႇတူဝ်မၼ်းပူၼ်ႉလွတ်ႈယူႇယဝ်ႉ။

* * *

လဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇ တိုၼ်ႇမႃး မိူဝ်ႈၵႂႃႇထိုၼ်ႇၶဝ် ၶၼ်ပၼ်သိင်သေ တူင်ႉ တၵ်ႉ ၽႃႉႁိူင်ႈႁူဝ်ၼွင်ႉလဝ်ႉၼၼ်ႉ။ လင်ႇၵႂႃမီး သီႇမူင်းၵိူင်ႇ။ ၽၼ်ၵႂႃႉလူင် မိူဝ်ႈ ၶမ်ႈဝၢႆး တိုၵ်ႉသုမ်ႇငမ်း ၼၢင်းလွင်လဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇဝႆႉ။ မၼ်းတိုၵ်ႉမီးၼၢင်းတပ်ႉ၊ ၼၢင်း သုမ်ႉၶႃးၵွၼ်ႇ၊ ဢမ်ႇမီးႁူးလိၼ်း၊ မီးၽႃၵ်းတူ ဢၼ်လုၵ်ႉတၢင်းၼွၵ်ႈသေ ၶတ်းၵိုတ်းဝႆႉ။ မၼ်းတိုၵ်ႉမီးယူႇ ၼၢင်းၵူင်ႈမိုဝ်း လုၵ်ႈသိုၵ်းၶဝ်။

မိူဝ်ႈယၢမ်းၼၼ်ႉ လဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇ မီးတၢင်းၽွင်ႇၶႂ်ႈမႃး ဢၼ်ၼိူင်ႈ။ ၶႂ်ႈ မိူဝ်းႁိုၼ်း၊ ႁွင်ႉၵၢဝ်ၵူၼ်းႁိုၼ်းမၼ်းသေ ၼႆႉၵႂႃႇယူႇ ဝဵင်းၵွၼ်ႇ ဢၼ်ၶုတ်းၸၢမ်း တီႈမိူင်းႁူမ်ႈတုမ်းဢမေႊရီးၵၼ်း၊ တီႈဢၼ် မၼ်းယၢမ်ႈယူႇသဝ်းမႃး လၢႆပီႊ ဢမ်ႇမီးတၢင်းသီတၢင်းမႆႈသင်ၼၼ်ႉ။

ပေႃးဝႃႈ မၼ်းပူၼ်ႉၵႂၢၵ်ႇလွတ်ႈလႆႈ လိူင်ႉၼင်ႇၼၼ်ႉလိူင် မၼ်းဢိုင် ပိူင်ႈ ႁွင်ႈၵၢၼ်ၵႂႃၵၢၼ် တီႈလၼ်ႉလွမ်ၶေႃႇလူဝ်ႇရူးတူဝ်း ၽႂ်ႇၶုတ်းၸၢမ်းသေ လၢင်းၵႂႃၵၢၼ်ငၢၼ်းလႆႈ။ လဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇ တူဝ်ႈတၼ်းဝႆႉ တႃႇၵွတ်းလွမ်းၼင်ႇ တႆးၵေႃႉၵူလၢႆးလီၶဝ် ပၼ်တၢင်းၶႂ်ႈလႆႈ လိမ်မိူဝ်ႈလၢႆပီႊမိူင်းၼၼ်ႉ။ ပိူၼ်ႈ ဢၼ်ဢၼ် ပၼ်တၢင်းၶႂ်ႈလႆႈဝႃး တႃႇဢွၵ်ႇၽၢတ်ႇမိူင်းသီႇပေႃႉ မိူဝ်ႈယူႇတၢင်ႇ တီႈတၢင်ႇလိၼ်း တွၼ်းတႃႇလွင်ႈႁူမ်ႇလူမ်ႈလဝ်ႈၵဝ်ႇ။ လွင်ႈတေၽၢတ်ႇ မိူင်း သီႇပေႃႉ တႃႇသုၼ်ႇတူဝ်ႁွလုၵ်ႈၼၼ်ႉ မိူၼ်ဢၼ်တင်းပွႆးၽႃးပၢတ်ႈ ၵူၼ်းမိူင်း သီႇပေႃႉ လိူဝ်းမၼ်းတေလႆႈတူလုၵ်ႈထိုင်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

လႆႈငိၼ်းသဵင်သွၵ်းတီၼ် ပႆမႃးၸူးသုမ်ႉၶႃးယွၵ်းၵွၼ်ႈၼႆႉၸလႈ ၸွင် လဝ်ႈၵျႃႉသဵင်ႈ ၵၼ်ပိုဝ်ၵူၺ်ႈၵႂ်ၵႂ်ၼၼ်ႉ လၢင်ႈၶိုၼ်းၽဵဝ်မႃးၶိူဝ်းတူဝ်။ ၾၵ်းတူၵေႃႈ ၶႃလိုၵႃႈမႃးလွႆးလွႆး။ ငဝ်းလဵင်းၵၢင်ၶိူဝ်လဝ်ႉၵေႃႈ လီးၶဝ်ႈမႃးၶိူဝ်း သုမ်ႉၶႃး ယွၵ်းၵွၼ်ႈလပ်းသိင်ႈမိုတ်းမိုတ်းၼၼ်ႉ တႃႇဝၼ်းမႂ်ႇဝၼ်းၼိူင်ႈ။ လဝ်ႈၼေႃႈတီႈ မၢၼ်း ၾၢႆႇလွပ်ႈၶၢဝ်ႇၵၢၼ်သိုၵ်းၵေႃႉၼိူင်ႈ ယုမ်ႉပိူဝ်ႉသိူဝ်ႉသေ ၶဝ်ႈမႃးၶိူဝ်း သုမ်ႉ။ ယၢမ်ႈမိုတ်ႈၼေႈမိုတ်ႈတႃ တင်းလဝ်ႈၵျႃႉသဵင်ႈဝႆႉ။ မိူဝ်ႈပီႊပူၼ်ႉမႃးၼၼ်ႉ ပူႇမိူင်းသီႇၵေႃႉ ၶိူဝ်းလိၼ်မိူင်းသီႇပေႃႉ လႆႈတၢၵ်ႇပ်ႈၾၢႆႇတပ်ႉသိုၵ်း ပွႆႇၾႆးၾႃႉ သေၶႃတူဝ်ၶၢၸွင်ၶဝ်။ မိူဝ်ႈၽူႈၵွၼ်းသိုၵ်းၶဝ် သပ်းလဵင်းၶေၼၼ်ႉၸတႉ လဝ်ႈ ၼေႈတီႈသိုၵ်းတူင်ႇတၢင်ႇ လိူဝ်းမေႃၵ်းၵျႃႉၼၼ်ႉလၢတ်ႈဝႃႈ ႁူၼ်းတႆး လိူဝ်းၶွႆႈ လုၵ်ႉၶိူၼ်ႈၽိူၼ်ႉမိူၼ်းတေႃႇၶဝ်ၼၼ်ႉ တၵ်းတေလႆႈသင်ႇသွၼ်ၸိူင်ႉၼႆယဝ်ႉ ဝႃႈ။ ၶွႆးလဝ်ႈၼေႈတီႈ လိူဝ်းၼၼ်ႉ ပႃးမၼ်းၵေႃႉၼိူင်ႈ။ ၸုၼ်သိုၵ်းလူင် ၼၢၼ်ႇ လိၼ်ႇ[11] လုၵ်းသိုဝ်ႈသိုဝ်ႈ ၼိူဝ်ၽၢၵ်ႈၵၼ်သိူဝ်ႇသၢတ်ႈဝႆႉၼၼ်ႉလီလီ။

“ၶႃႈပီႈၼ ၸုၼ်သိုၵ်းလူင် ၼၢၼ်ႇလိၼ်ႇ။ ၶႃႈၶွႆႈထၢမ် တီႈလဝ်ႈႁဝ်း ၵိတ်းၵိတ်းၵွတ်းၵွတ်း”

လဝ်ႈၵျႃႉသဵင်ႈ ဝႆႉၸွႆယဵၼ်ယဵၼ်သေ မိုၼ်းတွပ်ႇ။

“ႁႃးပီႈၼ ၽူႈတၢင်းၽွင်းၵေႃႉၼိူင်ႈ။ ႁႃးၶွႆႈထူပ်း လဝ်ႈသိုၵ်းလူင် မွင်ႇသူလႆႇ[12] ၵေႃႉပီႈၼ ၽူႈၵူၼ်းတိူင်းသိုၵ်းဝၼ်းဢွၵ်ႇ[13]”

ၶွႆးၸၵႈၶႃသွင်ၵေႃႉၼႆႉ ယဵၼ်လူင်ၵူႃႇၵမ်းၼိူင်ႈ။ ၸုၼ်သိုၵ်းလူင် ၾၢႆႇ လွပ်ႈၶၢဝ်ႇၵၢၼ်သိုၵ်း လၢင်ႇလၢတ်ႈဝႃႈ

“ပေႃးဝႃႈ လဝ်ႈႁဝ်း ၵမ်ႈတွပ်ႇၶေႃႈထၢမ်ၶႃႈၸတႉ တေၵမ်ႇပီႈၼလႆႈ ၼင်ႇလဝ်ႈဝႃႈၼၼ်ႉ။ ၶႃႈၶွႆႈလွႆႈထိမ်လဝ်ႈယူႇ။ ယုမ်ႇၶႃႈၸလႈ။ ၵွၼ်တၢင်း သုတ်းၸတႉ လဝ်ႈတေလႆႈပၼ် ၶေႃႈမုၼ်း ၵၼ်ႁဝ်းၶႃႈၶွႆႈလႆႈၼၼ်ႉ ၵွၼ်

---

[11] ဗိုလ်ကြီးစံလွင်
[12] ဗိုလ်မှူးကြီးမောင်ရွှေ
[13] အရှေ့ပိုင်းတိုင်းစစ်ဌာနချုပ် တိုင်းမှူး၊ တိူင်းသိုၵ်းဝၼ်းဢွၵ်ႇ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ပႃးမိူင်းတႆး တင်းမိူင်း ၸလႈ မိူင်းၵယႃးယၢင်းလႅင်။

တၢင်းၼေႃႈ”

“ၼွၵ်ႈသေ ႁၢမ်းမိူဝ်ႈၵႆႈၼၼ်ႉ ၺႃးတေၵမ်ႇတွပ်ႇသင်ထႅင်ႈ”

လဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႇ ဝႃႉၼေႃႈႁွင်လင်တေႃႇ ၸုၼ်သိုၵ်းလူင် ၵေႃႉၸုၼ်ႉတၢဝ်ႉ တၢဝ်ႉယူႇၼၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈၵမ်ႇလႆႈၶေႃႈတွပ်ႇသင် တီႈလဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႇၶလႈ ၸုၼ်သိုၵ်းလူင်လၢၼ်ႇလိုၼ်ႇၼႆႉ ပေႃးဝႃႈၽဵဝ်မိူဝ်းပၢၵ်ႇၼေႃႈ ႁူၼ်းလူင်မၼ်း တေၵမ်ႇမီးၼေႃႈမီးတႃသင်ယဝ်ႉ။

“လဝ်ႈတေလႆႈၼိူင်လွင်ႈမိုၼ်းၼႃ”

ၸုၼ်သိုၵ်းလူင် လၢၼ်ႇလိုၼ်ႇၵေႃႈ ဝႃႉၵွၵ်ႇသုမ်ႉ ၵိုတ်းၾွၵ်းတူႁူႇ ၶလႈ လပ်းသိင်ႇႁူႇမိုၼ်းမိူၼ်ၵဝ်ႇ။ ႁူလ်းၵႂႃး လုၵ်ႉတီႈၶၵႈၽႃသၢၼ်သေ သႃႈ ငဝ်းလိူင်းၵွၼ်ႇၸဝ် ၽိုတ်ႉၵီးၸဝ်ႈမႃးၵိတ်းၵိတ်း တီႈလွင်တီႈၼၼ်ႉယူႇ။ သႅင် သွၵ်းတိၼ်ၵေႃႈ ၵႆႁူႇတိၵ်းတိၵ်းသေ ယိၼ်ၺႃႁူႇ။

လဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႇ ၼင်ႈလူင်းၼိူဝ်သၢတ်ႇ ၵၼ်မၼ်းလႆႈၼွၼ်းမႃး တင်း မိုၼ်းၼၼ်ႉ။ လပ်းတႃ ဝႆႉလွင်ၼိမ်ၼိမ်သေ ၼင်ႈၽိုၵ်းၵမ်းထမ်း။ ၵဝ်လွင်ပၵ်း ဝႆႉ တီႈလူမ်းထူလ်ႈလွင် ၵၼ်လတ်းၽၢၼ်ႇႁူႇ တီႈၼူးလင်း။ လႆႈၸုလ်ႉၺၼ် လူမ်းၵတ်းယိၼ်ၵွၼ်ႇၸဝ် ၸဝ်ႈမႃးသေ လူမ်းၵုၼ်ႇၸဝ်သမ်ႉ ထွၵ်ႇၵွၵ်ႇမႃး မိုၼ်း။ ပွၵ်ႈၼႆႉၶတႉ ပိၼ်ၵၢၼ်တေႉယူႇ။ မိူဝ်ႈလႆႈငိၼ်းသႅင်ႁူၼ်း လၢတ်ႈႁၢမ်း တေႃႇ မၼ်းလင်ႇၽဵတ်းတိုၼ်ႇမႃးမိုၼ်း။

“လဝ်ႈၺဝ်းၸႃႈ ... ၵမ်းၼိူင်ႈမႃး ၸႃႈၸဝ်တေလႆႈလၢႆးပုၼ်ႈၽွၼ်း ပွႆႉ ၵၢင်ၵၼ်ယဝ်ႉၸႃႈၵေႃႈ။ မိူၼ်ၸႃႈၶႂ်ႈၶေလဝ်ႈၺဝ်း မိူဝ်ႈၵၢင်ၸမ်ႈၼၼ်ႉ ၸႃႈ ပိၼ်လုၵ်ႈသိုၵ်း လၢဝ်းၸၢင်ၵေႃႉၼိူင်ႈ။ ၸႃႈႁွလ်းမီးသၵ်လႃၼိူဝ် ႁူၼ်းမိူဝ်းၸႃႈ။ ၺူမ်ႉဝႃႈ ၸဝ်ႈၺႃပ်ႇၵၢၼ်သိုၵ်း ၼွႆးတပ်ႉသိုၵ်းမၢၼ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇလွႆႈဝႃႈ ႁူၼ်း ၼွမ်းတေႃႇမၢၼ်ႉ။ ၸၢင်ၺဝ်းၸႃႈၵေႃႈ ၼပ်ႉယမ်ၼိူဝ် လဝ်ႈၺဝ်းတေႉယူႇ။ ၸႃႈ ၵေႃႈ ၼွႆႈလွႆႈထိမ် လဝ်ႈၺဝ်းတေႉယူႇ”

ၾွၵ်းတူၵေႃႈ ၵႃႈဝႆႉၵိတ်းၵိတ်းၶလႈ လဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႇ လႆႈၺၼ်မၼ်း ငွမ်ဝႆႉၼိူဝ်လိၼ်တၢင်းၼွၵ်ႈ။ မၼ်းထွတ်ႇသွၵ်းတိၼ်မၼ်းသေ ၶေတၢင်းၼပ်ႉ ယမ်ၼိူဝ် လဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႇ။ လႆႈၺၼ်ႁွင်ႈမၼ်းၵေႃႈ တမ်းဝႆႉၺိမ်းမၼ်း။ ပေႃး

တူလ်းၽႃင်ႁၢင်ႊ ဢႄႇတၢမၼ်းလီလီလိူင် ၸူႇလင်ယၢဝ်းယၢဝ်းလူင်ၼႆႉ လႅင်ႈ ၶဵဝ်ႉ မၼ်းပဵၼ်ႁူၼ်း လၢဝ်းၸိူဝ်းမိူင်းလွႆၵေႃႉၼိူင်ႈၼႆယဝ်ႉ။

"မွၵ်ႇလၢင်ႊလွႆႈထႅမ်ၵဝ်လႆႈ ၵီႈသင်"

"ႁွင်ႉသေ လိၵ်ႈပွတ်းၵွၼ်ႇ မိူဝ်ႈၸမ်ႈဝႃးၼၼ်ႉ ၶႃႈလၢင်ႊၵဝ်လိၵ်ႈ ၽိုၼ်ၼိူင်ႈ သူင်ႇပၼ်ထိုင် မႁႃႇတေႇဝီႇ ထႅင်ႈသၢႆတၢင်းၵၼ်ၼိူင်ႈ။ မႁႃႇတေႇ ဝီႇၵေႃႈ တေမိူၼ်ႈလွၵ်ႈ၊ တေပွႆးထွမ်ႇ ၶၢဝ်ႇငၢဝ်းလဝ်ႈႁဝ်းယူႇၵမ်ႇႁၢင်ႉ။"

လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ထူၵ်းလေႈပွတ်းၵွၼ်ႇ ၵၼ်ႁႃႁၼ် ၼွႆးထွင်းမၼ်း သေ တႅမ်ႈထႅင်ႈလိၵ်ႈၽိုၼ်ၼိူင်ႈ ႁွႆႈတူဝ်လိၵ်ႈၼမ်သေလိၵ်ႈမိူဝ်ႈၸမ်ႈဝႃးၼၼ်ႉ။

"လႆႉပလိင်း၊ ႁဝ်းလႆႈ လၵ်ႉၶႅတႅမ်ႈလိၵ်ႈၽိုၼ်ၼႆႉၵူဝ်ႈ။ ႁဝ်းလႆႈ ထုၵ်ႇၵုမ်းၶင်ဝႆႉ တီႈတပ်ႉပႃႉထူး ၼွင်းမိူင်းလွၵ်ႈလွၵ်ႇ။ ထၢမ်ႁႃ ၶိၼ်ႇမွင်ႇၵျူင်ႇ[14] ႁွႆႈၵူႇလွႆႈလၢတ်ႈပၼ် တီႈထွမ်ႊမီႊၶလိၽ်ႉ[15]။ ႁွႆႈမၼ်းလွင်ႉတိုဝ်း ၼွင်းပွင်မၼ်းသေ လွႆႈႁဝ်းၵွၵ်ႇလႆႈမႃးၼၼ်ႉ။ ႁူဝ်ႇလႃႉမူဝ်း[16] ၶလႆႈ မီႊလီႊ[17]ၵေႃႈ လၢင်ႊ လွႆႈထႅမ်ႁဝ်းလႆႈယူႇ။ လွင်ႉထိုင်သူၶဝ်တင်းသႅင်ႈယူႇ။ ပဵၼ်သင်ဝႆႉတေႉတေႉ ၼႆၵေႃႈ ပႆႇလႅင်ႈလႅင်းလီ။ ထၢင်ႇၶတႉ ၵမ်ႈၸိူင်သင် တေလႆႈႁၼ်ၵၼ်ၶိုၼ်းယူႇ။ ၽၢင်ႉတူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႇၼႄႈ။ ႁဝ်းတိုၵ်ႉၵူဝ်းၶေးယူႇႁွၼ်း။

ႁၵ်ႉ - လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ"

လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ သိၵ်ႇၵွၵ်ႇမႃးထႅင်ႈ လေႈၽိုၼ်ၼိူင်ႈသေ တႅမ်ႈလိၵ်ႈ မိူၼ်ၵၼ်တင်းၽိုၼ်မိူဝ်ႈၵႆႈၼၼ်ႉ ၵူးတၢင်းၵေႃႉမၼ်း လိမ်ႊမီႊယၢင် တီႈ တႃႈႁုင်ႈ ႁွႆႈၵူႇလၢတ်ႈပၼ်တီႈ ၵွမ်ၸုၼ်ၽွင်း ၵူးၼူႉ။

လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ သိုပ်ႇတႅမ်ႈပၼ် ၼွင်းသဝ်းတီႈယူႇ တႅမ်ထူၼ်ႈသေ ပၼ်တီႈ လုၵ်ႈသိုၵ်းၵေႃႉၼၼ်ႉ။

---

[14] ခင်မောင်ချို

[15] Tommy Cliff, ဢွမ်ၽူႈၵၢၼ်ပွင်သိုၵ်း (သိုၵ်းၵၢင်ႁၢဝ်) မိူင်းမၢၼ်ႊ

[16] ကိုလှမိုး

[17] Mili

“မႂ်းတေၸွႆႈထႅမ် သူင်ႇလိၵ်ႈသွင်ၽိုၼ်ၼႆႉ ပၼ်လႆႈႁိုဝ်”

“တမ်းၵွႆႈတမ်းဢေႃးဢႃႈလႃႈ ၸဝ်ႈၵဝ်း။ ၶၼ်ဢႃႈၶႂ်ႈသင်ႇဝႆႉၼတႃႉ ယႃႇပေယုမ်ႉၸိူဝ်ႉႁူၼ်းၵိူဝ်း ၸွပ်းၶဝ်ၸဝ်ႈၵဝ်းမႃးၼၼ်ႉဢႃႈလႃႈ။ ၶဝ်ၼႆႉ မိူၼ်ၽီလူးၽီၽၢၵ်ႇယဝ်ႉ။”

လုၵ်ႈသိုၵ်းလၢဝ်းဢၢင်ၶေႃႈၼၼ်ႉ ၶိုၼ်းၵႂႃႇသုမ်ႉ ၵိုတ်းၽႃၵ်းတူဝ်ႁဝ်ႉ။

ၶမ်ႈႁိုင်သင် ၸဝ်ႈၶျႃႉသီင်ႇ လႆႈငိၼ်းသီင် ၶဝ်လၢႆးႁူၼ်းပွႆႉၵၢင်။ လုၵ်ႈသိုၵ်းၶေႃႈၸိူင်ႉ ၶၼ်ပႆၵႂႃႇႁဝ်ႉၼၼ်ႉၼတႃႉ တေႃႇၶဝ်တၢင်းမုင်ႈမွင်း ၸဝ်ႈၶျႃႉသီင်ႇႁဝ်ႉယူႇယဝ်ႉ။ မၼ်းလၢင်းၵပ်းသိုပ်ႇပၼ်တၢင်းၼွၵ်ႈ။ မၼ်း လၢင်းပၼ်ၶၢဝ်ႇငၢဝ်း ၸဝ်ႈၶျႃႉသီင်ႇ ဝႃးသေ ၵႂႃႇႁိူၼ်းပီႈၶႃႈလူင်မၼ်းမႃး လႆႈပိၼ်ႁိုဝ်ဝႆႉ ၶၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၸဝ်ႈၶျႃႉသီင်ႇ ၶမ်ႉမီးတၢင်းလိူၵ်ႈသင်။ တေလႆႈပွႆႇ၊ တေလႆႈဝႆႉၵွႆၸိမ်ၸိမ်၊ တေလႆႈပွႆႇတူဝ်း ၵၢၼ်မၼ်း လႆႈဝၢင်းၽိၼ်ႁဝ်ႉၼၼ်ႉ တေပိၼ် ႁိုဝ် ၶမ်ႉပိၼ် ၼၼ်ႉႁွၼ်းယဝ်ႉ။

❖

သွင်

ၶူဝ်ႊပၢၼ် တီႈႁေႃၸႂ်ႇ မိူင်းသီႇပေႃႉလိၵ်ႈလၢႆႊႁူဝ်ႇၶိူဝ်းၵၵၼ်ႉ ပူၼ်ႉ မႃးလႆႈၶူဝ်ႊမူင်း သိုဝ်ႈၵေႃႈတႂ်ႈတႃၵၵၼ်ႉ ဝႆးၵေႃႇၶလႈ ဢမ်ႇယွမ်းႁပ်ႉယုမ်ႇ လႆႈသေဢိတ်း။ သူႉလၼ်ႇတီႇ တေလႆႈယူႇႁင်းၶွၺ်းသေ တေလႆႈဝူၼ်ႉၵႂ်ႈ တႃႇဝၼ်းမိူဝ်းၵေႃႈ တေလႆႈသိုပ်ႇႁၵ်ႉတၢမ်းႁိူဝ်ႁူဝ်ႇဢၼ်ဝေႃႈၵၵၼ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ လိူၵ်ႈႁူဝ်ႇယူႇ တၢင်းၽႃၵ်ႇဝၼ်းၶွၵ်ႇပုၼ်ႉ တႃႇသွၼ်ႈႁူမ်ႈဢမ်းၵိူင်ႈ။ လုၵ်ႉတီႈ ၵၵၼ်ႉသေ လၢင်းႁၼ်လႆႈ လွႆတိင်ႇတွင်ႇ ဢၼ်ပႃႇမႆႉၶဝ်ႁူမ်ႇငမ်းဝႆႉ ဢၼ် မၼ်းၵႆႉႁွင်ႉဝႃႈ ပိၼ်လွႆလၢင်းမုင်ႈၵၵၼ်ႉ၊ ၵမ်ႉတူႈလူင် ၶိဝ်လၢဝ်းငၢဝ်း၊ ႁူဝ်း လိဝ်းလိူဝ်းယႃႉၵဝ်း ၵေႃႈၵမ်ႉသုၼ်သိင်ႁိင်မိူၼ်လမ်းၵၵၼ်ႉ၊ ပႃႇမွၵ်ႇဝႆႇဝၼ်းလိူင် လိူၼ်းငိူၼ်း လိူဝ်းၵီးလွမ်း ယုမ်းသီလိင်ၶဝ်ယူႇၵၵၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၽုင်ၵူၵ်ႉၶိဝ်လူင် လူင်းမႃးၵွင်းပႃႇမွၵ်ႇဝႆႇဝၼ်း။ သိင်ၶဝ်မေႃးၶိုင်ႈၶိုင်ႈ ၵိူဝ်ၵၢင်ႁၢဝ်သေ ႁူမ်ႇႁူဝ်ႇ ၵိူဝ်သိင် လၵ်းၶႆႇၵေႃးမေႃးလူလူလႃလႃ ၶလႈ သိင်ၵူၵ်ႉလွၵ်ႇၶဝ် ၶုပ်ႇၵၼ် တီးတုတ်ႈတီးတုတ်ႈယူႇၵၵၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၽိုင်ႈတိုၼ်း ပိၼ်မႃးပူၵ်းပၼ်လိူင်ႉၵၼ် ၶေႃႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶမ်ႇတိူဝ်ႉၵိူဝ်ႉသၼ်။

မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးပိတ်ႇပီး လဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ ၶွၼ်သူႉလၼ်ႇတီႇ မႃးထိုင် သီႇပေႃႉ ၵင်ႇၵၢင်းမွႆႇၶေႃႉၵိူင်ႈ၊ တီႈၽၢၵ်ႇၶၼ် သူႉလၼ်ႇတီႇလုၵ်းယူႇ ယၢမ်းၵၼ်ႉ၊ ၶဝ်မွၵ်ႇႁွမ်ႁိူၼ်း လႆႁိင်လူင်ႇ မႃးႁၢင်ႈမိူင်ႈဝႆႉ။ ပွႆးႁပ်ႉတွၼ်ႈၵၢင်း

မႂ်ႇ, ၵၼ်ၶတႇမႃးတီႈ တႃႈႁိူဝ်း တႃႈႁုင်ႈၼၼ်ႉ မႃးသုတ်းတီႈယွတ်ႈႁွတ်ႈတီႈပႂ်ႇ တီႈၵျေမႂ်ႇ, မိူင်းသီႇပေႃႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ပေႃးၵမ်ႇယုမ်ႇတူဝ်မၼ်းလႆႈ။

* * *

မိူဝ်ႈလိူၼ်မႂ်ႇ, လၼ်ႇဝႃႇရီႇ, 1954။ ႁိူဝ်းလူင် ၵႅသ်ႉၵႅသ်ႉ ဝႃးဝိၵ်ႉသျႃးယႂ်း[1] ၶပ်းမႃး ၸူးတႃႈႁုင်ႈလွႆးလွႆး။ ႁူၼ်းၶီႇ,ႁိူဝ်းၶဝ်ၼေႃႈ မီးဝႆႉၼိူဝ်တႂ်ႈ ႁိူဝ်းလူင်သေ တူဝ်ႈတၼ်းတႃႇလူင်းႁိူဝ်း။ လႆႈမုင်ႈႁၼ် ၵွင်းမူးၶႆႇ,ၵႃၶမ်း[2] ၵၼ် ပဵၼ်မဵတ်ႇမႂ်လူင် ဝဵင်းတႃႈႁုင်ႈ။ ငဝ်းလႅင်းသီၶမ်း တီႈၵွင်းမူးၶႆႇ,ၵႃၶမ်းၼၼ်ႉ လုၵ်ႉတီႈၵႆသၢမ်သိပ်းလၵ်းၼၼ်ႉ မႃပ်ႈႁိူဝ်းမႃးထိုင်ၼိူဝ်ႁိူဝ်း။ ႁူၼ်းၶီႇ,ႁိူဝ်းၵူး ၼေႃႉ ပႃးလိၵ်ႈ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ, ၶလႈ ၵိင်းၵိူဝ်း ၼေႃႉပဵၼ်ၼၢင်းမႂ်ႇ, လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ, ၵွၼ်ႁၼ်ယိမ်ႈတူလၢႆး ၵွင်းမူးၶႆႇ,ၵႃၶမ်း ၵၼ်မူၼ်ၼၢင်းၼွင်ႇသေ သုင် 326 ထတ်း၊ ၵၼ်တႅၵ်းၶမ်းဝႆႉ၊ ၵဝ်သႅင်ႁူးယၢင်ႇ တၢင်ႇဝႆႉတီႈလွမ်ၼၼ်ႉ။

မိူဝ်ႈႁိူဝ်းလူင်လမ်တႃႈမႃးၼၼ်ႉ လွႆၵိင်းၵိူဝ်း တူင်ႉတၼ်ႈမႃး။ ၵိင်းၵိူဝ်း ထုၵ်ႇလွႆမိၼ်ႈ ႁိူၼ်းၵွၼ်ႇ, လိူဝ်းၵဝ်မႆႉမၢၵ်ႇၵုၼ်ၵႂႃႇဝႆႉ ၶိမ်းၽွင်ႇ, ၽေႃႇႁူ ၼၼ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈပူၼ်ႉ ႁူတ်ႉၼမ်ႉၼႆႉထိင်ႈလိုင် ၵိင်းၵိူဝ်းထၢင်ႇ, တေလႆႈႁၼ် ႁိူင်းၼေႃႇ,ၵႂႃႇ,မိၼ်းလီႉၾႃႉ ၵမ်ႇမူၼ်ဝိင်းလူင်ၼိဝ်းယွၵ်ႉ[3]လႆႈၼေႃႈ ၶၼ်းတေ မူၼ် ဝိင်းလီးၼူဝ်းၵႃး[4] ၵမ်ႇၼၼ် လိသ်ႉပွၼ်း[5] ၼႆယဝ်ႉ။ ႁူလ်ႈၵႃး ႁိူဝ်း လူင်ၶတ်ႉ ၵမ်ႇငွၵ်းႁူႇတၢင်းႁူတ်ႉၼမ်ႉၼၼ်ႉ မူၼ်ၵိင်းၵိူဝ်းထၢင်ႇဝႆႉ။ ႁိူဝ်း လူင်ၶဝ်ၶီႇ,မႃးၼၼ်ႉ ၼၢင်ႈၼိူၵ်းတႃႇလွတ်ႇ,တႃႈ ၶိမ်းႁိူဝ်းတၢင်ႇႁုၼ်ႇ, သွင်လမ်း ၵၼ်တိုၵ်ႉတၢင်ႇထူင်ၶဝ်ႈသၢၼ် လိူဝ်းၼၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။ ၽွႆႇၽွႆႇၼေႃႈ ယၢင်ႈတိၼ် ၽႅၼ်ႈၽႅၼ်ႈ။ ၵမ်ႇမီးလွင်ႈၼိပ်ႈၼႅတ်ႈသင်။ ၵိင်းၵိူဝ်း ၶုၵ်းလွႆလႆႈ တႃႈႁိူဝ်း လူင် တီႈမိူင်းဝၼ်းတူၵ်းၶဝ်သေ ၾၢင်ႉမိၼ်ႈ တီႈတႃႈႁုင်ႈ ၵမ်ႇမီးၵူတ်ႇၵူဝ် လူင် ၵၼ်ဝေႃးၵႅင်းၵႅင်းၼၼ်ႉ။ ႁွလ်းတီႈႁိူဝ်းလူင် ၵၼ်ၶဝ်ၶီႇ,မႃးၼၼ်ႉ တိုင်ႈ ၵွၵ်ႇသႅင်ၵူတ်ႇၵူဝ်လူင်ၼိမ်ၼိမ်သေ ၺႂ်ႈႁူၼ်းၼိူဝ်တႃႈႁိူဝ်းၶဝ်ၺႃႉဝႃႈ ႁိူဝ်းလူင်

[1] SS Warwickshire
[2] ရွှေတိဂုံစေတီ
[3] New York
[4] Jenoa
[5] Lisbon

တေလွတ်ႉတႃႇယဝ်ႉၼႆႉ။

ၽိူဝ်ႉႁိူဝ်းလွတ်ႉတႃႇၵေႃႈ ၵမ်ႉလႂ်ႈၶၢၼ် ၶွပ်ႈတူင်ႉတၢင်ၽႃႇ ဝႆင်းတႃႇ ၵုင်ႈယဝ်ႉ၊ တေႃႇငဝ်းၶၢင်ႊ ႁွင်းမူးၶႂ်ႈၵျၶမ်းၵေႃႈ ၵမ်ႉလႂ်ႈၶၢၼ်ယဝ်ႉ။ မီးႁိူဝ်း ၵွၼ်ႉတင်းၼမ် လၼ်လႅၵ်ႈၵိင်းၵိူဝ်းဝႆႉ။ ႁိူဝ်းၵွၼ်ႉလိူဝ်းၼၼ်ႉ ၵႂ်ႈလမ်လူး ႁိူဝ်း လူင် ၵၢႆးၵၢႆးဝႄးဝိၵ်ႉသျႃးယွႆး မႃး။ ၼိူဝ်ႁိူဝ်းၵွၼ်ႉလိူဝ်းၼၼ်ႉ ပႃးၵူၼ်း လိူဝ်း ၼႄင်ႈၼူဝ်း သီလႅင်၊ သီသွမ်ႉ၊ သီလိူင်၊ သီၶွင်ႉ၊ သီၶဵဝ် ၵူႊယၢင်ႉ တိမ်ပိုၵ်း ဝႆႉ။ ၵိင်းၵိူဝ်းၵေႃႈ ၽႂၢင်ႉတူလႆးလီလီ။ လူမ်းယဵၼ်ၵွၼ်ႉ ၽတ်ႉပၼ်ႉမႃး ႁိူဝ်ႈ လွင်ႈၶဝ်၊ ပၢႆႉၶဝ် တူင်ႉတိၼ်ႈၵႂျႉ။ ၼိူဝ်ပၢႆႉလူင် ၵၼ်ၶဝ်တေႃႇၵၢဝ်မႃးၼၼ်ႉ တိမ်ႈဝႆႉတူဝ်လိၵ်ႈၵၢင်းၵိတ်ႉယွႆႉယွႆႉဝႃႈ ဝႆလ်းၶမ်းႁူမ်း[6] (ႁူမ်လူမ်းၶပ်ႉတွၼ်ႈ) ၼႆယဝ်ႉ။ မီးၼၢင်းယိင်းၼုၼ်ႁူဝ်လမ်လမ်ၶဝ် ယုမ်ႉယုမ်ႉသေ ၵၢဝ်မွၵ်ႈယၢႆႈၶဝ်ႈ တၢၵ်ႉ ၽၢဝ်ႉသွႆႉၼိူဝ်ၽိဝ်ၼမ်ႉ။ ၼိူဝ်ႁိူဝ်းလူင် ၵိင်းၵိူဝ်းၶဝ် ၶိူႉမႃးၼၼ်ႉ တေ ပႃးၵူၼ်းလူင်သေၵေႃႉၵေႃႉ လွမ်းမႃးၶလႈ ၶဝ်ၵွၼ်ၵၼ်မႃး ၶပ်ႉတွၼ်ႈမၼ်း ႁိူဝ်။ ၵူၼ်းလိူဝ်း မီးၼိူဝ်ႁိူဝ်းလူင်ၵေႃႈ လူမ်းတူလႆးပွႆးၶပ်ႉတွၼ်ႈလူင်ၼၼ်ႉ။ ၽွႆ ၽွႆၵေႃႈၶႂ်ႈႁူႉ ပွႆးၶပ်ႉတွၼ်ႈလူင်ၼႆႉ ပိၼ်တႃႇၽွႆၼႆယဝ်ႉ။ ၼွႆးၵူၼ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ ၶတႉ ၵမ်ႉပႃး လဝ်ႈၵျႃႉသႅင်ႉ။

"လိူင်ႉၼင်ႉၼႆၼႆႉ ၶဝ်းၵမ်ႉယၢမ်ႈၶၢၼ်သေပွၵ်ႈ လဝ်ႈ၊ ၵူၼ်းလူင် သေၵေႃႉၵေႃႉ ပႃးမႃးၼိူဝ်ႁိူဝ်းၶဝ်းယူဝ်း"

လဝ်ႈၵျႃႉသႅင်ႉ ယူႇယၢပ်ႉမႃးၵိတ်းၼိူင်ႈ။

"ၶဝ်းမီးၵျၢမ်း ၼႂ်ႈလၢတ်ႈၼေသူ ၵိတ်းၼိူင်ႈၵိူဝ်ႈ"

"ၵမ်ႉႁွၼ်ႉ၊ ၶဝ်းၼႂ်ႈတူလႆးပွႆးၶပ်ႉတွၼ်ႈၼႆႉ"

ၵိင်းၵိူဝ်း ပၵ်းတၢတူလႆး ၽၢႆႉၵၼ်မီးႁိူဝ်းၵွၼ်ႉလိူဝ်းမႃးၶပ်ႉတွၼ်ႈ ယူႇၼၼ်ႉ။

"ၵမ်ႉလႂ်ႈ၊ ထွမ်ႉၶဝ်းလၢတ်ႈ ၵိတ်းၼိူင်ႈၶလႈ"

လဝ်ႈၵျႃႉသႅင်ႉ လၼ်မိုဝ်း ၵိင်းၵိူဝ်း ၵေႃႉလုၵ်းယူႇၶိမ်း ၶၢဝ်းႁိူဝ်းလူင်

---

[6] Welcome Home!

ၼၼ်ႉ။ သိူင်ၸဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇၵေႃႈ ဢမ်ႇမိူၼ်ၵူႈပွၵ်ႈ၊ ၸၢမ်ႉၶိုပ်ႈၼိူတ်ႈဝႆႉ။

“လၢတ်ႈၶလႈ ၸဝ်ႈ၊ မီးလွင်ႈယႂ်ႇသင်လႃႇ”

ၸဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ ႁွင်ႉၼေႃင်းမႂ်ႇမၼ်းမႃးထိုင် ၼႂ်းႁွင်ႈၵိၼ်ၶဝ်ႈလူင် တီႈ ဢၼ်ဢမ်ႇမီးၵူၼ်းသေၵေႃႉ။ ၸဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ ယိၼ်သီႇသီႇဝႆႉဢမ်းၼိုင်ႈ။ မိူၼ် ၸၢင်ႊ တေလႆႈၶတ်ႇလၢတ်ႈၵီႈသင် ဢမ်ႇႁူႉၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈၸဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ ပူတ်း မႃၼ်ႇတႃမၼ်းသေ ဢဝ်ၽိူၼ်ႇလီတ်ႉယူႇၼၼ်ႉ ဢိင်းႁိူဝ်း လွမ်ႁူႉဝႃႈ ၸွႆႈၸဝ်ႈ ၵျူႇသိူင်ႇ တိၼ်ႈတွတ်ႇဝႆႉ။ ဢိင်းႁိူဝ်း ၽၢင်ႉတူလုၵ်းၵႃးႁိုဝ်ၵေႃႈ ဢမ်ႇလၢင်း လၢမ်းလႆႈဝႃႈ ႁပ်ႈသင်။ ၸဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ ၼင်ႈဝႆႉၸူဝ်းမိူင်းဝၼ်းတူၵ်း သီၸွၼ်ႇ။ လိပ်ႈၵၼ်တင်း ၽိဝ်ၼိူဝ်ႉမၼ်း ၶလႈ ၸူၼ်ႁူဝ်လမ်မၼ်းတေႉတေႉ။ ၸဝ်ႈၵျူႇ သိူင်ႇၼႆႉ ယွမ်ယွမ်သေ တၢင်းသုင်ၵေႃႈ ပိင်းၵၼ်တင်းဢိင်းႁိူဝ်းဝႆႉ။ ၽၢင်ၸၢင်း ၸဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ ဢမ်ႇမိူၼ်ပိူၼ်ႈၶသႈ။ ၸဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ ၶိုၼ်းတိုဝ်းမႃၼ်ႇတႃယဝ်ႉ တင်းမၢၵ်ႇတႃဢၼ်မေႃႇၸၢၵ်ႉႁႂ်မ်ၵႂမ်ႈပိင်းၼၼ်ႉ ပၵ်းတူလုၵ်းတီႈဢိင်းႁိူဝ်း။

“ၸွၼ်းပႆႇလႆႈၶႂၼ်းၶေသူ လွင်ႈသုၼ်ႇတူဝ်ၸွၼ်းႁမ်ႈၽွင်ႈ”

“ယႃႇပေမႃးလၢတ်ႈဝႃႈ လူႉသူမႃးပွႆႇၸပ်ႉဝႆႉၼႆၼႄႉ”

ၼႂ်းလႂ်ႈဢိင်းႁိူဝ်းၶတႉ တင်းယဝ်ႉယွၵ်ႇ တင်းမႂ်ႈလႂ်ႈဝႆႉ။

ၸဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ သမ်ႉၸူဝ်ႁႄ

“ဢႃ … ဢမ်ႇလႂ်ႈလိူင်ႉၼၼ်ၶသႈ။ ၸွၼ်းလႆႈသိူင်ႇလပ်ႉဝႆႉ လွင်ႈၸွၼ်း ႁမ်ႈၽွင်ႈ။ လွင်ႇသူတေဝၢင်းပၼ်လႆႈၸွၼ်းယူႇႁိုဝ်ၵေႃႈဢမ်ႇႁူႉ”

“လၢတ်ႈၶလႈ၊ ၸွၼ်းၸႂ်ႈႁူႉၼႄႇယဝ်ႉဝႃႈ”

“ပွႆးၸပ်ႉတွၼ်ႈႁႃႈၼွၵ်ႈၼၼ်ႉ ပၼ်တႃႇၸႂ်းသႂင်ၵေႃႉၵူဝ်ႈ”

ၸဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ လၢတ်ႈလိူင်ႉၼႆသေ ငွၵ်ႈႁူဝ်မၼ်းၼေ ဢိင်းႁိူဝ်း။

“ဢီႈသင်။ ပေႉလီဢၢမ်းလႃႇ။ ပိူၼ်ႈၵႂၼ်ႁၼ်မႃးၸပ်ႉ ဢိၼ်ႇလိၼ်ႇ ၼီႇယႂ်ႇၵႂၼ်ႇ ၽၢႆႇၸုတ်းၶၸႂ်းၵေႃႉၼိူင်ႈ လိူင်ႉၼႆၸႃႉတေႃႈ”

ဢိင်းႁိူဝ်းၵေႃႈ လွမ်ႁူႉမႃး လွင်ႈဝႃႈ ၸဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ တေသိူင်ႇလပ်ႉဝႆႉ

ၵၢၼ်လမ်ႇလွင်ႈသေၵၢၼ်ၵၢၼ်ယဝ်ႉၼႆႉ။ ၸွင်ႇၵိင်းၵိူဝ်းၵေႃႈ တီႈၼႆႈတွတ်ႇမႃး။

“ၵမ်ႇၸွႆႈဝႃႈ ၶဝ်းႁွႆးပီၼ် ၵိၼ်ႇလိၼ်ႇၼီႇယႂ်ႇၵႂၼ်ႇၵေႃႉၼိူင်ႈ။ ၶဝ်းပီၼ် လဝ်ႈၽႃႉလူင်ၵေႃႉၼိူင်ႈ ၼႂ်းမိူင်းတႆးၵူဝ်ႈ”

ၵိင်းၵိူဝ်း တူၵ်းၸွႆႈႁူၺ်ႈ။ မၢၵ်ႇတႃမၼ်းၵေႃႈမိုၼ်းသိုၵ်ႇလိုၵ်ႇမႃး။

“မိူင်းၶဝ်းၼႆႉ ယႂ်ႇႁၢင်ႈတေႃႉၵူဝ်ႈ လၢႆႉပလိင်း။ ၶွႆႈယႂ်ႇပိင်းတၢၼ်ႇ ၵေႃႉမိူင်းၶွၼ်ႇၼၢတ်ႈထၢၼ်ႉ ၵမ်ႇၼၼ်ႉ ယႂ်ႇသေ မိူင်းလူႇသိမ်းပိုၵ်ႉ[7] သီႇ ပုၼ်ႈႁွၼ်ႇ။ ႁူၼ်းလိုဝ်းမႃးပွႆႉၶပ်ႉၵႃႈၼွၵ်ႈၼၼ်ႉ ပီၼ်ႁူၼ်းလိုဝ်းမႃးၶပ်ႉၶဝ်း ယဝ်ႉ။ ၸဝ်လုၵ်ႉသီႇပေႃႉမႃး။ တင်းတီႈၼႆႉ ၵႂ်ပၢတ်ႇပၢၵ်ႇလၵ်း။ ဝႆးမႃး သူတေ မိုတ်ႈၸဝ်ႁူၺ်ႈယူႇ။ ပေႃးၶႃးၽဵဝ်မိူင်းတႆး တေလႆႈၵွတ်းပွႆးလူင်လၢမ်းလူင်ၵူဝ်ႈ”

ၵိင်းၵိူဝ်း ပၵ်းတႃတူလ်းၽူဝ်မၼ်း။ ယုမ်ႇၵေႃႈ ၵမ်ႇယုမ်ႇလႆႈသေ ၵိတ်း။ ယူႇႁမ်းၼိူင်ႈ ၵိင်းၵိူဝ်း ၶိုၼ်းတူလ်းသိုဝ်ႈၸူဝ်းမၼ်းလီလီ။ သိုဝ်ႈၸူဝ်း မၼ်းပီၼ် ၸူဝ်းၵေႃးသတြီးယႂ်း ၵၢၼ်ၵၢဝ်မိုဝ်းတေႃးဝႆႉၼၼ်ႉႁွလ်း။

“သူထုၵ်ႇလီမွၵ်ႇၶဝ်းၸိမ်လဝ်ႉ။ သိုဝ်ႈၸူဝ်းၶဝ်းၼႆႉ ၸွင်ႇလီပ်ႈႁၼ် တင်း ပွႆးၶပ်ႉတွၼ်ႈႁိုဝ်ၵေႃႈၵမ်ႇႁူႉ။ ၶဝ်းတေလႆႈႁႃထႆႇသိုဝ်ႈၸူဝ်းယူဝ်း”

“ဝၢင်းပၼ်ၶဝ်းလႃႈ”

ၸဝ်ႈႁိူဝ်ႇသိင်ႇ ၵဝ်မိုဝ်းႁွတ်ႇသွတ်ႇတူဝ် ၵိင်းၵိူဝ်း မႃးလမ်မၼ်း။ မၼ်းၸီႉၸွႆႈတေႃႉယူႇယဝ်ႉ။ မၼ်းယၢမ်ႈၵဝ်ႁူင်ႇမုၼ်လွမ်းမႃးၼၢဝ်းၶိူင် လွင်ႈဝႃႈ ၸွႆႈလဝ်ႈႁဝ်ႇ သိုဝ်ႈၽိင်ႈၼႆႉသေတႃႉ ပွၵ်ႈၼႆႉၼတႃႉ ၸဝ်ႈႁိူဝ်ႇသိင်ႇ ၵမ်ႇဝူၼ်ႉ သွၼ်ႇတႃႇၵိင်းၵိူဝ်းသေၵိတ်း။ ၸဝ်ႈႁိူဝ်ႇသိင်ႇ ယိုၼ်တူဝ်မၼ်းဝႃႈ မၼ်းလႆႈပွႆႉ ၼၢဝ်းယၢဝ်း တႃႇတေၶိုၼ်ႈၶိူဝ်ႈ ၵိင်းၵိူဝ်း လိူင်ႉၼႆႉ။

“ႁွပ်ႈသင် သမ်ႉပေႃးၵမ်ႇမေႃၶိုၼ်ႈၶိူဝ်ႈ ၸိမ်မိူဝ်ႈၶႃးပႆႇၵဝ်ႁၼ်ၼၼ်ႉ လႃႇ”

“ၶဝ်းၸွႆႈႁႂ်ႈသူ ၵမ်ႇတူလ်းလွင်ႈသင်ၵေႃႈ တီႈပ်းတတ်း တႃႇၵဝ်ၶဝ်း။ ၶႃး ... ၶဝ်းၽိတ်းႁူၺ်ႈတေႃႉၵူဝ်ႈ”

[7] Luxemberg

ၵိင်းၵိူဝ်း ပႆႇလၢင်ႊတွပ်ႇပၼ်သင်ၵမ်းလႅဝ်။ တူၺ်းၵေႃႈ ၵမ်ႉတူၺ်း လဝ်ႈၵျူႉသိင်ႉ။ ၵိင်းၵိူဝ်း လႄႈၵမ်ႉလီလွမ်း ႁွပ်ႈလဝ်ႈၵျူႉသိင်ႉ ၵမ်ႉယုမ်ႉၸိူဝ်ႉ တၢင်းၶၵ်ႉမၼ်း ဝႆႉၸိူဝ်ႉလဝ်ႈၵျူႉသိင်ႉ။ ႁူၺ်းၵႊ ၵိင်းၵိူဝ်းၶူႉပွင်ႇဝႃႈ တီႈၼၼ်ႉ ၵမ်ႉလႄႈတၢႇတေမႃးထိင်ၵၼ်မေႃးၵၼ် လွင်ႈတၢင်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ။

"ၵူၺ်ႉ ... ၶႃးၵူၺ်ႉထူပ်းပီႈၸွင်ႉလိူဝ်းမႃးၶပ်ႉၶႃးၸၼ်ႉၸေႃႈ ... လဝ်ႈ"

ၵိင်းၵိူဝ်း လၼ်ၶွင်ႉ လဝ်ႈၵျူႉသိင်ႉ ၵွၵ်ႉမႃးတၢင်းၸွၵ်ႈ။ လဝ်ႈၵျူႉသိင်ႉၵေႃႈ ထူၺ်ႈလႄႈလူင်ၵမ်းၸိူင်ႈသေလွမ်းၵူၺ်ႉ။

မိူဝ်ႈၶၢဝ်းဢိဝ်ၵူၺ်ႉ ၸိူဝ်တၢႆႈၶိူဝ်းလူင်ၸၼ်ႉ ၽႆႇမိုဝ်းတူင်ႉတၵ်ႉတေႃႉ ႁူၼ်းတၢႆး ႁူၼ်းမၢၼ်ႊ လိူဝ်းပိုၼ်ႉၽႆႇၶီႉၶိူဝ်းၵွၼ်ႉ မႃးၶပ်ႉၶႃသွင်ၵေႃႉၸၼ်ႉ။ ၶိူဝ်းလူင်ၵေႃႈလွတ်ႉတၢႆႈ၊ ၸူဝ်လႆၸိူဝ်ၶိူဝ်းလူင်ၵေႃႈ ၵႂႃႉလူးၸိူဝ်ၽႅင်ႉယဝ်ႉ။ ၽူႈ မီးပုၼ်ႈၽွၼ်းၶဝ် မိုၼ်ႈမႃးၸိူဝ်ၶိူဝ်းလူင်သေ ၶပ်ႉတွၼ်ႈ လဝ်ႈၵျူႉသိင်ႉ ၸလႈ ၸၢင်းမႂ်ႉ။ လႄႈၵိင်းၵိူဝ်း သုၵ်ႉသူၼ်သိၼ်းသၢၼ်ဝႆႉၵေႃႈ ၶတ်းၶႅၼ်းဝႆႉလႄႈ ၸိမ် ၸိမ်။ ၵိင်းၵိူဝ်းလွမ်ၵၢဝ်ႉယွၼ်း ၶႂ်ႈတူဝ်မၼ်းလၢင်ႈယူႉလႆႈ လွမ်းၸင်ႉ ထၢၼ်ႈ ငၢၼ်း ၵၼ်မၼ်းလႆႈလုၵ်းယူႉၸၼ်ႉ။ ဝႆးသေ ၶၢဝ်းၼၼ်ႉမိင်ႈၵၼ်ယဝ်ႉ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၵိင်းၵိူဝ်း လႆႈၶႆႈလၢႉတေႃႉၽူဝ်မၼ်း ၵမ်းၵွၼ်တၢင်းသုတ်းယဝ်ႉ။

လဝ်ႈၸေႃႈတီႈၶဝ် ၶပ်ႉၵၢဝ် ၶၢဝ်းၵေႃႉ ၵူၺ်ႉတီႈၽႆႇထိုတ်ႈႁူၼ်းၶဝ်ႈ ႁူၼ်းၵွၵ်ႉမိူင်း ၸလႈ ၸူဝ်းၶဝ်ႈၸူဝ်းၵွၵ်ႉ ၵမ်းလႅဝ်ယူႉ။ ႁူၼ်းလိူဝ်းၸီႉၶိူဝ်း လွမ်းၵၼ်မႃးၸၼ်ႉၵေႃႈ ၵွၼ်ၵၼ်လူမ်းၵၢမ်းတူၺ်း ၶၢဝ်းၵေႃႉ။ တီႈၸိူဝ်ၸူဝ် ၵႂႃႉလူးၶိူဝ်းလူင်ၸၼ်ႉ မီးဝႆႉပီႈၸွင်ႉလိူဝ်ႉၸိူဝ်း လဝ်ႈၵျူႉသိင်ႉၶဝ်လႂ်၊ လုၵ်ႈ ၶႅၼ်း ၸလႈ လဝ်ႈၸေႃႈတီႈ တၢင်းမိူင်းတႆးၶဝ်လႂ် ၵၢၼ်ႉၶူဝ်ပၢၵ်ႉ ၶႂ်ႈႁွင်ႊၶႂ်ႈမွင်း မႃးၶပ်ႉတွၼ်ႈ ၶၢဝ်းၵေႃႉယူႉယဝ်ႉ။ ၸၢင်းယိင်းၵွၼ်ႉ မီးမႆႉလီၶၵ်ႉတီႈပိူၼ်ႈ ၵေႃႉၸိူင်ႈ ၵဝ်ၸူင်ႉမွၵ်ႉၶၢင်ႊလီလီ မႃးယိုၼ်ႈပၼ်တီႈၵိင်းၵိူဝ်း။ ၸွႆးၸူင်ႉမွၵ်ႉ ၸၼ်ႉ ပႃးမွၵ်ႉလီႉလီႉသီလိင်၊ မွၵ်ႉၶဝ်ႈတၢၵ်ႉ ၵၼ်ၵၢႆႊၶွမ်ႁွမ်း ၸလႈ မွၵ်ႉ တၢင်ႉလိူဝ်ႉတၢင်ႉယၢင်ႉ လိူဝ်းမၼ်းၵမ်ႉၶူႉလၵ်းၸၼ်ႉ တင်းၸမ်။ လုၵ်ႉတီႈ ၸွႆးၸၵႈမွၵ်ႉၶၢင်ႊလီၵွၼ်ႉလိူဝ်းၸၼ်ႉ ၵိင်းၵိူဝ်းလႆႈၶၼ် ၸၢင်းယိင်းၵွၼ်ႉ ၵေႃႉလုၵ်းယူႉ တၢင်းၸေႃႈမၼ်းၵေႃႉၸိူင်ႈ။ တူဝ်မိင်းသေးသွႆႉ၊ ၸေႃႈမီးမႆႉလီၶၵ်ႉ။ ၸုင်ႈသိၼ်ႈလၢႆႈၵၼ်ပႃးသီႁူၺ်းလိူဝ်း ၸလႈ တင်းသိူဝ်ႈလၢႆႈသီၶၢဝ် ၵၼ်ပႃး

မၢၵ်ႇတုမ်ႇၶမ်းၵျႃႉႁူလ်ႇ ၵၼ်ပႃးသႅင်သီႁိူဝ်ႈမၢပ်ႈယူႇၼၼ်ႉ။ မွၵ်ႇယုမ်ႉသွ်ၵီး မႃး တီႈၼႄႈမၢၼ်းၼိူင်ႈၵမ်း။ ၸူၼ်ႁူဝ်လမ်မၢၼ်းၵေႈ ၸွၵ်းဝႆႉတၢင်းလင်လီလီ ၵေႃ လိပ်ႈၵၼ်တင်း ၼႄႈမၢၼ်းဝႆႉယူႇ။ ၵိင်းႁိူဝ်း ယၢမ်းႁူပ်ႉယၢမ်းႁၼ် လုၵ်ႈ ၸၼ်းယိင်းမိူင်းမၢၼ်ႈ ၸိူဝ်းႁူႇၵဝ်လိၵ်ႈၵဝ်လၢႆး တီႈၵၢၼမ်းရီးႁဵၼ်းယူႇ။ ၽႃင် ႁၢင်ႈၸိူဝ်းၼၼ်ၼၼ်ႉ ၵမ်ႇၼိုတ်းလႆႈ ၼၢင်းယိင်းၵွၼ်ႇ ၵေႃႉလႆႈႁၼ်ယူႇတီႈ တႃႈႁိူဝ်း တႃႈႁုင်ႈၼၼ်ႉ။ မိူဝ်းလုၵ်ႈၸၼ်းယိင်းမိူင်းမၢၼ်ႈၼၼ် ၽႅဝ်ၵၢၼမ်းရီးႁဵၼ်း ၼၼ်ႉ ႁွပ်ႈၵမ်ႇလႆႈယူႇ တီႈမိူင်းမၢၼ်ႈ၊ ႁွပ်ႈလႆႈၼတ်းလွႆ တႃႇတူဝ်ၼိင်းၼဝ် ၵုၼ်ႇၶလႈ လႆႈၼုင်ႈမႄႈသိူဝ်ႈသွၼ်ႉၼႄၼႄလူင် တင်းသွၵ်းတိၼ်ၼင်ၶလႈ ၵမ်ႇမိူၼ်ႁၢင်ႈၼၢင်းယိင်းမိူင်းမၢၼ်ႈၵေႃၵိတ်း။ ပွၵ်ႈၼႆႉၶတႃႉ ၵိင်းႁိူဝ်း လႆႈ ႁၼ် ၼၢင်းယိင်းမိူင်းမၢၼ်ႈၼၼ် တီႈမိူင်းမၢၼ်ႈ ၸိူဝ်းၶၸႃႉသိင်ႇတၢင်းႁၢင်ႈ လီၵၼ် တင်းမွၵ်ႇႁၢင်ႈလီ ၵၼ်ၼၼ်ပၵ်းဝႆႉတီႈႁူဝ်ၼၼ်ယူႇယဝ်ႉ။ ႁူၼ်းလၢႆးၵမ်ႈ ၼမ် ၼုင်ႈဝႆႉၽႄႈတူင်ႇသီလၢင်။ ႁူၼ်းလၢႆးၵမ်ႈၽွင်ႈၶတႃႉ ၼုင်ႈဝႆႉႁူၼ်တၢႆး ၵၼ်ႁူင်ႇယူင်ႉဝႆႉၼၼ်ႉ။ တူလ်းၵဝ်ၸၼ်းႁူဝ်ၵေႈ လိၵ်ႇလႆႈ ႁူၼ်းလၢႆးတၢႆး ၶလႈ ႁူၼ်းလၢႆးမၢၼ်ႈယူႇ။

ႁွပ်ႈပိူင်ႈလွႆသုၵ်ႉသၢၵ်ႉၶလႈသင်၊ လွႆၵမ်ႇလီၶလႈသင် ၵိင်းႁိူဝ်း ၼတ်းလွႆ ႁၢမ်ႈၼမ်ႉတႃလိူဝ်းလႆလူင်းမႃးၼၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈၼမ်ႉတႃၶလႈ တႃမၢၼ်း ၵေႈ ၵမ်ႇလႆႈႁၼ်လီလီ။ လိတ်ႇၼၢဝ်းၵၢင်ဝၼ်းတိူင်ႈ မႆႈၸိူင်းၶလႈသင်၊ လွႆ တူင်ႉတိၼ်ႈမႃးၶလႈသင် ၵိင်းႁိူဝ်း ယူႇယၢပ်ႇမႃး ၼွႆးၶၵႈၵၢင်ႁူၼ်းတင်းလၢႆ။ ၵိင်းႁိူဝ်း လီးလႃးလၢႆႉတႃတူလ်း တီႈလဝ်ႈႁျူႇသိင်ႇ။ လွမ်လွမ်မႆႈလွႆ လွင်ႇ ၸူဝ်းၼုင်ႈတၢင်းမႆးလဝ်ႈၵဝ်ႇ ထုၵ်ႇလိပ်ႈၵၼ်တင်း ပၢင်ပွႆးၼႆႉႁိူဝ်။ ၵိင်းႁိူဝ်း လႆႈႁူပ်ႉႁၼ် ႁူၼ်းလိူဝ်းတေပဵၼ် ပီႈၼွင်ႉၵၼ်၊ ၵူလ်းၵေႃႉၵၼ်၊ ၵမ်ႇၼၼ် မၢင်းလိူဝ်းတေပဵၼ်ၸဵၼ်ၵၼ်မႃးၼၼ်ႉ။ လၢႆးၶဝ်တူလ်း မႃးတီႈ ၵိင်းႁိူဝ်းၼႆႉ လၢမ်းယၢပ်ႇတေႃႉၼႄ။ ၽႂ်ႇလင်တၢင်းယုမ်ႉၶဝ် တေမီးၵီႈသင်။ ထိင်ႈသမ်ႉ လႆႈပဵၼ်ဝႆႉ ႁူၼ်းၵေႃႉလိဝ် ၵေႃႉၵမ်ႇႁူႉပွင်ႇ ႁၢမ်းၶဝ်လၢတ်ႈယူႇၼၼ်ႉ။

ၼၢင်းယိင်းၵွၼ်ႇ ၵေႃႉၵၼ်ႁၢင်ႈလိတ်းသိဝ်းၵေႃပိူၼ်ႈၵေႃ တၢင်း သုင်ယွမ်းၵေႃ ၵိင်းႁိူဝ်း မွၵ်ႈထတ်းၼိူင်ႈ၊ ၵေႃႉၵၼ်ၵဝ်ၸူင်ႉမွၵ်ႇ မႃးယိုၼ်ႈ ပၼ် ၵိင်းႁိူဝ်းၼၼ်ႉ လၢတ်ႈဝႃႈ

“ၶူမ်လူမ်းၸပ်ႉတွၼ်ႈ ၼွင်ႉယိင်းဢွၼ်ႇ။ ၸဝ်းပီၼ် ၼၼ်ႉတႃႇ။ ၸဝ်း တေၶႅတ်းၵေႃႉပၼ် တေႃႇသူပေႃးမေႃယူႇမိုတ်ႈႁူႉၼၼ်ႉၼေႃႈ”

ၼႆႉၵေႃႈၶႅတ်းၶႂ်ႈ ဢိင်းႁိူဝ်း တူၵ်းလႆႈႁူႉထိင်ႈၵမ်းၼိူင်ႈ။ ပီႈၼၢင်း လဝ်ႈႁျူႇသိင်ႇ ၵေႃႉဢၼ် ဢိင်းႁိူဝ်း ၶူႉလၵ်းလိုဝ်ႈဝႆႉၼႆႉ ဢမ်ႇလႆႈ ၼၼ်ႉတႃႇ။ ၸၢင်ႊဢၼ်ဢိင်းႁိူဝ်း ယၢမ်ႈၸၼ်ၼႂ်းၶိပ်းၸၢင်ႊၼႆၵေႃႈ ဢမ်ႇလႆႈလူင်ႉၼႆႉ။ ႁူလ်းၵႄႊ ၼၼ်ႉတႃႇ ၸပ်ႉတွၼ်ႈမၼ်းလူင်ႉၼႆၸလႈ ဢိင်းႁိူဝ်းၵေႃႈ လႆႈဢုၼ်ႉ, လႆႈလွမ်းသေ ဢမ်ႇၵႃး လူမ်းလွမ်းလႆႈငိၼ်းထွမ်ႇ ႁၢမ်းလၢတ်ႈဢၢင်းဢိတ်ႉ ဢၼ် ဢမ်ႇမီးတၢင်းၽိတ်းသေၵိတ်းၼၼ်ႉ။ ဢိင်းႁိူဝ်း တေဢမ်ႇလႆႈလႆႈယႂ်ႇ ၼိူဝ် ၼေႃႈႁၢမ်းမၢၼ်ႊဢွၼ်ႇလႆၼေႃႈ လိူဝ်းမၼ်းလႆႈၶၼ်းဢၵ်ႉမႃး မိူဝ်ႈၼၢမ်ႈ ၼမ်ႉ ပၢင်ႇလႆႇမႃးၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ တီႈတေႉ ဢိင်းႁိူဝ်း တိုၼ်းတေလႆႈမေႃပႃး တင်းႁၢမ်း တႆး တႃႇသိုပ်ႇယူႇသဝ်းႁူႇလႆႈ ၼႂ်းမွၵ်ႇသီႇပေႃႉ တီႈဢၼ်လၢတ်ႈ ႁၢမ်းသွင် ယၢင်ႇၼၼ်ႉ။ ၶိမ်းၼၢင်းဢိင်းႁိူဝ်းၸတႉ လဝ်ႈႁျူႇသိင်ႇ တူင်ႉတၵ်ႉ လၢတ်ႈတေႃႇ ႁူၼ်းလႆႊ လိုဝ်းဢွၵ်ႇၸၢင်ႊ လမ်ႇလွင်ႈၼိုၵ်ႉတွၼ်းဝႆႉၼၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈဢမ်ႇၶူႉပွင်ႇ သေၼေႃႈၸလႈ မိူၼ်ၸၢင်ႊဢမ်ႇၵိဝ်ႇတင်းဢိင်းႁိူဝ်းဝႆႉသေတႃႉ ႁွပ်ႈသိင်ၼဝ် လူမ်းၼူဝ်ၸလႈ မီးၶိူင်းလႆႈမႃးမိုၼ်း။ ၼၼ်ႉတႃႇ ဢွၼ်ဢိင်းႁိူဝ်းႁူႇလူး ၼၢင်း ယိင်းဢွၼ်ႇသၢမ်ၵေႃႉ ၽိဝ်ၼိူဝ်ႉၼၢဝ်ၼၢဝ်သေ လိပ်ႈၸၢင်ႊမေႃဢၢႆပိူၼ်ႈၼၼ်ႉ သေ သိုပ်ႇမိုတ်ႈပၼ်ဝႃႈ

“လိူဝ်းၼၢင် ပီၼ်ၼွင်ႉယိင်းသူယဝ်ႉ၊ လိုဝ်ႈၶွင်ႉဝႃႈ တေႊသီး[8] … ၵရေသ်ႉ[9] ၸလႈ ရူးပီး[10]၊ သူတေလႆႈသွၼ်ပၼ်ၼၢင် ႁၢမ်းဢၢင်းဢိတ်ႉ။ တေလႆႈ သွၼ်ပၼ်ၼၢင် ၶႂ်ႈပေႃးမေႃယူႇသဝ်း မိူၼ်ပိူၼ်ႈၼၼ်ႉၼႄ”

ၼၢင်းယိင်းဢွၼ်ႇသၢမ်ၵေႃႉၵေႃႈ ၼူဝ်ယူႇမိၵ်းမိၵ်း။ လႆႈဢိင်းႁိူဝ်းၵေႃႈ သိူဝ်းၼူဝ်မႃးဢိတ်းဢိတ်း။ မိူဝ်ႈလဝ်ႈႁျူႇသိင်ႇ မႃးလၼ်ၸၼ်ဢိင်းႁိူဝ်းၼၼ်ႉ မၼ်းဝူၼ်ႉမိၼ်ႈ မိူဝ်ႈလိဝ် မၼ်းပေႃးလႆႈ ပီႈၼွင်ႉလႆႈၵေႃႉယဝ်ႉၼႆႉ။

“လိူတ်ႈမိူဝ်ႈၵႃးၶိူဝ်ၵေႃႈ ၸဝ်းတေလႆႈႁူႇယဝ်ႉဝႃႈ။ ၸဝ်းမွၵ်ႇ, ပီႈၼွင်ႉ

[8] Daisy
[9] Grace
[10] Ruby

လိူဝ်းမႃးႁပ်ႉၼၼ်ႉ ၵွႆႈၸဝ်မႃးထူပ်းႁႃး တီႈႁူင်းႁႅမ်းသထရႅၼ်း[11]။ ပေႃးၽႅဝ်တီႈ ၼၼ်ႉလင်ႇ တေသိုပ်ႇမိူတ်ႈပၼ်ၵူႈၵေႃႉ တင်းသူၼေႃႉ”

လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ လုင်မိုဝ်းၶိင်းၵိူဝ်းသေ ၵႂၼ်ၸဝ်ႈၵႃးၶၼ်ပႂ်ႉၸဝ်ႉဝႆႉ ၼၼ်ႉ။ လွမ်းၼင်ႇ ၽိူင်ႈယၢမ်ႈၵႂၵ်ႇတၢင်းမႃးၵူႊပွၵ်ႈၼၼ်ႉ ၶိင်းၵိူဝ်းၸုၵ်းလွႆ လႆႈသေ ထၢမ်တီႈလဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ။

“ၸူဝ်ႈႁႃးလူး လဝ်ႈ”

“ႁႃးၶၢမ်ႇလူဝ်ႇမႆႈလွႆတၢၼ်ႇၼႆႉ။ ၽူႈမၢႆႁဝ်း တေၸပ်းၸိုင်ၶဝ်မႃးယူႇ”

ၼွႆးလူဝ်ႉပၢၼ်ၶိင်းၵိူဝ်း ၵႃႉလႆႈၵႂၵ်ႇၸၢဝ်းတၢင်းမႃးၼၼ်ႉ လႆႈလၢၵ်ႈ တၢင်ႇတိူၵ်ႈၸူဝ်း ႁႂ်ႈၽဵဝ်ၼိူဝ် လႅင်ၽႂ်း၊ ၵႃး၊ ႁိူဝ်း လိူဝ်းၼၼ်ႉ၊ လႆႈၸီလွႆမႆႈလွႆ တျႇလႆႈလၢတ်ႈတေႃႇတင်း ၽၢႆႇထႅတ်ႈၸူဝ်းၸဝ်ႈၸူဝ်းၵႂၵ်ႇၸဝ်မႃး ၵူႊပွၵ်ႈ။

မိူဝ်ႈၸၢသႂင်ၵေႃႉ ၸဝ်ႈၼင်ႈၼွႆးၵႃးယဝ်ႉ ပိူၼ်ႈၵႂၼ်ၵၼ် ႁပ်းၽွၵ်းတူ ပၼ်။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇလၢတ်ႈဝႃႈ

“ထႅင်ႈၶၼ်ၼိူင်ႈလမ်း... လႅၢႉပလိင်း... ပၢင်ၼေႃႈပၢင်တၢပိူၼ်ႈၼၼ်ႉ သူတေၶၢမ်ႇလႆႈႁွင်ႉႁဝ်းဝႃႈ လဝ်ႈ ၼႆၼေႃ။ ၼႆႉၶၢမ်ႇထုၵ်ႇလီပ်ႈ”

“ပေႃးၼၼ် တေလႆႈႁွင်ႉလိူင်ႉႁိူဝ်”

“ၶၢမ်ႇလွႆႈဝႃႈ ႁဝ်းၸွႆႈႁႂ်ႈသူႁွင်ႉႁဝ်းၼၼ်ႉၼေႃ။ ၸွႆႈႁႂ်ႈထုၵ်ႇလီပ်ႈၵၼ် တင်း ၽိူင်ႈထုင်းၵူၼ်းတီႈၼႆႉႁွလႆး”

“လႆႈယူႇ ... သွၼ်ပၼ်ၸလႆႈ။ တေလႆႈႁွင်ႉလိူင်ႉႁိူဝ်”

“ပေႃးဝႃႈ တၢင်ႇၵေႃႉတၢင်ႇၵူၼ်း မီးၶိမ်းႁွမ်းႁႃးၼႆ ႁွင်ႉဝႃႈ လဝ်ႈပီႈၽႄႈ ၼႆၼေႃႈ”

“လဝ်ႈပီႈၽႄႈ ? မီးတီႈပွင်ႇသင်လႃႇ”

“ပေႃးဝႃႈ ပီႈၶႃႈ ၵေႃႉတိုၵ်ႉလွႆႈ လဝ်ႈပိူင်ႇၼမ်ႉငမ်းလိၼ်ၼႆ လႆႈႁွင်ႉ လိူင်ႉၼႆယဝ်ႉဝႃႈ”

[11] Strand Hotel

ဝၢၼ်ႉလၢင်ႈ လႅၼ်ငိၼ်းသိူင်ၸူဝ်ၵဝ် တင်းသွင်ၵေႃႉ။

"ထိူင်ႇသမ်ႉ ၶဝ်းၵေႃႈ ၸၢၼ်ႉႁေႃႇသူမ်ႈတၢင်းႁၼ်ႁၢၼ် ၵိူင်းႁူဝ်း ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၶဝ်းၸွႆး မေႃၵုလႃးၵဝ် ၵၢၼ်ႈလိုဝ်ႈမွႆႈဝံႉပၼ် တႃႈသူယဝ်ႉ။ သူႉလၼ်ႈတီႈ ၼၼ်ႉဝႃး"

ၵိူင်းႁူဝ်း ၶွႆႈထၢမ်ဝႃး သူႉလၼ်ႈတီႈ ၵၼ်ဝႃးၼၼ်ႉ မီးတီႈပွင်ႈသင်။ ႁွပ်ႈပူဝ်ႈ လွႆတိၼ်ႈတွတ်ႈၼႄႈၶလႈသင်၊ ႁိူဝ်ႉၵူၼ်ႈၼူၼ်းလွႆၼႄႈၶလႈသင်၊ ၶေႃႈထၢမ် လူဝ်းမီးၼႂ်းလွႆမၼ်းၼၼ်ႉ ၵမ်ႈပႆႈပဵၼ်ထၢမ်ၵီႈသင်။ ၵိူင်းႁူဝ်း ထၢင်ႈဝႃး ႁူင်းၶွမ်းသထရိၼ်း တိုၵ်ႉမီးၵႆယူႈၼႆၶလႈ ၵၢၼ်းလပ်းတႃ လိုဝ်ႈ ၵမ်းၼိူင်ႈ။ တီႈတေႉ ၵမ်ႈၵႆသင်လူင်။ ၵႃးႁွလ်းလႅၼ်ႈၶပ်း လၢႆမီႉၼိတ်ႉၵွၼ်ႈ ႁွလ်း။ မၢၵ်ႈတႃၵိူင်းႁူဝ်း ၵမ်ႈႁၢင်ႊလပ်းဝႆႉၶလႈ လႅၼ်ႈၶၼ်ၽႃင်ယိူမ်ႈ ၸူၼ် တၢင်းတႃႈၵုင်ႈ။ လိူင်ထိပ်ႈသၢမ်လေႃႉ၊ မုၼ်လဝ်ႈ လူဝ်းၼုင်ႈသၢင်ႈၵၢၼ်းသီ လူင်၊ ၵႃးပၢႆႉ လူဝ်းၵဝ်မႆႉပိၼ်ႈၶိတ်းၶၢပ်ႈဝႆႉ၊ ၶမႈယိင်းလူဝ်း ၵဝ်သႃႉသွင်း ပိတ်ႈႁူလ် တိူင်ႈၼိူဝ်ၶူဝ်ၵဝ်။ ၼွႆးၶၵႈၵၢင်ၵဝ်သမ်ႉ တေလႅၼ်ႈၶၼ် ပလိၵ်ႈ ၵေႃႉ ၼိူင်ႈ ၼုင်ႈသိူဝ်ႈၽိူၵ်ႈလူင်သေ ၵဝ်မိုဝ်းမၼ်း လီႉသင်ႈၵုမ်းထိင်း ၵႃးလူဝ်းႁူႈ ႁူႈမႃးမႃးယူႈၼၼ်ႉ။

ႁူင်းၶွမ်းသထရိၼ်းၼၼ်ႉ ပိၼ်ႁူင်းၵေႃႈၵႆႈသီၽိူၵ်ႈ မူဝ်ႈပၢၼ်မိူင်းၶၢႆး လၢင်ၼိူင်ႈ။ ပိၼ်ၵွင်ႈတီႈၵၼ်ၵတ်းယိၼ်တီႈၼိူင်ႈ ၼွႆးၵၢင်ဝိင်းလူင်တႃႈၵုင်ႈ တႃႈၵၢင်းၵိတ်ႉၵဝ်မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ။ ႁူလ်းၵႃး မူဝ်ႈလိူဝ်ၶတႃႉ ၽွင်ႈႁူၼ်းၵေႃးသီး ယွႆးၵဝ် ၵဝ်ႈမႃးတီႈၵွင်ႈၼၼ်ႉ တင်းၼမ်ယဝ်ႉ။ လုၵ်ႈလၢင်ႈၵႃးလႃး လူဝ်းၵမ်ႈ ပႃးၼိပ်းတိၼ်ၼၼ်ႉ မႃးၶပ်ႉၵဝ် ၵဝ်ႈႁူႈႁွင်ႈပၢင်ႁုမ်လူင် ၼွႆးႁူင်းၶွမ်း။ တီႈ ၼၼ်ႉ ႁူၼ်းမွၵ်ႈၶူႈသိပ်းၵေႃႉ ပေႃးပွႆႉထူႈၵဝ်ဝံႉယဝ်ႉ။ သူႉလၼ်ႈတီႈ လႅၼ်ႈၼင်ႈ ဝံႉ တေႃႈပေႃးႁူၼ်းသၢမ်ၵေႃႉ မွၵ်ႈတၢၼ်ႈၶေႃႈႁၢမ်း တင်းႁၢမ်းၵၼ် မၼ်းၵမ်ႈ ႁူႉပွင်ႈသေၶေႃႈၼၼ်ႉ။ မၢၵ်ႈတႃႁူၼႁူႈၵေႃႈ ပၵ်းတႃလိူပ်ႈၶိၼ်းတူလ်းမၼ်းဝံႉ။

လွႆသုၵ်ႉသၢၵ်ႉမႃး။ သူႉလၼ်ႈတီႈ ၶိုၼ်းၵၢမ်းတူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႈ လွင်ႈ မၼ်းလႅၼ်ႈတိူပ်းတတ်း တႃႈၽၢတ်ႈႁိူၼ်းမၼ်း ၶလႈ ၵူလ်းၵေႃႉမၼ်းမႃးၼၼ်ႉ လွင်ႈမိူၼ်ႈ ၵမ်ႈမိူၼ်ႈ ၵၼ်ဝႃးၼၼ်ႉ။ မၼ်းငမ်းငဝ်းဝံႉ တေသိုပ်ႈယူႈ လႅၼ်ႈ တီႈမိူင်းၵၼ်လိူတ်ႈမႆႈ ၵၼ်မၼ်းၵမ်ႈမိုတ်ႈယူႈၼၼ်ႉ ၼင်ႈႁိူၼ်းမၼ်း ယူႈ

ႁိုဝ်။ ဝႆးသေ လွင်ႈလႆႈတူၵ်းလွႆႈၵၢမ်းၵေႃး မိူဝ်ႈၼႆႉယဝ်ႉ တေလႆႈသိုပ်ႇယုမ်ႇ ၼိူဝ် လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇႁိုဝ်။ ဢၼ်သူႉလၼ်ႇတီႇငမ်းငဝ်းဝႆႉၼၼ်ႉ ဢမ်ႇလွႆႈဝႃႈ မီးလွႆ ၵူဝ်လွႆငႅဝ်။ ၼႆႉပဵၼ်တိုဝ်ႉတၢင်းမႂ်ႇ တႃႇၵေႃႇတင်ႈ လၢတ်ႈပၢၼ်မႂ်ႇမၼ်းယဝ်ႉ။

တီႈတႃႈႁုင်ႈၼႆႉ လႆႈႁူပ်ႉထူပ်း လႆႈသိုပ်ႇမိုတ်ႈ ပီႈၼွင်ႉၶၵ်ႇ ႁိုင် ၵႃႈထႅင်ႈၽႃႈဝၼ်း။ သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ လႆႈၽိုၵ်းႁႅၼ်းၵၢဝ် ၽိင်ႈထုင်းမႂ်ႇ၊ လႆႈ ႁူပ်ႉထူပ်း တူင်ႇဝူင်းၵၢၼ်မိူင်း ဢၼ်ႁၵ်ႉတေႃးယၢပ်ႇၵၼ်ၼႄႇၼၼ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇ တီႇ လႆႈမူၼ်ၼၼ်ႇၸူဝ် လွမ်းပၢင်ပွႆးလိူဝ်းၼႆႉသေ ဢမ်ႇမီးၶၢဝ်းယၢမ်းတႃႇထတ်း သၢင်သင်။ မိူဝ်ႈၵၢင်ၼႆႉ ဝၼ်းဢွၼ်တၢင်းသုတ်း တီႈတႃႈႁုင်ႈၼၼ်ႉ လႆႈၵိၼ် ၶဝ်ႈၽႆႉ တီႈႁိူၼ်းလဝ်ႈၸုၼ်ၶိုဝ် ၵေႃႉပဵၼ်ၸုၼ်ၽွင်းလူင် ၽႃႇၼွၵ်ႈမိူင်း ၶလႈ ႁူဝ်ပဝ်ႈ လူင်ပွင်လိုင်ႈမိူင်းတၢႆး။ လႆႈၵႃႇၶလႇသိုဝ်ႉၸူဝ်းၶွင် တီႈၽႃၼ်ႉ ႁူဝ်း ၵႅၼ်ႇၶမ်ႇပၼီႇ[12] ဢၼ်ယွႆႇသေပူၼ်ႈသုတ်း ၼႂ်းတၢႆႈႁုင်ႈ။ လႆႈသိုဝ်ႉမႄး ၼိူင်ႈ ၸူဝ်းၽႄႈၵင်ႈ တႃႇတၢင်းယၢဝ်း လႆႈပၢၵ်ႇလႃ၊ ၵွၵ်းဝၢၼ်ႇၵၢင်ႇၽေဝေႈ မိၵ်ႈ ဝိၵ်ႈဝုတ်ႉ[13] ၶလႈ ၵွမ်ၽိုဝ်းၽႃႈ တႃႇတီႈယူႇမႂ်ႇ ဢၼ်သူႉလၼ်ႇတီႇ ပႂ်ႇယၢမ်ႈ ႁၼ်သေပွၵ်ႈၼၼ်ႉ။ သမ်ႉလႆႈၸဝ်ႈ ပၢင်ၵိၼ်ၶဝ်ႈႁူမ်ႈမူႇၵၼ် ၼွႆးႁူင်းၼမ်း သထရီၼ်း တင်းလုၵ်ႈၼမ်းမိူင်းသီႇပေႃႉ လိူဝ်းမႄးၸိုင်ႈ ႁူင်းၼမ်းလၼ်ႉလွမ် တီႈတႃႈႁုင်ႈ။ ၵျူႇၶလႇတီႈၶမ်ႈမေႃၵျူႇလႄးၵေႃႉၸိုင်ႈ တီႈၵွင်းမူးသူးလေႇ[14] တီႈၵၢင်ဝိင်းႁွၼ်ႇ။ ၶမ်ႈမေႃၵျူႇလႄးၼၼ်ႉ ပႄးၼွႆးမေႃၵျူႇလႄး လိူဝ်းလဝ်ႈၵျူႇ သႅင်ႇ ယၢမ်ႈထၢမ်မႄး မိူဝ်ႈပႆႇၵျူႇၵၶမ်းရီးႁွႆးၼၼ်ႉ ၵေႃႉၸိုင်ႈၶလႈ သူႉလၼ်ႇ တီႇ ၸႂ်ႈႁူပ်ႉၸႂ်ႈႁၼ်မၼ်း။

ၽူႈမႄႈ ပႃႈမွင်ႇ ၵေႃႉမေႃလၢတ်ႈ ႁၢမ်းၵၢင်းၵိတ်ႉလီလီၼၼ်ႉ လွမ်း သူင်ႇပၼ် သူႉလၼ်ႇတီႇ ႁူးတီႈသေတႃႉၵေႃႈ ပေႃးဝႃႈ ၼၼ်ႇတႃႇ ပႄးလွမ်း လင်ႇ သူႉလၼ်ႇတီႇ ယူႇလူမ်လွႆႈၵိတ်းၸိုင်ႈ။ တီႈတေႉ ၼၼ်ႇတႃႇ ဢမ်ႇလွႆႈ ပီႈ ၼၢင်း လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇၵွၵ်ႇၵွၵ်ႇ။ ပဵၼ်လုၵ်ႈပီႈလုၵ်ႈၼွင်ႉၵၼ်ႁွႆး။ မိူဝ်ႈဝၼ်း ဢွၼ်တၢင်းသုတ်းၼၼ်ႉႁွႆး သူႉလၼ်ႇတီႇ ႁူႉပွင်ႇမႄးဝႃႈ တီႈမိူင်းမၢၼ်ႈၼၼ်ႉ

[12] Row & Co.
[13] Wedgwood
[14] ဆူးလေစေတီ

ၵေႃႉတေႃႇၵေႃႉ တၵ်ႉၼႆႉၵၼ်တင်း ၶေႃႈၵႂၢမ်းမိူၼ် ႁူၼ်းႁိူၼ်းလိူဝ်ၵၼ်၊ ပီႈ ၵွၵ်ႉၼွင်ႉၶႃႈၵၼ်။ ပေႃးပိၼ်ၵေႃႉၵႂၼ်ႉ ႁွင်ႉဝႃႈ ၼွင်ႉ၊ ပေႃးယႂ်ႇသေၵွၼ်း ႁွင်ႉ ဝႃႈ ပီႈ၊ ၵူႈလုင်း၊ ၸမႈပႃႈ၊ ပူႇ၊ ၼၢႆး ၼႆယဝ်ႉ။

ၼၼ်ႉတႃႇ ယၢမ်ႈပိၼ် ၼၢင်းၽႃႉ မိူဝ်ႈပၢၼ်လဝ်ႈၽႃႉ ၵေႃႉၵႂၼ် တၢင်း လဝ်ႈႁိုဝ်ႉသိင်ႉၼၼ်ႉ။ ၼၼ်ႉတႃႇ ပိတ်ႈလဝ်ႈၽႃႉသေ ၵွၵ်ႉၶေႃႈသီႉပေႃႉ ႁူဝ်ႉၵၢဝ်ႁူၼ်း တီႈဝိင်းလိူဝ်ႉၼၼ်ႉ။ ၼႆၸလႈ ၶၢင်ႈၶေႃႈသီႉပေႃႉၸဝ် မၢင်ပိတ်ႈ ၼၼ်ႉတႃႇ။ ၼၼ်ႉတႃႇၵေႃႈ လႆႈလုၵ်းလင်ႈတေႃႇသူႈ တၢင်းယၢပ်ႉၽိုတ်ႉႁူး လွင်ႈလွင်ႈ။ ဝႆးၼၼ်ႉ လဝ်ႈႁိုဝ်ႉသိင်ႉ ၼိုၼ်းႁွင်ႉ ၼၼ်ႉတႃႇ မႂ်းယူႉတီႈမိူင်းသီႉ ပေႃႉ။ မိူဝ်ႈလိူဝ်ၼႆႉ တႃႇသူႉလၼ်ႉတီႉၸတႉ ၼၼ်ႉတႃႇ ပိၼ်ႁူၼ်းၵေႃႉတေ သိုပ်ႉမိုတ်ႈပၼ် တင်းလူဝ်ႊပၢၼ်မႂ်ႇၼၼ်ႉ ၵေႃႉလိူဝ်ယဝ်ႉ။ ၼၼ်ႉတႃႇ ႁူႉၽိုင်ႈ ႁူၼ်းလီလီ။ လူင်ႉလိၼ်ႉ ၵႂၢမ်းတႆး၊ ၵႂၢမ်းမၢၼ်ႊ၊ ၵႂၢမ်းဢင်းၵိတ်ႉလီလီၸလႈ လၢင်ႊၸပၵႂၢမ်းပၼ်လႆႈသူႉလၼ်ႉတီႉႁူႊၽႂ်ႉ။ ၼၼ်ႉတႃႇ လၢင်ႊပၼ် တၢင်းၶႃႈ လွင်ႉ ႁွႆႈသူႉလၼ်ႉတီႉ ထုၵ်ႉလီသိုဝ်ႉၼူဝ်းသင်ၵႂႃႇ တႃႇၶေႃႈသီႉပေႃႉၼၼ်ႉ။

သၢဝ်ၵွၼ်ႉသိၵ်ႉၶိၵ်ႉ တေႊသီႊ၊ ၵရိသ်ႉ၊ ရူႊပီႊ ၸဝ်သၢမ်ၵေႃႉၵေႃႈ တေပိၼ် လုၵ်ႈပီႈလုၵ်ႈၼွင်ႉၵၼ် တင်းလဝ်ႈႁိုဝ်ႉသိင်ႉ။ ၸဝ်သၢမ်ၵေႃႉၸတႉ ႁွပ်ႈ လႆႈမႂ်းၸလႉတႃႈၵုင်ႈ ၵမ်းၵွၼ်တၢင်းသုတ်းၸလႈ လူမ်းၸူဝ်ၵၼ် ၶိၵ်းၶိၵ်း ယူႉတင်းဝၼ်း။ ၸဝ်သၢမ်ၵေႃႉၼႆႉ လႆႈၵႂႃႉၼိုၼ်ႈ ႁူင်းၶွမ်းၸွမ်းဝိၼ်ႉ[15] တီႈ ပၢင်ႉၵူး[16]ၸလႈ လႆႈလိုဝ်ႈဢင်းၵိတ်ႉမႂ်းလိူင်ႉၼႆ။

* * *

ႁူၼ်းတီႈတႃႈၵုင်ႈၸဝ် ၵွၼ်ၵၼ်လၢတ်ႈဝႃႈ "သူတေသူႈလွႆ တႃႉတေ ယူႉ တီႈမိူင်းတႆးၼၼ်ႉယူႉ" ၼႆႁူးၵေႃႉ။ ႁူလ်းၵႃး ၸမႈယိင်းၵေႃႉယိပ်ႉပၼ် သိုဝ်ႈၼူဝ်းမိူင်းမၢၼ်ႊ တႃႉသူႉလၼ်ႉတီႉၸတႉ ပၼ်တၢင်းၽႃင်ႉ လွင်ႈၽိုဝ်ႉ၊ လွင်ႈၽီ၊ ပူႇပၢတ်ႉႁူဝ် လိူဝ်းလုၵ်ႉတီႈမိူင်းတႆး လူင်းမႂ်းၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈတိၵ်ႈတူဝ် သူႉလၼ်ႉတီႉပၼ် တႃႉယိပ်ႉသိၼ်ႈသီသွမ်ႉလၢင်၊ ၸမႈယိင်းၵေႃႉၼၼ်ႉ ထူလ်ႈ

[15] Convent, ႁူင်းၶွမ်းၸၢႆးၸၢဝ် ၸရိသ်ႉယၼ်ႉၸဝ် ပိုတ်ႉၽုလ်ႉပူင်သွၼ်ပၼ်။
[16] ပြင်ဦးလွင်၊ မေမြို့

ၵႂ်လူင်ၵမ်းၽိူင်ႈ။ သိၼ်ႈၼႆႉ ႁိတ်းႁႂ်ႈ တူဝ်သူႉလၼ်ႉတီႇ ဢၼ်လဝ်းလီၼၼ်ႉ တိူဝ်းႁၼ်လႅင်ႈမႃး။ သိူဝ်ႈၶၼ်ပိတ်းသီၶၢဝ်ၼႆႉ ႁၢမ်ႉၸႅင်ဝႄႉသေ လႅပ်ႈယႅၼ်လီ တေႉယူႇ။ ပေႃးယဵပ်ႉပၼ်ယဝ်ႉမူတ်းၵေႃႈ ၸမ်ႈယိင်းၵေႃႉယဵပ်ႉၸူဝ်းပၼ်ၼၼ်ႉ တႃႇသူႉလၼ်ႉတီႇၼႆႉ လႆႈႁၢၵ်ႇၸဵပ်းတိၼ်ၶတ်ႈတီႇပႃႇၵူႈၽိူင်ႈ သဵၼ်းဢၼ် ႁူၼ်းလၢႆးၶဝ်တိူဝ်းၼၼ်ႉ။ သူႉလၼ်ႉတီႇ ယုမ်ႉၸွမ်တူၺ်းႁၢင်ႈမၼ်းၼွၼ်းလမ်း ၶိုၼ်းလီလီ။ သူႉလၼ်ႉတီႇ ထုၵ်ႇၵႂ်ၵူႃႇ ႁၢင်ႈမၼ်းဢၼ်လႆႈႁၼ်ၶိုၼ်း တင်း သိူဝ်ႈၸူဝ်းမႂ်ႇၼၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။

ၸမ်ႈယဵပ်ႉၸူဝ်းၼၼ်ႉ ထူၺ်ႈၵႂ်ထိၼ်ႈၵမ်းၽိူင်ႈႁေႃ ၶင်းဝႃႈ

“ဢီးလူတီႈပိူၼ်ႈ၊ ႁၢင်ႈလီတၢၼ်ႇၼႆႉ ၵေႃႉလႅၵ်ႉတၢၼ်ႇၼႆႉ၊ သမ်ႉ တေၵူႃႇယူႇမိူင်းတႆး”

ယဝ်ႉၵေႃႈ ၵၢဝ်ႇထိုင်ယွၼ်းသူးပၼ်တင်းၵႂၢမ်းမၢၼ်း ႁႂ်ႈသူႉလၼ်ႉတီႇ လွတ်ႈၽေးလွတ်ႈလၢၼ်ႇ။ သူႉလၼ်ႉတီႇၸတႉ ဢမ်ႇႁူႉပွင်ႇ။ ၼၼ်ႇတႃႇ ၶႅၼ်း ၼေၸလႈ လင်ႇႁူႉႁွၵ်ႈ။

“ပေႃးၶႃႈမႃးၸလႇတႃႈႁုင်ႈထိင်ႈၸတႉ တေမႃးၸလႇတီႈပႃႈႁဝ်းယူႇ”

သူႉလၼ်ႉတီႇၸတႉ တင်းၸူဝ်တင်းလၢတ်ႈ မိူၼ်ႁၢင်ႈဢမ်ႇမီးတၢင်း ၶီတၢင်းမႆႈသင်။

“ၶႃႈထၢင်ႇၸတႉ မိူဝ်းယူႇတီႈမိူင်းတႆးၼၼ်ႉ တေတိူဝ်းႁူမ်ႇလူမ်ႈလိူဝ် သေ ယူႇၼွႆးဝီင်းလူင်ၼႆႉယူႇယူဝ်း။ ဢမ်ႇယုမ်ႇပွႆႉတူလ်းၶႃႈၸလႈ”

သူႉလၼ်ႉတီႇ ၸူဝ်သေလၢတ်ႈလိူင်ႉႁိုဝ်ၵေႃႈ ၸမ်ႈယဵပ်ႉၸူဝ်းၼၼ်ႉ ၸတႉ ဢမ်ႇယွမ်းႁပ်ႉ။ ဢမ်ႇယုမ်ႉဢမ်ႇၸူဝ်လွမ်းသေၵိတ်း။

ႁူၼ်းလၢဝ်းမၢၼ်းၵမ်ႈၼမ် လိူဝ်းသူႉလၼ်ႉတီႇ ႁုပ်ႉထူပ်းမႃးၼၼ်ႉ သွၼ်ႇမိူင်းတႆး ပီၼ်ၼွၵ်ႈမိူင်းလုၵ်ႈၽိူင်ႈ။ ၵမ်ႈၽွင်ႈသမ်ႉ ဝူၼ်ႉႁၼ် ပီၼ်ဢွင်ႈ တီႈမီးၽေးၸၢၼ်၊ ဢွင်ႈတီႈဢမ်ႇပေႃးယဵၼ်ႇၸႂ်။ မၢင်းလိူဝ်းၵေႃႈ လွမ်လႅမ် သွပ်ႉသႅပ်ႉၵၼ်ဝႃႈ ႁူၼ်းသၼ်လွၺ်ႈႁုၵ်းႁၢႆႉၶဝ်ၼၼ်ႉ မေႃမႃးႁႃႁူၼ်း ထုင်ႉပိင်း ၶဝ်၊ ႁူၼ်းပၢတ်ႇႁုပ်ၶဝ် မေႃႁႃႁူၼ်းယိုဝ်ႇပီးပီး၊ ၼေႃင်းယိင်းတႆးၶဝ် လိူဝ်းမီး

ၸိူဝ်ႉဢၼ်ႉ မေႃႇၶြႅတ်းတီႈၵူၼ်းလႆၢး လိူဝ်းမႃးမႆၢးၶဝ်ဢၼ်ႉဢၼ်ယဝ်ႉ။ ၵူၼ်း လိူဝ်းတေႃႉတႆႇၶႂ်ႈၶေ လွင်ႈလိူဝ်းဢၼ်ႉၵမ်ႈဢမ်သမ်ႉ ယင်းၵမ်ႇယၢမ်ႈၸဵဝ် မိူင်း တႆးသေပွၵ်ႈသေၵမ်ႇၵႃး ၵမ်ႇၵၢၼ်းသိုၼ်ႈၵူၺ်ႇ လီပ်ႈႁြၼ်းတူလ်း တီႈမိူင်းတႆး လွင်ႈဝႃႈ လႆႈ ၵမ်ႇလႆႈ ၵၼ်ဝႃႈဢၼ်ႉ။

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵၢမ်းလွင်ႈ ၵူၼ်းလိူဝ်းယူႇႁူႈလမ်မိူင်းတႆးတၢၼ်ႇဢၼ်ႉ သမ်ႉ ၵမ်ႇႁြူႉလွင်ႈမိူင်းတႆးတေႃႉတေႃႉဢၼ်ႉ။ ၵေႃႉၶႂ်ႈၶေလွင်ႈမိူင်းတႆး တီႈ သူႉလၼ်ႇတီႇၶတေႃႉ ပဵၼ်လၵ်ႈၵျူႇသိင်ႇၶလႈ မၼ်းယုမ်ႇၸိူဝ်ႉ လၵ်ႈၵျူႇသိင်ႇ တေႃႉတေႃႉယူႇ။ လွင်ႈသိုဝ်ႈၸိူင်ႈ လၵ်ႈၵျူႇသိင်ႇဢၼ်ႉ ႁြတ်းႁြူႈသူႉလၼ်ႇတီႇ ယွမ်းသုမ်းပၼ်ၵူးလွင်ႈယဝ်ႉ။ လွင်ႈၵၼ်လၵ်ႈၵျူႇသိင်ႇ သိူင်ႇလပ်ႉပၢၼ်မၼ်း ပဵၼ်လၵ်ႈၽြုႉသေ မႃးယွၼ်းႁြၵ်ႉဢၼ်ႉၵေႃႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ မေႃပွႆႇဝၢင်းၸၢင်း ပၼ်လိူဝ်ယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈသူႉလၼ်ႇတီႇ ၶႂ်ႈၶေၵူၢမ်းဝွင်းဝီင်းၵၢင်လႆၢး လိူဝ်းလိူဝ် ငၼ်းမႃးဢၼ်ႉ လၵ်ႈၵျူႇသိင်ႇ သမ်ႉၸူဝ်ၶႃႉၶႃႉၶလႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇၵၢဝ် ၵူၢမ်းလိူဝ်းဢၼ်ႉ မႃးသုၺ်ႇၸွႆးလွႆသင်ယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈမီးယူႇတီႈတၢႆႈၵိုင်ႈဢၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၸႂ်ႈႁြူႉၸႂ်ႈႁြၼ် လွင်ႈမိူင်း တႆးမႃးတိၵ်ႉတိၵ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ယုမ်ႇယမ်ဝႃႈ ပေႃးလိူဝ်ယူႇႁြူမ်ႈၵၼ်တင်း လၵ်ႈၵျူႇသိင်ႇ တီႈဢၼ်ႉၶတေႃႉ ႁြဵတ်းႁြိူဝ်ၵေႃႈ မၼ်းတေၵျေႃႇယူႇၵွႆး။

မိူင်းတႆးဢၼ်ႉ မီးသီႇပုၼ်ႈၸိူင်ႈပုၼ်ႈ ထုင်ႉသၼ်လွႆ ၸႂ်းမိူင်းမၢၼ်းသေ မီးတၢင်းပွတ်းလီင်ႇႁြွင်ႇဝၼ်းဢွၵ်ႇ မိူင်းမၢၼ်း။ တိတ်းလပ်းၵၼ်ဝႆႉတင်း မိူင်း ၶၶႇ၊ မိူင်းလၢဝ်း၊ မိူင်းထႆး။ မီးတႆးသၢမ်လၢၼ်ႉပႃ ယူႇသဝ်းၸႂ်းမိူင်းတႆး လူလ်ႈ ၵၼ်တင်း ၵူၼ်းၸိူဝ်းသၼ်လွႆ မွၵ်ႈလူဝ်ၸိူင်ႈ။ တႆး ဢၼ်ႉ တိူဝ်းလမ်လွႆၵၼ် တင်း ထႆး လိူဝ်သေမၢၼ်း။ ဝႆးသေ သၢင်းထွႆး[17]ၶဝ် ၶဝ်ႈတိူၵ်းပေႉမိူင်းၸွင်သီ[18] ဢၼ်ႉ တႆးဢၼ်ႉ လုၵ်ႉတီႈမိူင်းၶၶႇ ၶႂ်ႉလူင်းမႃး တၢႆႇယိုတ်းၵၢဝ် မိူင်းထႆး၊ မိူင်း မၢၼ်း။ ၵူလ်းၵႃး တႆးၵမ်ႇတၼ်းလိူဝ်ယိုတ်းၵၢဝ် မိူင်းမၢၼ်းတင်းမိူင်း။ ႁြိူင်

17 Mongol

18 Nanzhao, တီႈတေႃႉ ၵူၢမ်းတႆးႁြွင်ႉဝႃႈ ၸွင်သီ။ ၶၶႇၶဝ်ၵမ်ႇမေႃႁြွင်ႉၶလႈ လူလ်ႉႁြူႈပဵၼ်တီႈပွင်ႇၶဝ်သေ ပဵၼ်ၵူ၊ ၸၢၼ်လၢဝ်ႈ။ တႆးသမ်ႉသိုၼ်းလူလ်ႉၵၢဝ်ပဵၼ် လၢၼ်ႉလဝ်ႈ။

သၢမ်ပၢၵ်ႇလူဝ်ႊၶၢဝ်းယဝ်ႉ တႆးၼႆႉ လႆႈထုၵ်ႇမၢၼ်ႊ ႁႂိပ်ႈၶိုၼ်ႈၵႂႃႇ ၼိူဝ်သၼ်လွႆ ၶိုၼ်း။ ဝႆးၼၼ်ႉ တႆးၵမ်ႉမီးလဝ်ႈၽႂႃႉႁူမ်ႉငမ်းလႆႈ ၼိူဝ်မိူင်းတႆးပတ်းပိုၼ်ႉ။ ပဵၼ်လဝ်ႈၽႂႃႉမိူင်းၽွင်ႈမိူင်းမၼ်းႁွလ်းသေ လႆႈပဵၼ်မိူင်းၶျႈမိူင်းၽႂၢႆး တေႃႇလဝ်ႈ ၽႂႃႉမၢၼ်ႊၶဝ်မႃး။ မိူဝ်ႈၵၢင်းႁိတ်ႉ ၶဝ်ႈတိုၵ်းယိုတ်းၵဝ်မိူင်းမၢၼ်ႊၼၼ်ႉ မိူင်း တႆးၵေႃႈ လႆႈပႃးမႃးၼႂ်းမိူင်းတုမ်ႊၵၼ်ႇလူင် ၵၢင်းႁိတ်ႉၶဝ်သေ လႆႈလၼ်ႉ ထၢၼ်ႈၶိုၵ်ႉတွၼ်း ၵၼ်ၵမ်ႉမိူၼ်မိူင်းမၢၼ်ႊ။ ပၢၼ်လဝ်ႈၽႂႃႉမၢၼ်ႊ လႆႈသုတ်း ဝႆးႁူႃႇသေတႃႉ ပၢၼ်လဝ်ႈၽႂႃႉတႆးၶတႉ ၵမ်ႉသုတ်းဝႆးႁူႃႇ။

သူႉလၼ်ႉတီႇ ၶုၵ်းလွႆလႆႈ မိူဝ်ႈလဝ်ႈႁျူႉသိူင်ႇ တင်းမၼ်း လႆႈၽွၢႆး ၶလႇ ၶိုၼ်ႈသၼ်လွႆလူင်ႁွၵ်ႉၶီး[19]ၼၼ်ႉ လဝ်ႈႁျူႉသိူင်ႇၶႅၼ်းၶေ လွင်ႈမိူင်းၶဝ် ၶလႈ ႁူၼ်းမိူင်းၶဝ်။ ၼွင်းႁူၢမ်းလဝ်ႈႁျူႉသိူင်ႇမိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၵမ်ႉပႃးငိူၼ်ႈငဝ်း လွင်ႈဝူႈမၼ်းပဵၼ် လဝ်ႈၽႂႃႉ ၵေႃႉၼိူင်ႈ။ သူႉလၼ်ႉတီႇ ၵမ်ႉထၢင်ႉဝႆႉ လၼ်ႉ ထၢၼ်ႈၽႂိင်ႈထုင်း တေပိၵ်ႇပိူင်ႈႁၼ်တၢၼ်ႉၼႆႉ။ ႁူလ်းႁႃႊ ပဵၼ်ႁွိဝ်ၵေႃႈယဝ်ႉ မိူဝ်ႈသူႉလၼ်ႉတီႇ ယိတ်ႇၼွၼ်းႁူၺ်ႇ တီႈႁွင်ႈၼွၼ်းၼိူလ်းလူင် ၼွင်းႁွၢင်းၶွမ်း သထၢႆၼ်း တူႈႁုင်ႈၼၼ်ႉ မၼ်းထၢင်ႉၵွၼ် ၶူၼ်တၢင်းမၼ်းလိူၵ်ႈမႃးၼႆႉ လိုဝ်ႈလွႆႈယူႉၼႆႁွလ်း။ ပေႃးသူႉလၼ်ႉတီႇ ၶိုၼ်းၽိူဝ်ႁွႂ်ၼ်းမၼ်း တီႈမိူင်းၵေႃး သတြီးယွႆး တေပဵၼ်ႁွိဝ်။ သၢဝ်ၵႂၼ်ႉႁွမ်းႁွၼ်းၶဝ် လိုဝ်ႈဝႃႈ ၵွၼ်ႊၼီႊ[20]ၼၼ်ႉ လႆႈသုတ်းလူဝ်ႊပၢၼ်မၼ်းႁူၺ်ႇ ၼင်ႉလူဝ်ႊပၢၼ်မေးၼွႆႉ လဝ်ႈၽႂႃႉၵႃႇရပ်ႉ ၵေႃႉ ၼိူင်ႈ တီႈမိူင်းတွၼ်ႊႁၢင်ဝၼ်းၵႂၵ်ႇ[21]။ မၢင်ႊႁမ်း သူႉလၼ်ႉတီႇ ဝူၼ်ႉမိူၼ်ႈ လူဝ်ႊပၢၼ် မၼ်းၵေႃႈ တေလႆႈသုတ်းဝႆးႁူႃႇၼင်ႉၵွၼ်ႊၼီႊႁွိဝ်။ သူႉလၼ်ႉတီႇ ၶုၵ်းလွႆလႆႈ ႁွၼ်းၶဝ် တီႈမိူင်းၵေႃးသတြီးယွႆးၼၼ်ႉ။ ၽွင်းမိူဝ်ႈသိုၵ်းႁမ်ႇၽႂႃႇ ႁမ်းသွင် မၢၵ်ႇပွမ်းယႃႉလိဝ်ပိတ်ႈႁွၼ်းၶဝ်ႁူၺ်ႇၵေႃႈ တိုၵ်ႉပၼ်လႆႈတၢင်းလွႆၵုၼ်ႇ ႁႃႊႁွိဝ် ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႉတီႇ ႁူႉသေပိူၼ်ႈ။ သူႉလၼ်ႉတီႇ ၶိုၼ်းၶုၵ်း ၶူၼ်ႉဝူၼ်ႉမိူၼ်ႈ လွင်ႈမၼ်းလႆႈၵဝ်ၽိူၼ်ႇၽႅဝ်ႈႁၢင်ႈႁဝ်ႇ ယိပ်ႉပဵၼ်သိူဝ်ႈၶူဝ်း တႃႇၶဝ်ႈပွႆးႁႃႈ ႁမ်းၵႂၼ်တၢင်းသုတ်း ၼွင်းလူဝ်ႊပၢၼ်မၼ်း၊ လွင်ႈမၼ်းလႆႈ ၼႂၼ်းၼွင်းႁူင်းသဝ်းႁူၼ်းၼုမ်ႇ မိူဝ်ႈလႆႈၵႂၵ်ႇၶၢဝ်းတၢင်း ႁမ်းၵႂၼ်တၢင်းသုတ်း

[19] Rocky, သၼ်လွႆလူင် ၵၼ်မီးပွတ်းဝၼ်းၵႂၵ်ႇလိုမ်ၵၶမႊရီးၵၢ်း

[20] Honey

[21] Middle East

ၵျႃႉလူး ဝိင်းသႅလ်းလ်ပိူၵ်ႉ[22] လိူဝ်းၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈလႅဝ်ၶတႃႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ လႆႈ မႃးမီး ၼွႆးၶူင်းၵွမ်းၸိုၵ်ႉတွၼ်းလူင် ၼွႆးမိူင်းတႃႈၵုင်ႈ။ မီးၸူဝ်းၶွင် ၵၼ်လီတိုဝ်း ၵၼ်ၵႃႉၶၼ်ယွႆႇသိင်ႈသိင်ႈ။ ၸႄႈၸိၼ်ႇၸူဝ်းၼွၼ်း ၵၼ်ၵႃဝ်လႆႈၵွတ်း၊ ႁွၵ်း ဝၢၼ်ႇ ၵၼ်ၵႃဝ်ၼိူဝ်ႉငိုၼ်း ၶိူဝ်ႈသိုင်ၶိူင်ၼၼ်ႉၵွတ်း၊ မီးၸၢႈလွႆႉတူဝ်ႈတၼ်း။ ႁူလ်းၵႃး သူႉလၼ်ႇတီႇ တိုၵ်ႉၸုၵ်းလွႆလႆႈ တၢင်းၵုၼ်ႇလွႆ ၶလႈ တၢင်းယုမ်ႇ တူဝ် မိူဝ်ႈပၢၼ်မၼ်းမူႈယွႆႇမႃး တီႈမိူင်းဢေႃးသတြီးယွႆးၼၼ်ႉယူႇ။

❖

---

[22] Salzburg

သၢမ်

မိူဝ်ႈၵၢင်ၶိုၼ်း ၼႂ်းလိူၼ်ၸဵင်ႈဝၢႆႇရီႇ ဝၼ်းသိူင်ႈ။ ၵမ်ႉမီးမွၵ်ႇႁုမ်ႈသေ ၵိတ်း။ ပၢင်ႇသိူင်ၶိူင်ဝႆႉ။ လဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ ၸလႈ သူႉလၼ်ႇတီႈ ၵွၵ်ႇမႄးၵူး မိူင်းသီႇပေႃႉ ၵၼ်မီးတီႈလိၵ်ႇၶွင်ႇဝၼ်းၵွၵ်ႈ ၶိင်းလိူဝ်ႇၼၼ်ႉ။

ၵူးလိူဝ်းၵၼ်လွမ်းသူင်ႇၸဝ် တေႃႇထိုင်ၼူင်ႇလိၵ်ႈမိၼ်မိၼ်ႇၵလႃႇ တူင်ႇ[1]ၼၼ်ႉ ပိၼ်ယိူတ်းပိၼ်သၢၼ်လူင်ၵူႈ။ လိၵ်ႈမိၼ်တီႈသီႇ-3[2] ၼၼ်ႉ တေႃႉ သူင်ႇပၼ် ႁုၼ်ႇ ၸလႈ ႁူၼ်း ၶွၺ်ႈထိုင်ဝိင်းလႃႈသိဝ်ႈ သွင်ၵမ်းလွႆၼိူင်ႈပွၵ်ႈ။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ တီႈမိူင်းတၢမ်းပွတ်းၶွင်ႇၼၼ်ႉ လႃႈသိဝ်ႈႁွႆႈမီးၼူင်ႇလိၵ်ႈမိၼ်။

“လိၵ်ႈမိၼ်လိူဝ်းၼၼ်ႉ တမ်းလွႆလႆႈယူႇၸသႈ”

လဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ မၢၼ်ႈၶေ ၶၢင်းမွႆႇမၼ်း လွႆလီၵူႈၵိတ်းၼိူင်ႈ။ သိင်ႇၶူဝ် လၢၵ်ႈလိၵ်ႈမိၼ်တင်းသွင်ၶူလွႆႇမေႃးလူင်မႄးၶေ မိၼ်ၼိုၼ်ႈမႄးၵူး ၵၢင်ၶၢဝ်။ လိၵ်ႈမိၼ်ၵေႃႈ ၼွၼ်းသၼ်ႇၵူႈ။ မိူဝ်ႈႁူးပွၵ်ႈၼၼ်ႉ ပိၼ်လိၵ်ႈမိၼ်တၢင်ႇႁုၼ်ႇႁွႆး ၸသႈ။ တေႃႈလိူဝ် လၼ်ႇမႄးၸမႈၶိူတ်းပိၼ် လိၵ်ႈမိၼ်တၢင်ႇႁူၼ်း။ ၶေႃႈသူႉလၼ်ႇ တီႈ ၽိူၵ်ႇသၢၵ်ႇလၢၵ်ႇၵူႇၵမ်းလိူဝ်။ ၼီတ်းယိပ်းၶၢဝ်းတင်ႇဝႆႉ ၵိၼ်ႇၵိၼ်ႇသေ တႃႉ မိူဝ်းမၼ်းတိူၵ်ႉသၼ်ႇဝႆႉ။ လဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ ယုမ်ႉသေ ပၼ်ၶိူင်းလွႆ တီႈသူႉ

---

[1] မၵ်ႇလႃၻုံ

[2] DC-3

လၼ်ႇတီႇၶလႈ လႆႈလိုၼ်ႇလိုမ်းပ်ီတ်ႈဖေႊးၼ်ီၼ် ဢၼ်လၢင်းၽုတ်းဢွၵ်ႇမႃး ၼၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈ ဢမ်ႇမူၼ်ႉၶမႈဝႆႉ ၵိူင်းလူမ်းယၢႆႈၵိူပ်ႇၶလႈသၢင် တၢင်ႉမႆႈ ၶလႈသၢင် သိူင်လၢၵ်ႈလိူင်မိၼ်ၼႆႉ မေႃးမႃးထိုင်တၢင်းၼႂ်း။ ႁွပ်ႈၼႆ လဝ်ႈႁျူႇ သိူင်ႇၵေႃႈ ဢမ်ႇလၢတ်ႈၵျမ်းသေၶေႃႈယဝ်ႉ။ ထိုင်မႃးၼႂ်ဝ်ၵၢင်ၵျၢဝ်ၼၼ်ႉလၢင်ႇ သူႉလၼ်ႇတီႇ ထူလ်ႈလွႆလူမ်ငၢႆႈမႃးၵိတ်းၼႂ်ႈ။ လဝ်ႈႁျူႇသိူင်ႇၶတႉ ၶွႆႈၵျွႆႈ သူႉ လၼ်ႇတီႇ တူလ်းၽႃင်ယိမ်ႈ မိူင်းမၢၼ်းထုင်ႉပိူင်းၶလႈ လီႉသေတၢင်းတၢင်း မႃးယူႇ။ လႆႈၵျၼ် ၶမႈၼမ်ႉလၢႆၶၵးလႆလူင်းဝႆႉ ၼွႆးၶၵႈၵၢင်တူင်ႈၼေႃးၼီဝ်ၼီဝ်။ တင်ႈၶတႇလႆႈၵျၼ်လူင်းမႆႉ တီႈတိၼ်သၼ်လွႆမိူင်းတႆး။ ပေႃးယူႇတီႈၵႆသေ တူလ်းၶတႉ လိူပ်ႈဢမ်ႇမီးမၢၼ်ႈၵူၼ်းယူႇသဝ်းသေ လီငီဝ်ဝႆႉယူႇတေႉယဝ်ႉ။

ၽိူဝ်ႇလုၵ်ႉတီႈဝိင်းလိူဝ်ႇ ဢၼ်မီးၵိမ်းၽွင်ႇၼမ်ႉၵိဝ်ၼၼ်ႉ မိၼ်ၼိုၼ်ႈ မႃးၼၼ်ႉ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈလမ်ထိုင်လိၼ်မိူင်းမၼ်းယဝ်ႉၶလႈ လွႆလဝ်ႈႁျူႇသိူင်ႇ တၢၼ်ႈ ၼိူင်မႃး။ လုၵ်ႉတီႈၷူးလိူင်းသေ ပွႆႉမုင်ႈၵျၢတူလ်း ၼွပ်ႇၼမ်ႉလိၼ်းလိၼ်မိူင်း မၼ်း။ တၢႇၷွႆႈပေႃးၼၢမ်ႈလႆႈ လွႆလူင် ပၢင်ႇၵူးၼၼ်ႉ လိူင်မိၼ်ၵေႃႈ မိၼ်ၼိုၼ်ႈမႃး သုင်သုင်။ မိူဝ်ႈၵူးပွၵ်ႈ ပၢင်ႇၵူးၼႆႉ ယၢမ်ႈပ်ၼ်ပၢင်သဝ်းၼၢဝ်းမႆႈ တၢႇၵၢင်း ၵိတ်ႉၶဝ်။ လဝ်ႈႁျူႇသိူင်ႇၶတႇလႆႈၵျၼ် ၼူၼ်တၢင်းလိူင်ၽွၵ်း သီႇပေႃႉ-ဝိင်းလိူဝ်ႇ ဢၼ် မၼ်းႁၢႉလႆႈႁူႇမႃးၼၼ်ႉ။

မၼ်းတူလ်းလွမ်း သႆၢၼူၼ်တၢင်းလိူင်ၽွၵ်း လမ်မိတ်းမိတ်းဢွၼ်ႇၼၼ်ႉ သေ ၽိူဝ်ႇထိုင်တီႈၼႂ်ႈ မၼ်းလႆႈၵျၼ်လိၼ်းလိၼ် ဢၼ်ၼၼ်ႈၵၼ် မိူင်းမၢၼ်း ၶလႈ မိူင်းသီႇပေႃႉ။

“ၶေႈ ... ၶေႈ... တူလ်းၶလႈ ၽိဝ်ၼႂ်ဝ်မိူင်းသီႇပေႃႉၵျဝ်းယဝ်ႉ”

လူမ်းၼေႃႇၶလႈ သိူင်လဝ်ႈႁျူႇသိူင်ႇၶွင်ႉပၢဝ်ႇၼၼ်ႉ ပေႃးၶွႆႈပူၼ်ႉ သိူင် လၢၵ်ႈလိူင်မိၼ်ႁူႇ။

“တေလႆႈပ်ၼ်ၼႆႁူႈ။ ၼိုၼ်းၽိဝ်မိူင်းၵျဝ်းယဝ်ႉလႃႇ”

ၼိုၼ်းၶမႈလၢတ်ႈပ်ၼ်သိူင်ပိူင်ၽိင်ႈ။ သမ်ႉမႆႈလွႆ ႁူဝ်သူႉလၼ်ႇတီႇ ဢမ်ႇငိၼ်း။ လႆႈႁူမ်ႈတူလ်း လိၼ်မိူင်းဢၼ်ၶဝ် လႆႈပၢၼ်ႇပွင်ၽွင်းငမ်းမႃး လိမ်မိုၼ်ႉသိုၼ်းႁွၼ်ႇၼၼ်ႉၶလႈ လဝ်ႈႁျူႇသိူင်ႇလူမ်း ၵျၢတီႈတိၵ်ႈပေႃးဢမ်ႇ

မီး။ ဝူၼ်ႈတူၺ်း လွမ်းၵၢၼ်လိူဝ်းၵၼ်တေလႆႈၶႅတ်း ဝၼ်းမိူဝ်းၼႄႈၼၼ်ႉၶလႈ သိူဝ်းလႂ်။ ပူတ်းမၢၼ်ႇတႃႇၵၼ်းလိၵ်ႈလိၵ်ႈၵွၼ်ႇၼၼ်ႉသေ လိတ်ႈတွမ်ႇၼမ်ႉ တႃႇၵွၼ်ႇ လိူဝ်းၵိူမ်ႈမႄးတီႈမၢၵ်ႇတႃႇ။ မၼ်းၶတ်းလႂ်ထိင်းၼမ်ႉတႃႇမၼ်း။ တေႃႈ ၵဝ်သႂ်ၵဵဝ်တီႈတင်ႇႁတ်ႉဝႆႉၵေႃႈ လဝ်ႈႁူႉသိင်ႇ ၶတ်းလႂ်သုတ်ႉလမ် သူႉ လၼ်ႇတီႇသေ ႁွတ်ႇဝႆႉ။ ယိူင်းမၢႆၵၼ် လဝ်ႈႁူႉသိင်ႇ တမ်းဝၢင်း လိမ်မိူဝ်ႈ ပူၼ်ႉမႃးသီႇပီၼၼ်ႉ တိမ်ထူၼ်ႈယဝ်ႉ။ တေႃႈလိဝ် မၼ်းပိၼ်ၵိၼ်ႇလိၼ်ႇၼီႇ ယႂ်ႇ ၽႂ်ႇၸုတ်းၶႄးၵႄႉၸိူင်ႈမႄးယဝ်ႉၶလႈ တေၶတ်းလႂ်ၽႂ်ႈၶလႇသွၵ်ႈႁႃၶႄး တႂ်ႈလိၼ်မိူင်းမၼ်းသေ ၶႅတ်းပၼ်တႃႇႁူၼ်းမိူင်းမၼ်း။ တေလႆႈပၢၼ်ႇပွင်ၽွင်း ငမ်းၸိူဝ် ႁူၼ်းမၢၼ်ႈႁူၼ်းမိူင်းမၼ်းယဝ်ႉ။ သမ်ႉထိင်ႈ ပႃးမႄးၶၢင်းၶိင်း[3] တူၼ်ႈ ၶိူၼ်း ၵေႃႉၸိူင်ႈယဝ်ႉ။

သူႉလၼ်ႇတီႇ တေၶတ်းလႂ်ၶိူမ်ႈၶွမ်းလွမ်းပႆမၼ်း တေႃႈထိုင်ယိူင်းမၢႆ ၵၼ်မၼ်းလႆႈဝၢင်းတမ်းဝႆႉၼၼ်ႉယူႇ။

ၶဝ်ၽိဝ်ဝႆႉၸိူဝ် ဝိင်းၼွင်မိဝ် သိဝ်ႈသိဝ်ႈ။ ၼွင်မိဝ်ၼႆႉ ပိၼ်ဝိင်း ၵၼ် လမ်တင်းမိူင်းမၢၼ်ႉသေပိူၼ်ႈ။ လိၼ်ႉတီႈ ၵၼ်လမ်ႇလွင်ႈ တႃႇၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီး ၵေႈၵမ်ႇလႂ်ႈသေတႃႉ မိူဝ်ႈလိဝ် လႆႈႁၼ်လိၵ်ႈလႂ်ႉၵူၺ်ႇတင်းၼမ်။ ၵမ်ႇမိူၼ် မိူဝ်ႈၵူႉပွၵ်ႈ မၼ်းလႆႈလတ်းၽၢၼ်ႇမႄး လွမ်းသႂ်ၸူၼ်တၢင်းလိင်ၽိုဝ်းၼၼ်ႉ ယဝ်ႉ။ လဝ်ႈႁူႉသိင်ႇ ၵၢမ်းၵႂ်ႇ။ ႁွပ်ႈၶႂ်ႈယိမ်ႈတူၺ်းလီလီၶလႈ ယွၼ်းလိၵ်ႈ တီႈၼင်ႈ တင်းသူႉလၼ်ႇတီႇ။ လႆႈႁၼ်တပ်ႉသိူၵ်းမၢၼ်ႉ တင်းၼမ်ၶလႈ လဝ်ႈ ႁူႉသိင်ႇ လွမ်မႆႈလႂ်မႄး။ သိူၵ်းမၢၼ်ႉၶဝ် မႄးဝၢင်းဝႆႉတပ်ႉ ၶလႈ ၸူဝ်းၼီႈၸူဝ်း သိူၵ်းတင်းၼမ်ယဝ်ႉ။ ၵိဝ်ႇလိူၺ်ႈ ၵၢၼ်ၶႄႉၵင်ႈမၢၼ်ႈမိူင်းၼႆႉ လူင်ပွင်လိူင်ႈ မိူင်းၶိူမ်ႈတုမ်ႉ ၵဝ်ပုၼ်ႈၽွၼ်းဝႆႉ။ လိၼ်ႉတီႈ မိူင်းသီႇပေႃႉၼႆႉ ၵႂ်ယၢဝ်ၵၼ် တင်း လိၼ်ႉၼႄႈသိူၵ်း ၵၼ်လမ်မိူင်းၶၶႇသေ ၵမ်ႇမီးလွင်ႈသုၵ်ႉယုင်ႈသင်။ ႁွပ်ႈၼႆႉ ၵမ်ႇမီးလွင်ႈတၢင်းသင် တႃႇတေဝၢင်းတပ်ႉယႂ်ႇယႂ်ႇလူင်လူင် ၼႂ်းမိူင်း သီႇပေႃႉ လိူင်ႉၼင်ႇၼႆႉ။

တၢင်းၽိဝ်ႇႁွင်ႇသုတ်းသုတ်းၼၼ်ႉ လႆႈႁၼ်ငိူၼ်ႈႁွႆး မၢၼ်ႈၵွၼ်ႇ မၢၼ်ႈၸိူင်ႈ။ မိူဝ်ႈသိူၵ်းၵမ်ႇၽႄႇၵမ်းသွင်ၼၼ်ႉ လဝ်ႈႁူႉသိင်ႇၶဝ် လႆႈပႂ်ၼ

[3] ၶႄႈၵူမ်းၸႂ်းႁၢင်ႈၸႂ်းႁေႃ ႁွင်ႉတေႃႇ မေးလဝ်ႈၽႄႈၶဝ်။

တႅတ်ႇသွၼ်ႈယူႇမႃး တီႈမၢၼ်ႈၼၼ်ႉ။ ၽွင်းၵျူႇပၢၼ်ႇၶဝ်ၽွင်းငမ်းမိူင်းမၢၼ်ႈ ၼၼ်ႉ လဝ်ႈဢူႈ ၸလႈ ပီႈဢၢႆႈ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇၶဝ် တိတ်းတေႃႇႁပ်းသိုပ်ႇ ၶြိတ်း ၵေႃႉၵၼ်တင်းၵျူႇပၢၼ်ႇၶဝ်။ ၵွပ်ႈမိုၼ်းၶုၵ်းလွႆလႆႈ လွင်ႈပူၼ်ႉမႃးၵိူဝ်းၼၼ်ႉ ၸလႈ ၼိဝ်ႉမိူဝ်းလဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ တူင်ႉၼိူင်မႃး။ ၼႂ်းတႃမိုၼ်းႁၼ်မႅၼ်ႈ လွင်ႈလႆႈ ႁူဝ်ၸႂ်သေလႅၼ်ႈပႃး။ လွင်ႈလႆႈတၢင်းပူၼ်ႉပေႉၵိူဝ်းၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈတိုၵ်ႉယူႇတီႈ မၢၼ်ႈၼၼ်ႉၵွၺ်း မေၵျႇလႃးၵေႃႉၼိူင်ႈ လၢတ်ႈလိူၺ်ႈလွင်ႈဝၼ်းမိူင်းၼႄး လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ။ ၵၢမ်းမေၵျႇလႃးၵေႃႉၼၼ်ႉ ၶိုႈလိူဝ်ႈလွႆႈဝႆႉယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၵျူႇ သႅင်ႇ တေလႆႈၵူႇယူႇမိူင်းတီႈၵႆ။ ပေႃးပွၵ်ႈမႃး တေလႆႈပႃးမေးၼၢင်းမႃး။ မေး ၼၢင်းၼၼ်ႉ တေဢမ်ႇလႆႈ ၵူၼ်းမိူင်းဢၼ်လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇၵျႇၼၼ်ႉ။ တေပဵၼ် ၵူၼ်းတၢင်ႇမိူင်းၼႆယဝ်ႉ။

လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ပိၼ်ယုမ်ႉၵမ်းၼိူင်ႈ ၵွပ်ႈမၼ်းဢမ်ႇပေႃးမေယုမ်ႇယမ် ပေႇတၢင်ႇၵျႇလႃးၵိူဝ်းၼၼ်ႉ။ ၵၢမ်းဢၼ်မေၵျႇလႃး ဢၼ်လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ဢမ်ႇပႆႇလႆႈမႆးၶေ သူႉလၼ်ႇတီႇၼၼ်ႉၵေႃႈ မီးထႅင်ႈၵွၼ်ႇ။ ၼႂ်းၵၢမ်းဢၼ် မေၵျႇလႃးလၢတ်ႈမႃးၼၼ်ႉ လွင်ႈလီလူမ်းလွမ်းၵေႃႈပႃး လွင်ႈလီတိုၼ်ႇၽၢၼ်း ၼၼ်ႉၵေႃႈ ပႃးတင်းၼမ်။ ဢၼ်ၼိူင်ႈလမ်း လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ တေလႆႈတၢႆးလိပ်း တၢႆလႅင် လဝ်ႉလဝ်ႉလႅဝ်းလႅဝ်းၼႆၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈမၼ်းၶဝ်ႈႁူင်းၶြၼ်း ဢိၼ်ႇ လိၼ်ႇၼီႇယႂ်ႇၼၼ်ႉၸတႃႉ ယၢမ်ႈလွမ်ဢၢမ်းမႃး လွင်ႈတၢင်းဢၼ် ဢမ်ႇလပ်း ၵၼ် တင်းပႃးသႃးၼၼ်ႉ။

လႅင်မိၼ်ၵေႃႈ လူင်းမႃးတီႈၸူင်ႇလႅင်မိၼ်လႃႈသိဝ်ႈသေ လွတ်ႇတီႈ ၼေႃႈႁူင်းၵေႃႇၵႃႇမႆႉ ဢၼ်မီးဢၼ်လိဝ် ၼႂ်းဝၢင်းၸူင်ႇၼၼ်ႉ။ ႁူႉထႃႈဝႆႉ လွင်ႈဝႃႈ ၵူၼ်းတင်းၼမ် တေမႃးႁပ်ႉတွၼ်ႈယူႇၼႆၵေႃႈ ၽိူဝ်ႇလႆႈႁၼ်ၽူင်လူင်ၵူၼ်း ၼၼ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ တူၵ်းၸႂ်ၵူႇသေ ဢဝ်ၸိဝ်ႈၵၢပ်ႈပိင်ႇသူပ်းမၼ်းၽေႃႇတႂ်ႈ။ ၽူႈမႃလဝ်ႈၽြႃႉ ၶေယွၼ်းႁူႈၵူၼ်းသီႇလႅင်မိၼ်တၢင်ႇလိုဝ်းၶဝ် လူင်းဢွၼ် တၢင်း။ ပေႃးလိုင်ႉၼႆလင်ႇ ပွႆးႁပ်ႉတွၼ်ႈ လဝ်ႈၽြႃႉလူင် ၸလႈ ၶၢင်းမိင်း ၼႆႉ တေဢမ်ႇမီး လွင်ႈသုၵ်ႉသၢၵ်ႉသင်။ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ လုင်မိုဝ်းၼၢင်းမွႆႇမၼ်း ဢွၼ်ပႆမႃးႁူးဢွၵ်ႇ လႅင်မိၼ်တီႇသီႇ-3။ မိူဝ်ႈၶႃၽူဝ်မေး ပႆလူင်းၶူဝ်လႆလႅင်မိၼ် သေ ယိပ်ႇယၼ်ၽႄႈတၢၼ်းသိူဝ်းသီလႅင် ဢၼ်သိူဝ်ႇဝႆႉၼၼ်ႉ လုမ်းႁွႆႇတိုင်ႈၶဝ်

တွႆႇသိူင်မူၼ်ႊၵူႊလိူဝ်း။ သိုၵ်းႁၢၼ်ပလိၵ်ႈမိူင်းသီႇပေႃႉၸဝ်ၵေႃႈ ယုၵ်ႉႁွင်ႈသေ တၵ်ႉယမ်။ မိူဝ်ႈပႆလွမ်းၵၼ်မႃးၼၼ်ႉ လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ ၶမ်ႇပၼ် သူႉလၼ်ႇတီႇ မီးဝႆႉတၢင်းလင်မၼ်း။ ဝႆႉႁိမ်းၸၢင်ႈသေပႆလွမ်း။ ၵူၼ်းၵူႊၵေႃႉၵေႃႈ ပၵ်းတႃ တူၺ်းၸႃၽူဝ်မေးဝႆႉ။ လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ တူင်ႉတၵ်ႉတေႃႇ ၶၢႆႈမၢတ်ႈၸုၼ်ၽွင်းၸဝ်၊ ၽူႈယႂ်ႇၵူၼ်းလူင်ၸဝ်သေ သိုပ်ႇမိုတ်ႈပၼ်တင်း သူႉလၼ်ႇတီႇ။ လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ ၾၢင်ႉႁၼ်မိၼ်ႈ ပေႃးဝႃႈမၼ်းသိုပ်ႇမိုတ်ႈပၼ် ၵူၼ်းၵေႃႉၼိူင်ႈလိုင် သူႉလၼ်ႇ တီႇ ယုမ်ႉၶေသေၶမ်ႇၵႃး ၶိုၼ်းဝႃႈတူၺ်း လိုဝ်ႈၵူၼ်းၵေႃႉၼၼ်ႉသေ ၸတ်းလွႆ တွင်းမၢႆ လိုဝ်ႈၵူၼ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉယူႇ ၶၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ။ မၢၵ်ႇတႃ ၵူၼ်းမၢင်ႊၵေႃႉ ၵေႃႈ မိူၼ်လီပ်ႈၶူၼ်းထတ်းသၢင် သူႉလၼ်ႇတီႇဝႆႉ။ ၵူလ်းၵႃႊ ပီၼ်ႁိုဝ်ၵေႃႈယဝ်ႉ ၵူၼ်းလူင်လိူဝ်းၼၼ်ႉ ပႃးလွင်ႈပႃးၸေႃးသေ လပ်းမိုဝ်းတူင်ႉတၵ်ႉၵၼ်တင်းသူႉ လၼ်ႇတီႇ။ လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇၵေႃႈ ၸုၵ်းလွႆလႆႈ ၼွႆႈၵူၼ်းလူင်လိူဝ်းၼႆႉ ၵမ်ႈၽွင်ႈ မုင်ႈမွင်းဝႆႉ တႃႇလဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ တေပီၼ်လုၵ်ႈၸူလ်ၸဝ်မႃးၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈၵူႊပွၵ်ႈ ၼၼ်ႉ လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ ပီၼ်လဝ်ႈမၢဝ်ႇ လိုဝ်ႈသိူင်လိုဝ်းလင်ႊ ၼွႆႈလိုင်ႈတၢႆးၵေႃႉ ၼိူင်ႈ ၶမ်ႇလွႆႈၸၼ်ႇ။

သၢႆၵႃးလူင် ၶၼ်ပႃးၵႃးႁူႈသိပ်းလမ်းၼၼ်ႉ လုၵ်ႉတီႈလႃႈသိဝ်ႈ ၶွၵ်ႇမႃး ၸူၼ်တၢင်းလူင် ၶၼ်ႁူဝ်ႇလူးမိူင်းသီႇပေႃႉ။ ၵႃးလိပ်ႉ လိူဝ်းတၢင်ႇဝႆႉ ၸမ်းတၢႆတၢင်ၸဝ်တီမ်ပိုၵ်းၼၼ်ႉ ႁူဝ်ႇတၢင်းၼႄႈသေ ၵႃးၶၼ်လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ ၸႃ ၽူဝ်မေးလင်ႇ လွမ်းမႃးတၢင်းလင် ၵႃးၸမ်းတၢႆတၢင်ၸဝ်။

“ပေႃးထိူင်ႈသၢဝ်းမီႉၼိတ်ႉၼႆႉၶတႉ ၵၢၼ်တေသုၵ်ႉသၢၵ်ႉထိူင်ႈယဝ်ႉ”

လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ ၶႆႊၶေ သူႉလၼ်ႇတီႇ။

“ပေႃးႁဝ်းၸဝ်ႈလိၼ်မိူင်းသီႇပေႃႉၼႆႉ ၵူၼ်းမိူင်းၵၢၼ်ႇႁူဝ်ႁိုင် တေမႃး ႁပ်ႉႁႃး လွမ်းတၢင်းၸပ်ႉယႆၵၼ်ႁူဝ်ႇၵိူဝ်ႈ။ ၽႂ်ၽႂ်ၵေႃႈ တေၸႂ်ႈႁၼ်ၼႄႈသူ ၼႆႉ ၼႃႇ”

သူႉလၼ်ႇတီႇ သုတ်ႉႁိုၵ်ႈလမ်ၵၼ်တင်း လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇသေ ၶဝ်မိုဝ်း မၼ်းယိုတ်ႈသူင်ႇပၼ် ၼွႆႈၵူင်ႈမိုဝ်းလဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ။ လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇၵေႃႈ ယိပ်း မိုဝ်းသူႉလၼ်ႇတီႇဝႆႉၵိၼ်ႇၵိၼ်ႇ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶိုၼ်းၸုၵ်းလွႆလႆႈၶႆႈလွႆထိုင်

ၶၢဝ်းယၢမ်းၵၼ် မိူဝ်ႈၶျသွၼ်ႉမိင်ႈၵၼ်ယဝ်ႉသေ ၵွၵ်ႇတၢင်းသိူဝ်းမူၼ်ႉ တၢင်း ဝိင်းတီၼ်ႇဝွႆႇ ဢေႉမိူင်းဢေႃႇလူဝ်ႇၶျႃးတူဝ်းၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈလွႆသူႉလၼ်ႇတီႇ လၢတ်ႈၵႂၢမ်းၵေႃႈ လႆႈၺၼ်ၼႄႈလဝ်ႈၵျႃႇသီင်ႇယုမ်ႉဝႆႉၵူၼ်းပွၵ်ႈၶလႈ သူႉလၼ်ႇ တီႇ ၺၢၼ်ႉလွႆလွမ်းတေႉယူႇ။ ၵွပ်ႈသူႉလၼ်ႇတီႇၶူႉပွင်ႇဝႆႉဝႃႈ ၼွႆးမိူင်းၼႆႉ မီး လဝ်ႈၵျႃႇသီင်ႇ ၵေႃႉလီဝ်ၵွၺ်း မေႃၶဝ်ႈလွႆၼိူဝ်မၼ်းတီႈသုတ်းၼႆယဝ်ႉ။ ဝၼ်း မိူဝ်းၼႄႈ သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ မီးၼွႆးၵူင်ႈမိုဝ်းလဝ်ႈၵျႃႇသီင်ႇၵွၺ်းယဝ်ႉ။ လူဝ်း ၽီဝ်မႃး မိူင်းမၢၼ်ႉ ဝူင်ႈၼိူင်ႈၼႆႉ ပေႃးၸိုၼ်းထတ်းသၢင်တူၺ်းလိုင် တၢင်း ယုမ်ႇယမ် သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵၼ်ဝႆႉမႃး ၼိူဝ်လဝ်ႈၵျႃႇသီင်ႇၼႆႉ ၵမ်ႇပႆႇလီၵ်ႈလၢႆး သင်။ တိုၵ်ႉမိူၼ်မိူဝ်ႈယူႇ တီႈၵမ်ႇၾႃႇၽၢႆႇပုၼ်ႉယူႇၵွၺ်း။

ပေႃးဝႃႈ ၶၢမ်ႈၶူဝ်ဢေႉၵီၼ်ႇမႃးၵေႃႈ လႆႈၶူႉဝႃႈ ၶဝ်ႈၼွႆးၶွပ်ႇၼမ်ႉ လီၼ်ႉလိၼ် မိူင်းသီႇပေႃႉၼႆႉယဝ်ႉ။ လႆႈၺၼ် ႁူၼ်းမၢၼ်ႈႁူၼ်းမိူင်းၶဝ် ၵၢၼ်ႇ ၶူဝ်ပၢၵ်ႇ ၵဝ်ပႃႉၽီၼ်ႇလူင်ၶလႈသင်၊ ႁႃႇသၢင်ႇၶၢမ်းမၢၼ်ႇတၢပ်ႈလူင်ဝႆႉၶလႈ သင် ၵွၼ်ႁၼ်မႃးၺပ်ႉတွၼ်ႈၶဝ် ၶိမ်းၸူၼ်တၢင်းလူင်ၼၼ်ႉ။ ၸူၼ်တၢင်းလူင်ၼႆႉ ၶွင်ႉဝႃႈ ၸူၼ်တၢင်းလူင်မိူင်းမၢၼ်ႉၼႆသေ လႆႈသိူဝ်ႇဝႆႉမိူဝ်ႈၽွင်းသိုၵ်းႁမ်ႇၾႃႇ ႁမ်းသွင်ၼၼ်ႉ။ မီးယိင်းသၢဝ်ၵွၼ်ႇ သိပ်းသွင်ၵေႃႉ ၼုင်ႈသိၼ်ႈၺႃင်ႉလီလီ ၼၼ်ႉသေ ႁႈၶေဝ်ႉတင်း ႁွင်ႉမွင်းသိူင်း။ ႁူၼ်းလၢႆးသွင်ၵေႃႉ ႁႈလၢႆးလီဝ်း ၶေဝ်ႉၼၼ်ႉၵေႃႈ လီၵၢမ်းၼႄႇ။ ထီင်ႈသမ်ႉ မီးႁူၼ်းၵေႃႉၼိူင်ႈ ၼုင်ႈၸူဝ်း ၼူၵ်ႉၼွႆးၵႃႈပုမ်ႇ ၵၼ်ၶွင်ႉဝႃႈ ၵိင်ႇၼေႃႇၼၼ်ႉသေ ႁႈလွမ်းသီင်ၵွင်းဝႆႉ။ ပူႇမိူင်းဢေႉၵီၼ်ႇၼႆႉ ပီၼ်ႁူၼ်းသုင်ၵေႃႉၼိူင်ႈ။ ၼႄႈၺၢမ်ႉႁမ်ႇဝႆႉသေ လီပ်ႈမီး လွႆလီလွႆဝၢၼ်။ ၼူတ်ႇမၼ်းႁမ်ႈၽွင်ႈၵေႃႈ ပေႃးၼွႆႈၶွၵ်ႇဝႆႉယဝ်ႉ။ မၼ်းပႆမႃးလူး တီႈသူႉလၼ်ႇတီႇယဝ်ႉ လၢတ်ႈတင်းၵႂၢမ်းတႆးသေ ၼွပ်ႇပၼ်ၸူင်ႉမွၵ်ႇ။ ၽိူဝ်ႇ သူႉလၼ်ႇတီႇ လိူၵ်ႈၵဝ်မွၵ်ႇၵၼ်ၺႃင်ႉလီသေပိူၼ်ႈၼၼ်ႉသေ ပၵ်းတီႈ ၸူၼ် ၶူဝ်မၼ်း လိူင်ႉၼင်ႇၼၢင်းယိင်းတႆးတၢင်ႇၵေႃႈၼၼ်ႉ ၼၢင်းယိင်း ၶလႈ လုၵ်ႈ ၵွၼ်ႇၶဝ် ၵွၼ်ႁၼ်လူမ်းၸူဝ်ႁမ်းလီဝ်။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶလႈ လိူဝ်းၶဝ်ၵေႃႈ လမ်လွႆႁၼ်မႄး။ ၵေႃႉပီၼ်ပူႇမိူင်းၼၼ်ႉ ၵဝ်ၼမ်ႉသွႆ သွႆႇၼွႆးၵွၵ်းငိုၼ်း သေ ၼွပ်ႇယိုၼ်ႈပၼ် သူႉလၼ်ႇတီႇထီင်ႈ။ ၼႆႉပီၼ်ၽိူင်ႈထုင်းတီႈ ၵၼ်ၺပ်ႉတွၼ်ႈ ပီႈၼွင်ႉမိူင်းႁဵ လိူဝ်းၶူဝ်ႉမွႆႈလွမ်းတၢင်းၼေႃးၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ယိမ်ႈ တူလုၺ်း လုမ်းႁႈဝီၼ်ၵွႆႇတိုင်ႈ လိူဝ်းၼေႃႈၺပ်ႉတွၼ်ႈမၼ်းၼၼ်ႉၶလႈ ၵမ်ႇတၼ်း

ၽဵင်ပ်ႉတႃႇသေႁိတ်း။ ႁူလ်းၵႃး ၸဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ လၢတ်ႈဝႃႈ လုမ်းလိူဝ်းတေပွႆႉ ႁပ်ႉတွၼ်ႈတီႈတၢင်းၼၼ်ႉ မီးထိင်ႈႁွၼ်ႇၼႆႉ။

ၽိူဝ်ႇၵွၵ်ႇမႃး ၵိပ်ႉၵမ်းၵွၼ်ႇႁွလ်း ၸဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ၶႂ်ႈလၢတ်ႈၵီႈသင် ၼႆ သူႉလၼ်ႇတီႇၶူႉပွင်ႇၵမ်းလိဝ်ယဝ်ႉ။ တီႈမၢၼ်ႈၼွင်းပႃႇမႆႉသၵ်းလူင်ၼၼ်ႉ ႁူၼ်းထဝ်ႈႁူၼ်းၶၵ်ႇ၊ လုၵ်ႈၶွၼ်းလၢႆးယိင်း၊ ၼၢင်းသၢဝ်ၸၢင်ႊလီၸၢင်ႊလဝ်းၶဝ် ၵွၼ်ၵၼ်ၵွၵ်ႇမႃး ပွႆႉႁပ်ႉၶိမ်းတၢင်း။ ၵၼ်ၵႃႈၵၼ်ဝိၼ်ၵေႃႈ ၵမ်ႇၵႃး ၵၼ်ၶႅဝ်ႇၵၼ်တိုင်ႈ၊ ၸူင်ႉမွၵ်ႇၵေႃႈ တိူဝ်းၼမ်သေ မိူဝ်ႈၼၼ်ႈ။ ပူႇမိူင်းၶဝ်ၵေႃႈ ပိၼ် ႁူၼ်းၵေႃႉလီမိုတ်ႈႁိုဝ်းၵေႃႉၼိူင်ႈ။ တၢင်းၵႃႈတၢင်းဝိၼ်၊ ၸူင်ႉလူင် လိူဝ်းၵၼ် ၵဝ်မႆႉၵူင်ၵၢႆႇဝႆႉ၊ သၢင်ႇၶၢမ်းလိူဝ်းၵၢႆႇဝႆႉၶိမ်းတၢင်း၊ မူႇၽုင်ႁူၼ်း လိူဝ်းၼုင်ႈ ၸူဝ်းၸၢင်ႊလီၸၢင်ႊငၢမ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ မီးလူင်ၵျူႇလွမ်းၶၢဝ်းတၢင်း သၢဝ်းၸၢႆႈလၵ်း ယူႇယဝ်ႉ။ ၸူင်ႉမွၵ်ႇလိူဝ်းၼွပ်ႇယိုၼ်ႈပၼ် သူႉလၼ်ႇတီႇၼၼ်ႉၵေႃႈ ပေႃးလႆႈ တၢင်ႇၵႃးလူင်လမ်းၼိူင်ႈတိမ်ပိုၵ်း။

ၶၢဝ်းတၢင်းသၢဝ်းၸၢႆႈလၵ်ႈၼႆႉ ၶိူင်သၢမ်လူဝ်းမူင်းၵိုင်ႇသေ သႂ်ၵႃးလူင် ၵေႃႈ ၶွတ်ႈလၢၼ်ႇၶဝ်ႈဝိင်းသီႇပေႃႉ။ ၵိၼ်ၶိုင်းလုၵ်ႈၶွၼ်းပိတ်ႇပၢၵ်ႇ ပႃးတင်း ပႂ်ႉလူင်ၵၼ်တိမ်ႈဝႆႉဝႃႈ ဝိလ်းၶမ်းၶူမ်း! (ၶူမ်လုမ်းႁပ်ႉတွၼ်ႈ)ၼၼ်ႉ သေ ၵမ်ႇၵႃး ၶွင်ႉသိၼ်ႇပႃးႁွၼ်ႇယဝ်ႉ။ ၸဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ၶလႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ လတ်း ၽၢၼ်ႇတူဝ်ႈပႆႉလူင်ၼၼ်ႉသေ ၶဝ်ႈမႃးၼွႆးဝိင်း။ ႁူၼ်းသီႇပေႃႉ မိုၼ်ႇၵျႃႈၶိုင် သၢမ်ပၢၼ်လိတ်းသိၼ်း ၵွၼ်ၵၼ်ၵႂႃႇသၢင်ႇၶၢမ်းလူင် ပိတ်ႇၵၼ်သေ ပွႆႉႁပ်ႉ တွၼ်ႈၶိမ်းတၢင်းလူင်။ သိင်ႁွင်ႈမွင်းၵေႃႈ ၵမ်ႇထၢတ်ႇ။ တၢင်းလၼ်ႁူၼ်း လိူဝ်း မႃးပွႆႉႁပ်ႉၼၼ်ႉ လႆႈႁၼ်ၶူၼ်းမႆႉၸၢင်ႈၽိူင်ႈ ၵမ်ႇၼၼ် သွင်ၸၢင်ႈ တင်းၼမ်။

ယဝ်ႉၵေႃႈ ၶွတ်ႈမႃးတၢင်းၽဝ်ႇၶွင်ႇဝိင်း တီႈပွၵ်ႉၵၼ်မၵ်းမၢဝ်ႉ တႃႇ ၸဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ၶလႈ ငိူၼ်ႈၼႂ်ႇၽႄႈငမ်းမိူင်းၶဝ် ယူႇသဝ်းၼၼ်ႉ။ ပေႃးပူၼ်ႉ တၢင်းႁူတ်ႉတီႈၽိူင်ႈယဝ်ႉၵေႃႈ လႆႈႁၼ်ႁေႃၶူၼ်းလူင်သွင်ၸၢင်ႈ ၵၼ်တႃးသီ ၶၢဝ်ဝႆႉၼၼ်ႉ။ ၽိူဝ်ႇႁၼ်ၶူၼ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ ၼွင်းလွႆသူႉလၼ်ႇတီႇ ၶူႉၵမ်းလိဝ်ဝႃႈ ၼႆႉပိၼ်ႁေႃမွႆႇ မိူင်းသီႇပေႃႉ တီႈၵၼ်မၼ်းတေလႆႈယူႇသဝ်းၼႆယဝ်ႉ။ ဝိပ်ႇ ယၢင်ႇၶူၼ်း ၵၼ်သူႉလၼ်ႇတီႇ လွမ်ထၢင်ႇဝႆႉၼၼ်ႉ ယင်းၵမ်ႇၼိူၵ်ႉတၢၼ်ႇ ႁေႃ မွႆႇမိူင်းသီႇပေႃႉ ၵၼ်လႆႈႁၼ်သိူဝ်ႈၼေႈတွႆႈတႃႇလင်ႇၼႆႉ။ ယင်းၵမ်ႇၼိူတ်းၼီႈ

တိၼ်ႁေႃမ်ႇၼႆၵေႃႈ ဝႃႈလႆႈၵွၼ်ႇ။ မီးၽၵ်းတူ၊ ႁူးလိၼ်း လႄႈ ၵၢၼ်း ဝိပ်ႇယၢင်ႇ ၽလၢင်ႇ။ မီးသူၼ်မွၵ်ႇႁၢင်ႈလီ လွမ်ႉႁွပ်ႈဝႆႉ။ မီးပႃႇယိူဝ်ႈၸိဝ်ၸိဝ် တင်းတူၼ်ႈ မႆႉတူၼ်ႈမွၵ်ႇ။ ၽိူဝ်ႇၸဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ တူလ်ႈၶၢင်းမႆႇမၼ်းၸဝ်ႈ လႆႈႁၼ်မၢၵ်ႇ တၢသူႉၸၼ်ႇတီႇၼႆႉ မိူၼ်ႁၢင်ႈ တေမိုတ်ႈယူႇႁူႇတီႈၼႆႉဝႆႉ။ ပလိၵ်ႈပွႆႉဝၢင်းႁေႃ ၵဝ်ၵေႃႈ ယုၵ်ႉႁွင်ႈသေတၵ်ႉယမ်ၵဝ်။ ၵႃႊပီၼ် ၸၢႆႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၸုၼ်ၼွႆးႁေႃ ၸပ်ႉယႆပွႆႉႁပ်ႉ တီႈႁိမ်းတၢင်းၼွႆးဝၢင်းႁေႃ။ တီႈၼႄႈႁေႃမ်ႇၼၼ်ႉတႄႉ လႆႈႁၼ် ၸိူဝ်းပီၼ်ပီႈၼွင်ႉၸဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇၵဝ် လုၵ်ႉသေပွႆႉႁပ်ႉတွၼ်ႈဝႆႉယူႇယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈ ပိူဝ်ႈ မူႇၽုင်ႁူၼ်းတင်းၼမ်ႁပ်ႉတွၼ်ႈ မၼ်းလိူင်ႉၼႆ လွမ်းတၢင်းလႄႈ ၼွႆး လွႆသူႉၸၼ်ႇတီႇ လႆႈၸုလ်ႉႁၼ် မိူၼ်မၼ်းလႆႈၽဵဝ် တီႈႁိူၼ်းၸဝ်ႈၵဝ်ႇမၼ်း ယူႇယဝ်ႉ။

* * *

ၽိူဝ်ႇပီႈၼွင်ႉ လုမ်းလိၼ်းသုတ်း တိုဝ်းၸပ်းတိၼ်ၽၵ်ႉမၼ်း ၸိူဝ်း ထွတ်ႇဝႆႉ ၸိူဝ်ၸပ်းဝေႈ တၢင်းၼွၵ်ႈၽၵ်းတူမႆႉသၵ်းလူင်ၼၼ်ႉသေ မိူဝ်းႁူႇ ယဝ်ႉ။ ၼွႆးႁေႃမ်ႇလူင်ၼႆႉ ႁိုတ်းဝႆႉ ၸဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ လႄႈ သူႉၸၼ်ႇတီႇ တင်း ၵွၼ်ႇယိင်းၵွၼ်ႇလႅၼ်းၸဝ်၊ ႁူၼ်းပႅၼ်းၽိူၼ်၊ မေႃမိုဝ်ႉ၊ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇလႅၼ်း ၸိူဝ်း လႆႈလွႆႉၼွႆးသိုင်ႇမိုဝ်ႉ လႄႈ လုၵ်ႈလၢင်ႈတၢင်ႇၸိူဝ်း မွၵ်ႈသိပ်းၵေႃႉႁွလ်းယဝ်ႉ။ ၸၢႆႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၸုၼ် ၼွႆးႁေႃၸိူဝ်းၼႆႉ ၸဝ်ၵမ်ႇပႆႇႁူႉ ၸဝ်ႈၸၢင်းမႆႇၸဝ် မီးလွႆလိူင်ႉ ႁိုဝ် ၵၼ်ဝႃႈၸၼ်ႉ။ သူႉၸၼ်ႇတီႇ ႁိုဝ်ႉမွႈႁူႇတေႉၵိူဝ်ႈ။ ၼွႆးၸၢဝ်းယၢမ်းႁိုင် သွင်လူဝ်ႈမူင်းၸၼ်ႉ လႆႈသိုပ်ႇမိုတ်ႈၵၼ်တင်း ပီႈၼွင်ႉၸိူဝ်ႉမိုဝ်း ၸဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇၸဝ်။ လႆႈႁူႉလွင်ႈပီႈၼွင်ႉ ၸိူဝ်းၸၼ်ႉ ၵမ်ႈၽွင်ႈလၢၵ်ႇလႆးၸႄႇလူင်။ မိူၼ်ၸင်ႇ ၸဝ်ႈၵူႈ ၸဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇၸဝ်ၼႆႉ ၸုင်ႈသၢင်ႇၵၢၼ်း မိူၼ်ရေသးဝႆႉ သေတႃႉ သမ်ႉၵဝ်ၸၢင်းယိင်းၵွၼ်ႇ ၵေႃႉၸိူင်ႈ ႁဵတ်းပီၼ်မေးၸၢင်းမၼ်းဝႆႉ။ ၵမ်ႇၽိုၵ်းၵမ်းသိၼ်ထမ်း။ မၢင်ႉၵိုတ်ႇလုၵ်ႈၵိုတ်ႇလၢင်း။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၸိူဝ်း ႁူမ်ႈၵူႈၵမ်ႇႁူမ်ႈမႄႈ တင်းၸဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇၼႆႉ မီးပီၼ်လိတ်းၵေႃႉ။ သွင်ၵေႃႉ တႄႉ တိုၵ်ႉပီၼ်ပၢၼ်ၵိၼ်ၸမ်ႉၸူမ်းမႄႈ။ ထိုင်ႈသမ်ႉလႆႈႁၼ် မႄႈပွႆႉၸဝ်ႈၵျႃႇ သိူင်ႇၸဝ်ပိတ်ႇၵေႃႉ။ ၸဝ်ပီၼ်မႄႈမႂ်ႈ။ ပီၼ်မေး ၸဝ်ႈလုင်း ၸဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇၸဝ် ၵေႃႉၸိူင်ႈ။ ၸဝ်ႈလုင်းၵေႃႉၼၼ်ႉ ၵဝ်မေးပီၼ်သီႇသိပ်းၵေႃႉ။ ပီႈၼၢင်း ၵေႃႉ

ပဵၼ်လုၵ်ႈပီႈလုၵ်ႈၼွင်ႉၵၼ်လမ်း ၽိတ်းၼႃႈၶိူၼ်းလႄႈ လႆႈထုၵ်ႇၶိုပ်ႈဢွၵ်ႇၶႃႈ ဝႆႉသေ မိူဝ်ႈလႅဝ်လင်ႇ ၸိုၼ်းၶွင်ႉမႃးယူႇတီႈသီႇပေႃႉ။ ၸမႈပွႆႉလဝ်ႈႁႃႇသႅင်ႇၶဝ် ၵေႃႉၼိူင်ႈ ၸိုၼ်းၸူၼ်ႉၽႂ်ႉၼေ လွင်ႈမၼ်းလႆႈႁူႉ ၶူပ်ႉၸၢၼ် ၼၢင်းၾႃႉဝိတ်ႉထူဝ်း ရီးယႃး[4] တီႈမိူင်းဢင်းၵိတ်ႉပုၼ်ႉၼၼ်ႉ။ လွင်ႈတၢင်းသုၼ်ႇတူဝ် လုၵ်ႈပီႈလုၵ်ႈ ၼွင်ႉတၢင်ႇလိူဝ်းတႄႉ သူႉလၼ်ႇတီႈၵေႃႈ ဢမ်ႇပေႉတွင်းလႆႈတၢင်းသႅင်ႈ။ ဢၼ် လၢၵ်ႇလၢႆးၼၼ်ႉတႄႉ ဢမ်ႇလႆႈႁၼ် ပီႈဢၢႆႈ လႄႈ ပီႈၼၢင်း ဢွၵ်ႇဢွၵ်ႇ လဝ်ႈ ႁႃႇသႅင်ႈ။ လႆႈၶူႉတႄႉ ႁႃႇယူႇဝႆႉတၢင်ႇဝႅင်းၼႆယဝ်ႉ။

လင်ႇၼႆႉတႄႉ သူႉလၼ်ႇတီႈ ၶႂ်ႈၼွၼ်းၼႄႇယဝ်ႉ။ ပဵၼ်ၽႄႈၼွၼ်း လိုင်ႉၶိုဝ်ၵေႃႈ တေၼွၼ်းလပ်းလႆႈယူႇႁွႆး။ ပေႃးထိုင်ႇတၢင်ႉဝၼ်းမႃးတႄႉ သူႉလၼ်ႇတီႈ တေၸတ်းလွႆလိပ်ႈႁၢၼ်းတူလွႆး လွင်ႈပီႈၼွင်ႉလိုဝ်ႉၸိုဝ်းလိုဝ်း လၢၵ်ႇလၢႆးၼႆႉ၊ လွင်ႈၶႃႈၶိူၼ်းလၢင်းၼႆႉ၊ လွင်ႈၸႃးႁႃပ်ႇႁၢၼ်ၸုၼ်ၼိူင်းၶႃႈ လႄႈ လွင်ႈပုၼ်ႈၽွၼ်းၼႄႈၸွင်မၼ်းယူႇ။ ၼႄႈၸွင်မၼ်းၼႆႉ ဢမ်ႇပွႆႉၸၢဝ်းယၢမ်းလႆႈ ယဝ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႈ ငဝ်လပ်းႁူႇၼိူဝ်တင်ႇမွၼ်း ၼိူင်းၶွင်ႈႁပ်ႉၸိၵ်ႇၼၼ်ႉႁမ်း ၼိူင်ႈ။ ႁူလ်းႁႃး ႁွပ်ႈလႆႈငၼ်းသႅင်တွႆႇမွင်း ႁမ်းၼိူင်ႈလႄႈ ၽိတ်းတိုၼ်ႇမႃး ၸိုၼ်း။ သူႉလၼ်ႇတီႈ လႆႉတႃႉတူလ်း ၶွင်ႈႁပ်ႉၸိၵ်ႇလူင် ဢၼ်ၵိုတ်းယူႇ မၼ်း ၵေႃႉလိဝ်ႁွလ်းၼၼ်ႉ။ ၶွင်ႈႁပ်ႉၸိၵ်ႇႁၢင်ႈလူင်ၼႆႉ ဢဝ်သဝ်လူင်လိုဝ်းၼႆႉ ၸၼ်ႈ ပဵၼ်သၢမ်ၶွင်ႈဝႆႉ။ ၶွင်ႈၼိူင်ႈတင်းၶွင်ႈၼိူင်ႈ လႆႈႁၢင်ႈမိူင်ႈမၼ်း ဢမ်ႇမိူၼ်ႁၼ် လႄသႈ။ ၶွင်ႈဢၼ်သူႉလၼ်ႇတီႈ လိုဝ်ႈယူႇၼၼ်ႉလၢမ်း ပဵၼ်တွၼ်ႈၽူဝ်ႇဝၼ်း ဢွၵ်ႇသုတ်းသုတ်း။ မီးၶူးလိဝ်းဝိပ်ႇယၢင်ႇပၢၼ်မႂ်ႇ ဢၼ်ယၢဝ်းလူင်ၼၼ်ႉသေ ဢဝ်ၽိူၼ်တင်ႇ ဝိပ်ႇယၢင်ႇမိူင်းယူးရူပ်ႉၶဝ် တမ်းပႆးဝႆႉ။ ငဝ်းလိတ်ႉလိုဝ်းႁၢမ်ႉ ဢူၼ်ႈၼၼ်ႉၵေႃႈ လတ်းၽၢၼ်ႇ ၽႄႈႁင်ႈလူင်လိုဝ်းၼၼ်ႉ ပွင်ႇပိဝ်မႃးထိုင် ၶွင်း ႁၢင်ၶွင်ႈႁပ်ႉၸိၵ်ႇလူင်ၼႆႉ။ ႁွပ်ႈငဝ်းလိတ်ႉထွင်ႇမႃးလူးလႄႈ ၼိူဝ်ႁွၵ်းငိုၼ်း သွင်ၶူလ်ႇ ဢၼ်တမ်းၶိမ်းၶၢင်ႈ ၾၵ်းတူဝိပ်ႇယၢင်ႇၾလၢင်ႇၼၼ်ႉ မႃပ်ႈၶိုဝ်ႈ သွင်ၶွင်မႃး။ ပေႃးလုၵ်ႉတီႈၾၵ်းတူလူင်ၼၼ်ႉ ႁွၵ်ႇႁူႇလိုင် တေလႆႈႁၼ် တၢင်းပႆၶၢင်ႈၶႃႈတင်းၸူဝ်လႆ လိုဝ်းဢဝ်ဝေႈသိုဝ်ႉဝႆႉၼၼ်ႉ။ ၶွင်းႁၢင်ၶွင်ႈႁပ်ႉ ၸိၵ်ႇလူင်ၼၼ်ႉတႄႉ ႁၢင်ႈၶိူၼ်းဝႆႉၽႅင်ႈၽႅင်ႈသေ ဝႆႉတႃႇႁူၼ်းမိူင်းၸဝ် မႃးႁူပ်ႉ

[4] Queen Victoria of British Empire

ႁၼ်ၶႄႈလဝ်ႈၽႄႉ။ သိူဝ်ႇတၢၼ်းသိူဝ်းမိူင်းၶၶႇၶႄၶႄလူင် တႅမ်ႈဝႆႉတင်းႁွင်ႈ။ တီႈၵွင်ႈတေႃႇၶႄႈတင်းၽီးၾွႆးဢၼ်ႉၼၼ်ႉ လႆႈႁၼ် မီးတင်ႇမွၼ်း ႁူလ်ႇလိုဝ် ႁွလ်း။ ႁွင်ႈၽေႃႇဝၼ်းတူၵ်းသုတ်းသုတ်းဢၼ်ႉၼၼ်ႉ မိူဝ်ႈႁူၼ်းပွၵ်ႈ လိၵ်ႈယၢမ်ႈ ပိၼ်ႁွင်ႈၵၢၼ်ဝႆႉပပ်ႉလိၵ်ႈ။ တိူၵ်ႉလႆႈႁၼ် ၶိုင်ႇပပ်ႉ၊ တိူၵ်ႈတင်ႈ၊ ၽိူၼ်တႅမ်ႇ တႅမ်ႇ လိူဝ်းၵဝ်ႁၼ်ႇႁၢင်းၶိူၵ်းၶဝ် ႁၢင်ႈမိူင်ႈဝႃႇဢၼ်ႉ။ ၽႄႈၷင်ႈၶေႃလူင် ၵၢၼ် ႁေႃႉဝႆႉ တီႈရူးလိုင်းလူင် ၼလႈ ၽွၵ်းတူလူင် ၵၢၼ်ၵွၵ်ႇၷူႇလူး တၢင်းပိၼၢင်ႈႁေႃ ဢၼ်ႉ ၶိူတ်းၶွႆႈမီးတၢင်းႁူမ်ႇလူမ်ႈဝႆႉ တႃႇသုၼ်ႇတူဝ်ၽွႆႉမၼ်း။

"လႅၢႉပလိၼ်း ... ၵိၼ်ၶဝ်ႈၶမ်ႈယဝ်ႉၶႄႈ"

လႆႈငိၼ်းသဵင်လဝ်ႈၵျူႇသဵင်ႇ။ ပိလတ်းႁွင်ႈလူင်ဢၼ်ႉသေ မႃးႁွင်ႉ သူႉလၼ်ႇတီ, တႃႇၵိၼ်ၶဝ်ႈၶမ်ႈ။ လဝ်ႈၵျူႇသဵင်ႇ ႁွတ်ႇၵႅဝ်သူႉလၼ်ႇတီႇယဝ်ႉ လွမ်လိမ်သွပ်ႉသိပ်ႉလၢတ်ႈတီႈသူႉလၼ်ႇတီ, လွင်ႈဝူႈႁၵ်ႉတေႉတေႉ ၵၼ်ဝူႈ ဢၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈၶူပူႇၵွၵ်ႇ ၶဝ်ႈၷူႇဢွင်းႁွင်ႈၵိၼ်ၶဝ်ႈလူင် ၵၼ်ႁၢင်ႈၺႃၼ်းဝႆႉ ၶိုၵ်ႉ ၶိုၵ်ႉဢၼ်ႉ ႁူၼ်းပႃးၽိူၼ် ၵေးလိၼ်ႇ ဢဵတ်ႈတွႆႇမွင်းၵွၼ်ႇ ၵၼ်ႁွႆႈဝႆႉတီႈရၼ်ႇ ႁၢင်းလၢင်ႉသွင်တူဝ်ဢၼ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီ, ပႆႇယၢမ်ႈႁၼ် ၶိူင်ႈၶူဝ်းႁၢင်းလီ တၢၼ်ႇ ၽိူၼ် ၼလႈ တင်ႇ မႆႉသီလိၼ်ၵမ်ႇလိူဝ်းတမ်းဝႆႉ ဢွင်းႁွင်ႈၵိၼ်ၶဝ်ႈဢၼ်ႉ။ ၽိူၼ်လူင်ဢၼ်ႉ ယၢဝ်းယၢဝ်းလူင်သေ ၶႄႈၽိူၼ်ၵေႈလိူမ်ႈဝႆႉ။ တိၼ်ၽိူၼ်ၵေႈ ၶိူၵ်းၵွၵ်ႇပိၼ်ႁၢင်းဝႆႉ။ မိူဝ်ႈလဝ်ႈၵျူႇသဵင်ႇ ႁၢင်ႈၺႃၼ်းတင်ႇဢင်ႈပၼ်ဢၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇလၢတ်ႈဝူႈ

"တႃႇႁဝ်းၼတႉ ၽိူၼ်လူင်ဢၼ်ႉ ယွႆႇၶႄ"

သဵင်တွတ်ႇႁူဝ်လွႆမၼ်း မေႃးပူၼ်ႉတီႈၶႄႇၼလႈ သူႉလၼ်ႇတီ, လွမ်မႆႈ လွႆ ႁူဝ်လဝ်ႈၵျူႇသဵင်ႇငိၼ်းၵူႇ။ လူဝ်ႉပၢၼ်ၵေႈ ယိင်ႈယွႆႇမႃးသေ ၼတႇဝၼ်း မိူဝ်ႈဢၼ်ႉ တေလႆႈၵိၼ်တၢင်းၵိၼ် ၵၼ်ႁူၼ်းပႃးၽိူၼ်ၶဝ် ႁၢင်ႈၺႃၼ်းတူဝ်ႈတၼ်း ပၼ်ဢၼ်ႉ တေႃႇလူဝ်ႉယဝ်ႉၵမ်ႇလွႆႈႁူဝ်။ ႁွပ်ႈဢၼ် ဢွႆးလွႆသူႉလၼ်ႇတီ, လွမ် လွမ်လူမ်းလွမ်းဝႆႉ။

"ပေႃးဝၼ်းဢိူင်ႈမႃးၼတႉ ႁူၼ်းႁိူၼ်းႁဝ်းၵေႈ တေဢမ်မႃးၵူၼ်း၊ တီႈ ၵေႃႇသုတ်း ၶွႆႈမီးလုၵ်ႈလၢင်းသီႇၵေႃႉ"

ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ တူလုၺ်းဝၢၼ်ႇငိုၼ်းဖေငိုၼ်း၊ ဝၢၼ်ႇဝေႈဖေဝေႈ လိူဝ်း လိူမ်ႈယၢတ်ႈယၢတ်ႈၼၼ်ႉသေ လၢတ်ႈလိူင်ႉၼႆႉ။ ၸင်ႇၶှျလႆႈၵိၼ် မူႇၼဝ်ႈၼမ်ႈ တျႇၼျပူႇၵွၵ်ႇ ၵမ်းၵွၼ်တၢင်းသုတ်းႁွၺ်း ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ပေႃးမေျှျပူၼ်ႉ လွင်ႈလိူဝ်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ႁူၼ်းပႆႇၽိူၼ်ၶတႃႉ ၼဝ်ႈၼဝ်ႈၵွၵ်ႇၵွၵ်ႇ ႁွၼ်ႈၵိၼ်ၼဝ်ႈ ၶလႈ သိုင်ႇ မိုဝ်ႉ ၶှင်းမၼ်းတီတ်ႇတီတ်ႇသေ ၶှၢင်ႈၶှၼ်းၽိူၼ်ၼဝ်ႈယူႇယဝ်ႉ။ မေျမိုဝ်ႉၵေႈ လႆႈၶှၢင်ႈၶှၼ်း တျႇၼဝ်ႈၼမ်ႈၼႆႉ ပေႃးႁိုင်လႆၢဝၼ်းယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၵေႈလိင်ႇ ပႆႇမႄး ပႆးတၢင်းၵိၼ်ၵၢင်းၵိတ်ႉၵမ်ႈၽွင်ႈၼၼ်ႉ သူႉၸၼ်ႇတီႇလၢတ်ႈဝႃႈ

“ၶှဝ်းၶတႃႉ ၶွႈၸိမ်းတူလုၺ်း တၢင်းၵိၼ်တႆးလီလီႁွၼ်ႇ”

တၢင်းၵိၼ်ၵၢင်းၵိတ်ႉ လိူဝ်းမႄးပႆးပၼ်ၼၼ်ႉ မိူတ်ႇႁွမ်ၵႄးလႄးၼမ် ပူၼ်ႉတီႈၼေႇ။ ၼမ်ႉၽၵ်းၵီးၼိူဝ်ႉၵေႈ သွၸၢင်ႇၶှၢင်ႇဝႆႉ။ ၵမ်ႇမိုတ်ႈသူပ်း။ ၼပူႇၵွၵ်ႇ ၵမ်ႇပႆႇပိၼ်လၢတ်ႈႁၢမ်းသေၶေႈ။ ႁူၺ်းၵႄး ၽိူဝ်ႇမႄးပႆး မီႇၽၵ်း ပိူင်ယွႆႇမၼ်းၼၼ်ႉၶတႃႉ သႅင်ႈၸွႆသႅင်ႈၶေးသေ ၼပူႇၵွၵ်ႇတူလုၺ်းၼေႈတေႃႇ ၵၼ်ဝႆႉယဝ်ႉ။ ၼိူဝ်ႉမေႈၸီၼ် ၵၼ်ၵမ်ႇပေႃးလၢၼ်းလီ၊ ၼမ်ႉၽၵ်းမၼ်းၼိူဝ်ႉ[5] ၵၼ်သွႆၸၢင်ႇၶှၢင်ႇ၊ ၽၵ်းယိူဝ်ႈၼိူဝ်းၼိူဝ်ႉ လိူဝ်းၵမ်ႇမီးသီသင်ၼၼ်ႉ။ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ၸိမ်းတူလုၺ်းၵမ်းၼိူင်ႈသေ လၢတ်ႈဝႃႈ။

“ၶှဝ်းၶတႃႉ ၶှိူတ်ႈႁိုဝ်ၵေႈ ၵမ်ႇၵိၼ်လႆႈ။ ၵမ်ႇမီးၼမ်ႉလီမ်ႉ သေ ၵိတ်း”

“ၶှဝ်းၵေႈ ၵမ်ႇထၢင်ႇဝႃႈ တေပိၼ်ဝႆႉလိူင်ႉၼင်ႇၼႆႉ”

သူႉၸၼ်ႇတီႇလၢတ်ႈ

“ႁူၺ်းၵႄး မေျမိုဝ်ႉၵေႈ ၼတ်းၸွႆဝႆႉ ၼင်ႇၵႄးမၼ်းပွင်ပိၼ်လႆႈ ၵမ်ႇ ၸွႆႈၶၼႇ။ ၶှဝ်းၶတႃႉ တေၵိၼ်”

မိူဝ်ႈသူႉၸၼ်ႇတီႇ ၸိမ်းတူလုၺ်းမီႇၼိူင်ႈတေႃႇမီႇၼိူင်ႈၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ႁွင်ႉမေျမိုဝ်ႉသေထိူတ်း။ သူႉၸၼ်ႇတီႇ လၢတ်ႈတီႈ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ။

[5] ၵျႇလူး

“ပေႃးသူလၢတ်ႈယဝ်ႉယဝ်ႉ ႁဝ်းၵေႃႈၶႂ်ႈယွၼ်းလၢတ်ႈၵိတ်းၸိူင်ႈ။ ပိုင်ႈသူ ဢပၵၢမ်းပၼ်ၵိတ်းၸိူင်ႈ”

“လႆႈလေႃႉ။ တေဢပပၼ်ၵူႈ။ ပေႃးၸႂ်ၸင်ႉ မၼ်းၵေႃႈတေႁူႉၸမ်ႉ မၼ်းၵူႉ။ လွင်ႈဝႃႈ ႁွပ်ႈတႃႇၶဝ်ႈၶမ်ႈၸႂ်ႉ ႁႃးပူႉၵွၵ်ႉ ၸၢင်လွင်ၵူႉၵႃးႁိုဝ်ၸႂ်ၵေႃႈ မၼ်းတေႁူႉၵူႉ”

ပေႃးမေႃမိုဝ်ႉ ၽဵဝ်မႃးႁိမ်းသူႉၸၼ်ႉတီႉ။ တႃႇဢပၵၢမ်းပၼ်ၸၼ်ႉ ၸဝ်ႈၵျႃႉသႅင်ႉၵေႃႈ လိပ်ႈႁၢင်ႊ ၶမ်ႉပေႃးပႃးလွင်ၵႃးႁိုဝ်။ သူႉၸၼ်ႉတီႉ လၢတ်ႈ တီႈမေႃမိုဝ်ႉ။

“သူၶတ်းလွင် လိူၵ်ႈလိူၵ်ႈသေ ႁွင်မိုဝ်ႉတၢင်းၵိၼ် ၸိူဝ်းၶၼ်ႁဝ်း တေလႆႈလွင်ၸၼ်ႉဢလႈ ႁဝ်းလူမ်းလွမ်းတေႉယူႉ။ ႁူလုမ်းၵႃး ႁဝ်းလွမ်းမႃး တီႈ ၸႂ်ႉၸႂ်ႉ ၶႂ်ႈယူႉမိူၼ်ၸိုင်ႉသူၶဝ်ၸင်ႉ လွမ်းမႃးႁွလုမ်း။ ပေႃးတေယူႉၸိုင်ႉသူၶဝ်၊ ႁဝ်းၵေႃႈ တေလႆႈၵိၼ်တၢင်းၵိၼ်တိုဝ်း ၶမ်ႉလွင်ႈဢၸႉ။ ႁွပ်ႈၸႂ် ဢတႉမိူဝ်ႈၸႂ်ႉ ၶႂ်ႈႁႂ်ႈသူၶဝ်ႁွင်မိုဝ်ႉ ၶဝ်ႈၽၵ်းတိုဝ်း ၸင်ႉၵႃးသူမေႃဝ်ႉၸၼ်ႉႁွလုမ်းလႃႈ”

ၽိူဝ်ႉလႆႈငိၼ်း ၵၢမ်းၶၼ်ဢပပၼ်ယဝ်ႉလိုင် ၸႄႈမေႃမိုဝ်ႉၵေႃႈ ၶိုၼ်း ယုမ်ႉယႂ်ႈလူင်မႃးသေ လၢတ်ႈဝႃႈ ဢတႉမိူဝ်ႈၽုၵ်ႈၵၢင်ၶွႆ တေႁွင်မိုဝ်ႉ ၸင်ႉ သူႉ ၸၼ်ႉတီႉသင်ႉ ၸႂ်ယဝ်ႉ။ တၢမ်းၶမ်ႈၸၼ်ႉႁွလုမ်း သူႉၸၼ်ႉတီႉ သူၼ်းႁူလုမ်း လႆႈ ႁူၼ်းပႂ်းၽိူၼ် ဢလႈ မေႃမိုဝ်ႉ တင်းသွင်ၵေႃႉယဝ်ႉ။ ၶႃသွင်ၵေႃႉၵေႃႈ ယုမ်ႉ ယမ်ၵူႉဝႃႈ သူႉၸၼ်ႉတီႉ မေႃႁူႉပွင်ႉၸိူဝ်ၶႃ၊ မေႃၵိူဝ်လိူဝ်ၸိူဝ်ၶႃ ၸႂ်ယဝ်ႉ။ တၢမ်တူဝ်သူႉၸၼ်ႉတီႉ ပႆႉႁူႉတူဝ်ဝႃႈ တူဝ်ႈတၼ်းၶမ်ႉတၼ်းၸႂ်သေတႃႉ လွင်ႈ ဝႃႈ မၼ်းတေယိပ်းၵမ် ၵၼ်ၸႄႈႁေႃတေႃႁူၼ်းယဝ်ႉ ၶၼ်ဝႃႈၸၼ်ႉဢတႉ လႆႈၸေ ၸဝ်ႈၵျႃႉသႅင်ႉၵူႉယဝ်ႉ ၶမ်ႉလွင်ႈႁိုဝ်။

ထၢၼ်ႈငၢၼ်းၸဝ်ႈၵျႃႉသႅင်ႉၵေႃႈ လိၵ်ႈလႆႈၵူႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈႁူးပွၵ်ႈ ၵၼ်ၸွင်းၸႄႈႁေႃတေႃႁူၼ်းၸႂ်ႉ လႆႈၶဝ်ၵၢမ်း ၸဝ်ႈၵျႃႉသႅင်ႉမိၵ်းမိၵ်း။ ႁူလုမ်းၵႃး ၸဝ်ႈၵျႃႉသႅင်ႉၵေႃႈ လႆႈလွင်ၸိူဝ် သူႉၸၼ်ႉတီႉ ယိပ်းၵမ်မေႃမိုဝ်ႉၶဝ်ၵူႉ လိူင်ႉ ၸင်ႉၸႂ်။

ၸၢင်းၵေႃးသတြီးယွႆးၵေႉၸႂ်ႉ မေႃယူႉသဝ်း မဝ်းမဝ်းမၢင်းမၢင်း

ႁွၺ်း။ ၵမ်ႇမေႃဝ်ႉသလေႇဢေႃႈတႃ။ လဝ်ႈႁျူႇသိင်ႇ ယၢမ်းလႆႈမႆႈလွင်ႈမႃး လွင်ႇ သူႉလၼ်ႇတီႇ တေမေႃယူႇ ၶွင်းႁၢင်ႈၶွင်းႁေႃယူႇႁိုဝ်ၼႆ။ ယၢမ်းလႆႈမႆႈလွင်ႈမႃး လွင်ႇ မၼ်းတေမေႃၵုမ်းထိင်း ၵၢၼ်ၶွင်းဢေႃႈႁေႃတေႃႉႁိူၼ်း ၶလႈ ၶႃႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၸုၼ် ၶွင်းႁေႃယူႇႁိုဝ် ဢၼ်ဝႆႉဢၼ်ႉ။

လီမ်မိူဝ်ႈၶဝ် ပႆႇသွၼ်ႉမိင်ႈဢၼ်ႉ လႆႈၵုပ်ႇၵုမ်တူၵ်းလူင်းၵၢၼ်ဝႆႉဝႆႈ တေၵမ်ႇယူႇလွမ်း ပီႈဢွင်ႉလိူဝ်ႉၶိူဝ်းၽႆႇလႆ ၶွင်းႁေႃႁိူၼ်းၵၢၼ်လီဝ်ၵၼ်ၼႆ ယဝ်ႉ။ ၶေႃႈတူၵ်းလူင်းၶေႃႈၼႆႉ ၶႂ်ႈၶတ်းၵၢၼ်ဝႆႉတင်းၽိူင်ႈပိူင်ပၢၼ်ၵဝ်ႇ။ တီႈ သီႇပေႃႉၼႆႉ မီးပီႈဢွင်ႉလိူဝ်းၵၢင်ႈၵၢၼ်းဝႆႉ ပေႃးလဝ်ႈႁျူႇသိင်ႇပၼ်ႁိူၼ်းလိူင် တေမႃးယူႇလွမ်းႁိူၼ်းလီဝ်ၵၼ်။ လီမ်မိူဝ်ႈႁွၼ်ႇၵေႃႈ ယၢမ်းယူႇသဝ်းလွမ်းၵၼ် မႃးလိူင်ႉၼႆ။ မိူဝ်ႈလီဝ်ၶတႃႉ ၵမ်ႇလႆႈလိူင်ႉဢၼ်ယဝ်ႉၶလႈ ပီႈဢွင်ႉလိူဝ်း ဢၼ်ႉ တေၵမ်ႇပိင်းပေႃးလွႆၶဝ်။ ၵိဝ်ႇလိူၺ်ႈလွင်ႈၼႆႉ လဝ်ႈႁျူႇသိင်ႇ ၵမ်ႇ တပ်ႈမႆႈလွႆယဝ်ႉ။ လီမ်မိူဝ်ႈဝၼ်း လင်ႇႁၢဢိဝ်ႁွၺ်း မေးဢွၼ်းမၼ်းပေႃးဢေ ဢမ်ႉၵတ်ႉ လွင်ႈဝႆႈ မၼ်းၵမ်ႇလူဝ်ႇႁပ်ႉ တၢင်းလွႆႈထိမ်ၸွႆ ဢၼ်ဝႆႉဢၼ်ႉ။

ပေႃးၵိၼ်ၶဝ်ႈၶမ်ႈယဝ်ႉ လဝ်ႈႁျူႇသိင်ႇ လူဝ်းသူႉလၼ်ႇတီႇ ဢေၶွင်း ႁေႃ ၵူႊလွၵ်ႉၵူႊလိင်ႇ။ ၶိုၼ်ႈတၢင်းၶိူဝ်သေ ဢေပေႃး ၸၢၵ်ႇသုၼ်ႇလီဝ်ၶဝ် ဢၼ်ႉ။ မီးၶွင်ႈလိုဝ်ႈသဝ်း ၵၢၼ်တိတ်ႇယႅၼ်၊ ၶွင်ႈဢမ်ႉၶိုၵ်ႉၶိမ်ႉ၊ လၢၼ်း လိူဝ်း သွႆႇဝႆႉ ၶိင်ႈလိၵ်းႁေႃႉယုင်း၊ ၶွင်ႈဢွၼ်း ၵၢၼ်ႁူၢင်ႈတၢၼ်ႇမွၵ်ႈ ၶွင်ႈလိၼ်ႈႁိုင်း သိၼ်းလိၵ်ႉၶွင်ႈၶိူင်ႈဢၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၸိပ်ႇယၢင်ႇပၢၼ်မိူင်းႁႆးၵေႃႈပႃး။ ၸိပ်ႇယၢင်ႇ ပၢၼ်မွႆႇၵၶမးရိုးႁူဝ်း၊ ၸိပ်ႇယၢင်ႇမၢၼ်ႉ လေႃးၶလးဝႆႉသိင်ႈယဝ်ႉ။ တီႈၸၢၵ်ႇ သုၼ်ႇလီဝ်ၶဝ်ၼႆႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ တိုၼ်းတေၽိူမ်ႉထိမ်သွႆႇ ၶူဝ်းႁိူၼ်းထိင်ႈယူႇ ၵမ်ႇႁၢင်ႉ။ မိူဝ်ႈယူႇတီႈ ၵေႃးသတြီးယွႆးဢၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ယၢမ်းႁၼ်ၶွင်ႈ ႁူၢင်ႈလူင် ဢၼ်မီးတိုမ်းသုင်သုင်ဢၼ်ႉယူႇသေတႃႉ ၵမ်ႇၶိုတ်းတၢၼ်ႇ ၶွင်ႈ လူင်လိူဝ်းၼႆႉယဝ်ႉ။

ၸေႃႈၸိၼ်ႇၶူဝ်းၶွင်း တႃႇၶုပ်ႇၵွၵ်ႇၵေႃႈ ႁၢင်ႈၶိၼ်းယဝ်ႉမူတ်း။ သုတ်းၼႆၵေႃႈ ယွၼ်ႇဝႆႉသေ ၵဝ်တိၼ်သုတ်းၼိပ်းသွႆႇတွႆႈၸေႃႈႁွပ်းဝႆႉ လီလီ ငၢမ်းငၢမ်း။ မိူင်းၼႆႉ မီးဢေဝ်ၶႂ်ႈပႃႇ။ ၵူၼ်းလိူဝ်းလူႉႁၢႆ ႁွပ်ႈဢေဝ်ၶႂ်ႈပႃႇၵေႃႈ မီး တင်းဢမ်။ ပေႃးတေယွၼ်ႇသုတ်းဝႆႉသေ ပွႆႇၶႂ်ႈမၼ်းႁၢင်ႈလီႁွၺ်းၶတႃႉ ၵမ်ႇ

ပဵၼ်။ လႆႈသုၺ်ႇၸႅင်ႈၶႄႇယုင်းဝႆႉ တင်းၶေႃသေတႃႇ မိူဝ်ႈတေယွၼ်ႈသုတ်းၵေႃႈ လႆႈၽႃင်ႇဝႆႉတႃႇသေႈ။

လုၵ်ႈလၢင်ႈၸဝ်ႈ ၵဝ်ၶမ်ႇၸႅင်ႈဝၢၼ်ႇ ပႆႇသူင်ႈထိုင်ၸိူဝ်ႉလၢၼ်း။ လဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႈ ၵွႆႉလုၵ်ႈလၢင်ႈၵေႃႉၼၼ်ႉ ၶွႆႈၸၢႆႉလၢႆးတၢၼ်း လိူဝ်းဢၼ်တႆႈဝႆႉၼၼ်ႉ။ တၢမ်းၸမ်ႈၼႆႉ ပဵၼ်တၢမ်းၸမ်ႈၵမ်းထူၼ်ႈသိူင်ႈ ၼင်ႇတၢမ်းၸမ်ႈလိူဝ်းၶႃင်းလီ တီႈသုတ်း ဢၼ်လဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႈ မုင်ႈမွင်းၵွႆလႆမႃးၸၼ်ႉယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႈ ႁွတ်ႈဝႆႉ ၸႅၼ်သူႉလၢၼ်ႈတီႈသေ ၸူမ်ႁွမ်ၸူၼ်ႁူဝ်သူႉလၢၼ်ႈတီႈ။ လႆႈၸူမ်ပႃး ၵႃႈၸမ်ႉႁွမ် သိတ်းဝႆႉတၢင်းလင်မၢၼ်ႁူၸၼ်ႉႁွၼ်ႈ။ ၶႃသွင်ၵေႃႉ တေၶိုၼ်း ၸူၼ်ႉၶၢႆးၵၼ် တူဝ်ထူပ်းတၢႆႁၼ်မိူဝ်ႈၼႆႉ။ တေၵုပ်ႈၵုမ်ၵၼ် လွင်ႈမုင်ႈမွင်းမိူဝ်း ၼႄႈ၊ လွင်ႈလိူဝ်းထုၵ်ႈလီမ်ႈၵွႆ ၶလႈ လွင်ႈၼႄႈၶေႃတေႃၵျူၼ်းယဝ်ႉ။ ထႅင်ႈသမ်ႉ ၶႃတေလႆႈၸွၼ်းလွမ်းၵၼ် တီႈၵွင်ႈၸွၼ်းလဝ်ႈၵဝ်ႉ၊ ၵွင်ႈၵျူၼ်းလဝ်ႈၵဝ်ႉ ၵမ်းၵွၼ်တၢင်းသုတ်းယဝ်ႉ။

တီၼ်းၽွႆးလိူဝ်းၸၼ်ႉၵေႃႈ လႆႈတႆႈဝႆႉ ၸင်ႈလဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႈၸွႆႈလႆႈ ၸွႆႈ ပဵၼ်ၸၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၵၢႆးမွႆးၸႅင်ႈ လိူဝ်းၽုၵ်ႈဝႆႉ ၸိူဝ်ပၢၼ်းတၢပ်ႈလွႆ ၶိမ်းႁွမ်းၶဝ် ၸၼ်ႉၵေႃႈ ပိဝ်ဝႆႉၸွႆးလူမ်း။ လဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႈ လၼ်တူဝ်သူႉလၢၼ်ႈတီႈ မႃးၸင်ႈ လွမ်းမၼ်း။ သူႉလၢၼ်ႈတီႈၵေႃႈ ၵဝ်ႁူဝ်မၼ်းၵိင်ဝႆႉ ၸွႆးၵူၵ်းလဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႈ။ ၸွႆးလွႆၶႃသွင်ၵေႃႉ ၵမ်ႈမီးလွႆ ၸွႆႈယႃႇၵဝ်း တေႃႈတၢမ်းၸမ်ႈၶၢင်းလီၵွၼ်ႈ ဢၼ်တီႇတတ်ႈယိၼ်ႈသီႈသီႈဝႆႉၸၼ်ႉ။ တင်းသွင်ၵေႃႉ ယူႈၸိမ်ၸိမ်သေ ပၵ်းတႃ တူလ်းၵေႃႈၸွင်ၸမ်ႉ ဢၼ်ဢဝ်ငဝ်းလႅင်းလိူၼ် ၶၢတ်ႈႁူမ်ႈဝႆႉၸၼ်ႉ။ လႆႈသုတ်ႈ ၸူမ် ၵၢႆးၶိုၼ်းလိၼ် ဢၼ်လုၵ်ႉတီႈၽွင်ႈၸမ်ႉတူႈ ပိဝ်မႃးၸၼ်ႉ။

လဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႈ ပူတ်းမၢၼ်ႈတႃမၼ်းသေ လပ်းတႃဝႆႉၵမ်းၸိူင်ႈ။ ႁွပ်ႈ တၢင်းၸုလ်ႉႁၼ် ဢၼ်ဢမ်ႈလၢင်းၵုလ်ႉၵွၵ်ႈပဵတ်ႈလႆႈၸၼ်ႉၶလႈ ဢမ်ႈလၢင်း ၸွၼ်းလပ်းလႆႈ။

“လၢႆႉပလိင်း … ၶဝ်းသိူဝ်းၵွႆတေႉၵိူဝ်ႈ။ မိူဝ်ႈလီဝ် ၶဝ်းတေပဵၼ် ႁူၼ်းၵေႃႉလူမ်းသိူဝ်းသေပိူၼ်ႈ ၸွႆးၵမ်ႈၽႃႈယဝ်ႉဝႃႈ။ ယိူင်းဢၢၼ်းၶဝ်း ၵွၵ်ႈ ၸွၵ်ႈမိူင်းႁူႉၸၼ်ႉ လပ်းပႃးလွမ်းၶဝ်းမႃးတင်းသိင်ႈဢမ်ႈၵႃး ပႃးလိုဝ်သေ ဢၼ်ၶဝ်းယိူင်းဢၢၼ်းဝႆႉၸၼ်ႉႁွၼ်ႈ။ သူၸွႆႈႁူႉ။ ၶဝ်းၶီတ်းယဝ်ႉတင်းသိင်ႈလူး။

လွင်ႈၵူဝ်ႈ။ ႁဝ်းပူၼ်ႉပေႉလႆႈတင်းသိူင်ႈမႄးယဝ်ႉ ၵမ်းၼႆႉ”

ႁူလ်းၵႃး သူႉလၼ်ႇတီႈ ၵမ်ႇၶၢၼ်မႄးသေၶေႃးၸၼ်ႉၸတႃႉ လၢၵ်ႇ လၢႆးၸေႃႇ။ ၽိူဝ်ႇလဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇႁူမ်ႈတူလ်း လႆႈႁၼ် သူႉလၼ်ႇတီႈ ပေႃးၸွၼ်း လပ်းႁူႇယဝ်ႉလူး။ ၵႜမ်ႈသူႉလၼ်ႇတီႈ တိူဝ်းလိူင်ၶွင်ႇမႄးသေ မိူဝ်ႈၵၢင်ဝၼ်း။ ၶူၼ်ႁူဝ်သီၶွၼ်ႇလမ်ႉယၢဝ်းယၢဝ်းမၼ်းၵေႃႈ ပႆႉတၢင်ႇဝႆႉၽိူဝ်သူပ်းမၼ်း။ ႁွပ်ႈ လႆႈၶဝ်ႈ ပၢင်ႁပ်ႉတွၼ်ႈလၢႆလၢႆတီႈ၊ လႆႈႁူပ်ႉထူပ်းၽူႈၵူၼ်းလၢႆလၢႆၵေႃႉၶလႈ ႁိူဝ်ႉၸေႃႇယဝ်ႉယူဝ်း။ ပိၼ်ႁိူဝ်ၵေႃႈယဝ်ႉ တွၼ်ႈတႃႇ လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ တီႈမိူင်းသီႇ ပေႃႉၼႆႉ ပေႃးသူႉလၼ်ႇတီႈ မီးၵႂၢမ်းၶၢင်ႈမၼ်းၼႆၶတႃႉ ႁတ်းတေႃႇသူႈႁူၼ်းလွင်ႈ ယူႇယဝ်ႉ။

လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ ၶိုၼ်းၶုၵ်းလွင်ႈလႆႈ လွင်ႈတင်း တီႈႁၢၼ်ႉတၢင်းဢိၼ် မႃးရီဝ်ႊ[6] ဝိင်းတႅၼ်ႇဝွႆႇ မိူဝ်ႈဝၼ်းၸွႆးလိူၼ်ၾႅပ်ႇဝႃႇရီႇ 1952 ဝၼ်းၸိူင်ႈ။ ဝၼ်းၼၼ်ႉၵတ်းၸေႃႇ။ လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ ၽိူဝ်ႁူႇပၢင်ပွႆးဝၼ်းၵိူတ်ႇလူႉမၼ်း ၵၼ် ပိၼ်ႁူၼ်းမိူင်းၵေႃးသတြီးယွႆး။ လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ လုၵ်းဢိၼ်ၸမ်ႉမၢၵ်ႇယိၼ်း သေမိုင်တူလ်း လဝ်ႈပွႆးဝၼ်းၵိူတ်ႇ ၵမ်ႇၽိပ်ႉတႃသေၵိတ်း။ လိမ်မိူဝ်ႈ လႆႈ မိုတ်ႈၵၼ် တီႈပၢင်လုၵ်ႈၶိူၼ်းၸွၵ်ႈမိူင်းႁူပ်ႉထူပ်းၵၼ်ၸၼ်ႉ လွင်ႈလဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ လပ်းဝႆႉ ၸိူဝ်ယိင်းသၢဝ်ၵေႃႉၼႆႉ။ သၢဝ်ၵေႃးသတြီးယွႆးၵေႃႉၼႆႉ ၵမ်ႇမိူၼ် ပိူၼ်ႈတၢင်ႇၵေႃႉ။ ႁွပ်ႈၸႄႈမၼ်းမီးမႆႇလီႁၵ်ႉ။ ႁွပ်ႈတၢင်းၵုၼ်ႇလွႆ၊ ၸႄႈသွႆ တႃၵီး၊ မေႃယုမ်ႇယမ်တူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႇၶလႈ လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ ၶႂ်ႈႁူပ်ႉၶႂ်ႈႁၼ်ယူႇတႃႇ သေႇ။

လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ လႆႈပၼ်ၶၢဝ်းယၢမ်းၶိူင်သီႇလိူၼ်သေ ဝိင်ႈသၢဝ်ၵေႃႉ ၵၼ်လိုဝ်ႈဝႃႈ ၵိင်းၵူဝ်း ၸၼ်ႉယဝ်ႉ ၽၢင်ႉႁူႉတူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႇဝႃႈ လူဝ်းပၢၼ် မၼ်း ၵမ်ႇမီးၵိင်းၵူဝ်း ၵမ်ႇပိၼ်ၼႆယဝ်ႉ။ ၶမ်ႈၼႆႉၶတႃႉ လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ မီး ၽိၼ်ၵၢၼ်ဝႆႉ။ လွမ်ပွႆႉတိုဝ်ႉတၢင်း တႃႇလၢတ်ႈႁၢမ်း ယွၼ်းႁူပ်ႉႁူႈသွၼ်ႉမိင်ႈ ၵၼ်။ ယၢမ်းလွႆတေလီသေပိူၼ်ႈၼႆယဝ်ႉ။ တေလႆႈလၢတ်ႈ မိူဝ်ႈပိူၼ်ႈတွႆႇတိုင်ႈ ၽိင်းၵၼ်လဝ်ႈၵဝ်ႇထုၵ်ႇလွႆၸၼ်ႉႁႃႉ။ တေလႆႈလၢတ်ႈမိူဝ်ႈၵုပ်ႇၵေႃႁၼ်ႁႃႉ။ တေလႆႈလၢတ်ႈ မိူဝ်ႈဢိၼ်မၢၵ်ႇဝၢၵ်ႈၸွင်ဝၢၼ်ႁႃႉ။ ဝူၼ်ႉႁူင်ဝႆႉ။ တၢင်းဢိၼ်သင်

6 Mario

ၵေႃႈ ဢမ်ႇလၢင်ႉဢိုၼ်လူင်းၶေႃးလႆႈ။ မိူဝ်ႈၵူၼ်းပႆႇၽိူၼ်ၶဝ် သပ်းလႅင်းၸေ ၶေႃးပွင်ႇၽဵင်း ဢူဝ်ႊသူဝ်ႊလေႊမီဝ်ႊ[7] ၼၼ်ႉၵေႃႈ ဢမ်ႇသူၼ်လွင်ႈသေဢိတ်း။ ႁွပ်ႈလိူၵ်ႈလႆႈ ၼၢင်းယိင်းၸၢင်ႇ ဢိင်းႁိူဝ်းၸလႈ ႁူႉဝႆႉဝႃႈ မၼ်းလိူၵ်ႈႁူၼ်းဢမ်ႇ ၽိတ်းၼႆႁွၵ်ႈ။ ႁူဝ်းၵႃး ၼွႆႈၽႅၼ်မိူဝ်ႈၼၼ်ႈ ဢိင်းႁိူဝ်းလူး။ လွင်ႇသွၼ်ႇပႃး လဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇဝႆႉယူႇႁိုဝ်။ ဢမ်ႇႁူႉလွမ်းလႆႈ။ တေၵွႆႈဢိင်းႁိူဝ်း ၽၢတ်ႇယၢၼ် ပေႃးၸမ်ႈပီႈၼွင်ႉလိုဝ်ႉၼိုဝ်းမၼ်းသေ မိူဝ်းလွမ်းသီႇပေႃႉ ၼႆၵေႃႈ လဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ ဢမ်ႇသိုဝ်းလၢတ်ႈ။ သွၼ်ႇဝႃႈ ဢိင်းႁိူဝ်းယိုၼ်ႁပ်ႉ တႃႇသွၼ်ႉမိင်ႈၵၼ်ယဝ်ႉ သေတႃႉ လဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ လွမ်မႆႈလွင်ႈ တၢင်းယၢပ်ႇၽိုတ်ႇ လိုဝ်းတေလႆႈႁူပ်ႉႁၼ် မိူဝ်ႈႁူပ်ႉႁူႈသွၼ်ႉမိင်ႈၵၼ်ၼၼ်ႉ။

ၶႃသွင်ၵေႃႉၼႆႉ ပဵၼ်တၢင်းၵေႃႉၵၼ်သေဢမ်ႇၵႃး ပဵၼ်လူႉႁၢႆႉၵၼ်မႃး။ တၢင်းသွင်ၵေႃႉ မေႃမိင်းမဝ်းလွမ်းၸၢဝ်းယၢမ်း မိူဝ်ႈၶႃသွင်ၵေႃႉ လႆႈႁူပ်ႉႁၼ်ၵၼ်။ ပေႃးဝၼ်းသပ်းမႃး ၵႂႃႇႁူဝ်ႇၸလႇလွမ်းၵၼ်ၼိူဝ်လွႆ မုင်ႈတူၺ်းပၢင်ႇယိူဝ်ႈပဵင်းလူင် ဢၼ်ဢမ်ႇသုတ်းဢမ်ႇဝႆႈလႆႈၼၼ်ႉ။ ၼင်ႈဢုပ်ႇၵၼ် လွင်ႈပႆႇဝူၼ်ႉၸပ်ႉ ႁူႉယၢင်ႇ၊ တၢင်းမုင်ႈမွင်းၽွင်ႉမၼ်း။ လိၵ်ႈလၢႆးတၢင်းႁူႉတၢင်းႁၼ် ႁူႉလွင်ႈလွင်ႈယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈ ဝၼ်းၽိုင်ႈၾႃႉဢမ်ႇလီၼ် ဢွၼ်ၵၼ်ႁူႉၸလႇ ႁူင်းၸၼ်လွႆ၊ ႁူင်းၶေလၢတ်ႈလိုင်းလွႆယဝ်ႉ။ တီႈၼၼ်ႉၸဝ်လၢင်ႉႁူႉႁၼ် ၽိုင်ႈၸင်ႈဢၼ်မႂ်ႇ လိုဝ်းၸဝ်ပႆႇယၢမ်ႈႁူႉၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈၶႃသွင်ၵေႃႉ ဢၼ်ပဵၼ် ယိင်းၼေႃႈၽိူၵ်ႇႁၢင်ႉလီလီ တၢင်းႁူၼ်းမီးသီၵေႃႉၼိူင်ႈ လုင်မိုဝ်းမႃးလိုင် မၢင်ႉပွၵ်ႈလႆႈငၼ်း သိင်သေႃႉၶေႃး ၵၼ်။ ၶႃသွင်ၵေႃႉ လႆႈႁၵ်ႉၵၼ်မႃးႁိုင်တၢၼ်ႇၼႆႉၵေႃႈ ပႆႇတွၼ်ႉလၢတ်ႈဢွၵ်ႇ ၵၼ် တႃႇတေႁူပ်ႉႁူႈသွၼ်ႉမိင်ႈပဵၼ်ႁိုၼ်း။

မိူဝ်ႈႁိၼ်ၶဝ်ႈၶမ်ႈယဝ်ႉသေ မိူဝ်ႈမၢၵ်ႇဝၢၵ်ႈၶွင်ဝၢၼ် ပႆႇၽဵဝ်မႃးၼၼ်ႉ လဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ ႁဵတ်းႁိူဝ်ၵေႃႈ ဢမ်ႇယိုၼ်ႉလႆႈလွင်ႈမၼ်းယဝ်ႉ။ မၼ်းလူၵ်းဢၵ်ႇ ဢိပ်ႇၶတ်းတီႇပႃႇ ဢၼ်သွင်ႇဝႆႉမွင်းႁူဝ်း။ ပိုတ်ႇဢိပ်ႇၼၼ်ႉသေ လူၵ်ႉဢၵ်ႇမွင်း ႁူဝ်း ဢၼ်ႁိုဝ်ႈမၢပ်ႈဝႆႉၼၼ်ႉ တမ်းၸိူဝ်ၽဵၼ်ႇသီၶၢဝ် ဢၼ်သိုဝ်ႇဝႆႉၸိူဝ်ၽိူၼ်။ ဢိင်းႁိူဝ်း တူဝ်းမွင်းႁူဝ်း ဢၼ်ပႃးသိင်လိင်သီလိုတ်ႈၵၢၵိုၼ်ႈ တၢင်းသိင် လိင်ႇလွမ်ႉဝႆႉၼၼ်ႉသေ လိမ်းထူဝ်ႈလွင်ႈၵူႈၵမ်းၸိူင်ႈ။ သီသိင်လိင်ၼႆႉ မိူၼ်

7 O Sole Mio

တင်း ယိူင်ႈၵၢဝ်သီၶွင်ႇ တီႈၵႅမ်ႈၵိင်းၵူဝ်းဝႆႉ။

“ၵိင်းၵူဝ်း ... တင်းမွင်းႁူၺ်းၼႆႉသေ ၶဝ်းၶိုၼ်ႈယွၼ်းႁူပ်ႉႁူႈသွၼ်ႉ မိင်ႈသူၵူဝ်ႈ”

လဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႇ တင်းလၢတ်ႈတင်းသၼ်ႇ ၶတ်းလႅဝ်တႃႉယိပ်းမိုဝ်း ၵိင်းၵူဝ်း။ တီႈၼိဝ်ႉမိုဝ်းလဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႇ ၶိူဝ်ႉလီႈပေႃးဝၢၵ်ႉသေ လၢင်ႈလိတ်းလိတ်း မႃး။

“တိုဝ်းတူၺ်းၶလႈ။ ယဝ်ႉၵေႃႈ တွပ်ႇပၼ်ၶဝ်းၼေႃ”

လဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႇသိုပ်ႇလၢတ်ႈ

“သႅင်လႅင်လုၵ်ႈၼႆႉ တၢင်တူဝ်တၢင်းၶၵ်ႉၶဝ်းယဝ်ႉ”

မူဝ်ႈလဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႇ ၽိုၵ်းလၢတ်ႈႁၢမ်းယွၼ်းႁူပ်ႉႁူႈသွၼ်ႉမိင်ႈ ၶင်း မၼ်းၵေႃႉလဵဝ်ၼၼ်ႉ မၼ်းလွမ်ဝူၼ်ႉထႃႈ ၶေႃႈတွပ်ႇၵိင်းၵူဝ်း ၵၼ်လၢင်းပဵၼ် မႃးလႆႈ လႆၢယၢင်ႇၼၼ်ႉ။ ႁူၺ်းၵႃး ၼမ်ႉတႃၵိင်းၵူဝ်း တေယွႆႉလႆမႃးၼႆၶတႃႉ ၵမ်ႇဝူၼ်ႉလူဝ်ႈသေပွၵ်ႈ။ ႁွပ်ႈၼႆ လဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႇႁၢင်ႁၢႆႇ။ တေလႆႈၶိုတ်းသၼ် ၵေႃႈၵမ်ႇၶူႉ။ ၼႅတ်ႈၵဝ်ၽႄႈလိတ်ႉၵွၼ်ႇၼႂ်းထွင်း ယိုၼ်ႈပၼ်ၵိင်းၵူဝ်း။

ၵိင်းၵူဝ်းၵေႃႈ ၶိုၼ်းဝႆႉလႅၵ်ႈယႅၼ်ယႅၼ်သေတွပ်ႇ။

“ပေႃးသူလၢတ်ႈမႃး တႃႇႁူပ်ႉႁူႈသွၼ်ႉမိင်ႈၵၼ်လူင်ႉၼႆ တေလႆႈၶိုတ်း ၶိုဝ်တွပ်ႇၼႆ ၶဝ်းလႆႈဝူၼ်ႉမႃး လႆၢလႆၢပွၵ်ႈယဝ်ႉၵူဝ်ႈ။ ၶဝ်းၶိုၼ်ႈၽွမ်ႉသူယူႇ။ ႁူၺ်း ၵႃး ၶဝ်းႁူဝ်ၵူဝ်ႈ”

“မီးလွင်ႈသင် လီႁူဝ်လႃႇ”

လဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႇ ၶတ်းလႅဝ်တႃႉယိပ်းမိုဝ်း ၵိင်းၵူဝ်း လူဝ်းၼိုင်ယွတ်း ယွတ်းၼၼ်ႉ။

“ၶဝ်းယုမ်ႇယမ် ၶႃးသွင်ၵေႃႉ မီးသုၼ်ႇမၢၼ် တႃႇၶူမ်ႈၶွမ်းၵၼ်ယူႇ ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ။ ႁူၺ်းၵႃး ၶဝ်းလွမ်ႁူဝ်ဝႆႉ လူဝ်ႇပၢၼ်ၶႃးၼႆႉ လၢင်ႇပဵၼ်ၶႂ်ႈလိဝ် ၵၼ်ယူႇၶႃႉ။ ပီႈၼွင်ႉလူဝ်ႉၼိုဝ်း ၾၢႆႇသူၼၼ်ႉ တေၶပ်ႉၶွင်းၶဝ်းလႆႈယူႇၶႃႉ”

ဢမ်ႉတႃ ၵိင်းၵိူဝ်း ယိုင်ႈႁူလ်ႇမႃး။

“ႁဝ်းၵေႃႈ ပေႃးလႆႈဝူၼ်ႉ လွင်ႈၼႆႉမႃး လၢႆၶမ်ႈလၢႆၶိုၼ်းယဝ်ႉ။ ၽႂ်ႇပီႈ ၼွင်ႉႁဝ်းၸတႉ တေႁပ်ႉႁွင်းသူယူႇႁွလ်း။ ႁၵ်ႉၵေႃႈတေႁၵ်ႉသူယူႇ။ ယုမ်ႇႁဝ်း ၸလႈ”

ၵိင်းၵိူဝ်း ၵဝ်မွင်းႁူလ်းသုပ်းသႂ်ႇတီႈၼိဝ်ႉမိုဝ်းၶဝ်ႈၵဝ်ႇသေ ပၼ် ၶေႃးတွပ်ႇႁႂ်ႈ ၶဝ်ႈၵႃႇသႅင်ႇ လူမ်းသိူဝ်း။

မိူဝ်ႈၶႃၵိၼ်ၶဝ်ႈမုၼ်း သပူႊမူဝ်ႊၼီႊ[8]ၼၼ်ႉ ၵုပ်ႇၵၼ် သင်လၢႆလၢႆ ၼႆ ၵမ်ႇပေႉတွင်းလႆႈယဝ်ႉ။ လီႊလႃႊတွင်းၵူဝ်ႈ ၶႃလၢတ်ႈတေႃႇၵၼ် တင်း လူမ်းလူမ်းသိူဝ်းသိူဝ်း။ မီးတင်းလွႆႈယုမ်ႇယမ်တေႃႇၵၼ် ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉၵွလ်း ယဝ်ႉ။ ၵူလ်းၵႃး ၵိင်းၵိူဝ်း ၵိုင်ႉၵၢင်ႉသိူၼ်ႇၵွၵ်ႇသင်ၼၼ်ႉၸတႉ တွင်းလီလီ ယူႇ။

“ၶဝ်ႈ ... ႁူင်းသဝ်းတေၵိုတ်းယဝ်ႉ”

ၶႃသွင်ၵေႃႉ ၼႅတ်ႈလႅၼ်ႈမႃးလူး ဝၢင်းႁူင်းသဝ်း။ မိူဝ်ႈၵၢင်ၶမ်ႈ 9 မူင်း ယွမ်းသွင်မႅတ်ႉၼၼ်ႉ ၶဝ်ႈၵႃႇသႅင်ႇ တၼ်းလႆႈသူင်ႇ ၵိင်းၵိူဝ်း ထိုင်ႁူင်းသဝ်း ၸိုတ်းမိူဝ်ႈၸိုတ်းယၢမ်း။ ၶဝ်ႈၵႃႇသႅင်ႇ ၵမ်ႇလႆႈလွႆႈ မႂ်မီးၼႆႉသေတႃႉ ယၢမ်းႁူပ်ႉ မႃးၵိူင်ႉၼႆ လၢႆပွၵ်ႈယဝ်ႉၸလႈ လႅၼ်ႈႁႃႇယဝ်ႉ။

ၶမ်ႈၼၼ်ႉ ၶဝ်ႈၵႃႇသႅင်ႇ သူင်ႇၵိင်းၵိူဝ်းယဝ်ႉသေ ငဝ်မိုင်ဝႆႉႁၢင်း မၼ်းၵေႃႉလႅဝ်ႉ။ ၵမ်ႇပႆႇလႆႈႁူႉ ၶႃတေႁူပ်ႉႁူႈသွၼ်ႉမိင်ႈ တီႈလွႆႈ မိုဝ်ႈလွႆႈ ၵၼ် ဝႃႈၼၼ်ႉ။ ၶဝ်ႈၵႃႇသႅင်ႇ သပ်းၵႃး ၼႅသျ်ႉရႅမ်ႊပလိူဝ်ႊ[9] ၵၼ်ၵမ်ႇပႃးမုင်း ၼၼ်ႉ ထိုင်တီႈယူႇမၼ်း ၵူဝ်းတႅၼ်း[10]ၼၼ်ႉ။ ၵႃးလမ်းၼႆႉ ပႅၼ်ၸူဝ်းၶၼ်ႉ သုင်သိုၵ်ႉတွၼ်း မီးၵၼ်လႅဝ် ၶဝ်ႈၵႃႇသႅင်ႇ လွႆႉတိုဝ်း လူဝ်ႊမၼ်းသိုၼ်ႈႁူင်း ႁႅၼ်းၼႆႉ။ ၵွၵ်ႇဝိၼ်းတႅၼ်ႇဝႆႇမႃးယဝ်ႉ လတ်းၾၢၼ်ႇ ႁႂ်းၸဝ်းၾႅပ်ႇၾႅဝ်ၾႅဝ်

[8] Spumoni

[9] Nash Rambler

[10] Golden

ၵၢၼ်ၽႄၵ်ႇၼႃဝ်းၵတ်းၸၼ်ႉသေ ထိုင်မႃးႁၢၼ်ႉၸမ်ႉၸူမ်း ဝိတ်ႉရိၵျ်ႉတၢႆႊရီႊ[11]။ လဝ်ႈၵျူႉသိူင်ႈ ၵိုတ်းတီႈၸၼ်ႉသေ တိူပ်းတတ်းလႆႈမၼ်း တႃႇလူင်းၵိၼ် ၸမ်ႉၸူမ်း ဝိၼ်ႇၼီႇလႃႇ[12] ႁွၵ်းယႂ်ႇယႂ်ႇႁွၵ်းၸိူင်ႈ။ ႁွပ်ႈၵမ်ႇလႆႈၶႂ်ႉၶေ တူဝ်မၼ်း ပိၼ်သင်တေႉတေႉၸၼ်ႉသေ ယွၼ်းႁူပ်ႉႁူႈသွၼ်ႉမိင်ႈ တီးၵိင်းၵိူဝ်းမႃးၶလႈ မၼ်းယူႇယၢပ်ႇဝႃႉ။ ႁူၼ်းမိူင်း ၶေႃႇလူဝ်ႇရူးတူဝ်း ၼဝ်ၶလႈ ပႃးလိူမ်ၵိင်းၵိူဝ်း ၼဝ်ႁူႉဝႃႉဝႃႈ လဝ်ႈၵျူႉသိူင်ႈ ပိၼ်လုၵ်ႈၼွၼ်းၽိူင်ႈၵွၼ်ႇ မိူင်းတႆး ၸွႆးမိူင်း မၢၼ်ႊ ၵေႃႉမႃးမိုၼ်ႈ ၼွၼ်းပၢႆးၵိၼ်ႇလိၼ်ႇၸီႇယႂ်ႇ ၽွၢႆႇၼုတ်းၶႂႃႊၸႂ်ႁွႆး။ ႁူဝ်ပဝ်ႈႁူင်းၼွၼ်းၼဝ် ၵေႃႉလိူဝ်ႁွႆးႁူႉဝႃႉ လဝ်ႈၵျူႉသိူင်ႈပိၼ် လဝ်ႈၽႃႇသီႇ ပေႃႉ။ မၼ်းၶေႃယွၼ်း ႁူဝ်ပဝ်ႈႁူင်းၼွၼ်း ႁူႉသိူင်ႇလပ်ႉဝႃႉလွင်ႈၸႂ်ႉ။ ႁူဝ်ပဝ်ႈ ႁူင်းၼွၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇၶႂ်ႉၶေၽႂ်ႈ။

လဝ်ႈၵျူႉသိူင်ႈ ယူႇမိူၼ်လုၵ်ႈၼွၼ်းၸွၵ်ႈမိူင်း ၽိူင်ႈၽိူင်ႈၵေႃႉၸိူင်ႈ။ မိူဝ်ႈလႆႈလူမ်းၵေႃႈမီး။ မိူဝ်ႈလႆႈၸီၵေႃႈမီး။ မိူဝ်ႈလိူဝ် မၼ်းလႆႈၸိူင်လႆႈ ႁွပ်ႈလႆႈ ၽိူတ်ႉလိူၼ်ၵိင်းၵိူဝ်းဝႃႉ။ ၵိင်းၵိူဝ်းၶတႃႉ ၵမ်ႇမီးလႆႈငမ်းငဝ်း ၸိူဝ်လဝ်ႈၵျူႉ သိူင်ႈ သေမိူတ်ႉသေၶႂ်း။

ၵိင်းၵိူဝ်းယုမ်ႇယမ်ၸိူဝ် လဝ်ႈၵျူႉသိူင်ႈသေ ဝၢင်းပၼ်မိူဝ်းၸေႈမၼ်း ၸွႆးၵူင်ႈမိုဝ်း လဝ်ႈၵျူႉသိူင်ႈယဝ်ႉ။ လိူမ်မိူဝ်ႈၸၼ်ႉ လွင်ႈဝႃႈ ပေႃးထိုင်သီႇပေႃႉ ၸႂ် တေၶႂ်းၶေလွင်ႈတေႉၵိူဝ်ႈၸႂ်ၵေႃႈ လဝ်ႈၵျူႉသိူင်ႈ ယင်းၵမ်ႇပႆႇမီး ၶေႃႈ တိူပ်းတတ်း။ လူဝ်ႇပႆႇလႆႈမွၵ်ႇၶေ တူဝ်မၼ်းပိၼ်သင်တေႉၸၼ်ႉ တေလႆႈ လၢမ်းတူလႆးႁူးလွင်ႈ ၵိင်ၸိူဝ်ၼႃဝ်းယၢမ်း ၼႃႁူပ်ႉႁၼ်ၵၼ်မႃးၶလႈသင်၊ လွင်ႈ ၽေႇသႃႇလိူဝ်ႉၼိူဝ်း ပိူၵ်ႇပိူင်ႈၵၼ်ၶလႈသင်၊ လွင်ႈၽိုင်ႈထုင်းယိူၼ်ႇၶငႈ ၵမ်ႇ မိူၼ်ၵၼ်ၶလႈသင်ၸၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၸွၵ်ႈသေလိူဝ်းၸႂ်ႉ ၵၼ်လမ်ႇလွင်ႈသေပိူၼ်ႈ လမ်း မိူဝ်ႈၵိင်းၵိူဝ်း တိူပ်းတတ်း တႃႇႁူပ်ႉႁူႈသွၼ်ႉမိင်ႈမၼ်းၸၼ်ႉ ၶႂ်ႈၼႂ်ႈ ၵိင်းၵိူဝ်း တိူပ်းတတ်း တင်းလႆႈသိုဝ်ႈၽိူင်ႈၸၼ်ႉႁွႆး။

ဝၢႆးသေ ၽွမ်ႉၵၼ်တႃႇႁူပ်ႉႁူႈသွၼ်ႉမိင်ႈၵၼ်ယဝ်ႉ လဝ်ႈၵျူႉသိူင်ႈ မီး ၼိူင်းလႆႈမႃးတေႉတေႉ။ မီးယိူင်းၵၢၼ်းမႂ်ႇမႃး။ မီးတၢင်းယုမ်ႇယမ် ၸိူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႇ

[11] Wheatridge Diary
[12] Vanilla

မႃးလိူဝ်ၵဝ်ႇ။ ၶၢဝ်းယၢမ်းလၢတ်ႈၾူၼ်းတေႃႇၵၼ်၊ ၶၢဝ်းယၢမ်း ဢၼ်ၶႃၸလႇ ၵွမ်းၵၼ်လိူဝ်းၼႆႉ လိူဝ်တိူဝ်းမႃးသေတႃႉ ဝၢၵ်ႈလၼ်ႉပႆႇႁူႉမေႃ လဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ ၵေႃႈၸိုၼ်ႈလိူဝ်တိူဝ်းမႃးတိၵ်းတိၵ်း။ တင်းသီႇပေႃႉၵေႃႈ တႅမ်ႈလိၵ်ႈလူးၵၼ်မႃး ၼမ်လိူဝ်ဝႆးလိူဝ်ၵဝ်ႇ။ လႆႈဝႃႈ ပိၼ်ၶၢဝ်းယၢမ်းလူမ်းသိူဝ်းလိူဝ်သေပိူၼ်ႈ ၼႂ်း လူဝ်းပၢၼ်မၼ်း။

မိူဝ်ႈဝၼ်းၸိူင်ႈ လဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ လၢတ်ႈၸေ ဢိင်းၵိူဝ်း လွင်ႈမၼ်းၽိူၵ်း လၢတ်ႈၵၢမ်း ၵျူႇမၼ်ႇ[13] ၼၼ်ႉၸလႈ ဢိင်းၵိူဝ်း ဢၢမ်းလူင်ၵႃႇ။

“ႁွပ်ႈသင် ၺိတ်းလိူင်ႉၸၼ်လႃႇ”

ဢိင်းၵိူဝ်း ၼွႈႁူႉၸေႃႇၸလႈ ထၢမ်။ ၶႃသွင်ၵေႃႉ လၢတ်ႈၵၢမ်းဢိင်းၵိတ်ႉ တေႃႇၵၼ်ၵေႃႈ လႆႈယူႇဢမ်ႇလွႆႈၸၸႇ။

“ပေႃးတေလၢတ်ႈတေႃႇပေႃႈၸမႈသူၸၼ်ႉ ဢမ်ႇၼွႆႈၺွႆႈမီး ၵူၼ်းၸပ ၵၢမ်းပၼ်။ ပေႃးၶႃဝ်းမႆႈတေမႃးၸၼ်ႉ တေၵႃႇၵေႃးသတြီးယွႆး။ သူလိုမ်းယဝ်ႉ ၺႃႉ။ ၺဝ်းတေလႆႈမႃး ၶေႃယွၼ်းတီႈၵူႈၸမႈသူ တေႃႇၵူပ်ႉၵူႈသွၼ်ႉမိင်ႈၵၼ် တင်းလုၵ်ႈယိင်းၶဝ်ၸၼ်ႉလႃႇ”

တေႃႈတေလႆႈၽေႃတ်ႇၵၼ် လႆလိူၼ်ႁွလႆးၵေႃႈ လဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ ဢမ်ႇ ၽေႃတ်ႇလႆႈယဝ်ႉ။ ဢိင်းၵိူဝ်း လႆႈမႃးၺၢၼ်းလိၵ်ႈလႆးတၢင်းမေႃ တီႈဢၸမႈရီးႁွႆး ၵွမ်းၸင်ႇၶပ်းမႆလိၵ်ႈလႆႈလုၵ်ႈၺၢၼ်းၸၼ်ႉ။ ပေႃးတိမ်ပီးၸိူင်ႈ တေလႆႈမိူဝ်း ၵေႃးသတြီးယွႆး။ ပေႃးၶႃဝ်းမႆႈမႃး လဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ တေမိူဝ်းမိူင်းမၢၼ်ႈသေ ၶပ်း ၸိုင်ၺၢင်ႈၺၢၼ်း တေႃႇၵွၼ်ၸေႃင်းတၢင်ႇလၢတ်ႈမၼ်း ၶဝ်ႈမိူဝ်းမိူင်းသီႇပေႃႉ ဝႆးသေ မၼ်းလူပ်းလႆႈၶူးၸၼ်ႉ။ တီႈၶႃဝ်းတၢင်း တေႃႇတေမိူဝ်ႈၸိုၼ်ႈႁူင်းၺၢၼ်း ပီႊ လိုၼ်းသုတ်းၸၼ်ႉ မၼ်းတေမိူဝ်းၸဝႉလွႆး ဢိင်းၵိူဝ်း တီႈမိူင်းၵေႃးသတြီး ယွႆး။ တေမိူဝ်းႁူပ်ႉၺၼ် ဢူးၸမႈပီႈၸွင်ႉဢိင်းၵိူဝ်းၶဝ်။

***

လဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ ၾၢင်ႉယႃႇၺွႆႈလႆႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၽိတ်းတိုၼ်ႇမႃး

[13] German

ၼၼ်ႉသေ သိုပ်ႇသူတ်ႉၼမ်ႉၼႅင်ႈႁင်းမၼ်း။ ၵူၼ်ႉၶႂ်ႈ ၶႃႈၸွင်တႃငၢၼ်း ဢၼ်တႄႇမိူဝ်ႈၽုၵ်ႈ တေလႆႈႁၢပ်ႇႁၢမ်ႉၵျႃႇၵႃႈၶႃႈၼၼ်ႉ။ ၵႅဝ်ႇလိူၺ်ႈ ၶႃႈၸွင်တႃငၢၼ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ လဵပ်ႈမၼ်းပႆႇတူဝ်ႈတၼ်းလီ။ ပႆႇႁဵတ်းယုမ်ႇတူဝ်မၼ်း။ တီႈမိူင်းသီႇပေႃႉၼႆႉ ၾၢႆႇပၵ်းပိူင်ၾိင်ႈမိူင်းလႄႈသင်၊ ၾၢႆႇပၢၼ်ႇပွင်မၢၼ်ႈမိူင်းလႄႈသင်၊ ၾၢႆႇတွၼ်ႇၾိင်ႈလႄႈသင် ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ပိၼ်ႁူဝ်ပိၼ်ႁၢင်း။ သမ်ႉပိၼ် ၽူႈတႅၼ်းၽွင်း ၸွင်ႇသီႇလိုင်ႈတႆး လႄႈ တႅၼ်းၽွင်းလၢဝ်းၸိုဝ်း မိူင်းႁူမ်ႈတုမ်ႊမိူင်းမၢၼ်ႊၵေႃႉၼိူင်ႈ။ ႁူလ်းၵႃႊ ၵႅဝ်ႇလိူၺ်ႈ ၵၢၼ်ၽုၵ်ႇသွမ်ႈလိုင်ႈတႆး တေၸိုၼ်ႈယႂ်ႇမႃးလႄႈသင်၊ တႃႇတေတင်ႈ ၵၢၼ်ၸုတ်းႁႄး ၼႂ်းလိုင်ႈတႆးလႄႈသင်ၼၼ်ႉတႄႉ မၼ်းတူဝ်ႈတၼ်းဝႆႉယူႇယဝ်ႉ။ ထႅင်ႈသမ်ႉ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ လႆႈတႅပ်းတတ်းဝႆႉ လုၵ်ႉတီႈလႆး ၸဝ်ႈၾႃႉပၢၼ်ႇမိူင်း တေလႅၵ်ႈလႆးၵူႊ လႆးတီႇမွၵ်ႇၸေႇသီႇ ၵၢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ လူဝ်ႊပၢၼ်ၸၼ်ႉထၢၼ်ႈမၼ်း ၸူပ်းလႆႈမႃး လႄႈ ၶိူင်းပွင် ဢၼ်မီးတီႈၼိူဝ်ႁူၼ်းမိူင်းမၼ်းၼႆႉ ဢမ်ႇၸႂ်ႈႁႂ်ႈပိၼ် တၢင်းႁၢပ်ႇၼၵ်းလူင် တႃႇမၼ်းဝႆႉ။ လူဝ်ႊလႆႈႁူႉယူႇတီႈ မိူင်းႁူမ်ႈတုမ်ႊဢၼ်ၸမ်ႊရီးၵွင်း သီႇပီႊၼၼ်ႉ ၼႅၼ်းၼၵ်းမႃးလိူဝ်ၵဝ်ႇ။ ၵူၼ်ႉလူဝ်ႈ ပေႃးမၼ်းၽႅဝ်သီႇပေႃႉ ၶႃႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၸုၼ်ၸဝ် တေမႃးၸုပ်ႉဝႆႈမၼ်းၼၼ်ႉသေ လွမ်တူၵ်းလွႆႈဝႆႉယဝ်ႉ။ လႆႈၸၢတ်ႈႁွင်ႈသေ ယူႇသဝ်းတီႈ ႁူဝ်းတႅၼ်း မိူၼ်လုၵ်ႈႁႅၼ်းၵေႃႉၼိူင်ႈၼၼ်ႉ လီသိူဝ်းလွႆဝႆႉ။ မေႃသူင်လွႆတႃႇယူႇလွမ်း ၶႂ်ႈလၼ်ႉထၢၼ်ႈပိင်းၵၼ်။ ႁူၼ်းမိူင်းမၼ်းၼႆႉ တေလႆႈမီးသုၼ်ႇလႆႈ တႃႇႁူႉၸႅၼ်း ၶေႃႈတႅပ်းတတ်း ၵႅဝ်ႇၸွင်ႈတၢင်းၸဝ်သေဢမ်ႇၵႃး တေလႆႈမီးသုၼ်ႇလႆႈ တႃႇတေလႆႈပွင်သၢင်ႇပႃးလွမ်း။ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ လႆႈတႅပ်းတတ်းလွႆဝႆႉ တႃႇပၼ်သုၼ်ႇလႆႈလိူဝ်ႉၼႆ တီႈႁူၼ်းမိူင်းမၼ်း။

မိူဝ်ႈဝႆႇၶႃႈတူလ်း မေးၶၢင်းမၼ်း ၼွၼ်းလပ်းဝႆႉယူႇၼၼ်ႉ ၾၢင်ႉႁၼ်လူဝ်ႈ လူမ်းယႅၼ်ဢွၼ်ႇ လုၵ်ႉတၢင်းၼမ်ႉတူႈ ထွင်းပဝ်ႇမႃးလႄႈ တႅၼ်းၾႆးၸဝ် ပေႃးၼိုင်ယွတ်းယွတ်း။ ၼႂ်းလွႆၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇတႄႉ ထၢင်ႇႁၼ်ဝႃး ၽေင်လုၵ်ႈသိူၵ်း ဢၼ်ဢမ်ႇဢၢၼ်ႇလႆႈ မီးလၢႆၵေႃႉၼၼ်ႉ ၸိူဝ်းယၢင်ႈမႃးလူႊမၼ်းၼႆ။

❖

သီႉ

ၸဝ်ႈၵျႃႉသႅင်ႇ ၶိုၼ်းယိပ်းၵမ် ၸေႈၸွင်ပၢၼ်ႇပွင် မိူင်းသီႇပေႃႉၵမ်း လိုၼ်း။ မၼ်းၶမ်ႇၶၢၼ်းၸင်ႈလုမ်းလၢႆးလၢႆးသေပၢၼ်ႇမိူင်း။ ၶၢၼ်းလူင်း တူၺ်းႁူးတီႈ။ ႁွပ်ႈၼၼ်ႉ ႁူၼ်းလႆႈလွင်ႈၵေႈမီး။ ႁူၼ်းၶမ်ႇလႆႈလွင်ႈၵေႈမီးၸမ် ယူႉၸသႈ။ ပေႃးတေယူႉတီႈၸွၵ်ႈသေ ပၢၼ်ႇမိူင်းမိူၼ်ပၢၼ်ပူႉမွၼ်ႇၸၢဝ်းယႃးၸတႃႉ ငၢႆးငိမ်ႈလေႃႉ။ တေၶမ်ႇမီး တၢင်းယၢပ်ႇသင်။ ႁူၺ်းၵႃး ၸဝ်ႈၵျႃႉသႅင်ႇ မီး လွင်ၸိုႈၶိူဝ်ႈႁူၼ်းမိူင်း ၶဝ်ႈပႆးလွမ်းမႆး ၸွင်ႈၵၢၼ်ပၢၼ်ႇမၢၼ်ႈပွင်မိူင်း။ မိူဝ်ႈသိူၵ်း ၵမ်ႉၾႃႉၵမ်းသွင်ယဝ်ႉၵျႃႉၸၢၼ်ႉ ႁူၼ်းမိူင်းၶဝ် ၶမ်ႉလိူၵ်ႈပီႈၶၢႆႈမၼ်းသေ လိူၵ်ႈတင်ႈ ၸဝ်ႈၵျႃႉသႅင်ႇ ႁႂ်ႈပုတ်ႈမၢၼ်ႈတႅမ်ႇမိူင်း။ ႁႂ်ႈပဵၼ်ၸဝ်ႈၾႃႉမိူင်း သီႇပေႃႉ ၶၼ်ပဵၼ်တၼ်းၽိုင်း တႃႇၸုၼ် ၸဝ်ႈၵုင်ႉၵျႃႉ ၵေႃႉပဵၼ် လုၵ်ႈပီႈလုၵ်ႈ ၸွင်ႉၵၼ်တင်းၸဝ်။ ႁူၺ်းၵႃး ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈလၢႆးပၢၼ်ႇမၢၼ်ႈပွင်မိူင်း မိူဝ်ႈႁွၼ်ႇ ၸလႈသင်၊ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈလႆႈယူႉယၢၼ် ၵႂ်မၢၼ်ႈၵဝ်ႉမိူင်းလင်မႆးၶိုင်ယဝ်ႉၸလႈသင် ၸဝ်ႈၵျႃႉသႅင်ႇမိူၼ်ႈလွင်ႈ ႁူၼ်းမိူင်း ၸလႈ တင်းမၼ်း ၶမ်ႇမီးတၢင်းလမ်လွင်ႈတေႃႉ ၵၼ်။ ၸဝ်ႈၵုင်ႉၵျႃႉ ၸွၼ်းၸၽး ႁူႉလီမ်မိူဝ်ႈ 1938။ မၼ်းၶမ်ႇမီးလုၵ်ႈ လၢင်း။ မီးလုၵ်ႈၸွင်ႉမၼ်း ၶၼ်ပဵၼ် လၢၼ်မၼ်းသွင်ၵေႃႉ တႃႉပုတ်ႈမၢၼ်ႈ တႅမ်ႇမိူင်းသေတႃႉ တိုၵ်ႉၵေႃႉၶွၼ်ႇဝႃႉ။ ႁွပ်ႈၼၼ်ႉ ၸွၵ်ႈသေ ပၢၼ်ၵျႃႉပၢၼ်ႇ ၶဝ်ႈမိူင်း ၸဝ်ႈၸေႈတီႈ ၶၢင်းႁိတ်ႉၶဝ် လႆႈႁုမ်းၵမ်မိူင်းသီႇပေႃႉ တေႃႇထိုင် 1947။

မိူဝ်ႈလိူဝ် လဝ်ႈၵျႃႉသိူင်ႇ ၸိုၼ်းၽိူဝ် မၢၼ်ႈၵဝ်ႇမိူင်းလင်ယဝ်ႉ။ မၼ်းၸုႆႈယုၵ်ႉယွင်ႈၵူၼ်းမိူင်း လိူဝ်းယုမ်ႇယမ်မၼ်းမႃး။ မၼ်းဝႆႉ လွင်ႈၵူၼ်းမၢၼ်ႈၵူၼ်းမိူင်း ပဵၼ်ပိူင်ယႂ်ႇ။ တွၼ်ႈတႃႇ တေၸိုၼ်းပူၵ်းပွင် ၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီး ၸွင်ၵူၼ်းမိူင်း လိူဝ်းလႆႈလူႉလႅဝ်ႈၵူႇ ႁွပ်ႈသိုၵ်းၵမ်ႇၾႃႉၵမ်းသွင်ၼၼ်ႉ ဝႆႉပဵၼ်ၵၢၼ် ဢၢၼ်လမ်ႇလွင်ႈတီႈသုတ်း။ တေလႆႈပူၵ်းပွင်လုမ်းလႃး သူၼ်မၢၵ်ႇလွၵ်း လိူဝ်းမီးလွမ်းဝၢင်ႈလႂ်။ ၶွင်ႊမိူင်လိူဝ်းပၼ်ၼမ်ႉ တႃႇၼေးၵေႈ ဢမ်ႇမီးၽွင်ႈလုမ်းလႃးတူၺ်းလွမ်း။ သိၼ်ႈတႃႈၸူၼ်တၢင်းၵေႈ လူႉလႅဝ်ႈဝႆႉတင်းၼမ်။ ၵၢၼ်ၶိုတ်းၵွၵ်ႇၸူဝ်းၸွင်လွမ်းၶိူၼ်းၽွင်ႉယေးမၼ်းၵေႈ ၵိုတ်းယိုတ်းၵူႈဝႆႉၶိူင်ယဝ်ႉ။

လဝ်ႈၵျႃႉသိူင်ႇ ပဵၼ်လဝ်ႈၸႆႇၾႃႉငမ်းမိူင်း လွမ်းလိူဝ်ႉၶိူဝ်ႇငိူၼ်ႈၸိူဝ်းမႃးသေတႃႉ မီးပုၼ်ႈၽွၼ်း တႃႇယိုၼ်ႈပၼ်သုၼ်ႇလႆႈတီႇမွၵ်ႇၸရေႇသီႇ တီႈၵူၼ်းမိူင်းမၼ်း။ တႃႇတေဝႆႉၵႃးၸၼ် ၼိူဝ်တၢင်းၽွင်ႉၸႂ်ႈၵူၼ်းမိူင်းသေ ဝူၼ်ႉၸႂ်ႈပွင်သၢင်ႈလွမ်းၼၼ်ႉ ပဵၼ်ၵၢၼ်လမ်ႇလွင်ႈ တႃႇလဝ်ႈၵျႃႉသိူင်ႇ။ တႃႇတေတၢႆးၸိုတ်း ၶူႉလွမ်းလႆႈ တၢင်းၸႂ်ႈလႆႈ၊ တၢင်းႁၼ်ထိုင်၊ တၢင်းၽွင်ႉၸႂ်ႈ ၵူၼ်းမိူင်းၼၼ်ႉပဵၼ်ႈပုၼ်ႈၽွၼ်းၼေႈၸွင် လဝ်ႈၵျႃႉသိူင်ႇ ဢမ်ႇလႆႈၶိုဝ်။

ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈ ၵၢၼ်ၵၢၼ်လဝ်ႈၵျႃႉသိူင်ႇ တိူပ်းတတ်းၵူႇၼၼ်ႉ ၸႄႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၸုၼ်ၸဝ် တူင်ႉတိုၼ်ႇၵူႇတင်းသိူင်ႈ။ လဝ်ႈၵျႃႉသိူင်ႇ ပူတ်းပိူတ်ႈ လဝ်ႈၼေးတီႈထၢၼ်ႈသုင်သွင်ၵေႉ ႁွပ်ႈမၢပ်ႇလႂ်ႉႁိူင်းပွင်သေ ၶိူတ်းတႃႇသုၼ်ႇလိူဝ်ၽွင်ႉမၼ်း ၽွင်းလဝ်ႈၵျႃႉသိူင်ႇ ၵူႇမီးယူႇတီႈၼွၵ်ႈမိူင်း။ ၵူၼ်းတင်းမိူင်း ၵွၼ်ၵၼ်ၶူႉၵူႇဝႃႈ ၵိဝ်ႇလိူလၢႆႈ ၵၢၼ်မွၼ်သူဝ်ငိုၼ်းၼၼ်ႉ လဝ်ႈၵျႃႉသိူင်ႇ တေၵမ်ႇပွႆႇဝၢင်းပၼ်လႃးလႃးၼႆ။ ၵၢၼ်မွၼ်သူဝ်ငိုၼ်းၼၼ်ႉ ၸၽႄႈပဵၼ်ၵၢၼ်ၵူးမိူဝ်ႈၵူးဝၼ်းဝႆႉ။ ပေႃးၵမ်ႇလၢင်ႉမွၼ်သူဝ်ငိုၼ်းသေ ၶိူတ်းၵၢၼ်လိူင် လဝ်ႈၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီး၊ ၵူၼ်းၵူႉၵူၼ်းၸၢႆၸဝ် ၵမ်ႇလၢင်ႉၶိူတ်းၵၢၼ်ၽိတ်းၽိူင်ႈမိူင်းသေ ႁႃသူဝ်ငိုၼ်းလႆႈယဝ်ႉ။ ၸဝ်ၵွၼ်ၵၼ်မႆႈလႂ်မၢၵ်ႈမီးသုၼ်ႇလိူဝ်ၽွင်ႉမၼ်း။ ၸဝ်တေလႆႈလိူပ်ႈၶိူၼ်းတူလႆးလွမ်းငဝ်းလၢႆး ၵၢၼ်ၽွင်းငမ်းမိူင်းသီႇပေႃး ၵၢၼ်လိူၵ်ႈလၢႆးယူႇၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၵူၼ်းမိူင်းၵူးၵေႃး တေလႆႈလွမ်းမႂ်ႇမီးပၵ်းပိူင်ၽိူင်ႈမိူင်း ၽိူၼ်ႈၽိူၼ်ႈ ၼင်ႇယိုၼ်ယၼ်ဝႆႉယူႇယဝ်ႉ။

ၵၢၼ်ၵၢၼ် လဝ်ႈၵျႃႉသိူင်ႇ ၵမ်ႇထုၵ်ႇလႂ်သေပိူၼ်ႈလမ်း ပဵၼ်ၵၢၼ်

တေႃႇၵၢၼ်လွင်ႈ ၵၢၼ်ၵိုၵ်းလွမ်းပွႆးလၢမ်းမႃး ၸိမ်မိူဝ်ႈႁျူဝ်ပၢၵ်ႇပီႊၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ပၢႆသိူဝ်လိူဝ် ၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီးလီပိၼ် ႁူၼ်းမိူင်းၶဝ် ၵမ်ႇတိမ်ထူၼ်ႈၼၼ်ႉ ၵျတ်းၵျႂ်ႈ တိူဝ်းယၢပ်ႇၵိၼ်းမႃး။ လဝ်ႈႁျူႇသိင်ႇ မီးလွၵ်ႈၶွၼ်ႈၵိုတ်းႁျၢမ်ႈတပ်ႉ ၵၢၼ်တေႃႇၵၢၼ်လွင်ႈလိူဝ်းၼၼ်ႉ။ ႁူလ်းၵႃး မၼ်းႁျူႉ လွၵ်းၵူၼ်ႈႁူၼ်းမိူင်းၶဝ်။ ႁူၼ်းမိူင်း ၵမ်ႈၼမ်သမ်ႉ ၶွၼ်ႈသိုပ်ႇမီးပွႆးလၢမ်း မိူၼ်ပၢၼ်ႁူးပွၵ်ႈ။ ႁူလ်းၵႃး လဝ်ႈႁျူႇသိင်ႇ ႁျူဝ်ၶိင်။ ပွႇပၼ်လတ်းၵျတ်း ပွႆးလူင်သွင်ပွႆးႁွလ်း။ တီႈမိူင်းသိၼ်ၶီ ၵၢၼ်တိတ်း လပ်းၵၼ်ဝႆႉတင်းမိူင်းသီႇပေႃႉၼၼ်ႉၸတႉ မီးပွႆးလၢမ်းတင်းၼမ် ၵၢၼ်ပႃးၵၢၼ် တေႃႇၵၢၼ်လွင်ႈ။ လဝ်ႈၽျႃႉၶဝ် သိူဝ်ဝ်းၵၢဝ်သူဝ်ၸိုၼ်းၶွၼ်ႇ ၵၢၼ်လႆႈတီႈပွႆး လိူဝ်းၼၼ်ႉ။ လဝ်ႈႁျူႇသိင်ႇသမ်ႉ ၵမ်ႇၶွၼ်ႈႁျပ်ႉၵၢဝ်သူဝ်ၸိုၼ်း ႁူၼ်းမိူင်းၵၢၼ် လႆႈႁျူဝ်ႇလႆၶႅၼ်းယွႆႉ ႁျၢႁွမ်မႃးသေ တေႃႇလွင်ႈသုမ်းတီႈပွႆးၼၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈၼႆႉ ၵၢဝ် သူဝ်ၸိုၼ်းၶွၼ်ႇ လိူဝ်းၵိပ်းလႆႈတီႈ ပွႆးလူင်သွင်ပွႆးၼၼ်ႉ ပူၵ်းတင်ႈသူဝ်ၸိုၼ်းႁွင် ၵၢင် တႃႇလွႆႈထိမ်ႁူၼ်းမိူင်းၶိုၼ်း။ လဝ်ႈၽျႃႉတၢင်ႇမိူင်းၸတႉ ၵမ်ႇထုၵ်ႇလွႆ လၢႆး ၵျတ်းလၢႆးသၢင်ႈ လဝ်ႈႁျူႇသိင်ႇ။ ၵွၼ်ၵၼ်ဝႃႈႁျင်းၵၢၼ် လဝ်ႈႁျူႇသိင်ႇၼႆႉ ပိၼ်ႁူၼ်းသူင်ယွင်ႇၵၢၸမႃးရီးႁွႆးၵေႃႉၼိူင်ႈၼႆႉယဝ်ႉ။

ၵိဝ်ႇလိူလ်ႈၵႃးၶၼ်လူဝ်းပၢၼ်ႁူၼ်းၼႆႉ လဝ်ႈႁျူႇသိင်ႇ ဝူၼ်ႉလွမ်းမႃး ၸိမ်မိူဝ်ႈလီၵ်ႉ။ လဝ်ႈႁျူႇသိင်ႇ ၵမ်ႇလႆႈပိၼ် လဝ်ႈၵိမ်မိူင်း တႃႇပုတ်ႈမၢၼ်ႈ တိၼ်းမိူင်း မိူၼ်လိူင်ႉပီႈၵႃႈမၼ်း။ ဝႃးသေ ၸမႈ ၸလႈ ၸမႈသိုပ်ႇမၼ်း သိင်ႈ ႁျူႇၼၼ်ႉ တွၼ်းတႃႇ လဝ်ႈႁျူႇသိင်ႇ ယင်းၵမ်ႇမီးၵွင်ႈတီႈ ၵၢၼ်တေႁျွင်ႉလႆႈ ဝႃႈ ပိၼ်ႁျိူၼ်း။ လႆႈမူၼ်းယူႇလွမ်း ႁျင်းသဝ်းၶိုၼ်ႈၶျၼ်း တီႈဝိင်းလိူဝ်ႇ၊ တူၼ်ႈ တီး၊ တႃႇလီႇလိင်ႇ[1] လိူဝ်းၼၼ်ႉ။ ပပ်ႉလိၵ်ႈပပ်ႉလၢႆးလိူဝ်းၼႆႉ ပိၼ်ၵူလ်းၵေႃႉ လီမၼ်း။ ၽျႃႇပိုၼ်းၼႆႉ ပိၼ်ပၢႆးၽျႃႇၵၢၼ်မၼ်းသူၼ်လွၵ်ႈသေပူၼ်ႈ။ ၸိမ်မိူဝ်ႈ မၼ်းၵမ်ႇပႆႇမီးတိုဝ်ႉတၢင်း တႃႇတေႁျူႇၶိုၼ်ႈၶျၼ်း တီႈၵၢၸမႃးရီးႁွႆး မၼ်းသွၵ်ႈ ႁျၢလူမႃး ပပ်ႉလိၵ်ႈလိူဝ်းတိမ်ႈဝႆႉ ၶိူဝ်းၵၢၼ်လုၵ်ႉၽိုၼ်ႉၵၢၸမႃးရီးႁွႆး ၸလႈ လွင်ႈ ၶိုၼ်ႈမွႆႇမုၼ်းလိင်း မိူင်းၵၢၸမႃးရီးႁွႆး လိူဝ်းၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈလႆႈလူလွင်ႈ ႁူၼ်းမိူင်း လိူၵ်ႈတင်ႈလူင်ပွင်လိူင်ႈ တႃႇႁူၼ်းမိူင်း ၵၢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ လဝ်ႈႁျူႇသိင်ႇ ႁျူႉတူဝ် မႃးဝႃႈ တီႈတူဝ်မၼ်း မီးၼေႃႈၶွင်ပုၼ်ႈၽွၼ်း တႃႇႁျၢတ်ႇၽိဝ်ႈပိတ်ႈ လွင်ႈၵမ်ႇ

[1] Darjeeling, India

ၽဵင်ႇပိင်းၵၼ် လိူဝ်းမီးဝႆႉ ၶိမ်းၶွမ်းမၼ်းၼၼ်ႉ။ လီမ်မိူဝ်ႈ ပၢၼ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇ ၼၼ်ႉ လဝ်ႈၵျူႇသဵင်ႇ လႆႈၶူပ်ႉၶၢၼ်မႃး လွင်ႈလဝ်ႈၵူႈမၼ်း ၶိုပ်ႈၵွၵ်ႇမေးမၼ်း လၢႆလၢႆၵေႃႉ လၢႆလၢႆၵမ်း တႃႇၵၢဝ်မေးၵေႃႉမွႆႇထိင်ႈ။ မိူဝ်ႈပၢၼ်ၵျူႇပၢၼ်ႇ ၸဝ်ႈ မိူင်းၼၼ်ႉၵေႃႈ ပီႈၵၢႆႈမၼ်း လႂ်ႉၽိတ်းၶိင်းပွင်မႃး လၢႆလၢႆၵမ်း။ လဝ်ႈၵျူႇသဵင်ႇ ဢတႃႉ တဵပ်းတတ်းဝႆႉ တေၵမ်ႇၵိၼ်လိၵ်ႈၵိၼ်ၶွၼ်ၵူၼ်းမိူင်း၊ တေပွင်သၢင်ႈ ၽွၼ်းပၢင်ႈၵူၼ်းမိူင်းၼႆယဝ်ႉ။ ၵၢၼ်ၵၢၼ်ၵီပ်းၸွၼ်ႇၼိူဝ် ပၢင်တေႃႇပၢင်လွင်း ၼၼ်ႉ မိူၼ်တင်းၵိၼ်လိၵ်ႈၵိၼ်ၶွၼ်ပိူၼ်ႈဢလႈ လဝ်ႈၵျူႇသဵင်ႇ ၵမ်ႇယွမ်းၶပ်ႉ လႆႈလႃးလႃး။

မီးဝၼ်းၼိူင်ႈ လဝ်ႈၵျူႇသဵင်ႇ လုၵ်ႉတီႈၼၢဝ်းတၢင်း ၵၼ်ၼိူင်ႈပွၵ်ႈမႃး။ ၵႃႈမၢတ်ႈၶျူၵ်ႈ ၵူးထၢၼ်ႇ ၵွၼ်ၸိၵ်ႉၵေႃႉၼိူင်ႈ ၸဝ်ႈမႃးၶွင်ႈၶပ်ႉၸိၵ်ႉ ၼၢင်းၶျေႃ ၵၼ်ၶၢင်ႈၶိူၼ်းဝႆႉၽဵင်ႈၽဵင်ႈ။

ၵူၼ်းၵေႃႉၼၼ်ႉ ပိၼ်တူဝ်တၢၼ်း ၸုၼ်လူင်ၵွၢၼ်းတိူင်းၸိုၵ်ႉတွၼ်း[2]။ ၸုၼ်လူင်ၵွၢၼ်းတိူင်းၸိုၵ်ႉတွၼ်းၵေႃႉၼၼ်ႉ ပိၼ်လဝ်ႈၽႃႇတၢၼ်းၵေႃႉၼိူင်ႈ။ မၼ်း မီးပုၼ်ႈၽွၼ်း တႃႇၵပ်းသၢၼ် ၼႂ်းဢၵႈ တၢၼ်း ဢလႈ သိုၵ်းမၢၼ်ႈ။

“ၼင်ႈဢလႈ … မီးလွင်ႈတၢင်းသင်ဢလႈ ၽိူဝ်မႃးတီႈၼႆႈ”

လဝ်ႈၵျူႇသဵင်ႇ ၶပ်ႉတွၼ်ႈလီလီငၢမ်းငၢမ်း။ ၵူၼ်းၵေႃႉၼၼ်ႉ ၼင်ႈ ၼိူဝ်ပၢႆတင်ႇၼၼ်ႉ။ တူၺ်းမၼ်းၵေႃႈ လီပ်ႈယူႇယၢပ်ႇၼၢၼ်လွႆႉဝႆႉၶင်းမၼ်း။

“ၵေႃႈၼႆႈ … ၸုၼ်လူင်ၵွၢၼ်းတိူင်းၸိုၵ်ႉတွၼ်း လဝ်ႈၶူမ်ႇၽႃႇ ပွႆႇၼႆႈ ၶဝ်း မႃးၵူးလဝ်ႈတေႃႇၶဝ်းၵေႃႈ။ မၼ်းၼွႆႈၶေႃယွၼ်း တီႈလဝ်ႈတေႃႇၶဝ်း လွင်ႈတၢင်းၵၼ်ၼိူင်ႈၼၼ်ႈဝႆႈ”

ၵူၼ်းၵေႃႉၼၼ်ႉ လၢတ်ႈတင်းသဵင်ၵွၼ်ႇၵွၼ်ႇ။ လဝ်ႈၵျူႇသဵင်ႇၵေႃႈ ၵွတ်ႇၵႆႇသေ ငဵၵ်ႈႁူဝ်တၢင်းလင်။

“လၢတ်ႈဢလႈ … မီးလွင်ႈတၢင်းသင်လႃႇ”

“လဝ်ႈတေႃႇလူင်ၼႆႈ …”

[2] Special Commissioner, အထူးတိုင်းမင်းကြီး

တူၺ်းႁၢင်ႊမၼ်းလၢတ်ႈယၢပ်ႇဝႆႉ။

“ၸိူင်ႉၼႆၶႃႈၵေႃႈ။ ပုၼ်ႈသူဝ်ႁွင်ၵၢင် သိုၵ်းမၢၼ်ႊၼႆႉ ၸႂ်ႈၽိတ်း ပွႆး တေႃႇပွႆးလွင်း တီႈသီႇပေႉၼႆၶႃႈၵေႃႈ။ ၵွပ်ႈၼႆ ၸုၼ်လူင်ၵေႃႈ ၸႂ်ႈၽိူဝ်ႈ လဝ်ႈ တေႃႇလူင်ႁဝ်း ၸွႆႈထိမ်ၸပ်းၸိုင်ပၼ်ဢိတ်းၼိုင်ႈၼႆၶႃႈၵေႃႈ”

ၸဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ႁိုင်ႉၵၢင်ႉ ပူၵ်းၼင်ႈသိုဝ်ႈသိုဝ်ႈ။ မၼ်းဢမ်ႇယုမ်ႇႁူ မၼ်းလႆႈသေဢိတ်း။

“ယၢပ်ႇလႄႈသူ ၸိုၼ်းလၢတ်ႈသေထႅင်ႈ ၵမ်းၼိုင်ႈလူး။ ၶႃႈဢမ်ႇပွင်ႇလႄႈ လီလီ”

တူဝ်တႅၼ်း ၸုၼ်လူင်ႁၢၼ်းတိုင်းသိုၵ်းတွၼ်းၵေႃႈ ၸႅၼ်းယူႇယၢပ်ႇမႄး။ ဢမ်ႇမီးလွင်ႈတၢင်းသင်သေ ငူမ်းဢမ်ထူင်ပႃးမၼ်းယူႇႁၢင်းမၼ်း။

“ၵေႃႈၶႃႈ … ၽႂ်ႇသိုၵ်းၸဝ် လူဝ်ႇသူဝ်ၵိုၼ်းဝႆႉၵေႃႈ။ ပေးၽိတ်း ပွႆး တေႃႇပွႆးလွင်း တီႈသီႇပေႉ ၵူၼ်းၵေႃႈၸႅၼ်းတေၵိုၼ်း ဢမ်ႇလႆႈၶႃႈၵျႃႉ။ ၵွပ်ႈၼႆ ၽူႈႁၢၼ်းတပ်ႉလုမ်း တီႈလႃႈသႅၼ်ႈ မႄးမႆႈတီႈၸုၼ်လူင်ႁဝ်းဝႃႈ …”

ၸဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ယုၵ်ႉမိုဝ်းၽၢၵ်ႇၸူၵ်ႇသေလုၵ်း။ ပွင်ႇဝႃႈ ပေးလႆႈ ယဝ်ႉ၊ ယႃႇပေသိုပ်ႇလၢတ်ႈထႅင်ႈယဝ်ႉ။ ပႆပၼ်ႇၽိုၼ်သေ မႄးလူးၵူၼ်းၵေႃႉ ဢၼ်ႉ။ လၢတ်ႈသေမၼ်းဝႃႈ

“ၸိုၼ်းႁႃႇလၢတ်ႈသေ ၸုၼ်လူင်ႁၢၼ်းတိုင်းသိုၵ်းတွၼ်းသူၸလႈ။ လွင်ႈ ဝႃႈၵူၼ်းမိူင်းၵျႃး တေလႆႈၶၢမ်ႇသုမ်း ၽိတ်းပွႆးတေႃႇပွႆးလွင်း တႃႇသူဝ်ႁွင်ၵၢင် သိုၵ်းမၢၼ်ႊ တႃႇၽူႈလွႆၽွႆႇသေၵမ်ႇဝႃႈ ၵျႃးဢမ်ႇၽွမ်ႉလႆႈ ၼႆၸလႈ။ ၵိဝ်ႇလိူဝ်ႈ ပၢင်တေႃႇပၢင်လွင်း ၵၢင်လႄႈၵျႃးမီးလိူင်ႉႁိုဝ်ၼႆၵေႃႈ မၼ်းႁူႉလီလီယူႇလူး”

ၵူၼ်းၵေႃႉဢၼ်ႉ လႄႈယႄႇတူၺ်းႁူႇတၢင်း ၵႃႈမၢတ်ႈၸူၵ်းၵူးထၢၼ်ႇ။ ၵူၺ်းဢေႃႈ ၵူးထၢၼ်ႇလၢတ်ႈဝႃႈ။

“ၵၼ်ၸဝ်ႈတေႃႇလူင်ၵဝ်း ပူင်လၢတ်ႈႁူႇဢၼ်ႉ ငၼ်းယူႇၵမ်ႇလႆႈ ၸဢႉ။ ၼႆႉသေ ၸုၼ်လူင်ႁၢၼ်းတိုင်းၶႃႈၸလႈ။ ပေးတေလူဝ်ႇတင်း ၽိုၼ်လိၵ်ႈ ၽိုၼ်လႂ်းၼႆၵေႃႈ ၶႃႈတေမိူဝ်းတႅမ်ႈပၼ် တီႈႁွင်ႈလုမ်းၶႃႈၵျဝ်းယူႇ”

ႁွပ်ႈၼႆႉ တူဝ်တႅၼ်း ၸုၼ်လူင်ၵႃၼ်းတိူင်းၸိုၵ်ႉတွၼ်းၵေႃႈ ပႆႇႁူပ်ႉတေႃႇ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇသေ ဢွၵ်ႇႁွင်ႈလုမ်း ၵွမ်းၵူးထၢၼ်ႇၵႂႃႇ။

ၸွႆႈၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ သုၵ်ႉသၢၵ်ႉၵႂႃႇတေႉ။ မၼ်းပႆႇၵႂႃႇလူး ႁူးလႅင်းသေ မုင်ႈတူၺ်းၼမ်ႉတူႈၸႅဝ်ၸႅဝ်လူင် ဢၼ်ပဵၼ်သၢႆၸွႆမိူင်းသီႇပေႃႉၼၼ်ႉ။

ၸုၼ်လူင်ၵႃၼ်းတိူင်းၸိုၵ်ႉတွၼ်းၼႆႉ ပဵၼ်ၸဝ်ႈၽႄႈလူင် မိူင်းဢၼ် တိတ်းၸပ်းဢၼ်တင်းမိူင်းသီႇပေႃႉ။ ယၢမ်းသွၼ်ႉမိင်ႈဢၼ်တင်း ပီႈၼွင်းၸဝ်ႈ ၵျႃႇသႅင်ႇၸဝ် ၵေႃႉၼိုင်ႈ။ ၵိဝ်ႇလိူဝ်ႈ ၵၢၼ်တေႃႇၵၢၼ်လွင်းၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ မီးလွႆလိူင်ႉႁိုဝ်ၼၼ်ႉၵေႃႈ မၼ်းႁူႉလီလီယူႇ။ ၵိဝ်ႇလိူဝ်ႈ လွင်ႈသိုၵ်းမၢၼ်ႈ တုၵ်းယွၼ်းမႃးၼၼ်ႉ ႁွပ်ႈသင်မၼ်းသမ်ႉ ပွႆႇႁူၼ်းမႃးထၢမ် ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇလႃႇ။ မိူဝ်ႈႁူးပွၵ်ႈ မၢၼ်ႈၸဝ်သေႉၶေး လွင်ႈတၢႆးၶႅတ်းပၢင်တေႃႇပၢင်လွင်းၼၼ်ႉမႃး တေႃႇသေႇ။ တီႈမိူင်းမၢၼ်ႈၶတ်ႉ ၸွၵ်ႈသေ ပၢင်မႃႉလႅၼ်ႈၶၸႉဢၼ်ၼၼ်ႉ ၶၢမ်ႈ တပ်ႉပၢင်တေႃႇပၢင်လွင်း ႁူႈယၢင်ႇ။ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ မုင်ႈႁၼ်ၽေးၽႅၼ် မိူဝ်းၼႃႈ ဢၼ်တေတုၵ်းထိုင်တူဝ်မၼ်းမႃးယူႇ။ ႁူဝ်းၵႃႉ လွင်ႈတပ်ႉသိုၵ်းမၢၼ်ႈ တုၵ်းယွၼ်းမႃးၼၼ်ႉ ဢမ်ႇမၢၼ်ႇလွင်ႈတၢင်းမၼ်းၶလႈ ဢမ်ႇယွမ်းႁပ်ႉလိူင်ႉၼႆႉ။

မိူဝ်ႈၵူးထၢၼ်ႇ တွႆႇၽၵ်းတူသေ ၸဝ်ႈမႃးၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ တိုၵ်ႉလုၵ်းဝႆႉတီႈႁူးလႅင်း။ ၶိုင်းတၢႆးၼၼ်ႉ လႆႈဝႃႈ ၵူးထၢၼ်ႇ ပၼ်ႁူၼ်းသုင် ၵေႃႉၼိုင်ႈ။ မၼ်းယိုၼ်ႉၶေႃႈၵႂၢမ်းဢၢင်ႇလိူင်ႉၶေႃႈမၼ်း တေႃႇထိုင် ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ဢမ်ႇပႆႇဝႆႇၸႄႈတူလၢႆးမၼ်း။

“ၶႃႈလႆႈၵိုဝ်ႇ ဢၢင်ႇလိူင်ႉၸဝ်ႈတေႃႇလူင်ႁဵင်း ဝႆႉၸိူဝ်ႉဢၢၼ်တေႃႇဢၢၼ်လွင်း ယူႇၵေႃႈ။ ႁူဝ်းၵႃႉ ...”

“ႁူဝ်းၵႃႉ ဢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ဢမ်ႇလူဝ်ႇမီးယဝ်ႉလူး”

ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ တတ်းၵႂၢမ်းပိုတ်ႈ။ ၸွၼ်းႁူဝ်သေ ၼင်ႈတီႈၽိူၼ်မၼ်း။ ဢမ်ႇမီးလိူဝ်ၸိုဝ်ႈလၢတ်ႈၵႂၢမ်းတေႃႇၵူးထၢၼ်ႇသေဢိတ်း။ ႁူဝ်းၵႃႉ ၵူးထၢၼ်ႇ ၵေႃႈ ၵိုတ်းၶိုင်ႈဢမ်ႇႁူႉသေ တိုဝ်လၢတ်ႈ။

“ၶႃႈၸိုင်ႈႁိုဝ်ႈ ၸဝ်ႈတေႃႇႁဝ်း ၽၢင်ႉတူဝ်ဝႆႉၵေႃႈ။ ၽိုင်ၵေႃႈ ဢမ်ႇပႆႇ ယၢမ်းၸတ်းတေႃႇ သိုၵ်းမၢၼ်ႈၸဝ်မႃးသေပွၵ်ႈၶႃႈ”

“လၢင်ႊပဵၼ်လႆႈယူႇ။ ဢၼ်ႉပဵၼ်ၵၢၼ်ၸဝ်လူး။ ၵမ်ႇလွႆႈၵၢၼ်ႁဝ်း”

“ၶႃႈၸဝ်ႉ ၵမ်ႇထၢင်ႇလူင်ႉဢၼ်။ လၢင်ႊၶိူတ်းၶဵၼ်တေႃႇႁဝ်းၵေႃႈ”

“ၶႄႈ ... ၶႂ်ႈႁူႉ။ မိူင်းႁဝ်းၵေႃႈ မီးၾိူင်ႈမိူင်း မိူင်းႁဝ်းၵိူဝ်ႈ။ ၶႂ်ႈတၢႆ ၵေႃႈ တၢႆလႃႈ။ ႁႃးၸဝ်ႉ တေၵိတ်ႇၸေႁၵ်ႉသႃ ၾိူင်ႈမိူင်း မိူင်းႁဝ်းၵူႈၵူႈ”

လွႆလဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇႁၢဝ်ႈမႃး။ ယိပ်းၵဝ်ၸႅပ်ႇၽိူၼ်လႆး ၸႅပ်ႇၸိူင်ႈသေ ၾၢၼ်ႉတူလိုၼ်းယူႇႁွင်းမၼ်း။ ပွင်ႇဝႃႈ ၵမ်ႇလူဝ်ႇလၢတ်ႈၵႂၢမ်းသင်ထႅင်ႈယဝ်ႉၼႆႉ။ မိူဝ်ႈၵူးထၢၼ်ႇၵွၵ်ႇၵူႇဢၼ်ႉ လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ လႆႈငၼ်းၵူးထၢၼ်ႇ ၸင်းႁွင်း မၼ်းဝႃႈ မိူင်းၼႆႉ ၵမ်ႇလွႆႈမိူင်းၵၸမႃးရီးႁႂ်း ၼႆႁွၼ်ႇ။

မိူဝ်ႈၵၢင်ဝၼ်းဢၼ်ႉၸတႉ ၵမ်ႇမီးၵၢၼ်သင် ၶၼ်းဝံႉၸလႈ လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ႁွင်ႉၵူၼ်းၶပ်းၵႃးသေ ၵွၵ်ႇမႃးတၢင်းၽၢၵ်ႈပုၼ်ႉ ဢမ်ႉတူႈဢၼ်ႉ။ မၼ်းလၢင်ႈၶိူင်းငၢၼ်း ႁၢႈသိပ်းသေ လွႆႉဝၵ်ႉသူၼ်ဝႆႉ တီႈၵႂင်ႈလိၼ်ၵဝ်ႇ ဝၢင်းမႃႉ ဢၼ်ႉ။ ၵၢင်ႈၵၢၼ်းၽုၵ်ႇသွမ်ႈတူၼ်ႈမၢၵ်ႇလွၵ်း ႁႂ်ႈပေႃးပဵၼ်တူဝ်ယၢင်ႇ တႃႇ ၵူၼ်းမိူင်းၸဝ် လႆႈမႃးလီပ်ႈၶဵၼ်းသေ ယိူင်ႈၽုၵ်ႇသွမ်ႈလွမ်း။ ၵၢၼ်သူၼ်မၢၵ်ႇ လွၵ်း မိူင်းသီႇပေႃႉၼႆႉ လႆႈယူပ်ႈယွမ်းၵူႈ ႁွပ်ႈသိုၵ်းၵမ်ႇၾႃႈၵမ်းသွင်။ ႁွပ်ႈ ပိူဝ်ႈလႆႈႁၼ် ၵူၼ်းလႆးၵူၼ်းယိုင်း လိူဝ်းၶိူတ်းတီႈၸူင်းၵၢၼ်မၼ်းၸလႈ လဝ်ႈ ၵျႃႇသႅင်ႇ လူင်လိုမ်းၵူႈပိတ်ႈ လွင်ႈလီလွႆသုၵ်ႉသၢၵ်ႉ ၵၼ်လႆႈႁူပ်ႉႁၼ်မၢႆ ၸွႆးလုမ်းဢၼ်ႉ။ ၵဝ်ၾႄႉတီႈယၢဝ်းလူင်မၢၵ်ႈၸိူင်ႈ တီႈၶိူင်းငၢၼ်းၵေႃႉၸိူင်ႈ သေ တၢမ်တူဝ်လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ တီႈၽဵဝ်ႈယုမ်းလိူဝ်းမီးၸိူဝ်လိၼ်လမ် ၵၼ်မီး ၽုၼ်ႇငႂ်ႈမွၼ်းမၢၵ်ႈလီဢၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။ ၶိူင်းငၢၼ်းတင်းသႅင်ႈၵေႃႈ ႁိုင်ႉၵၢင်ႉ ၵူင်သူပ်းၵႃႈပၢၵ်ႇၵၢမ်းတူလိုၼ်း လဝ်ႈၾႃႉၸဝ် တိုဝ်းမၢၵ်ႇႁူဝ်သေ ၸဝ်ႈႁူမ်ႈၶိူတ်း ၵၢၼ်လွမ်းၸဝ်ဢၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈၼႆႉ ၸဝ်ၵေႃႈ ၵွၼ်ႁၼ်တိူဝ်းၸတ်းလွႆႈၶိူတ်းၵၢၼ်လိူဝ် သေႁဝ်ႇ။

ၸွၵ်ႈသေ သူၼ်မၢၵ်ႇလွၵ်း လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ၵၢၼ်းၽုၵ်ႇ မၢၵ်ႇၵိင်၊ ၵေႃႇၽိူ၊ ထူဝ်ႇလိၼ်၊ ၶိင်၊ ထူဝ်ႇၸူၼ် လိူဝ်းဢၼ်ႉႁွၼ်ႇ။ ၵူလိုၼ်းၵႃႊ တေလႆႈပွႆႉ လၢၵ်ႈထႆ၊ လၢၵ်ႈထုလ်လိၼ် လိူဝ်းလႆႈသင်ႇသိုဝ်ႉဝံႉဢၼ်ႉႁွၼ်ႇ။

***

ၼႄႈဝၼ်းလိူၼ်သီႇမူၼ်း ဝၼ်းၼိူင်ႈ။ ပိၼ်ဝၼ်းတီႈ 22 လိူၼ်မၢၸ်ႉ။ လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇတင်းသူႉလၼ်ႇတီႇ ၵုႇၶလႇပွႆးၿႄးၵၢင်ႉမေႃႇ။ ဢၼ်ပိၼ်ပွႆး ၵူၼ်းႁိုၼ်းသေပိူၼ်ႈ ၼွင်းလိုင်ႈတဵၼ်းယဝ်ႉ။ ၿႄးၵၢင်ႉမေႃႇၼႆႉ မီးၼိူဝ်ၼူၼ်တၢင်း ၵႃး ၵုႇဝဵင်းတႃႈလိူဝ်ႇ။ မီးၽွၼ်ႇဝၼ်းတူၵ်းသီႇပေႃႉ။ ၵႂ်မွၵ်ႈၶူၵ်းလၵ်း။

ၵူၼ်းၸပ်းၵႃး လိၵ်ႇၼေႃႉ ၸပ်းၵႃးမႃးသီးတီးလူင် လွမ်းၼူၼ်တၢင်း လူင်မိူင်းမၢၼ်း။ ၼူၼ်တၢင်းလူင်ၼႆႉ လိုဝ်ႈသႅင်လိုဝ်းလၢင်းလႅၼ်းလႅၼ်းႁွၼ်း။ တီႈ တေႃႉမၼ်း ၵိပ်ႈၼႄႇ။ ၵုမ်ႇၸပ်းတႃႇ ၵႃးလမ်းၼိူင်ႈႁွၼ်းၶလႈ တွၼ်းတႃႇ လဝ်ႈ ၵႃးၸဝ် ၵိၼ်းတေႃႉတေႃႉ။ ပိၼ်ပွႆးဢၼ်လႆႈၵႂ်တဵမ်း ၼိူင်ႈပီးလွၵ်ႈၼိူင်ႈပွၵ်ႈႁွၼ်းၶလႈ ၵူၼ်းႁိုၼ်းၵိုၵ်ႉၵိုၵ်ႉလူင်ဝႆႉ။ လႆႈၶဝႈၵူၼ်းပႆလိၼ် ၼိူဝ်တၢင်းၶလႈ တႃႇၵူၼ်း ၸပ်းၵႃးၸဝ် ယၢပ်ႇလွင်ၼႄႇ။

သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ လူမ်းထႃႈဝႆႉ လိမ်မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးသၢမ်သီႇလိူၼ် ႁွပ်ႈ ၵူၼ်းႁိမ်းႁွမ်းမၢၼ်းတၢင်းသႅင်ႈ ပွႆႉမွင်းပွႆးလူင်ၼႆႉ ၵမ်ႇလွင်ႈၶၼႇ။ ၵွၼ်ႇယိင်း လမ်လွင်သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵေႃႉလိုဝ်ႈဝႃႈ မူၼ်း ၼၼ်ႉ တိူင်ႇႁၢင်ႈၶႂ်ႈသူႉလၼ်ႇတီႇ တင်းသိူဝ်ႈလၢႆႈသီၸၢဝ် သွင်ႇမၢၵ်ႇတုမ်ႇသႅင်လႅင် ၵၢဝ်ၸမ်းၵုမ်းဝႆႉၼၼ်ႉ ၶလႈ သိၼ်ႈတူင်ႇသီၸမ်း။ ပႃးတၢင်းဝၼ်ႉ သၢႆၶေႃးလိူဝ်းၼၼ်ႉၶလႈ ႁၢင်ႈလီဝႆႉတေႃႉ ယဝ်ႉ။ ၼူၼ်ႁူဝ်သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵၼ်ယၢဝ်းထိုင်တွင်ႇၼွင်ႈၼၼ်ႉၵေႃႈ လွၵ်ႈဝႆႉ မိူၼ်ၼၢင်းတဵၼ်းၵေႃႉၼိူင်ႈ။ ပၵ်းႁွႆႈမွၵ်ႇၸဝ်ႈတိူၵ်ႇဝႆႉႁွၼ်ႇ။ ၽိူဝ်ႇတိူင်ႇႁၢင်ႈႁၢင်ႈ ၼိူင်ႈယဝ်ႉတူဝ်ႈၵေႃႈ မူၼ်း ယွင်ႈ သူႉလၼ်ႇတီႇဝႃႈ

"လဝ်ႈၶမႈၼၼ်ႉ ယိုင်ႈႁိူင်ယိုင်ႈမိူၼ်ၼၢင်းတဵၼ်းမႃးတိၵ်းတိၵ်းယဝ်ႉဝႃႈ"

ထူၺ်ႈလွင်လူင်ၵမ်းၼိူင်ႈသေ

"ႁူၺ်းၵႃး ပေႃးၵမ်ႇသုင်တၢၼ်ႇၼႆႉ ၸၼ်းတေမိူၼ်လီလီၸႃႈၵေႃႈ"

သူႉလၼ်ႇတီႇလၢတ်ႈတီႈလဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ။

"ပေႃးသူသူၼ်လွၵ်ႈၼိူဝ်ပွႆးၼၼ်ႉ တၢၼ်ႇၸိုင်ႈႁဝ်းသူၼ်လွၵ်ႈႁွၼ်းၵေႃႈ လီ တေႃႉတေႃႉ"

လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ယုမ်ႉၶေသေ ယိပ်းမိုဝ်းသူႉလၼ်ႇတီႇ။

“ၵၢင်လဵၵ်ႈၶဝ်း မီးၼိူဝ်ပွႆးလိူင်ႇၶိုဝ်ၼႆ သူၵေႃႈၶူႇယူႉ။ ႁူလ်းၵႃး ၶဝ်းၼွႆႈ ၼွႆႈႁူၼ်းမိူင်းၶဝ် မီးတၢင်းလူမ်းသိူဝ်းၼၼ်ႉႁွလ်း”

ၵဵဝ်ႉလိူလ်ႈပွႆး လဵၵ်ႈလဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႉ ပိၼ်လိူင်ႇၶိုဝ် ၵၼ်ဝူႈၼၼ်ႉ သူႇ လၼ်ႉတီႉၶူႇလီလီယူႉ။ မၼ်းၵမ်ႉသူင်ပွႆး။ ၵမ်ႉမိုတ်ႈၽိုင်ႁူၼ်းၼမ်။ တေလႆႈ တႅင်ႉၶၢင်းၶၢင်ႈၸိူင်ႈ ယူႉၸၵႈႁူၼ်းတင်းလႆၢၵေႃႈ ၵမ်ႉၼွႆႈယူႉ။ မိူဝ်ႈလႆႈၼိုင်ႈ ၸူဝ်း ၶႅတ်းၵၢၼ် သီၸွၼ်ႉသေ ၸလႉတူလ်းၼွႆးထၢင်ၸၶႊယုၵ်းယၢင်ႉလႆႈ၊ မိူဝ်ႈလႆႈ လူင်းတူလ်း ၼွႆးၼႄႈၵၢၼ်ၸွင်ႁူၼ်းမၢၼ်ႈႁူၼ်းသူၼ်ၶဝ်လႆႈ၊ မိူဝ်ႈၽဵဝ်ၼွႆးၸူင်း ၵၢၼ်လႆႈၼၼ်ႉ လဵၵ်ႈလဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႉ မူၼ်ႊသိူဝ်းဝႆႉတႃႉသေႉ ၵၼ်ဝူႈၼၼ်ႉ သူႇ လၼ်ႉတီႉ ၶူႇလီလီယူႉ။

ယိုင်ႊလမ်ၵၢင်ႇမေႃႉ ယိုင်ႊၵႃးလႆႈ၊ လေႃႇလႆႈ၊ ႁူၼ်းလႆႈ ၼမ်မႃးၵပ်ႇမႃး။ ၵႃးလူင်တၢင်ႉႁူၼ်း မီးႁူႊယၢင်ႉႁူႊသၢၼ်းႁူႊသီ။ ၶူၼ်းၵႃးၶဝ်ၼၼ်ႇၵေႃႈ ပိၼ်ၼမ်ႇမိုဝ်း မေႃမိုဝ်းၸၶႉၶဝ် ၶႅတ်းတီႈမိူင်းၼႆႇႁွလ်း။ လဝ်ႈၵႃးၶဝ်သမ်ႇ တႃးသီပေႃးလၢၼ်းလႂ်းလူင်ဝႆႉ။ ႁူၼ်းၸမႃးၵႃးၶဝ်ၵေႃႈ ၶၢလႆႈၸိူင်ႈၸူဝ်းလႆႈၵေႃႈ လႆႈတၢၼ်းသႂ်ႉမူၼ်ႇၸမႃး သိုပ်ႉသၢလဵၵ်ႈၵႃးလိူဝ်းၼႆႇမႃး။ ၵႃးလိူဝ်းၼႆႇၵေႃႈ လႆႈ လၢၵ်ႈလႂ်းၽြၢင်ၶၢင်ႊ ႁူႊယၢင်ႉယၢင်ႉမႃး လႆပၢၼ်ယဝ်ႇလူး။

လေႃႇဝူဝ်းလိူဝ်းၼၼ်ႇၸတႃႇ ၵမ်ႉပေႃးမီးတၢင်းလၢၵ်ႉလႂ်းသင်။ လိမ် မိူဝ်ႈၵမ်ႉၽြႃႉၸတႉမႃးၼၼ်ႇ ပိၼ်လိူင်ႇၼႆႇႁွလ်း။ ဝူဝ်းငၢၼ်လူင်သွင်တူဝ် တိုတ်ႇ ၵဝ်လေႃႇၵၼ်မီးမၢၵ်ႉသွင်ၶူလ်ႉၼၼ်ႇ။ မၢင်ႊလမ်းသႂ်ႉပွင်းလေႃႇ တႃႉၶေႃႇ လၢတ်ႉ။ လေႃႇမၢင်ႊလမ်းၼႆႇ ပေႃးၵွၵ်ႉၶူၼ်းၶဝ်မႃး လိမ်မိူဝ်ႈလႆဝၼ်းလႆဝူင်ႈ ယဝ်ႇ။ လဝ်ႈလေႃႇၶဝ် ပေႃးၶၢင်ႈၸိၼ်းမႃး တႃႉလိုဝ်ႈသဝ်းၼွႆးပၢင်ပွႆး။ လုၵ်ႈ ၵွၼ်ႉမၢင်ႊၵေႃႇသမ်ႇ ပႂ်လွမ်းလေႃႇမႃးသေတႃႇ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈမိူၼ်ႉတူလ်းလွမ်း တၢင်းမႃးၸလႈ ၵမ်ႉတၼ်းၼိုတ်းလေႃႇၶဝ်လီလီ။

သူႇလၼ်ႉတီႉ တူလ်းႁူၼ်းလိူဝ်း ပႂ်မႃးၼၼ်ႇ။ ပိူင်ယႆႉမၼ်း ပၵ်းတႃႇ တူလ်း ႁူၼ်းတႂ်း လိူဝ်းယူႉမၢၼ်ႈၶိမ်းၼွမ်း၊ လိူဝ်းၼိုင်ႈၸူဝ်းလီၸူဝ်းငမ်းသေ မႃး ၶဝ်ႈပွႆးၼၼ်ႇ။ ၼၢင်းယိုင်းၵမ်ႈၼမ် ၼိုင်ႈသိူဝ်ႈၶၢဝ် ၸလႈ သိၼ်ႈတူင်ႉလႂ်ႈ။ တိုဝ်းၵုပ်းၽိူင်းတႃႉၶေႃႇလၢတ်ႉ။ ၵမ်ႈၼမ်ၸတႃႇ ပႃးတၢင်းၶႂ် တႃႉပႂ်းၶႂ်ၼွႆးပွႆး။ လႂ်းၶဝ် ၵဝ်ႁူလ်သွင်ၶူလ်ႉ သွတ်ႉၵၼ်းသေၶၢပ်ႉပႂ်မႃးၼၼ်ႇ လီတူလ်းတေႃႇ

တေႉ။ ၵူၼ်းလႂ်ႈၶဝ်ၶတႃႇ ၽၢင်ႈသိူဝ်ႈမၢၼ်ႈၸွၼ်ႇ တင်းၵူၼ်ႈၶူင်ႇယူင်ႉ။ လိၵ်ႈ ၸွႆႈမၢႆသေ ပဵၼ်းတၢင်းၽႄးလုမ်းၽၢင်းယိင်းၶဝ်။ ၶဝ်ၶတႃႇၵမ်ႇတေႃႇတၢင်းၼၢႆ သင်မႃး။ ၵူလ်းၵႃႉ ၼၼ်းထူင်ပႃးၶဝ်ၶတႃႇ ပႃးသူဝ်ငိုၼ်း လိူဝ်းၵၼ်ၶဝ်ၸွမ်မႃး တင်းပီးၼၼ်ႉ။ ၶဝ်တေမႃးတေႃႇမႃးလွင်းၼၼ်းပွႆး ၽၢင်ႇၵၢင်လွၼ်းၸေႃးၶဝ် ယဝ်ႉ။

ၵူၼ်းလိူဝ်ႈရူႉ ၵႃးလဝ်ႈၽႃႇမႃးၼၼ်ႉၶတႃႇ ၶုပ်ႉၽၢင်ႈၶိမ်းတၢင်းသေ ဝႆႈလဝ်ႈၽႃႇ ၽၢင်ႇၽိုင်ႈထုင်းမိူဝ်ႈၵွၼ်ႇ။ လဝ်ႈၵျူႇသိၼ်ႇ ၶလႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၽိဝ်မႃးၼၼ်းၵၢင်ပၢင်ႇပွႆး။ ပေႃးၶၢဝ်းသွမ်ႈၽႄးလိူင် ပၢင်ႇပွႆးလူင်ၼႆႉ တေပၢၼ် တူင်ႈၽႄးလူင်။ ပၢင်ႇပွႆးၼႆႉ တေၵွၢင်ႈမွၵ်ႈ ပၢင်ႇမၢၵ်ႇၽၢင်လွမ်းသိပ်းပၢင်ႇ။ ၽၢႆႇၶွင်ႇတၢင်းၵႃး မီးၽြႄးၵၢင်ႉမေႃႇ။ ၵူၼ်းမႃးဝႆႈၽြႄး၊ ယွၼ်းသူးတီႈၽြႄးၼႆႉ ၽမ်ဝႃးၽမ်။ ႁၢင်းၽြႄးၵၢင်ႉမေႃႇၼႆႉ မိူၼ်ႁွင်းမူး။ ပိၼ်ၸၢင်းၶိုင်ႇၸွမ်ႈဝႆႉသေ တႃးထုၼ်ဝႆႉ။ တီႈပႂ်ႈယွတ်ႈႁၢင်းၶတႃႇတၢင်ႇထီး ၵၼ်ၵဝ်ငိုၼ်းၶမ်းသိၼ်ၵိဝ်ႈ ၵူးယၢင်ႇၸၢင်ႈၼိူင်ႈဝႆႉၼၼ်ႉ။

ပေႃးတေၵဝ်ပိုၼ်းမိူဝ်ႈႁွၼ်ႇဝႃႈၶတႃႇ ၽၢင်းတႆးၵွၼ်ႇ မိူင်းမၢဝ်းလူင် ၵၼ်မီးတၢင်းဝိင်းၽမ်ႉၶမ်းလင်ႇၼႆႉ ၵေႃႇၶိုၵ်ႈလိူဝ်ႈဝႃႈ လဝ်ႈၽၢင်းမွၼ်းၼႆႉ လႆႈမႃးယူႇတီႈ လဝ်ႈၽႃႇၵၢင်းဝႃႉ မိူင်းမၢၼ်း။ လဝ်ႈၽၢင်းမွၼ်း ၵမ်ႇယူႇလႆႈ တီႈမိူင်းၵၢင်းဝႃႉၶလႈ လၵ်ႉပႂ်ႉၵွၵ်ႇမိူင်းမႃးသေ မႃးလိူဝ်ႈတီႈၵၢင်ႉမေႃႇ။ ႁွပ်ႈ ပိူဝ်ႈလႆႈတဝ်ႈၸွတ်ႈၽိဝ်မႃး တီႈမၢၼ်ႈၵဝ်ႇမိူင်းလင်ၶလႈ လင်ႇလူမ်းလူင်လၢင် သေ ၸွႆႈပိၼ်တီႈမၢၼ်ႈတွင်းၼႆႉ ၵေႃႇႁွင်းမူးဝႆႉတီႈၵၢင်ႉမေႃႇၼႆႉ ၼႆယဝ်ႉ။[3]

ၵူၼ်းၵေႃးၵိပ်ႉၵၼ်ၽိုတ်ႉၵၼ်။ ၵူၼ်းၵူးၸိူဝ်း လၢတ်ႈၵႂၢမ်းၸိူဝ်းၽွႆ ၸိူဝ်းမၢၼ်းယူႇၶလႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ လိုဝ်ငိၼ်းသိၼ်ၵႂၢမ်းၵူးၸိူဝ်းၸိူဝ်း ၸူၼ်းၶဝ်း လေႃးၶလးၵၼ်ဝႆႉ။ လုမ်းလၢတ်ႈသိၼ်းမၢၼ်းၶဝ်ၵေႃႈ ၽိုၵ်းၽိၼ်းၵႂၢမ်း တႃႇတေ ၵႃႈၶေၶမ်ႈၼႆႉ။ ၸၢၼ်ႉတၢင်းၵိၼ်တင်းၽမ် ၵွၼ်ၶူင်မိုဝ်ႉၶွင်းၽွႆၶွင်းမၢၼ်း ၶလႈ လိူဝ်လိၼ်းၵႂၢႆးၽၵ်းၵူးမီႇ။ ၸူဝ်းၽၢင်ႈတၢင်းမိူၼ် လၢဝ်းၸိူဝ်းယူႇၽိူဝ်လွႆၶဝ် ၼၼ်ႉၵေႃႈ ပႃးသီၵူးယၢင်ႇသေ ၸၢင်းလီဝ်ႉၽၢင်ႇၵဝ်ႇၶသႈ။ တီႈၸူဝ်းၽၢင်ႈ

[3] ပေႃးၵဝ်ၽႃႇပိုၼ်းဝႃႈၶတႃႇ တေလိူဝ်ႈပိၼ် မိူင်းပူးၵမ်ႇ။ ၵူလ်းၵႃး ၵိင်းၵိူဝ်း တေ တွင်းၽိတ်းသေ တိမ်ႈဝႆႉ ပိၼ်မိူင်းၵၢင်းဝႃႉ။

ၼၢင်းယိင်းၵၢင်ၶဝ် ဢၼ်ပႃးသီလမ်သီလႅင်လႄႈသင်၊ တီႈထူင်ပႃးၶဝ်လႄႈသင် ဢဝ်ၶႅပ်းငိုၼ်းႁွႆႈသေ ႁၢင်ႈမိူင်ႈ။ ၵူလ်းၵႃး တီႈၽႅၼ်ႉလႅၼ်ပုၵ်ႉမၢၵ်ႇၵၢဝ်ႈၶဝ် ၼၼ်ႉတႄႉ ဢမ်ႇသႂ်ႇဝႆႉၼင်ႇၵဝ်ႇ။ ၵူၼ်းလွၵ်ႇလိူဝ်းၽုၵ်ႇၼႅင်ႈ ၼိူဝ်လွၵ်ႇၽဝ်ႇႁွင်ႇ ၼၼ်ႉၵေႃႈ ဢဝ်ၶႅပ်းငိုၼ်း ႁၢင်ႈမိူင်ႈဝႆႉ တီႈၶႅၼ်းႁုပ်ႇၶဝ်သေ ၼုင်ႈသိူဝ်ႈၶူဝ်း သီလမ်ႉဝႆႉ။ ၼၢင်းယိင်းလီႈသေႃးၶဝ်တႄႉ မေႃၵဝ်မၼ်ႈၽိၼ်ႉသီၵူႉယၢင်ႇ ယဵပ်ႉၵိုၵ်းၵၼ်ဝႆႉ။ တွင်ႉသူႉၶဝ်တႄႉ ၼုင်ႈသိူဝ်ႈၶူဝ်းသီလမ်ၽိၼ်ႈၽိၼ်ႈလူင် ၵွလ်း။ သိူဝ်ႈၶူဝ်း ၼၢင်းယိင်းမၢၼ်ႈၶဝ်တႄႉ ဢမ်ႇပေႃးၽႅၵ်ႇပိူင်ႈၵၼ်တင်း ၼၢင်းယိင်းတႃးၶဝ်။ ၵူလ်းၵႃး ၵူၼ်းလၢႆးမၢၼ်ႈၶဝ်တႄႉၵေႃႈ ၼုင်ႈၽႄႈတူင်ႉ ၵၼ်ၵႃးၵၼ်တင်း သိၼ်ႈတူင်ႇၼၢင်းယိင်းတႃးၶဝ်။ သီငဝ်း လႄႈ လၢႆးလွၵ်းၶဝ် တႄႉ ဢမ်ႇမိူၼ် ၼင်ႇၵဝ်ႇသႄႈ။ ၼွၵ်ႈသေၼၼ်ႉ ၵေႃႇလႃႈၼႃႈ[4]၊ ပၢင်ႇၵႃႇလီႇ[5]၊ မူႇသႃႈလိမ်ႇ[6]၊ ၶႄႇ ၶဝ် ၶူၼ်းၶဝ်းလေႃးလႄးၵၼ်ဝႆႉ။ ၼႂ်းၽုင်ၵူၼ်း ၵၢဝ်းမိူဝ်း ၵိုၵ်းမိူင်းၶဝ်ၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႉတီႇ၊ ၵေႃႉပဵၼ်ၵၢဝ်းမိူဝ်း ၶေႃးၶေႃးသဵၼ်း[7]ၵေႃႉ ၼိူင်ႈၵေႃႈ ပႃးလွမ်းၶဝ်ဝႆႉယဝ်ႉ။ ထုင်ႉမိူင်းၵၼ်ၼႆႉ ဢမ်ႇမီးၵူၼ်းယူႇသဝ်းၼမ် သေတႃႉၵေႃႈ ပွႆးပီးၼၼ်ႉ မီးၵူၼ်းၶဝ်ႈမွၵ်ႈသၢမ်သႅၼ်ပၢႆယူႇယဝ်ႉ။ ၵဝ်ႈၵျႃႇ သႅင်ႇ လႄႈ သူႉလၼ်ႉတီႇ ၵီးၽိုတ်ႉၶဝ်ႈၵႄႈၽုင်ၵူၼ်းသေ ၽဵၵ်ႇၵျႃႇတၢင်း တေႃႇမေႃးလူင် လိူဝ်းၵႃႇဝႆႉ တႃႇပီႈၼွင်ႉမေႃးပွႆးၶဝ် လိုဝ်ႈသဝ်းလူဝ်ႉၵိပ်ႉ။ တီႈ ၼေႃႈတေႃႇမေႃးၼၼ်ႉ မီးၼၢင်းယိင်းၵွၼ်ႉတၢင်းၶဝ် ႁုပ်ႉတွၼ်ႈဝႆႉ။ ပိၼ်ၶပ်းမၢႆ ၵေႃႈႁုပ်ႉတွၼ်ႈၶႅၵ်ႈၶဝ် ၵၼ်ၼိူင်ႈ။ ယိင်းတႃးၵွၼ်ႉလိူဝ်းၼုင်ႈသိၼ်ႈလၢႆႈ သီ ငဝ်းၶၢင်ႉႁုင်းၾႃႉၼၼ်ႉ ၶွပ်ႉယိုၼ်ႈပၼ်ၶူင်ႉမွၵ်ႉ။ တူလ်းႁၢင်ႈၶဝ် လိပ်ႈလီ ၵၢပူၼ်ႈဝႆႉသေ ၶူဝ်မိၵ်းမိၵ်းယူႇႁင်းၶဝ်ယဝ်ႉ။ ၽိဝ်ၼိူဝ်ႉၶဝ်ၼႆႉၵူၼ်ႈၼုၼ်း။ မၢၵ်ႇတႃ လႄႈ ၶူၼ်ႁူပ်ႇ သမ်ႉလမ်လမ်သေ ႁၢင်ႈလီၼင်ႇမွၵ်ႇ ၵိူဝ်းၵၼ်ႁႃ ယၢပ်ႇယူၼ်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

တေႃႇမေႃးလၵ်ႈၾႃႉၵေႃႈ ၵႃႈဝႆႉတင်းမိၼ်ႉၵူင် ၼင်ႇတေႃႇမေႃးတၢင်ႇ ၵၼ်ၸွမ်းပွႆးဝႆႉလႄႈ ၶိုင်ႈမိူၼ်သုမ်ႉလူင်လၼ်ၸိူင်ႈဝႆႉ။ ၼိူဝ်ၽၢၵ်ႇၼၼ်ႉ သိူဝ်ႉ

[4] Nepalis, ၵႃးလႃး မိူင်းၼီႉပေႃးလ်

[5] Bengalis, ၵႃးလႃး မိူင်းပင်းၵလႃးတဵသ်ႉ

[6] Muslims

[7] Caucasian

တၢၼ်းသိူဝ်းဝႆႉ။ ၶှတ်းဝႆႉၵှၢၼ်ႉသုင်တီႈၸိူင်ႈသေ သိူဝ်ႇႁွပ်းမွၼ်းၶတ်ႈတီႇပႃႇ ၵၢၼ်ၵၢဝ်မႆႇၸိုၼ်းမႆႇၶမ်းသွႆႉၼၼ်ႉ။ ၵွၼ်ၶှပ်ႉ လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ၶလႈ သူႉလၼ်ႇ တီႇ ႁူႃႇၼင်ႈတီႈၼၼ်ႉ။

တီႈၸိူဝ်ၽွၵ်ႈၵၢၼ်သိူဝ်ႇတၢၼ်းသိူဝ်းဝႆႉၼၼ်ႉ မီးႁူၼ်းၼင်ႈဝႆႉ မွၵ်ႈ သီႇၵှၢႈပၢၵ်ႇ။ ၵွၼ်ၵၼ်ပွႆႉဝႆႉ တႃႇၵၼ်ႇတေႃးလဝ်ႈၽှႃႉၶဝ်။ ႁူၼ်းၵေႃႉတေပိၼ် ၽူႈယွႆႇၼၼ်ႉ ပႃးတင်းပၢၼ်ႉ ၵၼ်ပႃး ႁူလ်ႈ၊ ၸိၼ်ႈ လိူဝ်းၼၼ်ႉ ၶုပ်ႉၶဝ်ႇၵၢၼ်း မႃးလူး လဝ်ႈၽှႃႉ ၶလႈ ၶၢင်းၶိင်းမၼ်း။ ပေႃးၽိဝ်ၼေႈလဝ်ႈၽှႃႉၵေႈ ၶေႃ ယွၼ်းတႃႇၵၼ်ႇတေႃး။ လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ၵၢဝ်မိူဝ်းမၼ်းတိူဝ်ႉပၢၼ်ႉၼၼ်ႉသေ ၶေဝႈ ဝၢင်းပၼ်ယူႇၸႆယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ႁူၼ်းၵၢၼ်ႇႁှူဝ်ပၢၵ်ႇ ၵွၼ်ၵၼ်ၶုပ်ႉ ဝႆႈၵၼ်ႇတေႃးၽိင်ႇၽိင်ႇ။

ၵေႃႉပိၼ်ၽူႈယွႆႇသမ်ႉ ၵွၼ်ဝႈႁၢမ်းၵၼ်ႇတေႃး တင်းၽှႃႇတႆး။ ႁူၼ်းတင်းလႆၵေႈ ဝႈလွမ်း။ လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇၵေႈ လႆႈပၼ်ပွၼ်း ၶှႆႈသုၼ်ႇမၢၼ် မၢၵ်ႈမီး ၼင်ႇၵၢင်လွႆၸွႆးၶေႃးၽွႆမၼ်းၸႆယဝ်ႉ။

ပေႃးၵၼ်ႇတေႃးယဝ်ႉၵေႈ မိူၼ်ၵှၢင်းလူမ်လွႆလူမ်ၶေႃးႁူႃႇ။ ၵေႃႉၸိူင်ႈ ယဝ်ႉၵေႃႉၸိူင်ႈ သုတ်ႉမႃးလူး လဝ်ႈၽှႃႉ ၶလႈ ၶၢင်းၶိင်းမၼ်းသေ တူင်ႉတၵ်ႉ ႁၢမ်းယူႇလီၵိၼ်ဝၢၼ်။ ႁွပ်ႈလႆႈလၢတ်ႈႁၢမ်းတေႃႇလဝ်ႈၽှႃႉၶလႈ ၽွႆၽွႆၵေႈ လူမ်းသိူဝ်းဝႆႉ။ ပူႇမိူင်းလိူဝ်းလႆႈထုၵ်ႇလိူၵ်ႈတင်ႈဝႆႉၼၼ်ႉၵေႈ မႃးလဝ်း ၼေႈ ၶွင်ပုၼ်ႈၽွၼ်းၽွႆမၼ်းႁူးလွင်ႈ။ မၢင်းၵေႃႉ လဝ်းဝႈ ပေႃးမီးတၢင်းလူဝ်ႇ ၶႂ်ႈ ႁှင်ႉလုၵ်ႈလၢၼ်ၶဝ် လွႆႉၸွႆးၵှေႃမ်ႇၵေႈလႆႈၸႆ။ မၢင်းၵေႃႉ မႃးယွၼ်းတၢင်းၶႆႈ လွႆ ၵိဝ်ႇလိူလ်ႈၵၢၼ်သုၼ်ႇလိဝ်ၶဝ်ၶလႈသင်၊ ၵၢၼ်ၼေႈမၢၼ်ႈတသူၼ်ၶလႈ သင်။ မၢင်းၵေႃႉၶှပ်ႉလဝ်ႈၽှႃႉ ႁှႆႈမိူဝ်းၶလႇပွႆးတီႈမၢၼ်ႈၶဝ်။ တီႈပူႇမိူင်း ႁူတ်ႉ ယူမ်း ပႃးမႃး ၶွင်ႈၶမ်ၶဝ်ၵၢၼ်ၸိူင်ႈ။ ႁူၼ်းမၢၼ်ႈၶဝ် ပိၼ်ႁူၼ်းၶှတ်းၼေႃး ၶွင် လဝ်ႈၽှႃႉမိူင်းသီႇပေႃႉမႃး ႁူးသိုပ်ႇႁူးပၢၼ်။ မၢၼ်ႈၶဝ်မီးၶှမ်းၼမ်ႉလီႈ။ ႁွပ်ႈ ၶဝ်ႈၵမ်ႇၵွၵ်ႇလီၶလႈ ႁူၼ်းမၢၼ်ႈၶဝ် ၵမ်ႇလႆႈပၼ်ၶွၼ်ႇၼေႈၵေႈ မီးပိၼ် သွင်ပီးယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈၸႆ ၶိုၼ်ႈၶှႆႈလဝ်ႈၽှႃႉလူတ်းပွႆႇပၼ်ၸီႈလိူဝ်းၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈပူႇ မိူင်းတၢင်ႇလဝ်းယူႇၼၼ်ႉ လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ တင်း သူႉလၼ်ႇတီႇ တူလ်းၼေႈ တေႃႇၵၼ်ၵမ်းၸိူင်ႈ။ ၵိဝ်ႇလိူလ်ႈၼေႈလိူဝ်း ၵၢၼ်ပၼ်ႁူၼ်းမိူင်းၶဝ် ၶှတ်းယူႇ

ဆၼ်ႉ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ၶလႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵုပ်ႇၵုမ်ၵၼ်ယဝ်ႉယဝ်ႉ။ ဆေးလဝ်ႈ ၽျႃႉသီႇပေႉ မီးပီၼ်ၵေႃႇၵႃႉရူဝ်မိုၼ်ႇ။ ၸႃတႅပ်းတတ်းဝႆႉ တႃႇၵဝ်ဆေးလိူဝ်း ဆၼ်ႉ ၵႃပ်ႈပၼ်ၵူၼ်းမၢၼ်ႈ လိူဝ်းၶႅတ်းဆေးယူႇတေႃႈလိဝ်ဆႆႉ။ ၵူၼ်းၶႅတ်းဆေး တေပိူင်ႇဆေးမႃးယဝ်ႉ။ ၵူလုၼ်းၵႃး လဝ်ႈၽျႃႉတႃင်ႇမိူင်းၶတႃႉ ၵမ်ႇထုၵ်ႇလွၵ်ၵႃၼ် လိူဝ်းဆႆႉ။ ၽွင်းၸႃဝ်းလိူဝ်ႉဆၼ်ႇဆႆႉဆၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ တႅပ်းတတ်းလွၵ်ဝူႈ ထုၵ်ႇ လီပႆၶလႇၸွင်းပွႆး။ ပူႇၶိူၼ်ပူႇမိူင်းၸဝ် တိုၵ်ႉလွမ်ႉရွပ်ႈ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇဝႆႉ။ ပေးတေ ၵုမ်ၵၼ်ၵၢၼ်လိူဝ်းဆႆႉဆႆ တေလႆႈၵဝ်ၸႃဝ်းယႃမ်းတေႉတေႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇပေႉပွႆႉလႆႈယဝ်ႉ။

ပႃးတင်း လုၵ်ႈပီႈလုၵ်ႈဆွင်ႉ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇၸဝ် သွင်ၵေႃႉ၊ ၽူႈမၢႆ ၵေႃႉဆိူင်ႈ၊ ၸမ်းတၢႆတၢင်သွင်ၵေႃႉသေ သူႉလၼ်ႇတီႇ ပႆၸဝ်ႈမႃးၸွင်းပွႆး။ ၵွၼ် တၢင်းသုတ်း ပႆမႃးလူးၸၢင်ႇပွႆးၵၼ်ၸၢႆၸူဝ်းႁူးယၢင်ႇဆၼ်ႉ။ ၵူၼ်းၸၢႆလၢဝ်းတၢႆး ၶလႈ ၵူၼ်းၵိုၵ်းမိူင်းဆိူဝ်သၼ်လွႆလိူဝ်းဆၼ်ႉၶတႃႉ တေႃႉၶတႃႉယုမ်ႉဆေသေ လၼ်လွၵ်ၵူၼ်းသိုဝ်ႉၸဝ်။ ၵူၼ်းၸၢႆမၢၼ်း ၶလႈ ၵႃးလႃးၸဝ်ၶတႃႉ သႅၼ်ႇပၢဝ်ႇသေ ရွင်ႉၵူၼ်းၸဝ်ႈပွႆးၸဝ် ၶျူႈသိုဝ်ႉတၢင်းၸၢႆၸဝ်။ လႆႈရၼ်ၸူဝ်းလွၵ်ႉၸူဝ်းသွႆ တႅမ်ပၢင်ႇပွႆး ဝႆႉၶလႈ ထုၵ်ႇလွၵ်သူႉလၼ်ႇတီႇတေႉယဝ်ႉ။ တူဝ်မၼ်းၵမ်ႇတပ်ႈယိပ်းသူဝ် ၵိုၼ်း။ ၸွၵ်ႈလႆႈသင်ၵေႃႈ လီႉမိူဝ်းလူင်ၵျူႇႁွလုၼ်း။ ၵေႃႉပီၼ်ၽူႈမၢႆ တေသွၼ်ႇသူဝ် သေၸပ်းသိူင် တႃႇတေတေႃႉၵဝ်ၸူဝ်းလိူဝ်းဆၼ်ႉမိူဝ်း။ သူႉလၼ်ႇတီႇ သိုဝ်ႉၵုပ်း တၢႆး ၵၼ်ရႃင်းလီလီဆၼ်ႉတင်းဆမ်၊ တဝ်ႈဆမ်ႉ ၵၼ်ၵဝ်မၢၵ်ႇဆမ်ႉတဝ်ႈ ၶႅတ်းဝႆႉ၊ သိၼ်ႈတူင်ႇလၢႆႈ ၵၼ်ၵဝ်မိုဝ်းတေႃး၊ ယူးပတ်းသႅမ်းႁူးယၢင်ႇ၊ ရွၼ်ႇ ၵေႃ လိူဝ်းၵဝ်မႆႉသၢင်း ၶႅတ်းဝႆႉ၊ ႁွၵ်းယူၼ်း၊ သၢတ်ႇ၊ ၵႅပ်ႇသၢၼ် လိူဝ်းဆၼ်ႉ လၢႆလိူဝ်ႉလၢႆယၢင်ႇယဝ်ႉ။

သူႉလၼ်ႇတီႇဆႆႉ ယၢင်ႈဆိူင်ႈၵမ်း သိုဝ်ႉဆိူင်ႈၵၼ်ယူႇ တိၵ်းတိၵ်း ၶလႈ ၵေႃႉပီၼ်ၽူႈမၢႆ ၵၢမ်းၵေႃႈၵၢမ်းသေ လွၵ်သုၵ်ႉသၢၵ်ႉလွမ်းမႃးယဝ်ႉ။ သူႉ လၼ်ႇတီႇ ဝူၼ်ႉတူလုမ်း ပိူင်ပီၼ်လူဝ်ၸပၢၼ်မၼ်း ဝၢႆးသေလႆႈသွၼ်ႉမိင်ႈၵၼ် တင်းလဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇဆၼ်ႉ။ မၼ်းထုၵ်ႇလွၵ်ပၢင်ဆေမ်းပွႆးလၢမ်းလိူဝ်ႉဆႆ။ ရၢၼ်ႉလွၵ် ႁွပ်ႈလႆႈမၢၵ်ႈမီးလီပီၼ်ယိၼ်ႈသုင်လိူဝ်ႉဆႆ။ ဆႆႉပီၼ်ပွၵ်ႈၵမ်းၵွၼ်တၢင်းသုတ်း ၸွင်းလူဝ်ၸပၢၼ်သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵၼ်လႆႈထၢင်ႇရႃင်းသိုဝ်ႉၸူဝ်းၸွင် လႆႈလၢႆႇသူဝ်

ၼင်ႇၵၢင်လွႆၼွႆးၶေႃးမၼ်း။

ဝူၼ်ႉယဝ်ႉဝူၼ်ႉသေ သူႉလၼ်ႇတီႇ, တဵပ်းတတ်းႁၢင်းလဝ်ႈၵဝ်ႇ, ထုၵ်ႇ လီပေႃးယဝ်ႉၼႆ။ ဢၢႆးႁွမ်မီႇၽၵ်းၸဝ် တီႈႁၢၼ်ႉတၢင်းၵိၼ်ၼၼ်ႉ လၼ်လွႆ သူႉလၼ်ႇတီႇဝႆႉတေႉတေႉ။ တၢင်းၵိၼ်ပိုၼ်ႉထၢၼ်ႈ ဢမ်ႇၵႃး မီးပႃးတၢင်းၵိၼ်ယွႆႈ ႁူႉယၢင်ႇ။ လွင်ႈဝႃႈ ၸဝ်ႈသၢၼ် ၶလႈ ထူဝ်ႇ မီးလၢႆလိူဝ်ႉလၢႆယၢင်ႇ, ဢၼ်ဝႃႈ ၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ဢမ်ႇယၢမ်ႈႁၼ်မႃးသေပွၵ်ႈ။ လႆႈႁၼ် မိူတ်ႇႁွမ်လိူဝ်းသႂ်ႇ, ၼွႆးၽၵ်း မိူၼ်ၼင်ႇ မႃႇသႃႇလႃႇ၊ မဵတ်ႉၽၵ်းၵၢတ်ႇ၊ မဵတ်ႉၽၵ်းၵီး၊ မႆႉမဵၼ်ႁိူတ်ႈ၊ မၢၵ်ႇၽိတ်ႉႁွင်ႈ၊ ၼမ်ႉထၢၼ်ႈ၊ ၸဵပ်းထူဝ်ႇၼဝ်ႈ တင်းၼမ်။ လိူင်ႇၶေႃႈလိူင်ႇ။ ၶွႆႈ လႆႈပႃၼဝ်ႈမၢၼ်ႇၵႃႉႁိုဝ်ၶေႃႈလႆႈ။ မၢၵ်ႇမႆႉမၢၵ်ႇတွၵ်ႇၼႆၶေႃႈ မၢၵ်ႇလွၵ်းႁူလ်ႇ, ယွႆႇယွႆႇ၊ မၢၵ်ႇၵူဝ်း လိူဝ်းၼမ်ႉၵိုၼ်းဝႆႉ၊ မၢၵ်ႇၸၢင်းၸုင်ႈ၊ မၢၵ်ႇႁူႈလဵင် သူတ်ႇသႂ်ႇ၊ ႁူလ်ႈ မီးတင်းၼမ်။ ႁူလ်ႈၼႆၶေႃႈ တေမီးမွၵ်ႈ သိပ်းသွင်လိူဝ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ, လႆႈယိူၼ်ႉႁၼ်ႈ လွႆႈၶွႆႈသိူဝ်ႉမၢၵ်ႇဝၢၵ်ႈလိူဝ်းၼၼ်ႉ။ လဝ်ႈၵႃႇသၢင်ႇ, သင်ႇမၼ်း ဝႆႉ ယႃႇပေသိူဝ်ႉတၢင်းၵိၼ်ၵႃးၸွၵ်ႈၼႆဝႃႈ။

ထဵင်ႈတီႈၼိူင်ႈ ဢၼ်လီသူၼ်လွႆလမ်း တီႈႁူၼ်းၸဝ်ႈပွႆးတင်းလၢႆ သိူဝ်ႉ ၵိၼ် တၢင်းၵိၼ်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ မီးႁၢၼ်ႉၸဝ်ႈသွႆးၶၶႇ, ဢၼ်ၸၢႆထၢင်းမဵၼ်ႇ, ဢၼ် ႁွၼ်းပေႃးလုၵ်ႉယူႇၼၼ်ႉ။ ႁၢၼ်ႉၸဝ်ႈသွႆးပၢၼ်းသေးၸဝ်ၶေႃႈမီး။ ႁၢၼ်ႉၸဝ်ႈ သဵၼ်ႈၸဝ်ႈသွႆးတၢႆး ၼႆၶေႃႈ ပႃးၶေႃးၼိူဝ်ႉႁႆ, တင်းၼမ်ႉမၢၵ်ႇၵုၼ်သေ လဵပ်ႈ ဝၼ်တေႉဝႆႉ။ ဢၢႆးဝၼ်ၾွၼ်းသူး၊ ၼမ်ႉၼူမ်းတူဝ်ၸူဝ်ႈ၊ ၼင်ပွင်း လိူဝ်းၼႆႉ ႁွမ်ယွၼ်ႈထိုင်လွႆဝႆႉယဝ်ႉ။ မူၵ်ႇၸဝ်ႈလၢမ် ဢၼ်လႆႈယူလ်းၵိၼ် မိူၼ်ႁူလ်ႈၼၼ်ႉ ၶေႃႈမီး။ တေၶွႆႈ ၵိၼ် ၸဝ်ႈၽၵ်း မၢၼ်း၊ ၵႃးလႃးၶေႃႈလႆႈ။ ၼွၵ်ႈသေလိူဝ်းၼၼ်ႉ ၽၵ်းယိူဝ်ႈသိူဝ်းသဵပ်း၊ ၸဝ်ႈမုၼ်းလၢင်၊ ၸဝ်ႈမုၼ်းၶိုၵ်ႇ၊ ၸဝ်ႈမုၼ်းၶၶႇလွႆၶေႃႈလႆႈ ႁွၼ်ႇ။

သူႉလၼ်ႇတီႇ, ၵွၵ်ႇၵွင်ႈတီႈၼမ်ႉၵႃႉလီယွႆး ၼမ်ႉလၢႆးလီပုၼ်းၼၼ်ႉ သေ ပဵၼ်ၸဝ်ႈမေႃး တၢင်းလုမ်းမူၼ်းလွႆၸဝ်။ တီႈၼၼ်ႉမီး လုမ်းသိူတ်ႉၵသ်ႉ[8]ၶၶႇ၊ မေၽေမ်းတႃ ၵႃးလႃး၊ တီႈၶၼတူဝ်သတ်းၼွႆးမိူင်း၊ ႁူင်းၸေဝဝ်းတူင်ႉသွင်လင်၊ ထိုင်လၢတ်ႈသၢင်းတၢႆး ၶလႈ မၢၼ်း ႁၢင်းၽွႆႇႁၢင်းမၼ်းယဝ်ႉ။ ႁွင်ႈယႃလူဝ်း

[8] Cirtcus

ၶၢဝ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ မီးဝႆႉၵြိမ်းၸၼ်ႉႁွလ်း။ ၼႂ်းႁွင်ႈယႃ မီးၼူးမေႃယႃၵေႃႉၼိူင်ႈ တင်း ၼမ်းပိုင်ႈသွင်ၵေႃႉသေတႃႉ ႁူၼ်းပီၼ်ၵေႃႉၼိူင်ႈၵေႃႈ ပႆႈၶၼ်မႃးလူးတီႈၶဝ်။ လီပ်ႈၵြၢင်ႊ ၽွင်ႉၽွင်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႈတၼ်းၶႂ်ႈၸႃဝ်။ တၢင်းလင်ႁွင်ႈယႃၼတႃႉ မီးလၢၵ်ႈ ၽြုၼ်းၽြႃႉ ၵြၢင်ႈဝႆႉတႃႈပွႆးၶေႃၶေႃၸၼ်ႉ။

ၼႂ်းပွႆးၼၼ်ႉ မီးဝႆႉၵွင်ႈၵၼ်လၼ်လႅဝ် သူႉလၼ်ႈတီႈ။ ပီၼ်ၵွင်ႈတီႈ ႁူၼ်းၶဝ်ႈပွႆးၵမ်ႈၼမ် ၶိုင်ႈၵူၺ်ႈၼၼ်ႉၵေႃႈဝႃႈလႆႈ။ ၸၼ်ႉပီၼ် ပၢင်တေႃႈပၢင်လွင်း ယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈ ပၢင်တေႃႈပၢင်လွင်းၼၼ်ႉ ပၼ်ၵြိတ်းလူဝ်ႇၶၢဝ်း ၼႂ်းပွႆးၼၼ်ႉႁွလ်း ၼလႈ ၽွင်ႉၽွင်ႉၵေႃႈၶိုင်ႈမႃးလၢမ်းသုၼ်ႈၽွင်ႉမၢၼ်မၼ်းယဝ်ႉ။ ၵိဝ်ႈလူလ်ႈ ပၢင်တေႃႈ ပၢင်လွင်းၼၼ်ႉ ပီၼ်ပုၼ်ႈၽွၼ်း ပေႃႈလိင်ႉၼၶ ၵႃးၽြႃဝ်ႈ မူတ်းမူတ်းယဝ်ႉ။ တွၼ်ႊတႃႈပွႆးပီႊၼၼ်ႉ မၼ်းလႆႈဝႆႉလိူင်းငၢၼ်းဝႆႉ။ ၵႊပီၼ်သူဝ်ၶဝ်ႈတီႈပၢင်တေႃႈ ပၢင်လွင်းၼၼ်ႉ တေပီၼ် ၵႃးၽြႃဝ်ႈ လႆႈမူတ်းမူတ်း။ ႁူလ်းၵႊ မၼ်းမီးပုၼ်ႈ ၽွၼ်း တႃႈတေႁွင်ႉပၼ် လုမ်းလၢတ်ႈသိူင်းၶဝ် ႁွႆႈမႃးမူၼ်ႊလွႆပၼ် ႁူၼ်းၶဝ်ႈ ပွႆးၶဝ်။ ၽြႃႈၽွင်းငမ်းမိူင်းသီႇပေႃႉၶဝ် တမ်းဝၢင်းဝႆႉပၼ် မႂ်ႇမီးပၢင်ပွႆး ၵၼ် တေလႆႈၵြိတ်းလွမ်းၸၼ်ႉ။

လဝ်ႈၵျႃႉသိင်ႇသင်ႇဝႆႉ ၶၢင်းၶိင်းမၼ်းလိမ်လဝ်ႉဝႃႈ "သူယႃႉပေႁူႉ တေႃႉလွင်းသေၵိတ်းၸေႃ။ ယႃႉႁွႆႈပီၼ်တူဝ်ယၢင်ႈၵြႃႉလႃႉတႃႉပူၼ်ႈ" ၼၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈ ပိူဝ်ႈ မီးလွႆသၢၼ်ၶတ်း ၵၢၼ်တေႃႈၵၢၼ်လွင်း ၵြၢဝ်ႈၵြၢဝ်ႈၵြိင်းၵြိင်းၼလႈ လဝ်ႈၵျႃႉ သိင်ႇ ၵမ်ႈၶိုင်ႈႁွႆႈသူႉလၼ်ႈတီႈ ႁူႉႁႂ်ႈပၢင်တေႃႈပၢင်လွင်းၸၼ်ႉ။ ႁူလ်းၵႊ သူႉလၼ်ႈတီႈ ၶိုင်ႈယၢမ်ႈၶၼ် ပၢင်တေႃႈပၢင်လွင်း ၵၼ်ပီၼ် ၶႃႈၵြၢပ်ႈၵၢၼ်ၶုၼ် ၶဝ်၊ ပီႈၼွင်ႉၶဝ်၊ ႁူၼ်းမိူင်းၶဝ် ၵြိၼ်ႈသူင် တေႃႉလွင်းယူႈၸၼ်ႉ။

ပၢင်ၵၼ်လႆႈၶၼ်ၵွၼ်တၢင်းသုတ်းၸၼ်ႉ ၵဝ်ၽိၼ်ႈၵၼ်ပႃးၵြၢင်ႊ တူဝ် ၵႆႈ၊ မူ၊ ပႃယိၼ်ႈ၊ ၶိတ်ႈ သီႈတူဝ်ၸၼ်ႉ သိူဝ်ႈဝႆႉၼိူဝ်ၽိူၼ်။ လဝ်ႈတိင်ႈ သမ်ႉပၼ်ႈ မၢၵ်ႈတိဝ်ႈ ၵၼ်ၵဝ်မႆႉၵွၼ်ႈသိပ်ႈဝႆႉၸၼ်ႉ။ သီႈၸေႃႈသီႈၽၢၵ်ႈ သမ်ႉ ၶိၵ်းဝႆႉၵြၢင်ႊတူဝ်သတ်းသီႈတူဝ်ၸၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈပၼ်ႈမၢၵ်ႈတိဝ်ႈၸၼ်ႉယဝ်ႉ လဝ်ႈတိင်ႈသမ်ႉ ၵဝ်ဝၢၼ်ႈၵွၼ်ႈတွမ်ႈႁူမ်ႈဝႆႉ။ မိူဝ်ႈၸၼ်ႉ ႁူၼ်းတေႃႉလွင်း တင်းလၢႆ ၵဝ်သူဝ်ၶဝ်ႈ ႁွင်ၼိူဝ်ၵြၢင်ႊတူဝ်သတ်း ၸင်ႈၵၢင်လူဝ်ၼွင်ႉၶေႃးၽွင်ႉမၼ်း။

ပေႃးဝႃႈ ၶမ်ႇမီးႁူၼ်းသုၼ်ႇသူဝ်ထိူင်ႈယဝ်ႉၼႆ ၸဝ်ႈတိူင်ႇၽုၺ်ႇၼေ ပွၵ်ႈႁွင်ႇ[9] မၼ်း။ ပေႃးမီးႁူၼ်းတိုဝ်ႉၼႆ ၸဝ်ႈတိူင်ႇသမ်ႉၶိုၼ်းပၼ် သၢမ်ပုၼ်ႈ။ ႁူၼ်းလၢႆး ႁူၼ်းယိင်း ႁူၼ်းၾၢၼ် ႁူၼ်းမီး တင်းလၢႆ လၢမ်းၵၢမ်ႇၶဝ် ပၢင်ၸိူင်ႈယဝ်ႉပၢင် ၸိူင်ႈ။ ႁူလ်းၵျႃး ပၢင်လေးႁွင်ႇ[10]ၼႆႉၶတႉ ပိၼ်ၶၼ်ႁူၼ်းၵိုၼ်းသေပိူၼ်ႈယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈသူႉလၼ်ႇတီႇ သုင်သေၶႅင်းယိင်းလိူဝ်းၼၼ်ႉတင်း ႁူၼ်းလၢႆးၶဝ်ၵမ်ႈ ၽွင်ႈၶလႈ မၼ်းလႆႈမုင်ႈၵျၼ် ပၢင်လွၵ်ႇႁူၼ်းၵိုၼ်းၵျႃးၶျိုဝ် ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ။ ၸိူင်ႈ ပၢင်ၼႆႉ ႁူၼ်းတေႃႇလွင်းမီးယူႇ ၶမ်ႇယွမ်းသိပ်းၵေႃႉ။ ပႃးႁူၼ်းထဝ်ႈႁူၼ်း ၼုမ်ႇ။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶတႉ ၶမ်ႇပႃးၼင်ႇၵဝ်ႇ။ ၵမ်ႈၼမ်ၶတႉ ပိၼ်ႁူၼ်းလၢႆး။ ႁူၼ်းယိင်းလိူဝ်းယိၼ်ႉယွၼ်ႇၼၼ်ႉၶတႉ တေႃႇလွင်းဝဵႉတီႈပၢင်လေးႁွင်ႇ။ ႁူၼ်း မႃးတေႃႇလွင်းၵမ်ႈၼမ်ၼႆႉပိၼ် တႆး ၶလႈ လၢဝ်းမိူဝ်းသၼ်လွႆးၶဝ်ႁွလ်း။ သူဝ် မိတ်ႉထေႈ မိတ်ႉမူးၵွၼ်ႇ ၶဝ်မီးၼၼ်ႉ ၶဝ်မႃးႁွင်ၸိူဝ်ၽိူၼ်သေ လၢမ်းတူလ်း ယဝ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ဝူၼ်ႉတူလ်းသေ လီၵီးလူၶဝ်။ ပေႃးၶဝ်သုမ်းသူဝ် တီႈ ပၢင်တေႃႇပၢင်လွင်းၼႆႉႁူၺ်ႇလိုင် တေတုမ်ႉတိုဝ်ႉ တီႈၶျေႈႁျူၼ်းၶဝ်ၵျႃးႁိုဝ်ၶျေ။

ႁူၼ်းတေႃႇႁူၼ်းလွင်းလူင်ၶဝ်ၶတႉ လုၵ်ႉတီႈဝိင်းလိုဝ်ႇ ၶလႈ မိူင်း မၢၼ်ႊ တၢင်ႇတီႈတၢင်ႇလိၼ်ႊ မႃးၵမ်ႈၼမ်။ ႁူၼ်းၵႃႉၶၶႇပိုၼ်ႉတီႈၵမ်ႈၽွင်ႈ ၵေႃႈ ပိၼ်ႁူၼ်းလွင်းလူင်ၼင်ႇၵဝ်ႇၶသႈ။ ၽၢၼ်ၽၢၼ်မီးမီး လၢႆးလၢႆးယိင်း ယိင်း ၵျႃးပိၼ်ႁူၼ်းလွင်းလိူဝ်းၼႆႉ လူင်လိမ်းပိတ်ႈ ၵၢၼ်ၶျိမ်းၶျွမ်းၶဝ်။ ၵွၼ် ၵၼ်ပၵ်းတၢတူလ်းလွမ်း မၢၵ်ႇတိဝ်ႇလေးႁွင်ႇ ၶၼ်ပၼ်ႇယူႇၼၼ်ႉ။ တူလ်း တၢင်းယုမ်ႉၸိူဝ်ၶျေႈၶဝ်ၵေႃႈ လၢမ်းၶၢတ်ႈလႆႈ တၢင်းၶုလ်ႉၵျၼ်ၶဝ်ယူႇ။ သူႉ လၼ်ႇတီႇၵေႃႈ ယူႇယၢပ်ႇမႃး။ ပေႃးၶဝ်ႁၢမ်းလဝ်ႈႁျူႇသိူင်ႇသေ တႃႉၶမ်ႇမႃး ပၢင်တေႃႇပၢင်လွင်းၼႆႉ တေလီ။

ႁူလ်းၵျႃး သူႉလၼ်ႇတီႇ ပႆမႃးတၢင်း တီႈၶၼ်မီးၵၢၼ်ၶၼ်ပိူၼ်ႈ ၶျိၼ်ႇသူင်သေပိူၼ်ႈ ၼႆႈပွႆးလူင်ၼႆႉ။ ပိၼ်ထီႇသၢမ်သိပ်းၶျူၵ်းတူဝ် ၶၼ်တေ ပိုတ်ႇမိူဝ်ႈၵၢင်ၶိုၼ်းသိပ်းၵိတ်းမူင်း။ မီးလၵ်းၶၼ်သုင် သၢဝ်းသီႇထတ်း။ ၸိူဝ် လၵ်းၼၼ်ႉ ၽိၼ်ၶျွႈဝဵႉ ၵိပ်ႇၵွၼ်ႇၶၼ်ၸိူင်ႈ။ ၵေႃႉပိၼ်ၸဝ်ႈတိူင်ႇလူင် ၶမ်ႇ

---

9 ပေါက်ကောင်

10 ပိၼ်ၶေႃႈမၢၼ်ႊ။ လုၵ်ႉတီႈ "လေးကောင်ဂျင်" ၼၼ်ႉသေ ယိၼ်းပိၼ်မႃး။

ပၼ်ၽႂ်ႈႁူႉသေ လိူၵ်ႈတူဝ်သတ်းတူဝ်ၸိူင်ႈ။ သႂ်ႇၸွႆးၵဵပ်ႇၵွၼ်ႇၼၼ်ႉသေ ၽဵၼ်ဝႆႉ ၸိူဝ်လိၵ်းလၵ်းၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈၵူႊပွၵ်ႈၼတႉ လဝ်ႈၾႃႉၶဝ် လႆႈလိူၵ်ႈပၼ် ပွၵ်ႈႁွင်ႇ တူဝ်ၵၢၼ်တေၽုၺ်ႇၼၼ်ႉ။ ၵူၺ်းၵႃႈ လင်ႇၼႆႉၼတႉ လဝ်ႈႁျူႇသဵင်ႇ ပၼ်ႁိုႇပေႃႈလိူင်ႉၶၼ်ႇၵႃးၾၢဝ်ႇ လိူၵ်ႈၵၢဝ်ႇႁင်းမၼ်း။ ပေႃးဝႃႈၽဵၼ်တၢင်ႇပွၵ်ႈႁွင်ႇယဝ်ႉၵေႃႈ လႆႈၵၢဝ်ႇၵူၼ်းပွႆးဝႆႉတီႈလၵ်းၼၼ်ႉ။ ၵူၼ်းတင်းလၢႆ လၢင်းမႃးသႂ်ႇထိႇ လိမ်မိူဝ်ႈ ၵၢင်ၸွႆႈၸၢႈမူင်း ၵေႃႉၵၢင်ၸိုၼ်းသိပ်းၵိတ်းမူင်း။ တႃႇတေႁူႉပွၵ်ႈႁွင်ႇ တေပိၼ် တူဝ်လွႆးၵၢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ မီးငိုၼ်းငဝ်း ၵၢၼ်ႁွင်ႉဝႃႈ “ၵႃႈတိၵ်ႈ”[11]။

မၢင်းၵေႃႉသမ်ႉ ၽၼ်ၵၼ်သင်ၵေႃႈ သႂ်ႇတူဝ်ၼၼ်ႉ။ ၸွႆးၵႃးသၢမ်သိပ်းႁူၵ်း တူဝ်ၼၼ်ႉ တေၵႂၵ်ႇ ၼူၵ်ႉ၊ လၢင်ႉၵႃႉ၊ သိူဝ်ၵႃႉ၊ ၼူၵ်ႉယုင်းၵႃႉ၊ တၢင်ႇတူဝ်ၵႃႉ ၵမ်ႇလၢင်းဝႃႈ။ လၢမ်းတူလ်းၵင်းၽႂ်ႈၵင်းမၼ်း။ ပေႃးတိုဝ်ႉၼႆႉ 1 ပျႃးၼႆႉ တေလႂ်ႈၸိုၼ်း 27 ပျႃး။ ႁူၼ်းၸွႆးပွႆးႁွၺ်း လင်ႇလႂ်ႈသႂ်ႇထိႇၵမ်ႇလွႆႈ။ တႃႇႁူၼ်းတီး ၵိၼ်ၶဝ် လၢင်းသႂ်ႇလႂ်ႈၸၼ်ႉၵေႃႈ ၵဝ်သၢဝ်ႇၵပ်းသိုပ်ႇၾူၼ်းသေ ၽုၺ်ႇတိူင်ႇဝႆႉ ပၼ်တီး လႃႈသီဝ်ႈ၊ ပၢင်ႇၵူး၊ ဝိင်းလိူဝ်ႇ ၵိူဝ်းၸၼ်ႉႁွၼ်ႇ။ သူႉၵၼ်ႇတီး ယင်းၸွႆႈသၢၼ်ၶတ်းၵွမ်းၽူဝ်မၼ်းသေ ၵႂၵ်ႇလွႆၸွႆႈသႂ်ႇထိႇမႃး ၵမ်းၸိူင်ႈႁွၼ်ႇ။

တႃႇတေၶလႇတူလ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇမီးသင်ထိူင်ႈယဝ်ႉ။ ႁူလ်းၵႃႈ ၵၼ် လီသူၼ်လွႆၸၼ်ႉၶတႉ လိူင်ၽိူဝ်း ဝိင်းလိူဝ်ႇ-လႃႈသီဝ်ႈ လတ်းၶဝ်ႈမႃးၸွႆးပၢင်ပွႆး လွမ်းၼူၼ်တၢင်းမၼ်းသေ ၵိတ်းပၼ်ၸွႆးၵၢင်ပၢင်ႇပွႆး။ ႁွပ်ႈၼႆႉ ႁူၼ်းသီႇလိူင်ၽိူဝ်း ၶဝ်ၶလႈ ပႃးလိမ်ႁူၼ်းၵျပ်ႇၵၼ် ၾိူဝ်ႇလိူင်ၽိူဝ်းၶဝ် လႂ်ႈတိုဝ်ႉတၢင်းတႃႇလူင်း ၶလႇၸွႆးပွႆးၵၢင်ႉမေႃႇ။ လိူင်ၽိူဝ်းၵေႃႈ မေႃးသိူင် သူးသူးသႃးသႃးသေၵိတ်းဝႆႉ။ ႁူၼ်းသီႇလိူင်ၽိူဝ်း ပႃးလိမ် ႁူၼ်းၶပ်းလိူင်ၽိူဝ်း၊ ၽူႈႁူၼ်းလိူင်ၽိူဝ်း၊ ႁူၼ်းထတ်းဝႂ် တိုတ်း လူင်းၶလႇၸွႆးပွႆး ၵမ်ႇၵိတ်းသေၵေႃႉ။ ပေႃးႁွၵ်ႈတၢၼ်ႇတၢၼ်ႇယဝ်ႉ ၽူႈႁူၼ်းလိူင်ၽိူဝ်း လင်ႇတေပၼ်သိူင်ၵူတ်ႇၵူဝ်သေ ႁွင်ႉၵၢဝ် ႁူၼ်းသီႇလိူင်ၽိူဝ်းၶဝ် ၶိုၼ်းလိူင်ၽိူဝ်း တႃႇသိုပ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းႁူႇယူႇယဝ်ႉ။

တႃႇတေပွႆႉတူလ်း လၢတ်ႈသိူင်းတႆး၊ မၢၼ်ႈ လိူဝ်းတေၵႃႈၸေတေႃႇ မိူင်းလိူင်းၸၼ်ႉၶတႉ လဝ်ႈႁျူႇသဵင်ႇ ၶလႈ သူႉၵၼ်ႇတီး ၵမ်ႇမီးၶၢဝ်းယၢမ်း ယဝ်ႉ။ ၶၢလႂ်ႈပွၵ်ႈမႃးၸိုၼ်း တႃႇတေလႂ်ႈၸင်ႈတီးလၢၼ်းၵျေႃသေ တူလ်းၸမ်ႉ

[11] ဢတိတ်၊ ပွင်ႇဝႃႈ ၶေႃႈငိုၼ်းငဝ်း တႃႇတူဝ်ၵၢၼ်တေၽုၺ်ႇပၼ်ၸၼ်ႉ။

တူႈလူင် ဢၼ်ငဝ်းလိူၼ်တေႁူမ်ႇဝႆႉၶၼ်ႉႁွလ်းယဝ်ႉ။

“ၵႃႊလႆႈႁၼ်မႃးမိူဝ်ႈၼႆႉ ႁဝ်းတေဢမ်ႇလိုမ်းလႆႈတၢၼ်ႇတၢၼ်ႇ ၶင်ႇ ၵဝ်ႇ”

သူႉၵၼ်ႇတီႇ လၢတ်ႈၶေရေႈ ၵဝ်ႈရူႇသိူင်ႇၸတႉ ဢမ်ႇတိူဝ်ႉၸိူဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၵဝ်ႉ သူႉၵၼ်ႇတီႇ လွမ်တူလ်းၶမ်ႉတူႈလူင်ႁၢင်ႊလီလီၶၼ်ႉဝႆႉ။ ၸိူဝ်ႇ ဝၢႆႇတူလ်းၵဝ်ႈရူႇသိူင်ႇ လႆႈႁၼ်ငဝ်မိုင်မွင်သဝ်ႈဝႆႉၸလႈ ၵင်ႇပၼ်ၶိူင်း ၵဝ်ႈရူႇသိူင်ႇ။

“သူလၢင်ႊလိၵ်ႈလၢႆႊပၼ် ၵၢတ်ႈပၢၼ်ၸဝ်လႆႈယူႇႁွလ်း”

“ဢမ်ႇလၢင်ႊဝႃႈလႆႈဢေႃႉ။ ႁဝ်းတိုၵ်ႉဝူၼ်ႉယူႇ ၶွၵ်ႈသေႁဝ်း လွင်ႇ တေမီးၸၼ်ႁိတ်းလႆႈၼႆ”

❖

ႁႃႈ

ဝၼ်းလွႆဝၼ်းၼၼ်ႉ လႆႈတွင်းမၢႆ ၵၼ်မွႆႇၵၼ်လၢၵ်ႇလၢႆး တႃႇသူႉၶၼ်ႈတီႈယူႇတိၵ်းတိၵ်း။ ပေႃးလိူဝ်းၵၼ်လမ်ႇလွင်ႈ လႆႈထၢမ်တီႈ ၶဝ်ႈၵႃႇသဵင်ႇ မိူဝ်ႈလိူဝ်ႈၼင်ႈၼိူဝ်ၶၢၼ်းၼၼ်ႉ။ ၶင်ႇၼႆႉ သူႉၶၼ်ႈတီႈ လႅပ်ႈၵွၼ်း ၵႂၢမ်းတႆး တင်းၵႂၢမ်းမၢၼ်ႈ ၵၼ်လွႆႉၼွင်းလုမ်းၼွင်းလႆးၼၼ်ႉသေတႃႉ တိုၵ်ႉလႆႈ ၵဝ်ၵႂၢမ်းၵၢင်းၵိတ်ႉ လၢတ်ႈတေႃႇၵၼ်တင်း ၶဝ်ႈၵႃႇသဵင်ႇယူႇ။

ၵွပ်ႈၶဝ်ႈၵႃႇသဵင်ႇ သပ်းလႅင်းၼေ လွင်ႈတူၼ်းသဵင်တႆး ႁႃႈတူၼ်း[1] ၸလႈ ထုၵ်ႇလွႆသူႉၶၼ်ႈတီႈတေႉယဝ်ႉ။ ၵႂၢမ်းတႆးၼႆႉ ၵိုင်ၼိူဝ်တူၼ်းသဵင်သေ ၼေႃးပွင်ႇမၼ်းၵေႃႈ ၶၢင်းပႅၵ်ႇပိူင်ႈၵၼ်ၵႃႇ။ ပေႃးသူႉၶၼ်ႈတီႈ လၢတ်ႈတေႃႇ ၽူႈယႂ်ႇၵူၼ်းလူင်ၸဝ်ႈ လႆႈၽၢင်ႉတေႉတေႉ။ ပေႃးတူၼ်းသဵင်ၽိတ်းၵႃႈ ၼေႃးၵႂၢမ်း ၵၼ်မီးၼေႃးပွင်ႇၽၢင်ႉလီၼၼ်ႉ ၶၢင်းပႅၼ်ၼေႃးပွင်ႇၽၢင်ႉၵမ်ႇလီၵႃႇ။ သဵင်ၵၼ် “Ma” ၼၼ်ႉၵိုင်ၼိူဝ် တူၼ်းသဵင်သေ ၶၢင်းပႅၼ်ၵႃႇ “မႃး” ၵမ်ႇၼၼ် “မႃ” ၼႆၵႃႇ။ ပေႃးသူႉၶၼ်ႈတီႈၽိုၵ်းလၢတ်ႈၵႂၢမ်းတႆးတေႃႇ ပီႈၼွင်ႉၶမ်ႇလွႆၵၼ်ၸလႈ သင်၊ ၽူႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၼွင်ႈႁေႃၸလႈသင် မၢင်းပွၵ်ႈၵမ်ႇၽၢင်ႉမႅၼ်ႈတူၼ်းသဵင် ၸလႈ “မႃး မႃး” ၼႆ ပႅၼ်ၵႃႇ “မႃ မႃ” လၢႆပွၵ်ႈလၢႆၵမ်းယဝ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇႁူႉၵွၼ်ႈ။ လီၵၢႆၼႄးတေႃႇၸဝ်တေႉ။ ၵူလႆးၵၢႆး ၸဝ်တင်းသဵင်ႈ ၵမ်ႇဝႆႉလွႆသင်။ ၵွၼ် ၵၼ်မူၼ်ႉၸမ်းပၼ် သဵင်ၵွၵ်ႈမၼ်း။ မၢင်းပွၵ်ႈ ၶဝ်ႈၵႃႇသဵင်ႇ ၸူဝ်ၸူဝ်သေ

[1] မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၶင်ႇႁၢတ်ႈပဵၼ်းတတ်းဝႆႉ မီးႁႃႈတူၼ်း။

ၶႆႉၼႄ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ႁွင်ႉ "လဝ်ႈ" ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ သႅင်ၵွၵ်ႇမၼ်းၵမ်ႇ မိူၼ်ႈ။ ပိူၼ် "လဝ်ႇ" ၵၼ်မီးတီႈပွင်ႇ ႁႃ ၵၼ်မီးသီၸွၼ်ႇလိူဝ်ႉၸိူင်ႈၼၼ်ႉတႃႇ သေႇ။ မိူဝ်ႈၵမ်ႇပႆႇႁူပ်ႉၵၼ် တင်းလဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ယၢမ်ႈ လႆႈႁဵၼ်းမႃး ၵႂၢမ်းတၢင်ႇလၢတ်ႈ ယူႇသေတႃႉ ၵမ်ႇယၢပ်ႇတၢၼ်ႇၵႂၢမ်းတႆး။

ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈ ၼၢင်းၽႃႉ ၵူၼ်းတၢင်ႇလၢတ်ႈၵေႃႉၼႆႉ မႃးၽိုၵ်းႁဵၼ်း ၵႂၢမ်း ပိုၼ်ႉတီႈၶဝ်ယူႇၼႂ်း ၵူၼ်းမိူင်းၶဝ် ႁၢၼ်ႉလႆႈလွမ်းတေႉတေႉယူႇ။ မၼ်းလၢတ်ႈ ၽိတ်းၽိတ်းၽူၼ်ၽူၼ်တၢၼ်ႇႁိုဝ်ၵေႈ ၽႂ်ႈၵမ်ႇလၢတ်ႈ ႁႂ်ႈမၼ်း ႁိုင်းလႆႈတူၵ်း။ ၵမ်ႇသွပ်ႉသႅပ်ႉၵၼ် သေႉသွမ်းတၢင်းလင်။

ပေႃးဝႃႈလႆႈငိၼ်း သူႉလၼ်ႇတီႇ ထူပ်းတၢင်းယၢပ်ႇၽိုတ်ႇ မိူဝ်ႈလၢတ်ႈ ၵႂၢမ်းတႆးၼႆႉ လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ လူမ်းၸူဝ်။ သူႉလၼ်ႇတီႇ မီးၽိူင်ႈယၢမ်ႈၵၼ်မေႃႇႁႃ လွင်ႈႁွၼ်ႉၸူဝ် ၸွမ်းၸၢႆးတၢင်းၵပ်ႉၵိၼ်းယၢပ်ႇၽိုတ်ႇ။ မီးပွၵ်ႈၸိူင်ႈ။ လၢၵ်ႈ တိုတ်ႉၸမ်ႉၸွမ်းၵျေလူႉၸလႈ ၵမ်ႇလၢင်းတၢင်ႇၸမ်ႉ တႃႇတိုဝ်းၸွမ်းၵျေ။ ၵႃး လႆႈၵဝ်ႁွၵ်းၵဝ်ပုင်း တေႃႉၵဝ်မႃးတီႈ ၵၢင်ႇသုၵ်ႈၸေႈလႅၵ်ႈ ၸွမ်းႁွင်ႈၸမ်ႉလႅၵ်ႈ။ သူႉလၼ်ႇတီႇသမ်ႉ ၵဝ်တၢင်းလိၼ်ႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႇ လိူဝ်းလၢင်းၽူးၸိူဝ်ၸမ်ႉ ၼၼ်ႉ ပွႇသွႆႇဝႃႉၸွမ်းႁွၵ်းၸွမ်းပုင်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ။ ပေႃးလဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ လႆႈမႃးႁၼ် တၢင်းလိၼ်ႈလိူဝ်းၼႆႉ လၵ်ႉၶႆႈလႃႉႁွပ်ႈၸမ်ႉၼၼ်ႉ ႁႃႇႁူႇသေ လင်ႇၸႂ်ႈယုမ်ႉသုၵ်ႉ မႃး။

မိူဝ်ႈၽွၼ်းမွတ်ႇႁူႇၸလႈ လပ်းသိင်ႇႁူႇတင်းၵျေၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ႁူႇၵဝ်မွၵ်ႇၽွၼ်း လိူဝ်းဝႉတႃႇပိူမ်ႇၼၼ်ႉ မႃးလုတ်ႇသေပွႇ။ တၢမ်တုဝ်သူႉ လၼ်ႇတီႇၵေႈ မေယူႇယုမ်ႉယုမ်ႉသုၵ်ႉသုၵ်ႉ။ မၢင်ႇပွၵ်ႈ တူလ်းလဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇသေ ယုမ်ႉသုၵ်ႉ။ ၵၼ်လီသုၵ်ႉၵေႈသုၵ်ႉ၊ ၵၼ်ၵမ်ႇလီသုၵ်ႉၵေႈသုၵ်ႉ။ တွၼ်ႇတႃႇ လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇၵေႈ ထုၵ်ႇလီမီးၶၢဝ်းယၢမ်းလိူင်ႉၼင်ႇၼႆ ၵမ်ႇလႆႈၸၼႇ။ ပေႃးပိူၼ် လႆႈ လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇၸတႃႉ ၸႂ်ႈႁူႈသူႉလၼ်ႇတီႇ ပႃးလွမ်းမိူဝ်ႈၶဝ်ႈပွႆးလိူဝ်းၼၼ်ႉ တႃႇသေႇ။ ၵွပ်ႈသင်ၼႆႉ တီႈပွႆးပႃႇတီႇၵၼ်ႁဵတ်းတီႈၵျေ သွင်ႁမ်းယေႈပွၵ်ႈလႆႈ၊ မိူဝ်ႈလူင်းယိမ်ႈတူလ်း ၸွမ်းမၢၼ်ႈၸွမ်းသူၼ်လႆႈ၊ မိူဝ်ႈၶိုၵ်ႇလဝ်ႈၶိုၵ်ႇၸုၼ်ၶဝ် မႃး ၸလႇတီႈၵျေလႆႈ၊ မိူဝ်ႈၵွၵ်ႇထူပ်းႁူၼ်းမၢၼ်ႈႁူၼ်းမိူင်းၶဝ်လႆႈၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇ တီႇၼႆႉ မေယူႇမူၼ်ႉမူၼ်ႉၸလႈ တၢင်ႇၵေႃႉတၢင်ႇႁူၼ်းၵေႈ လႆႈမူၼ်ႉၸူဝ်

လွမ်းတေႉတေႉယဝ်ႉ။

လဝ်ႈၵျူႉသဵင်ႇ ၵမ်ႇၸႂ်ႈၶႂ်ႈသူႉလၼ်ႉတီႇ ႁၢင်ႈယၢၼ်တင်းႁူၼ်းမိူင်း သေ လႆႈလွၵ်ႈယွႆႈၵိင်ပိုင်ႈဝႆႉ လဝ်ႈၵျူႉသဵင်ႇၵေႃႉလီဝ်။ ပေႃးၵမ်ႇၵဝ်ၼၢင်းယိင်း တၢင်ႇလၢတ်ႈသေ ၵဝ်ၼၢင်းယိင်းတႆးၼႆၸတႉ တေမေယူႇၾင်းၶိမ်းၶွမ်းမၼ်း လွင်ႈ၊ ပီႈၼွင်ႉလိူဝ်ႉၶိူဝ်းမၼ်းလွင်ႈယူႇ။ တွၼ်ႈတၢႇ သူႉလၼ်ႉတီႇၸတႉ ၵေႃႉမိုတ်ႈ ၵိုဝ်းလမ်လွင်ႈသေပိူၼ်ႈၼၼ်ႉ မီးလဝ်ႈၵျူႉသဵင်ႇ ၵေႃႉလီဝ်ႁွလုၺ်း။

ၸဵၵ်ႇၸၢင်ႈမိူင်းၸွၵ်ႈမိူင်း မႃးၶလႇတီႈၶေႃ ႁူးဝၼ်းထတ်းၵၼ်။ လဝ်ႈၵျူႉသဵင်ႇ လွမ်ႁၢၼ်ႉလွၵ်ႈႁွပ်ႈသူႉလၼ်ႉတီႇ မေႁပ်ႉၸဵၵ်ႇလီလီၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈမၼ်း တိုၵ်ႉပဵၼ်မၢဝ်ႇၼၼ်ႉၸတႉ ၵမ်ႇမေႁပ်ႉၸဵၵ်ႇလီလီလိူင်ႉၼႆ။ လူဝ်ႇၸဝ်ပွၵ်ႈမႃး မိူင်းမၢၼ်ႈ လႆလိူၼ်ၵွၼ်ႇႁွလုၺ်း ၸုၼ်ၽွင်းၸဵဝ် လိူဝ်းပဵၼ် မိူင်းၵၢၸမႃးရီးၵႂ်း၊ ၵၢင်းၵိတ်ႉၸဝ် မႃးၶလႇတီႈၶေႃသီႇပေႉသေ ၵိၼ်ၸဝ်ႈၸၢင်ႈ။ ၸုၼ်ၽွင်းၸဵဝ် တၢင်ႇ မိူင်း၊ ၸုၼ်ၽွင်းလူင်မိူင်းမၢၼ်ႈၸဝ် ၶလႈ ၽူႈယွႆႉႁူၼ်းလူင်ၸဝ်တင်းၼမ် မႃး ၶလႇမႃးလွႆး တီႈၶေႃသီႇပေႉ။ ပၢင်ႇတဵၼ်းၼီသႅ ၵၼ်လႆႈပဵတ်ႈဝႆႉ ၶိုင်သီႇပီး ၼၼ်ႉၵေႃႈ ၶမႁုမ်းၸိုၼ်းသေ တၢမ်တူဝ် လဝ်ႈၵျူႉသဵင်ႇ ၵွၼ်ႁူဝ်လတ်းၶွတ်း ပၢင်လီၼ်ႈတဵၼ်းၼီသႅၵၼ်ၸိူင်ႈ။

ႁူၼ်းမၢၼ်ႈႁူၼ်းသူၼ် လိူဝ်းယူႇသဝ်း ပိၵ်ႇထူၼ်ႉႁၢင်ၸိူဝ်း ၸၢင်ႈမိူင်း သီႇပေႉၸဝ် မႃးတီႈၶေႃ ပဵၼ်မုၵ်ႉပဵၼ်လုမ်း။ ၸဝ်မႃးၵၼ်ႇတေႃးပႆႈႁူဝ် လဝ်ႈႁႄႉ သေ လႆႈတိုဝ်ႉတၢင်း တၢႇတေၶႄးၶေလဝ်ႈႁႄႉ ၵင်လွၵ်ႈၸၢင်ႈၶေႃးၸဝ် မီးသင်။ ပေႃးမီးပၢင်ၼၢမ်းလိူင်ႉၼၼ် သူႉလၼ်ႉတီႇ ၸတ်းလွၵ်ႈၶႂ်ႈလႆႈၸဝ်ႈႁူးပၢင်။ ၸၢင်ႈၶွင်ႈ ၵၢင်ၶေႃ ၵၼ်ႁၢင်ႈတၢၼ်ႇ ႁူင်းငဝ်းတူင်ႉၵွၼ်ႇၵၼ်ၸိူင်ႈၼၼ်ႉ သိူဝ်ႇတၢၼ်း သိူဝ်းၶႂ်ႈတဵမ်။ ႁူၼ်းမၢၼ်ႈႁူၼ်းသူၼ်ၸဝ် ထွတ်ႇၸဵပ်းတီၼ်ဝႆႉဝႆႉ တၢင်းၸွၵ်ႈ ႁႂၵ်းတူသေ ၸပ်ႉယႆၸဝ်ႈမႃးၸၢင်ႈၶေႃ။ ၸဝ်ၵွၼ်ၵၼ် သူတ်ႉၼမ်ႉၼဵင်ႈၸူမ် ၵၼ် သႂ်ႇၵိူဝ်လဵမ်းဝႆႉၵိတ်းၸိူင်ႈၼၼ်ႉ၊ ၵိၼ်ၸဝ်ႈမုၼ်း၊ လုတ်ႇလဵၼ်းယၢႈသေ ၼင်ႈ ပွႆႉတေႃႇ လဝ်ႈၵျူႉသဵင်ႇ ၶလႈ သူႉလၼ်ႉတီႇ တေၵွၵ်ႇမႃးၼၼ်ႉ။ လဝ်ႈၵျူႉ သဵင်ႇ ၶလႈ သူႉလၼ်ႉတီႇၵေႃႈ ၵမ်ႇၼင်ႈၸိူဝ်ႉ ၸေႃႈႁွပ်းၵၼ်တမ်းဝႆႉ။ ၼင်ႈ ၸိူဝ်ႉၸေႃၵ်ႈ ၶႂ်ႈတေႃႇၼေႃႈၵၼ်တင်း ႁူၼ်းမၢၼ်ႈႁူၼ်းသူၼ်ၸဝ်။ မိူဝ်ႈလဝ်ႈၵျူႉ သဵင်ႇ လၢတ်ႈၵၢမ်းတေႃႇၸဝ်ၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႉတီႇ လီပ်ႈၶၵ်ႉၼႄႈတေႃႇ ၽူႈလၢႆး

တႆး လိူဝ်းၼမ်ႉႁူဝ်ဝႆႉယဝ်ႉ။ တီႈၼႄႈၼၼ်ယဝ်ႉ လႆႈႁၼ် ၸႂ်ႁဵတ်းႁၢၼ်၊ လွင်ႈၵၢၼ်လႆႈလိုၼ်ႇၼတ်းၸႂ်တေႃႇလူဝ်ႇပၢၼ်၊ တၢင်းၵၢၼ်မေႃႁၵ်ႉႁွမ်ၵွမ်ႈပိူင်း၊ ၸႂ်ၽိူၼ်သုင်၊ ၸႂ်ႁၼ်ႉၸူဝ်၊ ၸႂ်မေႃယွၼ်ႇယွမ်းတေႃႇပိူၼ်ႈ ၵမ်ႉၸမ်သေ တီႈမၢင်ႈၵေႃႉၼႆ လႆႈႁၼ်ၸႂ်ၵၢၼ်ၵမ်ႉသိုဝ်ႈၽိုင်ႈယဝ်ႉ။ ၽူႈလၢႆးတႆး လိူဝ်းဝႆႉၸူတ်ႇၸႂ်ၸႂ် သမ်းလၢႆးတင်းတူဝ်ဝႆႉယဝ်ႉ။ ယၢမ်ႈၼႄသၢႆၸႂ် ႁူၼ်းၼပ်း လႅင်မိၼ်ၵၢၼ်ၸမ်းၸိူင်း ၼင်ႇ ၵၢင်းၵိတ်ႉၼၼ်မႃး။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ လႅင်မိၼ် ၵၢၼ်ၸမ်းၸိူင်း၊ ၵၢင်းၵိတ်ႉၼၼ် လူႉလႅဝ်ၼင်ႇ ႁူၼ်းၼပ်းၼၼ်ၵေႃႈ ၵၢဝ်လွင်ႈမိၼ်လူင်းမႃး ၸိူဝ်လိၼ်။ ၽွင်းၵျႃႇပၢၼ်ႇလမ်းလွမ်း ႁၢလႅပ်းၼၼ်ယဝ်ႉ။ ၽူႈလၢႆးတႆးလိူဝ်းၸႂ်ႉ လႆႈၵၢဝ်ႁူၼ်းၼပ်းလႅင်မိၼ်ၼၼ် လၵ်ႉသိူင်ႇဝႆႉ။ ၽွင်းသိုၵ်းၵမ်ႇၽႃႇၵမ်းသွင် ယဝ်ႉ ႁူၼ်းမိူင်းသၼ်လွႆ ၼင်ႇ တႆးၼၼ်ႉ မီးၸႂ်သၵ်ႉလႃႇၸိူဝ် လုမ်းၵူၺ်း လီၼၼ်။ ၵွၼ်ၵၢၼ်ၵမ်ႉလွႆႈ ႁူၼ်းသိုၵ်းၽႃႇလွမ်သိုၵ်းလူင် သတီးဝႅလ်း[2]ၼၼ်။ မၢၼ်ႈၼၼ်ၼတႄႉ လွႆႈသၢင်ႈၵျႃႇပၢၼ်ႇ ႁူႈယိုတ်းလႆႈမိူင်းမၢၼ်ႈတင်းမိူင်း။ သူႉလၼ်ႇတီႇတွင်းဝႆႉ ႁူၼ်းၵေႃႉလိူဝ်ႈဝူး လၢႆးလူႇ။ မၼ်းယၢမ်ႈလေးၵၢဝ်ႁူၼ်းၼပ်းလႅင်မိၼ် ၽႂ်ႇၵၢင်းၵိတ်ႉ ၵေႃႉမၢတ်ႇလဵပ်းဝႆႉယဝ်ႉ။ ႁူႇထိုင်ၸိူဝ်လွႆ ၽုၵ်ႇ ၸဵင်ႈ တီႈၵၢၼ်ႁူၼ်းလွႆၼၼ်ယူႇသဝ်း။

* * *

မီးဝၼ်းၸိူင်ႈ ႁူၼ်းၵေႃႉၵၢၼ်ဝူႈပိၼ် ပီႈၵၢႆႈလဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇယဝ်ႉ ၽိုဝ်မႃး။ ၽႂ်ႇၵေႈၵမ်ႇထၢင်ႇမၼ်းတေမႃး။ ၵမ်ႇပွင်ႇၼၢဝ်ႇထူႈဝႆႉသေၵိတ်း။ ပေႃးႁၼ်ၵႃးလိပ်ႉမၼ်းၸႂ် ႁူၼ်းပွႆႉဝၢင်းႁေႃၼၼ် ၽၢႆးမိုဝ်းၸေႈႁႃႈ လဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇ ႁူႉ။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ လဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇ တိုၵ်ႉၽတ်ႉတၼ်းၸိသ်ႉဝႆႉ တင်းၽူႈထၼ်ႈ တၼ်းၸိသ်ႉမိူင်းတႆးပွတ်းႁွင်ႇ။ တၢင်းသုင်မၼ်းတူဝ်းသုင်သေ လဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇ။ ၸိူဝ်ႉၸင်ၵေႈတူဝ်းလမ်သေတႃႇ ပေႃးႁၼ်ၸႂ်ၵေႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ တၵ်ႉလႆႈၵမ်း လီဝ် မၼ်းပီၼ်ၽႂ်။ မၢၵ်ႇတႃမၼ်းၼတႃႉ ငၢႆးၵၼ်တင်း လဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇ သေတႃႉ ၵၢၼ်ပိၵ်ႇၵၼ်ၵေႈမီး။ မၢၵ်ႇတႃမၼ်း ႁမ်ႉလၢင်ႈလိတ်းလိတ်း။ ၵမ်ႇပၼ်လႆႈ တၢင်းၸိူဝ်ၵုၼ်ႇ မိူၼ်ၸင်ႇ လဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇ။

မၼ်းပႆမႃးလူး သူႉလၼ်ႇတီႇသေ ယိုၼ်းမိုဝ်းပၼ် တႃႇတူင်ႉတၵ်ႉ

---

[2] General Stiwel

ၵၼ်။

“သူပ်ၼ်ၼွင်ႉပွႆႉၶဝ်းယူဝ်းၼေႃး။ လႆႈၶၼ်ၵၼ်လူမ်းတေႉယဝ်ႉဝႃႈ”

သူႉလၼ်ႇတီႈၵေႃႈ လပ်းမိုဝ်းတူင်ႉတၵ်ႉသေ လႃတ်ႈၵႃမ်းလူမ်းသိုဝ်း ႁွပ်ႈလႆႈၶူပ်ႉၶၼ်ၵၼ်။ ႁွပ်ႈပိုဝ်ႈပၢင်လၢၼ်ႈတၢၼ်းၼိသ်ႉၵေႃႈ လမ်ယဝ်ႉယဝ်ႉ ၶလႈ လင်ႇၶပ်ႉမၼ်းႁူႇတူလ်း ပၢင်တၢၼ်းၼိသ်ႉ။

ၽူႈၶႃပ်ႇၵၢၼ်ၼွႆးၶျေၶဝ် ၼၢတ်ႈၵဝ်ၼမ်ႉသူမ်ႈၼမ်ႉဝၢၼ် မႄးပၼ် မၼ်း။

“ၵဝ်ႁူႇၶိုၼ်းလႃႈ”

မၼ်းၶိူတ်းသွႆႇ။

“လွင်ႈဝႃႈ ၵဝ်ၵမ်ႇမၵ်ႉ ၼမ်ႉသူမ်ႈၼႆ လိူဝ်းသူၵမ်ႇတွင်ႈၶႃႉ။ ၵဝ် ယိုဝ်ႉၸူမ်မႄးၵေႃႈ လႆႈယဝ်ႉ”

သူႉလၼ်ႇတီႈ ၵမ်ႇလႆႈလွႆ လွင်ႈၵူၼ်းၵေႃႉၼႆႉ ၶိူတ်းထႃႉ ၽူႈၶႃပ်ႇ ၵၢၼ်ၶဝ်လိူင်ႉၼႆ။ လွင်ႈလႆႈမီးလွမ်းမၼ်းဝႆႉၵေႃႈ လွႆလႃႉၼေႃႇယဝ်ႉဝႃႈ။ လဝ်ႈ ၸုၼ်လူင်ၼႆႉ ၵမ်ႇလႆႈလွႆ လွင်ႈလဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ တင်း သူႉလၼ်ႇတီႈ သွၼ်ႉမိင်ႈ ၵၼ်သေ သၢၼ်ၶတ်းမႄး။ လွႆလဝ်ႈၸုၼ်လူင် ၵမ်ႇယိုၼ်းယၢဝ်းလႆႈသေၵိတ်း ယဝ်ႉ။

“တေယဝ်ႉမိူဝ်ႈလွႆလႃႇ။ လီၶၢၼ်ႉၼေႃႇမွႆး”

မၼ်းလုၵ်ႉပႆႁူႇလူး ၵွင်ႈလိုဝ်ႈ။ ႁူၼ်းပႃႊၽိူၼ်ၵေႃႈ ၶၢင်ႈၶွၼ်း တၢင်း ၵိၼ်ဝႆႉ။ ၽိူဝ်ႇလႆႈၶၼ် ႁူၼ်းပႃႊၽိူၼ် ၶုပ်ႉၶဝ်ႇဝႆႉ တၢင်းၼေႃး လဝ်ႈၸုၼ်လူင် ၶလႈ သူႉလၼ်ႇတီႈၵႃမ်းႁူႇ။ လၢမ်မိူဝ်ႈ လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ၶလႈ သူႉလၼ်ႇတီႈ ၶဝ်ပွၵ်ႈ မႄးၶိုၼ်းၼႆႉ ထုင်းတႃႇတေၶုပ်ႉၶဝ်ႇၵၼ်ၼႆႉ ၵမ်ႇပၼ်မီးၼွႆးၶျေယဝ်ႉ လူင်။ လုၵ်ႈလၢင်ႈတၢင်ႇလိူဝ်းၵေႃႈ ပေႃးၶၼ်လဝ်ႈၸုၼ်လူင် လႆႈၼင်ႈၶုပ်ႉၶဝ်ႇဝႆႈ သေ ပေႃးမီးတိုဝ်ႉတၢင်းၶတႉ ၵၢၼ်ႇပႃးမူတ်းယဝ်ႉ။

လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇၶတႉ လႆႈၶၼ် ပီႈၵၢႆႈမၼ်းၶလႈ ၶပ်ႉတွၼ်ႈလူမ်း လူမ်းသိုဝ်းသိုဝ်း။ လဝ်ႈၸုၼ်လူင်ၶတႉ ၵမ်ႇပေႃးၵိူဝ်လိူဝ်ၵႃးၶိူဝ်။ တေႃးၶတႉ

လပ်းမိူဝ်းသေ တူင်ႉတၵ်ႉလဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႉ။

ၵူႊပွၵ်ႈ ၶႃပီႈၸွင်ႉ လၢတ်ႈၵႂၢမ်းမၢၼ်ႊတေႃႇၵၼ်သေတႃႉ ႁွပ်ႈမီး သူႉလၼ်ႉတီႈၶလႈ လၢတ်ႈတေႃႇ ၵႂၢမ်းၵၢင်းၵိတ်ႉ။

"လဝ်ႈပီႈ တေလႆႈၵွၵ်ႈၶၢဝ်းတၢင်း မိူင်းႁူမ်ႈတုမ်ႊၵၢၼမၼ်းရိူးႁဝ်း"

လဝ်ႈၸုၼ်လူင်ပိၼ်ႇ ၽူႈၵျၢပ်ႈၵၢၼ် လူင်ပွင်လိူင်ႈ မိူင်းတႆး ၵေႃႉၼိူင်ႈ။

"လဝ်ႈပီႈ လူဝ်ႇတၢင်းလွႆႈထႅမ်တီႈ လဝ်ႈၸွင်ႉၵိူဝ်ႈ"

ပိၼ်ႇတၢင်းလွႆႈထႅမ်လိူဝ်ႉၶိုဝ်ၼႆႉ ၵမ်ႇလၢတ်ႈပႃးၶလႈ သူႉလၼ်ႉတီႈ ၵေႈၵမ်ႇႁူႉလွမ်း။ သူႉလၼ်ႉတီႈ ယၢမ်ႈႁူႉငိၼ်းလွင်ႈ ပီႈၵႆႈလဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႉ ၵမ်ႈၽွင်ႈ တီႈၽူႈၵျၢပ်ႈၵၢၼ် ၼွႆးၵျေႃသီႇပေႃႉၶဝ်။ မိူဝ်ႈၵျူႉပၢၼ်ႇၶဝ်ႈမိူင်းၼၼ်ႉ ပိၼ်ႇလွႆၵျူႉပၢၼ်ႇသေ ယၢမ်ႈၼီႇၼၵ်းတၵ်းတိၵ်ႉတေႃႇၵူၼ်းမိူင်း။ ဝႆးသိုၵ်းလူင် ယဝ်ႉ ၵၢင်းၵိတ်ႉၶဝ် ၵမ်ႇပၼ်မၼ်းယူႇသီႇပေႃႉၼႆႉ။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈလွင်ႈတၢင်းလိူဝ်း ၼႆႉ မိူဝ်ႈလမ်တေပၢၵ်ႇႁွင်ႉတုၵ်းယွၼ်း လွတ်ႈလႅဝ်းႁွၼ်းၶေႃ တီႈၵၢင်းၵိတ်ႉ 1947 ႁူၼ်းမိူင်းတင်းလႆႈ ၵမ်ႇလိူၵ်ႈလဝ်ႈၸုၼ်လူင် ပိၼ်ႇလဝ်ႈၽႃႈ။ လိူၵ်ႈတင်ႈ လဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႉ ပိၼ်ႇလဝ်ႈၽႃႈမႃး။

ၶၢဝ်းယၢမ်း မၼ်းမႃးၶလႉၼႆႉ လူဝ်ႇၵိပ်ႉၵမ်းၵွၼ်ႉႁွႆးသေတႃႉ လွင်ႈၶွင်ႈၶမ် ၼႆႈၶၵႈၶႃပီႈၸွင်ႉ လိူၵ်ႉလမ်ႉၵႃႊၶိူဝ်ၼႆႉ သူႉလၼ်ႉတီႈ လၢမ်းႁူႉ မႃးလႆႈယဝ်ႉ။ သူႉလၼ်ႉတီႈ ထၢမ်တူၺ်း လဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႉ သႆၢင်ၢၵၼ်ႊၵပ်းသိူပ်ႉ ၶႃပီႈၸွင်ႉ။ ၵိဝ်ႉလိူၺ်ႈလွင်ႈၼႆႉ ၶႃပူႉၵွၵ်ႉၵမ်ႉတွၼ်ႉၵုမ်ၵၼ်သေပွၵ်ႈ။

"လီယူႉ"

မိူဝ်ႈလဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႉ လၢတ်ႈၵႂၢမ်းၶေႃႈၼႆႉ လႅပ်ႈၵမ်ႉပႃးလွႆၵႃႊၶိူဝ်။ သူႉလၼ်ႉတီႈၵေႈ မေႃႁူႉၶေႃႈယူႉ။ ႁွပ်ႈၼႆႉ ၵမ်ႉသိူပ်ႉလၢတ်ႈသင်ထႅင်ႈ။ ၵၼ် ပီႈၵႆႈ လဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႉ မႃးယွၼ်းတၢင်းလွႆႈထႅမ်ၼၼ်ႉ ပိၼ်ႇလွင်ႈသင်ၼႆႉၵေႈ သူႉလၼ်ႉတီႈ ၵမ်ႉၵၢၼ်းထၢမ်ယဝ်ႉ။

***

ၵိဝ်ႉလိူၺ်ႈ သိုၵ်းမၢၼ်ႊ မီးႁူၼ်းမႃးတိူင်ႉၵူႊဝၼ်း။ ၽႅၢ်ႉသိုၵ်း လွႆႉ

ၶိူင်းလၢႆး တီႈႁူၼ်းမၢၼ်ႈႁူၼ်းသူၼ်။ ၸႂ်ႈမႃးတီႉတွႆႉလုၵ်ႈလၢင်းၼၢင်းမေးပိူၼ်ႈ။ မၢင်ႉပွၵ်ႈၵေႈၵၼ်ႉလၼ်။ ပေႃးဝႃႈ ပူႇၸၵႇပူႇမိူင်းၶဝ် ၶႄႉၵင်ႈပၼ် ႁူၼ်းမၢၼ်ႈ ႁူၼ်းသူၼ်လိူင် ၶဝ်တီႉပူႇၸၵႇပူႇမိူင်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ ဢဝ်ႁႃႉတၢင်ႇတီႈတၢင်ႇ လႅၼ်း။ တပ်ႉသိုၵ်းၼႆႉ ဢမ်ႇၵိတ်ႇၶေႉၶႄႉၵင်ႈပၼ် ႁူၼ်းမိူင်းသေ ၶိတ်း ၼိၼ်တေႃႇႁူၼ်းမိူင်းၼိုၼ်း။ ပေႃးတၢင်ႇၶေ တီႈၸုၼ်လူင်ၵႃၼ်းတိူင်းၼိုၵ်ႉတွၼ်း ၵေႈ ဢမ်ႇဢဝ်လိူင်ႈပၼ်သေပွၵ်ႈ။ လဝ်ႈၼႄႈတီႈထၢၼ်ႈသုင် ၽႃႇသိုၵ်းၶဝ် ဢမ်ႇႁုမ်းထိင်းလုၵ်ႈၼွင်ႈလွမ်းလင်ၶဝ်ယဝ်ႉၶိုဝ်။ ဢမ်ႇၼၼ်ၵေႈ တင်ႈလွင်ႈ ၶိတ်းတေႃႇ လၢဝ်းမိူဝ်းၵွၼ်ႇၶဝ်ၶိုဝ်ၼႆၸတႉ ပႆႇလႅင်ႈလႅင်းလီ။ လဝ်ႈႁူႉသႅင်ႇ ယၢမ်ႈတၢင်ႇၶေၵုပ်ႇႁုမ်မႃးလွင်ႈၼႆႉ ၼွင်းပၢင်ႁုမ်ၼွင်ႇသီႇလိူင်ႈတႃး ၸလႈ ပၢင် ႁုမ်လူင်တႅၼ်းၽွင်း သေတႃႉၵေႈ ဢမ်ႇတွၼ်ႉလႆႈ ၶႄႈၵေႈမႃးသေပွၵ်ႈ။

လွင်ႈၼွင်ႈၶမ်ထႅင်ႈဢၼ်ၼိူင်ႈလမ်း လၵ်းၵၢၼ်ၽႃႇ,ၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီး ဢၼ် လူင်ပွင်လိူင်ႈ တမ်းဝၢင်းဝႆႉၼၼ်ႉၵေႈ ဢမ်ႇမီးၽွၼ်းလီတႃႇ လၢဝ်းမိူဝ်း လိူဝ်းဢမ်ႇလွႆႈမၢၼ်ႉၼၼ်ႉ။

ၼမ်ႉတွၼ်းသုဝ်ငိုၼ်း ဢၼ်လႆႈတီႈ ၵၢၼ်ၵႃႉၶၢႆလွမ်းၼွပ်ႇၼမ်ႉလႅၼ်ႉ လိၼ်၊ ၵၢၼ်ပႃႇမႆႉ၊ ၵၢၼ်ၸုတ်းၸဵႃး လိူဝ်းၼႆႉ လွႆႉတိုဝ်းတႃႇပူၵ်းပွင်ၸူင်းၵၢၼ် ၼွႆးမိူင်းမၢၼ်ႉႁွႆးၸလႈ သုဝ်ငိုၼ်းလွႆႉလႆႈ တႃႇၶေႉမိူင်းၶဝ်သမ်ႉ ဢမ်ႇ ၵိတ်းသင်ၵႃႉၶိုဝ်ယဝ်ႉ။ လုၵ်ႈၶိူၼ်းၶဝ်၊ ၽူႈၼၢမ်းတူင်ႇတၢင်ႇၶဝ်၊ ႁူၼ်းမၢၼ်ႈ ႁူၼ်းသူၼ်ၶဝ် မႃးတၢင်ႇၶေ တီႈလဝ်ႈႁူႉသႅင်ႇ လွင်ႈမိူင်းတႆး လႆႈႁူမ်ႈႁွမ်း လွမ်းဢၼ်တင်းမိူင်းမၢၼ်ႉ မိူဝ်ႈ 1947 ၼၼ်ႉ ၽိတ်းယဝ်ႉၼႆဝႃႈ။ ၼွင်းပိူင်ငဝ်ႈ ပိုင်းမိူင်းၼႆႉ တႅမ်ႈဝႆႉဝႃႈ ပေႃးတႅမ်သိပ်းပီး မီးသုၼ်ႇလႆႈ တႃႇၽၢတ်ႇၶွၵ်ႇ မိူင်းႁူမ်ႈတုမ်ႉလႆႈၼႆၸလႈ ၶဝ်ၵွၼ်ဢၼ်ပၼ်တၢင်းၶႂ်ႈလွႆႈ ပေႃး 1958 မိူဝ်ႈတႅမ် သိပ်းပီး ၸွႆႈၶိူဝ်ႈလွႆႉတိုဝ်းသုၼ်ႇလႆႈၼၼ်ႉသေ တင်ႈမိူင်းတႆးႁွၼ်းၶေႃ ၼႆယဝ်ႉ။

“ၼွင်းလွႆႈသူၶဝ် ပဵၼ်ၶိုဝ်ဝႆႉၼႆ ႁႃးပွင်ႇလွႆႈယူႇ”

လဝ်ႈႁူႉသႅင်ႇ တွပ်ႇလၢတ်ႈၶဝ်။

“ႁႃးၵေႈ လွႆႈလမ်ၼင်ႇၵဝ်ႇၵိူဝ်ႈ။ ႁူလ်းၼေႃႇ ၶေႃႈၵေႈတႃႇႁဝ်းၼႆႉ မီး တႃႇတေၽၢတ်ႇၶွၵ်ႇမိူင်းႁူမ်ႈတုမ်ႉၼႆႉ ဢၼ်လီဝ်ႁွႆးၼႆၸတႉ ႁႃးဢမ်ႇ

ယုမ်ႇ။ ယူႇၼႂ်းၼွင်ႇသီႇလိုင်ႈတႆး၊ တႅၼ်းၽွင်းလၢဝ်းၼိူဝ်းသေ ၶဝ်းတေလႆႈ တုၵ်း ယွၼ်း၊ ၵႅတ်ႇၶေၸေႉႁင်ႈ သုၼ်ႇလႆႈသုၼ်ႇပိၼ်ၶဝ်း ႁႂ်းၵမ်ႇလႆႈၵမ်ႇလူး။ ၼႂ်း ပိူင်ငဝ်ႈပိုင်းမိူင်းၵေႃႈ ပၼ်သုၼ်ႇလႆႈဝႆႉယူႇ။ တႃႇတေၵေႃႈလိတ်ႈၼႆႉ တိုၵ်ႉမီး တိုဝ်ႉတၢင်းမၼ်းယူႇၸသႈ”

တႆးလိူဝ်းမုင်ႈမွင်း လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ တေမႃးၵွၼ်ႁူပ်ၸဝ် လုၵ်ႉၽိုၼ်ႉ ၼၼ်ႉၸတႃႉ လၢင်လႂ်ႁႂႃႇ။ လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ယၢမ်ႈလီႉလမ်ႈထတ်းသၢင် ႁၢၼ် ၽိတ်းႁၢၼ်ၽူၼ် ၼႂ်းႁၢၼ်မိူင်း မိူင်းမၢၼ်ႊ တင်း တပ်ႉသိုၵ်းမိူင်းမၢၼ်ႊ တႅၵ်ႇ လႅင်းပုတ်းၶၢတ်ႇၼႃႇၸလႈ ၾၢႆႇလူင်ပွင်လိုင်ႈ ၸလႈ တပ်ႉသိုၵ်း သမ်ႉထၢင်ႇ ၶၼ်ဝႃႈ လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ပိၼ်ၽူႈႁူၼ်းၼွႆႈၽေႃတ်ႇႁွၵ်ႇ မိူင်းၶူမ်ႈတုမ်ႊၼႆယဝ်ႉ။ တင်းသွင်ပႃႈသွင်ၾၢႆႇ ၶၼ်ၽိတ်းဝႆႉသေတႃႉ လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ၵမ်ႇတိူဝ်ႉၼိူဝ်ႉ။ မၼ်းလုၵ်ႉမၼ်းႈဝႆႉ ၼိူဝ်တၢင်းယုမ်ႇယမ်မၼ်း။ မၼ်းယိူင်းလူးတႃႇၽွၼ်းပၢင်ႈ ႁူၼ်းမၢၼ်ႈႁူၼ်းမိူင်းၸဝ် လိူဝ်းလိူၺ်ႇမၼ်းဝႆႉၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

မီးဝၼ်းၼိုင်ႈ ၽူႈႁွၼ်းတပ်ႉလုမ်း လဝ်ႈသိုၵ်းလူင် ၵေႃႉၼင်ႈလုမ်း တီႈလၢႈသိၵ်ႈ ၵေႃႉမီးပုၼ်ႈၽွၼ်း တႃႇမိူင်းတႆးပွတ်းၸွင်ႇၼႆႉ မႃးႁူပ်ႉလဝ်ႈၵျႃႇ သႅင်ႇ။ မၼ်းမႃးပွင်ႇၶၢဝ်ႇဝႃႈ လွမ်ပွင်ႁၢၼ်သိုၵ်း လွမ်သိုၵ်းလူင် ၶေႇဝိၼ်း တေလတ်းဝိင်းသီႇပေႃႉႁူႉၼႆ။ လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ၾင်းထွမ်ႇလီလီယဝ်ႉလၢင်ႇ ၸိုၼ်းလၢတ်ႈဝႃႈ

“ပေႃးပိၼ်ၼႆၸတႃႉ ႁဝ်ၶႃႈ ၼၼ်ႈၶပ်ႉလွမ်သိုၵ်းလူင် မႃးႁိၼ်ၶဝ်ႈၼၼ်ႉ တီႈ ၶေႃသီႇပေႃႉၵိူဝ်ႈ”

“ၵမ်ႇပိၼ်လႆႈၶႃႈၵေႃႈ။ ႁွပ်ႈသင်ၼႆႉ လွမ်သိုၵ်းလူင် တေၵမ်ႇမီး ၶၢဝ်းယၢမ်းဢမ်တၢၼ်ႇၼၼ်ႉၶႃႈ”

“ပေႃးၼၼ် ႁုမ်းဢမ်ႉၸႅင်ႈၵွၼ်ႇႁွၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇလီၸၼ့”

“ၼၼ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇပိၼ်လႆႈၶႃႈ”

လဝ်ႈသိုၵ်းလူင်ၵေႃႈ ၵမ်ႇလၢတ်ႈၶေဝႃႈ ႁွပ်ႈသင်ၵမ်ႇပိၼ်လႆႈ။ လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ၸိုၼ်းယုမ်ႉသေလၢတ်ႈ။

“တေၸၢင်ႉၶႅတ်းၶိူဝ်လႄႈ။ ၵၢမ်ႇၵဝ်ၶႃႈႁွလ်းယဝ်ႉ။ ၵဝ်ၶႃႈ ၵမ်ႇမီး သုၼ်ႇလႆႈ တႃႇထူပ်းၵၼ်တင်း ၸွမ်သိုၵ်းလူင်ယဝ်ႉလူး။ ဝႆႉသေၸလႆႈ မႃးပွင်ႇ ၶၢဝ်ႇပၼ် လွင်ႈၸွမ်သိုၵ်းလူင် တေလတ်းၽေႃၼ်ႇ မူင်းသီႇပေႃႉႁဝ်းႁူႇ ၵၼ် ဝႃႈဢၼ်ႉႁွလ်းၵေႃႈ လူမ်းတေႉယဝ်ႉဝႃႈ”

ၸဝ်ႈသိုၵ်းလူင်ၵေႃႈ ၶိုၼ်းၶၢၼ်တွပ်ႇၶၼ်ၶၼ်ဝႆးဝႆး။

“မူဝ်ႈလတ်းသီႇပေႃႉႁူႇၼၼ်ႉ ၸွမ်သိုၵ်းလူင်ၸတႃႉ တေၶႂ်ႈႁၼ်ၸဝ်ႈ တေႃႇလူင် ၶႃႈၵေႃႈ”

“လီယူႇလူး။ ပေႃးမၼ်းမီးၶၢဝ်းယၢမ်း ႁၼ်ၵၼ်တီႈႁေႃၼၼ်ႉ ၵမ်ႇလီ ၸၼႆ”

“တႃႇႁၼ်ၵၼ်တီႈႁေႃၼၼ်ႉၸတႃႉ ၵမ်ႇပဵၼ်လႆႈၶႃႈ။ ပေႃးဝၼ်းပုတ်ႉ တေမႃး မူဝ်ႈၵႂႃႇၸွမ်သိုၵ်းလူင် တေၶဝ်ႈမႃးၸၼ်ႉ ယၢပ်ႇလႅဝ် ၶႂ်ႈႁႂ်ႈၸဝ်ႈတေႃႇ လူင် ပႂ်ႉႁပ်ႉတီႈၶိမ်းတၢင်းၵႂႃႇလူင်ၸၼ်ႉၶႃႈၵေႃႈ။ ၸွမ်သိုၵ်းလူင် တေၽိူဝ်သီႇ ပေႃႉၶၢဝ်းလႅၼ်ၸတႃႉ ပေႃးတၢမ်းၶမ်ႈ ဝၼ်းၵၢင်းၵၢၼ်းမႃး ႁဝ်းၶႃႈ တေပွင်ႇပၼ် ယူႇ”

ၸဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ မိုၼ်းတႃႇတူလ်း ၸဝ်ႈသိုၵ်းလူင်။ ယင်းၵမ်ႇယုမ်ႇႁူ မၼ်းလႆႈသေၵိတ်း။ ႁွပ်ႈသင် ႁူၼ်းႁေႃႉၼၼ်ႉ မႃးလၢတ်ႈ ႁႂ်ႈၸဝ်ႈၽျေႉလူင်တင်း ႁေႃႉ ႁူႇပႂ်ႉႁပ်ႉၶိမ်းတၢင်း။

“ပေႃးၵဝ်ၶႃႈ ပဵၼ်ႁူၼ်းမူင်းၽေႃးၵႃႇႁေႃႉၸိူင်းၸတႃႉ တႃႇလူင်းႁပ်ႉ ၸွမ်သိုၵ်းလူင်ၶေႃႇဝိၼ်း ၶိမ်းတၢင်းၵၼ်ႉ ၸၢင်ႉပဵၼ်သင်လႄႈ။ ႁူလ်းၵႃႉ လူဝ်ႉၵဝ်ၶႃႈ ပဵၼ်ၸဝ်ႈၽျေႉမူင်းသီႇပေႃႉ ၵဝ်ၶႃႈ တၵ်းတေလႆႈယူႇၸင်ႇ ထၢၼ်ႈ ငၢၼ်းၸဝ်ႈၽျေႉ တႃႇသလေႇၸေႈတႃ ႁူၼ်းမၢၼ်ႈႁူၼ်းမူင်း ၵၼ်ၵဝ်ၶႃႈလႆႈ တၢင်တူဝ်ဝႃႉၵၼ်ႉ။ ၶၵ်ႉၵေႃႉလႆ ၶႂ်ႈထူပ်းၸဝ်ႈၽျေႉၵေႃႈ တေလႆႈမႃးထူပ်း တီႈ ၸဝ်ႈၽျေႉယူႇဝႃႉၵၼ်ႉႁွလ်း”

ၸဝ်ႈသိုၵ်းလူင်ၵေႃႈ တူင်ႉတၵ်ႉသေမူဝ်းမိုၼ်း။ လၢတ်ႈႁူႇဝႃႈ မၼ်း တေတၢင်ႇၶေတၢင်းၸူဝ်ယူႇ ၵၼ်ဝႃႈၵၼ်ႉ။ ၶႅတ်းတေႉယူႇယူဝ်း။ ဝၼ်းပုတ်ႉ မူဝ်ႈၸွမ်သိုၵ်းလူင်ၶေႃႇဝိၼ်း မႃးၵၼ်ႉ ၵမ်ႇၸဝႉသီႇပေႃႉယဝ်ႉ။ မူဝ်ႈၸဝ်ႈၵျႃႇ

သႅင်ႇ ၵႂႃႇၶဝ်ႈပၢင်ၵုမ်တႅၼ်းၽွင်း တီႈတႃႈၵုင်ႈၼၼ်ႉ လွမ်ၸုၼ်ၽွင်း ၵူးၼူႉ ၼႄလိၵ်ႈသွင်ၽိုၼ် လိူဝ်းၽႅဝ်ဝႆႉတီႈမၼ်း။ တႅမ်ႈသေႉသွမ်းၸႃႉၸႂ်ႇ, ၸဝ်ႈၵျႃႇ သႅင်ႇ လူၺ်းလၢႆးၽူႈႁတ်းႁၢၼ် လိူဝ်ႉၼင်ႇ လွမ်သိုၵ်းလူင်ၼေႇဝိၼ်းတင်းၵေႃႉ ၼႆဝႃႈ။ ၸဝ်ႈသိုၵ်းလူင် ၽူႈႁၢၼ်းတပ်ႉလုမ်း ဢလႈ ၸုၼ်လူင်ႁၢၼ်းတိုင်းသိုၵ်ႉ တွၼ်း ၸဝ်ႈႁူမ်ႇၾႃႉ တီႈလႃႈသိူဝ်ႈ တႅမ်ႈသူင်ႇမႃး။ ၵူးၼူႉဢတႉ ၵမ်ႉယၼ် ၾႆႇၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ။ ၵူၺ်းၵႃး ၼေႇဝိၼ်း ဢလႈ ၾႆႇတပ်ႉသိုၵ်းဢတႉ ၶၼ်ပိုၵ်ႇ ႁူႇ။ လႆႈႁူႉဝႃႈ ၸဝ်ႈသွၼ်ႇ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ပိၼ်ၽူႈၶႅၼ်ၸဝ်ႈၵေႃႉၼိူင်ႈၼႆယဝ်ႉ။

***

ဝၼ်းၶိူင်ႈၸႄႇလေႇ, လီယႅမ်ႈဝၼ်းၼိူင်ႈ။ ႁၼ်းၾႂ်းလိူဝ်းလုၵ်ႉတီႈ ပိူၼ်ႈတီႇၽဵဝ်ႈၶႂ်းပိတ်မႃးၼၼ်ႉၵေႃႈ ၶႃလၢႆးႁွပ်ႈၾူၼ်တူၵ်း။ ဝၼ်းၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈ ၵျႃႇသႅင်ႇ ၵႂၼ်သူႉလၼ်ႇတီႇ ႁူႇဢလႇလွတ်ႇတိင်ႇတွင်ႇ။ ပိၼ်ၾိုင်ႈၸၢဝ်းၵၼ်လီ ဢလႇလီၾႆႈတၢင်းၼွၵ်ႈ။ ၾႃႉပၢင်ႇသူင်ႁူင်။ ၵုင်ၵေႃႈၵမ်ႇမီးဢလႈ လီၸပ်းၵႃး တေႉတေႉ။ ႁွင်ႉၵၵ် ၸႃႈၶၢပ်ႇၵၢၼ်ၸုၼ်ၸဝ်ၼွင်းၵေႃႈ တၢင်ႇၼိုဝ်ၵႃးလႅၼ်းရူဝ်ႇ ႁူဝ်ႇ[3]သေ ၵွၵ်ႇမႃး။ ပႃးၸူဝ်းလူႇတၢင်းတၢၼ်း တႃႇၸဝ်ႈရသေးလူင် ၵေႃႉၽိုၵ်း ၵမ်းသိၼ်ထမ်း ၼိူဝ်လွႆၼၼ်ႉ။

ၸႃႈၶၢပ်ႇၵၢၼ်ၸုၼ်ၸဝ် ၵံႉၵံႉလႆႈၵဝ်ၽႄႉသေ လူင်းၵႃး တီႇယုမ်း တႃႇ ၵႃးတေၸပ်းႁူႇလႆႈ။ ၵိင်ႇၸႃးမႆႉၸဝ်လႂ် တူၼ်ႈၼိူဝ်းၸဝ်လႂ် ၵဵဝ်ႈသၢၼ်ၵၼ်ဝႆႉ တူၼ်ႈတေႃႇတူၼ်ႈ။ မၢင်းတူၼ်ႈၼႆၵေႃႈ ၵွၵ်ႇငွင်ႉငွင်ႉငႅင်ႉငႅင်ႉသေ ၶဵဝ်လမ်ႉ ဝႆႉယဝ်ႉ။ ၵႂၢႆးတူၼ်ႈမၢၵ်ႇၵူဝ်းထူၼ်ႇသီၽိူၵ်ႇၼၼ်ႉ ႁိုၼ်ႇႁွမ်ဝႆႉတင်းတၢင်း။ ပိၼ်ၶိုင်းထူၼ်ႇၶိုင်းၼိူဝ်း။ ၼွၵ်ႈသေသႅင်ၵႃး ၵမ်ႇလႆႈငိၼ်းသႅင်သၢင်။ ယႅၼ်သီႇ သီႇဝႆႉ။ ၸၢဝ်းတၢင်းၸိုၼ်ႈလွႆႁူၵ်းလၵ်းၼႆႉ ၵမ်ႇမီးတၢင်းယၢပ်ႇသၢင်။ ႁူၺ်းၵႃး ႁိုင်တေႉၼင်ႇၵဝ်ႇ။ ၽိူဝ်ႇထိုင်တီႈၵၼ်ႁိူဝ်တၢင်းလိၵ်ႈလွႆ မွၵ်ႈၸိုင်ႈလၵ်းၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ႁိုၼ်ႈၵႃးၵိုတ်းတီႈၼၼ်ႉ။ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ လႃတ်ႈတီႈ သူႉလၼ်ႇ တီႇ။

“ၵဝ်းလူင်းၵေႃ ပႆၸိုၼ်ႈႁွၺ်းယဝ်ႉ။ ႁူဝ်သႅင်ၵႃး ပၼ်တၢင်းသုၵ်ႉလိူဝ်

[3] Land Rover

ၸဝ်ႈရေႊလူင်။ မၼ်းၵမ်ႇၼၼ်ႉၶူပ်ႉၶၼ်ၵူၼ်း။ ၵူလ်းၵျႃး တူဝ်ထိူၼ်ႇၶဝ်ၸႄႉ ၵႆႉမႃးၸလႇတီႈမၼ်းဝႆႈ။ ၵူၼ်းမႃၼ်ႈၶဝ်ၶႂ် တၢမ်တူဝ်ၶဝ်လႆႈၶၼ် တူဝ်ထိူၼ်ႇ လၢႆလိူဝ်ႉ မီးဝႆႉၵိမ်းသုမ်ႉမၼ်းၼႆဝႆႈ။ မၢင်ႉပွၵ်ႈ ယင်းလႆႈၶၼ် သိူဝ်လုမ်ႈ၊ သိူဝ်၊ မီ၊ ၸၢင်ႉ လိူဝ်းၼၼ်ႉႁွၼ်ႇဝႆႈ”

မိူဝ်ႈပႆၸွမ်းတၢင်းထိူၼ်ႇ သူႉၸၼ်ႇတီ, ၽွၢင်ႉတူလ်းၸွမ်း ယူဝ်ႉတေ လႆႈၶၼ်တူဝ်ထိူၼ်ႇသေတႃႉ ၵမ်ႇလႆႈၶၼ်မႃးသေတူဝ်။ ၵူလ်းၵျႃး လႆႈႁုပ်ႇဝႆႈ ရေႊလူင် ၶၢမ်ႉပွၵ်းပွၵ်း ထူၺ်ႇဝႆႉသေ ၼုင်ႈၽႄႈသၢင်ႇၵၢၼ်း သီၶွၼ်ႇလမ်ႉ ဝႆႉၼၼ်ႉ။ ရေႊလူင်ၼၼ်ႉ ၵမ်ႇပေႃးယူႇလမ်ၵူၼ်းသေ ၽိုၵ်းၵမ်းသိၼ်ထမ်း။ ယၢမ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇၼၼ်ႈၶၼ်တင်းၵူၼ်းၸလႈ ပႆၶဝ်ႈႁုပ်ႇၼွႆးထိူၼ်ႇ။ ႁွပ်ႈၼၼ် ၶႃႈ ၶၢပ်ႇၵၢၼ်ၶုၼ်ၶဝ် ၸင်ႇၵဝ်ၶူဝ်းလူႇတၢင်းတၢၼ်း လိူဝ်းပဵၼ် ၶဝ်ႈသၢၼ်၊ ၼမ်ႉ မၼ်း၊ ၵိူဝ်ၸိမ်း၊ ၵိူဝ်ဝၢၼ်၊ ႁွၵ်းၼမ်ႉၼူမ်း ႁုပ်ႇတမ်းဝႆႉပၼ် တီႈၼႄႈသုမ်ႉ။ ရေႊလူင်ၼၼ်ႉ ၵိၼ်ၽၵ်းယိူဝ်ႈမိူဝ်းမဵဝ် ၸလႈ မၢၵ်ႇမႆႉမၢၵ်ႇတွၵ်ႇ ၼွႆးထိူၼ်ႇၼွႆးမိူဝ်းႁွလ်း။ ႁွပ်ႈၼၼ် ၽိူႈမၼ်းပေႃးလႆႈမီးမျႇမီးၶိူင်းၼၼ် ၸင်ႇလႆႈမႃးလူႇတၢၼ်း ႁွၵ်းၼမ်ႉၼူမ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ။ ရေႊပႃးၼၼ်ႉ ၶဝ်ႈၼွႆးထိူၼ်ႇၼွႆးမိူဝ်း ၽိုၵ်းၵမ်း သိၼ်ထမ်း လိူင်ႉၼင်ႇၼၼ် မီးသိပ်းၶျႃးပီးယဝ်ႉ။ သူႉၸၼ်ႇတီ, ယၢမ်ႈငိၼ်း လွင်ႈၼၢၼ်းၶၢဝ် တီႈမိူင်းၵေႃးသတြီးယႃႇၶဝ် ၵမ်ႇၵပ်းသိုပ်ႇၵူၼ်းတၢင်းၼွၵ်ႈ လိူဝ်းၼၼ်ႉ။ ၵူလ်းၵျႃး ၵွင်ႈယူႇတင်ႈသဝ်းၶဝ်ၸႄႉ ၵမ်ႇမိူၼ်ၵၼ်။

ၸဝ်ႈႁျူႇသိၼ်ႇ ၸလႈ ၶႃႈၶၢပ်ႇၵၢၼ်ၶုၼ်ၶဝ်ၸႄႉ လမ်းၸွမ်း ရေႊလူင်ႁုပ်ႇ။ သူႉၸၼ်ႇတီႇၸႄႉ ၵမ်ႇတၼ်းၶိုတ်းလႆႈလုမ်းၶဝ်။ ၽွၢင်ယိမ်ႈ ၵၼ် လႆႈမုင်ႈတၢင်းၵႆႁုပ်ႇၼၼ်ႉ ၶၢင်းလီၼေႇၸလႈ လိုမ်းထူလ်ႈလွႆႁုပ်ႇၵမ်းၼိူင်ႈ။ ၼမ်ႉတူႈၼၼ်ႉ ၶူတ်းၶူလ်ႇလႆလူင်းယူႇၸၵႈ ထုင်ႉလွႆႁၢင်ႈၶၢင်လူင် သဵဝ်ၸမ်ႉၸမ်ႉ။ လႆႁုပ်ႇ ၵိမ်းၶျေမ့ႇသီၶၢဝ်ၶၢဝ် ၵၼ်ၶဝ်ယူႇသဝ်း ၸလႈ ၶျေၶမ်းလူင် ၵၼ်လူႉ ယွၵ်းႁုပ်ႇ မိူဝ်ႈသိုၵ်းၵမ်ႇၽႄႇၵမ်းသွင်။ တီႈဝိင်းသီႇပေႃႉ မီးလင်ၶိူၼ်း မိုၼ်ႇၶျႃး ၶိူင်ပႆ။ ၵမ်ႈၼမ်ႉပိၼ်ၶိူၼ်းသွင်ၶၢင်ႈ ၸလႈ ၶၢင်ႈလိဝ်။ မိူၼ်ဝိင်းၵွၼ်ႇ ၵၼ် ၼွၼ်းလပ်းတိတ်ႇသီႇသီႇဝႆႉ။ တူၼ်ႈမွၵ်ႇယွႆးယုင်း တိမ်ဝိင်းဝႆႉ။ တီႈမၢင်ႉ တူၼ်ႈမၢင်ႉလွႆ မွၵ်ႇယွႆးယုင်း ၵီႉလိၼ်ၸွင်းၶွင်းသေ ၶၢင်ႉလီဝႆႉယူႇ။ မိူဝ်ႈလိဝ် တၢင်းၽၢႆႇၶွင်ႇ ၸလႈ ၽၢႆႇဝၼ်းၵွၵ်ႇ ထုင်ႉလွႆၼၼ်ႉ မီးတူင်ႈၼေႊ လိူဝ်းလိၼ်လီ

မီးၸွမ်ႉ။ ၵၢႆႇတူၼ်ႈၸဝ်ႈၸဝ် ၶိူၼ်ႉၸိုၼ်ႈမႃးၸွႆးလူမ်း။ တီႈသုတ်းထုင်ႉပိူင်း ႁၢင်ႈႁၢင်ႈလူင်ၼၼ်ႉ လႆႈႁၼ်ပႃႇမႆႉသၵ်းၼိဝ်လမ်ႉလမ်ႉ ၶူမ်ႇဝႆႉထိုင် ၶူဝ်ၶူလ်ႈ ႁၢဝ်းလွႆ။ တီႈလိၵ်းလွႆလိူဝ်းၼၼ်ႉ လႆႈႁၼ်ႁွင်းမူးလိူဝ်း တႃးထုၼ်ၸၢဝ်ၸၢဝ်ဝႆႉ။ မၢင်ႇတီႈလႆႈႁၼ်သူႇလိဝ်။ မၢင်ႇတီႈလႆႈႁၼ်သၢမ်သီႇသူႇၵိုၵ်းၵၼ်။

ၽႃၵ်ယိမ်ႈထုင်ႉဝၢဝ်ႇလွႆ ၵၼ်တိတ်ႇယိၼ်ဝႆႉၼၼ်ႉ သိၵ်ႈၵၢဝ်လႆ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶႂ်ႈၵူၼ်းၼူၼ်းမႃး။ ၽွင်းလႆသူႉလၼ်ႇတီႇ ၶလႈ တၢင်းႁၢင်ႇလီ ၶိမ်းၶွမ်းၸဝ် ပိၼ်ၶႂ်ႈလိဝ်ၵၼ်ဝႆႉၼၼ်ႉ ဝူၼ်ႉမိၼ်ႈဝႃႈ တၢင်းငိမ်းယိၼ် ၸွႆးထုင်ႉ ဝၢဝ်ႇလွႆၼႆႉၶလႈသင်၊ တၢင်းမူၼ်ႇသိူဝ်း ၸၢပ်ႇၵွၵ်ႇၶလႈသင်၊ တၢင်းတိမ်ထူၼ်ႈ လုမ်ႇႁူႈလူဝ်ႇပၢၼ်ၸဝ်ၶလႈသင် ၸေပိၼ်လႆႈတၢႇလူဝ်ႇၵိပ်ႉႁွလ်းၼႆႉ။ လႆႁူဝ်လႆ ငိဝ် သုမ်ႇငမ်း သူႉလၼ်ႇတီႇမႃး။ တိၼ်သွင်ၸွမ်ၵေႃႈ ၵမ်ႇမီးၶိူင်းတၢႇ လုၵ်း လင်ႈလႆႈယဝ်ႉ။ ၶိူင်းယူပ်ႈလူင်ႁႃႇ ၼင်ႇၵမ်ႇမီးလိူတ်ႈသေၵိတ်း။ လႆႈဝၵ်ႉ လၼ်လမ်းမႆႉတူၼ်ႈၸိူင်ႈသေၵိင်ဝႆႉၶလႈ ၼိၼ်းလႆၵိတ်းၸိူင်ႈ။ ၵမ်ႇၼၼ် ၶတႉ ၸေမဝ်းလူမ်ႉႁႃႇယဝ်ႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈသူႉလၼ်ႇတီႇ ၼင်ႈလူင်းႁႃႇသေ ၸတ်းလႆဝႆႉ လႆၼိမ်ၼိမ်ယူႇၼၼ်ႉ လႆႈငိၼ်းသိင်လဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇ။

“လႆႈပႆၸိူၼ်ႈလွႆၶလႈ ၶိူဝ်ႉႁႃႇယဝ်ႉယူဝ်း။ ပိၼ်ၶိူဝ်လႃႇ။ မိူၼ်ၶိူင်း လိူတ်ႈယူပ်ႈလူင်ဝႆႉ”

“ၵမ်ႇပေႃးယူႇလီႁႃး”

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၸၢၼ်လႆႈတၢၼ်ႇၸႅႉႁွလ်း။ လွင်ႈတၢင်းလီႁူဝ်လီၽေၼ်း လိူဝ်းၽုတ်းမႃးၸွႆးလႆမၼ်းၼၼ်ႉ ၵမ်ႇသိူဝ်းၸႂ်းၸေ လဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇ။ မၼ်း ၸတ်းလႆလိမ်းပိတ်ႈလႆႁၼ်ႁၢႆႉ လိူဝ်းၼၼ်ႉ။ လဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇ ပၢမ်ႉပဝ်းတူဝ် သူႉလၼ်ႇတီႇသေ ၵွၼ်ႁႃႇၸိူဝ်လႃႇႁႃႉ။ ယူႇတီႈၼၼ်ႉသေ မုင်ႈတူလ်းႁႃႇ ၽႃၵ်ယိမ်ႈၶိမ်းၶွမ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ ၼိၼ်းတိူဝ်းႁၢင်ႇလီမႃးၶလႈ လႆႁူဝ်လႆငိဝ် သူႉလၼ်ႇတီႇ ပေႃးႁၢဝိတ်းႁႃႇ။

လႆႈႁၼ်မၢၼ်ႈၵွၼ်ႉၸဝ် တိတ်းလပ်းၽွင်ႉၼမ်ႉတူႈဝႆႉ။ လဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇ လီႉၸေမၢၼ်ႈတၢႇပူၵ်ႇ တီႈၶိတ်းၸဝ်ႈသိၼ်ႈၼၼ်ႉ။ ၸဝ်လႆႈႁႃႇၶလႇမၢၼ်ႈ ၼၼ်ႉ ယင်းပႆႇၶိူင်သင်။ ၸွႆးလႆသူႉလၼ်ႇတီႇ ယင်းလႆႈၸုလ်ႉႁၼ် ၼင်ႇလႆႈ

သုတ်ႇၵႂႃႈသူမ်ႈ ႁိူဝ်းၵွၵ်ႇမိူဝ်ႈႁွတ်းၸဝ်ႈသီၼ်ႈဢၼ်ႉလူဝ်လူဝ်။ ၸဝ်ႈသီၼ်ႈ ႁိူဝ်းၵွၵ်ႇတီႈတႆႈပူၵ်ႇၼၼ်ႉ ပိုၼ်းၶႃတင်းမိူင်း။ ႁိမ်လၢႆးတမ်ၸဝ်ႈသၢၼ် ၸွႆႈ ပီၼ်ၽွင် ၸွႆႈပီၼ်ၸဝ်ႈမိူဝ်ၵေႈ သူႉၼၼ်ႇတီႇယၢမ်ႈၶၼ်။ ၵဝ်ၸဝ်ႈမိူဝ်ႁိူဝ်း ဢၼ်ႉ ၸူၼ်းဢမ်ႉသေ ၼွတ်းၸွႆႈပီၼ်ၵူၼ်မၢႆး။ ၵဝ်ၵူၼ်ႁိူဝ်းဢၼ်ႉ မွင်သေ မိပ်ႇၸွႆႈပီၼ်သီၼ်ႈမၢႆး။ ပီၼ်သီၼ်ႈမၢႆးလင်ႇ သူင်ႇၶႃႈဢၵ်ႇ။ ပေႃးၵိၼ် တင်း ၶေႃးလီလီၼ်ႉၼႄႉ ဝၢၼ်တေႉယဝ်ႉ။

ပေႃးတူလ်းလူင်းမၢႆးတၢင်းတွႆႈ လႆႈၶၼ်မၢၼ်ႈၵွၼ်ႇ ၵၼ်ၶွင်ႉလိုဝ်ႈ ဝႃႈ ပၢင်ႇသႂၢႆး။ တီႈဢၼ်ႉ သူႉၼၼ်ႇတီႇယၢမ်ႈႁူႇလိပ်ႈၼွၼ်း လၢႆးၼွတ်းၵေႈ သႃႈ ပီၼ်တၢင်းမေႃတၢႆး ၸိမ်မိုၼ်ႉသိုၼ်းႁွၼ်ႇသေ လိၵ်ႈလၢႆႉလၢႆးဝႂ်ႉ ၼွမ်းၵၢပ်ႈ မၢၼ်ႈပၢၼ်မိူင်း။ ဢၢင်းယိင်းသၢမ်သီႇၵေႃႉ ၵဝ်ဢင်သႃႇၼၼ်ႈဢမ်ႉလင်ႇသေ တူမ်ႈတင်းၼွင်းၽွႆးၵူၼ်ႈၵူၼ်ႈ။ တဝ်ၸူၼ်းၸွႆႈဢင်သႃႇလိုဝ်းဢၼ်ႉ ၸွႆႈလၢၼ်ႈ ႁူႇ။ ဝႂ်းဢၼ်ႉ ထိုင်ၵမ်းလုၵ်ႈၵွၼ်ႇယိင်း ၸိတ်းၸူပ်ႇ သိပ်းၸူပ်ႇၸဝ်မၢႆးယဝ်ႉ။ ၸဝ်ၵဝ်သႃႇထွၵ်ႇသွႆႇ ၼွႆးထၢင်ႇၵၼ်ၼၼ်ႈဝႆႉၼွႆးဢမ်ႉ။ ၵဝ်မိုဝ်းတူပ်းလွမ်း ၽိူင်ႇၽိူင်ႇ။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇယိင်းၸဝ်လိုဝ်းဢၼ်ႉ တင်းၼွတ်းတင်းၸူဝ်သေ မူၼ်း သိူဝ်းတေႉဢေႇ။ ၸဝ်ၵေႈလူင်ႉလီၼ်ႇၵၢၼ်ၸဝ်ဝႆႉယူႇၼသႈ။ မီးၽူႈယိင်းၵေႃႉ ၸိူင်ႈ တူလ်းလွမ်းၸဝ်ဝႆႉ။ ပေႃးသႃႇၵွၼ်ႇလိုဝ်းဢၼ်ႉ ယႂ်ႈၵၼ်တူဝ်ႈႁူႇၼွႆး ထၢင်ႇလီလီယဝ်ႉ ယုၵ်ႉၵဝ်ထၢင်ႇ ႁူႇတင်ႈတၢၵ်ႇလိတ်ႇဝႆႉ။ ထၢင်ႇၸဝ်ဢၼ်ႉ ၵဝ်မႆႉပီၼ်ႈၼွတ်းသေ ယၢဝ်းသၢမ်ထတ်း၊ ႁၢင်ႈၸိူင်ႈထတ်း။ ၵဝ်ၽီၼ်ႇမၢင်း မၢင်းယိပ်ႉလပ်းဝႆႉဢၼ်ႉ။ ၵိင်ၸိူဝ်တၢင်ႉမႆႈလိတ်ႇၼလႈသင်၊ ၵႂႃႈဢမ်ႉ ၵၼ် ပႃးတီႈသႃႇၼလႈသင် ၼွႆးလႂ်ၵူဝ်းမူင်းၵွၼ်ႇႁွလ်း ၼွင်ႈၸွႆႈမၢႆးသေ ယိၼ်းပီၼ် ၼေႈ ၵၼ်မီးသီၸၢဝ်ဢၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၼေႈလိုဝ်းၼၼ်ႉ ၸိင်တိင်တိင်ဝႆႉသေ ၶၢင်း လီဢင်ႇၵဝ်ႇ။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇယိင်းလိုဝ်းဢၼ်ႉ ႁွၵ်ႈၵွၵ်ႇၼေႈၼွႆးထၢင်ႇလွႆထၢင်ႇ ဢၼ်ႉ ငၢႆႈငၢႆႈငိမ်ႈငိမ်ႈ။ ၸဝ်ၼတႃႉ တေၵမ်ႇၶူႉတူဝ် လွင်ႈၸဝ်ပွႆႉပႃး ၵၢၼ်မေ တိၼ်မေမိူဝ်း မိူဝ်ႈမိုၼ်ႉသိုၼ်းႁွၼ်ႇယၢင်ႇၸိူင်ႈ ၵၼ်ဝႃႈဢၼ်ႉယဝ်ႉ။

“ပေႃးဝႃႈ တေၸဝ်ႈၼလႇတူလ်း ၼၢၵ်ႈမႆႉၼ်ႉၼတႃႉ ထုၵ်ႇလီႁူႇယဝ်ႉ”

သိူင်ၼဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ ၶူမ်ႇၸိူဝ်သိူင်မူင်ႈမိူင်း ၼလႈ သိူင်ၸူၵ်ႉလွၵ်ႇသီ မူၼ်ႇသူဝ်ႇၶူဝ်ႇၸဝ်ႁူႇ။

လႆႈငိၼ်းဝႃႈ "ၸႃၵ်ႈမႆႉ"ၼႆၶလႈ သူႉလၼ်ႇတီႈ လုၵ်ႉလုၵ်းၵမ်းလိဝ်။ ႁွင်လင်တေႃႇၾႃင်ယိမ်ႈ ထုင်ႉမိူင်းသီႇပေႃႉသေ ပႆမႄးလူးၵႂႃႇလီၼ်းရူဝ်ႇဝႆႇ ၵၼ်ၵိုတ်းဝႆႉတီႈပၢၼ်းတၢပ်ႈၼၼ်ႉဝႆးဝႆး။ တီႈၸႃၵ်ႈမႆႉ မီးလၢင်ႉပေႃႈၶမႈလုၵ်ႈ လီႁၵ်ႉပိူၼ်ႈၼၼ်ႉ။ လၢင်ႉပေႃႈလူင် မီး 40 ၼူပ်ႇယဝ်ႉသေ ပၼ်လိုဝ်ႈဝႆႉ ဝႃႈ "မႁႃႇလၢင်ႉ"။ လၢင်ႉၶမႈ ၵၼ်ပိၼ်မေးမၼ်းသမ်ႉ လိုဝ်ႈဝႃႈ "ၼၢင်းလၢင်ႉ"။ လုၵ်ႈလၢင်ႉၼဝ်ပူႇၵွၵ်ႇသမ်ႉလိုဝ်ႈဝႃႈ "ၸၢႆးလီင်"။ လင်ႇႁႃမီးႁႃႈၼူပ်ႇ။ မိူဝ်ႈၵႂႃႇ ၼဝ် ၽိဝ်လမ်ၸႃၵ်ႈမႆႉၼၼ်ႉ လၢင်ႉၵွၼ်ႇၸၢႆးလီင် ၵဝ်တူဝ်မၼ်းမႄး ၶႅမ်ႉဝႆႉ တီႈတၢင်း မိူၼ်ၵူႊပွၵ်ႈ။ တၢင်းသုင်ၸၢႆးလီင်ၼၼ်ႉ မီးႁႃႈထတ်းပႆယဝ်ႉၶလႈ တၢင်းသုင်မၼ်းၶလႈသင်၊ တၢင်းၼၵ်းမၼ်းၶလႈသင် ၵုမ်ႇလွင်ႉတႃႇၶႅမ်ႉ ၵိုတ်း ၼူၼ်တၢင်းလႆႈလီလီ။

ၵႂႃးလမ်းလွင်ၵေႃႈ တေၵမ်ႇႁတ်းၽႄႇမၼ်းၼႆ မၼ်းရွႉဝႆႉလီလီ။ ပေႃး မၼ်းမီးၼိူဝ်ၵၢင်တၢင်းၼႆ ၵႂႃးလွင်ၵေႃႈ လႆႈႁတ်ႉပရိၵ်ႉသေ ၵိုတ်းပၼ်ယဝ်ႉဝႃႈ။ တႃႇသွၵ်ႈႁႃၼိူဝ်ၵႂႃႇလီၼ်းရူဝ်ႇဝႆႇၼၼ်ႉ ၸၢႆးလီင် ပႆႉတေႃႇပေႃး ႁူၼ်းၼိူဝ်ၵႂႃး တင်းသိင်ႈလူင်းမႄး။ ၸၢႆးလီင် ၵဝ်ငူင်းမၼ်း ငူမ်းႁႃ ၸွင်ႇပႃး ႁူလ်ႈ၊ တိင် ၾႃင်၊ မၢၵ်ႇၼူင်း[4]၊ ၵွႆႈ လိူဝ်းၼၼ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈပိၼ်ႁူလ်ႈၼၼ် ပွၵ်ႇပိူၵ်ႇပၼ် လင်ႇ ထုၵ်ႇလွၵ်မၼ်း။ ႁွပ်ႈၼၼ် သူႉလၼ်ႇတီႈ ပွၵ်ႇႁူလ်ႈၵွႆႇမၼ်း။ မိူဝ်ႈသူႉလၼ်ႇတီႈ ၵွႆႇတိင်ၾႃင်ၼၼ်ႉ ၸၢႆးလီင် တီႉတွႆႇတူလ်း လွင်ႇတိင်ၾႃင်ရူလ်ႇၼၼ်ႉ သုၵ်း ၵမ်ႇသုၵ်းၼၼ်ႁွၼ်ႇ။ လႆႈငူမ်းလၢမ်းၼင်ႇၵၢင်လွင်မၼ်းယဝ်ႉလင်ႇ ၵိၼ်ဝၢၼ်ဝၢၼ်။ တၢင်းၵိၼ်တႃႇမၼ်းမူတ်းၵေႃႈ မၼ်းၵမ်ႇပႆႇၵိမ်ႇ။

"ၾႃင်ႉၶလႈ"

တိၼ်ၽေႃႇၼႄႈ ၸၢႆးလီင် ႁၢင်းတေယိပ်ႇမိၼ်ႈ တိၼ်သူႉလၼ်ႇတီႈ ၶလႈ လဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇရွင်ႉ။ ႁူၼ်းထိင်းလၢင်ႉသွင်ၵေႃႉ ၵဝ်ၶေႃသၵ်းတွႆႇတၢင်း လင်မၢၼ်ရူလၢင်ႉၵွၼ်ႇသေ ရွင်ႉၵျူႇၵႆၵႆ။ ႁူလ်းၵႂႃး လၢင်ႉၵွၼ်ႇ ၸၢႆးလီင် ရွင်ႉ ရွႆႈၶမႈၼဝ် ၼၢင်းလၢင်ႉ ငိၼ်း။ ၽွင်းၼၼ်ႉ ၼၢင်းလၢင်ႉ တိုၵ်ႉၼပ်ႉတုမ်မႆႉ။ မိူဝ်ႈ ၵဝ်မႆႉတုမ်ၼိူင်ႈ ၵျူႇတမ်းတီႈႁွင်မႆႉယဝ်ႉၵေႃႈ လီၼ်ႈမႄးလူးလုၵ်ႈၸၢႆးမၼ်း။ ၶမႈၼဝ်မႄးသူဝ်ႉဝၼ်းၵမ်းၼိူင်ႈၶလႈ ၸၢႆးလီင် ႁၢၼ်ႉလွင်မၼ်းၵျူႇ။ လွင်မၼ်းၵေႃႈ

4 မၢၵ်ႇသၢင်းၽေႃး

ၵမ်ႈမီးၼိူဝ်ၸၵ်ႈႁူၼ်း လိူဝ်းမႃးၶလႈမႃးလႆႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ မၢင်ႇၵၢဝ်ငူင်းမၼ်း ယုၵ်ႉမႆႉတုမ်ၼိူင်ႈသေလီၼ်ႈ။ မိူဝ်ႈမၼ်းၵမ်ႈႁွၼ်းႁိူင်ႈလႆႈသေ တူၵ်းၼိူဝ်လိၼ် ႁူဝ်ႈၼၼ်ႉ သီၼ်ႈႁွင်ႉၶမႈၸဝ်ထိင်ႈ။ ႁူလ်းၵႂႃး ပွၵ်ႈၼႆႉၶတႃႉ ၶမႈၸဝ်ၵမ်ႈ တၼ်းမႃးတူလ်းယဝ်ႉ။ ၶမႈၵၼ်ဝႃးၼၼ်ႉ ထွမ်ႈသိင်ႁွလ်းၵေႃႈ လုၵ်ႈၸဝ်မီး ၽေးတေႉႁႃႉ ၵမ်ႈမီးၽေးႁႃႉၼႆႉ မေႃႁူႉလွမ်းယူႈလူင်။

ၵေႃႉပိၼ်ပေႃႈ ၸၢင်ႉပၢႆးလူင် မႁႃႈၸၢင်ႉၼၼ်ႉၶတႃႉ လုၵ်ႈမၼ်းမေး မၼ်း ပိၼ်သင်ၼႆႉ ၵမ်ႈတၼ်းတူလ်း။ မၼ်းလူဝ်ႈထွမ်ႈၶေႃႈလႆႉၸဝ်ႈမၼ်း။ မိူဝ်ႈၼၢဝ်းသိုၵ်းၵမ်ႈၽႃႈၵမ်းသွင်ၼၼ်ႉ မၢၵ်ႈတႃမၼ်းၼွၼ်ၼိူင်ႈ လႆႈမွတ်ႈႁူဝ်ႈ ႁွပ်ႈမၢၵ်ႈႁွင်ႈ ၵၼ်ႁူႈပၢၼ်ႈယိုဝ်းသႂ်ႈ။ ၸင်ႈၼႆႉၶတႃႉ လႆႈမၼ်းလပ်းၼိူဝ် ၵၢၼ်လိူဝ်းမီးတီႈၸၢၵ်ႈမႆႉၶိမ်းၼမ်ႉႁွင်းၵႂၼ်ႈႁွလ်းယဝ်ႉ။ ၸၢၵ်ႈမႆႉၵႂၼ်ႈၼႆႉ ၵမ်ႈမီးၵႂႃးၼၼ်သင်။ မႆႉသၵ်းလိူဝ်းႁွင်ဝႆႉၼင်ႈဝၢင်းၼၼ်ႉၶတႃႉ ၵႂႃးၼၼ်ယႂ်ႈ ၼေႃႈ။ ၼင်ႈဝၢင်းၸၢၵ်ႈမႆႉၼႆႉ ၼွၵ်ႈၸၢင်ႉၵေႃႈၵမ်ႈမီး။ တေႃႉၶတႃႉမီး ထိင်ၵႂၼ်ႈ တႃႈႁွၵ်ႉငၢၼ်းၼဝ်လိုဝ်ႈၼၼ်ႉႁွလ်း။

ၸဝ်ႈႁူႈသိင်ႈလၢတ်ႈဝႃႈ

"ထိင်ႈၵမ်းၼိူင်ႈ တေမီးသိပ်းၵိတ်းမူင်းယဝ်ႉ"

သူႉၸၼ်ႈတီႈ ၼွႆႈႁူႉၶလႈထၢမ်ၼိုၼ်း။

"မီးၵေႃႈ ပိၼ်သင်လႃႈ"

"ပႂ်ႉတူလ်းၶလႈ"

သူႉၸၼ်ႈတီႈ လႆႈႁၼ်တေႉယူႈ။ ၽိူဝ်ႈတိမ် သိပ်းၵိတ်းမူင်းၼႆႉၵေႃႈ ၸၢင်ႉလူင်သွင်တူဝ် ပွႆႈတုမ်မႆႉတူၵ်းလိၼ်သေ ၵိတ်းၵၢၼ်ၼဝ်ပိတ်ႈၵမ်းလီဝ်။ ႁွင်ႉၵၢဝ် လုၵ်ႈၸႆၢးၼဝ် ၼဝ်ႈႁူဝ်ႈၼွႆးထိုၼ်ႈ။ ႁၵ်းၵၢဝ်ၼေႃႈမႆႉၵမ်ႈၽွင်ႈသေ တင်းၵိၼ်တင်းပႆ ၼဝ်ႈႁူဝ်ႈၼွႆးထိုၼ်ႈလိူၵ်ႉလိူၵ်ႉ။ သူႉၸၼ်ႈတီႈ ၸင်ႈလႆႈႁူႉ ၸၢင်ႉၼဝ်မီးသုၼ်ႈလႆႈ တႃႈႁႃၵိၼ်တွင်ႉႁင်းၼဝ်ႁူးၼွႆႈၼႆႉ။ တီႈဝၢင်းၸၢၵ်ႈမႆႉ ၵမ်ႈမီးၽွႆႈလီင်ႉတၢင်းၵိၼ်ၸၢင်ႉ။ ၼွႆးပၵ်းပိူင်တူဝ်ၸၢင်ႉၼဝ်ၼႆႉ မီးမူင်းယၢမ်း တိၼ်းပိၼ် ၵၢၼ်ၸၢင်းပူၵ်းတွႆႈယၢမ်းလႂ် တေလႆႈၵႂၵ်ႈႁႃတၢင်းၵိၼ် ၵၼ်ဝႃး ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ သူႉၸၼ်ႈတီႈထၢမ်

“ပေႃးၶဝ်ၵိၼ်ၵိမ်ႇ, မိူဝ်းမႃးၶိုၼ်းႁင်းၶဝ်ႁႃႉ”

“ပေႃးႁူဝ်ၸႂ်ႁႃႈမူင်းၸႂ် လဝ်ႈမၼ်းလႆႈလုၵ်ႉဢႃႇႁႃလၢင်ႉမၼ်း ၸွႆး ထိူၼ်ႇတႃႇႁဵတ်းၵၢၼ်။ လဝ်ႈလၢင်ႉလိူဝ်းၼႆႉ တီႈလႆႈမီးတၢင်းၵိၼ်လၢင်ႉလီလီၼႆ ၵေႃႈ ႁူႉၵိူဝ်ႈ။ ပေႃးထိုင်တီႈၼၼ်ႉ လဝ်ႈမၼ်းလႆႈပၼ်သိၼ်ႁွင်ႉလၢင်ႉ။ ၽွင်း ၶဝ်ႁႃလၢင်ႉၼၼ်ႉ မိူၼ်ၵၢၼ်တင်းလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ် ပႆႉမိပ်းၵၢၼ်ယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈၼတ်း ထူးဝႆႉ တီႈတိၼ်လႄႈ လၢင်ႉလိူဝ်းၼႆႉၵေႃႈ ၵမ်ႇလၢင်ႊႁူႇၵၵ်။ တိူၵ်ႈတီႈပိူၼ်ႈ သိပ်းလၵ်းဢႃႈ”

မိူဝ်ႈသိူၼ်းမိူဝ်းၽိဝ်ႉႁေႃ တူဝ်ထူပ်းတင်းၸွႆႈၶၼ်ႉ သိူၼ်းၼပ်ႉတူလႆး တွၼ်းလွႆႈတွၼ်းၶၼ်ႉ။ လႆႈမႃးတၢင်းႁူႉတၢင်းႁၼ်မွႆႇ, လွင်ႈမိူင်းသၼ်လွႆႈလႄႈ ႁၢၼ်ႉလွႆႈလူမ်းသိူဝ်း။ ၵူလႆးၵႃး လွႆႈသုၵ်ႉသၢၵ်ႉ ၵွပ်ႈလႆႈႁူပ်ႉႁၼ်ငဝ်းၶၢမ်းႁၢႆႉ တႃႇမိူဝ်းၶူႈလႄႈ သမ်ႉၵမ်ႇလၢင်ႊသႃႊၶေၽႂ်။ သိၼ်းသုၵ်ႉလွႆႈသူႉလၼ်ႇတီႇ ယဝ်ႉ။

***

ၵၢၼ်ၶေႃႈႁူၼ်း သူႉလၼ်ႇတီႇၼဝ်ၼႆႉ ၶမ်ၶေႇ။ ၵူလႆးၵႃး သူႉလၼ်ႇ တီႇ မေႃလတ်းၵၢၼ်လႄႈ ၵမ်ႇပေႃးလႆႈယၢပ်ႇလွၵ်ႈၵႃးႁိုဝ်။ ၶိူင်ႈဝၼ်း လႆႈႁၢင်ႉ ၶိူင်ႈၵုမ်မွၵ်ႇသၢဝ်းပႆႉ။ လႆႈတိမ်ႉပၼ် သိၼ်ႉမိူဝ်ႈၽႄၵ်းတေႃႇၵူႈဝၼ်း။ ၵၢၼ်ၵၢၼ် လွႆ တေလႆႈလွႆႉၽွႆႉ ၵၢၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉၵေႃႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၽႄမိၼ်ႇပၼ်။ ႁိူင်မႃး တၢၼ်ႇတၢၼ်ႇ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၾႃင်ႉမိၼ်ႈ လွင်ႈၶႃႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၶုၼ်ၶဝ် ၶဝ်ႈ ၵၢၼ်ယူႇႁူးဝၼ်း ၵမ်ႇမီးဝၼ်းလိုဝ်ႈ။ မိူဝ်ႈလဝ်ႉလႄတႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ လၢင်ႇႁႃ ၾၢင်ႉမိၼ်ႇ လွင်ႈၶႃႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၶုၼ်ၶဝ်ဝံႉလႄႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ လၢင်ႇႁွင်ႉၵႃပ်ႇ ၽူႈ မႂ်ႈၶွႆးႁေႃ လႄႈ ႁူၼ်းပႂ်ႇၽိူၼ် သေ ၵုပ်ႇၵုမ်လွင်ႈၶဝ်ႉ။ ၵေႃႈလိူင်ႇလႄတႉ ႁပ်ႉ ႁွင်းဝႃႈ ၶႃႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၶုၼ်တၢင်းသိူင်ႈ ၶဝ်ႈၵၢၼ်ႁူးဝၼ်းတီႈႁေႃၶဝ်ႉ ၶင်ႇၵၢင် လွင်ႈၶဝ်ႉၶေႃႈၶဝ်ႇႁွၼ်းၶဝ်ႉ။ ႁူၼ်းၵႃး သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇယူမ်းႁပ်ႉလႆႈလၢႆးလၢႆး။ မၼ်းၵမ်ႇမီးလွင်ႈ ၶႂ်ႈၵၢင်သုၼ်ႇ ၶဝ်ႈၶႃႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၶုၼ် လိူဝ်ႉမီးသလၵ်လႃ ၶဝ်ႈ ၼဝ်ၶၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈၼႆ သူႉလၼ်ႇတီႇ ႁၢင်ႈၶဵၼ်းပိုၼ်းၵႂ်ၵ်ႇ, လွၵ်ႈယၢမ်း ၵၢၼ် ၶိူင်ႈ။ ၽႂ်ႇတေလႆႈၼဝ်ႈၵၢၼ်ဝၼ်းလႂ်ႇ၊ တေလႆႈလိုဝ်ႈဝၼ်းလႂ်ႇ ၵၢၼ်ဝၼ်ႈၶၼ်ႉ။

ယေႈလွၵ်းယၢမ်းလူင်ၼၼ်ႉ ၵၢဝ်ႇၵူႈပႃႇဝႆႉတီႈၽေႃ ၸွင်ႈၶွင်ႈဢိၼ်ၶဝ်ႈ ၶႃႈၵျၢပ်ႈၵၢၼ်ၸုၼ်ၶဝ်။ ပၼ်ဝၼ်းလိူဝ်ႈသေတႃႇ ၶႃႈၵျၢပ်ႈၵၢၼ်ၸုၼ်ၶဝ်ၼၼ်ႉ ၵၢမ်ႈလိူဝ်ႈ။ တိူၵ်ႇၶဝ်ႈၵၢၼ် ၸူမ်းၸူမ်းသိူဝ်းသိူဝ်းယူႇတိၵ်းတိၵ်းၸလႈ သူႇၸၼ်ႈတီႈ ၶူဝ်ယုင်ႈၵူႈ။ မိူဝ်ႈၼင်ႈပၢင်ၵုမ် ထႅင်ႈၵမ်းၼိူင်ႈၼၼ်ႉ ၶႃႈၵျၢပ်ႈၵၢၼ်ၸုၼ်ၶဝ်လင်ႈ သပ်းလႅင်း။ ၶဝ်ၵၢမ်ႈၸွႆႈၵၢဝ်ဝၼ်းလိူဝ်ႈၵၢၼ် ၵၢၼ်တမ်းဝႆႉပိူင်တႃႇ။ ၸွႆႈၶဝ်ႈၵၢၼ်ၵူၼ်းဝၼ်း။ မီးပွႆးမီးလၢမ်းလွႆ၊ မီးၵၢၼ်ၼႄႈၶိူၼ်းတႃယေးလွႆ၊ မီးလွင်ႈလီလွင်ႈလႃႇလွႆ၊ ၸွႆႈၵမ်းသိၼ်ၵမ်းထမ်းလွႆလင်ႈ ၸွႆႈလိူဝ်ႈၵၢၼ်ၼၼ်ႉဝႃႈ။ ၶႃႈၵျၢပ်ႈၵၢၼ်ၸုၼ်ၶဝ် သိူပ်ႈသပ်းလႅင်းၶေထႅင်ႈဝႃႈ ၵၢၼ်သူႇၸၼ်ႈတီႈ ၸွႆႈၶွႆႈၶဝ် ၵၢဝ်ဝၼ်းလိူဝ်ႈၵၢၼ်ပိူင်တႃႇၼၼ်ႉ တွၼ်ႈတႃႇၶဝ်ၸတႃႇ ၵၢမ်ႈလမ်ႈလွင်ႈၵႂႃႇၶိူဝ်။ ၵၢမ်ႈမီးၵေႃႈ ၵၢမ်ႈပၢၼ်သင်ၼၼ်ႉဝႃႈ။

လၢမ်မိူဝ်ႈသူႇၸၼ်ႈတီႈ ၽဵဝ်မႃး မူလ်း လႆႈယူႇလမ် သူႇၸၼ်ႈတီႈသေ လုမ်းလႃးတူလ်းလူၵူၼ်းလွင်ႈ။ မူလ်းၼၼ်ႉ မေႃယူႇမူၼ်းမူၼ်းသိူဝ်းသိူဝ်း။ ၶၵ်းၵႆႉ။ သူႇၸၼ်ႈတီႈၵေႃႈ ၵျၵ်ႇမူလ်းသေပိူၼ်ႈ။ ၼၢင်းယိင်းတႃးၵမ်ႈၼမ် ၵျၢမ်ႇယွမ် သေး ၵူၼ်းၵေႃႇသေတႃႇ မူလ်းၸတႃႇ ပီးၵွတ်းတွတ်းဝႆႉ။ ၵွပ်ႈလႆႈယူႇလမ် သူႇၸၼ်ႈတီႈၸလႈသင်၊ ပိၼ်မေးၵေႃးလိင်ႈ ၵူၼ်းပႃးၽိူၼ်ၸလႈသင်၊ ၶႃႈၵျၢပ်ႈၵၢၼ်ၸုၼ်ၸွႆးၵျေႃ လၢမ်ယိင်းလၢမ်လႆး ၼပ်ႇယမ်မူလ်း။ မၢၵ်ႈတႃလမ်မၼ်းၵေႃႈ ၶိူဝ်ႈသွင်ႈဝႆႉတႃႈသေႈ။ ၼႄႈၵေႃႈမူၼ်းမူၼ်းသေ ပၵ်းမွၵ်ႈယုမ်ႇဝႆႉ ၵၢင်ၸွႆႈတေႃႈ ၵၢင်ၶမ်ႈ။ သႅင်ၵွၼ်ႈၵွၼ်ႈမၼ်းၵေႃႈ မေႃလၢတ်ႈၶွႆႈပိူၼ်ႈၸွႆႈထွမ်ႈၸွႆႈၵၢဝ်။ ၵူလ်းၵႃး မိူဝ်ႈဝီပၼၸူၼ်ၶူဝ်သီၸွၼ်ႈလမ်ႉ သူႇၸၼ်ႈတီႈၸလႈသင်၊ မိူဝ်ႈတႃးသႃႈ ၼပ်ႇၶႃးၸလႈသင်၊ မိူဝ်ႈၵၢဝ်တဝ်ႈၼိပ်ႈ တတ်းပၼ်သိၼ်ႈတူင်ႈလႆႈ သူႇၸၼ်ႈတီႈၸလႈသင် ၵူၼ်ႈၵွၼ်ႈတေႇလူင်။ မိူဝ်ႈဝၼ်းလိူဝ်း လင်ႈၵျႃၸတႃႈၽဵဝ်ၼၼ်ႉ ၽိူၵ်းလၢတ်ႈၵူၢမ်းတႃး ၵျတ်းၵျတ်းၵျၢၼ်ၵျၢၼ်တေႃႈ မူလ်းၵေႃႇလဵဝ်။ မူလ်း ၼၼ်ႉ ပိၼ်ၸူးသွၼ်ၵေႃႇမေႃဝႆႉလွႆယိၼ်းယၢဝ်း။ ၵူလ်းၵႃး မီးလွႆပုတ်းၶၢတ်ႈ။

ဝၼ်းၼိူင်ႈ သူႇၸၼ်ႈတီႈ တေလႆႈၵျပ်ႇၶၵ်ႈလမ်ႈလွင်ႈလုမ်းၼိူင်ႈသေ တႃႇ မူလ်းသမ်ႉ ၵၢမ်ႈမႃးလၢမ်မိူဝ်ႈၵၢင်ၸွႆႈ။ ၵေႃးလိင်ႈၸတႃႇ မႃးမွၵ်ႈသူႇၸၼ်ႈ တီႈဝႃႈ မူလ်းၼၢဝ်ဝႆႉၸလႈ ဢိၼ်ယႃႈယႃသေၸွၼ်းဝႆႉ တီႈၶိူၼ်းၼႆႉ။ တူလ်းၼႄႈ ၵေႃးလိင်ႈၵေႃႈ လႅပ်ႈၵၢမ်ႈမႆႈလွႆသင်။ ထႅင်ႈၸွႆႈၼိူင်ႈၵေႃႈ ၵၢမ်ႈၵျၼ်မူလ်းမႃး။

ႁွပ်ႈၼႆႉ သူႉလၢၼ်ႇတီႈ ၵွၵ်ႇမႃးသူႇလႂ်းမူလ်း။ ၵၢဝ်ၽေႃးပႆႉမႃႇသီလႅင် ၶေႃႉ လီတ်ႇသေ ပႆမႃးတၢင်းႁိူၼ်းၼႃႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၸုၼ်ၶဝ် ၵၢၼ်မီးၽဝ်ႇလင်ႁွင်းၶူး ၶၼ်ႉ။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇလုမ်းၶိူင်ႈ လွမ်းလင်သူႉလၢၼ်ႇတီႈမႃး။ သူႉလၢၼ်ႇတီႈ လႆႈထၢမ်ႁႃႁိူၼ်း ႁေႃးလိင်ႇ ၼလႈ မူလ်းၶဝ် ပၼ်လင်လွႆ။ ပၼ်ႁိူၼ်းမႆႉပၼ်ႈ လင်ၶိူင်ႈ။ လႆႈႁၼ်ႁူၼ်းႁိမ်းႁိူၼ်းၶဝ် ၶင်ႈဝႆႉၶိူဝ်ၵၢၼ်း။ မၢင်ႈႁေႃႉ သူတ်ႉ ယိုဝ်ႉၸူမ်။ မၢင်ႈႁေႃႉ လုတ်ႇလီၼ်းယႃႈ။ မၢင်ႈလိူဝ်းၵၢၼ်ႇမၢၵ်ႇၶပ်ႉသေ ယွၼ်းသူးပၼ်ဝႆႉ။ ၼမႈထဝ်ႈႁေႃႉၶိူင်ႈ ၵွၼ်သူႉလၢၼ်ႇတီႈ ႁူႇၵွင်ႈၶွၼ်း မူလ်း။ မူလ်းၶွၼ်းၸူတ်းဝႆႉ ၶိူဝ်သၢတ်ႇၵွၼ်ႇ။ ႁူၼ်းၵုမ်ႇဝႆႉႁိမ်းမၼ်းၼႆႁေႃႈ မၼ်းတေၵမ်ႇႁူႉတူဝ်။ သူႉလၢၼ်ႇတီႈ ၵမ်းတူလ်းမူလ်း။ ၶိူဝ်ႉမႆႈဝုတ်ႈဝုတ်ႈ လူင်ၼလႈ သူႉလၢၼ်ႇတီႈ မႆႈလွႆႁူႇလူင်လၢင်။ ႁူလ်းၵႃး ၵမ်ႇၸိုင်ႈၶိူင်ႈၽွင်ႈႁူႉလွမ်း။ ၵမ်ႇၸိုင်ႈၶိူင်ႈလွႆႉလႃႉ ၸၢဝ်းယၢမ်းထိင်ႈယဝ်ႉ။ လင်ႇပွႆႇႁူၼ်းၸပ်းၵႃး ႁူႇႁွင်ႉ ၸူးမေႃ ယႃ။ တင်းဝိင်းသီႇပေႃႉ မီးၸူးမေႃယႃ ႁေႃႉလိဝ်ႁွလ်း။ သူႉလၢၼ်ႇတီႈ ၵၢဝ်ၽိူၼ်ႇ လုပ်ႉၶမ်ႉ တၢင်ႇပၼ်ၶိူဝ်ၶႃႈၽၢၵ်ႇမူလ်း။ ဝႃႈသမ်ႉၵၼ်

“မူလ်း တေယူႇလီမႃးယူႇ။ မူလ်း တေယူႇလီမႃးယူႇ”

တႃႇတေလၢမ်းတူလ်း တၢင်းပၼ်သင်ၼႆႉၼတႉ တွၼ်ႈတႃႇ ၸူးမေႃယႃ ႁေႃႉၽိုၵ်းႁဵၼ်းၵၢဝ်မႃးတီႈ မိူင်းၵိၼ်းတီးယွႆးႁေႃႉၶိူင်ႈ ၵမ်ႇမီးတၢင်းယၢပ်ႇ သင်။ မူလ်းပၼ်ၶၢဝ်သႂ်ႈႁူႈဝႆႉ။ ၵမ်ႇလၢင်ႈယႃတီႈႁိူၼ်း။ တေလႆႈသူင်ႇ ႁူင်း ယႃ။ ငဝ်းလၢႆးတၢင်းပၼ်မူလ်းၵမ်ႇလီ။ တေတၢႆႁိုဝ် တေၸီၼ်းႁေႃႈ ၵမ်ႇလၢင်ႈ ဝႃႈ။ လိုမ်းတူဝ်ဝႆႉ။ ၸူၼ်ႁူဝ်ပေႃးႁူင်ႈႁူႇတင်းၶမ်ယဝ်ႉ။ ႁိုင်ႁူႇဝူင်ႈပႆႇ လမ် သွင်ဝူင်ႈႁေႃႈပႆႇၸၢၼ်း။ မီးဝၼ်းၶိူင်ႈ ပူႇမိူင်းမၢၼ်ႈမူလ်းၶဝ် ၵွၼ်ပီႈၶွင်ႉမူလ်း ၶဝ် မွၵ်ႈႁၢႈသိပ်းသေ ၽိဝ်မႃးတီႈသူႉလၢၼ်ႇတီႈ။ ပူႇမိူင်းလဝ်း

“ႁဝ်းၶႃႈ ၸိုႈတုၵ်းၸိုႈယွၼ်း တီႈလဝ်ႈၼမႈ ႁိုႈပူတ်းပွႆႇပၼ် မူလ်းတေႃ လွတ်ႈလွတ်ႈလီဝ်းလီဝ်းၶႃႈၼလႈ”

“ႁွပ်ႈသင် လိူဝ်းသူမႃးလၢတ်ႈလိူင်ႉၼႆႉ”

သိၼ်သူႉလၢၼ်ႇတီႈ သၼ်ႇယိၼ်ႇယိၼ်ႇ။ ၵၢဝ်ၸိဝ်ႈၸူပ်းပိင်ႇသူပ်းမၼ်း ၶိုၼ်းတေႃႇပေႃးလီပ်း။

“မူၺ်းတေယူႇလီမႃးၶိုၼ်းၵိူဝ်ႈ။ ဢမ်ႇပၼ်မၼ်းတႃႇလႆႈ”

ပူႇမိူင်းၵင်ႇသပ်းလႅင်းၼႄ သူႉၵၼ်ႇတီႇ။

“ၵဝ်ႇၸမႇၶႃႈ ၶႃႈၶဝ်ၶိုင်ႈၶႂ်ႊၼႄထုင်းႁဝ်းၶႃႈမိူဝ်ႈႁွၼ်ႉတီႈၶႃႈ။ ႁဝ်း ၶႃႈႁူႉဝႆႉ တၢမ်တူဝ်မူၺ်းပေႃးမီးၵွႆၸွႆႈတႃႇ ဝူင်ႈပႃႇသွင်ဝူင်ႈၶႃႈယဝ်ႉ။ မၼ်းသမ်ႉ ပဵၼ်ၶႃႈႁၢပ်ႇႁၢၼ်ၵဝ်ႇၸမႇဝႆႉၸလႈ ပေႃးၵဝ်ႇၸမႇ ဢမ်ႇဝၢင်းပၼ် ၸုၼ်မၼ်း ဢမ်ႇၵၢင်ႉႁူႇလွႆႇတီႈၶႃႈ။ ႁွပ်ႈၼႆႉ ၶဵၼ်းတေႃႈ ၵဝ်ႇၸမႇ ပွႆႇဝၢင်းၶွႆႈၸုၼ် မူၺ်း မိူဝ်းႁူႇလွတ်ႈလွတ်ႈလဵဝ်းလဵဝ်းၶႃႈၸလႈ”

သူႉၵၼ်ႇတီႇ ဢမ်ႇပၼ်လၢတ်ႈႁၢမ်းသင်။ ႁူမ်ႈႁူဝ်ယူႇဝႆႉ။ ပေႃးၵူး ၵွႆဢၵ်ႁၢင်ၵွႆၶိုင်းၶေႃး သူႉၵၼ်ႇတီႇဝႃႈၸတႉ ၶွႆႈၶိုပ်ႈၵိုဝ်းၶဝ် ဢွၵ်ႇႁူႇပိၵ်ႈ သိင်ႈသိင်ႈယဝ်ႉ။ ႁူၺ်းႁႃး ယိုၼ်ႉၵွႆႁၼ်ႈၶေႃးမၼ်း ၶွႆႈၵွႆၸိမ်းမႃးၶိုၼ်း။ ႁွပ်ႈ သင် ၶဝ်မႃးလၢတ်ႈ သူႉၵၼ်ႇတီႇၵိုင်ႉၼႆ။ ႁွပ်ႈသင် သူႉၵၼ်ႇတီႇ ပၼ်ႁူၼ်း ယိပ်းႁမ် သႃႇၵွႆၸုၼ်ၸဝ်းမူၺ်းဝႆႉ။ မၼ်းဢမ်ႇယုမ်ႇလႆႈသေဢိတ်း။ ထုင်းမိူဝ်ႈ ႁွၼ်ႉဝႃႈ သင်ဝႃႈ သူႉၵၼ်ႇတီႇ ဢမ်ႇႁူႉ။ မူၺ်းၼႆႉ ဢမ်ႇပႆႇၵေႃႉယွႆႇ တၢၼ်ႇၶွႆႈ ပေႃးၸွႆႈတႃႇ။

မၢၵ်ႇတႃလႆႈႁူၺ်ႇပၵ်းတႃတူၺ်း သူႉၵၼ်ႇတီႇဝႆႉ။ ၽႅဝ်ႇၽႅဝ်ႇၵေႃႈလိမ်း ထူၺ်ႈၵွႆဝႆႉယဝ်ႉ။ သူႉၵၼ်ႇတီႇ ၶၼ်ၶိူဝ်းသေလၢတ်ႈတင်းသိင်ယွႆႇသိင်လူင်။

“ဢမ်ႇပၼ်မူၺ်းတႃႇလႆႈ။ မၼ်းတၵ်းတေလႆႈ ပၼ်ႁူၼ်းမႃးၶုၼ်း”

ၵူဝ်ႉၽႅဝ်ႇပႆႇတၼ်းယွမ်းၶွမ်းထိင်ႈၶၼ်ႉ သူႉၵၼ်ႇတီႇ လုၵ်ႉၵုၵ်း ပႆႉဢွၵ်ႇမႃး။ ၶွင်ႉဢၵ် ႁူၼ်းၶပ်းႁႃးသေ ဢွၵ်ႇမႃးၵူးႁူင်းယႃႁမ်းလိဝ်။ မူၺ်း ၸတႉ တိၵ်ႉလိမ်းတူဝ်ဝႆႉ။ ႁူၺ်းႁႃး ၶင်ႇႁၢင်ႈ မူၺ်းငၼ်း ႁၢမ်းသူႉၵၼ်ႇတီႇ လၢတ်ႈ။ သူႉၵၼ်ႇတီႇ ထၢင်ႇဝႃႈ မူၺ်း တေႃႉၸတႉယုမ်ႉၶေမၼ်း။

“မူၺ်း ... သူတၵ်းတေလႆႈသိုပ်ႇၶီးၵွႆႁူႇ၊ တေဢမ်ႇလႆႈတႃႇ”

မူၺ်းၶိုၼ်းယူႇလီမႃး။ ဝၼ်းၶၼ်ႉႁွၺ်း ႁၢမ်ႉသူႇမႃးလိူဝ်မိူဝ်ႈႁဝ်ႇ။ ဝၼ်းၶၼ်ႉႁွၺ်း မူၺ်းႁူႉတူဝ်မႃးၶိုၼ်း။ ၸူၼ်ႁူဝ်ၵေႃႈဢွၵ်ႇမႃးၶိုၼ်း။ ၶၢင်းဝူင်ႈ ၶိုင်ႈႁွၺ်း မူၺ်းၶဝ်ႈႁၢၼ်လႆႈယဝ်ႉ။ မူၺ်းဢႃႉလၢတ်ႈတီႈ သူႉၵၼ်ႇတီႇ။

“ႁွပ်ႈလဝ်ႈၶမႈ ၵမ်ႇပၼ်ၶႃႈတၢ်ၶလႈ လူမ်းတေႉတေႉၶႃႈၵေႃႈ”

ဝၢႆးသေၼၼ်ႉ ၶႃႈႁႃပ်ႇၵၢၼ်ၸုၼ်ၶဝ်ၶလႈသင်၊ ပီႈၼွင်ႉလဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ ၶဝ်ၶလႈသင်၊ ႁူၼ်းမၢၼ်ႈႁူၼ်းသူၼ်ၶဝ်ၶလႈသင် တူဝ်းၼပ်ႉယမ်ႈႁၵ်ႉႁွမ်ႈၵွမ်ႈ ပိူင်းသူႉလၼ်ႇတီႇမႃး။ မၢင်ႊၵမ်းၵေႃႈ ပူၼ်ႉလိူဝ်ၼေႇ။ ၵမ်းၵမ်း ႁႂ်ႈသူႉလၼ်ႇ တီႇ ပၼ်ပွၼ်း။ သူႉလၼ်ႇတီႇ လႆႈၸုၺ်ႉႁၼ် မၼ်းမီးၽုင်းမုၼ်ယူႇဝႆႉသေ ၼင်ႇမၼ်းမုင်ႈထၢင်ႇဝႆႉၼၼ်ႉ။

❖

ႁူၵ်း

ပိၼ်လိူၼ်ၵေႃႉပရလ်ႉ။ ၼႂ်းဝၢၼ်ႈလွႆမိူင်းသီႉပေႃႇၼၼ်ႉ မႂ်ႇၶုပ်ႇၼေႃႉ။ ႁူၼ်းလိူဝ်းႁိူဝ်ႇမွႆႈၵူၼ်းၼူၼ်းၼေႃႉၸလႈသင်၊ တူဝ်သတ်းလိူဝ်းၵိုပ်းၼမ်ႇယူႉ ၸလႈသင်၊ တူၼ်ႈမႆႉလိူဝ်းၶိူင်ႈၶိူဝ်ႉဝႆႉယူႉၸလႈသင် ၵွၼ်ၵၼ်မုင်ႈမွင်း ၼၢဝ်း ၽူၼ်မွၼ်းသုၼ်း[1]ယူႉယဝ်ႉ။ လဝ်ႈႁျူႉသီင်ႉ ၶုၵ်းလွင်ႈလႆႈ မိူဝ်ႈၼၢဝ်းႁွၼ်ႈ[2] ၼိူဝ် သၼ်လွႆလူင်ရွၵ်ႉၶီး ၵၼ်လီင်းပၢင်ႉသၢင်ဝၢင်ဝႆႉၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈလွင်ႈထိုင်ဝၼ်းလိူဝ်း ၼၼ်ႉ လႆႈသုတ်ႉၵၢႆႉၽွႆးမႆႈထိူၼ်ႉၸလႈ လၢင်လွင်ႈႁူႉတေႃႉတေႃႉယဝ်ႉ။ ႁၼ်းၽွႆး တင်းၼမ်သုမ်ႉဝႆႉၼိူဝ် ထုင်ႉမိူင်းသီႉပေႃႇ ပေႃးမီးလၢႆၵၢတ်ႉလၢႆဝူင်ႈယဝ်ႉ။ လဝ်ႈ ႁျူႉသီင်ႉ ၽိၼ်ၵၢၼ်ၶိူတ်းသၢင်ႈ ပူင်သွၼ်ပၼ် ႁူၼ်းမၢၼ်ႈႁူၼ်းမိူင်း လိူဝ်းယူႉ လွမ်းသၼ်လွႆလိူဝ်းၼၼ်ႉ ႁိူဝ်ႈပိုၼ်ႉပွႆႉပီတ်ႈ လၢႆးလုတ်ႉၽွႆးတီႉၽိဝ်ႈႁွႆးၼၼ်ႉ သေ ႁိူဝ်ႈလွင်ႉတိူဝ်းလၢႆးတၢင်းပၢၼ်မွႆႉ ၵၼ်မၢၵ်ႉဝၢၵ်ႈတၢင်းၵိၼ် တေတိူဝ်း ၵွၵ်ႉၼၼ်ႉ။ ယၢမ်းလဝ်ႉၼႆႉၸတႉ လဝ်ႈႁျူႉသီင်ႉ ၶွႆႈပၢႆးၵွၵ်ႉလူးလိၵ်းလွႆ တီႈ လေးမိူင်းၶေႃႉလူဝ်ႉရူးတူဝ်းယဝ်ႉ။

“မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈတေႁူႉၸလႉ လၼၢၼ်းသႃႉ[3] တင်းဝၼ်း”

ႁၢမ်းၶေႃႈၼႆႉ ၶိူတ်းႁိူဝ်ႈႁူၼ်းတင်းႁိူဝ်ႈ လိူဝ်းၼၢၼ်ႉၵူၼ်ဝႆႉၼၼ်ႉ ၼေႃႈ လိုၼ်ႈတႃႇပၢင်ႉမႃး။ မေႃမိုဝ်ႉ မေႉထႃႉဢေႃႈ သင်ႉႁိူဝ်ႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႉ လိူဝ်းလွႆႈၼႂ်ႈ

---

[1] Monson
[2] Spring
[3] စခန်းသာ

သိုင်ႇမိုဝ်ႉ ႁႂ်ႈႁၢင်ႈႁႅၼ်း တႃႇဢွၵ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းမူၼ်ႊသိူဝ်း။ တူဝ်မၼ်းတႄႉ ၶီႇလႅင်ထိပ်ႇလႅၼ်ႈၵႂႃႇလူးၵၢတ်ႇ။ ၵူၼ်းၶပ်းၵႃး ပႃႉၵေႃးၵေႃႈ တူၺ်းႁူဝ်လၢၵ်ႈၵႃးၵူႊလမ်း။ ဢၼ်ထုၵ်ႇလီမႄးၵေႃႈ မႄးဝႆႉလီလီ။ ႁူဝ်ၼေႃႈ ၶမ်းတၢႆတၢင် ပူႇၶွင်းၵေႃႈ ၸႂ်ႉၵူၼ်းမၼ်း ပွတ်ႈသီ ႁွင်ႈ လႄႈ သွၵ်းတီၼ်ၶဝ် ႁႂ်ႈလူမ်ႈဝႆႉ။

ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ဝႃႈႁင်းသူႉၸၼ်ႇတီႇ။

"လၢႆႉပလိင်း ... သူၶႂ်ႈႁွင်ႉၽႂ်ၵေႃႈ ႁွင်ႉမႃးတင်းမူတ်းလႄႈ"

ၵွပ်ႈၼႆ သူႉၸၼ်ႇတီႇ ပွႆႇၵူၼ်းၵျႃႇမွၵ်ႇ ၸိူဝ်းပႅၼ်ပီႈပႅၼ်ၼွင်ႉ ၸမ်ၸႂ်သီႇႁႃႈႁူၵ်းၵေႃႉ တႃႇၸွမ်းလႄႈ ၸၢၼ်းသႃႇ။ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇၵေႃႈထုၵ်ႇၸႂ်ႈ။ ပေႃးတေလႆႈႁူႉ ၸၢၼ်းသႃႇၼႆ ၸႂ်ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ မူၼ်းၼူဝ်မႃး။ ၵူႊပွၵ်ႈ ႁွင်ႉပႃးတႆးၵေႃႉတႆးသေႈ။ ၸိၼ်းၸုၵ်းၸႂ်လႆႈ မူဝ်ႇၼေႃႈသိုၵ်းဢမ်ႇၽြႃႉဢမ်းသွင် တီႇၸၢၼ်းသႃႇၼႆႉ။ ၵိုၼ်းၵိုၵ်ႉၵိုၵ်ႉလူင်။ မူဝ်ႇလႅဝ်တႄႉ ဢမ်ႇမီးၽႂ်ယဝ်ႉလႄႈ ပႅၼ်ၵွင်ႈတီႈတႃႇၶုၵ်းထူပ်းၶိုၼ်း ပၢၼ်မူဝ်ႈၵဝ်ႇ ယၢမ်ႈႁူဝ်ႈႁူင်းပူင်းသႂ်မႃး ၼၼ်ႉႁွႆး။ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ၶႂ်ႈႁႂ်ႈသူႉၸၼ်ႇတီႇ ၵႂႃႇယိမ်ႈတူၺ်းၵွင်ႈၼၼ်ႉ။ မၼ်းထၢင်ႇ သူႉၸၼ်ႇတီႇၵေႃႈ တေလႆႈၸႂ်။ ဝၼ်းၼိူင်ႈ ဢမ်ႇဝၼ်းၼိူင်ႈ တေလႆႈမူၼ်ႉမႄးႁေႃၸၢၼ်းသႃႇသေ ယူႇသဝ်းၵေႃႈဢမ်ႇႁူႉ။ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ မုင်ႈမွင်း ႁၼ်ထိုင်ဝႆႉ တေထိုင်မႃးဝၼ်းဢၼ်မၼ်း ဢမ်ႇတပ်ႈၽွင်းငမ်းမိူင်းၼၼ်ႉ ၼႆယဝ်ႉ။

ပေႃးထိုင်ဝၼ်းၼၼ်ႉမႃးတႄႉ မၼ်းလၢင်ႊတူဝ်းပၵ်းၸႂ် ႁႂ်ႈၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီးမိူင်းၼႆႉ ၸိၼ်ႈယႂ်ႇမႂ်ႇသုင်မႃး။ ၸူဝ်ႊပၢၼ်လူင် ၸဝ်ႈၶႆႇၽြႃႉငမ်းမိူင်း ပတေသရၢလ်ၶဝ် ဢၼ်တိုၵ်ႉမီးတီႈမိူင်းတႆးၼႆႉၵေႃႈ တေသုတ်းဝၢႆးၵႂႃႇယဝ်ႉ။ ၸဝ်ႈၽြႃႉတႆးတင်းလၢႆၵေႃႈ တေပွႆႇၽြႃႈႁႅင်းပွင်ၶဝ် ႁႂ်ႈလူင်ပွင်ၸိုင်ႈမိူင်းတႆး ဢၼ်ၵူၼ်းမိူင်းတႆးတင်းလၢႆ လိုၵ်ႈတင်ႈဝႆႉ။ တင်းလၢႆးတၢင်းတီႈမွၵ်ႇၶရေႇသီႇၸၢၼ်ႈ။ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇတႄႉ ယုမ်ႇယမ်ဝႆႉၸိုင်ႉၼႆယဝ်ႉ။

တၢမ်တူဝ် ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ၶပ်းၵႃး လႅၼ်းႁူဝ်ႇဝႆႇလူင်မႃး။ ႁႂ်ႈသူႉၸၼ်ႇတီႇ ၸင်ႈၵိမ်းမၼ်း။ ၵႃးလိပ်ႉဢၢၼ်တၢင်ႇ ၶမ်းတၢႆတၢင်ၸဵမ်ဝႆႉၼၼ်ႉ။ ၸွမ်းမႃးတၢင်းလင်ၵႃးၶဝ်။ ပေႃးတေဢွၵ်ႇၶၢဝ်းတၢင်း လႅၼ်ႊတီႈၼႆႉ ဢမ်ႇပႃး ၶမ်း

တႃႇတၢင်မႃး ၵမ်ႉပဵၼ်ၼႆ ၵမ်ႉတပ်းၶႂ်ႈၶေ သူႉလၢၼ်ႉတီႈယဝ်ႉၶႃႈ။ ၸူၼ် တၢင်းလူင် ၵၢၼ်ၵပ်းသိုပ်ႇပၼ် ၵိၼ်းတီးယွႆး တေႃႇမိူင်းမၢၼ်း လိူဝ်းၼၼ်ႉ မီးႁူၼ်းလူၼ်လိုင်းၶိုမ်ၸူဝ်းၸွင်ပိူၼ်ႈမႃး လဵမ်မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးလႃႇပၢၵ်ႇပီး တေႃႇထိုင် ပၢၼ်မိူဝ်ႈလဵဝ်။ ပူၼ်ႉမႃးဝူင်ႈပႃႇၵွၼ်း လဝ်ႈၽႃႈ ၶလႈ ၼၢင်းၽႃႈ မိူင်းလွႆလူင် ၼမ်ႉသၼ်ႇ ထူပ်းလႃးႁူၼ်းလူၼ် ၼိူဝ်ၸူၼ်တၢင်းလူင်ၼၼ်ႉ။ မိူင်းလွႆလူင် ၼမ်ႉ သၼ်ႇ ၼၼ်ႉ မီးၽေႃႇၵွင်ႇမိူင်းသီႇပေႃႉ။ ၸၢပူၵွၵ်ႇ လုၵ်ႉပၢင်ႇၵူး ၽႅဝ်မႃး သီႇပေႃႉ ၵမ်ႉပႃးၸမ်းတႃႇတၢင်သေၵေႃႉ။ ၸၢၶႂ်ႈၶေဝႃႈ ႁူၼ်းလူၼ်သၢမ်ၵေႃႉ ၶိုမ်ၵၢဝ် ၸူဝ်းငိုၼ်းၸူဝ်းၶမ်းၶဝ်ႁူႉၼႆယဝ်ႉ။ ၸၢၼၢင်ႈ တီႈတင်ႇတၢင်းလင်ၵႃးသေ ငဝ် ၼွၼ်းမႃး။ ၽိူဝ်ႇထိုင်တၢင်းငွၵ်းတီႈၼိူင်ႈ လႆႈႁၼ် ႁူၼ်းလူၼ်သွင်ၵေႃႉ ၵၢဝ် ႁွင်ႈငဝ်ႉၶလႈ ႁူၼ်းၶပ်းၵႃးၵေႃႈ တူၵ်းလွင်ႈသေႁွင်ႉ။ ႁူၼ်းလူၼ်ထႅင်ႈၵေႃႉၼိူင်ႈ သမ်ႉမႃးလူးတီႈၸၢပူႉၵွၵ်ႉ။ ထၢမ်ဝႃႈပဵၼ်ၽႂ်လႃႇလႃႇ။ လဝ်ႈၽႃႈလွႆလူင် ၵမ်ႉ ႁတ်းတွပ်ႇသိုဝ်ႈ။ လႅၼ်ဝႃႈ ပဵၼ်ႁူၼ်းၵႃႉ တီႈလၢႆးသိူဝ်ႈ။ ႁူၼ်းလူၼ်ၵေႃႈ ယွၼ်း ၵၢဝ် ပဵင်ႇပႃးမႃးတီႈၸဝ်တင်းသႅင်ႈ။ လဝ်ႈၽႃႈလူင်ၵေႃႈ ပိုတ်ႇၶေႃၶွႆးထူင်ၶွႆး ထွင်းတၢင်းသႅင်ႈသေ ပၼ်ႁူႉသုဝ်ႇၶႃႈပၢၵ်ႇ ၵၢၼ်ပႃးမႃးၼၼ်ႉ တၢင်းသႅင်ႈ။ ထၢင်ႇဝႃႈ ႁူၼ်းလူၼ်ၸဝ် တေၶၢၼ်ႉလွၵ်ႈႁူႉ။ ႁူဝ်းၵႃး ၵေႃႉပဵၼ်ႁူဝ်လူၼ်သမ်ႉ ႁၼ်မၢၵ်ႇတုမ်ႇသႅင်လိူင် ႁၢင်ႊလီလီၵႂၢၼ်ႉတီႈၼၢင်းၽႃႈ။ လဝ်ႈၽႃႈလူင်ၶတႉ ထၢင်ႇဝႃႈ ၸဝ်တေၵမ်ႉၶိုမ်ၵၢဝ်မၢၵ်ႇတုမ်ႇသိုဝ်ႈ။ တေၵမ်ႉၶိုတ်းၶိူဝ်ႈ ၼၢင်းယိင်း ၵေႃႉၼိုင်ႈ ပွႆႇၵူၵ်ႈပွႆႇၼူမ်းသေ လႆႈၵႃႇၼေႈၵႃႇတႃႇ။ တီႈတေႉၵမ်ႉလွင်ႈလိူင်ႉ ၼၼ်။ ႁူဝ်းၵႃး ၵမ်ႇလီသေ တၢမ်တူဝ်ႁူၼ်းလူၼ်ၸဝ် ၵမ်ႉမႃးပူတ်းမၢၵ်ႇတုမ်ႇ သိုဝ်ႈ။ ၶိူဝ်ႈၼၢင်းၽႃႈ ပူတ်းပၼ်ႁၢင်းႁွလ်း။

ထႅင်ႈၼိုင်ႈလူဝ်ႇမူင်း ၸဝ်ၽိူဝ်မႃး ၼွၵ်ႈသီႇပေႃႉ။ တီႈသိုဝ်ႈၼၢင်းၽႃႈ ၵမ်ႉပႃးမၢၵ်ႇတုမ်ႇ။ လႆႈၵၢဝ်မိူဝ်းမၼ်း ဝၵ်ႉသိုဝ်ႈတူမ်းၵူၵ်ႈသေ ၸဝ်ႈမႃးၸွႆး ၼွၵ်ႈ။ လင်ႇၼၼ်ႉ တေလႆႈလွႆႈထိမ် ၼၢင်းၽႃႈလွႆလူင်ၼမ်ႉသၼ်ႇ ၵီႈသင်ၼႆ သူႉ လၢၼ်ႉတီႈႁူႉၵမ်းလဵဝ်။ ႁွပ်ႈၼႆ သူႉလၢၼ်ႉတီႈ ၶိုဝ်ႈမူလ်း ႁူႈၵၢဝ်ၵၢပ်ႇၵႂၢၼ်ႉ ၵၢၼ်သွႆႉ ၵိဝ်ႈသႅင်ငိုၼ်းၸမ်းၼၼ်ႉ။ ထူၵ်ႇၵွၵ်ႉမၢၵ်ႇတုမ်ႇသႅင်သွမ်ႉလုမ်ႉၼိူင်ႈ သေ ယိမ်ပၼ်ၶိုဝ်ႈၼၢင်းၽႃႈမိူင်းလွႆလူင်။ ၸဝ်တေလႆႈမိူဝ်းထိုင်ၼမ်ႉသၼ်ႇ။ လဝ်ႈၽႃႈလွႆလူင် ၶုၼ်ပၢၼ်းလိူင်ၶတႉၸၢင်းဝႃႈ ၶတႉၼၼ်ႉႁူႉ ပေႃးၵမ်ႉပႃးၸမ်း တႃႇတၢင် တေၵမ်ႉႁူႉလွႆယဝ်ႉဝႃႈ။

မိူဝ်ႈႁူဝ်ႉလၶၢၼ်းသႃႇၼၼ်ႉ ၵႃးတၢင်ႇလမ်းပႃးမႃးႁူၵ်းလမ်း။ ပီႈၼွင်ႉၶဝ်၊ ၶႃႈၵႃပ်ႇၵၢၼ်ၶုၼ် ၽႂ်ႇၽွင်းငမ်းၶဝ်၊ ၽႂ်ႇၼႂ်းႁေႃၶဝ် ပႃးမႃးၼိူဝ်ၵႃးလိူဝ်းၼၼ်ႉ မုၼ်ႊမုၼ်ႊသိူဝ်းသိူဝ်း။ ၼိူဝ်တၢင်းၵႃးၵၼ်ႁူဝ်ႇလူးဝိင်းလိူဝ်ႇၼႆႉ ၵမ်ႇမီးၵႃးႁူဝ်ႇၵႃးမႃးၼမ်။ လႆႈထၢင်ႇႁၢင်ႊၶပ်းၵႃးၶလႆႈ တူၺ်းလဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ လီပ်ႈမုၼ်ႊသိူဝ်းဝႆႉ။ ၵမ်ႇမီးၶပ်းမၢႆပွႆႇသႅင် ၵၼ်ၵဝ်ၵွမ်လူမ်းၼႂ်းၵႃး မၢႆႊလႆႈၼၼ်ႉၶလႆႈ တၢမ်တူဝ် လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ၵိုတ်ႇၵိုၼ်းလမ်ႇၽိင်းမႃးလွမ်းတၢင်း။

တီႈတၢင်းၵိုတ်းသွင်တီႈသေ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ လူင်းယိမ်ႈတူၺ်း။ မၢႆဝႆႉၼႂ်းလုၵ်ႉ တႃႇလၢမ်းၽၵ်ႇသွမ်ႈ မၢၵ်ႇဝၢၵ်ႈတၢင်းၵၼ်။

“ၽၵ်ႇမၢၵ်ႇၵိင် တီႈၼႆႉၵူႈ”

လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ လီႉၼေလွႆၵိုၼ်ႈ လိူဝ်းမီးၸွမ်း မၢၼ်ႈလွႆၶေႃၼၼ်ႉသေ လၢတ်ႈသူႉလၼ်ႇတီႇ။ ၼႂ်းတႃလဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ႁၼ်သူၼ်မၢၵ်ႇၵိင်လူင် ၵၼ်သႆၢတႃၵမ်ႇသုတ်းလႆႈၼၼ်ႉ။ တေႃႈလီဝ် ပီၼ်ယုမ်းပီၼ်ၼၢမ်ၼေႃၼေႃဝႆႉသေတႃႉ ၵမ်ႇမီးလွႆယွၼ်ႇလွႆယွမ်း။ မွင်းၶွႆႈၽူၼ်မႃးႁွၺ်းယဝ်ႉ။ ပေႃးတေၶႂ်ႈတီႇယုမ်း လိူဝ်းၼႆႉ တေလႆႈမီး ႁူၼ်းမီးမႃႇမီးႁႅင်းၼမ်တေႉတေႉ။ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ၼေသူႉလၼ်ႇတီႇ ၵွင်ႈတီႈလိူဝ်းတေၽၵ်ႇ ၵေႃႇၽိုဝ်ႇ တင်း ၶိင် ၵၼ်မီးတၢင်းၼေႃႈၼၼ်ႉ။

ပေႃးဝႃႈပူၼ်ႉမႃး မၢၼ်ႈလိူဝ်းၵၼ်တေမီးၸူင်းၵၢၼ်မႃးၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇထၢမ် လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ။

“ၶႂ်ႊၼေလွင်ႈလၶၢၼ်းသႃႇ ၵိတ်းၼိူင်ႈလေႃႇ။ လီပေႃႇတေႉယူႇႁႃႉတီႈၼၼ်ႉ။”

“လီပေႃႇတေႉၵိူဝ်ႈ။ ႁဝ်းၶတႉယုမ်ႇယမ်ဝႃႈ ဝၼ်းၼိူင်ႈ တေပီၼ်ၼင်ႇ မိူင်းၽီၵမ်ႇႁၢင်ႉ။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉၶတႉ ႁဝ်းလႆႈႁူဝ်ႇၶလႇတီႈ လဝ်ႈပီႈၵုင်ႇၵျူႇ။ ပေႃႇသုတ်းယဝ်ႉဝႃႈ။ မၼ်းႁေႃ လဝ်ႈလုင်းႁဝ်း လဝ်ႈၶၶႇႁေႃ ယိူင်ႈၼင်ႇၵၢင်းၵိတ်ႉ ၶဝ်ၶိုတ်းၼၼ်ႉၼေႃႇ။ ၵၢင်းၵိတ်ႉၶဝ်ၼၼ်ႉ ၵမ်ႇယူႇတီႈမႆႈလႆႈလူး။ ပေႃးၶၢဝ်းမႆႈၼႆႉ လူင်ပွင်လိူင်ႈၶဝ်တင်းလုမ်း လုၵ်ႉတီႈတႃႈၵုင်ႈ ၶႃႉမႃးပၢင်သဝ်းၼိူဝ်လွႆ ၵၼ်မီးတီႈပၢင်ႇၵူး။ ၵမ်ႇၵႂ်ၵႃးၶိူဝ်။ လုၵ်ႉတီႈၼႆႉ တေလႆႈၵူႈ

မွၵ်ႇႁူၵ်းသိပ်းလၵ်းၵွၺ်း”

“ၶေႃ ... ႁဝ်းတွင်းယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၸီႇလိူၼ်မိၼ်မႃးၼၼ်ႉ ႁဝ်းလႆႈမိၼ် ၼိူဝ်ပၢင်ႇၵူႈမႃး ဢမ်ႇလွင်ႈႁႃႉ”

“လွင်ႈယဝ်ႉဝႃႈ။ လဝ်ႈလုင်းႁဝ်း ၼၢႆႉႁႃမႃးတီႈလၢၼ်းသၢႆႇ။ ၵူၼ်း ၵူႈၵေႃႉၵေႃႈလႆႈလွင်ႈ။ ႁႃလူင်ၼႆႉ ယႂ်ႇၵေႃႈယႂ်ႇ။ ႁၢင်ႈၵေႃႈႁၢင်ႈလီ။ ၵူၼ်းတီႈၵႆ ၸဝ် ယင်းမႃးၸလႆႇ။ မိူဝ်ႈလႂ်ဢမ်ႇဝႃႈ ၸၵ်ႉတဵမ်ႁေႃဝႃႉတေႃႇသေႇ”

လွင်ႈလဝ်ႈၵျႃႇသိၼ်ႇ ပိဝ်လွမ်းလွင်ႈဝူၼ်ႉၵူႈ။ ႁွပ်ႇၼႆ မၼ်းၸပ်းၵႃးပူၼ်ႉ တၢင်းၸၽေ ဢၼ်တေၵူႈလူး ႁႃလၢၼ်းသၢႆႇႁွၼ်ႇ။ တၢင်းၸၽေၼၼ်ႉ မိူဝ်ႈ ႁွၼ်ႇၸတႃႉ တေပႆၼ်တၢင်းလီ။ မိူဝ်ႈလႆဝ်ၸတႃႉ ပႆၼ်တၢင်းလိၼ်ႁွၺ်း။ ႁွပ်ႇ လၼ်းၸႄႇၸလႆႇ လႆႈၽႂၢင်ႉသေၸပ်းမႃး။ တၢင်းၸတႃႉၵႂၢင်ႈယူႇ။ တေႃႉၸတႃႉ မီး ယုမ်းၼိူဝ်တၢင်းၸလႆႇ ၽိူဝ်ႇမၢၵ်ႇၼိမ်းယႅပ်ႇၵူႇ လႆႈငိၼ်းသိၼ်ႇ ၸုၵ်းၸုၵ်းၸၢၵ်း ၸၢၵ်း။ တၢင်းၼႆႉ ဢမ်ႇပဵၼ်းလီယဝ်ႉ။ မီးၵုၵ်းလုၵ်းၵၢၵ်းလၢၵ်းမႃး တင်းၼမ်။ လူဝ်ႇသူႉလၼ်ႉတီႇ ပႆႇတၼ်းထၢမ် လဝ်ႈၵျႃႇသိၼ်ႇလၢတ်ႈ။

“ၵိုတ်းထိင်ႈ ႁႃႈလၵ်းႁွၺ်းယဝ်ႉၵူႈ။ ပေႃးၽိုဝ်တီႈၼၼ်ႉလင်ႇ သူ တေႁူႉ လႆႈႁိုင်ႇမႃးယူႇ ဢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ”

ၸဝ်ၸပ်းၼိူၼ်ႈမႃး ၼိူဝ်လွႆဝႆး။ ၽိုင်ႈၽႄႉလိၵ်ႈလႆးမႃး။ လူမ်းၵေႃႈ ၵတ်းလၢင်ႈမႃး။ သူႉလၼ်ႉတီႇ လႆႈၸုၺ်ႉႁၼ်ၼင်ႇလႆႈ သုတ်ႇၼူမ်ဢႆး မိူဝ်ႈလႆႈ လုၵ်းယိမ်ႈတူၺ်း လူင်းမႆႉၸိဝ်လမ်ႉ လွမ်းၵူႈၸဝ်ၼၼ်ႉ။

“ႁွင်း ... ဢမ်ႇလွင်ႈတူၼ်ႈပိၵ်ႇၸၼ်ႇ”

သူႉလၼ်ႉတီႇ တင်းလၢတ်ႈတင်းလူမ်း။

“လူဝ်ႇၽိုဝ်မိူင်းမၢၼ်ႈမႃးၼႆႉ ႁဝ်းပႆႇလႆႈႁၼ်တူၼ်ႈပိၵ်ႇသေပွၵ်ႈ”

“ႁွပ်ႇၼႆ ႁဝ်းလင်ႇလၢတ်ႈ တေထုၵ်ႇလွင်ႈသူယူႇ ဢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ”

လဝ်ႈၵျႃႇသိၼ်ႇၵေႃႈ တင်းလၢတ်ႈတင်းၸူဝ်။

“ပွင်ႉတူၺ်းၸလႆႇ တေလႆႈႁၼ်သင်ထိင်ႈၼႆ”

လွင်ႈသူႉၸၼ်ႉတီႈ မေႃႁၵ်ႉၵွမ်ႈ တူၼ်းမႆႉတူၼ်းတွၵ်ႈ ၵၼ်ဝႃႈၼႆႉ ၸဝ်ႈၵျႃႉသႅင်ႉႁူႉလီလီ။ မၼ်းတိုၵ်ႉတွင်း မိူဝ်ႈလႆႈၶင်ႈၵုပ်ႉႁုမ်ၸိူဝ်ၸၢၼ်း သူႉၸၼ်ႉတီႈလၢတ်ႈၶေၶၼ်ႉ။ သူႉၸၼ်ႉတီႈလၢတ်ႈ မၼ်းယုမ်ႉယမ်ဝႃႈ တီႈ တူၼ်းမႆႉၼၼ် မီးတူဝ်ႁၢင်ႊၽၢင် မီးၸႂ်ၸုၼ်ငဝ်း။ ႁွပ်ႈၼႆ ၽေလႆႈဝႆႉၵႃးၼၼ် မိူၼ်ၶင်ႉႁူၼ်း ၶလႈ သတ်းတင်းလၢႆ။ ပေႃးၽိဝ်ၸိူဝ်ႁွင်းလွႆ လႆႈၼဝ်ႈႁူႉၽွင်း ဝၢင်းၵၼ်သိူဝ်ႉတၢင်းဝႆႉလီလီ။ လႆႈႁၼ် မႆႉယုမ်း၊ မႆႉပိၵ်ႉ၊ မႆႉႁွၼ်၊ တူၼ်းမၢၵ်ႇ ႁူဝ်လိင်း။ မိူဝ်ႈၵႃးလတ်းၶူႉ တေႃႈတူၼ်းမႆႉလူင်ၸိူဝ်းၼၼ်ႉ သူႉၸၼ်ႉတီႈ လၢတ်ႈႁင်းၸဝ်ႈၵျႃႉသႅင်ႉ တၢႉတေပႆမႃး တူလုၵ်းတူၼ်းမႆႉလူင်ၸိူဝ်းၼႆႉၼႆ။

ၽိူဝ်ႉလႆႈႁၼ်ႁေႃလူင် ၸဝ်ႈၵျႃႉသႅင်ႉ ၵိုတ်းၵႃးမၼ်း။ လႆႈႁၼ် ႁေႃလူင်သီၶၢဝ်ၶၢဝ်းသီၶမ်ႉၶုမ်းၼၼ်ႉ မိူၼ်ၵၼ်တင်း လႆႈႁၼ်ႁူင်းၵေႃႉၵႃႉလူင် ၸိူဝ်ၸိၵ်းလွႆ တီႈမိူင်းဢီႉတလီႉပွတ်းႁွင်ႉၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၼပ်းၼွၼ်ၵၼ်သိူဝ်ႉဝႆႉ တီႈၼူဝ်လႆႈၵၼ်မိုၼ်ႈၶူး ၽၵ်းတူၵၢင်ႁေႃၼၼ်ႉၶတႉ လုၵ်ႉတီႈထုင်ႉပၢင်ႉလၢႆႉ ၶၵႈလိုမ်[4] ၵဝ်မႃးတေႉယဝ်ႉ။ ႁေႃလူင်ၼႆႉ မီးႁူးလီင်းယွႆႉယွႆႉ၊ သဝ်လဝ်းလဝ်း သုင်သုင် ၶလႈ တၢင်းပႆၸိုၵ်ႉၸိုၵ်ႉဝႆႉသေတၢႉ ၸိုတ်းၵၢပ်ႈၸိုတ်းပၢၼ်တေႉယဝ်ႉ။ တွၼ်ႊၵၢင်ႁေႃႁွလ်း မီးၵၼ်မုင်းၵၼ်ၵဝ်ႉ တိုၵ်ႉလီယူႉၼၼ်ႉ။ ၽေၢၵ်ႉၽႅႆႉၸုၼ် ၶတႉ လႆႈၵဝ်လိၵ်းလၢႆးမုင်းဝႆႉယဝ်ႉ။ လႆႈလူႉလိဝ်ႁွပ်ႈသိုၵ်းႁွပ်ႈသိူဝ်မႃးသေ တၢႉ ႁၢင်ႊၽၢင်ႁေႃလၢင်ၼႆႉ တိုၵ်ႉသိဝ်ႈၵဝ်လွႆ လုမ်းၸဝ်ႈၵျႃႉသႅင်ႉၼဝ်ဝႆႉလႆႈ ယူႉႁွလ်း။

လႆႈႁၼ်ၽၢင်ယိမ်ႈ လိူဝ်းၼႆႉၶလႈ လွႆၸဝ်ႈၵျႃႉသႅင်ႉၵေႃႈ သိူဝ်းၶူဝ် မႃး။ မိူဝ်ႈ 1930 ၸူဝ်ႊသိပ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ လႆႈလိုမ်းပိတ်ႈလွင်ႈၸီလွင်ႈမႆႈ လိူဝ်းလႆႈပိၼ် ႁွပ်ႈၸဝ်ႈၵူႈမၼ်းသေ လႆႈမႃးသွၼ်ႈယူႉတီႈႁေႃၸၢၼ်းသၢႉ။ ပေႃးၶူႉၸိုၼ်ႈႁူင်းၼိၼ်း တီႈတၢႉၼီႉလိင်ႉယဝ်ႉ ပွၵ်ႈမႃးၵေႃႈ လႆႈမႃးသွၼ်ႈယူႉ တီႈႁေႃၸၢၼ်းသၢႉႁွလ်းၶင်ႉၵဝ်ႉ။

တီႈႁေႃၼႆႉႁွလ်း ၸဝ်ႈၵျႃႉသႅင်ႉ လႆႈႁူပ်ႉႁၼ် တၢင်းႁၵ်ႉမၼ်းပွၵ်ႈ ၵွၼ်တၢင်းသုတ်း။ တိုၵ်ႉလွႆထိုင်ဝႆႉယူႉ။ လွႆထိုင်ၸူႉငဝ်ႈမၼ်းၶတႉၵမ်ႉလွႆႈ။

---

[4] Mediterranean Sea, ပၢင်ႉလၢႆႉၵၼ်မီးၼွႆးၶၵႈ လိုမ်ယူးႁူပ်ႉ ၶလႈ လိုမ်ၵၢႉၽရီးၶူး

လွႆထိုင် တၢင်းၸုလ်ႇၵျၼ် ၵၼ်မေႃၵျၵ်ႇၶၼ်ႇႁွလ်း။ တီႈၸျၢၼ်ႇႁွလ်း လဝ်ႈ ၵျုႇသီင်ႇ လႆႈတိုဝ်ႇတၢင်း တျႇတေလၢတ်ႈတေျႇၵၼ်တင်း လဝ်ႈၽျႃႇၵုင်ႇၵျုႇ ၵေႃႇလူပ်းလႆႈမျး ၼူးၵီမ်ႇၵေႃႇ[5] တီႈလၼ်ႇလွမ်ၵွၵ်ႇသၽူတ်ႇ[6]။ လဝ်ႈၵျုႇ သီင်ႇ ၶႂ်လဝ်ႈၵုင်ႇၵျုႇသေ တီပ်းတတ်းလွႆမၼ်း တျႇတေၵျၼ်းသွၼ်လိၵ်ႈလၢႆး ၵျွႈထိုင်လိၵ်းထိုင်လွမ်။

ၵႃးလီၼ်းရူဝ်ႇဝွႆႇၸဝ် ၽိဝ်မျးတၢင်းၶျႈသၢင်ႇဝၢင်ႇၸျ ၵၼ်ၸိုၵ်ႇၸၢ်း လူင်။ မုင်ႇၵျူၼ်းပွႆႇၸျၸဝ် ၵဝ်ၼူင်ႇမွၵ်ႇၵျပ်ႇတွၼ်းလုမ်းၸဝ်။ လီမ်မူဝ်ႈ လုမ်း ၸဝ်ၽီဝ်တိၼ်လွႆၶၼ်ႇ ၸဝ်ပေးငိၼ်းသိူင်ၵႃးထျႈဝံႇယဝ်ႇ။ လဝ်ႈၵျုႇသီင်ႇ ၸိုၼ်း လႆႈၸုလ်ႇၵျၼ် မူၼ်လုၵ်ႈၵျၼ်းၵွၼ်ႇၵေႃႇၶူင်ႈ။ ၶွႆႈၵွၼ်သူႇလၼ်ႇတီႇ ၶျႇၶေ ပၢင်ႇတီၼ်းၶိသ်ႇ ၵၼ်မၼ်းလီၼ်ႈမျးၶၼ်ႇ။ ၵူလ်းၵႃး ယူၼ်ႇၵၼ်ႈလွႆမၼ်း ၵိပ်ႇၶူင်ႈသေ တူင်ႇတၵ်ႇၵူၼ်းပွႆႇၸျၸဝ်ၵွၼ်တၢင်း။ တီႈၸဝ်ၵေႃႈ တေမီးၶျၢမ်း ၵူးလွင်ႈလွင်ႈ ၵၼ်ၶွႆႈၶံးၶေ လဝ်ႈၽျႃႇလူင်ၸဝ်။ ပေးလဝ်ႈၵျုႇသီင်ႇ လႆႈၵျူႉ တေလႆႈၵျတ်းသင်လၢႆလၢႆယဝ်ႇ လုင်မိုဝ်း သူႇလၼ်ႇတီႇ ၵွၼ်ၶေၶွႆးၸျ။ သီၸမ်းတီႈၵျွင်ႈ ၶွႆးၸျလူဝ်းၶၼ်ႇ တိုၵ်ႇၵျူဝ်ႈတိုၵ်ႇလူမ်ႈဝံႇ။ ပႃးလီမ်ၵျွင်ႈၵၼ်ဝံႇ ၵူႇၸမ်းလူင်ၶၼ်ႇ။ ၶွႆးၵျွင်ႈၶျၢင်ႈလူင်လူဝ်းၶၼ်ႇ ၵမ်ႇမီးသင်ယဝ်ႇ။ ပၢင်ႇသူင် ၵျူင်ဝံႇ။ ၵဝ်ပိၼ်ႈၵျၢင်ႈၸူင်ႈသူဝ်ႇပိုၼ်ႇဝံႇ။ တီႈၵျၢၼ်ႇၵၼ်ယုၵ်ႇသုင်ဝံႇ ၵိတ်း ၶူင်ႈၼတႇ တေပိၼ်ၵွင်ႈတီႈ ၵၼ်ဝံႇၵူႇၸမ်း။ ၵဝ်မႆႇပိၼ်ႈလူဝ်းၸိၵ်းဝံႇၶၼ်ႇ ၵျၢင်ႈၸူင်ႈဝံႇတင်းၵျွင်ႈ။ ၸမ်းလူဝ်းတိၵ်းဝံႇၶၼ်ႇၵေႃႈ တိုၵ်ႇၵျူဝ်ႈဝံႇမူၼ်ၶင်ႇ တိၵ်းဝံႇ မူဝ်ႈဝႃးမူဝ်ႈသိုၼ်း။ ပေးတေယူႇတီႈၵျူးလီင်းလူင် ဝိပ်ႇၽျလၢင်ႇ လူဝ်း မီးၽွၵ်ႇၵၼ်မီးတၢင်းပႆၶၼ်ႇလိုင် လႆႈၵျၼ်ၽျၢင်ယီမ်ႈၵျၢင်းလီလီ။ တေလႆႈ ၵျၼ် သၼ်လွႆ လူဝ်းပႃႇမံႇၵျူမ်ႇဝံႇၶၼ်ႇ ၵျၢဝ်းၶူင်ႈတေႃႇၵျၢဝ်းၶူင်ႈ။ ယင်းၵမ်ႇ လႆႈၵျၼ်မၢၼ်ႈသူၼ် ၵၼ်ၵူၼ်းသဝ်းထင်သေၵိတ်း။ ၶင်ႇၽျိင်ႈတိၼ်းပိၼ် ၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႇ။

“ၵျၢင်းလီတေႇယဝ်ႇဝႃး။ ၵူလ်းၵႃး ၵမ်ႇမိူၼ် ၵီပ်ႇသ်[7]ၸဝ် ရွၵ်ႇမီး

[5] Master of Art

[6] Oxford

[7] Alps, သၼ်လွႆလူင် ၵၼ်မီးတီႈတွၼ်းၵၢင် လိုမ်ယူးရူပ်ႇ။

ၸဝ်ၶေႃႈ”

သူႉၸၼ်ႇတီႇ လၢတ်ႈႁင်းမၼ်း။ ပေႃးမၼ်းဝႆႉမႃးၶိုၼ်း ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ လုင်မိုဝ်းမၼ်းၵႂၼ်ႁူႇၽၢၵ်ႇၵၢၼ် ၸဝ်ႈၾႃႉၸဝ်ယူႇသုၼ်ႇလိၵ်ႈၼၼ်ႉ။ တင်းသွင်ၵေႃႉ ၵမ်ႇပိၼ်လၢတ်ႈႁူမ်းသင်ႇ။ တေႃႉၸတေႉလႆႈငိၼ်း သႅင်တိၼ်ၶႃ ယိပ်ႇၸိူဝ်ပိၼ်ႈသိူဝ်ႇၸၼ်ႉႁွတ်း။ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇၸတေႉ လႅပ်ႈငိၼ်းသိုၼ်း ႁၢမ်း လိုဝ်းလႆႈလၢတ်ႈမႃး မိုဝ်ႈၸၼ်ႉႁိုဝ်ၸတေႉ ၵမ်ႇႁူႉ။

ၽၢၵ်ႇသၢႆႉၶႅဝ်ႉ မီးႁွင်ႈႁပ်ႉၸၢၵ်ႇ၊ ႁွင်ႈလုမ်းသေ လႆႈလူႉလိၵ်ႈၵႂႃႇ ႁွပ်ႈမၢၵ်ႇပွမ်းၵျႃႇပၢၼ်ႇၸဝ်။ မိူဝ်ႈၸၼ်ႉ ၸေႃႈရိူၼ်း ၸဝ်ႈၸေႃႈတီႈ ၽႆႇၽွင်းငမ်း ၸဝ်၊ ၸူႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၸုၼ်ၸဝ်ၵေႃႈ မီးၸွႆးဝၢင်းၶႅဝ်ႉ။

“လီသေလႆႉတေႉၶေႃႈ”

မိူဝ်ႈၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ၵႂၼ်ႁူဝ်တၢင်းၽၢၵ်ႇၵၢၼ်ၾိင်ႈမႅၼ်ႈႁူဝ်ၸၼ်ႉ သူႉၸၼ်ႇတီႇလၢတ်ႈ။

“ၵျႃႇပၢၼ်ႇၸဝ် တင်ႈၸိုင်လုတ်ႇၽဝ်ႁူဝ်ႁႃႉ။ ၵမ်ႇၸၼ် တိုၵ်းႁၢၼ်ယိုဝ်း ႁၢၼ်ၶေႃ ၾိင်ႈမႅၼ်ႈႁူဝ်ႁႃႉ”

“ႁပ်ႈတိုၵ်းႁၢၼ်ယိုဝ်းႁၢၼ်ၸတေႉၵမ်ႇလိူၵ်ႈ။ လိမ်ႉမိူဝ်ႈၾိင်ႈပႆႇမႅၼ်ႈ ၵျႃႇပၢၼ်ႇၸဝ်ပေႃးပႆႉႁူဝ်ယိဝ်ႉလူင်။ သလေႇၵမ်ႇတေႃႇ မႅၼ်ႈႁူဝ်ႁႃႉ။ ၽွင်ၵေႃႈၵမ်ႇ လၢင်းၶႅင်းၶေ။ ၽိူဝ်ႇႁူၼ်းမၢၼ်ႈၸဝ်မႃးႁၼ် ၾိင်ႈမႅၼ်ႈၶႅဝ်ၵေႃႈ ၵမ်ႇၶေပေႉၾိင်ႈ လႆႈယဝ်ႉ။ ႁၢမ်ႇလီၸလႈ ၵမ်ႇတၢၼ်းမႅၼ်ႈမူတ်းၶေ မွတ်ႇႁူဝ်ႁင်းမၼ်းၵိူဝ်ႈ”

ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ၵႂၼ်သူႉၸၼ်ႇတီႇ ထိုင်တၢင်းပႆသုတ်း။ တီႈမီးလၢၼ်း ၵၢၼ်ၵၢဝ်ႇၶိူၼ်ၶဵတ်းဝႆႉၸၼ်ႉသေ ၶေၽွင်ယိမ်ႈလိူဝ်း လၢင်းၶဵတ်းၶႂ်ႈၸုၵ်းလိူဝ်ႇ လႆႈပၢၼ်မိူဝ်ႈၵႂၢၼ်ႇၸၼ်ႉ။ တီႈၸၼ်ႉ သူႉၸၼ်ႇတီႇ ထၢမ်ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ၶေႃႈ ထၢမ်ၵၢၼ်တူၵ်းထုၵ်ႇ ၶေႃႈၸိုင်ႈၸလႈ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ၵၢမ်းႁူဝ်ႇ။

“ႁပ်ႈသင် သူၵမ်ႇၸမ်းသိုၼ်းလႃႇ”

“ႁဝ်းလႆႈပူၼ်ႉတေႉယူႇ။ ႁူလိုၼ်းၶေႃႇ ဝႆႉသေၵျႃႇပၢၼ်ႇၸဝ် ႁူၼ်ႁူဝ်ႇ မိူဝ်ႈ 1945 ၸၼ်ႉ ငဝ်းလႆႈၵမ်ႇပေႃးလီ။ မိူဝ်ႈၵၢင်းဢိတ်ႉၸဝ် ၸဝ်ႈမႃးၸၼ်ႉ

ၵဝ်လဝ်ႈၼႄႈတီႈၾႆႇၽွင်းငမ်းၼဝ် ပၢၼ်ႇမၢၼ်ႈပွင်မိူင်းႁိူင်သွင်ပီး။ ယဝ်ႉ လင်ႇၶဝ်းပီၼ်လဝ်ႈၾႃႉမႃး။ ၶဝ်းၵေႃႈလႆႈၼတ်းၵႂ်ႈ ၸိူဝ်းတႃႇမၢၼ်ႈမိူင်း မီး တၢင်းႁၢမ်ႇလူမ်ႈႁွၺ်း။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ သိုၵ်းလုၵ်ႉၽိုၼ်ႉၾႆႇၸွမ်ႇမိဝ်ႇၼီသ်ႉၼဝ်ႁႆႉ ၼၢႆႇ။ ၼဝ်ယင်းၼဝ်ႈလႆႈ ပၢင်ႇၵူး၊ လႃႈသဵဝ်ႈႁွၼ်ႇ။ ၶဝ်းလႆႈၵိတ်ႇၼေႁေႃႉၵင်ႈသီႇ ပေႃႉမႃး ယႃႇၸႂ်ႈၼဝ်ၼဝ်ႈမႃးလႆႈၼၼ်ႉ။ လႆႈၸိတ်းတေႃႉတေႃႉဝႃႈဝႃႈၵိူဝ်ႈ”

မိူဝ်ႈလဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ တိုၵ်ႉၸမႄးမၢၼ်ႇတႃမၼ်းယူႇၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ထၢမ်။

“ပေႃးတေၸူၼ်ႉၼိုၼ်း ၵၢၼ်သိုၵ်းၵၢၼ်သိူဝ်ၼၼ်ႉ ၵမ်ႇလီသေၵိတ်း။ ၶဝ်းၸတႃႉ ၵမ်ႇပႆႇယၢမ်ႈႁွတ်ႈ ၵႂၢင်ႈတီႈၵၼ်ငိမ်းယဵၼ်တၢၼ်ႇ တီႈၼႆႉ”

“ပေႃးငဝ်းလၢႆးလီမႃးၼႆႉ ၶဝ်းၵေႃႈၵွၵ်ႇမႃး ၵၸမႃးရိူးၵႂ်း။ ၵႃႈမၢတ်ႈ လုင်းလီၵ်ႉ ၽွင်းငမ်းမိူင်းတၢင်ၶဝ်း။ ႁွပ်ႈၼႆႉ ၵမ်ႇတၼ်းၸမႃးၸေႃလၼၢၼ်းသႃႇ။ လင်ႇၼႆႉၵေႃႈ ပႆႇလၢင်းၼင်ႇၵဝ်ႇ။ တေလႆႈပွႆႉတေႃႇပေႃး ၼမ်ႇပၼီႇၼုတ်းၸၢႆး “တႆး”ၶဝ်း ၶႃးၼမ်ႉတွၼ်းလႆႈမႃးၼၼ်ႉႁွၼ်ႇ”

“ၶဝ်းၸတႃႉ ၼိုင်ႈႁိူဝ်ႈလုၵ်ႈလၢင်းၶဝ်း ယိုင်ႇတီႈၼႆႉ”

လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ယိပ်းၵမ်းတူလိုဝ်း ၼႄႈသူႉလၼ်ႇတီႇသေ ၼူမ်ႁွမ်ၵမ်း ၼိူင်ႈ။

“မႃး ... ၶႃးႁူဝ်ႇတူလိုဝ်းၼိူင်းသူၼ်”

ၼႃသွင်ၵေႃႉ လတ်းၽၢၼ်ႇ တီႈၵၼ်ယၢမ်ႈမီး ပႃႇယိူဝ်ႈယႃႈလူင်၊ သူၼ်မွၵ်ႇၵႂၢႆးလဝ်း၊ သူၼ်မၢၵ်ႇႁူႈလဵင်ၼၼ်ႉသေ ပႆမႃးလူးတီႈမီး တူၼ်ႈမႆႉလူင် လိူဝ်းၼၼ်ႉ။ ၾႃႉၵၢင်ၶၢဝ်ၵေႃႈ တိုၵ်ႉပၢင်ႇသႂ်ဝႆႉမိူၼ်ၵဝ်ႇ။ ပေႃးလုၵ်ႉတီႈတၢင်ႉ သုင် သီႇၸိူင်ထတ်းၼၼ်ႉ မုင်ႈလူင်ႁူဝ်ႇတၢင်းတွင်ႈလိုင် တေႃႉၸတႃႉ လႆႈၶၼ်ၵႂၢႆး ၼမ်ႉၼဝ်ၵူမ်ႈဝႆႉ။

“တႃႉၼိုင်ႈယူႇ သၢမ်သီႇဝၼ်းလႃႈ”

မိူဝ်ႈၼင်ႈတီႈတင်ႇယၢဝ်းၶိၼ် တွင်ႈတူၼ်ႈမွၵ်ႇလၢမ်လူင်ၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ လၢတ်ႈလိူင်ႉၼႆႉ။

“ဝၼ်းၼိူင်ႈမႃး တေလႆႈယူႇယူႇၵူႈ”

လဝ်ႈၵျႃႉသႅင်ႇ လႆႈႁူႉသူႉလၢၼ်ႉတီႇ ႁၵ်ႉၶႃႈလၢၼ်းသႃႇ မိူၼ်မၼ်း ႁၵ်ႉၼႆၸလႈ ၵူမ်းၵူႇတေႉတေႉ။ လဝ်ႈၵျႃႉသႅင်ႇ ၼင်ႈလူင်းၶိုမ်းသူႉလၢၼ်ႉတီႇ မိူၼ်ၸၢၼင်ႈၼိူင်းသူၼ်မွၵ်ႇ ဝိင်းတီၼ်ႉပွႆႇၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ တင်းသွင်ၵေႃႉ ၵမ်ႉမီး ၵွႆ ၸွႆႈလုၵ်ႉၵူႇၵူးတၢင်ႇတီႈယဝ်ႉ။

“ၶႃႈမွႆႇၸၢဝ်းမႆႈ လၢၼ်းသႃႇၼႆႉ ပႅၼ်ၽွႆးမႆႈၵွႆၵွၵ်ႇမႃး။ ပႅၼ်လဝ်ႈပူႇသူႁႃႉ”

“ၵမ်ႇၵွႆႈ။ လဝ်ႈလုင်းႁဝ်း လဝ်ႈၸၢႇၵူဝ်ႈ ၵေႃႉၵေႃႇသၢင်ႈၶႃ လၢၼ်းသႃႇၼႆႉ။ ႁဝ်းထၢင်ႇမၼ်းၵမ်ႇမီးၵွင်ႈတီႈ တႃႇဝႆႉမေးမၼ်းသီႇသိပ်း ၵေႃႉၼၼ်ႉၸလႈ လင်ႇၵေႃႇသၢင်ႈၶႃႇမွႆႇၼႆႉယူဝ်း။ လုၵ်ႈမၼ်းသမ်ႉမီးသီႇ ၵေႃႉ။ လုၵ်ႈၵိပ်းမၼ်းသမ်ႉ မီးသိပ်းပႆႇႁွၼ်ႇ”

သူႉလၢၼ်ႉတီႇ ယုမ်ႉၶေလၢတ်ႈဝႃႈ။

“ၵႃမ်ႇလီ သူၵမ်ႇလွမ်းၶွႆးတီၼ် လဝ်ႈလုင်းသူၼၼ်ႉလႃႈ။ လႆး လဝ်ႈလုင်းသူ ယူႇသဝ်းၼၼ်ႉ ၶွႆႈၼိုၵ်ႉဝႆႉၶႄႈ”

“တီႈမၼ်းမီးတၢင်းဝူၼ်ႉၼိုၵ်ႉၼိုၵ်ႉ ၼမ်ဝႃႈၼမ်တေႉၵူဝ်ႈ။ ႁွပ်ႈသင် ၼႆႉ မၼ်းယွႆႇမႃးၼွႆႈၶေႃလဝ်ႈၽႃႇမၢၼ်ႊ တီႇပေႃးမိၼ်း တီႈဝိင်းလိူဝ်ႇ။ ယၢမ်ႈၵူႇ ၵိင်ႇၵလၢၼ်ႇ၊ ၵေႃးသတြီးယွႆး။ ႁဝ်းၵမ်ႇတၼ်းတွင်းမၼ်းလီလီ။ မိူဝ်ႈမၼ်း ၼွၼ်းၸၽေးၼၼ်ႉ ႁဝ်းတိုၵ်ႉမီးသီႇၼူပ်ႇႁွလ်း။ ဝႆးမႃး ၵျီးၽယေႃး[8] ႁဝ်းမႆႊၶေ လင်ႇလႆႈႁူႉ လွင်ႈလဝ်ႈလုင်းလီလီႁွလ်း။ ပေႃႈၸွႆႈႁူႉလေး ထၢမ်တီႈ ၵျီးၽယေႃး လေႃႇ။ မၼ်းၵေႃႈ ႁႃႁူၼ်းၸွႆႈထွမ်ႇၼၼ်ႉၵူဝ်ႈ”

သူႉလၢၼ်ႉတီႇ မႆႈၵွႆလႆႈလွင်ႈၼိူင်ႈသေထၢမ်

“ၵမ်ႇမီးၽွႆ တီမ်ႈပႅၼ်ၽူႊဝႆႉႁႃႉ”

“ၵမ်ႇပႆႇမီး။ ဝၼ်းၼိူင်ႈမႃး သူလၢင်ႊတီမ်ႈယူႇလူး”

---

[8] ကြီးဘုရား

ၸဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ တူၺ်းယၢမ်းမူင်းသေ ၸုၼ်ႉလုၵ်ႉဝႆႈ

“ၸုမ်းႁဝ်းလူဝ်ႇၵိၼ်မူၼ်းၸွမ်းၵၼ် ၵမ်ႇၼႂ်ႈၶၼႄႇ။ ပိူၼ်ႈတေလႆႈ ပႆႇႁၢးၼႆႉ ပႆႇၼႂ်ႈႁွၼ်ႉ”

ၼၢႆသွင်ၵေႃႉ မိူဝ်းမႃးတၢင်းၶႃႈ ပဵၼ်မႃးတႄႇတူၼ်ႈမႆႉ ၸိူဝ်းၽုၵ်ႇဝႆႉၸဵမ် မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးသီႇသိပ်းပီႊၼၼ်ႉ။ ၸင်ႇၼႆႉၶတႃႉ ယွႆႇထူၼ်ႈၼၢႇယဝ်ႉ။ တူၼ်ႈ ပိၵ်ႇၶႄးၽွၵ်ႈ[9] ၸဵဝ်လမ်ႉၸဝ်သမ်ႉ ၸီးၸိုၼ်ႈၽႃႇဝႆႉ။ တူၼ်ႈမွၵ်ႇယွႆးယုင်းသီ သွမ်ႇၸဝ်သမ်ႉ ၵင်ႈပၼ်ဝႆႉမူၼ်ၸွင်ႈ ၸႃႇဝ်တၢင်းပႆ။ မွၵ်ႇယွႆးယုင်းသွမ်ႇၶတႃႉ ၸမ်ဝၢႆးယဝ်ႉ။ ထိင်ႈသမ်ႉ လႆႈႁၼ်ပႃး မႆႉယူမ်းၶွင်ႇ ပီၼ်ၸုမ်းပီၼ်ၸုမ်း။ မွၵ်ႇ သီၶွင်ႇၸဝ် ၵီႊၸႃႇဝ်ၵိင်ႇၸၢႆးပေႃးလွၼ်ႉႁူႇ။ မွၵ်ႇသီၶွင်ႇသွင်ၶွင်ၸဝ် ၶလႈ ၵိင်ႇၸၢႆးမႆႉၸဝ် လုၵ်ႉတီႈလမ်းမႆႉ ၵၼ်မီးမွႆးၸဵဝ်ၸဵဝ်ၵွၼ်ႉၸဝ်ၼၼ်ႉသေ ၽုတ်း ပီၼ်ၵွၵ်ႇမႃး။ မူၼ်တင်းၽွင်သီၽီမိူဝ်း ၽိူင်ႈတိုၼ်းပီၼ်ဝႆႉယဝ်ႉ။ တင်းထွမ်ႇ သႅင်လူမ်း ၸိူဝ်းၽတ်ႉသႂ်ႇမွႆးမႆႉၸဝ်သေ ၸဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ၶလႈ သူႉၸၼ်ႇတီႇၸဝ် ပဵၼ်မႃးၽွႆးၽွႆး။ သၢႆလႅင်းလႅတ်ႇ ၸီးၸဝ်ႈမႃး ၶွႆးၶၵႈပႆ ၵိင်ႇၸၢႆးမႆႉၸဝ်သေ ထွင်ႇ ထိုင်ပႃႇယိူဝ်ႈယၢႈၸႃႇဝ်တၢင်းပႆၶလႈ ငၢႆးမူၼ်ပိူၼ်ႈၶႄ ၸၢတ်ႈၸိူင်းၵေႃႉငဝ်း ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

“ၸဝ်ႈ ... ဝၢင်းၶႃႈလူင်ၼႆႉ သူၼ်မွၵ်ႇၽိင်ႈၵွၼ်ႉၵၢၼ်ၸိူင်ႈ ယင်း ၵမ်ႇၼႂ်ႈယဝ်ႉ။ ၸႂ်ႈမိူၼ်သူၼ်ပႆႊလႅင်းတူၼ်ႈဝႆႉယဝ်ႉၶႄႈ”

မိူဝ်ႈၸဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ တိုၵ်ႉထွမ်ႇ ၶႄႈထတ်းသၢင် သူႉၸၼ်ႇတီႇယူႇ ၼၼ်ႉ မၼ်းၵိုင်ႉၵၢင်ႉၽႃင်ႉႁၼ် သိူဝ်ၸုမ်းတူဝ်ၸိူင်ႈ ယၢၼ်ၵၼ်တင်းၸဝ် မွၵ်ႈ သွင်ပၢၵ်ႇလၢၼၼ်ႉ။ ၸဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇၵိုတ်းၵမ်းလိၵ်။ ၵဝ်ၸိဝ်ႉၸီႉမၼ်း တၢင်ႇ ၸိူဝ်ပိင်ႇသူပ်းမၼ်းသေ ၶေယႃႇၶျႃးၵွၵ်ႇသႅင်။ ၵဝ်မိုဝ်းၶွၼ်ၸိူင်ႈ ၸီႉၶေသိူဝ် ၸုမ်ႈ။ သိူဝ်ၸုမ်းတူဝ်ၼၼ်ႉ ၵမ်ႇပႂ်ႊႁူႇလႄႈ။ ၼၢႆသွင်ၵေႃႉၵေႃႈ လႆႈယူႇဝႆႉၸိမ် ၸိမ်။ ၵမ်ႇႁတ်းထူလႆးၼႄႈ။ သိူဝ်ၸုမ်းတူဝ်ၼၼ်ႉ ပၵ်းတၢတူလႆးၸႃႉ။ လႆႈႁၼ် သိူဝ်ၸုမ်းတူဝ်ၸိူင်ႈ တင်းၽႃင်ယိမ်ႈတိုၼ်းပီၼ် ႁၢင်ႊလီၼၼ်ႉၶလႈ ၸဝ်ႈၵျူႇ သႅင်ႇ ပီၼ်ၵၢၼ်ႁၢၼ်ႉၼႂ်ဝႆႉယဝ်ႉ။ ၸၢလႆႈႁၼ် ပီမ်ႉၽၢႆႇၸူးသိူဝ်ၸုမ်း တူဝ်သီ

---
[9] Norfolk

ၼူၼ်လိူမ်ႈလိူမ်ႈၸၼ်ႉ။ သမ်ႉဝႆႇတူလ်းမႃးတၢင်းလဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇၶဝ်။ ၼူႈလင် တေႃႇပႆႁၢင် ၽဵဝ်တႂ်ႈလႅတ်ႇဝႆႉၶလႈ မိူၼ်တင်းၵၢဝ်ၸမ်ႉၶမ်း လေႃႇသႂ်ႇဝႆႉတင်း တူဝ်။ တူဝ်မၼ်းၵမ်ႇတူင်ႉၵမ်ႇၸိူင်သေတႃႉ မိပ်ႇၸေၾူတ်ႇၵႅၼ်မၼ်း။ ပိုတ်ႇ ၸေဝႃး မၼ်းၵေႃႈ ပဵၼ်လဝ်ႈပဵၼ်ၸုၼ် ၸႂ်းလႅၼ်းတီႈၼႆႉ ၼႆယဝ်ႉ။

လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ႁၼ်ထိုင် ထုၵ်ႇလီႁႄႉၵင်ႈ ၽေးၸႅၼ်ယူႇၼႆသေ ၵွႆႉ ၶမ်းတႆႇတၢင်သွင်ၵေႃႉ လၼ်ႇႁွင်းယိုဝ်းမိုၼ်းၾႃႉ။ ႁွပ်ႈသႅင်ႁွင်ႈၶလႈ သိူဝ် လုမ်ႈၵေႃႈ လႅၼ်ႈၸုၼ်ႇၶဝ်ႈႁႆႈၵူႉၸႂ်းထိူၼ်ႉ။ ၶႃႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၸုၼ် လိူဝ်းပွႆႉႁႄႇၵေႃႈ လၢတ်ႈဝႆႈ ၶိမ်းၵွမ်းႁႄႇလၼ်ၸၢင်းသႃႇၼႆႉ မီးသိုဝ်၊ သိုဝ်လုမ်ႈၸဝ် ႁူႇႁူႇမႃးမႃးဝႆႉ တႃႇသေႇၼႆ။ ႁူလ်းႁႃႈ ၸဝ်ၵေႃႈၵမ်ႇႁဝ်းၽဵဝ်၊ ၽဵဝ်ၵေႃႈၵမ်ႇႁဝ်းၸဝ်။

မိူဝ်ႈၵိၼ်မူၼ်းႁၼ်ၸၼ်ႉ ၵွၼ်ႁၼ်ၵုပ်ႇ လွင်ႈသိုဝ်လုမ်ႈ။ ၵၢဝ် တၢင်းႁိၼ်သႂ်ႇၸႂ်းပၢၼ်ႉၽိူၼ်သေ ပႆးတီႈၸိူဝ်တၢင်းပႆႁိၼ်လူင် ၸၢႈႁေမ်ႉ။ မေႃ မိုဝ်ႉၵေႃႈ တူမ်ႈၶူင်မႃး ၽၵ်းလီၽၵ်းဝၢၼ် လႆမီႇလႆဝၢၼ်ႇ လိုဝ်းၶိၼ်းၵွမ်ဝႆႉ ၸၼ်ႉ။ လႆႈႁိၼ်ၵပ်းၸဝ်ႈၵုၼ်ႇၵုၼ်ႇ။ ပိတ်းၵၢဝ်ယွတ်ႈမၢၵ်ႇၵႅင်း တီႈတူၼ်ႈ မၢၵ်ႇၵႅင်းလူင် လိုဝ်းမီးၸႂ်းဝၢင်းၶဝ်ႈမႂ်ႇ လႅမ်လဝ်ႉ။ ၵၢဝ်မွႆးမၢၵ်ႇၵႅင်းႁူဝ်ႈတင်း ၸမ်ႉၽၵ်းထူဝ်ႇလိူင် ၵိၼ်ၵပ်းၵၼ်။ ၸႃႇပိတ်းလေႃႈ၊ ၸိူဝ်ႉမူႇသူမ်ႈ ၵၢၼ်ၵၢဝ်ၽၵ်း မူဝ်ႇၵုမ်ႇ၊ ႁူတ်းၸမ်ႉမၼ်း၊ မိပ်ႇၸမ်ႉမၢၵ်ႇၽေႇသႂ်ႇဝႆႉၸၼ်ႉၵေႃႈ တၢင်ႇဝႆႉၸိူဝ်ႉ ပုင်းၾိူဝ်းထၢၼ်ႇၶလႈ တိုၵ်ႉၵုၼ်ႇတုတ်ႈတုတ်ႈဝႆႉ။ ႁၢမ်ႉသူမ်ႈသေတႃႉ မီးၸမ်ႉ လႅမ်ႉ။ ပႃးတင်းၸိူဝ်ႉႁႆႇမီႇၸိူင်ႈ။ ၽၵ်းယိုဝ်ႈမိူၼ်းမွၵ်ႇၵေႃႈလေး။ ထူဝ်ႇၸဝ်ႈ ၶတႉ ၵမ်ႇပႃးၵမ်ႇပိၼ်။ မၢၵ်ႇၽိတ်ႉသီလႅင်သီၸွမ်ၸဝ်ၼႆႉ ႁၢင်ႈမိူင်ႈႁူႉ မီႇ ၽၵ်းၸဝ် တိူဝ်းႁၢင်းလီသေၵမ်ႇႁႃး လွင်ႈထိမ်ႇႁူႉမီးၸမ်ႉလႅမ်ႉ။ ၽႄႇတိူင်လိူင် မႃး တႃႇႁပ်းႁၼ်တင်းၸမ်ႉၽိတ်ႉၶလႈ ၶိတ်းႁူႉတူင်းႁိၼ်ၸဝ်ႈဝၢၼ်။ သူႉ လၼ်ႇတီႇပၼ်တၢင်းၶႂ်ႈ။

“ၵမ်ႇၵွႆႉ ၶေႃႉ၊ ၸိမ်း ၸိူင်းယဝ်ႉၸေႃး။ တႃႉၵၢဝ်မိုဝ်ႉႁိၼ်ႁွလ်း ယဝ်ႉ။ ၵမ်ႇလီၶၸႇ”

ပေႃးႁိၼ်တီႈၸွမ်ႇ ၶတႉ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ တေၵမ်ႇဝၢင်းပၼ် ၸင်ႇ ႁဝ်ႇ။ ႁူလ်းႁႃႈ တူၵ်းထုၵ်ႇတင်းၵွင်ႈတီႈၼႆႉ တေႉယူႇ။ မၼ်းၶတႉ ၸုႆႈၶႂ်ႈ သူႉလၼ်ႇတီႇယၢမ်ႈႁူဝ်ႈ။ တၢမ်တူဝ်လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇၵေႃႈ ပေႃးၵၢဝ်မိုဝ်ႉႁိၼ် တိူဝ်း

ၵိၼ်ၶဝ်ႈဝၢၼ်။ ၶႃႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၸုၼ်ၶဝ်ၵေႃႈ ၼႅတ်ႈၵဝ်ႁွၵ်းႁူဝ်ႇတၵ်းၼမ်ႉ၊ ႁူဝ်ႇ ၵဝ်ၽႅၼ်ႇလႅတ်ႉမိုဝ်း။ မိူဝ်ႈပႆႇၵိၼ်ၶဝ်ႈၶလႈသင်၊ မိူဝ်ႈတိုၵ်ႉၵိၼ်ၶဝ်ႈၶလႈ သင်၊ မိူဝ်ႈၵိၼ်ၶဝ်ႈယဝ်ႉၶလႈသင် ၽွင်ႇၽွင်ႇၵေႃႈ တေၸွမ်ႈသုၵ်ႈမိုဝ်း၊ လႅတ်ႉမိုဝ်းယူႇ ၵမ်ႇလွင်ႈၶႆႇ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ တူလုၵ်းႁူၼ်းၶၢမ်းမၼ်းၵိၼ်လိူင်ႉႁိူဝ်ၼ်ႈသေ ယိူင်ႈ လွမ်း။ ႁူၼ်းတင်းလၢႆၵေႃႈ ပွႆႇတူလုၵ်း သူႉလၼ်ႇတီႇ တေၵိၼ်လိူင်ႉႁိူဝ်။ ႁူၼ်း တင်းလၢႆၶတႉ လွႉၼိဝ်ႉမိုဝ်းၶဝ်ႁွၵ်းသေ ယိပ်းၵဝ်ၶဝ်ႈၽၵ်း။ ၵမ်ႇပၼ် ႁိူဝ်ႇတၢင်ႇတီႈ။ တူဝ်သူႉလၼ်ႇတီႇၶတႉ လဵမ်မိုဝ်း၊ လဵမ်ၶႅၼ်၊ လဵမ်ငွၵ်းသွၵ်ႇ ပိၼ်မိတ်ႉၶဝ်ႈႁူဝ်ႇသိင်ႈ။ လူၵ်းၵဝ်ႁႃႉပိၼ်ၽၵ်း။ ဝၢႆးၵိၼ်ၶဝ်ႈယဝ်ႉ လႆႈသုၵ်ႈ မိုဝ်းမၼ်းတေႉတေႉဝႆႈဝႆႈ လၢင်ႇၵိင်ႈသႂ်ႈႁူဝ်ႇ။

တီႈႁူဝ်တၢင်းပႆၼၼ်ႉ မီးၼိင်ႇႁိၼ်သွင်လုၵ်ႈ။ ယၢမ်းၼႆႉၶတႉ ၶဝ်ႈ တၢင်းတိုဝ်း တႃႇၵဝ်ၸူဝ်းၵွၵ်ႇတၢင်းမူၼ်ႉ တၢင်ႇဝႆႉၼိူဝ်မၼ်း။

“ၼိင်ႇႁိၼ်လိူဝ်းၼၼ်ႉ ႁၵ်းဝႆႉတႃႇလွႉမိူဝ်ႈၵွၵ်ႇၵိၼ်မူၼ်ႉၶတႉ ၵမ်ႇ လွင်ႈယူဝ်းၼေႈ။ ႁၵ်းဝႆႉတႃႇတၢင်ႇၵီႈသင်”

သူႉလၼ်ႇတီႇ တင်းၵိၼ်တင်းထၢမ်။

“လွင်ႈယဝ်ႉ။ ယင်းမီးထိင်ႈသွင်လုၵ်ႈႁွၼ်ႇ”

“ၶႅၼ်ႈၼေႈၵိတ်းၼိူင်ႈလေႃႇ”

“မိူဝ်ႈလဝ်ႈလုင်းႁဝ်း လၢင်ႇႁႃၵေႃႇသၢင်ႈႁေႃလၢင်ၼၼ်ႉ သွၼ်းႁၢင်ႉ ၽီလူးသီႇတူဝ် တႃႇပွႆႉႁေႃၼၼ်ႉ”

“ပိၼ်ၽႂ်ႈထုင်းလၢဝ်းပုတ်ထၼေႈ”

“ႁိုဝ်ႁူဝ်ႇလွင်ႈလႃႇ။ ၵမ်ႇၵိဝ်ႇၸွင်ႈၵၼ်တင်း တၢင်းယုမ်ႇယမ် လၢဝ်း ပုတ်ထ သေၵိတ်း။ ၵၢၼ်ၵိုဝ်းၽီၼၼ်ႉ ပိၼ်တၢင်းယုမ်ႇယမ် ၵၢၼ်ႁပ်ႉမႃး လဵမ် မိူဝ်ႈပႆႇလႆႈႁပ်ႉပိၼ်လၢဝ်းပုတ်ထၼၼ်ႉ။ ႁူၼ်းႁဝ်းၼၼ်ႉ ယုမ်ႇယမ်ဝႆႈ ႁူးႁေႃႁူး ႁိူၼ်း မီးၸုၼ်ငဝ်းၶဝ် ပွႆႉပႃးႁၵ်ႉသၢပၼ်။ ႁဝ်းၵေႃႈတေလႆႈတူလုၵ်းထိုင်လုမ်းလႃး ၶဝ်ၶိုၼ်းၼႆႉယဝ်ႉ။ တီႈႁေႃလၶၼ်းသႃႇ မီးႁၢင်ႉၽီလူးသီႇတူဝ်။ လဝ်ႈလုင်းႁဝ်း ပူင်ႁၢမ်းၶွႆႈၽီလူးသီႇတူဝ် ပွႆႉႁေႃၼၼ်ႉ။ ၼိူင်ႈၵမ်းလွႆ လိင်ႉၶဝ်ၼိူဝ်ႉလိင် ၼိူင်ႈ

ပွၵ်ႈ။ ဝၢႆးလဝ်ႈလုင်းႁဝ်း ၼွၼ်းၶၽႃးႁူႇ, လဝ်ႈပီႈၵူင်ႇၵျႃႇသမ်ႉ ၵမ်ႇသိုပ်ႇ လႅင်ႉ ၽီလူးလိူဝ်းၼၼ်ႉ။ မၼ်းလႆႈၵဝ်လိၵ်ႈၵဝ်လၢႆးမႃးတီႈ ၵိင်ႇၵလၼ်ႇ။ မၼ်းႁၼ်ထိုင် ၵၢၼ်လိူဝ်းၼႆႉ ၵမ်ႇမီးတီႈပွင်ႇ။ ၽိူဝ်ႇယၢမ်းၼၼ်ႉ ၽီလူးၶဝ် သမ်ႉ ၵွၵ်ႇလွင်ႈႁၢႆႉမႃး။ ႁဵတ်းတီႈၶႃႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၸုၼ်ၶဝ်ၼႂ်းႁေႃယဝ်ႉ"

"ႁဵတ်းလိူင်ႉႁိုဝ်လႃႇ"

သူႉလၼ်ႇတီႇ တမ်းၽေၶဝ်ႈမၼ်းသေ ထွမ်ႇလဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇလၢတ်ႈ။

"ပေႃးဝႃႈ ၶႃႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၸုၼ်ၵေႃႉၼိူင်ႈ ၵဝ်မိူဝ်းႁူႇတိူဝ်ႉႁၢင်းၽီလူး မိူဝ်းမၼ်းႁၢႆးမႃးသေ ၸူပ်းၸူပ်းၸိုၼ်ႈၸိုၼ်ႈ ပိၼ်လၢႆဝၼ်း။ ၶႃႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၸုၼ် ထိင်ႈၵေႃႉၼိူင်ႈသမ်ႉ တွႆႇႁူဝ်ၽီလူးသေတၢၼ်ႈ ႁႂ်ႈမႃးလွႆႈၵၢၼ်ၼႂ်းသိုင်ႇမိူဝ်ႉ။ ႁူၼ်းၵေႃႉၼၼ်ႉ ၵိင်ႉၵၢင်ႉၼၢဝ်သေ လႆႈသူင်ႇႁူင်းယႃ။ ႁူၼ်းယူႇတီႈႁေႃၼႆႉ ၵွၼ်ၵၼ်တိုၼ်ႇၽၢၼ်းၸဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈၼႆႉ လဝ်ႈပီႈၵူင်ႇၵျႃႇၵေႃႈ တေလႆႈႁဵတ်းပၼ် သေၵၼ်ၵၼ်ယဝ်ႉၼေႃႇ။ လိူဝ်းၵၼ်ၽီလူးၵမ်ႇႁဵတ်းၵီႈသင်ၼၼ်ႉ မီးမၼ်း ၶလႈ မႁႃႇတေႇဝီႇႁွႆးယဝ်ႉလူး"

"ၽီလူးသမ်ႉ ၵမ်ႇႁဵတ်းတီႈၶဝ် ႁွပ်ႈသင်လႃႇ"

"ႁွပ်ႈၶႃသမ်ႉ ထၢၼ်ႈသုင်လိူဝ်သေၽီလူးၶဝ်။ ၵမ်ႇလၢင်းႁဵတ်းသင် တီႈၶဝ်။ ႁွပ်ႈၼႆႉ လဝ်ႈပီႈၵူင်ႇၵျႃႇ လင်ႇတိူပ်းတတ်း တႃႇတေသိုပ်ႇလႅင်ႉၽီလူး ၶဝ်ၸိုၼ်း။ ႁူလ်းၵႃး ၵမ်ႇသိုပ်ႇဝႆႉတီႈႁေႃၼႆႉယဝ်ႉ။ ၸိူပ်ႈမၢင်ၶဝ်ၵွၵ်ႇႁူၺ်။ ႁႂ်ႈ ၶဝ်ႁူႇပွႆႉတီႈၽြႃးၵၢင်ႉမေႃႇ။ ပၼ်ၶေႃးပူင်ၼၵ်းၼေဝႃႈ တေၵမ်ႇလႆႈႁဵတ်းတီႈ ႁူၼ်းတင်းလၢႆၼႆႉ လင်ႇၶၢႉပၼ်။ ၶတႇလိမ်ႇမိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၽီလူးသီႇတူဝ်ၵေႃႈ ၽိူဝ် ႁူႇၵၢင်ႉမေႃႇ။ လွင်ႈၶဝ်ႁဵတ်းတီႈႁူၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇလႆႈငၼ်းသင်ထိင်ႈယဝ်ႉ"

"သူယုမ်ႇယူႇႁႃႉ"

ၼႆႉလွႆႈသူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ ၵမ်ႇၸႂ်ႈယုမ်ႇၵႃးႁိူဝ်ၶလႈ လင်ႇထၢမ်။

"ႁဝ်းဝႃႈယူႇလူး။ ႁဝ်းၵေႃႈလႆႈထွမ်ႇ ႁူၼ်းလိူဝ်းယၢမ်ႈထူပ်းမႃး လိူဝ်း ၼၼ်ႉလၢတ်ႈႁွလ်းလူင်။ ပေႃးႁဝ်းမိူဝ်း ႁဝ်းၶဝႉတီႈၽြႃးၵၢင်ႉမေႃႇ။ တၢမ်တူဝ် သူႁူႇတူလ်း ၽီလူးလိူဝ်းၼၼ်ႉလီလီလႃႈ"

မူဝ်ႈလုၵ်ႉတီႈ ၸၢၼ်းသႃႇ မူဝ်းမႃးၼၼ်ႉ လွတ်ႇၵႂႃးတီႈၸြႃးၵၢင်ႉမေႃႇ။ ၵႂၼ်သူႉၸၼ်ႇတီႇ ႁူႇၶေႃၵ်ၼ်းၾီလူး ၸိူဝ်းဝႆႉဝႆႉတီႈ ၼူင်ႉဝၢင်းသီႇၼႄႈသီႇၾႅၢ်ႇၼၼ်ႉ။ ၾီလူးလူင် ၵၼ်သုင်ၶႃႈထတ်း ၵၼ်ဝႆႉတီႈၼူင်ႉဝၼ်းၵႂၵ်ႇၼၼ်ႉ လီပ်ႈတိူဝ်းၶၢႆႉသေပိူၼ်ႈ။ မၼ်းၵေႃႈ မိူၼ်ႇသၢႆႉမိူၼ်ႇၸူႉတူလ်းလွမ်း ႁူၼ်းၸိူဝ်းမႃးတူလ်းမၼ်းဝႆႉၼၼ်ႉ။ တူလ်းႁူႇတူလ်းမႃး မိူၼ်တင်းငၼ်ႈငႄးၶဝ်ႈမၼ်းသေ လွၵ်ႇၸိူတ်ႈပိူၼ်ႈဝႆႉလူဝ်လူဝ်။ ၸဝ်ႈၵျူႇသဵင်ႇၵေႃႈ ၵမ်ႉယၼ် လိမ်မူဝ်ႈမီးတီႈၶေႃၸၢၼ်းသႃႇၼၼ်ႉ တူဝ်ၼႆႉ ပဵၼ်ၵၼ်ၶၢႆႉသေပိူၼ်ႈ ၼႆယဝ်ႉ။

* * *

ယူႇထိင်ႈလႆၢလိူၼ်ၵႂၼ်ႇႁွလ်း လႆႈၶူပ်ႉထူပ်း လွင်ႈလၢၵ်ႇလၢႆးမိုၵ်ႉၶၢႆး လူင်ၵၼ်ၼိူင်ႈ။ ဝၼ်းမႃတ်ႇ။ ႁူပ်းၵိၼ်ဝၼ်းၼႆဝႃႈ။ ၸဝ်ႈၵျူႇသဵင်ႇ လိမ်သူႉၸၼ်ႇတီႇ ယၢမ်ႈၶူပ်ႉၶၼ်ယူႇၶိူဝ် ၵမ်ႇယၢမ်ႈၶူပ်ႉၶၼ်ၶိူဝ် ၽွႆၵေႃႈၵမ်ႇတွင်း လီလီ။ ႁူလ်းၵႃး သူၼ်လွႆၼိူဝ် ႁူပ်းၵိၼ်ဝၼ်းယူႇယဝ်ႉ။ မေႃၵႃႇလႃး ၼွႆးမူင်းတႆး ၸိူဝ်းမေႃတူလ်းလိူၼ်လႃဝ်ၼၼ်ႉၸတႉ ၵႂၼ်ၵၼ်ၶႃႈလၢတ်ႈမူဝ်းၼႄႈမႃး တေပဵၼ်သင်ပဵၼ်သိင် ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉယူႇ။ ၵိင်ၼိူဝ်တၢင်းၶူႉမေႃ ၵၼ်မီးမႃး လိမ်မူဝ်ႈလႆၢၶိူင်ပီးၼၼ်ႉသေ ၶႃႈလၢတ်ႈၵၼ်။ ၸဝ်ႈၵျူႇသဵင်ႇၸတႉ မႆႈလွႆႁူဝ် ပဵၼ်ၽေး တီႈမၢၵ်ႇတႃႁူၼ်းတူလ်းၶဝ်။ ၸင်ႇၵႂၵ်ႇလိၵ်ႈပိုၼ်းၽၢဝ်ႇ ယႃႇၵိူဝ်ႈ ႁူၼ်းမူင်းၶဝ် တူလ်းလုၵ်ႈလီတ်ႇသိုဝ်ႈသိုဝ်ႈ။ ၶွင်ႉၵၢဝ်မေႃသွၼ်ၼွႆးၶူင်းၶၢၼ်း ၶဝ်သေ သင်ႇႁူၢမ်းဝႃႈ သွၼ်ပၼ်ၵိူဝ်ႈလုၵ်ႈၵႂၼ်ႇၶဝ် လၢႆးလီးၶူးပွင်ႇ တီႈၶိူပ်း ၸေႈၼႄသေ တူလ်းဝၼ်းမႃတ်ႇ ႁူပ်းၵိၼ်ဝၼ်းၼၼ်ႉ။

ပဵၼ်ၶၢဝ်းၽူၼ်သေတႃႉ မူဝ်ႈဝၼ်းႁူပ်းၵိၼ်ဝၼ်းၼၼ်ႉ ၽြႃႉပၢင်ႇသိူင် ၶိူင်သေ လီတ်ႇမႆႈတဵင်ႈတဵင်ႈလူင်။ သမ်ႉၼိမ်သဝ်းဝႆႉတင်းၼွႆး။ တေႃႈလူမ်းယင်း ၵမ်ႇတူင်ႉၵမ်ႇၼိုင်သေၵိတ်း။ ၼွႆးလွႆသူႉၸၼ်ႇတီႇ ထၢင်ႇၸတႉ ငဝ်းလီင်း တေဝွတ်ႈမႃးလွႆးလွႆး။ တေၵမ်ႇမီးသိင်သင်။ တေတိတ်ႇယိၼ်ဝႆႉ။ ၸဝ်ႈၵျူႇသဵင်ႇၸတႉ ၶပ်းမိူင် တိူၵ်ႈငဝ်းလုၵ်ႈၼိူင်ႈ။ ပေႃးဝႃႈလိူၼ်လပ်ႉတႃဝၼ်းႁူႇၼႆ ၶဝ်တေလွႆႉတိူၵ်ႈၼႆႉသေတူလ်း ဝၼ်းမႃတ်ႇ။ မူဝ်ႈလိူၼ်လပ်ႉတႃဝၼ်းႁူႇၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈၵျူႇသဵင်ႇ ၶွႆႈသူႉၸၼ်ႇတီႇတူလ်း။ မူဝ်ႈၼၼ်ႉလႆႈငိၼ်းသဵင်ၵူၼ်ၵၢၼ် မေႃးၶမ်းမႃး။ လႆႈငိၼ်းသဵင်ႁွင်ႈသဵင်မွၵ်ႈယိူဝ်းသၢႆႇ။ ပႃးသဵင်ႁွင်ၼ်းသဵင်မွင်း

ၵၢၼ်ႇႁူဝ်ၶိူင်လုၵ်ႈ။ ၵႄႈပိၼ် မေႃႈ၊ ႁွၵ်း၊ ၵၢင်ႇ ၵဝ်မႄးတွႆႇၶွႆႈၵွၵ်ႇသိင်။ လႆႈထွမ်ႇသိင်လိူဝ်းၼၼ်ႉ ပေႃးတၢၼ်ႇႁူတေတႅၵ်ႇ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵဝ်တိူၵ်ႈငဝ်းပွႆႇ တမ်းဝႆႉသေ ထၢမ်လဝ်ႈၵျုႇသိင်ႇ။

"ပိၼ်သင်ၼႆႉ။ ပိၼ်သိုၵ်းၵမ်ႇၾႃႇၵမ်းသၢမ်ၶႃႉ"

"ၵႃ ... ၶဝ်းလိုမ်းၶႄးသူဝႆႉ"

လဝ်ႈၵျုႇသိင်ႇၵေႃႈ လႆႈသိၼ်ႇလၢတ်ႈ ၶွႆႈသူႉလၼ်ႇတီႇငိၼ်း။

"ႁူၼ်းတင်းလၢႆ ၵွၼ်ၶျေႃႈႁိပ်ႈႁူပ်းလူင်"

"ႁူပ်းလူင်?"

"ႁူပ်းလူင်ၼႆႉ ၵၢင်ႈၵူမ်ၵိၼ်တၢဝၼ်းၵိူဝ်ႈ"

"ၵေႃ ... လိူင်ႉၼႆႉၶႃႉ"

သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈပွင်ႇလွႆးၵူႇ။

"ပေႃးဝၼ်းႁူပ်းၵိၼ်လိူၼ် ၵၼ်တေမႃးၼၼ်ႉၵေႃႈ တေၵွၼ်ၵၼ် ၶိတ်းၼႆႉထိင်ႈ။ ၾိင်ႈထုင်းမိူဝ်ႈႁွၼ်ႇၼႆႉ ၵမ်ႇတွၼ်ႉဝွတ်ႈၶျၢႆသေပွၵ်ႈၸသႈ"

ယိုင်းငဝ်းလီတ်ႇဝွတ်ႈဝဝ်းမႃး ယိုင်းသိင်ၵူၼ်ၵၢၼ်မေႃးၸမးၶဝ် ၵေႃႈ ယွမ်းမႃးတိၵ်းတိၵ်း။

"ႁူၼ်းၶဝ်ယွမ်းၵၢၼ်ႉၵူႇယဝ်ႉၶႃႉ။ ၵမ်ႇမီးၶိူင်းလွႆယဝ်ႉၶႃႉ"

"လီပ်ႈတေလွႆႈယူႇ။ ၶဝ်ၵမ်ႇထၢင်ႇ တေႁိုင်တၢၼ်ႇၼႆႉ"

ယိုင်းႁိုင်ယိုင်းလပ်းသိင်ႇမႃးတိၵ်းတိၵ်း။ ႁိုင်မွၵ်ႈ သိပ်းမီႉၼိတ်ႉ။ မိူၼ်တင်းမိူင်း ပေႃးၼွၼ်းလပ်းၵူႇ။ လၢင်းတီးၶဝ်ၵေႃႈ ၼွၼ်းလပ်းၵူႇယဝ်ႉ။ မူင်ႈမိင်းၼူၵ်ႉၼူ ၵႄႈပိၼ်တူဝ်သတ်းၶဝ်ၵေႃႈ ၼွၼ်းလပ်းၵူႇယဝ်ႉ။ ၼူၵ်ႉယုင်း သွင်တူဝ် ၵၼ်လိင်ႉဝႆႉတၢင်းၼေႃႈၶျေႃၼၼ်ႉၵေႃႈ ငဝ်ၼွၼ်းမႃးသေ ယိၼ်ၵူႇ။ ၶၢဝ်းၵၢင်ဝၼ်း ယိၼ်သီႇသီႇလူင်ၼႆႉ ၶိၼ်းလီႁူဝ်သေ သိင်ၵူၼ်ၵၢၼ် မေႃး ၸမး မိူဝ်ႈၵႂႈၼၼ်ႉ။ လီပ်ႈၾိင်ႈတိုၼ်းပိၼ် ယဝ်ႉယွၵ်ႇ ႁူၼ်း ၸလႈ သတ်း တင်း လၢႆႁိုဝ်ၵေႃႈ ၵမ်ႇႁူႉ။ ၵိဝ်ႇလိူလ်ႈ ပိူင်ပိၼ်ပိူင်မီး ပၵ်းပိူင်လိင်းဝၼ်း ၼၢင်း

ၾႃႈမိုၼ်ႉမုင်ႊလူင်ၶၼ်ႈ တူဝ်မီးလွင်ႈတင်းလၢႆ ၽိူဝ်လုမ်းၾႃႈၶဝ် ၵမ်ႉလၢင်ႊ ၵႆႉတဵၼ်းသင် လႆႈမိူၼ်ႉမိုင် ႁွတ်ႈၵႆႉတူလ်ႈဝႆႉႁွလ်ႈယဝ်ႉ။

ၽိူဝ်ႉငဝ်ႈလီ်ၼ်းၵွၼ်ႉ တေႃႈၶတႃႉမ်ၼ်းၵွၵ်ႉမႃးၶၼ်ႈ ႁူႊလိူဝ်ႉႁူႊ ယၢင်ႉၵေႃႈ ၶိုၼ်းပ်ၼ်တူဝ်ပ်ၼ်လွင်ႈမႃး။ ႁူၼ်းလိူဝ်းမွႆႈသေလိုဝ်ႈဝႆႉၶၼ်ႈၵေႃႈ မီးၵ်ႂင်းလွင်ႈမႃးသေ ၵွၼ်ၵၼ်ၶိုၼ်းၵ်ႂႉတွႆႉ မိူၼ်မိူဝ်ႈၵႆႈ။ ယိုင်ႊလီ်ၼ်းမႃး ယိုင်ႊ ႁူၼ်းတင်းလၢႆ ၵွၼ်ၵၼ်မေႃးၶမႃးမႃး။ ၶဝ်တင်းသိ်ၼ်ႈၵွင်ႉပေႃႉႁူႉယဝ်ႉ။ ႁူပ်း လူင် တူဝ်ၵၼ်ၵိုၼ်ၵဝ်တႃဝၼ်းဝႆႉၶၼ်ႈ ၶိုၼ်းၶၢႆးၵွၵ်ႉမႃးသေ ၶူၼ်ႁူႉ ယဝ်ႉ။ ပေႃးဝၼ်းၽိူင်ႈမႃးၶတႃႉ ႁူပ်းလူင်ၼႆႉ တေၵႃၼ်းမႃးၵျၵိၼ် တႃဝၼ်း ထိ်ၼ်ႈယူႉႁွလ်း။

❖

လႅတ်း

ပၼ်ႇၸွပ်ႈထိုင်မႃး ၶၢဝ်းၽူၼ်ထႅင်ႈၵမ်းၼိုင်ႈ။ ၽုၼ်ႇမုၵ်ႉလိူဝ်းတၢင်ႇ ဝႆႉၸိူဝ်မွၼ်ႈမႆႉသၵ်းၶဝ်ၵေႃႈ လူၼ်ႇၵူႈယဝ်ႉ။ ၸမ်ႉၽူၼ်သမ်ႉလၢင်ႉၶွႆႈၸင်လိၼ် မိူင်း ၵႅင်ႈသႂ်ၵူႈ။ ၵၢၼ်ၽၵ်ႇသွမ်ႈၶလႈသင်၊ လူင်းမႆႉထူၼ်ႇၶိူဝ်းၶဝ်ၶလႈသင် ပဵၼ်တူဝ်ပဵၼ်လွင်မႃးၶိုၼ်း။

ၸေႈၸမ်ႉတူႈၵေႃႈ ယိုင်ႈၶိုၼ်ႈမႃး။ ၸၢင်းၶၽေၸမ်ႉပၼ် တႃႇတူင်ႈ ၸေႈလိူဝ်းၵိုပ်းၸမ်ႉဝႆႉၸၼ်ႉယဝ်ႉ။ ပေႃးၵူၼ်းမၢၼ်ႈၵူၼ်းသူၼ်ၶဝ် ဝၢၼ်ႇၵႃႈ ယဝ်ႉ ၸမ်ႉတၢင်းလႅတ်ႇသမ်ႉ လွႆႈသၢင်ႈၶွႆႈတူၼ်ႈၵႃႈၶဝ် ယွႆႇထႃးမႃး။ ၸွႆးၶၢဝ်း ၽူၼ် ၸွႆးဝႃႇၸွႆးသႃႇၼႆႉ ၵႂၼ်ၵၼ်ၽိုၵ်းၵမ်းသိၼ်ထမ်း။ ထတ်းသၢင်လွင်တွၼ်း ၸွႆးလဝ်ႈၵဝ်ႇ။ လႅမ်ထဝ်ႈလႅမ်ၸုမ်ႇ ၵႂၼ်ၶိုၼ်ႈၵၢၼ်ႇၶိုၼ်ႈၵျွင်း၊ ထွမ်ႇထမ်း ၸင်ႈၵၢၼ်။ တီႈမၢၼ်ႈၵႂၼ်ႇ လိူဝ်းမီးၶိမ်းၶွမ်းၶျေမ်ႈၸၼ်ႉ တွႆႇၶိင်ႇတွႆႇမွင်း သေ သေႃႇသူၼ်းၶွႆႈၵူၼ်းမၢၼ်ႈၵူၼ်းသူၼ်ၶဝ် ၶိုၼ်ႈၵၢၼ်ႇၶိုၼ်ႈၵျွင်း။

“ႁဝ်းတေၸင်ႈၽိုၵ်းၵမ်းထမ်း ႁိူင်သႂ်ၵမ်း”

မိူဝ်ႈၸေႈပႆႇထိုင် ဝၼ်းၵိုတ်ႇမၼ်း သႂ်ၵမ်းၸၼ်ႉ လဝ်ႈၵျူႇသိၼ်ႇ လၢတ်ႈၶေသူႉလၼ်ႇတီႇ။

“သူတေၸင်ႈလွမ်းႁႃႉ။ လဝ်ႈမုၼ်ၶေထမ်းပႃးၼိုင်ႈ တေမႃးၶေ ထမ်းၵူၼ်ၸွႆ တီႈၵျွင်းႁဝ်းၵိုဝ်းယမ်ၸၼ်ႉ။”

သူႉလၼ်ႇတီႇ ပႆႇၸၢင်ႉတွပ်ႇၵမ်းလႅဝ်။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵႆႉလၢတ်ႈ

မၼ်းၵေႃႈ ႁႂ်ႈၼင်ႈၽိုၵ်းၵမ်းထမ်းတေႉယူႇၼႆ။ ၵူၺ်းၵႃႈ တေႃႇထိုင်လင်ႇၼႆႉ ၸႂ်မၼ်းပႆႇတူဝ်ႈတၼ်းလႆႈ။ ၼႂ်းၸႂ်မၼ်းထၢင်ႇႁၼ်ဝႃႈ ၼင်ႈၽိုၵ်းၵမ်းထမ်းၼႆႉ မူၼ်တင်းယွမ်းႁပ်ႉပိၼ်ၸၢဝ်းပုတ်ထၸလႄႈ မၼ်းပႆႇလၢင်းတဵပ်းတတ်း။ ပႆး ၼပ်ႉထိုဝ် ဢၼ်မၼ်းလႆႈထုၵ်ႇသင်ႇသွၼ်မႃး လိူမ်မူဝ်ႈလိူၵ်ႉၼၼ်ႉၸတႉ ၵမ်ႇ ပၼ် တၢင်းၸႂ်ဢုၼ်ႇမႃးလႆႈတႃႇမၼ်း။ ၵူၺ်းၵႃႈ မၼ်းတိုၵ်ႉတေလႆႈလိပ်ႈႁဵၼ်း ၶေႃႈသင်ႇသွၼ် ၸၢဝ်းပုတ်ထထေရဝႃတၸဝ် မီးလိုင်ႉႁိုဝ်၊ ပိၼ်သင်လႂ်လႂ်ၼႆ။

ၸတႇလိူမ်မုဝ်ႈဝၼ်း မၼ်းၽိူဝ်မႃးၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ လႆႈယူႇမႃး ၼႂ်းၸၵႈၵၢင်ႁူၼ်းၽိုၵ်းၵမ်း ၶေႃႈသင်ႇသွၼ် ၸဝ်ႈပုတ်ထမႃး။ ႁၼ်ႇၵႃး သူႉလၼ်ႇတီႇ လႆႈႁၼ် ၸဝ်လိုဝ်းဢၼ်ၽိုၵ်းၵမ်း တင်းၸႂ်ယုမ်ႇယမ်တေႉတေႉဝႃႈ ဝႃႈ။ ၸဝ်ႈၵႃႇသိင်ႇႁႃပပ်ႉ ၶေႃႈသင်ႇသွၼ်ပုတ်ထပိုၼ်ႉထၢၼ် ဢၼ်ၸဝ်ႈမုၼ် သီႇႁူဝ်ႇတိမ်ႈဝံႉၼၼ်ႉမႃးပၼ် ႁႂ်ႈသူႉလၼ်ႇတီႇလူ။ ၵူၺ်းၵႃႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇပိၼ်တူၺ်းၵႃႈႁိုဝ်။ ၵမ်ႈၼမ်သူႉလၼ်ႇတီႇ လိပ်ႈႁဵၼ်း ၽိုင်ႈယၢမ်ႈ၊ ဢၼ် ႁူးမိုဝ်ႈႁူးယၢမ်း ႁူၼ်းၸၢဝ်းပုတ်ထ။ ၶႃႈႁၢပ်ႇဢၼ်ၶုၼ်ၶဝ်ၵေႃႈ ၵွၼ်ႁၼ် ၶိတ်းဢၼ်လီႁူႉသုဝ်ႇ။ တေႃႈၶုဝ်းၶွင် ၸတႇလိူမ်သုဝ်ငိၼ်း၊ ၶုဝ်းၼုင်ႈတၢင်းမႄး၊ တၢင်းၵိၼ်တၢင်းယိူမ်ႉ ၸိုဝ်းၶဝ်ယင်းတိုၵ်ႉတေလႆႈ ၸွႉတိုဝ်းယူႇၼၼ်ႉ မိင်ႇ ယိုၼ်ႈပၼ်ပုၼ်ႈ ၸိုဝ်းၵိၼ်းၼႄႇသေၶဝ်။ မီးၸႂ်မေႃၵီးလူႁၵ်ႉၵွမ်ႈတေႃႇပုၼ်ႈ။ မေႃၸွႈထိမ်တေႃႇ ႁူၼ်းပိၼ်ၶႆႈလပ်းၼေႃဝ်၊ ႁူၼ်းၸိုဝ်းဢမ်ႇမီးတီႈၸႂ်ယႂ်ႇဢိင် ပိုင်ႈ ၶဝ်ၸိုဝ်းၼၼ်ႉ။ ဢမ်ႇမီးၽိူၼ်ႇၸႂ် တေလႆႈတိုၵ်းသူၼ်းပုၵ်းတွႆႇ။ ႁွပ်ႈၼႆ ႁိူၼ်းလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၽွၼ်ၵူႈၸမ်ႈ၊ ႁိူၼ်းလုမ်းလႃး ႁူၼ်းထဝ်ႈ၊ ႁိူၼ်းယႃႁူၼ်းယွင်ႇ မႃႈ ဢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ဢမ်ႇလုဝ်ႇမီးၸသႈ။ ႁူၼ်းဝိင်းသီႇပေႃႉၸဝ် ဢဝ်ပုၼ်ႈၽွၼ်း ဝူတ်ႈသွမ်း တႃႇလဝ်ႈသင်ႇၶႃႇရၢၼ်းႁႃႈပၢၵ်ႇ တႃႇႁူးမိုဝ်ႈႁူးဝၼ်းယဝ်ႉ။ ပေႃး ႁူဝ်ၼွႆႈၽုၵ်ႉႁိုင်ႈမႃး သင်ႇၶႃႇၸဝ် ၼုင်ႈမႄႈသၢင်ႇဢၼ်းၽႄႈလိုင် တိတ်ႈၼိတ်ႈ၊ ႁွပ်ႇတင်းႁွၵ်းသပိတ်ႈသေ တုင်းသွမ်းၸဝ်ႈၽၵ်းဢၵ် ႁူးၵိဝ်ႇႁူးတၢင်း။ ၼၢင်း ယိင်းႁူးထၢၼ်ႈႁူးႁိုၼ်း ၵွၼ်ႁၼ်လုၵ်ႉလဝ်ႉ ႁၢင်မိုဝ်ႉၸဝ်ႈၽၵ်းသေ လွင်းသႂ်ႇ ၼႂ်းႁွၵ်းသပိတ်ႈသင်ႇၶႃႇလဝ်ႈၸဝ်မႃးၵေႃႈ ႁိုင်မႃး ဢၢၼ်ႇႁူဝ်ပၢၵ်ႇပီးယဝ်ႉ။ ၵိဝ်ႇလိုလ်ႈ ၸဝ်မီးၸႂ်ယိုၼ်ႈၽွၼ်ႇ ဢၼ်ဢမ်ႇတိၵ်းသိင်ႇလႆႈၼၼ်ႉၸလႄႈ သူႉ လၼ်ႇတီႇ ယွင်းၵေႃႈယွင်း။ သမ်ႉပႆၵီးလူႁွၼ်ႇ။ တၢမ်တူဝ်ၸဝ်ၵေႃႈ မၢၵ်ႈမီး လီပိၼ် ၸဵၼ်းလွၵ်ႇၼေႃႇၵေႃႈဢမ်ႇလွၵ်ႈ။ ၵႃးမီးၵႃးယိုၼ်ႈမိင်ႇတေႃႇပုၼ်ႈယူႇၸတ

ၸူဝ်ႊပၢၼ်ၶဝ် တေၵျႅတ်းႁျိုဝ်ၶိုၼ်ႈယင်ႇလႆႈ။

ႁွပ်ႈၼႆ သူႉၸၼ်ႇတီႇ ၶိုၼ်းလူပပ်ႉလိၵ်ႈပပ်ႉလၢႆး ၶေႃႈသင်ႇသွၼ် ၽျိင်ႈပုတ်ထ။ လႅပ်ႈၵျႅၼ်းလွင်ႈၵိဝ်ႈသိင်သၢမ်ပိူင် (ရတၼ သၢမ်လဝ်ႈ)၊ ၶေႃႈလိုဝ်ႈလွႆႈသီႇပိူင် (သၸ်ၸ သီႇပိူင်)၊ ၵၢၼ်ၽိူၵ်းၵမ်ႊပႅတ်ႇၵၢၼ် (မၵ်ၵ ပႅတ်ႇပိူင်)၊ လူၵ်ႈၸူင်းသၢမ်ထၢၼ်ႈ (လေႃၵ သၢမ်ၵၢၼ်)၊ ၸႂ် (ၸိတ်တ)၊ ၸႂ်ႁွမ်းပွင် (ၸေတသိၵ)၊ တူဝ်တူၼ် (ရူပ)၊ ၼိမ်းယၢၼ် (ၼိပ်ပၢၼ) ၶဝ်လိူဝ်းၼႆႉယဝ်ႉ။ ၽိူဝ်ႇလႅပ်ႈၵျႅၼ်းၵေႃႈ မၢးၶမ်ဝႆႉတီႈ ၶေႃႈလိုဝ်ႈလွႆႈလူင် သီႇၶေႃႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၼွႆးၼႆႉလၢတ်ႈဝႃႈ "ၸူဝ်ႊပၢၼ်(ၼဝ)ၼႆႉ ပဵၼ်လွင်ႈၶုလ်ႉၵျၼ်ၶုလ်ႉထူပ်း (ဝေတၼ)ႁွႆး"ၼႆ။ သူႉၸၼ်ႇတီႇၵျပ်ႉဝႃႈ တၢင်းၵျၼ်ၶေႃႈၼႆႉ ပဵၼ်တၢင်းၵျၼ် ၵၢၼ်ၵမ်ႇၵျၼ်လီတေႃႇၸူဝ်ႊပၢၼ်ၼၼ်ႉၼႆၶလႈ ၵမ်ႇမိၼ်ႈၸွႆႈမၼ်း။ ထိင်ႈ ၶေႃႈတၢင်ႇလိူဝ်းသမ်ႉ ၸႂ်လမ်ႇမၢၵ်ႈ (လေႃၽ) ၼႆႉ ပဵၼ်ငဝ်ႈၵျၢၵ်ႈလူင် တၢင်း ၶုလ်ႉၵျၼ်ၶုလ်ႉထူပ်း(ဝေတၼ) တင်းသိင်ႈၼႆသေ ၼေတၢင်းဝႆႉ တႃႇတေ မွတ်ႇယႃႉ ၸႂ်လမ်ႇမၢၵ်ႈလိူဝ်းၼၼ်ႉယူႇ။ သူႉၸၼ်ႇတီႇၶတႉ ၵမ်ႇသူႈၸႂ် တႃႇ တေယွမ်းၵျပ်ႉ ၶေႃႈၵၢၼ်ဝႃႈ တေလႆႈယွၼ်ႇယွမ်း ၸႂ်လမ်ႇမၢၵ်ႈလႆႈၼၼ်ႉၶသႈ။

ပေႃးဝႃႈ ႁူၼ်းႁူးၵေႃႉ တေပႆႇပီတ်ႈ ၸႂ်လမ်ႇမၢၵ်ႈၼင်ႇ မုၼ်လဝ်ႈ မုၼ်လၢင်းၶဝ်လိူင် တေမီးၽွၼ်းယွၼ်ႈ တေႃႇမၢၼ်ႈမိူင်းလိူင်ႉႁိူဝ်။ ၽူႈလွႆႈၵေႃႉ လွႆႈ တေၵၢဝ်ပုၼ်ႈၽွၼ်း တေႃႇမုၼ်လဝ်ႈမုၼ်လၢင်း လိူဝ်းတႅပ်းတတ်းလွႆႈဝႆႉ တေႃႇတုင်းၶဝ်ႈၽၢၵ်းသေၵိၼ်ၼၼ်ႉ။ သူႉၸၼ်ႇတီႇ ႁျူႉတူဝ်မၼ်းဝႃႈ မၼ်း ပႆႇတူဝ်ႈတၼ်းတေႃႇ ၼင်ႈၽိူၵ်းၵမ်ႊထမ်း ၸွမ်းလဝ်ႈၵျုႇသိင်ႇ။

"ႁျွင်ႉပႃးၵျဝ်းၶလႈ ၸူမ်းတေႉယူႇ။ ႁူလ်းၵႃး ၵျဝ်းၶွႆႈပွႆႉတေႃႇ ပီး ၶေႃႈၽျႃႉမွႆႇမႃး။ သူၵေႃႈ သပ်းလိူင်းလွင်ႈထမ်း ၶေၵျဝ်းၽွင်ႈလေႃႇ"

ၵၢၼ်ၶင်ႈၽိူၵ်းၵမ်ႊထမ်းၼႆႉ ပဵၼ်ၵၢၼ်ၵၢၼ် လဝ်ႈၵျုႇသိင်ႇ ဝႆႉၶိုၵ်ႉ။ ႁွပ်ႈသူႉၸၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇၶင်ႈၽိူၵ်းၵမ်ႊထမ်း ၸွမ်းမၼ်းၶလႈ လဝ်ႈၵျုႇသိင်ႇ ၵမ်ႇလႆႈလွႆႈၵႃးႁိူဝ်။ ႁူလ်းၵႃး သူႉၸၼ်ႇတီႇ ႁျူႉလွင်ႈလဝ်ႈၵျုႇသိင်ႇလီလီယူႇ။ လဝ်ႈၵျုႇသိင်ႇ ၵမ်ႇတွၼ်ႉၶဝ်ႈလိမ် သုမ်ႇငမ်းၸိူဝ် ၶေႃႈၵၢင်လွႆႈၸွႆးၶေႃး သုၼ်ႇ လိဝ်သူႉၸၼ်ႇတီႇ။ မိူဝ်းၶျေႃႈမၢးၵေႃႈ တေၵမ်ႇၵျႅတ်းသေပွၵ်ႈ။ ႁွပ်ႈသူႉၸၼ်ႇ တီႇ ၵမ်ႇၸွမ်းလွႆႈလႆႈ တီႈလဝ်ႈၵျုႇသိင်ႇ ၵျႅတ်းၵၢၼ်လီႁူႉသူဝ်ႇယူႇၶၼ်ႉၶလႈ

လႆႈၸုၺ်ႉၶၼ် ၸင်ႇပီၼ်တၢင်းၽိတ်း တီႈတူဝ်သူႉလၼ်ႇတီႇဝႆႉယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈၼႆ လဝ်ႈၵျုႇသႅင်ႇ ၵမ်ႇလၢင်ႊလၢတ်းၶွတ်းပွႆးယုၵ်ႉတၢင်ႇ ၶႂ်ႈသူႉလၼ်ႇတီႇ ပီၼ်ၸၢင်းၽႃႇ မိူင်းသီႇပေႃႉ ပီၼ်တၢင်းၵၢၼ်။ ၼႂ်းလႂ်သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ လႂ်ၵမ်ႇ လီလွမ်းသေၵိတ်း။

* * *

ၽူႈယႂ်ႇႁူၼ်းထဝ်ႈ ၸေႈမၢၼ်ႈတႃႇသူၼ် မၢၼ်ႈႁူဝ်ၸူဝ်ၶဝ် မႃးၶပ်ႉ လဝ်ႈၽႃႇလူင် ၶဝ်ႈပွႆးလေႃႉ တီႈမၢၼ်ႈၶဝ်။ လဝ်ႈၵျႂ်ႇလူင် ႁၢၼ်းဝတ်ႉမၢၼ်ႈၶဝ်ၼႆႉ လႆႈႁုၵ်းသိပ်းဝႃႇယဝ်ႉသေ ၶဝ်ႈသူၼ်မၢၵ်ႇၽၢၵ်ႇၶမ်းႁူႇ မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃး ႁုၵ်းလိူၼ်။ ၵဝ်ၶၢပ်ႈတူဝ်မၼ်းလဝ်ႈ ပုၵ်ႉၽေႃႇဝႆႉ ယႃႇႁႂ်ႈတူႇၸဝ်ႈႁူႇသေ ဝႆႉတီႈ ႁႅင်းလူဝ်ႊၶၢဝ်း ၶိမ်းဝတ်ႉႁွၼ်း။ ပွႆးလေႃႉၼႆႉ တေႁိူင်သၢမ်ဝၼ်း။ တေၽဝ် ၶၢပ်ႈတူဝ် လဝ်ႈၵျႂ်ႇလူင်။ လဝ်ႈၵျုႇသႅင်ႇ ယိုၼ်ႁၢမ်း ပေႃးဝၼ်းလိုၼ်းသုတ်း မိူဝ်ႈတေၽဝ်ၶၢပ်ႈတူဝ်လဝ်ႈၵျႂ်ႇၼၼ်ႉ မၼ်း ၸလႈ ၶၢင်းၶိင်းမၼ်း တေမႃးၶဝ်ႈ ပွႆးလေႃႉ ၼႆယဝ်ႉ။

သူႉလၼ်ႇတီႇ ယၢမ်ႈႁူႇၶဝ်ႈပၢင်လႃႉ ႁူၼ်းတႆးၶဝ် လႂ်ပွၵ်ႈယဝ်ႉ။ ၶဝ် ၵမ်ႇမေႃသိမ်ႈ။ မၢင်ႊပွၵ်ႈမၢင်ႊလွႆ ယင်းယုမ်ႉၸူဝ်ဝႆႉသေႁွၼ်ႇ။ တီႈမိူင်းၵေႃး သတြီးယွႆးၸတႉ ၵွၼ်ၵၼ်ၼုင်ႈသိူဝ်ႈၸူဝ်းသီမွင်သဝ်ႈ ဝႆႉၼေႈသီတႃႇမွင် သေမႃး ၶဝ်ႈ။ တီႈမိူင်းတႆးၸတႉ ၵမ်ႇလွႆႈလိူင်ႉၼၼ်။ ၶဝ်ယုမ်ႇယမ်ဝႃႈ ႁူၼ်းၵေႃႉ လပ်းတႃႇလိမ်းမိူင်းႁူႇၼၼ်ႉ မၼ်းတေသိုပ်ႇပႆၸူၼ်တၢင်း ၸူင်းၵၢင်ႁူင်းပၼ်ႇ (သႆသရူ)။ တေႁူတ်ႇပီၼ်၊ တေတၢႆ။ တေႁူတ်ႇပီၼ်၊ တေတၢႆ ၼႆတိၵ်းတိၵ်း ၸလႈ လင်ႇလၢင်ႊၽေႇလွႆႇလႆႈ။ ႁူလ်းၵႃႊ သူႉလၼ်ႇတီႇထၢင်ႇ ႁွပ်ႈပီၼ် လဝ်ႈ သင်ႇၶႃႇ ၵေႃႉၸိုၵ်ႉၶႂ်းလူင် လပ်းတႃႇလိမ်းမိူင်းႁူႇၸလႈ တေႃႉၸတႉ တေလႆႈ ၽၼ် တၢင်းသီတၢင်းမႆႈ ၵိတ်းၵီႈယူႇၼႆ။

ႁူလ်းၼေႃႇ ၽိူဝ်ႇထိုင်တီႈပွႆးလေႃႉ ၵၼ်သူႉလၼ်ႇတီႇ ထၢင်ႇဝႆႉၼၼ်ႉ ၽိတ်းၽူၼ်မူတ်း။ ႁူၼ်းမႃးၶဝ်ႈပွႆးလေႃႉ မီးပီၼ်ႁုၵ်ႉၶိူင်။ ၽႅဝ်မႃးၼွင်းႁူင်း ပီၼ် လုမ်းပီၼ်လုမ်း။ ၵမ်ႇမီးတၢင်းသီတၢင်းမႆႈသင်။ ၵွၼ်ၵၼ် ပႃးမွၵ်ႇယႃႈၵွၼ်ႇ သေ ႁူႇဝႆႈၶၢပ်ႈတူဝ် လဝ်ႈၵျႂ်ႇ။ ၼပ်ႉယမ်ဝႆႈသႃႇမိူၼ်မၼ်းလဝ်ႈ တိုၵ်ႉမီးလွႆ ၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈႁုၵ်းလူႇပူႇႁူင်းၶဝ် ၵၢဝ်ႇလူႇၵၢဝ်ႇတၢၼ်း ယူႇၼၼ်ႉ လဝ်ႈၵျုႇသႅင်ႇ

ၸလႈ သူႉလၢၼ်ႇတီႇ ၶဝ်ႈပႃးဝႆႈသေ။ လူမ်းယႅၼ်ၵွၼ်ႇၼင်ႈလဝ်ႉ တေႃႉၵဝ်သႅင် ၵၢဝ်ႇလူႇၵၢဝ်ႇတၢၼ်း ၵုႃႇလူးတီႈႁူၼ်းၶဝ်ႈပွႆး ၸလႈ ပၢႆတူၼ်ႈမႆႉၸိူဝ်လိၵ်းလွႆ လိူဝ်းၸၼ်ႉ။

ပေႃးၵၢဝ်ႇယဝ်ႉၸႅၼ်ႉၵေႃႈ ႁူၼ်းလူင်ၶဝ် ၵွၼ်လဝ်ႈၵျႇသိင်ႇ ၸလႈ သူႉ လၢၼ်ႇတီႇ ၵုႃႇတီႈၶဝ်ၽဵတ်းလိူၵ်ႈတႃႇလၢၼ်ႇလေႃႉ။ လိူၵ်ႈၸႅၼ်ႉ ႁူၼ်းလၢႆးၶဝ် ၵၢဝ် မႆႉသၢင်းတဵၼ်ႇၽႅၵ်ႉလိမ်ႇဝႆႉ လိမ်မူဝ်ႈလၢႆဝူင်ႈယဝ်ႉၸၼ်ႉ။ လဝ်ႈၵျႇသိင်ႇ လႆႈ မႃးလိမ်ႇၽႅၼ်ႈ ၸွႆႈလိူၵ်ႈသီႇသိၼ်ႈ ၵၢၼ်ယၢဝ်းႁူၵ်းပၢၵ်ႇထတ်းၸင်ႇၵၼ်ၸၼ်ႉ ယဝ်ႉတူဝ်ႈၵုႃႇ။ မၢၼ်ႈတင်ႈၸေႃႈၸိူဝ် ႁူးမၢၼ်ႈႁူးသူၼ် မႃးလွႆႈၽဵတ်းလိူၵ်ႈ ပွတ်းၽွင်ႈတွၼ်းမၼ်း။ မိူဝ်ႈ ႁူၼ်းလၢႆးၶဝ် တိုၵ်ႉၽဵတ်းလိူၵ်ႈယူႇၸၼ်ႉ မီးသိင် ႁွင်းသိင်မွင်းမူၼ်းလွင်ႈပၼ်ဝႆႉ။ ႁူၼ်းယိင်းၶဝ်သမ်ႉ ၵၢဝ်ပုၼ်ႈၽွၼ်း တႃႇတူမ်ႈ ႁွင်လိင်ႉလူ။ မိူဝ်ႈၽဵတ်းလိူၵ်ႈ လၢၼ်ႇလေႃႉၸၼ်ႉၵေႃႈ ၸိုင်ႈလွႆႈလိူၵ်ႈၵိမ်းၸႅ တီႈ တူၼ်ႈမႆႉတူၼ်ႈၸိုင်ႈ လီးႁူးၵၢၼ်ႁၢင်ႈမွၵ်ႈပိတ်ႇပိၵ်ႉလွႆႈပွင်ႇ။ ၵၢဝ်မႆႉသၢင်း ၽႅၵ်ႉယွႆႈ ၸလႈၸမ်ႉဝႆႉၸၼ်ႉ ယႅတ်ႈသွင်ႇၸွင်း ႁူးႁူင်မႆႉၸၼ်ႉ လိမ်ႇတိုတ်ႉလၢၼ် ၵွၵ်ႇ။

တီႈပၢၵ်ႇၸေႃႈပၢၵ်ႇတႃ လဝ်ႈၽႃႉ ၸလႈ ၶၢင်းၶိင်း ႁူၼ်းမၢၼ်ႈၶဝ် ၵၢဝ် လိူၵ်ႈသွႆႇတီႈလေႃႉ ၵၢၼ်မီးမၢၵ်ႇၸိမ်း သီႇႁူၺ်ႇ။ တၢင်းၸေႃႈသွင်သိၼ်ႈ။ တၢင်း လင်သွင်သိၼ်ႈ။ လုၵ်ႉတီႈၸိူဝ်ႁွင်းလူဝ်းၶၢဝ်းၸၼ်ႉ ၵၢဝ်ႁွမ်ႇလဝ်ႈၵျႇ လူင်း မႃးတၢင်ႇၸိူဝ်လေႃႉ။ တင်းၸွႆႇတင်းတိုင်ႈ။ ၵွင်ႈတီႈၵၢၼ်တေႃၽႅဝ်ၽႆးၸၼ်ႉ ၵႅၵၼ်တင်းတီႈၸႅၼ်ႉ မွၵ်ႈသၢမ်သီႇပၢၵ်ႇလႃ။ ပိၼ်ၸိူဝ်ႁွင်းလွႆၵွၼ်ႇ။ ပိၼ်ၶၢဝ်း တၢင်းလိုၼ်းသုတ်း တႃႇလဝ်ႈၵျႇလူင်။ ၵေႃႇႁွင်လူဝ် ၸိူဝ်ႁွင်းလွႆၸၼ်ႉဝႆႉ။ ႁွင်လူဝ်သီၽိူၵ်ႇၸၼ်ႉ သုင်မွၵ်ႈသိပ်းႁႃႈထတ်းသေ ၵၢဝ်မႆႉပူၵ်ႇမႆႉသၢင်းၵိုၼ်ႇဝႆႉ။ သမ်ႉသွႆႇယွတ်ႈၸေႃလိတ်းယွတ်ႈမုင်းဝႆႉ။

သမ်ႉလႆႈႁၼ်လွင်ႈတၢင်းၵၢၼ် ၵၢမ်ႇမုင်ႈမွင်းဝႆႉၸၼ်ႉ။ ႁူၼ်းလၢႆး လူင် လိူဝ်းမီးမႃႇမီးၸိူင်းတင်းလၢႆ ၵွၼ်ႁၼ်ၵၢဝ်ၵွင်ႈတီႈ ၸိမ်းလိူၵ်ႈလၢၼ် လေႃႉ။ မိူဝ်ႈၸၼ်ႉ လႆႈငိၼ်းသိင်ႁွင်ႈတင်ႈလင်းၵုႃႇသေ ပၼ်ၶိၵ်ႉတႃႇတိုတ်ႉ လၢၼ်လေႃႉ။ ၽူႈလွႆႈၽွင်ႈသေၵၢမ်ႇဝူႈ ၶဝ်ႈႁူမ်ႈပႃးလွမ်းလႆႈယူႇ။ ၵၢဝ်လေႃႉတၢင်ႇ ႁွမ်ႇဝႆႉၸွင်းႁၢင်သေ တိုတ်ႉၵၢဝ်ၽႆႇၽွင်ႈၽႆႇမၼ်း။ မိူဝ်ႈၸတႇ ပႃးမႃးတၢင်းၵၢၼ်

မီးႁွင်ၽႂ်းဢၼ်ႉ။ ႁူလ်းဢေႇ, ယူႇၵမ်းၶိူင်ႈသမ်ႉပႃးၵူႇ, ထိုင်ႈၽေႃႇပုၼ်ႉ။ ၽဵဝ် မႃးတီႈၵဝ်ႇၸိုၼ်း။ ႁူၼ်းၶဝ်ႈပွႆးၶဝ် ၽူႈလွႆၽွႆႉသေၵမ်ႇဝႃႈ ၶဝ်ႈပႃးလႆႈ ၽေႃႇ, ၵၼ်ၵမ်ႈလွင်ႈၽႂ်ႇမၼ်းသေ တိုတ်ႉလၼ်လႆႈ။ ပေႃးဝႃႈ ၵမ်ႇမီးၵွင်ႈတေႃႇယိပ်း လိူၵ်ႈၼႆႉ တေလႆႈပွႆႉဝႆႉၵမ်းၶိူင်ႈ။ ပေႃးမီးႁူၼ်းႁိူဝ်ႉမွႆႈ လၢင်းၵူႇပုတ်ႈတႅၼ်းလႆႈ ၵွင်ႈမၼ်း။ ၽူႈယိင်း ၸလႈ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ် ၵွၼ်ၵၼ်ပၼ်ၶိူင်း သႅင်ပေႃး ဢၼ်ႈလူင်ၵူႇ။ လိၼ်းသုတ်းၸတႉ လေႃႉတၢင်ႇႁွမ်ႇဢၼ်ႉ ၽဵဝ်မႃးတီႈၵၼ်မီး ဝႃႉႁွင်လူဝ်ဢၼ်ႉ။ ၵဝ်တိုတ်ႉမိူဝ်းလၼ်ဢၼ်ႉ ႁိူင်ၵူႇမွၵ်ႈ ၶိူင်ႈလူဝ်းမူင်း။ လဝ်ႈ ႁူႇသႅင်ႇ, သပ်းလႅင်းၶေဝႃႈ ၼႆႉႁၵ်းသၢင်ႇၶင်ႇ, ႁူၼ်း ၸလႈ ၽီ ႁိမ်ၶၢပ်ႈ တူဝ်လဝ်ႈသြူႇလူင်။ သူႉလၼ်ႇတီႇ, ဝူၼ်ႉလူဝ်ႈဝႃႈ ပေႃးၽေႃႇႁူၼ်းၶဝ်ပေႉၵူႇ, တေႁၵ်းႁိူဝ်ၼႆသေတႃႉ ၵမ်ႇပိၼ်လၢတ်ႈ ႁုၺ်ႈၽွႆႉႁိုႉလွမ်း။

* * *

မိူဝ်ႈလူင်းတူလ်း ၼွႆးသူၼ်မွၵ်ႇယဝ်ႉ ၵၢၼ်းတေမိူဝ်းၶဝ်ႈ ၼွႆးၵျေႃႇ ဢၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ လႆႈႁၼ် ၽူႈယွႆႇႁူၼ်းလူင်တၢႆး မွၵ်ႈသိပ်းပႆႇ လုၵ်ႉတီႈ ၼွႆး ႁွင်ႈလုမ်း လဝ်ႈႁူႇသႅင်ႇ ၵွၵ်ႇမႃး။ ဢေႈတႃၶဝ်ၵေႃႈ ၵမ်ႇလီ။ ႁူးပွၵ်ႈၸတႉ ၽူႈလွႆၽွႆႉသေၵမ်ႇဝႃႈ ပေႃးလုၵ်ႉတီႈႁွင်ႈလုမ်းမၼ်းၵွၵ်ႇမႃး ဢေႈၵီးတႃသိူဝ်း ဝႃႉႁူးၵေႃႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ ဝူၼ်ႉလွမ်း တေပိၼ်လွင်ႈသင်။ ႁိူလ်ၽွၵ်းတူ လွႆးလွႆးသေ ၶဝ်ႈၵူႇတၢင်းၼွႆးႁွင်ႈလုမ်းယဝ်ႉ ၵၢၼ်းလၢမ်းၶၢတ်ႈတူလ်း။ မိူဝ်ႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ ပႂ်ႇတၼ်းထၢမ်သင် လဝ်ႈႁူႇသႅင်ႇ, ထူလ်ႈလွႆလူင်ၵမ်းၶိူင်ႈသေ လၢတ်ႈဝႃႈ

“ၶဝ်မႄးတုၵ်းယွၼ်း မိူၼ်မိူဝ်ႈႁူးပွၵ်ႈယဝ်ႉဝႃႈ”

“သူၵေႃႈ ၵမ်ႇယွမ်းႁပ်ႉ ၵမ်ႇလွႆႈႁႃႉ”

သူႉလၼ်ႇတီႇၶၢင်ႈတေႃႇဢေႈၵၼ်တၢင်း လဝ်ႈႁူႇသႅင်ႇ။ ႁွတ်ႇၵႆႇသေ တဝ်ႉဝႃႉၶိူဝ်ၽိူၼ်မႂ်ႉသၵ်း။ လဝ်ႈႁူႇသႅင် ၵဝ်မိုဝ်းမၼ်းၶၢမ်ႈၽိူၼ်သေ မႄးႁႃ ယိပ်းမိုဝ်းသူႉလၼ်ႇတီႇ။

“သူၸွႆႈႁၵ်းပၢင်ဢၢမ်းၼႆႉတေႉတေႉ ၵမ်ႇလွႆႈႁိူဝ်”

လဝ်ႈႁူႇသႅင်ႇၵေႃႈ တင်းထၢမ်တင်းပွႆႉတူလ်း ယူဝ်တေလႆႈႁၼ်

တၢင်းယုမ်ႉ သူႉလၼ်ႈတီႈမႃး။

“ၸွႆႈၶိုတ်းယူႈ ၵၼ်ဝႃႈၼႆႉ သူၵေႃႈၸူႉယူႈ”

သူႉလၼ်ႈတီႈၶတႉၵမ်ႈလၢင်ႉယုမ်ႉ။

“ပွၵ်ႈမႃးတီႈၼႆႉယဝ်ႉၼႄ ၶဝ်းၵေႃႈၵမ်ႈၸွႆႈၶိုတ်း ပၢင်သွၼ်ႉမိင်ႈ ႁူပ်ႉ ႁူႈထိင်ႈၸင်ႈၵဝ်ႈ။ ႁူလ်းၸေႃႈ ပၢင်ၸၢမ်းၼႆႉၶတႉ ၵမ်ႈမိူၼ်ၵၼ်တင်း ပၢင်သွၼ်ႉမိင်ႈလူး”

“ႁူလ်းၵႃး ၶိုတ်းၶိုဝ်ၵေႃႈလီ သူတိုၼ်းပီၼ် မႃႈတေႈဝီႈ ၶဝ်းႁွလ်း။ ၽွႆၵမ်ႈထိင်လႆႈၶသႈ။ ပေႃးၵမ်ႈလူဝ်ႈၵေႃႈ ၶဝ်းၵမ်ႈၸွႆႈၶိုတ်း ပၢင်ၸၢမ်း ပီၼ်တၢင်းၵၢၼ်လူဝ်ႉၼႆ”

လဝ်ႈၵျႃႈသႅင်ႈ ၵိင်ၸိၵ်ႈတၢင်းလင်ၼႄ ၽႃင်ႉတူလ်းၸေႃႈသူႉလၼ်ႈ တီႈ။

“ႁွပ်ႈသင်ၸူႉၶၸႄႈ။ ပၢင်ၸၢမ်းယုၵ်ႉတၢင်ႈပီၼ် မႃႈတေႈဝီႈၼႆႉ လမ်ႈ လွင်ႈ တႃႈႁူၼ်းမိူင်းသီႈပေႉ ၶလႈ တႃႈၶဝ်းတေႉ”

သူႉလၼ်ႈတီႈ သိုပ်ႈလၢတ်ႈ

“ႁူၼ်းမိူင်းၶဝ် ၸွႆႈၶဝ်ႈပၢင်ပွႆး ၵၼ်လမ်ႈလွင်ႈ တႃႈလူဝ်ႉပၢၼ်သူ။ ၼႆႉပီၼ်သုၼ်ႈလႆႈသုၼ်ႈပီၼ်ၶဝ်။ ထိင်ႈသမ်ႉ တႃႈၶဝ်း ... တႃႈၶဝ်းၵေႃႈ တေ လႆႈမီးၶေႃႈမၼ်ႈၵိၼ်ႈ ၸွႆႈတင်းလၢႆၸူႉဝႃႈ ၶဝ်းတေလႆႈယူႈ ၶိမ်းၶၢင်ႈသူၵႃႈ တေႃႈလူဝ်ႉသုတ်းပၢၼ်ၼႆ”

လဝ်ႈၵျႃႈသႅင်ႈ ၵမ်ႈထၢင်ႈ သူႉလၼ်ႈတီႈ တေလၢတ်ႈမႃးလိူင်ႉၼႆ။ မိူဝ်ႈလဝ်ႉၶတႉ လဝ်ႈၵျႃႈသႅင်ႈ တိပ်းတတ်း တႃႈတေၵိုတ်းပိတ်ႈၽိူင်ႈထုင်းၸွႆး ၸၢင်ႈၸွႆးၶျေႃၵမ်ႈၸမ်။ သူႉလၼ်ႈတီႈၵေႃႈ ၵမ်ႉယၼ်လွမ်းမႃးတႃႈသေႈ။ လဝ်ႈ ၵျႃႈသႅင်ႈ ၵိူင်းတူလ်း ၵျႃႈတၢင်းၸူးလိင်း။ တူၼ်ႈၸွႆးလူင်တူၼ်ႈၸိူင်ႈ ၸူၼ်ႈၵွၵ်ႈ မွႆးမွႆႈဝဵႉသေ ၶိဝ်လိဝ်းငိဝ်းလူင်ယူႈတွႆႈလိတ်ႈ။ ၽိူဝ်ႈလူမ်းတၢင်းလၢၼ်း ပတ်ႉမႃး မွႆးတူၼ်ႈၸွႆးၶဝ် ၸိူင်ယွတ်းယွတ်း။ လဝ်ႈၵျႃႈသႅင်ႈ ၵၢၼ်းယူႈသဝ်း ၸွႆးလူဝ်ႉပၢၼ်မၼ်း ၸွႆးပီၼ်ပိူင်ၽိင်ႈႁွလ်း။ ႁူၼ်းမၢၼ်းႁူၼ်းမိူင်းၶဝ်ၶတႉ မီး

သုၼ်ႇလႆႈသုၼ်ႇပိၼ် ၵျီတ်းပၢင်ၸႅမ်း ပွႆးၽိူင်ႈထုင်း ၵၼ်ႁွင်ႉၵႂႃႇၵၼ် တင်း ပၢၼ်မိူဝ်ႈႁွၼ်ႇၸၼ်ႉ။ ပုၼ်ႈတၢႇ သူႉလၼ်ႇတီႇၶေႈ တေလႆႈမီးလွင်ႈပိုၼ်း ၽၢဝ်ႇ ပိၼ်တၢင်းၵၢၼ် ၵွႆႈတင်းလၢႆးႁူႉလွမ်း လွင်ႈမၼ်းပိၼ် ၸၢင်းၾႃႉ မိူင်း သီႇပေႃႉ။

ၸဝ်ႈၵျႃႉသႅင်ႇ ႁွင်ႉၵၢဝ်လိင်ႇၸၢႉ ၵေႃႉပွႆႉယူႇတီႈၽၵ်းတူ ႁွင်ႈလုမ်း ၸၼ်ႉ။

“ၸေႈ ... ၵူႈႁွင်ႉႁူၼ်းထဝ်ႈလိူဝ်းၸၼ်ႉ မႃးၸိုၼ်းတီႈလုမ်းၵဝ်ၶလႈ။ ၵဝ်မီးၵႂၢမ်း ၵၼ်ၸႂ်ႈသင်ႇထိင်ႈၸႂ်”

ၸဝ်ႈၵျႃႉသႅင်ႇ ၸိုၼ်းဝႆႇလူး သူႉလၼ်ႇတီႇ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၸႂ်ႈႁူႉၶလႈ မိုၼ်းတၢ ပွႆႉထွမ်ႇ ၸဝ်ႈၵျႃႉသႅင်ႇ တေတိုပ်းတတ်းလိူင်ႉႁိုဝ်။

“ႁဝ်းလိူၵ်ႈလၢႆးႁဝ်ယဝ်ႉယဝ်ႉ။ ၵိုမ်း ... ၵမ်ႇႁဝ်ႈ။ တီႈတေႉ သူ ၵျီတ်းႁွႆႈႁဝ်ႁဝ်းလိူၵ်ႈလၢႆးၶႃႈႁွၸ်းၸၢင်ႇၵဝ်ႇ”

ၽိူဝ်ႇၸဝ်ႈၵျႃႉသႅင်ႇလၢတ်ႈယဝ်ႉၶေႈ မၢၵ်ႇတၢသူႉလၼ်ႇတီႇ ႁိုဝ်ႈ သႂ်ႇမႃး။ ႁွပ်ႈၶေႃးတိုပ်းတတ်း ၸဝ်ႈၵျႃႉသႅင်ႇၶလႈ သူႉလၼ်ႇတီႇၶေႈ ႁၢၼ်ႉ ၵႂ်ႈႁဝ်ႇ။ ၸဝ်ႈၸေႃးတီႈ လူင်ပွင်ၵိုင်ႈမိူင်းႁူမ်ႈတုမ်းမိၼ်ႇမၢႇၶဝ် ႁူးထၢၼ်ႈ ထၢၼ်ႈၶလႈသင်၊ ႁူၼ်းမိူင်းမိၼ်ႇမၢႇတင်းမိူင်းပတ်းပိုၼ်ႉၶလႈသင် တေလႆႈႁူႉ ငိၼ်းပိၼ်တၢင်းၵၢၼ် လွင်ႈသူႉလၼ်ႇတီႇ လႆႈထုၵ်ႇယုၵ်ႉတၢင်ႇ ပိၼ်ၸၢင်းၾႃႉ မိူင်းသီႇပေႃႉ ၸႂ်ယဝ်ႉ။ မၼ်းတေၵမ်ႇလႆႈလွမ်မႂ်ႈၵႂ် တၢႇလူဝ်ႉပၢၼ်မၼ်း မိူဝ်း ၸေႈယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈႁူးပွၵ်ႈ ပေႃးၸမ်ႈလိူဝ်းၵၼ် ၸဝ်ႈၵျႃႉသႅင်ႇ ၵွၵ်ႇတၢင်းႁဝ်ႇ ၸၼ်ႉ ဝူၼ်ႉတွႆႈဝူၼ်ႉၸိူဝ်ႈ ထၢင်ႇတွႆႈထၢင်ႇၸိူဝ်ႈသေ ၸၢင်းၵမ်ႇလပ်းလႆႈသေ ၸမ်ႈ။ ပေႃးဝၢႈ လႆႈထုၵ်ႇယုၵ်ႉတၢင်ႇပိၼ် ၸၢင်းၾႃႉ မိူင်းသီႇပေႃႉ ပိၼ်တၢင်း ၵၢၼ်သေ ၸဝ်ႈပႃးၸွႆႈသိၼ်ႈၸေႃႇသႅင်တိုၼ်းၸမ်း မိူင်းသီႇပေႃႉယဝ်ႉၸႂ်ၶတႃႉ တၢင်းလႆႈၸုလ်ႉႁၼ် ၸင်ႇႁူၼ်းတၢင်ႇလၢတ်ႈၸေႃးၽိူၵ်ႇ ၵေႃႉၵမ်ႇၵိဝ်ႇၸွင်ႈၵၼ် တင်း ႁေႃသီႇပေႃႉၸၼ်ႉ တေၽိူင်ႉႁႃႇႁဝ်ႇယူႇယဝ်ႉ။

ဝၼ်းၸၼ်ႉ ပိၼ်လူဝ်ႈၸွႆးလိုၼ်သိပ်ႇထိမ်ႇပိုဝ်ႇ။ ဝၢႆးသေၸၼ်ႉ ႁူၼ်း ၸွႆးႁေႃတင်းလၢႆ ၵွႆႈႁိုၼ်ႇဝႆႉႁူးၶေႃ။ မေႃၵႃႇလႃး □ႁႃႇပႃႉႁၢၼ်ႇ လိူၵ်ႈလိူၼ်

လိၵ်လွင်ႈ 11 ၶမ်ႈ တႃႇၵျွတ်းပၢင်ၸၢမ်းယုၵ်ႉတၢင်ႇပဵၼ်ၸၢင်းၽျႃႉ။ ယွၼ်းထၢမ် ဝၼ်းတီႈႁိုတ်ႇ၊ ယၢမ်းတီႈႁိုတ်ႇ၊ ၵွင်ႈတီႈႁိုတ်ႇ သူႉလၼ်ႇတီႇသေ တမ်ႈလမ်း ဝၼ်း[1] တၢၵ်ႈၵဝ်လွမ်းလီင်ႉလၢဝ်ၶဝ်ဝႆႉ။

ၼႆၶလႈ တၼ်းလႆႈၶၢဝ်းယၢမ်း တႃႇၵျၢင်ႈၵျွၼ်း မွၵ်ႈသွင်လိူၼ် ႁွလ်း ယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ လင်ႇတိပ်းတတ်းဝႃႈ ၼႆႉပဵၼ် ပွႆးၵၼ်ႁူၼ်းမၢၼ်ႈႁူၼ်း မိူင်း ၵျွတ်းတႃႇႁူၼ်းမၢၼ်ႈႁူၼ်းမိူင်း။ ႁွပ်ႈၼႆ ၶႆႈလွႆဝႆႉဝႃႈ ထေၵမ်ႇၵျပ်ႉမွၵ်ႇ ႁူၼ်းတၢင်းၸွၵ်ႈ။ ထေႃႉၶတႉ ထေပွင်ႇၶၢဝ်ႇပၼ်ႁွလ်းယဝ်ႉၼႆ။ ၵိဝ်ႇလိူလ်ႈ တႃႇလတ်းၵျွတ်းပွႆးၼႆႉ ပူင်ၵျွႈၵႃႈမၢတ်ႈ ၽျႃႇလတ်းၵျွတ်းပၢင်ပွႆး ပွင်သၢင်ႈတင်း သိင်ႈ။

ႁူၼ်းႁႃႉၶၢသိင်၊ ႁူၼ်းထေႃးၽိၼ်ႇလၢႆႈ၊ ႁူၼ်းယိပ်ႉၸူဝ်း၊ ႁူၼ်းလွႆႈ သၢင်ႈၽျႃႇၵျပ်ႉၶိၵ်ႇလိင်ႉလူ တၢင်းပုၼ်ႉဝိင်းလိူဝ်ႇၶဝ် မိုၼ်ႈမႃးၽိဝ် ထျေသီႇထေႃႉ သေ ၵျူပ်ႉထူပ်းသူႉလၼ်ႇတီႇ။ ၵျွင်ႈလူင်ၼွႆးၵၢင်ထျေႃၵျေႈ ပဵၼ်ႁူႇၸင်ႇ ၵျွင်ႈၶၸ ၽီမိုဝ်းပႆးမွၼ်းႁူးလိူဝ်ႉႁူးယၢင်ႇ။ ႁူၼ်းမၢၼ်းၶဝ် ၵဝ်ၸူဝ်းလၢႆႈၶဝ်၊ ၸူဝ်း သူလ်ႇၶျိူႇထူဝ်း[2]ၶဝ် ပႆးၶၸိူဝ်တၢၼ်းသိူဝ်းလိင်လူင်။ ႁူၼ်းႁႃးလႃးႁႃႉသိင် ၵျေႃႉၵျၢမ်ႉသုင်သုင်ၸၼ်ႉသမ်ႉ ၸင်ႈတီႈလႆႈငဝ်းလိင်းလီလီသေ ၵဝ်သိင်လိင်၊ လိင်ႇ လိူဝ်းလိူမ်ႈမၢပ်ႈမၢပ်ႈဝႆႉၸၼ်ႉ ပႆးၶၸွႆးပၢၼ်ႉၵၼ် သိူဝ်ႇဝႆႉၶတ်ႈတီႇ ပႃႇ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ငူပ်ႉငီႉတင်းၸၼ်ႇတႃႇသေ လိူၵ်ႈသိုဝ်ႉၵဝ်သိင်ၵၼ်လီ တီႈသုတ်း။ မၼ်ႈၶတ်ႈတီႇပႃႇ ၵၼ်ၵူၼ်ႈၸူၼ်းတီႈသုတ်း။ မၼ်ႈၽိၼ်ႇ ၵၼ် ဝိပ်ႇယၢင်ႇၶိုၵ်ႉတီႈသုတ်း။ လၢႆႈၵၼ်ၸူၼ်းတီႈသုတ်း။ လၢႆႈဝိင်းလိူဝ်ႇၸၼ်ႉ တိူဝ်းၸျေ၊ တိူဝ်းၸၵ်းသေ လၢႆႈမိူင်းတႆး။ လၢႆးလွၵ်းမၼ်းၵျေႈ ၶဝ်ႈတိၼ်ၶဝ်ႈမိူဝ်း ၸျေႇၶလႈ ၸိူင်ႈဝၼ်းလွႆႁွလ်းထေႃးၵွၵ်ႇလႆႈ သွင်ပိၵ်ႉႁွလ်း။ သူႉလၼ်ႇတီႇ လိူၵ်ႈသိုဝ်ႉၵဝ်သိၼ်ႈတူင်ႇလၢႆႈ သီၶၢဝ် ၵၼ်ပႃးလၢႆးမွၵ်ႇသီၶွင်ႇ တင်း သီလိူင် လၢင် တႃႇၸူင်ႈမိူဝ်ႈဝၼ်းပွႆးယုၵ်ႉတၢင်ႇပဵၼ်ၸၢင်းၽျႃႉ။ မိူဝ်ႈလုၵ်ႉတီႈဝိင်းလိူဝ်ႇ ယိပ်ႉသူင်ႇသိူဝ်ႈၸူဝ်းမႃးၸၼ်ႉ လင်ႇလႆႈၵျူႉ သိၼ်ႈတူင်ႇလိူဝ်ႉၼႆၼႆႉ သၢမ်သီႇ သိပ်းပီးမိူင်းလင်ႇ ထေႃးၵွၵ်ႇလႆႈၸိူင်ႈၽိုၼ်။ ၵျၢင်းလီထေႃႉထေႃႉ။ ထေလႆႈ

---

[1] ဇာတာ

[2] ရွှေချည်ထိုး

ဢုင်ႈတင်းသိူဝ်ႈၼႅၼ်ယၢဝ်း။ လႆႈႁၼ်တၢင်းႁၢင်ႊလီတူဝ်မိင်းဝႆႉလီလီ။ သႂ်ႇႁၢင် တိၼ်သိၼ်ႈယၢဝ်းယၢဝ်းဝႆႉ။ မိူဝ်ႈလၢမ်းဢုင်ႈတူလ်းဢၼ်ၼႆႉ သူႉလၼ်ႉတီႈ တူၵ်း လွင်ႈႁူၺ်ႉ။

"မူလ်း … မႃးၵမ်းဢိူင်ႈလူး။ ၵဝ်တူင်ႉပေႃးၵမ်ႇလႆႈယဝ်ႉ။ ၵပ်ႉၵေႃႈ ၵပ်ႉ။ တိၼ်မၼ်းၵေႃႈယၢဝ်း။ ဢုင်ႈသိၼ်ႈလိူင်ႉၼႆႉၵေႃ ၵဝ်တေႁဵတ်းႁိုဝ်ပႆတၢင်း"

"လႆႈယူႇႁႂ်းလဝ်ႈၼမႈ။ တေလႆႈၽိူၵ်းပႆတီႈၶႃႈၵေႃႈ"

ၵွၼ်ႇယိင်းယူႇလမ်မၼ်း တင်းလၢတ်ႈတင်းသွၼ်ပၼ် လႄးပႆတၢင်း ယၢင်ႈတိၼ်ႁိုႇႁိုႇဢၼ်ႉ။

"ဢၢင်းၽႄႈမၢၼ်ႊၶဝ်၊ ဢၢင်းၽႄႈမိူင်းသီႇပေႉၶဝ်ၸတႉ ပေႃးဢုင်ႈ သိၼ်ႈလိူဝ်ႉၼႆႉ လႆႈပႆလိူင်ႉၼႆႁႂ်းတီႈၶႃႈၵေႃႈ"

"ၵဝ်ၵၢမ်းလႃႈ။ သိူဝ်ႈၶူဝ်းၵၼ်ၵပ်ႉတၢၼ်ႇၼႆႉၼႆႉ ဢွၵ်ႈသေ ဢင်ႈ ဝႆႉၼိမ်ၼိမ် ၶဝ်တေလၢင်ႊႁဵတ်းသင်လႆႈ"

သူႉလၼ်ႉတီႈ လၢမ်းဢင်ႈတူလ်း ႁၼ်ႈတႅတ်ႈၼႅတ်ႈ ႁၼ်ႈမီးသလေႇ။ သိၼ်ႈတူင်ႇၼႆႉ မႅင်ႈႁူၺ်ႇသေ ငိၼ်းသဵင်ဝႃႈ ၽိဝ်ႊ ၽိဝ်ႊ ၼႆၸလႈ မိူဝ်ႈလုၵ်ႉ မိူဝ်ႈဢင်ႈဢၼ်ႉ တေယၢပ်ႇဝႆႉ။ ႁွပ်ႈၼႆႉမူလ်းလႆႈငူပ်ႉငီႉၵၼ်တင်း ၵူၼ်းယဵပ်ႉ ၶူဝ်းၶဝ်။ လႆႈၶႂ်ႊသေၶဝ်ဝႃႈ ၵေႃႉတေဢုင်ႈၼႆႉ ပဵၼ်ၵူၼ်းယူးရူပ်ႉၵေႃႉဢိူင်ႈ။ ၵမ်ႇလွင်ႈ ဢၢင်းယိင်းတႂ်း ၵေႃႉလၢင်ႊပႆလႆႈမိူၼ်မႅဝ်းၵွၼ်ႇတူဝ်ဢိူင်ႈ။ ႁွပ်ႈၼႆႉ ႁွႆးယဵပ်ႉမၼ်း တေလႆႈၵိုမ်းၼႆယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈၵႃႈမၢတ်ႈၽႂ်ႇႁၢင်ႈၶဵၼ်းပၢင်ပွႆး ၸုၼ်ထုၼ်း မႃးၶဝ်ႈႁၼ်လဝ်ႈ တီႈၵေႃ မိူၼ်ၵူႊဝၼ်းဢၼ်ၼႆႉ သူႉလၼ်ႉတီႈထၢမ်မၼ်း။

"လႆႈႁပ်ႉမွၵ်ႇမွၵ်ႈလႂ်ၵေႃႉယဝ်ႉယဝ်ႉလႃႇ"

"ႁႃႈပၢၵ်ႇၵေႃႉယဝ်ႉတီႈၶႃႈ"

ၶႂ်းလွင်ၸုၼ်ထုၼ်းၵေႃႈ လွမ်ႁူႉဝႆႉ လွင်ႈသူႉလၼ်ႉတီႈ တေလွင်ႉတိူဝ်း ႁပ်ႉမွၵ်ႇထိူင်ႈ ၵၼ်ဝႃႈဢၼ်ႉ။

“တေလႆႈမွၵ်ႇပိူၼ်ႈထိင်ႈၼႆႈ။ ႁူၼ်းၵမ်ႈၼမ် လၢတ်ႈဝႃႈ ၶဝ်ၵမ်ႇပႆႇ လႆႈႁပ်ႉလိၵ်ႈမွၵ်ႇၼႆလႃႇ”

“ၶႃႈၶႂ်ႈၶေႃယွၼ်းမႃႇတေႇဝီႇၶႃႈၵေႃႈ။ ၵၢၼ်ၸိူဝ်းၼႆႉ ဝႆႉတႃႇၶႃႈ ၸတ်းပၼ်ႁွလ်းတီႈၶႃႈၶေႃႈ။ ႁူၼ်းၸိူဝ်းၶႂ်ႈလႆႈလိၵ်ႈႁပ်ႉမွၵ်ႇၼၼ်ႈ ၸွမ်းလင် ၶႃႈဝႆႉၼၼ်ႉ မီးၵၢၼ်ႇႁူဝ်ၺိုင်တီႈၶႃႈၵေႃႈ။ ၼွင်းပၢင်ၼမ်းယုၵ်ႉတၢင်ႇပဵၼ် မႃႇတေႇဝီႇၼၼ်ႉ မီးၵွင်ႈတႃႇၸၵ်ႇႁႃႈပၢၵ်ႇႁွလ်းတီႈၶႃႈ။ ႁူလ်းၵႃး မီးၶပ်းမႆၢ ႁၢႆးၵၢၼ်တၢင်ႇၵၼ်တင်းၼမ် ၸီတ်းဝၼ်းၸီတ်းၶိုၼ်းၼၼ်ႈ ၶဝ်တေမူၼ်ႉ သိူဝ်းယူႇႁွလ်းတီႈၶႃႈ”

“ၵၼ်သူလၢတ်ႈၼၼ်ႉၵေႃႈ ၸွင်ႈယူႇလႆ”

သူႉၸၼ်ႇတီႇ ၶႆႈၸွင်သေၸင်ႇလၢတ်ႈ။

“သူတူလ်းတူလ်းၵေႃ ၶိုင်ႁူႇႁွလ်းလႃႈ”

ၼွင်ႉၵၢတ်ႇၼွင်ႉသႃးၼလႈသင်၊ တီႈႁၢၼ်ႉယိုဝ်ႉဝၢၼ်ၼလႈသင်၊ တီႈ ၵၢၼ်ႇတီႈႁၢင်းၼလႈသင်၊ တီႈၶိူၼ်းတီႈယေးၼလႈသင် ႁူၼ်းမိူင်းသီႇပေႉၶဝ် ၵွၼ်ၵၼ်ၵုပ်ႇၶႅၵၼ် လွင်ႈပွႆးယုၵ်ႉတၢင်ႇပဵၼ်ၼၢင်းၽႃႉလွၼ်ႉလွၼ်ႉ။ ၵွၼ် ၵၼ်ဝႃႈ ၽွင်တေလႆႈထုၵ်ႇႁပ်ႉတႃႇၶဝ်ႈႁူမ်ႈပၢင်ပွႆး။ ၽႃႉၽီၶဝ် ၽွမ်ႉၵမ်ႇၽွမ်ႉ။ ၼၢင်းၽႃႉ တေၼုင်ႈၸူဝ်းသင်။ ၵၼ်ၶဝ်လူမ်းသိူဝ်းသေပိူၼ်ႈၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈၽႃႉ လူင်ၶဝ် ပွႆႇဝၢင်းပၼ် ၶွႆႈၶဝ်ၸတ်းၸီတ်းပွႆးလူင်ၼႆႉယဝ်ႉ။

ၸီတ်းၼႆသေ ၽီဝ်မႃးလိူၼ်ၼူဝ်ႇဝီမ်ႇပွႆႇ။ မူဝ်ႈၵၢင်ၼွႆ ပၢင်ႇသိူင်ၶိူင် ၼွႆၼိူင်ႈၼၼ်ႉ ၼွင်ႉႁေႃမွႆႇ သီႇပေႉၶတေႃႉ ႁၢင်ႈၸီၼ်းတူဝ်ႈတၼ်းဝႆႉ တႃႇ ပၢင်ၼၢမ်းယုၵ်ႉတၢင်ႇၼၢင်းၽႃႉယဝ်ႉ။ ၼွင်ႉၸွင်ႈလူင်ၵၢင်ႁေႃ ပေးၽီဝ်ႈသိမ်း ဝႆႉမူတ်းမူတ်း။ ၵဝ်တၢၼ်းသိူဝ်းၼေၼေသိူဝ်ႇဝႆႉ ၼိူဝ်ပိုၼ်ႉမႆႉသၵ်း။ ႁူႇၶမ်းလူင် ၵၼ်သိမ်းဝႆႉ လႆၢပီးမိူင်းၼၼ်ႉၵေႃႈ ၶိုၼ်းၵဝ်ၵွၵ်ႇမႄးသေ ႁၢင်ႈဝႆႉၼွင်ႉၵၢင် ႁေႃ။ ၵဝ်ၽေႃႈႁွပ်းၶတ်ႈတီႇပႃႇ သီလႅင်တမ်းဝႆႉ ၼိူဝ်ႁူႇၶမ်းၼလႈ လီၶႂ်ႈႁူႇၼင်ႈ ၵေႉယဝ်ႉ။ ၸဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇ ႁူႇထတ်းတူလ်းႁူႇၶမ်းသေ ၸွင်ႉၶႃႈႁၢပ်ႇၵၼ်ၶုၼ် ၶဝ် ပူတ်းပီတ်ႈလွင်ႈပဝ်းသီႇလူင်ႇ ၸိူဝ်းပၵ်းဝႆႉတီႈၸိင်ႇႁူႇၶမ်း။ မၼ်းလၢတ်ႈ ဝႃႈ လွင်ႈပဝ်းၸိူဝ်းၼႆႉ လီပ်ႈၵၼ်တင်းၵေႃၶမ်း ၵၼ်ၸဝ်ႈပူႇၶဝ် ၸဝ်ႈၶုၼ်

သိူင် ၵေႃႉသၢင်ႈဝႆႉဢၼ်ႉ။ ၵမ်ႉလိပ်ႈၵၼ်တင်း ၶေႃႈမႂ်ႇၼႆယဝ်ႉ။ ၶေႃႈၶမ်းလူင် ဢၼ်ႉၸတႃႉ လႆႈထုၵ်ႇသိုၵ်းၵမ်ႉၽႃႈလူင် ယႃႇလီဝ်ပိတ်ႈယဝ်ႉယဝ်ႉ။

ပၢင်ၸႃမ်းၸတႃႉ တေၸတႃႉဝႃးဝၼ်းၸိူင်ႈမူင်းသေတႃႉ လီမ်မိူဝ်ႈၵၢင်ၼႂ် လဝ်ႉ ၶိူၵ်ႉၶဝ်ပေႃးၽိူဝ်မႃးတင်းၸမ်ၸလႈ လုမ်းၽႂ်ႇႁပ်ႉၶိူၵ်ႉၶဝ် ၵဝ်သိူင် မူၼ်းမၼ်းလႅဝ် ၸလႈ တၢင်းၵိၼ်တၢင်းယိူမ်ႉ ႁပ်ႉတွၼ်ႈလိူင်ႉလူ။ ၵၢင်ၼႂ်သိပ်း မူင်း သူႉလၼ်ႉတီႈ လႆႈၸတႃႉတိူင်ႉႁၢင်ႊႁၢင်ႈမိူင်ႈ။ မူလ်း၊ လိူဝ်းပိၼ်လုၵ်ႈပီႈ လုၵ်ႈၸွင်ႉ လဝ်ႈၵျုႉသိူင်ႉၶဝ်၊ မေးၸၢင်းလဝ်ႈၸေႃႈတီႈလူင် မိူင်းသီႉပေႃႉၶဝ် မႃး လွႆႈတိူင်ႉႁၢင်ႊပၼ်။ ၵီဝ်ႉလိူလ်ႈ ၶူဝ်းၸုင်ႈတၢင်းမႆႊၸလႈသၼ်၊ ၵီဝ်ႈသိူင်ငိုၼ်း ၶမ်းၸလႈသၼ်၊ လၢႆးႁၢင်ႈမိူင်ႈလွၵ်းႁူဝ်ၸလႈသၼ် ၶဝ်ႁူႊၵေႃႉ ၽၢင်ႉတူလ်းပၼ် ႁူဝ်ယွႆႈႁူဝ်ယိူမ်း။ ၵဝ်ၽိူၼ်ႉမတ်ႉႁတ်ႉ ၸင်ႉသိူဝ်ႈႁွင်းတၢင်းၸႂ်း။ ႁတ်ႉၼွႆႈၵပ်ႉ ၸင်ႉၵႊပိၼ်လႆႈ။ ၸၢင်းယိင်းတၢႆးၶဝ်ၼႆႉ ၵမ်ႉၼႂ်ႈၼွႆႈတဝ်ႈၸူမ်းၶဝ်ပီၵွၵ်ႉဝႆႉ။ ၶတ်းလွႆၼွႆႈၽိပ်ႉၽၢပ်ႈဝႆႉၸင်ႉၵႊပိၼ်လႆႈ။ ၶူၼ်ႁူဝ်သူႉလၼ်ႉတီႈ ၵၼ်ယၢဝ်း ထိုင် တွင်ႉၸွင်ႈၸဵၼ်ႉၵေႃႈ လိမ်ႉ၊ ၽၵ်ႈ၊ လွၵ်းၸလႈ ပေႃးၶိူင်ႈပေႃးလီပ်းမႃး။ ႁွပ်ႈၼႆ သူႉလၼ်ႉတီႉႁွင်ႉဝၢႈ ပေႃးတေသိုပ်ႉၶိတ်းၼွႆႈလီပ်းယူႉၼႆၸတႃႉ တေလႆႈ ၵီတ်းၶူၼ်ႁူဝ်ပိတ်ႈႁွလ်းယဝ်ႉၼႆၸလႈ ၶဝ်လင်ႉယွၼ်ႉယွမ်းၵျုႉ။

ႁိူင်သၢမ်လူဝ်ႊမူင်းယဝ်ႉလင်ႉ ၵၢၼ်တိူင်ႉႁၢင်ႊ ၵၼ်ၼွႆႈၸၢင်းယိင်း ၶိုတ်းၵၢပ်ႈၶိုတ်းပၢၼ်ၵေႃႉၸိူင်ႈ လိၵ်ႈလၢႆးပိၼ် လဝ်ႈယိင်းၽႃႉ ၸႂ်းၵႃႈပုမ်ႉၵျုႉ ယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၶဝ်ႈတူလ်းၸႂ်းလမ်ႊႁၼ်သၢမ်ၸေႃႈၸဵၼ်ႉ သူႉလၼ်ႉတီႈ ၵမ်ႉယုမ်ႉ တူဝ်မၼ်းလႆႈသေၵိတ်း။ ၵဝ်သိူဝ်ႈၶူဝ်းသီၶၢဝ် ၵၼ်ၵဝ်သီၸွင်ႉသီလိူင် တင်း ႁၢင်ႊၸူၵ်ႉယုင်းႁၢင်ႈမိူင်ႈဝႆႉၸဵၼ်ႉ မတ်ႉဝႆႉၸလႈ ၵပ်ႉၵိၼ်းဝႆႉတင်းတူဝ်။ ၽေႃႈ ပႃႉမႃႉ သီၸွင်ႉၸဵၼ်ႉၵေႃႈ ႁၢင်ႈမိူင်ႈဝႆႉတင်းႁၢင်ႊၸူၵ်ႉယုင်းဝႆႉ။ သၢႆၶေႃးသိူင် လူင်ၵေႃႈ ႁိူဝ်ႈမၢပ်ႈလူင်ဝႆႉတင်းသီၶမ်း။ လွၵ်းႁူဝ်မၼ်းၵေႃႈ ပိၼ်ဝီပ်ႉယၢင်ႉ မိူဝ်ႈႁွၼ်ႉ။ ပၵ်းဝီသိူင်လိင်ႉ တင်း လွင်ႈသိူင်လိင်ႉၸလႈ တိူဝ်းၶိုၵ်ႉၶမ်ႉမႃးထိူင်ႈ။ ပေႉႁူ၊ ဝိၼ်မၢဝ်ႉ၊ မွင်းႁူလ်းၶဝ်ၵေႃႈ ႁိူဝ်ႈမၢပ်ႈဝႆႉ။ သူႉလၼ်ႉတီႈ မိူၼ်ႉတူလ်း ငဝ်းမၼ်း ၸႂ်းလမ်ႊ။ ၽၢင်ႁၢင်ႊၸၢင်းယိင်းၽိူင်ႈၵွၼ်ႉ ၵေႃႉမီး တၢင်းသူင် ႁွပ်ႈၵၢၼ်းၶိုၼ်ႈလွႆ၊ ၵေႃႉယၢမ်ႈၵဝ်လိူင်ထိပ်ႉလူင် ၵူႈၶဝ်သေ ၶိုၼ်ႈၶိူၼ်းမႃး ၸဵၼ်ႉ ၵမ်ႉလၢင်ႊႁျႁၼ်ၸႂ်းလမ်ႊယဝ်ႉ။

လႆႈယူႇဝႆႉၼင်ႈၶွင်ႇၼၼ်ႉ ၶိူမ်ႇလူမ်ႈလွင်ႈဝႆႉယူႇၸလႄႈ ၵမ်ႇႁတ်းၵွၵ်ႇ တၢင်းၼွၵ်ႈ။ ၼၢင်းၽြႄႉၵေႃႉလႆႈႁၼ် ၼင်ႈလမ်ႉၼၼ်ႉ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၵမ်ႇလွင်ႈ ၼၢင်းၽြႄႉၵေႃႉၼိူင်ႈ။ ပဵၼ်ယိင်းၵွၼ်ႇၵေႃးသတြီးယွႆး ၵေႃႉၼုင်ႈသိူဝ်ႈၼူဝ်း မၼ်းၽိူၼ်ႇၽိူင်ႈသေၽိူဝ်ႉမႃး တႃႈၶိူဝ်း တႃႈၵုင်ႈ ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ပေႃးၵမ်ႇၼွႆႈ ယုမ်ႇလႆႈယဝ်ႉ။ သူႉလၼ်ႉတီႇ ၶတ်းလွႆႈၶိူႉတူဝ်မၼ်းၼိုၼ်းလႆႈမႃးၸလႄႈ လင်ႇ မီးလွင်ႈႁတ်းႁၢၼ်မႃး။ လင်ႇယုမ်ႇယမ်တူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႇမႃးၼိုၼ်း။ တၢင်းၶုလ်ႉႁၼ် လၢၵ်ႇလၢႆး လိူဝ်းလႆႈၶိူပ်ႉ မိူဝ်ႈလႆႈလွမ်းလဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇၼၼ်ႉ ပွၵ်ႈၼၼ်ႉၵေႃႈ ပႃး ၵၼ်ၼိူင်ႈ။

မူလ်း ၵျူႇလွမ်တူလ်းငဝ်းလၢႆးတၢင်းၼွၵ်ႈသေ ၼိုၼ်းမႃးလၢတ်ႈ

“လဝ်ႈတေႃႇလူင်ၸတႉ ႁၢင်ႈၶိူၼ်းတူဝ်ႈတၼ်း မီးဝႆႉတၢင်းၼိူဝ်ယဝ်ႉ။ ထုၵ်ႇလီၸတႇပၢင်ၼၢမ်းယဝ်ႉၼၼ်ႉတီႈၼႂ်းၼေႃႈ”

ပေႃးငိၼ်းၵျၢမ်းၼေႃႈၼၼ်ႉ ၵႅၼ်သူႉလၼ်ႉတီႇ ပေႃးၵိုတ်းၵျူႇၵမ်းလိူဝ်။ ပေႃးၵွၵ်ႇၵျူႇတၢင်းၼွၵ်ႈၵေႃႈ မၢၵ်ႇတႃႁူးပၢၵ်ႇၵူႈ တေပၵ်းတူလ်းမၼ်းယဝ်ႉ ၸလႄႈ မၼ်းလွမ်ၵူဝ်ဝႆႉ။ လိူတ်ႇလိူၼ်ၼူဝ်ႇဝိမ်ႇပွႆႇၼၼ်ႉ ႁိူတ်းၶိူႈၼင်ႈၶွင်ႇၵုၼ်ႇဝႆႉ သေတႃႉ ပႆတိၼ်ပႆမိုဝ်း သူႉလၼ်ႉတီႇ ပေႃးလၢင်ႈဝႆႉယဝ်ႉ။

“မူလ်း ... တူလ်းပၼ်လီလီလူး။ ၸိမ်ႉလိပ်ႈယူႇၼေႃႈ”

သိင်သူႉလၼ်ႉတီႇ ၵၼ်ထၢမ်တေႃႇမူလ်းၼၼ်ႉၵွလ်းၵေႃႈ ပေႃးၶွႆႈသၼ်ႇ ဝႆႉယဝ်ႉ။

“လဝ်ႈၸမႈ ႁၢင်ႊလီမိူၼ်လိူၼ်မိူၼ်လၢဝ် ၼိူဝ်ၽြႄႉၵၢင်ႁၢဝ် တီႈၼႂ်း ယဝ်ႉၵေႃႈ”

မူလ်းလၢတ်ႈမႃးလိူင်ႉၼၼ်ႉၸလႄႈ သူႉလၼ်ႉတီႇ ၵမ်ႇမၼ်ႈလွင်ႈၵႃးၶိူဝ်ယဝ်ႉ။ လဝ်ႈပီႈၼၼ်ႉတႃႇ လုင်မိူဝ်း သူႉလၼ်ႉတီႇ ၵွၼ်ၵျူႇတီး လဝ်ႈၽြႄႉလူင်။ ပေႃး လဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ ႁၼ်သူႉလၼ်ႉတီႇၵေႃႈ မိူၼ်ႉမိုင်ၵျူႇၵမ်းၼိူင်ႈ။ ပၵ်းတႃႇတူလ်း မိူၼ်ၵမ်ႇယၢမ်ႈႁၼ်ၵၼ်သေပွၵ်ႈ။ ၶၢဝ်းမိူၼ်ႉတူလ်းဝႆႉၼၼ်ႉ ၶိူင်ပေႃးတၢၼ်ႇၼိူင်ႈ လူဝ်းၼိူင်ႈလၢတ်ႈယဝ်ႉ။ ၽိူဝ်ႇၶိူႉတူဝ်မႃး လင်ႇလၢတ်ႈဝႃႈ

“ပိၼ်ၼၢင်းၽီၼွၼ်းၽၼ်တေႉယဝ်ႉဝႃႈ။ သူပိၼ်ၼၢင်းၽီၶႂၼ်ႇ တႃႇ ႁဝ်းယဝ်ႉ”

လဝ်ႈၵႃႇသိင်ႇ လုင်မိုဝ်း သူႉလၼ်ႇတီႇ လူင်းမႃးတၢင်းတွႆႈ တီႈၸၵ်ႇ ၸဝ်ပႂ်ႉဝႆႉ။ လဝ်ႈၵႃႇသိင်ႇ ၼုင်ႈသိူဝ်ႈၸူဝ်းတၢင်းသီၸၢဝ် ၶဝ်လႆႈယိပ်ႉဝႆႉ။ ၸၼ်းႁူဝ် သမ်ႉပိၼ်သီၸွင်ႇ။ တီႈၶေႃးသိူဝ်ႈတၢင်းၼွႆးၼတႉ သွႆႇမၵ်ႇတုမ်ႇ သိင်လိင်ဝႆႉ။ လႆႈႁၼ်ၸူဝ်းၼုင်ႈတၢင်းမႆး သူႉလၼ်ႇတီႇ မီးသလေႇၼႄႇၼလႈ ၸၵ်ႇလိူဝ်းမႃး ၸဝ်ႈပွႆးတင်းသိင်ႈ ၶႂၼ်ၵၼ်ယွင်ႈယေႃး။ မိူဝ်ႈလဝ်ႈၵႃႇသိင်ႇ ၶႂၼ်သူႉလၼ်ႇ တီႇ လတ်းၽၢၼ်ႇၼွႆးၵၢင်ပီႈၼႂင်ႉၸၵ်ႇ လႆႈငၼ်းသိင်သွပ်ႉသိပ်ႉ လၢတ်ႈၵုပ်ႇ ၵၢမ်းၵေႃးၵၼ်ယူႇယဝ်ႉ။

ပၢင်ၼၢမ်းၼတႇပိုတ်ႇ မိူဝ်ႈတေႃႇလူင်ပိၼ်လဝ်ႈၸဝ်တင်းသွင် ၼင်ႈ ၼိူဝ်ႁူႇၸမ်းယဝ်ႉၼၼ်ႉ။ ၸိူင်ႈတွႆႇတိုင်ႈၼွႆးႁေႃသီႇယၢင်ႇၵေႃႈ တွႆႇတိုင်ႈမူၼ်ၸွႆ တင်းသိင်မူၼ်း။ လိူဝ်းၼၼ်ႉလမ်း- တိင်ႇႁူတ်ႉ ၵၼ်မီးႁၢင်ႈၶိူဝ်း၊ ပီႇ၊ တိင်ႇ သိၵ်ႈ ၵၼ်ၵဝ်မႆႉၸၵ်းဝႆႉႁၢင်ႈလီလီ ၼလႈ ၽြႃးယဝ်ႉ။ ပေႃးၵႃႈမၢတ်ႈ ၽိူဝ်ႇ လတ်းႁဵတ်းပၢင်ပွႆး ယုၵ်ႉမိူဝ်းသေၵေႃႈ သိင်မူၼ်းၼလႈသင်၊ သိင်ႁူၼ်းၼလႈ သင် ယိၼ်ႁူႇတင်းသိင်ႈ။ ၵဝ်မိူဝ်းၸွၼ်သၢႆႉမၼ်း ယိပ်းၵိၼ်ၸေႈ လူၵၢဝ်ႇ ဝၵ်ႇယွင်ႈယေႃးၽိုင်းမုၼ် ၽိူဝ်ႇတႆး တင်းသိင်ယွႆႇသိင်လူင်။

> တေႃႇလူင်ပိၼ်လဝ်ႈ ၵၼ်ၵုၵ်ႈၸူၵ်ႈလီႇယၢင်ႇ ၵမ်ႇပေႃးလရတ်ႉထ မိူင်းသီႇပေႃႉၵုမ်းပွင်ႇၼႆႉ ပိၼ်လိူဝ်ႈၵၼ်ႇတေႃႇၼလႈ လႆႈပုတ်ႈ မၢၼ်ႈတီၼ်း မိူင်းမႃးတေႉယဝ်ႉ။ လွမ်းၼမ်ႉယၢတ်ႇပၢၼ်ၶႂၼ်မီးမႃး ၼၼ်ႉ တေႃႇလူင်ပိၼ်လဝ်ႈ လႆႈသွၼ်ႉမိင်ႈႁူပ်ႉႁူႈၵၼ်တင်း ၸၢင်းၸိင်း မၼ်းလဝ်ႈယဝ်ႉယဝ်ႉ။ မၼ်းၼၢင်းၼႆႉ ပိၼ်ၵေႃႉထိမ်သၢင်ႈပႃႇရမီႇ ၼင်ႇငဝ်းလိူၼ်ၽိုဝ်မႃး ၼိူဝ်ၼင်လိၼ်မိူင်းႁူၼ်း။ ယူႇတီႈပၢင်ၼႄႈပၢင် တႃ ၸႃႈမၢၼ်ႈႁူၼ်းမိူင်း၊ ၸႃႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၸုၼ်တင်းသိင်ႈ ႁႂ်ႈႁိၵ်ႈႁွင်ႉ လဝ်ႈၼၢင်းသူႉလၼ်ႇတီႇ။ ၼတႇဝၼ်းမိူဝ်ႈၼႆႉ ၼၢင်းၽြႃႉ လဝ်ႈၼၢင်း သူႉလၼ်ႇတီႇ ႁႂ်ႈယူႇလီလွတ်ႈၽေးလၢၼ်ႇႁူၼ်းပိူင်သေၵမ်း။

ပေႃးဝႃႈၵၢဝ်ႇဝၵ်ႇယုၵ်ႉယွင်ႈယဝ်ႉၵေႃႈ ၸိင်းလူင် ႁူင်းၽြႃးၼွႆးႁေႃ သၢမ်ၵေႃႉတိုင်ႈႁွၵ်းၶႂ်ၸၢဝ်။ မူၼ်တင်းတေႃႉၵဝ်ၶေႃးၵၢဝ်ႇဝၵ်ႇ မိူဝ်ႈၶႂ်ႈၼၼ်ႉ

ပိဝ်ၵႃႇၸႂ်းလူမ်း ႁႂ်ႈၵွတ်ႇၵႃႇၵူးတီႈ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၼင်ႈႁိမ်း ၼၢင်ႈၽၢႆႇသၢႆႉ လဝ်ႈၾႃႉလူင် ၼိမ်ၼိမ်သေ ၾင်းထွမ်ႇသိူင်တိုင်ႈၵွၵ်းႁႂ်ႈ။

သူႉလၼ်ႇတီႇ တေလႆႈပၵ်းတႃလူင်းဝႆႉ။ ႁူၺ်းၵႃႊ ဢမ်ႇလၢင်ႊယိူၼ်ႉ ၵၼ်ႈလႆႈၸလႈ လွမ်မိဝ်းတူၺ်း ပီႈၼွင်ႉၼၢၵ်ႇ လိူဝ်းမီးတႂ်ႈႁူႇၼမ်း။ လိပ်ႈႁၼ်း တူၺ်း ၼေႈတႃပီႈၼွင်ႉၼၢၵ်ႇၸဝ် ၼင်ႇၵႃးလႆႈၶႂၼ်ၼၼ်ႉၸတႉ ႁႃၼ်ႉလႂ် လူမ်း သိူဝ်းဝႆႉယူႇႁူးၵေႃႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ လႆႈႁႃၼ်ႉလႂ်တၢင်းဢွင်ႇမၢင်ႇမၼ်း ယူႇယဝ်ႉ။ ၸွပ်ႈလႂ်ထိုင် လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇတေႉတေႉယူႇ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၸႂ်ႈႁႂ်ႈ ဢူႈၸမႈပီႈၼွင်ႉ ၸလႈ ဢူၺ်းၵေႃႉမိူဝ်ႈလိၵ်ႉၸဝ် မႃးၶႂၼ်ၽႂၢင်ယိမ်ႈၼဵ်ႉတေႉ ယဝ်ႉ။

ဢႃႈမၢတ်ႈၵျွၵ်ႈ ဢူးထၢၼ်ႇ ၸုပ်ႉၸဝ်ႇသေ သုတ်ႉၸိုၼ်ႈမႃးလူး ႁူႇၼမ်း သေ ၽတ်းၶေၶေႃႈပူင် တေႃႇလူင်ပီၼ်လဝ်ႈ ဢၼ်တိမ်ႈဝႆႉၸိူဝ်ၼိပ်းၼမ်း ဢၼ် ယုၵ်ႉတၢင်ႇၼၢင်းၼိင်းမၼ်းလဝ်ႈ ပီၼ်လဝ်ႈၸၢင်းၾႃႉ မိူင်းသိႇပေႃႉ ဢၼ်ဝႃႈ ၼၼ်ႉ။ ႁႂ်ႈႁွၵ်ႈႁွင်ႉဝႃႈ လဝ်ႈသူႉလၼ်ႇတီႇ။ ႁႂ်ႈတၢင်းလီႁြႃႈပူင် မီးလပ်းၸိူဝ် မၼ်းၸၢင်းၼႆယဝ်ႉ။

ဢူးထၢၼ်ႇ ဢဝ်သိပ်းၼမ်းတၢင်ႇၸိူဝ်ၵၵ်ႇ[3]သေ ၸွပ်ႇယိုၼ်ႈ လူးလဝ်ႈ ၾႃႉ။ လဝ်ႈၾႃႉၵေႃႈ ဝႃႇၸေႈ ယုမ်ႉတေႃႇၸၢင်းၾႃႉသေ သိုပ်ႇယိုၼ်ႈပၼ်သိပ်း ၼမ်းၸၼ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ ႁူမ်ႈႁူဝ် တုင်းမိုဝ်းသွင်ၶွၼ် ႁပ်ႉဢဝ်သိပ်းၼမ်း။ လွမ်ယွၼ်းသူး ယႃႇႁႂ်ႈပိူၼ်ႈၽၢင်ႉႁၼ် မိုဝ်းမၼ်းသၼ်ႇဝႆႉၸၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈထူၺ်ႈ လႂ်လူင်ၵမ်းၸိူင်ႈယဝ်ႉ လင်ႇဝႃႇတူၺ်းတၢင်းႁူၼ်းတင်းလႆ တင်းတၢင်းယုမ်ႉ ႁွင်ႇမၢင်ႇလၢႆးၸိူင်ႈ။

ဝၢႆးၼၼ်ႉ ႁူၼ်းၸဝ်ႈပွႆးၸဝ် ဢမ်ႇယိူၼ်ႉၵၼ်ႈလႆႈလႂ်ၸဝ်သေ ဢွၼ် ၵၼ်သုတ်ႉမႃးလူးႁူႇၼမ်း လွမ်ႉႁွပ်ႈဝႆႉသေ လူမ်းသိူဝ်းပၼ်ပွၼ်းယုၵ်ႉယွၼ်ႈ တေႃႇ လဝ်ႈၾႃႉ ၸလႈ ၼၢင်းၾႃႉ။ မီးႁူၼ်းထဝ်ႇႁၢင်ႊသၢဝ်းပႂ် ထဝ်ႇဢဝ်တေႃႇ မႂ်ႇတမ်း။ လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ ဢွၼ်ၸၢင်းၾႃႉမၼ်း ၵူႇလူးတီႈဢၼ်လိူင်ႉလူ ယိုဝ်ႉဝၢၼ်တေႃႇ ပီႈၼွင်ႉမႃးပွႆးၸဝ်ၸၼ်ႉ။ ၸဝ်ႈၵူႇၸႂ်ႈၸၵႈ ပီႈၼွင်ႉမႃးပွႆးၸဝ်

[3] ပၢၼ်ႉဢွၼ်ႇ ဢၼ်ပႃးတိၼ်။ ဢၼ်ပိူၼ်ႈႁွင်ႉဝႃႈ “ကလပ်” ၸၼ်ႉ။

သေ တူင်ႉတၵ်ႉၵုပ်ႇလၢတ်ႈၵၼ်။ ပေးၸဝ်လၢတ်ႈႁၢမ်းယုၵ်ႉယွင်ႈၵေႈ လႆႈထွမ်ႇ။ လဝ်ႈၽႄႉ ၸလႈ ၼၢင်းၽႄႉ ၵေႈ ၶိုၼ်းလၢတ်ႈႁၢမ်းၼွပ်ႈလႄႈ။

ဝၼ်းယႂ်ႇဝၼ်းလူင်ဝၼ်းၼိူင်ႈ တေႃႇပေႃးယဝ်ႉ မီးတၢင်းၵူမ်းသိူဝ်း တေႉယူႇယဝ်ႉ။

ဝၼ်းပွႆးတၢင်းဝၼ်း သူႉလၼ်ႇတီႇလွမ်မႆႈလႄႈ ႁူဝ်လႆႈမီးၵၼ်ယႃႉ ၵၼ်ၵဝ်း။ ယဝ်ႉတူဝ်ႈလီငၢမ်းလၢင်ႇ တမ်းလႄႈဝၢင်းၼႄး။ မိူဝ်ႈယူႇၼိူဝ်ၵၢၼ်း သေ ပႂ်ႉလဝ်ႈႁျူႇသိူင်ႇတေမႃးၼၼ်ႉ ပွႆႇလႄႈမၼ်းပၢတ်ႈ ၼႄႈလွတ်ႈလိဝ်းထၢင်ႇ ၵၢင်း။ ၼမ်ႉတၢႆယိူင်ႈႁူၺ်ႇမႃး။ လႆမႃးၼိူဝ်ၵၼ်ႈသေ ထိုင်မႃးတေႃႇပိင်ႇသူပ်း။ လၢင်ႇလႆႈႁူႉၼမ်ႉလိမ်ႉၼမ်ႉတၢၼ်ႉ လိမ်းဝႆႉ။ မၼ်းၵၢမ်းၵေႃး လွင်ႈဝႃႈ လႄႈ ၵူမ်းသိူဝ်းၵေႈ မေႃၶတ်ႈၼႃႈတူၵ်းၼမ်ႉတႃ ၼမ်ႉတၢၼ်ႇၼႆႉ။ မိူဝ်ႈၸႂ်သွၼ်ႉမိင်ႈ ႁူပ်ႉႁူႈၼၼ်ႉ ယင်းတေၵမ်ႇၵူမ်းတၢၼ်ႇၼႆႉ။

ႁွပ်ႈတၢင်းႁပ်ႉၶွင်းယိုၼ်ယၼ် ၵၼ်သူႉလၼ်ႇတီႇ လႆႈႁပ်ႉၵၢဝ် ၸၵႈၵၢင်ႁူၼ်းတၢင်းလႆၼ်ႉၸလႈ လၢင်ႇတမ်းလႄႈဝၢင်းၼႄးလႆႈ ၼိူဝ်ႁၢမ်းလဝ်ႈႁျူႇသိူင်ႇ လိူဝ်းယၢမ်ႈသွပ်ႉသိပ်ႉမႃး ၼႂ်ႈၸၵႈၸႃသွင်ၵေႃႉလႆႈငိၼ်းၼၼ်ႉ။ လဝ်ႈႁျူႇသိူင်ႇ ယၢမ်ႈလၢတ်ႈဝႃႈ တေႁၵ်ႉသူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႉလိဝ်တေႃႇလူဝ်ႈ။ တေၵမ်ႇၽၢတ်ႇၵၼ်သေပွၵ်ႈ။ တေပႆတေႃႇလူဝ်ႈသုတ်းပၢၼ်။ တၢင်းမုင်ႈမွင်း၊ တၢင်းယုမ်ႇယမ် သူႉလၼ်ႇတီႇ တိူဝ်းမၼ်ႈၵိမ်းမႃးသေ တၢင်းမႆႈလႄႈ၊ တၢင်းငမ်းငဝ်းၵေႈ ႁၢႆလႆႇႁူႇမူတ်းယဝ်ႉ။

* * *

ပွႆးၽြႃးၵၢင်ႉမေႃႇ ၵၼ်လတ်းၶဵတ်းယူႇၵူႊပီႊၼၼ်ႉ တိူဝ်းပၼ်ထိူင်ႈလိတ်းဝၼ်း။ ႁူၼ်းၸဝ်ႈပွႆးၸဝ် ၵၢၼ်ႇၶူဝ်ၶိူင် ၶွႆႈႁၼ်လဝ်ႈၽႄႉ တင်း ၼၢင်းၽႄႉသေ ၵီးၵၼ်ၽိုတ်ႉၵၼ် တူလုၺ်းတီႈပၢင်ပွႆး ၸလႈ မိူဝ်ႈလူႇမိူဝ်ႈတၢၼ်း။ ႁူၼ်းမိူင်းၵၢၼ်ႇၶူဝ်ၶိူင် မႃးႁၼ်ၼႄးပႆႈၶူဝ် တီႈၵေႃမွႆႇ ။ လဝ်ႈႁျူႇသိူင်ႇ ၸလႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ လုၵ်ႉတီႈပၢင်ပွႆးသေ ပႆႁူႇဝႆႈၽြႃးၵၢင်ႉမေႃႇ။ လဝ်ႈႁျူႇသိူင်ႇ ၸလႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇတိူဝ်းသိပ်းတိၼ်ႇမႃး။ ႁူၼ်းတၢင်းလႆၵေႈ ၼတ်းလႄႈ တႃႇတီႉတိူဝ်ႉၽႄႇတိၼ်ၸဝ်။

ဝႆးသေပၢင်ယုၵ်ႉတၢင်ႇပိၼ် ၸၢင်းၾႃႉယဝ်ႉဝၼ်းၼိူင်ႈ ႁပ်ႉၵၢဝ် လဝ်ႈသင်ႇၶႃႇၶဝ် မႃးတီႈႁေႃသီႇပေႃႉသေ ၵၢပ်ႈတၢၼ်းသွမ်း လႄႈ ၶေးၽႂ်။ ပေႃးလဝ်ႈသင်ႇၶႃႇၶဝ် ၸင်ႈၼိူဝ်တၢၼ်းသိူဝ်းယဝ်ႉၵေႃႈ ၶႃႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၶုၼ်ၶဝ် ယုၵ်ႉၽိူၼ်သွမ်းၼွပ်ႇပၼ်။ မႅင်ႇဝၢၵ်ႈႁူႉသူဝ်ႇတၢင်းလီ။ ၶႃႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၶုၼ် လီမ် ယိင်းလီမ်လၢႆး ၵိူဝ်းၶၵ်းၵႆႉၸႃႇၸၼ်ႉ ၶဝ်ႈၶဝ်ႈၵွၵ်ႇၵွၵ်ႇသေ ထႅမ်ပၼ်ၶဝ်ႈ ၽၵ်းၶေးၽႂ်။ ၽိူၼ်သွမ်းၸၼ်ႉသုင်မွၵ်ႈ ၼိူင်ႈမိုပ်ႈပၢႆပၢႆသေ ပၢႆးဝႆႉတၢင်းဝၢၼ်ႇ ၽေၽေဝေႈ။ လၢႆးၵိၼ်ၶဝ်ႈၽၵ်းလိူင်ႉၼႆၼႆႉ တွၼ်ႈတႃႇလဝ်ႈသင်ႇၶႃႇၶဝ် ၵမ်ႇ ၸပ်ႉတေႃႈမီး။ ႁူႊဝၼ်းတႄႉ ၼိူင်ႈဝၼ်းလႂ် လႆႈၵိၼ်ၼိူင်ႈတႃႇ။ တႃႇတေလႆႈ ၶဝ်ႈ ၽၵ်းၼိူင်ႈတႃႇၸၼ်ႉၵေႃႈ လႆႈၵၢဝ်ၽၵ်းသပိတ်ႈၶဝ်ႈၵွၵ်ႇ ႁူႊၵိဝ်ႇႁူႊ တၢင်းသေ တုင်းၵၢဝ်။

ပေႃးလဝ်ႈသင်ႇၶႃႇၶဝ် ၵိၼ်သွမ်းယဝ်ႉၼႆၵေႃႈ လဝ်ႈႁျႃႇသႅင်ႇ လႄႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၼွပ်ႇယုၼ်ႈၼူဝ်းလူႇတၢင်းတၢၼ်း လူဝ်းၵၢၼ်လဝ်ႈသင်ႇၶႃႇၶဝ် လၢင်ႊႁပ်ႉလႆႈၸၼ်ႉ။ လဝ်ႈသင်ႇၶႃႇၼႆႉ ၼွၵ်ႈသေၼူဝ်းၼွင်ၵမ်ႇတိုဝ်းၵမ်ႇပိၼ် ၸၼ်ႉ ၵမ်ႇယိပ်းတိုဝ်းသင်သေမႅဝ်း။ ၼူဝ်းလူႇတၢင်းတၢၼ်း လင်ႇၼႆႉတႄႉ ၽႃႈလိူင်၊ ၽႃႈႁူမ်ႇ၊ ၵႅပ်းတိၼ်၊ ၵွင်ႈ၊ လေႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈ၊ ၵမ်လိုၼ်း၊ ၵွၼ်ႈသီ၊ ယႃႈသီၶႅဝ်ႈ၊ ၸႅင်ႈႁႅင်ႈ၊ ၵႅပ်ႇပႃ၊ ၵွၵ်းၸမ်ႉၼူမ်း လႄႈ ၵွၵ်းၵူဝ်ႇဝႂ်ႇတိၼ်း ၶဝ်ယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၵျႃႇလူင် ဝႃႇယႂ်ႇသေပူၼ်ႈလင်ႇ လွတ်ႈႁေႃးထမ်းပုတ်ထလဝ်ႈ တင်းၾၢႆႇပႃလိသေ သပ်းလႅင်းၶေ တင်းၾၢႆႇတႆးမိုၼ်း။

“ၶေႃႈတႆး လႄႈ ပႃလိ ၵၢၼ်လဝ်ႈၵျႃႇလူင် ႁေႃးယူႇၸၼ်ႉ ႁဝ်း ၵမ်ႇႁူႉပွင်ႇသေၵိတ်း။ မၼ်းလဝ်ႈပၼ်ပွၼ်းတီႈႁဝ်းႁႃႉ ၵမ်ႇၸၼ် သင်ႇ သွၼ်ႁဝ်းႁႃႉ။”

“လႂ်ႈၵေႃႈလႂ်ႈၵိူဝ်ႈ။ လႂ်ႈၵေႃႈၵမ်ႇလႂ်ႈ။ လဝ်ႈသင်ႇၶႃႇၶဝ်ၼႆႉ ပၼ် ပွၼ်းတေႃႇႁူၼ်းလိူဝ်းၶႂ်ႈလႆႈၶေးသင်ႇသွၼ်တီႈၶဝ်ၼႆႉတႃႇသေႇ။ ႁူလ်းၵႃႊ ၶဝ် ၶတ်းလႂ်ၾၢင်ႉဝႄႈ ၵၢၼ်လေႃးၵီႇၵၼ်ႊႁူၼ်း”

“ပေႃးၼႆ ယၢမ်းၼႆႉ ၽွပ်ႈသင်ႁပ်ႉၶဝ်လဝ်ႈမႃးလႃႇ”

“ၵီဝ်ႇလိုလ်ႈ ပၢင်ယုၵ်ႉတၢင်ႇပိၼ်မႃႇတေႇပီႇၼႆႉ ႁဝ်းၶႂ်ႈႁဵတ်းၵၢၼ်

လီၵူႉသူဝ်ႇၶလႈ ၸင်ႇႁပ်ႉမႃးၵိူဝ်ႈ”

ၶေႃႈတွပ်ႇၼၼ်ႉ ႁိုတ်းႁိူဝ်ႈသူႉလၼ်ႇတီႇႁၢင်ႁႃႇ။ မၼ်းၶိူဝ်ႈႁူႉဝႃႈ ႁိုတ်းတၢင်းလူႇၼၼ်ႉမၢင်ႇၵိူဝ်း ၶိုၼ်းၶိူဝ်ႈလႆႈသေလိူဝ်ႉသေလွင်ႈၶလႈ ၸင်ႇၵႂၼ်ၵၼ် လူႇတၢၼ်းႁႃႉ ၼၼ်ယဝ်ႉ။

“တႃႇႁဝ်းတေလႆႈသေၵၼ်ၵၼ်ၼၼ်ႉ ႁဝ်းလႆႈပၼ်သေၵၼ်ၵၼ် ၶေႃႈ”

ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ၶွၼ်းႁူဝ်သေတွပ်ႇ။

“ၵမ်ႇၸႂ်ႈ။ ၵၼ်လူႇၵၼ်တၢၼ်းၼၼ်ႉ ၵမ်ႇၸႂ်ႈ ၵၼ်သွၼ်ႇၵၼ် တၢၵ်ႈလိူင်ႉၼၼ်း။ ပေႃးဝႃႈ ႁဝ်းယိုၼ်ႈမိူင်ႇလူႇတၢၼ်းၼၼ် ၼႂ်းၸႂ်ၼႂ်းၶေႃးႁဝ်း လူမ်းသိူဝ်းလိုၼ်ႈပၢင်ႇမႃး။ လၼ်ႉထၢၼ်ႈႁဝ်းၵေႃႈ ယိုင်ႈသုင်မႃးလွႆးလွႆး။ တေ ၵမ်ႇလႆႈမၢင်ႇၵိူဝ်းသေၵၼ်ၵၼ်သေ လူႇတၢၼ်းယိုၼ်ႈမိူင်ႇ။ လွင်ႇလိူင်းၸႂ် ယူႇႁႃႉ”

“ၵိုမ်း … ထၢင်ႇၶတႉ လိူင်းယူႇႁွၸ်း”

သူႉလၼ်ႇတီႇ ဝူၼ်ႉလီလီသေ ၸင်ႇတွပ်ႇ။

“ႁဝ်းၵေႃႈထၢင်ႇ သူတေလိူင်းယူႇႁွၸ်း။ မိူဝ်ႈၵူၼ်းပွၵ်ႈ ပေႃးယိုၼ်ႈမိူင်ႇ ၸူဝ်းၸွင်ပၼ်ပိူၼ်ႈၼၼ် လႆႈႁၼ်သူ လူမ်းသိူဝ်းယူႇဝႄႉတႃႇသေႇလူး”

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇတွပ်ႇသင်ၶိုၼ်း။ မိူဝ်ႈလႆႈလူႇတၢၼ်းလိူၸ်ႈ ပၢင် ၼေႃမ်းယုၵ်ႉတၢင်ႇပိၼ်ၼေႃင်းၽႃႇၼၼ်ႉ ၵမ်ႇလႆႈၸွပ်ႇယိုၼ်ႈတီႈၸဝ်ႈၸြႃႇၶဝ် တင်းပႃးလႆပႃးၶေႃးၶလႈ လႆႈၼိူင်လႆၶိုၼ်းယူႇ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ လႆႈပႃးလွမ်း ၵၼ်လႃဝ်းပုတ်ထၶဝ် လၢႆပွၵ်ႈယဝ်ႉသေတႃႉ ၵမ်ႇႁူႉယိုင်းၵၢၼ်းမၼ်း။ ဝၢႆး သေ ပၢင်ယုၵ်ႉတၢင်ႇပိၼ်ၼေႃင်းၽႃႇယဝ်ႉတူဝ်ႈႁႃႇၵေႃႈ လႆႈႁိုတ်းၵၼ်ၼင်ႇ ၵူးဝၼ်းၶိုၼ်းၶလႈ လႆသူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈၼိမ်မႃးၶိုၼ်း။ ၵမ်ႇမီးသင်လိူၵ်ႈလၢႆး ႁႃႇ။ ၵူလ်းၵူး ထၢင်ႇႁၼ်ဝႃႈ ၵၼ်ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ယၢမ်ႈထိုင်မႃး တႃႇလတ်း ႁိုတ်းပွႆးၼၼ်ႉ ၵမ်ႇမီးတီႈပွင်ႇ။ မိူဝ်ႈလိူဝ် ပေႃးသူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႉလိူဝ် ၶပ်း ၵူးၶဝ်ႈဝၢင်းႁေႃၼၼ် ၵူၼ်းပွႆႉဝၢင်းၵေႃႈ ယုၵ်ႉႁွင်ႈတၵ်ႉယမ် မိူၼ်တင်းၸဝ်ႈၵျႃႇ

သီင်ႇပၢႆးမၢႆးၸၼ်ၸၼ်ႉယဝ်ႉ။ လႆႈႁၼ်ၽူႈလဵၵ်ႉၽၢင်ႉသေၵၢမ်ႇဝႆႈ တိူဝ်းၸပ်ႉယမ်မၢႆး လိူဝ် မိူဝ်ႈပႆႇလႆႈႁပ်ႉပၼ် ၸေၢင်းၽိုၼ်ႈ မိူင်းသီႇပေႃႉ ပၼ်တၢင်းၵၢၼ်ၸၼ်ၸၼ်ႉယဝ်ႉ။

❖

ပဵတ်ႈ

ၽျိင်ႈၽျၢႉၶျဝ်ႉမႆႈလူင် မႃးၶျၢၵ်ႉတ်းၸဵၼ်တေႃႈ ထုင်ႉႁူင်မိူင်းသီႈပေႃႉ။ ၸိမ်ႁူၼ်း ၸိမ်သတ်း လႆႈသႂၼ်ႈယူႈတုၵ်ႈၶျူမ်ႈ တႃႈတေပႆးလႂတ်ႈ လီတ်ႈဢၼ် ဢမ်ႈမေႃၵီးလူၸၼ်ႉ။ လႆႈၵၼ်ႈလုၵ်ႈၵၼ်ႈၶေႃးယူႈ တေႃႈပေႃးလီတ်ႈလီင်လၢင်း ၶျၢင်းလူင် ၶျူင်ႈၶျၢႆႈၵူႈတၢင်းၸိူဝ်လႂ်ဝၼ်းတူၵ်းၸၼ်ႉ။ ပေႃးထိုင်ၵမ်းၸၼ်ႉၶတႉ ၸူင်းၵၢင်လူင်ၵေႃႈ လင်ႈပဵၼ်တူဝ်ပဵၼ်လုၵ်ႈမႃး။ သိင်ၶျၼ်ႉၸူဝ်ၵေႃႈ ပိဝ်မႃးၸွၵ်ႈလူမ်း။ ဢႆၢးၶျႂမ်ၶဝ်ႈၽၵ်း ဢၼ်ၶျင်မိုဝ်ႉဝႆႉတင်းထၢၼ်ႈၽျိုးၸၼ်ႉ ၶျိၼ်ႈၶျိၼ်း လႂတ်ႈတူဝ်ႈၶျိမ်းၶျိၼ်းၶျိမ်းယေး။ တူၼ်ႈမႂၵ်ႈယႂ်းယုင်း ဢၢၼ်ႈၶျူဝ်ပၢၵ်ႈ လိူဝ်းၵိး ဝႆႉလီင်လႂင်းၶျႂင်းၸၼ်ႉ မိူၼ်တင်းလႂင်ႈတင်းၸမ် ၶျူမ်ႈဝႆႉပၼ်ၸွင်းပိင်း။ သမ်ႉ မိူၼ်တင်းပၼ်တၢင်းၽျၢင်ႉ မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈၵေႃႈ လီတ်ႈတေသိုပ်ႈပၼ်တၢင်းၶၢၼ်လုၵ်ႈ ယူႈ ဢၼ်ဝႃႈၸၼ်ႉ။

လုၵ်ႉတီႈၸွၼ်းၶျေႃ ဢၼ်ၵတ်းယဵၼ်ၸၼ်ႉသေ လဝ်ႈၵျိုႈသိင်ႈ တင်း သူႉလၼ်ႈတီႈ ပိုၼ်ႈၸိုဝ်ႉလိုဝ်ႉ ပဵၶႂၵ်ႈမႃးတၢင်းၸႂၵ်ႈ။ ပဵၼ်ၶၢဝ်းယၢမ်း ၶလႆႈ ၵုပ်ႈၵၼ်ႁူးလႂင်ႈလႂင်ႈ။ ၵုပ်ႈၵၼ် ၵၢၼ်လိူဝ်းဢၼ်လႆႈၶျတ်းမႃးတင်းဝၼ်း သေ လီၵ်ႈလၢႆႈတၢင်းၶျၼ်ၵၼ်။ လဝ်ႈၵျိုႈသိင်ႈ ဢဝ်မၢၵ်ႈတွႈ ၵွႈပၼ် မလီင်ႉ ၸိၼ် ဢၼ်ၸင်ႈဝႆႉၸိူဝ်ၸီပ်းၶျိၼ်ဝေႈၸၼ်ႉ။ ပဵၼ်မၢၵၼ်လဝ်ႈၵျိုႈသိင်ႈ ၶျၵ်ႉ သေပိူၼ်ႈ။ လိုဝ်ႈမၼ်းၶျႂင်ႉဝႃႈ သိၼ်ႈတွႈ[1]။ ပဵၼ်လိူဝ်ႉမိူင်းၵျိုႈမၸီႈ။

[1] Senta

“ၸဝ်ႈ … ႁဝ်းၶႂ်ႈလၢတ်ႈတေႃႇသူၵိတ်းၸိူင်ႈ”

သူႉၸႆႇတီႇ လုပ်ႇၵဝ်ၸမ်ႉမၢၵ်ႇၽေႃႈ ၵႆၸူႆးၶဝ်းဝႆႉတင်း ႁွႆႈ ႁႃ[2]သေ လၢတ်ႈႁင်းၸဝ်ႈၵျုႇသႅင်ႇ။

“လၢတ်ႈၼလႈ။ ႁဝ်းတေလိမ်းဝႆႉ ၵႆႁဝ်းၽွင်ႈၵူႈ”

ၸဝ်ႈၵျုႇသႅင်ႇ လိူၼ်းတိၼ်မၼ်း တၢင်ႇၸိူဝ်တင်ႇဝႆ ၶိမ်းသူႉၸႆႇတီႇသေ ႁၢင်ႈၶၺ်းတူဝ်ႈတၼ်းတႃႇထွမ်ႇ။

“မီးၵူၼ်းမၢးတိုၵ်းသူၼ်းႁဝ်း တႃႇၽွတ်ႈၶၺ်းမူႇလုမ်းတူလ်းလူ ၼမႈ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇ ၼလႈ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ်”

“ၽႂ်လႂ်မၢးတိုၵ်းသူၼ်းလႃႇ”

ၸဝ်ႈၵျုႇသႅင်ႇ ၵၢမ်းဝႆႉ။

“ၽူႈယႂ်ႇၵူၼ်းလူင်ၶဝ်ၸၼ်ႉၸႃႇ။ တွၵ်ႇတ်ႂ်ႇပႃႉလၢၼ်ႇ၊ တွၵ်ႇတ်ႂ်ႇၶုၼ် ၶေႃး ၼလႈ ၵႃႈမၢတ်ႈၶျုၵ်ႈ ၵူးထၢၼ်ႇၶဝ်ၵေႃႈ”

“ၵိုမ်း … သူၶၵ်းႁိုဝ်တွပ်ႇပၼ်မိုၼ်းလႃႇ”

ထၢၼ်ႈငၢၼ်း သူႉၸႆႇတီႇ ယိုင်ႈသုင်မိုၼ်ႈယႂ်ႇမၢးၼလႈ ၸဝ်ႈၵျုႇသႅင်ႇ ယုမ်ႉၸုတ်းၵုတ်းဝႆႉ။

“ႁဝ်းၵမ်ႇယိုၼ်ႁပ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇပဵၼ်လူး။ ႁဝ်းတၵ်းတေလႆႈတူလ်းလူ ၵူၸွႆႈ ၼမႈယိုင်းၸူဝ်းတေမၢးၵိူတ်ႇလုၵ်ႈၸၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈသင်ၸႂ် ၶဝ်လႆႈၸႂ်ယႂ်ႇ ၼမႈၵိပ်း ၵမ်ႇၸၼ် လႆႈၵိူတ်ႇလုၵ်ႈ တီႈၵမ်ႇမီးၸမ်ႉၸၼ်ႉ”

“ႁဝ်းၶူႉယူႇ…ယုမ်ႇၼလႈ…ႁဝ်းၵေႃႈၶူႉယူႇ”

သူႉၸႆႇတီႇသိုပ်ႇလၢတ်ႈ။

“လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ်ၵမ်ႈၸမ်ၵေႃႈ ၸူဝ်ႉသၢၵ်ႈၵမ်ႇယိုၼ်းယၢဝ်း။ တွၵ်ႇ တ်ႂ်ႇပႃႉလၢၼ်ႇ လၢတ်ႈၼတႉ ၶႂ်ႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႇသီႇၵေႃႉ၊ သၢမ်ၵေႃႉၸႂ်ႉ ၸူဝ်ႉၸုပ်ႇ

[2] ႁႃ = ၸမ်ႉၵၼ်ၵမ်ႈဝႆႉသႅင်ဝႆႉၸၼ်ႉ။

ၶဝ် ၵမ်ႉတၼ်းတဵမ်သွင်ပီႊၼႆဝႃႈ”

သဵင်သူႉလၢၼ်ႇတီႈ ၶိုင်းမႃးပဵၼ်ၵမ်းပဵၼ်ၵမ်း။ သမ်ႉပႃးတိၼ်ပႃးမိုဝ်းမႃး။

“တေပဵတ်းဝႆႉၼတႄႉ ၵမ်ႉပဵၼ်ႁွၵ်း ၸဝ်ႈ။ ၶဝ်းၼတႄႉ တၵ်းတေလႆႈႁူႉလွင်ႈယဝ်ႉ”

“ပေႃးသူၶႅတ်းၼတႄႉ တေပဵၼ်တေႉယူႇႁွၵ်း”

ၸဝ်ႈႁူဢ်ႇသဵင် လုပ်ႈဝၢၼ်းၼူၼ်ၶူဝ် သူႉလၢၼ်ႇတီႈသေလၢတ်ႈ။

“ၶဝ်းပေႃးၶၼ်ထႃႈဝႆႉယဝ်ႉ။ သူတေသူၼ်းတုမ်ႊ ၽွတ်ႈၶႅၼ်းလႆႈမူႇလုမ်းတူၺ်းလူၼမႈယိင်း ၼလႈ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇ ၵၼ်ၼိုၵ်ႉၼၢႆးထၢၼ်ႈသုင် ယူႇႁွၵ်း”

“ႁူၺ်းၵႃး ၵဵဝ်ႇလိူၺ်ႈ ၵၢၼ်လီဝ်းၼႆႉ ၶဝ်းၵမ်ႉမေႃသင်ဝႆႉလူး”

ၶေႃးၶၢၼ်ၶိုၼ်း သူႉလၢၼ်ႇတီႈ လဵပ်ႈၵမ်ႉပေႃးမီးၶိုင်း။ ႁူၺ်းၵႃး ၸဝ်ႈႁူဢ်ႇသဵင်ႇယုမ်ႇယမ်တမ်းလွင်မၼ်းၼလႈ ၶၢၼ်ႉလွင်ဝႆႉယူႇ။ ၼွၵ်ႈသေၼၼ်ႉ ပေႃးၸဝ်ႈႁူဢ်ႇသဵင်ႇ လုပ်ႈပၼ်ၼူၼ်ၶူဝ်လိုင် ၸဝ်ႈႁူဢ်ႇသဵင်ႇ ၶႂ်ႈလႆႈၶႂ်ႈပဵၼ်သင် ၵေႃႈ တေလႆႈတေပဵၼ်ယဝ်ႉ ၵမ်ႉလွင်ႈၼၼႇ။ သူႉလၢၼ်ႇတီႈၵေႃႈ ဝႆႉၵႃးၶၼ် တေႃႇလွင်ၶၵ်ႉၽွင်ႇ ၵၼ်မေႃၵွမ်ႈပိင်းၼႆႉ လိူဝ်သေတၢင်ႇၵၼ်ယူႇ။

“ၶဝ်းထၢင်ႇ သူၶႅတ်းပဵၼ်လႆႈယူႇ။ သူမေႃၼပ်ႉသွၼ်ႇ မေႃၶႆႈလွင်။ မီးလွင်ၽွင်ႇတေႃႇႁူၼ်းတင်းလႄႈ။ မီးလွင်ၵမ်ႉသုတ်ႈၵမ်ႉၶူၼ်။ တေပဵၼ်မႃးလွႆးလွႆးယူႇႁွၵ်း”

ထဵင်ႈဝၼ်းၼိူင်ႈ သူႉလၢၼ်ႇတီႈ ၶပ်ႉမွၵ်ႇၶွင်ႉၵၢဝ် ၼၢင်းယိင်း ၼႄႈမၢၼ်ႈတၢမိူင်းၶဝ်သေ တိုၵ်းသူၼ်းတႃႇၽွတ်ႈၶႅၼ်းမူႇလုမ်း။ ပၢင်ၵုမ်ၵမ်းၵွၼ်တၢင်းၼႆႉ မီးၼၢင်းယိင်း သၢမ်သိပ်းလဵတ်းၵေႃႉမႃးၶဝ်ႈႁူမ်ႈ။ ၵမ်ႈၼမ် ပဵၼ်တႃး ပဵၼ်မၢၼ်း။ ယၢမ်ႈပဵၼ်ၼမႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႇႁူးၵေႃႉ။ မီးသွင်ၵေႃႉႁွၵ်း လုၵ်ႈၵွၼ်ႇ ၶဝ် ၵမ်ႉႁူင်ႈၵမ်ႉတၢႆသေၵေႃႉ။ သၢမ်သိပ်းၶႃးၵေႃႉၼတႄႉ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ် ယၢမ်ႈတၢႆယၢမ်ႈႁူင်ႈမႃး။ မိူဝ်းၼႄႈမႃး ယႃႇၶႅၵ်ႈပဵၼ်ၼႆထဵင်ႈ ၼႆၼလႈ လင်ႇတေ

ၽွတ်ႈၵျ်ၶၢၼ်း လုမ်းလိူဝ်ႉၼႆ။ ထိုင်ႈဝၼ်းၼိူင်ႈ သူႉလၢၼ်ႇတီ ႁွင်ႉၵႂ် မႅၵ်ႇၵီႇ[3] သေႁူႇတူၺ်း ႁူင်းၵိူတ်ႇလုၵ်ႈ။ မႅၵ်ႇၵီႇၼႆႉ လႆႈထုၵ်ႇလိူၵ်ႈတင်ႈ တင်းၵၢင်လွႆ ႁူၼ်းတင်းၼမ် ပီၼ်ၽူႈၼၢမ်းၼႂ်းမူႇလုမ်း။ မၼ်းပီၼ်လုၵ်ႈၶိုင်ႈၵင်းၵိတ်ႉ။ မီးမႆႇလီၵျၵ်ႉ။ ယူႇသဝ်းတီႈသီႇပေႉၵေႈႁိုင်ယဝ်ႉ။ ႁူၺ်းၵႃႊ တူဝ်မၼ်းၵေႈ ၵမ်ႇယၢမ်ႈၽိူဝ် တၢင်းၼႂ်ႈႁူင်းၵိူတ်ႇလုၵ်ႈသေပွၵ်ႈၼင်ႇၵဝ်ႇ။ ၼၢင်းယိင်းသွင် ၵေႉႁွၺ်း ၶပ်းၵႃးလိပ်ႉၵဝ်ႇလမ်းၼိူင်ႈသေ ၶဝ်ႈမႃးၼႂ်းဝၢင်းႁူင်းၵိူတ်ႇလုၵ်ႈ။ ပီၼ်ႁူင်းၵေႇၵႂႃႇၵျၢင်ႈၼိူင်ႈ ၵၼ်ၶႅမ်ႉလႅပ်ႈဝႃႉတၢၼ်ႇတၢၼ်ႇ။ သူႉလၢၼ်ႇတီ ၵျ်တ်းၵၢၼ်မူႇလုမ်းလိူင်ႉၼႆၼႆႉ ယူႇၼင်ႇၼၢင်းၽႃႉၵေႉၼိူင်ႈသေ ၵျ်တ်းၵၢၼ် ၵေႈ ၵမ်ႇလွႆႈ။ တီႉပ်းတတ်းဝႆႉ ၼင်ႇၵႃႊတူဝ်မၼ်း မီးမျႇမီးၶႅင်း ၸေယွၼ်ႇ ယွမ်းလၢၼ်ႉထၢၼ်ႈသေၵျ်တ်းႁူႇ။ ၽူႈၵျၢပ်ႇၵၢၼ် ႁူင်းၵိူတ်ႇလုၵ်ႈ ၸမ်ႈယိင်းၵျၢမ်ႉ ထဝ်ႈထဝ်ႈ ၵေႉၵဝ်ၽိူၼ်ႇလုပ်ႉၼမ်ႉ ပွတ်ႈထူၶပ်းဝေႈသိူဝ်ႇပိုၼ်ႉၼၼ်ႉ ၵျၼ် သူႉလၢၼ်ႇတီႇၶဝ်ၸလႈ ပႅတ်ႈၽိူၼ်ႇလုပ်ႉၼမ်ႉသေ လႅၼ်ႈၶဝ်ႈႁူႇတၢင်းၼႂ်း။ မိူဝ်ႈမၼ်းၵွၵ်ႇမႃးၶိုၼ်း တၢင်းလင်မၼ်း ပႃးမႃးၼၢင်းယိင်းၵျၢင်ႊလီၵွၼ်ႇၵေႉ ၼိူင်ႈ။ ပီၼ်ဝၼ်းၸမ်ႈပိုင်ႈၽိူဝ်ႇၵိူတ်ႇလုၵ်ႈ ၼၢင်းၼုမ်ႇ တူၵ်းၵမ်းပုၼ်ႈၽွၼ်း။ မၼ်းၼုင်ႈဝႆႉ သိူဝ်ႈၶၢဝ်တင်းသိၼ်ႈသွမ်ႇ။ တၢင်းသုင်မၼ်းၵေႈ မီးမွၵ်ႈသီႇ ထတ်းပၢႆၶိုင်ႈႁွၺ်းၵေႈ တူၺ်းၵျၢင်ႊလီတ်းသိူဝ်းၵတ်ႉၽၢဝ်ႇဝႆႉယူႇ။

ၶႅၵ်ႇလိူဝ်းၶဝ်ႈမႃးၸလႇၼႆႉ ပီၼ်ၽွႆၼႆ ၼၢင်းၼုမ်ႇ ႁူႉဝႆႉယဝ်ႉၸလႈ လၢင်ႇၶပ်းၶိုင် တႃႇၸလႇတူၺ်းၼႂ်းႁူင်းၵိူတ်ႇလုၵ်ႈ။ မီးႁွင်ႈသၢမ်ႁွင်ႈ။ တမ်းဝႆႉ ႁူႇၵွၼ်ႇသိပ်းႁူၺ်ႇ။ ၵိုၵ်းပႃးတင်းၵူႇ တႃႇသွႆႇလုၵ်ႈၵွၼ်ႇ။ ၸမ်ႈယိင်းမႃးၵိူတ်ႇ လုၵ်ႈမီးဝႆႉ လၢတ်းၵေႉသေတႃႉ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇႁွၺ်းမီးႁူၵ်းၵေႉ လိူဝ်းၵႂ်ၽႄႈ ၵွမ်ႈသီၶၢဝ်ဝၼ်းၶျေႇဝႆႉ လီလီငၢမ်းငၢမ်းၼၼ်ႉ။

“တႃႉၸႂ်ႈႁွပ်ႇတူၺ်းလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၵေႉၼိူင်ႈလႃႈ”

ၼၢင်းၼုမ်ႇၵေႈ ၵႂ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇယိင်းၵေႉၼိူင်ႈ မႃးပၼ်သူႉလၢၼ်ႇ တီႇ။ ၼေႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႇ ၼွႆးၽေႈၵွမ်ႈၼႆႉ လႅင်ၸွင်ႇၸွင်ႇၵွၼ်ႇ တင်းၸူၼ်ႁူဝ်လမ် လမ်။ သႅဝ်ႈၵႂ်လွႆသူႉလၢၼ်ႇတီႇလႆႈႁူႇယဝ်ႉ။ မၼ်းၵမ်ႇလႆႈၵုမ်ႈႁွပ်ႇလုၵ်ႈ ၵွၼ်ႇ ႁိုင်ၼေႇယဝ်ႉၸလႈ ပေႃးၸႂ်ႈလိမ်းယဝ်ႉ။ လွႆၸမႈၵေႈ ၽုတ်းၵွၵ်ႇမႃး။

3 Maggie

ၵေႃႉပဵၼ်ၸမႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၸတႃႉ ၸုင်ႈၼူဝ်းလီငၢမ်းသေ ၸင်ႈဝႆႉၸိူဝ်ႁူႇ။ ႁွပ်ႈ ၸၢင်းၾႆႉလူင်တင်းၵေႃႉ ၵုမ်ႈႁွပ်ႇလုၵ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇမၢၼ်းဝႆႉၸလႈ မၢၼ်းၵေႃႈ ၵဝ်ႁုင်ႇၵဝ်မုၼ်ဝႆႉ။ ၵဝ်မိုဝ်းႁွမ်းတၢင်ႇၸႄႈၵူၵ်းသေ ၸေလွင်ႈႁူမ်းသိူဝ်း ၸွပ်ႈလွႆထိုင်။ သူႉၵၼ်ႇတီႇ ပဵၼ်ၽွႆၸႂ် ၵမ်ႇလူဝ်ႇၸႂ်ႉၶေၽွႆ။ ၸွႆးမိူင်းသီႇပေႃႉ ၸိူဝ်ႉ ၸၢင်းယိင်း ၶႄးၶႄးသႅၼ်း သုင်သုင် လၢတ်ႈႁၢမ်းတႆးၸိူဝ်ႉ မီးသူႉၵၼ်ႇတီႇ ၵေႃႉလီဝ်ႁွၵ်း။ ၺၼ်တီႈလွႆၵေႃႈ ပိူၼ်ႈတွင်းယဝ်ႉ။

“လိုဝ်ႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႇသူ ဝႃႈႁိုဝ်လႃႇ”

သူႉၵၼ်ႇတီႇထၢမ်ၺင်းၸမႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႇ။

“ပႆႇႁူႉၶႃႈ”

ၸမႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၵေႃႉၸိူဝ်ႉ ၺၢမ်ႉပႆႇယႂ်ႇၵႃႈႁိုဝ်။ တွပ်ႇဝႃႈ ပႆႇႁူႉၸိူဝ်သေ ၵဝ်မိုဝ်းၽၢႆႇသၢႆႉတူမ်းသူပ်း ၸူဝ်ယူႇၸိၵ်းၸိၵ်းၺင်းမၢၼ်း။ သူႉၵၼ်ႇတီႇၵေႃႈ ဝူၼ်ႉႁုင်ႁူႇ။ ဝႆႇလူးမိၵ်ႇၵီႇသေ ထၢမ်တင်းႁၢမ်းၵၢင်းၵိတ်ႉ။

“ႁွပ်ႈသင် ၸမႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၸိူဝ်ႉ သမ်ႉဝႃႈ ၵမ်ႇႁူႉလိုဝ်ႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႇ မၢၼ်းၸိူဝ်လႃႇ”

“ၶေႃႈ ... တီႈမိူင်းၸိူဝ်ႉ တႃႇတၢင်ႇလိုဝ်ႈပၼ်သိူင် လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၵေႃႉ ၸိူင်ႈၸိူဝ်ႉ လႆႈၵဝ်ၸၢဝ်းယၢမ်းႁိုင် ဝူင်ႈၸိူင်ႈသွင်ဝူင်ႈၶေႃႈ။ မၢင်ႊၵမ်းႁိုင်ၵၢၼ်ႇ လိူၼ်မၢၼ်းႁွၼ်ႇၶေႃႈ”

မိၵ်ႇၵီႇ သပ်းလိူင်းၸေ။

“ၵိုင်ၸိူဝ် လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၸိူဝ်ႉ ႁိူတ်ႇမိူဝ်ႈဝၼ်းလွႆၸိူဝ်သေ တၢင်ႇပၼ်လိုဝ်ႈ သိူင်။ မၢင်ႊပွၵ်ႈၵေႃႈ မေႃၵႇလႃးၸဝ် လိူၵ်ႈပၼ်။ မၢင်ႊပွၵ်ႈၵေႃႈ ပီႈပီႈၸွင်ႉ ၸွင်ႉ ၸဝ်လိူၵ်ႈတၢင်ႇပၼ်ၶေႃႈ”

သူႉၵၼ်ႇတီႇ လႆႈပွႇလုၵ်ႈၵွၼ်ႇ သွႆႇၸွႆးၵူႇၸိုၼ်းသေတႃႉ ယင်း ၵမ်ႇပႆႇၸွႆႈပွႇၸင်ႇၵဝ်ႇ။ မိူဝ်ႈသူႉၵၼ်ႇတီႇၸဝ် ၵေႃႉၵွၵ်ႇတၢင်းၸွၵ်ႈၸိုၼ်း ၸၸၼ်ႉ ၸၢင်းၸုမ်ႇထၢမ်ဝႃႈ

“ၶေႃႈ ... တေၸွႆႈတူလွႆး ၸွင်ႈႁိူတ်ႇလုၵ်ႈယူႇၸႃႈၵေႃႈ ၵမ်ႇႁူႉၸႃႈ

ၸေႈ”

“ပေႃးၵမ်ႇမီးႁူၼ်းႁိူတ်ႇလုၵ်ႈၼႆၸိုင်ႉ ၶႂ်ႈတူလႆးၵိူဝ်ႈ”

“ၵေႃႈ ... ၵမ်ႇမီးၼႃႈၵေႃႈ”

ၸၢင်းၸုမ်ႇသိုပ်ႇၶႂ်ႉၸေ။

“ႁူလႆးၸႄႈ ၵမ်ႇလၢင်ႉဝႃႈၸင်ႇၵဝ်ႇ။ ပေႃးဝႃႈၶဝ်ၵမ်ႇပေႉလႆႈယဝ်ႉ ၼႆၸိုင်ႉ မီႇလိူင်သၢမ်ၸိမ်းၶႄ၊ မီးလေႃႉၶႄ ၶႂ်ႈၽိူဝ်မႃးၶၢဝ်းလွႆၵေႃႈ လၢင်ႉၽိူဝ် မႃးယူႇၵေႃႈ”

ၸႂ်းၶွင်ႈႁိူတ်ႇလုၵ်ႈၼႆႉ လိူင်းလီယူႇ။ မူတ်းသႂ်လီၸလႈ ယင်းၵမ်ႇလႆႈ ႁၼ်ၶႂ်းသေမိူတ်ႉ။ ႁူလႆးၵႃး ၶိူင်ႈၶူဝ်းလွင်ႉတိုဝ်းၶိူတ်းၵၢပ်ႈၶိူတ်းပၢၼ် ၵၼ်ဝႃႈ ၸၼ်ႉ ၵမ်ႇမီးသေၵိတ်း။ မီးႁူႇမႆႉလူင် တႃႇႁိူတ်ႇလုၵ်ႈပၼ်၊ ၶိင်ႇၵၼ်တၢင်ႇ ၵၢင်ႇၸမ်ႉ၊ ၸႂ်းတိူၵ်ႈတင်ႈၵေႃႈ မီးၵိမ်းၵိတ်း ၸလႈ ၵိမ်းၵိပ်ႈလၼ်ၵၢဝ်လုၵ်ႈ ၵွၼ်ႇၸၼ်ႉႁွလႆး။ ၸႂ်းႁူင်းၵေႃႇၵႃႇလင်ၼႆႉ လွတ်ႇၸမ်ႉၼႆၵေႃႈ ၵမ်ႇႁၼ်သေ တီႈ။ ၽွႆးၽႃႈၼႆၵေႃႈ ၵမ်ႇမီး။ ၵမ်ႇမီးလွတ်ႇၸမ်ႉ၊ ၵမ်ႇမီးၽွႆးၽႃႈသေ ၶဝ် ၵိူတ်းႁိူဝ် ႁိူတ်ႇလုၵ်ႈပၼ်ၼႆ သူႉလၼ်ႇတီႇ ဝူၼ်ႉၵမ်ႇလႆႈ။

“ၸိူင်ႉလိူၼ်လွႆ လႆႈႁိူတ်ႇပၼ်လၢႆၵေႃႉ”

မိူဝ်ႈပႆၵႂၵ်ႇမႃး တၢင်းပႆၽၢႆႇၸွၵ်ႈၸၼ်ႉ မိၵ်ႇၵီႇ ထၢမ်ၸလႈ ၸၢင်းၸုမ်ႇၵေႃႈ ယုမ်ႉသေတွပ်ႇ။

“ၸိူင်ႉလိူၼ်လွႆ လႆႈႁိူတ်ႇပၼ်မႂၵ်ႈသၢဝ်းၵေႃႉၵေႃႈ။ ၵမ်ႈၸမ်ၸလႈ လႆႈႁိူတ်ႇပၼ် ဝူင်ႈလိူၼ်မူၼ်းလိူဝ်းၸၼ်ႉၵေႃႈ”

“ႁွပ်ႈသင်လႃႇ”

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵၢမ်းႁူႇ။

“ၵမ်ႇႁူႉၼႃႈယဝ်ႉၵေႃႈ။ ပိၼ်ၼႆယူႇတႃႇသေႇ။ ၼႃႈၶဝ်ၵေႃႈ လႆႈၽႃင်ႉ ႁၢင်ႈၶိၼ်း တႃႇဝၼ်းလိူဝ်းၸၼ်ႉႁွလႆးၵေႃႈ”

ၸၢင်းၸုမ်ႇၵေႃႈ မဝ်ႉတူဝ်မဝ်ႉလွင်ႉႁူႇ။ သိုပ်ႇၵႂၵ်ႇတူလႆးတၢင်းၸွၵ်ႈ။

“လုမ်းသူမီးလႆၢၵေႃႉ”

သူႉလၼ်ႇတီႈ ၶႂ်ႈၶႂူႉၵၼ်ၼႆႉ။

“ၶႃႈၶဝ် ၸမ်ႈပိုင်ႈႁူတ်ႇလုၵ်ႈပၼ် မီးသွင်ၵေႃႉႁွၼ်းၵေႃႈ။ တီႈတေႉ တေလႆႈမီးသၢမ်ၵေႃႉ။ ႁူၼ်းၵႃး ၶူးမေႃယႃလူင်ၶဝ်သမ်ႉဝႃႈ တၢႆႇၶႂူင်းႁူတ်ႇလုၵ်ႈ ၼႆႉၸတႉ ၵမ်ႇၶႂ်ႈပၼ်ႁူၼ်းထိူင်ႈယဝ်ႉၼႆၵေႃႈ”

“တၢႆႇတေလုမ်းလႃးတူၺ်းထိုင်ၸမ်ႈမၢၼ်းလူင်ႈၼေႈႁူတ်ႇလုၵ်ႈဝႃႈ ဝႆးသေႁူတ်ႇလုၵ်ႈဝႃႈ လွင်ႇသူလႆႈၶၢဝ်းယၢမ်းယူႇၵႂႃႉ”

“ၵမ်ႇလႆႈၶႃႈ”

ၼၢင်းၼုမ်ႇၶွၼ်းၶႂူဝ်။ တူၺ်းၼေႈမၼ်းၵေႃႈ လဵပ်ႈႁွင်ပူႁွင်ပႃဝႆႉ။ မိူၼ် တင်းၼၢင်းၼုမ်ႇ ၵမ်ႇၶႂူႉပွင်ႇ ၵၼ်သူႉလၼ်ႇတီႈထၢမ်ၼၼ်ႉ။

* * *

ထိူင်ႈဝၼ်းၼိူင်ႈ သူႉလၼ်ႇတီႈ ၶႂ့်ႈမူၺ်းၵွၼ်ႁူဝ်ႇၸလ ၼၢၼ်ႈၶဝ် ၼမ်ႉယႆး ၵၼ်မီးၵႂမ်းၽႂင်ႇၼမ်ႉတူႈ။ သူႉလၼ်ႇတီႈ ၶႂ်ႈႁူဝ်ႇလဵပ်ႈၵႂၼ်းတူၺ်း ၸမ်ႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ် တီႈၼမ်ႉယႆး။ ၶဝ်ၵႂတ်းၶိူဝ်ယူႇသဝ်း။ ၵႂတ်းၵၢၼ်သင်လႆၢ လႆၢ။ ၶဝ်ၵႂတ်းၶိူဝ်တူၺ်းလူလုမ်းလႃး လုၵ်ႈလၢင်းၶဝ်။

မိူဝ်ႈၵႃးလႅၼ်းၵူဝ်ႇဝဵႇလူင် ႁိုတ်းတီႈၼေႈၶိူၼ်းပူႇမိူင်းၼမ်ႉယႆးၼႆ ၵေႃႈ ႁူၼ်းၼွႆးမၢၼ်ႈ လိမ်ထဝ်ႈလိမ်ၼုမ်ႇ မႃးၵုမ်ႇတွမ်းၵၼ်ဝႆႉယဝ်ႉ။

“ၸဝ်းမႃးတီႈၼႆႉ ၶႂ်ႈလၢတ်ႈတေႃႇ မေႃးသူ ၸလႈ ၼၢင်းယိင်းၼွႆးမၢၼ်ႈ လိူဝ်းတၼ်းဝႆႉ ယၢမ်းၼႆႉၵိူဝ်ႈ”

သူႉလၼ်ႇတီႈလၢတ်ႈတေႃႇ ႁူၼ်းၵေႃႉမီးၼူတ်ႇလွႆလွႆလူင်ၼၼ်ႉ။ မၼ်းသမ်ႉၸုပ်ႉၶဝ်ႇဝႆႉ ပၢင်ၼေႈသူႉလၼ်ႇတီႈ။ သူႉလၼ်ႇတီႈ ယုမ်ႉသေလၢတ်ႈ ထိူင်ႈ။

“ၶႂ်ႈၵုပ်ႇၵၼ် ၼၢင်းယိင်းၸဝ်းၶေႃၶေႃႁွၼ်းၼေႈ”

ၶိုၼ်ႈၼိူဝ်ႈႁိူၼ်း လွမ်းပႃႈလိုၼ်း ၵေႃႉပီၼ်မေႃးပူႇမိူင်းၼၼ်ႉႁူဝ်ႇ။ ၵွၼ်

ႁၼ်ၵၢဝ်ၵွင်ႈတီႈ ၽွင်းၵၢင်ၶြူၼ်း။ ၵၢင်ၶြူၼ်းပူႇမိူင်းၸဝ်ၶႄႉႁၢင်ႈဝႆႉ ၽင်ႇၵဝ်ႇ။ လူမ်းၸဝ်ႈလူမ်းၵွၵ်ႇၵေႃႈလီ။ သိူဝ်ႇဝႆႉတၢင်းသၢတ်ႇလိူမ်ႈ။ မီးတင်ႇသီမူၼ်ႉလၢႆ ႁြူလ်ႇ ၸလႈ မီးပၢၼ်ႉၽိူၼ်သီလႅင်သွင်ၵၢၼ်။ ၸမႈလဝ်ႈၶြူၼ်းၸဝ် ၶြႂ်ႈလုၵ်ႈယိင်း မၼ်းသွင်ၵေႃႉ ၸြၢင်ႈၶြႅၼ်းယိုဝ်ႉၸူမ် မႄးတႃႇပီႈၼွင်ႉၸႅၵ်ႉ။ သိုင်ႇမိုဝ်ႉ ၸလႈ ၵၢင် ၶြူၼ်း ၵၢမ်ႇလွႆႈတီႈလႅဝ်ႁၼ်။ ယူႇႁမ်းၸိူင်ႈ ၸၢင်းယိင်းၶႆႈမၢၼ်ႈ လီမ်ထဝ်ႈ လီမ်ၸုမ်ႇတီမ်ၵူႇၽွင်းၵၢင်ၶြူၼ်း။ ပေႃးႁၢင်ဝၼ်းၸတႉ တေၶြဵတ်းပၢင်ၵုပ်ႇၵူဝ်း ႁၼ်။ မိူဝ်ႈလႆႈၵုပ်ႇၵူဝ်းႁၼ်ၸၼ်ႉ လႆႈငိၼ်းသဵင် လုၵ်ႈဢွၼ်ႇႁြႆႈၸလႈ ၵမ်ႇ လၢင်းၵုပ်ႇႁၼ်လီလီ။ ႁူလ်းႁႃး ၵေႃႉပိၼ်ၸမႈလုၵ်ႈဢွၼ်ႇၸၼ်ႉ ပိုတ်ႇတဝ်ႈ ၸူမ်းသွမ်ပၼ်ၸလႈ လုၵ်ႈဢွၼ်ႇၵေႃႈ တိတ်ႇၵူႇၵမ်းလႅဝ်။

ၶြႂ်ႈလႆႈသူႉလၢၼ်ႇတီႇ ပေႃးၶြူႉၵူႇ ၸဝ်ၶြဵတ်းၶြိဝ် ၵူတ်ႇလုၵ်ႈၵွၼ်ႉ၊ ၶြဵတ်း ၶြိဝ်လႅင်ႉလူလုမ်းလႃး ၶြႂ်ႈမူႈယွႆႇမႄးၸႅ ၸဝ်ၵွၼ်ႁၼ်ၶႂႃးၶေ ပိူင်ယူႇပိူင်သဝ်းၸဝ် ၵူးမိူဝ်ႈၵူးဝၼ်း၊ ၵူႇပႆ၊ တူင်ႉၸိူင်လိူင်ႉၶြိဝ်။ ၶႂႃးၶေပေႃး ၸိူဝ်းလူဝ်းပၢၼ်ၸဝ်။

လုၵ်ႈၵွၼ်ႇယိင်းလူဝ်းၸူပ်ႇသီႇပီးၸြႃႈပီးၸဝ် လႆႈထိမ်တူလ်း ၸွင်ႉၸဝ် လိူဝ်းတိုၵ်ႉၵိၼ်ၸူမ်းယူႇၸၼ်ႉ။ ပေႃးၸဝ်ၵမ်ႇထိမ်တူလ်း ၸမႈၸဝ်ၵေႃႈ တေ ၵမ်ႇမီးၸၢဝ်းယၢမ်း တႃႇတေတူမ်ႈႁြင်ၸဝ်ႈၽၵ်း၊ သၵ်ႉလွႆးၸူဝ်းၸုင်ႈတၢင်းမႄး၊ ၵူႇၸြႃႈၽၵ်း လိူဝ်းၸၼ်ႉလႆႈယဝ်ႉ။ ၽူႈယိင်း ၸလႈ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇႁမ်ႈၽွင်ႈ လႆႈ ၶြဵတ်းႁၢၼ်မၢၵ်ႈမီး လိူဝ်းပိၼ်ပိူင်ယွႆႇ ၶႂႃးမၢၼ်ႈၶႂႃးသူၼ်ၸဝ်။ မိူၼ်ၸင်ႇ ႁၢၼ် သၢၼ်ႁူလ်သၢၼ်သွင်းလွႆ၊ ႁၢၼ်ၶြဵတ်းလေႈသႂ်ႇ၊ ႁၢၼ်ၶြဵတ်းၸဝ်ႈမုၼ်းၸဝ်ႈပွင်း လွႆ၊ ႁၢၼ်ၶြႂ်းႁၢၼ်ၸႂ်းလွႆယဝ်ႉ။ ၸၢင်းယိင်းၸဝ် ၸတႇၸူႈၶြူၼ်း လီမ်လဝ်ႉသေ ၵမ်ႇသိုပ်ႇယူႇသဝ်းလွမ်း ပေႃႈၸမႈၸဝ်ယဝ်ႉ။

ပႃႈလိုၼ်း မီးလုၵ်ႈယိင်းသွင်ၵေႃႉ ပိၼ်ၶြူၼ်းယဝ်ႉၸၼ်ႉ။ ၵေႃႉၸိူင်ႈ တိုၵ်ႉမၢၼ်းဝႆႉ။ ထိင်ႈၵေႃႉၸိူင်ႈၸတႉ ၵုမ်ႈၶြွပ်ႇဝႆႉလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၵေႃႉၸိူင်ႈသေ လုင်မိုဝ်းဝႆႉ ထိင်ႈၵေႃႉၸိူင်ႈ။ လုၵ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇမၼ်း လိူဝ်းပိၼ်ပၢၼ်သၢဝ်သိၵ်ႉ ၶြိၵ်ႉသွင်ၵေႃႉၸတႉ ပႆႇၸတႇၸူႈၶြူၼ်း။ ပႃႈလိုၼ်းၵူတ်ႇလုၵ်ႈမႄး ႁဝ်ႈၵေႃႉသေ ၵိုတ်းဝႆႉသီႇၵေႃႉႁြွၼ်း။ ၵေႃႉၸိူင်ႈၸတႉ ၵူတ်ၶြႄတႃႈႁမ်းလီဝ်။ သီႇၵေႃႉၸတႉ တႃႈလီမ်မိူဝ်ႈလီၵ်ႉ။

လုၵ်ႈပႃႈလိုၼ်း ၵေႃႉလူဝ်းၸူပ်ႇသိပ်းႁဝ်ႈၸၼ်ႉ လိုဝ်ႈဝႃႈ ၸၵႃးၸွင်ႉ။

ၸူဝ်ႉပၢၼ်မၼ်းၼႆႉ မိူၼ်ၵၼ်တင်း ၼၢင်းယိင်းၼွင်ႉမၢၼ်ႈၶဝ်လီလီ။ ဢတႇၼႄႈ ႁိူၼ်း မိူဝ်ႈၸူဝ်ႉၶူပ်ႇသိပ်းႁူၵ်းသေ မၢၼ်းမႃး။ ပေႃးတဵမ်သိပ်းလိူၼ်ၼႆႉၵေႃႈ ႁူတ်ႇလုၵ်ႈၵေႃႉၼိူင်ႈ။ ပႃႈလိူၼ်း ဢလႈ ဢမႈၵိပ်း ၵေႃႉၶမ်ႇယၢမ်ႈၽိုၵ်း ၸွမ်းမႃး လီလီၼၼ်ႉ တူလုၵ်ႈလူႁူလွႈလိူင်ႉပၼ်။ ဢမႈ ဢလႈ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၵေႃႈ ယူႇသဝ်း ၼင်ႇပိူင်ၽဵင်ႈသေ မူႈယႅ်ႇမႃး။ ပေႃးလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၸၢႆႈ တေသွမ်ၼူမ်း။ တေၶမ်ႇ ပၼ်ၽၢတ်ႇသိူဝ်ႈၼႄႈတႅ်ႈတႃ။ ၶမ်ႇလႆႈသမ်း ယႃႈယႃၸႄႉတၢင်းပိၼ် သင်သေ ယၢင်ႇ။ တေၶမ်ႇႁူတ်ႇတူလိုင်းတၢင်းပိၼ်။ ၼွၵ်ႈသေ ၼမ်ႉၼူမ်းဢမႈ ၶမ်ႇလႆႈ ၵိၼ်သင်။ ႁူလိုင်းၵႃး လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၵေႃႈ မူႈယႅ်ႇပိၼ်ႁူၼ်းမႃးယူႇဢသႈ။ ယူႇထိင်ႈ ပိတ်ႇလိူၼ် ဢၵးၼွင်ႉ မၢၼ်းမႃးထိင်ႈယဝ်ႉ။ ၼမ်ႉၼူမ်းၸိူင်ႈႁူႇဢလႈ တၢင်း ၵိၼ်တႃႇ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၵေႃႈ လိၵ်ႈလႆႉႁူႇ။ ၶဝ်ၶဝ်ႈၵူၼ်းပိူဝ်ႉပိူဝ်ႉ တင်း တၢင်း ၵိၼ်တၢင်ႇယၢင်ႇ ၵိတ်းၵိတ်းၵွတ်းၵွတ်း တိၼ်းတၢင် ၼမ်ႉၼူမ်းဢမႈ။ ၶမ်ႇ မီးၼမ်ႉၼူမ်းဝူဝ်း။ ႁူၼ်းတႆးၵမ်ႈၼမ် ၶမ်ႇသူႈမၵ်ႉၼမ်ႉၼူမ်းဝူဝ်း ဢလႈ တၢင်းၵိၼ်လိူလိုၼ်ႈၼမ်ႉၼူမ်းဝူဝ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ။ မၢၵ်ႇမိူႉမၢၵ်ႇတွၵ်ႇ၊ ၽၵ်းယိူဝ်ႈ ၼိူဝ်းၶိဝ်ၵမ်ႈၼမ်ၼၼ်ႉ လၢင်းႁႂ်ႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႇတွင်ႉၸႅႈၼႆႉသေ ၶမ်ႇလိူင်ႉ ၶမ်ႇ သွမ်ပၼ်။ ၽၵ်းယိူဝ်ႈၼိူဝ်းၶိဝ်ၵမ်ႈၽွင်ႈ မိူၼ်လိူင်ႉ ၽၵ်းၵမ်ႇလွၼ်း၊ ပၵ်ႉ လိူဝ်း ၼၼ်ႉဢတႉ တဝ်ၼူၼ်းတင်းၶဝ်ႈသေ လိူင်ႉပၼ်ယူႇ။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၵမ်ႈၼမ် လုတ်ႈယွမ်းထၢတ်ႈလိူင်ႉလွႆဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈၼႆႉ ၶမ်ႇယူႇလီၵႃးႁိူဝ်။ ပေႃးႁူတ်ႇထိင်ႈ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၵေႃႉၼိူင်ႈလၢင်ႇ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၵေႃႉယွႆႇၵေႃႈ လိူလွၼ်ၵိၼ်ၼူမ်းဢမႈ ၽွင်ႈ။ လီၼၵ်းလွႆတႃႇမိူဝ်းၼႄႈ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇ ဢၵးၼွင်ႉတေႉတေႉ။ ႁူလိုင်းၵႃး မၼ်းဢတႉ တေသိူပ်ႇႁူတ်ႇလုၵ်ႈထိင်ႈယူႇၶမ်ႇႁၢင်ႉ။

မိူဝ်ႈၼႆႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ လိူႁူႉမႃးတင်းၼမ်။ မၼ်းတိပ်းတတ်း တႃႇ တေယုၵ်ႉထၢၼ်ႈ ႁူင်းႁူတ်ႇလုၵ်ႈ ပိၼ်ႁွင်ႈၵၢၼ်ၽႄႇ တူလုလူဢမႈဢလႈလုၵ်ႈ ၵွၼ်ႇ ၶၼ်မီးၼိူင်ႈၼူဝ်း ဢလႈ ယႃႈယႃၼိုတ်းၵၢပ်ႈၼိုတ်းပၢၼ်။

ႁူမ်ႈမိူဝ်းၵၼ်တင်း မိၵ်ႉၵီ ဢလႈ လုၵ်ႈလုမ်းတင်းလၢႆသေ သူႉလၼ်ႇ တီႇ တုၵ်းယွၼ်းသူဝ်ၵမ်ႉလွႆႈ တီႈလဝ်ႈၽႄႈ ဢလႈ ႁူၼ်းမၢၵ်ႈမီးလူင်ၶဝ် ၼွင်း ဝိင်းသီႇပေႃး။ တၢမ်တူဝ် လဝ်ႈၽႄႈလူင် ဢလႈ ႁူၼ်းၵႃႉၼိူင်ႈ၊ လဝ်ႈၶူၵ်ႉလၢၵ်ႈ၊ ႁူၼ်းယိပ်းဝႂ်လိူင်းငၢၼ်းၼိူဝ်ႉလိူင် ႁူမ်ႈပႃး ႁူၼ်းၵႃႉလူင်တင်းလၢႆ ၵမ်ႉလွႆႈသူဝ်

ငိုၼ်းတင်းၶမ်။

မူႇလုမ်းသူႉလၼ်ႇတီႇၸဝ် ၵဝ်တၢင်းၵမ်ႉလွႆးတင်းဝႅင်းသေ လတ်း ၵျတ်းလၢႆးတၢင်းၵျႃသူဝ်ႁွင်ႁၢင်ႁူႉယၢင်ႇ မိူၼ်ၶင်ႇ ၶေငဝ်းတူင်ႉ၊ ပၢင်လီၼ်ႈ မၢၵ်ႇၶင်လွမ်း၊ ၽျႃႇလီၼ်ႈၵျင်း၊ ပၢင်ႉၸၶႉသိင်ႇၶွင်ႉၽဵင်း လိူဝ်းၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈပွႆးၵိတ်းသၢႆၸၽေးပိုတ်ႇၽုလ်ႇ ၶျူင်းႁိူတ်ႇလုၵ်ႈ ၵၼ်သွႆႇၽွႆးၽျႃႉ ၸလႈ လွတ်ႇၶမ်ႉယဝ်ႉယဝ်ႉၶၼ်ႉ မီးႁူၼ်းမႃးၶဝ်ႈၶျူမ်ႈတင်းၶမ်။ မိူဝ်ႈၶမ်ႉ မ်ႈလွႆ ၶမ်ႉၵတ်းလွႆ လႆၵွၵ်ႇမႃးၶွႆးၵၢင်ႇသုၵ်ႈ ၵၼ်ၸလႈသွႆႇမိတ်ႈၽေႇ တတ်း လိူဝ်းလွႆႉၶွႆးၶွင်ႈႁိူတ်ႇလုၵ်ႈၶၼ်ႉ ႁူၼ်းတင်းလၢႆတူပ်းမိုဝ်းလူမ်းလွမ်း။

ၵိဝ်ႇလိူလ်ႈသူဝ်ငိုၼ်းလွႆႉလၢႆႇ တႃႇၶျူင်းႁိူတ်ႇလုၵ်ႈ ၸလႈ ငိုၼ်းလိူၼ် ၽူႈၵျႃပ်ႇၵၢၼ်တင်းသိင်ႈၼႆႉ မူႇလုမ်းတူလ်းလူၸမႈၸလႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၸဝ် ၵၼ် သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵွၼ်ၶျူဝ်ၽွတ်ႈၵျၼ်းၶၼ်ႉ ၵဝ်ပုၼ်ႈၽွၼ်းတင်းမူတ်း။ ၶူးမေႃ ယႃလူင် လၢဝ်းၵႃးလႃးၵေႃႈ ပေႃးမီးၵၢၼ်လမ်ႇလွင်ႈၸတႉ မႃးလွႆႈတူလ်းပၼ် ယူႇ။ မၼ်းၵမ်ႇတပ်ႈပၵ်းလွႆတူလ်းလူ ၶျူင်းႁိူတ်ႇလုၵ်ႈယဝ်ႉၸလႈ မဝ်းတူဝ် မဝ်းလွႆမၼ်းႁူႇတေႉယူႇ။ မၼ်းၸတႉထၢင်ႇၵျၼ်ဝႃႈ ၵၢၼ်ႁိူတ်ႇလုၵ်ႈၶၼ်ႉ ပၼ်ၵၢၼ်ၶၢင်းယိင်းၸဝ်ႁွလ်းၼႆသေ ၸွႆႈၸွႆႈယဝ်ႉတီႈၶျိူၼ်းၽွႆယေးမၼ်း။ သူႉ လၼ်ႇတီႇ တိၵ်ႇတင်ႈ ၸမႈပိုင်ႈၽျႃႇႁိူတ်ႇလုၵ်ႈသွင်ၵေႃႉ လိူဝ်းလူင်းၵျၼ်းမႃး တီႈၶျူင်းယႃၶမ်ႉၸမ်း ၸွင်တွၵ်ႇတွႆႇသီးၵရိပ်ႉ[4]ၶၼ်ႉ။ သၢင်ႈထိင်ႈၶျူင်းၵေႃႇၵႃႇ လင်ၶိူင်ႈ တႃႇတူလ်းလူၸမႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႇ လိူဝ်းယူႇတီႈၶျိူၼ်းၽွႆၶျိူၼ်းမၼ်းသေ မႃးၶေၶၼ်ႉ။ ၼႆႉယိူင်းၵၢၼ်းတႃႇၵျႃးၵၢၼ် ၸပ်းမႃႇတူလ်းလူၸမႈၸလႈလုၵ်ႈ ၵွၼ်ႇၸဝ် ၶွႆႈထိုင်တီႈ။ မီးၸိူင်ႈၸူဝ်းၸိုတ်းၵၢပ်ႈၸိုတ်းပၢၼ်မႃးသေတႃႉ ပႆႇပိၼ် ၵၢၼ်လွတ်ႇတူဝ်ႈ လႆႈၵႃးၶျိူဝ်။ ၶေႃင်းယိင်း ၶွႆးၸူးၶွႆးဝႅင်းၸဝ်ၸတႉ သူၼ်လွႆၸဝ်ႈ လွႆမႃးယူႇ။ ၶေႃင်းယိင်းၶွႆးမၢၼ်ႈၶွႆးသူၼ်ၸဝ်ၸတႉ မေႃၵၢႆမေႃႁူဝ်ၸလႈ ၵမ်ႇ ၵျတ်းမႃးတီႈ ၶျူင်းႁိူတ်ႇလုၵ်ႈ။ ႁွပ်ႈၼႆႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ လင်ႇတိပ်းတတ်းဝႃႈ ၶေႃႈ ၵၢၼ်တူလ်းလူႁူလွႆႈ ၸမႈၸလႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၸဝ်ၼႆႉ တၢမ်တူဝ်ၸဝ်တေလႆႈလူင်း ၵျတ်းထိုင် ၶွႆးမၢၼ်ႈၶွႆးသူၼ်ၼႆႉယဝ်ႉ။

[4] Dr. Gordon Seagrave

မီးဝၼ်းၼိုင်ႈ ၵၢင်ၼႂ်လဝ်ႉလဝ်ႉ လုၵ်ႈလုမ်း မူႇလုမ်းတူလုံးလူၸမႈ ၸလႈလုၵ်ႈၵႂၼ်ႇၶဝ် ၸလႈ ၸမႈပိုင်ႈၽႂ်ႇၵိူတ်ႇလုၵ်ႈၶဝ် ၵၢဝ်ၽေႈၵႂမ်ႈၸူဝ်းၼုင်ႈ လုၵ်ႈၵႂၼ်ႇ၊ ၽႂင်ၼမ်ႉၼူမ်း၊ ယႃႈဝိတ်ႇတႂ်ႇမိၼ်ႇ တင်း ၸူဝ်းတႂၼ်ႈၸႂင်ၽြၢၵ်ႇ တင်းၼမ် တၢင်ႇၼိူဝ် ၵႃးလႅၼ်းႁူဝ်ႇဝႂ်ႇ၊ ၵႃးလိပ်ႉသေ ၵႂၵ်ႇမႃးလူး ဝႅင်းၵဝ်ႇ ၵၼ်မီးၽြင်ႇၼမ်ႉတူႈၽေႃႇပုၼ်ႉၼၼ်ႉ။ ႁူၼ်းမၢၼ်ႈႁူၼ်းသူၼ်ၶဝ် မႂၵ်ႈပၢၵ်ႇပႃႇ မႃးပႂ်ႉၵပ်ႉဝႂ်ႉ။ မိူဝ်ႈလႂ်ႈၵၼ်ၵၼ်တင်းပူႇမိူင်းၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ သပ်းလႅင်း ၼေၵိတ်းၵိတ်းၵႂတ်းၵႂတ်း။ ဝႂ်းၼၼ်ႉ သင်ႇႁၢမ်းႁႂ်ႈ ၸမႈမၢၼ်း ၸလႈ ၸမႈ လုၵ်ႈၵႂၼ်ႇၶဝ် မႃးၵပ်ႉႁူတ်ႇထတ်း တီႈႁိူၼ်းပူႇမိူင်း။ မိူဝ်ႈလဝ်ႉၸတႉ ၽႂ်ႈၵေႃႈ ၵမ်ႇၵတ်းမႃး။ ႁူလ်းၵႃး ၽိူဝ်ႇၼၢင်းယိင်းၵေႃႉၼိုင်ႈ ၶဝ်ႈမႃးၵႂၼ်တၢင်းယဝ်ႉ ၵေႃႈ ၼၢင်းယိင်းတင်းလႂ် ၵႂၼ်ၵၼ်မႃးပီၼ်ထီဝ်လူင်ဝႂ်ႉယဝ်ႉ။

တီႈၼႂ်းၵၢင်ႁိူၼ်းပူႇမိူင်းၼၼ်ႉ ၸမႈပိုင်ႈၽႂ်ႇၵိူတ်ႇလုၵ်ႈၶဝ် သပ်း လႅင်း ၵုပ်ႇၵုမ်ၼေ လႂင်ႈလႂ်းတၢင်းလုမ်းလႃး မိူဝ်ႈပႂ်ႇၵိူတ်ႇလုၵ်ႈၸလႈသင်၊ ဝႂ်း သေၵိူတ်ႇလုၵ်ႈယဝ်ႉ တေၵ်ႈတ်းႁိူဝ်လုမ်းလႃး ၸမႈ ၸလႈ လုၵ်ႈၵႂၼ်ႇ တင်းသႂင် ၵေႃႉၸလႈသင်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၸလႈ မၵ်ႇၵိႇ ၸတႉၵိုတ်းယူႇၼိူဝ်ၵႃး သေ သပ်းလႅင်းၼေ လႂ်းတိုၵ်းသႂမ် ယႃႈဝိတ်ႇတႂ်ႇမိၼ်ႇ ၸလႈ ၽႂင်ၼမ်ႉၼူမ်း တေႃႇလုၵ်ႈၵႂၼ်ႇ လိူဝ်းတိုတ်းၼူမ်းယဝ်ႉၼၼ်ႉ။ ႁူၼ်းတႂ်းၵမ်ႈၼမ် ၵမ်ႇသူႈ တူမ်ႈၵိၼ်ၼမ်ႉၸလႈ ပေႃးတေၵၢဝ်ၽႂင်ၼမ်ႉၼူမ်းထိူဝ်ႉၼမ်ႉ တေမီးၽေး ၼမ်။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ယၢမ်ႈငိၼ်းလႂင်ႈလီၶေႃးၸူမ်လူင် တီႈဝႅင်းလိူဝ်ႇပုၼ်ႉ။ မူႇလုမ်းတူလုံးလူႁူလ်ႂ်ႈၽႂ်ႇၵၼ်ႊႁူၼ်းလုမ်းၼိုင်ႈ ယိူင်းၵၢၼ်းတႃႇလုၵ်ႈၵႂၼ်ႇ ၶဝ် ပီၼ်မႃႇပီၼ်ၶွင်းၼႂ်သေ ယိုၼ်ႈမႅင်ႇပၼ် ၽႂင်ၼမ်ႉၼူမ်း ႁႂ်ႈၸမႈလုၵ်ႈၵႂၼ်ႇ ၶဝ်။ ႁူလ်းၵႃး ၵမ်ႇပီၼ်မႃႇပီၼ်ၶွင်းမႃးသေၵိတ်းသေ လုၵ်ႈၵႂၼ်ႇၵမ်ႈၼမ် ပီၼ်တႂင်ႉၸေႈ၊ ပီၼ်ၼၢဝ်သႂ်ႈႁွၼ်း၊ ပီၼ်လီပ်းတီႈထူင်ယိုဝ်ႇသေ လူႉၸႂ်တႂ်ႈႁႂ်ႇ တင်းၼမ်။ ၽိုဝ်ႇမႃးႁူတ်ႇထတ်းတူလုံး လႂ်ႈႁူႉဝေႈ ပီၼ်ႁႂပ်ႈၼမ်ႉၵမ်ႇသီၼ်ႈသႂ်ႇ ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ႁႂပ်ႈၼႂ် လုမ်းသူႉလၼ်ႇတီႇၸဝ်ႈၸတႉ ၸႂ်ႉၼေႁႂ်ႈ ႁူၼ်းမၢၼ်ႈႁူၼ်း သူၼ်ၶဝ် ႁႂ်ႈၵၢဝ်ၽႂင်ၼမ်ႉၼူမ်း ၽႂၵ်းၼိူဝ်ၶဝ်ႈၵုၼ်ႇသေ လႅင်ႉလူလုၵ်ႈၵႂၼ်ႇ ၶဝ်ၼႂ်ယဝ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ လၢတ်ႈဝႄႈ ပေႃးၵိၼ်လိုင်ႉၼႂ် မီးမႄႇမီးၸႂ်းၵိုဝ်ႈ ၼႂ်သေ တၢမ်တူဝ်မၼ်းၵေႃႈ ၵိၼ်ၼေၸလႈ ႁူၼ်းမၢၼ်ႈႁူၼ်းသူၼ်ၶဝ် ၵႂၼ် ၵၼ်လူမ်းၸူဝ်။

ဝႆးသေၵၢၼ်ယဝ်ႉတူဝ်ႈလီငၢမ်း၊ ယိုၼ်ႈမိူင်ႇပၼ် ၸူဝ်းတွၼ်ႈၸွင်ၽၢၵ်ႇ ယဝ်ႉသေ မိူဝ်ႈလုမ်းသူႉလၼ်ႇတီႇၸဝ် တေမိူဝ်းၼၼ်ႉ ၼၢင်းယိင်းၼႂ်းမၢၼ်ႈၼႂ်း သူၼ်ၸဝ် ယဵင်းၵမ်ႇၸႂ်ႈပွႆႇလုမ်းသူႉလၼ်ႇတီႇၸဝ်မိူဝ်းယဝ်ႉ။ ၶမႈလုၵ်ႈကွၼ်ႇ ၶလႈ ၶမႈမၢၼ်းၸဝ်ၶတႉ ႁူႉမႃး လႆႈတၢင်းၵၢပ်ႈပၢၼ်မွႆႇၼႆႉ ႁိတ်းလွမ်းငၢႆႈ ငိမ်ႈယူႇကၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ။ ၸဝ်ကွၼ်ၵၢၼ်ပၼ်ႁၢမ်းမၼ်ႈ တေကွၼ်ၵၢၼ်မႃးၶေ တီႈႁူင်းႁိုတ်ႇလုၵ်ႈၸႅၼ်ႈၸႅၼ်ႈယူႇ၊ ပေႃးဝႃႈ ယႃႈဝိတ်ႇတွႆႇမိၼ်ႇ ၶလႈ ၽွင် ၼမ်ႉၼူမ်းလိူဝ်းၼႆႉမူတ်းႁၢႆႇလိုင် တေမႃးကဝ်ထိင်ႈယူႇၼႆႉယဝ်ႉ။ ၶမႈလုၵ်ႈ ကွၼ်ႇ လိူဝ်းထဝ်ႈၶၵႈၼၼ်ႉၶတႉ တိုၵ်ႉငမ်းငဝ်းဝႆႉ ၼိူဝ်လွင်ႈလႆႈတၢင်းပၢၼ် မွႆႇၼႆႉ တေလီတွၼ်းလိူဝ်သေ လႆႈတၢင်းပၢၼ်ၵဝ်ႇ ၵၼ်ၸဝ်ယိပ်းၵိမ်းမႃးမိူဝ်ႈ ႁူးပွၵ်ႈ ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉယူႇ။ ႁူလ်းၵႃး ပိၼ်ႁိူဝ်ၵေႃႈယဝ်ႉ တၢမ်တူဝ် ၼၢင်းၽႃႉ လူင်တၢင်းၵေႃႉ လူင်းၼႂ်းမၢၼ်ႈၼႂ်းသူၼ် မႃးသူႇမႃးလွႆးၸဝ်ၶလႈ ကွၼ်ၵၢၼ် ႁၢၼ်ႉလွႆႇ လူမ်းသိူဝ်းဝႆႉတေႉယဝ်ႉ။

ၸၢဝ်ႇငၢဝ်း ၸၢဝ်းတၢင်းဝိင်းၵဝ်ႇၼႆႉ လွတ်ႇတူဝ်ႈႁူႉတင်းမိူင်း။ တၢင်ႇ မၢၼ်ႈတၢင်ႇသူၼ်ၵေႃႈ ကွၼ်ၵၢၼ်ႁပ်ႉမွၵ်ႇ ႁွႆႈလုမ်းသူႉလၼ်ႇတီႇၸဝ် မႃးသူႇ မႃးလွႆးတီႈမၢၼ်ႈၸဝ်။

ၼႂ်းၸၢဝ်းတၢင်းႁူၵ်းလိူၼ်ၼႆႉ ၼၢင်းယိင်းလိူဝ်းမႃးႁိုတ်ႇလုၵ်ႈတီႈ ႁူင်း ႁိုတ်ႇလုၵ်ႈၼႆႉ ၼမ်လိူဝ်မႃးသေၵဝ်ႇသွင်ပုၼ်ႈ။ လႆႈသမ်းယႃႈယႃမွၵ်ႇၵင်ႈတၢင်း ပိၼ် တႃႇလုၵ်ႈကွၼ်ႇၵၢၼ်ႇႁူဝ်ပၢၵ်ႇ။ ၶမႈ ၶလႈ လုၵ်ႈကွၼ်ႇ လိူဝ်းႁပ်ႉၵဝ်ႇ တၢင်းတူလ်းလူႁူလွႆႈ လုမ်းသူႉလၼ်ႇတီႇၸဝ်ၼၼ်ႉ မီးၼမ်ႉတွၼ်းၽွၼ်းလီ ၽႆႇတၢင်းယူႇလီသေ ႁူဝ်ၼမ်ႉလုၵ်ႈကွၼ်ႇ ၵၼ်လႆႈတႆႇလႆႈႁူင်းၵေႃႈ ၵေႃႇ ယွမ်းမႃး။

***

လွင်ႈသူႉလၼ်ႇတီႇ ၸဝ်ႈလွႆၸဝ်ႈၶေႃး ၵၢၼ်ႁိုတ်ႇလုၵ်ႈ၊ ၵၢၼ်လုမ်းလႃး ပူၵ်းပွင်လုၵ်ႈလၢင်းၼႆႉ ႁိတ်းႁွႆႈသၢင်ႇတေႃႇ တႃႇလူဝ်ႉပၢၼ်မၼ်းတေႉယူႇ ယဝ်ႉ။

မူလ်းၶတႉၽၢင်ႉမိၼ်ႈ ကွၼ်တၢင်းပိူၼ်ႈ လွင်ႈသူႉလၼ်ႇတီႇ မၢၼ်း

မႄးၼၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈၼႆ မၼ်းသွပ်ႇသိူပ်ႇသင်ႇတီႈ ၶႃႈၸၢပ်ႇၵၢၼ်ၸုၼ်ၶဝ် ၼွင်းၶႄႇ။

“လိူဝ်းၶဝ်း တေလႆႈတူၺ်းလူလုမ်းလႄး ၼဝ်ႈၶမ်ႈၶဝ်းလိူဝ်သေၵဝ်ႇ။ ပေႃးၼႆၼင်ႇ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၵေႃႈ တေၵိုတ်ႇမႄး လီလီငၢမ်းငၢမ်းၵိူဝ်ႈ”

မူၺ်းလီႉသင်ႇတီႈ မေႃမိူဝ်ႉ တေလႆႈႁူင်သင် တေၵမ်ႇလႆႈႁူင်သင် တႃႇသူႉၼၼ်ႇတီႈ ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ။ ၵၼ်သႃႈ ၵၼ်သူမ်ႈၼၼ်ႉ ၵမ်ႇထုၵ်ႇ။ ႁူၺ်ႈၼႆၵေႃႈ ထုၵ်ႇတင်းလိူဝ်ႉၼိူင်ႈႁွၺ်း။ ၶဝ်ႈ တင်း ၼိူဝ်ႉႁႆႈၸတႉ လႆႈတမ်း လွင်ႈဝၢင်းၶႄးယူႇ။ ၽၵ်းၵမ်ႇလွၼ်းၵေႃႈ ၶိမ်ႉယူႇၼႆယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈၶူးမေႃယေႃ ၼႃဝ်းတိၼ်းၼိသျႉ ယိုၼ်ယၼ် သူႉၼၼ်ႇတီႈ မႃၼ်းဝႆႉၼၼ်ႉၸတႉ မူၺ်း မိၼ်တေႃႇပိူၼ်ႈ လွင်ႈဝႃႈ မၼ်းတၼ်းလႆႈႁူႉၵွၼ်း တၢင်းပိူၼ်ႈ။

ပေႃးတၢမ်းၶမ်ႈ ႁူးဝၼ်း ၶႃပူႇၵွၵ်ႇ ၵၼ်တေပိၼ် ၵူႈၶမ်ႈလုၵ်ႈ ၵွၼ်ႇမႄးၼၼ်ႉ ၵုပ်ႇလၢတ်ႈလွင်ႈတၢင်းမုင်ႈမွင်းၶႃ ၼိူဝ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၵၼ်တေ ၵိုတ်ႇမႄးၼၼ်ႉ ၶိူဝ်းၶိူဝ်းယွႆးယွႆး ၵမ်ႇယဝ်ႉၵမ်ႇဝႆးလႆႈ။ ၶႃၵမ်ႇထၢင်ႇဝႃႈ ၼိူဝ်လုမ်ႈၽျေႃႉၼႆႉ ၼွၵ်ႈသေၶႃ တေၵမ်ႇမီးႁူၼ်းလိူဝ်း လူမ်းသိူဝ်းတၢၼ်ႇၶႃ။ သူႉၼၼ်ႇတီႈ ထၢမ်ၶင်းၼဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ။

“သူၶွႆႈလႆႈလုၵ်ႈၼေႃးၶႃႉ”

“ၶွႆႈလႆႈသင်ၼႆ ၶဝ်းၵမ်ႇဝႃႈ။ ၶဝ်းၸတႉ ၶွႆႈၸွႆႈလုၵ်ႈၶႃး ယူႇလီပီး သၼ်ႈႁွၺ်း။ ၼႆႉပိၼ် ၵၼ်လမ်ႇလွင်ႈသေပိူၼ်ႈယဝ်ႉ”

“ပေႃးပိၼ်လုၵ်ႈယိင်း တႃႇတေပုတ်ႈမၢၼ်ႈတိၼ်းမိူင်းၼၼ်ႉ ၵမ်ႇ ယၢပ်ႇၶႃႉ”

သူႉၼၼ်ႇတီႈ မႆႈလွႆတၢင် ၼဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ။ ၼဝ်ႈၽျေႃႉၵမ်ႈၼမ်ၼႆႉ ၶွႆႈၸွႆႈလုၵ်ႈၼေႃးၶဝ် ပုတ်ႈတိၼ်းၵွင်ႈတီႈၶဝ်ႁွၺ်း ၵမ်ႇလွႆႈၶၼႉ။ ၼဝ်ႈ ၵျူႇသိူင်ႇၵေႃႈ လူမ်းၶူဝ်သေ

“ပေႃးပိၼ်ၼၼ်ၶႃႉ။ တီႈမိူင်းသီႇပေႃႉၼႆႉ ၵမ်ႇမီးပၵ်းပိူင်ၽိူင်ႈမိူင်း လုၵ်ႈယိင်းၶဝ်း တေၵမ်ႇလႆႈပုတ်ႈမၢၼ်ႈတိၼ်းမိူင်း သီႇပေႃႉၼႆလူး။ လုၵ်ႈ

ၵႂၼ်ႇယိင်းၶဝ်ၵေႃႈ မီးၸမ်ႉၵတ်ႉတၢင်းၸၢၼ်ႇ မိူၼ်လုၵ်ႈၵႂၼ်ႇၼႂ်းယူႇၶႃႈ။ ၸဝ်ႈၽႃႉမိူင်းယႂ်ႇၵေႃႈ တိပ်းတတ်းလွၼ်ႉမၼ်းဝႆႉလႆႈၼႆ။ မၼ်းမီးလုၵ်ႈယိင်း ပဵတ်ႇၵေႃႉ။ မၼ်းပိူၼ်ႈၽေႃဝ်ႇဝႆႉ ႁႂ်ႈလုၵ်ႈယိင်းလူင်မၼ်း ပုတ်ႈမၢၼ်ႈတိူၼ်း မိူင်းၼႆယဝ်ႉယဝ်ႉ"

"ၼႆႉၵေႃႈ မၢၼ်ႈယူႇႁႂ်းၶႃႈ။ လိူဝ်ႉႁိုဝ်ႉငိူၼ်းမိူဝ်းတႄႉၶဝ်းၵေႃႈ ႁိုဝ်ႈႁိူင်းပိူင်းသွၼ်းမႃး လိမ်မိူဝ်ႈပၢၼ် ၸဝ်ႈလုင်းသူ သွၼ်း[5] ၸဝ်ႈၶႃ၊ ႁိုင်ဢွၼ်း ယဝ်ႉၵမ်ႇလွၼ်ႈၶႃႈ"

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၸွပ်ႈလွၼ်ထိုင် ၵမ်ႇပၢၼ်ၵႂၼ်ႇမၼ်း ႁႂ်ႈပေႃးလႆႈႁူပ်ႉလႃး ၽူဝ်ၵေႃႉမေႃဝႆႉလွၼ်ႁူင်လွၼ်ႁၢင်ႈလႆႈၸင်ႇၼႆ။

"ပေႃးတေလႆႈလၢတ်ႈတိူၵ်ႇတိူၵ်ႇလိူင်းလိူင်းၶႃႉ ပေႃးထိုင်ယၢမ်း လုၵ်ႈႁဝ်းတေပုတ်ႈမၢၼ်ႈတိူၼ်းမိူင်းလႆႈၸၼ်ႉ ပၢၼ်ၸဝ်ႈၶမ်ႇၽႃႉငမ်းမိူင်း ယင်း တေၵမ်ႇမီးယဝ်ႉႁွၼ်း"

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇတၵ်ႉသိူင်သင်။ ၸဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ ၵၢၼ်းၽိုၼ်ႉ လႆၢးမၢၼ်ႈမိူင်း ႁႂ်ႈပိူၼ်ပိူင်ၽႃင်လူင်ပွင်လိုင်ႈ တီႇမွၵ်ႇၶရေႇသီႇၵၢၼ်ဝႃႈ ၸၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ႁူႉလီလီယူႇ။ ႁူလ်ႈၵႃး ၸင်ႇၵႃးသူႉလၼ်ႇတီႇလိူပ်ႈၸွမ်း ဝႆႉၸၼ်ႉၶတႃႉ ၼၢဝ်းယၢမ်းၽိုၼ်ႉလႆၢးၵၢပ်ႈမၢၼ်ႈပၢၼ်မိူင်း တီႈမိူင်းၼၼ်ႉ ၵမ်ႇ သူႈမိူၼ်မိူင်းပိူၼ်ႈ။ တႃႇၽၼ်ၸဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ တေပိူၼ်မႃးလႆႈၸၼ်ႉ တေႁိုင် ထိူင်ႈလႆၢသိပ်းပီးၵေႃႈ ၵမ်ႇလၢင်းဝႃႈလႆႈ။

မီးဝၼ်းၼိုင်ႈ ၸဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ လၢတ်ႈဝႃႈ။

"ႁဝ်းပေႃး ႁႂ်ႈၽူႈမႆႇ ႁႃၵူၼ်းထဝ်ႉၵေႃယဝ်ႉ"

"လွၼ်သူမၢင်ႉၸႄႈ။ တႃႇႁဝ်းတေၵိူတ်ႇလုၵ်ႈၸၼ်ႉ ၵိတ်းထိူင်ႈ ႁူၵ်း လိူၼ်ႁွၼ်ႇ"

မိူဝ်ႈၵူႊပွၵ်ႈၶတႃႉ လွၼ်ၸဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ ၵမ်ႇၸိူတ်ႈၵမ်ႇမႂ်ႈတၢၼ်ႇၼႆႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၽႃင်ႉမိူၼ်ႈ လူဝ်းလမ်တေပိူၼ် ၵူႈလုၵ်ႈၵႂၼ်ႇၼႆႉ မေႃမႆႈလွၼ်

[5] Sir, လိုဝ်ႈၸူးၸိုၵ်ႉတွၼ်း ႁၢင်ႈၶျေႃၵိင်ႇၵလၼ်ႇၶဝ် ယိုၼ်ႈပၼ်

မႃး၊ မေႃႇၶၢင်ႈၸွမ်းမႃး ၵူႊလွင်ႈလွင်ႈ။ လွင်ႈလိူဝ်း ၼၼ်ႉၵေႃႈ ၸွတ်းၶႂ်ႈလႆႈသူႉ လၼ်ႇတီႇ မူၼ်းသိုဝ်းမႃး။

"သူတေလႆႈၵိၼ်ယႃႈဝိတ်ႇတႃႇမိၼ်ႇဢမ်ဢမ်ၼေႃ"

"သူၵိၼ်ၵူဝ်ႇငႂ်ႇတိၼ်းယဝ်ႉၶၼ်ႇ"

"သူၵမ်ႇထုၵ်ႇလီသိုပ်ႇၽတ်ႉတႅၼ်းၼိသ်ႉယဝ်ႉ"

"သူၼွၼ်းဝၼ်းယဝ်ႉၸႃႉ"

"သူယႃႇပေႃးၸွတ်းၵၢၼ်ၼေႃႈၶိုၼ်းဢမ်တၢၼ်ႇၼၼ်ႉ။ ၸဝ်းမႆႈလႆႈၼေႃႇ"

လဝ်ႈၵျူႇသိၼ်ႇမေႃမႆႈလႆႈၼေႃႇ။ သူႉလၼ်ႇတီႇၸတႃႉ ပဵၼ်ၶတ်းပိၼ်ႈ သၢႆႉၵျႃတၢင်းမၼ်းသေ မူၼ်းသိုဝ်းလႆႈဝႆႉ။ မီးမႃႇမီးၸွင်းဝႆႉ တိမ်ထူၼ်ႈ။ သူႉ လၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇၸႂ်ႈၶွႆႈပိူၼ်ႈ တူလႆးလူလုမ်းလႃး မိူၼ်ၵူၼ်းပဵၼ်ၵေႃႉၼိူင်ႈ။ လွင်ႈ လႆႈပႃးၵေႃဝႆႉတီႈတူဝ်ဝႃႈ၊ လွင်ႈၵၢၼ်ၵိူတ်ႇလုၵ်ႈဝႃႈ ပဵၼ်ၵၢၼ်လိူဝ်းမၼ်းၼႆႉလႆႈ ၶူပ်ႉၸၼ် မိူဝ်ႈတူင်ႉၼိုင်ၵၢၼ်မူႇလုမ်းၶမႈၶလႈလုၵ်ႈဢွၼ်ႇဢၼ်ႉ ၵမ်ႇလႆႈၶိုဝ်။ ၼွၵ်ႈသေ တၢင်းၶူႉတၢင်းၸၼ် ၵၼ်သူႉလၼ်ႇတီႇ လႆႈလူဝ်ႉပပ်ႉ တွၵ်ႇတႃႇ သပွၵ်ႈ[6]ၼၼ်ႉ မၼ်းၽိုၼ်တႃႇတေလႆႈႁဝ်ႇၸၢဝ်းယၢမ်းၵမ်ႈဢမ် တီႈၶိူင်းၵိူတ်ႇ လုၵ်ႈသေ လိပ်ႈၸွမ်း လၢႆးတၢင်းၵိူတ်ႇလုၵ်ႈ ၶလႈ လၢႆးတၢင်းလုမ်းလႃး လုၵ်ႈ ဢွၼ်ႇလိူၵ်ႉလိူင် တူဝ်ထူပ်းတႃႇၸၼ်။

***

မိူဝ်ႈၸမ်ႈလိူၼ်သီႇမူၼ်းၼၼ်ႉ လႆႈၸၼ်ပိူင်ၽၢင် တႃႇတေၵိူတ်ႇ လုၵ်ႈ ဢွၼ်ႇယဝ်ႉ။ တွင်ႉလိပ်းမႃးယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈၼၼ်ႉ လဝ်ႈၵျူႇသိၼ်ႇ ၶလႈ ၶမႈသူႉလၼ်ႇ တီႇ ၵေႃႉလုၵ်ႉတီႈၵေႃးသတြီးယႂ်း လွမ်းမႃးတႃႇလုမ်းလႃး သူႉလၼ်ႇတီႇ ၼၼ်ႉ ၼိတ်ႈၽိဝ်ႈသိမ်းၸူဝ်းတၢင်ႇၸိုဝ်ႈၵႃးသွင်လမ်း။ ႁွင်ႉသူႉလၼ်ႇတီႇ ႁူႇ လူး ၸူးမေႃယႃတၢၼ်းၼိသျ်ႉ တီႈဢမ်ႉတူႈ။ တႃႇၵွၵ်ႇၸၢဝ်းတၢင်းႁူႇလူး ႁွင်ႈ ယႃသုၼ်ႇလိဝ် တီႈဢမ်ႉတူႈၼၼ်ႉ လႆႈၶၢင်ႈၸွမ်းဝႆႉလီလီလိမ်လဝ်ႉသေ တေ ၶိုင်ၸၢဝ်းယၢမ်း ၸိူင်ႈလူဝ်ႈမူင်းၵိုင်ႇ။ လုၵ်ႉတီႈသီႇပေႃႉ ၵွၵ်ႇမႃးလင်ႇမီး သွင်

---

[6] Dr. Spock

လၵ်းၵွလ်း သူႉၸၼ်ႇတီႇ ႁွင်ႉ။

“ၸဝ်ႈ ... ဝၢၵ်ႈၶိုၼ်းၶလႈ။ ႁဝ်းဢမ်ႇၵၼ်ႈလႆႈ တေႃႇပေႃးထိုင် ၼမ်ႉ တူႈယဝ်ႉ”

ၶဝ်ဝၢၵ်ႈမႃး ႁေႃမ်ႇသေ ယင်းပႆႇတၼ်းႁိူင် သွင်လူဝ်ႊမူင်း။ ဢဝ် တၢင်းႁူလွႆႈ ၼၢင်းၼုမ်ႇသေ ၵိူတ်ႇႁၼ်ၼႄႈ လုၵ်ႈယိင်းငဝ်ႈၸဝ်။ လုၵ်ႈဢွၼ်ႇ ၼႆႉ ၼႄႈသွင်ႇသွင်ႇ တင်းၸူၼ်ႁူဝ်လမ်လမ်သေ လီႁၵ်ႉၼႄႇ။ ဢမ်ႇမီးတီႈလီႉ တီႈၼေးသင်။

ၸဝ်ႈႁျူႉသႅင်ႇ ၵုမ်ႈႁွပ်ႇလုၵ်ႈဢွၼ်ႇ ႁေႃႇဝိၼ်းဝႆႉတင်းၽႄႈဢွမ်ႈ လီ လီငၢမ်းငၢမ်းသေ ႁွၼ်းပႆယူႇတႃႇသေႇၶလႈ ၸူႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၸုၼ်ၸဝ် လွမ်မႆႈလွႆ မႃး။ လူဝ်းၸဝ် ဢမ်ႇယၢမ်ႈႁၼ် ဢမ်ႇယၢမ်ႈငိၼ်း ၸဝ်ႈၽြႃႉ ၵေႃႉၵုမ်ႈႁွပ်ႇ လုၵ်ႈဢွၼ်ႇလႅၵ်ႉလႅင်မႃးသေပွၵ်ႈ။ မိူဝ်ႈႁူပွၵ်ႈ ၸဝ်ႈၽြႃႉၸဝ် တိုၼ်းဢမ်ႇၸဝ်ႈ ပႃးလွမ်း ၵၢၼ်ၵိူတ်ႇႁၼ်ၼႄႈလုၵ်ႈလိူင်ႉၼင်ႇၼႆမႃး။ ႁူၼ်းလူင်တီႈ ႁိူင်းပြႃး ၼၢင်းႁေႃႇၸဝ်ၵေႃႈဝႃႈ ၸဝ်ႈႁျူႉသႅင်ႇ ၵွတ်းလိူင်ႉၼႆၶလႈ ၵူမုၼ်ၽုင်းငဝ်းမၼ်း ၸဝ်ႈ ယေႃႈတမ်ႇယူပ်ႈလူင်းႁူႉယဝ်ႉၼႆ။ ၸဝ်ႈႁျူႉသႅင်ႇၶတႉ ဢမ်ႇဢၵ်ႁၢမ်း လိူဝ်းၼၼ်ႉ သႂ်ႇလွႆသေဢိတ်း။

ၵိူတ်ႇလုၵ်ႈဢွၼ်ႇယဝ်ႉ လႅမ်ႈမီႉၼိတ်ႉႁွလ်း မေႃႁႃႇလႃး ႁြူႇပႃႉႁၢၼ်ႇ ၶလႈ ဢၢႈမၢတ်ႈၸျူၵ်ႈ ဢူးထၢၼ်ႇၸဝ် ၽႅဝ်မႃးႁမ်းလႅဝ်။ တႅမ်ႈလူင်းလႅင်းလၢဝ် သူင်းလၢဝ် ၼိူဝ်မွၼ်းလၢၼ်း တႃႇၸဝ်ႈယိင်းဢွၼ်ႇသီႇပေႃႉ ႁေႃႉမႃးမွၼ်ႇၼၼ်ႉ။ လမ်းဝၼ်းၼႆႉ ပိၼ်မႆၢတမ်းတႃႇဝၼ်းၵိူတ်ႇႁေႃႈလွႆႈ။ ဝႆႉမႃးတႃႇတၢၵ်ႈသွၼ်ႇ ၸၢတ်ႈမႆႇ ဝၼ်းမိူဝ်းၼႄႈၼႆႁေႃႈ ၸဝ်ႈတၢင်းတိုဝ်းတေႉယူႇ။ ဢူႈၶမႈႁူၼ်းတိုဝ်း ႁမ်ႈၼမ် ဢၵ်ၸၢဝ်းယၢမ်းတႃႇတၢင်ႇလိုဝ်ႈသႅင်လုၵ်ႈၸဝ် ႁိူင်တေႉတေႉ။ သူႉ ၸၼ်ႇတီႇၶတႉ ဢမ်ႇၸႂ်ႈလွမ်းၽိူင်ႈယၢမ်ႈဢၼ်ၼၼ်ႉ။ ၽိူင်ႈထုင်းတၢင်ႇလိုဝ်ႈ သႅင်ၶတႉ သူႉၸၼ်ႇတီႇ ဢမ်ႇမီးလွႆၸတ်းၸွၢင်သင်။ လုၵ်ႈယိင်းဢွၼ်ႇၸဝ်ၼႆႉ ၵိူတ်ႇမိူဝ်ႈဝၼ်းၽတ်း။ ႁွပ်ႈၼႆ လိူဝ်ႈလုၵ်ႈယိင်းဢွၼ်ႇၸဝ်ၼႆႉ တေလႆႈဢၵ် တူဝ်ၶမႈလိၵ်ႈ ပ၊ ၽ၊ မ ၶတႉငဝ်ႈ။ ဝၼ်းလွႆဝၼ်းၼၼ်ႉ မီးတူဝ်ၶမႈလိၵ်ႈ ဢၼ်တေလႆႈၶတႉငဝ်ႈ ပၼ်လိူဝ်ႈသႅင်။ မိူဝ်ႈသူႉၸၼ်ႇတီႇ ၵုမ်ႈႁွပ်ႇသေ လုပ်ႈ တိၼ်လုပ်ႈမိူဝ်းလုၵ်ႈယိင်းဢွၼ်ႇမၼ်းၼၼ်ႉ လႆႈငိၼ်းသႅင် ႁၢႉပိၼ် ပီႈပီႈၸွင်ႉ

ၸွင်ႉၼၼ် ၵွၼ်ၵၼ်ပၼ်တၢင်းၼႂ်းလိၵ်ႈ ၵေႃႉႁူးၵေႃႉတၢင်း။

“ၶႃႈၶတႉ ၼႂ်းႁွင်ႈတၢင်ႇလိူဝ်ႈပႃလိ ပပဝတီ ၼႆ”

ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇတွပ်ႇထႅင်။

“ပႆႇမီးၼၼ်ႈလႄႈ”

“ပေႃးပီၼ်လိူဝ်ႈတႃႇ မွၵ်ႇၼမ်း ၼႆၵမ်ႇလီၶႃႈႁႃႉ”

“ၼႆႉၵေႃႈ ပႆႇမီးၼၼ်ႈလႄႈ”

ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ လၢမ်းၶၢတ်ႈႁူႉလႆႈငဝ်းလၢႆးၵျႃႇ။ ၼႆႉပီၼ်ၽိုင်ႈယၢမ်ႈ တႃႇ ၵၼ်ၼႂ်ႈၸဝ်ႈပႃးလိမ်လွမ်းဢေႈၵၢၼ်တၢင်ၢၼ်းပိူၼ်ႈ။ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ၵမ်ႇၼႂ်ႈ ႁႂ်ႈၽႂ် ၸဝ်ႈလိမ်ပႃးလွမ်း ၵၢၼ်သုၼ်ႇလႅဝ်ၸဝ်။

“လွင်ႈၼႆႉ သူႉၸၼ်ႇတီႇ တင်းႁႃးတေတႅပ်းတတ်းၵဝ်ႇႁွလႆး”

ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ၶၢၼ်ၵွၵ်ႇလိူင်ႉၼႆသေ ပႆႉၸဝ်ႈမႃးၼႂ်းႁွင်ႈ ၵၼ် လုၵ်ႈမေႃးမၼ်းမီးယူႇဢၼ်ႉ။

ၶၢလိူၵ်ႈၵဝ်လိူဝ်ႈပႃလိ ၵၼ်ဝႃႈ မႃႇယႃႇရီႇ ဢၼ်ႉ။ လိူဝ်ႈၼႆႉ လႆႈ ထွမ်ႇငိၼ်းမိူဝ်ႈလႆၵေႃႈ ဝၢၼ်ႁူဝၢၼ်လႄႈ။ ပီၼ်လိူဝ်ႈသႅင် ၵၼ်ပႃးၼႂ်းပပ်ႉၽိုၼ် ပိုၼ်းပြႃးပုတ်ထမႃး။ မေႃၵႃႇလႃးၸဝ်ၵေႃႈ ယွမ်းႁပ်ႉဝႃႈလီ။ လုၵ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇ ၼႆႉ ပီၼ်ငိူၼ်ႈမိူဝ်းလိူဝ်ႈၼႆႇၽႃႉငမ်းမိူင်းၶလႈ တိုၼ်းလႆႈသႂ်ႇ “လိူဝ်ႈ” ၼႆၵမ်း လႅဝ်ယဝ်ႉ။ လွမ်းၸင်ႇၽိုင်ႈထုင်းတႃႇ လုၵ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇၼႆႉ ပီၼ်ႁိုဝ်ၵေႃႈ တေ ၵမ်ႇလႆႈလႆၢးလိူဝ်ႈသႅင်။ တင်းလူဝ်းတင်းလၢတ်ႈတေမီးလိူဝ်ႈသႅင် မႃႇယႃႇရီႇ ၼႆႁွလႆး။ တေႃႇပေႃးၸတႇဢေႈႁႃတေႃႁိုၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇတပ်ႈလၢႆးလိူဝ်ႈသႅင်။

ၼႂ်းလူဝ်းၵိပ်ႉၵမ်းၵွၼ်ႇႁွလႆး ၸဝ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇၼႆႉ ပီၼ်ႁူၼ်းလမ်ႇ လွင်ႈသေပိူၼ်ႈ ၼႂ်းႁႃသီႇပေႃႉမႃးယဝ်ႉ။ ႁူၼ်းထဝ်ႉၵေႃ ၼၢႆးၼၢႆးသမ်ႉပီၼ် ႁူၼ်းလမ်ႇလွင်ႈသေပိူၼ်ႈ တီႈသွင်မႃး။ ၼႂ်းၵႃႈႁူၼ်းမႃးလဝ်းယွၼ်းၵၢၼ်တင်း လၢႆဢၼ်ႉ သူႉၸၼ်ႇတီႇ ႁၼ်ထိုင်ဝႃႈ ၵေႃႉၼႆႉထုၵ်ႇလႅပ်ႈသေပိူၼ်ႈၼႆသေလိူၵ်ႈ ၵဝ်ဝႆႉ။ လူဝ်းၼူပ်ႇၼၢႆးၼၢႆးၼႆႉ မီးႁူၵ်းသိပ်းယဝ်ႉသေ ယၢမ်ႈပီၼ်ၶမႈပိုင်ႈ ၽွၢႆႇ ႁိူတ်ႇလုၵ်ႈ ၵေႃႉလူင်းၵွၼ်းမႃးလီလီငၢမ်းငၢမ်း။ ၽူဝ်မၼ်း ၶလႈ လုၵ်ႈလၢင်း

မၢၼ်းၵေႃႈ လပ်းၶွႆႈမူတ်းယဝ်ႉ။ တင်းလူဝ်ႇတင်းပၢၼ် မၢၼ်းၸႅတ်းၵၢၼ်ၶမ်ႈပိုင်ႈ မႃး ႁၢၼ်မၢၼ်းလူင်ႉလီၼ်ႈၼၼ်ႉ။ ၼၢႆးၼၢႆးမေႃလၢတ်ႈၵႂၢမ်းတၢႆးၵႂၢမ်းမၢၼ်း သေတႃႇ ႁမ်ႇမေႃလၢတ်ႈၵႂၢမ်းႁၢင်းၵိတ်ႉ။ လူဝ်ႇမၢၼ်းတိုၵ်ႉၶိုၼ်ႈၸိၼ်းၽွၼ်ႇ လုမ်းလႃးၵူၼ်းပိၼ်ၼၼ်ႉ ၽွၼ်ႇၽိူလ်ၶၽႄႈသႃသၼေႃၶရိတ်ႉၶဝ် ၶူလ်းမၢၼ်းၶဝ်ႈ ပိၼ်လၢဝ်းၶရိတ်ႉလူမ်ၼမ်ႉ။ ႁွပ်ႈလိူလ်ႈလူဝ်ႇၶူပ်ႇၶလႈ ၼမ်ႉၵတ်ႉတၢင်းၸိၼ်ႇ ၶတႉ ၶႃႈၶၢပ်ႇၵၢၼ်ၶုၼ်ၼွင်းၶေႃၶဝ် လိူဝ်းပိၼ်လၢဝ်းပုတ်ထၼၼ်ႉ ၼပ်ႉယမ်ႇ ၼၢႆးၼၢႆးသေတႃႇ ႁွၼ်ၵၼ်ၽႃင်ႉတူလ်းၼၢႆးၼၢႆး ႁွပ်ႈတၢင်းယုမ်ႇယမ်ၼပ်ႉ ထိုဝ်မၢၼ်း။ တေႃႈမူလ်းယင်းလၢတ်ႈတီႈသူႉလၼ်ႇတီႇဝႃႈ ၶဝ်ႁွၼ်ၵၼ်မႆႈလွႆ ၵူဝ်ၼၢႆးၼၢႆးသူၼ်းၶူလ်း လဝ်ႈယိင်းႁွၼ်ႇ ပိၼ် လၢဝ်းၶရိတ်ႉၵႂႃႇ ၼႆယဝ်ႉ။

သူႉလၼ်ႇတီႇၶတႉ ႁမ်ႇႁဝ်လွင်ႈလိူဝ်းၼႆႉသွႆႇလွႆ။ တူင်ႇတၢင်ႇၼႆႉ ပိၼ်တီႈႁၢၼ်ပႃႈယူႇလီ ၸိမ်ႉလိပ်ႈၵေႃႈႁမ်ႇလွႆႈၶလႈ လုၵ်ႈႁွၼ်ႇၶဝ် ၵႂႃႉပိၼ် ၶႆႈပိၼ်ၼၢဝ်။ ၼွႆးလူဝ်ႇၶၢဝ်းၼႆႉ တီႈၶိမ်းလုၵ်ႈယိင်းႁွၼ်ႇမၢၼ်းၼႆႉ တေလႆႈမီး ၶမ်ႈပိုင်ႈၵေႃႉမေႃထဝ်ႉလုၵ်ႈႁွၼ်ႇလီလီၼၼ်ႉၵေႃႉၼိူင်ႈ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ မႆႈလွႆ ၵူဝ်ယုင်းလိူဝ်းႁၢၼ်တေႃႉမႃး မိူင်းႁၢၼ်လၢင်ႉပိၼ်ၼၢဝ်ၶႆႈပႃႇ၊ မိူင်းပွင်ႇ ၶလႈ မိူင်းလလၢင်း လိူဝ်းမီးႁွင်ႉၼၼ်ႉ ၽိူဝ်မႃးတီႈၼွၼ်းၼွႆးသုတ်း လုၵ်ႈယိင်းမၢၼ်း ၶလႈ ၵူႇၵူတ်ႇတူလ်း ၵူႉၶမ်ႈၵူႉၶိုၼ်း။ ပေႃးၵၢင်ဝၼ်းၼႆႉၵေႃႈ ၽႃင်ႉတူလ်း ၸိၵ်ႇလိူဝ်းမႃးၶလႇတီႈၶေႃ။ သူႉလၼ်ႇတီႇမႆႈလွႆ ၵူၼ်းလိူဝ်းမီး တၢင်းပိၼ် မၢၵ်ႇ၊ တုတ်ႈ၊ ၼၢဝ်သႆႈၵွႆး လိူဝ်းလၢင်ႉလပ်းၶၽႄႈၼၼ်ႉ ၶဝ်ႈမႃးၼွႆးၶေႃ။ မၢင်ႉၶမ်ႈ ယင်းၼွၼ်းႁမ်ႇလပ်း။ ဝူၼ်ႉဝႃႈ တႃႉႁွၼ်လုၵ်ႈႁွၼ်ႇၵူႇယူႇ ၵေႃးသတြီး ယွႆး တေႃႇပေႃးယွႆႇၼၼ်ႉ ႁမ်ႇလီၶိုဝ်။ တီႈၼၼ်ႉတေမီး ၶူးမေႃယႃ ၽွၼ်ႇယူတ်း ယႃလုၵ်ႈႁွၼ်ႇလီလီ ႁမ်ႇလွႆႈၶၼႇ။ ၵူလ်းၵႃႉ ႁွပ်ႈပိုဝ်ႈၼမ်ႉၵတ်ႉ ၼၢႆးၼၢႆး ၶလႈ တၢင်းမႆႈလွႆသူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ ယွမ်းမႃးလွႆးလွႆးသေ လၢင်ႉထဝ်ႉလုမ်း လႃး ၶူႈလုၵ်ႈယိင်းႁွၼ်ႇမႃး မူႈယွႆႇမၢၼ်းတိၵ်းတိၵ်းယူႇယဝ်ႉ။

ၽိူဝ်ႇထူၼ်ႈတိမ်ပိတ်ႇလိူၼ်ၼၼ်ႉ မႃႇယႃႇရီႇ လႆႈတိုဝ်ႉတၢင်း တႃႇ ၶဝ်ႈပၢင်ၼေမ်း ႁၢၼ်ၼိူင်ႈ လွမ်းၵူႈၶမ်ႈမၢၼ်း။ ၼွႆးလိၵ်ႈၶပ်ႉမွၵ်ႇ ႁၢၼ်ႁႃႈ မၢတ်ႈၶျၵ်ႈလူင် တိမ်ႈဝႆႉၼင်ႇၵႃႈတွႆႈၼႆႉ။

လဝ်ႈၽႃႇလူင် မိူင်းသီႇပေႃႇ ၶလႈ မၢႆႇတေႇဝီႇ ၶဝ်လဝ်ႈ ပူင်ၵႂၢမ်း

မၢး တႃႇႁပ်ႉမွၵ်ႇသူလဝ်ႈ ၵႂ်ႈႁွတ်ႈတဝ်ႈၶဝ်ႈႁူမ်ႈ ပၢင်ပွႆးတၢင်ႇလိုဝ်ႈ သိုင် လုၵ်ႈယိင်း ၸဝ်လဝ်ႈ ၵၼ်တေလတ်းၶိူတ်း မိူဝ်ႈပီႊမိူင်း ၁၃၁၈ လိူၼ်ၸဵင်လွင်ႈ ၁၁ ၶမ်ႈ ၵၢင်ၼႂ်ႈ ၁၀ မူင်း တီႈႁွမ်ႈ ၼႆၵေႃႈ။ ၸႅၼ်း တေႃႈ ယႃႇၵဝ်ႇၸူဝ်းတွၼ်ႈၸွင်ၽႂၵ်ႇသင်မၢး သေၵမ်းၸႃႈ။

ၽဵဝ်ႈပဵတ်ႈၸူဝ်းႁိူၼ်းၸူဝ်းယေး ၵၼ်မီးတေႃႈလၢင်ႈႁွႆၼၼ်ႉသေ သိုဝ်ႇ တၢၼ်းသိုဝ်းၵူႊႁွင်ႈၵူႊတီႈ။ ႁပ်ႉၵဝ် လဝ်ႈၸႂ်ႇလူင်သၢမ်လဝ်ႈ လိုဝ်းဝႃႇယႂ်ႇ သေပိူၼ်ႈ ၼႂ်းမိူင်းသီႇပေႉ။ ၽူႈယႂ်ႇၵူၼ်းလူင် ၼႄႈမၢၼ်ႈတႃမိူင်း ၸဝ်ၶလႈ ပီႈၼွင်ႉလိုဝ်းလႆႈႁပ်ႉမွၵ်ႇဝႆႉ တမ်ဝႆႉတေႃႈလၢင်ႈႁွႆ မီးပဵၼ်ႁူဝ်ပၢၵ်ႇ။ ၵႂ်ႈလဝ်ႈပႃႈ ၵျိုးၽယေႃး ၵေႃႉလူဝ်းၸူပ်ႇယႂ်ႇသေပိူၼ်ႈ ၼႂ်းၼေႃႇသိုင်တိုၼ်းၶမ်း မိူင်းသီႇပေႉ ၵွၼ်ႁူဝ်ပၢင်ၼၢမ်းၼႆႉ။ ပႃႈၼေႈမၼ်း မီးႁွၵ်းငိုၼ်း ၵၼ်သွႆႇမွၵ်ႇမႆႉ လိုဝ်းမီး မင်ႇၵလႃႇၶလႈသင်၊ ၼမ်ႉႁွမ်ၶလႈသင်၊ ၵဵဝ်ႈသိုင်ၵဝ်ႈပိူင် လိုဝ်းပဵၼ် လိင်ႇ သိုင်လိူင် သိုင်သွမ်ႇ ၶႆႇမုၵ်ႉၸဝ်ၶလႈသင်၊ ၸူင်ႉမွႆးမႆႉ ၵၼ်မီးမင်ႇၵလႃႇၶလႈ သင်ယဝ်ႉ။ မွႆးမႆႉလိုဝ်းၼၼ်ႉ ၸႃႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၸုၼ်ၵေႃႉၸိူင်ႈ လႆႈၸဝ်ႈထိူၼ်ႇၸဝ်ႈ ၸိူဝ်းသေ ႁႃတွမ်းမၢး ႁိူင်ဝူင်ႈၸိူင်ႈ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵဝ်ၵႃႈပူင်းသီၸွင်ႇ ၵၼ် မၼ်းၼုင်ႈမၢး မိူဝ်ႈလိူၵ်ႉ မိူဝ်ႈလႆႈထုၵ်ႇလုမ်ႇၼမ်ႉ တီႈမိူင်းၵေႃးသတြီးယႂ်း ၼၼ်ႉ ၼုင်ႈပၼ်လုၵ်ႈယိင်းမၼ်း။ တၢမ်တူဝ်သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵုမ်ႈႁွပ်ႇလုၵ်ႈ ယိင်းၵွၼ်ႇမၼ်းသေ ပံမၢးၼႂ်းၸၵႈၵၢင်ပီႈၼွင်ႉၸဝ်ႈပွႆးၸဝ် တေႃႇပေႃးႁွတ်ႈ ႁၢၼ်ႉမင်ႇၵလႃႇၼၼ်ႉ။ ၵျိုးၽယေႃး ၸတႉၼင်ႈတီႈတေႃႈ လဝ်ႈၸႂ်ႇလူင်ၸဝ်သေ လင်ႇၵဝ်ႇဝႃႈ ၸတႇယၢမ်းလင်ႇၼႆႉႁူႇ ၵႂ်ႈၶိုၵ်ႈႁွင်ႉ လဝ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇဝႃႈ လဝ်ႈ မႃႇယႃႇရိႇ ၼႆယဝ်ႉ။ ၵျိုးၽယေႃးလင်ႇ ၵဝ်ၼမ်ႉမၢၵ်ႇႁၢၼ်ၽဵဝ်ႈပၼ် လၢၼ် ယိင်းမၼ်းသေ ပၼ်ပွၼ်း။ ၵႃႈၼႆႉႁွလုၵ်းၵေႃႈ လုၵ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇၸဝ် ႁိူဝ်ႉၼေႃႈ ယဝ်ႉၶလႈ လင်ႇ ၵႂ်ႈၵွၼ်ႇၸဝ်ႈႁူႇ တၢင်းၼႂ်ႈၸိုၼ်း။ မိူဝ်ႈလဝ်ႈၵူႈမၼ်း ၽႂၵ်ႇ တွၼ်ႈ ၵဵဝ်ႈသိုင်၊ မၢးလီတူဝ်ၸိူင်ႈ ၶလႈ သူၼ်မၢၵ်ႇလွၵ်းတူင်ႇၸိူင်ႈၼၼ်ႉ ၶလႈ သင်၊ မိူဝ်ႈမဵင်ႇ ဝၢၵ်ႈၵူႉသူဝ်ႇတၢင်းလီၶလႈသင်၊ မိူဝ်ႈလိူင်ႉလူ ပီႈၼွင်ႉ မၢးၸဝ်ႈ ပွႆးၸဝ်ၶလႈသင် တၢမ်တူဝ် လဝ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇ ၵမ်ႇတၼ်းလႆႈႁၼ်လႆႈယိမ်ႈႁူႇ လီလီ။

***

မီးဝၼ်းၼိုင်ႈ ႁူၼ်းမၢၼ်ႈတႃႇပူၵ်ႉၸဝ် တၢင်းၶွင်ႉၸၼ်ႉ မႃးသူင်ႉ ၼူဝ်းတွၼ်ႈၸွင်ၽၢၵ်ႇၸိူၵ်ႉတွၼ်း တႃႇသူႉလၼ်ႉတီႈ။ ပဵၼ်ၼူၵ်ႉမိဝ်ႉၵျၢင်ႉလီလီၵႂၼ်ႉ တူဝ်ၼိုင်ႈ။ ႁွၵ်ႈႁူဝ်တင်းႁူဝ်ပဵၼ်သီၵမ်ႉ။ ၽိဝ်ၼိူဝ်ၵျၢင်ပူင်းမၼ်းၵေႃႈ ပဵၼ်သီ ၵမ်ႉ။ သူပ်းမၼ်းသမ်ႉပဵၼ်သီလႅင်လွင်းၶွင်း။ တူဝ်မၼ်း ၶလႈ ပိၵ်ႉမၼ်းၶတႄႉ ပဵၼ်သီၶဵဝ်လၢင်။ တီႈငဝ်ႈၵျၢင်မၼ်းၶတႄႉ ၶိူဝ်ႈငၢႆးသီၶမ်းဝႆႉ။ သူႉလၼ်ႉတီႈၽၢင်ႉ မႅၼ်ႈ ၸဝ်ၵိူတ်းပိၵ်ႉၼူၵ်ႉမိဝ်ႉမႃး ဢၼ်ဝႆႉၸၼ်ႉ။ မၼ်းလၢတ်ႈ

“ႁဝ်းလႆႈႁၼ်ၼူဝ်းတွၼ်ႈၼၼ်ႉယူႇ။ ႁူလ်းၵႃး ႁဝ်းႁပ်ႉဝႆႉၼူၵ်ႉတူဝ်ၼၼ်ႉ ယိူင်းဢၢၼ်းတႃႇပွႆႇၸိူင်းသေ ႁပ်ႉဝႆႉႁွလ်း။ ႁွပ်ႈၼႆ တၢင်ႇပွၵ်ႈ ယႃႇပေလႃပ်း ဢဝ်တူဝ်သတ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉသေ မႃးပၼ်ႁဝ်းယဝ်ႉၼႄႈ”

လိမ်မိူဝ်ႈလဝ်ႉ သူႉလၼ်ႉတီႈ ပိုတ်ႉၶေႃၵ်လူင် လွင်ႈမၼ်း ၵမ်ႉလႆႈ လူင် တႃႇႁုမ်းၶင်ဝႆႉ တူဝ်သတ်းလိူဝ်း မူၼ်ႉယူႇၸူမ်းထိုၼ်ႉၵျၢင်းၶဝ်။ မိူဝ်ႈပၢၼ် လဝ်ႈၽႃႇၵုင်ႉၵျူႉၶတႄႉ ၸေႃင်းၽႃႇမၼ်း ယၢမ်ႈၵဝ်ၶွၵ်ႈၶင် လႅင်ႉဝႆႉ မီတင်း ၼမ်ႉၵိမ်းၸူးၶွင်း။ တေႃႇမီၸူပ်းႁိူဝ်ႈႁူၼ်းပွႆႉၵေႃႉၼိုင်ႈတၢႆႇၵူႈၵေႃႈ သိုပ်ႇလႅင်ႉမီ လိူဝ်းၼၼ်ႉဝႆႉ။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉၵေႃႈ မီးပွၵ်ႈၼိုင်ႈ ႁူၼ်းမၢၼ်ႈပိၵ်ႉထိုၼ်ႉၵျၢင်ၸိူင်းၸဝ် ဢဝ်သိုဝ်လုမ်ႈၵႂၼ်ႉတူဝ်ၼိုင်ႈ မႃးသူင်ႉပၼ် တႃႇသူႉလၼ်ႉတီႈ။ လႅင်ႉတၢင်း ၵိၼ် ၶိူဝ်ႈသိုဝ်လုမ်ႈၵႂၼ်ႉၸၼ်ႉသေတႃႇ သိုဝ်လုမ်ႈၸၼ်ႉ ၵမ်ႉၵိၼ်လႃးလႃး။ ႁွပ်ႈၵမ်ႉၵိၼ်တၢင်းၵိၼ်ၶလႈ ၵမ်ႉမီးၶိူင်း။ ႁွပ်ႈၼႆ တႃႇတေၵဝ်ႁူႇပွႆႉၸုင်ႉ ထိုၼ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႉပဵၼ်။ လႆႈႁၼ်သိုဝ်လုမ်ႈၵႂၼ်ႉ ၵျၢင်ႉလီလီၼၼ်ႉ ၶိူင်းယူပ်ႈမႃး တိၵ်းတိၵ်းၶလႈ သူႉလၼ်ႉတီႈလႆႈလႃႇတေႉတေႉ။ ၸႂ်းၵိမ်းၶွမ်းပိတ်ႉပၢၵ်ႉလၵ်း ပၼ်ႉမူၼ်းၼၼ်ႉ မေႃယႃၽႂ်ႉ ယူတ်းယႃသတ်းၼႆၵေႃႈ ၵမ်ႉမီးသေၵေႃႉ။ သိုဝ် လုမ်ႈၵႂၼ်ႉၼၼ်ႉ လႆႈတေႃႇႁူႉၸႂ်းမိူဝ်းသူႉလၼ်ႉတီႈ။ ၵမ်ႉၵိၼ် တၢင်းၵိၼ်သင် ၶလႈ ထၢတ်ႈလႅင်ႉလုၵ်ႈၶၢတ်ႉသေ တေႃႇႁူႉႁွလ်း။ ႁွပ်ႈၼႆလႆႈသင်ႉႁၢမ်းၵွၵ်ႉဝႆႈ ယႃႇပေဢဝ်တူဝ်သတ်းသင် မႃးသူင်ႉပၼ်ၼႆ။ ႁူလ်းၵႃး ႁူၼ်းမၢၼ်ႈတႃႇပူၵ်ႉ ၸဝ်သမ်ႉ ႁပ်ႉႁၼ်ဝႆႈ ၼူၵ်ႉမိဝ်ႉၼၼ်ႉ ၵမ်ႉပႃးၸႂ်းသိူၼ်ႈ တူဝ်သတ်းၼၼ်ႉယူင်း။

ပူႇၸွင်း လိပ်ႈၵျၼ်းတူလ်း ၼူၵ်ႉမိဝ်ႉတူဝ်ၸၼ်ႉလီလီသေ လင်ႉႁပ်ႉ ပဝ်း ထိုင်ႈသွင်သၢမ်ဝူင်ႈ ပိၵ်ႉမၼ်းတေလီမႄးၸိူင်းၶလႈ လၢင်းပွႆႉၸိူင်းလႆႈ ယူႇ ဝႆႈၼႆ။ တၢမ်တူဝ် ပူႇၸွင်း ၵဝ်ပုၼ်ႈၽွၼ်း တႃႇတူလ်းလူၼူၵ်ႉမိဝ်ႉတူဝ်ၼၼ်ႉ။

ၵူၺ်ႇၼႂ်ႈၵၢတ်ႇသေ သိုဝ်ႉမႃး ၼွၵ်ႈၶင်ယွႆႇယွႆႇလုၵ်ႈၼိုင်ႈ ၶလႈ မၢၵ်ႇမႆႉမၢၵ်ႇတွၵ်ႇ လိူဝ်းသူတ်ႇသွႆလီငၢမ်းၼၼ်ႉ။ တူၼ်ႈမၢၵ်ႇၵႃႇ ၵၼ်မီးၶိုမ်းသိုင်ႇမိုဝ်ႉၼၼ်ႉ ပဵၼ်ၵွင်ႈလီတီႈသုတ်း တႃႇဝႆႉၼူၵ်ႉၶဵဝ်။ ႁွပ်ႈတီႈသိုင်ႇမိုဝ်ႉ မီးႁူၼ်းတႃႇသေႇ သေ လၢင်ႊၵျေႃႈၶိူပ်ႈပၼ် မီဝ်းလိူဝ်းလၢင်ႊၵၢႆႊၵူၺ်ႇၵၢႆႊမႃးၼၼ်ႉ။ မႂ်ႊမႆႉၶဵဝ်ပူင်ႇ ဝႆႉၶလႈ လႆႈငဝ်းၶျူမ်ႈလီငၢမ်း။

ၼူၵ်ႉၶဵဝ်တူဝ်ၼႆႉၶတႃႉ ၵမ်ႇလိူၵ်ႈတၢင်းၵိၼ်သင်။ ဝၼ်းၵွၼ်တၢင်း သုတ်းၼၼ်ႉ ၵိၼ်ႁူလ်ႈသုၵ်း ၶလႈ တဵင်ၽြၢင် ၼႆႉၵေႃႈ ၶၢၼ်ႉလွႆမၼ်းၵူၺ်ႇ။ မၼ်း သွၼ်ႈယူႇတွႆႈတူၼ်ႈမၢၵ်ႇၵႃႇယဝ်ႉ ထႅင်ႈဝၼ်းၼိုင်ႈ မီးပီႈၼွင်ႉၶႅၵ်ႇ မႃးသူႇမႃး လွင်ႈမၼ်း။ ပဵၼ်ၼူၵ်ႉၶဵဝ်ၽုင်ၼိုင်ႈ။ တေမီးမွၵ်ႈႁႃႈသိပ်းတူဝ် လူင်းမႃးလိုဝ်ႈ ၼိူဝ်တူၼ်ႈမၢၵ်ႇၵႃႇ။ သဵင်ႁွင်ႉၶဝ်မေႃးၼၼ်ႉ ပေႃးတၢၼ်ႇႁူတေတႅၵ်ႈ။ ၼွၵ်ႈသေ သဵင်ႁွင်ႉၶဝ် ၵမ်ႇလႆႈငိၼ်းသဵင်သင်ယဝ်ႉ။ ႁူၼ်းတင်းၵျေႃၵေႃႈ ပဵၼ်သင်ၼႆ ၵွၼ်ၵၼ်ၵွၵ်ႇမႃးတူလ်း။ ၽုင်ၼူၵ်ႉၶဵဝ်ၼၼ်ႉၵေႃႈ ယူႇၵမ်းၼိုင်ႈသေ မိၼ်ပၢႆး ၵူၺ်ႇၸိုၼ်း။

ပူႇၸွင်းၵေႃႈ ႁူင်သူပ်းၵၢႈပၢၵ်ႇၵၢမ်းဝႆႉ။ သမ်ႉၸွၼ်းႁူဝ်သေ ၶင်းဝႃႈ

“ၼူၵ်ႉၶဵဝ်လိူဝ်းမႃးလမ် တီႈယူႇႁူၼ်းတၢၼ်ႇၼႆႉ ပႆႇယၢမ်ႈႁၼ်သေ ပွၵ်ႈ”

ထႅင်ႈၸွႆႈၽုၵ်ႈၵေႃႈ ၽုင်ၼူၵ်ႉၶဵဝ်လိူဝ်းၼၼ်ႉ ၽဵဝ်မႃးထႅင်ႈ။ ႁွပ်ႈသင် ၶဝ်ၽဵဝ်မႃးၼႆၵေႃႈ ႁူႊၵေႃႉႁူႊႁူၼ်းႁူႉလွမ်းဝႆႉယူႇ။ ႁွပ်ႈပိုဝ်ႈ ပူႇၸွင်း မေလုမ်း လႃးၶလႈသင်၊ ပီႈၼွင်ႉၼူၵ်ႉၶဵဝ်ၶဝ် ၵႃႉမႃးပၼ်ၶိူင်းၶလႈသင် ငဝ်းလႂ်း ၼူၵ်ႉ ၶဵဝ်ၼႂ်ႈၼွၵ်ႈၶင်ၼၼ်ႉၵေႃႈ ၶမ်ႉလိပ်ႈမႃးသေ ထိုင်လၼ်ႉတႃႇတေပွႆႇလႆႈၸိုၼ်း ယဝ်ႉ။ ထိုင်မႃးၼႂ်ႈၼိုင်ႈ ပူႇၸွင်း ပိုတ်ႇၼွၵ်ႈၶင်ပၼ် လူဝ်ႇၽုင်ၼူၵ်ႉၶဵဝ်ၶဝ် ပႆႇမႃး ၼၼ်ႉ။ လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ၶလႈ သူႉလၼ်ႇတိ ၵေႃႈလုၵ်ႈတူလ်းဝႆႉ။ ၶပ်ႉၵွၼ်ၵၼ် ပႆႉတူလ်း ၼူၵ်ႉၶဵဝ် ၵၼ်ပႆမႃးလူးတီႈႁူးၵွၵ်ႇၼၼ်ႉ။ ၼူၵ်ႉၶဵဝ်ၵေႃႈ ပႆႇမိၼ် ၵွၵ်ႇၵူၺ်ႇ။ တိၵ်ႉလုၵ်ႈယူႇတီႈႁူးၵွၵ်ႇ။ ယူႇလူဝ်ႉၼိုင်ႈ ၽုင်ၼူၵ်ႉၶဵဝ်ၼၼ်ႉ မိၼ်မႃး လူးတူၼ်ႈမၢၵ်ႇၵႃႇ မူၼ်ႁူးဝၼ်း။ ၵၼ်လၢၵ်ႇလႆးၵမ်ႇမူၼ်မူဝ်ႈႁူးဝၼ်းၼၼ်ႉ ၶတႃႉ မူဝ်ႈၽုင်ၼူၵ်ႉၶဵဝ်ၸၼ် မိၼ်မူဝ်ႈႁူးဝၼ်းၼၼ်ႉ ၼူၵ်ႉၶဵဝ် ၵၼ်ၸၼ်လႆႈ လုမ်းလႃးမႃးၼၼ်ႉၵေႃႈ မိၼ်မူဝ်ႈလွမ်းၵူၺ်ႇၵမ်းလဵဝ်ယဝ်ႉ။ ႁူၼ်းလိူဝ်းလႆႈတူလ်း

လူလုမ်းလႃးမႃးၸၼ်ႉၵေႃႈ ၵွၼ်ႁၼ်တူပ်းမိုဝ်းသေ ပၼ်ၶႂၢင်း။

ဝၢႆးသေၸၼ်ႉ ၸူၵ်ႉသိဝ်တူဝ်ၸိူင်ႈၵေႃႈ ၵၢမ်ႉၽိူဝ်မႃးတီႈ တူၼ်ႈမၢၵ်ႉ ၵႃႉ ၶႂိမ်းသိုင်ႉမိုဝ်ႉ ၶႂေႃမ်ႉ သေပွၵ်ႈယဝ်ႉ။

❖

ၶဝ်ႈ

ၶဝ်ႈၵျႃႉသၢင်ႇ ထုၵ်ႇၵုမ်းၸင်ဝႆႉၼႆႉသုမ်ႉၸႂ်းၵႂၼ်ႇ ထူၼ်ႈသႂၢင်ဝၼ်း သေ ပေႃးၸမ်ႈမႃးယဝ်ႉ။ တႃႇၶဝ်ႈၵျႃႉသၢင်ႇ တေလႆႈၼႆႉၵူၼ်းမိူဝ်းၵူၼ်းသိူၵ်း ၸဝ်ၼၼ်ႉၶတ ၵမ်ႇၶၼ်တိုဝ်ႉတၢင်းသေၵိတ်း။ မိူၼ်ဝၼ်းတီႈၼိူင်ႈႁႂ်လိူၼ်း။ လွမ်းၼၢင်ႇ လႆႈငိၼ်းတီႈ ၵူၼ်းမႃးလီပ်ႉထၢမ်မၼ်းၼၼ်ႉသေ လႆႈႁူႉဝႃႈ လွမ် သိုၵ်းလူင်ၼေႃႇဝိၼ်း လွႆႉၶိူင်းသိုၵ်း ယိုတ်းၵဝ်ၶိူင်းပွင်လိုင်ႈမိူင်းသေ ပူတ်း ပီတ်ႈလူင်ပွင်လိုင်ႈ ၵၼ်တၢမ်ၼင်ႇၵၢင်လွႆၵူၼ်းမိူင်း လိူၵ်ႈတင်ႈဝႆႉၼၼ်ႉ။ ပႆႇ သေၼၼ်ႉ ၵူၼ်းလူင်ၼႆႉလူင်ပွင်လိုင်ႈ ၶလႈ ၵူၼ်းၵၢၼ်ႇႁူဝ်ၶိူင် လႆႈထုၵ်ႇၵုမ်း ၸင်ဝႆႉ ၼႆႉယဝ်ႉ။ ပေႃးလိူင်ႉၼႆႉၶတ လွမ်ၸုၼ်ၽွင်း ၵူးၼူႉၵေႃႈ တေၵမ်ႇ ၶၢင်းၵူလွႆႈၸွႈၶဝ်ႈၵျႃႉသၢင်ႇပူၼ်ႉလႆႈလႆႈယဝ်ႉ။ ၵိုတ်းထိင်ႈ ၶၢတ်ႈလိုင်ႈ လုမ်ႈၽွႆႉ ၶလႈ ၵူးလိုင်ႈၵူးမိူင်းၸဝ်ႁႂ်လိူၼ်း ၶၢင်းတေမိပ်ႇငီၼ်းၸွႈလုမ်းသိုၵ်း မၢၼ်း ၵၼ်ၶပ်ႉလိုဝ်ႈၸွင်ႇသီႇလုၵ်ႉၽိူၼ်ႉဝႆႉၼၼ်ႉ။ ၵူလိုၼ်းၵႃး တႃႇတေပီၼ် မႃးလိူင်ႉၼၼ်ၶတ တေလႆႈၵဝ်ၸၢဝ်းယၢမ်းတေႉတေႉဝႃႈဝႃႈယဝ်ႉ။ ၶဝ်ႈၵျႃႉ သၢင်ႇ တိုၵ်ႉငမ်းငဝ်းဝႆႉဝႃႈ တိုဝ်ႉတၢင်းၵၼ်ၼၼ်ႉ ၶၢင်းပီၼ်လႆႈတႃႇမၼ်းယူႇ ႁိုဝ်ၼႆ။ လွႆယွႆႇငဝ်းလီင်းမိင်မိင်ၵႂၼ်ႇ ၵၼ်လီးၸဝ်ႈမႃးၼႆႉသုမ်ႉၸႂ်းၵႂၼ်ႇသေ တူလိုၼ်းလူ ၸွႆးသၢႆလွႆ တီႈၽွႆႇမိုဝ်းၸွၼ်ၸူမၼ်း။ မေႃလူၽွႆႇမိုဝ်း တီႈႁွင်းမူးသူး လေႇ တႃႈၵုင်ႈ ယၢမ်ႈၸၢတ်ႈမႆႇ တီႈၶဝ်ႈၵျႃႉသၢင်ႇဝႃႈ ၸွႆးသၢႆလွႆမၼ်းၼႆႉ ၸၢတ်ႇ ဝႆႉတီႈလူဝ်ႈၸူပ်ႇသၢမ်သိပ်းပႆႈၼႆႉ။ လွင်ႇထိုင်ၸၢဝ်းယၢမ်းၼၼ်ႉယဝ်ႉႁိုဝ်။

ၸဝ်ႈၵျူႇသိၼ်ႇ လိူၼ်းတူဝ်ၼွၼ်းၼိူဝ်သၢတ်ႇသေ လပ်းတႃႇမၼ်းဝႆႉ။ ႁိူဝ်ႉမွႆႈၵူၼ်ႈၼူၼ်းဝႆႉၼႄႇယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၼၢဝ်ႇငၢဝ်း လွင်ႈတပ်ႉသိုၵ်းယိုတ်း ၵိူင်းပွင်ၵူႇၶလႈ တၢင်းမုင်ႈမွင်း တႃႇမၼ်းတေပူၼ်ႉလွတ်ႈလႆႈၶတႃႉ ၵႂၢႆလၢႆး ၵူႇပဵတ်ႈမူတ်းယဝ်ႉ။ ႁူမ်ႊဝႃႈ လိၵ်ႈလိူဝ်းၶၼ်မၼ်းလႆႈလၵ်ႉၽႃၵ်ႇပိူၼ်ႈၵူႇ ၼၼ်ႉ ၽဵဝ်တီႈသူႉၸၼ်ႇတီႇ ၶလႈ ၸိမ်ႊမီႊၵူႇၵေႈ ၼဝ်တေၵ်ႉတၢင်းႁိူဝ်ၵူလွႆႈ မၼ်းလႆႈလႃႇ။ ၶမ်ႇၸၢင်ႊဝူၼ်ႉလွမ်းယဝ်ႉ။ လႆႈငိၼ်းသိၼ်သွၵ်းတိၼ်ၶလႈ ၸဝ်ႈၵျူႇသိၼ်ႇ ၼဵတ်ႈလုၵ်ႉၼင်ႈ။ မၼ်းၶမ်ႇၸႂ်ႈႁၺ်ႈၽူႈၸႅၼ်ၼဝ် ၶၼ်ၶၢင်ႊမၼ်း လႂ်ၵႂၼ်ႇဝႆႉၼၼ်ႉ။

ၽိူဝ်ႇသိၼ်သွၵ်းတိၼ်သိုၵ်းၼဝ် ၶၢင်ႇၵႂူႇၸိုၼ်းၼၼ်ႉၶတႃႉ ၸဝ်ႈၵျူႇသိၼ်ႇ ယွၼ်ႇတူဝ်ယွၼ်ႇလႂ်မၼ်းပဵတ်ႈထိင်ႈၵမ်းၼိူင်ႈ။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈ ၶမ်ႇလႆႈႁူပ်ႉ ၶၼ် ၸဝ်ႈၼႄႈတီႈ ၽႅၢႇၸိပ်ႉထၢမ်ၼဝ်ထိင်ႈၶလႈ လူမ်လႂ်လူမ်ၸေႃးၵိတ်းၼိူင်ႈ။ မၼ်းထူၵ်းၵွၵ်ႇ ၸိပ်းၶၢင်ႊလုၵ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇမၼ်းသွင်ၵေႃႉ ၵၼ်သႂ်ႇဝႆႉ ၼႂ်း ထွင်းသိူဝ်ႈသွၼ်ႉမၼ်း။ ပိၼ်ၵမ်းၵွၼ်တၢင်းသုတ်း မၼ်းထူၵ်းတူလႂ်း ၸိပ်း ၶၢင်ႊလုၵ်ႈယိင်းမၼ်းသွင်ၵေႃႉ ဝၢႆးသေထုၵ်ႇတီႉလႃပ်းၵဝ်မႃးၼၼ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈ ၸဝ်ႈၵျူႇသိၼ်ႇ တေၵွၵ်ႇတၢင်းၼႆ သူႉၸၼ်ႇတီႇ ၶမ်ႇတွၼ်ႉလိုမ်း တႃႇသႂ်ႇ ပၼ် ၸိပ်းၶၢင်ႊလုၵ်ႈယိင်းမၼ်းသွင်ၵေႃႉ ၶၼ်ထႂ်ႇဝႆႉၵမ်းလိုၼ်းၼၼ်ႉသေ ပွၵ်ႈ။ လႆႈတူလႂ်းၶၢင်ႊလုၵ်ႈယိင်းမၼ်းသွင်ၵေႃႉ ယုမ်ႉၼူဝ်ဝႆႉၼၼ်ႉသေ ၸဝ်ႈ ၵျူႇသိၼ်ႇ လႂ်လိၵ်ႉၸေႃးၼူမ်မႃးၶလႈ ၵဝ်ၸိပ်းၶၢင်ႊၼိုၼ်းယိုတ်ႈသႂ်ႇၼႂ်းထွင်း ပဵတ်ႈ။ ပေႃးမၼ်းတၢႆၵူႇလိုင် လုၵ်ႈမေႊမၼ်းတေသိုပ်ႇယူႇသဝ်းလိူင်ႉႁိူဝ်ၵူႇ ၶၼ်ဝၢႆႈၼၼ်ႉ ၼဝ်ႈမႃးၼွႆးလႂ်မၼ်းၵူးယၢမ်း။ ၸဝ်ႈၵျူႇသိၼ်ႇ ၼင်းၵိုၼ်းသေ ၵဝ်ၽျႃႇမိုဝ်း ထွပ်ႉၼႄႈမၼ်းဝႆႉ။ လႆႈၸုလ်ႉၸၼ်မိူၼ်တင်း မၼ်းမီးတၢင်းၽိတ်း ဝႆႉ။ မၼ်းၶမ်ႇသႂ်ႇလႂ်ၽၢင်ႉ ငဝ်းၼၢမ်းၸၢႆႉ လိူဝ်းလၢင်းၵူတ်ႇၵွၵ်ႇၽေးၸိၼ် လိူင်ႉၼႆၼႆႉ။ မၼ်းၵၢမ်းတူဝ်ၸဝ်ႈၵဝ်ႇၼိုၼ်း။

တီႈၸဝ်ႈၵျူႇသိၼ်ႇ မီးၼၢဝ်းယၢမ်းတင်းၼမ် တႃႇထတ်းသၢင်တူဝ် ၸဝ်ႈၵဝ်ႇၼိုၼ်း။ ၶမ်ႇမီးၵၢၼ်သင် တေလႆႈၵူႇၸိတ်း။ ၵူၼ်းလိူဝ်းတီႉၵမ်ၵုမ်း ၼင်မၼ်းဝႆႉၼၼ်ႉၵေႈ ၸၢင်လႂ်မႃးႁွပ်ႈမၼ်းၶမ်ႇတွပ်ႇပၼ်သင် ၶၼ်ၼဝ်ၸႂ်ႈ ႁူႉၸႂ်ႈငိၼ်းၼၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈသင် မၼ်းၶမ်ႇၽျႃင်ႉမိၼ်ႈ ၽေးၸိၼ်တၢင်းၼိူင်း ၶၼ်

ၼေႇဝိၼ်း ၶလႆ တပ်ႉသိုၵ်းမၢၼ်းလၢင်ႊၸွတ်းတီႈမၢၼ်းၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈၵၢၼ်လိူၵ်ႈတင်ႈ ပူၼ်ႉမႃးသွင်ပီႊ ၵူၼ်းမိူင်းတင်းလၢႆ တွပ်ႇထိင်ပၢၵ်ႈပိုတ်ႈလုမ်းၶဝ်။ လုမ်းတီႈၶမျး ၽ.သ.ပ.လ[1] ၵၼ်တပ်ႉသိုၵ်းႁူလွႆႈပၼ် ႁူႊလိူဝ်ႉႁူႊလွင်ႈၼၼ်ႉ ၵၢၼ်ႉတီႈၵၢၼ်လိူၵ်ႈတင်ႈၶလႆ လႆႈၵႃႇပိူၼ်ႈမႃးတေႉတေႉ။ ၵူၼ်းမိူင်းတင်းလၢႆ လိူဝ်းလႆႈယိူၼ်ႉၵၢဝ်မႃး လူဝ်ႊၶၢဝ်းသွင်ပီႊ ပၢၼ်လူင်ပွင်လိုင်ႈ ၵုမ်းမိူင်း ၵၢၼ်ၼေႇဝိၼ်း ၶလႆ တပ်ႉသိုၵ်းမၢၼ်းၵွၼ်ႁူပ်ၼၼ်ႉ။ ၽိူဝ်ႇထိုင် ၵၢၼ်လိူၵ်ႈတင်ႈမႃး ၵူၼ်းမိူင်းတင်းလၢႆ ၵမ်ႇၸုႆႈႁပ်ႉ လိူဝ်းၵီဝ်ႇၸွင်ႈႁွင်ႉၵႂႃႇဝႆႉ ၵၢၼ်တင်းတပ်ႉသိုၵ်းၼၼ်ႉ။ ၵွၼ်ၵၢၼ်ပၼ်သိင်သေ ၼွပ်ႇယိူၼ်ႈၸိုင်းပွင်ၸွႆႈ ၽွၵ်ႈလုမ်းတၢၼ်ႉသျိၼ်း ၽ.သ.ပ.လ.[2] ၵၼ်ၵူးၼူႉၵွၼ်ႁူပ်ၼၼ်ႉ။ လူဝ်ႊၶၢဝ်းပၢၼ် လူင်ပွင်လိုင်ႈၵုမ်းမိူင်းၼၼ်ႉ ၽွၵ်ႈတပ်ႉသိုၵ်းၵမ်ႇမေႃၶဝ်ႈႁႃ ၵူၼ်းမိူင်း။ မၢပ်ႇလႅဝ်ႉၸိုင်းပွင် မႃးၶလႆ ၵူၼ်းမိူင်းတင်းလၢႆၵေႃႈ ၵိမ်ႇမိူဝ်ႇၼိူဝ်ၶဝ်မႃး။

ၵူၼ်းမိူင်းသင်ႇသွၼ် လွမ်သိုၵ်းလူင်ၼေႇဝိၼ်းၶဝ် လွင်ႈဝႃႈ ပေႃးၵမ်ႇမီးၸိုင်းႁမ်ႉယၼ် ၵူၼ်းတင်းလၢႆလိုင် ၵမ်ႇလၢင်ႊလႆႈၸိုင်းပွင်မၢၼ်ႈမိူင်းၼၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈၼႆႉ တၢမ်တူဝ် လဝ်ႈၵျႇသိင်ႇ ၸၼ်ထိုင်ဝႃႈ လွမ်သိုၵ်းလူင် ၼေႇဝိၼ်း တေလၢပ်ႇၵျႇယဝ်ႉသေ တေၵမ်ႇၸတ်းၵၢဝ်ၸိုင်းသိုၵ်း ယိုတ်းၸိုင်းပွင်မၢၼ်ႈမိူင်းယဝ်ႉၼႆ။ မိူဝ်ႈလီဝ်ၶတေႉ ၵၢၼ်မၢၼ်းၸၼ်ထိုင်မႃးၼၼ်ႉ ၽိတ်းၽူၼ်မူတ်းယဝ်ႉ။ မိူၼ်ၵၢၼ်တင်းလဝ်ႈၵျႇသိင်ႇ ၽူႈၼၢမ်းၵၢၼ်မိူင်း ၼင်ႇ ၵူးၼူႉ၊ လဝ်ႈၶုၼ်မိဝ်၊ ၵူးပႃႉသူလ်ႇ ၶဝ်ၵေႃႈ ၵမ်ႇလၢမ်းၶၢတ်ႈၸၼ်ထိုင် လႅဝ်လမ်ႇမၢၵ်ႈၸိုင်းပွင် ၵၼ်မီးဝႆႉတီႈၽွၵ်ႈတပ်ႉသိုၵ်းၶဝ်ၼၼ်ႉ။ လဝ်ႈၵျႇသိင်ႇ ႁူမ်ႈႁူပ်မၢၼ်းသေ ၵၢဝ်မိူဝ်းမၢၼ်းသွင်ၸွၼ် ထုပ်ႉတွႆႇႁွၵ်းႁူပ်မၢၼ်းယူႇတိၵ်းတိၵ်း။

ၶႄႈတီႇပ်းတတ်း လဝ်ႈၵျႇသိင်ႇ လႆႈၽိတ်းၽူၼ် မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးသွင်ပီႊၼၼ်ႉႁွလ်းၵမ်ႇလႅဝ်ႈ။ မၢၼ်းလႆႈၽိတ်းၽူၼ်မႃး လိမ်မိူဝ်ႈလဝ်ႉသေၼၼ်ႉ။ ဝၢႆးသေ ၵၢင်းၵိတ်ႉၶဝ် ႁိုပ်ႈၵွၵ်ႇၵျႇပၢၼ်ႇၶဝ်သေ ယိုတ်းၵၢဝ်မိူင်းမၢၼ်ႊၶိုၼ်းၼၼ်ႉ ၽူႈယႂ်ႇၵူၼ်းလူင် ၽွၵ်ႈၵူၼ်းမိူင်းႁူၵ်းသိပ်းလိတ်းၵေႃႉ မႃးလၢတ်ႈၸွႆႈလဝ်ႈၵျႇသိင်ႇ ၸပ်ႉပိၼ် လဝ်ႈၽႄႉသီႇပေႃႉ။ ၵၼ်မၢၼ်းလႆႈၸပ်ႉပိၼ်လဝ်ႈၽႄႉ

---

[1] တည်မြဲ ဗ.ဆ.ပ.လ

[2] သန့်ရှင်း ဗ.ဆ.ပ.လ

ၼၼ်ႉ ပဵၼ်တၢင်းၽိတ်းမၼ်း ၵမ်းဢွၼ်တၢင်းသုတ်းယဝ်ႉ။ ၽၢႆႇၵူၼ်းမိူင်း တင်းလၢႆ ဢမ်ႇၸႂ်ႈႁပ်ႉ လဝ်ႈဢူႈ လႄႈ လဝ်ႈပီႈမၼ်း ပဵၼ်လဝ်ႈၽႄႉ ၵွပ်ႈၸႃ ယၢမ်ႈၵူလွင်ႈၽၢႆႇၵႃႇပၢၼ်ႇၶဝ်မႃး။ မိူဝ်ႈလဝ်ႉတႄႉ လဝ်ႈၵႃႇသိုင်ႇ တဵပ်းတတ်းဝႆႉ တႃႇၸိုၼ်ႈၶဵၼ်းတီႈ တူၼ်ႈတီး လႄႈ တႃႇလီႇလိူင်ႇ ၼင်ႇပၢၼ်ၵူၼ်းၽိုင်ႈၶႄႉ ၼိုင်ႈ။ မိူဝ်ႈၽၢႆႇၵူၼ်းမိူင်း တိုၵ်းသူၼ်းၶိုၼ်ႈႁပ်ႉပဵၼ် လဝ်ႈၽႄႉၼၼ်ႉ မၼ်းလႆႈ ႁပ်ႉပဵၼ် လဝ်ႈၽႄႉမိူင်းသီႇပေႃႉမႃး။

ဝႆႉသေ မၼ်းလႆႈတဵပ်းတတ်း လိူၵ်ႈသဵၼ်ႈတၢင်း ၽိတ်းၽူၼ်မႃး လိူင်ႉၼႆယဝ်ႉ မၼ်းလႆႈယိုၼ်ႈႁပ်ႉဝႃႈ မၼ်းသိုပ်ႇၽိတ်းၽူၼ်ယူႇတိုၵ်းတိုၵ်း ဢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ယိုင်ႈဝူၼ်ႉယိုင်ႈႁၼ် ၶေႃႈတဵပ်းတတ်း လိူဝ်းမၼ်းလႆႈ ၽိတ်းၽူၼ်မႃး ၼင်ႇၵႃးတွင်းလႆႈၼၼ်ႉလႄႈ လွင်ႈမၼ်းၶေႃႈ သုၵ်ႉသူၼ်သဵၼ်း သၢၼ်မႃးမူတ်း။

“ပေႃးလႆႈယဝ်ႉဝႃႈ”

မၼ်းလၢတ်ႈႁင်းတူဝ်လဝ်ႈႁဝ်ႉ။ မၼ်းၽၢင်ႉမိူၼ်ႈတူဝ်မၼ်းၸိုၼ်း ပေႃးဝႃႈမၼ်းတေသိုပ်ႇဝူၼ်ႉ လွင်ႈဢၼ်မၼ်းလႆႈလိူၵ်ႈပႆ သဵၼ်ႈတၢင်းၽိတ်းမႃး လိူင်ႉ ၶိုင်းလွင်ႈမၼ်းၶေႃႈ တေယူပ်ႈယွမ်းမႃးတိုၵ်းတိုၵ်းၵွႃလႆး။ မၼ်းဢမ်ႇၸႂ်ႈႁၢႆႈ ပဵၼ်ၼၼ်။ မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈၶေႃႈ တေလႆႈတေႃႇသူႈတင်း ၵူၼ်းၽၢႆႇလွပ်ႇၸၢဝ်ႇၵၢၼ် သိုၵ်းၸဝ်ႈထိင်ႈၵွၼ်ႇ။ တေလႆႈၸၸႉသိင်ႈၵၼ်တင်းၸဝ်ၵွၼ်ႇ။

မိူဝ်ႈလိဝ်ႉတႄႉ လဝ်ႈၵႃႇသိုင်ႇ ၸွမ်ႈလူလိူၵ်ႈသေဢၼ်ဢၼ်။ ၸွမ်ႈ လိမ်းပိတ်ႈၵူႈဢၼ်ဢၼ်။ ၵူလၢႆးၵႃး မိူဝ်ႈပိူၼ်ႈဢွၼ်မၼ်းမႃး တီႈတပ်ႉပႃး ထူးၼၼ်ႉ ထူင်ဢၼ်မၼ်းသႂ်ႇ ပပ်ႉလိၵ်ႈ လႄႈ လေႈတမ်ႈလိၵ်ႈ လိူဝ်းၼၼ်ႉ ယၢင်းဢမ်ႇလႆႈဢဝ်ပႃးလပ်းတူဝ်မႃး။ မိူဝ်ႈယူႇတီႈတႃႈႁုင်ႈ၊ မိူဝ်ႈသီႇလိူင်မိၼ် ပေႃးမီးၸၢဝ်းယၢမ်း မၼ်းလူပပ်ႉလၢႆးၵၢၼ် တႃႇၶူင်းငၢၼ်းၶူင်ၵိုဝ် ဢၼ်တေ ၶိတ်းတီႈၵၢင်ႉမေႃႇၼၼ်ႉ။ ၼိူင်ႈလၢၵ်ႈလိူဝ်းတေလွၵ်ႉတီႈ ၶူင်းငၢၼ်းၼၼ်ႉ ပေႃး တၼ်းသူင်ႇႁူႇထိုင်သီႇပေႃႉယဝ်ႉ။ ပေႃးမၼ်းမိူဝ်းၽိဝ်ၸႆ တေၸတႃႇၵၢၼ်ယဝ်ႉ လူး။ မိူဝ်ႈၵူးပွၵ်ႈ ပေႃးဝႃႈဢမ်ႇသိုဝ်ႉလႆႈၵိူဝ်တၢင်းမိူင်းမၢၼ်ႈလိူင် လႆႈၶူင်ၵိူဝ် တီႈၵၢင်ႉမေႃႇ ၶိုင်ႈပေႃးႁုမ်ႇလွၵ်ႉလႆႈတႃႇၼႆၸွမ်းမိူင်းသီႇပေႃႉ။ ၵိူဝ်ဢၼ်ၵႂၢၵ်ႇတီႈၵၢင်ႉ

မေႃႇၼႆႉ ထၢတ်ႈမႅၵ်ႇၼီႇသႅမ်ႇၶလူဝ်ႇရၢႆႉတ်[3] ပုးၼမ်ဝႆႉၸလႈ ၶိုၼ်ႈၶူမ်ဝႆႉၵိတ်းၵိတ်း။ တႃႇတေၶႃႈၵွၵ်ႇပႅတ်ႈထၢတ်ႈၼၼ်ႉ မီးလႆႈတၢင်းမၼ်းယူႇၸသႈ။ မိူဝ်ႈလႅဝ် လႆႈတၢင်း ၸလႈ ၶိူင်ႈလၢၵ်ႈ လိူဝ်းၼႆႉ မီးဝႆႉၼွႆးမိုဝ်း လဝ်ႈႁျႇသိင်ႇ ၶဝ်ယဝ်ႉယဝ်ႉ။ ၶဝ်တေလၢင်းၶိူတ်းၵွၵ်ႇႁိူဝ် တၢင်းၵိၼ်ၵၢမ်ႇမီးၵၢမ်ႇပိၼ် ၼၼ်ႉ တေၶိူႈၵုမ်ႇလူမ်ႈတႃႇမိူင်းတႆးပွတ်းႁွင်ႇ တင်းမိူင်းယူႇယဝ်ႉ။

ၶူင်းၵၢၼ်တင်းၼမ်ၼၼ်ႉ တၢမ်တူဝ်လဝ်ႈႁျႇသိင်ႇ တေလႆႈၵွၼ်ႁူဝ်လတ်းၵၢၼ်။ ႁူလ်းၵႃး ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈပိၼ်ႁူၼ်းမီးယိူင်းၵၢၼ်း ၵၢၼ်မိူင်းၵေႃႉၼိူင်ႈ ၸလႈ မၼ်းလင်ႇလႆႈမႃးၽိူဝ်ယူႇတီႈၵွင်ႈၼႆႉ။ တၢမ်တူဝ်လဝ်ႈႁျႇသိင်ႇၸတႃႉ ၵၢမ်ႇထၢင်ႇတူဝ်မၼ်း လၢင်းၶိူတ်းၼိၼ်လႆႈတေႃႇပိုၼ်ႈသေတႃႉ ၵႂႃႉလႆႈငိၼ်း ပိုၼ်ႈလၢတ်ႈ ၶေႇဝိၼ်းၸတႃႉ လွမ်ႁူဝ်လဝ်ႈႁျႇသိင်ႇဝႆႉ ၼႆဝႃႈ။ လိူမ်မိူဝ်ႈလဝ်ႉ လဝ်ႈႁျႇသိင်ႇ လွမ်ႁူႉတူဝ်ဝႆႉ လွင်ႈလၢင်းႁူပ်ႉလၢႆးၽေးၼိူၼ် ၵၢၼ်ၽွင်ႇၵၢမ်ႇ လၢင်း ႁူလွႆႈၵိဝ်ႇထွႇလႆႈၼၼ်ႉ။ လႆႈႁူႉတူဝ်ဝႆႉ ၼိူဝ်ၶူၼ်တၢင်းၵၢႆး သီႇပေႃႉ-လၢႆႈသိဝ်ႈ လိူမ်မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမၢႆးလႆႈပီးမိူင်းၼၼ်ႉ။

မိူဝ်ႈလဝ်ႈႁျႇသိင်ႇ တိုၵ်ႉၶိုၼ်ႈၼင်ႈၼိူဝ်လိင်မိၼ် ယူးပီးဢေး[4] ဝၼ်းသုၵ်း တီႈလၢႆႈသိဝ်ႈ တႃႇႁႃႇၶဝ်ႈ ပၢင်ႁုမ်တၢၼ်းၽွင်း တီႈတၢႆႈႁုင်ႈၼၼ်ႉ မီးၵႃးလိပ်ႉလမ်းၼိူင်ႈ ၼၢတ်ႈၶပ်းၶဝ်ႈမၢႆးလူး လိင်မိၼ်သေ ၵိုတ်းတီႈတိၼ်ၶူဝ် လိုလိင်မိၼ်။ ၽူႈမၢ ၶုၼ်လူင်ႁူၢၼ်းတိူင်းၶိုၵ်ႉတွၼ်း ၼၢတ်ႈမၢႆးလူး လဝ်ႈႁျႇသိင်ႇ သေ ယုၵ်ႉၶေလိၵ်ႈၽိုၼ်ၼိူင်ႈ။

"လဝ်ႈတေႃႇလူင်တီႈၶႃႈ။ ၶႃႈပၢႆးမၢႆးလိၵ်ႈလမ်ႇလွင်ႈၽိုၼ်ၼိူင်ႈ ၵၢၼ်ၶုၼ်လူင်ႁူၢၼ်းတိူင်း ပၼ်မၢႆးၼၼ်ႉၶႃႈဢေႃႈ"

ၽိူဝ်ႇလဝ်ႈႁျႇသိင်ႇ ႁွၵ်းလိၵ်ႈၽိုၼ်ၼၼ်ႉတူလ်း ယုမ်ႇၵေႃႈၵၢမ်ႇ ယုမ်ႇလႆႈ၊ မၢႆးၵိတ်ႇၶွင်ႈလွင်ႈဝႆႉ။ ပိၼ်လိၵ်ႈယိုၼ်ႈယွၼ်း ႁွပ်ႈၵၢၼ်ႁူမ်ႇလူမ်ႈ မၢၼ်ႈမိူင်းၸလႈ ႁၼ်ႈလဝ်ႈႁျႇသိင်ႇ ႁုပ်ႈယိုတ်းၶၢဝ်းတၢင်းမၼ်း ၵၢၼ်တေႁူႇ တႃႇႁုင်ႈၼၼ်ႉ ၼႆဝႃႈ။ ႁွပ်ႈသင်ၼႆ တၢမ်တူဝ် ၶုၼ်လူင်ႁူၢၼ်းတိူင်းၶိုၵ်ႉတွၼ်း တေသပ်းလိင်းၶေဝႃႈၼႆၸလႈ လဝ်ႈႁျႇသိင်ႇ ၼၢတ်ႈလႆႈႁူႇလူးမၼ်း။ ၽူႈၶပ်း

3 Magnesium chloride
4 UBA = Union of Burma Airways

လႅင်မိၼ်ၵေႃႈ ၽွမ်ႉတႃႇတေပႂ်ႉၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ။ ၼႆႉၵမ်ႇလွႆး ၵၢၼ်ယၢပ်ႇလွႆ တႃႇၶဝ်။ ႁွပ်ႈသင်ၼႆ ၶဝ်ၵေႃႈတေတၢၼ်း တႃႇလႅၼ်ႈသိုဝ်ႉၼိူဝ်ႉလႅင် တီႈၵၢတ်ႇ လႆႈသိဝ်ႈ ၵမ်ႇလွႆးၶႄႇ။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ တီႈမိူင်းမၢၼ်ႈ ႁၢမ်ႈတပ်ႉ တႃႇၵွမ်ၶႃႈ ၼိူဝ်ႉလႅင်။

ၸဝ်ႈႁူမ်ႉၽႃႈ လုၵ်ႈပႂ်ႉတီႈၽၵ်ႈတူဝ်ႉ။

“ၶဝ်ႈမႄႈၶလႆႈ ၸဝ်ႈၸွင်ႉ။ ႁႃးၵုပ်ႉၵၼ်ၵမ်းၼိူင်ႈၵူႈ။ မေႈႁႃး တေ ႁပ်ႉၵုပ်ႉ သူႉၸၼ်ႉတီႉ ၶွင်ႈၽႂ်ႉပုၼ်ႉယူႇ”

“မၼ်းၵေႃႈတေၶဝ်ႈထွမ်ႇလွမ်းၵေႃႈ။ ႁွပ်ႈသင် ၸဝ်ႈၸွင်ႉ ၵမ်ႇလႆႈ ၵူႈတႃႇႁုင်ႈ ၵၢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ၼႂ်ႈႁႂ်ႈမၼ်းႁူႉလွမ်းၵမ်းလိဝ်”

ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ လုင်မိုဝ်းသူႉၸၼ်ႉတီႉသေ ၶဝ်ႈၼွႆႉၶွင်ႈလုမ်း ၸဝ်ႈ ႁူမ်ႉၽႃႈ။ ထွမ်ႇတူလုၵ်းသိူင် ၸဝ်ႈႁူမ်ႉၽႃႈၵေႃႈ လၢမ်းၶၢတ်ႈလႆႈဝႃႈ ၵမ်ႇမီး ၵၢၼ်မၢၼ်ႈၵၢၼ်မိူင်း ၵၢၼ်လမ်ႇလွင်ႈ။ ႁူလုၵ်းၵႃႈ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ တိုၵ်ႉငမ်းငဝ်း ဝဵဝ်ႉယူႇ။ လွႆၵေႃႈၵမ်ႇယိုၼ်းယၢဝ်းသေၵိတ်း။

“မီးလွင်ႈသင်ၶႃႈလႃႇ။ ႁူၼ်းၸပ်းလႅင်မိၼ် တိုၵ်ႉပႂ်ႉၸဝ်ႈၸွင်ႉယူႇ တီႈၸူင်ႇလႅင်မိၼ်”

ၸုၼ်လူင်ႁူၼ်းတိူင်း ဝဵဝ်ႉၼႄႈၼိမ်ၼိမ်သေလၢတ်ႈ။

“ႁႃးၵမ်ႇပၼ်ၸဝ်ႈၸွင်ႉ လွမ်းလႅင်မိၼ်လမ်းၼႆႉၵူႈလႆႈ”

ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ၵမ်ႇပေႃးႁၢမ်ႉယုမ်ႇလႆႈ။

“ႁွပ်ႈသင်ၶႃႈလႃႇ”

“ၽူႈႁူၼ်းတပ်ႉလုမ်း တီႈလႆႈသိဝ်ႈ ၸဝ်ႈသိုၵ်းလူင် ၶျိတ်ႉမျိင်ႇ[5] တေၼင်ႈလႅင်မိၼ်ၼႆႉၵူႈတႃႇႁုင်ႈ။ မၼ်းလၢတ်ႈဝႃႈ ပေႃးတေလႆႈၼင်ႈလႅင်မိၼ် လမ်းလိဝ်ၵၼ်တင်း ၸဝ်ႈၸွင်ႉလိူင် မၼ်းၵမ်ႇလႆႈတမ်းလွႆဝၢင်းၶွႆး တႃႇ လွင်ႈႁူမ်ႉလူမ်ႈမၼ်း။ ၵၢၼ်ၵၼ်မၼ်းတေလႆႈၵူႈၸဝ်ႈ ပၢင်ႁုမ်ၽူႈႁူၼ်းတပ်ႉ

[5] ဗိုလ်မှူးကြီးချစ်မြိုင်

ၶဝ်ၼၼ်ႉ လမ်ႉလွင်ႈသေ ၸဝ်ႈၸွင်ႉ တေလႆႈႁူႉ ၶဝ်ႈပၢင်ၵုမ်တႅၼ်းၽွင်း ၼႆဝႃႈ။ ႁွပ်ႈၼႆ ၸဝ်ႈပီႈၸင်ႉ ၶႂ်ႈသင်ႉႁႂ်ႈၸဝ်ႈၸွင်ႉ ပွႆႉလွမ်းလိူင်မိၼ် ဝၼ်းဢၢင်း ႁၢၼ်းၶေႃလႄႈ”

ၸဝ်ႈၵျႃႉသိင်ႉပိၼ်ၵေႃးသႃးၵေႃးသူႉမႃး။

“ၸဝ်ႈပီႈ ယဝ်ႉယွၵ်ႉ ၸဝ်ႈၸွင်ႉၶႃႈၶႃႇ။ တီႈၸဝ်ႈၸွင်ႉ ၵမ်ႉပႃးမိူင်း လၢၵ်ႈသင်။ ၵမ်ႉတွၼ်ႉလွၵ်ႉငိူတ်ႈၶိတ်းၶိၼ်တီႈၽႅ်မႃး။ ၸဝ်ႈၸွင်ႉ တေလွမ်း လိူင်မိၼ်လမ်းၼႆႉႁွလ်း။ လွင်ႈဝႃႈ ၸဝ်ႈသိူၵ်းလူင် လွမ်ႁူဝ် ၽူႈတၢင်းၽွင်း ၵေႃႉၼိူင်ႈ ၵေႃႉၵမ်ႉပႃးမိူင်းလၢၵ်ႈသင်မႃးၼႆၶတ. ပိၼ်ႁၢၼ်သုၼ်ႉလိဝ်ၽႂ်ႉ ၼၼ်းႁွလ်း။ ၵမ်ႉၵိဝ်ႉၸွင်ႈႁၼ်တင်းၸဝ်ႈၸွင်ႉ”

ၸဝ်ႈၵျႃႉသိင်ႉ ၵဝ်မၢၵ်ႉတလိူင် ပၵ်းတူလ်း ၸုၼ်လူင်ႁၢၼ်းတိူင်း ယဝ်ႉ လုင်မိုဝ်းသူႉၸၼ်ႉတီႉသေ ၵၢင်ႈပၢၵ်ႉႁွင်ႈလုမ်းမႃး။

“ၸဝ်ႈၸွင်ႉ … မိူဝ်းထွမ်ႉႁၢမ်းၶႃးၶလႈ။ ၶဝ်းတေလႆႈလွမ်းၵႂ် တပ်ႉ သိုၵ်းမၢၼ်းၵူဝ်ႈ”

ၸုၼ်လူင်ႁၢၼ်းတိူင်းၵေႃႈ ၵၢင်ႈတေၶၢမ်ႈသီး ၸဝ်ႈၵျႃႉသိင်ႉ ၼႆသေ လွမ်းမႃးၽဝ်ႉလင်ႁမ်းလိဝ်။ ၽိူဝ်ႉထိုင်တီႈ ၽၵ်းတူၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈၵျႃႉသိင်ႉ ဝႆႉ ၼႄႈလူးမၼ်းသေ လၢတ်ႈ။

“ပေႃးဝႃႈ ၸဝ်ႈပီႈ တိမ်ႈလိၵ်ႈပၼ် လွင်ႈၵၼ်ၸဝ်ႈပီႈ လၢတ်ႈႁူႉ မိူဝ်ႈၵႂႈၼၼ်ႉၼႆၶတ. ၸဝ်ႈၸွင်ႉတေၵိတ်းယူႉဝႆႉၵေႃႈ”

“လႆႈလေႃႉ။ ၸဝ်ႈပီႈတေဝႃႈ။ ၸဝ်ႈၸွင်ႉတိမ်ႈလွမ်းၶလႈ။ ယဝ်ႉ လင်ႉၶမးၸိုၼ်းလီလီႁူႈ”

ၵႂ်ၸဝ်ႈၶူမ်ႉၽႃႇၵေႈ ၼိမ်ႁူႉ။ ၸဝ်ႈၵျႃႉသိင်ႉၵေႈ ၶၢၼ်ႉၵႂ်ႁူႉၶလႈ လင်ႉပွႆႉၵူၼ်းႁူႉမွၵ်ႉ ၶွႆႈလိူင်မိၼ်ၵွၵ်ႉ။ တီႈမၼ်းၵေႈ လႆႈလိၵ်ႈလၵ်းထၢၼ် တီႈၸုၼ်လူင်ႁၢၼ်းတိူင်း လွင်ႈတပ်ႉသိုၵ်းမၢၼ်း လွၵ်ႉငိူတ်ႈမၼ်းၼၼ်ႉ ၵမ်ႉ ၵႂ်ႈၶၼႉ။

မိူဝ်ႈလုၵ်ႉတီႈလႃႈသိဝ်ႈ မိူဝ်းမႃးသီႉပေႃးၼၼ်ႉ ၶွႆႈၵႃးၶူမ်ႉလူမ်ႈႁူႉ

တၢင်းၶႄႈသေ ၵႃးၸဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇၶဝ် ႁွမ်းမႃးတၢင်းလင်။ မိူဝ်ႈလတ်းၼႂ်း ထိူၼ်ႇမႆႉလူင်ၼၼ်ႉ လႆႈငိၼ်းသဵင်ႁွင်ႈထတ်းၵၼ်ပဵၼ်လၢႆၵမ်း။ ၸဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ၵီးၸွႆႈမေႊမၼ်း မူပ်ႇဝႆႉၼႂ်းၵႃးသေ ပၢဝ်ႇၸွႆႈၶပ်းၵႃးဝႆးဝႆး။ မိူဝ်ႈၵႃးၶပ်းၵွၵ်ႇ ဝႆးဝႆးၼၼ်ႉ ၵၼ်းလႆႈငိၼ်းသဵင်ႁွင်ႈ တိူဝ်းၼမ်မႃးတိၵ်းတိၵ်း။ မႃးတိူဝ်ႉလႃး ၽၢႆႇလင်ၵႃး တီႈသုတ်ႉၸူဝ်း။ ၽိူဝ်ႇၸိုတ်းၵႃးႁူမ်ႇလူမ်ႈတၢင်းၶႄႈၼၼ်ႉလင်ႇ ၸဝ်ႈ ၵျူႇသႅင်ႇ ဝႃႇတူၺ်းတၢင်းလင်။ ၵမ်ႇမီးၽဵဝ်ႇႁွမ်းမႃးတၢင်းလင်ၶဝ်။ ၵူၼ်းလိူဝ်း လွမ်ႇၵွႆးယိုဝ်းၶဝ်ၼၼ်ႉ တေမီပ်းဝႆႉယူႇၼႂ်းပႃႇမႆႉလူင် ၵမ်ႇၼၢင်ႉ။

ၶၢဝ်းတၢင်းၵၼ်မိူဝ်းမႃးသီႇပေႉၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ တွင်းလီလီ ယူႇ။ ၼွၵ်ႈသေ သႅင်လၢၵ်ႈၵႃးၶဝ်ၵေႈ လႆႈငိၼ်းသဵင်ႁူႉယၢင်ႇထႅင်ႈ။ လီမ်မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ၾၢင်ႉႁူႉတူဝ်ဝႃႈ တီႈမၼ်းမီးၽေးၶၼ်လူင်ဝႆႉယဝ်ႉ။ ၵဵဝ်ႇ လိူဝ်ႈလွင်ႈၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ၵမ်ႇၶၢင်ႈၶၼ်းတုမ်ႉတွပ်ႇသင်မႃး။ ယူႇထႅင်ႈ လၢႆပီႊၼွၼ်းၵေႈ မၼ်းလူင်လိုမ်းႁူပ်ႇပဵတ်ႈ။ မၼ်းသိုၼ်းထၢင်ႇဝႃႈ မၼ်းႁူမ်ႇလူမ်ႈ ဝႆႉယူႇၼွၼ်း။

ၸဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ မွင်းတုၵ်းၶိုၼ်း တိုဝ်ႉတၢင်းလိူဝ်း မၼ်းလႆႈလုတ်ႈၶၢမ်း မႃးၼၼ်ႉၽွင်ႈ။ မၼ်းၸုၵ်းၵေႃႇလႆႈ လွင်ႈလႆႈၵုပ်ႇၵုမ်ၵၼ်တင်း ၽူႈၵေႃႇတင်ႈ လုမ်းၼုမ်ႇသိုၵ်းၶၢၼ် ၵၼ်ပဵၼ်လုမ်းတႆး ယိပ်းႁွင်ႈၵၢင်ႇလုၵ်ႉၽိုၼ်ႉၶဝ်ၼၼ်ႉ။ ၵူၼ်းၼုမ်ႇလိူဝ်းၼၼ်ႉ ယိုၼ်ႈယွၼ်းၸွႆႈၸဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ လူင်းၵွၼ်ႁူဝ်ၶဝ်။ ၵူၺ်း ၵႃး ၸဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ၵမ်ႇၶပ်ႉ။ ယင်းသင်ႇသွၼ်ၶဝ်ဝႃႈ လွင်ႈၵၼ် ၶဝ်းၸွႆႈ လႆႈၸွႆႈပဵၼ်ၼၼ်ႉ ၶဝ်းတေလႆႈၵုပ်ႇၵုမ်တုၵ်းယွၼ်း တီႈပၢင်ၵုမ်တီၼ်းၽွင်း ၼႂ်ၵၼ်ႇ။ မိူဝ်ႈလိဝ်ၶတႃႉ ၽိတ်းၽူၼ်မူတ်းယဝ်ႉ။

ၸဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇလုၵ်ႉလုၵ်းသေ ပႆတၢင်းၶလႈ သႅင်ၽၢၵ်ႈမႆႉသၢင်းပေႃး မေႃးယူႇလုတ်ႈလုတ်ႈ။ တၼ်းလႆႈပၢႆသီႇယၢင်ႇႁွၼ်း တိူၵ်ႈတီႈၽႄသၢၼ်ယဝ်ႉ ၶလႈ လႆႈဝၢၵ်ႈသိုၼ်း။ ၵမ်ႇလႆႈၵၢပ်ႇၼမ်ႉၵၢပ်ၼႆး လၢႆးသူင်းလၢႆးလိၵ်း မီး ပဵၼ်သွင်ဝၼ်းယဝ်ႉ။ သင်ဝႃႈ လႆႈလုၵ်းတူၺ်းၼမ်ႉသိတ်းမွၵ်ႇသေ လၢင်ႉပဵတ်ႈ ၽၼ်ႁၢၼ်ႉလူင်သီႇသိပ်းပဵတ်ႇလုဝ်ႉမူင်း တေလီၵႃးၸိုဝ်။ မိူဝ်ႈလိဝ်ၶတႃႉ ၼမ်ႉ ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉၵေႈ ႁွၼ်းမီးယိုဝ်ႉၸူမ်ႇ ၵၼ်ၵူၼ်းပူဝ်ႉၶဝ် ၵဵႉမႃးသူင်ႇပၼ် ၶၢဝ်း ယၢမ်းၽဵၼ်ႈၼၼ်ႉႁွၼ်း။

“တႃႉၸႂ်ႈလႆႈတိုဝ်ႉတၢင်း တႃႇပဵၼ်ၵူၼ်းလႆႈထႅင်ႈလႃႈ”

ၸဝ်ႈလၢတ်ႈႁင်းၸဝ်ႈၵဝ်ႇ သမ်ႉပဵၼ်လၢႆၵမ်းၵေႃႈၵမ်ႇႁူႉယဝ်ႉ။

***

ၶမ်ႈၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ၼွၼ်းလပ်းၵႃႇၼိူဝ် သၢတ်ႇၽိူင်းၼၼ်ႉသေ ၽၼ်ႁၼ် လွင်ႈလီမူၼ်ႊသိူဝ်း။ မၼ်းလႆႈတၢင်ႇလုၵ်ႈယိင်းမၼ်းသွင်ၵေႃႉ ၼိူဝ်ႁိူဝ်းလႅဝ်းသေ ၶၢမ်ႈၼမ်ႉတႃႈမႃး။ ၶူၼ်ႁိူဝ်လမ် လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ်ၼႆႉ လိူမ်ႈဝႆႉ တႂ်ႈသၢႆလႅတ်ႇ။ မိုဝ်းၵွၼ်ႇၶဝ် ၵၼ်ၶႅမ်ႈလႅတ်ႇဝႆႉၼၼ်ႉၵေႃႈ ယိပ်းႁိူဝ်းဝႆႉ တၢင်းသွင်ၶွၼ်။ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ သင်ႇၵၢမ်းတီႈ ၵူၼ်းၾၢႆးႁိူဝ်း ၵေႃႉယိပ်းလၢမ်ႈ ၾၢႆးၼၼ်ႉဝႃႈ

“သူင်ႇပၼ်ႁဝ်း ၵႃႇတၢင်းသူၼ်မၢၵ်ႇလွၵ်း ၼေႃႈၾင်ႇပုၼ်ႉၶလႈ”

ၽိဝ်ၼေႃႈၼမ်ႉတူႈၵေႃႈ ၼိမ်သေ ၵတ်းလၢင်ႈဝႆႉ။ ႁူဝ်ႁိူဝ်းၵီးၽေႃႇ ၽိဝ် ၼေႃႈၼမ်ႉၵႃႇယူႇၵေႃႈ ၽိဝ်ၼေႃႈၼမ်ႉၼၼ်ႉ ၵမ်ႇတူင်ႉၵမ်ႇၼိုင်သေၵိတ်း။ ၽိူဝ်ႇထိုင်ၵၢင်ၼမ်ႉ ၶႃပီႈၼွင်ႉ ႁွင်ႉၽဵင်းလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ်။

“လၢဝ်ၵွၼ်ႇ ... လၢဝ်ၵွၼ်ႇ ... ႁိူဝ်ႈလႅင်း”

“မေႈၶဵၼ် ပႃး ပႃႇ ၶွင်ႇမႂ်းမီးၼူၼ်ၶဵၼ်ႁႃႉ”

“တူဝ်ၵၼ်ၼင်ႈၼိူဝ်တူၼ်ႈ ပဵၼ်တွၵ်ႉၶတႉ တွၵ်ႉၶတႉ”

ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇၵေႃႈ ႁွင်ႉမေႃလွမ်း လုၵ်ႈယိင်းမၼ်းသွင်ၵေႃႉ။ သႅင်ၶဝ် ထၢင်ႇႁၢင်ႊႁွင်ႉၽဵင်း ပိုတ်ႇၵူၵ်းပိုတ်ႇလႂ်ၼၼ်ႉ လင်ႊလီၼႃႇၶလႈ သႅင်ၶဝ်ၵွင်ႈဝႆႉၶႆးၵၢင်ၼမ်ႉတူႈယဝ်ႉ။ သႅင်မူၼ်ႊ ၵၼ်ပႃးသႅင်ၼိုင်ႊသွႆႇသၢႆ ၶလႈ ပီႇလိုဝ်းၼၼ်ႉ လုၵ်ႉတီႈၶႆးၵၢင်ၼမ်ႉ တိုင်ႈၼိုၼ်ႈမႃးသေ ၵူလွႆႈႁွႆႈသႅင်ၵူၼ်းႁွင်ႉ မေႃၽဵင်းၼဝ် တိူဝ်းလီထွမ်ႇမႃးတေႉတေႉ။ ပေႃးလၢႆႊႁွင်ႉမေႃၽဵင်းၼိူင်ႈႁူဝ်ၵေႃႈ တိူဝ်းမႃးသႅင်ႁွႆႇ တိုင်ႈယၢင်ႇၼိူင်ႈတိၵ်းတိၵ်းၶလႈ ထိုင်ၵမ်းလိုၼ်းမႃး မိူၼ်ၵၼ် တၢင်းလႆႈႁွင်ႉမေႃၽဵင်းၵၢမ်း တၢင်းၸုမ်းသႅင်မူၼ်ႊလူင်ဝႆႉယဝ်ႉ။ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ၶတႉ ယင်းပႆႇၸႂ်ႈႁႂ်ႈ သုတ်းၶၢဝ်းတၢင်းၼႆႉႁွၼ်ႇ။ ၼမ်ႉတူႈလူင်ၵေႃႈ မိူၼ်တၢင်း ၵူလွႆႈ တၢင်းၾင်ႇၸႂ်ႈမၼ်းဝႆႉ။ ႁိူဝ်ႈၶတႉၾၢႆးၵႃႇလူး ၾင်ႇၼမ်ႉယူႇသေတႃႉ ၾင်ႇ

ၼမ်ႇသမ်ႇသုတ်းႁူၼ်ၵူႈယူႇတိၵ်းတိၵ်း။

“ပႃႇပႃး[6]”

သိင်ႈၶွင်ႇၼႄႉ ၼိတ်းၼွႆႈ သိင်ႈၶွင်ႇၽိင်း ၶလႈ သိင်ႈၵႂ်ႇတိုင်းၶဝ် ၵိုတ်း ယိုတ်းၵူႈပိူတ်ႈ။

“ပႃႇပႃး ။ ယိင်း ၼွႆႈမိူဝ်းရိူၼ်းၵေႃႈ”

မႃႇယႃႇရီႇ တင်းလွႆႈႁူဝ်လွႆႈၶၵ ၼွၼ်တူလႆး လဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇသေ လၢတ်ႈ။

“ၼိတ်းသင်ၼမ်ႇလူင်သမ်ႇ မေႃၶွင်ႇၽိင်းလႃႇ။ ယိင်းႁူဝ်ၵေႃႈ”

လႆႈၵၼ်ၼေႃႈလုၵ်ႈယိင်းမၼ်း ႁူဝ်ၶၵဝ်ႇၶလႈ လဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ ၽိတ်း တိုၼ်ႇမႃး။ ၽၼ်မၼ်းၵေႃႈသုတ်းၵၢႆႇၵူႇ။ မိုၼ်းတႃမၼ်းတူလႆးၵေႃႈ ဢမ်ႇလႆႈ ၵၼ်သင်ယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈၼႄႈ ၼိုၼ်းလပ်းတႃမၼ်းသေ ဢၢၼ်းႁွတ်ႇဢဝ်ဝႆႉ တၢင်း လူမ်းသိူဝ်းမၼ်း ဢၼ်လႆႈသိဝ်ႈဢဝ်ဝႆႉလူဝ်းၵိပ်ႉၼၼ်ႉ။

လဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ ၵၵ်ႉလုၵ်ႈယိင်းမၼ်းသွင်ၵေႃႉ ၵၢတီႈတိၵ်ႈယင်းဢမ်ႇ မီး။ မၼ်းထၢင်ႇ ၼင်ႇၶဝ်မီးဝႆႉၼႂ်းလွႆမၼ်းတႃႇသေႇၼၼ်ႉ။ ပိၼ်လူဝ်းၶၢဝ်း ၵိပ်ႉၵမ်းဢွၼ်ႇႁွႆးသေတႃႉ ၼိတ်းၼွႆႈလွႆလဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ ငိမ်းယိၼ် ၵူႇလႆႈယူႇ ၶသႈ။ ပေႃးမၼ်းပွၵ်ႈၽိဝ်ရိူၼ်း လုၵ်ႈယိင်းဢွၼ်ႇလိူဝ်းၼႄႉ မေႃယိုၼ်းမိုဝ်း လိၼ်ႈမႃးလူးသေ ၵပ်ႉတွၼ်ႈ။ သမ်ႇၼွႆႈၼွႆႈဢုမ်ႈၶဝ်သေ ယုၵ်ႉသုင်သုင်။ ၵိင်ႇ ၼရီႇ ပေႃးမီးသၢမ်ၶူပ်ႇယဝ်ႉၶလႈ ပေႃးလဝ်ႈဢူႈၶဝ် ဢွၵ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းၼွိင်လိုင် မေႃလၢတ်ႈၵူၢမ်းၶႆႈလႃႉတေႃႇ လဝ်ႈဢူႈၶဝ်ယဝ်ႉလူး။ လုၵ်ႈယိင်းဢွၼ်ႇမၼ်း ၼွႆႈၼွႆႈမၼ်းယူႇတီႈရိူၼ်းႁွလႆး။ ဢမ်ႇၼွႆႈၼွႆႈၽေႃတ်ႇရိူၼ်းၽေႃတ်ႇယေးၵူႇ။ ၵၢင်ၼွႆ လဝ်ႉ ပေႃးလုၵ်ႉမႃး လုၵ်ႈယိင်းဢွၼ်ႇမၼ်း မေႃမႃးပွႆႉတီႈၽွၵ်းတူဝ်ႉ။ လဝ်ႈၵျူႇ သိင်ႇ ၶုၵ်းလွႆလႆႈလွင်ႈၼၼ်ႉသေ ပိၼ်ယုမ်ႉၵမ်းၼိူင်း။ ပေႃးၼၼ် လုၵ်ႈယိင်း ဢွၼ်ႇမၼ်းႁူႉဝႆႉဝႃႈ မၼ်းတေဢွၼ် လုၵ်ႈယိင်းဢွၼ်ႇၵူႇတီႈ ႁူင်းဢြေး ၼွႆး ဝၢင်းၵျေႃသေ ဝႆႈဢြေးဢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ။ ပေႃးဝႆႈဢြေးယဝ်ႉၼႄႈ ၵူႇပူၵ်း မႃႇယႃႇရီႇ ၵေႃႉထူၼ်ႈႁူၵ်းၶူပ်ႇ ၶလႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ သေ ၵူႇၵိၼ်ၶဝ်ႈၽွႆႉလွမ်းၵၼ်။

6 မႃႇယႃႇရီႇ ၶလႈ ၵိင်ႇၼရီႇၶဝ် ၶွင်ႇလဝ်ႈဢူႈၶဝ် လဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇဝႃႈ ပႃႇပႃး Papa

လဝ်ႈၵျိုႇသိူင်ႇ ၶႂၢၼ်ႉလွၵ်းလွမ်း ႁွပ်ႈလုၵ်ႈယိင်းမၼ်းသွင်ၵေႃႉ လႆႈလတ်းဢွၼ်ႇလူဝ်ႇပၢၼ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇ ၵၼ်တူဝ်မၼ်းယင်း ၵမ်ႇတွၼ်ႉယၢမ်ႈလႆႈလတ်းဢွၼ်ႇမႃးၼၼ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇၼႆႉ ပဵၼ်ၶမႈ ၵေႃႉမီးၼမ်ႉလွၵ်းတိမ် ထူၼ်ႈလီငၢမ်းၵေႃႉၸိူင်ႈ။ တၢမ်တူဝ် လဝ်ႈၵျိုႇသိူင်ႇ ၵမ်ႇလႆႈလႃးၵူႈလီ မႃး သေတႃႉ မၼ်းၶတ်းလွၵ်းၸႂ်ႈပဵၼ် ၵူႈလီၵေႃႉၸိူင်ႈ တႃႇလုၵ်ႈယိင်းမၼ်းသွင်ၵေႃႉ။ ၶမႈလဝ်ႈၵျိုႇသိူင်ႇၶဝ်ၶတႉ သိူင်ႈၵၢမ်ႇသုတ်းမုၼ်ႁူႇ ႁွပ်ႈတၢင်းပဵၼ်တွင်ႉၶႂႈ လိမ်မူဝ်ႈလဝ်ႈၵျိုႇသိူင်ႇလႆႈသွင်ၸူပ်ႇ။ ႁွပ်ႈၼႆ လဝ်ႈၵျိုႇသိူင်ႇ ၵမ်ႇတၼ်းတွင်း ၶမႈၶဝ်လီလီ။ လဝ်ႈၵျိုႇသိူင်ႇ ၶႂၵ်ႉၶမႈသိုပ်ႇၶဝ်ယူႇ။ ႁူလ်းၵႃး ၶမႈသိုပ်ႇ လဝ်ႈၵျိုႇသိူင်ႇၶဝ်ၵေႃႈ ႁွပ်ႈၶႆႈဢွၼ်သေ သိူင်ႈၵၢမ်ႇသုတ်းမုၼ်ႁူႇ မူဝ်ႈမၼ်းလႆႈ သိပ်းသွင်ၸူပ်ႇ။ ဝႆႉသေၼၼ်ႉ တွၼ်ႈတႃႇလဝ်ႈၵျိုႇသိူင်ႇၼႆႉ ၸိူၼ်းၵၼ်ဝႃႈ ၼၼ်ႉၵမ်ႇမီးယဝ်ႉ။ ၵူႈၶဝ်ၵေႃႈ ၵဝ်မေးၵေႃႉၸိူင်ႈယဝ်ႉၵေႃႉၸိူင်ႈ။ လုၵ်ႈလၢင်းမၼ်းၵေႃႈ ပွႆႇၸွႆႈ လုၵ်ႈပီႈလုၵ်ႈၼွင်ႉ ၶလႈ ၶမႈပႃႈၼေႃႉၵႃ လူဝ်းမီးလွၵ်းလီ ၼၼ်ႉ တူလ်းလူလုမ်းလႃးပၼ်ႁွလ်းယဝ်ႉ။

ႁွပ်ႈၼႆ တၢမ်တူဝ် လဝ်ႈၵျိုႇသိူင်ႇၵေႃႈ တူလ်းလုၵ်ႈယိင်းမၼ်းသေ ၸွႆ လူဝ်ႇပၢၼ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇ ၵၼ်မၼ်းၵမ်ႇယၢမ်ႈလတ်းဢွၼ်ႇမႃးၼၼ်ႉ ၼႆၵေႃႈ ဝႃႈလႆႈယူႇ။ မူဝ်ႈလွႆၸုၵ်းလွၵ်းလႆႈ လွင်ႈမၼ်းလႆႈသိုဝ်ႉလိူင်ၽွႆးၵွၼ်ႇမႃး မူဝ်ႈမႃႇ ယႃႇရီႈ လၢင်ႇၶျႃႇလႆႈသွင်ၸူပ်ႇၼၼ်ႉၵေႃႈ မၼ်းလွမ်ယုမ်ႉယူႇ ၶႂင်းမၼ်း။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇသွင်ၸူပ်ႇၼၼ်ႉ တေႃႇတ်းႁိုဝ်မေႃလိၼ်ႈ လိူင်ၽွႆးၵွၼ်ႇၼၼ်ႉ။ ႁူလ်းၵႃး မၼ်းၵမ်ႇတွၼ်ႉယိၼ်ၶုပ်ႉ ၼႆႉသိုဝ်ႉမႃးတႃႇ လုၵ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇ လၢင်ႇၶျႃမေႃပႆႇ ၼႆႉၵမ်ႇလွႆႈ ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ။ မူဝ်ႈလဝ်ႈၵျိုႇသိူင်ႇ ပွႆႇလိူင်ၽွႆးၵွၼ်ႇၼၼ်ႉပႆႁူႇ လိူင် လုၵ်ႈယိင်းမၼ်းၵေႃႈ မူၼ်ႇတူလ်းလွမ်း လိူင်ၽွႆးၵွၼ်ႇ ၵၼ်ပႆလွမ်းၸူၼ် တၢင်းၼၼ်ႉ တင်းမၢၵ်ႈတႃလမ်လမ်မၼ်း။ သိူင်ၶႂၼ်ႉၸူဝ် လုၵ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇၵေႃႈ ပၼ်းလူင်ႁူႇတင်းၶႂင်ႈ။ ၽႃင်ၶႂၢင်း လုၵ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇသွင်ၵေႃႉၶလႈသင်၊ မေး ၼၢင်းၶလႈသင်၊ လိူင်ၽွႆးၵွၼ်ႇၶလႈသင်၊ ၵွင်ႈၸွၼ်းၶလႈသင်၊ ၶႂင်ႈၼမ်ႉ ၵၼ်သိုဝ်ႇၸိပ်းဝေႈဝႆႉၶလႈသင်၊ လၢၼ်းၶလႈသင်၊ ၸိူၼ်းယေးၶလႈသင် မႃး လပ်းၸွႆႈဝႆႉတီႈ မၢၵ်ႈၸူဝ်လွႆ လဝ်ႈၵျိုႇသိူင်ႇ ယူႇ။ လဝ်ႈၵျိုႇသိူင်ႇ လွႆထိုင်ၸိူၼ်း ၵႃးၸိူဝ်ၵေႃႈ ၵမ်ႇမီးတၢင်းမုင်ႈမွင်းသင် သေၵိတ်းၸင်ႇၵဝ်ႇ။

❖

သိပ်း

တီႈတင်ႇဝႆ ၶိမ်းတင်ႇၸင်ႈသူႉလၼ်ႇတီႇၸၼ်ႉ ၵမ်ႇမီးႁူၼ်းၸင်ႈ။ မိူဝ်ႈႁူႊပွၵ်ႈ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ၵွၵ်ႇတႃႈပႆတၢင်း ထိုင်တူၼ်ႈတီး တႃႈႁိုင်ႈ လူလၢႆႈ ၸႃႈၸွင်ပုၼ်ႈၽွၼ်းမၼ်းၸၼ်ႉၶတႃႉ ႁူၼ်းပဝ်ႇဝႆႉ တီႈတင်ႇၸင်ႈၼႆႉ ၵမ်ႇ လၢၵ်ႇလၢႆးသင်မႃးၸင်ႇၵဝ်ႇ။ ႁူလၢႆးၵႃး ပွၵ်ႈၼႆႉ ၵမ်ႇမီးလဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ၸင်ႈဝႆႉ ၼႆႉၶတႃႉ ၵမ်ႇမိူၼ်ႁူႊပွၵ်ႈ။ ၵမ်ႇလွင်ႈပိူင်ၽိင်ႈ။ ၸေပဝ်ႇဝႆႉလႆဝၼ်းၵွၼ်ႇ ႁွၺ်းၵမ်ႇၵႃး လၢင်းပဝ်ႇၵူႇတေႃႇလူဝ်ႊသုတ်းပၢၼ်။ သူႉလၼ်ႇတီႇလပ်းတႃ မၼ်း ပၵ်းလွင်တူလၢႆး။ ယူဝ်ၸွင်းလွင်မၼ်း လၢင်းလႆႈၵၼ်သေၵၼ်ၵၼ် ၼႆ ယဝ်ႉ။ ၶွႆႈၶိူဝ်းၸမ်ႉၵတ်ႉတွၼ်းလွင် ၵၼ်ၵမ်ႇလွင်ႈၽိင်ႈတိုၼ်းပိၼ်ၸၼ်ႉသေ ၵပ်းသိုပ်ႇတိတ်းတေႃႇလူး လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ။ လွင်ႈတၢင်း လူဝ်းၵမ်ႇလွင်ႈၸင်ႇ ၽိင်ႈတိုၼ်းပိၼ်ၸၼ်ႉ ယၢမ်ႈမီးမႃးၸွင်းလူဝ်ႊပၢၼ်တၢႆးၶဝ်တေႉတေႉ။ မိူဝ်ႈလဝ်ႉ ၸၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇယွမ်းၶပ်ႉ၊ ၵမ်ႇယုမ်ႇယမ် လွင်ႈတၢင်းလူဝ်းၼႆႉ။ မိူဝ်ႈယူႇတီႈၵေႃးသတြီးယွင်းၸၼ်ႉၵေႃႈ လႆႈၶပ်ႉၶေႃႈသင်ႇသွၼ်မႃး ယႃႇႁႂ်ႈ လႆႈယုမ်ႇယမ် ပိူင်ပိၼ်ပိူင်မီး ၵၼ်ၵမ်ႇလွင်ႈၸင်ႇၽိင်ႈတိုၼ်းပိၼ် ၶလႈ တၢင်း ႁူႉမေႃပေႇတၢင်ႇၵႂႇလႃး ၼႆယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈၵၢင်ၸွင်လဝ်ႉၸၼ်ႉ ပွႆးႁူၼ်းႁူဝ်ႇႁွင်ႉသြႃႇပႃႉၶၢၼ်ႇ တႃႇတၢၵ်ႈ တူလၢႆးၵိဝ်ႇၵိင်း လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ။ ပွႆႉၶိုင်တၢၼ်ႇတၢၼ်ႇၵေႃႈ ၵမ်ႇၶၼ်မႃးၶလႈ လွင်သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ ၵမ်ႇယိုၼ်းယၢဝ်းလႆႈသေၵိတ်း။ ၽိူဝ်ႇႁူၼ်းႁူဝ်ႇႁွင်ႉပွၵ်ႈ မႃးၸၼ်ႉ မႂ်းၶေၶၢဝ်ႇငၢဝ်း ၵၼ်လီၶေႃးၶူမ်။ မေႃၵႇလႃးလူင် ၵၼ်ၶဝ်တင်း

လၢႆယုမ်ႇယမ်တမ်းၵႂ်မႃးဢၼ်ႉ လၢတ်ႈမႃးဝႃႈ မၼ်းႁူဝ်လုၵ်ႈသိုၵ်း ၵိူဝ်းပႂ်ႉဝႆႉ တီႈဝၢင်းႁႃဢၼ်ႉၼႆ ၵမ်ႇႁတ်းမႃးႁၼ်ၶၢႆႈလဝ်ႈ။ သူႉလၼ်ႇတီႇယုမ်ႉ ၵမ်း ၸိူင်ႈ။ လႆႈႁၼ် လွင်ႈၵူၼ်းၵေႃႉၸိူင်ႈ မေႃလီၵ်ႈလႆႉၵွ် ၸွင်းၼၢဝ်းတၢင်း သၢဝ်း သီႇၵူဝ်ႉမူင်းၼႆႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇၵွ်လမ်သႆႈၵမ်ႇ။ ၵူလ်းၵႃႉ လႆႈလၢင်ၵွ် ႁွပ်ႈၵူၼ်းၵေႃႉၸိူင်ႈ ၵမ်ႇမီးၵွ်သလ်လႃဢၼ်ႉႁွလ်း။ မိူဝ်ႈၵူႉပွၵ်ႈ ပေႃးမၼ်း ငိၼ်းဝႃႈ ၵူၼ်းတၢင်ႇလၢတ်ႈၵေႃႉၸိူင်ႈ ၸွ်ႈလႆႈလမ်းဝၼ်းၽိုၼ်ၸိူင်ႈ ၼႆႉလိုင် ၵူၼ်းၵေႃႉၼႆႉ ၼီႉတ်ႈလီၼ်ႈမႃးလူးၶႃမွ်ႇတႃႇသေႇ။ လွင်ႈၽိုၼ်လမ်းဝၼ်း ပီၼ် လွင်ႈတၢင်းၵၼ် ၵူၼ်းတၢင်ႇလၢတ်ႈ ၽျႃႇၵၢၼ်ၸီဝ်ၼဝ်သူၼ်ၵွ် တႃႇၵုပ်ႇၵုမ် ၵၼ် တီႈပၢင်မူၼ်းသိူဝ်းၼဝ် ႁူပ်ႉႁၼ်ၵၼ်ဢၼ်ႉယၢင်ႇၸိူင်ႈ။ □ႃႇပႃႉႁၢၼ်ႇ သမ်ႉ ၵမ်ႇမေႃၵၢမ်းၵၢင်းၵိတ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈၼီၵ်ႇၼဝ်ၵေႃႈ ၵမ်ႇမေႃၵၢမ်းတႆး ၵၢမ်း မၢၼ်းၼႆႉၶတႃႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ လႆႈၶပၵၢမ်းပၼ်တႃႇသေႇၶလႈ မၢင်းပွၵ်ႈၵေႃႈ လႆႈႁူပ်ႉႁၼ် ၸွင်ႈၼမ်ယွႆႇယွႆႇ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၸုၵ်းၵွ်လႆႈ လွင်ႈတၢင်း ၵၼ် မၼ်းၵမ်ႇလိုမ်းလႆႈသေပွၵ်ႈဢၼ်ႉ။ ၸုၼ်ၽွင်းၼီဝ်ၵေႃႉၸိူင်ႈ မႃးၶလႇ ၶႃ သီႇပေႃႉ။ မၼ်းယၢမ်ႈႁၼ် လမ်းဝၼ်းပိူၼ်ႈ ၵၼ်□ႃႇပႃႉႁၢၼ်ႇ တီမ်ႈပၼ်တီမ် တီမ်ထူၼ်ႈထူၼ်ႈၶလႈ လင်ႇၼႆႉ။ မၼ်းၵေႃႈ ၸွ်ႈႁွႆႈတီမ်ႈလမ်းဝၼ်း တႃႇမၼ်း ၽိုၼ်ၸိူင်ႈၼႆဝႃႈ။ လဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇ ယွၼ်းၵႂၵ်ႇၵႃႇတၢင်းၸွၵ်ႈ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶတႃႉ လႆႈၵွၼ်ၼီၵ်ႇၼဝ် ၶလႈ □ႃႇပႃႉႁၢၼ်ႇ မႃးၸွင်းႁွင်ႈတူလ်းလိၵ်ႈ။ ၼဝ်ၵွၼ် ၵၼ်ၵဝ်ၵွင်ႈတီႈယဝ်ႉသေ □ႃႇပႃႉႁၢၼ်ႇၵေႃႈ ၶႃးပၼ်ၸင်ႇၵႃးမၼ်းႁၼ် ဢၼ်ႉၵမ်းလီဝ်။

"ၸၢင်းယိင်းၵွၼ်ႇ ၵေႃႉပႃးလွမ်းမၼ်းမႃးဢၼ်ႉ ၵမ်ႇၵွ်ႈမေးၸၢင်း မၼ်းၼႃႈ"

"မၼ်းလၢတ်ႈၵီႈသင်"

ၸုၼ်ၽွင်းၼီဝ် ၸွ်ႈႁူႉၸႃႇၶလႈ ၵမ်ႇတၼ်းပွ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶပၵၢမ်း ပၼ် သေထၢမ်မႃး။ ၵူလ်းၵႃႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇႁတ်းၶပပၼ် ၸင်ႇ□ႃႇ ပႃႉႁၢၼ်ႇ ၶႃးပၼ်ဢၼ်ႉ။

"မၼ်းလၢတ်ႈဝႃႈ သူၼ်ႉ လႆႈၵွၵ်ႇၼၢဝ်းတၢင်းမႃး လႆပွၵ်ႈလႆၵမ်း ယဝ်ႉၼႆဝႃႈ"

သူႉၸၼ်ႇတီႇ လႆႈတွပ်ႇပၼ်ၶွႆႈသၢင်ႇထုၵ်ႇၵျူႇသေ လၢတ်ႈၶျင်း ႁျႇ ပျႉၶျၢၼ်ႇ။

"သူၸိတ်းယဝ်ႉယူဝ်း။ ၶျသွင်ၵေႃႉ ၸီဝ်မူးတျႈဢုင်ႈ မီးပီၼ်သၢမ်ပီး မိူင်းယဝ်ႉ။ လွင်ႈဝျႈ ၶျသွၼ်ႉမိင်ႈၵူပ်ႉၵူႈယဝ်ႉယဝ်ႉ ၵၼ်ဝျႈၼၼ်ႉ ၵူၼ်းတင်း လႆၶျူႉၸွမ်းယူႇၼျ"

"ၵျ … ၵမ်ႇၸွႆႈလႆႈ။ မေႊမၼ်းၼၼ်ႉ မီးဝႆႉတီႈလိုမ် ၵၼ်ၵမ်ႇ ၸွႆႈလိုမ်ၵေႃးသီးယွႆးၼႆႉၵေႃႈ။ ၵၼ်ၶျႈတၢၵ်ႈဝႆႉၼႆႉ ငၼႉၼွၼ်းယူႇ"

ၸုၼ်ၽွင်းၶ၁ဝ်ၵေႃႉၼၼ်ႉၵေႃႈ ၶွႆႈၶျူႉ သူႉၸၼ်ႇတီႇ တင်း ႁျႇပျႉ ၶျၢၼ်ႇ ၵုပ်ႇၵၼ်ၵီႈသင်ၼႆႉသေ တူလုမ်းၼႄႈသူႉၸၼ်ႇတီႇဝႆႉ။ သူႉၸၼ်ႇတီႇ ၵေႃႈ လႆႈၶတ်းၸွႆ ၶွႆႈၵူၢမ်းႁျႇပျႉၶျၢၼ်ႇ လၵ်ႈလၢႆးၵူႇတၢင်ႇလွင်ႈ။

ၵီဝ်ႇလူလုၺ်ႈ လွင်ႈမေႊၼၢင်းၸုၼ်ၽွင်းၶ၁ဝ် ၵၼ်ႁျႇပျႉၶျၢၼ်ႇ ၶျေႃး ၼေၼၼ်ႉ သူႉၸၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇၶႂ်ႉၼေၸႃး။ ထိင်ႈပီးၼိူင်ႈ ၼွႆးငၵႈၵၢင်ၸုၼ် ၽွင်းၶ၁ဝ်တင်းလႆ တီႈတူႈဢုင်ႈၼၼ်ႉ ပူၼ်ႈၵွၼ်ၵၼ်ၶျူႉ လွင်ႈလိုဝ်ႈၸွႆႈၵၼ် တေႉၵူႇယဝ်ႉ။ ၼၢင်းယိင်းၵေႃႉၵၼ် ၸုၼ်ၽွင်းၶ၁ဝ်ၵေႃႉၼၼ်ႉ ၵပ်းသိုပ်ႇပၼ် ပူၼ်ႈဝျႈ ပီၼ်မေႊၼၢင်းမၼ်း ၵၼ်ဝျႈၼၼ်ႉ တီႈတေႉ ပီၼ်မေႊၼွႆႉၵၼ်မၼ်း လၵ်ႉလွမ်ၵဝ်ဝႆႉၵွလုၺ်း။ မေႊလူင်မၼ်းလမ်း တူလုၺ်းလူလုမ်းလူးလုၵ်ႈလၢင်း မၼ်းသေ မီးယူႇဝႆႉတီႈမိူင်းယူးၸူပ်ႉမိူင်းၼိူင်ႈ။ ပီၼ်ၵူၼ်းပူင်သွၼ်ပၼ် ၽျႃႇ ၼပ်ႉထိုဝ် လၢဝ်းၶ၁တ်ႉတလိၵ်ႉ[1]ယူႇၼႆယဝ်ႉ။

သူႉၸၼ်ႇတီႇ လၼ်ၵဝ်ဝွႆလၢၼ်းၼျၼျ သီလိူင် ၵၼ်တၢမ်ႈဝႆႉ တူဝ် လိၵ်ႈတူဝ်ၼပ်ႉ လၢၼ်းလႆႈလူင်ၼၼ်ႉ ယိမ်ႈၸတ်းတူလုၺ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇၶျူႉတီႈ ပွင်ႇမၼ်း။ တေႃႈငတႉၸတ်းလႆႈ ဝၼ်း၊ လိူၼ်၊ ပီး ၵၼ်လဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ ၵူတ်ႇ ၼၼ်ႉသေတႃႉ ၵမ်ႇလၢင်းၶျတ်ႈမႆ လွင်ႈဝၼ်းမူဝ်းၼႄႈ။ လဝ်ႈပႆးၶျူႉမေ လူဝ်းၸိုၵ်းၶျၼ်းမူးတျႇသွၼ်ႇတၢၵ်ႈ တင်းတူဝ်ၼပ်ႉ လူဝ်းၵီဝ်ႇၶွင်ႈၵၼ်တင်း လိင်းလၢဝ်ၼၼ်ႉလင်ႇလၢင်းလႆႈ။ ၵမ်ႇၸွႆႈၵၢၼ် ၵၼ်သူႉၸၼ်ႇတီႇလၢင်း ငလႈ ထူလုၺ်ႈၸွႆၵမ်းၼိူင်ႈသေ လႆႈယွမ်းၵၢၼ်ႉယဝ်ႉ။

---

[1] Catholic

တႃႇသူႇလၼ်ႈတီႈ ၶိုၼ်ႈလႆႈၸမ်ႇၵတ်ႉၵႂ် ၵၼ်လၢင်းမုင်ႈႁၼ်လႆႈ မိူဝ်း ၼႄႈၼၼ်ႉ။ တေလႆႈၽိုၵ်းၶိူၼ်းၵၢဝ်လိူင်ႉႁိူဝ်ၵေႃႈ ၵမ်ႈၼႃႉ။ တေႃႈထိုင် သူႇ လၼ်ႈတီႈ လႆႈႁူပ်ႉႁၼ် လွင်ႈတၢင်းၵၼ်ပူၼ်ႉပၢၼ်ၽိုင်ႈတိုၼ်းပၢၼ် ၵၼ်ၼိုင်ႈ ၼၼ်ႉ မၼ်းၵမ်ႈယၢမ်ႈဝူၼ်ႉသုၺ်ႈၵႂ် လွင်ႈလိူဝ်ႉၼႆႉသေပွၵ်ႈ။ ၵွပ်ႈလွင်ႈၼၼ်ႉ ၸလႈ လဝ်ႈၵျႃႈသိင်ႈၵေႃႈ ၶႄးၶေလွင်ႈတၢင်းၵၼ်ပူၼ်ႉပၢၼ်ၽိုင်ႈတိုၼ်းပၢၼ် ၵၼ်မၼ်းႁူပ်ႉႁၼ်မႃးၼၼ်ႉ။ ႁိုင်မႃးလႆႈပီႊမိူင်းယဝ်ႉၵေႃႈ တိုၵ်ႉလႆႈထၢင်ႈဝႃႈ လင်ႈႁႃပၢၼ်ၵျႃႈမိူဝ်ႈဝႃးမိူဝ်ႈသိုၼ်း။

***

မီးဝၼ်းၼိုင်ႈ လဝ်ႈၵျႃႈသိင်ႈ လုၵ်ႉတီႈလုမ်းမၼ်းပွၵ်ႈမႃး မိူဝ်ႈၵၢင် ဝၼ်း ၸလႈ သူႇလၼ်ႈတီႈ လူင်းႁပ်ႉတီႈသၢင်ႈဝၢင်ႈ။ မိူဝ်ႈၶႃႈႁၢပ်ႈၵၢၼ်ၶုၼ်ၶဝ် ပႆႈတၼ်းၽုၺ်ႈၽၵ်းတူပၼ် လဝ်ႈၵျႃႈသိင်ႈၼၼ်ႉ သူႇလၼ်ႈတီႈ လၼ်ၽုၺ်ႈ ပၼ်ၵွၼ်တၢင်း။

“သူပွၵ်ႈမႃးသၢင်ႈထုၵ်ႈတေႉယဝ်ႉ။ ၵၼ်ႁဝ်းလႆႈႁူပ်ႉလႆႈႁၼ်မိူဝ်ႈ ၼႆႉ ၵမ်ႈလီယုမ်ႈသေၵိတ်းယဝ်ႉဝႃႈ”

ၵႂ်သူႇလၼ်ႈတီႈ တၢၼ်ႈတွတ်ႈဝႆႉ။ လဝ်ႈၵျႃႈသိင်ႈ ၽႃင်ႉတူလုၺ်းသူႇ လၼ်ႈတီႈၵေႃႈ လိပ်ႈၵမ်ႈၵႂ်ႈပိူင်ၽိင်ႈ၊ မၢင်ႉထၢတ်းထၢတ်းၸလႈ လၢမ်းၼႃႉဝႃႈ တၵ်းတေလၢၵ်ႈလႅၼ်း သေလိူဝ်ႉသေလွင်ႈယဝ်ႉၼႆ။ မိုဝ်းမၼ်းသွင်ၶွၼ် ဝၵ်ႉၶၢၼ် လဝ်ႈၵျႃႈသိင်ႈသေ ၵွၼ်ၶဝ်ႈမႃးၼႆးႁွင်ႈႁပ်ႉၶၵ်ႈ တီႈၵၼ်ၵတ်းယၢၼ်ၼၼ်ႉ။ ၽႃႈမိုဝ်းမၼ်းသွင်ၶွၼ်ၵေႃႈ ႁိုဝ်ႈလီႈဝႆႉ။ ၼႄႈၵေႃႈၽိုၵ်ႈသၢၵ်ႈလၢၵ်ႈလူင်ဝႆႉ ၸလႈ လဝ်ႈၵျႃႈသိင်ႈ လၢမ်းၼႃႉဝႃႈ သူႇလၼ်ႈတီႈ ၵူဝ်ၸႁဝႆႉ သေလိူဝ်ႉသေ လွင်ႈ။ ၵွပ်ႈၼႆႉ လဝ်ႈၵျႃႈသိင်ႈ ၵွၼ်သူႇလၼ်ႈတီႈ ၶၢမ်ႈႁွင်ႈႁပ်ႉၶၵ်ႈသေ ပႆၵွၵ်ႈမႃးၼိူဝ်တၢင်းပႆႊ။ ႁႂ်ႈသူႇလၼ်ႈတီႈ ၼင်ႈၼိူဝ်တင်ႈဝႆႉယဝ်ႉလင်ႈထၢမ်။

“ၶႄးၶေႁဝ်းၸလႈ။ သူပၢၼ်သင်ဝႆႉ။ ႁဝ်းၶိုၼ်ႈၼႃႉတေႉၵိူဝ်း”

“သူတေၵမ်ႈယုမ်ႈၼင်ႈၵဝ်ႈ။ ယုမ်ႈၵေႃႈ ၵမ်ႈလီယုမ်ႈသေၵိတ်း”

သူႇလၼ်ႈတီႈထူလၺ်းၵႂ်ၵမ်းၼိုင်ႈသေ တူလၺ်းၼၢမ်ႈလဝ်ႈၵျႃႈသိင်ႈၵျႃႈ တၢင်းၵၢင်ပၢင်ႈပုၼ်ႉ။ လဝ်ႈၵျႃႈသိင်ႈၵေႃႈလွမ်လၢမ်းၼႃႉ လွင်ႈသူႇလၼ်ႈတီႈ

ထူပ်းႁၼ်မႃး လွင်ႈတၢင်းဢၼ်ပူၼ်ႉပိၼ်ႇ ၽိူင်ႈတိုၼ်းပိၼ်ႇၶၼ်ႉၼႆႉယဝ်ႉ။ လွင်ႈတၢင်းလိူဝ်းၼႆႉ ၶေႃၼ်းလႆႈႁၼ် တီႈမိူင်းဝၼ်းတူၵ်းသေတႃႉၵေႃႈ တီႈမိူင်းတႆးၸတႃႉၵႆႉလႆႈႁၼ်ၶႄႈ။ ၸဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇၵေႃႈ ပိၼ်ႇႁူၼ်းၵေႃႉယုမ်ႇယမ်ဝႃႈ ႁူၼ်းၼႆႉၸၢင်ႉမေႃလိၵ်ႈလၢႆးထႆႇလၢတ်ႈၼႆႉ ၵေႃႉၼိုင်ႈ။ ဝၢႆးသေ ၸိုၼ်ႈႁၢၼ်းမႃးတီႈဢၸမ်းရီးႁႅဝ်း ၶိူင်သီႇပီးယဝ်ႉၸလႈ ဢမ်ႇပေႃးပႃးလွင်ႇ တႃႇဢုပ်ႇၵုမ်ၵၼ် လွင်ႈတၢင်းလိူဝ်ႉၶင်ႇၼႆႉ တင်းသူႉလၼ်ႇတီႇ။ ၸဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ လုပ်ႈပၼ်ႁူဝ်မႃႇ သူႉလၼ်ႇတီႇလွႆးလွႆးသေလၢတ်ႈ။

"လၢတ်ႈၸလႈ။ ႁဝ်းတိုၵ်ႉပွႆႉထွမ်ႇယူႇ"

သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ လၢတ်ႈတင်းသိူင်ၵွၼ်ႇၵွၼ်ႇ။

"မူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးၶိူင်ႈလူဝ်ႇမူင်းႁွၺ်း။ ဢၢႆႈသိူင် ၵေႃႉပတ်းယူးၶၶၼ်ႉမႃးႁပ်ႉ ၼွႆႈႁဝ်းႁူႉလူးႁၢႆးၶဝ်။ မၼ်းလၢတ်ႈဝႃႈ မေႃးမၼ်းဢမ်ႇယူႇလီ။ ပၢၼ်ၵိၼ်းဝႂ်ႉ။ လၢတ်ႈဝႃႈ ၼွႆႈလၢတ်ႈတေႃႇႁဝ်းၼႆႉယူႇတိၵ်းတိၵ်းဝႃႈ"

"ပေႃးၶၶၼ် သူသမ်ႉႁဵတ်းသင်"

ႁၢမ်းသူႉလၼ်ႇတီႇ ၶၢတ်ႇႁူႉၸလႈ လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ ၵမ်ႉၶေႃႈႁၢမ်းပၼ်။

"ႁဝ်းၵေႃႈ ဢၵ်တိုၵ်ႈယႃႈယႃ။ ပႃးတင်းဢိၵ်ႇဢၼ်သွႆႇ ၽႅၼ်ႇၶီး သီးလိၼ်း[2]သေ လၵ်ႈႁူႉလူးႁၢႆးၶဝ်။ ႁူဝ်းၵႃးမၼ်းၶေႃဝ်ပိုင်ၽိူင်ႈၵေႃႈ ဢမ်ႇလွႆႈ။ ပၢၼ်တၢင်ႇလွင်ႈလူင်"

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵိုတ်းႁၢမ်းမၼ်းသေ ၸွၼ်းႁူဝ်။

"ဢၼ်မၼ်းပၢၼ်ယူႇၶၶၼ်ႉ ႁဝ်းထၢင်ႇ သူတေဢမ်ႇယုမ်ႇလႆႈႁွၺ်း"

လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ ယိပ်းဢၵ်မိုဝ်းသူႉလၼ်ႇတီႇသေ ပွႆႉတေႃႇပေႃး သူႉလၼ်ႇတီႇ တေၸိုၼ်းလၢတ်ႈႁၢမ်းလႆႈၶၶၼ်ႉ။

"ၵေႃးၸမ်းၼႆႉ မၼ်းတွၼ်ႉၸိုၼ်ႈႁၢၼ်းမႃးၵေႃႈ ဢမ်ႇလွႆႈ။ ႁၢမ်းၵၢင်းၵိတ်ႉၵေႃႈ ဢမ်ႇယၢမ်ႈမေႃမႃးသေၶေႃႈ။ ႁူဝ်းၵႃး လဝ်ႈ ... မၼ်းလုၵ်ႉ ၶင်ႈ

---

[2] Penicillin

တုၵ်းသုၵ်း လၢတ်ႈၵႂၢမ်းၵၢင်းၵိတ်ႉတေႃႇၶဝ်း။ မိူၼ်တင်း ႁူၼ်းၼွင်ႈၶၢင်ႈ ၼွင်းၶႄႇၵိင်ႇၵလၼ်ႇၸဝ် လၢတ်ႈၼၼ်ႉယဝ်ႉဝႃႈ။ မၼ်းလၢတ်ႈဝႃႈ ၸဝ်ႈၼမ်ႈ ... ယႃႇမႆႈလွင်ႈတႃႇၶႃႈၼႄ။ ၶႃႈတေယူႇလီၵူႇယူႇႁွလ်း။ ႁွပ်ႈမႃးသူႉမႃးလွင်းၶႃႈၸလႈ လူမ်းတေႉတေႉၵေႃႈၼႆဝႃႈ။ ၽူဝ်မၼ်း ၵိၵ်ႇပႃး လုၵ်ႈလၢင်းမၼ်း၊ ၶိမ်းႁိူၼ်း ၶိမ်းယေးၸဝ် လိူဝ်းၼၼ်ႉ ၽွင်ႈၵေႃႈဢမ်ႇၵူဝ်။ မၢင်ႉလူမ်းၸူဝ်တေႃႇ ၵေႃးၸမ်းဝံႉ။ ၶဝ်းထၢင်ႇၸတႉ ၵေႃႉၵၼ်တူၵ်းလွင်ႈၵူဝ်ၸၶဝ်ႉၼၼ်ႉ တေမီးၶဝ်းၵေႃႉလိူဝ်ႁွလ်း ၵေႃႈဢမ်ႇၶူႉ။ ၶဝ်းၼွင်ႈလိူၼ်ႈပႆႇဢမ်းလိူဝ်တေႉ။ ႁူလ်းဢႃး ဢမ်ႇလီဢမ်ႇလွင်ႈၶႃႉ”

“လွင်ႈလေႃႇ”

ၸဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇ ၼွင်ႈႁွင်ႈလၢတ်ႈဝံးဝံးယဝ်ႉ။

“ၶဝ်းၵေႃႈ ၶိတ်းၵိင်ႈ ယၢမ်ႈလၢတ်ႈၵႂၢမ်းၵၢင်းၵိတ်ႉတေႃႇမၼ်းတႃႇ သေႇၶႄ လၢတ်ႈႁွင်ႈၵေႃးၸမ်း မိုၼ်းၼွၼ်းၼူဝ်ၽႄႈ။ ထၢမ်ဝႃႈ ၶဝ်းတေလႆႈလွင်ႈ ထိမ်လိူင်ႉၶိုဝ်။ မၼ်းသမ်ႉမိုၼ်းလၢတ်ႈဝႃႈ မိူဝ်ႈၶႃႈၼွင်ႈၶၼ်ၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈၼမ်ႈ မႃးသူႇမႃးလွင်းၶႃႈၼႄႉ မိူၼ်ၵၼ်တင်းလွင်ႈထိမ်ၶႃႈယဝ်ႉၼႄႉဝႃႈ။ မိူဝ်ႈၶဝ်းငူမ်း တူလ်းၼေႃႈၽၢၵ်ႇမၼ်းၼၼ်ႉ မႆႈဝႃႈမႆႈတေႉတေႉယဝ်ႉ။ ၶဝ်းလၢတ်ႈဝႃႈ တေ ႁွင်ႉမေႃယႃၼႄၵေႃႈ မၼ်းသမ်ႉဝႃႈ ဢမ်ႇတပ်ႈႁွင်ႉယဝ်ႉၼႄႉဝႃႈ။ မၼ်းတေယူႇလီ ၵူႇႁွလ်းမၼ်းၼႄႉဝႃႈ။ ၶဝ်းၵေႃႈ ၼင်ႈၶိမ်းမၼ်းသေ ၵိင်ဝံႉယဝ်ႉ။ တေလႆႈၶိတ်း သင်ပၼ်ၵေႃႈ ဢမ်ႇၶူႉ။ မိူဝ်ႈၶဝ်းၵၢင်ႈၵႂၵ်ႇမႃးတၢင်းၼွၵ်ႈသေ ထၢမ်ၵၢႆႈသိင် ဝႃႈ ပေႃးမေးမၼ်း ဢမ်ႇယူႇလီ မိူဝ်ႈၵူႊပွၵ်ႈ ယၢမ်ႈၶိတ်းပၼ်သင်ၼႄ။ ႁူလ်းဢႃး ၶဝ်းပံႇတၼ်းၵႂၵ်ႇ ၵေႃးၸမ်းလၢတ်ႈၵႂၵ်ႇၵႂၢမ်းမႃးထိင်ႈ။ ဢမ်းၼႄႉၸတႉ ဢမ်ႇ လွင်ႈၵႂၢမ်းၵၢင်းၵိတ်ႉ။ ၵႂၢမ်းတၢမ်းၵေႃႈဢမ်ႇလွင်ႈ။ ၵႂၢမ်းမၢၼ်းၵေႃႈဢမ်ႇလွင်ႈ။ ႁူၼ်း ၶိမ်းႁိူၼ်းၸဝ်ၵေႃႉၼိူင်ႈၸတႉ ပီၼ်ၵႂၢမ်းၸၼ်ႇဝႃႈ”

“ဝႃႈၼၼ်ႉ သိုပ်ႇပီၼ်ၶိုဝ်ထိင်ႈ”

“ဢမ်ႇပီၼ်ၶိုဝ်ထိင်ႈယဝ်ႉ။ ၵေႃးၸမ်းၵေႃႈ ၼွၼ်းလပ်းႁဝ်ႇ။ ၶဝ်းၵေႃႈ မိုၼ်းမႃးသိုၼ်း။ မိုၼ်းဢႆႈႁွလ်း ၵၢႆႈသိင် မႃးလၢတ်ႈဝႃႈ မေးမၼ်းၶူႉတူဝ်မႃးယဝ်ႉ။ ႁူလ်းဢႃး မၼ်းဢမ်ႇတွင်းသင် ၼႄႉဝႃႈ။ သမ်ႉထၢမ်ဝႃႈ ႁွပ်ႈသင် ႁူၼ်းၶိမ်း ႁိူၼ်းၶိမ်းယေးၸဝ် ၽိုဝ်မႃးႁိူၼ်းၸဝ်ဝံႉ ၼႄႉႁွၼ်ႇဝႃႈ”

“ပေႃးဢၼ် မၼ်းယူႇလီႁႃႇယဝ်ႉ ၵမ်ႇလၵ်ႈၶႃႉ။ သူသမ်ႉ တေမႆႈလၵ်ႈ လွမ်းၶဵတ်းသင်”

ၸဝ်ႈၶႃႇသႅင်ႇ တင်းယုမ်ႉၵိူဝ်လိူဝ် တူၺ်းဢေႃႈသူႉလၼ်ႇတီႇသေ လၢတ်ႈ။

“ႁူၺ်းၵႃး သူၵမ်ႇၶူႉပွင်ႇၶႃႉ။ ၼႆႉၵမ်ႇလၵ်ႈပိူင်ၽိင်ႈ။ ၽိတ်ႇပဝ်း တူဝ်မၼ်းၵေႃႈ”

“ပဝ်းၵေႃႈၸၢင်ႊပဵၼ်သင်”

“ၶဝ်းႁူဝ်လေႃႉ။ ၶူဝ်ယုင်ႈဢေႃႉ။ ပေႃးၶဝ်မႃးပဝ်း တူဝ်သူဝႃႈ တူဝ်ၶဝ်း ဝႃႈ တေၶႅတ်းႁိုဝ်။ ၶဝ်းၶတႉ ၵမ်ႇၸၢင်ႊယုမ်ႇလႆႈသေၵိတ်းယဝ်ႉဝႃႈ”

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၸႂ်သုၵ်ႉသၢၵ်ႉဢေႃႉ။ ပူတ်းမွင်ႈႁူၺ်းမၼ်းသေ ၶိုၼ်း သုပ်းသေ ၶႅတ်းပီၼ်လၢႆၵမ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇၶူႉယဝ်ႉ။

“ယုမ်ႇၶဝ်းလၢတ်ႈၸလႈ။ သူၵမ်ႇတပ်ႈမႆႈလၵ်ႈသင်”

“ၸဝ်ႈ ... သူတေၶႅတ်းႁိုဝ်ဝႃႈလႆႈ”

တင်းသႅင်ၵမ်ႇပေႃးၶိုၼ်ႈယုမ်ႇၵႃးႁိုဝ် ထၢမ်တေႃႇၸဝ်ႈၶႃႇသႅင်ႇၶိုၼ်း။

“ႁွပ်ႈယၢမ်ႈထူပ်းယၢမ်ႈၶၼ်ၸလႈ လင်ႇဝႃႈၵိူဝ်ႈ လႆႉပလိင်း။ ၶဝ်း ယင်း ၵမ်ႇပႆႇယၢမ်ႈၼႆႊၼေသူၼေႃႈ။ ၵမ်ႇလီႁူဝ်ၶဝ်ၼႆ ၶဝ်းပေႃးၶူႉယဝ်ႉ ယဝ်ႉ။ ၼၼ်ႈလူၵ်ႈၸူင်းလူင်ၼႆႉ ၵၼ်ႁူၼ်းၶဝ်း ၵမ်ႇၸၢင်ႊၶူႉလွမ်းလႆႈဢၼ်ႉ မီးတင်းၼမ်ႁွၼ်ႉ”

ၸဝ်ႈၶႃႇသႅင်ႇ ၵၢၼ်းတေသိုပ်ႇလၢတ်ႈယူႇႁွၺ်း။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၸုၺ်ႈ ၶူႉဢေႃႇၸလႈ တတ်းၵၢမ်းသေထၢမ်။ မိူဝ်ႈႁူးပွၵ်ႈ မၼ်းၵမ်ႇတွၼ်ႉၶႅတ်းၼႆသေ ပွၵ်ႈ။

“တႃႉၶဝ်းၸုၺ်ႈၶူႉၶေလႃႈ။ သူယၢမ်ႈၶူပ်ႉၶၼ်မေးလိူင်ႉၶႅဝ် ၵၼ်ဝႃႈ ဢၼ်ႉ။ ႁႆးၶေၸလႈ ၸဝ်ႈ”

“ပေႃးၼႆထွမ်ႇၸလႈ။ ႁူၺ်းၵႃး သူတေလႆႈၶူႉဝႆႉဝႃႈ လွင်ႈၼႆႉ ၶဝ်း

ၵမ်ႇတွၼ်ႉၶႂ်ႈၶေႃၽင်ႇ။ ၸုၼ်ၵူး ၼေႉၵၼ်မီးလွမ်းႁဝ်း မိူဝ်ႈၼၼ်ႉၼေႈ ၵမ်ႇ တွၼ်ႉၶႂ်ႈၶေႃၽင်ႇ။ ႁဝ်းတေၶႂ်ႈပိူၼ်ႈယၢပ်ႇၼႆ သူၼေႈတေႁူႉယူႇ”

လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ ဝႃႈတေႉတေႉ။ သိူင်ၼိမ်မၼ်းၼေႈ မိူၼ်ၼင်ႇ ၵွၼ်ႈ ဝွၼ်းသူႉလၼ်ႇတီႈဝႆႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႈ ၵဝ်ပႆၢတိၼ်မၼ်း ယိူတ်ႈသုၼ်ႇတုၼ်ႈ ႁွပ်း တင်ႇၵၼ်ၼိူင်ႈ။ ၵဝ်ႁွၵ်းႁူဝ်မၼ်း ၵိင်ၼိူဝ်ႁူဝ်မႄႇလဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇသေ ႁႅ တၢင်းလူမ်လုၵ်ႈမၼ်း။

“မိူဝ်ႈႁဝ်းလမ်တေၵႂၵ်ႇမႃး မိူင်းၵၢငမႃးရီးႁုၵ်းၼၼ်ႉၵူိဝ်ႈ။ ႁဝ်းတင်း ၸုၼ်ၵူး ၵႂၵ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းမႃး တၢင်းလိူၼ်ႈလိၼ်လပ်းမိူင်းၶၼႇပုၼ်ႉ။ လိူၼ်ႈ လိၼ်လပ်းမိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၵမ်ႇသူႈမီးႁူင်းၼွမ်းသင်။ ႁွလ်းမီးၶိူၼ်းလိုဝ်ႈသဝ်း ၶွင် ႁွင်ႈၵၢၼ်ၼေႇသၢင်ႈၶဝ်။ ၶိူၼ်းလူင်ပွင်လိူင်ႈၶဝ်ၼႆႁူၼ်ႈ။ ၽိူဝ်လုၵ်ႈၼေႈ လႆႈႁႅ လိုဝ်ႈၸွၼ်း ၵႃႈတီႈၶိူၼ်းလိုဝ်ႉၼၼ်ႁွလ်း။ ၶိူၼ်းလိုဝ်ႉၼၼ် သမ်ႉမီးလူင်ႁူႇ လွမ်းသိူၼ်ႈတႃႈၸုၼ်တၢင်း ၼွင်းမိူင်းတၢင်းၵူၼ်တီႈ။ လုမ်ႈႁဝ်းၶတႉ ပႃးၸူဝ်းပႃး လိူင်း ၵူၼ်ယၢင်ႇ။ တေႃႈၽႄႈၽိူၼ်ႇၸူဝ်းၸွၼ်းၼေႈ ပႃးၵူိဝ်ႈ။ ၵူၼ်းလုၵ်ႉသွ၊ ၶမ်း တႆၢတၢင်၊ ၶႄမိုဝ်ႉၶဝ်ၼေႈပႃးလွမ်း။ ပိူၼ်ၵူၼ်းလၢႆးမူတ်းမူတ်း။ လိုဝ်ႈၶႄမိုဝ်ႉ သမ်ႉပိူၼ် မႃႇမုတ်ႉ ၼႆဝႃႈ။ မၼ်းၵိုတ်းၵၢၼ်တီႈႁဝ်းၼေႈႁိူင်ယဝ်ႉ။ မၢင်းပွၵ်ႈ ၼေႈ လႆႈၵႂၵ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းလွမ်းလိူင်ႉၼႆ။ ပွၵ်ႈၼၼ်ႉၶတႉ ႁဝ်းၵႂၵ်ႇၶၢဝ်းတၢင်း ႁိူင်ႁႂႈဝၼ်းႁႂႈၸိုၼ်း။ လႆႈၶႆၢႉၸွၼ်း ၶိူၼ်းလိုဝ်ႈသဝ်း ၶွင်ႁွင်ႈၵၢၼ်ၼေႇသၢင်ႈ ၶဝ် တီႈၼိူင်ႈယဝ်ႉတီႈၼိူင်ႈ။ လုၵ်ႉတီႈၶၢဝ်းတၢင်းၼၼ်ႉ ပွၵ်ႈမႃးသေ မႃးလိုဝ်ႈ တီႈလႃႈသိူဝ်ႈ။ လႃႈသိူဝ်ႈၶတႉ သူႁူႉယူႇ ၵမ်ႇလုၵ်ႈၶၼႇ။ ၵမ်ႇပေႃးႁၵ်ၵၼ်တင်း သီႇပေႃႉႁဝ်းလူင်။ တီႈၼၼ်ႉ မႃႇမုတ်ႉ ႁိူင်မိုဝ်ႉယဝ်ႉသေ ၼွၼ်းၶဝ်ႈပၼ်။ တၢၼ်ႇပွၵ်ႈ ၶလႈ ပူႇရီႇ ၵၼ်မၼ်းၼွတ်းလိူင်ႉၶမ်ႈၼၼ်ႉ ပိူၼ်ၵၼ်ဝၢၼ်သေ ပိူၼ်ႈ ၼွင်းလူဝ်ႇပၢၼ်ႁဝ်းယဝ်ႉဝႃႈ။ တိုၵ်ႉၸုၵ်းလုၵ်ႉလႆႈယူႇၶသႈ။ ၵိၼ်ယိူမ်ႉယဝ်ႉ ၼေႃ ၸုၼ်ၵူးတင်းႁဝ်း လူလိၵ်ႈႁိူင်မွၵ်ႈသွင်လူဝ်ႇမူင်း။ ၵမ်ႇမီးၽွႆးၽႄႈၶလႈ လႆႈတႆႈႁွၵ်းၽွႆး။ ၽွႆးၼေႈဝုတ်ႈဝုတ်ႈဝၢတ်ႈဝၢတ်ႈသေ ၵမ်ႇလိူင်းလီ ၶလႈ သႆၢ တၵျႁဝ်းၼေႈႁူၼ်ႉမႃး။ ဝႆႇတူလ်းတၢင်းၸုၼ်ၵူးၼေႈ ပေႃးလပ်းသိင်ႇဝႆႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈႁဝ်းၵၢင်ႈတေပဝ်ႇၽွႆးမွတ်ႇၼေႃ ၶွၼ်းၼၼ်ႉ လႆႈငိၼ်းသိူင်တွႆႇ ၽွၵ်းတူ။ ပိၼ်သၢင်ႇၵေႃး ၼေႉၶွင်ႉမႃးတၵျႇလွႆႈႁဝ်း။ မၼ်းမႃးလၢတ်ႈဝႃႈ မႃႇမုတ်ႉ ၵမ်ႇ

ယူႇလီ။ ပဵၼ်ၼေႃဝ်ၸႂ်ႈပႃႇမိူၼ်ၵူးပွၵ်ႈ။ ပဵၼ်ၵိၼ်းၼေႃႇၼေႃႇယဝ်ႉဝႃႈ။ ၵွပ်ႈၼႆ ႁဝ်း ၵေႃႈဝူၼ်ႉဝႃႈ သူင်ႇႁူင်းယႃလင်ႇထုၵ်ႇၼႆသေ လၢတ်ႈတီႈသၢင်ႇၶေႃး တၢမ်တူဝ် ႁဝ်းတေသူင်ႇႁွတ်ႈၼႆ။ ၵူၼ်းၸပ်းၵႃး၊ ၸုၼ်ၵူး၊ ႁဝ်း၊ သၢင်ႇၶေႃးၸဝ်သီႇၵေႃႉ ၵၢဝ် မႃႇမုတ်ႉတၢင်ႇၵႃးလိပ်ႉ သူင်ႇႁွတ်ႈႁူင်းယႃ။ ၵၢပ်ႈဝႆႉတီႈ မေႃယႃၸဝ်လီလီ။ မႃႇ မုတ်ႉၼေႃဝ်ၸိူင်းဝႆႉတေႉၵိုဝ်ႈ။ မၼ်းသမ်ႉၵႂ်ႉၼေႃဝ်လိူင်ႉၼႆတႃႇသေႇၶလႈ ႁဝ်း ၵေႃႈထၢင်ႇဝႃႈ ဝၼ်းၼိူင်ႈသွင်ဝၼ်း မၼ်းတေၸၢၼ်းမႃးၼႆႁႃႈ”

လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ ယင်ႉၵမ်းၼိူင်ႈသေ သုတ်ႉယိုဝ်ႉၸူမ်ၵိုၵ်ႉၼိူင်ႈ။

“ႁဝ်းၸဝ်ၵေႃႈ မိူဝ်ႈၼွၼ်းတီႈႁိူၼ်းလိုဝ်ႈသဝ်း။ ႁိူင်သၢမ်သီႇလူဝ်းမူင်း ၼၼ်ႉ လံႇငိၼ်းသိူင်တွႆႇၽႃၵ်းတူထိူင်ႈ။ ထၢမ်ဝႃႈပဵၼ်ၽႂ်ၼႆၵေႃႈၵမ်ႇသူပ်းၵမ်ႇ သိူင်သင်။ သိုပ်ႇတွႆႇယူႇတိၵ်းတိၵ်း။ ၵွပ်ႈၼႆ တႅႈၽႂ်း တိုဝ်းၸိပ်းတိၼ် ပိုတ်ႇၽႃၵ်း တူတူလိုၼ်း။ ပဵၼ်မႃႇမုတ်ႉၵိုဝ်ႈ။ လုၵ်ႉယူႇ တီႈၽႃၵ်းတူ။ ႁဝ်းၵေႃႈထၢမ် ၵွပ်ႈသင် ၵမ်ႇယူႇတီႈႁူင်းယႃၶေႃ မိူဝ်းမႃး။ မၼ်းတွပ်ႇဝႃႈ ႁူဝ်ႁဝ်းၸဝ် မႂ်ႈလွၵ်ႉတႃႇမၼ်း ၶလႈ မႃးမွၵ်ႇဝႃႈ ယႃႇမႂ်ႈလွၵ်ႉတႃႇမၼ်း ၼႆဝႃႈ။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၸုၼ်ၵူးၵေႃႈတိုၼ်ႇၶေႃ ၽိူဝ်မႃးတီႈၽႃၵ်းတူ။ ႁဝ်းၸဝ်သွင်ၵေႃႉလၢတ်ႈ ႁွႆႈမၼ်းပႂ်ႉဝႆႉ။ ႁဝ်းၸဝ်တေ ထႂ်ႇၸူင်းသေ တေသူင်ႇမၼ်းထိုင်ႁူင်းယႃၼႆၵိုဝ်ႈ။ မၼ်းၶတႉၸၢၼ်ဝႃႈ “ၵေႃႈ ၸႃႈ” ၼႆမိူၼ်ၵူးပွၵ်ႈ။ ႁဝ်းလၢတ်ႈၸုၼ်ၵူး။ ႁူင်းယႃၼၼ်ႉ ၵမ်ႇႁႂ်ႈၵႃးၼိုဝ်။ ၵမ်ႇ ႁူင်ႉၵူၼ်းၸပ်းၵႃးယဝ်ႉၼႆ။ မိူဝ်ႈႁဝ်းၸဝ် ထႂ်ႇၸူင်းယဝ်ႉ ၵွၵ်ႇမႃးသိုၼ်း ၵမ်ႇ ႁၼ်မႃႇမုတ်ႉယဝ်ႉလူင်။ ႁႃတူလိုၼ်းၵႃႈလွႆၵေႃႈ ၵမ်ႇႁၼ်။ ထၢမ်တူလိုၼ်းၽွႆၵေႃႈ ၵမ်ႇႁၼ်ၼႆဝႃႈ။ မိူဝ်ႈႁဝ်းတူလိုၼ်းမူင်းယၢမ်း ပေႃးမီးမွၵ်ႈသွင်မူင်းၵိုင်ႇယဝ်ႉ”

လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ ယင်ႉၵၢမ်းမၼ်းထိူင်ႈၵမ်းၼိူင်ႈ။ သူႉလၼ်ႇတီႇပေႃး ပၵ်းလွႆပၵ်းၶေႃးသေထွမ်ႇ။

“ႁဝ်းၸတႉထၢင်ႇ မႃႇမုတ်ႉ ပႆမိူဝ်းႁူင်းယႃၶေႃႈၵမ်ႇႁူႉၼႆ။ လိမ်ၸုၼ် ၵူး လိမ်ႁဝ်း ၶွႆႈသူင်ႇမႃႇမုတ်ႉ ထိုင်ၵွင်ႈၼႂ်းတီႈႁူင်းယႃ။ ၵွပ်ႈၼႆ ႁၢၵ်းၼိုၼ်ႈ ၼိူဝ်ၵႃးၶေႃ ၸပ်းမႃးလူးႁူင်းယႃ လွမ်းတၢင်းလတ်း။ ၼၼ်ႉၶေႃႈၵမ်ႇႁၼ် မႃႇ မုတ်ႉ။ ၸပ်းႁႃထိူင်ႈတၢင်းတၢင်ႇသိၼ်ႈၶေႃႈ ၵမ်ႇႁၼ်။ ၵွပ်ႈၼႆ ႁဝ်းၶေႃႈ ထၢင်ႇ ယူဝ်မႃႇမုတ်ႉ ပေႃးတၼ်းထိုင်ႁူင်းယႃႁူႇၶေႃႈ ၵမ်ႇႁူႉ။ ႁႃးႁူႇတူလိုၼ်းၼႆ ၸဝ်ႈ တူလိုၼ်းတီႈႁူင်းယႃ။ မိူဝ်ႈႁဝ်းၽိူဝ်ႁူႇႁူင်းယႃ။ ၶမႈပိုင်ႈၶေႃႉၼိူင်ႈ တင်းၼႄႇတႃ

ၵမ်ႇလီၶႃႈ လိူၼ်ႈၵႂၵ်ႇမႃးၸူးႁဝ်းၶႃႈလၢတ်ႈဝႃႈ "ၸွင်ႇၵမ်ႇလီတေႉ" ၼႆဝႃႈ။ ႁဝ်းၵေႃႈၶႂ်ႈလႃႉၸဝ်သေ လၢတ်ႈဝႃႈ ႁဵတ်းသင် ပွႆႇႁူၼ်းပိူၼ်ၵိၼ်းတၢၼ်ႇၼႆႉ ပၼ်မိူဝ်းၵႂၵ်ႇတၢင်းၼွၵ်ႈၼႆၼၼ်ႉ ၶမႈပိုင်ႈၼၼ်ႉၵေႃႈ တင်ႈတႃႇတူလ်းႁဝ်း ၸဝ်။ လိူပ်ႈမၼ်းၵမ်ႇယုမ်ႇၵၼ်ႁဝ်းလၢတ်ႈ။

"ၸဝ်ႈလၢတ်ႈၵိႈသင်။ ၼၢႆႈၸဝ်ပွႆႇမႃႇမုတ်ႉ ပၼ်ၵွၵ်ႇမိူဝ်းတၢင်းၼွၵ်ႈ ၼႆၼၢႆႈႁႃႉ"

"သူပွႆႇမိူဝ်းၶလႈ မၼ်းၸင်ႇမႃးပူၵ်းႁဝ်းထိုင်ၵွင်ႈၼွၼ်းၵိူဝ်ႈ။ ပေႃး သူၵမ်ႇပွႆႇ မၼ်းတေႁဵတ်းႁိုဝ်မႃး"

"ၸဝ်ႈႁဝ်းၼဝ် ၽိတ်းဝႆႉယဝ်ႉၵေႃႈ။ ဝၢႆးၸဝ်ႈႁဝ်းၼဝ် မႃးသူင်ႇမၼ်း ယဝ်ႉ မၼ်းၵမ်ႇၵွၵ်ႇၵူႈလွင်ၼၢႆႈ။ မိူဝ်ႈၵၢင်မိုၼ်းသွင်မူင်းၵိုင်ႇၼၼ်ႉ မၼ်း သိူင်ႈ ၵၢမ်ႇၵူႈယဝ်ႉၵေႃႈ။ မိူဝ်ႈမၼ်းလမ်ပူတ်းၸွင်ၼၼ်ႉ ၼၢႆႈယင်းမီးၶိုမ်းမၼ်းၵေႃႈ။ မႃးၼၢႆႈၶလႈ တၢမ်တူဝ်ၸဝ်ႈႁဝ်းၼဝ် ၼဝ်ႈမိူဝ်းတူလ်းၼၢႆႈၶလႈ"

မိူဝ်ႈလႆႈႁၼ်တူဝ်မိင်းမႃႇမုတ်ႉ ၼွၼ်းယိူတ်ႇဝႆႉၼိူဝ်ၵူႇၼိမ်ၼိမ်ၼၼ်ႉ လွင်ႈဝႃႈ မႃႇမုတ်ႉၵဝ်တူဝ်မိင်းမၼ်း မႃးၸွႆးႁဝ်းၼဝ်ၵမ်ႇၸွႆႈ ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ႁဝ်း ၵမ်ႇႁပ်ႉၵမ်ႇလႆႈယဝ်ႉလူး။ ႁူလ်းၵႃႉ ၼၢဝ်းမၼ်းတႅၼ်ၼၼ်ႉ တူဝ်မၼ်းမႃး ပူၵ်း ႁဝ်းၼဝ်ႁွလ်းၼင်ႇၵဝ်ႇ။ ႁဝ်းၼဝ်လႆႈႁၼ်မၼ်း ၵမ်ႇၵႃး လႆႈလၢတ်ႈတေႃႇ မၼ်းၶႃႈႁွၼ်ႇ။ လီၵၢမ်းတေႉ။ ႁူလ်းၵႃႉတွၼ်ႉတႃႇႁဝ်းၶတႉ ၵမ်ႇလၢၵ်ႇလႅၢ်း သင်ယဝ်ႉ။ ၶတႇယၢမ်းၼၼ်ႉ ႁဝ်းၵမ်ႇမေႃႁူဝ် ၽီၽိတ်ႇၸုၼ်ငဝ်းလွႆႇယဝ်ႉ။ ႁဝ်းယၢမ်ႈႁၼ်ၽိတ်ႇ။ မၼ်းမီးလွႆႇၵိူးလူတေႃႇပိူၼ်ႈ။ ယင်းမေႃမ်ႈလွႆႇတႃႇႁဝ်း ႁွၼ်ႇ။ တီႈၶိုမ်းၶွမ်းႁဝ်းယူႇသဝ်းဝႆႉၼၼ်ႉ မီးၸုၼ်ငဝ်းၼဝ် ၶလႇလၢဝ်းယူႇဝႆႉ ၵိူဝ်ႈ။ ႁူလ်းၵႃႉ ႁဝ်းၵမ်ႇၽႃင်ႉမိူၼ်ႈ လွင်ႈၼဝ်မီးယူႇဝႆႉၼၼ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈ ၼဝ်လၢင်ႉၶေ ၽႃင်ႁၢင်ႉၸူဝ်ႉပၢၼ်ၼဝ်ၵိတ်းၵိူး ၸွႆႈႁဝ်းလႆႈႁၼ်ၼႆၵေႃႈ ႁဝ်း တေၸူမ်းတေႉၵိူဝ်ႈ"

ၸဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ တင်းသူႉၸၼ်ႇတီႇ ယိပ်းမိုဝ်းတေႃႇၵေႃႉၽိူင်ႈတင်း ၵေႃႉၽိူင်ႈသေ ၵမ်ႇပိူၼ်လၢတ်ႈၵျမ်းသေၼၢႆႈ။ ယူႇတီတ်ႇပိတ်ႈတင်းၶိူင်။ သူႉ ၸၼ်ႇတီႇ လပ်းတႃမၼ်းသေ ၶိုၼ်းဝူၼ်ႉတူလ်း လွင်ႈၵၼ်မၼ်းလႆႈႁၼ်မႃး

မိူဝ်ႈၵၢင်ဝၼ်းၼၼ်ႉ။ ၵၼ်တၢမ်တူဝ်မၼ်းလႆႈႁၼ်မႃးၶလႈသင်၊ ၵၼ်ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ယၢမ်ႈႁူပ်ႉႁၼ်မႃးၼၼ်ႉၶလႈသင် ၶတ်းပိၼ်ႈသႂ်ႇၸႂ်ၵၼ်တင်း ၵၼ်မၼ်းလႆႈႁဵၼ်းၵဝ်မႃးတီႈယူးရူပ်ႉ။ လွင်ႈၽဵတ်ႇ လွင်ႈၽိူဝ်ႉ ၸိူဝ်းၼႆႉ ထိုင်ၵၢပ်ႈပၢၼ် ပဵၼ်ၵႃႈပုမ်ႇမႃးယဝ်ႉ။ ၵမ်ႇမီးၽႂ်ႇၸွၵ်ႈယဝ်ႉၼႆႉ။ မိူဝ်ႈၶိုၼ်ႈႁူင်းႁဵၼ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇသူႈပၼ်ၶႅင်း တႃႇသွၵ်ႈႁႃ လွင်ႈတၢင်းၸိူဝ်းၵၼ်ပူၼ်ႉပဵၼ် ၽိုင်ႈတိုၼ်းပဵၼ် ၶလႈ ယဵၼ်ႇၶငႈၵၢပ်ႈပၢၼ်လင်ႇၼႆႉ။

မိူဝ်ႈလဵဝ်ၶတႃႉ ၵ်ၸိူဝ်းၼၼ်ႉ ႁူၼ်ႇပၢင်းၸႃႇလၢႆးႁူဝ်ႉမူတ်းယဝ်ႉသေ ၵ်သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ ပၢင်ႇလိုၼ်ႈမႃး။ ၵ်ႁူဝ်ၵ်ၶႁၵေႃႈ ၸႃႇလၢႆးႁူဝ်ႇ။ လႆႈတၢင်း ငိမ်းယဵၼ်မႃး။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ယိပ်းမိုဝ်းလဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇၵဵၼ်ႇၵဵၼ်ႇ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ မုင်ႈမွင်းဝႃႈ ၶႂ်ႈၶႂ်ႈလဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ႁူႉၵၼ်မၼ်းၶႂ်ႉၶေၼႆႉ မီးၽွၼ်းလီ တႃႇသူႉလၼ်ႇတီႇ ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ။

***

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶိုၼ်းသိမ်းဝႆႉလၢၼ်းလမ်းဝၼ်း လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇဝႂ်ႉလီလီ။ ၵွၵ်ႇမႃးလူးၶွႆးသူၼ်မွၵ်ႇ။ ပႆမႃးလူးႁျွင်းၽြေးၵၼ်မီးတီႈတၢင်းဝၼ်းၵွၵ်ႇ ဝၢင်းဢွၼ်ႁသုတ်းသုတ်းၼၼ်ႉ။ ႁျွင်းၽြေးၼႆႉ ၵဝ်မႆႉၵႂ်ႇဝႂ်ႉပဵၼ်သွင်ႁၢင်ႈ။ တွၼ်ႈလၢင်ႈႁျွင်းၽြေးၼႆႉ သိမ်းဝႂ်ႉၸူဝ်းႁၢင်ႈၸူဝ်းဢွၼ် မူၼ်ၼင်ႇ ႁူႇၶမ်း၊ လွင်ႈပဝ်း ၶဝ်။ ၵိုတ်းဝႂ်ႉပီးယၢဝ်းၶၢဝ်းၶိူင်ယဝ်ႉၶလႈ ပဵၼ်ၵွင်ႈတီႈလီငၢမ်း တႃႇမဵင်းပွင်ႇၶဝ် မဵင်းလလၢင်းၶဝ် လိူဝ်းမီးႁွင်ႉ ၵၼ်လၢင်းၶ်တ်းၶႂ်ႈႁူၼ်းတၢႆၼၼ်ႉ သွၼ်ႈႁူမ်ႈ ယူႇသဝ်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ လုၵ်ႉတီႈၸူဝ်လႆသေ ၶိုၼ်ႈမႃး တၢင်းၸိူဝ်ႇ ႁျွင်းၽြေး။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈမီးလၢၼ်းလႅင်ႉ လွမ်ႉႁွပ်ႈတင်းလင်ဝႂ်ႉၶလႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ ထုၵ်ႇၵ်ႇတေႉတေႉ။ ယူႇၸိူဝ်လၢၼ်းလႅင်ႉၼၼ်ႉသေ လၢင်းမုင်ႈတူလ်းႁူဝ်ႇႁၼ် လႆႈ ၼေးတၢင်ႉလိူဝ်းမီးၽႂ်ႇဝၼ်းၵွၵ်ႇ။ ၶၢဝ်းၼႆႉၶတႃႉ ၼေးတၢင်ႉၶဝ်ၶႅင်ႈၶႅတ်ႇ လႅတ်ႇဝႂ်ႉယဝ်ႉ။ တေၽုၵ်ႇသွမ်ႈၶဝ်ႈၼႆႉၵေႃႈ တိုၵ်ႉလဝ်ႉဝႂ်ႉ။ တေၽုၵ်ႇၽၵ်းမူဝ်ႇ၊ ၽၵ်းလူဝ်ၼႆႉၵေႃႈ သမ်ႉတူၵ်းလိုၼ်းၼေႇယဝ်ႉ။ လႆႈႁၼ် ႁူဝ်းတင်းၼမ် ၵိၼ်ယူဝ်ႈယႃႈလွမ်းမိူင်။ မီးၼူၵ်ႉၵဝ်ႇ လပ်းၸိူဝ်လင်ႁူဝ်း တူဝ်လွၵ်ႇတူဝ်ၼၼ်ႉ။

လိၼ်ၼေးလိူဝ်းမီးၶွႆးမိူင်းသီႇပေႃႉၼႆႉ လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ပေးယိုၼ်ႈမၵ်ႇ ပၼ် လဝ်ႈႁႂ်ႈလဝ်ႈၼေးၶဝ်ယဝ်ႉယဝ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ပူၼ်ႉမၢၼ်ႈ ၵၢၼ်လီႁူႉ

သူပ်ႇၼၼ်ႉသေ မီးတၢင်းလူမ်းသိူဝ်း မီးၶႂ်ဢၢပ်ႁုင်ႇဢၢပ်မုၼ်မႃး။ လိၼ်ၼႄး ၶိူဝ်းမီးပိၼ်လၢႆမိူၼ်ႇၵေႃႈၵႃႉၼၼ်ႉ တီႈၽဵဝ်ႇၼူၼ်ႉၼူႇမႃး လီမ်မိူၼ်ႉသိူၼ်း ႁွၼ်ႇ။ ပိၼ်ၼႄးလဝ်ႈၽျႃႉၼဝ်မႃး လီမ်မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈလဝ်ႈႁျႃႇသႅင်ႇ ပိၼ်လဝ်ႈ ၽျႃႉမႃးၼၼ်ႉ ႁွပ်ႈလႆႈပိူင်ႇလိၼ်ၼႄးၶိူဝ်းၼႆႉၸလႈ ဢမ်ႇလူမ်ႈတူဝ်၊ ၶႂ်ဢမ်ႇ သိူဝ်း။ မၼ်းယၢမ်ႈၼႂ်းၼေ သူႉလၼ်ႇတီႈဝႃႈ ၽွင်ႈထုင်းဢၼ်ၼႆႉ ဢမ်ႇၽဵင်ႇ ပိင်းႁၼ်။ မိူၼ်ႁၼ်တင်း ႁိၼ်လိၵ်းႁိၼ်ႁျွၼ် လဝ်ႈၽျႃးလဝ်ႈၼႄးၼဝ်။ တေလႆႈ လိၵ်ႈလၢႆးပိတ်ႈၼႆယဝ်ႉ။ လဝ်ႈႁျႃႇသႅင်ႇ ၽိတ်းၼေ တူဝ်ထူပ်းတၢႆၼၼ်။ ပိၼ်း ၶွၵ်ႇၼၢႈပူင်ႁၢမ်းၼၵ်း ဢၼ်ၵူၼ်းၽိတ်းၽႂ်း ၽိတ်းၼႄးၼဝ်ႁွလ်း တေလႆႈပိူင်ႇ လိၼ်ၽႂ်းလိၼ်ၼႄး ၸလႈ မၢၵ်ႇၼဝ်ႈတဝ်ႈၼမ်ႉ ၶိူဝ်းၶွၵ်ႇတီႈလိၼ်ၽႂ်းၼႄးၶိူဝ်း ၼၼ်ႉ ၼႆယဝ်ႉ။ ၵူၼ်းမၢၼ်ႈၵူၼ်းသူၼ်ၼဝ်ၸတႉ ဢွၼ်ႁၼ်လူမ်းသိူဝ်းတေႉ ယဝ်ႉ။ ၵူၺ်းႁႃး တပ်ႉသိုၵ်းမၢၼ်းၸတႉ ဢမ်ႇၵၼ်လီၼိူဝ်လွင်ႈၼႆႉ။ ၼဝ်မီး ၶိုင်မၢၼ်းငဝ်းဝႃႈ ၽိတ်းသင် ပိၼ်လဝ်ႈၽျႃႉလူင်တင်းႁေႃႉသေ ယိၼ်ႈမႅင်ႇပၼ် လိၼ်ၽႂ်းလိၼ်ၼႄးတေႃႇ ၵူၼ်းမၢၼ်ႈၵူၼ်းမိူင်း ၼႆယဝ်ႉ။

ႁွပ်ႈၶိုၵ်ယိၼ်ႈၽိူဝ်ႇ လဝ်ႈႁျႃႇသႅင်ႇၸလႈ ႁႃးၶိုဝ်ႉလၢႆႇ ၼွင်းၼျႃႁေႃႈ သႅင်ႈၼမ်တူဝ်းမႃး။ တႃႇၼွင်းၼျႃ ၸလႈ တႃႇၼႃႈၽျၢပ်ႇႁၢၼ်ၸုၼ်ၼွင်းၼျႃ သၢဝ်းၶျူၵ်း ႁေႃႉၼၼ်ႉ လႆႈသိုဝ်ႉၵိၼ်ၼဝ်ႈသၢၼ် ႁမ်းဢွၼ်တၢင်းသုတ်း။ လွမ်းၼင်ႇထုင်း မိူဝ်ႈႁွၼ်ႇ တႃႇၼႃႈၽျၢပ်ႇႁၢၼ်ၸုၼ်ၼဝ်ၼႆႉ လႆႈပၼ်သူဝ်ငိုၼ်းၵူၺ်းလိူၼ်ဢမ်ႇႁႃး လႆႈပၼ်ပႃးၼဝ်ႈသၢၼ်။

သူႉလၼ်ႇတီႈ ႁွင်လင်ၽျၢင်ယိမ်ႈတူင်ႈၼႄး ၶိူဝ်းၼၼ်ႉသေ ၽုလ်ႇ ၽျၵ်းတူၼဝ်ႈမႃးၼွင်းႁွင်ႈပြႃး။ သႆလိတ်ႇ ၶီးထွင်ႇၼဝ်ႈမႃးၼွင်းႁွင်ႈပြႃးဝႆႉသေ ထွင်ႇပၼ် ႁျူၼ်ႇၶၢင်းပုတ်ႉထလဝ်ႈဝႆႉ။ မွၵ်ႇၶၢင်းလီၶိူဝ်း ၽုၵ်ႇဝႆႉၼွင်းသူၼ် ႁေႃႈ ဢၵ်မႃးတၢင်ႇပြႃးဝႆႉတင်းၼမ်။ သူႉလၼ်ႇတီႈ ၼင်ႈလူင်းၼိူဝ်သၢတ်ႇ သေ ၽိၼ်တူလ်း ၼေႃႈႁျူၼ်ႇၶၢင်းပုတ်ႉထလဝ်ႈ။ မိူဝ်ႈၵူးပွၵ်ႈၸတႉ မၼ်းပႆႇယၢမ်ႈ ၽိတ်းၼႆ။ ၼေႃႈႁျူၼ်ႇၶၢင်းပုတ်ႉထလဝ်ႈၼႆႉ ၶိူဝ်းၶျိူဝ်းပေႃးမုၼ်းပေႃးလိူမ်ႈဝႆႉသေ မိူၼ်တင်း မီးတၢင်းငိမ်းယဵၼ်၊ မီးဢၵ်ၼ်ၽိူင်းလွၵ်ၸဝ်သေ ၶျူဝ်ႈမႃပ်ႈဢွၵ်ႇဝႆႉ။ ပေႃး ပိၼ်လႆႈၼႆ သူႉလၼ်ႇတီႈ ၼွႆႈႁတ်းယဵၼ်ယူႇဝႆႉလူင်ႉၼၼ်။ လွၵ်ႈမၼ်းၽူင်ႉပိတ် ၵုႆႇၵူးတီႈၵူးတၢင်း။ လပ်းတႃမၼ်းသွင်ၶွၼ်သေ ၼတ်းလွၵ်ႈဝႆႉလွၵ်ႈၼိမ်သေ ၽျႃ

တၢင်းငိမ်းယဵၼ်။ ၵူလ်းၵုး ၶမ်ႇလႆႈ။ လႆႈၼႅင်လွင်ႈ ႁွပ်ႈၶမ်ႇလႆႈၼၢင်ႈ ၽိုၵ်း ၵမ်းထမ်းလွမ်း ၸဝ်ႈႁျူႇသိင်ႇမႃးၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၼွႆးလွင်ႈမၼ်းလွမ်လိမ် တိပ်း တတ်း ဝၼ်းၼိူင်ႈမႃးၼတႉ တေၶတ်းလွင်ႈ ႁြႆႈလႆႈမီးလွင်ႈငိမ်းယဵၼ်။

မိူဝ်ႈလုၵ်ႉတီႈႁူင်းပြူးမိူဝ်းမႃးၼၼ်ႉ သူႉၸၼ်ႇတီႇ ၼဝႉတူလ်းၶိင်ႇ ၸဝ်ႈမိူင်း ၶၼ်မီးၼွႆးဝၢင်းႁြေသီႇပေႉ။ ၶိင်ႇၼႆႉ မီးဝံႉၼိူဝ်သဝ်သုင်သုင် သီႇ လူၼ်ႈ။ သမ်ႉၶမ်ႇယွႆႇၵႃးႁြိဝ်။ ၶွၼ်ၵၼ်ယုမ်ႇယမ်ဝူႈ ပီၼ်ၶွင်ႈတီႈ ၸဝ်ႈ မၢၼ်ႈၸဝ်ႈမိူင်းၶဝ် ယူႇသဝ်း။ ၼိူင်ႈၵမ်းၼိူင်ႈပွၵ်ႈ ၶူႈႁြၢပ်ႇၵၢၼ်ၸုၼ် ၵေႉ ၼိူင်ႈ ၶဝ်မၢၵ်ႇမႆႉတၢင်းၵိၼ် မႃးတၢင်ႇမႃးပႆႈ ၸဝ်ႈမၢၼ်ႈၸဝ်ႈမိူင်း။ ၸဝ်ႈႁျူႇ သိင်ႇၼတႉ ႁြၢမ်ႈတပ်ႉၵၢၼ်ပႆႈၽီ လိူဝ်းၶမ်ႇလပ်းၵၼ် တင်းပႆႈႁြၼ်ထိုင် လၢဝ်းပုတ်ထထေရဝူတၼၼ်ႉ။ ၵူလ်းၵုး ၽွင်ၵေႈၶမ်ႇၶဝ်ႁၢမ်း။ ၶူႈႁြၢပ်ႇ ၵၢၼ်ၸုၼ်ၶဝ်ၼွႆးႁြေၼႆႉ ၼပ်ႉသွၼ်ႇဝူႈ ပြူးပုတ်ထၸဝ်ႈၵေႈ ၼပ်ႉထိုဝ်ၵူဝ်း လီယူႇ။ ပေႈတေပႆႈၽီ လိူဝ်းလၢင်းတူလ်းထိုင်ၶဝ်ၼၼ်ႉၵေႈ တေၶမ်ႇၽိတ်း ၼႆယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈၵူးပွၵ်ႈၼတႉ သူႉၸၼ်ႇတီႇ မီးလွင်ႈလွၼ်လိင်ႇၼလႈ တေႉၼတႉ ယၢမ်ႈမႃးတူလ်းၶိင်ႇၸဝ်ႈမိူင်းပွၵ်ႈၼိူင်ႈ။ ပွၵ်ႈၼႆႉၼတႉ ၶမ်ႇမူၼ်ၵူးပွၵ်ႈယဝ်ႉ။ တူႇတေၵပ်းသိုပ်ႇလႆႈတင်းၸဝ်ႈႁျူႇသိင်ႇၼႆႉ သူႉၸၼ်ႇတီႇ ၼွႆႈၶဝ်တၢင်းၵူ လွႆႈ တီႈၽီၶဝ်တေႉယဝ်ႉ။ မူၼ်ၼင်ႇ မိူဝ်ႈၵေႉလိၵ်ႉၼၼ်ႉ ယၢမ်ႈၸုပ်ႉၶဝ်ႇ ၽၢင်ႇၼူႈၸဝ်ႈသိၼ်ထမ်းၶရိတ်ႉယၢၼ်ႇၶဝ်သေ ယွၼ်းသူးမႃးၼၼ်ႉ မိူဝ်ႈလိဝ် ၵေႈ သူႉၸၼ်ႇတီႇ ၸုပ်ႉၶဝ်ႇၽၢင်ႇၼူႈၶိင်ႇၸဝ်ႈမိူင်းသေ ယွၼ်းသူး ႁြူႈၸဝ်ႈ ႁျူႇသိင်ႇ လွတ်ႈၵၢင်းပေႈၶိၼ်ယူႇယဝ်ႉ။ သူႉၸၼ်ႇတီႇ လပ်းတၢဝ်ႉသေ လွမ် ၵူဝ်တူႇတေလႆႈထူလ်ႈလွင်ႈ။ မၼ်းတိုၵ်ႉၸုပ်ႉၶဝ်ႇ တွႆႈတူၼ်ႈႁြူင်းလူင် ၼိူဝ်လိၼ် ၵိင်ႈႁြိၼ်ႈႁြိၼ်ႈဝံႉ။ သိင်သင်ၵေႈ ၶမ်ႇငိၼ်း။ သင်ၵေႈ ၶမ်ႇလႆႈႁြၼ်တီႈလွင်ႈ။ သင်ၵေႈ ၶမ်ႇလၢၵ်ႇလၢႆးမႃး။ ယူႇၵမ်းၼိူင်ႈ လူမ်းယဵၼ်ၶွၼ်ႇ ထွင်းပဝ်ႇမႃး သေ မွႆးတူၼ်ႈႁြူင်းတင်းလၢႆ တူင်ႉဝံႉၶွၼ်းၼိုင်ႁူႇၵူးမွႆး။ သိင်ႁြိင်ႇၶွၼ်ႇ လိူဝ်း ႁြွႆႈဝံႉတီႈလၢၼ်းလိင်ႉ ႁူင်းပြူးၼၼ်ႉၵေႈ လုၵ်ႉမေႃးမႃးၼင်ႇသိင်မူၼ်း ၶူၼ်ႈၶွၼ်ႇယဵၼ်ႇၼငႈ။

"ၼႆႉပီၼ်ငဝ်းၼၢမ်းႁြိဝ်"

သူႉၸၼ်ႈတီႈ ထၢမ်ၶိုၼ်းတူဝ်မၼ်း။ ၼွၵ်ႈသေ ၶေႃႈတွပ်ႇၵၼ်မီးၼႆႉ မၢၵ်ႈႁူဝ်လွင်ႈမၼ်းၼၼ်ႉ ၵမ်ႈၵွၵ်ႈသင်မၢႆးထိူင်ႈ။ မၼ်းၼတႉ ၶတ်းလွင်ႈလိုၼ်ႈ ယုမ်ႇဝႆႉ ၸဝ်ႈၶျႃႇသိူင်ႇ တေလွတ်ႈၽေးၵၢင်းၼႃႈ။ ဝၼ်းၼိူင်ႈ တေၽိူဝ်မၢႆး ၶိုၼ်းယူႇ ၼႆႁွင်ႉယဝ်ႉ။

***

မိူဝ်ႈသူႉၸၼ်ႈတီႈ ယၢင်ႈၶဝ်ႈမၢႆးၼႆႈႁွင်ႈၵၢင်ၵျေႃလူင် ၵၼ်ၵတ်း ယဵၼ်ၼၼ်ႉ လႆႈငိၼ်းသဵင်ႁွၼ်ႉၶူဝ် လုၵ်ႈယိင်းၵႂၼ်ႈ ၵိင်ႇၼရီႈ။ မိူဝ်ႈၼႆႉ ၵိင်ႇၼရီႈ လၢတ်ႈဝႃႈ ၶၢၼ်ႉၵူၼ်တႃႇႁဵတ်းၵေႃႉပီႈၶဝ် မႃႇယႃႇရီႈ လွမ်းၵူႇႁူင်း ႁဵၼ်းၼႆသေ ၵိုတ်းဝႆႉတီႈႁူၼ်း။ ၵိင်ႇၼရီႈ တင်း ၼေႃးၼေႃး ႁူၼ်းထဝ်ႉၵေႃ တေႃႇလဵၼ်ႈၽေႃႉသျၢတ်ႈၽီႇထႅင်ႇ[3] ၵၼ်ၼေႃးၶဝ် တီႈၵေႃးသတြီးယွင်ႇသူင်ႇမႃး ၼၼ်ႉ။ ၽွၢႆႇမၼ်းပေႉဝႆႉၼလႈ ၵိင်ႇၼရီႈ လင်ႇလူမ်းၶူဝ်တၢၼ်ႇၼႆႉ။ သူႉၸၼ်ႈတီႈ ၵမ်ႇၸၢင်းၶဝ်ႈလူမ်းသိူဝ်း လိူင်ႉၼင်ႇၶဝ်ၼလႈ ယိင်ႇၼယႈပဵၼ်ၸတ်း ၵၢင်ၵျေႃသေ ၶိုၼ်ႈမႃးတၢင်းၼိူဝ်။ ၵၢင်ႈမိူဝ်းယူႇၵေႃႉလဵဝ် ၼွႆးႁွင်ႈၼွၼ်းၵူၼ်ႈ လူင်ၼၼ်ႉ။

မၢင်ႉဝူၼ်ႉတႃႇဝၼ်းၵိူတ်ႇၵိင်ႇၼရီႈ ဝူင်ႈတေမႃး ၵၼ်တေၶွပ်ႈၶူပ်ႇ သၢမ်ပီၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈၸဝ်ႈၶျႃႇသိူင်ႇ ၵူႇတႃႈၵုင်ႈၼၼ်ႉ ၵဝ်တိူၵ်ႈပဝ်ႇၵူႇလုၵ်ႈ ၼိူင်ႈ။ တေသိုဝ်ႉၶူဝ်းတွၼ်ႈၶွင်ၽႃၵ်ႇ တႃႇလုၵ်ႈယိင်းၵႂၼ်ႇမၼ်း လိူဝ်းတေ ၵမ်ႇၸၢင်းသိုဝ်ႉလႆႈတီႈသီႇပေႃႉၼၼ်ႉ သႂ်ႇမိူဝ်းမၢႆး။ သူႉၸၼ်ႈတီႈထၢင်ႇၼတႉ ၸဝ်ႈၶျႃႇသိူင်ႇ တေၶတ်းလွင်ႈမၢႆးမိူဝ်းႁွၼ်း ႁူႈၶိုတ်းဝၼ်းၵိူတ်ႇၵိင်ႇၼရီႈယူႇ ၼႆယဝ်ႉ။ ဝၼ်းၵိူတ်ႇၽွင်ႈၵေႃႈလီယဝ်ႉ ၸဝ်ႈၶျႃႇသိူင်ႇ ၵမ်ႇပၼ်လုတ်ႈႁၢမ်းသေ ပွၵ်ႈ။ မီးတီႈလွင်ႈၵေႃႈ မၢႆးမိူဝ်းႁွၼ်းတႃႇသေႇ။

လွင်ႈသူႉၸၼ်ႈတီႈ ပိဝ်ၽူင်ႉၵူႇလူး ၶမ်ႈလိူၼ်သၢမ်မူၼ်း မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃး သၢမ်ပီး။ ပဵၼ်ၶၢဝ်းပွႆးၾြေးၵၢင်ႉမေႃႇ ၵိုၼ်းၵိုၵ်ႉၵိုၵ်ႉလူင်ၼၼ်ႉ။ လမ်တေ ႁူတ်ႇလုၵ်ႈၵေႃႉထူၼ်ႈသွင်ယဝ်ႉၼလႈ သူႉၸၼ်ႈတီႈၵေႃႈ ၵမ်ႇၸၢင်းၵူႇ ၼလႇပွႆး။ ပွၵ်ႈၼႆႉၼတႉ တႅပ်းတတ်းလွင်ႈဝႆႉ တႃႇတေႁူတ်ႇလိူင်ႉတီႈႁွၼ်းလဝ်ႈ

3 Schwarzpeter

ၵဝ်ႇ။ ၶပ်းၶိုင်ဝႆႉ တၢႆႇႁွင်ႉၵၢဝ် ၼမ်ႉပိုင်ႈ ၸၢင်းၸုမ်ႇ တီႈႁူင်းၵိူတ်ႇလုၵ်ႈသေ ႁွႆႈလႅင်ႉပၼ်။ ၽွင်းၶၢဝ်းၵၢင်ၶမ်ႈၵဝ်ႈမူင်း။ ၼဝ်ႈၵျႇသႅင်ႇ ၼလႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၸင်ႈတီႈတၢင်းပႆသေ ၸွမ်တူလုမ်း ပူႇထဝ်ႈ ၸွႆးဝူင်းလိူၼ်မူၼ်းလူင်။

"ပႆတၢင်းၵမ်းၸိူင်ႈၸေႈ ၼဝ်ႈ"

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၼူဝ်း ၼဝ်ႈၵျႇသႅင်ႇ။

"ၵႅင်ႈၶႂ်ႈၶိုၼ်ႈမႃးၵိတ်းၵိတ်းယဝ်ႉ"

ၽိူဝ်ႇတၼ်းလႆႈပႆၸိူဝ်ပႃႇယိူဝ်ႈယၢႈမီဝ် ၵၼ်ငဝ်းလိူၼ်ႁၢတ်ႇဝႆႉၸၼ်ႉ ႁွပ်ႈၸိူင်ႈလိုင် ႁွပ်ႈသင်ၵႅင်ႈၶိုၼ်ႈၸႆ သူႉလၼ်ႇတီႇ ႁူႉၵမ်းလႅဝ်ယဝ်ႉ။

"ၵႃး ... ၸေႇၵိူတ်ႇယဝ်ႉ ၼဝ်ႈ။ ႁၢႆႇႁွင်ႉပၼ်ၼမ်ႉပိုင်ႈဝႆးဝႆးၼလႈ။ ဝႆးဝႆး"

ၼဝ်ႈၵျႇသႅင်ႇၵေႈ လႆႈႁိပ်ႈၸႅတ်ႈ မိူၼ်မိူဝ်ႈၸေႇၵိူတ်ႇ မၢႇယၢႇရီႇ ၵႃးပူၼ်ႉမႃးသၢမ်ပီးၸၼ်ႉ။ ၵမ်းၸႆႉၼတႉ တၢႆႇလွႆႈထႅမ် တီႈၵၢၼ်ၵၼ်လီၵျႃႇ ၵၢၼ်ၵၼ်ပုၼ်ႈၽွၼ်းယႆႇၸၢႇလူင်ၸၼ်ႉ ယၢႈလႆးၶဝ်ၵေႈ ၵမ်ႇမီးတီႈႁႂ် မိူၼ်ပွၵ်ႈပူၼ်ႉမႃးၸၼ်ႉ။ လႆႈပွႆႇၵူၼ်းၶပ်းၵႃး ႁၢႆႇႁွင်ႉၼမ်ႉပိုင်ႈ။ တၢမ်တူဝ် ၼဝ်ႈၵျႇသႅင်ႇၼတႉ ပႂ်ႉဝႆႉႁိမ်း သူႉလၼ်ႇတီႇ။ တၢႆႇၸေႇႁၢႆႇႁွင်ႉႁႂ် ၼမ်ႉပိုင်ႈ ၸၢင်းၸုမ်ႇ ၵေႉႁၢႆႇၼလႇၸွႆးၼၵႈၵူၼ်းၶဝ်ႈပွႆး ၵၢၼ်ႇႁူဝ်ႁိူင် တီႈဢြႃးၵၢင်ႉမေႃႇ ၸၼ်ႉ ၸေယၢပ်ႇၵႃးႁိုဝ်ၵၼ်ဝၢႈၸၼ်ႉ ၶဝ်ၵမ်ႇႁူႉယဝ်ႉ။ ၽိူဝ်ႇႁိူင်ထိင်ႈ သွင်ၼူဝ်းမူင်းသေ မိူဝ်ႈၸၢင်းၸုမ်ႇ ၽိဝ်မၢႆတီႈႁႂ်ၸၼ်ႉ လုၵ်ႈယိင်းဢွၼ်ႇ ၵေႉထူၼ်ႈသွင်ၸၼ်ႉ ပေႃးတၼ်းၵၢပ်ႇၸမ်ႉယဝ်ႉယဝ်ႉ။ ပေႃးလႆႈၽႃႇဢွမ်ႈပူၵ်ႉႁႂ်ႇလီလီသေ ၽိဝ်ဝႆႉၸွႆးတၵ်းၸွႆးၵူၵ်းၼမ်ႈၶဝ် သူႉလၼ်ႇတီႇဝႆႉယဝ်ႉ။ ၼဝ်ႈၵျႇသႅင်ႇၵေႈ မီးႁိမ်းသူႉလၼ်ႇတီႇသေ ၵူလွႆႈပၼ်ၵူႉလွင်ႈလွင်ႈ။ ၸၢႆးၸၢႆး ၼလႈ မူလုမ်း လႆႈၵူလွႆႈၵိူတ်ႇလႅင်ႉပၼ် လုၵ်ႈယိင်းဢွၼ်ႇၵေႉၸႆႉ။ ၼဝ်ႈၵျႇသႅင်ႇ ပိုၼ်ႉၽၢဝ်ႇဝႃႈ

"ၵိူတ်ႇလုၵ်ႈယိင်းဢွၼ်ႇထိင်ႈယဝ်ႉဝႃႈ။ ယူႇလီ။ ၶူၼ်ႁူဝ်လမ်။ ၽိဝ် ၸိူဝ်ႉၶၢဝ်ၶၢဝ်ဢွၼ်ႇ မိူၼ်ၵဝ်ၶႃႈ။ ပၼ်လုၵ်ႈဝၼ်းလၼ်း"

သူႉၵၼ်ႇတီႇလၢတ်းဝႃႈ

“လူဝ်ႇတၢင်ႇၵိုဝ်ႈသဵင်ပၼ်ယဝ်ႉၶမ်ႇၵွႆႈၶႄႇ”

ၵဝ်ႈႁူႉသဵင်ႇၵေႃႈ ၶိုၼ်းၶၢၼ်။

“ၵိုဝ်ႈမၼ်း ပေလႆႈၶဝ်ၶမႈသဵင် ၵ၊ ၶ၊ င ၶတႇငဝ်ႈၵူဝ်ႈ”

ငူပ်ႉငီႉႁၢၼ်တင်း မေႃႇလႃးၶဝ် ပီႈပီႈၸွင်ႉၸွင်ႉၶဝ်သေ လိူၵ်ႈလႆႈ ၵိုဝ်ႈပႃလိဝႃႈ ပဵၼ်ႁိင်ႇၸရီႇ။ ပဵၼ်ၵိုဝ်ႈ ၸၢင်းယိင်း ၸွႆးၸၢင်းယိင်း ယိင်းယွႆႇ သီႇၵေႃႉ ၸွႆးပိုၼ်းၽြေႃးပဵၼ်ၵဝ်ႈၸၼ်ႉ ၵေႃႉၸိူင်ႈသေၶမ်ႇႁႃး ပဵၼ်ၵိုဝ်ႈၸူၵ်ႉ ၶၼ်ၸိုၵ်ႉတွၼ်း ၸွႆးၶၢႈပုမ်ႇတႆးမိူဝ်ႈႁွၼ်ႇ။

လွင်ႈလီၵူမ်းသိူဝ်းမူၼ်ႊၸူဝ်ၵိူဝ်းၸႄႉ လႆႈပဵၼ်မႃး ၵဵမ်မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃး သၢမ်ပီႊၸၼ်ႉ။ ထွမ်ႇတူၺ်းသဵင်ႁၼ်ႉၸူဝ် လုၵ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇၸၼ်ႉသေ တႅပ်း တတ်းၵွႆႈ တႃႇတေႁူႉၵူး တီႈႁွင်ႈၶၼ်လုၵ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇ ႁိင်ႇၸရီႇ လႅၼ်ႈယူႇ ၸၼ်ႉ။

❖

သိပ်းၵႅတ်း

ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ လႄႈ သူႉၸၼ်ႇတီႇ ၵူဝ်လႆႈၽေႃတ်ႇၵၼ်တင်း လုၵ်ႈယိင်းၶဝ်ႉတေႉတေႉ။ တႃႇတေၶဝ်ႈႁဵၼ်းဢဝ် ၸၼ်ႉဢွၼ်ဢွၼ်လုၺ်းၼႆႉ ဢမ်ႇၸႂ်ႈ သူင်ႇ လုၵ်ႈယိင်းၶဝ်ႉ ၵႂႃႇၶဝ်ႈႁူင်းႁဵၼ်း တၢင်ႇမၢၼ်ႈတၢင်ႇဝဵင်း။ ၵွပ်ႈၼႆ ဝူၼ်ႉ တႃႇႁွင်ႉၶူး မႄႈသွၼ်တီႈႁဵၼ်းႁူင်းၸဝ်ႈၵဝ်ႉ။ ၵွပ်ႈပိူင်ႈၵမ်ႇလွင်ႈယွင်ႇလႆႈ ႁူင်း ႁဵၼ်းဢၼ် မီးတီႈသီႇပေႃႉလႄႈ သူႉၸၼ်ႇတီႇ ၸင်ႇၵေႃႇတင်ႈ ႁူင်းႁဵၼ်း သုၼ်ႇလဵဝ် တီႈၽၢႆႇၼွၵ်ႈဝၢင်းၶေႃသီႇပေႃႉ။ သွၼ်ပၼ်တင်း လိၵ်ႈတႆး၊ လိၵ်ႈ မၢၼ်ႈ၊ လိၵ်ႈဢင်းၵိတ်ႉ။ ၵဝ်ႉငဝ်ႈၸဝ်ႈၽႃႉသီႇပေႃႉ ၵမ်ႉၸွႆႈသူဝ်ငိုၼ်း တႃႇ ႁူင်းႁဵၼ်းလင်ၼႆႉ။

လုၵ်ႈႁဵၼ်းၸၢႆးယိင်း တႆး၊ မၢၼ်ႈ၊ ၶႄႇ၊ ၵႃးလႃး မႃးၶဝ်ႈႁူင်းႁဵၼ်း ၸမ်သေၸင်ႇၵႃႈမုင်ႈမွင်းဝႆႉ။ ၵူႈမႄႈၶဝ်ႈလိူဝ်းၸၼ်ႉ မေႃႁူႉၵႃႈၶၼ်ပၢၼ်ႈႁူႉ မေႃတေႉယဝ်ႉ။ ၸႂ်ႈႁူႈလုၵ်ႈလၢင်းၶဝ်မေႃ လိၵ်ႈတႆး၊ လိၵ်ႈမၢၼ်ႈ၊ လိၵ်ႈဢင်း ၵိတ်ႉလီလီ ၸႅမ်မူဝ်ႈၸၼ်ႉငဝ်ႈ။ တႅင်ႈတင်ႈၶမ်ႈၼူးလူင်ၵေႃႉၸိူင်ႈ ၵေႃႉပႅၼ် လုၵ်ႈၸိုင်ႈဢင်းၵိတ်ႉမၢၼ်ႈ ၵေႃႉၵူၼ်းတင်းလၢႆၸပ်ႉယမ်ၸၼ်ႉ ပႅၼ်ၽူႈႁွၼ်း ႁူင်းႁဵၼ်း။ တၢမ်တူဝ် ၶမ်ႈၼူးလူင် ၸင်ႇလိူၵ်ႈတႅင်ႈတင်ႈ ၼူးသွၼ်လၢႆးယိင်းတႆး လိူဝ်းတေၵမ်ႉၸွႆႈပၼ်မၼ်း ၽွၺ်ႇပူင်သွၼ်။

မႃႇယႃႇရီႇ၊ ၸၢင်းလိင်ႇ ၵေႃႉပႅၼ်လုၵ်ႈယိင်းမူၺ်း လႄႈ လုၵ်ႈလၢင်း ၼႃႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၸုၼ် ၸွင်းၵျေႃၼဝ် လုမ်းပၵ်တ်ႇၵေႃႉ လုၵ်ႉတီႈၵျေႃမႂ်ႇ ပႆတၢင်းႁူႇႁူင်း

ၵျၼ်း ၵူၼ်းၸႂ်ၵူၼ်းၸႂ်။ ၶဝ်တိူင်ႇၸုင်ႈၸူဝ်းၵျၢင်းလီၵျၢင်းငၢမ်း။ ပႃးထူင်တႂ်း ၵၢၼ်သႂ်ႇ ပပ်ႉၵျၼ်း၊ ပပ်ႉတိမ်ႈ။ တိဝ်ႈၵိပ်ႇၶဝ်ႈတႃႇၸႂ်သေ ႁူႉယူင်းၵျၼ်း။ မၢင်းဝၼ်း ပေႃးဢိင်ႇၸရီႇ ပႃးလွင်ႈၸႅၵ်ႈ လွၼ်ႈလွမ်းပီႈၸၢင်းၶဝ်ႁူႉ။

ဝၼ်းမၢၼ်ႈမိူင်းလိူဝ်ႈလၢႆး မိူဝ်ႈပီး 1962 ၼၼ်ႉ သူႉၸၼ်ႇတီႇ သူင်ႇလုၵ်ႈၵႂၼ်ႇၶဝ် ၵႂႃႈႁူႉယူႇဝႃႉတီႈယူင်းၵျၼ်း မူၼ်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းသိူဝ်း။ တပ်ႉသိုၵ်းမၢၼ်ႈၶဝ် ပႆႇမီးၶပ်းမႆၵျၢႆးၵၢၼ် တႃႇတေယႃႉၵဝ်း ၵၢၼ်ၸႂ်ယူင်းၵျၼ်း။ ဝၼ်းထတ်းထိၼ်လိုၼ်းသုတ်းၵေႃႈ လမ်ၸေႃႇယဝ်ႉ။ ပေႃႉယဝ်ႉပၢင်ထတ်းထိၼ်ၼၼ်ႉၵေႃႈ တေမီးဝၼ်းလိုဝ်ႈၵျၼ်း ၶၢဝ်းတၢင်းသၢမ်လိူၼ်။ ပေႃးဝႆႈ လဝ်ႈႁျႃႇသိူင်ႇ ပွၵ်ႈမႃးၼႂ်းၶတ်ႉ ၸႂ်းလိူၼ်ၵေႃႇပရလ်ႇ ၵၢၼ်မႆႈသေပိူၼ်ႈၼၼ်ႉ တေလႆႈၵႂၵ်ႇၶၢဝ်းတၢင်း ႁူႉၶလႇသေတီႈတီႈ။

ၽိူင်ႈၽျႃႉငဝ်ႈလိူင်ႈမိူင်းတႂ်း တူၼ်ႈတီးၼၼ်ႉ ၵတ်းယိၼ်လီၸေႃႇၶလႈ သူႉၸၼ်ႇတီႇ သူႈလွႆတႃႇႁူႉၶလႇ တူၼ်ႈတီးတေႉ။ ႁူဝ်းၵႃး သူႉၸၼ်ႇတီႇ ထၢင်ႇဝႆႈ လဝ်ႈႁျႃႇသိူင်ႇၶတ်ႉ ၵမ်ႇတွၼ်ႉၵဝ်ၽိူင်ႈၽျႃႉသႂ်ႇလွႆမၼ်း။ ဝႆးသေ လဝ်ႈၽျႃႉၶဝ် ဝၢင်းၵျိူင်းပွင် ပၼ်ၵျူႈ လူင်ပွင်လိူင်ႈမိူင်းတႂ်း ၵၢၼ်တၢမ်ၸင်ႇၵၢင်လွႆ ႁူၼ်းမိူင်းတႂ်းတင်းလၢႆ လိူၵ်ႈတင်ႈဝႃႉယဝ်ႉၼၼ်ႉ လဝ်ႈႁျႃႇသိူင်ႇ ႁုမ်ႇလႆႈၸင်ႈ ပၢင်ႁုမ်ၸွင်ႇသီႇမိူင်းတႂ်း ၵမ်ႇယဝ်ႉၵမ်ႇဝႆးလႆႈသေပွၵ်ႈ။ မိူဝ်ႈလဝ်ႉၶတ်ႉ လဝ်ႈႁျႃႇသိူင်ႇ ထၢင်ႇဝႆႈ ပေႃးဝၢင်းၵျိူင်းပွင်လဝ်ႈၽျႃႉယဝ်ႉ ၵၢၼ်မၼ်းၵေႃႈ တေမဝ်းႁူႉ။ ႁူဝ်းၵႃး မၼ်းလႆႈထုၵ်ႇလိူၵ်ႈတင်ႈပိၼ် ၽူႈတိၼ်းၽွင်း တီႈၶွင်ႇသီႇ မိူင်းတႂ်း ၶလႈ ပၢင်ႁုမ်တိၼ်းၽွင်းလၢဝ်းၶိူဝ်းမိူင်းမၢၼ်း။ ပိူင်ယႂ်ႇမၼ်း ၵိင် လိူဝ်ႈလွင်ႈၶွင်ႈၶမ်ၸႂ်းၶၵႈလူင်ပွင်လိူင်ႈမိူင်းယူမ်ႈတုမ်း ၶလႈ ႁူၼ်းတႂ်းတင်း လၢႆၼၼ်ႉ ယိူင်ႈယွႆႇမႃးတိၵ်းတိၵ်းၶလႈ ၸေႃႈၶွင်ပုၼ်ႈၽွၼ်း လဝ်ႈႁျႃႇသိူင်ႇၵေႃႈ တိူဝ်းၸမ်မႃး။ ၼႆၶလႈ လဝ်ႈႁျႃႇသိူင်ႇ တေၵမ်ႇႁူႉတူၼ်ႈတီး။ ၵႂၢင်ႈတီႈလီ တီႈသုတ်း တႃႇတေႁူႉၶလႇၼၼ်ႉ ပိၼ်ၸမ်ႉသၼ်ႇ။ ပိၼ်ဝိင်းလဝ်ႈၽျႃႉမိူင်း လွႆလူင် ပၵ်းၵျေႃၸင်ႈလုမ်း။ တၢင်ႉသုင်မီးယူၵ်းၵျိူင်ပႆႇ။ တႃႇတေႁူႉၶလႇတီႈၵျေႃ လူင်ၸမ်ႉသၼ်ႇၼၼ်ႉ လဝ်ႈၽျႃႉလွႆလူင် ၵျပ်ႉတႃႇသေႇ။ သူႉၸၼ်ႇတီႇ ၶုၵ်း လွႆလႆႈ မိူဝ်ႈပီးၵၢႆ တီႈသီႇပေႃႉယွၼ်ႉမႆႈၸေႃႇၶလႈ ၵႂၵ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းႁူႉၶလႇ ၸမ်ႉသၼ်ႇၼၼ်ႉ။

***

မိူဝ်ႈ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇ၊ ႁူၼ်းထဝ်ႉၵေႃ၊ ၼမ်းတႃႇတၢင်ၼဝ် ၵွၼ်ၵၼ် ၶိုၼ်ႈ ၵႃးယဝ်ႉၼၼ်ႉ တိုၵ်ႉပီၼ်ယၢမ်းၼႆႉလဝ်ႉသေတႃႉ လႅတ်ႇၼၢဝ်းမႆႈၼၼ်ႉ မႆႈႁဝ်ႉ ၼေႃႇၼေႃႇယဝ်ႉ။ မႃႇယႃႇရီႇလၢတ်ႈဝႃႈ

"ၵၢမ်ႇၸႂ်ႈႁဝ်း။ ယိင်းၸႂ်ႈႁဝ်းလုလႃးၼမ်ႉၵေႃး"

ႁွပ်ႈၼႆ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ လၢင်ႇဝႃႈ

"ပေႃးၼၼ် ႁဝ်းလုလႃးၼမ်ႉၼႂ်းၼမ်ႉတူႈၼေႃး"

ႁွပ်ႈႁဝ်မ်းၶေႃးၼႆႉသေ လုၵ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇသွင်ၵေႃႉ ၶလႈ သူႉလၼ်ႇ တီႇ လူမ်းသိူဝ်းႁဝ်းတေႉတေႉ။ လွင်ႈဝႃႈ ၼွၵ်ႈသေၼွင်လုလႃးၼမ်ႉ ၵၼ်ၵၢဝ် ၼႅပ်းဝေႈသီသွမ်ႇ ႁၢင်ႈမိူင်ႈဝႆႉတီႈၶႄႇ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ပၼ်ႁဝ်းလုလႃးၼမ်ႉ တၢင်ႇ တီႈ ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ၵမ်ႇၼပ်ႉတေႃႈမီးၶသႈ။

ၼဝ်ၽႅဝ်မႃး တႃႈတေး တီႈၵၼ် ၼူၼ်တၢင်းႁဝ်း ၼမ်ႉသၼ်ႇ ၶလႈ မေႃႇပၢင်ယုင်း ၼၢမ်ႈၼမ်ႉတူႈ။ လႆႈၵဝ်ၶပႃးပႆႈလိူၵ်ႈသေ လႆႈၼၢမ်ႈၼိူင်ႈၵမ်းလွႆ ၵႃးၼိူင်ႈလမ်း။ မီးၼႂ်းထဝ်ႈတႆးၵေႃႉၼိူင်ႈ လႆႈဝႆႈလႅင်းငၢၼ်း ၼၢမ်ႈတႃႈ တႃႇတေ တေႃႉသူင်ႇပၼ် လႅင်လေႃႉႁူႉယၢင်ႇ။ လူဝ်ႉၼူပ်ႇမၼ်း တေမီးလႆႈၼူပ်ႇၼႂ်ၵေႃႈ ႁၢမ်ႉလၢမ်းယၢပ်ႇဝႆႉ။ ႁူၼ်းၼဝ်သမ်ႉ မီးယူႇၽွင်ႇပုၼ်ႉ။ ပေႃးလႆႈႁၼ်ၵႃး လမ်း ၼိူင်ႈၼႆႈၵေႃႈ ၼႂ်းထဝ်ႈၼၼ်ႉ လတ်းၵၢၼ်ၶပႃးလူင်မၼ်းသေ ၼၢမ်ႈမႃးၽွင်ႇၼႆႉ။ ၼႂ်းထဝ်ႈၼၼ်ႉ တွင်းလဝ်ႈၽႄႉလီလီ။ ၽိဝ်ၼိူဝ်ႉၼင်မၼ်း ၵမ်ႇလမ်ဝႆႉ။ ၼေႃႈ ၵေႃႈႁူႇႁမ်းဝႆႉ။ မိူဝ်ႈမၼ်းယုမ်ႉၼေၼၼ်ႉ လႆႈႁၼ်ၶိဝ်ႈလမ်လမ်မၼ်း ၵၼ် ၵူမ်ပူႉမႃး တင်းလူဝ်ႉတင်းလၢတ်ႈ။ ၼႂ်းထဝ်ႈ ၼင်ႈၼိူဝ်လိၼ် ယမ်းမိုၵ်းမိုၵ်း ဝႆႉသေ ၼုပ်ႉဝႆႈလဝ်ႈၽႄႉၼဝ်။ ယင်းဝႃႈ "သႃႇထူႉ သႃႇထူႉ သႃႇထူႉ" ၼႆသၢမ် ၵမ်း။ ၵဝ်ပၼ်ႈလူင် မႃးၵႂႃႇပၼ်တႃႇၵႃးမႃးသီးတီးၼဝ် တေၶိုၼ်ႈလႆႈၼိူဝ် ၶပး။ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇၼဝ် တင်းၸူၼ်းတင်းယေး လုၵ်းၼိူဝ်ၶပးသေ လွမ်းႁဝ်းၵမ်း လႅဝ်။ မိူဝ်ႈလႂ်ႇၼမ်ႉလႅဝ်ႈ တေႃႉၵဝ်ၶပးၼဝ်ႁဝ်းယူႇၼၼ်ႉ လႆႈႁၼ်ၽႄႈၵင်ယႅမ်ႈ လၢၵ်ႇလႂ်းၵၼ်ၼိူင်ႈ။ တၢင်းတူဝ်ႈပုၼ်ႉ မွၵ်ႈႁူးသိပ်းထတ်းၼၼ်ႉ ႁူဝ်းလူင်တူဝ် ၼိူင်ႈ လူင်းႁဝ်းၼႂ်းၼမ်ႉ။ ၼတ်းလွႆလုလႃးႁဝ်းၽွင်ႇပုၼ်ႉ။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇလႅင်ႉႁူဝ်း

ၼၼ်ႉၵေႃႈ သိၼ်ႇၶွင်ႉၵႂၢမ်းမၼ်း ၵွႆႈဝၢၵ်ႈမႃးၶိုၼ်း။ ၵူလ်းၵႃး ၵႂၢမ်းလူင်ၼၼ်ႉ ၵမ်ႇထွမ်ႇၵမ်ႇၵဝ် ၵႂၢမ်းလဝ်ႈမၼ်းယဝ်ႉ။

“ၸြႃးပိၼ်လဝ်ႈ … ၵႂၢမ်းၼၼ်ႉ တေလွင်ႈလွမ်းၼမ်ႉၵႂႃႇယဝ်ႉ”

သူႉလၼ်ႇတီႇမႂ်ႈလွၵ်ႇသေပၢဝ်ႇ။ ၼမ်ႉလႅဝ်ႈတၢၼ်ႇၼႆႉၵေႃႈ ၵႂၢမ်းလူင် တူဝ်ၼၼ်ႉ ၵမ်ႇယွၼ်ႇလွၵ်ႇလႃးလႃး။ သိုပ်ႇလုလ်းၵႂႃႇၶွင်းမၼ်းတိၵ်းတိၵ်း။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇလိူင်ႉၵႂၢမ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇသိုပ်ႇၶွင်ႉၵႂၢမ်းမၼ်းယဝ်ႉ။ ၵၼ်သူႉလၼ်ႇ တီႇ ၶီလွၵ်ႇတၢင်ဝႆႉၶလႈ ၼေႂ်းထဝ်ႈလင်ႇၶႄးၼေ။

“ပိၼ်ၸႆႈၵူးဝၼ်းယဝ်ႉ လဝ်ႈၶမႈၸႂ်ႈႁူႉ။ ၵႂၢမ်းတူဝ်ၼႆႉ ၵႂႃႇၵႂၢၵိၼ်ယိုဝ်ႇ တၢင်းၽၼ်ႇပုၼ်ႉ။ ၵူလ်းၵႃး ပေႃးတၢမ်းၶမ်ႈ မၼ်းမေႃၵျမႃးလူး လၢၼ်ၵွၼ်ႇၶႃႈ ၵေႃႉလိူင်ႉၵႂၢမ်းၼၼ်ႉယူႇၶႃႈၵေႃး။ ၶႃႈၶဝ်ၵေႃႈ ၸႂ်ႈႁူႉဝႃႈ ၵႂၢမ်းတူဝ်ၼႆႉ မၼ်းပေႉ ၵႂႃႇမၵ်ႉၵိၼ်ၵီႈသင် ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉတေႉတေႉၵေႃး”

မိူဝ်ႈၵႃးတၢင်ႇလမ်း တိုၵ်ႉပွႆႉၶၢမ်ႈတၢႆႈၼမ်ႉယူႇၼၼ်ႉ လဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇ ၶပ်းၵႃးမႃး ၵွင်ႈတီႈမႂ်တွင်း မိူဝ်ႈပၢၼ်မၼ်းပိၼ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇ လႆႈလုလ်းၼမ်ႉ မႃးၼၼ်ႉ။ ၼမ်ႉၵၢၼ်လႆမႃး ငွၵ်းငွၵ်းၵူတ်ႉၵူတ်ႉၼၼ်ႉ ၽိူဝ်ႇထိုင်တီႈၼၼ်ႉ ၵမ်ႇလႅဝ်ႈယဝ်ႉ။ ၼမ်ႉၵေႃႈသွႆဝႆႉ။ ၾွင်ႇၼမ်ႉၵေႃႈ ပိၼ်လိၼ်လႂ်လႂ်သေ တူၼ်ႈမႂ်ႉသၵ်းလူင် မွၼ်းပူင်ႇယူလ်းယူလ်းယႂ်းယႂ်းဝႆႉလီၼႄႇ။ သမ်ႉပေႃးသုမ်ႇ ႁူမ်ႇၽိူဝ်ၾွင်ႇၼမ်ႉဝႆႉ။ လဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇၶတႉ ယိပ်းထိင်း ၵိင်ႇၼရီႇသေ ၵွႆႈ ၵိၼ်ႈၼႆႈၼမ်ႉ။ ၵိင်ႇၼရီႇသမ်ႉ ၵဝ်မိုဝ်းမၼ်း ၽတ်ႉၼမ်ႉသေ ႁူတ်းပၼ် ၵေႃႉၼၼ်ႉၵေႃႉၼႆႉ။ မႃႇယႃႇရီႇၶတႉ လုလ်းၼမ်ႉ တီႈၼမ်ႉၵမ်ႇလႅဝ်ႈၼၼ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇသမ်ႉ တူလ်းမၼ်းယႃႇၵွႆႈလုၵ်ႈယိင်းလူင်မၼ်း လွင်ႈပႃးၵႂႃႇၼင်ႇ ၵႂၢမ်းလူင်ၼၼ်ႉ။

ၸုၼ်တၢင်းၵႂႃႇလူးၼမ်ႉသၼ်ႇၼၼ်ႉ ၵႂၢင်ႈတႃႇၵႃးလမ်းလႅဝ်ၶပ်းပႆလႆႈ။ တီႈငွၵ်းတီႈငိူၵ်းၵေႃႈ ၼမ်ၼႄႇၶလႈ ၵမ်ႇလီၵျူႇ။ လုၵ်ႈယိင်းၵေႃႉၼိုင်ႈ သမ်ႉ ထၢမ်ၵူၼ်းၶပ်းၵႃး ၵေႃႉလႂ်ႈၶတ်းလွၵ်ႇၶပ်းလွမ်း ၸုၼ်တၢင်းၵၼ်ပၼ်ႇလိူပ်ႈလွမ်း လိၵ်းလွႆလိမ်လိမ်လိူဝ်းၼၼ်ႉဝႃႈ “ပႆႇထိုင်ၶႃႈႁႃႉ” ၼႆ။ လွမ်းၶၢဝ်းတၢင်း သီႇ လူဝ်ႉမုင်းၼၼ်ႉ တေႃႉၶတႉလႆႈၵၼ် ၵႃးလူင်တၢင်ႇၼိူင်ႈၶိူင်ႈ ၵမ်ႈၽွင်ႈ ၶလႈ

မႃႈတၢင်ႇသွင်ၽူင်ႁွလ်း။ ၽိူဝ်ႇထိုင် တၢင်ႈသုင်ၵၼ်လၢင်ႉၽုၵ်ႇ တူၼ်ႈၼိုင်ႈ လႆႈဢၼ်ႉ ၽႃင်ယဵမ်ႈၵေႃႈ လိူၵ်ႈလၢႆႉႁူဝ်ႇၵမ်းလိူဝ်။ ၵမ်ႇလႆႈၶၼ် ပႃႇမႆႉပႃႇ ထူၼ်ႇသင်ယဝ်ႉ။ လႆႈၶၼ်သူၼ်ၼိုင်ႈတင်းလူင် ၸိူဝ်းလုမ်းလႃးဝႆႉလီလီ ႁူမ်ႇ တူမ်းၸိူဝ်လွႆႈၸိူဝ်းဢၼ်ႉဝႆႉ။ တီႈၸိူၵ်းလွႆႈၸိူဝ်းဢၼ်ႉသမ်ႉ လႆႈၶၼ်ႁွင်းမူး ထုၼ်ၶၢဝ် ၸီးၵိုၼ်ႈၽႃႈယူႇ။ လႆႈၶၼ်မၢၼ်ႈႁူၼ်းလွႆႈၶဝ်ယူႇသဝ်းၵမ်ႈဢမ် မီးဝႆႉ တီႈၵႂႃ။ လႆႈလတ်းၽၢၼ်ႇၶဝ်ႈ မၢၼ်ႈလိူဝ်ႁွလ်း။ မၢၼ်ႈဢၼ်ႉၵေႃႈ လိူပ်ႈမၢၵ်ႈ မီးလီပီၼ် ႁွပ်ႈၵၢၼ်ၽုၵ်ႇသွမ်ႈၼိုင်ႈ။ ႁိူၼ်းဝႃးၼႆၵေႃႈ တိုဝ်းၸိမ်ႉလိူပ်ႈလိုဝ်သေ မၢၼ်ႈၸိူဝ်းၵၼ် မီးလွမ်းပၢၼ်းတၢပ်ႈလွႆႈၸိူဝ်းဢၼ်ႉ။ ၵမ်ႈဢမ်ပီၼ်ႁိူၼ်းမႆႉ လွၼ်ႉမႆႉၸိင်။ ၵမ်ႇလိုၵ်ႈႁိူၼ်းမႆႉပူၵ်ႇမႆႉသၢင်း။ ဝတ်ႉလဝ်ႈမုၼ်ၶဝ်ၼတႉ ပီၼ် ႁူင်းၵေႃႇၵႂႃႇ ၵၼ်ၸိုၵ်ႉၶႂၢၼ်းသေပိူၼ်ႈ တီႈမၢၼ်ႈၼႆႉၼလႈ ပိုတ်ႇၼဢဝ်ႉ လွင်ႈ ႁူၼ်းမၢၼ်ႈၶဝ် မီးလိုၵ်ႈဢပ်ႉထိုဝ် ၸိူဝ်သႃသဢေႃပုတ်ထ ၵႃးႁိုဝ်။ မိူဝ်ႈႁူဝ်းပွၵ်ႈ ၵေႃႈ သူႉလၼ်ႇတီ ယၢမ်ႈၶၼ်ဢၢင်းယိင်းႁူၼ်းလွႆႈၶဝ်ယူႇၼသႈ။ ပွၵ်ႈၼႆႉၵေႃႈ လႆႈၶၼ်ၸူဝ်းဢုင်ႈတၢင်းမႆးသီႁိုဝ်ႈၶဝ်၊ ယွႆးငိုၼ်း၊ ၸိုင်သလိူင်း ၼလႈ သႂၢၶေႃး ငိုၼ်းၶဝ်ထိူင်ႈ။ မၢၵ်ႇႁူဝ်ၶဝ်၊ သိူဝ်ႈသီလမ်ၶဝ် တင်းသိၼ်ႈဢေႃဢေႃၶဝ်ဢၼ်ႉ လိူပ်ႈၵၼ်တင်း ၽိူင်ႈၽႃႈၵတ်းယိူၼ် တီႈၶဝ်ယူႇသဝ်းဝႆႉ။ သူႉလၼ်ႇတီ လၼ် သိူဝ်ႈသွၼ်ႉဢေ ၵွၵ်ႇမႃး တႃႇလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ်။

ဝီင်းဢမ်ႉသၼ်ႇၼႆႉ တိတ်းလပ်းၵၼ်ဝႆႉတင်း မွၵ်ႇၽႃႈၶဝ်။ မီးၸိူဝ် ပၢင်ႇပိင်းၵိပ်ႈၵိပ်ႈၵွၼ်ႇ။ ၵတ်းယိူၼ်ၸိမ်သဝ်းလီ။ ၵႂၢဝ်ၵၼ်တင်း ထုင်ႉ မိူင်းၸိူဝ်းၵၼ်မႆႈၶဝ်ႉဢေႃႇဢၼ်ႉ။ ၵႂၢဝ်ၵၼ်တင်း ပႃႇၵၢၼ်မိူင်းထုင်ႉပိင်းၶဝ် ဝႆႉ။ ၶႄလူင်ဢမ်ႉသၼ်ႇ ၸွင်လဝ်ႈၽႃႈလွႆႈလူင်ၼႆႉ လွတ်ႈၵၢင်းၽေးသိုၵ်းၵမ်ႇ ၽႃႇၵမ်းသွင်။ ဢၢင်းၽႃႈမိူင်းလွႆႈလူင်ပီၼ် လုၵ်ႈၸိုင်ႈၵၢင်းၵိတ်ႉမၢၼ်ႉ ၵေႃႉ ၸိူင်ႈ။ ၶႄလူင်လင်ၼႆႉ မီးဝႆႉၸိူဝ်လွႆႈၵၼ်သုင်သေပိူၼ်ႈ ၸွႆးဝီင်းဢမ်ႉသၼ်ႇ သေ ႁၢင်ႈယူင်ႈယူင်ႈလူင်ဝႆႉ။ တႃႇလုၵ်ႈလၢင်းၶဝ်တင်းဢမ် ၼလႈ ပီႈၼွင်ႉၸိူၵ်ႇ ၶဝ် တေမႃးလိုဝ်ႈမႃးသဝ်းဢၼ်ႉၼတႉ သၢင်ႇထုၵ်ႇဢေႃႇယဝ်ႉ။ မီးၽီးၽွႆးႁူး ႁွင်ႈသေ တေႃႈပီၼ်ၶၢဝ်းမႆႈၵေႃႈ ယင်းလႆႈၵွမ်ႇၽွႆး။

ႁူင်းၵေႃႇၵႂႃႇၸိူဝ်း ၵၼ်လၢင်ႉလၼ်လိုၵ်လႆႈသေပိူၼ်ႈ ၸွႆးဝီင်းဢမ်ႉ သၼ်ႇလမ်း ပီၼ်ႁၢင်းမုၼ်လဝ်ႈ ၸိူဝ်းမီးယွတ်ႈတင်းဢမ် ၼလႈ ႁူင်းငၢၼ်း

ၸဵင်ႈၶိူင်ႈၸိုတ်းပၢၼ်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၸဝ်ႈၸွင်ႁူင်းငၢၼ်းၸဵင်ႈၶိူင်ႈၼၼ်ႉ ပဵၼ်ႁူၼ်းၵၢင်းၵိတ်ႉၵေႃႉၸိူင်ႈသေ ၽွတ်ႈၶဵၼ်းလုမ်းပွင်ၵၢၼ်လုမ်းၸိူင်ႈ တႃႇၸတ်းၵၢၼ်ႁူင်းငၢၼ်းမၼ်း။ ႁူင်းငၢၼ်းၼဝ်ၼၼ်ႉ ၵဝ်မ့်းၸဵင်ႈၶဵဝ် တၢၵ်ႈၶိူင်ႈ၊ ၸိုင်ႈသေ ပိုၼ်ႉၼႃႈမိူင်းတႆးမိူင်းမၢၼ်ႈပတ်းပိုၼ်ႉ။ ၵမ်ႈၵွၵ်ႈၼမ်တႃႇပိုၼ်ႉၼႃႈထိုင် တၢင်ႇသိုင်ႇတၢင်ႇမိူင်းသေတႃႉၵေႃႈ ပဵၼ်ၸဵင်ႈသဵၼ်းၵၢၼ်လီတီႈသုတ်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ တီႈတေႉ ၸဝ်ႈႁူင်းငၢၼ်း မိသ်ႇတႂ်ႇပရွင်း[1] ၼၼ်ႉ ပဵၼ်ႁူၼ်းလူင်ႉလဵၼ်ႇ ၽႂ်ႇ လုမ်းလႃးပႃႇထိူၼ်ႇပႃႇမႆႉၵေႃႉၸိူင်ႈ။ ၵၢၼ်ၸဵင်ႈၼႆႉ တေႃႉၼတႉပဵၼ် တၢင်းသူင်မၼ်းႁွလႆး။ မၼ်းသမ်ႉသူင်တႃႇၶလႇႁႂ်ယိုဝ်းတူဝ်ထိူၼ်ႇၶလ ထုင်ႉၼမ်ႉသၼ်ႇၼႆႉ ပဵၼ်ၵွင်ႈတီႈလီငၢမ်း တႃႇတၢင်းသူင်မၼ်းတေႉယဝ်ႉ။ ႁူၼ်းလွႆၼဝ်ၼႆႉ ၶဵၼ်းမေႃၼပ်ႉထိုဝ်သႃသၢႃပုတ်ထ လိူဝ်သေႁူၼ်းတၢ်းၶလႈ ၵမ်ႈၼမ်ၵွၼ်ၵၢၼ်ၶဝ်ႈ ၵၢၼ်ၼႃးတူဝ်ႁူဝ်လွႆပိူၼ်ႈ။ ႁွပ်ႈၼႆ ၵမ်ႇမီးလႃးထိူၼ်ႇၵေႃႉလွႆ တေမႃးတႃႉသိင်ႇမၼ်း။ တီႈထုင်ႉလွႆၼမ်ႉသၼ်ႇၼႆႉ မီးတူဝ်ထိူၼ်ႇႁူးယၢင်ႇ လိူဝ်ႉၼင်ႇ သိူဝ်၊ ၶၢၼ်၊ မူထိူၼ်ႇ၊ လူင်၊ မီ။ မၼ်းလုၵ်းယူႇတီႈႁူးလိၼ်းသေ လီႉ ၼေႁွႆးတိၼ်သိူဝ် လိူဝ်းမီးၼႂ်းဝၢင်းသူၼ်မၼ်း ၵၢၼ်ယဵပ်ႇယၼ်ႁူႇ ပႆႇႁိူင်ၵႃး ႁိူဝ်ၼၼ်ႉ။ မၼ်းလၢမ်းၼၢတ်ႈၶတႉ လင်ႇႁႂ်ယဵပ်ႇၼဝ်ႈမႃး မိူဝ်ႈႁူဝ်ၼႂ်ႈၼႆႉႁွလိုး ဝၢႈ။ သိူဝ်လူင်တင်းတူဝ် ၼဝ်ႈမႃးၼႂ်းသူၼ်ၵေႃႈ မၼ်း ၶလႈ မႃမၼ်း ယင်းၵမ်ႇ တိုၼ်ႇ။ ႁွပ်ႈၼႆမၼ်းယင်းယွင်ႈ သိူဝ်တူဝ်ၼႆႉ မေႃပိူင်ႁူႇလူမ်ႈလူမ်ႈၼႆႁွၼ်ႇ။ ႁူလိုးၵႃး ၸဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ ၶလႈ သူႉၸၼ်ႇတီႇသမ်ႉ သူၼ်လွႆ လွင်ႈႁူင်းငၢၼ်း ၸဵင်ႈ လိူဝ်သေၵႃးပုမ်ႇ မၼ်းၶလႇႁႂ်ယိုဝ်းတူဝ်ထိူၼ်ႇၼၼ်ႉၶလႈ မိသ်ႇတႂ်ႇ ပရွင်း ၵမ်ႇပဵင်းပေႃးႁႂ်ၼႆႉလွႆမၼ်း။

မိူဝ်ႈၸိုၼ်းမိူဝ်းၽဵဝ် ႁႂ်ႇလူင်ၼမ်ႉသၼ်ႇၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈၽႃႉလွႆလူင်တွၼ်ႈပၼ်သူႉၸၼ်ႇတီႇ ၼင်သိူဝ်ယွႆႇယွႆႇၽိုၼ်ၸိူင်ႈ ၵၢၼ်မီးၶွႆးယွၵ်ႈႁူးပွင်ႇဝႆႉ တၢင်းၼမ်။ ပဵၼ်ၶွႆးမၢၵ်ႇႁွင်ႈ၊ ၶွႆးလၢပ်ႇ၊ ၶွႆးႁွၵ်ႇ။

"ယိၼ်းလူမ်းတေႃႉၼႃႈၵေႃႈ"

သူႉၸၼ်ႇတီႇၶတႉ တိုၵ်ႉႁူင်ဝႆႉ။ ပႆႇႁူႉပွင်ႇလီငၢမ်း။ ၸဝ်ႈၽႃႉလွႆလူင်ၸင်ႇ သပ်းလိူင်းၼေ

---

[1] Mr. Brown

"ႁဝ်းၶႃႈၵဝ်တၢႆမၼ်းၵမ်ႇလွင်ႈ။ ႁူၼ်းမၢၼ်ႈၶဝ် ၵဝ်တၢႆႁွလ်း။ ၵမ်ႇ ၵဝ်တၢႆၵေႃႈၵမ်ႇပဵၼ်မေႃႉ။ သိူဝ်တူဝ်ၼႆႉ ၸူပ်းၵိၼ်ႁူၼ်းသၢမ်ၵေႃႉယဝ်ႉယဝ်ႉ။ တင်းတီႈၼႆႉ တေႁႃႇၵႂ်သင်"

သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ တူၵ်းလွင်ႈသေထၢမ်။

"ပဵၼ်ၽိုဝ်ၶႃႈလႃႇ"

"တူဝ်ၼႆႉ လွမ်ငွႆးပွႆႉမိူဝ်ႈႁူၼ်းၶဝ် ႁႃႇပိတ်းၼႅင်ႈ။ ၵွၼ်တၢင်းသုတ်း ၸူပ်းလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၵေႃႉၼိူင်ႈတၢႆ။ ထႅင်ႈၵမ်းၼိူင်ႈသမ်ႉ ၸူပ်းပူႇထဝ်ႈၵေႃႉၼိူင်ႈ။ ႁူၼ်းမၢၼ်ႈၶဝ်ၵေႃႈၶူႉၵိူဝ်ႈ။ ပေႃးတူဝ်ၼႆႉ တွင်ႉမႆႈသႆႈလိူတ်ႇ တေမႃးႁႃၵိၼ်ႁူၼ်းထႅင်ႈ။ ၼႆႉၶလႈ ပႃးႁွင်ႈပႃးၵၢင်ႇ ၼိူင်ႈလၢၵ်ႈႁူးယၢင်ႇသေ လမ်းႁႃသိူဝ်။ ႁူလ်းၵႃး ၵမ်ႇႁၼ်။ လိၼ်းသုတ်း မိူဝ်ႈမၼ်းၸူပ်းတၢႆ သၢဝ်ၵွၼ်ႇၵေႃႉၼိူင်ႈ လင်ႇလႅပ်းလႆႈမၼ်းတၢႆတၢႆ"

သူႉလၼ်ႇတီႇၶင်းဝႃႈ

"လီႁူဝ်တေႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ မိသ်ႇတွၼ်ႇပရွင်း သမ်ႉၵမ်ႇလမ်းယိုဝ်း သိူဝ်ၼၼ်ႉ ၶိုတ်းသင်ၶႃႈလႃႇ"

"ပေႃးမၼ်းမီးယူႇၶတႉ တေယူႇလၢႆးၶၼႇ။ ႁူလ်းၵႃး ၽွင်းၼၼ်ႉ မၼ်းလိုဝ်ႈၵၢၼ်ၶေႃ မိူဝ်ႈႁႃႇၵိင်ႇၵလၼ်ႇၵႅပ်ႉၼိူင်ႈ။ ႁွပ်ႈမၼ်းၵမ်ႇလႆႈယိုဝ်း သိူဝ်ၸူပ်းႁူၼ်းၶလႈ ၽိူဝ်ႇမၼ်းပွၵ်ႈမႃး ပွင်ႉၵူပ်ႈၵူပ်ႈၵၢပ်ႈၵၢပ်ႈယူႇၼေႈ"

လဝ်ႈႁျႇသႅင်ႇလၢတ်ႈဝႃႈ

"လိူင်ႉၼႆၶတႉ ၵမ်ႇၼပ်ႉတေႃႈပဵၼ်ၶသႈ။ မိူဝ်ႈႁဝ်းၵေႃႉလိၵ်ႉ ၼၼ်ႉ တီႈသီႇပေႃႉၵေႃႈ ယၢမ်ႈငိၼ်းပွၵ်ႈၼိူင်ႈႁွလ်း"

သူႉလၼ်ႇတီႇ သမ်ႉၶွႆႈၶူႉ။

"ႁွပ်ႈသင် သမ်ႉပဵၼ်သိူဝ်ၵိၼ်ႁူၼ်းမႃး"

လဝ်ႈႁျႇသႅင်ႇတွပ်ႇပၼ်။

"ႁဝ်းၶတႉ ၵမ်ႇၶူႉလီလီၼေ။ ႁူလ်းၵႃး ႁူၼ်းတင်းလၢႆဝႃႈ ပေႃးသိူဝ်

ၶဝ်ထဝ်ႈၶၵႄႇမႃး ၶဝ်ၵမ်ႇၵႂ်ႉၵမ်ႇလႅတ်းသႅဝ်း တႃႇႁႃၵိၼ်တူဝ်ယူဝ်ႇ ၼွၼ်းထိူၼ်ႇ ၼွၼ်းၼိူဝ်း။ ၼႆၶလႈ ဝႃႇမႃးႁႃၵိၼ်ႁူၼ်းဝႃး။ ႁူၼ်းသမ်ႉလူၺ်းၸႂ်းသေ တူဝ်ထိူၼ်ႇ ၶဝ် ၵမ်ႇလွင်ႈၶၼႄႇ။ ပေႃးဝႃး ယၢမ်းႁိၼ်ႁူၼ်းၼႆၵေႃး သမ်ႉၶွင်ႈႁိၼ်ႁူၼ်းထိူင်ႈ ႁႂ်ႈယဝ်ႉဝႃး”

သူႉလၼ်ႇတီႈၶတေႉ ၵမ်ႇပေႃးၶွင်ႈႁပ်ႉၵဝ်ႇ ၼင်သိူဝ်ၽိုၼ်ၼၼ်ႉ။ ႁူလ်းၵႄး ၵႄးလႆႈႁပ်ႉၵဝ်ႇ ၶိူဝ်ႈလဝ်ႈရွၼ်းႁၢၼ်ႉလႅင်ႉ။

လုမ်းလဝ်ႈႁၢႆႈသိူင်ႇၶဝ် လိုဝ်ႈသဝ်းတီႈၼမ်ႉသၼ်ႇတင်းၶိူင်။ ၶလႇ ထွင်ႉၼွႆးသူၼ်မွၵ်ႇလူင် ၼေၢင်းၽႃႉလွႆလူင် လုမ်းလၢးဝႉၼၼ်ႉ။ ဝၼ်းၼိူင်ႈ လဝ်ႈႁၢႆႈသိူင်ႇ ၵႂၼ်သူႉလၼ်ႇတီႈ သီႇၵႄးလိပ်ႉသေ ပၼ်ႇၶလႇႁွပ်ႈၼိူင်ႈ။ လဝ်ႈႁၢႆႈသိူင်ႇ ၶွႆႈၶပ်းႁူႇထိုင်လႆႈ မၢၼ်ႈႁူၼ်းလွႆ ၵၼ်လိုဝ်ႈဝႃး ပုင်ႇလူင် ၼၼ်ႉ။ မၢၼ်ႈႁူၼ်းလွႆၼႆႉ မီးၼွႆးလႅၼ်ႉလိၼ်မိူင်းသီႇပေႃႉ။ သမ်ႉလမ်ၵၼ်တင်းမိူင်းလွႆလူင်။ လဝ်ႈၽႃႉလွႆလူင်ၶတေႉ လႃတ်ႈဝႃး ယႃႇပေႁူႇ။ ၵႄးထိုင်လႆႈပၢင်သဝ်းတီႈ ၼိူင်ႈႁွလ်း။ လုၵ်ႉတီႈၼၼ်ႉ လႆႈၵဝ်မႃႉတၢင်ႇ ပႆၵဝ်ၼႆဝႃး။ ႁူလ်းၵႄး လဝ်ႈႁၢႆႈသိူင်ႇသမ်ႉ ၶွႆႈႁူႇတူလ်းတူဝ်ထူပ်းတႃႁၼ်။ မိူဝ်ႈပီးၵႂၢပ်းၵႂၼ်ၵေႃး လဝ်ႈႁၢႆႈသိူင်ႇ တင်းသူႉလၼ်ႇတီႈ လုၵ်ႉတၢင်းမိူင်းသီႇပေႃႉသေ ယၢမ်ႈမႃးထိုင်တီႈႁွႆး တီႈလမ်မၢၼ်ႈႁူၼ်းလွႆၼၼ်ႉ။ လဝ်ႈႁၢႆႈသိူင်ႇ ႁူလွႆႈႁူၼ်းမၢၼ်ႈႁူၼ်းလွႆၶဝ် တႃႇ ၶိူဝ်ႈၶဝ်သိူဝ်ႇတၢင်းလႆႈႁဵင်းၶဝ်။ ယိူင်းၵၢၼ်း ၵဝ်ၵႄးလူင် တႅၼ်းတၢင် တီႈမေႃႉ တၢင်ႇ တႃႇတေႃႉတၢင်ႇၼိူင်ႈၶဝ်ၼၼ်ႉ။

ပေႃးလႆႈႁူဝ်ထိူင်ႈသိပ်းလၵ်း တၢင်းလိၼ်ၼၼ်ႉၵိပ်ႈႁူဝ်သေ ပီၼ်ၶူၼ် တၢင်း လူင်းလၼ်းလိူဝ်ႉၵိူဝ်ႉလူင်။ ထိူင်ႈၵမ်းၼိူင်ႈ ပၼ်ႇလီပ်ႈလွႆလုၵ်ႈၼိူင်ႈႁူဝ်။ သူႉလၼ်ႇတီႈ လႃတ်ႈဝႃး ၵိတ်းၶလႈ၊ ယႃႇပေသိုပ်ႇႁူဝ်ထိူင်ႈယဝ်ႉ၊ တႃႉႁဝ်း မိူဝ်း ၼႆၵေႃး လဝ်ႈႁၢႆႈသိူင်ႇ ၵမ်ႇၵဝ်ႁူမ်းသေၵိတ်း။

“ပေႃးၽိုဝ်တၢင်းၼႄႈၶတေႉ တေလီယူႇႁူႈ”

တင်းလၢတ်ႈတင်းၶပ်း ႁူဝ်ၵူးတၢင်းၼႄႈတိၵ်းတိၵ်း။ လဝ်ႈႁၢႆႈသိူင်ႇ ၽိတ်းႁူဝ်ယဝ်ႉ။ ထိုင်ပၢၼ်းတၢပ်ႈတီႈၼိူင်ႈ ၵွတ်းလိုဝ်ႈၵေႃး ၵႄးၵမ်ႇသိုပ်ႇႁူဝ်လႆႈ ယဝ်ႉ။ လႆႈၵိတ်းၵႄးပီတ်ႈတီႈၼၼ်ႉ။ လဝ်ႈႁၢႆႈသိူင်ႇ လူင်းပႆတူလ်းတၢင်းၼႄႈ

ထႅင်ႈသေ ၸင်ႇယိုၼ်ႁပ်ႉဝႆႈ။

“ႁဝ်းယွမ်းၵၢၼ်ႉယဝ်ႉဝႆႈ။ တၢင်းၼႆႉ ၶပႉ ၶလႈ ႁူၼ်းယွင်ႇႁွၺ်း တေပႆလႆႈ။ ႁူၺ်းၵျႉ တူၺ်းလူး။ ၸွင်ႇႁၼ်ၶၶႄႇ ပုင်ႇလူင်”

ၸဝ်ႈႁျူႇသိူင်ႇ ၸီႉၶေႃ မၢၼ်ႈၵၼ်မီးတီႈပၢၼ်းတၢပ်ႈလွႆ ၽၢႆႇပုၼ်ႉ ၼၼ်ႉ။

ႁွပ်ႈၶၢဝ်းတၢင်းယၢပ်ႇယိူၼ်းၼႄႇၶလႈသင်၊ ႁွပ်ႈၽူဝ်မၼ်းႁူဝ်ၶိူင်ၼႄႇ ၶလႈသင် လႆႈရိူဝ်ႉတူဝ်ရိူဝ်ႉလႅဝ်ႉၶလႈ တွင်းၵွင်ႈယူႇသေတႃႉ မၢင်ႉႁၢသိူင် လၢဝ်ႇမုင်ႈ ၵၼ်သႂ်ႇမႃးၼႂ်းထူင်ပႃးတႆးၼၼ်ႉ။ ၼႆႉပၢၼ်ၽိုင်ႈယၢမ်ႈသူႉလၼ်ႇ တီႇ ၵႂႉႁၢတ်းမေႃ မိူဝ်ႈမၼ်းလႅဝ်လမ်ၶႆႈလႃႉ။ ႁူၺ်းၵျႉ ၶိုၼ်းဝူၼ်ႉတူၺ်းၶၢဝ်း တၢင်းၵၼ်လႆႈႁူပ်ႇပုင်ႇလူင် မိူဝ်ႈပီးၵႃပီးၵွၼ်ၼၼ်ႉ။

ႁူၼ်းမၢၼ်ႈၵိူင်ႇပုင်ႇလူင်ၶဝ်သၢမ်မၢၼ်ႈ ၸိူဝ်းမီးၼႂ်းလၢၼ်းလိၼ်မိူင်း သီႇပေႃႉၼၼ်ႉ ႁပ်ႉၸဝ်ႈၽႃႉ ၶလႈ ၼၢင်းၽႃႉ တႃႇမႃးပိုတ်ႇၽုၺ်ႇ ပၼ်ၶူၼ် တၢင်း ၵၼ်ယၢဝ်းၵဝ်ႈလၵ်း သိူဝ်ႇဝႆႉလွမ်းပၢၼ်းတၢပ်ႈ။ တၢင်းၼၼ်ႉ သိုပ်ႇ ၵၼ်တင်းၶူၼ်တၢင်းလူင် ၼႂ်းမိူင်းသီႇပေႃႉတၢင်ႇသိၼ်ႈႁူႇ။ လုၵ်ႉတီႈသီႇပေႃႉ လႆႈၶပ်းရိူင်ႁၢႈလူဝ်းမူင်း ၸင်ႇၽိဝ်တီႈႁူဝ်တၢင်း ၵၼ်တေပိုတ်ႇၽုၺ်ႇမႂ်ႇမႂ်ႇ။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇႁူၼ်းလွၶဝ် ၶပ်ႉယႆၵၼ် ပိၼ်တိုဝ်းပိၼ်တိုဝ်း သႆႉၶူဝ်တၢင်းသေ ႁပ်ႉ တွၼ်ႈ။ ႁူၼ်းလူင်ၵေႃႉႁပ်ႉၶိူၵ်ႇၶဝ်ၵေႃႈ လုၵ်ႉတီႈၼိူဝ်ၵႃးလူင်လမ်းၼိူင်ႈသေ ႁွၵ်းလူင်းမႃး တႃႇႁပ်ႉတွၼ်ႈ ၸဝ်ႈၽႃႉ ၶလႈ ၼၢင်းၽႃႉၶဝ်။ ၸဝ်ႈႁျူႇသိူင်ႇ လႆႈၵိတ်းသႂ်လႂ်ႈပိုတ်ႇၽုၺ်ႇတၢင်းပၼ်။ လႆႈပၼ်ပွၼ်း။ လႆႈမွၵ်ႇတၢၼ်ႈၶေႃႈ ႁၢမ်း။ လႆႈႁၵ်ႉတ်းၼၼ် သၢမ်ပွၵ်ႈသၢမ်ၵမ်း။ ႁွပ်ႈသင်ၼႆႉ ၶူၼ်တၢင်းသိၼ်ႈၼႆႉ မၢၼ်ႈသၢမ်မၢၼ်ႈ ၶၽသၢမ်တွၼ်ႈသေ ႁၵ်ႉတ်းဝႆႉၶလႈ ၸင်ႇႁၵ်ႉတ်းၼႆႉ။ လိုၼ်း သုတ်းၶတႃႉ ထိုင်ပုင်ႇလူင်။ တီႈၼၼ်ႉၶတႃႉ ႁၵ်ႉတ်းပွႆးမႆၢတွင်း ၶူၼ်တၢင်းၵႃး ယဝ်ႉတူဝ်ႈလီငၢမ်း။ ပႃးတင်း တၢင်းၵႃးတၢင်းဝိၼ်၊ တၢင်းႁႂ်ႇတၢင်းတိုင်ႈ၊ ၽိူင်း ႁၢမ်း၊ မွၵ်ႇႁၢင်ႈလီ၊ ၶႃင်းႁၢင်ႈလီ၊ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ်၊ တၢင်းၵိၼ်တၢင်းယႅမ်ႉ လုမ်ႇလေးလီၼႄႇ။

တၢမ်တူဝ်ပူႇၶိူင်ပုင်ႇလူင် ႁပ်ႉတွၼ်ႈလိူင်ႉလူ ၸဝ်ႈၽႃႉ ၶလႈ ၼၢင်း

ၽႃႉ တီႈတေႃႇမေႃႈ ဢၼ်ၵၢႆႇဝႆႉမႂ်ႇမႂ်ႇ။ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ လႄႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵေႃႈ ၼင်ႈၵိၼ်ၶဝ်ႈႁူမ်ႈမူႇ လွမ်းၵူၼ်းမိူင်းၶဝ်။ ၵူၼ်းမၢၼ်ႈ ဢၼ်မီးလင်ႁိူၼ်းပၢၵ်ႇ ႁႃႈသိပ်းၼၼ်ႉ ၵွၼ်ၵၼ်ပွႆႉတူၺ်း ၵႃသွင်ၵေႃႉ ႁဵတ်းႁိုဝ်ၵိၼ် ႁဵတ်းႁိုဝ်တူင်ႉပႆ။ တေႃႉတႄႉ ၵူၼ်ႉၶွၺ်းၵေႃႈ ၼမ်ႉလၢႆးပုၼ်းမႃးယဝ်ႉ။ တၢင်းၵိၼ် ဢၼ်ၶဝ်ပၢႆး လဵင်ႉၸမ်း- ၵႆႇမူတ်ႉလႅင်သႃႈ ဢၼ်ႁၢမ်ႉသူမ်ႈ လႄႈ ႁူမူသႃႈၶွပ်ႈၶွပ်ႈ၊ မွၵ်ႇ ၽၵ်းၶၢဝ်ၶူဝ်ႈ လႄႈ မူင်ႈဢၼ်ယူႇၼႂ်းမႆႉပူၵ်ႇမႆႉသၢင်း။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၸိမ်း တူၺ်းတူဝ်ၼၼ်ႉသေတႃႉ ၵမ်ႇမၵ်ႉၵႃးႁိုဝ်။

ၵူၼ်းမၢၼ်ႈၵူၼ်းသူၼ်ၶဝ်ၵူႈၵေႃႉ ၶႂ်ႈလၢတ်ႈတေႃႇ ၸဝ်ႈၽႃႉ တင်း ၼၢင်းၽႃႉလႄႈ ၵွၼ်ၵၼ်ၶဝ်ႈထိုင်ပႆႇဝႆႉ။ ၶဝ်ၵွၼ်ၵၼ်တူၵ်ႇလၢတ်ႈမိူဝ်း ၼူၼ်တၢင်းလူင်ၼႆႉ။ ၶဝ်ဢဝ်ၼင်ႈၶိုင်ႈၶဝ်တၢင်ႇၵႃးလူင်သေ ႁုႇၶၢမ်ထိုဝ်ပၢင်ၵၢတ်ႇ လႆႈယဝ်ႉ ၵမ်ႇၵႂ်ႈႁိုဝ်။ လုၵ်ႉတီႈၼူၼ်တၢင်းလူင်ၼႆႉသေ ၸိူင်ႈပီးလွႆ လၢင်း တေႃႉသူင်ႇၸိုင်ႈ 700 တၼ်း ၵမ်ႇၼၼ် 650,000 ၵီးလူဝ်းၵရမ်း။ ပူႇႁိုင် ပုင်ႇလူင် သမ်ႉပိုၼ်းၽေဝ်ႇႁႂ်ႈၵူၼ်းတင်းလၢႆႁူႉလွမ်းဝႃႈ မီးၽိၼ်ဢၼ်မႂ်ႇ တေႃႇ ႁင်းၼမ်ႉသေ ဢဝ်လွတ်ႇၽႄၼမ်ႉပၼ် ၵူၼ်းမၢၼ်ႈၵူၼ်းသူၼ်ၶဝ်ၼႆႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၵူးပွၵ်ႈသေတႃႉ ၵူၼ်းမၢၼ်ႈပုင်ႇလူင်ၶဝ် လႆႈႁူႇတၵ်းၼမ်ႉ တီးဢၼ်ၵႃလၵ်း ပၢႆၸိုင်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵဝ်သႅင်ၸႃဝ်ႇမုင်ႈသေ တူၺ်းႁူႇတၢင်းမၢၼ်ႈပုင်ႇလူင်။ ယိူင်းၵျွႆႈပေႃးသၵ်းလႅင်ႈလီ။ မၼ်းၶႂ်ႈႁူႉၽိၼ်ဢၼ်လွတ်ႇၼမ်ႉယဝ်ႉ ၵမ်ႇယဝ်ႉ။ ၶုၵ်းလွႆလႆႈၶိုၼ်းတၢင်းလူမ်းသိူဝ်း ဢၼ်ပူၼ်ႉမႃးၼၼ်ႉလႄႈ ၵႂ် ဢၼ်ၸႆႇၼႃႉတေႃႇၽူဝ်မၼ်းၵေႃႈႁၢႆလႃးႁူႇ။

“ႁႃးမိူဝ်းယဝ်ႉၼေႃႈ”

လိမ်မိူဝ်းလုၵ်ႉတီးၸမ်ႉသၼ်ႇၵွၵ်ႇမႃး သူႉလၼ်ႇတီႇ ပိၼ်လၢတ်ႈ ႁၢမ်းယုမ်ႉယုမ်ႉယႆႈယႆႈ ၵမ်းၵွၼ်တင်းသုတ်း။ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇၵေႃႈ ၶွၼ်းႁူပ် သေလၢတ်ႈဝႃႈ။

“ယႃႇပေၵႆႈလႃႉယဝ်ႉၼႄႉ လႆႉပလိင်း။ ဢၼ်ႁဝ်းႁိုတ်းၼၼ်ႉ ၶိုၵ်းမိူၼ် ၵူၼ်းယွင်ႉႁူႇမေႃႉ”

“ၸွႆႈယဝ်ႉဝႃႈ။ ႁဝ်းၶတ်းၸွႆႈမိူဝ်းၼိုၼ်းၼေႃႈ”

ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ လႆႈႁူၼ်လၢင်ၶပ်းပိၼ်ႈၽူၼ်မႃး ပဵၼ်လႅဝ်လၵ်း။ ထိုင် တီႈၸူၼ်တၢင်းႁၢင်ႈၵိတ်းၸိူင်ႈၼၼ်ႉလႄႈ လၢင်းဝႆႉႁူဝ်ၼိုၼ်းသေ လႆႈၶပ်းမႃး လီလီ။ ဝႆးၼၼ်ႉ ၶဝ်လိူဝ်ႈယူႇတီႈၼမ်ႉသၼ်ႈႁွင်း။ ၵမ်ႈပဵၼ်ၵွၵ်ႈၽႂ်ႈ ၶလႈၵႃႈလွႆထိင်ႈ။ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇၵေႃႈ ပွင်ႇၸွႆႈယွမ်းႁပ်ႉႁူႉဝႃႈ ၼွၵ်ႈသေ ၸူၼ် တၢင်းၼမ်ႉသၼ်ႈလူင်းထိုင်သီႇပေႉ ၵမ်ႈမီးထိင်ႈ တၢင်ႇသိၼ်ႈယဝ်ႉ ၵၼ်ဝႃႈ ၼၼ်ႉ။

လိူဝ်ႈသဝ်းတီႈ ထုင်ႉမိူင်းၵတ်းယဵၼ် လႅဝ်ဝၼ်းလႅဝ်ၼိုၼ်းယဝ်ႉၶလႈ ဝူၼ်ႉတႃႇမိူဝ်းသီႇပေႉ။ လုၵ်ႈၵႂၼ်ႈၶဝ်ၼၼ်ၵေႃႈ ၸွႆႈထိုင် တၢင်းလီၼ်ႈ ၶလႈ ၽၢင်ယႅမ်ႈ ၵၼ်ၶဝ်လႆႈႁၼ်တႃႇသေႈၼၼ်ႉၼႄႈယဝ်ႉ။ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇသမ်ႉ ၶွႆႈ မိူဝ်းၼပ်ႉတၢၵ်ႈယုၵ်းယၢင်ႇ တႃႇၽဵၼ်ၸူင်းၵၢၼ်ႁူင်ႁိူဝ်။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶွႆႈမိူဝ်း ထတ်းထိၼ် ၶပ်းမႂ်ႇႁႂ်းၵၢၼ် တႃႇပွႆးသွၼ်းၼမ်ႉ။

တၢင်ႉမႆႈသီႇပေႉၽဵဝ်ထိုင် 100 တၢင်ႉ ၽႅၼ်ႁိၼ်ႇႁႂ်ႉ[2] ၸိုၼ်ႈၸိူဝ်။ လၢၵ်ႈ ပၼ်လူမ်းယဵၼ်ၸွင်းႁေႃမ်ႇ ယင်းၵမ်ႇပေႉလႆႈယဝ်ႉ။ တၢမ်းၶမ်ႈ ၵၼ်မိူဝ်းၽဵဝ် သီႇပေႉၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ၶလႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ လႆႈၵွၵ်ႇၼင်ႈယူႇၸိူဝ်ပႃႇ ယိူဝ်ႈ။ ၵမ်ႇတိုဝ်းၶၵ်းတိၼ်သေ ယဵပ်ႇပႆၸိူဝ်ယိူဝ်ႈယႃႈၵွၼ်ႇလၢင်ႈလၢင်ႈယဵၼ် ယဵၼ်။ ႁွပ်ႈပွၵ်ႈၶၢဝ်းတၢင်းႁႂ်မႃးသေတႃႉ တဵင်ႈၸိုၼ်းလႅဝ်ႉလႅင်ႇပဵၼ်ၼွၼ်း။ မိူဝ်ႈ ႁူဝ်ၶမ်ႈၶတႉ ယူႇတီႈလူမ်းယဵၼ်ထူဝ်းပဝ်ႇၼၼ်ႉသေ ၵုပ်ႇၵၼ်ၸိုၼ်းတူဝ်ထူပ်း ၶၢဝ်းတၢင်းၼမ်ႉသၼ်ႇ။ သူႉလၼ်ႇတီႇဝူၼ်ႉဝႆႉ မိူဝ်ႈၽၵ်ႈၶတႉ တေၵမ်ႇလုၵ်ႉ လဝ်ႉလဝ်ႉ။ တေၼွၼ်းၵိမ်ႇၵိမ်ႇယဝ်ႉလႄႈ လုၵ်ႉၶွတ်းၵၢၼ်ၼႆယဝ်ႉ။

***

“မီးလႅဝ်မူင်းယဝ်ႉလႃႈ”

သူႉလၼ်ႇတီႇ ယိုတ်ႈတူဝ်မၼ်းသေ ထၢမ်ႁင်းၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ။ သႅင် တွႆႇၽၵ်းတူၼ်ႉ ၵမ်ႇၶွင်းၵႃးႁိုဝ်သေတႃႉ တွႆႇဝႆႉပဵၼ်လႅဝ်ၵမ်းၶလႈ ၵမ်ႇၶွႆႈ လုၵ်ႉၵေႃႈ ၵႃႈလႆႈလုၵ်ႉယဝ်ႉ။

[2] 100° Fehrenheit, ပဵင်းၵၼ်တင်း 32° Celsius

“လင်ႉႁႃမီးႁႃးမူင်းၵိုင်ႉႁွလ်း။ ပဵၼ်သင်ဝႆႉၵေႃႈ ၵမ်ႉႁူႉ”

လဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႉ ၸွႆႈလုၵ်ႉၽွင်ႈ ၵမ်ႉၸွႆႈလုၵ်ႉၽွင်ႈ လုၵ်ႉႁႃသုပ်းၸဵပ်း တိၼ်သေ ၵူႈလူးၽႃၵ်းတူႁွင်ႈၸွၼ်း။ လႆႈငိၼ်းမိၼ်ႈသႅင် ပူႉၸွင်း ၶိုပ်ႈၸဵတ်ႈ ႁၢႆးငၢၼ်းၽေလဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႉ လွင်ႈငူး။ သူႉလၼ်ႉတီႉၵေႃႈ ဝူၼ်ႉဝႃႈ ပူႉၸွင်းၸႆႉ ၶိတ်းသင် ႁွပ်ႈငူးၵွၼ်ႉတူဝ်ႉၸိူင်ႈႁွလ်း မႃးႁႃပူၵ်းၵူၼ်းလိူဝ်းၸိူဝ်ႉတၢင်းမႃး ၸၼ်ႉၸႆႉသေ လုၵ်ႉၸင်ႈ။ လဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႉ မႃးပုတ်ႈလၢႆးၵူၼ်သီၸွၼ်ႉ တင်း သပွတ်းသျိူတ်ႉသေ လၢတ်ႈဝႃႈ

“လိူမ်တူဝ်ၸိူင်ႈ ၽိဝ်ဝႆႉၸွင်းလဝ်ႉၵႂႃႉဝႃႈ”

“ႁဝ်းၶႃႈတေလွမ်း”

သူႉလၼ်ႉတီႉ ၸွႆႈလွမ်းသေတႃႇ လဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႉ ၵမ်ႉတၼ်းပွႆႇမၼ်း။ မိူဝ်ႈၼမ်ႈဝႃးၶတႇ ၵၢၼ်းၸွၼ်းၵိမ်ႉၵိမ်ႉလင်ႉလုၵ်ႉသေတႃႇ မိူဝ်ႈလိဝ် ၽုတ်ႉ ၽေတ်ႉလုၵ်ႉမႃးသေ ႁၢင်ႈၶိၼ်းတႃႉလွမ်းတၢင်းလင် လဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႉ တီႈၵၼ် မီးလဝ်ႉၵႂႃႉ ၽဝ်ႉလင်ႁွင်းၸူးၸၼ်ႉ။

မိူဝ်ႈၵူးပွၵ်ႈ ၵူႉၶလႉၸွႆးထိုၼ်ႉၸၼ်ႉ ၸွႆႈႁၼ်လိူမ်ၶလႈ ငွၵ်ႈႁႃတူလ်း မႃးၵေႃႈ ၵမ်ႉယၢမ်ႈလႃးသေပွၵ်ႈ။ မိူဝ်ႈလိဝ် လိူမ်တူဝ်ၸိူင်ႈ ၽိဝ်မႃးၸွႆးလဝ်ႉၵႂႃႉ ယဝ်ႉၸႆႉဝႃႈ။ လဝ်ႉၵႂႃႉၸႆႉ တၢမ်တူဝ်လဝ်ႈၵျူႉသႅင်ႉ သၢင်ႉၸိပ်ႉယၢင်ႉဝႆႉသေ ႁွႆႈ မေႃမိူဝ်းၶၸ ၵႃးဝႃႉ ၶႃႉၵၢႆႉဝႆႉ။ ပဵၼ်လဝ်ႉၵႂႃႉမဵဝ်ႉသၵ်း။ လဝ်ႉၵႂႃႉၸႆႉ ဝႆႉတႃႉၵႂႃႉ ၽိင်ႈၵႂႃႉပိၼ်ႉတီႈလၢႆလၢႆၵမ်ႉလွႆႈ။ ပဵၼ်လဝ်ႉၵႂႃႉ တႃႉဝႆႉၵႂႃႉလႅင်ၵုၼ်ၽမ်ႉႁူတ်ႈ[3] ၵၼ်သင်ႉဝႆႉ လိမ်တၢင်းၶၢဝ်းတၢင်းလုမ်ႈၽႃႇၸိုင်ႈႁွပ်ႈၸိူင်ႈၽၼ်ႉ။ လဝ်ႈၵျူႉ သႅင်ႉ ၸွႆႈပၼ်ၵႂႃႉလႅင် လွမ်းၵႂႃႉပိၼ်ႉတီႈမိူင်းႁဝ်း။ ၵႂႃႉမိူင်းႁဝ်းၸႆႉ တူဝ်လိၵ်ႉ။ ၶႂ်ႉၵေႃႈ ႁူလ်ႉလိၵ်ႉၸေႃႉ။ ၽိူဝ်ႉၵႂႃႉလႅင်လိူဝ်းၸၼ်ႉၽိဝ်မႃး ၵဝ်ၵႂႃႉမိူင်းႁဝ်း လိူဝ်းလိူၵ်ႈထွင်ဝႆႉလီလီငၢမ်းငၢမ်းၸၼ်ႉ ၶူၼ်းၶဝ်းလေႃးၶလးဝႆႉ ၸွႆးလဝ်ႉၵႂႃႉ ၵၼ်မွႆႉၸၼ်ႉ။ သူႉလၼ်ႉတီႉၵေႃႈ ၵႂႃႉၵူႉၶလႉၵူႉလွႆး လဝ်ႉၵႂႃႉမွႆႉ။ တီႈၸၼ်ႉ မီးလၢၼ်းလိင်ႉ။ မီးႁွင်ႈတၢင်းၸွႆး ၵၼ်ႁူမ်ႉလူမ်ႈ။ ႁွင်ႈတၢင်းၸွၵ်ႈ ၸႆႉၵေႃႈ ယင်းမီးၵၼ်မုင်းၵၼ်ၵင်ႈဝႆႉႁွၼ်ႉ။ ၶတ်းလွႆႈၵွႆႈၵင်ႈပၼ် ယႃႉၸွႆႈၽူၼ်မွၼ်း

[3] Rhode Island Red

သုၼ်း ပၼ်တၢင်းယၢပ်ႈၶၢၼ်ၸွႆႈလႆႈတေႃႇ ၵႂႃႇလိူင်ၶဝ်ၼၼ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႈ ၶတႉထၢင်ႇဝႃႈ လိူမ်လူင်တူဝ်ၼၼ်ႉ မီးၸွႆႈလီၸွႆႈဝၢၼ်ႈသေ ၶူတ်းၶူလ်ႇယူႇဝႆႉ ၼွႆးၶၵႈၵၢင်ၵႂႃႇၶဝ် ၼိမ်ၼိမ်ၼႆႉႁွၼ်ႇ။

ပေႃးပႆၽိဝ် လိူင်ႇတၢင်းႁိမ်းႁွင်ႉၶူးၼၼ်ႉၵေႃႈ လႆႈငိၼ်းသဵင်သုၵ်ႉ သၢၵ်ႉၵူၼ်ၵၢၼ်မေႃးၶမ်းဝႆႉယဝ်ႉ။ သဵင်ၵႂႃႇတူၵ်းၸွႆႈသေ သဵၼ်ႈႁွင်ႉ ၵတၢၵ်း ၵတၢၵ်း၊ သဵင်သေၵၼ်ၵၼ် ၽတ်ႉပုပ်ႉပုပ်ႉပၢပ်ႉပၢပ်ႉ။ သဵင်ၵူၼ်းလၢႆးၶဝ် ႁွင်ႉ သဵၼ်ႈဝၢၵ်းဝၢၵ်း။ သမ်ႉလႆႈငိၼ်း သဵင်လဝ်ႈၵျူႇသဵင်ႇလီႉသင်ႇ။

“ယႃႇပေယိုဝ်းႁွၼ်ႇ။ ယႃႇပေယိုဝ်း”

လႆႈႁၼ် ၼၢင်းယိင်း ၶလႆ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ်ၵမ်ႈၽွင်ႈ လုၵ်းတူလ်းယူႇ ႁိမ်းလဝ်ႉၵႂႃႇ ၵၼ်မေႃးၶမ်းယူႇၼၼ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႈ ၶႂ်ႈႁူႉၶႂ်ႈႁၼ်ၼေႇၶလႆ ပႆ ၵႂႃႇပေႃးလမ်တင်း တၢင်းၶဝ်ႈလဝ်ႉၵႂႃႇမွၵ်ႈသိပ်းလႃ။ ပူႇၸွင်းသမ်ႉ ၵွၵ်ႈမႃး တၢင်းၼွၵ်ႈသေ

“လဝ်ႈၶမႈ … မိူဝ်းၼိုၼ်းတီႈႁႂ်ႈၶႃႈၶလႆႈ။ ၵွၼ်ၼၢင်းယိင်း ၶလႆ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇလိူဝ်းၼႆႉ ပႆႇၵႂႃႇၵႂႃႇၶႃႈၶလႆႈ။ ၶႃႈၶဝ်တေယိုဝ်းတႃႇ လိူမ်တူဝ်ၼႆႉၶႃႈ ၵေႃႈ”

သူႉလၼ်ႇတီႈ တင်းထၢမ်တင်းပႆၵႂႃႇလမ်တိၵ်းတိၵ်း။

“ႁိုတ်းသင် လိူဝ်းသူသမ်ႉ တေၶႂ်ႈယိုဝ်းတႃႇ လိူမ်ၼႆႉ”

“ၵမ်ႈယိုဝ်းၵမ်ႈပီၼ်ၶႃႈၵေႃႈ။ တူဝ်ၼႆႉ ၸွပ်းၵိၼ်ၵႂႃႇလိူင် လႆႈတူဝ် ယဝ်ႉၵေႃႈ၊ ၵႂႃႇမိူင်းႁဝ်းၶတႉ မၼ်းၵမ်ႈၸွပ်းလႆႈသေတူဝ်”

ႁွပ်ႈသဵင်ၵႂႃႇတူၵ်းၸွႆႈ တင်း သဵင်လိူမ်ၵဝ်ႁၢင်မၼ်း ၽတ်ႉၵဝ်းၼၼ်ႉ သေ ၵူဝ်ၵမ်ႈလႆႈငိၼ်းလီလီၶလႆ ပူႇၸွင်းၵေႃႈ လႆႈပၢဝ်ႇ။ သူႉလၼ်ႇတီႈၵေႃႈ လင်ႇႁူႉတူဝ်ဝႃႈ လိူမ်လူင်ၸွႆႈလီ မေႃယူႇၼိမ်ၼိမ် ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ပီၼ်တၢင်း ငိူဝ်ႈသိူၼ်ႈ၊ တၢင်းၸွႆႈလႆလၢႆးလၢႆးႁွၼ်းၼႆႉ။

“ၵမ်ႈယိုဝ်းတႃႇၶေ ၵမ်ႈလႆႈႁၢ။ ၸွပ်းတူလ်းလေႃႇ”

“လိင်ႇၼေႉ ၶႃ သၢင်ႇၵေႃး ၶတ်းၸွႆႈၸွပ်းၵဝ်မၼ်းယူႇ။ ႁၢင်မၼ်း

ၼၼ်ႉၶိူင်းၼေႃႇ။ ၶိုၼ်းၽဵတ်ႉသုၺ်ႇၼႃၸလႈ ဢမ်ႇလၢင်းႁဝ်ႇလမ်မၼ်းလႆႈ ၵေ ၵိတ်းတီႈၼႃႈ”

ပူႇၸွင်းၵေႃႈ တင်းလၢတ်ႈတင်းၼဝ်ႈႁဝ်ႇၼွင်းလဝ်ႉၵႂႃႇ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၸွင်ႈ ယၢမ်ႈၵၼ်လိူမ်လူင် ဢၼ်ပူၼ်ႉပိၼ် ၼဝ်ႈမႃးပၼ်တၢင်းယၢပ်ႇၼၢၼ်လႆၵူႇၼၼ်ႉ ၸလႈ ႁဝ်ႇလူးၶူးၼဝ်ႈလဝ်ႉၵႂႃႇ။ ႁူၼ်းၵေႃႉယူႇတၢင်းၼွင်းၵေႃႉၼိူင်ႈ ပၢဝ်ႇမႃးဝႃႈ ယႃႇပေၽုၺ်ႇၽႅၵ်းတူၼ်။ ႁူဝ်းၵႃးလုၵ်ႉတီႈၽႅၵ်းတူၵႃႈဝႆႉၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇ တီႇ ဢဝ်မၢၵ်ႇတၢင်ၸွၼ်ၸူမၼ်း လွမ်မိူဝ်းတူဝ်းႁဝ်ႇတၢင်းၼွင်း။ လႆႈၵၼ်ၸူၼ်ၵႂႃႇ ၽူင်ႉၽိူၼ်ၽူင်ႉၽွင်း ပိဝ်ႁဝ်ႇလူင်ၼွင်းလဝ်ႉၵႂႃႇ။ မိူဝ်ႈလႆႈၵၼ် ၵၢင်လိူမ်လူင် ၽဵတ်ႉပူပ်ႉပၢပ်ႉ ႁူးပႃႈႁူးၽေႃႇ တင်းလွင်ႈတေႃးသႃးတေႃးသူႇလူင်ၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ တူၵ်းလွင်ႈႁဝ်ႇ။

“ဢမ်ႇပိၼ် ဢမ်ႇပိၼ်”

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၸုၵ်းလွင်ႈလႆႈ လဝ်ႈႁဵူႇသိင်ႇၵေႃႈ မီးယူႇတၢင်းၼွင်း။ မိူဝ်ႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ ဢၢင်ႈၽုၺ်ႇၽႅၵ်းတူၼၼ်ႉ မူၺ်းမႃးလၼ်မၼ်းႁဝ်ႇတီႈၵႂႃ။

“လဝ်ႈၸမႈ ... တီႈၼႆႉဢမ်ႇလီယူႇ။ မိူဝ်းၼႃႈၸလႈ”

သိင်မူၺ်းၵၢမ်ႉၸိင်တိင်တိင်ဝႆႉ။ မိူၼ်တင်းပၼ်ၼေႃႈပူင်ဝႆႉၸလႈ သူႉ လၼ်ႇတီႇဝႃႇတူၺ်း။ ၼႄႈမူၺ်းၼႆႉ ႁူဝ်ၼေႃႇၸလႈ ပေႃးလိၵ်ႇၵမ်ႉဝႆႉ။ မၢၵ်ႇတႃ မၼ်းၵေႃႈ ပေႃးၸွႆႈမိၼ်းၵွၵ်ႇမႃးယဝ်ႉ။ လိပ်ႈၶိူဝ်ႉလွင်ႈတေႃႉတေႃႉဝႃႈဝႃႈ။ မၼ်း ဝႆႈလဝ်ႈၸမႈသေလၢတ်ႈဝႃႈ။

“မိူဝ်းၼႃႈၸလႈလဝ်ႈၸမႈ။ မိူဝ်းၼႃႈၸလႈ။ မိူဝ်းၵွၵ်ႇထိုင်ထိင်ႁူၼ်းပွႆႉ ဝၢင်းၵျေႃၼႃႈၸလႈ။ ပေႃးလိူမ်တူဝ်ၼႆႉပႆႇတႃႇ ပႆႇလႆႈတမ်းလွင်ႈတီႈၼႃႈ”

သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ ဢဝ်ႁဝ်ၢမ်းမူၺ်းသေ ၵွၵ်ႇမႃးတၢင်းၼွၵ်ႈ။ သင်ႇ ၼၢင်းယိင်း ၸလႈ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၼဝ် ႁၢႆႈႁဝ်ႇယူႇၵႂႃႇယဝ်ႉ ထၢမ်ၵျင်းမူၺ်း။

“ၵမ်ႉႁွၼ်ႇ။ ပေႃးလိူမ်တူဝ်ၼႆႉ ဢမ်ႇတႃႇ လၢင်းပိၼ်သင်လႃႇ”

“ပေႃးမၼ်းလွတ်ႈႁဝ်ႇၸတႉ တွင်ႉမႆႈမိူဝ်းလႆၵေႃႈ မၼ်းတေမႃးၶိုၼ်း တီႈၼႆႉၵေႃႈ။ ပေႃးဢမ်ႇၵၼ်ၵႂႃႇ မၼ်းတေလႅပ်းလၢၵ်ႈတူဝ်သင်ၵိၼ် ၽႂ်တေဝႃႈ

လႆႈတီႈၶႃႈ”

မူလ်းၵေႃႈၶႆႈၶေ ၼင်ႇမၼ်းယၢမ်ႈထူပ်းယၢမ်ႈႁၼ်မႃး။

“ၵူႈပွၵ်ႈၵေႃႈ တီႈၼႆႉ ယၢမ်ႈႁၼ်လိူမ်ယူႇႁႃႉ”

“ဢမ်ႇယၢမ်ႈႁၼ်မႃးၼင်ႇၵဝ်ႇၶႃႈ။ ၶဝ်ၵေႃႈ ဢမ်ႇသူႈမႃးတီႈႁႂ်ႈတီႈ လမ် တင်းမၢၼ်ႈတင်းသူၼ်။ ၵူလ်းၵႃး လႅၼ်းလွႆတူဝ်ယွႆႇယွႆႇတႄႉ ယၢမ်ႈ ႁၼ်ၵေႃႈ။ ၶဝ်ၵႆႉမႃးၵိၼ် ၵႆႇလွႆ၊ ၶႆႇၵႆႇလွႆၵေႃႈ”

မူလ်းယင်ႉၵမ်းၼိူင်ႈသေ သိုပ်ႇလၢတ်ႈဝႃႈ။

“မႄႈၶႃႈၶဝ် ယၢမ်ႈၶႆႈၶေဝႃႈ မိူဝ်ႈၶႃႈၶဝ်ၵေႃႉလႅၵ်ႉ လိူမ်တူဝ်ၼိူင်ႈ မႃးၼွႆးမၢၼ်ႈသေ လွပ်းၵူမ်ၵိုၼ်ဢဝ် လုၵ်ႈဢွၼ်ႇတင်းၵေႃႉၼႆဝႃႈ”

ၵွပ်ႈလႆႈငိၼ်းၵႂၢမ်းၶေႃႈၼႆႉလႄႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ တူၵ်းလွႆႁူႁ်ႇ။ ပေႃး ၼၼ်တႄႉ လဝ်ႈႁႃႇသႅင်ႇ ထုၵ်ႇလီလီႉသင်ႇႁႂ်ႈၶႃႈႁႃပ်ႇၵၢၼ်ၸုၼ်ၸဝ် ႁွတ်းတီႈ လိူမ်လူင်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ တေႃႈလႅဝ် တၢမ်တူဝ်မၼ်းသမ်ႉ ၽႅဝ်ဝႆႉၼွင်းလဝ်ႉၵႆႇ။ ၼွင်း ၵႆႇလိူဝ်းတူၵ်းလွႆႁူဝ်ႁႄယူႇၼၼ်ႉ မီးလိူမ်လူင် ၵွၵ်ႇတေႃးသႃးတေႃးသူႇတူဝ် ၼိူင်ႈ။

ၶႃႈႁႃပ်ႇၵၢၼ်ၸုၼ်သၢမ်ၵေႃႉ ၸတ်းလွႆႁႃလွၵ်းလႆး တႃႇၽႅဝ်ႈပႅတ်ႈလိူမ် တူဝ်ၼၼ်ႉ။ လွင်ႈဝႃႈ လဝ်ႈႁႃႇသႅင်ႇ ဝႆႉၼၵ်းၼႃၼိူဝ်ႈ ၵၢၼ်ၽုၵ်ႇသွမ်ႈ လႄႈ ၵၢၼ်လႅင်ႉလူတူဝ်သတ်းၵႃးႁႂ်ႈ၊ သမ်ႉၵူဝ်လိူဝ်ၼိူဝ် ၵႆႇလႅင်တၢင်ႇမိူင်းလိူဝ်းၼႆႉ ၵႃးႁႂ်ႈ ၵၼ်ဝႃႈၼႆႉ သူႉလၼ်ႇတီႇႁူႉလီလီ။ မိူဝ်ႈၵႆႇလိူဝ်းၼႆႉ ၽႅဝ်မႃးတႃႈႁုင်ႈ ႁူဝ်လိူင်ႉႁူဝ်ႁိူင်လႄႈ ပွႆႇၽူႇမႆႈမၼ်း ႁႃႇတၢင်ႇလႅင်မိၼ်သေ တေႃႉဢဝ်မႃး သီႇ ပေႃႉၵမ်းလႅဝ်။ မိူဝ်ႈလႅဝ်တႄႉ ၵႆႇလိူဝ်းၼၼ်ႉမူလ်ႉယဝ်ႉ။ ၼၢင်းယိင်း လႄႈ လုၵ်ႈဢွၼ်ႇ လိူဝ်းမႃးလုၵ်ႈတူလ်းၵေႃႈ ၼမ်မႃးတိၵ်းတိၵ်း။ သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ မိင်းမဝ်းလုၵ်းလွမ်းၶဝ်ႁိူင်ၵႃးႁိူဝ် ဢမ်ႇတၼ်းႁူႉတူဝ်။ ၽိူဝ်ႇငိၼ်းသႅင်လၼ်ႇ ႁွင်ႈထတ်းၵၼ် လင်ႇႁူႉတူဝ်မႃးၼိုၼ်း။

ၶႃႈတၢႆ လိူမ်ႁႃႉတူဝ်ၼိူင်ႈၵေႃႈ ပႅၼ်ၵၢၼ်ၶႃႈတူဝ်ႁူဝ်လွတ်ပိူၼ်ႈၵွလ်း လႄႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ ယိၼ်းၽိတ်းလွၵ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ လႄႈ လဝ်ႈႁႃႇသႅင်ႇ

ၵမ်ႇလႆႈၸွႆႈ တႃႇတေယိုဝ်းတၢႆတူဝ်ထိူၼ်ႇတူဝ်သတ်း။ ဝႆႉၵျႃးၶၼ် တေႃႇတူဝ် သတ်းတင်းလၢႆ။ ႁူလ်းၵျႃး သိင်ႁွင်ႈလိူဝ်းလႆႈငိၼ်းၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇ ၸွႆႉ ၶလႈ ၸင်ႇလႆႈယိုဝ်းႁွလ်းၼင်ႇၵဝ်ႇ။

သိင်ၵူၼ်ၵၢၼ်မေႃးၶမ်းယူႇ ၼႂ်းလဝ်ႉႁႆႇၼၼ်ႉၵေႃႈ ယိၼ်ႁူႇၽွင်ႈ။ ၵမ်ႇလႆႈငိၼ်းသိင်လိူမ်လူင် ၽတ်ႉပူပ်ႉပူပ်ႉပၢပ်ႉပၢပ်ႉ။ တေႃႉၶတႉလႆႈငိၼ်း သိင်ႁႆႇၶဝ်မေႃး ၵတၢၵ်း ၵတၢၵ်း ႁွလ်းယဝ်ႉ။ ၸဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇ ၶလႈ ပူႇၼွင်း ၵွၵ်ႇလဝ်ႉႁႆႇမႃးၵွၼ်တၢင်း။ တၢင်းလင်ၶႃၼၼ်ႉ လိင်ႇၼေႃႉ တင်း သၢင်ႇၵေႃး လၢၵ်ႈလိူမ်ထူလိၼ်ၵွၵ်ႇမႃး။ တေယၢဝ်းမွၵ်ႈသိပ်းႁူၵ်းထတ်း။ ၵိုၼ်ဝႆႉႁႆႇလၢႆ တူဝ်ၶလႈ တူဝ်မၼ်း ပီၵွပ်းပွပ်း ပိၼ်တုမ်ႇပိၼ်တုမ်ႇ။ ၼႂ်ႈမိူၼ်ၼွၼ်ႉတဝ်ႉ ပႆတၢင်း။ တေႃႈၼင်ႇ ပီဝႆႉပိၼ်တုမ်ႇပိၼ်တုမ်ႇ တၢၼ်ႇၼႆႉၵေႃႈ တိုၵ်ႉပိၼ်ၵၢၼ် ႁၢင်ႊလီဝႆႉယူႇ။ သီၼင်မၼ်း ၼႂ်ႈငၢႆးသီၶမ်းၸမ်ႉသေ မီးသီမူၼ်ႇၸမ်ႉ ပိၼ် လွၵ်းပိၼ်လွၵ်းဝႆႉ။ ႁွၵ်းႁူဝ်မၼ်းသမ်ႉလိၵ်ႉၼေႃႇၶလႈ တင်းတူဝ်မၼ်း ၵမ်ႇ လိပ်ႈၵၼ်သေၵိတ်း။ ပူၼ်ႉတူလ်း တင်းႁွၵ်းႁူဝ်လိၵ်ႉတၢၼ်ႇၼႆႉ မၼ်းၵျိတ်း ႁိုဝ်ၵိုၼ်ၵၢဝ်ႁႆႇလိူဝ်းၼႆႉၼႆႉ လီၵၢမ်းဝႆႉၼင်ႇၵဝ်ႇ။ ၸဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇ ၶၼ်းၶေ သူႉၸၼ်ႇတီႇဝႃႈ တႃႇၵိုၼ်ၵိၼ်တူဝ်ယိုဝ်ႇယွႆႇယွႆႇလိူဝ်းၼၼ်ႉ လိူမ်ၶဝ်ၼႆႉ ၸၢင်ႊပူတ်းပိတ်ႈလုပ်ႇၵၢင်းၶဝ်လႆႈၼႆႉ။ သူႉၸၼ်ႇတီႇၶတႉ ယင်းၵမ်ႇယုမ်ႇ လႆႈ။

ၼႂ်းၸွႆႈသူႉၸၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇလီ ႁွပ်ႈလိူမ်လူင်တၢႆႁူႇ။ ၸဝ်ႈၵျႃႇသမ်ႉ ၶေႃးၼူမ်ႁွပ်ႈႁႆႇလိူင် ၵုၼ်ၼမ်ႉရူတ်ႈ မၼ်းတၢႆႁူႇသၢဝ်းတူဝ်။ ၵိုတ်းသီႇတူဝ် ႁွလ်းယဝ်ႉ။ ႁႆႇပိုၼ်ႉတီႈၶတႉ မေႃၶဝ်ႈၶလႈ ၵမ်ႇတၢႆသေတူဝ်။

ၸူဝ်းၵူၼ်းတင်းလၢႆ ၵမ်ႇလိုမ်းလွင်ႈလိူမ်လူင်ၼၼ်ႉ သမ်ႉလႆႈယုင်ႈ ယၢင်ႈၸွမ်း ငူးႁဝ်ႇထိင်ႈယဝ်ႉ။ သူႉၸၼ်ႇတီႇ ပေႃးလႆႈမႆႈၸွႆႈ လွင်ႈႁူမ်ႇလူမ်ႈ ၼႂ်းဝၢင်းၶႂ်သီႇပေႃႉ တီႈလုၵ်ႈယိင်းမၼ်းသွင်ၵေႃႉ မီးဝႆႉၼႆႉ။

မေႃပၢၼ်းယၢင် တီႈဝဵင်းလိူဝ်ႇ သွင်ၵေႃႉ မႃးႁုမ်းၶမ်းပၼ် ၽေႃၶႂ်ႈ။ ၶဝ်ၽၢင်ႉတူလ်း “ပလႃႉ” တူဝ်ၵၢၼ်ၸူတ်းၼွၼ်းယူႇတွႆႈတူၼ်ႈ မၢၵ်ႇၵိင်း။ ႁႆႇ တင်း တီႈမေႃပၢၼ်းယၢင်ၶဝ်ၵျိတ်းၵၢၼ် ႁူၵ်းသိပ်းထတ်း။ “ပလႃႉ” ပိၼ်မႃႇပွႆႉ ဝၢင်းႁေႃတူဝ်ၸိုင်ႈ။ မႃလူင် ပလႃႉ ၵိုင်ႉၵၢင်ႉလုၵ်ႉၸုၼ်ႇလိၼ်ႈယၢပ်ႈ ယၢပ်ႈလူင်

မႃးလူး မေႃပၢၼ်းယၢင်သွင်ႁေႃႉ။ ၵႆႈလိူဝ်းၼၼ်ႉႁေႃႈ တူၵ်းလွၵ်းသေ လႅၼ်ႈပႆး ၽိူင်ႉယူင်ႉၽၢင်ႉယၢင်ႉ။ ႁူလ်းႁႆး မၢလမ်းၵျၢၸူပ်းၸဝ်ၵမ်ႇလွႆး။ မီးငူးႁဝ်ႇတူဝ် ၸိူင်ႈ ၵၼ်ယၢဝ်းၶူၵ်းထတ်းၼၼ်ႉ လမ်းတွတ်ႇမၢၸလႈ မၢလင်ႇ လႅၼ်ႈပႆးမႃး ႁွလ်း။ မေႃပၢၼ်းယၢင်ႁေႃႉလိုဝ်ႈဝႃႈ မွင်ႇဝိၼ်း[4]ၼၼ်ႉလင်ႇ လႅၼ်ႈၵႂႃႇလူးငူး ႁဝ်ႇ။ မၼ်းသမ်းယႃႈၵတ်ႉငူးဝႆႉ။ သမ်ႉမီးလွၵ်းႁတ်းလွၵ်းၵျၢၼ်။ ပေႃးႁၼ်ငူးၼႆ မၼ်းၼွႆႈမီၼ်တေႃႇပိူၼ်ႈ လွင်ႈဝႃႈယႃႈငူးမၼ်းၵတ်ႉ၊ လွင်ႈဝႃႈ မၼ်းႁတ်းၵျၢၼ်။ ၼွႆးႁႂ်းငူးတင်းလၢႆ ႁွင်ႉငူးႁဝ်ႇၼႆႉ ယမ်သေပိူၼ်ႈ။ ပေႃးတေတေႃႇသူႈပိူၼ်ႈ ႁေႃႈ ၵမ်ႇသုတ်ႈၵမ်ႇၶူၼ်သေပွၵ်ႈလူင်။ မွင်ႇဝိၼ်း လႅပ်းၵၢဝ် ၵျၢင်ငူးႁဝ်ႇသေ ၽတ်ႉသွႆႇလိၼ် ပုပ်ႉပုပ်ႉပၢပ်ႉပၢပ်ႉ ပီၼ်လၢႆႁမ်း။ ၶူဝ်ငူးပေႃး ယွႆႈႁူႇ။ မွင်ႇဝိၼ်း မိူဝ်းယႅမ်ႈတူလ်း ငဝ်ႈတူၼ်ႈမၢၵ်ႇၵိၼ်း။ လီႉၶေၶူးလူးလိၼ်ၵၼ်ၸိူင်ႈသေ လၢတ်ႈဝႃႈ

“ၼႆႉတေလႆႈပီၼ်ၶူးငူးယူႇၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ႁမ်းၸိူင်ႈ ငူးထိုင်ႈတူဝ်ၸိူင်ႈ တေၵွၵ်ႇမႃးၵျၢ ႁေႃႉသေႈမၼ်းယဝ်ႉ။”

မွင်ႇဝိၼ်း လွၵ်းယိုၼ်းလွၵ်းယၢဝ်း ၼင်ႈပႂ်ႉတီႈၶူးၼၼ်ႉ။ လႂ်ႈပႂ်ႉသၢဝ်းမီႉ ၼိတ်ႉ။ ငူးႁဝ်ႇတူဝ်ၸိူင်ႈ ၵွၵ်ႇမႃးထိုင်ႈ။ မွင်ႇဝိၼ်းလႅပ်းၵၢဝ်ဝႆးတၢၼ်ႇၾႃႉမိူပ်ႈ သေ ၵၢဝ်တၢႆပိတ်ႈ မိူၼ်မိူဝ်ႈႁဵဝ်ႈ။ ၸမ်းတၢႆတၢင် လိူဝ်းၵၢၼ်းပွႆႉႁူလွႆႈမၼ်းၼၼ်ႉ ႁေႃႈ လင်ႇလၢင်းထူလ်ႈလွၵ်းလီလီ။ ၵွၼ်ႁၼ်ယွၼ်းသူးဝႃႈ ၼွႆႈၶူးၼႆႉ ယႃႇၶွႆႈမီး ငူးထိုင်ႈယဝ်ႉၼႆ။ ႁူလ်းႁႆး ၼွႆႈၸၢဝ်းတၢင်းသွင်ဝၼ်း လုၵ်ႉၼွႆႈၶူးငဝ်ႈတူၼ်ႈ မၢၵ်ႇၵိၼ်းၼၼ်ႉ ၵွၵ်ႇမႃးထိုင်ႈ ငူးသီႇတူဝ်။ သၢမ်တူဝ်ၸတႉ လႃးၽီမိူဝ်း မွင်ႇ ဝိၼ်း။ တူဝ်ၸိူင်ႈၸတႉ လႃးၸမ်းတၢႆတၢင်ႁေႃႉၸိူင်ႈ ၵၢဝ်ၽေႃႉယၢဝ်း ၽၼ်းၸၢတ်ႇ ပီၼ်သွင်ပွတ်း။ မၼ်းၵၢင်ႈငေတေၽၼ်း ႁွၵ်းၶူဝ်ငူး။ ပွတ်းၵၼ်ပႆး ႁွၵ်း ၶူဝ်ၼၼ်ႉသမ်ႉ ထူထီထေႃၸထ ၸဝ်ႈႁူႇၼွႆးၶူး။ သူႉလၼ်ႇတီႇမႂ်ႈလွႆ ႁူဝ် ငူးတူဝ်ၼၼ်ႉၵွၵ်ႇမႃးမိုၼ်း။ မေႃပၢၼ်းယၢင်မၢၼ်ႊ၊ ၸမ်းတၢႆတၢင်တႂ်းၸဝ် လႂ်ႈ မႂ်ႊၶေဝႃႈ ငူးတူဝ်ၼၼ်ႉ တၵ်းတေတၢႆယူႇၼွႆးၶူးၼၼ်ႉ။ တေၵမ်ႇၵွၵ်ႇမႃးလႂ်ႈ ၼႆယဝ်ႉ။

ဝႂ်ႊၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၽၢင်ႉဝႆႉတႃႇသေႇ။ လုၵ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇမၼ်း

[4] မောင်ဝင်း

သွင်ၵေႃႉၼႆႉၵေႃႈ ၵမ်ႇပၼ်ၽေႃတ်ႇသိုဝ်ႈၼႄႈတွႆႈတႃႇသေပွၵ်ႈယဝ်ႉ။ မၢင်ႊၸမ်း ဝူၼ်ႉလႃး ၵၼ်ငူးလမ်းၵြႃသၵ်းၼၼ်ႉ ၵမ်ႇလွႆႈမႃ ပဵၼ်လုၵ်ႈယိင်းမၼ်းလိုင် တေပဵၼ်ၶြိုဝ်ၼႆသေ ၼွၼ်းၵမ်ႇလပ်းလႆႈ။ မိူဝ်ႈႁူးပွၵ်ႈ တၢမ်တူဝ်သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶြႆႈလုၵ်ႈယိင်းမၼ်း လႅၼ်ႈတွႆႈတူၼ်ႈမၢၵ်ႇၵိူင်းလူင်လိူဝ်းၼၼ်ႉမႃး။ မၢင်ႊပွၵ်ႈ ၵေႃႈ ဝူၼ်ႉလႃးဝႃႈ ႁွပ်ႈသင် မိူဝ်ႈမႃႇယႃႇရီႇ ၸလႈ ၵိင်ႇၼရီႇ လႅၼ်ႈတွႆႈတူၼ်ႈ မၢၵ်ႇၵိူင်းလူင်ၼၼ်ႉ ငူးလိူဝ်းၼၼ်ႉ ၵမ်ႇၵွၵ်ႇမႃးလႃႇ ၼႆႁွၼ်ႇ။ တေႃႈၼင်ႇ ငူးလိူဝ်းၼၼ်ႉ ယင်းၵမ်ႇၶြၢၶြတ်းၶၼ်တေႃႇလုၵ်ႈယိင်းမၼ်း။ သူႉလၼ်ႇတီႇ လွႆႉၶြႆႈႁူဝ်ႇၽဵဝ်ႈ ၵႃးပဵၼ်ငူး လိူဝ်းမီးၼွႆးဝၢင်းၶြႃ။ ၼႆႉလွင်ႇမီးလွင်ႈၽဵင်ႇပိင်း ယူႇၶြိုဝ်။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၼႂ်းလွႆႇထိုင်ၵေႃႉသေႈမၼ်း မိူဝ်ႈလီၵ်ႉၼၼ်ႉ။ ၸဝ်ၸတႃႉ တေမီးတိုဝ်ႉတၢင်း တႃႇတူလႆးလူလုမ်းလႃးပူၵ်းပွင် လုၵ်ႈလၢင်းၸဝ်လႆႈ လီလီ တီႈၵမ်ႇမီး တူဝ်ထူတူဝ်ၵၢၼ်း လိူဝ်းမီးႁွင်ႉမီးၶြၼ်ႇၼၼ်ႉ။ မၢင်ႊၵမ်းၵေႃႈ လီၵ်ႈၸဝ်ၼင်ႇၵဝ်ႇ။

***

ပွႆးသွၼ်းၼမ်ႉ။ ပွႆးသၢင်းၵၢၼ်ႇ။ ပွႆးပီးမႂ်ႇလိူၼ်ၵြႃႈ။ ပွႆးၵၼ်ႁူၼ်း တင်းလၢႆသူင်သိုဝ်း။ ပဵၼ်ပွႆးလၢမ်းလူင် ၵၼ်ၸုႆႈၶြၢပ်ႇၵၢၼ်ၸုၼ်တင်းလၢႆ မွင်း တွႆးဝႆႉၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ လိုဝ်းၵၼ်လႆႈၶြိုဝ်ႉမွႆႈမႃး ႁွပ်ႈၼႄႈၸွင်ပုၼ်ႈၽွၼ်းၸဝ်ၼၼ်ႉ ၵၢၼ်းသုၵ်ႈသၢႆႇပဵတ်ႈ ၼွႆးၸၢဝ်းပွႆးလူင်ၼႆႉ။ ပွႆးၼႆႉၸတႃႇမိူဝ်ႈ ဝၼ်းတီႈ 13 လိူၼ်ၵေႃႇပရႅဝ်ႇ တၢမ်းၸမ်ႈ။ ပေႃးၵဝ်ပၵ်းပီး[5] မၢၼ်ႊဝႃႈၸတႃႉ ပီးမိူင်း ၁၃၂၂ သုတ်းသိင်ႈႁူႇယဝ်ႉ။ ပွႆးၼႆႉတေၶြိုင်သၢမ်ဝၼ်း။ ၼွႆးလိူၼ်ၵေႃႇပရႅဝ်ႇ သွၼ်း ၼမ်ႉ တေၸတႃႇဝၼ်းလွႆ ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇႁူင်ဝႆႉတႃႇသေႇ။ ၵၼ် ၶြတ်းၶြႆႈတိုဝ်းယုင်ႈယၢင်ႈၼၼ်ႉ ပေႃးၵဝ်ပၵ်းပီး သႃသၼႃပုတ်ထ ဝႃႈၸတႃႉ ၵမ်ႇလွႆႈ ပီးမိူင်း ၁၃၂၂ ။ ပဵၼ် ပီးမိူင်း ၂၉၀၉ ယဝ်ႉ။

လဝ်ႈၽြႃႉမၢၼ်ႊၸဝ် ၵဝ်ပီးမိူင်းသႃသၼႃ လိူၵ်ႈလၢႆႊမၵ်းမၼ်ႈပဵၼ် ပီးမိူင်းမၢၼ်ႊၸဝ်မႃးၼေႃၼေႃၸလႈ လင်ႇယုင်ႈယၢင်ႈႁူႇလိူင်ႉၼႆႉ။ ၵိူဝ်ႇလိူလ်ႈ ပွႆး သွၼ်းၼမ်ႉၼႆႉ မီးတၢင်းယုမ်ႇယမ် ၵၼ်ၵမ်ႇလပ်းႁၼ်တင်း ၼေႃႈသင်ႇသွၼ် ပုတ်ထလဝ်ႈ။ ပေႃးထိုင်ၸၢဝ်းသွၼ်းၼမ်ႉသၢင်းၵၢၼ်ႇ ၸုၼ်ၵိၼ်း ၵေႃႉပဵၼ်

[5] ပၵ်းယိမ်ႈဝၼ်း၊ ပၵ်ၸတိၼ

ၸဝ်ႈၽႃႈလူင် မိူင်းၼူင်းၽီ လႆႈလူင်းမႃးထိုင် မိူင်းႁူၺ်းၼူင်းၵၢင်သေ လၢႆးပၼ် ပီႊမိူင်း ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ပဵၼ်တၢင်းယုမ်ႇယမ် ၸၢဝ်းၶိူၼ်ႇတူႇၼၼ်။ ၼုၼ်ၵိၼ်း မႃးယူႇသဝ်းတီႈမိူင်းႁူၺ်းသၢမ်ဝၼ်း။ ၸူဝ်ႈၵႃႈ ၼုၼ်ၵိၼ်း ပႆႇပွၵ်ႈဝၢႆႇသၢႆႇမိူဝ်း မိူင်းၽီၼၼ်ႉ ႁူၺ်းတင်းလၢႆ ၵေႃႉတၢင်းပွႆးၵေႃႉတၢင်းလၢမ်းသေ ယွၼ်ႈယေႃးႁိုင်ႇမုၼ် ၼုၼ်ၵိၼ်း ဝႃႈၼႆႉ။

မိူဝ်ႈဝၼ်းတီႈ 13 လိူၼ်ၵေႃႇပရလ်ႇ တၢမ်းၼမ်ႈၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ၊ သူႉလၼ်ႇတီႇ လႄႈ ၽူႈယႂ်ႇႁူၺ်းလူင် ၼေႃႈမၢၼ်ႈတၢမိူင်းၼဝ် လႆႈႁူႇဝတ်ႉဝႃး ၽေႃသိူဝ်ႇသေ ပွႆႉၵႃပ်ႉၼၢဝ်းၵၼ်ၼုၼ်ၵိၼ်း တေလူင်းမႃးၼၼ်ႉ။ မီးလုမ်းတွႆႇ တိုၼ်ႈသၢမ်လုမ်း တွႆႇတိုၼ်ႈၸူမ်ႈၵၼ်။ လုမ်းၼိူင်ႈတင်းလုမ်းၼိူင်ႈၵေႃႈ ၵမ်ႇၸဝ်ႈ ၵၼ်သေၵိတ်း။ မိူဝ်ႈၵၢင်ၼမ်ႈ 9 မူင်းပၢႆ 40 မိၼိတ်ႉၼၼ်ႉ သႅင်ႁွင်ႈတင်ႈ၊ သႅင်ႁွၵ်းၼွႆ၊ သႅင်ၵိုင်ႇ မေးၼၼ်ႈလွတ်ႇတူဝ်ႈမိူင်း ၼွႆႈႁူးၵေႃႉႁူးႁူၺ်း ၽႃၵ်ႉ ၸူႉထိုင် ၼၢဝ်းယၢမ်းၼုၼ်ၵိၼ်းလူင်းမႃးၼၼ်ႉ။ တႄႉယၢမ်းၼၼ်ႉ ၵွၼ်ၵၼ်တွႆႇ တိုၼ်ႈမူၼ်းလွႆပၼ် ၸဝ်ႈၼၵ်ႉလူင် ၼုၼ်ၵိၼ်း ၼိုင်သွင်ၸူဝ်ႈမူင်း။ ၵွၼ်တၢင်း သုတ်း ၵႂ်ႇတိုၼ်ႈသႅင်မူၼ်းၽိုင်ႈမၢၼ်း ၼႂ်းၵၢင်ႈၼႂ်းၵႂၢ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ။ ပေႃးယဝ်ႉ သိုပ်ႇတၢင်းၵႃႈတၢင်းဝိၼ် လႄႈ သႅင်မူၼ်းၽိုင်ႈတႃး။ ပလိၵ်ႈၼိၼ်းႁူဝ်လႅင် မိူင်း သီႇပေႃႉၼဝ် လိူဝ်းသမ်းလၢႆးဝႆႉၼၼ်ႉ ၵႂ်ႇႁွင်ႉၵႂ်ႇမွင်း ၵႃႈလၢႆးလိဝ်းၶေ တင်း လၢႆ။

ပွႆးသွၼ်းၼမ်ႉသၢမ်ဝၼ်းၼႆႉ ၵမ်ႇမိူၼ်ပွႆးလၢမ်းတၢင်ႇၵၼ်။ ၸဵမ် မိူဝ်ႈပီႊလင်ႇၵျၢၽဵဝ်မႃးတီႈမိူင်းၼႆႉၼၼ်ႉ ယၢမ်ႈႁူပ်ႉယၢမ်ႈၵၼ် ပွႆးသွၼ်းၼမ်ႉ မႃးယူႇ။ ၼႂ်းၼၢဝ်းပွႆးသွၼ်းၼမ်ႉၼႆႉ ၼႂ်ႈႁူတ်းၼမ်ႉတေႃႇၵေႃႉလွႆၵေႃႈလႆႈ။ ၵမ်ႇ လူဝ်ႇလိူၵ်ႈၵွင်ႈလိူၵ်ႈတီႈ။ ႁူလ်းၵႃႈ တေၵမ်လႆႈႁူတ်း ၸဝ်ႈသင်ႇၼၢႇၼဝ်။ ၸဵမ်မိူဝ်ႈၵၢင်ၼႂ်ဝၼ်းတီႈၼိူင်ႈ ၸဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ၵွၼ်မေးမၼ်း၊ လုၵ်ႈယိင်းမၼ်း သွင်ၵေႃႉ၊ ပႃးၸဵမ်မူလ်း တၢင်ႇၼိူဝ်ၵႃးမႃးသီးတီးလူင်သေ ၼပ်းႁူႇလႄႈ ၶိူၼ်း ပီႈ ၼွင်ႉၼွင်ႉပီႈၼဝ်။ ၼိူဝ်ၵႃးၵေႃႈပႃး ၼမ်ႉတၢမ်ႇပုင်းလွႆပုင်းၼၼ်ႉ။ ၵိုင်ႉၵၢင်ႉ ၼဝ်ႈၶိူၼ်းသေ ႁူႇတွင်ႈႁူႇႁူတ်းၼမ်ႉ။ သမ်ႉမိၼ်ႈ ၼၢဝ်းၵၼ်ၽဵင်ႇၵေႃႈ ၵမ်ႇ ထၢင်ႇၵမ်ႇမွင်းဝႆႉၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈႁူတ်းလိူင်ႉၼၼ်ၼၼ်ႉ ၵမ်ႇလူဝ်ႇလိူၵ်ႈၼၢဝ်း ယၢမ်း၊ ၸူဝ်ႈၼူပ်ႇႁူၺ်း၊ ၵွင်ႈတီႈ လႄႈ ၼူဝ်းၼုင်ႈတၢင်းမႄးၼဝ်သႄႈ။ ၽႃႈ

လဝ်ႈၶိူၼ်းၼဝ်ၵေႃႈ ၶိုၼ်းၶူတ်းၸမ်ႉတေႃႇၵၼ်ၸလႈ လီမူၼ်ႉသိူဝ်းတေႉ။ တင်း သိူဝ်ႈၼူဝ်း ယမ်းၸမ်ႉပူပ်ႉပူပ်ႉပၢပ်ႉပၢပ်ႉ လုမ်းလဝ်ႈၵျူႇသိၼ်ႇၼဝ် ၼဝ်ႈၶိူၼ်းၸိူင်ႈ ၵွၵ်ႇ ၶိူၼ်းၸိူင်ႈသေ ၸလႇၵျႃၶူတ်းၸမ်ႉၵၼ်။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၸွႆႈဝီင်းသီႇပေႃႉ ၼဝ်ၵေႃႈ ယိပ်းတင်းယူးသိတ်း ၵၼ်ၵဝ်မႆႉၵူင်ၶျိတ်းဝႆႉၸၼ်ႉ သိတ်းတေႃႇ ၵူၼ်းၵျူႇၵူၼ်းမႃးၸိူဝ်တၢင်း။ ၶိမ်းၶိူၼ်းၶိမ်းယေး ၶူပ်ႈတွမ်ႉၵၼ်သေ ၵၢ ◌ႆႇသၢင်ႇ ၼၢမ်းယဝ်ႉ ၵဝ်တၢင်းၵႃႈတၢင်းၿၼ် မူၼ်ႉလွႆပၼ် ၵူၼ်းတင်းလႆႈ။ ၶူတ်းၸမ်ႉ တေႃႇၵၼ် မူၼ်ႉမူၼ်ႉသိူဝ်းသိူဝ်း။

မိူဝ်ႈပွၵ်ႈဝႆႇသႆႇမိူဝ်းထိုင် ၶျေႃမွႆႇၶိုၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇတၼ်းပုတ်ႈလႆႉ သိူဝ်ႈၼူဝ်းယမ်းၸမ်ႉ။ မီးၼၵ်ႇတင်းၸမ်ၽဝ်ဝႆႉၸလႈ လႆႈၶူတ်းၸမ်ႉ လီၼ်ႈ မူၼ်ႉတေႃႇၵၼ်။ ၵွၼ်တၢင်းသုတ်း လုၵ်ႈၶျၼ်းလၼ်ႉလွမ် လိူဝ်းမိူဝ်းမႃး ၼၢဝ်း လိုဝ်ႈၶျၼ်း ၵၼ်ၶျိင်းၵႃးသၢမ်လမ်း ၽဝ်မႃးတႃႇလီၼ်ႈၸမ်ႉ။ ယွၼ်းၼေႃႈ ဝၢင်းတီႈလဝ်ႈၽႄႈလူင် တႃႇမူၼ်ႉလွႆၸေ တီႈပၢင်ႇယိူဝ်ႈယႃႈ ၸႄႈၶျေႃမွႆႇ တင်း ၽဝ်င်းၵူၢမ်း တၢမ်တူဝ်ၼဝ်တိၼ်ႇတိမ်ႈဝႆႉ။ ၽဝ်င်းၼဝ်ၸႆႉ ပႃးၼေႃႈၵူၢမ်း ၵၼ်ယွၼ်း သူး တႃႇပီႉမွႆႇလိူၼ်ၶျႃႈၸလႈသင်၊ တႃႇမုင်ႉၶျေႃၶိူၼ်း လဝ်ႈၽႄႈလူင်ၸလႈသင်၊ တႃႇမၢၼ်ႈမိူင်းၸလႈသင်ၸၼ်ႉယဝ်ႉ။ ပေႃးမူၼ်ႉလွႆယဝ်ႉ ၵွၼ်ၵၼ်ၶူတ်းၸမ်ႉ မူၼ်ႉမူၼ်ႉသိူဝ်းသိူဝ်း။ လၢၼ်ယိင်း လဝ်ႈၵျူႇသိၼ်ႇ လိူဝ်းၶျၢမ်ႉၶျတ်းၸၼ်ႉ လမ်းၶူတ်းၸမ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ တေႃႇထိုင်ၸွႆးၶျေႃ။ လဝ်ႈၵျူႇသိၼ်ႇသမ်ႉ ယူႇ ၸိူဝ်လၢၼ်းသေ ၵဝ်ပုင်းၸမ်ႉလူင် လေႃႇသွႆႇၸိူဝ်လၢၼ်ယိင်းမၼ်း လိူဝ်းၵၢင်ႈ ၼဝ်ႈၸွႆးၶျေႃၸၼ်ႉ။ ၸႆႉၸလႈ လၢၼ်ယိင်းလိူဝ်းၸၼ်ႉၵေႃႈ တေၶႆႈလႃႉၵေႃႈ ၵမ်ႇပိၼ်။ ၵွၼ်ၵၼ်ၼူဝ်သေ ၵမ်ႇပိၼ်ၼဝ်ႈၸွႆးၶျေႃ။ ၼႃးၶျၢပ်ႇၵၢၼ်ၼုၼ် ၸွႆး ၶျေႃၼဝ်ၵေႃႈ ၸုင်ႈၼူဝ်းယမ်းပူပ်ႉပူပ်ႉသေ လိၼ်ႉလူလႃႇၵႃႉပီးၸွင်ႉတင်းလႆႈ လိူဝ်းၽဝ်မႃး ၸွႆးဝၢင်းၶျေႃ။

ပွႆးသွၼ်းၸမ်ႉၸႆႉၶိူင်ပိၼ်သၢမ်ဝၼ်း။ ႁွပ်ႈလႆႈလီၼ်ႈၸမ်ႉတေႃႇၵူၼ်း ၶိူၼ်းလီဝ်ၸင်ႇၵၼ်၊ ၶိမ်းၶိူၼ်းၶိမ်းယေးၵၼ် ၵမ်ႇၵႃး ၸလႇၶူတ်းၸမ်ႉတေႃႇ ထိုင်မၢၼ်ႈတွႆႈၸေႃႈၸိူဝ်ၸလႈ တိူဝ်းမိုတ်ႈၵိုဝ်းလမ်လွႆၵၼ်မႃး။ တူဝ်ၼိင်းၶျဝ်း ယမ်းၸမ်ႉၵေႃႈလီ၊ ၶိူၼ်းၶျဝ်းပိၼ်ၸမ်ႉပိၼ်ၸွင်ၵျူႇၵေႃႈလီ ၵမ်ႇမေၼ်ႈလႃႉ တေႃႇၵၼ်။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇလုၵ်ႈၵီးၼဝ်ၸတႉ တေႃႇပေႃးပွႆးသွၼ်းၸမ်ႉယဝ်ႉၵျူႇ

ၵေႃႈ သိုပ်ႇႁူတ်းၶမ်ႉတေႃႇၵၼ် ႁိုင်ထႅင်ႈၸႃႈႁူၵ်းလီတ်းဝၼ်းႁွၼ်ႉ။

မိူဝ်ႈလႂ်ထၢမ်ဝႃႈ ႁွပ်ႈသင်ႁူတ်းၶမ်ႉၵၼ်လႄႈၼႆ ၵမ်ႇတွၼ်ႉ လႆႈၶႃႈတွပ်ႇ ၼွႆႈသူႉလၼ်ႇတီႇ ပေႃးၺႃၼ်ႉလႄႈ။ မၢင်းၵေႃႉတွပ်ႇဝႃႈ

“ၺဝ်းမႃး ၺပ်ႉတွၼ်ႈ ၼွႆႈၽူၼ်မႃးလဝ်ႉလဝ်ႉ။ ပေႃးမႃးၵေႃႈၼွႆႈမႃး ၶမ်ၶမ် ၼွႆႈပေႃးၵုမ်ႇထူၼ်ႈၼႆၵႂႃႈ”

မၢင်းလိူဝ်းသမ်ႉဝႃႈ

“သုၵ်ႈလၢင်ႉပိတ်ႈ မိူဝ်ႈၶၢဝ်းပီးမႂ်ႇ”

မီးထႅင်ႈ

“လႆႈသုၵ်ႈသႂ်ႇပိတ်ႈ ၵၢၼ်ၵမ်ႇလီ လိူဝ်းလႆႈၶိတ်းပူၼ်ႉမႃး တင်းပီး ၶၼ်ႉ။ ပေႃးၶၼ် လင်ႇတေမူတ်းသႂ်ဝႆႉ မိူဝ်ႈပီးမႂ်ႇ”

သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ မီးၶႃႈတွပ်ႇၺင်းမၼ်း။

“ၶၢဝ်းၼႆႉမႆႈတေႉတေႉ။ ပေႃးၶၼ် ႁူတ်းၶမ်ႉတေႃႇၵၼ်ၵေႃႈ ၵတ်း ယဵၼ်ၵႂႃႇၵမ်ႇလႆႈၶၼ်ႇ”

ပေႃးဝႃႈ တင်းၸႂ်တင်းႁိူၼ်းၶလႈသင်၊ ၽိူၼ်တင်ႇၶလႈသင်၊ ၽၢၵ်ႈ သိူဝ်ႇပိၼ်ႉၶလႈသင်၊ ၶူဝ်းၶူင်ႈတၢင်းမႂ်းၶလႈသင် ၼိုင်ႈၼွႆႇၵႂႃႇယဝ်ႉလင်ႇ သူႉ လၼ်ႇတီႇ ၶင်ႈတီႈၽိူၼ်သေ ၵၢင်ႈတိမ်ႈလိၵ်ႈလူး ပီႈၶွင်ႉမိူင်းၵေႃးသတြီး ယႂ်းၶဝ်။ ၶႂ်ႈတိမ်ႈၶႂ်းၶေ လွင်ႈပွႆးသွၼ်းၶမ်ႉ ၵၼ်သူႉလၼ်ႇတီႇ ထုၵ်ႇလႆႈ ၶႄႇၶၼ်ႉ။ ၶတ်းလႆႈတိမ်ႈတူလ်းလႂ်ပွၵ်ႈယဝ်ႉလင်ႇပွင်ႇလႆႈ။ ၶိတ်းႁိုဝ်ၵေႃႈ ၶဝ် တေၵမ်ႇႁူႉပွင်ႇလႆႈ ၽိူင်ႈထုင်းၵၼ်ၼႆႉ။ ပေႃးတေၵဝ်ၶမ်ႉလေႃႇသႂ်ႇၶိူဝ် တူဝ်ၶိင်းၶဝ်လိုင် ၶဝ်တေပိၼ်ႁိုဝ်ၵႂႃႇ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶႂ်ႈယုမ်ႉၶႂ်ႈၶူဝ်မႃးၵမ်း လိူဝ်။

❖

သိပ်းသွင်

လုၵ်ႉတီႈၼိူဝ်ၶွင်ႈၼွၼ်း မုင်ႈတူလ်းၵူ, လႆႈႁၼ်ၼူၼ်တၢင်း ႁၼ် ၶဝ်ႈမႃးလူးတီႈႁဵတ်းမႆႉ။ ယူဝ်ႇၵႃးသေလမ်းလမ်းတေမႃးသူင်ႉ ၸဝ်ႈၵျူႉသိၼ်ႉၶိုဝ်၊ တေမႃးမွၵ်ႇၶၢဝ်ႇငၢဝ်း ၸဝ်ႈၵျူႉသိၼ်ႉၶိုဝ်။ သူႉၸၼ်ႉတီႉလွမ်မုင်ႈမွင်းဝႆႉ တႃႇ သေႇ။ ၵူလ်းၵႃး တေႃႉငတႉလႆႈႁၼ် လိၼ်ထိပ်ႇပုင်ႈၽၢတ်ႈၵူႇၼၼ်ႉ၊ မၢဝၢင်ႇ ၸႃးတူဝ်ၼိူင်ႈ တင်း ၽႃင်ယိမ်ႈၵွင်ႈတီႈမီးၶွႆးႁဵၼ်းမၼ်းၼၼ်ႉႁွလ်း။ သူႉၸၼ်ႉ တီႇ ၶုၵ်းၸွႆႈလႆႈ ၵၢမ်းႁၼ်ၸဝ်ႈၵျူႉသိၼ်ႉ လၢတ်ႈလူလ်ႈႁဵၼ်းမၼ်းၼၼ်ႉ။ မၼ်း လၢတ်ႈ ၶွပ်ႈၸွႆႈထိုင် သိုၵ်းၵမ်ႇၽႃ, ၵမ်းသွင် ႁွပ်ႈယႃႉပိတ်ႈႁဵၼ်းမၼ်းၵဝ်ႇၼၼ်ႉ ၶွႆႈလူႉပင်းၵူႇသိၼ်ႈ ၼႆဝႃႈ။ ၸဝ်ႈၵျူႉသိၼ်ႇ ႁၼ်ႇလႆႈၸႂ် ႁဵၼ်းမၼ်းၵဝ်ႇၼၼ်ႉ သေႁိတ်း။ တႃႇတေလႆႈယူႇသဝ်း တီႈႁဵၼ်းမၼ်းၵဝ်ႇၼၼ်ႉၵေႃႈ ၸၢၼ်ႈမိူဝ်ႇၼႃႇ ဝႃႈ။ ႁဵၵဝ်ႇလင်ၼၼ်ႉ တေပိၼ်ၶိုဝ်မီးၶိုဝ်ၼႆ သူႉၸၼ်ႉတီႇ ပူၼ်ႉတူလ်း တႃႇ သေႇ။ ၼိပ်းၵျၢင်းႁဵၼ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ ႁၼ်ႇၵိုတ်းဝႆႉသေၼိပ်း။ ၵူလ်းၵႃး ပေႃးတူလ်း ပိုၼ်ႉႁဵၼ်းၵုတ်ႇ ႁၼ်ၵိုတ်းဝႆႉၼၼ်ႉၵေႃႈ ၸၢင်းလၢမ်းၶၢတ်ႈလႆႈယူႇ။ ၸဝ်ႈပႃႈ ၵျိူးၽယႃးၵေႃႈမိူၼ်ၼေ တၢင်းၼႂ်းႁဵၼ်းမၼ်း ပိၼ်ၶိုဝ်မီးၶိုဝ်။ ႁဵၼ်းမၼ်းလူင်ၼၼ်ႉ ၵူၢင်ႈၶၢင်သေတႃႉ ႁၼ်ႇပေႃးလႆႈငဝ်းလိၼ်းၵႃးၶိုဝ်။ ၶွင်ႈၸွင်ႉၼႆၵေႃႈ ႁၼ်ႇၵၢင်ႈ ဝႆႉၽၢႆသင်။ ၵွင်ႈတီႈသုၼ်ႇလိဝ်ၼႆၵေႃႈ ႁၼ်ႇမီး။ လွတ်ႇၼမ်ႉၵေႃႈ ႁၼ်ႇပႃး ၼႆဝႃႈ။ ၸဝ်ႈပူ, ၸဝ်ႈၵျူႉသိၼ်ႉၶဝ် ယၢမ်ႈၵူႇယူႇသဝ်း ၵျၼ်းလိၵ်ႈတီႈ ႁဵၼ်းမၼ်း လူင် ရတၼႃႇပူင်ႇမၢၼ်းတလေး ဝိင်းလိူဝ်ႇမႃး။ ဝႃးသေ မၼ်းပွၵ်ႈမႃးယဝ်ႉ ၸင်ႇမႃးၵေႃႇသၢင်ႈႁဵၼ်းမၼ်းလူင်ၼၼ်ႉ။

လိုဝ်ႈလဝ်ႈပူႇ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇၶဝ် ပဵၼ် လဝ်ႈၶုၼ်သႅင်။ လႆႈယူႇသဝ်း ၼႂ်းၾႃၶမ်းဝဵင်းလိူဝ်ႇသေ ယႂ်ႇပဵၼ်ၵူၼ်းမႃးၵႃႈၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈ 1882 လဝ်ႈ ၾႃႉမၢၼ်ႈ တီႈပေႃးမိၼ်း ၸွႆႈလမ်သႆႈၵမ်ႇတေႃႇမၼ်းလႄႈ လႆႈသွင်ႉပၢႆႊၵႃႈယူႇ တႃႇႁုင်ႈ ဢၼ်မီးတွၼ်ႈဢင်းၵိတ်ႉၶဝ်။ မိူဝ်ႈယူႇတီႈတႃႇႁုင်ႈ ထၢင်ႇထိူမ်လုၵ်ႈ ၼွင်ႈမၼ်းသွင်ၵေႃႉ ဢၢင်ႈၼိုင်ပွင်ၸႃႈတႃႇမၼ်းၼႆလႄႈ လင်ႇယိုဝ်းတႃႇပိတ်ႈ တင်းသွင်ၵေႃႉ။ မၼ်းပဵၼ်လဝ်ႈၾႃႉၵေႃႉၼိုင်ႈလႄႈ ပေႃးဢၢၼ်ၾိုင်ႈမိူင်းတၼ်းဝႃႈ မီးသုၼ်ႇလႆႈ တႃႇယိုဝ်းတႃႇလႆႈသေတႃႉ ဢင်းၵိတ်ႉၶဝ်သမ်ႉ ၽိတ်းၾိုင်ႈမိူင်း ၶဝ်ႈသေ တၢင်ႇလုမ်းမၢပ်ႇမွႆႇ ပၼ်တူတ်ႈၸွႆႈတႃႇတိၼ်းသိုၼ်း။ လဝ်ႈၶုၼ်သႅင် တူၵ်းလွႆႈၵႃႉ။ ၵူၺ်းၵႃး ဢမ်ႇၸိုင်သင်ၵႃးၸိုဝ်ႉ။ ဢင်းၵိတ်ႉၶဝ်ဝႃႈ ပေႃးလဝ်ႈ ၶုၼ်သႅင် ၵွၵ်ႇၸွပ်ႇၸမ်ႉလႅၼ်းလိၼ်ဢင်းၵိတ်ႉၶဝ်ၼႆတႄႉ တေပွႆႇပၼ်သိုၼ်း ၼႆဝႃႈ။ ၼႆလႄႈ လဝ်ႈၶုၼ်သႅင် ပွၵ်ႈဝႆႉသႆႉမိူဝ်း မိူင်းသီႇပေႃႉ။ သိုၼ်းပူၵ်း တင်ႇဝဵင်းသီႇပေႃႉ ဢၼ်လူႉလိၵ်ႈႁွပ်ႇသိုၵ်းႁွပ်ႇသိူၵ်ႈ တႆးၸင်ႇၵၼ် တိုၵ်းၵၼ် ၽၼ်းၵၼ်ၸဵၼ်ႉ။ ဝႆးသေဢင်းၵိတ်ႉၶဝ် ယိုတ်းဢဝ်မိူင်းမၢၼ်ႈ 1886 မိူဝ်ႈ တတ်းၸွပ်ႇၸမ်ႉလႅၼ်းလိၼ် မိူင်းမၢၼ်ႈမိူင်းတႆးၼၼ်ႉ လဝ်ႈၶုၼ်သႅင် ၵူလွႆႈ ဢင်းၵိတ်ႉၶဝ်တင်းၼမ်။ ၼႂ်းၶၢဝ်းတၢင်းပီႊၼိုင်ႈၵွၺ်း လဝ်ႈၶုၼ်သႅင် ပဵၼ် လဝ်ႈၾႃႉတႆး ၵေႃႉႁပ်ႉၵူမုၼ်ၽိူင်းငဝ်း ၼၢင်းၾႃႉဝိတ်ႉတူဝ်းရီးယႃး ၵွၼ် တၢင်းသုတ်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၼႆလႄႈ ဢင်းၵိတ်ႉၶဝ် လူတ်းဝၢင်းပၼ် ယႃႉၸွႆႈ လႆႈလဝ်ႈၶုၼ်သႅင် ပၼ်ၸွၼ်ႉတႃႇသိပ်းပီး။ ၼွၵ်ႈသေၼၼ်ႉ မိူင်းၵွၼ်ႉသၢမ် မိူင်း ဢၼ်တိတ်းလပ်းဝႆႉ တင်းမိူင်းသီႇပေႃႉၼၼ်ႉ ယိုတ်ႈသွႆႇပၼ်ၼႂ်း ၸွပ်ႇ ၸမ်ႉလႅၼ်းလိၼ်မိူင်း သီႇပေႃႉ။ လဝ်ႈၶုၼ်သႅင် ယၢမ်ႈၵႂႃႇလႄႈ ဢိင်ႇၵလၼ်ႇ သွင်ပွၵ်ႈသေ လႆႈႁၼ်ၼႃႈလဝ်ႈ ၼၢင်းၾႃႉဝိတ်ႉတူဝ်းရီးယႃး။ လႆႈထုၵ်ႇတႅင်ႇ တႅင်ႈပဵၼ် ၽူႈတၢင်ႈၽွင်းၵိူဝ်းၵုမ်း တီႈမိူင်းမၢၼ်ႈ။ မိူဝ်ႈမၼ်းပႆႉၸွၼ်းၽႄး ၼၼ်ႉ ယင်းသွၼ်ႉမိၼ်ႈၵပ်ႉ ၶၢင်းမိူင်း ၸွင်လဝ်ႈမၢၼ်ႈ ၵေႃႉၼိုင်ႈလူး ႁွၼ်ႉ။[1] ပေႃးဝႃႈ လႆႈႁူႉ လၢၼ်မၼ်းၵေႃႉၼိုင်ႈ သွၼ်ႉမိၼ်ႈၵပ်ၶၢင်း မိူင်းၵေႃး

[1] ၵိုင်းႁိုဝ်းတႄႉတၢမ်ႈဝႃႈ ၶၢင်းမိူင်း တီႈပေႃးမိၼ်း။ ၵူၺ်းၵႃး ၶၢင်းမိူင်း တီႈပေႃး မိၼ်းၼၼ်ႉ မီးသၢမ်ၵေႃႉ - လူႉၸယေႃးၵျီး၊ လူႉၸယေႃးလၢတ်ႉ၊ လူႉၸယေႃးလေး။ ဝႆးသေ ဢင်းၵိတ်ႉၶဝ်ႈမိူင်းယဝ်ႉ လူႉၸယေႃးၵျီး ပႃးလွမ်း ၼမ်ႈၶဝ် သိၼ်ႉၽိဝ်ႉမေႃႉ သျိၼ်ႇ ၵႃႉတီႈ မျၢၵ်ႉ။ လူႉၸယေႃးလၢတ်ႉၵႄ လူႉၸယေႃးလေးတႄႉ ပႃးလွမ်း တီႈပေႃး

သတြီးယွႆး ၵေႃႉၸိူင်ႈသေ ယူႇသဝ်းဝႆႉတီႈ ၶေႃဝဵပ်ႇယၢင်ႇမိူင်းဝၼ်းတူၵ်းၼၼ်ႉ လဝ်ႈၸုၼ်သႅင် တေပဵၼ်ၸိုဝ်ဝႆႉဢမ်ႇၶူႉ။ လိၵ်ႈမိူဝ်ႈဝၼ်းဢၼ်ၽိူဝ်မႃးၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၼွပ်ႈလွႆထိုင် လဝ်ႈၵုင်ႇၵျူႇ လဝ်ႈၽႄႉၵေႃႉၵေႃႇသၢင်ႈ ၶေႃပၢၼ်မႂ်ႇ ၼၼ်ႉတေႉတေႉ။ လဝ်ႈၵုင်ႇၵျူႇၼၼ်ႉ ပဵၼ်လဝ်ႈၽႄႉၵေႃႉယၢမ်ႈႁူႇမိုၼ်ႈၸိုၼ်း တီႈၵိင်ႇႁလၼ်ႇသေ ပဵၼ်ႁူၼ်းၵေႃႉဢမ်ႇၶွၼ်ႈယူႇသဝ်းတီႈ ၶေႃၸမ်းလူင်ၼၼ်ႉ ၵေႃႉၸိူင်ႈယဝ်ႉ။

သူႉလၼ်ႇတီႇ လွမ်းလဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇသေ ယၢမ်ႈလႆႈၶလႇထိုင် ၶေႃလဝ်ႈ ၽႄႉၸႂ်းမိူင်းတႆး လႅလႅမိူင်း။ ပႃးလိၵ်ႈဢၼ်လိၵ်ႉဢၼ်ယွႆႇ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ လႆႈ လွႆၶေႃႁမ်ႈၽွင်ႈယူႇ။ ဢမ်ႇၶိုတ်းၶေႃမွႆႇ သီႇပေႉသေလင်။ ႁူလ်းႁႃး ၶေႃလင် ၸိူင်ႈၶတႉ ၶိုၵ်ႉဝႃႈၶိုၵ်ႉတေႉ။ ပဵၼ်ၶေႃၸုၼ်လူင် မိူင်းႁူမ်ႈတုမ်ႉလိုင်ႈတႆး မိူဝ်ႈပၢၼ်ဢၢင်းၵိတ်ႉ ဢၼ်မီးတီႈတူၼ်ႈတီး။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ မိူင်းတႆး ပဵၼ်မိူင်း ဢၼ်ထုၵ်ႇဢၢင်းၵိတ်ႉၶဝ် ၵိတ်ႇၶေၶေႃႉႁင်ႈဝႆႉသေ ဢမ်ႇၸူၼ်းလေႃးဝႆႉႁၼ် တင်းမိူင်းမၢၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈလိဝ်ၶတႉ ပဵၼ်ၶေႃၶျူၼ်းလူင်ပွင်လိုင်ႈဝႆႉသေ ႁူၼ်း ႁမ်ႈၼမ်ၶွင်ႉဝႃႈ ၵိင်ႇတေႃႇ[2]ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

လုၵ်ႉတီႈလၢၼ်းၵိူင်ႇတေႃႇ မုင်ႈတူလုၺ်းဝိင်းတူၼ်ႈတီး လႆႈႁၼ်တူၼ်ႈ တီးပဵၼ် ဝဵင်းသူၼ်မွၵ်ႇဝဵင်းၸိူင်ႈသေ မီးပႃးတူၼ်ႈမႆႉလူင်ၼိဝ်လမ်ႉ ၶလႈ လွႆ ႁိၼ်လွႆၽေႃတင်းၼမ်။ တူၼ်ႈလိူဝ်းဢၼ်လႆႈႁၼ်တီႈ ၶေႃလၶၢၼ်းသႂ်ႈၼၼ်ႉ ၵေႃႈ လႆႈႁၼ်တင်းၼမ်။ တၢင်ႇတီႈတၢင်ႇလိၼ်ႉၶတႉ ဢမ်ႇသူႈလႆႈႁၼ် တူၼ်ႈ လိူဝ်ႉၼင်ႇၼၼ်ႉ။ တီႈဝၢင်းၵိူင်ႇတေႃႇၵေႃႈ မီးတူၼ်ႈလိူဝ်ႉၼၼ်ႉ လွမ်ႉႁွပ်ႈဝႆႉ။ တၢင်ႉ သုင်တူၼ်ႈတီးမီး 5,000 ပေႃထတ်း။ ၽိုင်ႈၽႄႉၵေႈႁတ်းၼေႃႇ။ ၵိမ်ႈသူႉလၼ်ႇ တီႇပေႃးလႅင်ၼွင်ႇသွင်ႁွင်ဝႆႉ။ မိူဝ်ႈယူႇတီႈသီႇပေႉၶတႉ မၢင်းႁမ်းၼေႃႈမၼ်း ပေႃးၽိူၵ်ႇသၢၵ်ႇလၢၵ်ႇလူင်ဝႆႉ။

သူႉလၼ်ႇတီႇ လႆႈလွႆဝိင်းတူၼ်ႈတီး ဢၼ်ၶွႆႈငၢႆးမိူၼ်ဝိင်းတီႈလိူမ်

မိၼ်းႁူႇ မိူင်းႁႃးလႃး ရတၼၼေၵီရိ။ ႁွပ်ႈၼၼ်ႉ ဢၼ်လဝ်ႈၸုၼ်သႅင် သွၼ်ႉမိင်ႈၼၼ်ႉ ဢမ်ႇ လၢင်းပဵၼ်ပဵၼ်လႆႈ ၼၢင်းမိူင်း တီႇပေႃးမိၼ်း။ တေပဵၼ် ၼၢင်းမိူင်း မိၼ်းတူင်း မိၼ်း ႁွလ်း။

[2] ဢိမ်တော်

ယူးရူပ်ႉဝဵင်းၸိူင်ႈ။ ၽဵဝ်တူၼ်ႈတီးပွၵ်ႈလႂ်ၵေႃႈ ၵႆႉလူင်းၶလႈၸႂ်းၸွင်ႁႃႆးယႃႈ ၵၼ်မီးၸႂ်းလိၼ်ၼႄးလိၼ်မိူင်းယွင်ၷူလုၺ်ႈ။ မီးၽေႃႇဝၼ်းတူၵ်းတူၼ်ႈတီး။ ၵႆမွၵ်ႈ သႃမ်သိပ်းလၵ်း။ ထုင်ႉမိူင်းယွင်ၷူလုၺ်ႈၼႆႉ သဵဝ်ႈၵဝ်လႂ်သူႉလၼ်ႉတီႉလႆႈလီ ၶႃႈ။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ လဝ်ႈၾႃႉယွင်ၷူလုၺ်ႈပဵၼ် ၷူဝ်ပဝ်ႈ တဵၼ်းၽွင်းလႃဝ်းမိုဝ်း[3] ၶလႈ ယူႉသဝ်းတီႈတႃႈၵုင်ႈၵမ်ႈၸမ်။ ၷေႃတီႈယွင်ၷူလုၺ်ႈၶတႃႉ ပီႈၸွင်ႉလဝ်ႈၾႃႉ ၶဝ် လႆႈတူလႆးလူလုမ်းလႃးဝႆႉ။ ၵႃင်းသႃးၶဝ် လႆႈၵဝ်ပုၼ်ႈၽွၼ်းႁပ်ႉၸွၵ်ႈ တႃင်တူဝ်လဝ်ႈၾႃႉယွင်ၷူလုၺ်ႈ။ မီးပွၵ်ႈၸိူင်ႈ လဝ်ႈၷျူႈသဵင်ႈ ၸၼ်ႈပႃင်ႁုမ်တီႈ တူၼ်ႈတီးဝႆႉၶလႈ သူႉလၼ်ႉတီႉ ၸီႈၷူဝ်းလႃၵ်ႈသေ ၶလႈၸႂ်းၸွင်ႁႃႆးယႃႈ။ လွမ်းႁွင်ႉမိူင် ၵၼ်တေၶဝ်ႈၸႂ်းၸွင်ၸၼ်ႉ မွၵ်ႈၽုပ်ႉ ၵၼ်ႁူၼ်းမိူင်းဝၼ်း တူၵ်းၶဝ် ၵဝ်မႃးၸၼ်ႉ တိမ်ပိုၵ်းဝႆႉ။ ၼႆၶလႈ လႆႈၶပ်းၷူဝ်းလႃၵ်ႈယႃပ်ႇယႃပ်ႇ ယိုၼ်းယိုၼ်း။ ၸွင်ႁႃႆးယႃႈၼႆႉ တင်းယႃဝ်းမီးသႃဝ်းလၵ်း၊ တႃင်းႁႃင်ႈမီး သိပ်း သွင်လၵ်း။ ပဵၼ်ၸွင်တိုၼ်ႈ။ ၸမ်ႉၵေႃႈသုၺ်သဵင်ႁွင် မိုၼ်ၵဵဝ်ႈမိုၼ်လမ်ႉဝႆႉၶလႈ လႆႈႁၼ်ငဝ်းသိင်ႉဝဵတ်ႉလွမ်ႉ ၸိူဝ်ၽိဝ်ၸမ်ႉဝႆႉ။ ႁႃဝ်းလွႆးၶွပ်ႇၸွင် ၵူၼ်းပႃႈၵူၼ်းၽေႃႇ လီးမိုၼ်ႈၾႃႉၵႃင်ႁႃဝ်သွမ်ႈသေႃႈၷေႃႈ ၵၼ်ပႃင်ႇသိူင်ၷိူင်ဝႆႉၸၼ်ႉ။ ၸႂ်းၸွင်ႁႃႆး ယႃႈၶလႈသင်၊ ႁိမ်းႁွမ်းၸွင်ၶလႈသင် ၵႃင်းသႃးၶဝ် ယူႉသဝ်းၵမ်ႈၸမ်။

ၷိူဝ်းလႃၵ်ႈၵၼ်သူႉလၼ်ႉတီႉၸီႉမႃးၼႆႉ ၶပ်းမႃးလူးၷိူၼ်းလိုဝ်ႈသဝ်း ၵၼ်ၵႃႉဝႆႉၵႃင်ၸမ်ႉၸွင် တင်းသဝ်ယႃဝ်းလွတ်ႈလွတ်ႈလဵတ်ႈလဵတ်ႈ။ ၷိူၼ်း လိုဝ်ႈသဝ်းလင်ၼႆႉ ၵႃႉဝႆႉတႃႉ ၸွၵ်ႉၸိုၵ်ႉတွၼ်း ၶလႈ ၽူႈယႂ်ႉႁူၼ်းလူင်ၶဝ် မႃးလိုဝ်ႈသဝ်း။ လွမ်လိုင်ႈ မိူင်းယူႉႁူဝ်ႉသလိုဝ်းဝီးယႂ်း မႃႉသျလ်ႉတီႉတူဝ်း[4] မႃးၶလႉႁူႃႉ ပႆၷိူင်သင်ၶလႈ မွၵ်ႉလေႈယွႆး ပုၵ်ႉယုၵ်ႉပႃၵ်ႉယႃၵ်ႉ လိုဝ်းႁႃင်ႈမိုင်ႈ ဝႆႉၸၼ်ႉ ယင်းတိုၵ်ႉႁိုတ်းဝႆႉယူႉ။

မိူဝ်ႈၷိူဝ်းလႃၵ်ႈၶပ်းမေႃးပုပ်ႉပုပ်ႉပႃပ်ႉပႃပ်ႉ ၸိူဝ်ၽိဝ်ၸမ်ႉၸၼ်ႉ လႆႈ ႁၼ်ႁူၼ်းလႃႆး လိမ်လိၵ်ႉလိမ်ယႂ်ႉ ၽႃႆးၷိူဝ်းလဵဝ်းမႃးတင်းၸမ်။ လုၵ်းၸိူဝ်တိၼ် ၶွၼ်လဵဝ်။ ၵဝ်တိၼ်ထဵင်းၶွၼ်ၸိူင်ႈ ၵဵဝ်ႈႁွတ်ႉသွတ်ႉၵဝ်လႃမ်ႈယႃဝ်းယႃဝ်း ၸၼ်ႉသေ ၽႃႆးၷိူဝ်းၶဝ်မႃး။ ၵဝ်မိုဝ်းၶွၼ်ၸိူင်ႈ ယိပ်းႁွၼ်းပႂ်လႃမ်ႈတႃင်းၸိူဝ်။

---

[3] လူမျိုးစုလွှတ်တော် နာယက

[4] Mashal Tito, the President of Yugoslavia

မိုဝ်းထိုင်ႈ ၶွၼ်ၸိူင်ႈၸတႉတၼ်းဝႆႉ။ ယၢင်ႈႁဵတ်းၵၢၼ်တၢင်ႇယၢင်ႇလႆႈ မိူၼ်ၼင်ႇ မႅတ်းပႃလႆႈ၊ ႁဵတ်းၵၢၼ်ၽုၵ်ႇသွမ်ႈလႆႈ၊ ၶၢႆႉလိၼ်ၽူးလႆႈ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ လႆႈႁၼ် ၵူၼ်းၶၢဝ်တိၼ်ၾၢႆႈႁိုဝ်းသွင်ၵေႃႉ ၶၢႆႉၶၢဝ်လိၼ်ၽူးၶၢၼ်ၸိူင်ႈမႃးသေ ၶၢဝ်မႆႉယၢဝ်းလူင် ပၵ်းလူင်းထိုင်ပိုၼ်ႉၼွင် ယႃႇႁႂ်ႈလိၼ်ၽူးၼၼ်ႉ တူင်ႉၸိုင် ၶၢႆႉတီႈ။

ၵမ်းၽွင်းသမ်ႉ ၸုတ်းၶၢဝ်ၵူမ်ႇငိုၼ်းတေႃႇၼမ်ႉသေ မႃးထွၵ်ႇဝႆႉၸိူဝ်လိၼ် ၽူး လိူဝ်းၼၼ်ႉသေ ၽုၵ်ႇသွမ်ႈ။ မၢင်းလိူဝ်းသမ်ႉ ၵေႃႇသၢင်ႈႁိူၼ်းၸိူဝ်လိၼ် ၽူးယူႇသဝ်း။ သူႉလၼ်ႇတီႇ လႆလွမ်းလွင်ႈႁိူၼ်းယေး ၸလႈ သူၼ်ၶႂ်း လိူဝ်း လၢင်းၶၢႆႉၵွင်ႈတီႈလႆႈၼၼ်ႉ။ ၵူၼ်းလိူဝ်းၵႂႃႇႁိူၼ်းယူႇ ၸိူဝ်လိၼ်ၽူးၶဝ်ၼႆႉ ပေႃးဝၢႈ ၶဝ်ၵမ်ႇထုၵ်ႇမွၵ်ႈတင်း ၶမ်းႁိူၼ်းၶမ်းယေးလိူင် ထူလ်ႈမႆႉၵၼ် ပၵ်းထိုင်ပိုၼ်ႉၼွင်ၼၼ်ႉသေ ၶၢႆႉပႃးလမ်ႁိူၼ်းလမ်ယေး ၵျႃႇလႆႈတၢင်ႇတီႈ။ ၵမ်ႇၼၼ်ၵေႃႈ ႁိူၼ်းၶဝ်ၼႆႉ ၶၢႆႉဝႆႇတၢင်းၼႃႈမိူင်းလႆႈၵေႃႈလႆႈ။ ၵေႃႈၵေၶႂ်ႈၶၢႆႉ တင်းမၢၼ်ႈၼႆႉၵေႃႈ ၶမ်ႇလႆႈၵၢၼ်ယၢပ်ႇလႆႈသင်။

မၢၼ်ႈၼႂ်းၼွင် မီးသိပ်းလဵတ်းမၢၼ်ႈ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၸလႈ ၵူၼ်းလွမ်း သူင်ႇမၼ်း တၼ်းၵျႃႇၸလ ၼွင်မၢၼ်ႈ။ ၶဝ်ႈလဵပ်ႈႁဵၼ်းတူလ်း တီႈၵၢၼ်တေႃး ၽိုၼ်လၢႆႈသိၼ်ႈတူင်ႇလၢႆႈႁၢင်းလီလီၶဝ်။ သူႉလၼ်ႇတီႇသိုဝ်ႉမႃး သိၼ်ႈတူင်ႇ လၢႆႈ လၢႆသိပ်းၽိုၼ်ၸလႈ ႁိူဝ်းပေႃးၼၵ်းၵိုၵ်ႉၵိုၵ်ႉလူင်ၵျႃႇ။ သူႉလၼ်ႇတီႇႁူႉဝႆႉ ဝၢႈ လိူဝ်းၼႆႉပီၼ် ၼူဝ်းတွၼ်ႈ ၶၼ်ပီႈပီႈၼွင်ႉၼွင်ႉၶဝ် တီႈသီႇပေႃႉမီၼ်ႈလႆႈ။ ၼႂ်ႁၢင်မၢၼ်ႈၸႁႈႁိူၼ်းၼႆႉ ႁိုဝ်းၵျႃႇႁိုဝ်းမႃးၵေႃႈ ၶမ်ႇထၢတ်ႇ။ ၵွၼ်ႁၼ်ၾၢႆး ႁိုဝ်းသေ ႁဵတ်းၵၢၼ်ႁင်းၽိူင်ႁင်းမၼ်း။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ်ၾၢႆးႁိုဝ်း ႁင်းၶဝ်သေ ၵျႃႇၶဝ်ႈႁူင်းႁဵၼ်း။ ၼၢင်းယိင်းၶဝ် ၶဝ်ၸူဝ်းၼွင်ၶဝ်ႁဵတ်းၵွၵ်ႇၼၼ်ႉ တၢင်ႇႁိုဝ်း ၵျႃႇၶဝ်တီႈၵၢတ်ႇၵၢင်ၼမ်ႉ။ ၵူၼ်းလၢႆးၶဝ်ၵေႃႈ တင်းႁိုဝ်းၶဝ် ၶဝ်တုမ်ႈၵျႃႇသုမ်ႇ ပႃ။ ထၢမ်တူလ်းၵၢင်းသႃးၵေႃႉလႆႈၵေႃႈ တေတွပ်ႇဝႃႈ ပေႃးၶမ်ႇလႆႈၼႂ်းၼမ်ႉ ၼႂ်းၼွင် တီႈလႆႈၵေႃႈ ၶဝ်တေၶမ်ႇမေႃယူႇမေႃသဝ်းလႆႈယဝ်ႉၼႆ။ ၼႂ်းၸၵႈၵၢင် ၵူၼ်းယူႇသဝ်း ၼိူဝ်ႁိူဝ်ႁိူလ်ႈႁၢဝ်းလွႆ ၽုၵ်ႇသွမ်ႈၵိၼ်ၼိူဝ် လိၼ်ၶဝ်ၼၼ်ႉ လူဝ်ႇပၢၼ်ၵၢင်းသႃးၶဝ်ၼႆႉ ပိၼ်ၼမ်ႉပိၼ်ၼွင် ႁၢႆးယႃႇလူင် ၼႆႉႁွၼ်းယဝ်ႉ။

***

သူႉၸၼ်ႇတီႈ ထၢင်ႇ ဝႆးမႃးၸတႉ မၼ်းတေၵမ်ႇလၢင်ႉၵွၵ်ႇ ၶၢဝ်း တၢင်းလွမ်း လၸ်ႈၵျူႇသိၼ်ႇလႆႈယဝ်ႉၼႆသေ ၵိူင်ႉၵၢင်ႉတူၵ်းလွႆႈႁူႇ။ တေႃႈလိဝ် ၶႃသွင်ၵေႃႉ လႆႈၶပ်းၶိုင်ဝႆႉ တႃႇၵွၵ်ႇၸလ မိူင်းၵျူႇပၢၼ်ႇ ၸလႈ မိူင်းၵၸမး ရီးႁွင်း။ ပေႃးတၼ်းလွပ်ႇထၢမ်ယဝ်ႉ တေလႆႈၸီႇၶိူဝ်းလွႆလီၼ်ႈႁွၼ်ႇ။ ထၢင်ႇၸတႉ တေပီၼ် ၵွၵ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းၼႆႈယူႇ။ လၸ်ႈၵျူႇသိၼ်ႇၸတႉ ၵႂႃႇလႆႈႁူႇမိူင်းၵျူႇပၢၼ်ႇ။ လႆႈတၢင်တူဝ် မိူင်းမၢၼ်ႈသေ ၵုပ်ႇၵုမ်ငူပ်ႉငီႉၵၼ် လွင်ႈသူဝ်သၢႆႈတီၼ်းသိုၵ်း လၢႆလၢႆပွၵ်ႈ။ ႁူလိုးၵၼ်ႈ တႃႇတူလိုးလူလုမ်းလႃးလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၸလႈသင်၊ တႃႇႁူလွႆႈ ပၼ် ၵၢၼ်လၸ်ႈၵျူႇသိၼ်ႇ တီႈသီႇပေႉ ၸင်ႇၵၼ်ႈပီၼ်လႆႈၸၼ်ႉၸလႈသင် ပွၵ်ႈ လွႆၵေႃႈ သူႉၸၼ်ႇတီႈ လႆႈၵိုတ်းယူႇတီႈမိူင်းမၢၼ်ႈ။ ၽၢႆႇဝၼ်းၵွၵ်ႇမိူင်းမၢၼ်ႈ ၼႆ ၼွၵ်ႈသေမိူင်းၸၼ, သူႉၸၼ်ႇတီႈ ပႆႇယၢမ်ႈၽိဝ်သေမိူင်း။

သူႉၸၼ်ႇတီႈ ယၢမ်ႈၽိဝ်မိူင်းၸၼ, ၽွင်းယၢမ်းမိူင်းၸၼ, တင်းမိူင်း မၢၼ်ႈၵုပ်ႇၵုမ်ၵၼ် တႃႇမၵ်းမၼ်ႈယိုၼ်ယၼ် ၼွပ်ႇၸမ်ႉလီၼ်းလိၼ်သွင်မၢၼ်ႈ သွင်မိူင်း။ လၸ်ႈၵျူႇသိၼ်ႇ ပႃးၸႂ်း လုမ်းမၵ်းမၼ်ႈၼွပ်ႇၸမ်ႉလီၼ်းလိၼ် ၵေႃႈ ၸိူင်ႈၸလႈ လႆႈၵွၵ်ႇၶၢဝ်းတၢင်း တႃႇႁူတ်ႇထတ်း ၼွပ်ႇၸမ်ႉလီၼ်းလိၼ် မိူင်း တႆး မိူင်းၸၼ, တိတ်းလပ်းၵၼ်ဝႆႉၸၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈတေလႆႈၵွၵ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းထိုင်ႈ ၸၼ်ႉ သူႉၸၼ်ႇတီႈတုၵ်းမႆႈတီႈလၸ်ႈၵျူႇသိၼ်ႇ။

"လၸ်ႈ ၶႂ်ႈႁဝ်းႁူႇၸႃႉ။ ႁဝ်းၵေႃႈၶႂ်ႈၽိဝ်ၸႂ်းမိူင်းၸၼ,"

"ၶဝ်ၵိုတ်းလီၼ်းလိၼ်ဝႆႉၵူိဝ်ႈ။ ပေႃးၵမ်ႇလွႆႈႁူၼ်းလုမ်း မၵ်းမၼ်ႈ ၼွပ်ႇၸမ်ႉလီၼ်းလိၼ် ၸၼ,ၶဝ်တေၵမ်ႇပၼ်ၶဝ်ႈမိူင်းၶဝ်"

လၸ်ႈၵျူႇသိၼ်ႇ ၸေလွင်ႈၸေတၢင်းမၼ်းသေတႃႉ သူႉၸၼ်ႇတီႈ တုၵ်းမႆႈ။

"လၸ်ႈၵေႃႈ ... ယင်းပႆႇၶႂ်ႈႁူႇတူလိုး သမ်ႉပေႃးဝႃႈ ၵမ်ႇလႆႈၼႆ တိၵ်းတိၵ်း"

သူႉၸၼ်တီႈ လၢတ်ႈဝႃႈ ပေႃးမၼ်းလႆႈလွမ်း လုမ်းလၸ်ႈၵျူႇသိၼ်ႇၶဝ် ၼႆၸတႉ ၸၼ,ၶဝ်တေၵမ်ႇၵျၢမ်းသီးၸင်ႇၵဝ်ႇယူဝ်းၼႆယဝ်ႉ။ လၸ်ႈၵျူႇသိၼ်ႇၵေႃႈ ၵမ်ႇယွမ်းပၼ်။ တွပ်ႇထိုင်ဝႃႈ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈသူႉၸၼ်ႇတီႈ ပီၼ်ႁူၼ်းၸႃႈၽိူၵ်ႇၵေႃႈ

ၸိူင်ႈၼလႈ ၼစ,စဝ်တေၵမ်,ပၼ်ၶၢမ်ႈ ၶွပ်,ၸမ်ႉလိၼ်းလိၼ်ၼႆႉ။ ႁူလ်းၵျး သူႉ လၼ်,တီ, တုၵ်းမႆႈယူ,တိၵ်းတိၵ်းၼလႈ လဝ်ႈၵျူ,သိင်,ၵျေႈ ၵျးလႆႈယွမ်းပၼ် ယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈၵၢင်ၼႂ် ၼႂ်းလိူၼ်တီ,သိမ်,ပွ်, ဝၼ်းၸိူင်ႈ။ ၵျးၶဝ်ၶပ်းမျးလွမ်း ၶူၼ်တၢင်းလူင် မျးလူးလိၼ်းတီႈ လိင်,ႁွင်,ဝၼ်းၵွၵ်,။ မိူဝ်ႈသိုၵ်းၵမ်,ၾျ, ၵမ်းသွင်ၸၼ်ႉ လုမ်းၾျ်,ၵူလ်းလီၶဝ် လွ်ႉတိုဝ်းၶူၼ်တၢင်းၼႆႉသေ သူင်,ၶူဝ်း ၸီးၶူဝ်းသိုၵ်းပၼ် တပ်ႉသိုၵ်းၼၶ,ၾိူၵ်, ၾျ်,ၵျိင်ၼလႈသျူဝ်ၶဝ်။ ၶဝ်လတ်းဝိင်း သိၼ်ဝီ ၵၼ်ၸိမ်သဝ်းတိတ်,လွၵ်ႉတိတ်,လိင်,ဝႆႉၸၼ်ႉသေ ပူၼ်ႉၸိုၼ်ႈမျး ထိုင် ႁူတ်ႉၶျ ၵၼ်ပိၼ်ဝိင်းပၢင်သဝ်းၸိူဝ်သၼ်လွ်။ ႁူၼ်းထဝ်ႉၵျေ “တွင်း” ၵျေႉသူႉလၼ်,တီ, လၢင်ႈဝႆႉမွ်,မွ်,ပိၼ် ၸၢင်းယိင်းၶၢင် တီႈႁူတ်ႉၶျ။ တီႈထုင်ႉ ႁူတ်ႉၶျၼႆႉ ၶၢင်ၶဝ်ယူ,သဝ်းၵမ်ႈၸမ်။ ၶၢင်ၶဝ်ၼႆႉ ပိၼ်လၢဝ်းမိူဝ်း ၶျေယူ, သဝ်းထၢင်,ၵျၢင်း။ ၸၢင်းယိင်းၶၢင်ၶဝ် ၶျေတျေးၵျႈပူင်းသီလိင်လွင်းႁွင်း ၼလႈ ၾိၼ်,ပူၵ်ႉၵၢဝ်ႈၶဝ် တင်းဝိပ်,လၢဲလိုဝ်ႉလၢဲယၢင်,။ တီႈသိူဝ်ႈလမ် ၼလႈ ထုင်ပျး ၶူၼ်လိၼ်ၶဝ် ၵဝ်ယွႆးငိုၼ်းပုၵ်ႉယုၵ်ႉပၢၵ်ႉယၢၵ်ႉ တိင်,ၵျၢင်းဝႆႉ။ ၸၢင်းယိင်း ၶၢင်ၶဝ်ၼႆႉ ထၢင်,လိင်ႈဝႆႉ ၸွ်းၼၵႈၵၢင်ႁူၼ်းတင်းလၢဲ ႁွပ်ႈၶူဝ်းၸုင်ႈတၢင်းမႆး ၶဝ် ႁွလ်းၵမ်,လွ်ႈ။ ၾျ်,ၵျိတ်းၵၢၼ်ၵျေႈႁႉ။ ၵျိတ်းၵျႇၵျိတ်းသူၼ်ၵျေႈ ပိၼ်ၶဝ်။ ႁူ,ၵၢတ်,ႁူ,သျးၵျေႈ ပိၼ်ၶဝ်။ တျေးၾိုၼ်းတိၵ်းၸမ်ႉၵျေႈ ပိၼ်ၶဝ်။ ႁူၼ်းလၢဲး ၶၢင်ၶဝ်ၼတႉ မျေၸင်ႈတုၵ်းသုၵ်းသေ တူလ်းႁူၼ်းယိင်းၶၢင်ၶဝ် ၵျိတ်းၵၢၼ်ယူ, ၸၼ်ႉႁွလ်း။

ပျေးပူၼ်ႉႁူတ်ႉၶျၵျေႈ ၵမ်,လႆႈၵျၼ်လွ်လိုဝ်းပျ,မႆႉႁူမ်,ဝႆႉၸၼ်ႉ။ တျေႉၼတႉလႆႈၵျၼ် တူၼ်ႈမွၵ်,ႁွၼ်၊ တူၼ်ႈမၢၵ်,ၶျေ၊ တူၼ်ႈမၢၵ်,ၵျေႈ ၵမ်ႈ ၾွင်ႈ ပိၼ်ၾုင်ပိၼ်ၾုင်။ ၾျေ်ၸၼ်လမ်မိုတ်းမိုတ်း မိၼ်းၵွၵ်,လိၼ်လိင်လုင်း ႁွင်းဝႆႉ ပိၼ်ယွမ်,ပိၼ်တီႈ။ လိပ်ႈတေၵမ်,မီးၾုၼ်,ငွ်ႈၶွၼ်,လီၵီႈသင်။ လဝ်ႈ ၵျူ,သိင်,ၶဵ်းၸေဝျႈ ႁွပ်ႈႁူၼ်းပိၼ်ႉတီႈၼႆႉ ၾၸၼ်းလူမ်ႉတူၼ်ႈမႆႉ၊ လုတ်,ၾဝ် ပျ,ယိုဝ်ႈၼလႈ ၵမ်,လၢင်းႁူၢၼ်းပွ်း ၾုၼ်,ငွ်ႈၶွၼ်,လီလိၼ်ၾိဝ်ၸိူဝ်သေ လွင်း ပျးလွမ်းၸမ်ႉၾျူၼ်ႁူ,မူတ်းယဝ်ႉၼႆႉ။ လႆႈၵျၼ် ႁူၼ်းလိုဝ်းၵဝ်ၶီႈဝူဝ်းၶီႈႁူၢ်း တဝ်ၶူၼ်း တင်းၾိူင်းၵျိင်ႈယိုဝ်ႈၵျိင်ႈ ၵျိတ်းပိၼ်ႁွၼ်ႈပိၼ်မၢမ်ႈသေ တၢၵ်,လိတ်,

ဝႆႉ ၸွမ်းသႅၼ်ႈတႃႇၸူၼ်တၢင်း။ သူႉလၼ်ႈတီႈ ယၢမ်ႈလူၼ်ႉပပ်ႉဝႃႇ ၵူၼ်းမိူင်း ၵႃးလႃး မိူင်းၶႄႈ လိူဝ်းယၢပ်ႈၽိုတ်ႈ တႃႇႁႃၽိုၼ်းၼၼ်ႉ လႆႇႁဵတ်းလိူင်ႉ ၼႆႉသေ ၸွႆႉတၢင်ၽိုၼ်းယဝ်ႉၼႆဝႃႇ။

လႆႇၸပ်းႁိူင် ပႅတ်ႈလူဝ်ႊမူင်းၵေႃႇ ႁွတ်ႇၽႅဝ်မူႈလေႊ ဝႅင်းၸွပ်ႈၼမ်ႉ လႅၼ်ႊလိၼ် တိတ်းလပ်းၵၼ်တင်းမိူင်းၶႄႈ။ မူႈလေႊၼႆႉ မီးႁိမ်းၾင်ႈႁိမ်း ၼမ်ႉမၢဝ်း ၵၼ်ယၢဝ်း ပၢၵ်ႈလႅတ်းသိပ်းလၵ်း။ သူႉလၼ်ႈတီႈၸဝ် တၼ်းလႆႇ ၸိုတ်းမိူဝ်ႇၸိုတ်းယၢမ်း တႃႈတေလႆႇတူၺ်း ၾၢင်ယႅမ်ႇ ၵၼ်တေၵမ်ႈလိူမ်းလႆႇ တေႃႈလူဝ်ႊသုတ်းပၢၼ်ၼၼ်ႉ။ သၢႆလႅတ်ႈတႃဝၼ်း ၵၼ်တေတူၵ်းႁူင်ႇလူမ် ၸဝ်ႇႁူႈ တၢင်းၽႅဝ်ႈဝၼ်းတူၵ်းၼၼ်ႉ ႁၢတ်ႈထွၵ်ႈၸိူဝ်ၼမ်ႉမၢဝ်းဝႆႉ။ ၼမ်ႉမၢဝ်း လူင်တင်းၶၵး မူၼ်တင်းၼမ်ႉသႅင်ၼမ်ႉၶမ်း ၵၼ်မီးၸိူဝ်လုမ်ႇၾႃႉတင်းသႅင်ႇ လွင်ႊလႆပႆလူင်းမႃး။ ၸူၵ်ႉယၢင်းႁူဝ်ပၢၵ်ႈတူဝ် မိၼ်ၽိုဝ်ႉၽိုဝ်ႉၽေႃႉၽေႃႉဝႆႉ ၸိူဝ်ၼမ်ႉၶၵးသီၸမ်းလူင်။ သႅင်ႁွင်ႉၸဝ် ႁဵတ်းႁၢႆႇၵူၼ်းတင်းသွင်ၽၢၵ်ႇသွင် ၾင်ႈၼမ်ႉမၢဝ်း ငိၼ်းထွမ်ႈၸွမ်း။ ၽုင်ၸူၵ်ႉယၢင်းလိူဝ်းၼႆႉ မိၼ်ၾႃႇၽႃႈတွႆႇ ၽႃႈၸိူဝ်သၢႆၼမ်ႉ။ မိူၼ်ႁၢင်ႊ ၸဝ်ငမ်းငဝ်းဝႆႉ တေယူႈၽၢၵ်ႇမိူင်းတႆး ႁိူဝ် ၽၢၵ်ႇ မိူင်းၶႄႈ။

ၼႄႇပႆႈၸဝ်ႇမိူင်းၶႄႈၼၼ်ႉ လဝ်ႇၵႃႈသႅင်ႈ ၵၢၼ်းၵွၼ်သူႉလၼ်ႈတီႈ ၶေ ထုင်ႉမိူင်းတႆးၽေႃႈၾင်ႈသုတ်းသုတ်းၼၼ်ႉ။ ထိင်ႇဝၼ်းၸိူင်ႇ သိုပ်ႈၸပ်းႁူႈ ဝႅင်းၼမ်ႉၸမ်း ၵၼ်တေၵႂ်မွၵ်ႇသၢဝ်းလၵ်းၼၼ်ႉ။ ထုင်ႉမၢဝ်းၼႆႉ ပႅၼ်ၵွင်ႇတီႇ လိၼ်လီမီးၸွၼ်ႈ။ ႁိူၼ်းယွႆႈႁိူၼ်းလူင် သတ်ႉတၢမ်ဝႆႉသေ မၢၵ်ႇမီးလီပႅၼ်။ ႁိမ်း တၢင်းၵေႃႇ မီးၼမ်ႉမေႃႈၵုတ်ႈတင်းၼမ်။ ၸွမ်းသႅၼ်ႈတႃႇၸူၼ်တၢင်း လႆႇႁၼ် လုၵ်ႇၵွၼ်ႈၵမ်ႇၸွင်ႈသွင်ႁွင် မူႇယွႆႈပီးသၼ်ႇလီၼေႃႈၼၼ်ႉ ၵၢၼ်ႇယူႈမူၼ်း မူၼ်းသိူဝ်းသိူဝ်း။

ႁူၼ်းတင်းလၢႆ ၵွၼ်ၵၼ်ႁူႈၸပ်ႇၵၢတ်ႈၶေလၢၼ်ႉ တင်းလေႃႉတင်း လႅင်တင်းပႆ။ ၵၢတ်ႈၼႆႉ ပႅၼ်ႁႃႇဝၼ်းၸိူင်ႇၵၢတ်ႈ။ သူႉလၼ်ႈတီႈ ႁုႆႇလပ်ႇၵႃႈ သႅင်ႈၵိုတ်းၵၢႆးပၼ်။ လပ်ႇၵႃႈသႅင်ႈၶတႉ ၵမ်မီးၸပ်းမႂ်ႇၵႃးၵၢၼ် တႃႈၸပ်ႇၶေ လၢၼ်ႉ။ ၵမ်ႈၸိူႇၵုတ်းပၼ်သေတႃႉ ၵႃးလႆႇၸွမ်းလွႆမေးမၼ်း။ လႆႇႁၼ်ၵၢတ်ႈ ၶေလၢၼ်ႉၶလႇ သူႉလၼ်ႈတီႈ ၸုၵ်းလွႆလႆႇ ပွႆးပြေးၵၢင်ႉမေႃႈၵမ်းလႅဝ်။

ၵူၼ်းလိူဝ်းယူႇၼိူဝ် ႁူဝ်ႁူလ်ႈႁၢဝ်းလွႆၶလႈသင်၊ ၸူဝ်းၸွင်ၵူႊလိူဝ်ႉၵူႊ ယၢင်ႇၶလႈသင်၊ တၢင်းၵိၼ်လိူဝ်းၵၢႆႊႁွမ်ႁိုၼ်ႇႁိုၼ်းၶလႈသင် တီႇမ်ဝ်ႉၼွႆး ၵၢတ်ႇႁႃးဝၼ်းၼႆႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႈ ၶတ်းလဝ်ႈၵျုႇသိင်ႇသေ သိုဝ်ႉၼမ်ႉၼူမ်း တူဝ် ၵၼ်လၢင်ႊလႆးတီႈၵၢတ်ႇၼႆႉႁွၺ်း။ ၵဝ်ၼမ်ႉၼူမ်း ၼွတ်းႁွႆႈပိၼ်မႅၼ်ၼမ်ႉ ၼူမ်း။ ၵဝ်မႆႉၵိၼ်ႁွႆႈပိၼ်ၸိပ်းပိၼ်ၽၢင်ယဝ်ႉ တၢၵ်ႇၼွႆးလိတ်ႇ ႁွႆႈႁိုင်ႈၶျေႇ လျေႇ။ လႂ်းတၢင်းၼႆႉ ပိၼ်သၢင်းထွႆးၶဝ် တေႃႉၵဝ်မႃးထိုင်ထုင်ႉမၢဝ်း။ တီႈ မိူင်းဝၼ်းၵွၵ်ႇၼႆႉ သၢင်းထွႆးၶဝ် ႁူႉမေႃလႂ်းၵွႆႉတိုဝ်းၼမ်ႉၼူမ်းပူဝ်း ၸိၼ်ႇ တွၼ်း လိူဝ်ပိူၼ်ႈ။ ၼမ်ႉလိမ်ႉၼမ်ႉၼူမ်းတူဝ်ၸူဝ်ႈၼႆႉ ၶွႆႈသူမ်ႈၶွႆႈဝၢၼ်လိမ်းဝႆႉ။ လီၵိၼ်တေႉတေႉ။ ၵၢႆႊၼမ်ႉၼူမ်းတူဝ်ၸူဝ်ႈ ပေႃးလွတ်ႇလိတ်ႇၵျႇ ၼွႆးၵၢတ်ႇၵူႊ တီႈ။

လဝ်ႈၵျုႇသိင်ႇလၢတ်ႈဝႃႈ "လူဝ်ႊၽိဝ်ႈလေႊလၢၼ်ႉၼႆႉ ႁဝ်းၶွႆႈႁွႆႈ သူႁၼ် ႁွႆးၵဝ်ႇဝိင်းၼေင်းမွၼ်းၵိူဝ်ႈ။ ပိၼ်တီႈဝိင်းႁွႆသိင်မိူင်းတုမ်ႊၵိၼ်ႇတၢႆး မိူဝ်ႈလူဝ်ႊပၢၵ်ႇသိပ်းသၢမ်ၼၼ်ႉ"။

ပိၼ်ယုမ်းပိၼ်ၸိူဝ်းသေၵမ်ႇၵႃး ၵေမႆႉပူၵ်ႇမႆႉသၢင်း လပ်ႉႁူမ်ႇဝႆႉ သေတႃႉ ၸူးဝိင်းလေႊလၢၼ်ႉၼႆႉ တိုၵ်ႉထၢင်ႇလိင်ႈႁၼ်လီယူႇ။ ၾႆႇၸူၼ်ႉၸုႃႉ ပိူၼ်းၵဝ်ႇၶဝ် ပႆႇလႆႈမႃးၶုတ်းတူလ်းသေပွၵ်ႈ။ ၵူလ်းၵႃး ၵူၼ်းသူၼ်လွၵ်ႇၶဝ်ၶတႉ မႃးတီႇမႃးၽိဝ်ႈဝႆႉ ႁွႆးၸူးဝိင်းၵမ်ႈၽွင်ႈ ၶလႈ တႃႈၵၢပ်ႇၼမ်ႉၼၼ်ႉယူႇ။ မိူဝ်ႈ လုမ်းလဝ်ႈၵျုႇသိင်ႇၶဝ် ၽိဝ်ႈၵျႇၼၼ်ႉ မီးၵူၼ်းလူင်ၼွႆးမၢၼ်ႈၵေႉၼိူင်ႈ တိုၵ်ႉ ၵဝ်ၽႄႉတီႈယုမ်းၽိဝ်ႈၸိူဝ်းယူႇ။ ၵူၼ်းလူင်ၵေႉၼၼ်ႉ ၼေႁွၼ်ႇႁၢင်ႊႁိုၼ် ၽီမိုဝ်းသိမ်ႉသိမ်ႉ။ ပိၼ်ၸူဝ်းၵဝ်ႇ ၵၼ်မၼ်း ၶလႈ ၵူၼ်းမၼ်း ၶုတ်းႁၼ်ဝႆႉ ၼၼ်ႉ။ တူလ်းႁၢင်ႊမၼ်းၵေႈ လိပ်ႈၵဝ်ဝုင်ႇၵဝ်မုၼ်ႁွပ်ႈ ၸူဝ်းၵဝ်ႇၵၼ်ၼႆႉ ၼႆႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႈ လုၵ်းၼိူဝ်တိၼ်ႈသေ ဝူၼ်ႉဝႃႈ တိုဝ်ႉတၢင်းတျႇတေၵေႇ တင်ႈ ဝိင်းလူင်လုၵ်ႈၼိူင်ႈတီႈၼႆႉ ႁၢမ်ႉၵေႃႇဝႆႉၼႆႉ။ ၼမ်ႉမၢဝ်းလူင် ၵၼ်သႂ် လိတ်ႇႁိူဝ်ႈမၢပ်ႈဝႆႉ တၢင်းတွႆႈၸူးဝိင်းၼၼ်ႉ လႆလူင်း ၸုတ်းၸူလ်ႇၵျႇတၢင်းဝၼ်း တူၵ်းသေ ၶၽၼမ်ႉပၼ် တျႇၵူၼ်း ၶလႈ လိၼ်ယူႇ။

မိူဝ်ႈထိုင်ၼမ်ႉၶမ်း ဝိင်းလိၼ်ႊလိၼ်မိူင်းတၢႆးမိူင်းၶၢင် တိတ်းလပ်း ၵၼ်ၼၼ်ႉ ၶဝ်ႈယိမ်ႈတူလ်း ႁူင်းယျ ၵူႇသွင်ပၢၵ်ႇ ၵၼ်တွၵ်ႇတွႆႇ ၵေႊတၼ်ႇ

သီးၵရိပ်ႉ ႁၢၼ်းပွင်ဝႆႉၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈယူႇတီႈဢၸမးရီးၵႂ်းၸတႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ယၢမ်ႈလူပပ်ႉ “ၸူးမေႃယၢမိူင်းမၢၼ်ႊ”[5] ဢၼ်တွၵ်ႇတႂ်ႇသီးၵရိပ်ႉ တႅမ်ႈၼၼ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇႁပ်ႉႁၼ် တွၵ်ႇတႂ်ႇသီးၵရိပ်ႉၼႆႉပိၼ် တွၵ်ႇတႂ်ႇ ဢႅလ်းပိူတ်ႉ သိူတ်ႇလႂ်ႇ[6] မိူင်းမၢၼ်ႊၼႆ။ ႁွပ်ႈလဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ မိုတ်ႈၵိုဝ်းၵၼ်တင်း တွၵ်ႇတႂ်ႇ သီးၵရိပ်ႉဝႆႉ လီမ်မိူဝ်ႈလႂ်ႇယဝ်ႉၸလႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ ယင်းသူလ်ႈၼိင်ႈ လဝ်ႈၵျႃႇ သႅင်ႇ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶႂ်ႈထူပ်းႁၼ် သီးၵရိပ်ႉတေႉတေႉ။ ပေႃးႁၼ်ၵေႃႈ သူႉ လၼ်ႇတီႇ တေၶႂ်ႈၼေ ၸမ်ႈပိုင်ႈၽွၵ်ႇၵူတ်ႇလုၵ်ႈ လိူဝ်းလူင်းၶွၼ်းတီႈ ပၢင်ၽိုၵ်း သီးၵရိပ်ႉၶဝ်ႁႂ်ႇၼၼ်ႉ ၶွတ်းဢၢၼ်ၵတ်ႉၶိူၼ်ႇ တီႈႁူင်းၵူတ်ႇလုၵ်ႈသီႇပေႉ ၵႃႊ ႁိုဝ် ဢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ။

ႁူင်းၵေႃႇၵႂ်ႇၼႂ်းဝၢင်းႁူင်းယႃ ဢၼ်ပိၼ်ႁၢင်ႈလီဝ်ၸလႈသင်၊ သွင်ႁၢင်ႈ ၸလႈသင် ႁၢမ်ႉဢမ်ႇမိူၼ်ပိူၼ်ႈ၊ ပိၵ်ႇပိုင်ႈဝႆႉ။ ဢမ်ႇလႂ်ႉ မၢၵ်ႇဢုတ်ႇ။ ဢဝ်မၢၵ်ႇ ၶိုၼ်မူၼ်းတုမ်ႉလုမ်ႉ ၼႂ်းၼမ်ႉမၢဝ်းသေ ၵေႃႇသၢင်ႈဝႆႉ။ ဢၼ်မုင်းၸလႈသင် ႁူးလီၵ်းၸလႈသင်၊ ၽၵ်းတူၸလႈသင် မိူၼ်တင်းယိမ်ဢဝ်မႃးတီႈ ႁိူၼ်းမၢၼ်ႈ ၼွၵ်ႈၼႃႊပၢင်ႇ မိူင်းဢိင်ႇၵလၼ်ႇ။

တွၵ်ႇတႂ်ႇ သီးၵရိပ်ႉ လူမ်းလူမ်းသိူဝ်းသိူဝ်း ႁပ်ႉတွၼ်ႈလုမ်းၼဝ်ႁႃႇ ၼေတၢင်းၼႂ်းႁူင်းယႃ။ ၸူဝ်းၸိုင်ႈလႂ်ႉတိုဝ်းၼႂ်းႁွင်ႈၽေႃႇတတ်းၼၼ်ႉ တေႃႉၸတႉ ပိၼ်လိူဝ်းဢမ်ႇမီးဢမ်ႇပိၼ်ၼၼ်ႉႁွၼ်းသေတႃႉ သုၵ်ႈလၢင်ႉဝႆႉ ပေႃးလိူမ်ႈလႆႇ ဝႆႉ။ ၼႂ်းႁွင်ႈၽေႃႇတတ်းၼႆႉ လႆႈၽေႃႇတတ်းပၼ် ၵူၼ်းၶေႃးပွမ်း ၸလႈ ၵူၼ်းပိၼ် ထူင်ယိုဝ်ႇၸဝ် ဢၢၼ်ႇႁူဝ်ၶိူင်ၵေႃႉယဝ်ႉယဝ်ႉ။ တွၵ်ႇတႂ်ႇသီးၵရိပ်ႉ ၵတ်ႉၽႂ်ႇ ၽေႃႇတတ်းၸလႈ လိုဝ်ႈသီႇလိုဝ်းလင်း လွတ်ႇမၢၼ်ႈတူဝ်ႈမိူင်း။ ၵူၼ်းသီႇၼေႈ ပိတ်ႇၽၢႆႇ လုၺ်ႇၶျွႈမၼ်းၽေႃႇတတ်းပၼ်ၸဝ်ၸလႈ ၼႂ်းႁူင်းယႃၵေႃႈ ၵူၼ်းပိၼ် တီႈလမ်တီႈႁႂ် တႅမ်ႈဝႆႉတႃႇသေႇ။ ဢၢၼ်ပူင်သွၼ် ၽႂ်ႇလုမ်းလႃးၵူၼ်းပိၼ်ၼႆႉၵေႃႈ လိုဝ်ႈသီႇလိုဝ်းလင်းၼေႇ။ ၼေင်းယိင်း ၼၢင်၊ ယၢင်း၊ တႆး လိူဝ်တိုဝ်ႉတၢင်းလိူဝ် ၽိုၵ်းၶွၼ်းဢၼ် ပႂ်းလုမ်းလႃးၵူၼ်းပိၼ် ဢၼ်လီတီႈသုတ်း ၼႂ်းမိူင်းမၢၼ်ႊ။

---

[5] Burma Surgeon

[6] Dr. Albert Schweitzer (1875-1965) ၸူးမေႃယၢၵူၼ်းမိူင်းၵျႃႇမၼီ၊ ႁူဝ်ယူတ်း ယၢ ၵူၼ်းပိၼ်တီႈ မိူင်းဢႃးၽရိၵ်ႈလၢၼ်းသေ ၽိူလ်ၸလၽေႈသႃႇသၼႄႇၸရိသ်ႉ။

ႁူဝ်တွၵ်ႈတၸ်ႈသီးၵရိပ်ႉ ႁွၵ်ႈဝႆႉတင်းႁူဝ်ယဝ်ႉ။ မၼ်းၸႂ်ႉၸိူဝ်းလွင်ႈမၼ်းလႆႈ ၵေႃႈ တင်ႈ ႁူင်းယႃလင်ၼႆႉ ၸဵမ်မိူဝ်ႈသီႈသိပ်းပီႊမိူင်းၼၼ်ႉ။ မၼ်းတေဢမ်ႈပွႆႈၾႃး ႁူင်းယႃၸိူဝ်ႉသၼ်လွႆၼႆႉသေ တေဢမ်ႈပႆးၵူၺ်ႈလႆႈယဝ်ႉၼႆဝႃႈ။

“ႁူင်းယႃၸိူဝ်ႉႁူဝ်ႁူလႆႈၸၢဝ်းလွႆ”[7] ဢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ပ်ၼ်ပပ်ႉတွၵ်ႈတၸ်ႈ သီးၵရိပ်ႉတႅမ်ႈ ပပ်ႉတီႈသၢမ်။ ပေႃးဝႃႈလႆႈသူဝ်ႁွင်ၵၢင်မႃးၼႆ ၸၢၵ်ႈၵေႃႈသၢင်ႈ ႁူင်းၵေႃႈၵႂႃႈလင်ၸိူင်ႈယဝ်ႉလင်ၸိူင်ႈ။ ၵူၼ်းပ်ၼ်ၸွႆႈမႃးလႂ်ၵေႃႉ မိူဝ်ႈလိဝ်ၵၼ် ၵေႃႈ ဢမ်ႈတပ်ႈပွႆႈမိူဝ်းသေၵေႃႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈလဝ်ႈႁူၺ်ႈသိူင်ႈ တင်း သူႉလၼ်ႈ တီႈ မိူဝ်းမႃးၼၼ်ႉ ယင်းဝူၼ်ႉမိၼ်ႈ လိုင်ဝႃႈ ၸူးမေယႃလူင်ၵေႃႉၼႆႉ ဢမ်ႈ လၢင်းဢဝ်ပုၼ်ႈၽွၼ်း ၸိူဝ်ႁူင်းယႃလင်ၼႆႉ ၽွႆႉတေမႃးပုတ်ႈတိၼ်းလႆႈ ဢွင်ႈ တီႈၼႆႉ မိူၼ်ၼင်ႈမၼ်းၼႆယဝ်ႉ။ ၸႃသွင်ၵေႃႉ ၽႃင်ႉမိၼ်ႈ မိုဝ်းၸူးမေယႃလူင် ၼႆႉ ယူႈယူႈသၼ်ႈတိၼ်းတိၼ်း ပ်ၼ်ၵမ်းပ်ၼ်ၵမ်း။

တၢမ်းၸမ်ႈၼၼ်ႉၶတႃႉ လႆႈမိူဝ်းၼွၼ်း ႁူင်းလိုဝ်ႈသဝ်း ၸွင်ႁွင်ႈၵၢၼ် ၾႆႈၵေႃႈသၢင်ႈၸဝ် တီႈမူႈလေး။ ဢမ်ႈမီးႁူင်းၶွမ်းသင်။ ၵူၼ်းၸပ်းၵႃးသီႈၵေႃႉ ၼေႈႁူႈတၢႆမ်းသေ မႃးလူးလဝ်ႈႁူၺ်ႈသိူင်ႈ။ လၢတ်ႈဝႃႈ ၼမ်ႉမၼ်းယူဝ်ႈၵႃး ၵိုတ်း ဢိုတ်းဢွတ်းႁွၺ်းယဝ်ႉ။ ၼွႆးမူႈလေးၼမ်ႉၸမ်း ႁွၼ်းၸႃ ၼမ်ႉမၼ်းယူဝ်ႈၵႃး တီႈလွႆၵေႃႈ ဢမ်ႈလႆႈၸၼ်သေတီႈၼႆဝႃႈ။ ၵူၼ်းၸပ်းၵႃး လိင်ႈၼေႉ ၵေႃႉမီးတူဝ် ထူပ်းတၢႆၸၼ်ၼမ်သေပိုၼ်ႈ လၢတ်ႈဝႃႈ ၵႃးပ်ၼ်ၸၢၼ်ႉပ်ၼ်သႃး လိူဝ်းၸၢၼမ်ႉ မၼ်းယူဝ်ႈၵႃး ၼွႆးထုင်ႉမၢဝ်း ထၢမ်လွတ်ႈလိတ်ႈမူတ်းယဝ်ႉဝႃႈ။ ၵူလႆးၵႃး လႆႈႁူႉဝိၼ်း ၸၢဝ်ႈငၢဝ်းလီဝႃႈ တီႈတွၵ်ႈတၸ်ႈသီးၵရိပ်ႉၶတႃႉ ၵႂ်ႉမီးၼမ်ႉမၼ်း ယူဝ်ႈၵႃး ဢၼ်သိမ်းဝႆႉၼႆဝႃႈ။ မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈသမ်ႉ လႆႈၸိၼ်းၵၼ်ဝႆႉတင်း လွမ် သိုၵ်းလူင် ၾႆႈမိူင်းၶၸႈၸဝ်။ ၼွၵ်ႈသေ တေၵူႈယွၼ်းတၢင်းၵူလွႆႈ တီႈတွၵ်ႈတၸ်ႈ သီးၵရိပ်ႉ ဢမ်ႈမီးလႆႈတၢင်းထိင်ႈယဝ်ႉၶလႈ ၸိုၼ်းလွႆႉၵႃးတင်းသီႈလမ်း မိူဝ်း ၼမ်ႉၸမ်းၸိုၼ်း။ တွၵ်ႈတၸ်ႈသီးၵရိပ်ႉ မိင်ႈပၼ်ၼမ်ႉမၼ်းယူဝ်ႈၵႃး ဢၼ်မၼ်း သိမ်းဝႆႉၼၼ်ႉ။ လဝ်ႈႁူၺ်ႈသိူင်ႈၵေႃႈ သွႆႈသူဝ်ငိုၼ်းႁွင်ၵၢင်တင်းၼမ် တႃႈႁူင်း ယႃ ။

ထိင်ႈဝၼ်းၸိူင်ႈ လုမ်းလဝ်ႈႁူၺ်ႈသိူင်ႈၸဝ် ၵူႈပၢင်ႈသၢႆး ႁိုဝ် ၵိဝ်ႈၼိူၵ်ႈ။

[7] Hospital in the Hills

ပီၼ်ဝီင်းၵွၼ်ႇတိတ်းလပ်းၵၼ်တင်း ၸွပ်ႇၼမ်ႉလႅၼ်ႊလိၼ်မိူင်းၶႃႇ။ လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ ၶလႈ ႁူၼ်းၼွႆးလုမ်းမၵ်းမၼ်ႈၸွပ်ႇၼမ်ႉလႅၼ်ႊလိၼ် ထိူင်ႈသၢမ်ၵေႃႉ တေၵႃႇ ႁူပ်ႉႁူၼ်းလူင်ၽွၢ်ႇၶႃႇတီႈၼၼ်ႉ။ ၼွႆးၵၢင်ဝီင်းပၢင်ႇသၢႆးၼႆႉ လႆႈထုၵ်ႇယႃႉလီဝ်ဝႆႉၶလႈ တေႃႉၶတႃႉမီး လင်ႁူၼ်းၵိတ်းၵိတ်းၵွတ်းၵွတ်း။

မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးသိပ်းသီႇပီႊၼၼ်ႉၶတႃႉ ၵႃးလူင်လိူဝ်းတၢင်ႇဝႆႉ ၸူဝ်းၼီႈၸူဝ်းသိုၵ်း ၶလႈ ၶဝ်ႈၼမ်ႉတၢင်းၵိၼ် တင်းၼမ်တင်းလၢႆၼၼ်ႉ ပႆၸူၼ်တၢင်းလူင်ၼႆႉယဝ်ႉ လတ်းၿႃၼ်ႇပၢင်ႇသၢႆးသေ လႆႈသူင်ႇထိုင်မိူင်းၶႃႇမႃး။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ယၢမ်ႈပီၼ်ၵွင်ႈတီႈလမ်ႇလွင်ႈ တႃႇၵၢၼ်မိူင်းလုမ်ႈၽႃႉမႃးသေတႃႉ မိူဝ်ႈလီဝ်ၶတႃႉ ၵမ်ႇလႆႈႁၼ်ငူၼ်ႈငဝ်းမၼ်းသေၵိတ်းယဝ်ႉ။ တၢင်းၶဝ်ႈတၢင်းၵွၵ်ႇမိူင်းၵေႃႈ ၵိုတ်းဝႆႉမီးသိပ်းပီႊပႃယဝ်ႉ။ သူဝ်ငိုၼ်းၶဝ်ႈၵေႃႈ ၵမ်ႇမီးသေၵိတ်း ၶလႈ ၵမ်ႇလၢ ငႊၵေႃႇသၢင်ႈပၢင်ႇသၢႆး ၶွႆႈလီၶွႆႈပီၼ်။ လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇလႆႈႁူပ်ႉႁၼ် ႁူၼ်းလိူဝ်းတေၵ်ႇတ်းၵၢၼ်လွမ်းမၼ်းသၢမ်ၵေႃႉ တီႈႁၢၼ်ႉၶဝ်ႈသွႆး ပၢင်ႇသၢႆး။ ၵေႃႉၼုင်ႈၸူဝ်းတုလ်ႇၶႃႇ သွင်ၵေႃႉၼၼ်ႉၶတႃႉ ႁူမ်ႈၵိၼ်ၶဝ်ႈသွႆး ပေႃးတၢၼ်ႇၵမ်ႇယၢမ်ႈၵိၼ်သေပွၵ်ႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၼၢင်းယိင်းၼၢၼ်ၶဝ်ႈသွႆး ၼႊၸေတင်းၵႃမ်းတႂ်း

“ပေႃးၶဝ်မႃး ပီၼ်လိူင်ႉၼႆႉ တႃႇသေႇယဝ်ႉ။ ၵိုပ်းဝႆႉသေႇသေႇ။ ၶဝ် တေႁိုဝ်ၵႃႇမီးသူဝ်။ လိူဝ်းတူႊၵေႃႈ ယင်ႊတူလ်းလႆႈၼင်ႇၵဝ်ႇ”

ၼၢင်းယိင်း ၼၢၼ်ၶဝ်ႈသွႆးၼၼ်ႉ ၵဝ်ၶဝ်ႈသွႆးသွင်ဝၼ် တမ်းပၼ်ထိူင်ႈ ႁူၼ်းသွင်ၵေႃႉၼၼ်ႉ။

လဝ်ႈၼေႈတီႈ တပ်ႉပႂ်ႉၸွပ်ႇၼမ်ႉလႅၼ်ႊလိၼ်မိူင်းမၢၼ်ႊၶဝ် မႃးႁူပ်ႉႁၼ် လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ တီႈႁၢၼ်ႉၶဝ်ႈသွႆးၼၼ်ႉ။ လဝ်ႈၼေႈတီႈၵွၼ်ႇၵေႃႉၼိူင်ႈ လင်ႇၵဝ်ၵႃးၶဝ် ၵွၼ်လုမ်းလဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇၶဝ် ၵႃႇလူးၼမ်ႉယၢင်း ၵၼ်ၶၼ်ႈ မိူင်းၶႃႇမိူင်းမၢၼ်ႊ။ မိူဝ်ႈၽိူဝ်လမ်တင်းၸူဝ်ၵွၼ်ႇၼၼ်ႉ လင်ႇလႆႈႁၼ် ဝၼ်းတိူင်ႈ[8] ဝီင်းၵွၼ်ႇၽွၵ်ႈၶႃႇပုၼ်ႉ မီးဝႆႉလင်ႁူၼ်းၸိုၵ်ႉၸိုၵ်ႉၽွင်ႈ။ လဝ်ႈၼေႈတီႈ ႁူၼ်းလၢႆးသီႇၵေႃႉ တင်းသူႉလၼ်ႇတီႇၶဝ် ပႆမႃးၼိူဝ်ၸူဝ်။ ၼွႆႈပေႃး ၽိူဝ်ၵၢင်

8 Wanding

ၼူဝ်ၶႅၼ်ႉ လႆႈပႆမွၵ်ႇသၢမ်သိပ်းထတ်း။ ၸွပ်ႈၶႅမ်ႉလႅၼ်ႊလိၼ် မိူင်းမၢၼ်ႊ သုတ်းတိူၵ်ႈတီႈၶႅၼ်ႉၼႂ်း လႆႈလုၵ်းပႅဝ်ႉယူႇတီႈၶႅၼ်ႉ။ မီးလုၵ်ႈသိုၵ်းၶႄႇ သွင်ၵေႃႉ ၵဝ်ႇႁွင်ႈယၢဝ်းငီငႄမ်ႉသေ ပႆမႃးလူးတီႈၶဝ်လုၵ်းပႅဝ်ႉယူႇၶႅၼ်ႉ။ ၸဵမ်မိူဝ်ႈ 1950 ၶၢဝ်းၵၢမ်ႈတပ်ႉ တႃႇၶဝ်ႈၵွၵ်ႇမိူင်းသေ ၵိုတ်းၼူဝ်ၶႅၼ်ႉပၼ်တ်ႈ။ လဝ်ႈၶႃႈတီႈ ၽွၵ်ႇမိူင်းမၢၼ်ႊ လၢတ်ႈတေႃႇသိုၵ်းၶႄႇ တင်းႁၢမ်းၶႄႇ။ သိုၵ်းၶႄႇၵေႃႉ ၸိူင်ႉၵေႃႈ ၼိုၼ်းမိူဝ်းႁူဝ်ႇတၢင်းႁၢႆႉၼူဝ်ပုၼ်ႉ။ ၵေႃႉၸိူင်ႉၶတ်း သိုပ်ႇၶွၵ်ႉတၢင်း ဝႆႉ။ မိူဝ်ႈလဝ်ႉၶတ်း သူၵ်းလၢၼ်ႇတီႈထၢင်ႇဝႃႈ ပိုၼ်ႈတေႁပ်ႉတွၼ်ႈလီငၢမ်း သေ ၼၼ်ႉ။ ၼွႆးလွႆငမ်းငဝ်းမႃးဝႃႈ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈ မၼ်းလွမ်းမႃးၼလႈ ၶႄႇၶဝ်ၵႂႃႇတၢင်းလိူင်ႉ ၼၼ်ႉႁိုဝ်။ တိုဝ်သေလွမ်းမႃးၼၼ်ႉ ၽိတ်းယဝ်ႉႁိုဝ် ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ႁိုင်ထိင်ႈသိပ်းမီး ၼိတ်ႉ မီးႁူၼ်းလၢႆး သိပ်းၵေႃႉပၢႆ ၵွၵ်ႈပႆမႃးၸိူဝ်ၼူဝ်။ တီႈၶဝ်ၶတ်း ၵမ်ႈပႃး ႁွင်ႈၵၢင်ႈသင်မႃး။ ႁူဝ်ၶႃႈၶဝ် တၵ်ႉယမ် လဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႈသေ လၢတ်ႈတင်းႁၢမ်း မၢၼ်ႊဝႃႈ

"လွမ်းၶႃႈမႃးၼလႈ။ လွမ်သိုၵ်းလူင် ပႅဝ်ႉထႃႈဝႆႉယူႇၵေႃႈ"

ႁူၼ်းၵေႃႉၶႅၼ်ႉ လိဝ်တူလ်းသူႉလၼ်ႉတီႈ။ ၼွႆးလွႆမၼ်း တေထၢင်ႈ ထိူမ်ဝႆႉ။ သမ်ႉလႆႈႁၼ်ပၼ် ၶၢင်းယိင်းၶႃႈၽိူၵ်ႈ ၶုင်ႈၼူဝ်းမၢၼ်ႊ။ ထိင်ႈသမ်ႉ ၵမ်ႈမိူဝ်းလွမ်း လဝ်ႈၶႃႈတီႈမၢၼ်ႊၶဝ်ႁူႇ။

လွမ်သိုၵ်းလူင်လီ[9] ႁပ်ႉတွၼ်ႈလုမ်းၶဝ် တီႈႁွင်ႈလုမ်း ၵၢၼ်ၵိင်ႈ သိူင်ႁိူင်ဝႆႉၶႅၼ်ႉ။ ၶွၵ်ႈသေ ၽိူၼ်လုၵ်ႈၸိူင်ႈ ၼၼ်ႈ တင်ႇၶင်ႈႁူၵ်ႈလုၵ်ႈ။ မီးၼ်ပ်းႁၢင်ႊ မၢဝ်ၸိူဝ်တူင်း[10] ၵၢၼ်ၽၼ်ၼ်ဝႆႉတီႈၽႄ။ သိုၵ်းႁၢၼ်ၵေႃႉၸိူင်ႈ ၵဝ်ယိုဝ်ႉၼူမ် ၵၢၼ်ပႃးၵၢႆႉမွၵ်ႇၶဝ်ႈတၵ်ႈ မႃးတမ်းပၼ်။ မိူဝ်ႈၶႅၼ်ႉ လွမ်သိုၵ်း လူင်လီ လင်ႇႁၵ်ႈႁူၼ်းၼပႁၢမ်း ထၢမ်သူႉလၼ်ႉတီႈ ပၼ်လၢဝ်းၼိူဝ်းႁူၼ်းမိူင်းလွႆ။ လႆႈႁူႉ သူႉလၼ်ႉတီႈ ပၼ်ႁူၼ်းမိူင်းၵေႃးသတြီးယွႆး ၵၢၼ်ပၼ်မိူင်းယူႇၵၢင် မိူင်းၸိူင်ႈၼၼ်ႈလင်ႇ လူမ်လွႆလူမ်ၶေႃးမၼ်းႁူႇသေ လင်ႇႁပ်ႉသူႉလၼ်ႉတီႈ တႃႇလွမ်းမိူဝ်းၼလႇၽြႄႈ တူလ်းၼွႆးမိူင်းၶႄႇ။

လႆႈၽြႄႈၼလႇၼွႆးမိူင်းၶႄႇၼၼ်ႉ ပၼ်တူဝ်ထူပ်းတႃႁၼ် ၵၢၼ်ၵမ်ႈ

---

[9] General Li

[10] Mao Zedong, ႁူဝ်ပဝ်ႈ ပႃႇတီႇၸွမ်ႇမိဝ်ႇၼိသ်ႉမိူင်းၶႄႇ

လိုမ်းလႆႈတေႃႇလူဝ်ႉသုတ်းပၢၼ်ယဝ်ႉ။ ၵၢၼ်ၶူၼ်တၢင်း ၶလႈ ၶိူၼ်းၶဝ်ၼၼ်ႉ ၼႅမ်ႉ ၵေႃႈၼႅမ်ႉ မူတ်းၵေႃႈမူတ်းသုဝ်လီၼႄႇ။

ၸွမ်သိုၵ်းလူင်လီ ၸီႉၼေ ၶိူၼ်းပွၵ်းၵွၼ်ႇမုင်းလဵၵ်းတင်းလၢႆၼၼ်ႉ ယဝ်ႉ ၵဝ်ႇၵုင်ႇၵဝ်ႇမုၼ်သေ လၢတ်ႈဝႃႈ။

"ၸိူဝ်းၼၼ်ႉ ပဵၼ်ၶူင်းသဝ်း ၵၼ်ႁူၼ်းၸႂ်းၵဝ်းၶဝ် ယူႇသဝ်းယဝ်ႉ"

တေႃႇထိုင်ၸင်ႇၼၼ်ႉ ပႆႇလႆႈၵၼ်ႁူၼ်းသေၵေႃႉ။ ပႆလူင်းမႃးထိူင်ႈ သီႇ ပၢၵ်ႇလႃယဝ်ႉ ၸွမ်သိုၵ်းလူင်ၸီႉၼေ ၶူင်းသဝ်းႁူၼ်းယိင်းၶဝ်။ ၵွၼ်ၵၼ်ၶဝ်ႈ တူလုၺ်းတၢင်းၼွႆး။ ပဵၼ်ပိုၼ်ႉလိၼ်ပုၼ်။ ပတ်းၽဵဝ်ႈၵွႆႈမူတ်းသုဝ်ႉ။ မီးႁူႇတင်း ၼမ် သွင်တဵဝ်း။ ႁူႇႁူးလုၵ်ႈ ၵဝ်ၽႃႈၽိုၼ်ၼိူင်ႈၶူမ်ႇဝႆႉၵၼ်သိူင်ႈ။ ၶူင်းသဝ်း ၼၼ်ႉ ယင်းၼွႆႈမိူၼ် ၶူင်းသဝ်းၵၼ်မွႆႇသၢင်းသၢင်းလူင်လင်ၼိူင်ႈ ၵၼ်ႁူၼ်းပႆႇ ယၢမ်ႈမႃးယူႇသေပွၵ်ႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ သူႉၸၼ်ႇတီႇ ဝူၼ်ႉဝႃႈ ၵမ်ႇထၢမ်သင်ၼၼ်ႉ လီသေပိူၼ်ႈၼႆယဝ်ႉ။ ႁူလ်ၢးၵႃး သူႉၸၼ်ႇတီႇၼွႆႈၶူႉ မုင်ႉၵျေႃႇၶိူၼ်းၶဝ်မီးလွႆ။ ႁူၼ်းတေၽဵဝ်မႃး တီႈၶူင်းသဝ်း ၶဝ်ႈလွႆ။ လႆႈၵၼ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ်။ ပၢၼ် သိပ်းသွင်သိပ်းသၢမ်ၶူပ်ႇ။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၸႂ်းယိင်း လေႃးၶလးၵၼ်ဝႆႉ။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈ ၶဝ်ၼုင်ႈသိူဝ်ႈသီသွမ်ႇၸမ်ႉ ၼၼ်ယၢဝ်းဝႆႉႁူးၵေႃႉၶလႈ ၵေႃႉလွႆပဵၼ်ၸႂ်း ၵေႃႉ လွႆပဵၼ်ယိင်းၼႆ ၸဵၵ်ႇၶၽယေႃပ်ႇ။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ်ၵုမ်ႇတူလုၺ်း ၵႃးသိုၵ်း ၵၼ် ငၢႆးမိူၼ်ၵႃးၸိပ်ႉၼၼ်ႉသေ ၶူဝ်ယူႇၼိၵ်းၼိၵ်း။ ၸွမ်သိုၵ်းလူင်လီ ႁၢႆႇလၢတ်ႈႁၢမ်း တေႃႇလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ်။ ယဝ်ႉၵေႃႈ သပ်းလႅင်းၼေ ၸုမ်းၸဝ်ႈႁၢႆႇသိင်ႇၶဝ် ဝႃႈ ၸိူင်ႉၼႆႉ။

"လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ်လိုဝ်ႈဝႆႉၵမ်းၼိူင်ႈၵေႃႈ။ ၵမ်းၼိူင်ႈ ၶဝ်တေလႆႈႁၢႆႇ ၶဝ်ႈၶူင်းၵျၢၼ်းယဝ်ႉ"

မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ လုၵ်ႉၼွႆႈၶူင်းၵေႃႇၵႂႃႇ ၵၼ်တေပဵၼ်ၶူင်းၵျၢၼ်းၼၼ်ႉ မီး ႁူၼ်းယိင်းလုမ်းၼိူင်ႈ ၸိူဝ်းၼုင်ႈႁူၼ်သီသွမ်ႇၸမ်ႉ ၶလႈ သိူဝ်ႈ"မႃဝ်"[11] ၼၼ်ႉ ၵွၵ်ႇမႃးၸွင်ႉလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ်။ မိူဝ်ႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ် ႁွင်လင်လုမ်းၼၵ်ႇမိူင်းသေ ၶဝ်ႈႁၢႆႇၼွႆႈၶူင်းၵျၢၼ်းၼၼ်ႉ လႆႈၵၼ်ႁူၼ်ၶဝ်တၢင်းလင်ၼၼ်ႉ ၵမ်ႇယိပ်ႉဝႆႉ။

[11] သိူဝ်ႈၶူဝ်းၵၼ် မႃဝ်လိူဝ်တူင်း ၶဝ်ၵွၼ်ၼုင်ႈၼၼ်ႉ။

ပွႆႇႁွႆးႁူၼ်ႈၵႃႈတိၵ်ႉဝႆႉ။ ပေႃးၸဝ်ပႆတၢင်းႁိူဝ်းဢၼ်ၼႆႉ မၢင်ႊၵမ်းမၢင်ႊၵမ်း လႆႈႁၼ် ႁုမ်ႇႁူၼ်ႈၸဝ်။ သူႉလၼ်ႇတီႈ ၼွၵ်းႁိုဝ်ၵေႃႈ ၵမ်ႇယိူၼ်ႉၵၼ်ႈလႆႈ ၸွႆႈႁူႉမၼ်း ယဝ်ႉ။

"ၸွမ်သိုၵ်းလူင်ၶႃႈ ... တီႈႁူၼ်ၸဝ်တၢင်းလင်ဢၼ်ၼႆႉ ႁပ်ႉသင် ၵမ်ႇ ယိပ်ႉဝႆႉၶႃႈလႃႇ"

"ၵေႃ ... ပေႃးပွႆႇဝႆႉၵေႃႈ ငၢႆႈၸႂ်မိူဝ်ႈၽေႃႈမိူဝ်ႈၶလႄႈဢၼ်ၼႆႉၼႄႈ။ ၸိူဝ်ႉ သင်ႇဝႆႉလုၵ်ႈၵႂၼ်ႇၸဝ်။ ပေႃးၸဝ်ၸႂ်ႈႁိူဝ်ႇၽေႃႈ ၶႂ်ႈၸဝ်ႁိူဝ်ႇၽေႃႈၸႂ်ႉတူင်ႈၼႄႈ တၢင်း လင်ႁူင်းသဝ်းၸဝ်။ ၵီႈသင်ၵေႃႈ ၵမ်ႇပိတ်ႈလႃးယဝ်ႉ။ ၵၢၼ်ၵေႃႈၵမ်ႇယုင်ႈ။ ၽုၼ်ႇငိူႈၵေႃႈလႆႈ"

သူႉလၼ်ႇတီႈ တင်း လဝ်ႈႁဵုႇသိူင်ႇ တူလုၺ်းၼႄႈတေႃႇၵၼ် ၵမ်းၸိူင်ႈ ယဝ်ႉ လဝ်ႈႁဵုႇသိူင်ႇ ထၢမ်ဝႃႈ

"မိူဝ်ႈလွႆလင်ႇ ၸဝ်တေလႆႈမိူဝ်းယူႇၸွမ်း ၵူႈၶမႈၸဝ်"

"ၵမ်ႇတပ်ႈမိူဝ်းယဝ်ႉ။ ပႃႇတီႈႁဝ်းတူလုၺ်းလူလုမ်းလႃးၸဝ်။ ပႃႇတီႈ ႁဝ်းႁွၺ်း ပူင်သွၼ်ပၼ်ပႆးႁူႉမေႃ"

"ပေႃးဢၼ် ၼိုဝ်ႁိူဝ်ႇမီးလူဝ်ႊပၢၼ်မုင်ႉၵျေႃႁိူၼ်းၽွၼ်ႉမၼ်းယဝ်ႉလႃႇ"

"ၵမ်ႇမီး။ ႁၢႆးပေႃးလႆႈဢေ ႁူင်းသဝ်း ႁူၼ်းလၢႆး ႁူၼ်းယိင်း လိၵ်ႈ ၵၼ်ဝႆႉၶေႃၶေႃဢၼ်ၼႆႉ ၵမ်ႇလွႆႈႁၢႆႉ။ ႁဝ်းၸပ်းၸိုင်ပၼ် ၶၢဝ်းယၢမ်း ၶလႈ ၵွင်ႈ တီႈ တႃႇႁူၼ်းလၢႆး ၶလႈ ႁူၼ်းယိင်းၸဝ် လႆႈႁၼ်ၵၼ် လွတ်ႈလွတ်ႈလိဝ်းလိဝ်း ပိၼ်ႁူပ်ႉပိၼ်ႁူႈဢၼ်ၼႆႉယူႇၶသႈ"

တူလုၺ်းႁၢင်ႊမၼ်းၵေႃႈ လိပ်ႈသမ်ႇဢေႇ။ ယဝ်ႉၵေႃႈမၼ်းသိုပ်ႇလၢတ်ႈ။

"ၼႆႉပိၼ် မၢၼ်ႈၽုင်ႇသုၼ်ႇႁူမ်ႈၵၼ်ၵိုဝ်ႈ။ ႁူႉယူႇၵမ်ႇလွႆႈၶဢႇ။ တႃႇတေယူႇသဝ်းတီႈၼႆႉ ႁဝ်းလႆႈႁွင်ႉႁူၼ်း တၢင်းၽေႃႇဝၼ်းၵွၵ်ႈပုၼ်ႉမႄး ၵိုဝ်ႈ။ ႁူၼ်းႁဝ်းလိုဝ်းၼႆႉ ၼွၵ်ႈၵၢၼ်တီႈ တိုၵ်ႉၸႂ်ႉလွၵ်ႈဢေႃႈ တင်း ႁူင်းငၢၼ်း ႁွင်ၶႃႈလွၼ်ႉလိၵ်ႈဢၼ်ၼႆႉၵိုဝ်ႈ"

လဝ်ႈႁဵုႇသိူင်ႇထၢမ်။

“ႁူၼ်းပိုၼ်ႉတီႈၸဝ်သမ်ႉ ႁႂ်ႈလႆႇယဝ်ႉမူတ်း”

“ၸဝ်လိူဝ်းၼၼ်ႉ ဢမ်ႇၸွႆႈၶူမ်ႈမိူဝ်းၵၼ်တင်းမဝ်း။ မၢင်ႊလိူဝ်းၸၢမ်ႈ ၼမ်ႉ ပၢႆႊၸဝ်ႈမိူင်းသူလဝ်ႈႁႂ်ႇယဝ်ႉၼလႇ။ လိူဝ်းၵိတ်းယူႇဝႆႉၼၼ်ႉၵေႃႈ ၽဵဝ်ႈၶႃႈ ပိတ်ႈၶေယဝ်ႉၵိူဝ်ႈ။ ၶိတ်းဢဵၼ်လၢင်ႇ လီယဝ်ႉဝႃႈ။ ဢမ်ႇဝႃႈၼၼ်ၶႃႉ။ မဝ်းၸႃႈ ၼတႉ ၵဝ်ႁူင်ႇၵဝ်မုၼ် ၼႂ်ၵၢၼ်ၵေႃႇတင်ႈ ၸူင်းၵၢင်ၶိူင်းငၢၼ်းမဝ်းၸႃႈယူႇ တေႉယဝ်ႉ”

ၵဝ်ႈႁူဝ်သိူင်ႇၼတႉ ဢမ်ႇလၢတ်ႈႁၢမ်းသင်ထိူင်ႈယဝ်ႉ။ ႁူၼ်းသၢမ် ၵေႃႉ လိူဝ်းလွမ်းၵဝ်ႈႁူဝ်သိူင်ႇမႃးၼၼ်ႉၵေႃႈ ဢမ်ႇလၢတ်ႈလွမ်းသင်။ ၵဝ်ႈႁူဝ်သိူင်ႇ ၶူႇၼေႃႈၶူႇတၢဝ်ႉၼလႈ သူႉၵၼ်ႇတီႇလွမ်ၶူႉဝႃႈ ၵဝ်ႈႁူဝ်သိူင်ႇ ဢမ်ႇၶၢၼ်ႉ လႆႈ လႆႈလမ်ဝႆႉၼၼ်ယဝ်ႉ။ တၢမ်တူဝ် သူႉၵၼ်ႇတီႇၵေႃႈ မိူဝ်ႈလႂ်ႈငၼ်းၼေႃႈႁၢမ်း “ၽဵဝ်ႈၶႃႈပိတ်ႈ”ၼၼ်ႉ မၼ်းတူၵ်းလႆႈႁႂ်ႇတေႉ။ သူႉၵၼ်ႇတီႇ ၵိုင်ႉၵၢင်ႉ ၸုၵ်း လႆႈလႂ်ႈ ၵၼ်ၽိတ်းၽိူင်ႈမိူင်းၶူၵ်းၶႃႉလူင်[12] ဢၼ်ယၢမ်ႈပဵၼ်ၸွမ်းမိူင်းၸဝ် ၼလႈ မိူင်းၶိမ်းၶွမ်းၸဝ်။ မိူဝ်ႈၸဝ်သိုပ်ႇၸၢဝ်းတၢင်းလိပ်ႈၶိၼ်းၼၼ်ႉ လႂ်ႈမၼ် ၶိူင်းငၢၼ်း လိူဝ်းလုၵ်ႉတီႈသူၼ်ၶႂ်းတီႈၼိူင်ႈ ၸၢႉပႆသူၼ်ၶႂ်းထၢင်ႈတီႈၼိူင်ႈယူႇၼၼ်ႉ။ ၶူဝ် ၼေႃႈၸဝ်ၼတႉ တိူင်ႈၼူၵ်ႉဝိတ်ႇသေၵီႉသင်ႇ ႁႂ်ႇၼႆႉႁႂ်ႇၼၼ်ႉယူႇ။ မိူၼ်ၵၼ် တင်းႁူၼ်းၼုမ်ႇ ၽႃႇၶိတ်ႇထလ်ႇ လိူဝ်းသူႉၵၼ်ႇတီႇ လႂ်ႈမၼ်မႃး မိူဝ်ႈၵေႃႉ လိၵ်ႉၼၼ်ႉတေႉယဝ်ႉ။ ပိၵ်ႇပိူင်ႈၵၼ် တီႈၸူဝ်းၼုင်ႈတၢင်းမႂ်ႊ ၼလႈ လၢဝ်းၸိူဝ်း ႁူၼ်းႁွႆး။ တၢင်းလႆႈၶိုၼ်ႈၶၢဝ်ႈၼတႉ မိူၼ်ၵၼ်ၼေႃႇ။

လိုၼ်းသုတ်း လွမ်သိုၵ်းလူင် ဢွၼ်ၸဝ်ႁဝ်ႇတီႈ ၶၢၼ်ႉၸၢႆၸူဝ်းႁူႊယၢင်ႇ ၼွႆးမၢၼ်ႈၽုင်ႇသုၼ်ႇၶူမ်ႈၵၼ်ၸဝ်ၼၼ်ႉသေ လၢတ်ႈဝႃႈ ပေႃးၸွႆႈသိုဝ်ႉၸူဝ်းၸဝ် တေၸၢႆပၼ်တင်းလေႈသူဝ်မၢၼ်ႊပၼ်ယူႇၵႆႉယဝ်ႉ။ ႁူလ်းၵႃႊ မီးၸူဝ်းၸွင်ၵိတ်း ၵိတ်းၵွတ်းၵွတ်းႁွလ်း။ ၽေႃႈလႆႇမတ်ႉၼေႃးၵမ်ႇၽွင်ႇ၊ ၵိူပ်ႇၼင်သူဝ် ၵၼ် ပႃးသၢင်ႇၶၢင်ႊမီ၊ ၵိၼ်ၽိၼ်ႇမၼ်ႇ သၢမ်သီႇၵိၼ်။ မိူဝ်ႈသူႉၵၼ်ႇတီႇ ၵၢၼ်း သိုဝ်ႉသေၵၼ်ၵၼ်ၼၼ်ႉ ၵဝ်ႈႁူဝ်သိူင်ႇ သွပ်ႉသိပ်ႉလၢတ်ႈတင်း ႁၢမ်းၵၢင်း ၵိတ်ႉ။

12 ၸဝ်ႈမၢႆထိုင် လွင်ႈၶိတ်ႇထလ်ႇ (Hitler) ႁၢတ်ႇၽဵဝ်ႈၸႃႈတၢႆ လၢဝ်းၸိူဝ်းလိဝ်း (Jews) ၶူၵ်းလၢၼ်ႉ မိူဝ်ႈၸၢဝ်း သိုၵ်းၵမ်ႇၽႃႇၵမ်းသွင်ၼၼ်ႉ။

"ယၢႆႇသိုဝ်ႉၼေႃ။ တၢႆႇမိူင်းၶူၵ်းၶၢႆႉလူင်မိူင်းၼိူင်ႈၼႆႉ ၶဝ်းၵမ်ႇၼွႆႈထိမ် သူဝ်ပၼ်သေပိၵ်ႉ"

ၵူလ်းၵျႊ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇၵဝ်ၵျၢမ်း။ လွၵ်ၵၼ်ၼွႆႈသိုဝ်ႉတီႈမၢႆတွင်း လွင်ႈဝၢႈမၼ်းယၢမ်ႈၽိူဝ်မိူင်းၼၼႇ ၵၼ်ဝၢႈၼၼ်ႉ ၶိူတ်းၶိူဝ်ယိူၼ်ႉၵေႃႈၵမ်ႇ လႆႈ။ ဝၢႆးမႃး လွင်ႈလႆႈၵျႃႇၽိူဝ်မိူင်းၼၼႇၼၼ်ႉ လႆႈမႂ်းဆေပိူၼ်ႈမိူဝ်ႈလွၵ်ၵေႃႈ လႆႈၼိူင်လွၵ်မိုၼ်း ႁွပ်ႈၵမ်ႇၵဝ်ၵျၢမ်းလဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇသေ သိုဝ်ႉၼူဝ်းမၢႆတွင်းမႃး ၼၼ်ႉ။ လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇၵေႃႈ လွၵ်ၵမ်ႇလီ ႁွပ်ႈသူႉလၼ်ႇတီႇ တိုဝ်သိုဝ်ႉၼူဝ်းတီႈမၢႆ တွင်း။ ႁွပ်ႈၼၼ် သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇၵဝ်တူလ်းၼူဝ်းၼၼ်ႉသေပွၵ်ႈယဝ်ႉ။ တီႈတေႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇသိုဝ်ႉၼူဝ်းသေၵၼ်ၵၼ်သေ ထုၵ်ႇၼေၵၢင်လွၵ် လွင်ႈဝၢႈ ၵမ်ႇသူႈလွၵ် ပၵ်းပိူင်ၼၼႇၼဝ် ၶီႇၼီၵ်းတီၵ်းတီင်ၼိူဝ်ၵူၼ်းမိူင်းၼဝ် ၼၼ်ႉ။

***

မူလ်းလွမ်းၶႆႈၶျ သူႉလၼ်ႇတီႇ။ မႃးၶၼ်ၼိူဝ်လၢၼ်းလင်ႇ ပိၼ်ထူလ်ႈ လွၵ်။

"ၵီႈသင်လၢႆႇ မူလ်း"

သူႉလၼ်ႇတီႇ မၢင်ႇၵူဝ်း တေလႆႈငိၼ်းၼၢဝ်ႇလီ သေၵၼ်ၵၼ်ၶိူဝ်ၼႆႉ ထၢမ်တူလ်းမူလ်း။

"ထုၵ်ႇလီၶျၢင်ႈၶိူၼ်း တၢႆႇပွႆးဝၼ်းၵူတ်ႇၵိင်ႇၼရီႇၼႃႈယဝ်ႉယူဝ်း"

မူလ်းၵေႃႈလွမ်ၶူႉဝၢႈ ဝၼ်းၵၼ်လီလွၵ်သုၵ်ႉသၢၵ်ႉၼေႃႇၼႆႉ လၢတ်ႈ လွင်ႈတၢင်းလိူဝ်ႉၼင်ႇၼႆလင်ႇ လဝ်ႈၶမႈၼဝ် တေပႃးလွၵ် တၢႆႇၵုပ်ႇလၢတ်ႈ ၼႆယဝ်ႉ။ ၵူလ်းၵျႊ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၼွၼ်းၶူဝ်သေ တွပ်ႇထိင်ဝၢႈ။

"ၵမ်ႉႁွၼ်ႇၶလႈ။ တိုၵ်ႉၵံယူႇ"

မူလ်းၵေႃႈတိုဝ်လၢတ်ႈ။

"လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၼႆႉ မၢင်ႇၵူဝ်း တၢႆႇတေလႆႈၶိူတ်းဝၼ်းၵူတ်ႇထူၼ်ႈသၢမ် ၼူပ်ႇမၼ်းတေႉတေႉၵေႃႈ။ ၵမ်ႉၼွႆးလွၵ်မၼ်း တေၵမ်ႇလီယဝ်ႉ"

“ၵိုမ်း … ၵၼ်မူလ်းလၢတ်ႈၵေႃႈ ၸႂ်ႈယူႇလႆ”

သူႉၸၼ်ႇတီႇ ၼမ်းယိုတ်ႈတူဝ်ၶင်ႈသိုဝ်ႈသိုဝ်ႈသေ ႁွတ်ႇႁၵ်ႇဝႆႉ။

“ၵမ်ႇၸႂ်ႈၶႂ်ႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၸဝ် ႁျူႉၵၼ်ၵိဝ်ႇၸွင်ႈလွမ်း ၵၢၼ်သုၵ်ႉသၢၵ်ႉ လူင်လိူဝ်းၼႆႉ။ ပွႆးၼႆႉတေၵႂ်တ်းၶႂ်ႈလီလီၵိူဝ်ႈ”

ၼမ်ႈယိင်းသွင်ၵေႃႉ တုမ်းႁူဝ် တမ်းဝၢင်း ၶပ်းမၢၵ်ႈၵၢၼ် ႁူဝ်ယွႆႈ တၢႇဝၼ်းၵိူတ်ႇ ၵၼ်ၽိုင်ႈၵေႃးသတြီးယွင်ႈ တင်း ၽိုင်ႈတႆး လေႃးၼလႈၶူၼ်း ၶဝ်းၵၼ်ဝႆႉၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၶိုၼ်းၶူၼ်ႉၶႆးလွင်ႈဝၼ်းၵိူတ်ႇ ၵၼ်လတ်းၵႂ်တ်း ပူၼ်ႉမႃး ပီးၵႆႇပီးၵွၼ်ၼၼ်ႉ။ တၢႇပွႆးဝၼ်းၵိူတ်ႇၽိုင်ႈၶိူဝ်း တေလီတွၼ်းမႃး ၼၼ်ႉ တေၵႂ်တ်းႁိူဝ်ၼႆၵေႃႈ ၶၢလ်ႈၵုပ်ႇႁုမ်ၵၼ်။

ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈ လႆႈၶူဝ်းတွၼ်ႈတင်းၼမ် ၵၼ်ၶျေႃႇဝႆႉၶိုၵ်ႉၶိုၵ်ႉၼလႈ မႃႇယၢႇရီႇ တင်း ဢိင်ႇၼရီႇ ၼတႉထုၵ်ႇၸွႆႇပွႆးဝၼ်းၵိူတ်ႇ ၽိုင်ႈမိူင်းဝၼ်းတူၵ်း။ သမ်ႉတေမီး ၶဝ်ႈမုၼ်းၶၵ်ႉ တင်းတၢၼ်းလႆၢလူၼ်ႈႁွၼ်ႇ။ ႁူလ်းၵႃး လႆႈပၼ် ၶၢဝ်းယၢမ်း တၢႇလွမ်းၽိုင်ႈတႆးၵိတ်းၵိတ်း။ ပေႃးၵဝ်ၽိုင်ႈတႆးဝႃႈ လဝ်ႈဝၼ်း ၵိူတ်ႇ ၵမ်ႇလႆႈၶူဝ်းတွၼ်ႈ။ လဝ်ႈဝၼ်းၵိူတ်ႇႁွလ်းလႆႈတွၼ်ႈပၼ် လိူဝ်းမႃးၶဝ်ႈ ပွႆးၼၼ်ႉ။ သူႉၸၼ်ႇတီႇ ၶႂ်ႈသႂ်ႇၽိုင်ႈၼၼ်ႉ ပႃးတၢႇသေႇ။ ပေႃးထိုင်ဝၼ်းၵိူတ်ႇ လုၵ်ႈယိင်းမၼ်း ၵေႃႉၸႂ်ၵေႃႈလီ ႁွင်ႉၵဝ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇ ၶႃႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၶုၼ်ၶဝ် ၼႂ်းၵျေႃး။ ၶႂ်ႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႇလႆႈယိင်းၶဝ် ၶပ်ႉယႆၵၼ် ၶဝ်ႈမႃးၼႂ်းႁွင်ႈၵၢင်ၵျေႃး။ ထွတ်ႇၶပ်းတီၼ်ဝႆႉ တၢင်းၼွၵ်ႈၵျေႃး။ လႆႈၼင်ႈၼိူဝ်တၢၼ်းသိူဝ်း။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈ ၽႂ်ၽႂ်ၵေႃႈ ၵမ်ႇသူႈႁႆႉလႆႈၶဝ်ႈမႃးၼႂ်းၵျေႃးၼလႈ ႁူဝ်ငိူဝ်ဝႆႉသေ ၽႂ်ၵေႃႈၵမ်ႇ ၵျတ်းလၢတ်ႈႁၢမ်းသေၶေႃႈ။ မိူၼ်တင်း ၼူၵွၼ်ႇၸဝ် ၼႂ်းႁူင်းၽြႃးသေ ယူႇၼိမ်ႇ ၼိမ်ႇဝႆႉ။ ထိုင်ယၢမ်းမႃး လဝ်ႈဝၼ်းၵိူတ်ႇၼလႈသင်၊ ၼမ်ႈၶဝ်ၼလႈသင် ၵဝ်ပူၵ်ႉ ၵဝ်ၵျေႃႇ ၵၼ်ပႃး ၶူဝ်းၼုင်ႈတၢင်းမႆး၊ တၢင်းလီၼ်ႈ၊ မၢၵ်ႇၵူမ်ႇ တွၼ်ႈပၼ် ၶၵ်ႇလုၵ်ႈၵွၼ်ႇလိူဝ်းၼၼ်ႉ။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၸဝ်ၵေႃႈ ၵဝ်မိုဝ်းလီၵ်ႉလီၵ်ႉၵွၼ်ႇ ၸဝ် ယိပ်းၵျေႃႇၶူဝ်းတွၼ်ႈၵၢၼ်ႇၵၢၼ်ႇ။ ၽိူဝ်ႇလႅင်ႉၶဝ်ႈမုၼ်းၶၵ်ႉ၊ ၼမ်ႉသူမ်ႈ ၼမ်ႉဝၢၼ်ၼၼ်ႉၼတႉ ၸွႆႇႁူဝ်ၸွႆႇငိူဝ်ၶဝ်ၵႆႇဝိတ်း။ သိင်ၶဝ်မေႃးပၼ်းလူင်ႁႂ်ႇ။ မူၼ်ႉသိူဝ်းမႃးမိူၼ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇ ႁူႉတီႈႁူႉလီၼ်ႉ ၶိူဝ်လုမ်ႈၾႃႉယဝ်ႉ။

မူဝ်ႈပီႈၵၢႆၶတႃႉ ၵိင်ႇၸရီႇ လင်ႇႁႃၵႂၢမ်းၸၢႆးလႄႈ မူဝ်ႈလႆႈ ထူၼ်ႈသွင်ၼူပ်ႇႁွႆးၶလႈ မူဝ်ႈလႆႈ တွၼ်ႈၼူဝ်းပၼ်ပိူၼ်ႈတင်းသေမ်သေၼ်ႉ သေမ်ႉတႃမၼ်း ပေႃးယိုင်ႈပဵၼ်ၶူလ်ႇပဵၼ် ၶူလ်ႇလူင်ဝႆႉ။ ပီႈသႅၼ်ႉၶတႃႉ ယွႆႇမႃးထိုင်ႈၼူပ်ႇသိူင်ႈယဝ်ႉၶလႈ မၼ်းၵေႃႈတိူဝ်း မေႃၶူႉမႃးသေၵဝ်ႇယဝ်ႉ။ ပီႈသႅၼ်ႉမၼ်းလူမ်းထူႈ တႃႇလတ်းၶွၼ်းပၢင်ပွႆးဝၼ်း ၵိူတ်ႇမၼ်းယူႇယဝ်ႉ။

"မူလ်းႁႃ ႊ ... ၵဝ်ၵူဝ်သေႃႇ။ ပေႃးလဝ်ႈၵူႈၼဝ် ၵမ်ႇပွၵ်ႈမႃးၼိုၼ်း မူဝ်ႈ ဝၼ်းၵိူတ်ႇသေၼ်ႉ တေၶွတ်းႁိုဝ်"

သူႉလၼ်ႇတီႇ ယိူၼ်ႉၵၼ်ႈလွႆၼႂ်ႈၶႂ်ႈသေၼ်ႉသေ မွင်းတွႆးၶေႃႈႁၢမ်း ပၼ် ၶွၼ်းလွႆတီႈမူလ်း။

"ယႃႇမႆႈလွႆၼႃႈ လဝ်ႈၶမႈ။ လဝ်ႈတေႃႇလူင် တၵ်းတေပွၵ်ႈမႃးယူႇၼႃႈ ၵေႃႈ။ ပွၵ်ႈသႅၼ်ႉၵေႃႈ လွမ်ၼုၼ်ၽွင်းၵေႃႈ တေပႃးမႃးႁွၼ်ႇ။ ပွႆႉတူလ်းၼႃႈၶလႈ"

မူလ်းၵေႃႈ ပႃးလွႆပႃးၶေႃး လၢတ်ႈသိူင်ယွႆႇသိူင်လူင်ၶလႈ သူႉလၼ်ႇ တီႇၵေႃႈ ပႃးလွမ်းလူမ်းမူလ်းႁူႇ။

"လွႆႈၵူဝ်ႈ ... လွႆႈၵူဝ်ႈ"

ၼိုၼ်းၼုၵ်းလွႆလႆႈ လွင်ႈတၢင်းၵၼ်မူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃး ႁႃႈပီႈသေၼ်ႉသေ လွႆ လီမႃးၼိုၼ်းၵမ်းလိူဝ်။

ဝၼ်းသေၼ်ႉ ပဵၼ်ဝၼ်းၵၼ်မႆႈသေပိူၼ်ႈ သွႆးလိူၼ်ၵၼ်မႆႈသေပိူၼ်ႈ ဝၼ်းသိူင်ႈ။ လႆႈလတ်းၶွတ်းဝၼ်းၵိူတ်ႇ တီႈၶေႃမွႆႇ လိမ်လဝ်ႉ။ ႁူၼ်းၼပ်းၵႃး ၶလႈ ပူႇၼွင်း မၢင်ႉလွမ်းတႃႇသူင်ႇၼဝ်ႈၽၵ်း ထိုင်ႁျင်းမုၼ်လဝ်ႈ သိပ်းႁႃႈလင်။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၼႃႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၼုၼ် ၼဝ်သွႆးၶေႃၵေႃႈ ၼပ်ႉယႆၵၼ်သေ ၵွၵ်ႇမူဝ်ႈႁူႇ ယဝ်ႉယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ ၵုမ်ႈၶွပ်ႇ လုၵ်ႈယိင်းလူင်မၼ်းသေ ပၼ်ႇသိူင်ႈ ၶွပ်ႈၶလႈ မႃႇယႃႇရီႇၵေႃႈ သိူၼ်ႇၶႂ်ႈၵမ်းလိူဝ်။ လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ ၵမ်ႇမီးၼၢဝ်း ယၢမ်းတႃႇလိူၼ်ႈလွမ်း လုၵ်ႈယိင်းလူင်မၼ်းႁိုင်ႁိုင်ၶလႈ လင်ႇပွႆႇတမ်းပၼ် ၼိုၼ်း။ မၼ်းတေလႆႈႁူႇလႃႈသိူဝ်ႈ။ လွမ်ၼုၼ်ၽွင်း ၵူးသူႉ မႃးၽိူဝ်ဝႆႉ တီႈ လႃႈသိူဝ်ႈ။

မွၵ်ႈဝၢႆးဝၼ်းသွင်မူင်း လဝ်ႈႁျူႇသီင်ႇ ၵပ်းၽူၼ်းပွင်ႇၶၢဝ်ႇၶၢင်းၶိင်း မၼ်းဝႃႈ ၵွမ်ၸုၼ်ၽွင်း ၵူးၼူႉ ၶလႈ ၶႅၵ်ႇ ႁူၼ်းမွၵ်ႈသီႇသိပ်းၵေႃႉ ထေမႃး ၵိၼ်ၶမ်ႉၶႅင်ႈ တီႈႁိူမ်ႇ ၼႆယဝ်ႉ။

"ယူႇထိၼ်ႈသွင်လူဝ်ႉမူင်း ပီႈၶဝ်တေၽိဝ်တီႈၶၼ်ႉၶႃ"

ႁွပ်ႈႁၢမ်းၶႃႈၶၼ်ႉ ႁိူမ်ႇ တင်းႁိူ မႃးႉႁူႇမူတ်း။ မေႃမိုဝ်ႉ မေႇထႃႇ လႆႈႁၵ်တ်းၶဝ်ႈမုၼ်းတၢၵ်ႇႁၢႆ ပၢၵ်ႇၶိပ်း ၼွင်းၶၢဝ်းယၢမ်း ၼိူင်ႈလူဝ်ႉမူင်း။ ၵေႃးလိင်ႇ ၶလႈ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇလၢႆးလိူဝ်းလွႆႈၼွင်းသိုင်ႇမိုဝ်ႉၶဝ် လွႆႈၵၼ်ႁၵ်တ်း ၶဝ်ႈမုၼ်းၵၼ်းၼိူဝ်ႉတင်းတိၵ်ႈ။ ၶႃႈႁၢပ်ႇၵၼ်ၸုၼ်တၢင်ႇလူဝ်းၵေႃႈ မႃးႉလႆႈ ႁၢင်ႈႁၼ်းၽိူၼ် တႃႇႁူၼ်းႁူၵ်းသိပ်းၵေႃႉ ၼွင်းႁွင်ႈႁပ်ႉၶႅၵ်ႇလူင်။ သူႉ လၼ်ႇတီႇ လႆႈပွႆႇၵႃးႁပ်ႉၵၢဝ် ၵၢႈမၢတ်ႈၸုၼ်ၽွင်းၶဝ်၊ ၶႃႈမၢၼ်ႈတႃမိူင်းၶဝ်၊ ၶေႃႇသီင်ႇ တိုၼ်းၶမ်းၶဝ်။ မိူဝ်ႈလဝ်ႈႁျူႇသီင်ႇၶဝ် ၽိဝ်မႃးၶၼ်ႉၶတႉ တူဝ်ႈတၼ်းဝႆႉ တင်းသိၼ်ႈယဝ်ႉ။ ၵၼ်လႆႈႁၢင်ႈႁၼ်းလိူင်ႉၶၢင်ႇၼၼ်ႉ ၶမ်ႉလိပ်ႈယဝ်ႉတူဝ်ႈႁူႇ လိူဝ်ႉၶၢင်ႇ ၵၼ်ၵူၼ်းမိူဝ်ႈၵူၼ်းဝၼ်း ၼွင်းႁိူမ်ႇ ၵၼ်ၼိူင်ႈ။

ၵူးၼူႉ တူင်ႉတၵ်ႉသူႉလၼ်ႇတီႇဝႃႈ။

"ႁဝ်းၼွႆႈႁၼ်သူႉၸိူင်ၶေႇယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈၼႆလင်ႇလႆႈလၢတ်ႈတီႈလဝ်ႈၽႃႉ ၼွႆႈႁွင်ႉလူဝ်းႁဝ်း ၵိၼ်ၶမ်ႉၶႅင်ႈၼႆယဝ်ႉ"

"ႁွပ်ႈၵွမ်ၸုၼ်ၽွင်းႁဝ်းလဝ်ႈ ႁွတ်ႈၽိဝ်မႃးၶလႈ ၶႃႈၵေႃႈယိၼ်း လူမ်းထေႉၵေႃႈ။ ႁွပ်ႈသင်ၼႆ မိူဝ်ႈၼႆႉ ပိၼ်ဝၼ်းၵူတ်ႇလုၵ်ႈယိင်းႁဝ်းၶႃႈ မႃႇ ယႃႇရီႇ ၶႃႈၵေႃႈ"

"ႁူႉၵိုဝ်ႈ ... ႁူႉၵိုဝ်ႈ။ ႁဝ်းႁူႉၵိုဝ်ႈ။ ႁွပ်ႈၼႆ ႁဝ်းၼွႆႈတိုၵ်းသူၼ်းဝႃႈ ႁဝ်းတင်းသိၼ်ႈ ၵွၼ်ၵၼ်ႁူႇဝႆႈပြေႃးၵၢင်ႉမေႃႇ။ ႁူမ်ႈယွၼ်းသူး တႃႇလုၵ်ႈယိင်း ၵွၼ်ႇႁူႈ"

ပေႃးၵိၼ်ၶမ်ႉၶႅင်ႈယဝ်ႉၵေႃႈ မွၵ်ႇတၢၼ်ႈၶႃႈႁၢမ်း ပွတ်းၵွၼ်ႇ တွၼ်ႉၼိူင်ႈ။ ႁူႉၵေႃႉႁူႉႁူၼ်း ၽွင်းထွမ်ႇလီလီ။ မိူဝ်ႈႁူႇပြေႃးၵၢင်ႉမေႃႇၶၼ်ႉ ၵူးၼူႉ ၶင်ႈမႃးၶၵႈ လဝ်ႈႁျူႇသီင်ႇ ၶလႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ။ ၵမ်ႇပႃးတၢင်ႇၵေႃႉ တၢင်ႇႁူၼ်း။ ၵူးၼူႉတင်းၶင်ႈတင်းၽွင်းထွမ်ႇ သႂၢင်ႇဝၢင်းလၢႆးၵၼ်မိူင်း ၵၼ်

လဝ်ႇၵျူႉသႅင်ႈၸဝ်ၶႃႊၶေၶၼ်ႇ။ ထွမ်ႈယဝ်ႉသေ ၵူးၼူႉၵေႃႉၸဝ်ႈလူၺ်ႈႁူဝ်ႉ လွင်ႈ ဝႃႈ ႁူၼ်းမိူင်းတႆး ၵမ်ႈၼၢၼ်ႉလူၺ် လွင်ႈမၢၼ်ႊၸဝ် မႃးၽူမ်ႈငမ်းၼိူဝ် ၵၢၼ်ၽွင်း ငမ်းၼွၼ်းမိူင်းတႆး ၶလႈ မိူင်းၽူမ်ႈတုမ်ႊပတ်းပိုၼ်ႉၶၼ်ႉ။ ၵူးၼူႉလၢတ်ႈဝႃႈ

“ပေႃးၼ◌ႆႉၸတႃႉ ၼင်ႈသူလဝ်ႈလၢတ်ႈၼၼ်ႉ ႁဝ်းတေလႆႈၵွၼ်ႊၵၼ် ၸတ်းလွၵ်ႈႁၵ်ႉသႃ ယၢႈၶွႆႈမိူင်းၽူမ်ႈတုမ်ႊႁဝ်း တႅၵ်ႈယႃႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ပေႃးၵမ်ႈ ၸတ်းလွၵ်ႈ တေယၢပ်ႈမူတ်းယဝ်ႉ။”

လဝ်ႇၵျူႉသႅင်ႈ လၢတ်ႈဝႃႈ။

“ပေႃးၵမ်ႈၼွင်ႈပိၼ်ၼၼ် လွမ်ၸုၼ်ၽွင်း တေလႆႈယိပ်းၵမ်တပ်ႉသိုၵ်း မိူင်းမၢၼ်ႊလီလီၵေႃႈ”

“လွႆႈယဝ်ႉဝႃႈ။ ယုမ်ႈႁဝ်းၶလႈ။ ႁဝ်းတေၵွႆႈတ်းယူႈ”

လူဝ်ႉပႆႈလူင်းၵႃး ႁူဝ်ႈဝႆႉသၢယွၼ်းသူး တီႈၼေႃႈၽြေးၵၢင်ႉမေႈၼၼ်ႉ ၵူးၼူႉလၢတ်ႈလိူင်ႉၼႆ။

❖

သိပ်းသၢမ်

ဝၢႆးသေတီႉၵမ်မၼ်းမႃး ထူၼ်ႈသၢမ်ဝၼ်းလင်ႇ လႆႈပုတ်ႈလၢႆးၸူဝ်း လႅင်း။ လႆႈၵွၵ်ႇတၢင်းၼွၵ်ႈသုမ်ႉသေ ၵၢပ်ႇၼမ်ႉၵၢပ်ႇၼၢႆး။ လႆႈၵၢပ်ႇ မူၼ်ၼင်ႇ တီႈႁႄၶတႉၵမ်ႇလွင်ႈ။ ႁူလ်းႁႃး ၼမ်ႉလၢင်ႈလၢင်ႈ သွင်ပုင်း ၵၼ် လုၵ်ႈသိုၵ်းၸဝ် ႁႃပ်ႇမႃးၼၼ်ႉ ၵၢပ်ႇႁႂ်ႈပေႃးသိင်ႈႁႃႉ။ ပူင်ယွႆႇမၼ်း တွင်ႈပၼ် ၵွၵ်းႁူဝ် ၶလႈ ႁူဝ်မႃႇသေ ႁႂ်ႈၼမ်ႉယမ်းလွတ်ႇတင်းတူဝ်တင်းၶိင်း ၵၼ်ႁိုဝ်ႉ ၵၼ်မွႆႈ ၵၼ်ႁူၼ်ႉၵၼ်မိုၼ်ႈယူႇၼၼ်ႉႁၢႆႈႁႃႉ။ မီးႁူၼ်းသိုၵ်းယိပ်းႁွင်ႈသီႇ ႁေႃႉ ပွႆႉဝႆႉၶလႈ ၵၢပ်ႇၼမ်ႉႁေႃႈ ၵမ်ႇထၢင်ႇႁၢင်း။ ႁူလ်းႁႃး ပိၼ်ႁိုဝ်ႁေႃႈ ယဝ်ႉ လႆႈၵၢပ်ႇၼမ်ႉၶလႈ ၶတႇဝၼ်းၵၼ်လႆႈထုၵ်ႇတီႉၵမ်မႃးၼၼ်ႉ တူဝ်လွင်ႈ လိုၼ်ႈပၢင်ႇမႃး ၵမ်းၵွၼ်တၢင်းသုတ်း။ တွၼ်ႈတႃႇတေမီးႁႅင်းတူဝ်ႁႅင်းလွင်ႈ ၼၼ်ႉ မၼ်းတေလႆႈၽိုၵ်းႁဵတ်းၽႅၼ်ႈၽႅၼ်ႈ။

မူဝ်ႈလႆႈၶဝ်ႈယူႇတီႈ ၵၼ်ၽေႃၵ်ႈမႆႉသၢင်း မေႃးလုတ်ႈလုတ်ႈၼၼ်ႉ လဝ်ႈႁႃႇသိူင်ႇ ၼင်ႈလၢႆးယူဝ်းၵႃႉ[1]ၼၼ်ႉ။ မူဝ်ႈလူၼ်းတိၼ်လူၼ်းမိုဝ်းသေ ၽိုၵ်းႁဵတ်းယူႇၼၼ်ႉ ၶုၵ်းလွင်ႈလႆႈ လွင်ႇသူႉလၼ်ႇတီႇ ၽိုၵ်းႁဵတ်းယူဝ်းၵႃႉယူႇ ႁိုဝ်ၼ်ႁွၼ်ႇ။ မူဝ်ႈႁူးပွၵ်ႈၶတႉ ၶႃၽိုၵ်းႁဵတ်းလွမ်းၵၼ်တႃႇသေႇ။ မူဝ်ႈၼေႃႈမၼ်း ပႆႇလႆႈထုၵ်ႇပူၼ်ႈတီႉၵမ်မႃးၼႆႉ လဝ်ႈႁႃႇသိူင်ႇ ၵမ်ႇသူႈလႆႈယူႇတီႈႁႄႁႃးႁိုဝ်။ လႆႈၵွၵ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းယူႇ ႁူးမူဝ်ႈႁူးဝၼ်း။ မိုၼ်းလီသေးလၢႆး ၶၢဝ်းယၢမ်းလိူဝ်း

[1] Yoga, လၢႆးၽိုၵ်းႁဵတ်း တႃႇပၢႆးယူႇလီတူဝ်ၶိင်း ယၢင်ႇၼိုင်ႈ။

ၵၢၼ်လႆႈၽေႃတ်ႇႁိူၼ်းၽေႃတ်ႇယေးယူႇၶၢၼ်ႉ။ ႁၢႆးမၢၼ်းၶတ်းၸႂ်မႃး သိပ်းႁႃႈပီး မိူင်းၶၢၼ်ႉ လႆႈၵိုတ်းယိုတ်းႁူၺ်ႉ မိူဝ်ႈႁၢင်ၶႂ်ႈ ဝၼ်းတီႈ 2 လိူၼ်မႃၸႂ်ႉၶၢၼ်ႉယဝ်ႉ။

လဝ်ႈႁျူႇသိူင်ႇလူပ်းၵဝ်ၶူးမႃးတီႈ ၵၢၸမ်းရီးႁွႆးသေ ၵမ်ႇၵႃး လိပ်ႈ ၶိူၼ်းမႃး ပႃးပၵ်းပိူင်တီႇမွၵ်ႇၶရေႇသီႇလီလီ။ ၽိူဝ်ႇမၼ်း မိူဝ်းၽိူဝ်မိူင်းမၢၼ်း ၼႆႉၵေႃႈ ၽႃင်ႉႁၼ် ၶွင်ႈၶမ်လူင်ၵၢၼ်ၼိူင်ႈ တီႈမိူင်းႁူမ်ႈတုမ်းမိၼ်ႇမႃႇ။ လွင်ႈ ဝႃႈ လေးမိူင်းၵိုၵ်းႁွမ်းၵၼ်တင်းလႆၢ ၵမ်ႇမီးသုၼ်ႇလႆႈသုၼ်ႇပိၼ် ၽိင်ႇပိင်း ၵၼ်တင်းမိူင်းမၢၼ်းၶၢၼ်ႉ ထၢင်ႇလိင်ႈလီၼႃႇ။ တီႈမိူင်းမၢၼ်းၸတႉ ၵေႃႇတင်ႈ ႁူင်းငၢၼ်းမွႆႇတင်းၼမ်။ မီးၽိၼ်ၶူင်းၵၢၼ်တင်းၼမ်၊ မီးၶပ်းမႂ်ႁႂ်းၵၢၼ် တႃႇ ၵၼ်းႁူၼ်းတင်းၼမ်သေ မိုၼ်ႈယွႆႇမွႆႇသုင်မႃးသေတႃႉ တီႈလေးမိူင်းတင်းလႆႈ ၸတႉ တေႃႈသူဝ်လွႆႉလႆႇ ၵၢၼ်ထုၵ်ႇလီလႆႈၶၢၼ်ႉၵေႃႈ ယင်းၵမ်ႇလႆႈႁုမ်ႇ ထူၼ်ႈ။

လဝ်ႈႁျူႇသိူင်ႇၸတႉ ယုမ်ႇယမ်ဝႃႈ ၵၢၼ်ၵမ်ႇၽိင်ႇပိင်းၵၼ်လိူဝ်ႉ ၶင်ႇၼႆ ဢေလႆႈႁႃၶေႃႈၵေႈမႃးတီႈ ၶွႆးပၢင်ႁုမ်တိၼ်းၽွင်း။ လေးမိူင်းတင်း လႆၢ လၢင်းၵိူင်ပိုင်ႈၸႂ်ယွႆႇလႆႈ ၶေႃႈတမ်းၶွႆးပိူင်ငဝ်ႈပိုင်းမိူင်းၼႆယဝ်ႉ။ ၼႆႉငိူဝ်ႈ သိူၼ်ႈၶႃႇ။ တူလႆးၶိူဝ် ၵမ်ႇမီးလွင်ႈမီးတၢင်းသင်သေ ႁုမ်းၶင်မၢၼ်းဝဵႉႁိူင် သၢမ်ဝၼ်းသၢမ်ၶိုၼ်းၼႆႉၵေႃႈ ၶွင်ႇသီႇလုၵ်ႉၽိူၼ်ႉ ၵၢၼ်လွမ်သိုၵ်းလူင်ၶေႇ ဝိၼ်း ၵွၼ်ႁူဝ်ၶၢၼ်ႉ ဝဵႉပပ်ႉပိူင်ငဝ်ႈပိုင်းမိူင်း ၶင်ႇလေႈယွၵ်းပိတ်ႈႁိမ်းတၢင်း ႁွလ်းၵၢၼ်ဝႃႈၶၢၼ်ႉ ႁူႉလီၶႃႇ။ လွမ်သိုၵ်းလူင်ၶေႇဝိၼ်းၼႆႉ ၵၢၼ်းၵဝ်တပ်ႉ သိုၵ်းမၢၼ်း ၶိုၼ်ႈမႃးလေးမိူင်းၶဝ်ယူႇတိၵ်းတိၵ်း။

ပေးဝႃႈ လွမ်ႁၢၼ်ၵွင်ႇသၢၼ်း ၵေႃႉၵေႃႈတင်ႈတပ်ႉသိုၵ်းမိူင်းမၢၼ်း ၶလႈ မိူင်းႁူမ်ႈတုမ်းၼႆႉ ၵမ်ႇလႆႈထုၵ်ႇပိုၼ်ႈၶႃႈတေႃၼႆၶတႉ သႂ်ငႂ်မိူင်းမၢၼ်း တေၵမ်ႇပိၼ်မႃးလိူင်ႉၼႆ။ မိူၼ်ၶၢင်ႇ လဝ်ႈႁျူႇသိူင်ႇ ယုမ်ႇၶိူဝ်ၵွင်ႇသၢၼ်း ၽူႈၶေႃမ်း တႆး၊ ၶၢင်၊ ယၢင်းလိူင်ၶဝ်ၵေႃႈ ယုမ်ႇၶိူဝ်ၵွင်ႇသၢၼ်းမႃး။ ၼႆၶလႈ ၵိုၵ်းႁွမ်းလွမ်းႁၼ် ၵေႃႇတင်ႈမိူင်းႁူမ်ႈတုမ်း။ လင်ႇမီးၶေႃႈမၼ်းၵိၼ်ႇ ပေး တိမ်သိပ်းပီး ၸဵဝ်ႈၽေႃတ်ႇၵွၵ်ႇၵေႃႈ ၸွဝ်ႈၽေႃတ်ႇၵွၵ်ႇလႆႈၼႆ။

ဝႃးသေ ၶေႇဝိၼ်းလႆႈႁုမ်းႁမ် တပ်ႉသိုၵ်းၼႆၵေႃႈ ႁၢပေႉၵိၼ်ႁူၼ်း မိူင်းသၼ်လွႆၶဝ်မႃးယဝ်ႉ။ ၽူႈယွႆႇႁူၼ်းလူင် လေးမိူင်းသၼ်လွႆၶဝ် ပႃးလိမ်

လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇၶဝ်ၼႆႉ မိူၼ်တင်းဢမ်ႇမီးႁၢင်းပွင် တႃႇႁၢမ်ႈသီး တပ်ႉသိုၵ်းၶဝ် လႆႈၼၼ်ႉ။ တီႈတေႉ တပ်ႉသိုၵ်းၼႆႉ တေလႆႈၵႅတ်ႇၶႄပၼ် ၵူၼ်းမၢၼ်ႈၵူၼ်းမိူင်း။ ၵူၺ်းၵႃး ၶဝ်သမ်ႉ ႁဵတ်းသၢင်ႈမိူၼ်တပ်ႉသိုၵ်းတၢင်ႇလၢတ်ႈ မႃးလိင်းမိူင်းၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈပူႇႁိုင်ၼမ်ႉလၼ်ႈ၊ ပူႇႁိုင်မိူင်းလူႉ၊ ပူႇႁိုင်ၵၢတ်ႇလၵ်းၵၢႆးၶဝ် မႃးတိူင်ႇလွင်ႈတပ်ႉသိုၵ်း ႁိမ်လိင်းၶူဝ်းၶွင်၊ ၵၼ်ႉလၼ်ၵူၼ်းယိင်း၊ ၶႃႈတူဝ်ႁူဝ်လႂ်ၵူၼ်း လိူဝ်းၼၼ်ႉ။ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ လႆႈလႂ်လမ်၊ လႆႈၶေႃးၸူမ်လွမ်းတေႉတေႉ။ မီးပွၵ်ႈၼိူင်ႈ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ လူင်ႈႁႃႁႄး ၼႂ်းဢိူင်ႇၼမ်ႉလၼ်ႈၼၼ်ႉ တၢမ်တူဝ် လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ လႆႈႁၼ်မၢၼ်ႈ ဢၼ်လႆႈထုၵ်ႇလုတ်ႇၽဝ်ၾႆးဝႆႉၼၼ်ႉ။ ၽွင်း လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ၽဵဝ်ၵႂႃႇၼၼ်ႉ ၾႆးတိုၵ်ႉႁိုင်းႁိၼ်ႉႁိၼ်ႉ။ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ လႆႈပႅတ်ႈၵၢၼ်ႁႃႁႄးသေ လႆႈၵူလႂ်ႈၵူၼ်းထူပ်းၽေးၶဝ်။ ၵူၼ်းမၢၼ်ႈၵူၼ်းသူၼ် ၵမ်ႈၼမ် လႆႈသုမ်းၶူဝ်းၶွင်ၽႂ်မၼ်းသေဢမ်ႇၵႃး ၽူဝ်ၶဝ်၊ လုၵ်ႈၶဝ်၊ လၢၼ်ၶဝ် ၼႆၵေႃႈ လႆႈထုၵ်ႇပိူၼ်ႈႁူင်ႉၵႂႃႇႁၢပ်ႇၶူဝ်းယဝ်ႉလႄႈ ၶီမ်ႈႁင်းၽႂ်ႁင်းမၼ်းဝႆႉ။ တၢမ်တူဝ် လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ လႆႈထူပ်းႁၼ် တၢင်းမိူၵ်ႈမႂ်ႈ တပ်ႉသိုၵ်းလႄႈ တိုၼ်ႇၽေႃၼ်းဢိမ်ႇလၢၼ်ႈၵျူႇ။ လႆႈၶေႃးၸူမ်ၵွပ်ႈမၼ်းၵေႃႈ ဢမ်ႇမီးတိုဝ်ႉတၢင်း တႃႇတေၵႅတ်ႇၶႄႁေႉၵင်ႈပၼ်လႆႈၼၼ်ႉ။ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ တၢင်ႇၼႄႁႂ်ႈဢဝ်လိူင်ႈပၼ်လွင်ႈၵၢၼ်ၽိတ်းၾိူင်ႈမိူင်း လိူဝ်းၼႆႉသေတႃႉ လွမ်သိုၵ်းလူင်ၼေႇဝိၼ်း လႄႈ လုၵ်ႈၼွင်ႈပွင်ႈပၢႆမၼ်း ဢဝ်ႁဵတ်းလွင်ႈႁၼ်ႉၼူဝ်ပႅတ်ႈ။ တီႈၶဝ်သမ်ႉ မီးႁၢင်းပွင်၊ မီးဢွင်ႈၵၢင်ႇ၊ မီးဢႅၼ်ႁႅင်းလူး။ ၵူၺ်းၵႃး လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ယုမ်ႇယမ်ဝႃႈ ႁဵတ်းႁိုဝ်ၵေႃႈ ပူင်ငဝ်ႈပိုင်းမိူင်း လႄႈ ၵၢင်လႂ်ၼႂ်းၶေႃး ၵူၼ်းတင်းလၢႆ ၼႆႉ လၢင်းဢုမ်းၵမ်ၶဝ်လႆႈသိုၼ်းယူႇၼႆ။

တေႃႈယၢမ်းလင်ႇၼႆႉ လႆႈၼုင်ႈၶူဝ်းၵူၼ်းၶမ်ၶွၵ်ႈယူႇၵေႃႈ တိုၵ်ႉယုမ်ႇဝႆႉလိူင်ႉၼႆ။ မၼ်းယိူင်ႈ မူဝ်ႇႁၢၼ်းတၢသ်ႉ ၵၼ်ႇတီႇ[2] သေ ဝႆႉလႂ်မုင်ႈမွင်းဝႆႉ။ လႆႈႁူႉဝႃႈ ၵူၼ်းႁူမ်ႈၵၢၼ်မၼ်းတင်းၼမ် လႆႈထုၵ်ႇတီႉၵမ်ဝႆႉၼႆလႄႈ မိူဝ်ႈလႆႈ ဢွၵ်ႇတၢင်းၼွၵ်ႈသုမ်ႉၼၼ်ႉ လွမ်ႁႃတူၺ်း ယူဝ်လၢင်းလႆႈႁၼ် ၵူၼ်းမၼ်းႁူႉလၵ်းသေၵေႃႉၵေႃႉ။ ၵူၺ်းၵႃး ဢမ်ႇလႆႈႁၼ် ၵူၼ်းၵေႃႉလႂ် ဢၼ်မိူၼ်ၵူၼ်း ထုၵ်ႇတီႉၵမ်ဢုမ်းၶင်ဝႆႉ ၼင်ႇမၼ်း။ လဝ်ႈပီႈမၼ်းၵေႃႈ ဢမ်ႇလႆႈႁၼ်တီႈပႃႉထူး

[2] Mohandas Gandhi, ၵေႃႉဢွၼ်ႁူဝ်ဢဝ်လႆႈဢွၼ်းၶေႃ မိူင်းဢိၼ်းတီးယႃး။

ၸလႄႈ လီဢၢမ်းဝႆႉ။ မိူဝ်ႈလႆႈထုၵ်ႇတီႉၵမ်ၼၼ်ႉၸတႃႉ ၺၢပီႈၼွင်ႉ လႆႈၺၼ်ၵၼ် တီႈတူၼ်းတီႈၵမ်းၼိူင်ႈႁွၼ်ႇ။

ဢၼ်ပိူၼ်ႈႁုမ်းၼၢင်ဝႆႉမၼ်းၼေႃၼေႃၼႆႉ ဢမ်ႇမိူၼ်ပိူင်ၽိၼ်ႈ။ ဢမ်ႇမိူဝ်း တူၼ်ႈတီးသေ ယူႇႁိုတ်းဝႆႉတီႈတႃႈႁုင်ႈ ယင်းတေလီႁွၼ်ႇ။ ပေႃးၼၼ်ၸတႃႉ မၼ်းတေလႆႈထုၵ်ႇတီႉၵမ်လွမ်းႁူၼ်းတင်းၼမ်သေ တေလႆႈယူႇလွမ်းႁူၼ်း တင်းၼမ်။ ၼိုၼ်းဝူၼ်ႉတူလႆး လွင်ႈမၢၼ်ႊၼၢဝ်ၺၼ်ထိုင်ၼိူဝ်မၼ်း လိူင်ႉၶိုဝ် ဢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈမႃးလီပ်ႉမႃးထၢမ်မၼ်း ၵမ်းၵႂၼ်တၢင်းသုတ်းၼၼ်ႉ ၽၢႆႇ ၼၢဝ်ဢမ်ႇပေႃးဝႆႉၼၵ်းၼႄ ပၵ်းလႅၵ်ႈၵၢႆႉၶိုဝ်။ ပိၼ်ၶိုဝ်ၵေႃႈ မိူဝ်ႈလိဝ်ပေႃးၽဵဝ်ဝႆႉၼႂ်း ဢူင်ႈမိူဝ်း လွမ်သိုၵ်းလူင် ၸလႄႈ လုၵ်ႈၼွင်ႈပွင်ႈပႃႇမၼ်းဝႆႉယဝ်ႉလူး။ တူဝ်ထူပ်း တၢႆၺၼ်လိူင်ႉၼႆႉၵေႃႈ ပႆႇယၢမ်ႈထူပ်းၺၼ်သေပွၵ်ႈသေတႃႉ ဢမ်ႇမီးလႅင်ႁူဝ်လႅင်ၸၺ ၸလႄႈ လဝ်ႈၵျႃႇသဵင်ႇၵေႃႈ ၼိုၼ်းၵၢမ်းတူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႇ။ ႁူၼ်းၼုင်ႈၼူဝ်းၼိဝ် လိူဝ်း ႁုမ်းၼၢင်မၼ်းဝႆႉၼၼ်ႉ တေၺႃတ်းသင်တီႈမၼ်းထဵင်ႈလႃႇ။ ပွႆႉတူလႆးႁႃႈ။

လဝ်ႈၵျႃႇသဵင်ႇ မီးၽိူင်ႈယၢမ်ႈ ဢၼ်မေႃဝူၼ်ႉထႃႈဝႆႉ ဝၼ်းလႂ်၊ ဝူင်ႈလႂ်၊ လိူၼ်လႂ် တေၺႃတ်းသင်လႂ်လႂ်ၼႆႉ ၼပ်ႉတမ်းဝၢင်းဝႆႉတႃႇသေႇ။ ႁူလ်းၵႃး မိူဝ်ႈ လီဝ် မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈ၊ ဝူင်ႈၼေႃႈ၊ လိူၼ်ၼေႃႈ တေလႆႈၺႃတ်းသင်ၼႆႉၵေႃႈ မၼ်းဢမ်ႇ လၢင်းဝူၼ်ႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈ၊ ဝူင်ႈၼေႃႈ၊ လိူၼ်ၼေႃႈ ဢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉၵေႃႈ တေမီး လႆႈတွၼ်းတႃႇမၼ်းယူႇၺႃႉ။

လဝ်ႈၵျႃႇသဵင်ႇ ၼိုၼ်းၼုၵ်းၼူၼ်ႉဝူၼ်ႉသွပ်ႇ တၢင်းမုင်ႈမွင်း ၸလႄႈ ဢိၼ် ၺိင်းတီႈဝၼ်းလင်ပူၼ်ႉမႃးၼၼ်ႉ။ ပေႃးမၼ်းဢမ်ႇၶႂ်ႈလႆ လွင်ႈလုၵ်ႈမေႃးမၼ်း ၵေႃႈ တေၶႂ်ႈလႆမိၼ်ႈ ၽိၼ်ၼူင်းၵၢၼ် လိူဝ်းမၼ်းထုၵ်ႇလႆၼၼ်ႉ။

လဝ်ႈၵျႃႇသဵင်ႇၸတႃႉ ၺၼ်ထိုင်ဝႃႈ ၵၢၼ်ၽုၵ်ႇသွမ်ႈၸလႄႈသင်၊ ၵၢၼ် ၼုတ်းၸၺႃးၸလႄႈသင် လမ်ႇလွင်ႈၼင်ႇၵဝ်ႇယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈယူႇတီႈ မိူင်းဢၢၸမႃးရီးၵႃး ၸတႃႉဝူၼ်ႉဝႃႈ ၵဝ်ထုၵ်ႇလီၺႃၼ်း ၵၢၼ်ၽုၵ်ႇသွမ်ႈ သမ်ႉၺႃၼ်းမိၼ်ႈၵၢၼ်ၼုတ်း ၸၺႃး ႁွပ်ႈသင်ၼႆႁွၼ်ႇ။ ႁူလ်းၵႃး မိူဝ်ႈၽိုဝ်မိူင်းလဝ်ႈၵဝ်ႇၼိုၼ်းၼၼ်ႉ လႆႈၺႃတ်း ၵၢၼ်တင်းသွင်ဢၼ်ၸလႄႈ လင်ႇၶူႉပွင်ႇ ဢမ်ႇတပ်ႈလိူၵ်ႈၺႃတ်း ဢၼ်လိဝ် ၼေႃၼေႃၼႆႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ လီႉလမ်ႈၸေဝႃႈ ႁွပ်ႈလဝ်ႈၵျႃႇသဵင်ႇ ဢမ်ႇ ယၢမ်ႈၺႃတ်းၵၢၼ်ၽုၵ်ႇသွမ်ႈမႃးသေပွၵ်ႈၸလႄႈ ပေႃးတေၺႃတ်း တေလႆႈၼတ်းလိူဝ်

ႁဵတ်းတေႉတေႉဝႃႈဝႃႈၼႆႉ။ လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ ၵေႃႈ ယိုၼ်ႈႁပ်ႉဝႃႈ ၵၢၼ်ၽုၵ်ႇသွမ်ႈ ၵၼ်မၼ်းတိုၵ်ႉလၢမ်းႁဵတ်းယူႇလိူဝ်းၸၼ်ႉ။ ၵမ်ႇပႆႇလႆႈႁၼ်သူဝ်ၸမ်ႉတွၼ်း သေၵိတ်း။ ၵူၺ်းၵႃႈ မၼ်းယုမ်ႇယမ်ဝႃႈ ၵၢၼ်ၽုၵ်ႇသွမ်ႈမၢၵ်ႇလွၵ်းၼၼ်ႉ တေပဵၼ်ၵၢၼ်တေႉတေႉဝႃႈဝႃႈသေ ယင်းတေထုမ်လႆႈ သူဝ်တိုၼ်းလၢင်း ၵၼ် လႆႈလွင်ႉလႆႇၵၢၼ်ၽုၵ်ႇသွမ်ႈတင်းသိူင်ႈႁွၼ်ႇၼႆႉ။

ၸိုၼ်းဝူၼ်ႉတူၺ်း လွင်ႈသူၼ်မၢၵ်ႇၵိူင်ႇ တီႈမၢၼ်ႈလွႆၶေႃ ၵၼ်ၼၼ်ႇ ၽုၵ်ႇမႃးမိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးသၢမ်ပီၼၼ်ႉ။ လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ လၢင်ႈၶိူင်းငၢၼ်းၸပ်ႉႁူဝ် ပၢၵ်ႇသေ တီႇၽဵဝ်ႈယုမ်းၸိူဝ်း ၸွႆးဝၢင်ႈလွႆ ၶိမ်းမၢၼ်ႈလွႆၶေႃ ၵၼ်မီးတၢင်ႉသုင် သၢမ်ၶိူင်ထတ်း။ မိူဝ်ႈလဝ်ႉ ၶိူင်းငၢၼ်း လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇၶဝ် ၵမ်ႇမေႃလွင်ႉ လၢၵ်ႈ ထုလ်ႇလိၼ် တီႇၽဵဝ်ႈတူၼ်ႈမႆႉ၊ ထူလ်ႈၵဝ်ငဝ်ႈမႆႉၵၢၵ်ႈမႆႉလွႆ၊ လႆးတၢင်း တႃႇ ထွၵ်ႇထူမ်လိၼ်လိူင်လိူဝ်း ၵဝ်ၵႃးလူင် တေႃႉတၢင်ႇမႃးတီႈပၢင်ႇၵူးၸၼ်ႉလွႆ ႁွၼ်ႇ။ လွမ်းလူလ်ႈတူဝ်ထူပ်းတႃႇႁၼ်ၼလႈ လင်ႇမေႃႁဵတ်းလူင်ႉလိၼ်ႇမႃး။ မိူဝ်ႈၽုၵ်ႇတူၼ်ႈမၢၵ်ႇၵိူင်ႇ ပိၼ်ထိူဝ်ပိၼ်တိူဝ်းယဝ်ႉၸၼ်ႉ။ လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ ႁၢၼ်ႉ လွင်လူမ်းသိုဝ်းတေႉ။ လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ တိုၵ်ႉတွင်းမိူဝ်ႈလဝ်ႈႁွႆးလဝ်ႈၸႄးၶဝ် သီႇ ပၢၵ်ႇပႆႇ မႄးလမ်ႁူဝ်ပႆႈလဝ်ႈ တီႈႁေႃသီႇပေႉၸၼ်ႉ။ ပေႉလမ်ႁူဝ်ပႆႈလဝ်ႈ ယဝ်ႉၵေႃႈ ၶတ်းလွင်ႁၢၵႃးလူင်သိပ်းလမ်းသေ ၵွၼ်လဝ်ႈႁွႆးလဝ်ႈၸႄးၶဝ် ႁူႇၶေ သူၼ်မၢၵ်ႇၵိူင်မၼ်း။ မိူဝ်ႈလဝ်ႈႁွႆးလဝ်ႈၸႄးလိူဝ်းၼႆႉ ၽိူဝ်ၸွႆးၵၢင်သူၼ် တီႈဝၢင်ႈလွႆ မီးပႃႇမႆႉၸေၸေၸၼ်ႉ။ ယိၼ်းပဵၼ်သူၼ်မၢၵ်ႇၵိူင်ႇ ႁၢင်ႈႁၢင်ႈလူင် ၵၼ်မိူၼ်ႁၢင်ႈၵမ်ႇသုတ်းသုၵ်ႉတႃလႆႈၸၼ်ႉၼလႈ ၵွၼ်ၵၼ်ႁူင်သူပ်းၵႃႈပၢၵ်ႇ တူၺ်း။

လဝ်ႈၸႄးၵေႃႉၸိူင်ႈ လၢတ်ႈႁင်းလဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇဝႃႈ

“ၵႃး ... တေလႆႈၵွၼ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇတီႈရိူၼ်း မႄးတူၺ်းႁႃးၼႆႉ။ ပေႉ ၶဝ်လႆႈႁၼ်ၼတ ၶဝ်တေယုမ်ႇတူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႇၶဝ် တႃႇသိုပ်ႇႁဵတ်းၵၢၼ်ၽုၵ်ႇ သွမ်ႈႁူႇလႆႈမိူဝ်းၸႄႈ ၵၼ်ဝႃႈၼႆႉ။”

လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ ၵေႃႉႁဵတ်းတူဝ်ယၢင်ႇၶေႁူၼ်းမိူင်း။ မိူဝ်ႈပိတ်းပွၼ်ႈ တိူပ်းၵဝ်မၢၵ်ႇၵိူင်ၸၼ်ႉၼတ မီးလွင်ႈၶွင်ႈၶမ်ယၢပ်ႇလွင်ယဝ်ႉ။ ၵူၺ်းၵႃႈ ႁွပ်ႈ ပိူဝ်ႈလွင်ႈယၢပ်ႇလွင်ၵႃႈၼႆႉႁွလ်းၼလႈ လွင်လဝ်ႈႁွႆးလဝ်ႈၸႄးၶဝ် ၵမ်ႇယွၼ်ႇ

ၵမ်ႇယွမ်းႁူႉ ၸိူဝ်ႁၢၼ်ၽုၵ်ႇသွမ်ႈမၢၵ်ႇၵိင် ၵၢၼ်လဝ်ႈႁျူႉသဵင်ႇ ၸွတ်းၸေ ၸၼ်ႉၸင်ႇႁဝ်ႇ။ ၵမ်ႇၶတ်းၸႂ်င ႁၢၼ်လမ်းတိုၼ်းၸူၼ်ႉၸုႉ ၽျႃႇႁၢၼ်ၽုၵ်ႇ သွမ်ႈ ၸွင်လဝ်ႈႁျူႉသဵင်ႇသေၵိတ်း။

မိူဝ်ႈမၢၵ်ႇၵိင် ဝၢၼ်လဵမ်းလဵမ်းၶဝ် တူဝ်ႈတၼ်းတႃႇသူင်ႇၶႃႈထိုင် ပၢင်ႁၢတ်ႇ ဝဵင်းလိူဝ်ႇ၊ တႃႈၵုင်ႈၸၼ်ႉ ၶၼ်မၢၵ်ႇၵိင် ပၵ်းၼိတ်းဝူၼ်ႇလူင်းႁူႉပဵတ်ႈ။ တေႃႈတိုၼ်းလၢင်း ႁႂ်းၽုၵ်ႇသွမ်ႈ၊ ႁႂ်းပိတ်းပွၼ်ႈ၊ ႁႂ်းတေႃႉသူင်ႇ ယင်းတေ ၵမ်ႇလႆႈၼိုၼ်း။ လဝ်ႈႁျူႉသဵင်ႇၵေႈ ၵမ်ႇမေလၢမ်းလၢတ်ႈ တေပဵၼ်မႃးလိူင်ႉ ၸႆႉ။ ႁွပ်ႈၸႆႉ ငေတေၵဝ်မၢၵ်ႇၵိင် ယဵၼ်းသွင်ႇၸႂ်ႈၵဵပ်ႇသေၶႃႈ။ ႁူလ်းႁႂ်း မိူဝ်ႈ လဵပ်ႈၶွၼ်းတူလ်း ႁၢၼ်ႁူင်းငၢၼ်းၵဵပ်ႇမၢၵ်ႇၸၼ်ႉလီလီယဝ်ႉၵေႈ လႆႈပိုၼ်ႉပွႆႇ ပဵတ်ႈတၢင်းဝူၼ်ႉၶႆႈမၼ်း။ မၢၵ်ႇၵိင် ၵၢၼ်ၵွၵ်ႇတီႈသူၼ်မၼ်းတင်းပီႊၸၼ်ႉ သၢမ်ဝူင်ႈႁွလ်းၵေႈ သွင်ႇၵဵပ်ႇယဝ်ႉမူတ်းလႆႈ။ ပေႃးၸၼ်ႉ ႁူင်းငၢၼ်းၵဵပ်ႇသွင်ႇ မၢၵ်ႇၸႆႉ တင်းပီႊတေလႆႈၶွတ်းႁၢၼ် သၢမ်ဝူင်ႈႁွလ်းသေ တေပဝ်ႇၶၢမ်းႁၢၼ်ဝႆႉ တင်းပီႊ။ ပေႃးၸၼ်ႉ လဝ်ႈၶႂ်ႊလဝ်ႈၸႄႇၶဝ် တေလႆႈဝူၼ်ႉ ထုၵ်ႇလီၶွတ်းႁၢၼ် ၽုၵ်ႇသွမ်ႈလိူင်ႉၸႆႉယူႇႁိုဝ်။ ပေႃးသုမ်းမႃး လဝ်ႈၶႂ်ႊလဝ်ႈၸႄႇၶဝ် လွင်ႇတေ လၵ်ႈလုၵ်းႁူႉလႆႈယူႇႁိုဝ် ၵၢၼ်ဝႃႈၸၼ်ႉယဝ်ႉ။

သူၼ်ၵၢၼ်ၸိူင်ႈႁွလ်း ၵမ်ႇၽုၵ်ႇတူၼ်ႈယၢင်ႇလဵဝ်။ ၽုၵ်ႇပႃးတၢင်ႇ လိူဝ်ႉတၢင်ႇယၢင်ႇၵေႈ လဝ်ႈႁျူႉသဵင်ႇ လၢမ်းတူလ်းမႃးသေ ႁူႉပဵၼ်ႁၢၼ်ယူႇ။ ၼိင်ၵေႈလၢင်းပဵၼ်လႆႈ၊ ၵေႇၽိူႇၵေႈလၢင်းပဵၼ်လႆႈ။ ႁွပ်ႈၸႆႉၶလႈ လဝ်ႈႁျူႉ သဵင်ႇလင်ႇၼိုၼ်း ပႃးလွၵ်ႇၽျႃႇႁၢၼ်ၽုၵ်ႇသွမ်ႈမႃး။

ၵၢၼ်လဝ်ႈႁျူႉသဵင်ႇ ပၵ်းလွၵ်ႇၽွင်တူဝ်ဝႆႉၶတေႃႉ ပဵၼ်ႁၢၼ်ၸုတ်းၶၵ်း။ လႆႈၵၢင်ႈၶွၼ်း တႃႇၶမ်ႇပၸီႇႁၢၼ်ၸုတ်းၶၵ်း "တႆး" မႃးႁိုင်လႄႈပီႊယဝ်ႉသေ လႆႈၵၼ်ၸမ်ႉၵၼ်တူဝ်မႃးယဝ်ႉၶလႈ လဝ်ႈႁျူႉသဵင်ႇ လူမ်းသိူဝ်းတေႉတေႉ။ လဝ်ႈပႆႇလဵင်းလိၼ်[3] လၢဝ်းႁူၼ်းၵေႃးသတြီးယွင်ႊ ၵေႉမၼ်းလၢင်ႈဝႆႉၸၼ်ႉ ၵေႈ ပႆလိၼ်ၵျႃၶၵ်းၸွင်ႊလိၼ်မိူင်းသီႇပေႃႉ ၵွတ်ႇတူဝ်ႈပိၵ်ႇထိုၼ်ႇၵၢင်ၼိူဝ်း။ လဝ်ႈႁျူႉသဵင်ႇ ငူပ်ႉငီႉႁၼ်တင်း လဝ်ႈပႆႇလဵင်းလိၼ် ၵေႉၸၼ်ႉသေ လင်ႇ တဵပ်းတတ်း တႃႇတေၸုတ်းၵဝ် သႂ်ၵဵၼ် လိုၼ်း ၶလႈ ငိုၼ်း ၵၢၼ်မီးတီႈ

[3] Geologist

ၵိူင်ႇၵၢတ်ႇလၵ်းႁၢႆးၼၼ်ႉ။ ၵႂင်ႈတီႈၵေႈလိူၵ်ႈဝႆႉယဝ်ႉ။ ၶိူင်းငၢၼ်းၵေႈၸႃတွမ်ႊဝႆႉယဝ်ႉ။ ၸူဝ်းမိူင်ႊလိူဝ်းတေလႆႈလွင်ႉၼၼ်ႉၵေႈ လမ်တေႁွတ်ႈမႃး ယဝ်ႉ။ ၼႆၵေႃႈ လွင်ႈလဝ်ႈၵျႃႉသိူင်ႇ ၶွင်ႈပူၼ်ႉၵႂၵ်ႇလွတ်ႈၼၼ်ႉ လုၵ်ႉၸိုၼ်ႈမႃး။ မၼ်းၶွင်ႈပူင်လွင်ႈတမ်းၶေႃးသေ ၶႂ်တ်းၵၢၼ်ၸုတ်းၵၸႃး၊ ၵၢၼ်ၽၵ်ႇသွမ်ႈ ၵေႃႈ ၵၢၼ်ႁၢင်ႈၵိူဝ်တေႉတေႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးသွင်ဝူင်ႈ မိူဝ်ႈမၼ်းလုၵ်ႉတီႈသီႇပေႃႉ လမ်တေၵႂၵ်ႇမႃးၼၼ်ႉ ၵၢၼ်ႁၢင်ႈၵိူဝ် ပေႃးတူဝ်ႈတၼ်းဝႆႉ တႃတင်ႈၵေႃႇပၼ်ႇၵၢၼ်ယဝ်ႉလူး။

လဝ်ႈၵျႃႉသိူင်ႇ လႆႈၵၢႆးသိူဝ်ၽိုၼ်းမႆႈ။ မိူဝ်ႈလဝ်ႉၵေႃႉ ထၢင်ႇဝႃႈ ၽၼ်ၸၼ်။ ႁွပ်ႈသင်ၼႆ ပေႃးႁူပ်ႇပၢင်သဝ်းၸုတ်းၵၸႃးၼႆ လႆႈသုမ်မုၵ်ႉၽိုၼ်းဝႆႉတင်း ၸိုၼ်း ၵမ်ႇလွင်ႈၵႄႇ။ ႁူလ်းၵႃး ၵမ်းၼႆႉၵေႃႉ တိုၼ်းပိၼ်ၵၢႆးႁုၼ်းၽိုၼ်းယဝ်ႉ။ ၶိမ်းၶွမ်းၼႆႉ ၽိုၼ်းမႆႈသေတီႈတီႈဝႆႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈယူႇတီႈသီႇပေႃႉၼၼ်ႉ ပေႃးဝႃႈ ၽိုၼ်းမႆႈၼႆ တၢမ်တူဝ်လဝ်ႈၵျႃႉသိူင်ႇ လိၼ်ႈႁူပ်ႇတူလ်းသေ ၵႂၼ်ႁၢပ်လီႉလမ်ႈ တႃႇတေၶေၽိုၼ်း။

လႆႈလိၼ်းၵၢႆးၽိုၼ်းမႆႈႁိူၼ်းမႆႈယေးၵေႃႈ လုၵ်းၶိမ်းၽႄသၢၼ်သေ မိဝ်းတူလ်းတၢင်းၼွၵ်ႈ။ ႁူလ်းၵႃး ၵမ်ႇလႆႈၸၼ်ငိုၼ်းငဝ်း ၽိုၼ်းမႆႈသေၵိတ်း။ ၸူလင်ႊမၼ်းႁွလ်းလႆႈလိၼ်းၵၢႆးဝႆႉ။ မိူဝ်ႈလဝ်ႉၵေႃႉ ထၢင်ႇဝႃႈ ၽိုၼ်းမႆႈ ၼွင်း တပ်ႉ။ ၵမ်ႇၸတ်းပူၼ်ႉတိုဝ်ႉတၢင်း တႃႇပႆးၵႂၵ်ႇလႆႈၼင်ႇၵဝ်ႇ။ ၵမ်ႇလႆႈငိၼ်း သိူင်တွႆႇႁွၵ်ႈ၊ သိူင်ႁူၼ်းတိုၼ်ႇသင်ၵေႃႈ တေၵမ်ႇလွင်ႈၽိုၼ်းမႆႈၼွင်းတပ်ႉ။ ယူဝ်ႇ တပ်ႉသိူၵ်းမၢၼ်ႊၶဝ် လုတ်ႇၽဝ်ၽိုၼ်း မၢၼ်ႈႁူၼ်း လိူဝ်းမီးၶိမ်းႁွမ်း လိူဝ်းၵမ်ႇ ထွမ်ႇၵမ်ႇၵဝ်ႁၢမ်းၶဝ်ၼၼ်ႉႁိူဝ်။

မိူဝ်ႈၸိုၼ်းၸုၵ်းၸူၼ်ႉဝူၼ်ႉမိူၼ်ႈ လွင်ႈလုၵ်ႈသိူၵ်းမၢၼ်ႊၶဝ် လုတ်ႇၽဝ်ၽိုၼ်း လင်ႁိူၼ်းသွင်ပၢၵ်ႇပႆ တီႈမၢၼ်ႈလိူဝ်း ၵမ်ႇပေႃးၵ်တင်းသီႇပေႃႉၼၼ်ႉ ၵေႃႈ လွင်ႈလဝ်ႈၵျႃႉသိူင်ႇ ပိၼ်တေႃးသႃးတေႃးသူႇမႃး။ ၶဝ်လိူဝ်းၼၼ်ႉ ဝိတ်ႉဝႆႉ မၢၼ်ႈလိူဝ်းၼၼ်ႉသေ တွၼ်းပွႆႉထုပ်ႉၶွမ်ႁူၼ်းလိူဝ်းပႆးၶူဝ်ႈလွတ်ႈၽိုၼ်းမႃးၼၼ်ႉ။ ၵမ်ႈၼမ်သမ်ႉ ယိူဝ်းတၢႆပိုတ်ႈၵမ်းလိူင်။ ႁူၼ်းမၢၼ်ႈလိူဝ်းၵမ်ႇတၢႆသေ လွတ်ႈ မႃးၼၼ်ႉ မႃးၶႂ်ႉမႃးတိူင်ႇတီႈလဝ်ႈၵျႃႉသိူင်ႇ။ ၽႆႇလွပ်ႇၶၢဝ်ႇၵၢၼ်သိူၵ်းၶဝ်ၵေႃႉ ၶေးဝႃႈ မၢၼ်ႈလိူဝ်းၼႆႉ ပိၼ်တီႈသိူၵ်းတၢႆးၶဝ် ၽိုၵ်းၵၢၼ်သိူၵ်း၊ ပိၼ်မၢၼ်ႈလိူဝ်း

ၵမ်ႉလွႆႈသိုၵ်းတႆး ႁူႊလွင်ႈလွင်ႈၼႆယဝ်ႉ။ တီႈတေႃႉ တီႈမၢၼ်ႈလိူဝ်းၼၼ်ႉ ၵမ်ႇ မီးၸိူင်ႈလၢၵ်ႈႁွင်ႈႁၢင်ႇသင်၊ ၵမ်ႇမီးႁူၼ်းထိူၼ်ႇသေၵေႃႉ၊ ၵမ်ႇလႆႈၶၼ်ငိုၼ်ႈ ငဝ်း ႁၢၼ်သိုၵ်းႁၢၼ်သိူဝ်သေတႃႉ သိုၵ်းမၢၼ်ႊၶဝ် ၶိုမ်လိင်းၵဝ်ၸူဝ်းၸွင်ႁူၼ်း မၢၼ်ႈသေ ၶၺ်မ်တၢႆပဵတ်ႈ။ တပ်ႉသိုၵ်းၼေႃႇဝိၼ်းၶဝ်ၼၼ်ႉ ယင်းတွပ်ႇထိင် ၼႄႈ လိူမ်ႈတႃႇဝႄႈ လွင်ႈတၢင်းလိူဝ်ႉၼင်ႇၼၼ်ႉ ၵမ်ႇတွၼ်ႉပၼ်မႄး သေပွၵ်ႈၼႆလူး ႁွၼ်ႇ။ ၶၢဝ်ႇငၢဝ်းလိူဝ်းလီၼေႃးၸူမ် လိူဝ်ႉၼင်ႇၼၼ်ႉ ၵမ်ႇၸူင်ပူၼ်ႉၸွပ်ႇၼမ်ႉ လၢၼ်ႊလိၼ်မိူင်းတႆးႁူႇသေပွၵ်ႈ။ ၽိုၼ်ၶၢဝ်ႇမိူင်းမၢၼ်ႊ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ လႆႈႁူဝ်ၵူ မုၼ်ၽုင်းငဝ်း တပ်ႉသိုၵ်းမၢၼ်ႊ။ ႁူဝ်တပ်ႉသိုၵ်း ထၢင်ႇၽိတ်းထၢင်ႇထိူမ်ၶလႈ ၽိုၼ်ၶၢဝ်ႇလုမ်းလွၼ်ၵေႃႈ ၵမ်ႇၸတ်းတၢမ်ႈသွၼ်ႇၶၢဝ်ႇလိူဝ်ႉၼင်ႇၼၼ်။

ယၢမ်းလဵဝ်ႁၼ်တင်းလွင်ႈၼၼ်ႉ တပ်ႉသိုၵ်းမၢၼ်ႊၶဝ် ၶၽေတပ်ႉၵဝ် ၵွင်ႈၵဝ်တီႈၶိုမ်းၸွမ်းသီႇပေႃႉပွၵ်ႈၼိူင်ႈ။ သိုၵ်းမၢၼ်ႊလၢႆမူႇလၢႆလုမ်း ၵဝ် ၵွင်ႈတီႈ လိူဝ်းၸၢမ်ႉလမ်ႇလွင်ႈဝႆႉ တႃႇႁၢၼ်သိုၵ်းလိူဝ်ႉၼင်ႇ ၸူဝ်ၸူဝ်ၼမ်ႉတူႈ သွင်ၽၢႆႇ၊ တႃႈလဵင်ၽွႆး၊ ၸူၼ်တၢင်းၶဝ်ႈဝဵင်းသၢမ်သဵၼ်ႈ ၶလႈ ၼိူဝ်လွႆတိင်ႇ တွင်ႇ ၶဝ်ယဝ်ႉ။ ၼွၵ်ႈသေၼၼ်ႉ လဵင်မိၼ်မဵင်းမီႈလမ်းၼိူင်ႈ ၶလႈ လဵင်မိၼ် တိုၵ်းၸူၵ်းလမ်း ၽၢႆႇသိုၵ်းႁၢင်ၸၢဝ် မိူင်းမၢၼ်ႊ ၽဵဝ်မႃးသီႇပေႃႉ။[4] ၵမ်ႇၸိုင် သင် ႁွပ်ႈသင် တပ်ႉသိုၵ်းမၢၼ်ႊ လႆႈၽဵၼ်ႁၢၼ်ၸၢင်ႈသိုၵ်းလိူင်ႉၼႆ ၵၼ်ဝႄႈ ၼၼ်ႉ ၸူဝ်ႈၵွၵ်ႇမႃးတၢင်းၼွၵ်ႈ။ တပ်ႉသိုၵ်းမၢၼ်ႊ လႆႈၶၢဝ်ႇဝႄႈ လဵင်မိၼ်လမ်း ၼိူင်ႈ ၵၼ်ၵမ်ႇလႆႈၸူႉပၼ်လဵင်မိၼ်ၽႂ်ႇလွၼ်ၼၼ်ႉ မႃးလူင်းတီႈတိၼ်လွႆ ၽၢႆႇ ၸွင်ႇသီႇပေႃႉ ၼႆၶလႈ ၵွၼ်ၶဝ်ႈထိူၼ်ႇယဵပ်ႇၸိူဝ်းသေ လွမ်းၼႂ်ႈလွမ်းၸူ။

မိူဝ်ႈႁူၼ်းလွႆၵေႃႉၼိူင်ႈ ႁူႇပိတ်းၼဵင်ႈသေ ပွၵ်ႈၶိူၼ်းမႃးၼၼ်ႉ ၼႂ်း ၼေပိူၼ်ႈဝႄႈ မၼ်းလႆႈၸၼ်လဵင်မိၼ်လမ်းၼိူင်ႈ။ မၼ်းၶတ်းလွႆၶဝ်ႈတူလ်း ၼၸႈ ၸွင်ႈၶပ်းလဵင်မိၼ်ၼၼ်ႉ တင်းၸိူင်ႈဝၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇလႆႈၼႆဝႄႈ။ မိူဝ်ႈလဝ်ႉၼၼ်ႉ ၽၢႆႇတပ်ႉသိုၵ်းမၢၼ်ႊ လႆႈၶၢဝ်ႇဝႆႉဝႄႈ မီးလဵင်မိၼ်လၢႆလၢႆလမ်း မိၼ်ႁူႇမိၼ်မႃး ၸိူဝ်ႁၢင်ၸၢဝ်ဝႆႉၶလႈ ၸူဝ်ယုင်ႈဝႆႉ။ မိူဝ်ႈလဵဝ်ငိၼ်းၶၢဝ်ႇ ႁူၼ်းလွႆၶၼ်လဵင်မိၼ် လူင်းၼႆၶလႈ ၵွၼ်ႁၼ်မႃးၸၢလဵင်မိၼ်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၵဝ်လဵင်မိၼ်ၽွၢႆႈၸၢ။ ၽွၢႆႇ တပ်ႉပႆလိၼ်ၵေႃႈ ၸွႆႈႁူၼ်းလွႆပိတ်းၼဵင်ႈၵေႃႉၼၼ်ႉ ၼေတၢင်းသေ ၼႆႈၸၢ။ သွင်

4 လဵပ်ႈတေပၵ်းတီႈ လႃႈသဵဝ်ႈႁွၼ်း။ တေၵမ်ႇလွႆႈတီႈ သီႇပေႃႉ။

ဝၼ်းသွင်ၸိုၼ်းၵေႃႈ ဢမ်ႇလႆႈႁၼ်ငိူၼ်ႈငဝ်းလႅင်မိၼ်သင်။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ လင်ႇ ႁူၼ်းလွႆပိတ်းၼႅင်ႈၵေႃႈ လင်ႇယိုၼ်ဝႃႈ လွင်ႈလႅင်မိၼ်လူင်းမိူင်းၼၼ်ႉ မၼ်း ၽႅတ်ႉလႅၼ်တၢၼ်ႈၶႂ်းဢဝ်ႁွလ်း ဢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ။ မၼ်းၼၢၼ်ႉၵူၼ် ဢမ်ႇၸႂ်ႈ ႁဵတ်းၵၢၼ်သင်ၶလႈ ႁူဝ်တီႈႁိူၼ်းၶဝ် ပွင်ႉလႃႇ။ လင်ႇလႆႈၶူၼ်ႉၶႂ်းလွင်ႈဢမ်ႇ လိုဝ်ႈဢမ်ႇလွႆႈလူင်ႉၼႆၼႆႉဝႃႈ။ လဝ်ႈၶႃႈတီႈ ၽၢႆႇတပ်ႉသိုၵ်းၶဝ် ဢွၼ်ၵၼ် ႁူမ်ႇတူမ်းၶၢဝ်ႇငၢဝ်း ၵၢၼ်ၵၢင်ႈသိုၵ်း ဢၼ်လီၵၢႆလူင်လၢင်ၼၼ်ႉၶလႈ ၶၢဝ်ႇ ငၢဝ်းႁူၼ်းလွႆပိတ်းၼႅင်ႈၼၼ်ႉၵေႃႈ ပဵၼ်ႁိုဝ်ပဵၼ်ႁႃ ဢမ်ႇလႆႈႁူႉလွမ်း။ ၶတႇ မိူဝ်ႈပီႊၼၼ်ႉ ၽႂ်ႇၵေႃႈဢမ်ႇလႆႈႁၼ် ႁူၼ်းလွႆပိတ်းၼႅင်ႈ ၵေႃႉၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ဝၢႆးၼၼ်ႉ ႁိုင်ထႅင်ႈသီႇႁႃႈဝူင်ႈလင်ႇ တပ်ႉသိုၵ်းမၢၼ်း လုၵ်ႉတီႈႁိမ်း ႁွမ်းဝိင်းသီႇပေႃႉ ၸိုၼ်းထွႆၵွၵ်ႇမိူဝ်း တပ်ႉၶဝ်ၵူႇသိင်ႈသိင်ႈ။ လဝ်ႈၵႃႇသိင်ႇ ႁၢႆးငၢၼ်းၶေ တီႈပၢင်ႁုမ်ၶွင်ႇသီႇလိုင်ႈတႆးလွင်ႈတပ်ႉသိုၵ်းၶဝ် မိုၵ်ႈမွႆႈႁိတ်းတီႈ ႁူၼ်းမိူင်း။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ လဝ်ႈၽႃႉတင်းလႆ ဝၢင်းၶိုင်းပွင်ပၼ်လူင်ပွင်လိုင်ႈ မိူင်းတႆး ဢၼ်တၢမ်ၵၢင်လွႆၶိုၼ်းၶေ ႁူၼ်းမိူင်းတႆးတင်းလႆ လိုၵ်ႈတင်ႈဝႆႉၼၼ်ႉ ယဝ်ႉ။ ၶွႆးလုၵ်ႈလုမ်းၶွင်ႇသီႇလိုင်ႈတႆး ႁူၵ်းသိပ်းႁူၵ်းၵေႃႉၼၼ်ႉ ပႃးလဝ်ႈၵႃႇ သိင်ႇၵေႃႉၶိုင်ႈ။ လုၵ်ႈလုမ်းၶွင်ႇသီႇလိုင်ႈတႆး တၢင်ႇၵေႃႉတၢင်ႇႁူၼ်းၵေႃႈ မီးလွင်ႈတၢင်း တႃႇတေႁၢႆးငၢၼ်းၶေ လွင်ႈတပ်ႉသိုၵ်း တီႈပၢင်ႁုမ်ၶွင်ႇသီႇလိုင်ႈ တႆးယူႇ ႁင်းၽႅင်ႁင်းမၼ်းယူႇယဝ်ႉ။

လဝ်ႈၵႃႇသိင်ႇ ၸိုၼ်းၶေးတူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႇ ႁွပ်ႈဢမ်ႇလၢင်းႁၼ်တၢင်း ၶေႈ လွင်ႈတပ်ႉသိုၵ်း တေႁုပ်ႈမၢၼ်ႈႁိမ်မိူင်းသေ ၵေႃႇတင်ႈပၵ်းပိုင်လဝ်ႈႁိုင်း ပွင်ၽၢႆႇသိုၵ်းၼၼ်ႉ။ ပေႃးမၼ်းမေႃဝူၼ်ႉသွၼ်ႇထႃႈ လွင်ႈၶေႇဝိၼ်း မီးၵွႆ လမ်ႇမၢၵ်ႈတၢၼ်ႇၼႆႉၼၼ်ႉၶတႉ မၼ်းတေဢမ်ႇလႆႈထုၵ်ႇတီႉၵမ်လိုင်ႉၼႆ။ မၼ်းတေဢမ်ႇလႆႈမႆႈလႆႈ တႃႇလုၵ်ႈမေးမၼ်း။ တႃႇတူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႇၶတႉ လဝ်ႈ ၵႃႇသိင်ႇ ဢမ်ႇမႆႈလႆၶသႈ။ ပိူၼ်ႈၸွႆႈငၼ်းလိုင်ႉႁိုဝ်ၵေႃႈ ငၼ်းလႃႈ။ ပေႃးၸွႆႈၵၢဝ် တၢႆပိတ်ႈၵေႃႈ ႁတ်းတၢႆယူႇ။ ႁူလ်းၵႃး ပေႃးၶႆႈလွႆလႃး လုၵ်ႈမေးမၼ်း တေထူပ်း လၢႆးၽေးလိုင်ႉႁိုဝ်ဝႆႉဢမ်ႇႁူႉၽႂ်ၶတႉ မၼ်းလႆႈၵၼ်ႈယိုၼ်ႉလွႆယိုၼ်ႉၶေႃးမၼ်း တေႉတေႉယူႇယဝ်ႉ။

❖

သိပ်းသီႇ

သူႉလၼ်ႈတီႈ ပႂ်ယူႇၼိူဝ်ပိုၼ်ႉသိူဝ်ႇၸွႆးၶႃႈ။ ပေႃးငိၼ်းသဵင်သင် လၢၵ်ႇလၢႆးၼႆႉၵေႃႈ ၵိုတ်းသေထွမ်ႇ။ လဵင်မိၼ် ၵၼ်တေလူင်းလႄႈသဵဝ်ႈၼၼ်ႉ လင်ႇၶႂႃလတ်းၽၢၼ်ႇ ၵၢင်ၶႂၢဝ်သီႇပေႃႉႁူႉ ၵမ်ႇပႆႇႁိုင်။ လွမ်မုင်ႈမွင်းတူလႆးဝႃႈ တၢမ်တူဝ်သူႉလၼ်ႈတီႈ ၵမ်ႇႁူႉၶပ်ႉ တီႈၸူင်ႈလဵင်မိၼ်သေတႃႉ လဝ်ႈႁူႉသဵင်ႈ တေမႄႉႁႃမႃးမိူဝ်ႈၶိုင်းမၼ်းယူႇ။ သူႉလၼ်ႈတီႈ ၸုၵ်းၸူၼ်ႉဝူၼ်ႉမႅၼ်ႈ လဝ်ႈႁူႉသဵင်ႈ တေပွၵ်ႈမႃးမိုၼ်း ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႈတီႈ ၵမ်ႇထုၵ်ႇလီ မုင်ႈမွင်း။ ၽေႃႇတပ်ႉသိုၵ်းမၢၼ်ႈၸဝ် တဝ်ၽၢၼ်ႉသွၵ်ႈႁႃ လဝ်ႈႁူႉသဵင်ႈဝႆႉ ၵမ်ႇလႆႈႁိုဝ်။ ပေႃးလဝ်ႈႁူႉသဵင်ႈပွၵ်ႈမႃး ပိူၼ်ႈမႃးတီႉၵမ်သေယဝ်ႉလေႃႈ။

ၵႃးလိပ်ႉလမ်းၼိူင်ႈ ၸဝ်ႈမႃးသေ ၵိုတ်းတီႈသၢင်ႇဝၢင်ႇၶႃႈ။ လႆႈငိၼ်းသဵင်ၵူၼ်းၵေႃႉမိုတ်ႈၵိုဝ်းၵၼ်တင်း သူႉလၼ်ႈတီႈၸဝ်ၵေႃႉၼိူင်ႈ ပၢဝ်ႇႁွင်ႉ ၵေႃးလိင်ႇ။

“မွၵ်ႇႁူႉမႁႃႇတေႇဝီႇ လွင်ႈဝႃႈ ႁဝ်းမႃးၶလႇၼႆၶလႈ”

ၸူးမေႃယႃ တီႈသီႇပေႃႉ ၶလႈ မေႃးၸၢင်းမၼ်း ၵမ်ႇၶႂ်ၵမ်ႇမွၵ်ႇထႃႈ သင်သေၽိဵဝ်မႃး။

“ၵဝ်ၶိူမ်လိူဝ်းၼႆႉ တူမ်ႈလွမ်းၸမ်ႉၵုၼ်ႇပၼ်ၶလႈ။ ႁူႉတူမ်ႈႁိုင် ၸိူဝ်ႉသိပ်းမီႉၸိတ်ႉၸေႃႉ”

သီင်ၼူးမေႃယႃ ပၢဝ်ႇလၢတ်ႈတေႃႇၵေႃးလိင်ႇၼၼ်ႉ တေႃႈတၢင်းလုၵ်ႈသိုၵ်းၶဝ် တီႈထိင်ပွႆႉၽၵ်းတူၶဝ်ႈဝၢင်းႁေႃ ယင်းတေလႆႈငိၼ်းလွမ်း။ တွၵ်ႇတွႆႇ ၸိၼ်ႇၵွင်ႇ ၸလႈ မေးၼၢင်းမၼ်း ၶဝ်ႈၼွႆးႁွင်ႈၼွၼ်းလူင် လွမ်းသူႉလၼ်ႇတီႇ။ ၼူးမေႃယႃထၢမ်

“ႁဝ်းၶႃႈ လၢင်ႉၵုပ်ႇလႆႈ တီႈၼႆႉယူႇၼေႈ”

သူႉလၼ်ႇတီႇ ႁပ်ႉပဝ်ႉဝႃႈ။

“လႆႈယူႇၸသႈ”

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵဝ်ႇႁၢင်ႉၽၢင်လီႉၼေ ႁွႆႈၼၵ်ႇလိူဝ်းၵမ်ႇမုင်ႈၵမ်ႇ မွင်းဝႆႉၼၼ်ႉသေ မႃးထၢမ်ၶၢဝ်ႇထၢမ်ငၢဝ်းၼၼ်ႉ ၼင်ႈ။

“ပေႃးဝႃႈ သူႉႁူႉၶၢဝ်ႇလဝ်ႈပီႈၽႄႉၼႆၵေႃႈ ၶႂ်ႈၼေၵိတ်းၼိူင်ႈၼေႉ”

တွၵ်ႇတွႆႇ ၸိၼ်ႇၵွင်ႇ တေႃႉၸတႃႉၼင်ႈၼိူဝ်တင်ႇသေ လၢတ်ႈဝႃႈ။

“ၶႃႈၵေႃႈ ၸွႆႈၶႂ်ႈၼေ ၼင်ႇၵႃး ၶႃႈၶဝ်ႁူႉဝႆႉၸလႈ လင်ႇၽိဝ်မႃးၶႃႈ ၵေႃႈ မႁႃႇတေႇဝီႇလူင်။ ႁူၼ်းလိုဝ်းယူႇၵႃႈၼွၵ်ႈ တေၶဝ်ႈမႃးၼွႆးႁေႃၼႆႉ ယၢပ်ႇတေႉၵေႃႈ။ မီးၶႃႈၵေႃႉလဵဝ်ၵွၺ်း လုၵ်ႈသိုၵ်းၶဝ် တေၵမ်ႇၶိုပ်ႈၵွၵ်ႇ။ ၶႃႈ ၶဝ်ၵေႃႈ ၵမ်ႇလၢင်ႉယူႇႁိုင်။ ထွမ်ႇဝႆႉလီလီၶႃႈၸလႈ။ ၶႃႈၶဝ်တေလၢင်ႉမႃး မိုၼ်းမိူဝ်ႈလႂ် ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ၵမ်ႇလၢင်ႉဝႃႈ”

သူႉလၼ်ႇတီႇ ထၢမ်ဝႃႈ။

“ပီၼ်သၢင်ဝႆႉလႃႇ။ ၶႂ်ၼေႁဝ်းၵိတ်းၼိူင်ႈၸလႈ။ ႁွပ်ႈသၢင် သိုၵ်း မၢၼ်ႈ ၶႂ်ႈႁႃလဝ်ႈပီႈၽႄႉ။ ႁွပ်ႈသၢင် ၶဝ်ၵုမ်းၶင်ႁဝ်းဝႆႉတီႈႁေႃၼႆႉ”

တွၵ်ႇတွႆႇၸိၼ်ႇၵွင်ႇ ဝႃႇၼေႈလူးမေးမၼ်းသေ လၢတ်ႈဝႃႈ။

“လွင်ႇႁၼ်ၸၼႇ။ ႁႃးဝႃႈယူႇလူး။ မႁႃႇတေႇဝီႇလူင် ၵမ်ႇလႆႈႁူႉ ၽဝ်ႇၼွၵ်ႈၼၼ်ႉ ပီၼ်သၢင်ဝႆႉၼႆႉ”

ဝႃႇၼေႈလူး သူႉလၼ်ႇတီႇသေလၢတ်ႈဝႃႈ။

“လွမ်သိုၵ်းလူင်ၼေႇဝိၼ်း ၵွၼ်ႁူဝ်တပ်ႉသိုၵ်းသေ ႁပ်ႈယိုတ်းၵဝ်

မၢၼ်ႈၵဝ်မိူင်း ထိမ်မိူဝ်ႈၵၢင်ၼႆႉၼႆႉၵေႃႈ။ တီႉၵမ်ၼႆႉ ႁူၼ်းလူင် လူင်ပွင်လိုင်ႈ ၶဝ်တင်းလုမ်းတင်းလၢင်း။ ပိုၼ်းၽၢဝ်ႇ ၶေႃႈပူင်မၢႆမီးသိုၵ်းၼႆႉ”

သူႉၸၼ်ႉတီႉ လုၵ်ႉလုၵ်းသေ

“ၵမ်ႉလွႆးလႆႈ”

“လွႆးတေႉၵေႃႈ မၢႆႉတေႉဝီႉ။ လွႆးတေႉၶႃႈၵေႃႈ။ ၶႃႈၶဝ်မႆးလွႆတႃႉ သူၸဝ်ႈ။ မႆးလွႆတႃႉတူဝ်ၸဝ်ႈၵဝ်ႉ။ မႆးလွႆတႃႉမၢၼ်ႈမိူင်းတေႉၵေႃႈ”

“ပေႃးၼၼ် ၸဝ်ႈပီႈၽႃႇလူး။ လႆႈငိၼ်းၶၢဝ်ႇမၼ်းၵႃႈသင်”

သူႉၸၼ်ႉတီႉ တိုၵ်ႉလုၵ်းဝႆႉ ၽၢႆႇၼေႃႈၶူးမေႃယႃၶဝ်ပူႉယႃး။ မေႃၶူး မေႃယႃသမ်ႉ ယိပ်းၵမ်ႁူဝ်မႃႇသူႉၸၼ်ႉတီႉသေ ၶိူဝ်ႈၼင်ႈၼိူဝ်တင်ႇမွၼ်းၶိုၼ်း။

“မိူဝ်ႈသိုၵ်းမၢၼ်ႈၶဝ် သွၵ်ႈႁႃတီႈၶိူၼ်း ထိမ်းမီးယၢင်ၶဝ်ၶတႃႉ လႆႈ ႁူႉဝႃႈ ၸဝ်ႈတေႃႉလူင် ၵမ်ႉမီးတီႈတႃႈၵုင်ႈယဝ်ႉ။ ၶႃႈၶဝ်ထၢင်ႉၶတႃႉ မၼ်း ၸဝ်ႈ တေလွတ်ႈႁူဝ်ႉၶႃႈၵေႃႈ။ ၶၢဝ်းသုၵ်ႉသၢၵ်ႉယုင်ႈယၢင်ႈလူင်ၼၼ်ႉ ၽိုဝ်ႉတပ်ႉ သိုၵ်းၶဝ် ၶႆႈၶွတ်းသင်ၵေႃႈ ၶွတ်းလႆႈ။ သူၸဝ်ႈတေလႆႈၽႅၵ်ႉ တႃႉလုၵ်ႈယိင်း သူ၊ တႃႉလုၵ်ႈၸွင်ႈပွင်ႈပႃႈ လိူဝ်းၵိင်ပိုင်ႈလွႆယွႆႉဝႆႉ တီႈသူၸဝ်ႈလိူဝ်းၼၼ်ႉ။ တေလႆႈၽႅၵ်ႉတေႉတေႉၵေႃႈ။ ပေႃးမီးတိုဝ်ႉတၢင်းၼႆႉ ၶႃႈၶဝ်ၵေႃႈ တေၶတ်းလွႆ မႃးၸလႉမႃးလွႆးထိုင်ႈယူႉ”

မူလ်းယိပ်းတင်းႁွၵ်းၵၢင်ႉ ၶိမ်ၸၼ်ႈၼမ်ႉမႆႈသေ ပွႆႉဝႆႉၵၢႆႈၸွၵ်ႈ။ ၶူး မေႃယႃ ယင်းၵမ်ႉပၼ်တိုဝ်းၶိမ်သေမၢၵ်ႈ။ မိူဝ်ႈၶိုၼ်းၵဝ်ၶိမ်လွမ်ႉသွႆႉၼွႆးထူင် မၼ်းၼၼ်ႉ မူလ်းၵမ်ႉၵၢမ်း။ မူလ်းၵၢင်ႈလွႆးပႃးထူင်ယၢႆႈယႃသေ လွမ်းသူင်ႉ ထိုင်ၵိမ်းၵၢႆး။ ၶူးမေႃယႃလၢတ်ႈ ၶိူဝ်ႈမူလ်းၵိုတ်းယူႉဝႆႉတင်း သူႉၸၼ်ႉတီႉသေ မိူဝ်းႁူဝ်ႉႁွင်းၶဝ်။

သူႉၸၼ်ႉတီႉ တိုၵ်ႉၼင်ႈၼိူဝ်တင်ႉမွၼ်းသေ ၵွၼ်တူလ်းလိူင်ႉၶိူၼ်း တူဝ်ၵၼ်ႁွပ်ႈယူႉတီႈတိုမ်းၼၼ်ႉ။ လိူင်ႉၶိူၼ်းပွႆႉလွပ်းၵိၼ်မူင်ႈမိူင်း လိူဝ်းပူၼ်ႉ ၶဝ်ႈၼိူင်ႈႁွႆႉဝႆႉၼၼ်ႉ။ ႁူလ်းၵႃး လွႆသူႉၸၼ်ႉတီႉၸတႃႉ တိုၵ်ႉၽူင်ႉပိဝ်ႁူဝ်ႉ တၢင်းၵႆယူႉ။ လင်ႉၼႆႉ ၸဝ်ႈၵျူႉသိူင်ႉ ၽိဝ်ဝႆႉတီႈလွႆၵေႃႈယဝ်ႉ သူႉၸၼ်ႉတီႉ

ထၢင်ႇဝႃႈ လဝ်ႈၵျူႇသႅၼ်ႇ တိုၵ်ႈပိၼ်ႇတူဝ်ပိၼ်ႇလွင်ႈဝႆႉယူႇၼႆႉၵွၺ်း။ မုင်ႈမွင်း ၶႂ်ႈၶွႆႈ မၢၼ်းလွတ်ႈႁူဝ်ႇတေႉတေႉ။ ပေႃးမၢၼ်းလွတ်ႈႁူဝ်ႇၸတႃႉ မၢၼ်းတေႁူဝ်ႇလူး လုမ်း တၢႆးယိပ်းႁွင်ႈၵၢင်ႇလုၵ်ႈၽိုၼ်ႉ ၵၢၼ်လိုဝ်ႈဝႃႈ ၼုမ်ႇသိုၵ်းၶၢၼ် ၼၼ်ႉယူႇၵမ်ႇ ၶၢင်ႉ။ ၽူႈၼၢမ်းၼုမ်ႇသိုၵ်းၶၢၼ်ၶဝ် ယၢမ်ႈမႃးသူၼ်းတုမ်ႊ လဝ်ႈၵျူႇသႅၼ်ႇ ၼွႆႈ မိူဝ်းၵႂၢၼ်ႈႁူဝ်လုမ်းၶဝ်။ ႁူလ်းၵႃႊ လဝ်ႈၵျူႇသႅၼ်ႇ တွပ်ႇထိင် မႃးလၢႆပွၵ်ႈလၢႆၵမ်း။ တႃႇမိူင်းတၢႆးတေလႆႈလီလႆႈပိၼ်ႇၼၼ်ႉ မီးလၢႆးတၢင်းၵဝ်ၵၢၼ်သိုၵ်းၵၢၼ်သိူဝ် တိုၵ်းတေႃး ၸၽၵွၵ်ႇမိူင်းႁူမ်ႈတုမ်ႊလၢႆးလိဝ်ႈၵွၺ်း ၼႆၵေႃႈ လဝ်ႈၵျူႇသႅၼ်ႇ ၵမ်ႇယုမ်ႇယမ်ၸလႈ လင်ႇတွပ်ႇထိင်လိူင်ႉၼၼ်ႉ။

သူႉလၼ်ႇတီႇ တေလႆႈဝႆႉလွင်ႈၼိမ်ၼိမ်။ ၼႅင်လွင်ႈႁွပ်ႈၵမ်ႇလႆႈ ၽိုၵ်း ၽိၼ်းၵဝ် မိူဝ်ႈလဝ်ႈသြူႇၶဝ် မႃးၶေထမ်းတီႈၶေႃၼၼ်ႉ။

"လဝ်ႈၸမႈ ... လဝ်ႈၸမႈ"

လႆႈငိၼ်းသဵင်လုၵ်ႈယိင်းမၢၼ်းသွင်ၵေႃႉၸွင်ႉမၢၼ်း။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ် ပေႃးပွၵ်ႈႁူင်းၶႅၼ်းမႃးယဝ်ႉ။ လုၵ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇသွင်ၵေႃႉၼႆႉ ပိၼ်ယႃႈယႃၸိမ် လွင်ႈတႃႇမၢၼ်း။ သူႉလၼ်ႇတီႇ လၢၼ်ႈၵွၵ်ႇႁူဝ်ႇၵုမ်ႈႁွပ်ႇ လုၵ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇ ၵၢၼ် ယိၼ်းမိုဝ်းသေ လၢၼ်ႈမႃးလူးမၢၼ်းၼၼ်ႉ။

"လဝ်ႈၸမႈ ... ယိင်းၼွႆႈႁူဝ်ႇလုလ်းၼမ်ႉၵေႃး"

မႃႇယႃႇရီႇ လၢတ်ႈတေႃႇၸမႈၶဝ် တင်းႁူဝ်မ်းတၢႆး။ ၵၢၼ်ၵၢၼ်လုၵ်ႈ ၵွၼ်ႇၶဝ် ဝူၼ်ႉၼႅဝ်ႈတိပ်းတတ်းယဝ်ႉၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇတပ်ႈဝူၼ်ႉ ၼႅဝ်ႈပၼ်သင်ထိင်ႈယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈလွင်ႈၶီလွင်ႈမႆႈၼမ်ၼေႇၸလႈ ၵမ်ႇတၢၼ်းဝူၼ်ႉၼႅဝ်ႈ ၼႆၵေႃႈ လၢင်ႉဝႃႈလႆႈယူႇ။ တႃႉႁူဝ်ႇၸလႈၼမ်ႉ ၼွင်းၼွင်လုလ်းၼမ်ႉၵၢၼ် တၢမ် တူဝ်လဝ်ႈၵျူႇသႅၼ်ႇ သၢင်ႇၶၢင်ႉဝႆႉၼၼ်ႉသေ လိုမ်းပိတ်ႈလွင်ႈၶီလွင်ႈမႆႈ ပိတ်ႈၵမ်း ၼိူင်ႈ။ လိူင်ႈၵၢၼ်ၽုတ်းၵွၵ်ႇႁိုတ်ႇပိၼ်ႇမႃး မိူဝ်ႈၼႆႉၼႆႉ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ် ၵမ်ႇ ၽႃင်ႉႁူႉမိၼ်ႈ။ တေႃႈၼူဝ်းၼုင်ႈႁူၼ်းပွႆႉဝၢင်းၶေႃ လၢႆးသီႁူဝ်ႇၼၼ်ႉၵေႃး မႃႇယႃႇ ရီႇ ၵမ်ႇတၢၼ်းႁူႉ။ ႁွပ်ႈလဝ်ႈၵျူႇသႅၼ်ႇ ၵႆႉမေႃၵွၵ်ႇတၢင်းႁူဝ်ႇၶဝ်ႈပၢင်ၵုမ် တီႈ တူၼ်ႈတီး၊ တႃႈႁုင်ႈ တႃႇသေႇၸလႈ လွင်ႈၵၢၼ်လဝ်ႈၵူႈၶဝ် ၶႃႈလၢႆးဝႆႉၼၼ်ႉ ၵေႃး ၵမ်ႇပေႃးလၢၵ်ႇလၢႆး တႃႇလုၵ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇတင်းသွင်ၵေႃႉ။

မိူဝ်ႈလုၵ်ႈယိင်းၵႂၢၼ်ႇတင်းသွင်ၵေႃႉ ၼွၼ်းလပ်းၵူၺ်ႈ တီႈၼိူဝ်ႇႁူႇ ၽေႃႇလဝ်ႈၵူႈၸဝ်ႈၼွၼ်းၼၼ်ႉ သူႉၶၼ်ႇတီႇ ၸုၵ်းၸူၼ်ႉဝူၼ်ႉမၢၼ်ႈ ၶေႃႈလၢမ်း ၶၢတ်ႈ မေႃၵႃႇလႆးၸဝ် ၵၼ်လၢတ်ႈၶေမိူဝ်ႈလိူၼ်ၽႅပ်ႇဝၢႆႇရီႇၼၼ်ႉ။ လၢဝ်ၸဝ် တေသွၼ်ႉႁၼ်ၸလႈ ၼၢင်းမီးၽေးၸိၼ်ယႂ်ႇယႂ်ႇလူင်လူင်ဝႃႈ။ လၢဝ်လူင်တူဝ် ၼိူင်ႈၼႆႉ ၸႃႈႁူၺ်ႇၵိမ်ႇမိူဝ်ႈၵႂၢၼ်တၢင်း လဝ်ႈၸရိတ်ႉပႆႇမုၼ်းၵွၵ်ႇမၢႆး 3,000 ပီး ၼၼ်ႉသေ လၢင်ႇၽုတ်းၵွၵ်ႇမၢႆးၸိုၼ်းပီးၼႆႉၼႆႉ။ တွၼ်းတႃႇ တေလွတ်ႈႁၢင်း ၽေးၸိၼ်ၼႆႉၵေႃႈ ႁူၼ်းႁူးတီႈႁူးလိၼ်း ၵႂၢၼ်ႁၼ်လွတ်ႈၵျေးပရိတ်ႈလဝ်ႈလႆႈ သူင်ႇမိတ်ႈတႃႇလႆႈသေ ၸတ်းလႆႈၶႂၢၼ်ႉႁၢင်ႈႁၼ်။ လိူၼ်ၽႅပ်ႇဝၢႆႇရီႇၵေႃႈသိင်ႈ ၽေး ၸိၼ်သၢင်ၵေႃႈ ၵမ်ႇၽုတ်းၵွၵ်ႇမၢႆးၸလႈ ႁူၼ်းတင်းလႆႈလၢင်ႇ ၼၢင်းထူလႆႈလႆႈ လူမ်လူမ်။ ၵႂၢၼ်ႁၼ်ယုမ်ႇယမ်ၼိူဝ် ႁၢၼ်ၸဝ်ၵျေးလွတ်ႈပရိတ်ႈလႆႈ သူင်ႇမိတ်ႈ တႃႇလႆႈၼၼ်ႉတေႉတေႉဝႃႈဝႃႈ။

မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးသွင်ဝူင်ႈၼၼ်ႉၵေႃႈ လုမ်းၸိၵ်ႇလီပၢင်လၢႆႉၸႅ, တီႈႁၢၵ်း ၸမ်း ၵၼ်ပိၼ်ဝိၼ်းဝဝ်ႈၵျ, ႁၢၼ်မၢၵ်ႈမီး ၼႂ်ႈမိူင်းသီႇပေႃႉၸဝ် မႃးႁႃႈၶေတၢင်း ႁႃႈပီးမႂ်ႇၸဝ် တီႈၵျေႃမႂ်ႇ ႁမ်းၵႂၢၼ်တၢင်းသုတ်း။ လိူဝ်းၸဝ်ၵေႃႈ ၵႂၢၼ်ႁၼ်မႆႈလႆႈ ၽေးၸိၼ်လူင်ၵၼ်လၢင်းၽုတ်းၵွၵ်ႇႁိူတ်ႇပိၼ်မၢႆး ဝႆႉပီးမႂ်ႇၸႅႇယူႇယဝ်ႉ။

ႁူၼ်းလၢႆးၼုမ်ႇၵႂၢၼ်ႇသိပ်းသီႇၵေႃႉ ႁႃႈၶေတၢင်းႁႃႈငိူၵ်ႈၸႅႇ။ လုၵ်ႈ ၵႂၢၼ်ႇယိင်းၸဝ်သမ်ႉသၢင်ႇၵျၢင်းၵျိတ်းၼၢင်ႇ တူဝ်မီးလႆႈ တႆႈပၢင်ႇလၢႆႇသေႁႃႈ ၶေ။ ၸဝ်လၢတ်ႈၶေၸတေႉ တၢင်းႁႃႈလိူဝ်ႉၼၢင်ႇၼႆႉၼႆႉ လၢင်းၵျႈလိၵ်ႉလၢဝ်ၸဝ် ၸႃႉၵႂင်ႈတီႈသေၵမ်ႇႁႃး လၢင်းၵျေးႁိပ်ႈၽေးၸိၼ်လိူဝ်းၼၼ်ႉၼႆႉယဝ်ႉ။ ငိူၵ်ႈ လူင်ၵၼ်လိပ်ႈလႆႈလမ်ၸႂ်ႉၼၼ်ႉ ၸူတ်းပၼ်ႇတူဝ်မၼ်းသေ တူင်ႉၼိုင်ၸႂ်ႉ။ ၼေႃႈ တေႃးသႃးတေႃးသူႇမၼ်းၵေႃႈ သၢင်ႇၵျၢင်းၼၢင်ႇလမ်းလႅပ်းၵၢဝ် မၢၵ်ႇၽႂ်းလူင် ၼၼ်ႉ။ လုၵ်ႈၵႂၢၼ်ႇၸဝ်ၸတေႉ ၵႂၢၼ်ၵၢမ်းတူလႆး ႁွၵ်ႈၶူမုၵ်ႉၽြႄႉၽီလူင်ၼၼ်ႉ။ ၼၢင်းၵျၢင်းလီ ၵေႃႉတႆႈၽႂ်းဝႆႉ ၼိူဝ်ႁွၵ်ႈႁူပ်ႉမၼ်းၼၼ်ႉ လုၵ်ႉၼႂ်းႁွၵ်ႈၶူမုၵ်ႉ ၼၼ်ႉၵွၵ်ႇမၢႆး။ ၼူၵ်ႉႁႂၢၼ်ႇၶူလူင်သမ်ႉ ၵၢင်ႈလႅပ်းႁိၼ်။ ၼၢင်းၵျၢင်းလီၵေႃႈ ၸတ်းလႆႈၸဝ်ႈ ၸိၼ်ၼူၵ်ႉႁႂၢၼ်ႇၶူလူင်သေ ၸိုၼ်းၸဝ်ႈသွၼ်ႈၼႂ်း ႁွၵ်ႈၶူမုၵ်ႉလူင် ၼၼ်ႉ။ သူႉၶၼ်ႇတီႈၵေႃႈ ဝူၼ်ႉဝႃႈ ပေႃးမီးႁွၵ်ႈၶူမုၵ်ႉလူင် ၵၼ်လၢင်းၶႂၢၼ်ႉ ႁၢင်ႈၽေးၸိၼ်ပၼ်လႆႈ တႃႇမုင်ႉၵျေႃႁိူၼ်းၸဝ် တေလီႁႃးႁိပ်ႈၼႆႉယဝ်ႉ။ ၸတေႉမိူဝ်ႈ

ဝၼ်းၽဵဝ်သီႇပေႃႉမႃးၼၼ်ႉ ၶိုၼ်းၶုၵ်းၸွႆႈလႆႈ မွင်းတႂ်းၸူဝ်ႈပၢၼ်မၼ်းလႆႈယူႇ ႁူမ်ႇႁူမ်ႇလူမ်ႈလူမ်ႈ တီႈမိူင်းဝၼ်းတူၵ်း။ ႁွပ်ႈသီင်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ် ထူၺ်ႈၸွႆႈ သူးသႃးသူးသီႇၸလႆႈသင်၊ ႁွပ်ႈႁိူဝ်ႉမွႆႈၼႄႇၸလႆႈသင် သူႉၵၼ်ႇတီႇၵေႃႈ ၼွၼ်း လပ်းလူင်ႁႂ်ႈ။

မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈၵၢင်ၼႂ် သူႉၵၼ်ႇတီႇ တိုၼ်ႇမႃးသေ ၶႂ်ႈႁဵၼ်ႈပိူင်ပဵၼ်မိူဝ်ႈဝႃး ပဵၼ်ၽၼ်ႁႂ်ႉလူင်ႁွတ်းသေတႃႉ ၽၼ်ႁႂ်ႉလူင်ၼၼ်ႉ လႆႈသိုပ်ႇၽၼ်ႁၼ်ထိုင် မိူဝ်ႈၼႆႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈမၼ်းတိုၵ်ႉမီးတီႈႁၢင်ႈၼိူဝ်ၼၼ်ႉ ၵေႃးလိင်ႇ ၶိုၼ်ႈမႃးမွၵ်ႇ လၢတ်ႈဝႃႈ။

“ၵဝ်ႇၸမ်ႈ တီႈၼႂ်ႈ။ ၵဝ်ႇၼႄႈတီႈသိုၵ်းၵေႃႉၽိူင်ႈ ၸလႆႈ သိုၵ်းႁၢၼ် ၵေႃႉၽိူင်ႈ မႃးႁႂ်ႈပူတ်းၶႂ် ၸတႇလီႇၽြၼ်းတီႈႁေႃႁွဝ်းၼႂ်ႈၵေႃႈ”

“ယႃႇပေႁႂ်ႈဝႂ်ႈသင်တီႈၼင်ၼၼ်ႉ။ တၢမ်တူဝ်ၵဝ် တေႁႂ်ႈလၢတ်ႈတီႈ ၵဝ်ႇသိုၵ်းလူင်ၼင်”

သူႉၵၼ်ႇတီႇ လၢတ်ႈတင်းသီင်ၼိမ်ၼိမ်သေတႃႉ ၼွင်းၸွႆၸတႉ လွမ်ႁူဝ်ၶႂ်ႉၼႄႇယဝ်ႉ။ ၼင်တေၵ်တ်းၸႂ်ႈႁေႃမွႆႇ ပဵၼ်ၼွၵ်ႈၼင်ၵၼ်ၽိူင်ႈယဝ်ႉ။ ယူႇ ထိင်ႈၵမ်းၽိူင်ႈ မေႃမိုဝ်ႉ မေႇထႃႇ ၶီႇလိၢင်ပွၵ်ႈၵၢတ်ႇမႃး။ လုၵ်ႈသိုၵ်းပွႆႉဝၢင်းၼင် သွၵ်ႈႁႃတီႈတူဝ်မၼ်း၊ သႃႉၵႂ်ႇၵၢတ်ႇမၼ်း။ လုၵ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇ မေႇထႃႇ ၵေႃႉ ၵွမ်းၵူႈၼင် ႁႂ်ႈၵၢတ်ႇႁူးဝၼ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ လႆႈထုၵ်ႇသွၵ်ႈႁႃ။ ယဝ်ႉသမ်ႉလႆႈ လူင်းလႂ်းမိုဝ်း တီႈသၢၼ်ႈလိုဝ်ႈႁူၼ်းၼင်ႈႁူၼ်းၵွၵ်ႇ။ ၽႂ်ၸွႆၼင်ႈၵွၵ်ႇႁေႃမွႆႇၵေႃႈ လႆႈလူင်းလႂ်းမိုဝ်း ႁူးၵေႃႉႁူးႁူၼ်း။

ႁူၼ်းသူင်ႇလိၵ်ႈၵေႃႈ လႆႈၵၢဝ်လိၵ်ႈတင်းသီင်ႈ ၽြၵ်ႇဝႆႉပၼ်တီႈလုၵ်ႈ သိုၵ်းၼင်ႁွတ်း။ လိၵ်ႈမႃးၸတႉမီးၼမ်ၼႄႇ။ လုၵ်ႈသိုၵ်းၼင် လႆႈၵၢဝ်လိၵ်ႈၵိုဝ်း ၼၼ်ႉ ႁႂ်းငၢၼ်းတၢင်ႇထိုင် ၵဝ်ႇၼႄႈတီႈ ၽိူဝ်ႇၽိူဝ်ၼင်။ သူႉၵၼ်ႇတီႇၵေႃႈ ၶႂ်ႈႁူႉပိူင်ၼင်ၸလႆႈ တိမ်ႈသွႆႇတီႈယူႇ ႁေႃသီႇပေႃႉသေ ၶႂ်ႈၵေႃးလိင်ႇ ႁႂ်ႈသွႆႇတီႈ ႁူင်းလိၵ်ႈ။ ၽိူဝ်ႇလိၵ်ႈၼၼ်ႉ ၽဵဝ်မႃးတီႈလုၵ်ႈသိုၵ်းၼင် ထုၵ်ႇၼင်သိမ်းၵၢဝ်ဝႆႉ ယဝ်ႉ။ ပေႃးၼၼ်ၸတႉ လိၵ်ႈၵဝ်ႇႁၢႆႈသၢင်ႇ ၵၼ်သူႉၵၼ်ႇတီႇ မွင်းယူႇၼၼ်ႉ ၸွတ်းႁွတ်ႈၵေႃႈ ၵမ်ႇၽဵဝ်မႃးလႆႈ။ ပေႃးၵဝ်ႇႁၢႆႈသၢင်ႇ ပွႆႇႁူၼ်းမႃးမွၵ်ႇတီႈသူႉ

ၸၼ်ႇတီႇ ၸင်ႇတေလႆႈႁွၺ်း။

သူႉၸၼ်ႇတီႇၶွင်ႉၵၢဝ် ၶႃႈၵျၢပ်ႇၵၢၼ်ၶုၼ်ၶဝ် ၼႄးၵျေႃတင်းသိင်ႈၶလႈ မေးၼၢင်း ၶႃႈၵျၢပ်ႇၵၢၼ်ၶုၼ်ၶဝ် လိူဝ်းလႆႈထုၵ်ႇသိုၵ်းမၢၼ်ႊ တီႉၵမ်ၵၢဝ်ႁူဝ်ႇ ၼၼ်ႉသေ မွၵ်ႇလၢတ်ႈၶေႃႈႁၢမ်းဝႆႈ။

"ၼင်ႇလိူဝ်းသူၵူႉဝႆႉၼၼ်ႉ ၶတႇလိမ်မိူဝ်ႈဝႆး သၢင်ၢငဝ်းလၢႆးလိၵ်ႈ လၢႆးႁူဝ်ႇမူတ်းယဝ်ႉ။ သိုၵ်းမၢၼ်ႊ ၵူပ်ႈၵၢဝ်မၢၼ်ႈၵၢဝ်မိူင်းယဝ်ႉ။ ၸဝ်ႈတေႃႇ လူင်ၵေႃႈ ၵမ်ႇမီးၵႃႈၼႆႉ။ ၵဝ်ၵေႃႈလႆႈထုၵ်ႇပိူၼ်ႈၵုမ်းၶင်ဝႆႉ တီႈၵျေႃၼႆႉယဝ်ႉ။ ပေႃးလိူဝ်းသူ တေသိုပ်ႇယူႇသဝ်းၸွမ်းၵဝ်ႁူဝ်ႇၶတႉ တေလႆႈထုၵ်ႇလုၵ်ႈသိုၵ်းၶဝ် လွၵ်ႇငိူတ်ႈၵျၢတၢင်းၽဵတ်း တီႈသူၶဝ်ယဝ်ႉ။ ပီႈၼွင်ႉၵူၺ်းၵေႃႉသူၵေႃႈ တေ ၵမ်ႇၵျတ်းမေႃးထူပ်းသူ။ လိူဝ်းသူယၢမ်ႈၵျၢပ်ႇၵၢၼ်တီႈတူၼ်းလီလီမႃးယဝ်ႉ။ ၼၼ်ႉ ၶလႈ ပေႃးသူ ၶိူဝ်ႈၵွၵ်ႇမိူဝ်းၵေႃႈ မိူဝ်းလႆႈ။ ၶိူဝ်ႈႁူဝ်ႇၵျီတ်းၵၢၼ်တီႈလွၵ်ႈၵေႃႈ ႁူဝ်ႇၵျ ၵျီတ်းလႆႈ လွတ်ႈလွတ်ႈလိဝ်းလိဝ်းယူႇ။ ၵဝ်ဝၢင်းပၼ်ယူႇ။ ၼၢင်းယိင်းလိူဝ်း ၽူဝ်ၶဝ်လႆႈထုၵ်ႇသိုၵ်းမၢၼ်ႊၶွင်ႉၵၢဝ်ႁူဝ်ႇၼၼ်ႉ ယူႇၵႃႈလွၵ်ႈၵေႃႈ တေပၼ်သူဝ် ၵူဝ်လိူၼ် ၵူႊလိူၼ်ယူႇႁွၺ်း။ ၵဝ်တေၵၢဝ်ပုၼ်ႈၽွၼ်းမူတ်းမူတ်း"

ၶႃႈၵျၢပ်ႇၵၢၼ်ၶုၼ်တင်းလၢႆ ယိၼ်ထွမ်ႇ သူႉၸၼ်ႇတီႇလၢတ်ႈ။ ယူႇ ၵမ်းၼိူင်ႈ ၵေႃးလိင်ႇၸင်ႇလၢတ်ႈ။

"ၸဝ်ႈၶမႈ ... ၶႃႈၶတႉ တေသိုပ်ႇယူႇၵႃႈၼႆႉႁူဝ်ႇႁွၺ်း"

သူႉၸၼ်ႇတီႇ လၢတ်ႈဝႆႈ။

"ပေႃးသူသိုပ်ႇယူႇၵႃႈၼႆႉ ပိူၼ်ႈၸၢင်းမေႃးလႅပ်းသူႁူဝ်ႇၼေ"

"ၶႃႈၵမ်ႇၵူဝ်ၶဝ်"

ၶေႃႈတွပ်ႇၵေႃးလိင်ႇၶတႉ ပုတ်းၶၢတ်ႇလီၼေႇ။

ပေႃးၵေႃးလိင်ႇယဝ်ႉ မူလ်းလၢတ်ႈ။ ၼၢႆးၼၢႆး၊ ၵၢႆႈလိင်ႇ၊ ႁူၼ်းလုမ်း လႃးသူၼ်မွၵ်ႇၶဝ်၊ ပႃႈၸေႃး ၶလႈ ႁူၼ်းတင်းသိင်ႈ လၢတ်ႈဝႆႈ ၶဝ်တေသိုပ်ႇ ယူႇ ႁူဝ်ႇၵႃႈၼႆႉႁွၺ်းဝႆႈ။ ၶဝ်ၼပ်ႉယမ်ၼိူဝ်သူႉၸၼ်ႇတီႇ။ လွင်ႈလီလွင်ႈၸႄႉ ၸူဝ်းပၢၼ်ၶဝ်ၼႆႉ ၶိူဝ်ႈၼွပ်ႇဝႆႉပၼ် ၼႄးမိုဝ်းသူႉၸၼ်ႇတီႇႁွၺ်းၼႆႉဝႆႈ။

ႁွပ်ႇၼႃႇၸၢပ်ႈၵၢၼ်ၸုၼ်ၸဝ်တင်းသိူင်ႇ မီးသၢဝ်လႃ၊ ၵႂ်ႇႁၵ်ႉၽႂ်ႈ၊ ၵႂ်ၵီးလူး၊ ၵႂ်ၵေလတၼႃ၊ ၵႂ်ႇႁတ်းႁၢၼ်၊ ၵႂ်တိတ်းၶွႆႇၶလႈ ယွၼ်ႇထိုင်ၵၢင်ၵႂ်ၼႂ်းၶေႃး သူႉလၢၼ်ႈတီႈ။ မီးၼိူင်းၵႂ်မႃးတင်းၼမ်။ ၼွၵ်ႇသေၼၼ်ႉ ပုၼ်ႇၽွၼ်း မၼ်းၵေႃႇ တေၼမ်မႃး။ ၵတ်ႉၵႃး သူႉလၢၼ်ႈတီႈ ယင်းထူၵ်းၵၢဝ်သူဝ်တီႇယေး သူဝ် ၶႂ်ႇၵုမ်ႈထူၼ်ႇလႆႇ တႃႈၵႃးၵႂ်ႉလႆႈၼႂ်းၶေႃ တႃႈၶၢဝ်းယၢမ်းၼိူင်ႇပီး။

ဝႆးသေၶဝ်ႈၵွၵ်ႈႁူႈၼၼ်ႉ ၵိုတ်းသူႉလၢၼ်ႈတီႈၵေႃႉလီဝ်။ ပိၼ်ႇၶိုဝ် ၵေႃႇ မၼ်းတေလႆႇပွႆႉၵေႃႉလီဝ်ႁွၼ်း။ ၶၵ်ႈတေမႃးႁႃႉ၊ လိၵ်ႇတေမႃးႁႃႉ၊ ၶၢဝ်ႈ လဝ်ႇႁူႈသိူင်ႈ တေၽိုဝ်မႃးႁႃႉ ၵမ်ႈလၢင်းဝႃႇ။ ႁူဝ်းၵႃး မိုၼ်တင်းမူင်းယၢမ်း ၵေႃႇ ၵမ်ႈၶၢႆႉပႆ။ သင်ၵေႃႇ ၵမ်ႈၽိုဝ်မႃး။

ထိူင်ႇဝၼ်းၼိူင်ႇ ၶၵ်ႈလုမ်းၼိူင်ႇၽိုဝ်မႃး။ ပိၼ်ၶၵ်ႈလိူဝ်းသူႉလၢၼ်ႈတီႈ မုင်ႇမွင်းဝႆႉၶတႃႉ ၵမ်ႈၵႂ်ႇ။ သိုၵ်းမၢၼ်ႉလုမ်းၼိူင်ႇ မႃးတဝ်ၽႃၼ်ႉသွၵ်ႇႁႃ မၢင်ႉတၢဝ်ႉတၢဝ်ႉလူင် တီႇႁူဝ်းပြႃး၊ ၵွင်ႇဝႆႉလၢၵ်ႇတိုတ်ႉၼမ်ႉ၊ ၶူၼ်တၢင်း သိူဝ်ႈလိၼ်ပုၼ် ၶလႈ ၼွင်လုလႆးၼမ်ႉ။ ၼွၵ်ႇသေ မၢၵ်ႈႁွင်ႇၵဝ်ႈ လုၵ်ႇၼိူင်ႇ ၵၼ်ၵိုတ်းဝႆႉ လီမ်မိူဝ်ႇသိုၵ်းၵမ်ႈၽႃႈၵမ်းသွင်ၼၼ်ႉ ၵမ်ႈႁၼ်ႁူႈၵီႇသင်။ မၢၵ်ႈႁွင်ႇၼၼ်ႉၵေႃႇ လုၵ်ႉတီႇၶၵႇႁွၼ်ႁူင်းပြႃးၼၼ်ႉ တူၵ်းႁွလ်းမၼ်းမႃး။

ပွႆႉထိုင်ထူၼ်ႇသီႈဝၼ်းယဝ်ႉၵေႃႇ ၵမ်ႈလၢၵ်ႈလႆးသင်၊ ၵမ်ႈလႆႇၶူႉ သင်ထိူင်ႇၶလႈ သူႉလၢၼ်ႈတီႈ တိူပ်းတတ်းဝႃႇ ၵမ်ႈထုၵ်ႈလီပွႆႉယူႈလိူင်ႉၼႆႉ ယဝ်ႉ။ ၽွင်းလုၵ်ႇၵွၼ်ႈၶဝ် ႁူႈၶူင်းၼွၼ်းၼၼ်ႉ မၼ်းမီးယၢမ်းတႃႈၶပ်းၵႃး ၵွၵ်ႈႁူႈလႆႇယူႈ။ ပေးလုၵ်ႇၵွၼ်ႈၶဝ်ၵမ်ႈၶူႉ ၶဝ်ၵေႃႇတေၵမ်ႈႁၢႆႇလွမ်း။ ပေး ဝႃႇ ၶဝ်ပွၵ်ႇၶူင်းၼွၼ်းမႃး ၵမ်ႈၶွႆႇၶမႇၶဝ် ၽၢတ်ႈသိုဝ်ႇၼေႃႇတွႆႇတႃၶဝ်သေ ၵိတ်း။ ပေးႁၢႆႁူႈၵမ်းၼိူင်ႇႁွလ်းၵေႃႇ ႁွင်ႉႁၢႆႇၵမ်းလီဝ်။ ဝႆးသေ ပိုၼ်ႇလွင်ပ်း ႁူၼ်းၶပ်းၵႃးႁူႈယဝ်ႉၼၼ်ႉ သူႉလၢၼ်ႈတီႈ ႁူႈၵၢဝ်ၵႃးမႃးသီးတီးလူင် ၶပ်း ၵွၵ်ႈမႃးၵမ်းၵွၼ်တၢင်းသုတ်း။ ႁွင်ႉမူလ်းၶွႆႇလွမ်းမၼ်းမႃး။ သူႉလၢၼ်ႈတီႈ ၵၢၼ်းႁူႈထူပ်း လဝ်ႇသိုၵ်းလူင် တီႇႁွၵ်းၶမႃး ၵၼ်ယၢၼ်ၵႆသၢဝ်းသီႈလၵ်း။ မူလ်းလ◌ၢတ်ႇဝႃႇ။

"ႁူလ်းၵႃး ၶဝ်ၵမ်ႈပၼ် လဝ်ႇၶမႇ ၵွၵ်ႈတၢင်းၼွၵ်ႇႁဵၼ်ၼႃႇၼေ"

“ၵဝ်ၶမ်ႇၶိူဝ်လိူဝ်။ ၵဝ်တေလႆႈထၢမ်ႁင်းၸဝ် လဝ်ႈတေႃႇလူင် မီးလႂ်။ ၵဝ်တၵ်းတေႁူႉ။ ပေႃးၵဝ်ႁူႉ ၸဝ်တေၶႂ်ႈလိူင်ႉႁိူဝ်”

မူၼ်းတွပ်ႇ။

“ၸဝ်တေၶဝ်ႁွင်ႈယိုဝ်းၵေႃႈ”

“ပႂ်ႉတူၼ်းၶလႈ။ ၶမ်ႇလႂ်ႈႁႃႉ။ မူၼ်း သူယႃႇပေလွမ်းယဝ်ႉ။ ၵဝ် ႁတ်းႁူႉၵေႃႉလီဝ်ယူႇ”

“ၸုႈမႂ်ႈလႂ် တႃႇၸုႈၶမ်ႇလႂ်ႈ။ မႂ်ႈလႂ်တႃႇ လဝ်ႈၶမႈႁွၼ်းၵေႃႈ”

“ပေႃးၸဵၼ်ႈၵေႃႈ ႁူႉ …”

ၵေႃးလိင်ႇ ၶလႈ ၸၢၵ်းၸၢၵ်း ၶၢၼ်းမႃးႁၢမ်ႈသီးၵေႃႈ ၶမ်ႇၸိုၵ်းယဝ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶွႆႈမူၼ်းၸင်ႈၵ်တၼ်းမၸၼ်းသေ ၸပ်းၵၢႆးမႃႉသီးတီးလူင် ၶွၵ်ႇ မႃးယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈထိုင်တီႈ ၽွၵ်းတူဝၢင်းႁွႆ ၶၼ်မီးလုၵ်ႈသိုၵ်းႁွင်ႈလေးမိုဝ်း ႁူၵ်းၵေႃႉၸၼ်ႉ ႁူဝ်သိုၵ်းလူင်ၵေႃႉၸိူင်ႈ လၼ်ႈမႃးလူးၵၢႆးသေလၢတ်ႈ။

“တၢင်းၸိူဝ်ၼီႉသင်ႇဝႆႉ ႁဝ်းၸုႈဝႃႈ တေၶမ်ႇလႆႈပၼ် မႁႃႇတေႇဝီႇ ႁူႉတၢင်းလွႆၸၼ်ၸုႈဝႃႈ”

“ၶိူဝ်ႈ ၵဝ်ၵေႃႈ ၶၢၼ်းတေႁူႉၶုပ်ႇၵၼ်လွင်ႈၸႅၼ်ႉ တင်းလဝ်ႈသိုၵ်း လူင်သူ တီႈႁူၵ်းၶမႈၸၼ်ႉ”

ႁူဝ်သိုၵ်းလူင် ပၢဝ်ႇ။

“သမ်ႉသင်ႇတီႈႁဝ်းၸုႈဝႆႉ ပေႃးဝႃႈမႁႃႇတေႇဝီႇ သိုပ်ႇၸပ်းၵၢႆးၶွၵ်ႇ ႁူႉၶတႉ တေလႆႈယိုဝ်းၸုႈၵေႃႈ”

“ပေႃးၸၼ်ၵေႃႈ ယိုဝ်းၶလႈ”

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၸိုၼ်းပၢဝ်ႇသေ ယိပ်ႇလီႇဝႂ်ႇ ပူၼ်ႉမႃးလုၵ်ႈသိုၵ်းလိူဝ်း ႁွင်ပူႁွင်ပႃဝႆႉၸၼ်ႉ။ ၸဝ်ၵေႃႈၶမ်ႇယိုဝ်းတေႉၸင်ႇၵဝ်ႇ။

ၸၢဝ်းတၢင်းႁူႉႁူၵ်းၶမႈ သၢဝ်းသီႇလၵ်းၸၼ်ႉ လိပ်ႈႁၢင်ႈၶမ်ႇသုတ်း လႆႈယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၶတႇၶွၵ်ႇမႃးၸၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ တၼ်း မူၼ်း ၶမ်ႇပိၼ်

လၢတ်ႈၵႂၢမ်းတေႃႇၵၼ်သေၶေႃႈ။ မိူဝ်ႈလႆႈၶပ်းလတ်းပႃႇမႂ်ႉလိူဝ်းၸၼ်ႉ လႆႈၾၢင်ႉတူဝ်းၵူၼ်းလူၼ်။ လႆႈၾၢင်ႉတူဝ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႊ ၸဵမ်သိုၵ်းတႆး။ မၢင်ႊဢမ်းလႆႈႁၼ်လေႃႉဝူဝ်း။ မၢင်ႊၽေဝ်ႇ ၵႃးတၢင်ႇၵူၼ်း၊ ၵႆႇထိုၼ်ႈ။ မၢင်ႊဢမ်းၵေႃႈလႆႈႁၼ် ၼိူင်ႉလိူဝ်းတွမ်ႊၵၼ်ၵၼ် တူဝ်သတ်းလိူဝ်းၵႃးယဝ်ႇတႃႇၵႂႃႇၸၼ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶႂ်ႈလွင်ႈတေလႆႈႁဵတ်းၶိုဝ် ႁုပ်ႉထူပ်းလဝ်ႈသိုၵ်းလူင်။ မိူဝ်ႈဝၼ်းၵႂၼ်တၢင်းသုတ်း တၢမ်တူဝ်လဝ်ႈသိုၵ်းလူင် မႃးသႂၵ်ႈႁႃတီႈႁဵဝ် သူႉလၼ်ႇတီႇ တွပ်ႇလၢတ်ႈ လဝ်ႈသိုၵ်းလူင် တင်းလွင်ႈတေႃးသႃးတေႃးသူႇ ၵမ်ႇထုၵ်ႇၵမ်ႇမေႃ ၵႃးၶိုဝ်။ သူႉလၼ်ႇတီႇ မႂ်ႈလွင်ႈၵူဝ်လဝ်ႈသိုၵ်းလူင် ၵမ်ႇႁပ်ႉႁၼ်မၼ်းလႆႈ။ မူလ်းၸတႇလၢတ်ႈၵႂၼ်တၢင်းသုတ်း။

“လဝ်ႈၸမႈ ... ၶိုၼ်းဝၢၵ်ႈမိူဝ်းၶႃႈၸလႈ။ ၶႃႈယွမ်းၸွမ်းတေႉၵေႃႈ”

“ၶႅတ်းသင်။ ယွင်ႇႁႃႉ”

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵၢမ်းသေ ၶိုၼ်းၶပ်းၵႂႃႇလွႆးလွႆး။ ဝႃႇတူလ်းတၢင်းမူလ်း။

“ၶႃႈၵမ်ႇယွင်ႇ။ ၶႃႈၵူဝ်ၵေႃႈ”

“ၵူဝ်သင်လႃႇ မူလ်း”

“ၶဝ်တေၵဝ်ႁွင်ႈယိုဝ်းႁဝ်းၵေႃႈ”

“ၵမ်ႇထၢင်ႇ။ ႁွပ်ႈသင် သိုၵ်းပွႆႉဝၢင်းႁဵဝ် ၵမ်ႇယိုဝ်းႁဝ်း။ မၼ်းမီး လွင်ႈမီးတၢင်းၵူဝ်ႈ”

သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ ၶတ်းလွင်ႈလၢတ်ႈၸွႆႈမူလ်းယုမ်ႇ။ ယိုင်ႊလမ်ၶျၵ်းၸမႈမႃး တၢမ်တူဝ်သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ ယိုင်ႊငမ်းငဝ်းမႃး။ ၵူလ်းၵႃး ၵမ်ႇလၢင်ႊဝၢၵ်ႈၶိုၼ်းယဝ်ႉ။ တၵ်းတေလႆႈၶႅတ်းၸင်ႇ မၼ်းလႆႈတဵပ်းတတ်းဝံႉၸၼ်ႉယဝ်ႉ။ ထုၵ်ႇလီႁူႇၵေႉလိဝ်ၵေႃႈ တၵ်းတေလႆႈႁူႇ။

“ၵဝ်ၸတႉတေႁူႇထူပ်း လဝ်ႈသိုၵ်းလူင်။ မႂ်းလူင်းပွႆႉတီႈမၢၼ်ႈတၢင်း ၸၢႈၸၼ်ႉၸလႈ”

“ၵမ်ႇလွႆႈၶႃႈလဝ်ႈၸမႈ။ ၶႃႈတေလွမ်းလဝ်ႈၸမႈယူႇႁွလ်း။ ၵူလ်းၵႃး

လဝ်ႇၶမႇ ... ၶိုၼ်းဝၢၵ်ႇမိူဝ်းၼႆႉ တေလီသေပိူၼ်ႇၵေႃႈ။ ၶႃႈၵူဝ်ၼႄႈၼႄႈ"

မူလ်းပူတ်းၵဝ် မၢၵ်ႈၼပ်ႉ တီႈၶေႃးမၼ်း ၼပ်ႉမႃးလွမ်းတၢင်း။ လိၵ်ႈ ဝ်ႇၽြႃး ၼင်ႈၵႃႊမၼ်းတွင်းၵေႃႈ လွတ်ႈဝၢၼ်းမႃးၵူႊၶူဝ်။ ၶဝ်လမ်ၵိူမ်ႈတပ်ႉ မႃး။ တပ်ႉမၢၼ်ႊၶဝ် မီးတီႈၶူၼ်တၢင်းလူင် ၵၼ်ႉၵူႈဝိင်းလိူဝ်ႈတင်း ၶူၼ်တၢင်း ၵၼ်ငွၵ်းၶဝ်ႇလူးၵျၵ်းၶမး ၶွႆးၵၼ်ၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈသူႉလၼ်ႈတီႈ ၵိုတ်းၵႃး တီႈ လၢၼ်ႈၶဝ်ႇတပ်ႉၼၼ်ႉ လုၵ်ႈသိုၵ်းၶဝ် ပေႃးၶူႉထူႇဝႆႉယဝ်ႉသေ ၸီႉၼေ လုမ်း လဝ်ႇသိုၵ်းလူင် လီလီငၢမ်းငၢမ်း။ မိူဝ်ႈသူႉလၼ်ႈတီႈ ၽၢင်ႉတူလ်း တေပီၼ် လုမ်းလွႆၼၼ်ႉ မူလ်းသမ်ႉလီပ်ႈၵိၼ်းတူလ်းၵိမ်းၶွမ်းသေ သိၼ်ႈၶွင်ႉဝႃႈ။

"လဝ်ႇၶမႇ ... တူလ်းၵူႈၽေႃႈၸူၶႃႈၶလႆႈ"

သူႉလၼ်ႈတီႈၵေႃႈ ယွၼ်ႈၵိူင်းပုင်ႈၵႃးသေ ထၢမ်။

"ၵီႈသင်"

"ၵူၼ်းတီႈၷဝ်း ၼေႈ ... ပီႈလိင်ႈၼႄႉ၊ ပူႈၸွင်း၊ ပီႈသၢင်ႈၵေႃးၶဝ်"

"မီးလွႆလႃႈ"

"မီးၽေႃႈၼၼ်ႉ။ ၶဝ်ၵိတ်းၵၢၼ်ယူႇ ၵိမ်းလုမ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ"

သူႉလၼ်ႈတီႈ လႆႈၶၼ်ၶဝ်ယဝ်ႉ။ ၶဝ်လႆႈတီႈၽဵဝ်ႈယိူဝ်ႈယႃႈ ၵိမ်း လုမ်းတၢင်ႈၵၼ်။ မီးလုၵ်ႈသိုၵ်းပွႆႉတူလ်းၶဝ်ဝႆႉ။ သူႉလၼ်ႈတီႈ ၵွၵ်ႈလွႆၶိူဝ်ႈ လၢတ်ႈတေႃႈၵူၼ်းမၼ်းသေတႃႉ လႆႈယိူၼ်ႉလွႆၵၼ်ႈၶေႃးမၼ်းဝႆႉ။ ၵမ်ႉတေ သုၵ်ႉသၢၵ်ႉမူတ်းယဝ်ႉ။ ၵူလ်းၵႃး ၵမ်ႈတၼ်းလႆႈၵၢမ်ႈမူလ်း။ မူလ်းပေႃးတၼ်း ပိုတ်ႈလူင်းၽေမၢၼ်ႈၵႃးသေ ၶွင်ႉလိုဝ်ႈပီႈၵၢႆႈမၼ်း။

"ပီႈလိင်ႈၼႄႉ ..."

လုၵ်ႈသိုၵ်းပႃးၵွင်ႈသွင်ၵေႃႉ ဝႆႈတူလ်းတၢင်းၶဝ်သေ ၵဝ်ၵွင်ႈငႃးမႃး တီႈၵႃး။ ၵူၼ်းလိူဝ်းလႆႈထုၵ်ႈတီႉၵမ်ဝႆႉၼၼ်ႉၶတႃႉ ၵိတ်းၵိၼ်ႈၵမ်ႈၶူႉၵမ်ႈ ငိၼ်းသင်သေ ယူႇဝႆႉၼိမ်ၼိမ်။

"မူလ်း ... ယႃႈပေမႃး"

သူႇလၼ်ႉတီႉ ႁိုတ်းမူလ်းသေ သိုပ်ႉၸပ်းမႃးလွႆးလွႆး။

“ပေႃးႁွင်ႉထိင်ႈၵမ်းၼိူင်ႈ ပိူၼ်ႈတေယိုဝ်းႁႃးယဝ်ႉ။ တေယိုဝ်းပႃးပီႈ ၵႂႃႈသူ၊ ပႃးတၢင်ႉၵေႃႉတၢင်ႉၵူၼ်းၵိူဝ်ႈ”

သူႇလၼ်ႉတီႉ ႁၼ်ထိုင်ဝႃႈ လုၵ်ႈသိုၵ်းၵိူဝ်းယူႇၼွင်ႈတပ်ႉၼၼ်ႉ ၼႅၼ်း လိူင်းႁၢႆႉသေ လုၵ်ႈသိုၵ်းၵိူဝ်းပွႆႉယူႇတီႈဝၢင်းႁၢႆသီႉပေႃႉ။

ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈလႆႈႁၼ်ၼၵ်ႉၽိူဝ်မႃးၶလႈ ၵမ်ႉလႆႈႁၼ် လဝ်ႈသိုၵ်းလူင် ထုၼ်းၵွင်ႉ[1] ၵၢမ်းလူင်ႁၢႆႉ။ လဝ်ႈသိုၵ်းလူင်ၼၼ်ႉ ၽိဝ်ၼိူဝ်ႉၵမ်ႉၵွတ်ႉတွတ်ႉ။ တူဝ်ၸိင်းသုင်သုင်သေးသေး။ ၽူႈမၢ်သိုၵ်းၵေႃႉၼိူင်ႈ လီႉၶေပၼ် ႁွင်ႈလုမ်း လဝ်ႈသိုၵ်းလူင်ၶလႈ သူႇလၼ်ႉတီႉၸဝ်လင်ႉၽိူဝ်မႃးလႆႈ။

ပေႃးၽိူဝ်ၼွင်းႁွင်ႈၵေႃႈ လဝ်ႈသိုၵ်းလူင် လုၵ်ႉလုၵ်းသေ လပ်းမိုဝ်း ႁပ်ႉတွၼ်ႈသူႇလၼ်ႉတီႉ။ ႁွႆႈၽူႈမၢ်သိုၵ်း ၵွၵ်ႉတၢင်းၸွၵ်ႈၸိုၼ်းယဝ်ႉ ထၢမ် သူႇလၼ်ႉတီႉ တင်းၼေႈယုမ်ႉမၼ်း။

“ႁဝ်းၸႃႈ တေလႆႈၵွႆႈထမ်ပၼ်သင်ၸႃႈ မႁႃႉတေႉဝီႉ”

သူႇလၼ်ႉတီႉ ပႆႉတွပ်ႉၵမ်းလိၵ်ႉ။ ၼၼ်ႉၶလႈ လဝ်ႈသိုၵ်းလူင် သိုပ်ႉ လၢတ်ႈတင်းႁၢမ်းမၢၼ်း။

“ၼင်ႈၶလႈ။ ယဝ်ႉလၢတ်ႈၼေ မီးလွင်ႈမီးတၢင်းသင်သေ လင်ႉၽိူဝ် မႃးၼၼ်ႉၵေႃႈ”

သူႇလၼ်ႉတီႉ ၼင်ႈတီႈတင်ႉယဝ်ႉ လိဝ်တူလ်း လွင်ႉမူလ်းၵေႃႈ ၼင်ႈ ႁိမ်းမၼ်းယူႉႁိုဝ်ၼၼ်ႉ ၵွၼ်တၢင်း။ မူလ်းၶတႉ လႆႈၼင်ႈလွမ်း လဝ်ႈၼၢင်းႁႃႇ ၸဝ် ဝႆႉယူႉသေတႃႇ လိပ်ႈၵမ်ႉပေႃးလူမ်လွႆလူမ်ၶေႃး။ ယူႉယၢပ်ႉဝႆႉ။

“ႁွပ်ႈသင် လဝ်ႈၼေႈတီႈသူလဝ်ႈ တီႈသီႉပေႃႉ လိူင်းလိူင်းတေႃႉႁဝ်း ၸႃႈတၢၼ်ႉၼၼ်ႉ”

သူႇလၼ်ႉတီႉ လၢတ်ႈတွၵ်ႉသိုဝ်ႈသိတ်ႉ။ သူႇလၼ်ႉတီႉ ၵမ်ႉမေႃ

---

[1] ဗိုလ်မှူးကြီးထွန်းအောင်

ၵူင်ႉၵူၺ်ႉသေလၢတ်ႈ။ ပေႃးပဵၼ်လွင်ႈတၢင်းလိူင်ႉၼႆ ႁူၼ်းမၢၼ်ႈၶဝ် ၵမ်ႇ တွၼ်ႉ လၢတ်ႈသိုဝ်ႈသိုတ်ႉသေပွၵ်ႈ။

“ၶဝ်လိူင်းလိူင်းတေႃႇ မႁျႃႇတေႃႇဝီႇ ၵမ်ႇလွႆႈၼင်ႇႁဝ်ႇ။ လွမ်းၼင်ႇ ၶေႃႈလီႉသင်ႇၽၢႆႇၸိူဝ် ႁဝ်းၶႃႈလႆႈၵိတ်ႇၶေႃႈႁဵင်ႈပၼ်ဝႆႉ မႁျႃႇတေႃႇဝီႇ ႁွၺ်း ၶႃႈၵေႃႈ”

သူႉလၼ်ႉတီႇ ၵေႃႈလၢတ်ႈ။

“လီယဝ်ႉလႆ။ သူလဝ်ႈတင်းလဝ်ႈၼေႃႈတီႈၽၢႆႇၸိူဝ်သူလဝ်ႈၶဝ် ႁုမ်း ၶင်ၶႃႈဝႆႉတီႈၼႆ။ ပူတ်းၵဝ်ၸတေႃႇလီႇၽျူၼ်းႁူႉ။ ႁွၵ်းလူတူၺ်း လိၵ်ႈသုၼ်ႇ တူဝ်ႁဝ်းၶႃႈ။ တီႉလွပ်းၵွၼ်ၵဝ် ၽူႈႁျႃပ်ႇၵၢၼ် တီႈၶျေႃႇႁဝ်းၶႃႈ။ လွၵ်ႇငိူတ်ႈ ၶႃႈႁျႃပ်ႇၵၢၼ်ၸုၼ်တၢင်ႇလိူဝ်း။ ၵၢၼ်လိူဝ်ႉၼင်ႇၼႆၼၼ်ႉ သူလဝ်ႈႁွင်ႉဝႆႉ ၵၢၼ် ၵိတ်ႇၶေႃႈႁဵင်ႈပၼ်ၼႆၶႃႈႁျႃႉ”

လဝ်ႈသိုၵ်းလူင် ၵႆၼေႃႈၵႆတႃႁူႉ။ ႁူၺ်းၵႃး မၼ်းၵမ်ႇပႆႇလၢတ်ႈ သင်။

“မီးၽေးၶိၼ်သင်ၸလႆႈ သမ်ႉပေႃး လႆႈၵိတ်ႇၶေႃႈႁဵင်ႈပၼ်ၶႃႈၶဝ်”

သူႉလၼ်ႉတီႇ သိုပ်ႇထၢမ်ထိင်ႈ။ လဝ်ႈသိုၵ်းလူင်ၵေႃႈ ၵမ်ႇမုင်ႈမွင်း ဝႆႉ ႁၢမ်းတွၵ်ႇသိုဝ်ႈလိူဝ်ႉၼႆ။ ၼၢင်းယိင်းမၢၼ်ႈၶဝ် ၵမ်ႇၼပ်ႉတေႃႈ လၢတ်ႈ တေႃႇ လဝ်ႈၼေႃႈတီႈၼင်ႇၶဝ်လိူင်ႉၼႆ။ လိပ်ႈမၼ်းထၢင်ႇဝႈ လွႆသူႉလၼ်ႉတီႇ တေၵူၼ်ႈၵွၼ်ႇ ႁွမ်းၼွမ်းလၢတ်ႈတေႃႇမၼ်း တင်းၼမ်ႉႁျူၼမ်ႉတႃႁၢႆယူဝ်း။ လိၼ်းသုတ်းမၼ်းလၢတ်ႈဝႈ။

“သူပဵၼ်ၼၢင်းယိင်းတၢင်ႇလဝ်ႈလူင်။ ႁူၼ်းတၢင်ႇလဝ်ႈၶဝ်ၼၼ်ႉ ၵမ်ႇလီတေႃႇမိူင်းႁဝ်းၸသႈ”

“လီယဝ်ႉ။ ပေႃးပဵၼ်ၼၼ် မိူဝ်ႈလိဝ် ၶႃႈၶိုၼ်ႈႁပ်းသိုပ်ႇတိတ်းတေႃႇ တင်းသုၼ်ၽွင်းၶိဝ် မိူင်းၵေႃးသတြီးယွႆး”

လဝ်ႈသိုၵ်းလူင် ၵမ်ႇၶိုၼ်ႈႁပ်ႉ ၶေႃႈတုၵ်းယွၼ်းၵၼ်ၼႆႉ။

“ပဵၼ်ၼႆၵေႃႈ။ မိူဝ်ႈဝႈ လႆႈယိုဝ်းႁၼ်တင်း ႁူၼ်းထိုၼ်ႇတႆး မွၵ်ႈ

ပၢၵ်ႇၸႃႈသိပ်း။ တင်းၸေႃသီႇပေႃႉ တေၵႆမွၵ်ႈသိပ်းလၵ်းၵွလ်း။ ၵွပ်ႈၼၼ် ၸဝ်း ၶႃႈ မီးၼေႃႈၶွင်ပုၼ်ႈၽွၼ်း တႃႇႁူမ်ႇလူမ်ႈပၼ် မၸႃႇတေႇဝီႇၶဝ်ၵေႃႈ”

“ပေႃးတေလႆႈလၢတ်ႈ တဵၵ်ႇတဵၵ်ႇလဵင်းလဵင်းႁတႉ ပေႃးလုၵ်ႈသိုၵ်းသူ ၶဝ်ႈ ၵႆတင်းၸဝ်းၵႃးၶိုဝ်ၵေႃႈ ၸဝ်းၶႃႈ တေႁူမ်ႇလူမ်ႈၵႃးၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ဢမ်ႇဝႃႈ ၼၼ်ၸႃႉ”

သူႉၶၼ်ႇတီႇ လၢမ်းႁူႉဝႃႈ ၶဝ်ႈသိုၵ်းလူင် ၶဝ်ႈႁူၶဝ်ႈၵွႆႇၵႂႃႇ။ မၼ်း ၵမ်ႇၵွႆႉလွၵ်းလႂ်းသိုၵ်းမၢၼ်းၶဝ် တိုဝ်ၸႂ်ႉသေသင်ႇသွၼ်ပိူၼ်ႈ။ သူႉၶၼ်ႇတီႇ ယွၼ်ႇယွမ်းသဵင်မၼ်းသေ လၢတ်ႈဝႃႈ။

“ၶဝ်ႈသိုၵ်းလူင်ၶႃႈ။ ပေႃးၶႃႈဝူၼ်ႉဝႃႈ တေလမ်တၼ်ၸွတ်းႁၢၼ်သေ ၵၼ်ၵၼ်ၼၼ်ႉ လႆႈဝူၼ်ႉပႃး တႃႇလုၵ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇသွင်ႁေႃႉတေႉၵေႃႈ”

သူႉၶၼ်ႇတီႇ ပွႆႉတူလ်းငဝ်းလႂ်းၵွႆၶဝ်ႈသိုၵ်းလူင် ၵၼ်ဝႆႉတေႃႇ လွင်ႈလႂ်းလၢတ်ႈၵႂၢမ်းမၼ်း လဵၵ်ႈလႂ်းၵႂႃႇၼၼ်ႉ။ ယဝ်ႉၵေႃႈ သူႉၶၼ်ႇတီႇ သိုပ်ႇယွၼ်းဝႃႈ။

“ယၢပ်ႇၵွႆ ၶဝ်ႈသိုၵ်းလူင်ယဝ်ႉ။ ႁႂ်ႈလႆႈၶႃႈၵလႇၼၼ်းဝီင်းသီႇပေႃႉ လွတ်ႈလွတ်ႈလီဝ်းလီဝ်းၶႃႈၵလႈ။ ၽူၼ်းၵေႃႈ မိုၼ်းမေးသွႆႇပၼ်ၶႃႈၵလႈ။ လိၵ်ႈ ၵိူဝ်းမေးတီႈၶႃႈၵေႃႈ ႁႂ်ႈလႆႈလူသေႁမ်း။ ၶႃႈပၼ်ၵၢမ်းမၼ်ႈယူႇ ၶႃႈတေၵမ်ႇ ၸွတ်းႁႂ်ႈမီးလွင်ႈၶွင်ႈၶမ်သင်”

ၶဝ်ႈသိုၵ်းလူင်ၵေႃႈ ဝူၼ်ႉၼိူဝ်ၵၢမ်းသူႉၶၼ်ႇတီႇ။ ၼႆႉပီၼ်သၢႆၸၢႆ ၵၼ်လီ။ ၶဝ်ႈသိုၵ်းလူင် ယၢႆးႁူဝ်သေ တူလ်းၶၢမ်ႈႁူးလဵင်းၵႂႃႇတၢင်းၼွၵ်ႈ။ ယဝ်ႉၵေႃႈ တွပ်ႇပၼ်ၼင်ႇ သူႉၶၼ်ႇတီႇမုင်ႈမွင်းဝႆႉၼၼ်ႉ။

“မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈ ၸဝ်းၶႃႈ တေမေးသွႆႇၵတႇလီႇၽူၼ်းပၼ်မိုၼ်း။ ၸိမ်းႁွမ်း ၸေႃသီႇပေႃႉၵတႉ ၶႂ်ႈၵူႇၵႃႈလွႆၵေႃႈ လႆႈယူႇၵသႈ။ ၵူလ်းၵႃး ယၢပ်ႇၵွႆ မၸႃႇ တေႇဝီႇ တေၵူႇလွႆၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉၵတႉ မွၵ်ႇဝႆႉပၼ်တီႈ လုၵ်ႈသိုၵ်းၶဝ် ပွႆႉဝၢင်း ၸေႃၼၼ်ႉၵိတ်းၼိူင်ႈ။ ၵိဝ်ႇလိူလ်ႈလိၵ်ႈၵတႉ ၸဝ်းၶႃႈပႆႇၵၢင်းဝႃႈသင်။ ၸဝ်း ၶႃႈတေပွႆႉတူလ်းၸေႁွၼ်ႇ”

“ယိၼ်းလူမ်းတေႉယဝ်ႉ ၸဝ်ႈသိုၵ်းလူင်”

ဝၢႆးသေၶဝ်ႈမႃးၼႆႉလုမ်းၼၼ်ႉ သူႉၸၼ်ႇတီႇ ယုမ်ႉၵမ်းၵွၼ်တၢင်း သုတ်း။

“ယဝ်ႉၵေႃႈ ၶႃႈၸဝ်ႈထၢမ်ထိင်ႈလွင်ႈၼိူင်ႈ”

“ထၢမ်ၶႃႈၼလႈ”

“ၸဝ်ႈၽႄႉလူင် မီးတီႈလႂ်”

ၸဝ်ႈသိုၵ်းလူင် ၵမ်ႇလိုဝ်ႈၵမ်ႇယင်ႉသေ တွပ်ႇပၼ်ၵမ်းလီဝ်။

“ၵဝ်းၶႃႈထၢင်ႇၼတႉ မၼ်းၵေႃႈတေမီးလွမ်းပိူၼ်ႈယူႇၼသႈ။ ဝႆႉပၼ် ႁူမ်ႇႁူမ်ႇလူမ်ႈလူမ်ႈလီလီငၢမ်းငၢမ်းယူႇ။ ၶၢဝ်ႇငၢဝ်းႁၵ်းၵႃႉၼတႉၵေႃႈ ၵဝ်းၶႃႈ ပႆႇ ငိၼ်းမၼ်ႈသင်”

သူႉၸၼ်ႇတီႇ ၶတ်းၸႂ်ႁူမ်ႇတူမ်း လွင်ႈမၼ်းလႆႈၵၢမ်းႁူႇၼၼ်ႉၼလႈ သင်၊ လွင်ႈမၼ်းၵမ်ႇၵႃၼ်ႉၸႂ်ၼၼ်ႉၼလႈသင်သေ သိုပ်ႇထၢမ်။

“ၶႃႈၸဝ်ႈႁူႉလိူဝ်သေၼႆႉၵော့ႈ ၸဝ်ႈသိုၵ်းလူင်။ မၼ်းမီးတီႈလႂ်။ လႆႈ ယူႇသဝ်းဝႆႉလိူင်ႉႁိုဝ်။ တေလႆႈထူပ်းတင်းမၼ်းမိူဝ်ႈလႂ်။ ၶႃႈမႆႈၸႂ်တႃႇမၼ်းၼႃႇ။ မၼ်းၵမ်ႇသူႈယူႇလီ။ တေလႆႈယူတ်းယႃပၼ်မၼ်းၵော့ႈ။ တၢင်းၵိၼ်ထၢတ်ႈ လီင်ႉၸႂ်ၵေႃႈလူဝ်ႇဝႆႉ”

သီင်သူႉၸၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇၼိမ်လႆႈမိူၼ်မိူဝ်ႈၵႂႈ။ မႆႈၼႃႇယဝ်ႉ။ မၼ်း ယင်ႉၶေႃႈႁၢမ်းမၼ်းသေ ထူလ်ႈၸႂ်ၵမ်းၼိူင်ႈ။

“ၵဝ်ၶႃႈၵပ်ႉပဝ်ႊယူႇ။ တပ်ႉသိုၵ်းၵဝ်းၶႃႈ တူလ်းလူလုမ်းလႃးပၼ် ၽူႈၵူၼ်းလိူဝ်းၵဝ်းၶႃႈ လႆႈၵုမ်းၶင်ဝႆႉ တႃႇလွင်ႈႁူမ်ႇလူမ်ႈမၢၼ်ႈမိူင်းၼၼ်ႉ လီ လီငၢမ်းငၢမ်းယူႇ။ မိူဝ်ႈလႂ်တေလႆႈထူပ်းၵၼ်တင်း ၸဝ်ႈၽႄႉလူင် တီႈလႂ်ၼႆၼတႉ ၵဝ်းၶႃႈ တေပွင်ႇၶၢဝ်ႇပၼ် မႁႃႇတေႇဝီႇယူႇႁွလ်း။ မိူဝ်ႈလႂ် ၸၢင်ႊသူင်ႇၶူဝ်း ၶွင်လႆႈၼႆၵေႃႈ တေပွင်ႇၶၢဝ်ႇပၼ်ယူႇၵော့ႈ”

ၸဝ်ႈသိုၵ်းလူင်လုၵ်ႉလုၵ်း။ ပွင်ႇဝႃႈ ၵမ်ႇမီးသင် တႃႇတေသိုပ်ႇၵုပ်ႇ

ႁုမ်ၵၼ်ယဝ်ႉၼႆႉ။ မၼ်းလွမ်းသူင်ႈသူႉလၼ်ႈတီႈၶဝ် ထိုင်ႁိမ်းၵႃး။ သူႉလၼ်ႈတီႈ လၢတ်ႈၵႂၢမ်းၶွပ်ႈၸႂ်တေႃႈ ၸဝ်ႈသိုၵ်းလူင်။ မိူဝ်ႈၶပ်းၵႃးမႃးသီးတီးလူင် ၶွၵ်ႈမႃးၼၼ်ႉၵေႃႈ လႆႈႁၼ်တီႈလမ်းတူလႅၼ်းလၢင် ၸဝ်ႈသိုၵ်းလူင် လုၵ်ႈတူလႅၼ်း ၵႃးၶဝ် ၶွၵ်ႈမႃးၼၼ်ႉ တေႃႈပႆးသုတ်းသၢႆတၢင်းယူႇယဝ်ႉ။

***

ထိူင်ႈဝၼ်းၼိုင်ႈ လႆႈႁူႉလႆႈႁၼ်ၽွၼ်းယွၼ်ႈမိူဝ်ႈဝႃး။ ၸုၼ်ႁၢၼ်ၵေႃႉ ၼိုင်ႈ ၶလႈ လုၵ်ႈၼွင်ႈမၼ်းၵေႃႉၼိုင်ႈ ၸိုၼ်းမႃးသူင်ႈၶတႈလီႈၽူၼ်း။ ၶဝ်ယင်း လၢတ်ႈဝႃႈ ဝဵင်းငၢၼ်း တႃႈၶတႈလီႈၽူၼ်း တေလႆႈၸိုၼ်းၵမ်ႈလႆႈၸိုၼ်း ၵမ်ႈႁူႉၼႆႁွၼ်ႈ။ တီႈတေႃႉ တီႈၸႂ်ၼႆႉ ယင်းၵမ်ႈမီးဝဵင်းငၢၼ်း ၶတႈလီႈ ၽူၼ်းမႃးသေပွၵ်ႈ။ ထိူင်ႈလႆႇလူဝ်ႇမူင်း ၽႂ်ႈသိုၵ်းၶဝ် မႃးသူင်ႈပၼ်လိၵ်ႈသွင် ၽိုၼ်။ ပိၼ်လိၵ်ႈလိူဝ်း ၽိူဝ်ဝႄႉလိမ်မိူဝ်ႈလွႆၵမ်ႈႁူႉယဝ်ႉ။ ၽိုၼ်ၼိုင်ႈပိၼ် လိၵ်ႈ ၶမႈသူႉလၼ်ႈတီႈၶဝ် တီႈၵေႃးသတြီးယွႆး။ ထိူင်ႈၽိုၼ်ၼိုင်ႈသမ်ႉပိၼ် လိၵ်ႈ ၵူၼ်းၵေႃႉၶဝ် တီႈၸေႃႈလူဝ်ႈရူးတူဝ်း ၵေႃႉၼိုင်ႈ။ လိၵ်ႈသွင်ၽိုၼ်ၼႆႉ တီမ်ႈ ဝႆႉတင်း လိၵ်ႈၵျူႈမၢၼ်ႈ ၶလႈ လိၵ်ႈၵၢင်းၵိတ်ႉ။ ၼႆၶလႈ ၸုၼ်ႁၢၼ်လၢင်ႈ ၵႂႃႈ သူႉလၼ်ႈတီႈ ၶပၽႂ်ႈမၢၼ်ႈၶေမၼ်း။

သူႉလၼ်ႈတီႈၵေႃႈ တူလႅၼ်းလိၵ်ႈသေ ၶပတင်းသူပ်းတင်းသိၼ်ႁွလႅၼ်း။ ၸုၼ်ႁၢၼ်ၵေႃႈၽွင်းထွမ်ႈၵဝ်လီလီ။ ၽိုၼ်ၼိုင်ႈၶတႉ ပႃးလွင်ႈတၢင်း ၶမႈၵေႃႉ ၼိုင်ႈ တီမ်ႈလူးလုၵ်ႈယိင်းမၼ်းႁွလႅၼ်း။ ထိူင်ႈၽိုၼ်ၼိုင်ႈၶတႉၵေႃႈ ပႃးလွင်ႈ တၢင်း ၵူၼ်းၵေႃႉၸိုၼ်းၵျိၼ်းႁူမ်ႈၵၼ်ၶဝ် တီမ်ႈလူးၵၼ်ၼၼ်ႉႁွလႅၼ်း။ သူႉလၼ်ႈ တီႈ ဝႉၼေႈၸိမ်ၸိမ်သေ လၢတ်ႈႁၢမ်းၶွပ်ႈလွႆတေႃႈ ၸုၼ်ႁၢၼ်ၼၼ်ႉ ၵိတ်း ၵႂၼ်ႈ။

လိၵ်ႈၵၼ်လူယဝ်ႉႁူႈၼၼ်ႉၵေႃႈ လႆႈယိုၼ်ႈပၼ် ၸုၼ်ႁၢၼ်ၸိုၼ်း။ ထၢင်ႈၶတႉ ဝၢၼ်းမႃးၵေႃႈ တေမီးတိုဝ်ႉတၢင်း တႃႈတေႁပ်ႉလႆႈလိၵ်ႈတၢင်းၼွၵ်ႈ ယူႇၶသႈ။ တႃႈတေၵပ်းသိုပ်ႈတၢင်းၼွၵ်ႈ ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ မီးလိၵ်ႈလိူဝ်းၼႆႉ ႁွလႅၼ်းၵမ်ႈလွႆႈႁႃႉ။ လိၼ်းသုတ်း သူႉလၼ်ႈတီႈ လႆႈႁပ်ႉၽိုၼ်ၶၢဝ်ႈ။ ပိၼ်ၽိုၼ်

ၸၢဝ်ႈ ၼေးသျိၼ်း[2] လိၵ်ႈၵၢင်းၵိတ်ႉ ၸလႄႈ မၢၼ်ႈမႃႉဢလိၼ်း[3] လိၵ်ႈမၢၼ်ႈ။ လႆႈႁၼ်သိၼ်ႈမၢၵ်ႈလိုဝ်ႈသိူင် ၽူႈၶၢမ်းမၢၼ်ႈမိူင်း လိူဝ်းလႆႈထုၵ်ႈႁုမ်းၸင်ဝႆႉ ၶၼ်ႉတင်းၶမ်။ ၶႂ်ႈၶၼ်ႉပႃး လွမ်ၸုၼ်ၽႂင်း ၵူးၶူႉ ၸလႄႈ ၸုၼ်ၽႂင်းလူင်ၸဝ် တင်းလုမ်း။ ၽူႈတွၼ်ႈၽိူင်ႈ ၶႂ်ႈလုမ်းတွၼ်ႈၽိူင်ႈ ငဝ်ႈငုၼ်းတင်းလုမ်း။ လဝ်ႈ လွမ်လိုင်ႈမိူင်းႁူမ်ႈတုမ်း ၵေႃႉပီၼ်လၢဝ်းမိူဝ်းယၢင်းၽိူၵ်ႈ၊ ၽူႈတီၼ်းၽႂင်းႁူး ထၢၼ်ႈထၢၼ်ႈ။ လဝ်ႈၽျႃႉတႆးၵမ်ႈၶမ်၊ ၽူႈၶၢမ်းတႆး ၸလႄႈ ယၢင်းလီင် ၸဝ် တင်းၶမ်ယဝ်ႉ။ ႁူလ်းၵႃး ၶႂ်ႈသိၼ်ႈမၢၵ်ႈလိုဝ်ႈသိူင် လိူဝ်းၶၼ်ႉ ၵမ်ႈလႆႈ ႁၼ်ပႃး လိုဝ်ႈသိူင် လဝ်ႈၵျူႈသိူင်ႈ။

တၢမ်းၸမ်ႈၶၼ်ႉ ပီႈလူဝ်း လဝ်ႈၵျူႈသိူင်ႈၸဝ် ၶၢင်းလၢဝ် လုၵ်ႉတီး တူၼ်ႈတီးၽိဝ်မႃးသီႈပေႃႉ။ ၽႂ်ႈၵေႃႈၵမ်ႈထၢင်ႈမၼ်းတေၽိဝ်မႃး။ မိူဝ်ႈၶၢင်း လၢဝ် လတ်းၽၢၼ်ႈၽွၵ်းတူဝၢင်းၵျေႃၶၼ်ႉ ၵမ်ႈမီးၸွင်ႈၸမ်သင်။ ႁွပ်ႈၸမႈၸဝ် တီးသီႈပေႃႉၵမ်ႈယူႈလီ ပိၼ်ၵိၼ်းၶျေႈၶျေႈၸလႄႈ လင်ႈၽိဝ်မႃး။ သူႉလၼ်ႈတီး ၵေႃႈ လႆႈတိုဝ်ႉတၢင်း တႃႈႁူႉလဝ်ႈၵျူႈသိူင်ႈ ၽိဝ်ဝႆႉတီးလႆႈ၊ ပိၼ်ႁိုဝ်ပိၼ်ႁၢဝ်ႉ ၶႆယဝ်ႉ။

ၶၢင်းလၢဝ် ထေႃႉၸတႉသွပ်ႉသိပ်ႉဝႃႈ ၽွၵ်ႈငဝ်ႈငုၼ်းတိူင်းသိုၵ်းပွတ်း ၵွၵ်ႈၸဝ် တီႉၵမ်လဝ်ႈၵျူႈသိူင်ႈႁူႈၶႆယဝ်ႉ။ တႃႈတေလႆႈၵုပ်ႈၵၼ်လွတ်ႈလွတ်ႈ လိဝ်းလိဝ်းၶၼ်ႉ လႆႈပွႆႉထိုင်ၸၢဝ်းလုၵ်ႈၵွၼ်ႈၸဝ် ၶႂၼ်းယၢၼ်။ ၸျသွင်ၵေႃႉ ၶင်ႈၶိူဝ်လၢၼ်းသေ ၸူၼ်ႉၸႂ်းၸိုၼ်းလွင်ႈတၢင်းလိူဝ်းလႆႈပိၼ်မႃး မိူဝ်ႈဝၼ်းတီး 2 လိူၼ်မၢၸျ်ႉၶၼ်ႉ။ ၽိူဝ်ႈလႆႈထွမ်ႈငိၼ်း လဝ်ႈၵျူႈသိူင်ႈ လႆႈထုၵ်ႈတီႉၵမ် တီးလၢၼ်ႈၵွၵ်ႈဝိင်းတူၼ်ႈတီး ႁူဝ်ယွႆႈမၼ်းယဝ်ႉၵေႃႈ လႆႈႁူႉၵၢၼ် သူႉလၼ်ႈ တီႈ ထၢင်ႈဝႃႈ လဝ်ႈၵျူႈသိူင်ႈ လွတ်ႈယူႈဝႆႉၶၼ်ႉ ၵမ်ႈလႂ်ႈလႃးလႃးယဝ်ႉ။ ႁူလ်းၵႃး လႆႈႁူႉပိူၼ်ႈၵဝ်လဝ်ႈၵျူႈသိူင်ႈဝႆႉတီးပႃႉထူး ၵၢၼ်မီးႁူင်းၸွၼ်းလဝ်ႈ ၶျႄႈတီး ၽွၵ်ႈၵၢၼ်သိုၵ်းၶႆၸလႄႈ လင်ႈၸၼ်းလႂ်ႁူႈၵိတ်းၶိူင်ႈ။

“ဝႃးပိူၼ်ႈၵဝ်ႁူႈယဝ်ႉ ၸျ ပီႈၶႂင်ႉလႆႈႁၼ်ၵၼ်ယူႈႁျႃႉ”

သူႉလၼ်ႈတီႈထၢမ်ၶၢင်းလၢဝ်။

---

[2] The Nation
[3] မြန်မာ့အလင်း

“လႆႈႁၼ်ၵၼ်ၵိူဝ်ႈဝႃႈ။ ၼႂ်းလုမ်းငဝ်ႈငုၼ်းတိူင်းသိုၵ်း ဢၼ်မီးႁိမ်း လၢၼ်ႇၼၼ်ႉၼႄႈ။ ၽြႃႇသိုၵ်းၶဝ် ႁွင်ႉၵူၼ်းတင်းၼမ် လႅပ်ႉထၢမ်တီႈၼၼ်ႉ။ ၵမ်ႈၽွင်ႈၵေႃႈပွႆႇပၼ်မိုၼ်းၵိူဝ်ႈ။ ၵူၼ်းလိူဝ်းလွတ်ႈမႃးမိုၼ်းၼၼ်ႉ မႃးၶႂ်ႈၼေ ႁဝ်းၵိူဝ်ႈ”

သူႉၸၼ်ႉတီႈၵေႃႈ ဝူၼ်ႉသေဝႃႈ။

“ဢိုမ်း ... ပၼ်ၶိူဝ်ၵေႃႈယဝ်ႉ ပေႃးၸၢပိူၼ်ႈၼွင်ႉ မီးလွမ်းၵၼ်ၸတႃႉ ဢမ်ႇပေႃးလီမ်ႈလူၺ်ၵႃႉၶိူဝ်”

ၼၢင်းလၢဝ်မိုၼ်းဝႃႈ

“ဢမ်ႇလူၺ်ႈ။ ၸဝ်ဢၵ်လၵ်ႈၸုၼ်လူင်ႁူဝ်ႉဝႆႉတီႈၵွင်ႇပၢၼ်း။ မၼ်းဢမ်ႇ မီးတီႈပႃႉထူး လွမ်းလၵ်ႈၼွင်ႉမၼ်း”

လူၺ်သူႉၸၼ်ႉတီႈ သၼ်ႇမႃးတိၼ်းတိၼ်း။ လၵ်ႈႁူႇသိူင်ႇၵေႃႉလီဝ် ႁွၺ်း ဢမ်ႇပႃးတိူၵ်ႈၸူဝ်းလိူင်းမၼ်းသေ ၽိူဝ်ႇဝႆႉၼွင်းၸွၵ်ႈတပ်ႉသိုၵ်းၸဝ်။ ၼၼ်ႉ ဢမ်ႇမီးလွင်ႈလွမ်းထမ်းသေၵိတ်း။ ၼၢင်းလၢဝ် ၸေၸၢဝ်ႇပိူၼ်ႈႁုမ်းၸင် လၵ်ႈ ၸုၼ်လူင် ဢၼ်ပႃးၼွင်းၽိုၼ်ၸၢဝ်ႇၼၼ်ႉ။ ၼၢင်းလၢဝ် ဝူၼ်ႉသေလၢတ်ႈဝႃႈ

“ၸၢဝ်ႇပိူၼ်ႈလၢပ်ႈဢၵ်ႉ လၵ်ႈႁူႇသိူင်ႇ ႁဵတ်းသင်ဢမ်ႇပႃးၼွင်းၽိုၼ် ၸၢဝ်ႇ။ ၼၼ်ႉလၢၵ်ႇလႆးပဵၵ်ႇပိူင်ႈဝႆႉတေႉၵိူဝ်ႈ”

သူႉၸၼ်ႉတီႈ ဢမ်ႇလၢတ်ႈလွမ်းလႆႈသင်ယဝ်ႉ။ ႁူဝ်ၸႁဝ်ႉယဝ်ႉ။ ယူဝ်ႇတေမီးဖေးၶၼ်သေလွင်ႈလွင်ႈယဝ်ႉႁိုဝ်။

ၶမ်ႈၼၼ်ႉသူႉၸၼ်ႉတီႈ ၼွၼ်းဢမ်ႇလပ်း။ ၶတ်းလူၺ်ဝႆႉလူၺ်မၼ်းၼိမ် သဝ်း။ တတ်းၶၢတ်ႇပၵ်ႈတၢင်းဝူၼ်ႉ လိူဝ်းဢမ်ႇပၼ်လႆႈယဝ်ႉၼၼ်ႉ။ တေလႆႈ ဝူၼ်ႉၶႆႈၸိူဝ်းၸူပ်းငမ်ႇတူၵ်းထုၵ်ႇၵၼ်တင်းပိူင်ပၼ်ပိူင်မီးတေႉ။ တီႈတေႉ လၵ်ႈႁူႇ သိူင်ႇ လွတ်ႈၵွၵ်ႇဝႆႉတၢင်းၼွၵ်ႈဢမ်ႇလူၺ်ႈ။ လတ်းတၢင်းထိုၼ်ႇသေ ပႆႇႁူဝ်ႇမိူင်း ထႆႈဢမ်ႇလူၺ်ႈ။ တၢမ်တူဝ် လၵ်ႈႁူႇသိူင်ႇၵေႃႈ ဢမ်ႇလၢင်းလီႉသင်ႇ သူႉၸၼ်ႉ တီႈ တေလႆႈၶိုတ်းၼႆ တေလႆႈၶိုတ်းၼၼ်။ ၼၢင်းလၢဝ်ၸတႃႉ ၶိုၺ်ႈၸိူၺ်ႈသူႉၸၼ်ႉတီႈ ၵွၼ်လုၵ်ႈယိုင်းမၼ်းသွင်ၵေႃႉ ႁူဝ်ႇယူႇလွမ်းမၼ်း တီႈတူၼ်ႈတီး။ ပၼ်တၢင်း

ဝူၼ်ႉၼႂ်းဝႂ်း ပေႃးမီးတိုဝ်ႉတၢင်း တႃႇတေလႆႈႁၼ် ၽူဝ်ၶဝ်တင်းသွင်ၵေႃႉၼၼ်ႉ တူၼ်ႈတီႈ တေလမ်ၵၼ်တင်းၵွင်ႈတီႈ ၵၼ်ပိူၼ်ႈၵုမ်းၶင်ဝႆႉ ၽူဝ်ၶဝ်ၼၼ်ႉ ၶလႈ ငၢႆးလွၵ်ႈၼႆယဝ်ႉ။ ထိင်ႈၼၵ်ႉၽုၵ်ႈမႃး ၼၢင်းလၢဝ်ၵေႃႈ မိူဝ်းႁူဝ်ႇယူႇလွမ်း ၶမႈၶဝ် သၢမ်သီႇဝၼ်း။

ၼၢင်းလူဝ်ႇၼၼ်ႉ ၵၼ်ၽုတ်းၵွၵ်ႈမႃးၼၢင်းလွၵ်ႈသူႉလၼ်ႇတီႇၼၼ်ႉ လၢင်း မေႃပီၼ်မႃးတေႉ။ မၼ်းတေလႆႈပွႆႉဝႆႉတီႈသီႇပေႃႉ။ သေၵၼ်ၵၼ်၊ သေၵေႃႉ ၵေႃႉ တေၽိဝ်မႃးၼႆႉ။ ၶိုင်လႆဝၼ်းၵွၼ်ႇႁွၼ်း ပီၼ်မႃးတေႉယဝ်ႉလႃႇ။ ၵေႃး လိူင်ႇ မႃးၼႂ်ႈၶေႃဝႃႈ ၽူႈႁၢၼ်းတပ်ႉသိုၵ်းမၢၼ်ႈ တီႈသီႇပေႃႉ ၸုၼ်သိုၵ်းလူင် ၽိဝ်မႃးတီႈၶႂၢႆသေ လၢတ်ႈဝႃႈ ၼွႆႈထူပ်းသူႉလၼ်ႇတီႇ ၼႆယဝ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇ တီႇၶတႉ ႁၼ်ထိုင်ဝႃႈ တေၵမ်ႇလွႆႈလႆႈလွင်ႈလီ။ ၵၼ်ပီၼ်လႆႈၼၼ်ႉၶတႉ ၶဝ်ၼွႆႈမႃးတဝ်ၾႃၼ်ႉသွၵ်ႈႁႃ ၼၢင်းၶႂၢႆထိင်ႈႁွၼ်း။ ႁူၼ်းၵၢႆး မိူဝ်ႈၶဝ်ႈႁူႇ ၼၢင်းၶွင်ႈႁပ်ႉၼၵ်ႉသေ လႆႈႁၼ်ၸုၼ်သိုၵ်းလူင် ၵေႃႉၼင်ႈပွႆႉမၼ်းဝႆႉၼၼ်ႉၵေႃႈ ၼၢင်းလွၵ်ႈသူႉလၼ်ႇတီႇ ၶူႉၵမ်းလိဝ်ဝႃႈ လၢၵ်ႇလၢႆးပၵ်ႇပိူင်ႈဝႆႉယဝ်ႉ။ ၶႃႈတီႈၼိူင်ႈ ၸုၼ်သိုၵ်းလူင်ၼၼ်ႉ မႃးၵေႃႉလိဝ်။ ၵမ်ႇပႃးလုၵ်ႈၼွင်ႈပွင်ႈပၢႆသေၵေႃႉ။ ၶႃႈတီႈ သွင်- မၼ်းၵမ်ႇလွႆႈမၢၼ်ႊ။ တူလႆးၼႄႈမၼ်းၵေႃႈ လၢမ်းၶၢတ်ႈၶူႉလႆႈဝႃႈ မၼ်း ပီၼ်လၢဝ်းမိူဝ်းၶၢင်။ ၸူလင်ႊယၢဝ်းယၢဝ်း၊ မၢၵ်ႇတၢယ်ႇယ်ႇ၊ လုပ်ႇၵၢင်းၵေႃႈ လိူင်ႈလီ။

"ၼွႆႈထူပ်းတင်းႁဝ်းၼႆႁႃႉ"

"လွႆႈၶႃႈၵျႃး။ ၶႃႈပီၼ်ၽူႈႁၢၼ်းတပ်ႉ ၵေႃႉမႃးမွႆႇၶႃႈ"

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၾၢင်ႉမိၼ်ႈဝႃႈ ႁၢမ်းမၢၼ်ႊမၼ်းလွင်ႊဝႆႉ။

"မႃးၶလႇမႃးလွႆးၵၼ်ၼၼ်ႉ ယိၼ်းလူမ်းတေႉယူႇ"

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၼွႆႈၶူႉၵၢင်လွၵ်ႈမၼ်းတေႉတေႉသေ တွပ်ႇပၼ်လီလီ။

"လႆႈၶူႉလႆႈႁၼ် မႁႃႇတေႇဝီႇ ပီၼ်ဝႆႉလိူင်ႉၼႆၶလႈ ၼၢင်းလွၵ်ႈၶႃႈ ၵမ်ႇ လီတေႉၶႃႈၵျႃး"

ႁၢမ်းမၼ်းလၢတ်ႈၼၼ်ႉ ၵမ်ႇမီးၶူပ်ႇမီးၵျၢင်ၶလႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ

ဢၢမ်းဝႆႉ။ ဢမ်ႇတၵ်ႉသိၼ်သၼ်။ သူႉလၢၼ်ႇတီႇလႆႈႁၼ် တီႈႁူၼ်းႁေႃႉၼၼ်ႉ မိူဝ်ႈလွင်ႈ ၵီးလူ ၸလႆႈ လွင်ႈသိုဝ်ႈၽဵင်ႈ ဢၼ်မၼ်းဢမ်ႇထၢင်ႇဝႆႉၼၼ်ႉ။ ၶၢင်ၶဝ်ၼၼ်ႉ ပဵၼ် လုၵ်ႈသိုၵ်းလီ ၼႂ်းတပ်ႉသိုၵ်းမိူင်းမၢၼ်ႈ။ ၶဝ်ႈလႆႈၽိုၵ်းပိုၵ်ႉမႃး ၸဵမ်မိူဝ်ႈပၢၼ် တပ်ႉသိုၵ်းဢင်းၵိတ်ႉ။ ႁူဝ်းၵႃႈ ၶဝ်တိူဝ်းလၢမ်လွင်ႈႁူၼ်းမိူင်းသၼ်လွႆ ၼင်ႇတႃး လိူဝ်သေမၢၼ်ႈ။

“ၶႃႈၶႂ်ႈလွႆႈထိမ် မႁႃႇတေႇဝီႇတေႉတေႉ”

ၶုၼ်သိုၵ်းလူင်ၶၢင်ၼၼ်ႉ တင်းလၢတ်ႈတင်းထူၵ်းပၼ် လိၵ်ႈသွင် ၽိုၼ် ဢၼ်ႁွၵ်းတူလ်းယဝ်ႉၼၼ်ႉသေ တွၵ်ႇလုမ်ႈဢၼ်ၶၢမ်ႈတပ်ႉ တႃႇတေ သူင်ႇထိုင်ၵျူၼ်းၼၼ်ႉ။

“ၶႃႈလႆႈႁၼ် လိၵ်ႈသွင်ၽိုၼ် ၼႂ်းႁွင်လိၵ်ႈလိူဝ်းသူင်ႇမႃးတီႈ မႁႃႇ တေႇဝီႇ။ လူဝ်းၽွင်ႇပႆႇတၼ်းႁၼ်ၼၼ်ႉ ၶႃႈဝူၼ်ႉဝႃႈ ထုၵ်ႇလီမႃးပၼ် ႁွတ်ႈမႁႃႇ တေႇဝီႇ တူလ်းယူႇၼႆၸလႆႈ ဢဝ်မႃးပၼ်ၵေႃႈ”

သူႉလၢၼ်ႇတီႇ လႆႈႁပ်ႉဢဝ်လိၵ်ႈ ဢၼ်ပႃးမိၵ်ႈသူင်ႇလိၵ်ႈမိူင်းမၢၼ်ႈ။ မၼ်းဢမ်ႇယၢမ်ႈႁၼ် တူဝ်လိၵ်ႈတႅမ်ႈဝႆႉၸိူဝ်ႉထူင်လိၵ်ႈၼၼ်ႉသေတႃႉ ၼႂ်းလွင်ႈႁူႉ ဝႆႉဝႃႈ ပဵၼ်လိၵ်ႈလဝ်ႈၵျႃႇသိၼ်ႇ သူင်ႇမႃး။ ထူၵ်းတူလ်းလိၵ်ႈၽိုၼ်ၼိူင်ႈ။ လိၵ်ႈ ၼၼ်ႉ ယင်းဢမ်ႇဝႆႉလႆႈ။ သိၵ်ႇလေႈတီႈပပ်ႉပၵ်းပိူင်းလွမ်ႇထွင်းသေ တႅမ်ႈဝႆႉ ႁွလ်း။ တူဝ်လိၵ်ႈလဝ်ႈၵျႃႇသိၼ်ႇၸတႃႉ လူလႆႈလီလီယူႇ။ သွၼ်ႇ ဝၼ်းတီႈ ဢၼ် တပ်ႉသိုၵ်းႁုပ်ႈဢဝ်မၢၼ်ႈဢဝ်မိူင်း။

“လၢႆႉပလိင်း …

ႁဝ်းၽဵဝ် ဝႆႉၼႂ်းၶွၵ်ႈတပ်ႉပႃႉထူး။ တေႃႇထိုင်မိူဝ်ႈလဵဝ်ၸတႃႉ တိုၵ်ႉ ၵူဝ်းၶေႃးယူႇ။”

သူႉလၢၼ်ႇတီႇ ၶတ်းလွင်ႈႁွၵ်းတူလ်းထိင်ႈ လိၵ်ႈၽိုၼ်ၼိူင်ႈ။ ၼႂ်းလိၵ်ႈ ၼၼ်ႉၸတႃႉ လွင်ႈမၼ်းလႆႈထုၵ်ႇတီႉႁမ်လိူင်ႉႁိုဝ်။ တေလႆႈႁပ်ႉသိုပ်ႇတိတ်းတေႃႇ တင်းၽွင်ႇသေ ၶတ်းလွင်ႈႁွၵ်းမၼ်းလွတ်ႈလႆႈၼႆ လိူဝ်ႇၼၼ်ႉႁေႃႈ တႅမ်ႈပႃးတင်းၼမ်။ သူႉလၢၼ်ႇတီႇ ယိပ်းလိၵ်ႈသွင်ၽိုၼ်ၼၼ်ႉသေ တင်းတူဝ်တင်းလွင်ႈ သၼ်ႇတိၼ်း တိၼ်းဝႆႉယဝ်ႉ။

“ၸုၼ်သိုၵ်းလူင် ... ၶႅတ်းသင်သမ်ႉၵၢဝ်လိၵ်ႈၵိူဝ်းၼႆႉ မႃးၶေႃၼႃႈ”

“လိၵ်ႈၵိူဝ်းၼႆႉ သူင်ႇမႃးၵူးမႃႇႁႃႇတေႇဝီႇလူး။ ၵိူဝ်းၼႆႉလမ်ႇလွင်ႈ တေႉၼေႃႇ ၵမ်ႇၵႂ်ႈႁႃႉ။ ယႃႇပေၼေႁႂ်ႈၽႂ်ႁၼ်လႃႈ။ သိမ်းဝႆႉလီလီၼႃႈၶလႈ”

“ယိၼ်းၵူမ်းတေႉတေႉယဝ်ႉ ၸုၼ်သိုၵ်းလူင်”

ၼမ်ႉတႃသူႉၵၼ်ႇတီႇ ယိုင်ႈႁူလ်ႇမႃး။ သူႉၵၼ်ႇတီႇၵေႃႈ တေလႆႈ ႁူမ်ႇတူမ်းဝႆႉပၼ် လွင်ႈၸုၼ်သိုၵ်းလူင် လၵ်ႉလွမ်ၵွႆႈထႅမ်ပၼ်မၼ်းၼင်ႇၼႆၼႆႉ။ ၸုၼ်သိုၵ်းလူင်ၵေႃႈ တွပ်ႇလၢတ်ႈယဵၼ်ႇယဵၼ်ႇၶငႈၶငႈ။

“ၵမ်ႇတပ်ႈလၢတ်ႈႁၢမ်းၵိူင်ႉၼႆၼႃႈ။ ၼႆႉပိၼ်ႇၵၢၼ်ၵၼ်ၼႃႈ တၵ်း တေလႆႈၶႅတ်းပၼ်ႁွႆးယဝ်ႉ။ တွၼ်ႈတႃႇ မႁႃႇတေႇဝီႇ၊ တွၼ်ႈတႃႇ ၸဝ်ႇ ၽႄႉလူင်၊ တွၼ်ႈတႃႇမၢၼ်ႈမိူင်းၶတႉ ၼႂ်းၸႂ်ၼႃႈ ၵမ်ႇလီသေၵိတ်း”

ၸုၼ်သိုၵ်းလူင် ပႆၵႂၵ်ႇႁူႇတၢင်းၼွၵ်ႈသေ ၶပ်းၵႃးလိပ်ႉမၼ်းမိူဝ်းႁူႇ။ ယူႇထိုင်ႈလၢႆဝၼ်း ၸုၼ်သိုၵ်းလူင်ၵေႃႉၼၼ်ႉ ၽဵဝ်မႃးထိုင်ႈ ႁွင်းမၼ်းၵေႃႉလႅဝ်။ မၼ်းၶိုင်းၶေ လွင်ႈလဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ တိုၵ်ႉမီးဝႆႉ တီႈပႃႉထူး လီလီၵၢမ်းၵၢမ်းယူႇ ၼႆႉ။ ဝႃးၼၼ်ႉ ၵမ်ႇလႆႈႁၼ်ၸုၼ်သိုၵ်းလူင် ၵေႃႉၼၼ်ႉထိုင်ႈ။ ထိုင်ႈဝူင်ႈၼိုင်ႈ လႆႈငိၼ်းဝႃႈ မၼ်းလႆႈထုၵ်ႇၶႃႉႁူႇ တပ်ႉတၢင်ႇတီႈၼႆယဝ်ႉ။

❖

သိပ်းႁႃႈ

ဝၢႆးသေလႆႈႁူႉလွင်ႈလၸ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ တီႈပီႈလူဝ်းလၸ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇၶဝ်ယဝ်ႉ ၵေႃႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ ယွၼ်းတၢင်းႁူလွႆႈ တီႈလၸ်ႈသိုၵ်းလူင်ထုၼ်းၵွင်ႇ တႃႇတေ သူင်ႇလိၵ်ႈတင်းၼူဝ်း ႁႂ်ႈထိုင်တီႈလၸ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ။ လၸ်ႈသိုၵ်းလူင်ၵေႃႈ လၢတ်ႈဝႃႈ မၼ်းတေသူင်ႇပၼ်ၼႆ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၸုႆႈႁႂ်ႈၽၢႆႇတပ်ႉသိုၵ်းယိုၼ်ႁပ်ႉ လွင်ႈၶဝ်လႆႈႁုမ်းၶင်လၸ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇဝႆႉၸၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈလၸ်ႈသိုၵ်းလူင် လၢတ်ႈတေႁူလွႆႈၼၼ်ႉ ပၼ်ငဝ်းၸၢမ်းလီလူင်ၵၼ်ၸိုင်ႈ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ လင်ႇၶၢၼ်းသိုဝ်ႈၼူဝ်း၊ ၼူဝ်းၸိုင်ႈတိုဝ်းၸွႆးႁွင်ႈၸမ်ႉ၊ ယႃႈယႃ၊ ၶေႈတိၵ်ႈလိၵ်ႈ လိုဝ်းၼႆႉ ၶၢတ်းပုၵ်ႉ ၶၢတ်းၶျေႃႇယဝ်ႉ လွမ်ႇသုၼ်ႇလိၵ်ႈပိုတ်ႇထူင်ၽိုၼ်ၸိုင်ႈ။ တိၵ်ႈသုၼ်ႇၵၢမ်းယူႇလီၵိၼ် ဝၢၼ် တင်းၶေႃႈၵၢမ်းပၼ်ၶၢင်းလွၼ်ၽွင်ႈ။ ယဝ်ႉၵေႃႈ ႁွင်ႉမူလ်းသေ တၢမ်တူဝ် သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶပ်းၵႃးမႃးလူးႁၢၵ်းၶမး။ ယိုၼ်ႈၽၢၵ်ႇၶျေႃႇၼူဝ်း တီႈလၸ်ႈသိုၵ်းလူင်။ လၸ်ႈသိုၵ်းလူင်ၵေႃႈ ႁူမ်ႁူမ်လူမ်းလူမ်းႁပ်ႉတွၼ်ႈၶဝ်သေၵမ်ႇၵႃး ႁပ်ႉပဝ်း တႃႇတေသူင်ႇပၼ်ထိုင်တီႈလၸ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ။ သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ မုင်ႈမွင်း ၵမ်ႇ ႁိုင်ၵမ်ႇၸၢၼ်း တေလႆႈႁပ်ႉလိၵ်ႈတီႈလၸ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ လွမ်းလၢႆးပၼ်တၢင်းၵၢၼ် ၸၼ်ႉၸႆယဝ်ႉ။

ႁူလ်းၵႃး ၵမ်ႇပၼ်ၸၼ်မႃးသေၵမ်ႇၵႃး မီးလွင်ႈၶွင်ႈၶမ် တိုဝ်းၸမ် လိုဝ်တွၼ်းမႃးထိုင်ႈ။ ၼိုင်ႈလၢၵ်ႈ ၽႃႇၵၢၼ်ၽုၵ်ႇသွမ်ႈ၊ ၽႃႇၵၢၼ်ၶုတ်းၶႁႃး၊ ၽႃႇၵၢၼ်ႁူင်ၵိုဝ် လိုဝ်းလၸ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ သင်ႇဝႆႉၸၼ်ႉ ၽိုဝ်မႃးတီႈႁၢၵ်းၶမး။ သူႉလၼ်ႇတီႇ လီႉသင်ႇႁႂ်ႈၽူႈလတ်းၵၢၼ် ၽႃႇၼိုင်ႈလၢၵ်ႈ ၶမ်ႇပၼ်ႇၵၢၼ်ၶုတ်း

ၶႃႈ“တႆး” ႁူႉထူၵ်းၵၢဝ်မၢႆ။ မိူဝ်ႈၽူႈလတ်းၵၢၼ် ၽဵဝ်ႁူႉႁၢၵ်းၶမး ႁူၼ်းၵေႃႈ လႆႈထုၵ်ႇတီႉၵမ်၊ ၸိူင်ႉလၢၵ်ႈတင်းသိင်ႈၵေႃႈ လႆႈထုၵ်ႇယိုတ်းၵၢဝ်မူတ်း။

ဝၼ်းၼၼ်ႉႁွၼ်းၼင်ႇၵဝ်ႇ ၵူၼ်းၵေႃႉသူႉလၼ်ႇတီႇၶဝ် ၵၼ်ပဵၼ် ႁူၼ်းမိူင်းဢမေးရီးၵႃး ၽူဝ်မွႆႇမေးမွႆႇသွင်ၵေႃႉ မၢႆးၶလႃႇမူၼ်ႈၸိင်းလိူဝ်ႇသေ ၵၢၼ်းမၢႆးၶလႃႇသီႇပေႃႉ။ ၼႆၶလႆႈ ၵပ်းၽွၼ်းပွင်ႇၸၢဝ်ႇမၢႆးလူးတီႈသူႉလၼ်ႇတီႇ ဝႃႈ ၶဝ်တေမၢႆး။ ၸၢဝ်းတၢင်းၶဝ်ၼၼ်ႉ ၶပ်းၸိုင်ဝႃႉ လီမ်မိူဝ်ႈလႆႇယဝ်ႉသေ လင်ႇၶႃႈ မၢႆးထိုင်မိူဝ်ႈလိဝ်။

ဝၢႆးသေၸၢၽူဝ်မေး ဝၢင်းၽွၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇၶိုင်သင် ၸုၼ်သိုၵ်းလူင် ၽၢႆႇလွပ်ႇၸၢဝ်ႇၵၢၼ်သိုၵ်းၵေႃႉၼိုင်ႈ ၽိဝ်မၢႆးတၢင်းၼႄႈၽၵ်းတူၶႃႈသေ ၼေးဝႃႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ လၵ်ႉလွမ်တိတ်းတေႃႇ ႁူၼ်းၼွၵ်ႈမိူင်း။ ပႆဝႃႈႁူႇ တေၵမ်ႇလႆႈ ၶပ်ႉၸိၵ်ႇၼွၵ်ႈမိူင်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ မၢႆးၶလႃႇသီႇပေႃႉၼႆႁွၼ်ႇ။

ထိုင်ႈသွင်ဝၼ်း ၼိုင်းၽိုၼ်ၸၢဝ်ႇသိုၵ်းမၢၼ်းၶဝ်ၵုမ်းၵမ်ဝႆႉၼၼ်ႉ ပႃးမၢႆး ၸၢဝ်ႇၶူဝ်ၼိုင်ႈဝႃႈ တူဝ်တိၼ်း လုမ်းလိၵ်ႈၶူမ်ႈမႆၽိူဝ်ႇၵၢၼ်သိုၵ်းၵိၵ်ႉလိၼ်း တိၵ်ႈပွတ်းႁွင်ႇ - ၼေးထူဝ်း[1] ၶဝ်သွင်ၵေႃႉ ၶတ်းလွင်ႉႁူႇၶႃႈထူပ်း ၼေၢင်းၽႃႈ မိူင်း သီႇပေႃႉ ၼႆၶလႆႈ လႆႈၶၢမ်ႈၶေႃႉၶဝ်ၼႆယဝ်ႉ။

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၼွၼ်းၵမ်ႇလပ်းလႆႈၵူႈၶမ်ႈ။ ၵုမ်ႇမိုင်ႉလွမ်ထွမ်ႇသိင် ၵွမ်မူင်းတွႆႇ ၶလႆႈ သိင်ႁွၵ်ႈသိင်ၶိုင်ႇ တီႈႁိူင်းမုၼ်လဝ်ႈၶဝ်။ မၢင်းပွၵ်ႈမိူၼ်လႆႈ ငိၼ်းသိင်ႁွင်ႈ ႁူၼ်းလၢတ်ႈထတ်းၵၼ် ၶူမ်ႇႁူႇသိင်ၵွမ်မူင်း၊ သိင်ႁွၵ်ႈ၊ သိင်ၶိုင်ႇလိူဝ်းၼၼ်ႉ။ တီႈတေႉမၢႆးလွၵ်ႇငိုတ်ႈ တီႈၼွၵ်ႈလွမ်ၼၼ်းႁွၼ်းၼင်ႇၵဝ်ႇ။ ၵမ်ႈၼမ် ပိၼ်မိူဝ်ႈပၵ်းတၢတူၼ်းငဝ်းလမ် လိူဝ်းၵွၵ်ႇမၢႆးႁွပ်ႈသၢႆလိူင်းလိူၼ်ၼၼ်ႉ။ ထၢင်ႇဝႃႈ ၸူၼ်ငဝ်းတၢင်ႇလူၵ်ႈတၢင်ႇၸူင်းၶဝ် ၵႃႈၸိၼ်သေ မၢႆးတီႈၵွင်ႈ ၼွၼ်းမၼ်း။ မိူဝ်ႈၶမ်ႈၸိၼ်း လိူဝ်းၵမ်ႇသုတ်းလႆႈၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ တင်ႈ ၶတႇယွမ်းၶပ်ႉမၢႆးဝႃႈ ၶတႇယၢမ်းၼႆႉႁူႇမိူင်းၼႄႈ ၶဝ်ပေႃႈၶမႈလုၵ်ႈ တေၵမ်ႇ လႆႈ ၶၼ်ၵၼ်ထိုင်ႈၼႆယဝ်ႉ။ တၢင်းမုင်ႈမွင်းၵေႃႈ မွင်သဝ်ႈဝတ်ႈဝဝ်းမၢႆးတိၵ်း တိၵ်း။

---

[1] NATO = Norht Atlantic Treaty Organization

ႁူၺ်းၵႃႊ ၽိူဝ်ႇလႆႈႁၼ် သၢႆလႅတ်ႇတႃဝၼ်း မိူဝ်ႈၵၢင်ၼႂ်ၾႃႉလႅင်းမႃး ၼၼ်ႉၶတႉ ၸွ်ၵေႃႈလီၸိုၼ်းမႃးထိုင်ႈၵမ်းၼိူင်ႈသေ ထၢင်ႇဝႃႈ မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈမိူဝ်ႈ ၼိူဝ်း သၢႆငၢႆငဝ်းလၢႆး တေလီမႃးၸိုၼ်းၼႆယူႇတိၵ်းတိၵ်း။ ၼွ်ႈၵပ်းသိုပ်ႇတိတ်း တေႃႇတင်း လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇၶလႈ ၼၢင်ႊၵမ်းၵွၵ်ႇၸွ်ယွင်ႇၸွ်မႃႈမႃး။ ၼတ်းၸွ် တႃႇတေလႆႈၵပ်းသိုပ်ႇ တင်းလဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇတိၵ်းတိၵ်း။ ၼတ်းၸွ်ၼွ်ႈၾႆႇ တပ်ႉ သိုၵ်းၼဝ် ယိုၼ်ႁပ်ႉလွင်ႈၼဝ်ၵုမ်းၼင်ဝႆႉ လဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ။

ၵၢင်ၼႂ် ဝၼ်းၵၢႆးတိတ်ႉဝၼ်းၼိူင်ႈ။ ၼၢႆးၼၢႆး ၵေႃႉတူၺ်းလုၵ်ႈၵွၼ်ႇ ပွၵ်ႈႁႅင်းမြႃးၼရိတ်ႉယၢၼ်ႇမႃး။ ပႃးမႃးၼၢဝ်ႇငၢဝ်းလီ။

“လဝ်ႈၼမႈ … ၵရိသ်ႉ[2] ၵၼ်ၶူႉလၵ်းၵၼ်တင်းၼႃႈ လၢတ်ႈဝႃႈ ၽူဝ်ႇ မၼ်း ၵႂ်ႉလႆႈႁၼ် လဝ်ႈတေႃႇလူင် တီႈပႃႉထူးၼႆဝႃႈ”

သူႉလၼ်ႇတီႇ ဝၢင်းပိတ်ႈ ၽိုၼ်ၼၢဝ်ႇ ၵၼ်မၼ်းတိုၵ်ႉလူယူႇၼၼ်ႉ သေ မိုၼ်ႇတူၺ်းၼၢႆးၼၢႆး။

“ၵရိသ်ႉ ၶလႈ ၽူဝ်ႇမၼ်း ပိၼ်ယၢင်းၽိူၵ်ႇၼႃႈၵေႃႈ။ ၽူဝ်ႇမၼ်းပိၼ် ၸုၼ်သိုၵ်းလူင် ၼႆႉတပ်ႉသိုၵ်းမၢၼ်ႊ။ ႁူၺ်းၵႃႊ မၢၼ်ႊၼဝ်ၶတႉ ၵမ်ႇပေႃး ယုမ်ႇၸွ်ၼိူဝ်ႇမၼ်း။ မိူဝ်ႈႁူႊပွၵ်ႈ ၼႃႈယၢမ်ႈယူႇလွမ်းၼဝ်မႃးၵေႃႈ”

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၼွ်ႈၼၢႆးၼၢႆး သုတ်ႉမႃးလမ်မၼ်း။ လၢႆႉတႃလိပ်ႈတူၺ်း ၼႆႉႁွင်ႈႁပ်ႉၸၵ်ႇလူင်။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇၸွ်ႈၼွ်ႈၽႆႇမီးဝႆႉ။ ၵမ်ႇၸွ်ႈၼွ်ႈ ၽႆႇငီၼ်း ႁၢမ်းၼႃသွင်ၵေႃႉ ၵုပ်ႇလၢတ်ႈၵၼ်။

“ၼၢႆးၼၢႆး … ပေႃးၼၼ် ၵရိသ်ႉ တေမိူဝ်းတီႈ ၽူဝ်ႇမၼ်းယူႇ ပႃႉထူး ၼၼ်ႉၼေႃႈ”

သူႉလၼ်ႇတီႇ သွပ်ႉသႅပ်ႉထၢမ်။ ၼၢႆးၼၢႆးၵေႃႈ ယုမ်ႉသေ သၼ်းႁူဝ် ၼေ။ မၼ်းၵေႃႈၶူႉလွင်ႈလဝ်ႈၼမႈၼဝ်လီလီ။ ပေႃးလဝ်ႈၼမႈ ယွၼ်းတၢင်းႁူလွႆး ၼႆၵေႃႈ မၼ်းတူဝ်ႈတၼ်း တႃႇတေၸွတ်းပၼ်။ ၼၢႆးၼၢႆးဝႃႈ

“မၼ်းတေၸီႇၵႃးမိူဝ်းမိူဝ်ႈၽုၵ်ႈ”

---

[2] Grace

“ပေႃးၸၼ် …”

ၵႂၢမ်းသူႉလၼ်ႇတီႇ ယင်းပႆႇသုတ်း ၸၢႆးၸၢႆးလၢတ်ႈဝႃႈ

“ၶႃႈတေလွမ်းမၼ်းၵူႇ”

ၸၢႆးၸၢႆး ပေႃးတိူပ်းတတ်းထႃႈဝႆႉယဝ်ႉလူင်။

“ၸၢႆးၸၢႆး တေႁိတ်းပၼ်ႁဝ်းတေႉတေႉႁႃႉ”

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၸင်ႈလူင်းၸိူဝ်ပိူၼ်ႈသိူဝ်ႇသေ ယိပ်းၸိဝ်ႉမိုဝ်းၸၢႆးၸၢႆး ၵေႃႉမီးလူဝ်ႈၼူပ်ႇ လီတ်းသိပ်းသွင်ၸၼ်ႉ ၵၼ်ႇၵၼ်ႇ။

“လဝ်ႈၼမႈ … ၶႃႈတိူင်ႇပၢင်ႇၵၼ်တင်း ၵရိသ်ႉ လီငၢမ်းယဝ်ႉယဝ်ႉ။ မၼ်းလၢတ်ႈဝႃႈ ႁွပ်ႈၸၢႆးထဝ်ႈ မိူၼ်ၸင်ႇၶႃႈ ၵူႇၼလႇတီႈၶဝ်ၸၼ်ႉ ၽွင်ႈၵေႃႈ တေၵမ်ႇထၢင်ႇထိူမ်သင် ၸႆဝႃႈ”

သူႉလၼ်ႇတီႇ လုၵ်ႉလုၵ်းၵမ်းလိဝ်။ ၶိူင်းလွင်ႈမိုၼ်ႈမႃး ၸင်ႇတၢမ်တူဝ် မၼ်း တေလႆႈၵွၵ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းၸၼ်ႉယဝ်ႉ။ ယဝ်ႉၵေႃႈ မိုၼ်းၸင်ႈလူင်း ၸိူဝ်ပိူၼ်ႈ ၶိမ်းၸၢႆးၸၢႆး။

“ၸၢႆးၸၢႆး ၵဝ်လိၵ်ႈႁဝ်းၵူႇၽိုၼ်ၸိူင်ႈၼလႈ။ ယၢပ်ႇလွႆ သူင်ႇၶွႆႈထိုင် ၸွႆးမိုဝ်း လဝ်ႈပီႈၽႃႉၸေႃႉ”

“တမ်းလွႆၶႃႈလႃႈ။ ၶႃႈတေပွႆႉတေႃႇ လႆႈငိၼ်းၶၢဝ်ႇ လဝ်ႈတေႃႇလူင် ယဝ်ႉလင်ႇ တေမႃးမိုၼ်းၵေႃႈ”

“ႁူလ်းၵႃး ၸၢႆးၸၢႆး ယူႇလီတေႉယူႇႁႃႉ။ တေႁူဝ်ႉတၢင်းၸေႃ။ သမ်ႉမီး ၽေးၵိူဝ်ႈ”

သူႉလၼ်ႇတီႇ မႆႈလွႆတႃႇၸၢႆးၸၢႆး။ မိူဝ်ႈလိူၼ်ပူၼ်ႉႁွလ်း ၸၢႆးၸၢႆးႁူဝ် ပၼ်ႇႁူဝ်မဝ်းသေ လူမ်ႉၵူႇပွၵ်ႈၸိူင်ႈ ၵမ်ႇလွႆႈႁိူဝ်။

“လဝ်ႈယေႇသူႉ တေတူလ်းလူႁူလွႆးၶႃႈယူႇႁွလ်း”

ၸၢႆးၸၢႆးပိူၼ် ႁူၼ်းယုမ်ႇယမ်ၸပ်ႉထိူဝ် ၽေႇသႃႇတေႉတေႉဝႃႈဝႃႈ ၵေႃႉၸိူင်ႈ။ ထိုင်ႈၸွႆၽုၵ်ႈ ၸၢႆးၸၢႆးၵွၵ်ႇၵျႃသီႇပေႃႉၵူႇ။ ပွင်ႇၶဝ်ႇတီႈလဝ်ႈ

ၼႄႈတီႈၸဝ်ဝႆႉ ၼႆးၼႆးတေႁူႉၶလႄႈႁူႉၸွမ်း ပီႈၼွင်ႉၸဝ်လႆႈသိူဝ်ႈၼႆယဝ်ႉ။

ၶိုင်ဝူင်ႈၼိူင်ႈယဝ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇဝူၼ်ႉထႅႈဝႆႉ လွင်ႈၵွင်ႈၸမ် လိူဝ်း ၵၼ်လၢင်းၽုတ်းၵွၵ်ႇၵိူတ်ႇပိၼ်မႃး ၼႄႈႁွၼ်ႇ ၼႆးၼႆးတေပွၵ်ႈမႃးၼၼ်ႉ။ ပေႃးဝႆႉ လဝ်ႈၼႄႈတီႈသိုၵ်းၵေႃႉၼိူင်ႈ မႃးတီႈၸႂ်ၵေႈ ထၢင်ႇဝႆႉ သိုၵ်းမၢၼ်း ၸဝ် ၶူႉလွင်ႈၼႆးၼႆးႁူႉသေ မႃးထၢမ်ၶိုဝ်ၼႆတိၵ်းတိၵ်း။ ႁူလ်းၵၢႆး ၸဝ်ႁွလ်းမႃး တႃႇၵွႆႈသူႉလၼ်ႇတီႇ လူင်းလႆႈမိုဝ်း တႃႇတွင်ႈထၢမ် သူႉလၼ်ႇတီႇ၊ ၵွႆႈဝၢင်း ပၼ် တႃႇတဝ်ၽၢၼ်ႉသွၵ်ႈႁႃ ၼႂ်းၸႂ်။ မၢင်းပွၵ်ႈၵေႈ မႃးၶိုတ်းမႃးထႃႉ ႁွပ်ႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵိုတ်းမိၼ်ႈ ၵၢၼ်ၸဝ်ၵမ်ႇလႆႈလွၵ်ႈၼၼ်ႉလၢႆလၢႆႁွလ်း။ ၼႆၶလႈ သူႉလၼ်ႇတီႇလင်ႇ တမ်းလွၵ်ႈဝၢင်းၶႄးလႆႈလီလီ။

***

လႆႈငိၼ်းသိင်သွၵ်းတိၼ်လိူမ်ႈတၢင်းၼွၵ်ႈ။ လဝ်ႈႁူႉသိင်ႇၶူႉဝႆႉ ႁူၼ်း လမ်ႇလွင်ႈၵေႃႉၼိူင်ႈ ပႆမႃးလူးမၼ်းယဝ်ႉ။ လဝ်ႈႁူႉသိင်ႇ ထၢင်ႇဝႆႉ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈ ၵမ်ႇတွပ်ႇပၼ် ၼင်ႇလဝ်ႈၼႄႈတီႈ ၵေႃႉၵွၼ်တၢင်း ၶုဝ်ႈၶူႉၼၼ်ႉၶလႈ တၢမ် တူဝ်ၽူႈႁူၼ်းတိူင်းသိုၵ်းပွတ်းဝၼ်းၵွၵ်ႇ လဝ်ႈသိုၵ်းလူင်မွင်ႇသူလ်ႇ မႃးထၢမ် ၵေႈ ၵမ်ႇၶူႉၼႆႁွၼ်ႇ။

လဝ်ႈႁူႉသိင်ႇ လုၵ်ႉလုၵ်းၼိူဝ်သၢတ်ႇၽိူင်း။ ၵၢင်ႈၶိၼ်းတႃႇတေႃႇသူႈ ႁူၼ်းလိူဝ်းတေမႃးလိပ်ႉထၢမ်မၼ်း။ ၽိူဝ်ႇၽုလ်ႇၽၵ်းတူယဝ်ႉၵေႈ ပိၼ်ၽွၼ်ႈၼႆ လဝ်ႈႁူႉသိင်ႇ ၶူႉၵမ်းလိဝ်။ ပိၼ်ၽူႈႁူၼ်းၶွင်ႈၵၼ်ၽႂ်ႇလွပ်ႇၸၢဝ်ႇၵၼ်သိုၵ်း လဝ်ႈသိုၵ်းလူင်မွင်ႇလိူၼ်ႇ[3]။ ပိၼ်ႁူၼ်းပီးပီးပွၵ်းပွၵ်း၊ မီးၼူတ်ႇ။ ႁူၼ်းလင်း မၼ်းၵေႈ မီးၼမ်။ ပိၼ်ၼေႇဝိၼ်း ပွႆႇမၼ်းမႃးၵၼ်ဝႆႈၼၼ်ႉ ထၢင်ႇလိင်ႈလီ ၼႄႇ။ လဝ်ႈသိုၵ်းလူင်မွင်ႇလိူၼ်ႇၼႆႉ ၼပ်ႉယမ် လွမ်သိုၵ်းလူင်ၼေႇဝိၼ်း မိူၼ် ၿႄးသူႇၼိူင်ႈ။ လဝ်ႈႁူႉသိင်ႇ ပိၼ်ႁူၼ်းထုၵ်ႇပိူၼ်ႈၵုမ်းၸင်ဝႆႉသေတႃႉ ၵမ်ႇ မီးၽႃင်ၵၢင်းႁူၼ်းၸမ်ၸွၵ်ႈသေၵိတ်း။ လဝ်ႈႁူႉသိင်ႇ လုၵ်းဝႆႉ ၼိမ်ၼိမ်သဝ်း သဝ်း။ ပၵ်းတၢတူလ်း လဝ်ႈသိုၵ်းလူင် ၶူဝ်တေႃႇတိၼ်။ ၼႆၶလႈ လဝ်ႈသိုၵ်း လူင်မွင်ႇလိူၼ်ႇၵေႈ တေယူႇယၢပ်ႇႁူႉ။ မၼ်းပွႆႇလုၵ်ႈၼွင်ႈမၼ်း ၵွၵ်ႇမိူဝ်း

---

[3] တပ်မတော်ထောက်လှမ်းရေး ညွှန်ကြားရေးမှူး ဗိုလ်မှူးကြီးမောင်လွင်

ၸိုၼ်းသေ ၵိုတ်းၾၵ်းတူဝ်ႉ။ ပွင်ႇဝႆႈၸတႉ ၵိဝ်ႇလိူလ်ႈ ၵႂၢမ်းၵၼ် မၼ်းတေ လၢတ်ႈၼၼ်ႉ ၵမ်ႇၸုၼ်ႈၸိူင်ႈႁူၼ်းတၢင်ႇႁေႃႉၽူႉလွမ်း။ ၵမ်ႇၸုၼ်ႈၸိူင်ႈမီးလၵ်းထၢၼ်။ ၸုၼ်ႈၸတႇၸွၵ်ႈၼင်ႇ မိုတ်ႈၵိုဝ်းႁၼ်ၼၼ်ႉသေ ၵဝ်ၵႂၢမ်းမၢၼ်း လၢတ်ႈတေႃႇ ၸဝ်ႈၵျႃႇသိၼ်ႇ။

"ၸဝ်ႈၽႄႉလူင်။ တီႈႁဝ်းၼႃႈမီးၼပ်းမႃႇ တေႃႇပွႆႇပၼ် ၸဝ်ႈႁဝ်းယူႇ။ ႁူလ်းၵႃး ၸဝ်ႈႁဝ်း တေလႆႈၸွတ်းပၼ်ၸိုၼ်းသေၵၼ်ၵၼ်။ ႁဝ်းတင်း လွမ်ႈ သိုၵ်းလူင် ႁၢင်ႈၸိုၼ်းမႃး ၼပ်းမႃႇၵၼ်ၼိူင်ႈ။ တေမီးၼမ်ႉတွၼ်းၽွၼ်းလီ တေႃႇ သွင်ပၢႆႈသွင်ၽၢႆႇယူႇႁွလ်း။ ႁဝ်းၼင်ႈၵုပ်ႇႁၼ်ၼေႃႈ"

"ႁႃႈၸတႉ တေလုၵ်းဝႆႉႁွလ်း"

ၸဝ်ႈၵျႃႇသိၼ်ႇ လၢတ်ႈၼိမ်လိုင်ႈလိုင်ႈသေ ႁွတ်ႇႁႆႇဝႆႉ။ သမ်ႉပၵ်းတႃ တူလ်းၸဝ်ႈသိုၵ်းလူင်။ ႁူၼ်းၵေႃႉၼႆႉ လိုဝ်ႈသိၼ်လိုဝ်းလင်း ၽႆႇမူၵ်ႈၸၢႆႉတေႃႇ ပူၼ်ႈ။

"ၸဝ်ႈၽႄႉလူင် … ပႅၼ်ၽွၼ်းလီ တေႃႇသူၸဝ်ႈႁွလ်းၼင်ႇႁဝ်ႇ။ ၸူမ်ႈ မိုဝ်းႁၼ်တင်းႁဝ်းၼႃႈၸတႉလႈ"

သိၼ်ၸဝ်ႈသိုၵ်းလူင်ၵေႃႈ ၼိမ်လိုင်ႈလိုင်ႈ။ မၼ်းယင်ႉၵႂၢမ်းသေ ပွႆႉ ထွမ်ႇၼေႃႈတွပ်ႇ ၸဝ်ႈၵျႃႇသိၼ်ႇ။ ႁူလ်းၵႃး ၸဝ်ႈၵျႃႇသိၼ်ႇ ၵမ်ႇတွပ်ႇပၼ်သင်။

"လီယဝ်ႉလႆ။ ပေႃးၼၼ် ႁဝ်းတေလၢတ်ႈပွတ်းပွတ်းယမ်ယမ်။ ပေႃး ၼၼ်လၢင်ႇ ၸဝ်ႈတေမီးလွႆၸုၼ်ႈတွပ်ႇမႃးႁုပ်ႈ"

ႁေႃႉၵၼ်ႁူၼ်းတႆးတင်းလႆ တၢင်ႇလိုဝ်ႈပၼ်ဝႆႉဝႆႈ "ၼိုင်းၼူတ်ႇ" ၼၼ်ႉ ၸုၼ်ႈႁၢဝ်ႈမႃးၵိတ်းၵိတ်း။

"ၼွင်ႇသီႇလုၵ်ႉၽိုၼ်ႉႁဝ်း ၵဝ်ၵၢၼ်ၶၵ်းလင်မၢၼ်ႈမိူင်းသေ မၢပ်ႇမုင်ႈ တီႈၸဝ်ႈလႆႈၵူဝ်ႈ။ ပေႃးၸဝ်ႈၵမ်ႇၸုၼ်ႈပၼ်ၼၼ်ၸတႉ လူဝ်ႇၸူမ်ႈမိုဝ်းႁၼ်တင်း ႁဝ်းႁွလ်းယဝ်ႉ"

ႁၢမ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ ၵမ်ႇမီးတီႈပွင်ႇသေၵိတ်းၸလႈ ၸဝ်ႈၵျႃႇသိၼ်ႇ ႁူင် သူပ်းၵႃႈပၵ်ႇတူလ်း ၸဝ်ႈသိုၵ်းလူင်။ ၸဝ်ႈၵျႃႇသိၼ်ႇ ၵမ်ႇၼမ်ႈလႃႉ။ ႁူဝ်ႁေႃႈ

ၵမ်ႇႁူဝ်။ ၶိုၼ်းတွပ်ႇဝႃႈ။

“သူယႃႇပေလၢတ်ႈႁၢမ်းမဝ်ႊမၢင်ႊ”

“ၸဝ်းလၢတ်ႈတေႉၵူဝ်ႈ”

“ၶွင်ႇသီႇလုၵ်ႉၽိုၼ်ႉသူ ၶိုႈတၢင်ႇလုမ်းမၢပ်ႇမွႆႇလိူင်ႉႁိုဝ်ၵေႃႈ ၼင်ႇလႆ သူႁွလ်း။ ႁူလ်းၵၢႊ ပေႃးၵမ်ႇမီးတၢင်းၽိတ်း လုမ်းတွၼ်ႇၾိူင်ႈလႆႈၵေႃႈ တေ ၵမ်ႇပၼ်တူတ်ႈပၼ်တၢမ်ႇ”

လဝ်ႈသိုၵ်းလူင်ၵေႃႈ ၶိုၼ်းတွပ်ႇႁမ်းလႅဝ်။

“လုမ်းတွၼ်ႇၾိူင်ႈ ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ပႅၼ်လုမ်းတွၼ်ႇၾိူင်ႈၸဝ်းမူတ်း ယဝ်ႉ။ လုမ်းလႆႈၵေႃႈ တေတွၼ်ႇၾိူင်ႈပၼ် ၼင်ႇၵၢင်လႆႈၸဝ်းႁွလ်းယဝ်ႉ။ ထႅင်ႈ သမ်ႉ ၸဝ်းလႆႈၸူႉလွင်ႈလဝ်ႈတင်းၼမ်ယဝ်ႉ။”

“လွင်ႈသင်လႃႇ”

“လဝ်ႈႁမ်ႉလွႆႈသူဝ်ၶိုၼ်းပၼ် ႁူၼ်းထိုၼ်ႇတႆး။ လဝ်ႈလၵ်ႉလွမ် ႁပ်း သိုပ်ႇတိတ်းတေႃႇ လုမ်းသီးတူဝ်း[4]ၶဝ်။ လဝ်ႈၽႅၼ်တႃႇၵၢဝ်မိူင်းတႆး ၽၢတ်ႇ ၵွၵ်ႇမိူင်းၸူမ်ႈတုမ်ႊ။ လဝ်ႈပၼ် ႁူၼ်းၸၵ်းလင်မၢၼ်ႈမိူင်းၵေႃႉၼိူင်ႈ”

လဝ်ႈႁျႃႇသႅင်ႇ ၶိုၼ်းတွပ်ႇၼိမ်ၼိမ်။

“သူၵေႃႈၸူႉယူႇလူး။ ပေႃးၸႃးႁဵတ်းမိၼ်ႈ ၼင်ႇသူလၢတ်ႈၼၼ်ႉတေႉ တေႉၸတႉ ၸႅၼ်းတေလီႁွၼ်ႇ။ ပေႃးႁဵတ်းၼၼ်မႃးၸတႉ ၸႃးယင်းတေၵမ်ႇလႆႈ လုၵ်ႈယူႇၽေႃႇၼႄႈသူၶႃႈ လၢတ်ႈႁၢမ်းလိူင်ႉၼႆ”

ၼေႃႈလဝ်ႈသိုၵ်းလူင် လႅင်ႁမ်ႇႁျႃႇႁမ်းလႅဝ်။ ထၢင်ႇမၼ်းတေတိုပ်ႈ တိၼ်ပိုၵ်ႉပိုၵ်ႉပၢၵ်ႉပၢၵ်ႉ ပႆၵွၵ်ႇသုမ်ႉႁျႃႇႁမ်းလႅဝ်။ ႁူၼ်းလႆႈထုၵ်ႇၶဝ်တီႉႁမ် ၽႂ်လႆႈၵေႃႈ တေၵမ်ႇယၢမ်ႈတွပ်ႇထိုင်လၢတ်ႈတေႃႇမၼ်း လိူင်ႉၼႆသေပွၵ်ႈ။

“ယႃႇပေႁဵတ်းႁၢႆႈၸဝ်း လႆလမ်ၼေႃႉ”

လဝ်ႈသိုၵ်းလူင် လႆႈႁၼ်ႈလႆႈႁၼ်ႈၸေႃးမၼ်းတေႉတေႉဝႃႈဝႃႈ။ လင်ႇ

[4] SEATO = South East Asia Treaty Organization

ယွၼ်ႇလွႆသေ လၢတ်ႈလွႆးလွႆး။

“ၸဝ်းၼၢႆးလၢင်းၵျႃတ်းၶႂ်ႈ ၸူဝ်းပၢၼ်လုၵ်ႈမေးလဝ်ႈ ပ်ၼ်တွႆႈပ်ၼ် ၼိူဝ်ၵူ႞ၼေ”

ၵူၢမ်းၼၼ်ႉ ပ်ၼ်ၵူၢမ်းၵၼ်ၸဝ် ၼပ်ႉတၢၵ်ႈသွၼ်ႇဝႆႉလီလီ။ ၵူလ်ႈၵႃး ၸိမ်မိူဝ်ႈလႆႈထုၵ်ႇတီႉၵမ်မႃးၼၼ်ႉ တေပ်ၼ်မႃးလိူင်ႉၼၼ်ၼၼ် လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ပေႃး ၵျၼ်ထႃႈဝႆႉယဝ်ႉ။

“လိူဝ်းသူၸႂ်ႈပ်ၼ်သင်လႃႇ”

လဝ်ႈသိုၵ်းလူင် လင်ႇၽွၼ်ႉၼိူပ်ႇၾိုၼ်ၵၢၼ်မၼ်း။ ၵဝ်လေႈၾိုၼ် ၼိူင်ႈ ယိုၼ်ႈပၼ်လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ။

“ၵၢၼ်လဝ်ႈတေလႆႈၵျႃတ်းၼၼ်ႉ တေလႆႈလူင်းလႆးမိုဝ်းပၼ် ၼိူဝ် လေႈၼၼ်ႉၵွလ်း”

လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ၵျပ်ႉၵဝ်လေႈၼၼ်ႉသေ ၵူႇတီႈလိင်ႇသုမ်ႉ တီႈတေ လႆႈၵျၼ်လီလီ။ ၶမးမၢၼ်ႇတႃလီလီသေ လူတူလ်း လိၵ်ႈၵၼ်ၸဝ်ၶႂ်ႈမၼ်း လူင်း လႆးမိုဝ်းၼၼ်ႉ။

“ၵမ်ႇလူင်းပၼ်လႆႈ”

လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ၵဝ်လိၵ်ႈၼၼ်ႉ ၶိုၼ်းပၼ်လဝ်ႈသိုၵ်းလူင်။

“ၵၢၼ်လိူင်ႉၼၼ်ၼၼ်ႉ တႆၵေႈ ၵျႃးၵမ်ႇၾွမ်ႉလႆႈ”

“ပေႃးၼၼ်ၶတႉ တေပၼ်ၶၢဝ်းယၢမ်းထိူင်ႈၵိတ်းၼိူင်ႈ တႃႇလဝ်ႈ ဝူၼ်ႉလႆႈယွၼ်ႉတွၼ်း လိူဝ်းၾုတ်းၵွၵ်ႇၵိူတ်ႇပ်ၼ်မႃးၼၼ်ႉၼေႈ။ ၸဝ်းတေ မႃးၶိုၼ်းယူႇၵွလ်း”

လဝ်ႈသိုၵ်းလူင် ပႆမႃးလမ်လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ။ ပူတ်းၵဝ်မၢၼ်ႇတႃလဝ်ႈ ၵျူႇသႅင်ႇဝႆးဝႆးသေ လၢတ်ႈဝႃႈ။

“တေႃႇထိုင်ၵျဝ်း မႃးထိူင်ႈပွၵ်ႈၼိူင်ႈ လဝ်ႈၵမ်ႇလူဝ်ႇၵၼ်ၼၼ်ႉ ၼင်ႇ ၵဝ်ႇၶသႈ”

***

လူတူလုၺ်း ႁူဝ်ၶေႃးၸေႃႈႁူမ်ႇၽိုၼ်ၶၢဝ်ႇမၢၼ်ႈသေ သူႉလၢၼ်ႇတီႈ တူၵ်းလွႆႈႁႂ်ႈ။ တိမ်ႈဝႆႉဝၢႈ တပ်ႉသိုၵ်းမိူင်းမၢၼ်ႈ ၵမ်ႇလႂ်ႈတီႈဢမ်ႇၵုမ်းၶၢင် လၢဝ်ႈၽႃႈသီႈပေႃႉဝႆႉ။ လၢဝ်ႈၽႃႈသီႈပေႃႉ မီးၵူႈလွႆးၵေႃႈ ၵမ်ႇလႂ်ႈႁူႉလွမ်းၶႆယဝ်ႉ။ သူႉလၢၼ်ႇတီႈ ၶိုၼ်းလူတူလုၺ်းၶၢဝ်ႇၸၼ်ႉ ႁူဝ်တေႃႇၸၢင် လၢႆလၢႆပွၵ်ႈ။ လီမ်မိုဝ်း၊ လီမ်ၶဵဝ်ႈ သၼ်ႇတိၼ်းတိၼ်းဝႆႉ။ ၶႆႉပဵၼ်လွင်ႈၵၢၼ်သူႉလၢၼ်ႇတီႈ ႁူဝ်သေ ပိူၼ်ႈၸၼ်ႉယဝ်ႉ။ လွမ်သိုၵ်းလူင်ၶေႇဝိၼ်း ၶလႈ ၽူႈႁၢၼ်းၸွင်ႈၵၢၼ်ၽႅဝ်ႇ လွပ်ႇၶၢဝ်ႇၵၢၼ်သိုၵ်း လၢဝ်ႈသိုၵ်းလူင်မွင်ႇလိုၼ်ႇ ၽဵၼ်ဝႆႉ တေႃႇတေၶႄၵ်ႉၵၢၼ် မိူၵ်ႈမွႆႈလူင်ၵၢၼ်ၸိူင်ႈယဝ်ႉ။ ပေႃးၶဝ်လၢတ်ႈဝႆႉ ၶဝ်ၵမ်ႇလႂ်ႈၸွင်ႉလၢဝ်ႈၵျႃႇသိၼ်ႇ ဝႆႉၶႆၶတႉ လၢဝ်ႈၵျႃႇသိၼ်ႇ ပဵၼ်သၢင်ႁူဝ်ႇၵေႃႈ တီႈၶဝ်ၵမ်ႇမီးပုၼ်ႈၽွၼ်းသၢင် ယဝ်ႉလူး။ သူႉလၢၼ်ႇတီႈ သိုဝ်ဝ်ႈၽိုၼ်ၶၢဝ်ႇလိူဝ်းၸၼ်ႉသေ ႁူဝ်ႇလူးလၢဝ်ႈသိုၵ်း လူင်ထုၼ်းၵွင်ႇ။ မိူဝ်ႈႁူဝ်ႇၸၼ်ႉ ပေႃးၸွႆႈလိုမ်းၸွင်ႉပႃးမူလုၺ်း ၵေႃႉလွမ်းယူႇ တေႃႇသေႇၸၼ်ႉ။

“ၵၢၼ်လႆႈတၢမ်ႇဝႆႉ ၶႂၢင်းၽိုၼ်ၶၢဝ်ႇလိူဝ်းၶႆႉ ၶွႆႈဝၢႈပွင်ႇ ၵီႈသၢင် ၶၢႈလႃႇ ... လၢဝ်ႈသိုၵ်းလူင်။ ပဵၼ်ၵၢၼ်ၽဵတ်ႉၵၢၼ်လီၼ် တၢင်းမူတ်းၶၢႈလူး”

သူႉလၢၼ်ႇတီႈ တၢင်းလၢတ်ႈတၢင်းဝၢင်းပၼ် ၽိုၼ်ၶၢဝ်ႇလိူဝ်းၸၼ်ႉ တီႈၽိူဝ်ႇၸႄႈလၢဝ်ႈသိုၵ်းလူင်။ လၢဝ်ႈသိုၵ်းလူင်ၵေႃႈ တူလုၺ်းၽိုၼ်ၶၢဝ်ႇလိူဝ်းၸၼ်ႉ မိုၼ်ႁၢင်ႈၵၢမ်းလူင်ႁူဝ်ႇ။

“သူၵေႃႈႁူႉယူႇလူး။ ၽိုၼ်ၶၢဝ်ႇၵၢၼ်ဝႃႈၶႆႉ ၶဝ်ၶွႆႈတၢမ်ႇသၢင်ၵေႃႈ တၢမ်ႇလူင်ႁူဝ်ႇႁၢင်းၶဝ်။ တူလုၺ်းၸႄႈတူလုၺ်းလၢင်ၵေႃႈၵမ်ႇလွႆႈ”

“ၶေႈ ... လၢဝ်ႈသိုၵ်းလူင် တီႈတေႉ ၽိုၼ်ၶၢဝ်ႇဝၼ်းမိူဝ်ႈၶႆႉ လႆႈ တၢမ်ႇၸၢင်ႇၵူး ၽႃႈသိုၵ်းဝၢင်းပၼ်ၵွလုၺ်းၶႆ ၽွႆၽွႆၵေႃႈႁူႉယူႇၶသႈ”

လွႆႈသူႉလၢၼ်ႇတီႈ ၵမ်ႇၸိမ်လႆႈသေၵိတ်း။ ၸၢင်ႈၵေႃႈၵမ်ႇၸၢင်ႈ။ သိုပ်ႇလၢတ်ႈဝႃႈ။

“မိူဝ်ႈဝၼ်းတပ်ႉသိုၵ်းၵဝ်မၢၼ်ႈၵဝ်မိူင်းၸၼ်ႉ လႅပ်းၵဝ်လၢဝ်ႈၵျႃႇသိၼ်ႇ တီႈတူၼ်ႈတီးၶႆ ၶၢႈၵေႃႈႁူႉ၊ လၢဝ်ႈသိုၵ်းလူင်ၵေႃႈႁူႉယူႇ။ ၵိဝ်ႇလူလုၺ်ႈ

ၶၢဝ်ႇၽၢမ်းၼႆႉ တေလႆႈၸမ်းတီႈမၼ်ႈသူင်ႇပၼ် ၶၢဝ်ႇၵၼ်ပေႉမၼ်းၵေႃႈ”

ၶေႃႈတွပ်ႇ လဝ်ႈသိုၵ်းလူင်ၼၼ်ႉ ပဵၼ်ၶေႃႈတွပ်ႇၵၼ်သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇထၢင်ႇဝႆႉၼၼ်ႉ။

“ႁဝ်းၵေႃႈ ဢမ်ႇယၼ်လွမ်းႁၢမ်းသူယူႇ။ ႁဵတ်းၼႆၸလႈ။ သူတီႈမ်ႈလွင်ႈ တၢင်းၵၼ်ပဵၼ်ပေႉဝႆႉၼၼ်ႉၸလႈ။ ပွႆႇႁူၼ်းၵေႃႉၼိူင်ႈ သူင်ႇပၼ်တီႈႁဝ်း။ ႁဝ်းတေသိုပ်ႇသူင်ႇၶိူဝ်ႈထိုင် တီႈႁူင်းၽိုၼ်ၶၢဝ်ႇၶဝ်”

သူႉလၼ်ႇတီႇ လၢမ်းၶၢတ်ႈတူၺ်း ၼေႃႈလဝ်ႈသိုၵ်းလူင်လီလီ။ ၵမ်ႇ လႆႈႁၼ် ငိူၼ်ႈငဝ်းၵၼ်ၶွႆႈၽဵတ်ႉလီၼ်ႁုတ်ႉတေႃႇပိူၼ်ႈ။ သိုဝ်ႈၽဵင်ႈဝႆႉ။ ၼႆ ၸလႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶိုၼ်းၵိၼ်ၵၢဝ် ၽိုၼ်ၶၢဝ်ႇ ယိတ်ႈသူင်ႇတၢင်ႈႁွင်ႈၵၢပ်ႇ။

“လီယဝ်ႉ။ ၶႃႈတေတီႈမ်ႈ။ ႁူလ်းၵႃး ၼွင်းၶၢဝ်းတၢင်းသွင်ဝူင်ႈၸတႉ ၶႃႈ တေႁဵတ်းၶွႆႈတင်းမၢၼ်ႈတင်းမိူင်းႁူႉ ၶၢဝ်ႇၵၼ်ပေႉမၼ်း”

လၢတ်ႈယဝ်ႉၵေႃႈ ၵွၵ်ႇႁွင်ႈလုမ်းလဝ်ႈသိုၵ်းလူင်မႃး။

ၶိူင်သိပ်းသီႇဝၼ်းယဝ်ႉလင်ႇ ၼၢႆးၼၢႆး ၵီႇလီၵ်သၢမ်ၼိမ်းသေ ပွၵ်ႈမႃး ၽဵဝ်ႁေႃသီႇပေႃႉၶိုၼ်း။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ႁွင်ႉၵၢဝ်ၼၢႆးၼၢႆးႁူဝ်ႇ ၼွင်းႁွင်ႈၼွၼ်းႁူၢင်ႈ ယူင်ႈယူင်ႈလူင်ၼၼ်ႉ။ ႁၢမ်းၶႃလၢတ်ႈတေႃႇၵၼ်ၼၼ်ႉ ၵမ်ႇၶွႆႈႁဵတ်ႈၽွင်ငိၼ်း လွမ်း။ ႁူဝ်လွႆသူႉလၼ်ႇတီႇ သၼ်ႇတုၵ်းတုၵ်း။ ၽႃႇမိုဝ်းသူႉလၼ်ႇတီႇႁိူဝ်ႇ လိုမ်ႉဝႆႉ။ မၼ်းထၢမ်တီႈယမ် ဢမ်းလိဝ်။

“လွင်ႇႁၼ်မၼ်း”

“ၼွင်းလွႆၶႃႈၵမ်ႇလီတေႉၵေႃႈ။ ၶႃႈၵမ်ႇလႆႈႁၼ် လဝ်ႈတေႃႇလူင်မႃး။ ႁူလ်းၵႃး တေႃႇထိုင်ၶႃႈပွၵ်ႈမႃးၼၼ်ႉ လဝ်ႈတေႃႇလူင် တိုၵ်ႉမီးတီႈပႃႉထူးယူႇ”

ၼၢႆးၼၢႆး ထူၵ်းၵၢဝ်လိၵ်ႈ ၵၼ်သူင်ႇဝႆႉတီႈထူင်သိုဝ်ႈႁွင်းတၢင်းၼွင်း မၼ်း။ ပဵၼ်လိၵ်ႈၵၼ်သူႉလၼ်ႇတီႇ ၽၢၵ်ႇႁူဝ်ႇၼၼ်ႉႁွလ်း။

“ႁွပ်ႈသင် သမ်ႉၵၢဝ်ၶိုၼ်းမႃးလႃႇ”

“ၸုၼ်သိုၵ်းလူင် လၢတ်ႈဝႃႈ မၼ်းၵမ်ႇႁဵတ်းသိုပ်ႇႁပ်ႉဝႆႉ လိၵ်ႈၽိုၼ်

ၼႆႉယဝ်ႉၼႆဝႃႈ။ ၵမ်ႇမီးလႆႈတၢင်း တႃႇတေၶၢမ်ႈ ၽူႈလွပ်ႇၶၢဝ်ႇၵၢၼ်သိုၵ်းၶဝ် သေ သူင်ႇလိၵ်ႈလႆႈယဝ်ႉၼႆဝႃႈ”

“ၼၢႆးၼၢႆး ... လၢတ်ႈသေၵၼ်ၵၼ်ၶလႈ။ ၵီႈသင်ၵေႃႈလီယဝ်ႉ လၢတ်ႈၶႃႈၶလႈ”

သူႉလၼ်ႇတီႇ ယွမ်းၼွမ်းတေႃႇၼၢႆးၼၢႆး။

“ၶႃႈၵေႃႈ ၵမ်ႇၸူႉသင်ၶႃႈ လဝ်ႈၶမႈ”

ႁၢမ်းၼၢႆးၼၢႆးယင်ႉႁူႇ။ ႁွတ်ႇၵႆႇသေ ပၵ်းတၢတူလ်းတွၵ်ႈဝႆႉ။

“ၼၢႆးၼၢႆး ၵမ်ႇၸူႉသင်လႃႇ”

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶၢၼ်းမႆႈလွ်မႃးတိၵ်းတိၵ်း။

“လဝ်ႈတေႃႇလူင် ၵမ်ႇလၢင်ႉပွၵ်ႈမႃးသိုၼ်းယဝ်ႉယူဝ်း”

“ၼၢႆးၼၢႆး ႁွပ်ႈသင် လၢတ်ႈလိူင်ႉၼႆလႃႇ”

သိၼ်ႉသူႉလၼ်ႇတီႇ ၶိင်းမႃး။

“ၶႃႈလႆႈယူႇတီႈဢၼ်ႉ ဝူင်ႈၼိူင်ႈ။ ၶုၼ်သိုၵ်းလူင်ယၢင်းၽိူၵ်ႇၶတႉ လၢတ်ႈဝႃႈ မၼ်းတေႁႃလႆႈတၢင်းပၼ်ၶႃႈ ႁဵတ်းလႆႈၽိုဝ်ၵိမ်းသုမ်ႉ လဝ်ႈတေႃႇလူင် ၼႆဝႃႈ။ မၼ်းပၼ်ႁၢမ်းမၼ်ႈႁူႉဝၼ်းၵေႃႈ။ ပေႃးလဝ်ႈတေႃႇလူင် လႆႈၵွၵ်ႇ ၵိတ်းၽိုၵ်းသၼ်း မၼ်းတေၵွၼ်ႁူဝ်ႇႁၵ်ႈၼႆဝႃႈ။ ႁွပ်ႈၼႆ ၶႃႈၵေႃႈပွႆႉဝႆႉ။ မိူဝ်ႈ ထူၼ်ႈၵဝ်ႈဝၼ်းၶတႉ ၶုၼ်သိုၵ်းလူင်ၼိတ်ႈမိူဝ်းမႃးတီႈႁိူၼ်း။ လၢတ်ႈဝႃႈ ၼၢႆး ၼၢႆး ၵိၼ်းၶူဝ်းၶလႈ။ မိူဝ်းလႆႈယဝ်ႉ။ တေယၢပ်ႇလွၵ်ႈမုတ်းယဝ်ႉ ၼႆဝႃႈ။ သမ်ႉဝႃႈ လိုမ်းပိတ်ႈ ႁၢမ်းလိူဝ်းၶႃႈလၢတ်ႈဝႆႉဢၼ်ႉၶလႈဝႃႈ။ ယႃႇပေထၢမ်လွင်ႈလဝ်ႈၽႃႈ လူင်သီႇပေႉထိၼ်ႈသေပွၵ်ႈယဝ်ႉၼႆဝႃႈ။ မၼ်းၵမ်ႇလၢတ်ႈသင်ထိၼ်ႈယဝ်ႉ။ ၶႃႈ ၵေႃႈ တေလႆႈၸူႉၶႂႃႈ ၵမ်ႇလွင်ႈၶၼ်ႇ”

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇပၼ်တူလ်းၼေႃႈၼၢႆးၼၢႆးယဝ်ႉ။ ပိၼ်ႈႁူဝ်သေ ၶၢၼ်တူလ်းတိုမ်း။

“မၼ်းၶတ်းလွ်လၢတ်ႈၵီႈသင်လႃႇ။ ၼၢႆးၼၢႆးထၢင်ႇလိူင်ႉႁိုဝ်”

“ပြႃးပီၼ်ၸဝ်ႈ ... ၼၢႆႈၵေႃႈၶွႆႈၸူႉၵၼ်ၼၼ်ႉၵေႃႈ။ ႁူဝ်းၵႃး ၼၢႆႈၵေႃႈ ၵမ်ႉလႆႈၸူႉမႃး။ မိူဝ်ႈၼမ်ႉၵၼ်လုၵ်ႉတီႈပႃႈထူး တေၵွၵ်ႈမႃးၼၼ်ႉ ၼၢႆႈၽၼ်ၶၼ်လၢၵ်ႈလၢၵ်ႈလၢ်းလၢ်း။ ၸဝ်ႈတေႃႇလူင် ၶီႇမွၵ်ႇၵုမ်ႈဝႆႉ။ ၼၢႆႈ ၶလႆႈလုၵ်ႈၵႂၼ်ႇသွင်ၵေႃႉၵေႃႈ ၶႅၼ်တူဝ်းမၼ်းၸဝ်ႈ။ ၸဝ်ႈတေႃႇလူင်ၵေႃႈ တင်းလွႆလိူၵ်ႉၶႃးၼူမ် ၶေမိူဝ်းတေႃႇၼၢႆႈၼဝ်သေ ၼိုၼ်ႈၸိူဝ်ၾႃႉႁူႉလွႆးလွႆးၵေႃႈ”

ၸၢင်းယိင်းသွင်ၵေႃႉၸိူဝ်ႉ ၵမ်ႉပီၼ်လၢတ်ႈႁၢမ်းသင်ထိုင်ႈယဝ်ႉ။ ဝူၼ်ႉၶွင်းၽွၼ်ႈၶွင်းမၼ်းသေ ၸိမ်ႈဝႆႉ။ ယူႇၵမ်းၸိူင်ႈ လႆႈငိၼ်းသိင်တိၼ်လုၵ်ႈၵႂၼ်ႇၼဝ် လိူၼ်ႈမိုၼ်ႈၼူဝ်လႆမႃး။ ၼဝ်မႃးၶျၸႂ်းၸႂ်း။

***

မိူဝ်ႈၸဝ်ႈသိုၵ်းလူင်မွင်ႇလိုၼ်ႇ ၵဝ်မၢၼ်ႇတႃ ၶလႆႈ ၽိုၼ်ၵေႈ လိူဝ်းတေလႆႈလူင်းလၢႆးမိုဝ်းၼၼ်ႉသေ မိူဝ်းႁူဝ်ႇယဝ်ႉၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈႁျႃႇသိူင်ႇ လႆႈၵိုတ်းယူႇၵေႃႉလိူဝ်ထိုင်ႈ။ တေႃႇတေလူလိၵ်ႈၵေႃႈ ၵမ်ႇမီးလိၵ်ႈသင်ၼင်ႇၵဝ်ႇ။ ႁူဝ်းၵႃး ၵမ်ႇမီးမၢၼ်ႇတႃၶလႆႈ ယူႇယၢပ်ႇဝႆႉ။ မိူဝ်ႈႁူးပွၵ်ႈ ၼွၵ်ႈသေၼၢဝ်းၼွၼ်း ၸဝ်ႈႁျႃႇသိူင်ႇ သုၵ်ႇမၢၼ်ႇတႃဝႆႉတေႃႇသေႇ။ မိူဝ်ႈလိူဝ်ၵမ်ႇမီးမၢၼ်ႇတႃယဝ်ႉၶလႆႈ ပီၼ်ၶိုဝ်ဝႆႉၵေႈၵမ်ႇၸူႉ။ မိုၼ်ႁူၼ်းၵမ်ႇၸိူင်လိူင်းႁူႇၵမ်းလိူဝ်။ ၸဝ်ႈသိုၵ်းလူင်ၵေႈ တင်းလွႆၶိုၼ်ႈၶိူဝ်ႈပီၼ်ၼၼ်ႉလင်ႇ ၵဝ်မၢၼ်ႇတႃႁူႇႁွၵ်း။ ဝၢႆးမႃးလၢင်းၶၢႆႉ လႃႉလူဝ်သေၸိူဝ်ႉႁွၼ်ႇ။ မိူဝ်ႈလိူဝ်ၶတႃႉ ၸဝ်ႈႁျႃႇသိူင်ႇမီးၼၢဝ်းယၢမ်း တေႃႇဝူၼ်ႉ ၶိုဝ်ႈလွတ်ႈလွတ်ႈလိူဝ်းလိူဝ်း ၶင်းႁွၵ်းၵေႈလိူဝ်။ ၽိုၼ်ၵေႈၵမ်ႇမႃးသူင်ႇၼဝ်ႈၼမ်ႈ တေႃႇၸဝ်ႈႁျႃႇသိူင်ႇယဝ်ႉ။ ၸိူဝ်ႉပီၼ် ႁူၼ်းၼင်ၸဝ်ႈႁျႃႇသိူင်ႇၼဝ် ၶွတ်ႉၼဝ်ႈၶွတ်ႉ ၸမ်ႉ ၸဝ်ႈႁျႃႇသိူင်ႇ ပွၵ်ႈၵႂၼ်တၢင်းသုတ်းယဝ်ႉ။

ႁူဝ်းၵႃး ၸဝ်ႈႁျႃႇသိူင်ႇၵမ်ႇၶိုဝ်ႈလႃႉ။ ဝၼ်းၵၼ်လႆႈထုၵ်ႇတီႉၵမ်းမႃး ၵႂၼ်တၢင်းသုတ်းၶတႃႉ ၸဝ်ႈႁျႃႇသိူင်ႇ ၵမ်ႇၵိၼ်သင်တင်းဝၼ်း။ လႅဝၼ်းမႃး မိူဝ်ႈပူၼ်ႈမႃးသူင်ႇၼဝ်ႈသွင်တႃႇသေတႃႉ ၵမ်ႇၵိၼ်ၶႂ်ႈၵိမ်ႇ။ ယွမ်းၵိၼ်ၵိတ်း ၵိတ်း။ တေႃႇထိုင်မိူဝ်ႈလိူဝ် ၽိူဝ်ႇၸွၵ်ႈတူၼ်တူဝ်ၶိင်းၶတႃႉ တိုၵ်ႉၸိူင်လိူင်းယူႇ။ ႁူဝ်းၵႃး မၼ်းယွမ်ႁူႇၵိတ်းၸိူင်ႈ။ ႁွပ်ႈၵမ်ႇလႆႈၵိၼ်ၸမ်ႉၵိမ်ႇၵိမ်ႇၵေႃႈ လၢင်းပီၼ်လႆႈ။ ၸမ်ႉလိပ်းၵၼ်သူဝ်ႇဝႆႉပၼ် ၶၢႆးမေႃႈလိၼ်ၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈႁျႃႇသိူင်ႇၵမ်ႇတၵ်းၵိၼ်သေၵိတ်း။ ငွႆးလိၼ်ၵၼ်သူဝ်ႇယိုဝ်ႉၼူမ်ၼၼ်ႉၶတႃႉ လိူၵ်ႉ

ဢေႈၼလႆ ၵိၼ်လေႃၵမ်းႁွၼ်းၵေႃႈ မူတ်းယဝ်ႉ။ ၸဝ်ႈသိုၵ်းလူင်မွင်ႇလိုၼ်ႈ တေ မႃးၶိုၼ်းမိူဝ်းၼႂ် ၵမ်ႈလၢင်းၶူႉလႄႈ။ ၸဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇၼတႃႉ တိုၼ်းၵမ်ႈၶူမ်ႈမိုဝ်း ၵၼ်လႄႈတင်းၼဝ်။ ပေႃးလုမ်းလွမ်သိုၵ်းလူင်ၶေႈဝိၼ်းၼဝ် ၶူႉလွင်ႈၸဝ်ႈၵျူႇ သိင်ႇ တေၵမ်ႇယွမ်းပၼ်ၼဝ်လႃးလႃးၼႆ တေသိုပ်ႇပီၼ်သင်မႃး ၵမ်ႈဝႃႈလႄႈ။ ၸဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ ၼႂ်ႈၶႄႉၵင်ႈပၼ်လုၵ်ႈမေးမၼ်းယူႇ။ ႁူဝ်းၵႃး ၵီဝ်ႇလိူဝ်ႈတၢင်း ယုမ်ႇယမ်ၼလႄႈသင်၊ ၵၢၼ်ၸိူဝ်ႉလၢတ်ႈၼလႄႈသင် ၵမ်ႈလၢင်းယွမ်းပၼ်လႆႈ သေၵိတ်း။ ဝူၼ်ႉၵေႃႈၵမ်ႈၼႂ်ႈဝူၼ်ႉ။ ၽွၢႆႇတပ်ႉသိုၵ်းမၢၼ်းၼဝ် မုင်ႈမွင်း ၼႂ်ႈၸွႆႈ ၸဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ ၸႅတ်းၼွၼ်ႉတဝ်ႉၼဝ်။ ၼႂ်ႈၸွႆႈၸဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ ႁူၸွႆႈၽွၢႆႇၼဝ်သေ ၸွႆႈ လၢတ်ႈၸွႆႈၸႃ ၸွႆႈႁူၼ်းမိူင်းတႃးတင်းလေႃ ၽွမ်ႉၶပ်ႉလုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်းၼဝ်။ ၼႆႉ ၼတႃႉပီၼ်ၶိူဝ်ၵေႃႈ ၸဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ ၵမ်ႈၸႅတ်းပၼ်လႄႈ။ ႁူဝ်းၵႃး ၶေႈဝိၼ်း ၵေႃႈ ၵမ်ႈၸွႆႈႁူၼ်းငိူဝ်ႈၵေႃႉၸိူင်ႈ။ ပေႃးမၼ်းၶူႉ ၸဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ တေၵမ်ႈၶၵ်း လင်လိူဝ်ႉၶိူဝ်းၸဝ်ႈၵဝ်ႇၼႆၵေႃႈ တေၸွႆလမ်သႂ်ႈၵမ်ႈဝႆႉၵေႃႈ ၵမ်ႈၸွႆႈ။

သၢႆငၢႆငဝ်းလႃး ယွၼ်ႈတွၼ်းမၼ်း ၼႂ်ႈပီၼ်လိူင်ႉၶိူဝ်ၵေႃႈလီ ၸဝ်ႈၵျူႇ သိင်ႇ တေၵမ်ႇၵဝ်တၢင်းယုမ်ႇယမ် ၼလႄႈ ၵၢၼ်လိူဝ်ႉလၢတ်ႈ လိၵ်ႈၵဝ်တႃႇ သုၼ်ႇတူဝ်။ ႁွပ်ႈၶႃႈသင်ႇသွၼ် ပုတ်ထၸဝ်ႈၼလႄႈ လၢင်းယၢၸွႆၸဝ်ႈၵဝ်ႇ လႄႈ။ ၽူႈလွႆၽႂ်သေၵမ်ႇဝႃႈ ပီၼ်လိူဝ်ႈၵၢမ်ႇၽႂ်မၼ်း ၵၼ်ၸႅတ်းမႃးဝၼ်းလင် ပူၼ်ႉမႃးဢၼ်ႉႁွၼ်း။ မိူဝ်းဢေႈလုၵ်ႈမေးမၼ်းၼႆၵေႃႈ တေပီၼ်လွမ်းၶင်ႇၵၢမ်ႇ ၼဝ်ၸႅတ်းမႃး မိူဝ်ႈဝၼ်းလင် လီၵမ်ႇလီဢၼ်ႉႁွၼ်းယဝ်ႉ။ မိူဝ်းဢေႈၼဝ်ၼႆႉ တေၵမ်ႇၵိင်ၶိူဝ် ၶေႃႈတီႈပ်းတတ်း ၸဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ။ တေႃႈၸဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ တူလ်းဢေႈလုၵ်ႈမေးသေ ၶၵ်းလင်လိူဝ်ႉလၢတ်ႈၵျူႇသေတႃႉ ပေႃးၼဝ်ပႃးၵၢမ်ႇမႃး တႃႇယၢပ်ႇယၢၵ်ႈၼၢၼ်လွႆၼႆၵေႃႈ ၽႂ်ၵေႃႈၵမ်ႈလၢင်းႁူလွႆႈၵၼ်လႄႈ။

လႆႈငိၼ်းသိင်သွၵ်းတိၼ် ၵၼ်ႁူၼ်းတင်းဢမ် ပႆ မႃး။ ၽွႆးသၢႆၵၼ် လိင်းၶိူဝ်ႈသွင်ႇသွင်ႇဢၼ်ႉၵေႃႈ ထွင်ႇထိုင်မႃးၼလႄႈ ၸဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ ၽိတ်း တိုၼ်ႈမႃး။ ၸဝ်ႈသိုၵ်းလူင်မွင်ႇလိုၼ်ႈ သွၼ်ႈငဝ်းလပ်းသိင်ႇသေ မႃးထိင်ႈပွၵ်ႈ ၸိူင်ႈယဝ်ႉ။ လုၵ်ႈၸွင်ႈၶေႈဝိၼ်း လၢၵ်ႈမလွမ်ႇလူင်ဢၼ်ႉ ၼဝ်ႈမႃးၸွႆးသုမ်ႉ။ ၼုၼ်သိုၵ်းလူင်ၵေႃႉၸိူင်ႈ၊ သိုၵ်းၶၢၼ်သီႇၵေႃႉ ႁွင်ႈလေးမိုဝ်း ငၢငီငၢငမ်ႉလူး ၸဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇဝႆႉ။ ပွၵ်ႈၼႆႉၼတႃႉ ၸဝ်ႈသိုၵ်းလူင် လီႉသင်ႇၸွႆႈၼဝ်ယူႇလွမ်းမၼ်း

ဝႆႉ။ သိုၵ်းၶၢၼ်သွင်ၵေႃႉသမ်ႉ ၵၢပ်ႈၽၢႆးသၢႆပိူင်းထွင်ႇ ၼႄႈလဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇဝႆႉၶလႈ လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ လႆႈသုတ်းႁူၼ်တေႃႇပေႃးတိူၵ်ႈလပ်းၽေႃ။ ငဝ်းလိူင်းၽၢႆးသၢႆသမ်ႉ ၶိူင်းၼႄႇၶလႈ မၢၵ်ႇတၢပ်ႉၽိူဝ်ႈဝဝ်းမႃး။ လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ လႆႈၵၢပ်ႈမိုဝ်းထွပ်ႉၼႄႈ ထွပ်ႉတၢပ်ႉဝႆႉ။ ၵၢပ်ႈတူဝ်မၼ်း ၵိင်ၽၢႆသေ လုၵ်းလင်ႈဝႆႉလီလီ။

လဝ်ႈသိုၵ်းလူင်မွင်ႇလိုၼ်ႇ ထၢမ်သိုဝ်ႈသိုဝ်ႈ။

"လဝ်ႈ တိူပ်းတတ်းဝႆႉလိူင်ႉၶိုဝ်"

"လွႆၶႃးၵမ်ႇလိူၵ်ႈလၢႆးႁွၺ်း။ ၶႃးၵမ်ႇၶၢႆႈပိူၼ်ၶွၼ်ႉတဝ်ႉသူ"

"ၵႃး ... လဝ်ႈတေပိူၼ်သင်ႁူပ်ႉ လွင်ႇလဝ်ႈႁူႉ။ ၵမ်ႇဝူၼ်ႉသွၼ်ႇပႃး တၢပ်ႇလုၵ်ႈမေးလဝ်ႈယဝ်ႉၶႃႈ"

လဝ်ႈသိုၵ်းလူင် သုတ်ႉလမ်လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ။ ၵၢႆႇႁူင်သူပ်းမၼ်း မိူဝ်ႈ ၶဝ်ႉမိူၼ်မိူဝ်းၼႄႇၶလႈ လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ လႆႈဝိၼ်ႇၼႄႈဝႆႉတၢင်ႇၽၢႆႇ။ လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ ၵမ်ႇတွပ်ႇသင်ထိူင်ႈ။ လဝ်ႈသိုၵ်းလူင်ၵေႃႈ ၸုၼ်ႉတၢဝ်ႉတၢဝ်ႉလူင်ဝႆႉ။

"တွပ်ႇၶလႈ။ တွပ်ႇၵၼ်ၶႃးထၢမ်ဝႆႉၼႆႉၶလႈ။ ငိၼ်းၶႃႈ"

လဝ်ႈသိုၵ်းလူင် ပၢဝ်ႇသိူင်ယွႆႇသိူင်လူင်။ လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇၶတႉ ၵမ်ႇ လၢတ်ႈသင်ထိူင်ႈ။ ၼႆၶလႈ လဝ်ႈသိုၵ်းလူင်လင်ႇ သွပ်ႉသိူပ်ႉလၢတ်ႈတီႈ ၸုၼ် သိုၵ်းလူင် မၼ်းသေ ဝၢႆႇၼႄႈၵွၵ်ႇႁူပ်ႇတၢင်းၼွၵ်ႈ။

ႁူၼ်းလဝ်ႈသိုၵ်းလူင်ၶဝ် ၶိူတ်းတေႃႇမၼ်းၵီႈသင်ၵေႈ လဝ်ႈၵျူႇ သိူင်ႇ ၵမ်ႇလၢင်းတုမ်ႉတွပ်ႇၶိုၼ်းယဝ်ႉ။ ၶဝ်မႃးလၼ်ၵၢပ်ႈတူဝ် လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ။ ၵၢပ်ႈမိုဝ်းလဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ ၶပလင်သေ ၶတ်းၶၢင်မိုဝ်း။

"လဝ်ႈသိုၵ်းလူင် လီႉသင်ႇၶွႆႈၶဝ်းၶၢႆႈ ၵွၼ်လဝ်ႈၶဝ်းႁူပ်ႇ တီႈႁွင်ႈ လုမ်းမၼ်း"

ၸုၼ်သိုၵ်းလူင် လၢၵ်ႈလၼ်လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ ၵွၵ်ႇမႃးတၢင်းၼွၵ်ႈ။ လီႉ သင်ႇၶွႆႈသိုၵ်းၶၢၼ်ၶဝ် လွမ်းတၢင်းလင်မႃးၵမ်းလိူဝ်။

လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇၶၼ်ထိုင်ဝႃႈ တေတိၼ်ႈတေမႃႈၵေႈ ၵမ်ႇပွင်ႇလွင်ႈ

သင်။ ႁူလ်းၵႃႊ မၼ်းမႆႈၸႂ်ဝႆႉတေႉယဝ်ႉ။ မၼ်းမုင်ႈမွင်းဝႆႉ တီႈတိူၵ်ႈ တီႈသုတ်းယဝ်ႉယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈသင်ၶဝ်ၶတ်းၶၢင်မိုဝ်းမၼ်းသေ ၵဝ်ၵွၵ်ႇမႃးတၢင်း ၼွၵ်ႈ ၵၢင်ၶမ်ႈၵၢင်ၶိုၼ်းလူင်ၼၼ်ႉ။ ၸဝ်ႈၵျူႇသဵင်ႇ ၶတ်းၸႂ်ထူလ်ႈၸႂ်ၵိမ်ႇၵိမ်ႇ။ လူမ်းယဵၼ်ၵၢင်ၶိုၼ်းၵေႃႈ ၶဵတ်းၼႂ်ႈၵူၵ်းၸဝ်ႈၵျူႇသဵင်ႇ ယဵၼ်ၵႂ်ႇၼိူင်ႈလူဝ်း ၼိူင်ႈၶဵပ်ႉ။

ၼႂ်ႈပေႃးၽဵဝ်မႃးတီႈ ႁူင်းၵေႃႈၵႃႈမႆႉလင်ၼိူင်ႈၼၼ်ႉ လုမ်းၶဝ်ပဝ်ႇမႃးၵမ်း ယၢင်ႈၵမ်းယၢင်ႈ။ ၶမ်ႈၼႆႉလပ်းသိင်ႇမိုတ်းမိုတ်းသေ လီႁူဝ်လီငဵဝ်ဝႆႉတေႉ။ ပေႃးၽဵဝ်တီႈႁူင်းၵေႃႈၵႃႈ ၽၢႆႈၼၼ်ႉသုတ်းသုတ်း ၸဝ်ႈၵျူႇသဵင်ႇ လႆႈႁၼ်ငဝ်း လဵင်း။ လႆႈငိၼ်းသဵင်ၵိုတ်းၵိုတ်းၵွတ်းၵွတ်း။

“ၵဝ်ၶဝ်ႈၼႂ်းလုမ်းမႃးဝႆးဝႆးၼႄႈ”

လုၵ်ႈသိုၵ်းၶဝ်ၵဵးၸဝ်ႈၵျူႇသဵင်ႇ ၶဝ်ႈႁူင်ႇၼႂ်းႁွင်ႈလုမ်း။ ၸဝ်ႈသိုၵ်း လူင်မွင်ႇလိူၼ်ႇ ၼင်ႈပူႇတၢင်းလင် ၽိူၼ်မႆႉသၵ်းလူင်ၼၼ်ႉ။

“လႆႈၶႅတ်းၼင်ႇပၵ်းပိူင်မၢႆမီး ၵၼ်တေလႆႈၶႅတ်းၵွမ်းႁွလ်းၵျႃး။ ၼင်ႈ ၸွႆႈၼတႉၵမ်ႇလီၼင်ႇၵဝ်ႇ”

မိူဝ်ႈၸဝ်ႈသိုၵ်းလူင် လၢတ်ႈႁၢမ်းယူႇၼၼ်ႉ ၶုၼ်သိုၵ်းလူင်သမ်ႉပူတ်း ၶၢင်မိုဝ်းပၼ်။

“ၼင်ႈၼလႈ ၸဝ်ႈၽႄႉလူင်။ ၵၼ်ၵျႃးၶွႆႈထၢမ်ၸဝ်ႈ မီးတင်းၼမ်”

ၸဝ်ႈၵျူႇသဵင်ႇ လူမ်ၸွႆႈႁူႇၵိတ်းၼိူင်ႈ။ ၶိူဝ်ႉၸွႆႈၶိူဝ်ႉၶေႃးၼႄႈ။ “ၼင်ႈ” ၼႆၼလႈ ၸဝ်ႈၵျူႇသဵင်ႇၵေႃႈ ၼင်ႈတေႃႈၼေႈၵၼ်တင်း ၸဝ်ႈသိုၵ်းလူင်။ ပွတ်ႈ တူလ်းၶေႃႈမိုဝ်းမၼ်း။

“ၸဝ်ႈပီၼ်ၽူႈၼၢမ်းၼင်ႈ တီႈမုၵ်ႉလုမ်းၸဝ်ႈၽႄႉလိုင်ႈတႆး ၵမ်ႇ ၸွႆႈၵျႃႉ”

“ၸွႆႈယဝ်ႉ။ တေႃႇထိုင်ယၢမ်းၼႆႉၵူိဝ်ႈ”

“ယၢမ်ႈၵုပ်ႇႁုမ်ငူပ်ႉငီႉၵၼ်တင်း မိူင်းလူင် လိူဝ်းၵဵၼ်ၵွၵ်ႈယွႆႇၼၼ်ႉ ၸိူဝ်”

“ဢၼ်ႇယၢမ်ႈၵုပ်ႇၵုမ်ငူပ်ႉငီႉမႃးသေပွၵ်ႈ”

“ၵူၺ်းၵျႃး ၸဝ်ႈၶဝ်းၵမ်ႉယဆ် တၢႇမိူင်းတႆး တေဖႄတ်ႇၵွၵ်ႇ မိူင်း ရှမ်ႈတုမ်းၵူႇလုမ်းလုမ်း ဢၼ်ႇၸွႆႈၶႃႉ”

“တူဝ်ၶႃးၸတႉ ဢၼ်ႇယၢမ်ႈၵွတ်းမႃးသေပွၵ်ႈ။ ၵူၺ်းၵျႃး ၸွႆးပိူင်ငဝ်ႈ ပိုင်းမိူင်းၸတႉ ၶပ်ႉပဝ်းဝႆႉဝၢႆႈ မီးသုၼ်ႇလႆႈသုၼ်ႇပၵ်ႉ တၢႇၽႄတ်ႇၵွၵ်ႇလႆႈ ၼႆယူႇလူး”

ၸႄႈၸဝ်ႈသိုၵ်းလူင် လၢင်ၵမ်ႇမႃး။

“ယွင်ႇၶႃႉ။ ပိူင်ငဝ်ႈပိုင်းမိူင်း ဢၼ်ဝၢႆႈၸၼ်ႉ ယင်းဢၼ်ႇမီးၵျႃးၶၼ် တၢၼ်ႇလေႈယွၵ်းၽိုၼ်ၸိူင်ႈ။ ၵွပ်ႈၼႆ ၸွမ်ပွင်သိုၵ်းၶဝ်း သိၵ်ႇယႂ်ႈပိတ်ႈယဝ်ႉ ယဝ်ႉ။ ယၢႇမႃးၶႃလၢတ်ႈလွင်ႈၼႆႉတိၵ်းတိၵ်း”

“ၵူၼ်းမိူင်းတင်းလၢႆၸတႉ တေတိုၵ်းဢဝ်ၵွႆႈလႆႈလႆႈယူႇ။ သူၶဝ်လႆႈၸွႆ ဢၼ်ႇလႆႈၸွႆၸၼ်ႉ ဢၼ်ႇၸွႆႈလွင်ႈယွႆႇ”

“ပေႃးဝၢႆႈ ၽဵဝ်ႈပိတ်ႈၵူၼ်းၵိတ်ႇၸွင်ႈ ၸင်ႇၸဝ်ႈၸတႉ ၵူၼ်းမိူင်း ၵေႃႉလွႆတေလုၵ်ႉၶိုၼ်ႇမႃးလၢႇ”

ၸဝ်ႈသိုၵ်းလူင် ၵူမ်ႈၵိူင်းမႃးၽၢႆႇၸႄႈ။ ဢၼ်ပၢၵ်ႇတၢလၢင်လုင်းၶွင်း ပၵ်းတူၺ်းၸဝ်ႈၵျူႇသၢင်ႇ။

“သူမႃးလွၵ်ႇငိူတ်ႈၶႃးၵေႃႈဢၼ်ႇလႆႈ ၸဝ်ႈသိုၵ်းလူင်။ ၸွႆၶႃးၼႆႉသိုဝ်ႈ ၽၢင်ႈ။ တၢင်းၶပ်ႉၶၼ်ၶႃးၼႆႉ ၸႂ်ႈၽၢင်ႇပၢင်းၵၼ်ၵွၺ်းဢိုဝ်ႈ”

“ဢၼ်ႇၸွႆႈ။ တႆးလုၵ်ႉၽိုၼ်ႉၸၼ်ႉ ၵွပ်ႈသူၵွၺ်း။ မိူင်းရှမ်ႈတုမ်း ၶဝ်းတူၵ်းၵိၼ်းထူပ်းၶၼ်ၵေႈ ၵွပ်ႈသူၵွၺ်း”

ၸဝ်ႈၵျူႇသၢင်ႇၵေႈ ၸွႆလမ်မႃး။

“သူရှူႉလီလီယူႇ။ ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈသူၸလႈ ၵူၼ်းမိူင်းတႆးၸင်ႇ ယိပ်းၵွင်ႈ ၵၢင်ႇလုၵ်ႉၽိုၼ်ႉ။ ၵွပ်ႈသူၶီႇၼၵ်းတၵ်းတၢင်ၶဝ်း။ ၵွပ်ႈသူလိင်ႉလၢၼ်တေႃႇၶဝ်း”

“ယိၼ်းလီၶွပ်ႈၸွႆတေႉယဝ်ႉဝၢႆႈ။ ၸင်ႇၼႆႉၵွၺ်း ၸဝ်ႈပိုတ်ႇၸေလၵ်း

ထၢၼ် လဝ်ႈႁဝ်းပီၼ် ၽူႈႁၵ်းလင်မၢၼ်ႈမိူင်းၵေႃႉၸိူင်ႈ ၵၼ်ဝႆႈၸၼ်ႉ။ ႁူလႆး ၵႃး ႁႃးတေပၼ်လဝ်ႈ တိုဝ်ႉတၢင်းလိုၼ်းသုတ်း။ ႁူလွႆႈၽႂ်ႇႁဝ်း တႃႇၶၢတ်ႇ ၽဵဝ်ႈပဵတ်ႈႁူၼ်းထိုၼ်ႉၶဝ်ၸလႈ။ လဝ်ႈၵေႃႈ တေမီးၼမ်ႉတွၼ်းၽွၼ်းလီ မိူၼ် ႁဝ်းယူႇၶႃႈ”

လဝ်ႈၵျႃႉသိူင်ႉၵေႃႈ တွပ်ႇႁတ်းႁတ်းႁၢၼ်ႁၢၼ်။

“တၢႆၵေႃႈ တိုၼ်းၵမ်ႉၽွမ်ႉ”

လဝ်ႈသိုၵ်းလူင် လုၵ်ႉလုၵ်းၵမ်းလဵဝ်။ ၵဝ်မိုဝ်းမၼ်းတဝ်ႉၸိူဝ်ၽိူၼ် သေလၢတ်ႈ တင်းသဵင်ၵွၼ်ႉၵွၼ်ႉ။

“ၸႂ်ႉ လဝ်ႈတွၼ်ႉၽိုင်ႈ ႁင်းလဝ်ႈၸႄ”

ယဝ်ႉၵေႃႈ ဝႂ်ႉၸႄႈလူး ၶုၼ်သိုၵ်းလူင်သေ

“ၵွၼ်မၼ်းၶႃႉလႄႈ။ သူင်ႉၶႃႉတၢင်ႉတီႈ။ ႁဵတ်းႁႂ်ႈမၼ်း တိူဝ်းၵိၼ်းလွၵ်ႇ ယၢပ်ႇၶၢၼ်လွၵ်ႇၸလႈ”

ၶဝ်ၶတ်းၶၢင်မိုဝ်းၵမ်ႉၵႃး ၶတ်းပႃးၶၢင်တိၼ်။ ၵွၼ်လဝ်ႈၵျႃႉသိူင်ႉ ၶႃႉလူး သုမ်ႉၵွၼ်ႉၵၼ်ၵဝ်လိၵ်းမုင်းလိၵ်းၵင်ႈဝႆႉၸၼ်ႉ။ ပိၼ်ႉလိၼ်ၵေႃႈ မိၼ်ၸီႈမိၼ်ယိဝ်ႈႁူၼ်းဝႆႉ။ ၵမ်ႉမီးလွင်ႈ တႃႇတေလႆႈသုတ်ႉလူမ်းသုတ်ႉသႂ်ႇ သေၵိတ်းယဝ်ႉ။ ၵိုင်ႉၵၢင်ႉၶူဝ်ပေႃးမဝ်းပၼ်ႉတႃလမ်ၶႃႈ။ လဝ်ႈၵျႃႉသိူင်ႉ ငမ်း ငဝ်းတူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႉၸိုၼ်းမႃးဝႃႈ မၼ်းတေလင်ႈယူႇလႆႈၶိူင်ၵႃးၶိုဝ်။ ပေႃးပီၼ် ၸႂ်ၸတႃႉ တေၵွႆႉၶႃႉလွႆးလွႆးယဝ်ႉ။ မိူဝ်းၸႄႈလဝ်ႈၵျႃႉသိူင်ႉ လပ်းသိင်ႉ လမ်တၼ် ၶႃႉပဵတ်ႈယဝ်ႉ။

❖

သိပ်းႁူၵ်း

ဝၢႆးသေၽၢႆးၽၢႆး ပွၵ်ႈမႃးဢမ်ႇႁိုင်သၢင် သူႉလၼ်ႇတီႇ တဵပ်းတတ်းဝႃႈ တေဢွၼ်ပႃးလုၵ်ႈဢွၼ်ႇၶဝ်သေ ၶႃႉႁူဝ်ယူႇတူၼ်ႈတီး။ ဢၢၼ်းႁူဝ်ယူႇလွမ်း ၽၢင်းလၢဝ် ပီႈလူဝ်းလဝ်ႈႁူႇသဵင်ႇၶဝ်။ ပေႃးယူႇတီႈတူၼ်ႈတီး လၢင်းႁူဝ်ထူပ်း လႆႈ လဝ်ႈသိုၵ်းလူင်မွင်ႇသူလုၺ်ႇ ၽူႈႁၢၼ်းတိူင်းသိုၵ်းပွတ်းဝၼ်းဢွၵ်ႇ လမ်လမ်။ ၽွၵ်ႈသေၽၼ်ႉ ပီႈၽၢင်းလူင် လဝ်ႈႁူႇသဵင်ႇၶဝ်ၵေႃႈ ပဵၼ်ၵိၼ်းၽေႇ။ လမ်တေ ပူတ်းသၢႆလွႆယဝ်ႉၸလႈ ၸိုႈၶၢၼ်ၽေႈၶၢၼ်တႃ လၢၼ်မၼ်း တၢင်း သူႉလၼ်ႇတီႇ ဝႃႈၼႆ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ တဵမ်ႈလိၵ်ႈပွင်ႇၶၢဝ်ႇလူး ၽူႈႁၢၼ်းတိူင်းသိုၵ်းပွတ်းဝၼ်း ဢွၵ်ႇ လွင်ႈဝႃႈ ၸွႆးၶၢဝ်းတၢင်းသွင်ဝူၼ်ႈ မၼ်းတေၶႃႉႁူဝ်ယူႇတူၼ်ႈတီး ဢၼ်ဝႃႈ ၽၼ်ႉ။ ဢဝ်လိၵ်ႈၽိုၼ်မိူၼ် သူင်ႇပၼ်ပႃး လဝ်ႈသိုၵ်းလူင်ထုၼ်းဢွင်ႇ တီႈႁူၵ်း ၸမႃး ၸလႈ ၸုၼ်သိုၵ်းလူင် တီႈသီႇပေႃႉၶဝ်ယဝ်ႉ။ ထဵင်ႈသွင်ဝၼ်း တၢမ်တူဝ် ၸုၼ်သိုၵ်းလူင် တေႃႉဢဝ်ၽေႈႁၢင်လွႆတပ်ႉသိုၵ်းမၢၼ်ႉသေ ၽဵဝ်မႃး။ ႁၢမ်ႈတပ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ။ ဢမ်ႇပၼ်ဢွၵ်ႇသီႇပေႃႉ။

ၶၢဝ်းသွၼ်းၽမ်ႉၵေႃႈ ယဝ်ႉႁူႇယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈႁူႉပွၵ်ႈၸတႉ ပေႃးသွၼ်း ၽမ်ႉမႃး ႁူးၵေႃႉႁူးႁူၼ်း မူၼ်းသိူဝ်းၵၼ်သေတေႃႉ ပီႈၼႆႉ တေႃႉၸတႉၶၢမ်ႈ ပူၼ်ႉႁူႇႁွႆး။ လုၵ်ႈဢွၼ်ႇၶဝ်ၸတႉ လႆႈမူၼ်းသိူဝ်းယူႇမိူၼ်ႁူးပီး။ မိူဝ်ႈၶၢဝ်း သွၼ်းၽမ်ႉၽၼ်ႉ မႄႈယႄႈရီႈ ၸလႈ ႁိင်ႇၽရီႈ ၶႄႈပီႈၸွင်ႉ လွမ်ငွႆႈႁူတ်းၽမ်ႉ တေႃႇၸမႈၶဝ် ပဵၼ်လၢႆပွၵ်ႈလၢႆၵမ်း။ လၢႆမၢၼ်ႈလၢႆသူၼ် ဢဝ်ၽမ်ႉမႃးႁၼ်ႇတေႃး ၽၢင်းၽႄႉ။ ႁူၼ်းၸွႆးၸူးၸွႆးဝဵင်းၸတႉ ၽွၵ်ႈသေ ပီႈၵွၵ်ႇၸွင်ႉၶႄႇၶဝ် ဢမ်ႇမႃး

ၵႃႊႁိုဝ်။ ႁူၼ်းမၢၼ်ႈၼွၵ်ႈၼေႃးပၢင်ႇၸဝ်ၶတႉ တေႃႈသိုၵ်းပွႆႉဝၢင်းၶေႃၸဝ် ထိတ်ႈ ထၢမ်တၢၼ်ႇလႆႈၵေႃႈ ၵမ်ႇႁူပ်ၵမ်ႇၶႁႃသေၵိတ်း။ ၵိဝ်ႇလိူဝ်ႈ မၢၼ်ႈမိူင်းလိၵ်ႈ လႅၢႊႁူႇၼၼ်ႉ ၼႂ်းလႆႈၸဝ်ၵမ်ႇလီသေၵိတ်း။ မႃးၼႅႊပႃးလွင်ႈ ၸဝ်ၵမ်ႇၶႃၼ်ႉ လႆႈ။ ၸဝ်ၶတႉ ၵွၼ်ၵၼ်ယုမ်ႇယမ်ဝႃႈ လဝ်ႈၽြႃႉလူင် တေမိုၼ်း ပွၵ်ႈမႃးယူႇၼႆ ၶလႈ သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ မီးၶႅင်းလႆႈမႃးလွမ်းၸဝ်။

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၸုၵ်းလႆႈလႆႈ တႃႇတေဝၢင်းၽၢၼ် တႃႇမိူဝ်းၼေႃႈၼႆႉ ပၼ် ပုၼ်ႈၽွၼ်းမၼ်းယဝ်ႉ ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ။ ၼႂ်းၶႃင်ႈၼႂ်းၶေႃ ပၼ်သင်ဝိႉၼႆၵေႃႈ မၼ်းၵမ်ႇႁူႉလွမ်းယဝ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၼႂ်ႈၶၼ်လဝ်ႈၵျႇသိင်ႇၼေႇၼေႇ။ မၼ်း ၼႂ်ႈၶႃၵပ်းသိုပ်ႇတိတ်းတေႃႇ ႁူၼ်းလိူဝ်းလႆႈၸုလ်ႉၶၼ်မိူၼ်လိူင်ႉမၼ်းသေ ၵုပ်ႇ လၢတ်ႈၵၼ်လွတ်ႈလွတ်ႈလိဝ်းလိဝ်း။ ႁူၼ်းၶိမ်းႁွမ်းမၼ်းတင်းသိင်ႈ ၵွၼ်ၵၼ် မွင်းတိုၼ်းၼေႃႈတိပ်းတတ်း၊ ၼေႃႈပၼ်ၶႅင်းတွၼ်းလႆႈ၊ တၢင်းႁူလွႆႈသူပ်ၵိုၼ်း ၶလႈ ၵိၼ်ၶႅင်း တီႈသူႉလၼ်ႇတီႇ ႁူးၵေႃႉႁူးႁူၼ်း။ တၢမ်တူဝ် သူႉလၼ်ႇတီႇၶတႉ ယင်းၵမ်ႇမီးတီႈလႆႈယွႆႇၵိင်ပိုင်ႈ။ သူႉလၼ်ႇတီႇသမ်ႉ တေၶိတ်းႁိုဝ် တူလိုဝ်းလူ ႁူလွႆႈႁူႇလႆႈၼၢဝ်းယၢဝ်း။

ႁူၼ်းလိူဝ်းႁူႉလွၵ်းၵူၼ်ႈ သူႉလၼ်ႇတီႇသမ်ႉ မေႃလူၵ်းၵၢဝ်တိုဝ်ႉ တၢင်းတႃႇသုၼ်ႇတူဝ်ၸဝ်။ ႁူၼ်းလႅၢႊႁူၼ်းယိင်း လိူဝ်းသူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇယၢမ်ႈ ႁူႉလၵ်းမႃးၼၼ်ႉ မႃးၶလႇမႃးလႆႈ။ ၸဝ်ၵွၼ်ၵၼ်လၢတ်ႈဝႃႈ ၸဝ်လႆႈၶၼ်လဝ်ႈ ၵျႇသိင်ႇ တီႈတႃႈၵုင်ႈ၊ တီႈၼွၵ်ႈၵိၼ်းလိင်ႇ[1]၊ တီႈတပ်ႉမိၼ်ႇၵလႃႇတူင်ႇ၊ တီႈ ဝိင်းလိူဝ်ႇ ၼိူင်ႈၵေႃႉၼိူင်ႈတီႈယဝ်ႉ။ ၸဝ်ၵေႃႈဝႃႈ ၸဝ်လၢင်ႊၶေလၵ်းထၢၼ် လွင်ႈဝႃႈႁူၢမ်းၸဝ်ၼႆႉ ပၼ်ၵၼ်လိူဝ်ႈၵၼ်လႆႈ။ ႁူလ်းၵႃႊ တႃႇတေၶေလၵ်း ထၢၼ်ၼၼ်ႉ လူဝ်ႇသူပ်ၵိုၼ်း။ သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ ပေႃးၶၼ်ငိူၼ်ႈငဝ်းၵိတ်း ၼိူင်ႈၵေႃႈ ၵမ်ႇပၼ်လွတ်ႈသေၵိတ်း။ ဝၵ်ႉၵမ်ႁႂ်ႈလႆႈလႆႈ။ ပၼ်သူပ်ပၼ်ငိုၼ်း တိမ်ထူၼ်ႈသေ ပွႆႇႁူၼ်းႁူႇၶႃ ပိတ်ႇၼေႃႈၽြႃႉသီႇၼေႃႈမိူင်း။ တေႃႉၶတႉလႆႈႁူႉ ၸၢဝ်ႇငၢဝ်းၵိတ်းၵိတ်းသေ ႁူၼ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇၶၼ်မိူဝ်းမႃးမိုၼ်း။ မၢင်ႊလိူဝ်းၵေႃႈ ပွင်ႇၸၢဝ်ႇဝႃႈ လမ်တေလႆႈႁူႉယဝ်ႉၼႆသေ ယွၼ်းၵၢဝ်သုပ် ထိင်ႈ။

1 အင်းစိန်

ၸၢဝ်ႇငၢဝ်း ပေႃးၼွႆႈလီၼ်ၵိၼ်ၼေၢင်းၽႄႈသီႇပေႃႉ လႆႈၵူိဝ်ႈ ႁၼ်ဝၢႆႈ ၼၼ်ႉ ဢၽေႈလွတ်ႇႁူႇသေ မေႃပေႇတၢင်ႇၵႃႇလၢႆး၊ ဢမႈၽီဢမႈမူတ်ႇၸဝ်လိူဝ်း ၼၼ်ႉ ၽိူဝ်မႃးတီႈၼႄ။ သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ ၼွၼ်းသူဝ်သေ တူဝ်ႈတၼ်းတႃႇ ထွမ်ႇၸဝ်တၢၼ်ႈ။

ၵူၺ်းၵႃႈ မိူၼ်တင်းသူႉလၼ်ႇတီႇ ၸၢတ်ႈၸွပ်ႇ ၸေႃႈလၢမ်းၸၢတ်ႈၸဝ်၊ ၵၢမ်းၸဝ်တေလႆႈလၢတ်ႈၼၼ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈ လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ ႁမ်ႇပႆႇတႅ၊ မီးဝႆႉလီလီ ငၢမ်းငၢမ်း။ ႁမ်ႇၶိူင်ႁမ်ႇၼႃၼ်း ပိူၼ်ႈတေပွႆႇပၼ်ယဝ်ႉၼႆၶတႃႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵေႃႈ ထုၵ်ႇလွႆ။ ၸဝ်ၵေႃႈ တေလႆႈသူဝ်ၼမ်ၼမ် ႁမ်ႇလွႆႈၶၼႄႇ။

တၢမ်တူဝ် သူႉလၼ်ႇတီႇ တီႁ်ႈလိၵ်ႈလူး လွမ်သိုၵ်းလူင်ၼေႇဝိၼ်း၊ လဝ်ႈသိုၵ်းလူင်မွင်ႇလိုၼ်ႇ၊ လဝ်ႈသိုၵ်းလူင်မွင်ႇသူၺ်ႇၸဝ် တႃႇဝၢင်းပၼ် မၼ်း ၶွႆႈလႆႈထူပ်းႁၼ် လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ပွႆႉတူၺ်းၽိုၼ်ၸၢဝ်ႇမၢၼ်း လွင်ႈဝၢႆႈ ၸၢဝ်ႇငၢဝ်းႁၼ်တေႉ ႁၼ်မၼ်းလႆႈလွႆယွႆႇ လဝ်ႈသိုၵ်းလူင် ထုၼ်း ႁွင်ႇ သူင်ႇဝႆႉၼၼ်ႉ။ ၵူၺ်းၵႃႈ ႁမ်ႇႁၼ်ပႃးမႃးၶလႈ တၢမ်တူဝ်သူႉလၼ်ႇတီႇ တီႁ်ႈသေပွႆႇၵူၼ်းႁူႇသူင်ႇထိုင် ၽိုၼ်ၸၢဝ်ႇမၢၼ်း လိူဝ်းလိုဝ်ႈသိူင်လိုဝ်းလင်း ၼၼ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ မုင်ႈမွင်းဝၢႆႈ ၽိုၼ်ၸၢဝ်ႇသေႁၼ်ႁၼ်ၶတႃႉ တၵ်းတေ ႁတ်းသွႆႇၸၢဝ်ႇငၢဝ်းႁၼ်တေႉၼႆႉယူႇ ၼႆယဝ်ႉ။

ယူႇထိင်ႈဝူင်ႈၼိူင်ႈ ၵေႃးလိင်ႇယိပ်းတင်းၽိုၼ်ၸၢဝ်ႇမိၼ်ႇမႃႉႁလိၼ်း သေၼဝ်ႈမႃး ၼွႆးႁွင်ႈတူၺ်းလိၵ်ႈ။

“လဝ်ႈၶမႈ … ၸၢဝ်ႇႁၼ်လဝ်ႈၶမႈ တီႁ်ႈႁူႇၼၼ်ႉ ပႃးမႃးၼွႆးၽိုၼ် ၸၢဝ်ႇယဝ်ႉ”

ၵေႃးလိင်ႇ ၶိပ်ႈၼီႉတ်ႈၸီႇလိင်မႃးၶလႈ ပိၼ်သူးသႃးသူးသီႇဝႆႉ။

“မီးလွႆ … ၵဝ်တူၺ်း”

တင်းလၢတ်ႈတင်းလုၵ်ႉ ႁဝ်ၽိုၼ်ၸၢဝ်ႇ သူႉလၼ်ႇတီႇ ပေႃးၼွႆႈလူမ်ႉ ႁူႇ။ တူၺ်းၼေႃႈၶူဝ်ၶွၵ်ႈၽိုၼ်ၸၢဝ်ႇၵေႃႈ ၼေႃႈသူႉလၼ်ႇတီႇယုမ်ႉပၢင်ႇသွႆႇမႃးၵမ်း လီဝ်။ ၸၢဝ်ႇႁၼ်လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ လႆႈထုၵ်ႇတီႉၵမ်တီႈတူၼ်ႈတီးၼၼ်ႉ ၸဝ်သွႆႇဝႆႉ ပၼ်ၼၢင်ႇ သူႉလၼ်ႇတီႇ တီႁ်ႈပၼ်ႁူႇၼၼ်ႉ။ ၸၢဝ်ႇၼႆႉလႆႈၶူႉတီႈ သူႉလၼ်ႇ

တီႈ ၸႂ်ၵေႃႈ တီႉမ်ႈသိုဝ်ႇဝႆႉ။ သူႉလၢၼ်ႇတီႈ လူမ်းသိူဝ်းၼၼ်ႉၶလႈ ၵွၵ်ႇလွၵ်ႈၶွႆႈႁွတ်ႇ ၵေႃးလိင်ႇ ပၢ်တ်ႈၵမ်းလီဝ်။ မိူဝ်ႈၵေႃးလိင်ႇ တေၵွၵ်ႇမိူဝ်းႁူႇၼၼ်ႉ လၢတ်ႈဝႃႈ။

"လဝ်ႈၶမႈ ... ယူႇၵမ်းၸိူင်ႈ ၶၵ်ႇၶူဝ်းၶဝ်သေၵေႃႉၵေႃႉ တေမႃးၶလႇ ယဝ်ႉၼေႃႈ"

ၵေႃးလိင်ႇ လၢတ်ႈၼၼ်ႉ လိုဝ်ႈလွႆႈၼႄႇ။ ယူႇထီင်ႈသိပ်းမီႉၸိတ်ႉ ၵႃး လိပ်ႉလမ်းၸိူင်ႈ ၶပ်းၶဝ်ႈမႃးၸွႆးဝၢင်းၶႃႈ။ ၽီဝ်တွႆႈသၢင်ႇဝၢင်ႇယဝ်ႉ ၶတ်ႉ ပရိၵ်ႉသေၵိုတ်းၵမ်းလီဝ်။ ၵေႃးလိင်ႇ ပေႃးလၢမ်းၶူႉထႃႈဝႆႉယဝ်ႉၶလႈ ၶပ်ႉၵၢဝ် ၶုၼ်သိုၵ်းလူင် တင်း လဝ်ႈၼႄႈတီႈ ၽႅႃႇလွပ်ႇၶၢဝ်ႇၵၢၼ်သိုၵ်းၵေႃႉၸိူင်ႈ ၶဝ်ႈမႃး ၸွႆးၶွင်ႈတူလုၺ်းလိၵ်ႈ။ ၸွႆးမိုဝ်းလဝ်ႈၼႄႈတီႈ ၽႅႃႇလွပ်ႇၶၢဝ်ႇၵၢၼ်သိုၵ်းၼၼ်ႉ ပႃးမႃးၽိုၼ်ၶၢဝ်ႇၽိုၼ်ၸိူင်ႈ။ မိူဝ်ႈမၼ်းၵၢင်ႈလၢတ်ႈတေႃႇ သူႉလၢၼ်ႇတီႈၼၼ်ႉ မၼ်းၵေႃႈလႆႈၶၼ် ၽိုၼ်ၶၢဝ်ႇမၢၼ်ႇမႃႉၵလိၼ်း တမ်းဝႆႉၸိူဝ်ၽိူၼ်သူႉလၢၼ်ႇ တီႈ။

လဝ်ႈၼႄႈတီႈၽႅႃႇလွပ်ႇၶၢဝ်ႇၵၢၼ်သိုၵ်း ၶိုတ်းထၢမ်

"ၶၢဝ်ႇၸႂ်ႉ ပၼ်သူတီႉမ်ႈသူင်ႇၵမ်ႇလွႆႈၶႃႉ"

"လွႆႈၵိူဝ်ႈ။ ပၼ်တူဝ်ၶဝ်းတီႉမ်ႈၵမ်းလီဝ်"

လဝ်ႈၼႄႈတီႈၵေႃႉၼၼ်ႉ ၶုၼ်ႉတၢဝ်ႉတၢဝ်ႉတိဝ်ႉတိဝ်ႉသေ

"သူၵမ်ႇမီးသုၼ်ႇလႆႈ တႃႇၶိုတ်းလိူင်ႉၸႂ်"

"လွႆႈယူႇ။ ႁူလ်းၵႃး ၵၼ်ၶဝ်းၶိုတ်းလႆႈၼၼ်ႉၵေႃႈ မီးၵၼ်ၸႂ်ႉ ႁွလ်း။ သူ ၶလႈ လဝ်ႈၼႄႈတီႈ ၽႅႃႇၸိူဝ်သူၶဝ်သမ်ႉ ၵမ်ႇပိုၼ်းၵွၵ်ႇပၼ်ၶၢဝ်ႇ ၵၼ်တေႉ။ ႁွပ်ႈၸႂ် တူဝ်ၶဝ်းလၢင်ႇလႆႈပိုၼ်းၵွၵ်ႇပၼ် ၶၢဝ်ႇၵၼ်တေႉ"

သူႉလၢၼ်ႇတီႈႁွတ်ႇၵႂႇသေ ႁူမ်ႈတူလ်း လဝ်ႈၼႄႈတီႈ ၵေႃႉပွၵ်းသေ မၼ်းမွၵ်ႈပိၵ်ႇပိၵ်ႉ။ သိုၵ်းၵေႃႉၼၼ်ႉ ပႆၶိုၼ်ႈမႃးယၢင်ႈၸိူင်ႈ။ ၼႄႈၵေႃႈလီင်ၵမ်ႇ ဝႆႉယဝ်ႉ။

"သူတေၶူႉၼမ်ႉမၼ်းႁူႈ။ သူသုၵ်ႉယုင်ႈတေႃႇၶဝ်းၼမ်ၼႄႇ"

“ႁဝ်းလႆႈသုၵ်ႉယုင်ႈတေႃႇၸိူဝ်းသူ ၵီႈသင်လႃႇ”

သူႉၸၼ်ႇတီႈ သိူင်ႇသိမ်းဝႆႉ ၸႂ်ႁူဝ်ၸႂ်ၶႃႈသေ တေႃႇသူႈမၼ်း။ လဝ်ႈၼႄႈတီႈၽၢႆႇလွပ်ႇၼၢဝ်ႇၵၢၼ်သိုၵ်း ၵမ်ႇပဵၼ်လၢတ်ႈၵႂၢမ်းသင်။ ဝႆႉတူၺ်း ၸုၼ်သိုၵ်းလူင်ၵမ်းၼိူင်ႈ။ လိမ်မိူဝ်ႈၼတႇၽိူဝ်မႃး ၸုၼ်သိုၵ်းလူင် ၵမ်ႇပႆႇၸဝ်ႈလၢတ်ႈသေၸႄႈ။ တေႃႈလိဝ်ၵေႃႈ မၼ်းၵမ်ႇၵၢင်ႈလၢတ်ႈသင်။ ၸႂ်းၵိုဝ်မၼ်းၼတႉတေယူႇယၢပ်ႇဝႆႉ။ လဝ်ႈၼႄႈတီႈၽၢႆႇလွပ်ႇၼၢဝ်ႇၵၢၼ်သိုၵ်း လၢင်ႇသိုပ်ႇလၢတ်ႈ။

“လီယဝ်ႉ။ သူၵေႈၶိုတ်းၶွႆႈႁဝ်းသုၵ်ႉယုင်ႈ။ ႁဝ်းၵေႈတေလႆႈပၼ် တူတ်ႈပၼ်တၢမ်ႇၸိုၼ်းႁူႈ”

ႁူလ်းၵႃး သူႉၸၼ်ႇတီႈ ၵမ်ႇၶေၽွင်ႁၢင်းႁူဝ်တေႃႇၸဝ် ၸင်ႇၸဝ် ၸုႆႈႁၼ်ၸၼ်ႉသေ ၸိုၼ်းတွပ်ႇထိင်ၸဝ်ဝႃႈ။

“သူ ၶလႈ ႁူၼ်းႁတ်းငၢၼ် လဝ်ႈၼႄႈတီႈလူင်သူၵိူဝ်းၸၼ်ႉ ၸုႆႈပၼ် တူတ်ႈပၼ်တၢမ်ႇတေႃႇ ၼၢင်းယိင်းၸင်ႇႁဝ်းၸႆၵေႈ ၶိုတ်းၶလႈ။ ႁဝ်းၵမ်ႇႁူဝ် သေၸိုၵ်း”

လၢတ်ႈယဝ်ႉၵေႈ သူႉၸၼ်ႇတီႈ တမ်းလဝ်ႈၼႄႈတီႈသိုၵ်းသွင်ၵေႉ ၸၼ်ႉဝႆႉ ၸႂ်းႁွင်ႈတူလ်းလိၵ်ႈသေ ၸိုၼ်ႈမႄးၸိူဝ်ႁေႃ။

တီႈပၢင်ၼႄႈလဝ်ႈၼႄႈတီႈသိုၵ်းၸဝ်ၸၼ်ႉ ၵဝ်သလေႇဝႆႉသေ ၶိုတ်း သၢင်ႇၵမ်ႇႁူဝ်တေႃႇၸဝ်ဝႆႉသေတႃႉ မိူဝ်ႈလႆႈမီးယူႇၵေႉလိဝ်ၶတႉ တူၵ်းၸႂ်ႁူဝ် ၶႁမႄးၵမ်းလိဝ်။ ပၼ်ၸႂ်းႁွင်ႈၸွၼ်း ပေႃးတၼ်းလႆႈလၢႆလွၼ်းၵေႈ ၵမ်ႇႁူႉတူဝ်။ ၵွၵ်ႇၸႂ်ၸုႆႈလိၼ်ႈႁူႇ ၵေႃးသတြီးယႂ်ႇ ၵမ်ႇၸၼ် ၸေႃႇလူဝ်ႇၸူႇတူဝ်း တီႈ လိူဝ်းၵၼ်ပၼ်တၢင်းႁူမ်ႇလူမ်ႈမႄး မိူဝ်ႈႁူးပွၵ်ႈၸၼ်ႉ။ သူႉၸၼ်ႇတီႈ တေ လၢင်ႈယူႇလႆႈၶိူင်ၵႃးၶိူဝ်။ တၢင်းယၢပ်ႇၸၢၼ်ၸႂ်လိူဝ်းၸႆ။ တိင်ပိၼ်ပူဝ်ႉပိၼ်ပႄႉ သေ လၢင်းယွႆႈပိၼ်ၽွင်ႁူႇ။

သူႉၸၼ်ႇတီႈ ၶႆႈၸႂ်တူလ်းလွင်ႈတၢင်းလိူဝ်းၵၼ် လဝ်ႈႁူႇသိင်ႇ တေ လႆႈႁူပ်ႉထူပ်းယူႇဝႆႉၸၼ်ႉ။ လဝ်ႈႁူႇသိင်ႇ ၵမ်ႇလႆႈႁၼ်ႁူၼ်းလိူဝ်းမၼ်းႁၵ်ႉ ႁွမ်ၵွမ်းပိင်း။ ၵမ်ႇမီးလွင်ႈလွတ်ႈလိဝ်းထၢင်ႇႁၢင်း။ ၵမ်ႇမီးၸူဝ်းၸုင်ႈတၢင်း မႄး၊ ၸူဝ်းၸႂ်ႉၸူဝ်းသွႆ လိူဝ်းၵမ်ႇမီးၵမ်ႇပိၼ်။ သူႉၸၼ်ႇတီႈ တိပ်းတတ်းဝႃႈ

တေဢမ်ႇႁူမ်ႈႁူဝ်ယွမ်းၵၢၼ်ႉတေႃႇ ႁူၼ်းလိူဝ်းၸီႇၼၵ်းတၵ်းတိင်ၸဝ်ၼၼ်ႉ။ ၼွႆး လူဝ်ႊၼၢဝ်းသုၵ်ႉယုင်ႈလူင်ၼႆႉ သူႉလၼ်ႈတီႈ ၵမ်ႈပဵၼ်ထွမ်ႇသဵင်မူၼ်ႊၶိူင်ၼေႃႈ ယဝ်ႉ။ သူႉလၼ်ႈတီႈ ႁူႇလုၵ်းတီႈ လၢၵ်ႈပွႆႈၾိင်း။ လိူၵ်ႈၵဝ်ၾႅၼ်ႈၵၢၼ်လဝ်ႈ ႁျူႈသဵင်ႈတွၼ်ႈပၼ်မၼ်း။ မိူဝ်ႈသဵင်ၾိင်း ၸွၼ်ႈသိုတ်ႈတူဝ်ႈ ၵၼ်ၵဝ်ပီႈယွႆႊ ၼူဝ်ႊ တွႆႈဝႆႉတင်းၶီႉသဵင် “ၵီႇၽြႅႉ” ၸွင် မူဝ်းလၢတ်ႉ[2] ၵွၵ်ႈမႃးၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႈတီႈၼင်ႈသေ လပ်းတႃဝႆႉ။ ၸိုၼ်းၸုၵ်းၸူၼ်ႉဝူၼ်ႉမၢၼ်ႈ ၼၢဝ်းယၢမ်းမိူဝ်ႈလႆႈ ထွမ်ႇသဵင်မူၼ်ႊလွမ်းလဝ်ႈႁျူႈသဵင်ႈယူႈၼၼ်ႉ။

ပီႊၼၼ်ႉ ၽျူၼ်မႃးလဝ်ႉ။ လိူဝ်းမေႃႁွပ်ႈယူႈၼိူဝ်လိၼ်ၸဝ် ၶျၼ်ႈမုၼ်း ပူင်ႈယူလႆးယူလႆးမႃး။ သဝ်ႁျူဝ်ႉမႆႉလိူဝ်းၶျင်းႁွႆႈဝႆႉၼၼ်ႉ ယင်းၸိုၼ်းၵွၵ်ႈၶျၢၵ်ႈ မႃး။ ႁူၼ်းမၢၼ်ႈႁူၼ်းသူၼ်ၸဝ် ၵွၼ်ႁၼ်ၵၢမ်းႁွပ်ႈယုမ်းသိူဝ်းၼေႃဝႆႉ။ ၼွႆးသူၼ် ၼွႆးဝၢင်းၽွႆမၼ်းၼၼ်ႉ။ ပေႃးဝၼ်းၵၼ်လႅတ်ႈမၢၼ်းၵွၵ်ႈမႃးၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႈ တီႈ ၵွၼ်လုၵ်းယိင်းမၼ်းႁူႇၶလႈသူၼ်မၢၵ်ႈလွၵ်း ၵၼ်မီးတီႈၽွင်ႈၼမ်ႉတူႈ ပုၼ်ႉၼၼ်ႉ။ မၢၵ်ႈလွၵ်းၵေႃႈ ပူင်းပုၵ်ႉယုၵ်ႉပွၵ်ႉယွၵ်ႉဝႆႉ။ ၽျူၼ်တူၵ်းမႃးႁမ်း လွႆၵေႃႈ မၢၵ်ႈလိူဝ်းၼၼ်ႉ ယွႆႈမႃးႁမ်းၼၼ်ႉ။ ၵိင်ႈၼႃႊတူၼ်ႈမၢၵ်ႈလွၵ်းၸဝ်ၵေႃႈ ၸတ်းလွႆ ၶျၢပ်ႈၶျၢမ်ၼမ်ႉၼၵ်းမၢၵ်ႈလွၵ်းၸဝ်။ မၢင်ႊၵိင်ႈမၢင်ႊၼႃႊၵေႃႈ ၵမ်ႈပေႉ လႆႈၼမ်ႉၼၵ်းမၢၵ်ႈလွၵ်းၸဝ်ယဝ်ႉၶလႈ လူဝ်ႊၶျိင်းငၢၼ်းၸဝ် ပႆႇတၼ်းၵဝ်မႆႉ မႃးႁမ်ႉပၼ်ၼၼ်ႉ ၶျၵ်းၼၢတ်ႈယၢတ်ႈတူၵ်းထိုင်လိၼ်။ မိူဝ်ႈလွႆႁူႇၶလႈ သူၼ် မၢၵ်ႈလွၵ်း ဝူၼ်ႉမၢၼ်ႈ ပေႃးလဝ်ႈႁျူႈသဵင်ႈ မႃးၶျၼ်သူၼ်မၢၵ်ႈလွၵ်းပူင်းလီၼေႃႈ ၼၼ်ႉ မၼ်းတေလူမ်းႁႊၶိူဝ်။ သူႉလၼ်ႈတီႈ ၸိုၼ်းပေႈလွႆလဝ်ႈႁဝ်ႈဝႃႈ လိူၼ် တီႈသဵမ်ႇပွႆႈ ၼၢဝ်းပိတ်းမၢၵ်ႈလွၵ်းၶတႉ လဝ်ႈႁျူႈသဵင်ႈတေမႃးၸိုၼ်းယူႈယူဝ်း။

သူႉလၼ်ႈတီႈ ၵဝ်လိၵ်ႈ၊ ၵဝ်ၸူဝ်းသူင်ႈပၼ် လဝ်ႈႁျူႈသဵင်ႈ လႆၢပွၵ်ႈ လႆၢႁမ်း လႆၢႁျူးလႆၢတၢင်းသေတႃႉ ၵမ်ႈပႆႇလႆႈၶျပ်ႉလိၵ်ႈပွင်ႈၼၢဝ်ႈၸိုၼ်း လွင်ႈဝႃႈ လဝ်ႈႁျူႈသဵင်ႈ လႆႈၶျပ်ႉယူႈၼၼ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈလိၵ်ႈ ၶလႈ ၸူဝ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ ၵမ်ႈ ၾႅဝ်ႉမႃးၸိုၼ်းတီႈသူႉလၼ်ႈတီႈၼႆၵေႃႈ မႆၢထိုင်ဝႃႈ ၾႅဝ်ႉႁူႇတီႈလဝ်ႈႁျူႈသဵင်ႈ ၼႆႉ ယူႈယဝ်ႉ။ မီးဝၼ်းၼိုင်ႈ သူႉလၼ်ႈတီႈလႆႈၶျပ်ႉလိၵ်ႈ လဝ်ႈသိူၵ်းလူင်မွင်ႈသူလႆ ၽူႈႁူၢၼ်းတိူင်းသိူၵ်းပွတ်းဝၼ်းၵွၵ်ႈၶလႈ မိူၼ်တင်းၽျႃႉၽေႃႈႁျူဝ်ယဝ်ႉ။ ၼွႆး

[2] Piano Concerto & F Major of Mozart

လိၵ်ႈၼၼ်ႉ တွပ်ႇဝႆႉၶိုၼ်းဝႃႈ တပ်ႉသိုၵ်းမိူင်းမၢၼ်ႊ ဢမ်ႇလႆႈတီႉၵမ်ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇဝႆႉသေပွၵ်ႈ။ လူင်ပွင်ၵိုင်ႈ လွမ်သိုၵ်းလူင်ၼေႇဝိၼ်းၵေႃႈ ဢမ်ႇလႆႈႁူႉဝႃႈ ၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇ ၾႅဝ်ဝႆႉၵႂႃႇၵႃႈလႅၼ်ယဝ်ႉ။ ယူႇထႅင်ႈလၢႆဝၼ်း ၶုၼ်သိုၵ်းလူင်ၵေႃႉ ၼိူင်ႈဢဝ်ပူၵ်ႉဢဝ်ႁေႃႇ လိူဝ်းသူႉၸၼ်ႇတီႇ သူင်ႇလူးၸဝ်ႈၵျႃႇသႅင်ႇၼၼ်ႉ ၶိုၼ်းမႃးပၼ်။ သူႉၸၼ်ႇတီႇႁူႉယဝ်ႉ။ ၶၢဝ်းယၢမ်းလီလႂ်လႅၵ်ႉၶေႃးၶူမ်ၼၼ်ႉ တေယိုၼ်းယၢဝ်းထႅင်ႈယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈတွၵ်ႇတႂ်ႇၶိၼ်ႇဢွင်ႇ ၶဝ်ၽူဝ်မေး မႃးလႂ်းသူႉၸၼ်ႇတီႇ မိူၼ်ၵူႊပွၵ်ႈၼၼ်ႉ လႆႈႁၼ်သူႉၸၼ်ႇတီႇ ၵွတ်ႇပူၵ်ႉၵွတ်ႇႁေႃႇသေႁႆႈဝႆႉ။ မၢၵ်ႇတႃၵေႃႈလႅင်လႅင်သေ ပေႃးၶႂ်ႈႁႆႈဝႆႉယဝ်ႉ။ မူလ်းၵေႃႈ လုၵ်ႉတီႈၼင်ႈႁိမ်းသူႉၸၼ်ႇတီႇသေ ၵႂႃႇသွပ်ႉသႅပ်ႉတီႈတွၵ်ႇတႂ်ႇၶိၼ်ႇဢွင်ႇ။

“ၶႃႈၶဝ်ၵေႃႈ ၶတ်းၸႂ်သူပ်ႉဝွၼ်း မွၵ်ႇလၢတ်ႈႁႂ်ႈယူႇၵေႃႈ။ ႁဵတ်းႁိုဝ်ၵေႃႈ ဢမ်ႇလႆႈၶႃႈ။ ၸွႆႈထႅမ်ဢိတ်းၼိုင်ႈၶႃႈၸလႈ မေႃယႃလူင်”

တွၵ်ႇတႂ်ႇၶိၼ်ႇဢွင်ႇ ငွၵ်ႈႁူဝ်ၼေမူလ်းသေ ပႆႇၵႂႃႇလူး သူႉၸၼ်ႇတီႇ။ ဢဝ်ပိတ်ႈႁေႃႇဢၼ်မီးၼႂ်းမိုဝ်းသူႉၸၼ်ႇတီႇ။ ၵူမ်ႈၵိူင်းသေ လၢတ်ႈတင်းသႅင်လႂ်းလႂ်း။

“မႁႃႇတေႇဝီႇၶႃႈ။ ႁဝ်းၶႃႈ ၵိၼ်ၼမ်ႉၼႅင်ႈၼိူဝ်လၢၼ်းႁႄ ဢုပ်ႇၵၼ်ၵမ်းၼိုင်ႈၼေႈ”

သူႉၸၼ်ႇတီႇ ဢမ်ႇတွပ်ႇသင်။ ၵူလ်းၵႃႊ လုၵ်ႉလုၵ်းပႆလွမ်း တွၵ်ႇတႂ်ႇၶိၼ်ႇဢွင်ႇၶဝ်ၵႂႃႇ မိူၼ်ၵူၼ်းၼွၼ်းၽၼ်ယူႇၵေႃႉၼိုင်ႈ။ မၼ်းဢမ်ႇပဵၼ်လၢတ်ႈၵႂၢမ်းႁပ်ႉတွၼ်ႈ ၶႅၵ်ႇမႃးၸလႇႁိူၼ်းသေၶေႃႈ။ မိူဝ်ႈၼင်ႈယဝ်ႉ ၼိူဝ်လၢၼ်းၼၼ်ႉၸတႉ သူႉၸၼ်ႇတီႇ ၸတႇလၢတ်ႈၵႂၢမ်းမႃး။

“ႁဝ်းတေလႆႈႁဵတ်းႁိုဝ်။ ၶဝ်တွပ်ႇထႅင်ဝႃႈ ၶဝ်ဢမ်ႇလႆႈတီႉၵမ် ၸဝ်ႈပီႈၽြႃႉဝႆႉၼႆဝႃႈ။ ပေႃးဝူၼ်ႉမႅၼ်ႈ တီႈတိုၵ်ႈတီႈသုတ်းမၼ်း ႁဝ်းႁူပ်ႉၵိုၵ်ႈ”

ၼမ်ႉတႃသူႉၸၼ်ႇတီႇ လႆမႃးပဵၼ်မိတ်ႉယႂ်ႇမိတ်ႉလူင်။ ႁၢင်ႊပေႃးၶႂ်ႈလိမ်းတူဝ်ၵႂႃႇ။

“ႁွပ်ႈသင်ၶဝ်ၸႅတ်းလိူင်ႉၼႆၼႆ ၸဝ်းၵမ်ႈႁူႉ။ ၶဝ်ၸႅတ်းလိူင်ႉၼႆၼႆႉ မီး တီႈပွင်ႇသင်ၼႆၵေႃႈ ၸဝ်းၵမ်ႈႁူႉႁွၼ်ႇ။ ႁူလ်းၵႃး မၸႃႇတေႇဝီႇ ထုၵ်ႇလီၶတ်း လွႆႇ လွၵ်းလၢႆးတၢင်ႇၵၼ်ၵေႃႈ။ ႁုမ်ႇပွႆႉထၢမ်လွမ်သိုၵ်းလူင်ၼေႇဝိၼ်းၶဝ် ၸြႃႇ တပေးၶဝ်ၸတႉ တေၵမ်ႇလၢၵ်ႇလၢႆးသင်ၶႃႈ”

တင်း၇ႆႈသိူတ်ႉသိူတ်ႉယူႇၼၼ်ႉသေ သူႉလၼ်ႇတီႇထၢမ်ဝႃႈ

“သူလၢင်းပၼ်တၢင်းဝူၼ်ႉၶႆႈသင်”

သိင်၇ႆႈသူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ တိတ်ႇမႃးလွႆးလွႆး။

“မၸႃႇတေႇဝီႇ တေလႆႈၶႆႈလွႆလွၵ်းလၢႆးတၢင်ႇၵၼ်ၵေႃႈ။ မၸႃႇတေႇဝီႇ ၶႆႈလွႆဝႆႉၵီႈသင်ၶႃႈလႃႇ”

“ၸဝ်းၸတႉၵၢၼ်းၵွၼ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ်သေ ၶၢႆႉငၢႆႇယူႇတႃႈႁုင်ႈ။ ပေႃး ယူႇၵႃႈၼၼ်ႉ တၢမ်တူဝ်ၸဝ်း လၢင်းၶဝ်ႈၵွၵ်ႇၸႃႁူး ႁူၼ်းလူင် လူင်ပွင်လိူင်ႈ ငၢႆႈၼႆၵူဝ်ႈ”

တွၵ်ႇတူဝ်ႇၶိၼ်ႇၵွင်ႇ လင်ႇၵမ်ႉယၼ်။

“လီတေႉၵေႃႈ။ ၶႃႈၸတႉယုမ်ႇၵေႃႈ။ ၼႆႉလင်ႇပိၼ်တၢင်းယၢင်ႈမွႆႇ ၵၼ်တူၵ်းထုၵ်ႇ တင်းပိူင်ပိၼ်ပိူင်မီးတေႉၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ မၸႃႇတေႇဝီႇ ၸလႈ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ် ထုၵ်ႇငၢႆႇယူႇတႃႈႁုင်ႈၵေႃႈ။ တီႈၼၼ်ႉ ႁူၼ်းတေလွႆႈထိမ်ၵေႃႈ မီးၼမ်”

“ၶဝ်တေပၼ်ၸဝ်း ငၢႆႇယူႇၸႃႉ”

သိင်သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶိုၼ်းသၼ်ႇမႃးမိူၼ်ၵဝ်ႇ။ ဝူၼ်ႉၶႆႈတႃႇလွၵ်းလၢႆး ႁူးပိူင်။ မီးလွႆၶႆႈလုၵ်ႉၽိုၼ်ႉပိတ်ႈႁူးလွင်ႈလွင်ႈ။

“ၶႃႈၸတႉ ၵမ်ႇထၢင်ႇၶဝ်တေၸၢမ်ႈသီး”

သူႉလၼ်ႇတီႇ ဝူၼ်ႉလီလီသေဝႃႈ

“မိူဝ်ႈၸဝ်း တေငၢႆႇတူၼ်ႈတီးၼၼ်ႉ ၶဝ်ယင်းၵမ်ႇပၼ်ငၢႆႇလူင်”

“ၼၼ်ႉၸတႉ လမ်တင်းၵွင်ႈတီႈႁုမ်းၶင်လဝ်ႈတေႃႇလူင်ဝႆႉၸလႈ ၶဝ်

ၵမ်ႇၶႂ်ႈပၼ်ႁူဝ်ႇႁႂ်းၵေႃႈ။ ပေႃးပိၼ်တႃႈၵုင်ႈၼၼ်ႉၼတ ၶႃႈထၢင်ႇ, ၶဝ်တေပၼ်ႁူဝ်ႇယူႇၼသႂ်ႈ”

တွၵ်ႇတၢႆႇၸိၼ်ႇၵွင်ႇ, လၢတ်ႈယုမ်ႇယုမ်ႇယမ်ယမ်ဝႆႉၼလႈ ၶိူင်းလွၵ်ႇသူႉလၼ်ႇတီႇၸိုၼ်ႈမႃး။

“ပေႃးၶဝ်ၵမ်ႇပၼ်ႁူဝ်ႇ တေၶိူတ်းၶိူဝ်”

“ပေႃးၶဝ်ဝႃႈဢၼ်ၼတ တေလႆႈၶေလွင်ႈၶေတၢင်း ၵိဝ်ႇလိူလႂ်ႈ တၢင်းပိၼ် ၵၼ်လၢင်ႉႁူဝ်ႇယၢလႆႈ တီႈတႃႈၵုင်ႈဢၼ်ႉႁႂ်း။ တမ်းလွၵ်ႇၼလႈ။ ၽႂ်ႇၸၢႆႉၼတ ၶႃႈလွႆႈထိမ်လႆႈလီလီယူႇ”

လွၵ်ႇၵၼ်သူႉလၼ်ႇတီႇ တူၵ်းယေႃႈတိမ်ႇဝႆႉဢၼ်ႉ ၸိုၼ်းၸိုၼ်ႈမႃး ၷမ်းၸိူင်ႈ။ ၽွၵ်းတူတၢင်းမုင်ႈမွင်း ၵၼ်ၵိုတ်းဝႆႉဢၼ်ႉၵေႃႈ ၸိုၼ်းၵႃႈမႃးသေ တေႃႉၼတႉလႆႈၵၼ် သၢႆလိူင်းမႃးၵိတ်းၵိတ်း။

***

လဝ်ႈႁျူႇသိူင်, ၵမ်ႇလႆႈၵၼ် ၵွမ်မူင်းမၼ်း။ ၶမ်ႈၸိုၼ်းၸၢႆႉ ၶိူတ်းၶိူဝ် ၵေႃႈ ၵမ်ႇသုတ်းလႆႈ။ ၸႂ်းပၢၵ်ႇၸႂ်းၶေႃးၵေႃႈ ၶိူင်ႈၶွႆႇမႃး။ ၶုၵ်းလွၵ်ႇလႆႈ မေႃႈလိၼ် ၵၼ်မီးၸႂ်းၶွၵ်ႈမႆႉၵွၼ်ႇ, ၵၼ်ပႃးဢမ်ႉလိပ်း လိူဝ်းပႆႇလႆႈတူမ်ႈ၊ ဢမ်ႉၶုၼ်ႇ လိူဝ်းပႆႇလႆႈလီႇလႆႈထွင်ဢၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၶွၵ်ႈလိူင်ႉတူဝ်သတ်း ၶွင်လဝ်ႈႁျူႇသိူင်ႇ တီႈသီႇပေႃႉဢၼ်ႉ ယင်းတေၸိမ်ႉတူဝ်းလူဝ်သေ ၶွၵ်ႈၸၢႆႉလၢႆပုၼ်ႈ။ ႁူလ်းၵႃး ပိၼ်ၶိူဝ်ၵေႃႈ ၵမ်ႇလၢင်းႁူႈၸိုၼ်းသင်ယဝ်ႉ။ ၵဝ်လွၵ်ႇမၢႆထိုင်ထမ်းသေ လိုၼ်ႇလင်ႈတေႃႇသူႈပိတ်ႈ လွၵ်ႇၵမ်ႇယိုၼ်ႉသီးလႆႈဢၼ်ႉ။ ၵဝ်လွၵ်ႇပၵ်းဝႆႉ တီႈႁူင်ပၢၵ်ႇ, ႁူင်ၶေႃး ၵၼ်ၶိူင်ႈၶွႆႇဝႆႉဢၼ်ႉ။ မၼ်းယၢမ်ႈၽိုၵ်းမႃး တႃႇၵဝ်ၶိူင်းလွၵ်ႇႁွၼ်း ထိုင်းလႆႈ တီႈၵၼ်လိပ်းသိပ်ႇတီႈလွၵ်ႇ ၼလႈ တူဝ်ၸိုင်းဢၼ်ႉယဝ်ႉ။ ပွၵ်ႈၸၢႆႉၼတ တေလႆႈၶိူတ်းတူဝ်ထူပ်းတၵ်ႉၵၼ်ယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈႁူဝ်ၸႂ်ၽႃႈႁွင်ႈ ၸုၼ်သိုၵ်းလူင်ၽႂ်ႇလွပ်ႇၶၢဝ်ႇၵၢၼ်သိုၵ်း မိူဝ်ႈၶမ်ႈ ဝႃးဢၼ်ႉ ပႃးတင်းၶေႃးထၢမ်ၵၼ်ၸိူင်ႈသေၽိုဝ်မႃး။

“လဝ်ႈသိုၵ်းလူင် ၶႂ်ႈႁူႉ လွင်ႇလွၵ်ႇလဝ်ႈၵဝ်းလိူၵ်ႈလၢႆးၶိူဝ် ၵမ်ႇလိူၵ်ႈ

လၢႆး ၵၢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ”

လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ တေႃႉၸတႉၸွၼ်းႁူဝ်ၼေ။ မၼ်းၵမ်ႇမီးလွင်ႈသင် တႃႇ တေတွပ်ႇပၼ်ၶဝ်။

“ပေႃးၼၼ် လဝ်ႈႁဝ်းၶႂ်ႈသင်ႇသင် တီႈလဝ်ႈသိုၵ်းလူင်”

လဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ ၸွၼ်းႁူဝ်ၼေထိူင်ႈၵမ်းၼိုင်ႈ။

ယူႇၵမ်းၼိုင်ႈ ၸုၼ်သိုၵ်းလူင်ၵေႃႉၼၼ်ႉ ၽိူဝ်မႃးထိူင်ႈ။ ပွၵ်ႈၼႆႉၸတႉ ပႃးမႃးၵႃးလိပ်ႉလမ်းၼိုင်ႈ။ တၢင်ႇဝႆႉလုၵ်ႈသိုၵ်းၶႃႈၵေႃႉ ႁွင်ႉလေးမိုဝ်း။

“တီႈၼႂ်းပႃးၼေႃးၵိူဝ်ႉသင်ႇ တႃႇၵဝ်လဝ်ႈႁဝ်း ၼႆႉႁႃႇတၢင်ႇတီႈ”

ၸုၼ်သိုၵ်းလူင် ၽၢင်ႉတူဝ်မၼ်းသေ လၼ်ႁွင်ႉလဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇလုၵ်ႉ။

“တေလႆႈသီႇၵႃးလိပ်ႉၼႆႉႁႃႇ”

မူဝ်ႈလဝ်ႈၵျူႇသိူင်ႇ လႆႈၵွၵ်ႇသုမ်ႉၸွၵ်ႈမႃးၼၼ်ႉ ၶိုၼ်ႁူဝ်တူလုၵ်း ၽႃႈ ႁွင်ႈတၢင်းၽေႃႇဝၼ်းၵွၵ်ႇပုၼ်ႉ။ ပိၼ်ၽႃႈႁွင်ႈႁူဝ်မိူင်းသုင်မိူင်းတဵၵ်း ၵၢၼ်လဝ်ႈၵျူႇ သိူင်ႇ တေလႆႈၶၼ်ၵမ်းလိုၼ်းသုတ်းယဝ်ႉႁိုဝ်။ ယဝ်ႉၵေႃႈ ဝႃႇၼေႃႈပႆမႃးလူး ၵႃး လိပ်ႉ ၵၢၼ်ပႂ်ႉမၼ်းဝႆႉ။

❖

သိပ်းဢဵတ်း

လႆႈယူႇၵူဝ်ၵူဝ်ငဵဝ်ငဵဝ် တီႈၵျေႃမ်ႈ၊ ၶိုင်သိပ်းဢဵတ်းလိူၼ်သေ လိူၼ်း သုတ်းလႆႈ ၶေႃးလူတ်းဝၢင်း တၢႆႇႁူၺ်ႇတၢႆႇၵုင်ႈတင်းလုၵ်ႈၵႂၢၼ်ႇၶဝ်။ မိူဝ်ႈဢၢင်ၼွင်ႉ ၸိုင်ႈၼွင်ႇၼွင်ႇ၊ ၼွင်ႉလိူၼ်လၼ်ႇဝၢႆႇၵိုႇၼွင်ႉၼိူင်ႈ။ လႆႈမိုၼ်ႈၼင်ႈၼိူဝ်လိူင်ၾႆး တီႈ တၢႆႈသီႇပေႃႉ။ ႁူၼ်းလိူဝ်းႁၵ်ႉၶွမ်ၼပ်ႉယမ် သူႉလၼ်ႇတီႇၶဝ် ၼပ်ႉၶူဝ်ပၢၵ်ႇ မႃးတူင်ႉတၵ်ႉသူင်ႇသင်ႇၵၼ် တီႈတၢႆႈလိူင်ၾႆးသီႇပေႃႉ။ ၵႂၼ်ၵၼ်တိူင်ႇၵၢဝ်ႇ ယွၼ်းသူးပၼ် ၶိုႈၽီလီၽီငၢမ်းၶဝ် တူလုၺ်းလူၵူလွႆႈ သူႉလၼ်ႇတီႇၶဝ်ၸမႈလုၵ်ႈ။ မိူဝ်ႈလႆႈယဵပ်ႇယၼ်ယၢင်ႈမိုၼ်ႈၼိူဝ်လိူင်ၾႆး ၵၼ်တေတေႃႉၵၢဝ် သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶဝ်ႁူၺ်ႇတီႈၵႆႈၼၼ်ႉ ၼင်ႈလွႆႉသူႉလၼ်ႇတီႇ ၶုၺ်ႉႁၼ်ၼင်ႇ လူဝ်းပၢၼ်မၼ်းပွတ်း ၵွၼ်ႇတွၼ်းၼိူင်ႈ တေသုတ်းႁူၺ်ႇယဝ်ႉၼႆႉ။ တၵ်းၶျူႉဢမ်းလီဝ် ၵွၵ်ႇသီႇပေႃႉႁူၺ်ႇ ဢၢင်ၼွင်ႉၼႆႉယဝ်ႉ တေၵမ်ႇလႆႈမႃးမိုၼ်းသေပွၵ်ႈထိုင်ႈယဝ်ႉ။ ငဝ်းၼႄမ်းႁၢႆႉၵၼ် မၼ်းလႆႈႁၼ်မႃး ၼိူဝ်လွႆတိင်ႇတွင်ႇ မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးပဵတ်ႇပီးၼၼ်ႉ ပၼ်မႃးတေႉ ယဝ်ႉလူး။ ၼွင်ႉထုင်ႉဝၢဝ်ႇလွႆၼႆႉ ၵမ်ႇမီးတၢင်းငိမ်းယၼ်သင်ယဝ်ႉ။

ဝၼ်းလိူဝ်းသူႉလၼ်ႇတီႇ လႆႈမူၼ်းသိူဝ်းမႃးၼၼ်ႉ ၵိတ်းဝႆႉၼွင်ႉပိူၼ်း ယဝ်ႉ။ သဵင်ၵူတ်ႇၵူဝ်လိူင်ၾႆးၼွင်ႉၼၼ်ႉ တတ်းၽႄႇမၢၵ်ႇၶူဝ်လွႆသူႉလၼ်ႇတီႇ သေ ၼွတ်ႈလွတ်ႇၵဵတ်ႇလူင်ႁူၺ်ႇႁူၺ်တီႈ ၶိုႈႁူၺ်ၵေႃႉႁူၺ်ႁူၼ်းငၼ်း။

ၼွင်ႉလိူင်ၾႆးၼႆႉ ၼွၼ်းဝႆဝႆႉၼင်ႇႁူဝ်ၵူႇၸလႈ မိူၼ်တင်းၵိုၼ်းၶိုႈ ႁူၼ်းၼင်ႈၶီႇၶဝ် ၼႂၼ်းလပ်း။ မိုၼ်းမုၵ်းလွႆလႆႈ မိူဝ်ႈၵေႃႉလႆၵ်ႉ လႆႈၶီႇလိူင်ၾႆး

ၶိုၼ်ႈၵျၼ်းၵူႊဝၼ်း တီႈမိူင်းၵေႃးသတြီးယႃႇ။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉၶတႃႉ ၶွင်ႈလွင်ႈသူႉလၼ်ႉတီႈ ႁွၺ်းမေႃပူၼ်ႉတႃႇလႆႈမၢဝ်ဝၢၵ်ႈၼမ်ၼမ်၊ တႃႇၸီႉလိၵ်ႈထိုပ်ႇ မိူဝ်ႈဝၼ်းၵိုတ်းၵျၼ်း။ ၶွင်းၶၵႈ တၢင်းပူၼ်ႉ ၶလႈ ၵူဝ်ႊပၢၼ်တေႃႈလိဝ် ၵျၢင်ႇၵၢၶၢဝ်းယၢမ်းသၢဝ်းပီႊပႆ၊ ၶၢဝ်းတၢင်းလႆၵျင်လၵ်း။ သူႉလၼ်ႉတီႈ လပ်းတႃမၼ်းဝႆႉ။ လွင်ႈဝႃႈမုင်ႉၶျေႃႈၶျီၼ်းၶဝ် ပွႆႇၽျႃႈသီႇပေႃႉမႃးယဝ်ႉ ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ လဝ်ႈၵျႃ သိူင်ႇ တေႁႃႉယူႇယူဝ်း။ သူႉလၼ်ႉတီႈၶတ်းလွင်ႈမွတ်ႇပဵတ်ႈ လွင်ငမ်းငဝ်း ၶိူဝ် လွင်ႈလဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ တၢႆၵမ်ႇတၢႆၼၼ်ႉ။ လွင်ၸႆႉၵျတ်းၶျႂႈသူႉလၼ်ႉတီႈ ၶွၼ်း ၵမ်ႇလပ်းလၢႆၶမ်ႈလၢႆၶိုၼ်းယဝ်ႉလူး။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၶၢဝ်းယၢမ်းၵေႈ ယင်ႉၵိုတ်း ဝႆႉသေ ၵေႃႉငဝ်းၶဝ်ၵေႈ ၵႈၸိၼ်ဝႆႉၶိူဝ်ၸေႃသၢင်ႉ။ ဝၼ်းၶိူင်ႈ လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ တေၸိဝ်မႃးၶိုၼ်း ၶွင်းလူဝ်ႊပၢၼ်ၶဝ်ယူႇ။

ၶၢဝ်းတၢင်းႁူႇဝဵင်းလိူဝ်ႇၼၼ်ႉ မီးလၵ်းပၢၵ်ႇပႆႁွၺ်းသေတႃႉ လႆႈ ၵိုတ်းလွမ်း တႃႈလိၵ်ၽွႆးၵူႊၵၼ်ၶလႈသင်၊ လႆႈၶိုၼ်ႈလွႆလူင်းလွႆၶလႈသင်၊ ႁွပ်ႈလႆႈတႆႇၶူဝ်ႈႁူၺ်ႈၵိုတ်ႈၶလႈသင် လႆႈၸီႇပိၼ်တင်းဝၼ်း။ သူႉလၼ်ႉတီႈ ယူႇ တီႈၵႆသေ ယၢမ်းၵျၼ်ၶူဝ်ႈႁူၺ်ႈၵိုတ်ႈ ၵၼ်သီငိုၼ်းၶျိူဝ်ႈမႃပ်ႈဝႆႉ။ ပိၼ်ၸီမိုဝ်း ၵိၼ်ႇလိၼ်ႇၼီႇယႂ်ႇၶဝ် ၵၼ်ထုၵ်ႇလီယွင်ႈယေႃးတေႉယူႇၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈ လိဝ်တၢမ်တူဝ်သူႉလၼ်ႉတီႈ တေလႆႈတႆႇၶိူဝ်ၶူဝ်ႈလူင်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ ယၢမ်ႈၶႂ်းၶေပွၵ်ႈၶိူင်ႈ။ ၶူဝ်ႈႁူၺ်ႈၵိုတ်ႈၼႆႉ လမ်ႇလွင်ႈ တႃႇၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီးမိူင်းတႆးပွတ်းၶွင်ႈ။ မိူဝ်ႈ 1947 ၼၼ်ႉ ၵူၼ်းထိူၼ်ႇၸွမ်ႇမိဝ်ႇ ၶီသ်ႉၶဝ် ၵၢၼ်းယႃႉၶူဝ်ႈၼႆႉပဵတ်ႈ။ လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ ၶလႈ ၵူၼ်းမၼ်း လႆႈၵိတ်ႇ ၶေၶျေႉၵင်ႈၶူဝ်ႈလူင်ၼႆႉ တေႉတေႉဝႃႈဝႃႈ။ ၶူဝ်ႈလူင်ၼႆႉ ၶဝ်ၶမ်ႇပၼီႇ တၢင်း ၵၶမႇရီးႁႂ်း မႃးၵေႃႇသၢင်ႈပၼ် လူင်ပွင်လိုင်ႈၵၢင်းၵိတ်ႉၶဝ် မိူဝ်ႈ 1899။ လဝ်ႈ ၵျႃႇသိူင်ႇ ယၢမ်ႈၶပ်းၶိုင် တႃႇၵွၼ်သူႉလၼ်ႉတီႈ ၸီႇလိၵ်ႈၽွႆးၶိုၵ်ႉတွၼ်းသေ တႆႇ ၶူဝ်ႈလူင်ၼႆႉသေတႃႉ ၵမ်ႇပိၼ်ႁူႇ။ ပေႃးပူၼ်ႉတႃႈလိၵ်ၽွႆးၶႂင်ပၢင်ႇၵေႈ သူႉ လၼ်ႉတီႈ မုင်ႈတူလႆးႁူၺ်ႈၵိုတ်ႈလူင်။ ၶူဝ်ႈလွၼ်ႉလိၵ်းလူင်ၼၼ်ႉ ၵႃႇလူးပၼ် ပၢၼ်းတၢပ်ႈသွင်ၸႃႇ။

မိူဝ်ႈလိၵ်ၽွႆးလူင်းမႃး ၶၢင်းႁူၺ်ႈၼၼ်ႉ ၵမ်ႇလႆႈၶျၼ်ၶူဝ်ႈႁူၺ်ႈၵိုတ်ႈ ယဝ်ႉ။ လႆႈလတ်းၶဝ်ႈၶၢင်းလူးပွတ်းပွတ်းၵွၼ်ႇလၢႆတီႈ။ မိူဝ်ႈၶဝ်ႈၶၢင်းလူးၶတႃႉ

လပ်းသိင်ႇၵႂႃႇပိၼ်ၵမ်းပိၼ်ၵမ်း။ ၸၢင်းၸွင်ႉလႅင်ၾႆးလပ်းသိင်ႇၵႂႃႇၸိူင်ႈၵမ်းၵေႃႈ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ် ႁုၼ်ႉပၢဝ်ႇၸိူင်ႈၵမ်း။ ပိၼ်ၶၢဝ်းမႆႈၶၢဝ်းႁိုင်ႈသေတႃႉၵေႃႈ ၸၢင်း လူးလိူဝ်းၸၼ်ႉ ယိုၵ်းယမ်းဝႆႉသေ မိၼ်လိူင်လိူင်လၢင်လၢင်ဝႆႉ။ ၶတ်းလၢင်ႈလီး ၶဝ်ႈထိုင်တၢင်းၸၢင်းလုပ်ႇ ႁူၼ်းသီႇလႅင်ၾႆးၶဝ်။ မိူဝ်ႈလႅင်ၾႆးတႆႇၸိူဝ်ၶူဝ်လူင် ၸၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇမိၼ်းႁူဝ်ႁူမ်ႈတူၺ်း ၼၵႈၸမ်ႉဢၼ်လႆယူႇတင်ႈၶူဝ်လူင်။ ၽိူဝ်မႆႉၽိူဝ်တွၵ်ႇလပ်ႉဝႆႉၼလႈ တေႃႉၼတႉလႆႈႁၼ် ၸမ်ႉပၼ်ႇၼသႈ ဢၼ်လႆယူႇၸၢင်းႁူလ်ႈလူင်ၸၼ်ႉ။ ႁူလ်းၵႃး ထၢင်ႇဝႃႈ ၽီမိူဝ်းလူင် ၶိၼ်ႇလိၼ်ႇၸီႇယႂ်ႇ ၶဝ် ဢၼ်လီယွင်ႈဢၢမ်းလူင်တင်း ၸၢင်းထူၼ်ႇၸၢင်းမိူဝ်း ႁူဝ်ႁူလ်ႈႁၢဝ်းလွႆ တီႈ ဢမ်ႇမီးတၢင်းသိုၼ်ႈယႂ်ႇသင်ၸႆႉ ဢမ်ႇလိပ်ႈၵၼ်သေၶိတ်း ၸႆယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈၽီဝ်ႁူဝ်ၶူဝ်ၽၢဝ်ႇပုၼ်ႉ လႅင်ၾႆးလွတ်ႇတီႈတႃႈလႅင်ၾႆးႁူဝ်ၵိုတ်ႈ။ မီးတပ်ႉ ဢၼ်လုၵ်ႈသိုၵ်းတင်းၸမ်ႉပွႆႉဝႆႉ။ လႆႈသိုပ်ႇၶိုၼ်ႈၸိူဝ်လွႆထိင်ႈ။ လူဝ်ႉ ပႆႇၵွၵ်ႇၶွပ်ႇၸမ်ႉလီၼ်ႉလိၼ်မိူင်းသီႇပေႃႉၸႆႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ယိမ်ႈတူၺ်းဝႆႉ ႁူႉဢၼ်ဢၼ် ႁႂ်ႈပေႃးၶိမ်ႇလွႆၶိမ်ႇၶေႃး။ မိူဝ်ႈတိုၵ်ႉၵႆ တင်းပၢင်ႇၵူးသိပ်း သွင်လၵ်းၸၼ်ႉၼတႉ ၼတႇၶဝ်ႈမႃးၸၢင်းၸွပ်ႇၸမ်ႉလီၼ်ႉလိၼ်မိူင်းမၢၼ်ႉ။ ၶဝ် လႆႈၶၢဝ်းယၢမ်း တႃႇဢၢပ်ႇၸမ်ႉဢၢပ်ႇၸၢဝ်း တီႈႁူင်းႁွမ်းလႅင်ၾႆး ဝိင်းလိူဝ်ႇ ၶိတ်းၶီးသေ လၢႆႉသိုၼ်ႈသီႇလႅင်ၾႆးၵၢင်ၶမ်ႈ ဢၼ်တေႁႂ်ႈ တႃႈႁုင်ႈ။

“တႃႇၽီဝ်တႃႈႁုင်ႈ တေလႆႈႁႂ်ႈႁွင်ႈၵႃႉႁွင်ႈ”

မိူဝ်ႈၽီဝ် ၸၢင်းၸွင်ႉလႅင်ၾႆး ႁွင်ႈၸွၼ်းထၢၼ်ႈသုင်ၸၼ်ႉ မႃႇယႃႇၶီႇ ထၢမ်။

“ပေႃးမိူဝ်ႈၽုၵ်ႈၵၢင်ၸၢင်ၾႃႉလီင်း ႁဝ်းတိုၼ်ႇယဝ်ႉၵေႃႈ ၸႂ်ႈလမ်တႃႈ ႁုင်ႈယဝ်ႉ။”

“ပေႃးၸၼ် ယိင်းၶမ်ႇၸွၼ်းယဝ်ႉ။”

“တေႁွင်ႈလႆႈလူဝ်ႉမူင်းၶၢႈလႃႇလဝ်ႈၼမႈ”

သူႉလၼ်ႇတီႇ ႁွတ်ႇတူဝ်လုၵ်ႈယိင်းမၼ်းသေ တွပ်ႇဝႃႈ။

“လဝ်ႈၼမႈထၢင်ႇၼတႉ သိပ်းႁူၵ်းလူဝ်ႉမူင်းၵူႈ။ ဝူၼ်ႉတူၺ်းၵၢဝ်

လႄႈ။ ၶဝ်းတေလႆႈယူႇၸိူဝ်ၶွင်ႉၼႆႉတင်းမိူၼ်း။ ယဝ်ႉလင်ႇတေၸဵဝ်တႃႇၵူၼ်း”

လိူင်ၽွႆးၸတႇၵႂၵ်ႇမႃးတၢင်းလၢၼ်းယဝ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇဝႆႇတူၺ်း ၽွႆးၽႃႈဝိင်းလိူဝ်ႇ ၸိူဝ်းၵိုတ်းဝႆႉတၢင်းလင်သေ ယိုင်ႊၶိူင်ယိုင်ႊၵႂ်ၵျႇၼၼ်ႉ။ မိူင်းမၢၼ်ႊပွတ်းဢၢင်ၼႆႉ လပ်းသိင်ႇမိုတ်းမိုတ်းလူင်ဝႆႉ။ ၵမ်ႇမီးလိူၼ်မီးလၢဝ်။ တီႈမၢၼ်ႈ ၵမ်ႇၼၼ်ႉ ဝိင်းၵႂၼ်ႇ ၸိူဝ်းၵႆႉလႆႈလတ်းၽၢၼ်ႇ ၸွမ်းတၢင်းၵေႈ ၽွႆးတေႃႉၸတႉလိူင်းဝႆႉ မိင်မိင်ဝွတ်ႈဝွတ်ႈ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ လပ်းတႃသေ ဝူၼ်ႉ ၼႆႈလွင်ႈလဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ လႆႈၵႂၵ်ႇသီႇပေႃႉမႃးယူႇသေတႃႉ ၼႄႈ ဢၼ်တၢင်ၢၼ်း တီႈမိူင်းသီႇပေႃႉၼၼ်ႉ မၼ်းတၼ်းလႆႈလတ်းဢၼ်ဝႆႉလီလီ ယူႇၶလႈ ပေႃးလဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇၶူႉ တေလူမ်းလွမ်းယူႇ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ဝူၼ်ႉဝူၼ်ႉ သေယုမ်ႉ။

သူဝ်လွႆႉလၢႆႇတႃႇၸေႃ၊ သူဝ်ၶူဝ်လိူၼ် တႃႇၼႃႈၸၢပ်ႇဢၢၼ်သုၼ်ၼဝ်၊ သူဝ် ဢမ်ႉလွႆး တႃႇၸေႃႇသိူင်တိုၼ်းၼမ်းၼဝ်ၵေႈ လႆႈၼပ်းၼိုင်ဝႆႉပၼ်လီလီယဝ်ႉ။ သူဝ် ၵွင်ဢၢင် တႃႇၶူင်းၸႅၼ်းဢဝ်ႉငဝ်ႈၵေႈ ဝႆႉပၼ်ၵုမ်ႇၵုမ်ႇထူၼ်ႈထူၼ်ႈ။ မၢၵ်ႇ လွၵ်းၵေႈလႆႈပိတ်းသေ ၼၢႆမႃးယဝ်ႉယဝ်ႉ။ ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈလဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ ၽုၵ်ႇသွမ်ႈ သူၼ်မၢၵ်ႇလွၵ်းၼႆႉဝႆႉၶလႈ မိူဝ်ႈၼၢဝ်းၵိၼ်းလွႆႉၵိၼ်းၼေႃးၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ မီးသူဝ်ၼဝ်ႈတင်းၼမ်။ မိူဝ်ႈလူင်ပွင်လိုင်ႈလုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႊ ၵုမ်းဢမ်ၼႄႈဢၢၼ် တၢင်ၢၼ်းၼဝ် လိူဝ်းလၢင်ႊလႆႈသူဝ်မႃး ဢမ်းၵၼ်ဢမ်းၵၼ်ၼၼ်ႉ။ မၢၵ်ႇလွၵ်း သမ်ႉ ပူင်းတေႃႉပူင်းဝႄႈ။ မၢၵ်ႇလွၵ်းတေပူင်းၵႂၵ်ႇပိၼ်တၼ်ႊ[1]သၢမ်သီႇပၢၵ်ႇ ၵၼ်ဝႄႈၼၼ်ႉ ၽွင်ႉၵေႈၵမ်ႇထၢင်ႇဝႆႉသေၵိတ်း။ ၼႆၶလႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ လႆႈ သူဝ်တင်းၼမ်။ သူႉလၼ်ႇတီႇၸႅၼ်တူၺ်း တိူၵ်ႈလိူဝ်းတၢင်ႇဝႆႉၸိူဝ်ၸိူင်ႇ။ ၼွင်း တိူၵ်ႈဢမ်ႈၽွင်ႈ ပႃး ၸေႈသူဝ် ၶလႈ ၵိဝ်ႈသိူင်ၶိုၼ်းၼမ်း တိမ်ဝႆႉၶလႈ ၵမ်ႇ တပ်ႈမႆႈလွႆသင်။ လၢင်ႊယူႇလူမ်လူမ်လႆႈ တီႈတႃႇၵူၼ်ႈ ၶိူင်တၢၼ်ႇတၢၼ်ႇ။ တီႈ တႃႇၵူၼ်ႈ ၼဝ်မီးဝႆႉၶိူၼ်းသွင်လင်။ လင်ၼိူင်ႈၶတေႃႉ တူဝ်ႈတၼ်းဝႆႉ တႃႇၼဝ်ၵျႃႇ ယူႇသဝ်းယဝ်ႉ။

သူႉလၼ်ႇတီႇ ယုမ်ႇယမ်ဝႄႈ ၼဝ်လၢင်ႊယူႇသဝ်းတီႈတႃႇၵူၼ်ႈလႆႈလီ လီ။ ၶိူၼ်းၼဝ်တီႈတႃႇၵူၼ်ႈၼၼ်ႉ ပေႃးတေတိူၵ်ႈဢၼ်တင်း ၸေႃတီႈသီႇပေႃႉ

[1] Ton, တၢင်းလၢင်ႊၼမ်ႉၼၵ်းယၢင်ႇၼိူင်ႈ။

ၵတႉ တေႁုပ်ႉသိုၵ်ႉသင်။ ဝူင်ႈဝၢင်ႈၼၼ်ႉ လွင်ႈသူႉလၢၼ်ႉတီႈ ၵႆႉပွင်ပိူင်ဝႆႉ ၵေႃႈ ၼၼ်ႉလၢင်ႉပဵၼ်လွင်ႈၸွင်ႈၸမ်မႃး။ ပေႃးတူၺ်းတၢင်ႇလုၵ်ႈၼိူင်ႈ တေလႆႈမီးတီႈ သီႇလူၼ်ႈၵွၺ်းသေတႃႉ ၵႆႉလႆႈၶၼ်ပဵၼ် ပိတ်ႇလူၼ်ႈဝႆႉ။ သူႉလၢၼ်ႉတီႈ ၶမ်ႇ ယုမ်ႇၼိူဝ် လွင်ႈၶူႉလွင်ႈမၢၼ်ႈယဝ်ႉ။ ၵႆႉလူင်လိုမ်းၼေႇ။ မိူဝ်ႈလိူင်ၽြႆး ၵိုတ်းလိုဝ်ႈ တီႈတႃႈပၢင်မၢၵ်ႇၼေႉ[2]တင်းၶိူင်ၼၼ်ႉ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၸဝ်ၵတႉ ၼွၼ်းလပ်းယူႇ ဢေႃႈဢေႃႈ။ ပႃႈလေႃး လူင်းႁဵုႇတူၺ်း တီႈတႃႈတၢင်းတႃႈလိူင်ၽြႆး ထၢမ်ၶၢဝ်ႇ ထၢမ်ငၢဝ်း။ ပႃႈလေႃးပဵၼ် ႁူၼ်းထဝ်ႉၵေႃႉၵေႃႉၼိူင်ႈ။ မိူဝ်ႈၸိုၼ်ႈမႃးၸိုၼ်းၼၼ်ႉ ပႃးမႃးၶၢဝ်ႇငၢဝ်း ၶၼ်လီမႆႈလွင်လူင်လၢင်ၼၼ်ႉ။ ဝူင်ႈပူၼ်ႉမႃးၼၼ်ႉ ႁူၼ်း ထူၼ်ႇယၢင်းၽိူၵ်ႇၸဝ် ငွႆးယိုဝ်းလိူင်ၽြႆး တီႈတၢင်းၼေႈၼၼ်ႉၵေႃႈ မီးႁူၼ်း မၢတ်ႇႁူၼ်းလိပ်းၼမ်ၼေႇဝႃႈ။

လိူင်ၽြႆးၸဝ်ၸဝ်ႈမႃး ၼွႆးငဝ်းလပ်းသိူင်ႇလူင် ႁိုင်ၼိူင်ႈလူဝ်ႉမူင်းယဝ်ႉ သေ ၵိုတ်းႁဵုႇတီႈၶၼ်ၸဝ်ၶမ်ႇႁူႉ ပဵၼ်ၵွင်ႈတီႈလွႆၼၼ်ႉ။ ၽြႆးမႆႈတႃႈလိူင်ၽြႆး တၢင်းၼေႈဝႆႉ။ မိူဝ်ႈသူႉလၢၼ်ႉတီႈ လုၵ်ႉတီႈႁူးလိူင်းမုင်ႈတူၺ်းႁဵုႇၼၼ်ႉ ငဝ်း ၽြႆးထွင်ႇပိူင်းထိုင်ၽြႃႉၵၢင်ၵၢဝ်ဝႆႉ။ ႁူၼ်းထူၼ်ႇၸဝ် ငွႆးယိုဝ်းလိူင်ၽြႆး ၶၼ်လုၵ်ႉ တၢင်းလၢၼ်းမႃးတၢင်းၶွင်ႇၼၼ်ႉ။ ၵွၼ်ၵၼ်ႁူဝ်ထိုင်ၵမ်းလိူင်ၽြႆးၸဝ်။ သႂ်လိူင်း ၽြႆးၼွႆးၸွင်ႉလိူင်ၽြႆးၼၼ်ႉ ပဵၼ်ပဝ်ႉမႂ်လီ တႃႇႁူၼ်းထူၼ်ႇ လူဝ်းတေငွႆးယိုဝ်း ၼၼ်ႉ ၶမ်ႇလွႆႈႁိုဝ်။

ၸၢဝ်းယၢမ်းသွင်လူဝ်ႉမူင်း သိူင်ႈသုတ်းပိတ်ႇလႂ်ႉလႂ်ႉယဝ်ႉသေ လိူင် ၽြႆးၵေႃႈ ၵတႇၵွၵ်ႇၸိုၼ်း။ လတ်းႁဵုႇၼွႆးၵၢႈၸွင်ႉလိူင်ၽြႆး ၶၼ်လုၵ်ႉတၢင်း လၢၼ်းမႃး လူဝ်းလူႉလိူဝ်ဝႆႉၼၼ်ႉ ၵေႃႈ တႃႈလိူင်ၽြႆး ၶၼ်ၽြႆးမႆႈဝႆႉၼၼ်ႉ လွႆးလွႆး။ ႁူၼ်းၵမ်ႈၽွင်ႈ ၶဝ်ၸူဝ်းၸိူင်ႈတင်ႈယႃသေ လွႆႈထိူမ်ပၼ် ႁူၼ်းမၢတ်ႇ ႁူၼ်းလိပ်းၸဝ်။ ႁူၼ်းၵွၵ်ႇတၢင်းၵမ်ႈၽွင်ႈ ၵွၼ်ၵၼ်ပႂ်ႉမွင်းလိူင်ၽြႆးထိူင်ႈလမ်း ၼိူင်ႈ ၶၼ်တေတေႃႉၸဝ်ႁဵုႇၵႆႉၵႆႉတင်းတႃႈလိူင်ၽြႆး ၶၼ်ပဵၼ်ၽိုၼ်းပဵၼ်ၽြႆး ပဵၼ်လိူတ်ႈပဵၼ်ယၢင်ဝႆႉယူႇၼၼ်ႉ။ သူႉလၢၼ်ႉတီႈၵတႉ ၶမ်ႇလၢင်ႉလွႆႈထိူမ် သင်။ လိူင်ၽြႆးၸဝ် ၶမ်ႇၵိုတ်းတီႈတႃႈၼၼ်ႉသေၶမ်ႇၵၢႆး သိူၼ်းယုၵ်ႉၸိူင်းပုင်ႈ သေ ၸပ်းမႃးတၢင်းလၢၼ်းဝႆးဝႆး။

---

[2] ပျဥ်းမနား

လတ်းၸေႃၼ်ႉၽှႃင်ယီမ်း သိုၵ်းၼႂ်ႈမူင်းၵၼ်ၼိူင်းသေ ၵမ်ႉၶှိူင်သင် ၽှႃႇၶှိူင်းမူင်းသႂ်ႉမႃးယဝ်ႉ။ မူဝ်းသၢႆလီတ်ႉထွင်ႉၸဝ်းမႃး ၼႂ်ႈၶှွင်းၼွၼ်းထၢၼ်း သုင်ၼၼ်ႉလင်ႉ သူႉလၼ်ႉတီႉ တင်း ပႃးလေႃး တူလ်းၼေးတေႃႉၵၼ်သေ ပီၼ် ၵၼ်ၵတ်းယီၼ်တီးလွႆၵှူႉ။ ၼိုၼ်းမီးတၢင်းယုမ်ႉယမ်ၵၼ်မႂ်ႉမႃး။

လုၵ်းၵွၼ်ႉၸဝ် ၸလႈ ၵူၼ်းထဝ်ႉၵေႃထီင်းၵေႃႉၼိူင်း “တွင်း” ၸတႃႉ ၼွၼ်းလပ်းဝံႉ မူဝ်းၽွင်းလႆးၶၼ်လွင်းၶှၵ်းၶှႃႉလူင် လီၵူဝ်လီၸေႃၼ်းၼၼ်ႉ။ မူဝ်းလမ်တေၸီဝ်တႃးၵုင်းၼၼ်ႉၸတႃႉ တိုၼ်ႉမႃးၵူးၵေႃႉ။

***

မူဝ်းၸီဝ်တီးတႃးၵုင်း မီးၵူလ်းၵေႃႉပီးၼွင်ႉလမ်လွႆၵမ်းၽွင်း မႃးၶှပ်ႉ တီးတႃးလီင်ၽှႆး။ ၵိင်ႉၼရီႉသမ်ႉထၢမ်။

“ၵွပ်းသင် ပႃႉပႃး ၵမ်ႉမႃးၶှပ်ႉယိင်းၸဝ်”

သူႉလၼ်ႉတီႉၵူမ်းၵိူင်းလူးလုၵ်းယိင်းၵွၼ်ႉမၼ်းသေလၢတ်းဝႃး

“ပႃႉပႃးယိင်းၸဝ် မီးၵၢၼ်ၸလႈ လႆးၵွၵ်ႉၸၢဝ်းတၢင်းၵှူႉထီင်း။ ပေႃး ပႃႉပႃးပွၵ်းမႃးၵမ်းၼႆႉ မၼ်းတေမႃးၶှၼ် ယိင်းၸဝ် လဝ်းၸမႈၸဝ် တီးၶှိူၼ်းမႂ်ႉ ၵူဝ်း”

ၶှိူၼ်းၸဝ် ၵၼ်မီးတီးၵိင်ႉၸႈၸူၼ်တၢင်းၵေႃႉတီႉ[3] ၼႆႉ ၵံဝံႉတင်း ၵၢင်ဝီင်း။ တင်းၼွင်ၵီၼ်းယႃး[4] ၸတႃႉ ၵမ်ႉၵံၵႃႈၶှိူဝ်။ ပီၼ်ပွၵ်ႉၵၼ် ၵူၼ်း ၼွၵ်းမူင်းၸဝ်ယူႉသဝ်းၵမ်းၼမ်။ လမ်တင်းၶှိူၼ်းၵူၼ်းၶှၢပ်ႉၵၢၼ် လုမ်းၸီဝ်မူင်း ၶှူမ်းတုမ်ႈၵၸမႈရီးၵႂ်းၸဝ်။ တင်းၶှိူၼ်းသုၼ်ႉလီဝ်လွမ်သိုၵ်းလူင်ၼေႉဝိၼ်းၵေႃး ၵမ်ႉၵံၵႃႈၶှိူဝ်။ ၶှိူၼ်းၵွၼ်ႉၶှၢင်းလီဝ် ၸွင် လဝ်းၵျူႉသိင်ႉ ၸလႈ သူႉလၼ်ႉတီႉ ၸဝ်ၼႆႉ ၵမ်ႉလွႆးၶှိူၼ်းၼိုၵ်ႉတွၼ်းလီၼိူလ်းလင်ၼိူင်း။ ၵူလ်းၵႃႈ ပေႃးလႆးၼိုၼ်း ၶှၼ်ၵၼ်တင်းလဝ်းၵျူႉသိင်ႉယဝ်ႉၵေႃး သူႉလၼ်ႉတီႉ ၸွႆးယူႉသဝ်းၵှူႉၸီင်း ၸီင်းၵွလ်း။

[3] Ady Road, မူဝ်းလီဝ်ၶှွင်ႉဝႃး ပါရမီလမ်း။

[4] အင်းလျားကန်၊ တံးၶှဝ်းၶှွင်ႉဝႃး ၼွင်မၢၼ်းၼေႃး။

ၵူးလူင်လိူဝ်းတၢင်ႇ လုၵ်ႈလၢင်ႈၶဝ်တီႈသီႇပေႃႉ ၵမ်ႈၽွင်ႈ ၶလႈ ၶူဝ်း ႁိူၼ်းၶူဝ်းယေးၶဝ်ၸၼ်ႉ ၵႂၵ်ႇမႃးထႃႈလိမ်လၢဝၼ်းယဝ်ႉၶလႈ တၢမ်းၶမ်ႈ ၸၼ်ႉႁွၾ်း ၶဝ်ၵေႃႈၽဵဝ်မႃးတႃႈၵုင်ႈ။

လႃႉတိၼ်ႇ ၵေႃႉပ်ၼ်ၽူႈမၢ် ၶလႈ ၵူၼ်းၶပ်းၵူး လဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇၵေႈ လိမ်မိူဝ်ႈ တပ်ႉသိုၵ်းၵုပ်ႈၵၢဝ်မၢၼ်ႈၵၢဝ်မိူင်းၸၼ်ႉ ၵိူဝ်လိူဝ်ဝ်ႉ တီႈတႃႈၵုင်ႈ။ တၢမ်တူဝ်မၼ်းၵျၢင်ႈၵွၼ်းလုမ်းလႃးဝ်ႉ ႁိူၼ်းလင်ၼ်ႉ ၶလႈ သူၼ်မွၵ်ႇ ၼင်ႇၵူး မၼ်းပွင်ပ်ၼ်လႆႈ။ လႃႉတိၼ်ႇလၢတ်ႈဝႃႈ မၼ်းတေသိုပ်ႇၶပ်းၵူးပၼ်သေ ၵမ်ႇ ၵူး တေသွၼ်ပႃး လၢႆးယူႇလၢႆးသဝ်းတီႈတႃႈၵုင်ႈၼ်ၶလႈ သူႉလၼ်ႇတီႇလူမ်း ႁူႇတေႉတေႉ။

တီႈတေႉ လႃႉတိၼ်ႇၵေႈ ၵမ်ႇမီးတၢင်းမိူဝ်း။ တၵ်းတေလႆႈယူႇတီႈ တႃႈၵုင်ႈ။ မၼ်းပႃးၼ်ႈသိၼ်ႈလိူဝ်ႈ ၶႃႈၵျပ်ႇၵၼ်ၶုၼ် လဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇၵေႃႉၼိူင်ႈ ၶလႈ ပေႃးၽဵဝ်သီႇပေႃႉ ပိူၼ်ႈတေတီႉၵမ်ၵၢဝ်မၼ်းၵမ်းလိဝ်။ တီႈတႃႈၵုင်ႈ ၶတႉ ႁွပ်ႈသင်တပ်ႉသိုၵ်းမၢၼ်ႉၶဝ် ၵမ်ႇတီႉမၼ်းၼ်ၶတႉ လီၵၢမ်းတေႉ။ မၼ်းမီးတီႈလႆၼ်ၵေႈ ၽူႈလွပ်ႇၶၢဝ်ႇၵၼ်သိုၵ်းၶဝ် ႁူႉယူႇ။ တီႈတႃႈၵုင်ႈၶဝ် လႆႈတီႉၵူၼ်းလမ်ႇလွင်ႈသေလႃႉတိၼ်ႇ ၵၢၼ်ႇႁူဝ်ၵိင်ၶလႈ ၽွၼ်ၵေႈၵမ်ႇၽႄင်ႉ ဝ်ႉ မၼ်းပ်ၼ်ယႁ်ႇၼ်ၵေႈ လၢင်းပ်ၼ်လႆႈယူႇ။

သူႉလၼ်ႇတီႇ လႆႈၶုလ်ႉၵျၼ် လူဝ်းပၢၼ်ၵၢၼ်ၵမ်ႇထၢင်ႇလိင်ႈ ၵၢၼ် လႆႈယူႇမိူၼ်ပိူၼ်ႈတင်းလၢ် တီႈၵိမ်းၵွမ်းမႂ်ႇ။ ၷ်ယၢၼ်ၵၼ်ဝ်ႉတင်း တၢင်းၶုလ်ႉ ၵျၼ်လိူဝ်ႉၼ်ၸၼ်ႉ ႁိူင်ၸ့ႇယဝ်ႉလူး။ ဝၢႆးသေတပ်ႉသိုၵ်းသိမ်းၵၢဝ်မၢၼ်ႈၵၢဝ်မိူင်း ယဝ်ႉ မၼ်းလႆႈထုၵ်ႇၵုမ်းၶင်ဝ်ႉတီႈၵျေႃၶလႈ လူဝ်းၶၢဝ်းယၢမ်း လႆႈယူႇတီႈတႃႈ ၵုင်ႈၼ်ႉ ပ်ၼ်ၵၢၼ် လူဝ်းပၢၼ်လွတ်ႈလိဝ်းထၢင်ႇၵျၢင်းၵၢၼ်ၸိူင်ႈယဝ်ႉ။ ထိင်ႈ ဝၼ်းၸိူင်ႈလင်ႇႁူႉ ၵမ်ႇလွႆႈၼင်ႇမၼ်းထၢင်ႇဝ်ႉ။

ၵၢင်ၼ်ႈလဝ်ႉလဝ်ႉ ပႃးလေႃးမႃးတွႆႇၽွၵ်းတူႁွင်ႈၸွၼ်း။ မွၵ်ႇဝႃႈ မီး ၼ်ၵ်ႇသွင်ၵေႃႉ ၼီႇၵူးလိပ်ႉမႃးဝႃႈ။

လိုႈၵျၼ်ၵူၼ်းၸုမ်ႇမၢၼ်းသွင်ၵေႃႉ ၸုင်ႈသိူဝ်ႈထိၵ်ႇပုမ် တင်းၽၢႈ တူင်ႇဝ်ႉၸၼ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇႁူႉလၵ်းၶျ။ သူႉလၼ်ႇတီႇထၢမ်တင်းႁူမ်း

မၢၼ်ႈ။ ၼႂ်းၸႂ်မၼ်းၵေႃႈ ႁၢမ်ႇယုမ်ႇၸႃၵႃႈၶိူဝ်။

"မီးလွင်ႈသင်"

ၵေႃႉၶၢမ်ႉသုင်သုင်ၸဵင်ႉလႅင်ႇတွပ်ႇ။

"ႁဵဝ်ႇလိူဝ်ႈၵၢၼ် မၶႃႇတေႃႇဝီႇ မႃးၶလႇတီႈတႃႇႁုင်ႈၶႂၢၼ်ၶလႈ ႁွင်ႈ ၵၢၼ်ၸုၼ်ၽွင်းလူင်ၵဵတ်ႇၶေၶွႆႉႁင်ႈ ပွႆႇၶဝ်းၶႃႈ မႃးၵုပ်ႇႁုမ်ႇ"

သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ လၢတ်ႈပုတ်းလၢတ်ႈၶၢတ်ႇ။

"ပေႃးၸၼ် ၶဝ်းၼွႆႈယွၼ်းတူလ်ႈ ဝႆႉၸမ်းတူဝ်တီႈသူႁွၼ်တၢင်း။ တီႈ တေႉ ၶဝ်းမႃးၶလႇတႃႈႁုင်ႈႁၢမ်ႇလွႆႈ။ တိုၼ်းၶႃႉမႃးယူႇတီႈၶႂၢၼ်ႉ"

ၵေႃႉၸၼ်ႉ ထူၵ်းပၼ်ၸဵပ်းဝႆႉၸမ်းတူဝ်မၼ်းသေလၢတ်ႈဝႃႈ

"ၶႂၢၼ်ႉၶတေႉ ႁိုင်ၸိူဝ်မၶႃႇတေႃႇဝီႇ လၢင်းလွမ်းလႆႈ မႂ်ႇမီးႁၼ်ၶဝ်းၶႃႈ တမ်းဝၢင်းဝႆႉၸၼ်ႉၶိူဝ် ႁၢမ်ႇလွမ်းလႆႈၶိူဝ်ၸၼ်ႉႁွလ်း"

သူႉလၼ်ႇတီႇ တူလ်းဝႆႉၸမ်းတူဝ်ၸၼ်ႉလီလီ။ လွႆႈတေႉယဝ်ႉ။ ၵေႃႉ ၶႂၢၼ်ႉပဵၼ် ၸုၼ်သိုၵ်းၽေႇဝိၼ်း[5] ၽွႆႇလွပ်ႇၶၢဝ်ႇၵၢၼ်သိုၵ်း။ သူႉလၼ်ႇတီႇ သွၼ်ႇ ဝႃႈ ႁၢမ်ႇတပ်ႈၶပ်ႉၶၢၶဝ်ႈၼွႆႈႁိုၼ်း။ ႁဝ်ဝႆႉၸမ်းတူဝ်မၼ်း ပၼ်မိုၼ်းယဝ်ႉ ႁွတ်ႇႁဵႇသေ မိုၼ်းလၢတ်ႈဝႃႈ။

"ၶဝ်းတူဝ်ႈတၼ်းဝႆႉတႃႇတေထွမ်ႇ ႁူမ်းၵၼ်သူတေလၢတ်ႈၸၼ်ႉ။ ႁူလ်းၵႃး ၶဝ်းႁၢမ်ႇတၼ်းၸႃ။ သူၶဝ်ထုၵ်ႇလီၶူႉၶေႃႈယူႇ"

ၸုၼ်သိုၵ်းၽေႇဝိၼ်းၵေႃႈ ႁၢမ်ႇပေႃးမဵၼ်ႈလွႆ လႆႈသူႉလၼ်ႇတီႇ ၵပ်း သိုပ်ႇတေႃႇၶဝ်။ မၼ်းၵေႃႈမိုၼ်းယဵပ်ႇ ႁွႆႈပဵၼ်ႁွႆႈလဵဝ်ၵၼ်။

"ၶဝ်းၶႃႈၵေႃႈ ႁွႆႈမၶႃႇတေႃႇဝီႇလၢမ်းယူႇတီႈၶႂၢၼ်ႉႁွလ်းၸင်ႇၵဝ်ႇ။ ပေႃး ဝႃႈ ႁၢမ်ႇလွမ်းမႂ်ႇမီးၸင်ႇၶဝ်းၶႃႈ တမ်းဝၢင်းဝႆႉၶႂၢၼ်ၶတေႉ တေလႆႈသူင်ႇမိူင်း သီႇပေႃႉမိုၼ်း"

---

[5] ဗိုလ်ဖေဝင်း

လွင်ႈဝႆႉ ပေႃးၽိူဝ်တႆႈၵုင်ႇ တေၺႃႉလႆႈဝႆႉ ၸွႆးၶၵႈၵၢင်ၵူၼ်းတင်းလႆႈ ၵၢၼ်ဝႆႉၸၼ်ႉ ၵမ်ႉပၢၼ်မႃးလႆႈယဝ်ႉ။ သူႉလၢၼ်ႇတီႈလင်ႇထၢမ်။

"ပေႃးၸၼ် မႆႇမီးလူဝ်းၼၢတ်ႈၶွပ်ႇဝႆႉၸိူဝ်ႉၺဝ်း မီးသင်လႆႇ ၶုၼ်သိုၵ်း လူင်"

"မႆႇၺႆႇတေႇၺီႇ တေၵမ်ႇလႆႈ ၵပ်းသိုပ်ႇတီတ်းတေႃႇ ၵူၼ်းၼွၵ်ႈမိူင်း ၶဝ်။ တေၵမ်ႇလႆႈႁဵုႇ ၶၵႈၵၢင်ၵူၼ်းတင်းၸၼ်။ ၵၢၼ်လမ်ႇလွင်ႈသေပိူၼ်ႈလမ်း ယႆႇပေႃးၺႆသုၵ်ႉယုင်ႈလႆႈ။ ၺဝ်းၶႆႈၶတႉ တေပွႆႉတူလ်းယူႇ ၶိုၼ်းၶိုၼ်းဝၼ်း ဝၼ်း"

ပေႃးလၢတ်ႈယဝ်ႉၵေႃႈ ၶုၼ်သိုၵ်းၾႄႇဝိၼ်း ဝႆႇၵႂၵ်ႇၶိုၼ်ႈၵႃးလိပ်ႉ ၵမ်းလိဝ်။ ၵူၼ်းၶပ်းၵႃးၵေႃႈ တီတ်းလၢၵ်ႈၵႃး တူဝ်ႈတၼ်းထႆႈဝႆႉယဝ်ႉ။

သူႉလၢၼ်ႇတီႈငွၵ်ႈၶူဝ်သေ ၶိုၼ်းၶဝ်ႈမႃးၸွႆးႁွင်ႈၸွၼ်း။ ၵမ်ႇထၢင်ႇ ၶဝ်တေၽိူဝ်မႃးဝႆးလဝ်ႉတၢၼ်ႇၸႆႉ။ ၵူလ်းၵႃး ၸွႆးၶုၼ်သိုၵ်းၾႄႇဝိၼ်း လၢတ်ႈ ႁဵုႇၸၼ် ၵမ်ႇမီးပိူင်ၾႃင်ၵုမ်းၶင် သူႉလၢၼ်ႇတီႈ ဝႆႉတီႈၶိူၼ်း။ လွင်ႈလိၵ်ႈ လူဝ်းလုၵ်ႉတီႈၶူင်းလိၵ်ႈတေမႃးၸၼ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇလၢတ်ႈႁဵုႇသေၶေႃႈ။ လႆႈ သွၼ်ႇဝႆႉ ၶေႃႈလွၵ်ႇငိူတ်ႈမၼ်းၸႆႉ ၵမ်ႇၺႆႉလႃႉၵႃးၶိုဝ်။

တီႈၶိူၼ်းသူႉလၢၼ်ႇတီႈၶဝ်တႃႈၵုင်ႇ မီးလုၵ်ႈလၢင်ႈတႆးၺႃႈၵေႃႉ ၶလႈ ၵူၼ်းလုမ်းလႃးသူၼ်မွၵ်ႇ ၵႃးလႃး တႃႈၵုင်ႈၵေႃႉၸိူင်ႈ လူဝ်းလႆႈတမ်းလွႆၸၼ်ႉ။ ပၼ်ၶိုဝ်ၵေႃႈ လွတ်ႈလိဝ်းထၢင်ႇၺၢင်းသေ တီႈသီႇပေႃႉၸၼ်ႉယူႇ။ ၶိူၼ်းလင်ၸႆႉ ၵေႃႈ ၵမ်ႇပၵ်ႇပိူင်ႈၵၼ်တင်းၶိူၼ်းတၢင်ႇလင်။ တီႈတႃႈၵုင်ႇ မၼ်းၵေႃႉလိဝ် ႁွလ်း မီးၵႃးမႃးသီးတီးၵေႃႈၵမ်ႇလွႆႈ။ ပေႃးႁဵုႇၸွႆးၵၢင်ဝိင်း ၸွႆးၵၢတ်ႇၸွႆးသႃး ၶႃၶမႈလုၵ်ႈသၢမ်ၵေႃႉ ၺႆႈႁဵုႇၸွႆးၽုင်ၵူၼ်းတင်းလႆႈ။ လႆႈၺၼ် ၸၢင်းယိင်းၸႄႈ ၽိူၵ်ႇသုင်သုင် ၸုင်ႈသူဝ်ႈၶူဝ်းမၢၼ်း တိၼ်ႇၶူၼ်ၶွၵ်ဝိပ်ႇမၢၼ်းဝႆႉၶလႈ ပိူၼ်ႈ ၵႂၼ်ၵၼ်ငွၵ်ႈတူလ်းယူႇသေတႃႉ ၽွႆၵမ်ႇၶွႉဝႆႈ မၼ်းပၼ် ၸၢင်းၾႆႉသီႇပေႃႉ။

ၵၢၼ်းယူႇသဝ်းလူဝ်းၵိပ်ႉ ႁွလ်းၶလႈ ၶူဝ်းၶိူၼ်းၶူဝ်းယေးၵေႃႈ ၵမ်ႇ သိုဝ်ႉဝႆႉၸၼ်။ လႃႉတီၼ်ႇၸေၶလႈ သူႉလၢၼ်ႇတီႈလင်ႇၶွႉဝႆႈ လိမ်မိူဝ်ႈလုၵ်ႉတီႈ ၵိဝ်ႇၵႂၼ်ႇၶဝ်ယူႇသဝ်း ၵႃးၶဝ်ၵႂၵ်ႇမႃးၸိူဝ် ၶူၼ်တၢင်းၵေႃႇတီႈၸၼ်ႉ ၵႃး

လိပ်ႈလမ်းၸိူင်ႉ ၵွမ်းလင်ၶဝ်မႃးဢမ်းလီဝ်။ ပိူၼ်ႈပွႆႉတူၺ်းၶဝ်ဝႆႉ တင်းဝၼ်း တင်းၶိုၼ်းယဝ်ႉ။ ၵူဝ်ႇပႆႇတၼ်းလႆႈၵေႈပူၵ်ႉၵေႈၵျေႃႇၸူဝ်းလီင်းၼၼ်ႉ ၸၵ်ႇမႃး ၶလ ႇမႃးၵွႆးထတ်းဢၼ်။ ဢမ်ႈၼမ်ပီၼ် ပီႈၼွင်ႉၽျႃႇလဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇၶဝ်။ လုၵ်ႈ ၵျၼ်းလၼ်ႉၵွမ်ၶဝ် ၶလႈ ၵူၺ်းၵေႃႉမၢၼ်ႊၶဝ် လိူဝ်းၵမ်ႇၵူဝ် တႃႇတေၵျတ်း ၵေႃႉတင်း သူႉလၼ်ႇတီႇၼၼ်ႉၵေႈ ၽဵဝ်မႃး။ ၵူၼ်းၼုမ်ႇၵေႃႉပွႆႉတီႈၵျူဝ်ၵိဝ်ႇ တၢင်းၼၼ်ႉ တွၼ်းပွႆႉမႃႇၵွမ်း ၽွႆလွႆမႃးၶၢဝ်းလွႆ၊ ယူႇၵူႇၵျိုင်ဢႃးၵျိုဝ်ၼႆ တီတ်း တီတ်းၼီတ်းၼီတ်း။ မၢင်ႊပွၵ်ႈၵေႈ လုၵ်ႉတၢင်းလင်ၵျိူၼ်း ၶဝ်ႈမႃးထၢမ် တီႈ လုၵ်ႈလၢင်ႈၶဝ် လွင်ႈဝႃႈလိုဝ်ႈသိင်ၸၵ်ႇလိူဝ်းမၼ်းတီမ်းမႃႇဝႆႉၼၼ်ႉ မီၼ်းၵမ်ႇ မီၼ်းၼႆၵွၼ်ႇ။

မီးဝၼ်းၸိူင်ႉ ၸၵ်ႇမႃးၼမ်ၼေႇၶလႈ ၼမ်ႉမၢၵ်ႇၽေႈ တႃႇပီႈၼွင်ႉၸၵ်ႇ ၶဝ်ၼႆႉ လႆႈၵဝ်ပုင်းလူင်လူင်ထီဝ်ႉၵဝ်။ မေႃမိုဝ်ႉမေႇထႃႇၵေႈ ၵျိုဝ်ႉၼေႇယဝ်ႉ။ ၵူၺ်းဢႃႊ မၼ်းမႃးမွၵ်ႇသူႉလၼ်ႇတီႇဝႃႈ ၵူၼ်းၼႄႈၽိူၵ်ႇသွင်ၵေႃႉၽဵဝ်မႃး။ မီး လွင်ႈတၢင်းသင်ၵေႈ ၵမ်ႇၵျူႉၼႆဝႃႈ။ ၵူၼ်းလိူဝ်းယူႇၵွမ်းမၼ်းမႃးၼ◌ႉ ၵမ်ႇ တွၼ်ႉသွၼ်ႇဝႃႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ ပီၼ်ၵူၼ်းၼႄႈၽိူၵ်ႇၵေႃႉၸိူင်ႈ။ သွၼ်ႇပီၼ် လိူဝ်ႉၵျိုဝ်ႇငိူၼ်ႈမိူဝ်းလီဝ်ဢၼ်တင်းၶဝ်။

“ၵိုမ်း …. ဢဝ်ၵေႃၵူႇတူၺ်း။ ဢဝ်လၢင်ႊၵွႆႈထီမ်ၶဝ်လႆႈသင်”

သူႉလၼ်ႇတီႇ လင်ႇၵျႃၽဵဝ်မႃး တႃႈႁုင်ႈ မီးသၢမ်ဝၼ်းၵွၺ်း။ ၵမ်ႇ ထၢင်ႇဝႃႈ ၵူၼ်းၼႄႈၽိူၵ်ႇၶဝ် ၵေမႃးၶလႇမႃးၵွႆးမၼ်း။ ၵူၼ်းလိူဝ်းတီၵ်ႊသီႊ မႃးသူင်ႇပၼ်ထိုင်ၼႄႈၵျိူၼ်းသူႉလၼ်ႇတီႇၶဝ်ၼၼ်ႉ ပီၼ်ၶုၼ်ၽွင်းၸဵဝ် ၵေႃး သတြီးယွႆး မိသ်ႇတွႆႇ ၶူပ်ႈ[6] ၶလႈ မေးၼၢင်းမၼ်းယဝ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶတႉ လႆႈသူင်ႇလိၵ်ႈၵူးၶဝ်ဝႆႉ ထိုင်ဝီင်းၶရူႊၶျီႊ မိူင်းပႃႇၵိသ်ႇတၼ်ႇ[7]။ မၼ်းလႆႈ ၵဝ်ပုၼ်ႈၽွၼ်းပ◌ႃး မိူင်းၵျူမ်ႈတုမ်ႊမီၼ်ႇမႃႇ။

“ၵျတ်းၵျိုဝ်ၵျၵျၼ်ၵျိူၼ်းၵျဝ်းလႃႇ”

သူႉလၼ်ႇတီႇၵၢမ်းလူင်ဝႆႉ။ တင်းထၢမ်တင်းၵျပ်ႉၶဝ် ၶဝ်ႈမႃးၼွႆးၵျွင်ႈ

6 Mr. Kolb
7 Karachi, Pakistan

ႁပ်ႇၸၢၵ်ႈ။

"တီႈႁဝ်းၵေႃႈ မီးၵူၼ်းပၼ်ၶၢဝ်ႇပၼ်ငၢဝ်းယူႇၶသႈ။ ႁဝ်းလုၵ်ႉတီႈ ၸူင်ႇလဵင်မိၼ် မႃးလူးသူၵမ်းလဵဝ်ၵိူဝ်ႈ"

"ႁဝ်းၵမ်ႈထၢင်ႇ သူၶဝ်တေၽဵဝ်မႃးၼႆ"

"ႁဝ်းမႃးတီႈတႃႇၵုင်ႈၼႆႉ ႁွပ်ႈသူႁွလ်းၵိူဝ်ႈ။ ႁဝ်းၵွၼ်ၵၼ်မႄႈလွင်ႈတႃႇ သူဝႆႉ"

"ႁဝ်းၵေႃႈလႆႈႁၼ်သူၶလႈ လူမ်းတေႉတေႉ။ ၵၼ်ႁဝ်းၶွႆႈႁူႉ မီးတင်း ၼမ်ၵေႃႈ"

ၸုၼ်ၽွင်းၶဵဝ်ၵေႃႈတွပ်ႇဝႃႈ

"ၵၼ်ႁဝ်းၶွႆႈႁူႉၵေႃႈ မီးတင်းၼမ်ၼင်ႇၵဝ်ႇ"

ၶဝ်ၵုပ်ႇၵၼ်တင်းၵၢမ်းၵျူႇမၢၼ်ႈ။ လႆႈၵုပ်ႇၵၼ်တင်းႁိူင်။ ၸုၼ်ၽွင်း ၶဵဝ်သမ်ႉ ၶွႆႈႁူႉလွင်ႈတၢင်းလူဝ်းၶတႃႇမိူဝ်ႈဝၼ်းတီႈ 2 လိူၼ်မၢၼ်ႇ ႁူဝ်ယွႆႈႁူဝ်ယဵမ်း။ သူႉလၼ်ႈတီႈ ပဵၼ်ႁိုဝ်၊ လဝ်ႈၵျူႇသဵင်ႈ ပဵၼ်ႁိုဝ်၊ ၼွင်ႇမၢၼ်ႈၼွင်ႇမိူင်းပဵၼ် ႁိုဝ် ၼႆယဝ်ႉ။ မၼ်းၽွင်းထွမ်ႈလီလီ။ လႆႈလတ်းၽၢၼ်ႈ ၼွင်ႇပိူင်ပဵၼ်ႁၵ်းႁၢႉလူင် ၼႆႉယဝ်ႉၵေႃႈ လႆႈႁၼ်သူႉလၼ်ႈတီႈ တိုၵ်ႉၸၢင်လဵင်း တွၼ်ႊတူဝ်တွၼ်ႊလွႆယူႇ ၶလႈ မၼ်းလၢင်ႇတမ်းလွႆတမ်းၶႃးၵျႃႇ။ ထွမ်ႇသူႉလၼ်ႈတီႈလၢတ်ႈယဝ်ႉသေ ၸုၼ်ၽွင်းၶဵဝ်လၢင်ႇလၢတ်ႈ ၶႃႈၵၢမ်းၵၼ်ၶွတ်းႁွႆႈ သူႉလၼ်ႈတီႈ တူၵ်းလွႆ။

"ႁဝ်းၶတႉ ၶွႆႈႁူႉသူမိူဝ်းၵေႃးသတြီးယွႆး။ ၶွႆႈႁူႉမိူဝ်းၵမ်းလဵဝ်။ ပႃး တင်းလုၵ်ႈၵွၼ်ႈသွင်ၵေႃႉ"

"ႁဝ်းပႆႇလၢင်းမိူဝ်း။ ႁဝ်းတေလႆႈၶႆႈႁႃ ၵူႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႈၶဝ်ႁွၼ်ႈ"

ၸုၼ်ၽွင်းၶဵဝ် ၶၢၽူဝ်မေး တူလ်းၼေႈတေႃႈၵၼ်ၵမ်းၼိူင်ႈ။

"ႁဝ်းတေၶႆႊၼေၼေႊ။ တူၼ်ႈႁိူၼ်းသူ ၵမ်ႈမီးၼွင်ႇမိုဝ်းလူင်ပွင်လိူင်ႈ လုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႊၶဝ်"

လိူတ်ႈသူႉလၼ်ႈတီႈလိူတ်ႈႁၢဝ်ႈမႃး။

“ၵမ်ႇပီၼ်လႆႈ။ သူယုမ်ႇၵႂၢမ်းၶဝ်ၽိူတ်ႉလိၼ်ဝႆႉႁွလ်း။ ၶဝ်တီႉ ၵူႈလုၵ်ႈၵႂၼ်ႇၶဝ် တီႈတူၼ်ႈတီးၵူၺ်း။ တီႈႁဝ်းမီးလၵ်းထၢၼ်”

ၸုၼ်ၽွင်းၶိဝ်ၵေႃႈ တီႉတ်ႇၵူၺ်ႇၵမ်းၸိူင်ႈ။ ၵူလ်းၵႃးလိၼ်းသုတ်း မၼ်းၵေႃႈ လိူၵ်ႈၶေႃႈၵႂၢမ်း ၵၼ်သၢင်ႇထုၵ်ႇသေပိူၼ်ႈသေလၢတ်ႈ။

“ပီၼ်ႁိုဝ်ပီၼ်ႁၢၼ် ႁဝ်းၵမ်ႇႁူႉလွမ်းလႆႈတင်းသိင်ႈ။ ၵူလ်းၵႃး မိူဝ်ႈလိဝ် တူၼ်ႈႁိူၼ်းသူ ၵမ်ႇမီးၼွင်းမိုဝ်းၶဝ်ယဝ်ႉ”

သူႉလၼ်ႇတီ, ၶတ်းလွင်ႁႂ်ႈၸုၼ်ၽွင်းၶိဝ် ယုမ်ႇၵႂၢမ်းမၼ်းလၢတ်ႈ။ ၶတ်းလွင်ငိူင်ႉၶဝႈ တီႈပွင်ႇၶေႃႈၵႂၢမ်းၸုၼ်ၽွင်းၶိဝ်။ မၼ်းလၢတ်ႈၼေ ႁႂ်ႈၸုၼ်ၽွင်းၶိဝ်ၶဝ်ယုမ်ႇ လွင်ႈဝႃႈ လဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇၵမ်ႇပႆႇတႆႇ။ တိုၵ်ႉမီးၼွင်းမိုဝ်း လုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႈၶဝ်ဝႆႉ ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ။

လိၼ်းသုတ်း ၸုၼ်ၽွင်းၶိဝ်ၶဝ်ၽူဝ်မေႈ မိူဝ်းၵူၺ်ႇႁူင်းၸွမ်းသထရိၼ်း။ ပၼ်ၵႂၢမ်းမၼ်ႈၵူၺ်ႇဝႃႈ ၶဝ်တေမႃးၶလႇထိင်ႈ။ ႁွင်ႈၼွၼ်းလူင်ၶဝ် တီႈႁူင်းၸွမ်း ၼၼ်ႉ ၵူၼ်ႈၼေႃႇ။ သၢင်ႇထုၵ်ႇတႃႇသူႉလၼ်ႇတီ, ၶဝ်ၶမႈလုၵ်ႈ မႃးသွၼ်ႈယူႇ ၶလႈ ၶဝ်ႁပ်ႉတွၼ်ႈဝႃႈ ပေႃးၸႂ်ႈယူႇလွမ်းၶဝ် မႃးယူႇၼႆယဝ်ႉ။ ပေႃးၶိူၵ်ႇမိူဝ်း ၵူၺ်ႇၵေႃႈ ၵူၼ်းပွႆႉၸိူဝ်တၢင်း ၼိတ်ႈမႃးတွႆႇၾၵ်းတူၵမ်းလိဝ်။ မၼ်းထၢမ်

“ၵူၼ်းၸွၵ်ႈမိူင်း လိူဝ်းမႃးၶလႇတင်းႁိုင်ၼၼ်ႉ ပီၼ်ၽင်ႉလႃႉလႃႉ”

“ပီၼ်ၸုၼ်ၽွင်းၶိဝ် ၵေႃးသတြီးယွင်းယဝ်ႉ။ ငိၼ်းဝႃႈ ၵူၼ်းမိူင်းမၼ်း ၵေႃႉၸိူင်ႈ လႆႈထုၵ်ႇၵုမ်းၶင်ဝႆႉ မိူၼ်ၼင်ႇၵူၼ်းၶမ်ၶွၵ်ႈၵေႃႉၸိူင်ႈ တီႈမိူင်းၼၼ်ႉ ၼၼ်ၶလႈ တၢမ်တူဝ်မၼ်း မႃးယိမ်ႈမႃးလွင်းၵိူဝ်ႈ”

ပေႃးလၢတ်ႈယဝ်ႉၵေႃႈ သူႉလၼ်ႇတီ, ယူဝ်ႉၵိုတ်းၾၵ်းတူၵမ်းလိဝ်။

သူႉလၼ်ႇတီ, ၼွၼ်းၵမ်ႇလပ်းတင်းၸိုၼ်း။ မၼ်းၶတ်းလွင်ႁႂ်ႈၶဝ်ႈလွင် ၶၢဝ်ႇငၢဝ်း ၵၼ်ၸုၼ်ၽွင်းၶိဝ် မႃးၶႂ်ႈၼၼ်ႉၽိတ်းဝႆႉၼႆ။ တီႈသူႉလၼ်ႇတီ, မီး လၵ်းထၢၼ်တႃႇႁၼ် သွင်ၵေႃႉ လိူဝ်းလႆႈတမ်းလွင်ၼၼ်ႉ။ ၶဝ်လၢတ်ႈဝႃႈ လႆႈႁၼ် လဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇ, ၼွႆႉၶွၵ်ႈၵိၼ်းလိင်ႇ, ၵမ်ႇပႆႇႁိုင်သင်။ ၵမ်ႇဝႆႉလွမ်း လဝ်ႈၾႃႇ တိူးတၢင်ႇလိူဝ်းသေ ဝႆႉႁၢင်းလဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇၶေႃၶေႃ ၼွႆႉႁွင်ႈၵေႃႉလိဝ်ၼႆဝႃႈ။

သမ်ႉၵၢဝ်လဝ်ႈႁႃႉသိူင်ႉ ၶၢႆႉႁႃႉဝႆႉၼႂ်းတပ်ႉမိၼ်ႉႁလႃႉတူင်ႉၼႆဝႃႈ။ ႁူလိုၼ်းႁႃး ၵၢမ်ႉမီးၵူၼ်းႁေႃႉလၢႆ လၢင်းယိုၼ်ယၼ်လႆႈ လွင်ႈဝႃႈလႆႈၶၼ်လဝ်ႈႁႃႉသိူင်ႉ တိုၵ်ႉမီးယူႇၼၼ်ႉ။ သူႉလၼ်ႉတီႇ တိုၵ်ႉတိုဝ်လွၵ်ႇယွမ်းၶပ်ႉဝႆႉ လွင်ႈလဝ်ႈႁႃႉ သိူင်ႉ ပႆႇတႃႇၼၼ်ႉႁွႆး။ လွၵ်ႇပွင်ပိူင်ၼမ်မႃးသေ သူႉလၼ်ႉတီႇႁႃႈ ၶွႆႈယွင်ႇမႃႈ မႃးယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈ တၢမ်တူဝ်သူႉလၼ်ႉတီႇ တေႁႃႇထူပ်းလွမ်သိုၵ်းလူင်ၼေႇ ဝိၼ်း။ တေတုၵ်းယွၼ်း သုၼ်ႇလႆႈသုၼ်ႇပိၼ် တႃႇႁပ်ႉသိုပ်ႇတိတ်းတေႃႇတင်း တူၼ်ႈၶိုၼ်းမၼ်း ၼင်ႇမေးၼၢင်း ၵူၼ်းလူင်တၢင်ႇႁႃႉတၢင်ႇၵူၼ်း လိူဝ်းလႆႈ ထုၵ်ႇႁုမ်းၸင်ဝႆႉၼၼ်ႉ။

ၼင်ႇႁႃး ၶၢဝ်ႇငၢဝ်းလိူဝ်းၵၼ် လႆႈငိၼ်း လႆႈတမ်းလွၵ်ႇၼၼ်ႉၸတႉ လွမ်သိုၵ်းလူင်ၼေႇဝိၼ်း လၢတ်ႈတီႈ လဝ်ႈသိုၵ်းလူင်မွင်ႇလိုၼ်ႇ ၽူႈဢၢၼ်းႁွင်ႈ ႁၢၼ်ၽႂ်ႇလွပ်ႇၶၢဝ်ႇႁၢၼ်သိုၵ်းဝႃႈ ၵဵဝ်ႇလိူဝ်ႈႁၢၼ် လဝ်ႈၽႃႉ ၸလႈ ၼၢင်းၽႃႉ သီႇပေႃႉ တၢမ်တူဝ်မၼ်း ႁႃႉတေလတ်းၼႆဝႃႈ။

***

မိူဝ်ႈသူႉလၼ်ႉတီႇ လမ်တေၵွၵ်ႇၶိုၼ်းၼၼ်ႉ ၵူးၸၢၼ်ႉ ၸီႇႁႃးလိပ်ႉ သေၽိူဝ်မႃး။ ၵူးၸၢၼ်ႉ[8] ပိၼ်ၵူလႆးလီၸဝ် ၵၼ်လီတမ်းလွၵ်ႇႁႃႉၼိူင်ႈ။ သမ်ႉ ပိၼ်ၼွင်ႉလႅၼ်း ၵူးတၢၼ်ႉ ၽူႈပွင်ႁၢၼ်ႁူးလွင်ႈလွင်ႈ လၢတ်ႈလိုင်ႈလုမ်ႈၽႃႉ[9]။ ပူဝ်ႇလၵ်ႉႁႃႉႁႃႈ ပႃးမႃးလွမ်းၵူးၸၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈသိုၵ်းႁမ်ႇၽႃႇႁမ်းသွင်ၼၼ်ႉ ပူဝ်ႇလၵ်ႉႁႃႉ ပႃးၸွႆးလုမ်းၸယးပေႃႇတူင်းႁႅၵ်ႉ ၵၼ်ၵိုၵ်းပိုၼ်းႁႃႉၼိူင်ႈ။ မၼ်းလိုဝ်ႈႁၢၼ်သိုၵ်းႁၢၼ်မိူင်း ၶိုင်တၢၼ်ႇတၢၼ်ႇယဝ်ႉ။ တေႃႈလိဝ် မၼ်းပိၼ် လဝ်◌ႈၸွင်ႁၢၼ်မၢၵ်ႈမီးလူင်ႁႃႉၼိူင်ႈဝႆႉ။ သူႉလၼ်ႉတီႇ လႆႈၶၼ်ပူဝ်ႉလၵ်ႉႁႃႉ ၸလႈ လူမ်းတေႉတေႉ။ ပူဝ်ႇလၵ်ႉႁႃႉ ၸလႈ မေးမၼ်း ၼၢင်းၵဵၵ်ႇ ဝိၼ်းမိၼ်း တၢၼ်း[10]ၸဝ် ၶိုတ်းသိူၵ်ႇလဝ်ႈၽႃႉသီႇပေႃႉသေ မႃးၸလႇတီႈၶႅမ်ႇ ပွၵ်ႈၼိူင်ႈ။ ပူဝ်ႇလၵ်ႉႁႃႉ ၵဝ်ၸူင်ႉမွၵ်ႇၵၼ်ၼိူင်ႈ ယိုၼ်ႈပၼ်။ သူႉလၼ်ႉတီႇ ၵၢမ်းႁႃႈ

---

[8] ဦးခန့်

[9] ဦးသန့်၊ Secretary-General of United Nations

[10] ရုပ်ရှင်မင်းသမီး ဝင်းမင်းသန်း

ၵၢမ်း၊ လူမ်းၵေႈလူမ်း။ ၾိင်ႈယၢမ်ႈလိူင်ႉၼၼ်ႉ ဢမ်ႇၸပ်ႉတေႃႈ လႆႈႁၼ်တီႈ ႁူၼ်းလၢႆးမၢၼ်ႈၸဝ်။

သူႉလၼ်ႇတီႇ ယုမ်ႉသေတူင်ႉတၵ်ႉ။

“သူမႃးၶလႇၸေႃႈ။ လူမ်းတေႉယဝ်ႉဝႃႈ။ ပေႃးႁဝ်းမီးၶၢဝ်းယၢမ်း ၶွႆႈၵုပ်ႇသူတေႉ”

လႅပ်ႈႁၢင်ႊၸင်ႇသူႉလၼ်ႇတီႇ တေဢမ်ႇႁပ်ႉၶဝ်ၶဝ်ႈႁိူၼ်းၶလႈ ၵူး ၶၢၼ်ႉ လင်ႇထၢမ်။

“သူၵၢင်ႈႁူႉတၢင်းၸွၵ်ႈႁႃႉ”

သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႈတွပ်ႇ မိူၼ်မၼ်းၶႅတ်းယူႇႁူးမိူဝ်းႁူးဝၼ်း။

“ႁဝ်းတေႁူႉထူပ်း လွမ်သိုၵ်းလူင်ၸေႇဝိၼ်း”

“တေႁူႉၶႅတ်းသင်လႃႇ”

သႅင်ပူဝ်ႇလၵ်ႉၵျႃႇထၢမ်တေႃႇသူႉလၼ်ႇတီႇၼၼ်ႉ လႅပ်ႈႁၢင်ႊမူဝ်ႇလၢၼ်ႈ ၸိူဝ်လိူဝ်ႈၶႃႈၸၼ်ႉဝႆႉ။

“ႁွပ်ႈသင်ၼႆ။ လွင်ႈလီလွင်ႈလႃႉ လဝ်ႈ မီးၸွႆးမိုဝ်းမၼ်းၵေႉလႅဝ် ဢမ်ႇလွႆႈႁႃႉ။ ႁဝ်းတေလႆႈႁူႉၶႆႈႁႃမၼ်းႁွလ်းယဝ်ႉ”

“ပေႃးၸၼ်ၵေႈ လူဝ်ႇပႆႇႁူႉႁႃမၼ်း ထွမ်ႇႁဝ်းလၢတ်ႈႁႄ ၵမ်းၸိူင်ႈ ၸေႃႈ”

ပူဝ်ႇလၵ်ႉၵျႃႇလၢတ်ႈတေႉလၢတ်ႈဝႃႈၶလႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ လင်ႇတႅပ်း တတ်း တႃႇတေထွမ်ႇတူလ်းႁူၵ်မ်းမၼ်း။ မိူဝ်ႈၸဝ်သၢမ်ၵေႉ ၸင်ႈၸွႆးႁွင်ႈႁပ်ႉ ၼၵ်ႇယဝ်ႉၸၼ်ႉ ပူဝ်ႇလၵ်ႉၵျႃႇ သိုပ်ႇလၢတ်ႈဝႃႈ

“ႁဝ်းႁူႉလွင်ႈၸေႇဝိၼ်းလီလီ။ ယုမ်ႇႁဝ်းၶလႈ။ သူၵမ်ႇထုၵ်ႇလီ ႁူႉတေႃႇသူႈမၼ်း”

ပူဝ်ႇလၵ်ႉၵျႃႇ ယင်ႉႁူၵ်မ်းမၼ်းၵမ်းၸိူင်ႈ။ လၢမ်းၶၢတ်ႈတူလ်း သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶဝ်ႈလွႆၵမ်ႇၶဝ်ႈလွႆ ၸိူဝ်ႁူၵ်မ်းမၼ်း။

“ၽႂ်ႈၵမ်ႇလၢင်ၼလၢမ်းၵွႆမၼ်းလႆႈၼေႃ။ ၸဝ်းၵမ်ႇထၢင်ႇ မၼ်းတေ ယွၼ်ႇယွမ်းပၼ် ၼင်ႇၵႃးသူတုၵ်းယွၼ်းၼၼ်ႉ။ ပေႃးမၼ်းၵွႆလမ်သႆႈၵမ်ႇမႃး ၼႆၸတႃႉ ႁူၼ်းၵေႃႉၼႆႉ ၶႂ်ႈႁွတ်းသင်ၵေႃႈ မေႃႇႁွတ်းလူင်ၵႃႈ”

သူႉလၼ်ႇတီႇ တႃႉသိင်ႇ ၵၢမ်းပူဝ်ႇလၵ်ႉၵျႇ။

“မၼ်းလၢင်ၼႁွတ်းသင်တီႈၸဝ်းလႃႇ”

“လိူဝ်းၵၼ်လီၵူဝ်လီၽေၼ်ၼၼ်ႉၼေႃႇ”

“ၸဝ်းၵမ်ႇၵူဝ်မၼ်း။ တိူၼ်းၵမ်ႇၵူဝ်ၽႂ်ႈ”

သိင်သူႉလၼ်ႇတီႇ ၸၢမ်ႉၸၢင်ဝႆႉ။

“ပေႃးဝႃႈၸဝ်ႁိပ်ႈသူၵွၵ်ႇမိူင်းၵႃႇ ၽႂ်ႈတေမႃးတူလႅၼ်းလူလုမ်းလႃး လုၵ်ႈ ၵွၼ်ႇသွင်ၵေႃႉၼႆႉ”

ပူဝ်ႇလၵ်ႉၵျႇ ၵမ်ႇပွႆႉၶေႃးတွပ်ႇ တီႈသူႉလၼ်ႇတီႇ။

“သွၼ်ႇဝႃႈ သူပိၼ်တေႃႈပိၼ်ၼိူဝ်ၵႃႇယဝ်ႉ။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇသူ တေႁွတ်း ႁိူဝ်။ ပေႃးၸႂ်ႈႁွတ်းတီႈသူမႃး တႃႇၸဝ်ၵမ်ႇယၢပ်ႇၵီႈသင်ၼေႃ။ ႁွတ်းလႆႈငၢႆႈငၢႆႈ ၵွၼ်ႇႁွၼ်း။ သူၵေႃႈႁူႉယူႇလူး”

ပူဝ်ႇလၵ်ႉၵျႇ ယင်ႉၵမ်းၼိူင်ႈ။

“သမ်ႉၵမ်ႇဝႃႈလႆႈ ၸဝ်ၸႂ်ႈႁွတ်းတီႈ တူဝ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇသွင်ၵေႃႉ”

ပူဝ်ႇလၵ်ႉၵျႇ ၵိုင်ၼိူဝ် တူဝ်ထူပ်းတၢင်ႇၼ်မၼ်း လွင်ႈၼေႇဝိၼ်း ၵွႆ လမ်သႆႈၵမ်ႇသေ ၸႂ်ႈႁွတ်းသင်ႁွတ်းလူင်ၵႃႈလိူဝ်းၼၼ်ႉသေ မႃးလၢတ်ႈၼေႃ။ တၢမ်တူဝ် သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ ယၢမ်ႈငိၼ်းမႃးၼမ်ၼေႃႇယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈလိူၼ်လူႇလႆႇပူၼ်ႉမႃးၼၼ်ႉၵေႃႈ ယိုဝ်းတႆလုၵ်ႈႁွၼ်းၸဝ် ပိၼ် ၵေႃႇပိၼ်ၵွင် ၵၢၼ်ႇႁူဝ်ပၢၵ်ႇ။ မၢင်ၼလိူဝ်းယင်းလၢမ်းၸၢတ်ႈဝႃႈ လၢင်ၼပူၼ်ႉႁွၼ်ႇ ပႆႇၵွၼ်ႇၼ်ဝႃႈ။ ၼေႇဝိၼ်းလီႉသင်ႇလုၵ်ႈသိုၵ်းၸဝ် တႃႇပိုတ်းယိုဝ်းတေႃႇလုၵ်ႈ ႁွၼ်းလၼ်ႉလွမ် လိူဝ်းၸွမ်ႈၸတ်းၼေၵၢင်ၵွႆလႆႇလႆႇ ၵမ်ႇပႃးမိူင်ႈယိပ်းသင် ၼၼ်ႉ။ ၵဝ်တူဝ်တႆႇ ပႃးလီမ်ႁူၼ်းမၢတ်ႇႁူၼ်းလီပ်း ယီတ်ႈသွႆႇၼႂ်းႁူင်းမုၵ်ႉ

လုမ်းလုၵ်ႈၶိုၼ်းသေ ၶၢင်ႈမၢၵ်ႇယႃႉလီဝ်ပီတ်ႈ။ ၸမ်ႈၸွင်လုၵ်ႈၶိုၼ်းလိူဝ်းၶၢႆႈၵူၺ်ႉ ၼႂ်းမိူင်းၵူၼ်းၵမ်ႈၽွင်ႈၼၼ်ႉ ပီၼ်ၵူၼ်းၶူႉလၵ်းမိုတ်ႈၵိုဝ်းၵၼ်တင်း ၼေႃႉဝိၼ်း လူင်။ သူႉလၼ်ႉတီႈ ၸွၼ်းၶူဝ်ၵမ်းၼိူင်ႈ။ ယဝ်ႉၵေႃႈတူလ်း ပူဝ်ႉလၵ်ႇၵျႃႉသေ

"ယႃႉပေလၢတ်ႈထိုင်ႈယဝ်ႉ။ ၶဝ်းတေၵဝ်ႁၢမ်းသူၶႃ တေပွႆႉတူလ်း ယူႉ"

"ပေႃးၼၼ်ၸတႃႉလီၵိူဝ်ႈ"

လီပ်ႈပူဝ်ႉလၵ်ႇၵျႃႉၵေႃႈ တမ်းလွင်ႁၢႆႉ။

"သူထုၵ်ႉလီၽျၢင်ႉၵိမ်းတူလ်းလူ တူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႉသူ ၸလႈ လုၵ်ႈၵွၼ်ႉ သူႁွလ်း။ တၢင်ႉၵၼ် ယႃႉပေၶိုတ်းသင်ယဝ်ႉ။ လွင်ႉပၼ်ႁၢမ်းမၼ်ႈတေႃႉ ၶဝ်းလႆႈၸၼ်ႉ"

ပူဝ်ႉလၵ်ႇၵျႃႉ ၼေႃယွၼ်း။

"ႁွပ်ႈသင်။ ပႆႉလွႆႈႁွၼ်ႉ။ ၶဝ်းတေလႆႈဝူၼ်ႉတႃႉလဝ်ႈ။ မၼ်းၵိၼ်းလွႆ လိူဝ်သေၶဝ်းၶဝ်ဝႆႉ"

သိင်ပူဝ်ႉလၵ်ႇၵျႃႉ မီးၵူမုၼ်ၽုင်းငဝ်းၵေႃးလႃႉ သုမ်ႉငမ်းလႆႈၼိူဝ် ပိူၼ်ႈ။ မၢၵ်ႇတႃမၼ်းၵေႃႈ ၼင်ႉၵုမ်းလွႆပိူၼ်ႈလႆႈၼၼ်ႉ။ ၵိူင်းမႂ်းတၢင်းၼႄႈသေ တူလ်းသူႉလၼ်ႉတီႈ။

"သူမီးလွႆၶတ်းၶၢၼ် ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ၶဝ်းၶူႉယူႉ။ ႁွပ်ႈၼႆ လိူဝ်းၶဝ်း လင်ႉမႂ်းၶႄလွင်ႈလဝ်ႈၽျႃႉလူင် ၼင်ႉၵႂႃႇၶဝ်းၶူႉဝႆႉၼၼ်ႉ"

သူႉလၼ်ႉတီႈ ၵူမ်ႈၼႄႈမၼ်းယူႉဝႆႉ။ ႁၢမ်းၵၼ်ပူဝ်ႉလၵ်ႇၵျႃႉ တေ လၢတ်ႈၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႉတီႈ ၵမ်ႉၶတ်းထွမ်ႉ။ ၵူလ်းၵႂႃႇ သူႉလၼ်ႉတီႈ တိတ်ႉ သေပွႆႉထွမ်ႉ။ ပူဝ်ႉလၵ်ႇၵျႃႉၵေႃႈ သိုပ်ႉလၢတ်ႈ။

"ၼႂ်းလွႆၶဝ်းၵမ်ႉလီတေႃႉၵိူဝ်ႈ။ လဝ်ႈၽျႃႉလူင် ၵမ်ႉမီးမိူင်းၵူၼ်း ယဝ်ႉ။ ဝၢႆးသေလႅပ်းမၼ်းႁၢႆႉ သၢမ်သီႉဝူင်ႈ ၵဝ်မၼ်းယိုဝ်းတၢႆပီတ်ႈ ၶိမ်းဝိင်း ပႃႉထူးၼၼ်ႉယဝ်ႉယဝ်ႉ"

ပူဝ်ႇလၵ်ႉၵျူႇ ယင်ႉႁၢမ်းသေ ပႆႉတူၺ်းသူႉလၼ်ႇတီႇ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ထၢင်ႇ တူဝ်မၼ်းၵေႃႈ ပေႃးတၢႆးလွမ်းႁူႇၵမ်းလီဝ်။ မိူၼ်တင်း ပူဝ်ႇလၵ်ႉၵျူႇ ၶလႈ ၵူးၶၢၼ်ႉ ၵမ်ႇမီးၶွမ်းမၼ်းယဝ်ႉ။ ၶဝ်ၵေႃႈ ယၢၼ်သီႇသီႇဝႆႉ။ ယဝ်ႉလင်ႇ သူႉလၼ်ႇတီႇလၢတ်ႈ။

"ၵမ်ႇပၼ်လႆႈ။ တိုၼ်းၵမ်ႇပၼ်လႆႈ။ ၶဝ်းၶူႉၵိူဝ်ႈ။ မၼ်းတိုၵ်ႉမီး မိူင်းႁူၼ်းယူႇ။ မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးသၢမ်သီႇဝူင်ႈ မီးႁူၼ်းလႆႈၶၼ်မၼ်း တီႈတႃႈၵုင်ႈ ၼႆၵိူဝ်ႈ"

"ၾၵ်ႇလၢတ်ႈၵေႃႈ ၵေႃႉၼၼ်ႉ ပၼ်ႁူၼ်းလီၼ်"

သီင်ပူဝ်ႇလၵ်ႉၵျူႇၵေႃႈ ၼွၵ်းတေႉတေႉ။

"လုၵ်ႈၼွင်ႈၶဝ်း ၼႂ်းသိုၵ်း လိူဝ်းမီးသလ်လၢၼိူဝ်ၶဝ်း တိုၵ်ႉမီးတင်း ၼမ်။ ၶၢဝ်ႇၼႆႉလုၵ်ႉတီႈၶဝ်သေမႃး။ ယုမ်ႇၶဝ်းၶလႈ မၶျႃႇတေႇဝီႇ။ ပေႃးဝႃႈ ၶၢဝ်ႇၼႆႉၵမ်ႇလိုဝ်ႈၵမ်ႇလွႆႈၼႆ ၶဝ်းတေၵမ်ႇမႃးၶႅ်းသူ"

သူႉလၼ်ႇတီႇဝႆႇၼႄႈလူး ၵူးၶၢၼ်ႉသေထၢမ်ဝႃႈ။

"လွင်ႈဝႃႈ လဝ်ႈတိုၵ်ႉမီးယူႇမိူင်းႁူၼ်းၼၼ် သူယုမ်ႇယူႇၵမ်ႇလွႆႈၶျႃႉ"

"ၼႂ်းလွႆၵမ်ႇလီတေႉ။ ၶဝ်းၶတႉၵမ်ႇယုမ်ႇယဝ်ႉ"

သူႉလၼ်ႇတီႇၶတႉ သိုပ်ႇၼင်ႈယူႇတီႈၼၼ်ႉ ၼိမ်ၼိမ်။ ၶတ်းလွႆ ယုမ်ႉ မိူၼ်ၼင်ႇ ၶဝ်ၵမ်ႇမႃးၶႅ်းၶေသူႉလၼ်ႇတီႇၵီႈသင်။ ဝႆႇတူၺ်းၶၢမ်ႈ ၶူး လီင်းသေ မုင်ႈႁူႇတၢင်းၼွၵ်ႈ။ တီႈလီၼ်းၶူဝ်ႉတႃႈၶျႇၶိူၼ်းၶဝ် မွၵ်ႇသီၵိုၼ်းၶဝ် ၵီးလွၼ်ႉဝႆႉ။

"ၶဝ်းတေမိူဝ်းႁွၼ်ႇ"

ႁူၼ်းလၢႆးသွင်ၵေႃႉၼၼ်ႉ လုၵ်ႉမိူင်းႁူႇသေ ဝႆႉသူႉလၼ်ႇတီႇ ႁိုတ်း ယူႇၵေႃႉလီဝ်။

❖

သိပ်းပႅတ်ႇ

ဝၢႆးသေၵုပ်ႇၵၼ်တင်း ပူဝ်ႇလၵ်ႉၵျုႇၶဝ်ယဝ်ႉယဝ်ႉၼၼ်ႉ တႃႇၵူႈ ထူပ်း ၸွမ်သိုၵ်းလူင်ၼေႇဝႆၼ်းၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶႃႉမိူဝ်ႈၶႃႉဝၼ်းဝႆႉ။ ႁူဝ်းၵႃး မၼ်းတီမ်ႈလိၵ်ႈပွႆၢႇမၢၼ်းလူးၼေႇဝႆၼ်းသေ တုၵ်းယွၼ်း တႃႇလႆႈသုၼ်ႇ လႆႈ သုၼ်ႇပိၼ် ပဵင်ႇပိင်းၵၼ်တင်း မေးၼၢင်းတၢင်ႇၵေႃႉတၢင်ႇႁူၼ်း လိူဝ်းလႆႈ ထုၵ်ႇၵုမ်းၶင်ဝႆႉၼၼ်ႉ။ ၵၢဝ်မိုဝ်းတီမ်ႈပိုၼ်မိူၼ် ၸူၵ်းပိုၼ်သေ သူင်ႇၵူႇႁူး တီႈ ႁူးတၢင်း ၸွႆႈလၢင်းပႅဝ်လႆႈ တီႈၸွမ်သိုၵ်းလူင်ၼေႇဝႆၼ်း။ မုင်ႈမွင်းဝႃႈ သေပိုၼ်ပိုၼ်ၶတႉ တေပႅဝ်ၵူႇယူႇၼႆ။ ယဝ်ႉၵေႃႈ လႆႈမွင်းလိၵ်ႈၵၼ်တေ တွပ်ႇမႃးမိုၼ်း။ လႆႈမွင်းႁူၼ်းတေမႃးပၼ်ၶၢဝ်ႇငၢဝ်း။ တီႈၵေႃႇသုတ်း မွင်းၵေႃႉ တေၵပ်းပွႆၼ်းမွၵ်ႇဝႃႈ လၢင်းၸၼ်တင်းလဝ်ႈၵျုႇသႅင်ႇ ၸိုဝ် လၢင်းသူင်ႇလိၵ်ႈ လူး လဝ်ႈၵျုႇသႅင်ႇလႆႈၼၼ်ၼၼ်ႉ။ ႁူဝ်းၵႃး ၵမ်ႇလၢၵ်ႇလႆႊသင်မၢး။

ၶၢဝ်းယၢမ်းတီႈတႃႇၵုင်ႈၼႆႉ လီဝ်းသႅင်ႈလီဝ်းမုတ်းသေ ၶၢဝ်းယၢမ်း တီႈသီႇပေႃႉ။ လူဝ်းပၢၼ်ၵေႃႈ လႆႈယူႇသဝ်းၼင်ႇပိူင်ပဵင်ႈ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ လႆႈ မိုတ်ႈၵိုဝ်းၵၼ်တင်း ႁူၼ်းၸိမ်းၸိူၼ်းၸိမ်းယေးမၼ်း။ လိုဝ်ႈမၼ်းဝႃႈ ဢဵလ်းသီး ပႅတ်ႈ[1]။ ႁူၼ်းမိူင်း တီၼ်းမၢၵ်ႈ[2]ၵေႃႉၼိူင်ႈ။ ပူဝ်မၼ်းသမ်ႉ ပိၼ်ပူႈၸၢပ်ႇၵၢၼ် တီႈမုၵ်ႉလုမ်းပႆၢးယူႇလီလုမ်ႈပွႆၢႉ[3] သေ လႆႈၸၢပ်ႇၼႄႈၸွင်ပုၼ်ႈပွၼ်း တီႈဝဵင်း

---

[1] Elsebet

[2] Denmark

[3] World Heath Organization

ၵႂၼ်ႉဝဵင်းသိူင်ႈ သဵင်ႈမိူင်းမၢၼ်ႊ။ ႁပ်ႈၵူၼ်းၶြမ်းႁိူၼ်းၶြမ်းယေး မႃးၸလႉမႃးလႂႆး ဢၼ်ႇၸတႃႇ ၽူႈလွပ်ႉၶၢဝ်ႉ ၵေႃႇပွႆႇသိူဝ်တၢင်းဢၼ်ႇ ၵမ်ႉၵိူဝ်လိူဝ် သွၼ်ႉလွႆမၼ်း ၵႃႈၶိူဝ်။ မၼ်းႁႂ်းတိမ်ႈမိူဝ်ႈ လိူဝ်ႈသိင်ၵူၼ်းလိူဝ်းၵဝ်ၵႃးမႃးၸလႉဢၼ်ႇႁႂ်း။ ၵႅလ်ႊသီႊပိတ်ႈၸတႃႇ ပၼ်ၶိူင်းႁႂ်ႈသူႇလၼ်ႉတီႉ ယူႉမူၼ်ႊမူၼ်ႊသိူဝ်းသိူဝ်း။ သူႇလၼ်ႉတီႉ ၶိုၼ်းၶုၵ်းလွႆလႆႈ လူဝ်ႊပၢၼ်လႆႈယူႉသဝ်း ထၢင်ႉၶႅင်ႊမဝ်မၢင် လွမ်းၵူလ်းၵေႃႇၵူလ်းသေႈ မိူဝ်ႈပႆႉမႃးမိူင်းမၢၼ်ႊဢၼ်ႇ။ ၵႅလ်ႊသီႊပိတ်ႈ သိုပ်ႉမိုတ်ႈသူႇလၼ်ႉတီႉပၼ် တင်းၵူၼ်းၸွၵ်ႈမိူင်းတၢင်ႉလိူဝ်း။ ၶဝ်လိူဝ်းဢၼ်ႇ ၵႂၼ်ၵၼ်တိုၵ်းသူၼ်း ၶွႆႈသူႇလၼ်ႉတီႉ ၵႂၵ်ႉမိူင်းၸႄႇ ၵျႉတိၵ်းတိၵ်း။

ပိူၼ်ႈၵႂၼ်ၵၼ် တိူဝ်းၽႃင်ႇပွႆႇထွမ်ႉၽိူၼ်း သူႇလၼ်ႉတီႉၶဝ်မႃး။ ပေႃးလၢတ်ႈ ၵႂၢမ်းမၢၼ်ႊ ၵႂၢမ်းၵၢင်းၵိတ်ႇၸတႃႇ ၵူၼ်းပွႆႇထွမ်ႉၶဝ် ၵမ်ႉၶဝ်ႈၵဝ်း သင်။ လၵ်ႉလွမ်ထွမ်ႉယူႉယၢမ်ယၢမ်။ ပေႃးလၢတ်ႈ ၵႂၢမ်းတႆး ၵႂၢမ်းၵျႉမၢၼ်ႉ ၸတႃႇ လိမ်ၶဝ်ႈၶႃမ်ႈလၢတ်ႈၵလိူင်းၵလိူင်း။

“လိူဝ်းသူလၢတ်ႈတေႃႉ ၵႂၢမ်းၵၼ်ၶဝ်းၶွႆႉလၵ်းဢၼ်ႇလေႃႉ”

တီႈတၢႆႈၵုင်ႈ သူႇလၼ်ႉတီႉ လႆႈၶွပ်ႇလႆႈၶၼ် ဢွင်းယိင်းတႆးတင်း ဢမ်။ ၶဝ်လိူဝ်းၼႆႉ ၵႂၼ်ၵၼ်မႃးယူႉတီႈ ၵၼ်လမ်ၵၼ်တင်းၽူဝ်ၶဝ် လိူဝ်းလႆႈ ထုၵ်ႉၵုမ်းၶင်ဝႆႉဢၼ်ႇသေ ပွႆႇဝၼ်းၽူဝ်ၶဝ်တေလွတ်ႈမႃးဢၼ်ႇယူႉ။ သူႇလၼ်ႉ တီႉ လႆႈၶွပ်ႇလႆႈၶၼ် မေးဢွင်း ၽူႈဢွမ်းၵၢၼ်မိူင်းမိူင်းမၢၼ်ႊၶဝ်ထိုင်ႈ။

မေႉပလ်ႉ[4] ပိၼ်ၵူၼ်းၵိူတ်ႉတီႈၵိင်ႉၵလၼ်ႉသေ ပိၼ်မႃး ဢွင်းၽြႃႇ မိူင်းမိတ်ႈ။ လဝ်ႈၽြႃႇမိူင်းမိတ်ႈ လဝ်ႈၶုၼ်ၶဵဝ် ပိၼ်ၶွႆဝ်ပဝ်ႈ လူင်ပွင်လိူင်ႈ မိူင်းတႆးသေၵမ်ႉၵႃး ပိၼ်ၶုၼ်ၽွင်းလူင်ၽြႃႉၸွၵ်ႈမိူင်း မိူင်းၶွႆမ်ႈတုမ်ႊမိၼ်ႉမႄႉ။ မိူဝ်ႈဢဵႈ တပ်ႉသိုၵ်းမၢၼ်ႊ ပႆႉၶွပ်ႈၵဝ်မၢၼ်ႈၵဝ်မိူင်းဢၼ်ႇ မေႉပလ်ႉ ၸလႈ လုၵ်ႈလၢင်းမၼ်း မီးယူႉတီႈၵိင်ႉၵလၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈလိဝ်ၸတႃႇ လႆႈယူႉတီႈႁိူၼ်း လင်သိူင်ႈ သဵင်ႈဝဵင်းတၢႆႈၵုင်ႈ။ လုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႊသမ်ႇ သိမ်းၵဝ် ဝၼ်ၶၢမ်ႈမိူင်း မၼ်းဝ်ႇၸလႈ မၼ်းၵမ်ႉလၢင်ႊၵႂၵ်ႉမိူဝ်းၸႂၵ်ႈမိူင်း။ မၼ်းၵေႃႈ ၶုၼ်ႇတၢဝ်ႇ တၢဝ်ႇလူင်သေ လႃႉပတ်ႇထတ်းသၢင် လူင်ပွင်လိူင်ႈ လုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႊ။ ၵူၼ်း

[4] Mable

မၢၼ်ႊ ၶလႈ ၵူၼ်းတႆး လိူဝ်းၵူဝ်လုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႊၶဝ်ၼၼ်ႉၶတႃႉ ယၢင်ႇၶဝႈ မေႇပလ်ႇတိၵ်းတိၵ်း။ သူႉလၼ်ႇတီႇၶတႃႉ ႁဵတ်းႁေႃႉႁၼ်တင်း မေႇပလ်ႇ။ ၽွင်းၼၢဝ်းၵၼ်ၵူႊႁေႃႉၵူႊၵူၼ်း ပၼ်တၢင်းၾၢင်ႉ ပၼ်တၢင်းဝူၼ်ႉၼႆႈဝႃႈ ၸႂ်ႈသူႉ လၼ်ႇတီႇ ယူႇတီႇတ်ႇတီႇတ်ႇယီၼ်ယီၼ်၊ ယႃႇပေႁဵတ်းသုၵ်ႉသၢၵ်ႉယုင်ႈယၢင်ႈ သင်ၼႆၼေတႃႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ႁဵတ်းႁေႃႉႁၼ်တင်း ၼၢင်းယိင်းၵၢင်းၵိတ်ႉ ႁေႃႉမီးလွင်ႈႁတ်းႁၢၼ်၊ ႁေႃႉႁတ်းတေႃႇသူႈၼၼ်ႉ။ ၵူလိုးႁႃႊ မိူဝ်ႈတေယိပ်းပႆႉ ၼေ ၸွမ်ႈၶတ်းၼေႁၢင်လွႆ ၵီႈၼႄႈလုမ်းလူင်ပွင်ႁၢၼ်သိုၵ်း တႃႇပၢၵ်ႇၸွင်ႉတုၵ်း ယွၼ်း ၸႂ်ႈပွႆႇပၼ်ၵူၼ်းၶမ်ၸွၵ်ႈ လိူလ်ႈႁၢၼ်မိူင်းၶဝ်ၼၼ်ႉၶတႃႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇလႆႈၸူမ်ႈမိူဝ်ႈႁၼ်တင်းမေႇပလ်ႇ။ ၼႆႉပီၼ် ႁၢၼ်ၸွမ်ႈၶတ်းၼေ ႁၢင်လွႆပွၵ်ႈ ၵွၼ်တၢင်းသုတ်း ဝႆးၼေ လုၵ်ႈႁဵၼ်းလၼ်ႉလွမ်ၶဝ် ၸွမ်ႈၶတ်းၼေႁၢင်လွႆ မိူဝ်ႈ လိူၼ်လူႇလႆႇ 1962 ၼၼ်ႉ။ လူဝ်ႊပႆႇလႆႈၸူမ်ႈမိူဝ်ႈႁၼ် တင်းၵူၼ်းၸွမ်ႈၶတ်း ၶဝ်ၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶိုၼ်ႈၸႂ်ႈလုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႊၶဝ် ယိုၼ်ႁပ်ႉလွင်ႈ ၶဝ်လႆႈတီႉ ႁမ်ၵုမ်းၶင်ဝႆႉ လဝ်ႈႁျူႇသိင်ႇၼၼ်ႉ ၵွၼ်တၢင်း။

လူဝ်ႊၸုၼ်ၽွင်းမိဝ် ၵေႃးသတြီးယွႆး မိသ်ႇတွႆႇၸူပ်ႈ ၶဝ်ၽူဝ်မေး ပႆႇ မိူဝ်းၶရျူးၶျိုးၼၼ်ႉ ၶဝ်မႃးၶလႇထိင်ႈ တီႈသူႉလၼ်ႇတီႇပွၵ်ႈၸိူင်ႈ။ ၸုၼ်ၽွင်း မိဝ် ထၢမ်ဝႃႈ

"တိပ်းတတ်းတႃႇမိူဝ်းၵေႃးသတြီးယွႆးယဝ်ႉႁႃႉ"

"ဝၼ်းၸိူင်ႈမႃးၶတႃႉ တေမိူဝ်းယူႇ။ ၵူလိုးၵမ်ႇပႆႇလွႆႈယၢမ်းၼႆႉ"

"ဝႆးသူၶႆႈၼေယဝ်ႉ ႁွပ်ႈသင် သူၵမ်ႇတမ်းလွႆၽေႃႇၸွင်ႈၽေႃႇလင် ၼႆ ႁဝ်းႁူႉလွမ်းယူႇ။ ႁဝ်းၶွႆႈဝႃႈ ပိၼ်ၸိုဝ်ႁေႃႈယဝ်ႉ သူပႆႇပိၼ်မိူဝ်းလႆႈယၢမ်း လိဝ်ႁေႃႈ သူထုၵ်ႇလီတင်ႈၶတႇလတ်းႁၢၼ် တႃႇမိူဝ်းၶိုၼ်းယဝ်ႉ"

"ႁဝ်းႁူႉယူႇ။ တီႈသူႁေႃႈ တေမီးလွင်ႈမီးတၢင်းယူႇ။ ၵူလိုးႁႃႊ ႁဝ်း တေလႆႈလွႆႈထိမ်လဝ်ႈႁွၼ်ႇ"

ၸုၼ်ၽွင်းမိဝ်ႁေႃႈ ၵမ်ႇလၢင်ႊလၢတ်ႈသင်ထိင်ႈယဝ်ႉ။ ၵူလိုးႁႃႊ ၶျ ၽူဝ်မေး တူလိုးၸႂ်ႈတေႃႇႁၼ်ၼေ လိပ်ႈမႆႈလွႆတၢင်သူႉလၼ်ႇတီႇဝႆႉ။ သူႉ လၼ်ႇတီႇၶတႃႉ ပႆႇတၼ်းဝူၼ်ႉထိုင်လၼ်ႉၼၼ်ႉ။ တႃႇတေမိူဝ်းၵေႃးသတြီး

ယႂ်း တီႈၽိူင်ႈၽႃႉ ၵတ်းမူလ်ၵတ်းၶျႃးၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇပႃးလႆႈသေ ၵိတ်း။ ၵူလ်းၵႃး ပေႃးလဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇလွတ်ႈမႃး တေလႆႈမိူဝ်းမၢၼ်ႈၵဝ်ႇမိူင်းလင် သူႉလၼ်ႇတီႇၸဝ်သေ ႁွမ်ၵိူင်းႁွမ်လႆႈၸိုၼ်းယူႇ။

ၸုၼ်ၽွင်းၸႅဝ်ထၢမ်ဝႃႈ

“လႆၢလိုၼ်ပူၼ်ႉမႃးၼၼ်ႉ လွမ်သိူၵ်းလူင်ၶေႇဝိၼ်း ၵျႃႇၸလႇၵေႃး သတြီးယႂ်းၵိူဝ်ႈ။ လွင်ႇသူႁႃႉ”

“ၵေႃႈၸႃႈ … မၼ်းၵျႃႇၵူတ်ႇတူလ်းတၢင်းပိၼ်ၵမ်ႇလႆႈၶႃႉ”

“ပေႃးတေလႆႈလၢတ်ႈတႅတ်ႈၼႆၸတႉ မၼ်းၵျႃႇလူးၸူးမေႃယႃလူင် ၽႆၢႇ ယူတ်းယႃလႆႈ မိူင်းၶဝ်းၵိူဝ်ႈ”

ပေႃးငိၼ်းၵျၢမ်းၶေႃႈၼၼ်ႉ ႁူဝ်သူႉလၼ်ႇတီႇတင်ႈမႃးၸိုၼ်း။

“မၼ်းၵျႃႇလႃး ၸူးမေႃယႃလူင် ႁွၽ်ႉၶႃႉ”

“လႆႈယဝ်ႉဝႃႈ။ သူႁႃႉလၵ်းမၼ်းၶႃႉ”

ၸုၼ်ၽွင်းၸႅဝ်ၵေႃႈ ၵူင်သုပ်းၵႃႈပၢၵ်ႇၵၢမ်းဝႆႉ။

“ႁႃႉၵိူဝ်ႈ။ မိူဝ်ႈၸၢဝ်းမႆႈပီးၼိူင်ႈ ၶဝ်းၵျႃႇၸလႇၵေႃးသတြီးယႂ်း။ မၼ်း တင်းလဝ်ႈၸတႉ မိတ်ႈၵၼ်မႃးတေႉတေႉ။ လူဝ်းမၢၼ်ႈမိူင်းပႆႇသုၵ်ႉသၢၵ်ႉၼၼ်ႉ ၶဝ်းယင်းၶပ်ႉမွၵ်ႇမၼ်း တႃႇမႃးၸလႇတီႈသီႇပေႃႉၵွၼ်ႇ”

ၼေႃႈသူႉလၼ်ႇတီႇ ႁိူဝ်ႈပၢင်ႇသႂ်မႃးၵမ်းလႅဝ်။ မၼ်းလႆႈတိုဝ်ႉတၢင်းလီ ၵၼ်ၼိူင်ႈ တႃႇၸဝ်ႈလူး လွမ်သိူၵ်းလူင်ၶေႇဝိၼ်းယဝ်ႉ။ ၸုၼ်ၽွင်းၸႅဝ်ၵေႃႈ ပၼ်ၵိူင်း။

“ၶဝ်းတေၼႆးၶေ။ ၸူးမေႃယႃလူင် ႁွၽ်ႉ တင်းလုၵ်ႈၼွင်ႈမၼ်း တေ မႃးတႃႈၵုင်ႈ။ လွမ်သိူၵ်းလူင် ႁွင်ႉၸဝ်တႃႇတေမႃး ယူတ်းယႃမၼ်းတီႈၼႆႉဝႃႈ”

ၵွပ်ႈၸၢဝ်ႇငၢဝ်းၼႆႉၸလႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ လူမ်းၵေႃႈလူမ်း။ ၸုၼ်ႉၵေႃႈ ၸုၼ်ႉ။ လူမ်းၵွပ်ႈတေမီးၵူၼ်းလၢင်းလွႆႈထိမ်ၼင်ႇ ၸူးမေႃယႃလူင် ႁွၽ်ႉ။ ၸုၼ်ႉ ၵွပ်ႈၸူးမေႃယႃလူင်ႁွၽ်ႉသမ်ႉ တေယူတ်းယႃပၼ် လဝ်ႈၵိူင်းပွင်မိူၵ်ႈမႂ်ႈလူင်

ၵေႃႇၸိူင်ႈ။

သူႇလၢၼ်ႇတီႇ ၸဵင်ႊၶေႈၸုၼ်ၽွင်းၶဵဝ်။

"ႁဝ်းတေတၢမ်ႈလိၵ်ႈလူး ၼူးမေႃယၢလူင်ၶွၺ်ႉ ၽိုၼ်ၸိူင်ႈ ႁၢမ်ႉယၢဝ်း ယၢဝ်း။ လွင်ႈဝၢႆႈ မၢၼ်ႈမိူင်းလိၵ်ႈလၢႆးဝႆႉၼႆႉ တူဝ်မၼ်းတေႁူႉၵမ်ႇႁူႉၵေႃႈ ၵမ်ႇလၢင်ႊဝၢႆႈ။ ႁဝ်းၸဝ်ပဵၼ်ၶိုဝ်ဝႆႉၼႆႉၵေႃႈ ထၢင်ႇၶတႃႉ မၼ်းတေၵမ်ႇပႆႇႁူႉ"

"ႁဝ်းတေၵဝ်လိၵ်ႈသူ သူင်ႇပၼ်ႁွမ်းသၢႆတၢင်းၵၢၼ်ၶဵဝ်ၵူၺ်ႈ"

"ယၢပ်ႇႁဵတ်ၸုၼ်ၽွင်းၶဵဝ်လူင်ယဝ်ႉ။ ၶႂ်ႈလႆႈသိုပ်ႇႁဵတ်ယႂ်ႇသေၵမ်း"

သူႇလၢၼ်ႇတီႇ မီးၶေႃင်းႁဵတ်၊ မီးတၢင်းမုင်ႈမွင်းမႃးၸိုၼ်း။ တႃႇတေႁဵတ်ယႂ်ႇ တႃႇၸဝ်ႈလူးလွမ်သိုၵ်းလူင်ၸၼ်ႉ ၸွၵ်ႈသေ ၼူးမေႃယၢလူင် ၵေႃႉယူတ်းယၢပၼ် တွၼ်ႈႁဵတ်မၼ်းၼႆႉ တေမီးၽႅ်လီလႆႈလႃႇ။ သူႇလၢၼ်ႇတီႇၵေႃႈ ယုမ်ႇယမ် ၼူးမေႃ ယလူင်ၶွၺ်ႉ တၵ်းတေလွႆႈထိမ်မၼ်းယူႇ။ ၼူးမေႃယၢလူင်ၶွၺ်ႉ ပဵၼ်ၶူဝ်ပဝ်ႈ လူင် ႁူင်းယၢလၢၼ်ႉလွမ်ၽႃႇႁွၼ်းႁဵတ် ၶလႈ ၽႃႇၵၢၼ်ႁူႉ တီႈဝိင်းဝဵၼ်ႇၸႂ်ႇ။

လူဝ်ႈၸုၼ်ၽွင်းၶဵဝ် ၵၢႆးသတြီးယႃး ပႆႇမိူဝ်းၶရူႊၶျီး မၼ်းယွၼ်း တၢင်းႁူႁဵတ်ႈ တီႈလုမ်းၶဵဝ်တၢင်ႇမိူင်း တႃႇသူႇလၢၼ်ႇတီႇ တေသူင်ႇလိၵ်ႈလႆႈထိုင် လုမ်းၶဵဝ်ၵၢႆးသတြီးယႃး တီႈၶရူႊၶျီး ႁွမ်းသၢႆတၢင်းလိၵ်ႈၵၢၼ်ၶဵဝ်လိူဝ်း ၸၼ်ႉ။ ၸုၼ်ၽွင်းၶဵဝ်လၢင်ႇၸဵင်ႊၶေႈ ၸုၼ်ၽွင်းလူင်ၽၢႆႇၸွၵ်ႈမိူင်း မိူင်းၵၢႆး သတြီးယႃး တွၵ်ႇတူဝ်ႇ ပရိၼ်ႇၸူဝ်ႇ ၶရိသ်ႉၵီး[5] ၵေႃႈ တေၵပ်းသိုပ်ႇ ၸုၼ်ၽွင်း လူင်ၽၢႆႇၸွၵ်ႈမိူင်း မိူင်းမၢၼ်ႈ ၵူးတီႇႁၢၼ်ႇ[6]သေ ယိုၼ်ႈယွၼ်းပၼ် တႃႇၶိုပ်ႈ မုင်ႉၶႂၢႆႉၶိူင်း လဝ်ႈၽႃႈသီႇပေႃႉၶဝ် ၵွၵ်ႇမိူင်းမၢၼ်ႈသေ ၶႂ်ႈလႆႈမႃးယူႇတီႈ မိူင်းၵၢႆးသတြီးယႃး ၼႆယဝ်ႉ။

သူႇလၢၼ်ႇတီႇ တၢမ်ႈလိၵ်ႈလူး ၼူးမေႃယၢလူင် ၶွၺ်ႉ ၵမ်းလဵဝ်။ တၢမ်ႈ ၶၸွၺ်ႉယႂ်ႈႁူဝ်ယၢမ်း။ လိမ်မိူဝ်ႈပီႊၵၢႆႇၸၼ်ႉ လူင်ပွင်လိုင်ႈလုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႈၸဝ် တီႉၵမ်ၵုမ်းၶင်ဝႆႉ လဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇယဝ်ႉၵေႃႈ သူႇလၢၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇလႆႈႁၼ် လဝ်ႈ

---

[5] Dr. Brano Kreisky, Minister of Foreign Affairs
[6] ဦးသီဟန်၊ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး

ၵျႃႇသီင်ႇယဝ်ႉ။ ၶၢဝ်ႇငၢဝ်းသင်ၵေႃႈ ဢမ်ႇလႆႈငိၼ်း။ ယၢပ်ႇလွႆ ၶူးမေႃယႃလူင် ႁဝ်း ႁူလွႆႈပၼ်ၵိတ်းၸိူင်ႈ။ လႆႈၽၢၵ်ႇလိၵ်ႈၽိုၼ်ၸိူင်ႈ တႃႇလဝ်ႈၵျႃႇသီင်ႇ။ ပေႃးသူင်ႇလႆႈၵေႃႈ ယၢပ်ႇလွႆသူင်ႇပၼ်ၵိတ်းၸိူင်ႈၼႆယဝ်ႉ။

တီႈတၢႈဢုင်ႈၼတႃႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ပၵ်းလွႆသွပ်ႇႁႃၶၢဝ်ႇငၢဝ်း လဝ်ႈၵျႃႇသီင်ႇ ၵႃးၸင်ႇပွင်ပၼ်လႆႈ။ ပိူင်ယွႆႇမၼ်း ၶတ်းလွႆႁႃၶၢဝ်ႇငၢဝ်း လိူဝ်းမၼ်း ဢမ်ႇၼႆႈငိၼ်းၸၼ်ႉ။

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶဝ်ႈလူး မေႃပေႇတၢင်ႇၵႃႇလႃး၊ မေႃၽီ၊ ပီႈၸွင်ႉလဝ်ႈ ၸႂ်ႈတီႈသိုၵ်းၶဝ်။ ႁူၼ်းပၼ်ၶၢဝ်ႇလိူဝ်းလႃႇလႃႉ၊ လိူဝ်းဢမ်ႇယုမ်ႇယမ်လႆႈသေ တီႈသီႇပေႉၸၼ်ႉၵေႃႈ ၽိဝ်မၢးတီႈသူႉလၼ်ႇတီႇ။ ပေႃးဝႃႈၶဝ်မေႃၶႂ်ႈၸေ ၸင်ႇၵၢင်လွႆသူႉလၼ်ႇတီႇ ၼွႆႈပၼ် လဝ်ႈၵျႃႇသီင်ႇမီးလွႆ၊ ယူႇလီယူႇၼႆၼတႃႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ မေႃပၼ်သူဝ်ပၼ်ငိုၼ်းၸမ်ၸမ်။ ၶၢဝ်ႇငၢဝ်းၵၼ်လဝ်ႈၵျႃႇသီင်ႇ တေလွတ်ႈယဝ်ႉၼႆၵေႃႈ ႁဵ်ႉလႆႈငိၼ်း။ ပေႃးဝႃႈလႆႈငိၼ်းၶၢဝ်ႇလီၵမ်းလွႆၵေႃႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ ယုမ်ႇယမ်ၸိူဝ်ၶၢဝ်ႇၸၼ်ႉၵမ်းလိူဝ်သေ မီးတၢင်းမုင်ႈမွင်းမွႆႇမႃး ၵမ်းၸၼ်ႉယဝ်ႉ။

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶတ်းလွႆႁႃၶဝ်ႈလူးၵပ်းသိုပ်ႇ ႁူၼ်းမိုတ်ႈၵိုဝ်းလမ်လွႆ တၢင်းၵမ်လွမ်ႁၢၼ်ၵွင်ႇၵျီး[7]။ ၵွင်ႇၵျီးၼႆႉ ၸွၵ်ႈသေၸေႇဝိၼ်း ပၼ်ႁူၼ်းမီး ၼွႆင်းပွင်သုင်တီႈသုတ်း ၸႅႆးလူင်ပွင်လိူင်ႈ လုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႈ။ မိူဝ်ႈၵွၵ်ႇၶၢဝ်း တၢင်းဢူႇပႃႇၵိူဝ်[8] ၵမ်လွမ်ႁၢၼ်ၵွင်ႇၵျီး ယၢမ်ႈလၢတ်ႈတီႈႁူၼ်းၵေႃႉၸၼ်ႉဝႃႈ လဝ်ႈၵျႃႇသီင်ႇ ဢမ်ႇပႆႇတၢႆ၊ တိုၵ်ႉမီးယူႇလီလီငၢမ်းငၢမ်းၼႆယဝ်ႉ။ ၶၢဝ်ႇငၢဝ်းတီႈ ၶၼ်ၽွင်းလူင်ၽႅ်ႇၸႂ်ႈမိူင်း လဝ်ႈသိုၵ်းလူင်ၵျေႃႇလူဝ်း[9]ၸၼ်ႉၵေႃႈ လႆႈငိၼ်း လိူင်ႉၼႆႁွလ်း။ ၼႆၼလႈ တၢင်းမုင်ႈမွင်း သူႉလၼ်ႇတီႇ ႁၼ်ႈမုၼ်းပူင်ႇယွတ်ႈမွႆႇမႃးထိင်ႈ။ ႁူလ်းၵႃး တၢင်းမုင်ႈမွင်းလိူဝ်းၸၼ်ႉ ၵမ်းၸိူင်ႈႁွလ်း ၽူင်ႉႁႅ်ႈလူင်ႁူႇ။ ၵၢင်ၶမ်ႈၵေႃႈ ၸွၼ်းဢမ်ႇလပ်း။ ႁွပ်ႈသင် တီႈသူႉလၼ်ႇတီႇ ၵေႃႉလိူဝ်ႁွလ်း ဢမ်ႇပၼ်ထူပ်းႁၼ်ၵၼ် ၽူဝ်လဝ်ႈငဝ်ႈၵျိူၼ်းလဝ်ႈၵဝ်ႇ။ မေႃးၸၢင်း

[7] ဗိုလ်မှူးချုပ်အောင်ကြီး၊ ဒုတိယ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် (ကြည်း)
[8] ပဲခူး
[9] ဗိုလ်မှူးကြီးကျော်စိုး၊ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး

ၵူၼ်းတၢင်ႇလိူဝ်းလႆႈထုၵ်ႇတီႉၵမ်ၵုမ်းၶင်ဝႆႉၶဝ်သမ်ႉ လႆႈထူပ်းႁၼ်လဝ်ႈၽူဝ်ၶဝ်။ မၢင်ၼပွၵ်ႈၵေႃႈ ဝူၼ်ႉၼႆႉဝႃႈ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈမိူဝ်ႈတပ်ႉသိုၵ်းႁူပ်ႈၵၢဝ်မၢၼ်ႈၵၢဝ်မိူင်းၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ လႆႈတွပ်ႇထိူင်တင်းတပ်ႉသိုၵ်းၶဝ်ၼလႈ ၶဝ်လင်ႇႁဵတ်းလိူင်ႉၼႆ ႁႃႉၼႆႁွၼ်ႇ။ ၵမ်ႇၼၼ်ၵေႃႈ လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ တွပ်ႇထိူင် တႃႇယိုၼ်ၵၢၼ်ၽိတ်းႁိုင်ႈမိူင်း လိူဝ်းမၼ်းၵမ်ႇယၢမ်ႈႁဵတ်းမႃးသေပွၵ်ႈၼၼ်ႉႁႃႉ။ ဝူၼ်ႉၼႆႈပီၼ်လၢဝ်ၶမ်ႈလၢဝ်ၶိုၼ်း။ ၶိုၼ်ႈၼွၼ်းလပ်းၵူႇသေ လိမ်းပိၵ်ႈဢိူင်ႈလူဝ်ၼဢိူင်ႈၼပ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇလပ်းလႆႈ။ သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ ပေႃးယွမ်းမႃး။ တေႃႈၵၢၼ်ၼႄႈႁိုၼ်းၵွၼ်ႇ တိပ်းတိပ်းတွပ်းတွပ်းႁွၼ်းၵေႃႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇမေႃတိပ်းတတ်းပၼ်ယဝ်ႉ။ တူၺ်းႁၢင်ၼသင်ၵေႃႈ ၵႆႉႁၼ်ပီၼ်သွင်ၵၢၼ်သွင်ၵၢၼ်။ လွင်ၽူင်ႉပိဝ်ဝႆႉတႃႇသေႇ။ လွင်ၵၢၼ်မေႃတွင်းမၢၵၶဝ်ၼႆၵေႃႈ ယူပ်ႈယွမ်းမႃးတိၵ်းတိၵ်း။

မေႃးၸၢင်းပူဝ်ႇလီတ်ႉယႃႇ[10] ၵေႃႉမိုတ်ႈတင်းၶဝ်မႃး တင်းႁိုင်ၼၼ်ႉ ႁၢင်ႉမီၼ်ႈတၢင်းပီၼ်သူႉလၼ်ႇတီႇသေ ပၼ်တၢင်းဝူၼ်ႉၼႆႈႁႂ်ႈၸီၼ်းလွင် မႃး။

"သူလွမ်းႁဝ်းႁူႇထူပ်း လဝ်ႈသြႃႇၶေထမ်း တီႈႁဝ်းၵႂႃႉႁူႇၽိုၵ်းၵမ်းၼၼ်ႉလေႃႇ။ သူတေႁၢၼ်ႉလွင်သူမႃးယူႇႁူးႈ"

သူႉလၼ်ႇတီႇၼတႃႉ ၽွမ်ႉၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ။ ၼွင်းႁွင်ႈလူင်ၽိုၵ်းၵမ်းထမ်းၼၼ်ႉ တီတ်ႇယီၼ်ဝႆႉ။ မီးၵူၼ်းသၢမ်သိပ်း ၼၼ်ႈၸိူဝ်ပိုၼ်ႉသိုဝ်ႇ။ လပ်းတႃႇသေ ပၵ်းလွင်ၶဝ်ဝႆႉ ၸိူဝ်ၵၢၼ်ၽိုၵ်းၵမ်းၶဝ်။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ပႆလွမ်းတၢင်းလင် မေႃးပူဝ်ႇလီတ်ႉယႃႇ။ မိူဝ်ႈပႆႁူႇႁိမ်းၵူၼ်းၼၼ်ႈသြႃးၶဝ်ၼၼ်ႉ လႆႈၵူမ်ႈႁူဝ်သေပႆလွႆးလွႆး။ ၵမ်ႇလႆႈပၼ်သိူင်တိၼ်ၵွၵ်ႇ။ ၼႆႉပီၼ်ၾိုင်ႈထုင်းမၢၼ်းၶဝ်ယၢင်ႇၸိူင်ႈ။ လႆႈႁၼ်လုၵ်ႈႁိၼ်းၵွၼ်ႇၶဝ်ၵေႃႈမႃးၼၼ်ႈ။ ၵူၼ်းထဝ်ႈလိူဝ်းသိုတ်းပၢၼ်ၵၢင်းၵိတ်ႉၶဝ်ႈသိမ်းမိူင်းမၢၼ်းၼၼ်ႉၵေႃႈပႃး။ ၵူၼ်းၽၢဝ်ၵူၼ်းမီးၵေႃႈ ၼၼ်ႈႁိမ်းၶၢင်ႈၵၼ်သေ ၽိုၵ်းၵမ်းလွမ်း။ ၵူၼ်းလိူဝ်းၽိုၵ်းၵမ်းယူႇၼၼ်ႉ တေၵမ်ႇတၼ်းႁူႉ လွင်ႈၵူၼ်းပႆၶဝ်ႈမႃးၼၼ်ႉ။ ၽွင်ႇၽွင်ႇၵေႃႈ ငိမ်းယီၼ်လွမ်းၵၢၼ်ၽိုၵ်းၵမ်းၽွင်ႇမၼ်းယဝ်ႉ။

10 ဗိုလ်လက်ျာ။ ရဲဘော်သုံးကျိပ်ဝင်၊ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဟောင်း

ၵေႃႉၼေထမ်းၼၼ်ႉ ၵွၼ်ၶဝ်ၵႂႃႇတၢင်ႇတီႈ။ ၵူးဝိၼယပိၼ် မုၼ်လဝ်ႈလၢဝ်းပုတ်ထ။ ၼုင်ႈၽႃႈလိူင်သၢင်ႇၵၢၼ်း ထႃႁူဝ်လွမ်ႉ။ ဢမ်ႇတိုဝ်းၶဵပ်းတိၼ်။ တူဝ်ၶိင်းမၼ်းသုင်သုင်။ လဵပ်ႈႁၢင်ႊမၼ်းလၢင်ႊႁူႉႁၼ် တၢင်းၼွင်း တွၼ်ႊလင်ပိူၼ်ႈ လိူဝ်းမႃးၽဵဝ်သိုဝ်ႈၼႃႈတႂ်ႈတႃမၼ်း။ ႁွပ်ႈ ၵရုၼႃ၊ သီလ၊ သမႃထိၸလႈ ၼႃႈမၼ်းၵေႃႈပၢင်ႇသႂ်ႉ။

မုၼ်လဝ်ႈၵေႃႈ လဵပ်ႈႁူႉႁၼ် လွင်ႈတၢင်းၸွင်ႈၶမ် ၵၼ်မၼ်းလႆႈထူပ်း ႁၼ်ဝႆႉၼၼ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ဢမ်ႇတပ်ႈလဝ်းၼေၵီႈသင်ယဝ်ႉ။ ၸုပ်ႉဝႆႈ မုၼ်လဝ်ႈယဝ်ႉၵေႃႈ မုၼ်လဝ်ႈလၢတ်ႈတၢင်းၵႃမ်းမႃၼ်း။

“သူ ၸႂ်ႈၽိုၵ်းၵမ်းထမ်းယူႇႁႃႉ”

“ၶႃႈၸပး ၸႂ်ႈၽိုၵ်းၵမ်းယူႇၶေႃႈ။ ၵူလိုၵ်းၵႃး ၶႃႈၸပး ဢမ်ႇပႆႇႁူႉပွင်ႇ ၵီႈသင်ၶႃႈ”

မုၼ်လဝ်ႈၵေႃႈ ယုမ်ႉသေလင်ႇလၢတ်ႈ။

“သူဢမ်ႇတပ်ႈႁူႉဝႆႉလူင်ႈၼႃႈၵီႈသင်။ ၽိုၵ်းၵမ်းထမ်းႁႂ်ႈ တေႁူႉ လွမ်းၵႂႃႇၵွလ်းသူ”

“ပေႃးၼၼ် ၶႃႈၸပးတေလႆႈၸတႇၽိုၵ်းၵမ်းမိူဝ်ႈလႂ်ၶႃႈ”

“ၸတႇယၢမ်းၼႆႉ ၵမ်းလဵဝ်ၵိုဝ်ႈ”

“ၵူလိုၵ်းၵႃး ၼၼ်ႉ ၶႃႈၸပး ပႆႇလႆႈႁပ်ႉသိၼ်မႃးၶႃႈ။ ၶဝ်ႈၸႂ်ႈၵေႃႈဢိၼ်မႃးယဝ်ႉၶႃႈ”

“ၼၼ်ႉၵေႃႈ ဢမ်ႇပိၼ်သင်။ မုၼ်လဝ်ႈၸတႉ ဢမ်ႇႁၢမ်ႈသီးၵီႈသင်။ မီးလွင်ႈၼိူင်ႈႁွလ်း။ လဝ်ႈၸတႉ ယႃႇပေၵိၼ်လႃႈ။ ၼႂ်းႁွင်ႈလူင်ၼၼ်ႉ သူ တူလ်း တူလ်းႁေ ႁၢင်ႈသေတီႈတီႈ ဢၼ်သၢင်ႇထုၵ်ႇၼၼ်ႉၸလႈ။ ၼိူင်ႈသၢတ်ႇ ၼင်ႇသူၼင်ႈလႆႈၼၼ်ႉ။ ယဝ်ႉၵေႃႈ လပ်းတႃဝႆႉ။ ၶတ်းလႂ်ၾၢင်ႉဝႆႉ ၼိူဝ်လူမ်း ထူလ်းလႂ်သူ။ ႁဵတ်းတူလ်းၵမ်းလဵဝ်ၸလႈ။ တေလႆႈႁူႉဝႃႈ လူမ်းဢၼ်ႁဝ်းသုတ်ႇ ၶဝ်ႈၵႂႃႇၼၼ်ႉ ၵတ်းယဵၼ်ဝႆႉသေ လူမ်းဢၼ်ႁဝ်းထူလ်းဢွၵ်ႇမႃးၼၼ်ႉ သမ်ႉ ဢုၼ်ႇဝႆႉဢူဝ်ႈ”

မုၼ်းလဝ်ႈ ပႂ်ႇတူၺ်းသူႇလၢၼ်ႉတီႈ တေတီႈပ်းတတ်းလိူင်ႇၶိုဝ်။ သူႇလၢၼ်ႉတီႈ ထၢမ်မိုၼ်းတူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႉ။ ပေႃးႁပ်ႇလႆႈယဝ်ႇၼႆလၢင်ႉ ငွၵ်ႈႁူဝ်ၶေ။ မုၼ်းလဝ်ႈၵေႃႈသိုပ်ႉလၢတ်ႈ။

"မူဝ်ႈၶၢဝ်းလွင်ႈသူ ပိဝ်ၵွၵ်ႉၵူႉၼလႈသင်၊ မူဝ်ႈသိူင်ၶိမ်းႁွမ်း မေႃးမႃး ၼလႈသင် တေလႆႈၽႂၢင်ႇၵိူဝ်ႈ။ ပေႃးဝႃႈ လွင်ႈသူ ၽူင်ႇပိဝ်ၵူႉတၢင်ႉတီႈလိုင် မိုၼ်း ၶတ်းလွင်ႈ ၵဝ်လွင်ႈသူပၵ်းဝႆႉ ၸိူဝ်ၵၢၼ်သုတ်ႉလူမ်းထူၺ်ႈလွင်ႈၼၼ်ႉၼလႈ။ မူဝ်ႈလွင်ႈ တေလႆႈၵိုတ်း၊ မူဝ်ႈလွင်ႈတေလႆႈၽိုၼ်ႉလၢႆးလၢႆး ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ မုၼ်းလဝ်ႈတေ ၶႂ်ႉၶေ။ ပေႃးထိုင်ယၢမ်းၼၼ်ႉ သူတေလႆႈပၵ်းလွင်ႈ ၸိူဝ် ဝေတၼႄ တီႈၵၼ် လီပ်းၵၼ်ၵူၼ်ႉ ၵၼ်ႁူႉလီသေပိူၼ်ႈ ၸိူဝ်တူဝ်ၶိင်းသူၼၼ်ႉ။ တေလႆႈပၵ်း လွင်ႈႁႂ်ႈဝေတၼႄၼၼ်ႉ ပေႃးႁၢႆၵူႉ"

"ၶႂ်ႈဝႃႈပွင်ႇသင်ၶႃႈလဝ်ႈ"

"သူတေႁူႉမႃးယူႇ"

သူႇလၢၼ်ႉတီႈ လုၵ်ႉတီႈသိုဝ်ႈၼႄႈတွႆႈတ မုၼ်းလဝ်ႈၵွၵ်ႉမႃးသေ ႁႃ ၼင်ႈၶိမ်းမေႃးပူဝ်ႇလီတ်ႉယႃႇ။ မၼ်းၼတႉ ပေႃးတၼ်းၼင်ႈၽိုၵ်းၵမ်ႊထမ်းဝႆႉ ယဝ်ႉ။ သူႇလၢၼ်ႉတီႈ လၢတ်ႈႁၢင်းမၼ်းၼႂ်းလွင်ႈ။

"ၵဝ်ၶိုတ်းသင်ယူႇဝႆႉၵမ်ႇႁူႉ။ ၵူၺ်းၵႃႊ ၵဝ်တေၶတ်းလွင်ႈတူၺ်း"

ၼတႇလပ်းတတူၺ်း ၼင်ႇမုၼ်းလဝ်ႈသင်ႇဝႆႉ။ မူဝ်ႈလဝ်ႉၼတႉ လီပ်ႈ ငႃႈငီမ်ႈယူႇ။ ဝႃးမႃးလွင်ႈၼႆႉ ၵမ်ႇၼိမ်ၵမ်ႇသဝ်းလႆႈသေၵိတ်းယဝ်ႉ။ ဝူၼ်ႉၶႆႈ ထိုင်လဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ။ ၶုၵ်းလွင်ႈလႆႈ မူဝ်ႈလဝ်ႈၵျႃႇသိူင်ႇ ၼင်ႈၽိုၵ်းၵမ်ႊထမ်း တီႈသီႇပေႃႉ။ ၶုၵ်းလွင်ႈလႆႈမူဝ်ႈၶၢဝ်း လိူဝ်းလႆႈယူႇမူၼ်ႊမူၼ်ႊသိူဝ်းသိူဝ်းမႃး ၼၼ်ႉ။

"ၵိုတ်းပိၵ်ႈလွင်ႈသူ ၵၼ်ဝူၼ်ႉၶႆႈတေႃႇၵၢၼ်လိူဝ်းၵၼ်ပူၼ်ႉမႃးၼၼ်ႉ ၼလႈ။ ၵဝ်လွင်ႈသူမိုၼ်းပၵ်းဝႆႉ တီႈၵၢၼ်သုတ်ႉလူမ်းထူၺ်ႈလွင်ႈသူၵွၺ်းလႃႈ"

သိူင်မုၼ်းလဝ်ႈၼၼ်ႉ ၵူၼ်ႈၵွၼ်ႉသေတႃႉ ပုတ်းၶၢတ်ႉတေႉ။ သူႇလၢၼ်ႉတီႈ ၵၢမ်းၵွပ်ႈမုၼ်းလဝ်ႈ ႁၼ်ထိုင် ၼႂ်းတွၼ်ႊလွင်ႈမၼ်းမႃးၼၼ်ႉ။

မိူဝ်ႈၶတႉၶတႇ မုၼ်လဝ်ႈပၼ်တၢင်းၽႃင်ႇ သူႇလၼ်ႉတီႉ ႁႂ်ႈပၵ်းလၵ်ႉဝႆႇ ၸိူဝ်ႉႁၢၼ်သုတ်ႉလူမ်းထူလ်ႈလွၵ်ၶၼ်ႇ လၢႆပွၵ်ႈလၢႆၵမ်း။ ႁၢၼ်သုတ်ႉလူမ်းထူလ်ႈလွၵ်ၶၼ်ႇ ပေႃးပိၼ်ႁၢၼ်ယၢပ်ႉယိူၼ်းလူင်၊ ဝေတၶလူင်ၵၼ်ၸိူင်ႈတၢႉသူႇလၼ်ႉတီႉမႃးယဝ်ႉ။ ႁူလ်းႁႃး မုၼ်လဝ်ႈ ၵႂႇၽဵဝ်မႃးၶိမ်းသူႇလၼ်ႉတီႉ သေသင်ႉသွၼ် တေလႆႈႁဵတ်းႁိုဝ်။ မုၼ်လဝ်ႈၼႆႇ ၵမ်ႇလွႆႈသင်ႉသွၼ် ႁူၼ်းႁူး ၵေႃႇ လိူဝ်းၶင်ႈၽိုၵ်းၵမ်းထမ်းယူႉ ၼင်းႁွင်ႈၼႆႇတင်းသိင်ႈ။

ၶင်ႈသၢဝ်းမီႇၸိတ်ႇယဝ်ႇၵေႃႈ မုၼ်လဝ်ႈ လီႇသင်ႉ သူႇလၼ်ႉတီႉ ႁႂ်ႈလွၵ်ပၵ်းဝႆႇၸိူဝ်ႉႁၢၼ်သုတ်ႉလူမ်းထူလ်ႈလွၵ်ၶၼ်ႇ ၼၢႇႁူႉတီႈဝေတၶ တၢင်းလိပ်း သိပ်ႉႁူၼ်ႇၸိုၼ်ႈလိူဝ်းမီးတီႈၸိူဝ်တူဝ်ၸိူဝ်မိင်း သေတီႈတီႈၶၼ်ႇ။ လႆႈၶင်ႈဝႆႇ ႁိုင်ၶလႈ သၼ်လင်သူႇလၼ်ႉတီႉႁူၼ်ႇဝႆႇ။ တၢႉၵဝ်လွၵ်ႁူႉ ပၵ်းတီႈၶၼ်ႇ ငၢႈ ယူႉ။ သူႇလၼ်ႉတီႉ ပၵ်းလွၵ်မၼ်း တီႈၶၼ်ႇႁိုင်ႁႃးႁိုဝ် ၵမ်ႉႁူႇ။ ၽိူဝ်ႉႁူႇတူဝ် မႃး ၵၼ်ႁူၼ်ႇၵၼ်ၸိုၼ်ႈ ဝေတၶ ၶၼ်ႇၵမ်ႉမီးယဝ်ႇ။ ႁွပ်ႈပၵ်းလွၵ်ဝႆႇ ၸိမ်ၸိမ်ၶလႈ လင်ႉႁၢႈႁူႉႁွလ်း။ မုၼ်လဝ်ႈၵေႃႈ ႁူႇလွမ်းဝႆႇလိူဝ်းၼႆႇ။

"မိုၼ်းတၢလႆႈယဝ်ႇ။ ႁၢၼ်ၽိုၵ်းၵမ်းထမ်းၶၵ်ႇၸိူင်ႈၶတႇ ယဝ်ႇတူဝ်ႈ ႁူႉယဝ်ႇ။"

သူႇလၼ်ႉတီႉ မိုၼ်းတၢတူလ်း။ ၵၢမ်းၵေႈၵၢမ်း။ ႁူမ်ႈတူလ်းၵွမ် မူင်းတီႈမိူဝ်းမၼ်းၶၼ်ႇ လႆႈႁူႇႁိုင်ႁူႉ သီႉသိပ်းမီႇၸိတ်ႇ။ တူဝ်ႁိုဝ်ႇႁူႉသေတၢႇ လွၵ်ၶတႇတိုၼ်ႉလိတ်းလိုၼ်ႈပၢင်ႉဝႆႇ။ ႁွပ်ႈၼႆႇတိပ်းတတ်း တၢႉတေၶင်ႈၽိုၵ်းၵမ်းထမ်းလိူင်ႇၼႆႇ ႁူးဝၼ်း။ ဝၢႆးၼႆႇမႃး ၶၢဝ်းလုၵ်ႈၵွၼ်ႉၶဝ် ၸိုၼ်ႈႁဵၼ်းၶၼ်ႇ သူႇလၼ်ႉတီႉ မႃးတီႈႁူင်းၵူးဝိမလသေ ၶင်ႈၽိုၵ်းၵမ်းထမ်းႁူးဝၼ်းယဝ်ႇ။ မိူဝ်ႈ ၽိုၵ်းၵမ်းပၵ်းလွၵ်တီႈႁၢၼ်သုတ်ႉလူမ်းထူလ်ႈလွၵ်ယူႉၶၼ်ႇ သူႇလၼ်ႉတီႉ လႆႈႁၼ်ငဝ်းလိူင်း ၶလႈ ပိူင်သၢင်ႉ ႁၢင်ႈလီလီလိူဝ်းၶၼ်ႇမႃး။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႇ ၵူး ဝိမလ လီႇသင်ႉ ႁႂ်ႈမွတ်ႉယႃႇပၢၵ်ႈပၢႆပိုတ်ႈ လိူဝ်းၶၼ်ႇသေ ႁႂ်ႈပၵ်းလွၵ်ဝႆႇ တေႃႉ တၢင်းလိပ်းတၢင်းသိပ်ႉ ၸိူဝ်တူဝ်မိင်းလဝ်ႈၵဝ်ႉ။ သူႇလၼ်ႉတီႉ ၵမ်ႉ သိူဝ်းပွႆႉၽႃႈပိုတ်ႈ ဝူင်းမူၼ်းသွမ်ႉသွမ်ႉ ၵၼ်လႆႈႁၼ်ယူႉၼင်းလွၵ်ၶၼ်ႇ။ ဝူင်းမူၼ်းသွမ်ႉသွမ်ႉလိူဝ်းၶၼ်ႇ ၵႂႇလွမ်းမႃးတၢင်းလင် သူႇလၼ်ႉတီႉ။ မၢင်းၵမ်း ၵေႈလိၵ်ႈလၢႆးသီငဝ်းႁူႉ။ ၵူးဝိမလ ၵမ်းၵမ်းလႆႈသင်ႉ ႁႂ်ႈထိင်ပၢႆႉပိုတ်ႈ

လွႆလိူဝ်းၼၼ်ႉ လႆႈလႆႈပွၵ်ႈ။

မၢင်ႊၵမ်းၵေႈ လီပ်းသိပ်ႇႁူၼ်ႉၶိုၼ်ႈမႃးၶိူင်းၶိူင်း။ မၢင်ႊၵမ်းၵေႈ မိူၼ်ႁၢင်ႊ တင်းတူဝ်တင်းၸိင်း လူမ်ႇၶဝ်ႈၵႂႃႇၼႂ်းလိၼ်။ မီးပွၵ်ႈၼိုင်ႈ တိၼ်မိုဝ်း သူႉလၼ်ႇတီႇ ယၢတ်ႇတူၵ်းႁူင်ႈလူင်းၵႂႃႇ ၼင်ႇမၢၵ်ႇမႆႉမၢၵ်ႇတွၵ်ႇ။ မိုဝ်းၶွၼ် ၼိူင်ႈၵွၵ်ႇ တီႈတူဝ်မၼ်းႁူတ်ႉႁူတ်ႉငေႊငေႊ ႁၢင်ႊလႃႉပုၵ်ႈသုၵ်ႈ။

ႁူလ်းၵၢႆး လွမ်းၼင်ႇၵူးဝိမလ သင်ႇသွၼ်၊ ပၢၵ်ႈပိတ်ႈလႆႈ လွႆလိူဝ်း ၼၼ်ႉသေ လႆႈတၢင်းႁူႉတၢင်းႁၼ် ၵၼ်လၢၵ်ႇလႆးလူင် တီႈတူဝ်ၸိင်း လဝ်ႈ ၵဝ်ႇယဝ်ႉ။ ဝႆးၼၼ်ႉ ၵဝ်လွႆမၼ်း မေႃၽၢတ်ႇၵွၵ်ႇတူဝ်ၸိင်းမၼ်းမႃး။ လွႆ မၼ်း ၽၢတ်ႇၵွၵ်ႇတူဝ်ၸိင်း ၵၼ်ၼင်ႈဝႆႉၼိူဝ်ပိၼ်ႈသိူဝ်ႇ ၼွႆးႁွင်ႈလူင်ၼၼ်ႉ။ ၸိုၼ်းဝႆႇတူလ်းတူဝ်ၸိင်းမၼ်း လႆႈႁၼ်ၼင်ႇပိူၵ်ႇၸႆႇၼၼ်ႉ။ လင်ႇလႆႈႁူႉမႃး တူဝ် ၸိင်းၼၼ်ႉ ၵမ်ႇလွႆႈမၼ်း ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ။ လႆႈၸုလ်ႉႁၼ် တၢင်းငိမ်းယဵၼ် ၵၼ်ၵမ်ႇတိၵ်ႈသိင်ႇၵၼ်လႆႈ တင်းၵီႈသင်ၼၼ်ႉ။

ၼႄႈတၢႁူဝ်ပၢၵ်ႇႁူဝ်ၶိူင် ပိဝ်မႃးတၢင်းသူႉလၼ်ႇတီႇ။ ႁွမ်းတင်းတူဝ် ၸိင်းတင်းၼမ်တင်းလႆႈသေ လတ်းၵႂႃႇသိုဝ်ႈၼႄႈတွႆႈတၢမၼ်း။ မိူဝ်ႈလဝ်ႉၸတႉ ပိၼ်ၵၼ်ႁၢင်ႊလီႁၢင်ႊငၢမ်းသေတႃႉ တိၵ်ႇယႆႈလူႉလိဝ်ၵႂႃႇသေ ၸူင်ႉလုပ်ႇၶဝ် ႁွလ်း သိုပ်ႇလတ်းၵႂႃႇသိုဝ်ႈၼႄႈတွႆႈတၢ သူႉလၼ်ႇတီႇ။ မိူဝ်ႈသူႉလၼ်ႇတီႇ ႁူင်သူပ်းၵၢႈပၢၵ်ႇတူလ်း ပိူင်သၢင်ႇလိူဝ်းၼၼ်ႉ ၼွႆးတူဝ်ၸိင်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ တၢမ် တူဝ်မၼ်းၵေႈၶဝ်ႈပႃးဝိႉယဝ်ႉ။

ၼွႆးလူဝ်ႊပၢၼ် ၵမ်ႇလိၵ်ႈလႆႊသင်မႃးသေတႃႉ လွႆသူႉလၼ်ႇတီႇ ၸတႉလိၵ်ႈလႆႊမႃး ႁွပ်ႈၼင်ႈၽိုၵ်းၵမ်ႊထမ်း။ ၸိုၼ်းလူပ်းလႆႈတၢင်းငိမ်းယဵၼ်။ မီးၶိူင်းလွႆတႃႇတိပ်းတတ်းၼႄႈၵၢၼ်တၢငၢၼ်း။ ၼွႆးလူဝ်ႊပၢၼ်ၼၼ်ႉ ၵၼ်လွႆလမ်ႇ လွင်ႈ ၵၼ်လွႆၵမ်ႇလမ်ႇလွင်ႈ ၼႆၵေႈ မေႃၽေႃႇၽၢၵ်ႈလၵ်းၸၽမေႃး။ သူႉလၼ်ႇ တီႇ သုတ်ႉၶႃႉလူးမႃး တႃႇတေတိပ်းတတ်း ဝၼ်းမိူဝ်းၼႄႈ တူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႇမၼ်း ၸလႈ လုၵ်ႈယိင်းမၼ်းသွင်ၵေႃႉယူႇယဝ်ႉ။

❖

သိပ်းၵဝ်ႈ

လိူၼ်လႂ် ဝၼ်းလႂ် ပိူၼ်ႈတေပိူၼ်ႈ လူင်ပွင်လိုင်ႈၶေႃႉဝိၼ်းၶဝ် တူၵ်းပဵတ်ႈယဝ်ႉၼႆ ၵႂၼ်ၵၼ်လၢမ်းၶၢတ်ႈၵၼ်ဝႆႉသေတႃႇ တပ်ႉသိုၵ်းၸတႉ ၸဵၼ်းတိူဝ်းၵမ်ၵိၼ်းမႃးၶိူဝ် ႁူၼ်းမိူင်း ၸလႈ ၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီး ႁူၼ်းမိူင်းၶဝ်ယူႇယဝ်ႉ။ ၶဝ်ယိုတ်းၵၢဝ် ၶႄႈၵၢၼ်တၢင်ၼၢၼ်းယႂ်ႇယႂ်ႇလူင်လူင် ၸလႈ ၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီး ၶွင်ႁူၼ်းၶွၵ်ႈမိူင်းၶဝ် ၵႂၼ်တၢင်းသုတ်း။ ထိုင်ႈသမ်ႉ ယိုတ်းၵၢဝ်ယေးသူဝ်တင်းသိုင်ႈႁဵတ်းပဵၼ်ၼွင်မၢၼ်ႈမိူင်း။ တၢင်ႇပႆႉဝႆႈ ယေးသူဝ်မၢၼ်ႈမိူင်း မႆၵႃႉႁိုဝ်ၼႆယဝ်ႉ။ ယေးသူဝ်ၵၢၼ်သူႉၵၼ်ႉတီႉၶဝ် ဝႆႉသူဝ်ဝႆႉငိုၼ်းၶၼ်ႉ။ သမ်ႉပဵၼ်ယေးသူဝ်ၵၢၼ် လဝ်ႈၵျႃႉသိုင်ႉ ၸလႈ ႁူၼ်းတၢႆးတင်းလၢႆပိုင်ႉ။ ဝႆးသေလုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႈယိုတ်းၵၢဝ်ပဵၼ် ယေးသူဝ်မၢၼ်ႈမိူင်းယဝ်ႉ သႂ်ႇလိုဝ်ႈဝႆႈ ယေးသူဝ်ႁူၼ်းမိူင်းမႆ(20) ၼႆယဝ်ႉ။ ၵဵမ်လွမ်ၸၢၼ် ၽႂ်ႉတပ်ႉၶမ်ႉၵေႃႉၶိူင်ႈ မႃးလတ်းၵၢၼ်တီႈယေးသူဝ်ၵၢၼ်ၶၼ်ႉ။

သမ်ႉသိုပ်ႉယိုတ်းၵၢဝ် ၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီး ၵၢၼ်ၵႂၼ်ႉ မိူၼ်ၶင်ႉ ၸၢၼ်ႉယိူဝ်ႉမၼ်းၵႃး၊ ၸူၵ်ႉၶဝ်ႈ၊ ၸူၵ်ႉၶမ်ႉမၼ်းၵိၼ်၊ လၢၵ်ႈမႆႉ လိူဝ်းၶၼ်ႉထတ်းၵၼ်။ လဝ်ႈၼွင်ၵၢၼ်လိူဝ်းၶၼ်ႉ ၸၢမ်းၵၢၼ်ၸၢမ်းငၢၼ်းပဵတ်ႈမူတ်း။ ၵမ်ႉႁိုင်သင် ၸၢၼ်ႉၵႂၼ်ႉသႃးၵႂၼ်ႉ လိူဝ်းၶႃတိပ်းတိပ်းတွပ်းတွပ်းၵေႃႈ ၵမ်ႉပၼ်ၵိုတ်း ယိုတ်းသိမ်းၵၢဝ်ပဵၼ် ၼွင်မၢၼ်ႈမိူင်းမူတ်းမူတ်း။ ႁူးမိူဝ်ႈႁူးဝၼ်း သူင်ႉလုၵ်ႈၵႂၼ်ႉၶဝ် ၵူႉႁူင်းၵဵၼ်းသေ လႆႈၸၼ် ၽႂၢင်ယိမ်ႈလိူဝ်း ၵမ်ႉယုမ်ႉလႆႈ

ၸၼ်ႉ။ လုၵ်ႈသိုၵ်းၶဝ် ၶဝ်ႈႁူမ်ႈၸွႆးၵြၢၼ်ႉၶႃႈၼူဝ်းၵွၼ်ႇ ၶြိမ်းတၢင်းသေ ၼြိုပ်ႈၼေႃႈ လဝ်ႈၸွင်ၵြၢၼ်ႉၶဝ်။ သမ်ႉတၢင်ႇပႃႇဝႃႈ ၵြၢၼ်ႉၶႃႈၼူဝ်းႁူၼ်းမိူင်း မႃႇ(37) လိူင်ႉ ၸၼ်။ တၢမ်တူဝ်လုၵ်ႈသိုၵ်းၶဝ် ၶႃႈၵုၼ်ႇ။ လဝ်ႈၸွင်ၵြၢၼ်ႉၶဝ် လႆႈလူႉသုမ်း ပဵတ်ႈၵႃႊၸင်ႇၶဝ်မီးဝႆႉၸၼ်ႉသေၵမ်ႇၵႃး တၢႇၵြၢၵိၼ်လႅင်ႉတွင်ႉ ပေႃးၶွႆႈယၢပ်ႇ မႃး။ ၼြိုပ်ႈၵွၵ်ႇလဝ်ႈၸွင်ၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီး ၵႃးလႃး လႄႈ ၽူႈၶြူႉမေႃၵႃးလႃးၶဝ် ၵွၵ်ႇ မိူင်းမၢၼ်ႊႁူႉ။ ၸွၵ်ႈသေ ၸူဝ်းၸုင်ႈတၢင်းမႃး လပ်းတူဝ်လပ်းၵိုင်းၶဝ်ၸၼ်ႉ ၵမ်ႇပၼ်ၵၢဝ်သင်ႁူႉ။ ၸူးမေယႃ ၵေႃႉမႃးတူလုမ်းပၼ် သူႉလၼ်ႇတီႇၸၼ်ႉၵေႃႈ လႆႈထုၵ်ႇလုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႊ ၼြိုပ်ႈၵွၵ်ႇမိူင်းႁူႉလိူင်ႉၸၼ်။ လုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႊ ယိုတ်းၵဝ် ၼြူၼ်း၊ သူဝ်ငိုၼ်း၊ သူၼ်မွၵ်ႇၶမ်း ၵႃႊၶၼ်ယွႆႇ လႄႈ မႃႇတူဝ်ၸိူင်ႈ ၸွင်ၸူးမေယႃလူင်ၵေႃႉၸၼ်ႉ။ မီးၶဝ်ႇဝွင်းဝဵင်းမႃးဝႃႈ ၼေႇဝိၼ်း ၵၢၼ်း ၵြၢယိုတ်းၵဝ် ၼြူၼ်း၊ လူတ်ႉၵႃး၊ ၵဵဝ်ႈသဵင်ငိုၼ်းၶမ်း သုၼ်ႇလဵဝ်ၽႂ်မၼ်း လႄႈ လေႈသူဝ်ဝိုင်ငိုၼ်း ၵၼ်ယွႆႇလိူဝ်းၸၼ်ႉၸႂ်ယဝ်ႉ။ မီးၶဝ်ႇလႄႈလွတ်ႇႁူႊတီႈ ႁူႊလဵၼ်ႊမႃးဝႃႈ တေၵမ်ႇလိူၵ်ႈ လၢဝ်းမိူဝ်း၊ ၽြႂ်ႇၸပ်ႉထိုဝ်ႁူဝ်းယမ်သင် တေ ယိုတ်းၵဝ် ၸေႈၵၢၼ်တၢင်ငၢၼ်း ၸွင်ၸူးမေယႃ၊ ၽူႈတၢင်လၢတ်ႈၶဝ်ၸႂ်ႁွၼ်ႇ။ ၵြၢၼ်ႉၶႃႈ ယႃႈယႃ လႄႈ ၼိုင်ႈယူတ်းယႃ လိူဝ်းၸၼ်ႉၵေႃႈ လႆႈထုၵ်ႇယိုတ်းၵဝ် ပဵၼ်ၸွင်မၢၼ်ႈမိူင်းယဝ်ႉလိမ်လဝ်ႉ။

ၼဝ်ႈၸွင် ၵၢၼ်မၢၵ်ႈမီး လိူဝ်းလႆႈသုမ်းလႃးၸၼ်ႉ မီးမႃးတၢင်းၸမ်။ ၵမ်ႈၸမ် ၵွၼ်ၵၼ်ၵိုတ်းၽြၵ်းတူ ၼြူၼ်းၽဵဝ်ယေးမၼ်းသေ ယူႇဝႆႉတိတ်ႇတိတ်ႇ ယိၼ်ယိၼ်။ လႆႈႁူဝ် ၵၢၼ်လူၼ်ၵၢၼ်လိင်းၵဝ်ၸူဝ်းၸွင် ပဵၼ်တၢင်းၵၢၼ်လူင် ၸၼ်ႉ။ ႁူၼ်းမၢၵ်ႈမီးၶဝ် လႆႈလၵ်ႉလွမ်ပွႆႇ လုၵ်ႈလၢၼ်လုမ်းလၢင်းၶဝ် ၵဝ် လေႈသူဝ်ဝိုင်လူင် ႁူႇလိၵ်ႈပဵၼ်လေႈသူဝ်ယွႆႈ တီႈယေးသူဝ် ၵၼ်လဝ်ႈသိုၵ်း လဝ်ႈသိူဝ်ၶဝ် ၵြိတ်းၽူႈလတ်းၵၢၼ်ယူႇၸၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈႁူႉလိၵ်ႈလိူင်ႉၸႂ်ၵေႃႈ လႆႈ ၽြၢင်ႉတူဝ် ႁူဝ်ၽူႈလတ်းၵၢၼ်လိူဝ်းၸၼ်ႉ လွမ်ႁြူႉႁူႉ။

လွင်ႈလိူဝ်းၸႂ်ႉ ပဵၼ်ယူႇသိုဝ်ႈၸေႈတွႆႈတႃႇ သူႉလၼ်ႇတီႇ။ သူဝ်ၸွႆးမိူဝ်း ၵေႃႈ ယွမ်းမႃးလွႆးလွႆး။ ၵႃႊလွႆႉလႆႇ ၶတႃႉ ၵမ်ႇယွမ်းသေၵိတ်း။ ႁူၼ်းလိူဝ်းမႃး ယွၼ်းတၢင်းလွႆႈထိမ်မီးၸမ်သေတႃႉ ႁူၼ်းလိူဝ်းတေမႃးႁူလွႆႈသူဝ် တီႈမၼ်း ၶတႃႉ ၵမ်ႇမီးသေၵေႃႉ။ မိူဝ်ႈလဝ်ႉ ပိူၼ်ႈၵွၼ်ၵၼ်တိုၵ်းသူၼ်း လဝ်ႈႁျူႇသိင်ႇ

ၶႂ်ႈၵဝ်သူဝ်ၽြၢၵ်ႇဝႆႉတီႈယေးသူဝ် တၢင်းၼွၵ်ႈမိူင်းပုၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈပၼ်ၵၢၼ်ၽိတ်း ၽြိုင်ႈမိူင်းၵၼ်ၸိူင်ႈၼလႈ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ၵမ်ႇၶႅတ်းလွမ်း။ ၵီဝ်ႇလိူဝ်ႈ ၶေႃႈ ယုမ်ႇယမ် ၽြိုင်ႈတိုဝ်းၵမ်းတူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႇ ၵမ်ႇတွၼ်ႉလူတ်းယွမ်းပၼ်သေပွၵ်ႈ။

ၽိူဝ်တၢႈၵုင်ႈမႃးၵေႃႈ လႆႈၵပ်းသိုပ်ႇၵၼ် တင်းသီႇပေႉတၢႇသေႇ။ ၵူလ်းၵႃး ၶၢဝ်ႇလိူဝ်းၵၼ်လႆႈငၼ်းၼၼ်ႉ ၵမ်ႇလႆႈၶၢဝ်ႇလီ။ ၶူင်းၶၢၼ်းၵဝ်ႉငဝ်ႈ သီႇပေႉၵေႃႈ လႆႈထုၵ်ႇယိုတ်းပိတ်ႈ။ ၸိူင်ႈလၢၵ်ႈၽြႃႇၵၢၼ်ၽၵ်ႇသွမ်ႈ လိူဝ်း ၵိုတ်းဝႆႉၼၼ်ႉၵေႃႈ လႆႈထုၵ်ႇယိုတ်းၵဝ်ၵူႇယဝ်ႉ။ သူဝ်လိူဝ်းလူင်းတိုၼ်းဝႆႉ ၼၼ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇလၢင်းၵဝ်ၸိုၼ်းယဝ်ႉ။ ၵူလ်းၵႃး မၢၵ်ႇလွၵ်း ပီးၼႆႉၵေႃႈ ပူင်း လီၼေႃႇဝႃႈ။

သူႉလၼ်ႇတီႇ ႁၼ်လိူင်ႈလိူင်းမႃးဝႃႈ တၢႇတေသိုပ်ႇပွႆႉ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ တင်းငဝ်းလၢႆးၵမ်ႇၸၼႉၼွၼ်းၼႆႉ ၵမ်ႇပၼ်ယဝ်ႉၼႆႉ။ တေလႆႈလႃးၶၢၼ်း တၢႇ ၶႅတ်းၵၢၼ်ႁၢၵိၼ်လိူင်ႉတွင်ႉ တီႈမိူင်းၶူမ်ႈတုမ်းၵၸမႃးရီးႁႅး ၶိုဝ် တီႈၵေႃး သတြီးယႅင်းၼၼ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈလဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ လွမ်းတၢင်းလင်ၶဝ်မႃးလႆႈၵေႃႈ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ တေၵမ်ႇလၢင်းၶႅတ်းၵၢၼ်လႆႈၵမ်းလိူဝ်။ ႁူၼ်းၼွၵ်ႈမိူင်းတင်း သႅင်ႈ လိူဝ်းသူႉလၼ်ႇတီႇ လႆႈလၵ်ႉလွမ်ၶူပ်ႉႁၼ်ၵၼ်ၼၼ်ႉ ၽႅဝ်ၽႅဝ်ၵေႃႈ ၵွၼ် ၵၼ်တိုၵ်းသူၼ်း ၶႂ်ႈၵွၵ်ႇမိူင်းမၢၼ်းၵူႇတိၵ်းတိၵ်း။ ၵူလ်းၵႃး ပီႈၼွင်ႉ လဝ်ႈ ၵျူႇသႅင်ႇၶဝ်သမ်ႉ ၶႂ်ႈၶႂ်ႈမၼ်းသိုပ်ႇယူႇသဝ်းတီႈမိူင်းမၢၼ်းၵူႇ။ ၼႆၼလႈ သူႉ လၼ်ႇတီႇ တိူပ်းတတ်းလႆႈယၢပ်ႇဝႆႉ။

လူဝ်းလိူၼ်လိူဝ်းလႆႈပွႆႉယူႇဝႆႉၼၼ်ႉ ၶတ်းလႆႈၶႅတ်းၶႂ်ႈမီးၽွၼ်းလီ။ ၶၼ်းၵဝ်လိၵ်ႈၽြလၢင်ႇ။ ၽိုၵ်းၶၼ်းၵဝ် ၶႂ်ႈမေႃတၢင်ႇလိၵ်ႈ။ ၼိင်းထဝ်ႈလုၵ်ႈ ၼိုင်ႈမၢၼ်ႉၵႃးလႃးၵေႃႉၼိူင်ႈ ၵၢၼ်မၼ်းလႆႈထုၵ်ႇပိူၼ်ႈယိုတ်းၵဝ် ပၼ်ၼွင် မၢၼ်ႈမိူင်းၵူႇမူတ်းၼလႈ ၽုၺ်ႇဝႆႉၶူင်းၶၼ်းၽိုၵ်းသွၼ်ပၼ် လၢႆးတၢင်ႇလိၵ်ႈ တီႈၶွင်ႈၶူၼ်းၵွၼ်ႇမၼ်း။ မိူဝ်ႈယူႇတီႈၵေႃးသတြီးယႅင်းၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇလႆႈၽိုၵ်းၶၼ်းလၢႆးတၢင်ႇလိၵ်ႈမႃး။ ၼႆၼလႈ မၼ်းၸႂ်ႈမေႃ။ ပေႃးၵၢင်ဝၼ်း ၶႂ်ႈလႃႉတိၼ်ႇ ၸပ်းၵႃးသူင်ႇ ၶူင်းၶၼ်းလၢၵ်ႈတၢင်ႇလိၵ်ႈ ၸွင်မိသ်ႇတႂ်ႇမူႇရတီႇ[1] ၼႂ်းၵိဝ်ႇၵွၼ်ႇၵၢင်ဝဵင်းတၢႈၵုင်ႈ။ ၼႂ်းၵိဝ်ႇၵွၼ်ႇ ႁူၼ်းၽၢၼ်ၸဝ် ယူႇသဝ်းၵမ်ႈ

---

[1] Mr. Murti

ၸမ်ၸၼ်ႉ ၵႃးမႃးသီးတီးလူင်လမ်းၸိူင်ႈ ၶလႈ ၵႃးလိပ်ႉ ၽျၢ်ႇႁွပ်ႇၼၢဝ်ႇ ၵၢၼ်သိူၵ်းၼဝ်လမ်းၸိူင်ႈ ၵိုတ်းဝႆႉ။ တျႂ်ႇႁျႂ်ႈၽဵဝ်ႁွင်ႈႁိူၼ်း မူႇရတီႇၼဝ်ၸၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ လႆႈပႆၼူဝ်လႆလပ်းသိင်ႇမိုတ်းမိုတ်း ၼိုၼ်ႈႁိူၼ်းႁဝ်ႇလင်ၸိူင်ႈ ထိုင်ၵျၢင်ႈသီႇ။ ႁွပ်ႈၵႂၢ်းတူႇၵႂၢ်းမိၼ် ႁွင်းလၢင်းတၢင်းတွႈႁိူၼ်းၶလႈ မၢင်းၵမ်း သူႉလၼ်ႇတီႇ ႁူဝ်ၼႆႈႁူဝ်မဝ်းမႃး။ ၵဝ်ၽဵၼ်ႇလိတ်ႉမိုဝ်း ၵၼ်လုပ်ႉၸမ်ႉႁွမ် ဝႆႉၸၼ်ႉ မႃးတူမ်းၼူလင်းဝႆႉၵျေႈ ၵမ်ႇလႆႈ။ မိူဝ်ႈလမ်ထိုင်ၵျၢင်ႈသီႇၸၼ်ႉ ယၢင်ႈတိၼ်သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵျၢမ်ႉထိူင်းမႃး။ ဝူၼ်ႉတူလိုဝ်းတေလႆႈမႃး ၵႂင်ႈတီႈ သိင်ႇဝိတ်ႉလွမ်ႉ ၵျၢ်ႉလျႃႉလူင်လိူဝ်ႉၸႆႉ ႁူးမိူဝ်ႈႁူးဝၼ်းၸႆႉသေ ၵၢၼ်းဝၢၵ်ႈ မိူဝ်းမိုၼ်းႁွၼ်ႇ။ မိူဝ်ႈသူႉလၼ်ႇတီႇ တွႆႇၽျၵ်းတူၸၼ်ႉ မိသ်ႇတွႆႇမူႇရတီႇ မႃး ၽုလျ်ႇၽျၵ်းတူပၼ်။ လႆႈၵျၼ်သူႉလၼ်ႇတီႇၵျေႈ မၼ်းတူၵ်းလွႆႈႁူၺ်ႇ မိူၼ်တင်း လႆႈၵျၼ်ၽိူဝ်ႉၵျၼ်ၽဵတ်ႇယဝ်ႉ။

ၵတ်ႉၵႃး မၼ်းၵမ်ႇၵိုတ်းၽျၵ်းတူ ၼဝ်ႈႁိူၼ်းႁူၺ်ႇၼိုၼ်း။ ႁွႆႈမူႇရတီႇ ပေႃးယုမ်ႇယမ်မႃးၸၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ လႆႈၼႆႉၸေ လွင်ႈမၼ်းၼွႆႈမေႃတဵၼ်ႇ လိၵ်ႈတေႉတေႉ၊ လွင်ႈမၼ်းတေပၼ်ၵႃးပၼ်ႁူဝ်လီလီ။

ၸွႆႈႁွင်ႈလုၵ်ႈၸိူင်ႈၸၼ်ႉ မီးလၢၵ်ႈတဵၼ်ႇလိၵ်ႈ ၵၼ်ႇတွႆႇဝုတ်ႉ[2] ႁူၵ်းလုၵ်ႈ။ လႆႈၶတႇၽိုၵ်းၵျၼ်းၵဝ်ၵမ်းလိဝ်။ ၸိူဝ်ၸဵၼ်လၢၵ်ႈတဵၼ်ႇလိၵ်ႈႁူး ၵၼ်ၸၼ်ႉ ၵမ်ႇလႆႈၵျၼ် တူဝ်လိၵ်ႈသင်ယဝ်ႉ။ မူႇရတီႇ လၢတ်ႈၸေ လၢၵ်ႈ လိူဝ်းၸႆႉ ၵဝ်ႇယွၵ်းၸျေႇၶလႈ တူဝ်လိၵ်ႈလိူဝ်းၸၼ်ႉ မွတ်ႇၵျၢ်လႆၢးႁူၺ်ႇယဝ်ႉၸႆႉ။ ပေႃးၸဵၵ်း တူဝ်လိၵ်ႈၸိူင်ႈတူဝ်ၵျေႈ ၸိဝ်ႉမိုဝ်းမၼ်းႁူၺ်ႇလပ်းတီးၸၼ်ႉ။ ပဵၼ်ၼႆး ၼျေႇပဵၵ်ႉသဵၵ်ႉ လပ်းဝႆႉတီးၸဵၼ်။ ႁူလိုဝ်းၵႃး သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇသွႆႇလွႆႈသင် ယဝ်ႉ။

ၸွၵ်ႈသေ ၵၼ်ၵမ်ႇလီၵျၢၼ်ႉလွႆႈ ၵိတ်းၵိတ်းၵွတ်းၵွတ်း သူႉလၼ်ႇတီႇ မေႃတဵၼ်ႇလိၵ်ႈမႃးလီလီ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ မႃးၽိုၵ်းၵျၼ်းၵဝ် တင်း ဝၼ်းတင်းဝၼ်း။ ႁူၼ်းၼပ်းၵႃး လႃႉတိၼ်ႇ လင်ႇၼႆႉၸေဝႃႈ ႁူၼ်းႁွပ်ႇၼၢဝ်ႇ ၵၢၼ်သိူၵ်း လိူဝ်းလႆႈမႃးပွႆႉလွမ်းယူႇၸၼ်ႉ ပွင်ႉပွင်ႉၼင်းၼင်းယူႇ ႁွပ်ႈၼဝ် ၵျေႈ လႆႈမႃးပွႆႉလွမ်းတင်းဝၼ်းယူႇၸၼ်ႉ။

[2] Underwood

ဢၢၼ်လႃႉႁဵၼ်း တႃႇမိူဝ်းမိူင်းဝၼ်းတူၵ်းဢၼ်ၸိူင်ႉလမ်း လႆႈယဵပ်ႉ သိူဝ်ႈၸူဝ်းမွႆႇ တႃႇသူႉလၢၼ်ႇတီႇ။ ဢမ်ႇလႆႈၼုင်ႈသိူဝ်ႈၸူဝ်းလိူဝ်ႉၼၼ်ၵေႃႈ ႁိုင်ၼႃႇယဝ်ႉလႄႈ လႆႈၽိုၵ်းၼုင်ႈတီႈႁူၼ်း။ မိူဝ်ႈႁၢၼ်ဢၼ်တင်း ၵူၺ်းၵေႃႉ သႅၼ်ႉတီႇၼေးဝိၼ်းယၼ်းၸဝ်ၼ်ၵေႃႈ ၼုင်ႈဝႆႉ။ ႁႂ်ႈပေႃးသူင်မိုတ်ႈၶိုၼ်း ၸူဝ်း ၼုင်ႈတၢင်းမႄးမိူင်းဝၼ်းတူၵ်းၼၼ်ႉ လႆႈၽိုၵ်းဢဝ်ၸိုၼ်း တေႉတေႉဝႃႈဝႃႈ။ ႁွပ်ႈသင်ၼႆ သူႉလၢၼ်ႇတီႇ သူႈမိုတ်ႈတႃႇၼုင်ႈသိၼ်ႈတူင်ႇဝႆႉယဝ်ႉယဝ်ႉ။ သိၼ်ႈ တူင်ႇ ဢၼ်ယၢဝ်းထိုင်ၶေႃႈတိၼ်ၼၼ်ႉ လၢင်းႁေႃႉၵင်ႈပၼ်ယုင်း။ ၵိင်ၸိူဝ် ၾိင်ႈၾႃႉ ဢၼ်ၵတ်းဢၼ်မႆႈ လႄႈ ၵၢႆးၼမ်ႉၼၼ်ႉ ၸွႆႈလၢႆးၼုင်ႈၸိူင်ႉ ဝၼ်းလွႆ သၢမ်တူင်ႇၼႆၵေႃႈ ငၢႆႈငီမ်ႈ။

***

တီႈပွႆးၶရိတ်ႉမၢသ်ႉ တႃႈၵုင်ႈၼၼ်ႉ လုၵ်ႈယိင်းဢွၼ်ႇ သူႉလၢၼ်ႇတီႇ သွင်ၵေႃႉ လင်ႇႁႃယၢမ်ႈႁၼ် သၼ်ႇတႂ်ႇၶလွသ်ႉ[3]လႄႈ ႁူင်သူပ်းဢၢႈပၢၵ်ႇဢၢမ်း တူၺ်းလွမ်း။ ဢၼ်ပိူၼ်ႈဢဝ်ၸူဝ်းတွၼ်ႈ သႂ်ႇၼႂ်းမူင်တိၼ်သေ ႁႂ်ႈဝႆႉဝႃႈ၊ ပူႇတိင်း[4]မၢၵ်ႇၵေႃႇဝႃႈ၊ ဢၼ်ပိူၼ်ႈလႄႇႁႃႁွင်ႉၽိင်းၶရိတ်ႉမၢသ်ႉသေတူၵ်းသူး ဝႃႈ လင်ႇႁႃယၢမ်ႈႁၼ်တီႈတႃႈၵုင်ႈ။ တီႈႁူင်းႁဵၼ်းမႅတ်ႉတတိသ်ႉဢင်းၵိတ်ႉ[5] ၸဝ်ၵေႃႈ လတ်းႁဵတ်းပွႆးၶရိတ်ႉမၢသ်ႉယူႇလႄႈ လုၵ်ႈယိင်းဢွၼ်ႇသွင်ၵေႃႉၵေႃႈ လႆႈၶဝ်ႈပွႆးၶရိသ်ႉမၢသ်ႉ။ သူႉလၢၼ်ႇတီႇဝူၼ်ႉဝႃႈ ပေႃးပီးၼႄႈၾႃႉမွႆႉမႃးၸတႃႉ တေလႆႈႁႃႇၶဝ်ႈပွႆးၶရိတ်ႉမၢသ်ႉ တီႈမိူင်းဢေႃးသတြီးယႂ်းၼႆယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈဢၢင်ၼႂ်ႇ ဝၼ်းၶရိတ်ႉမၢသ်ႉၼၼ်ႉ ႁူၼ်းထဝ်ႉၵေႃ လၢဝ်းၸၢင် “တွင်း”ၵိူတ်ႇလုၵ်ႈ။ လုၵ်ႈဢွၼ်ႇမၼ်းမီး ပႅတ်ႇပွၼ်း[6]။ ၽႂ်ဢမ်ႇႁူႉဝႃႈ “တွင်း” မၢၼ်းဝႆႉ။ မိူဝ်ႈဢၢင်ၼႂ်ႇလဝ်ႉ ပႃႈလေႃးၵႂႃႇႁၼ် တွင်းၵိူတ်ႇလုၵ်ႈဝႆႉ။ “တွင်း” ဢဝ်ႁူဝ်ၸဝ်ႇမၼ်း တိင်ၼိူဝ်တူဝ်လုၵ်ႈဢွၼ်ႇသေ ၸတ်းလႂ်ငဵၼ်းၶေႃး လုၵ်ႈ ဢွၼ်ႇ ႁႂ်ႈတၢႆယူႇၼၼ်ႉ ပႃႈလေႃး တင်း သူႉလၢၼ်ႇတီႇ လႆႈၵႂႃႇလၼ် “တွင်း”။ သၢႆၸႂ်ႇ လုၵ်ႈဢွၼ်ႇ ယင်းပႆႇလႆႈဢဝ်ၸၢတ်ႇ။

---

[3] Santa Claus

[4] Pudding

[5] English Methodist School

[6] 8 lbs (8 pounds)

သူႉလၢၼ်ႇတီႈ ၵႃပ်ႇၼမ်ႉပၼ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇ။ ၵဝ်ၽေးၵွမ်ႈပူၵ်ႉၶႄႇ ပၼ်လီလီယဝ်ႉ ၵဝ်ၸဝ်ႈမႃးၼႆႉႁိူၼ်း။ ၶွင်ႉၵဝ်ၸူးမေႃယႃ မႃးတူလႆးပၼ်။ သူႉလၢၼ်ႇတီႈၵေႃႈ မီးပုၼ်ႈၽွၼ်း တႃႇတေလႆႈသပ်းလႅင်းၶေပၼ် လုၵ်ႈယိင်း မၢၼ်းသွင်ၵေႃႉ။ ၵိဝ်ႇလိူဝ်ႈ လွင်ႈၵမ်ႇမီးၼႄႈၶႄတေႃႁိူၼ်းသေ ႁိုတ်ႇလုၵ်ႈ ၼၼ်ႉ လုၵ်ႈယိင်းမၢၼ်းသွင်ၵေႃႉၼၼ်ႉ ထၢမ်လွတ်ႇထၢမ်လေးၼႄႇ။ ႁူလႆးၵူး မႃႇယႃႇရီႇသမ်ႉ ၸုၵ်းၸူၼ်ႉဝူၼ်ႉမၢၼ်ႈ ၵၼ်လႆႈၶၢမ်းမႃးတီႈႁူင်းၶၢမ်းၸဝ်ၼၼ်ႉ သေ ၶိုၼ်းၶေၵိင်ႇၼရီႇ ၶလႈ ႁူၼ်းႁိူၼ်းတင်းလႆႈ။

“လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၼႆႉပိၼ် လုၵ်ႈၸရိတ်ႉမၢသ်ႉ။ မိူၼ်တင်း လဝ်ႈယေႇသူႉ ယဝ်ႉ။”

ၵဝ်ၶႃႈႁၢမ်းၼႆႉသေ ၵေႈလိတ်ႈလႆႈ လွင်ႈၵမ်ႇမီးၵူႈသေ ႁိုတ်ႇ လုၵ်ႈမႃးၼၼ်ႉ။ တီႈၵေႃႇသုတ်း ပိၼ်ၶႃႈၵေႈတႃႇလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၸဝ်ယဝ်ႉ။ ၼႆႉ ဝူင်ႈဝၢင်ႈၼႆႉ သူႉလၢၼ်ႇတီႈ လိမ်းပိတ်ႈလွင်ႈလဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇ လူဝ်းၵိပ်ႉသေ ႁုမ်ႇ မၢင်ႉလွမ်းလွင်ႈ “တွင်း”။ ၵူႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႇပိၼ်ၽွင်ၼႆႉ “တွင်း” တေႁူႉယူႇသေ တႃႉ ႁွပ်ႈသင်မၢၼ်း သမ်ႉၵၢင်ႈၵဝ်လုၵ်ႈလဝ်ႈၵဝ်ႇတႆႈ။ ၶၢင်၊ တႆး၊ မၢၼ်ႈ ၵမ်ႇ ဝႃႈ မေႃၶၵ်ႉလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၽွင်မၢၼ်းယူႇႁူးၸိူဝ်း။ ယႃႇဝႃႈတေၵဝ်လုၵ်ႈတႆႈ တေႃႈ တူဝ်လွင်သတ်း ယင်းၵမ်ႇသိူဝ်းၵဝ်တႆႈ။ ၽူႈၶႃပ်ႇၵၢၼ်ၼႆႉႁိူၼ်းၶတႉ ၵွၼ် ၵၼ်ဝႃႈ ၽိူဝ်ႉၽီပဝ်းၸဝ်ႈ တူဝ်“တွင်း”ၼႆႉ။ သူႉလၢၼ်ႇတီႈၶတႉ ဝူၼ်ႉဝႃႈ ႁွပ်ႈ တွင်း ၵမ်ႇလၢင်ၶိုၼ်းၶေ လိုဝ်ႈၵူႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶလႈ လင်ႇၵၢင်ႈၵဝ်လုၵ်ႈ မၢၼ်းတႆႈ ၼႆႉယဝ်ႉ။ ဝႆႉမႃး “တွင်း”ၵေႃႈ တိတ်းၸွႆႈၶၵ်ႉၵွမ်ႈလုၵ်ႈမၢၼ်းမႃး။ မိူဝ်ႈသူႉလၢၼ်ႇတီႈထၢမ်မၢၼ်း ႁွပ်ႈသင်ၵၢင်ႈၵဝ် လုၵ်ႈၵွၼ်ႇတႆႈၼႆႉၶတႉ “တွင်း”ၵမ်ႇတွပ်ႇသင်။

ဝႆႉသေ ႁိုတ်ႇလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၸရိတ်ႉမၢသ်ႉယဝ်ႉ လိူၼ်ၼိူင်ႈ ပႃႈလေႃး သိင်ႈၵၢမ်ႇႁူႇ။ ၽွင်ၵေႃႈၵမ်ႇထၢင်ႇဝႆႉ။ လႆႈၶၼ်တႆႈယူႇဝႆႉ တီႈၵွင်ႈၼွၼ်းမၢၼ်း။ ပႃႈလေႃးပိၼ်ႁူၼ်းသူႉလၢၼ်ႇတီႈ လႆႈယုမ်ႇလွင်ၵေႃႉၼိူင်ႈ။ ၼႆႉၶလႈ သူႉလၢၼ်ႇ တီႈ တူၵ်းလွင်ႁူႇတေႉတေႉ။ ႁွပ်ႈၼႆႉ သူႉလၢၼ်ႇတီႈ ဝူၼ်ႉဝႃႈ ထုၵ်ႇလီ ၸပ်းၼိုင် လႃးၶၢမ်း တႃႇၵွၵ်ႇၼွၵ်ႈမိူင်း ၼႆႉယဝ်ႉ။

လဝ်ႈၵျႃႇသိင်ႇၶႃႈလၢႆးႁူႇၵေႃႈ ၸွႆႈမီးသွင်ပီးယဝ်ႉ။ ၵိဝ်ႇလိူဝ်ႈ ၶၢဝ်ႇ

ငၢဝ်းလဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇလႆႈငိၼ်းသင်ထႅင်ႈယဝ်ႉ။ ႁူၼ်းႁႃမႃး ၶႄႉလွင်ႈမၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇမီးယဝ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇတိုၵ်ႉယုမ်ႇယမ်ဝႃႈ ဝၼ်းၼိူင်ႈ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ တေပွၵ်ႈမႃးၶိုၼ်းယူႇၼႆႉသေတႃႉ ၼင်းလွင်ႈသူႉလၼ်ႇတီႇထၢင်ႇဝႃႈ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇၵေႃႈ တေၵမ်ႇလႆႈလွင်ႈၼိူဝ် တၢမ်တူဝ်သူႉလၼ်ႇတီႇ ၸလႈ လုၵ်ႈ ၵႂၼ်ႇၸဝ်သွင်ၵေႃႉ တေသိုပ်ႇယူႇႁူႇတီႈမိူင်းမၢၼ်ႈ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ တိုၵ်ႉတွင်း ယူႇ။ လိၵ်ႈမိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးသီႇပီႊၼၼ်ႉ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ မုင်ႈႁၼ် လၢင်းပိၼ်ႇမႃး လိူင်ႉၼႆၼႆသေ လႃးၶိူၼ်းဝႆႉ။ ဝႆးသေ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ႁူႇၸဝ်ႈပၢင်ႁုမ်တီႈ တူၼ်ႈတီးသေ ပွၵ်ႈမႃးၼၼ်ႉ ၼင်ႈလိုဝ်ႈလွမ်းသူႉလၼ်ႇတီႇ ၼိူဝ်လၢၼ်း တၢင်း ၼွၵ်ႈႁွင်ႈၼွၼ်း။ လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇဝႃႈ

“သူတေလႆႈပၼ်ၶၢမ်းမၼ်ႈတေႃႇႁဝ်းၶေႃႈၼိူင်ႈ”

“ၵီႈသင်လႃႇ လဝ်ႈ”

သူႉလၼ်ႇတီႇ တင်းထၢမ်တင်းသုတ်ႉလူးႁွႆႈလမ်တင်း လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ သူင်မိုတ်ႈလွမ်း လူမ်းယိၼ်ၵႂၼ်ႇ ၵၼ်ပတ်ႉပဝ်ႇမႃး ၽွင်းလႆႈမီးလွမ်းလဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇၼၼ်ႉ။

“လႆႈၽေႃတ်ႇၵၼ်တင်းသူ မီးသွင်ပူင်ႈယဝ်ႉ။ သူဝႃႈသင်ၵေႃႈ ႁဝ်းတေ ၵိူဝ်ႈလွမ်း”

လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇၵေႃႈ ႁွတ်ႇႁူဝ်မႃႇ သူႉလၼ်ႇတီႇဝႆႉ ၵႅၼ်ႇၵႅၼ်ႇ။ တီႈ တေႉ သႅင်လဝ်ႈၵျူႇသႅင်ႇ ထုၵ်ႇလီပိၼ်သႅင်ယဝ်ႉယွၵ်ႇသေတႃႉ ပိၼ်သႅင်လၢတ်ႈ တေႉလၢတ်ႈဝႃႈဝႆႉ။

“သူယႃႇပေတတ်းၶၢမ်းႁဝ်းၼေႃႈ။ ၽွင်းထွမ်ႇႁဝ်းလၢတ်ႈၵေႁွၼ်ႇ။ မိူဝ်ႈလိဝ်ႈ ၵၢၼ်မိူင်း ၼင်းၸၵႈ မိူင်းမၢၼ်ႈ ၸလႈ မိူင်းတႆး ၸိင်ႈၸိင်ႈၵၼ်ဝႆႉၵိူဝ်ႈ။ သေမိူဝ်ႈသေဝၼ်း ပေႃးႁဝ်းၵႂၵ်ႈတၢင်းၶေ ၵမ်ႇပွၵ်ႈမႃး ၵမ်ႇၼၼ်ၵေႃႈ ပေႃး ႁဝ်းပိၼ်ႁူႇ သေလိုဝ်ႉသေလွင်ႈ သူၵႂၼ်လုၵ်ႈၵႂၼ်ႇၸဝ်ၶေ ၵႂၵ်ႈသီႇပေႃႉ မိူဝ်းၶေႃးသတြီးယွႆးၵမ်းလိဝ်ၸလႈ။ ပေႃးၵမ်ႇမီးႁဝ်း ၵမ်ႇမီးၽွႆႈလၢင်းမႃး ၵိတ်ႇၶေ ႁူမ်ႇလူမ်ႈပၼ်သူ”

သူႉလၼ်ႇတီႇၵမ်ႇလၢင်းၸၢၼ်ၵီႈသင်ၵမ်းလိဝ်။ မိူၼ်ႇမိူင်လွမ်းၶၢမ်း

လဝ်ႈၵျႃႉသိူင်ႉၵူႈ။

"ပေႃးပီၼ်ဢၼ်မၢႆး ၶဝ်းတေလႆႈဝူၼ်ႉတႃႉသူၵႂၼ်တၢင်း"

"ၵမ်ႉပႆႉၸွႆႈ။ သူတေၵမ်ႉလႆႈၺႃတ်းဢၼ်။ ၵၼ်ၶဝ်းၶိုၼ်ႈၶိူဝ်ႈပီၼ်ဢၼ်ႉၼတႉ ၶိုၼ်ႈၶိူဝ်ႈသူၵႂၼ်လုၵ်ႈၵႂၼ်ႉၶႃး မိူဝ်းၵေႃးသတြီးယွႆးသေ ပွႆႉတီႈဢၼ်ႉ။ ပွႆႉၶိူင်လႆၢပီႊၵေႈ ပေႃးၵမ်ႉငိၼ်းၼၢဝ်ႉၶဝ်းယဝ်ႉဢႆၼတႉ သူၵေႈတေလႆႈၶႃႈၵူၼ်းသေၵေႃႉၵေႃႉ ၵၼ်လၢင်ႊတူလ်ႊလူလႆႈ သူၼမႈလုၵ်ႈဢၼ်ႉယဝ်ႉ"

သူႉလၼ်ႉတီႉ ၸူမ်လဝ်ႈၵျႃႉသိူင်ႉ ၵမ်းၸိူင်ႈ။

"ၵမ်ႉလၢင်ႊပီၼ်မၢႆးလိူင်ႉဢႆၸင်ႉၵဝ်ႉ သူၵေႈ။ ယႃႉပေဝူၼ်ႉလွင်ႈ လီၵူဝ်လိူဝ်ႉဢၼ်လေႃႉ။ ၶဝ်းၵူဝ်ၵိူဝ်ႈ"

"ၶဝ်းၵေႈ ၶိုၼ်ႈၶိူဝ်ႈပီၼ်ဢင်ႉသူဝႃႈႁႂလ်း။ ၵူလ်းၵႃး ပေႃးပီၼ်မၢႆး တေၺႃတ်းလွမ်းဢင်ႉ ၶဝ်းသင်ႉဝႆႉဢႆၼတႉ သူတေလႆႈပၼ်ၵူၢမ်းမၼ်ႈတေႃႉၶဝ်း"

လဝ်ႈၵျႃႉသိူင်ႉ တူလ်းၸေႈ သူႉလၼ်ႉတီႉ တင်းၸွႆမုင်ႈမွင်းလူင်လၢင်။

"ၵေႃႈၼႃႈ ... ၼႃႈဢၢင်း ပၼ်ၵူၢမ်းမၼ်ႈယူႉၵေႃႈ"

သူႉလၼ်ႉတီႉ ၼိုၼ်းငိၼ်းၵူၢမ်း လဝ်ႈၵျႃႉသိူင်ႉ မိူၼ်ဢင်ႉ လင်ႉၶႃ လၢတ်ႈၵူႉ မိူဝ်ႈဝႃးမိူဝ်ႈသိုၼ်း။ သူႉလၼ်ႉတီႉ ဝူၼ်ႉၶႆႈတေႃႉ လွင်ႈၶူၵ်းၶၢႆႉၼိုၵ်း ၼၢၵ်း ၵၼ်လဝ်ႈၵျႃႉသိူင်ႉဝႃႈဢၼ်ႉ ၼလႈ ၵူၢမ်းမၼ်ႈၵၼ်သူႉလၼ်ႉတီႉ လႆႈ ပၼ်ဝႆႉတေႃႉ လဝ်ႈၵျႃႉသိူင်ႉ လႆၢပၢၵ်ႉပွၵ်ႈ လႆၢပၢၵ်ႉၵမ်း။

***

ပေႃးဝႃႈ သူႉလၼ်ႉတီႉ လႆႈတိူပ်းတတ်း တႃႉၵႂၵ်ႉၵူႈၸွၵ်ႈမိူင်း ဢင်ႉ လဝ်ႈၵျႃႉသိူင်ႉသင်ႉဝႆႉဢၼ်ႉလိူင် တၢင်းမုင်ႈမွင်း သူႉလၼ်ႉတီႉ မုၼ်းမႄႉမႃး တေႃႉတေႃႉ။ ၽွင်းဢၼ်ႉ ၶေႉဝိၼ်း ပိုၼ်ႊၽဢဝ်ႉဝႃႈမၼ်းတေပွႆႉပၼ် ႁူၼ်းၼမ် ၼွၵ်ႈၼဝ်။ မိူဝ်ႈႁူၼ်းႁူဝ်ပၢၵ်ႉႁူဝ်ၺိူင် လိူဝ်းလႆႈၼီမႆႈ တႃႉႁူၼ်းလိူဝ်းထုၵ်ႉႁုမ်းၼင် ဝႆႉဢၼ်ႉ ၶေႉဝိၼ်းၺႃတ်းၶေလွၵ်းလိင်ႉၵၼ်ၸိူင်ႈ။ မၼ်းႁႂလ်းပွႆႉပၼ် ႁူၼ်း ၺႃတ်းၵၢၼ်ၽိတ်းၽိူင်ႈမိူင်းၼဝ်ဝႆႉ တႃႉတေလႆႈၵႂင်ႈပဝ်ႉ တႃႉလႅပ်းသွႆႉ ႁူၼ်း

ႁဵတ်းၵၢၼ်မိူင်းၸဝ်တင်းၼမ်။ လွပ်းၶၢဝ် လုၵ်ႈႁဵၼ်းၸဝ်၊ ၽူႈၼေႃမ်းလၢဝ်းမိူဝ်းၸဝ် ႁူမ်ႈပႃး ၽူႈၼေႃမ်း လုမ်းတီႇၸမႂ်း ၽ.သ.ပ.လ ၸဝ် လိူဝ်းယၢမ်ႈလမ်လႆႈၵၢၼ် မၢး တင်းတပ်ႉသိုၵ်းၸဝ် မိူဝ်ႈၵူႊပွၵ်ႈၼၼ်ႉၵွၼ်ႇ။ မိူဝ်ႈလမ်မၢး ဝၼ်းတပ်ႉသိုၵ်း ယိုတ်းၶဝ်မၢၼ်ႈၶဝ်မိူင်း တေထူၼ်ႈသွင်ပီႊၼၼ်ႉ ငိၼ်းၸၢဝ်ႇဝႃႈ တေပွႆႇပၼ် ၵူၼ်းၸမ်ၸွၵ်ႈၸဝ်ထႅင်ႈၼႆလႄႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ ပွႆႉမွင်းထႅင်ႈ။ ၵူလ်းၵႃး ပေႃး ပူၼ်ႉၵႂႃႇပိၼ်လၢႆဝၼ်းယဝ်ႉၵေႃႈ လဝ်ႈၵႂႃႇသိင်ႇ ၶမ်ႇလွတ်ႈမႃး။ ၶမ်ႇလႆႈၸၢဝ်ႇ လဝ်ႈၵႂႃႇသိင်ႇသၼ်။ သိုပ်ႇၸပ်းၸိုင်ဝႆႉ ႁူႈလႆႈတူဝ်ႈတၼ်းဝႆႉ တႃႇလုၵ်ႉမိူဝ်း ဢေႃးသတြီးယႃးလႆႈ ၵမ်းလဵဝ်ၼၼ်ႉ။

ၼႂ်းၸၢဝ်းယၢမ်းၼၼ်ႉ မၢင်ႉၸတ်းလွႆ တႃႇတေလႆႈ ၸၢဝ်ႇငၢဝ်းလဝ်ႈၵႂႃႇသိင်ႇ၊ တႃႇၵပ်းသိုပ်ႇလႆႈလဝ်ႈၵႂႃႇသိင်ႇ။ တႃႇႁူႉလႆႈၶွင်ႈတီႈလဝ်ႈၵႂႃႇသိင်ႇတေ မီးၼၼ်ႉ။ တၢင်ႇၽိုၼ်လိၵ်ႈယွမ်းၼွမ်း ႁူႈၶီးလူ။ ပွႆႇၵူၼ်းလွပ်ႇထၢမ် ဝၼ်း ဝၼ်းသိုၼ်းသိုၼ်း။ မီးလုမ်းၸိုဝ်သၢမ်မိူင်း လွႆႈထိမ်သူႉလၼ်ႇတီႇ တေႉတေႉ ဝႃႈဝႃႈ။ ၵွပ်ႈတၢင်းလွႆႈထိမ်ၸဝ်သေ သူႉလၼ်ႇတီႇ လၢင်းသူင်ႇ လိၵ်ႈလူး ၶူးတၢၼ်ႉ ၽူႈပွင်ၵၢၼ်ၵူႊလွင်ႈလွင်ႈ လၢတ်ႈလိုင်ႈလုမ်ႈၾႃႉ၊ မုၵ်ႉလုမ်းတင်ႈ ယႂ်လုမ်ႈၾႃႉ (လုမ်းၸၢၼပလိင်)[7] လႄႈ လုမ်းၸိုဝ် ဢေႃးသတြီးယႃး တီႈဝိင်း ၸရူးၸိုးၸဝ်ၼၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၶူးတၢၼ်ႉ သိုၼ်းတွပ်ႇလိၵ်ႈလူး သူႉလၼ်ႇ တီႇတႄႉ လၢတ်ႈဝႃႈ ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈလွင်ႈႁူမ်ႇလူမ်ႈမၢၼ်ႈမိူင်း လႄႈ လဝ်ႈၵႂႃႇသိင်ႇ လႆႈထုၵ်ႇၵုမ်းၸင်ဝႆႉၼၼ်ႉ ပိၼ်ၶၢၼ်တေႉယဝ်ႉၼႆ။ ၵိဝ်ႇလိူလ်ႈၽၢႆႇတပ်ႉသိုၵ်း မၢၼ်ႈၸဝ် ၵုမ်းၸင်ဝႆႉလဝ်ႈၵႂႃႇသိင်ႇၼၼ်ႉ မုၵ်ႉလုမ်းၸၢၼပလိင်ၵူႊမိူင်းမိူင်း တႅမ်ႈလိၵ်ႈထၢမ်လူး ၼႄႇဝိၼ်းၼႆ လုမ်းတူဝ်တႅၼ်း မိူင်းမၢၼ်ႈ ၶမ်ႇႁပ်ႉၶၢဝ် လိၵ်ႈၼၼ်ႉၼႆဝႃႈ။ ၼႂ်းလိၵ်ႈၸုၼ်ၽွင်းၸိုဝ်ဢေႃးသတြီးယႃးတႄႉ ၶၢဝ်ၽိုၼ် မိူၼ်လိၵ်ႈ ၶၼ်ၸုၼ်ၽွင်းလူင်ဢေႃးသတြီးယႃး ၽၢႆႇၼွၵ်ႈမိူင်း တွၵ်ႇတေႃႇပရၼ်ႇ ၼူဝ်ႇၸရိသ်ႉသီး တႅမ်ႈလူး ၸုၼ်ၽွင်းလူင် မိူင်းမၢၼ်ႈ ၽၢႆႇၼွၵ်ႈမိူင်း ၶူးတီႇ ၾၢၼ်ႇ တႃႇပွႆႇလဝ်ႈၵႂႃႇသိင်ႇ ႁူႈမၢးမိူင်းဢေႃးသတြီးယႃးၼၼ်ႉ သူင်ႇပႃးမႃး ႁူႈသူႉလၼ်ႇတီႇ လႆႈႁူႉငိၼ်းလွမ်း။ ၸုၼ်ၽွင်းၸိုဝ်ၶႄးၼေ လွင်ႈဝႃႈ ၸူးမေယႃ လူင် ႁွၾ်ႉ ယိုၼ်ႁပ်ႉ ပေႃးမၼ်းၽိဝ်တႃႇၵုင်ႈ တႃႇၶၢဝ်လိၵ်ႈသူႉလၼ်ႇတီႇ

7 International Committee of the Red Cross

တႅမ်ႈလူး ၸွမ်သိုၵ်းလူင်ၼေႇဝိၼ်းၼၼ်ႉ တေယိၼ်ႈပၼ်ၼွၼ်ႇမိုဝ်း ၸွမ်သိုၵ်းလူင်ၼေႇဝိၼ်းယူႇၼႆဝႃႈ။

သူႉၸၼ်ႇတီႇ ၶပ်းၶိုင်ထိင်ႈ တႃႇၵႂႃႇထူပ်း ၸွမ်သိုၵ်းလူင်ၼေႇဝိၼ်း။ မိူဝ်ႈၼႄႈပႆႇၵႂႃႇၼၼ်ႉ လၵ်ႉၸွမ်ထူပ်းၵၼ်တင်း ၸဝ်ႈၼႄႈတီႈႁၢၼ်ၶဵဝ်သွင်ၵေႃႉ။ မိူဝ်ႈလႆႈႁၼ်ၵၼ်ၼၼ်ႉ တီႈၶဝ်ၶၼ်းမီး ႁၢၼ်လမ်ႇလွင်ႈသေ လွင်ႈသူႉၸၼ်ႇတီႇ။ ၸဝ်ႈၼႄႈတီႈႁၢၼ်ၶဵဝ်ၵေႃႉၼိူင်ႈလၢတ်ႈဝႃႈ

“ဢၼ်ႁဝ်းလႆႈႁၼ်မႃး မိူဝ်ႈၶမ်ႈဝႃးၼၼ်ႉ ၵွတ်းၶိုဝ်ႉၵေႃႈ သူတေဢမ်ႇယုမ်ႇလႆႈႁႂ်း”

သူႉၸၼ်ႇတီႇ ၶိုၼ်းထၢမ်ဝႃႈ

“ႁွင်ႉႁႃႇတင်းလွင်ႈႁဝ်းယူႇႁႃႉ”

“ႁွင်ႉႁႃႇတင်းသူၶေၵေႃႈ ဢမ်ႇဝႃး။ သူၵေႃႈ ထုၵ်ႇလီႁူႉၸွမ်းယူႇ ၶႃႈ။ ပိၼ်ႇလွင်ႈၸွမ်သိုၵ်းလူင်ၼေႇဝိၼ်းၵူၺ်ႈ”

သူႉၸၼ်ႇတီႇၵေႃႈ သူၼ်ၸႂ်ၵႂႃႇယဝ်ႉ။ သူႉၸၼ်ႇတီႇသုတ်ႉမႄးတၢင်း ၼႄႈသေလၢတ်ႈ။

“ဢေႃႈ ... လၢတ်ႈၶလႈ ႁဝ်းတေထွမ်ႇ”

“မိူဝ်ႈဝႃးၶမ်ႈ သိပ်းၵဵတ်းမူင်း။ ၶၢဝ်းဢၼ်လိူဝ်ႈႁဝ်း တိုၵ်ႉႁိၼ်မူၼ်ႉ ယူႇတီႈ ႁူင်းႁႅမ်းၼွင်ဢိၼ်းယႃး[8]ၼၼ်ႉၼႄႇ။ လုမ်းတွႆႇတိုင်ႈၶဝ်ၵေႃႈၸၢမ်ႉ။ မၢင်ႊလိူဝ်ႈၵေႃႈ ၵႃႈလွမ်းၵၼ် ပိၼ်ႁူပ်ႉပိၼ်ႁူႈဝႆႉ။ ႁဝ်းၵေႃႈတိုၵ်ႉၵိုၵ်ႉဝႆႉၼႄႇ ၼႄႈ။ ၶၢဝ်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ ၸွမ်သိုၵ်းလူင်ၼေႇဝိၼ်း ၽိဝ်မႃး။ ပႃးလုၵ်ႈသိုၵ်း သီႇႁႃႈႁူၵ်းၵေႃႉ။ ၶုၼ်ႉတၢဝ်ႉတၢဝ်ႉလူင်သေ ၶဝ်ႈမႃးၼႂ်း ႁွင်ႈပၢင်မူၼ်ႈ”

ၸဝ်ႈၼႄႈတီႈႁၢၼ်ၶဵဝ်ၼၼ်ႉ ယင်ႉၵၢမ်းသေ လပ်းၽွႆးလိူၼ်းယႃႈ။

“သိုပ်ႇပိၼ်သင်လႃႇ”

“မၼ်းၵေႃႈလမ်သႂ်ႇႁမ်ႇဝႂ်ႉၵူၺ်ႈ။ ၼႄႈမၼ်းၵေႃႈလိူင်ႁမ်ႇဝႂ်ႉ မိူၼ်သိၼ်ႈ

8 Inya Lake Hotel

တူင်ႇသူဢၼ်ႈဝႆႉၼႆႉယဝ်ႉ။ ယိပ်းၶွၼ်ႈၸတ်ႉႁွၾ်ႉသေ ၶိုၼ်းႁူဝ်ႇဢိူဝ် ၶၢၼ်ႉ လုမ်းတွႆႇတိုင်းၶဝ်။ ယဝ်ႉၵေႃး လႃႇပတ်ႉတင်းႁၢမ်းမၢၼ်ႈ။ လိူဝ်းၶဝ်းၸတႉ တေၵွတ်းၶိုဝ်ၶူႉပွင်ႇ မၼ်းလႃႇလိူင်ႉၶိုဝ်ဢၼ်ႉ"

"ယဝ်ႉၵေႃး ..."

"ယိပ်းၶွၼ်ႈၸတ်ႉႁွၾ်ႉသေ မင်ႁွင်ႈပုတ်းလိူဝ်းဢၼ်ႉ ႁွႆၸီမူတ်း။ ယဝ်ႉၵေႃး သိုပ်ႇလမ်းၵွမ်ဂူၼ်းၵႂႆႇႁွင်ႈၶဝ်။ ပႆႇယဝ်ႉဢေ။ ဂူၼ်းတီႈလုမ်းၶဝ်း ၸူးမႆၵၢၼ်ၶဵဝ်ၵေႃႉဢိူင်ႈ ႁူႇၶႃလၼ်မၼ်း"

"ထိင်းလႆႈယူႇၶႃႉ"

"ၶိုဝ်ႁူႇလႆႈ။ ၵႆႈဢၼ်ႉ ၺႃးဂိၼ်လီလီ။ ၶေႇဝိၼ်း ၵဝ်ၶွၼ်ႉမၼ်း ၸတ်ႉၵွမ်ထတ်းၵၼ်ၶလႈ ပဵၼ်လိူတ်းပဵၼ်ယၢင် ဆွၼ်းထူႁူႇပိတ်းမေႃႉ။ ၶေႇ ဝိၼ်းၶတႉ မင်ပေႇလွႆမၼ်းယဝ်ႉ လင်ႇၵိုတ်းၸ ၵွၵ်ႇမိူဝ်းႁူႇ"

လဝ်ႈဢေႈတီႈၵၢၼ်ၶဵဝ် ၵေႃႉတီႈသွင်သမ်ႉထၢမ်ဝႃႈ

"ၵႆႈဢၼ်ႉ ပဵၼ်ၶိုဝ်ပဵၼ်ၶႃႁူႇ"

"လီမ်ဢေႈ လီမ်မိုဝ်း လီမ်ၶဵၼ် လႆႈယိပ်ႉပဵၼ် ပိတ်ႇသိပ်းႁွႆးၵူဝ်ႈ"

လဝ်ႈဢေႈတီႈၵၢၼ်ၶဵဝ် ၵေႃႉတီႈသွင်လင်ႇ ၶွၼ်းႁူဝ်သေ

"ၶိင်းၼႆႉၵမ်ႇငၢႆႈလူင်။ ၶေဢမ်ႉၵတ်ႉၵႂၢႉလိူင်းမၼ်းယဝ်ႉၼႆႉ"

ၶတႇယၢမ်းဢၼ်ႉ၊ တီႈဢၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ယွၼ်ႇယွမ်းပိတ်ႈ လွႆ ၵၢၼ်ၶွႆႈႁူႇၶႃထူပ်း လွမ်သိုၵ်းလူင်ၶေႇဝိၼ်းဢၼ်ႉယဝ်ႉ။ တႃႇတေလႆႈၶၼ် လဝ်ႈၵျူႇသိင်ႇၼႆႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ တေၶတ်းလွႆတင်းလွၵ်းလႆးတၢင်ႇၵၢၼ်ႁွလ်း ယဝ်ႉ။

ဝႆးဢၼ်ႉ ၶၢဝ်ႇငၢဝ်း ပိၼ်ႈၶတ်းသၢႆႉၶူႁၼ် သွင်ၵၢၼ် ၸဵဝ်မႃးတီႈသူႉ လၼ်ႇတီႇ။ ဂူၼ်းၵေႃႉဢိူင်ႈ မႃးမွၵ်ႇသူႉလၼ်ႇတီႇဝႃႈ လဝ်ႈဢေႈတီႈၵၢၼ်ၶဵဝ် ၵေႃႉဢိူင်ႈ ၶွႈထူပ်းသူႉလၼ်ႇတီႇ ၼႆၶလႈ ၵွၵ်ႇမႃးတီႈၵၢၼ်ယၢမ်ႈလၵ်ႉလွမ် ၶူပ်ႉၶၼ်ၵၼ်ဢၼ်ႉၵမ်းလီဝ်။ လႆႈလိင်ႉလီၼ်ၸေမ်းတႃ ၵႃးလိပ်ႉၽွၢႇလွပ်ႇၶၢဝ်ႇ

ၵၢၼ်သိုၵ်းၶဝ် မႃးမိူၼ်ႁူးပွၵ်ႈ။ သူႉလၼ်ႉတီႉၵဝ်ၵႃးမၼ်း ၵွၵ်ႉႁိူၼ်းမႃးလူး ႁိူၼ်းၵူလၢႆးၵေႃႉမၼ်း။ ပေႃးၽဵဝ်ႁိူၼ်းၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႉတီႉၶဝ်ႈႁူႉၼႂ်းႁိူၼ်း။ မိူဝ်ႈၵႃးသူႉလၼ်ႉတီႉ ၼလႈ ၵႃးလိပ်ႉၽၢႆႇႁွပ်ႉၶၢဝ်ႉၵၢၼ်သိုၵ်းၶဝ် ပႆႇယူႉတီႈ ၼႃႈႁိူၼ်းၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႉတီႉ လုၵ်ႉတီႈၽႃၵ်းတူတၢင်းလင်သေ ၶီႉၵႃးတၢင်ႉ လမ်း ၵၼ်လႆႈလၢႆႈၶၢၼ်းထၢႆႈဝႆႉၼၼ်ႉသေ ႁၢႉလူးတီႈၵၼ်လၵ်ႉလွမ်ထူပ်း ၵၼ်။

လဝ်ႈၼႄႈတီႈၵၢၼ်ၸဵဝ် ၵေႃႈပိုၼ်ႉဝႆႉၼၼ်ႉ ၼေလိၵ်ႈသွင်ၽိုၼ် လိူဝ်း ၽဵဝ်ဝႆႉတၢႆႈသူႉလၼ်ႉတီႉ။

“ႁႃးလႆႈဝႆႉ လိၵ်ႈသွင်ၽိုၼ် လိူဝ်းတေလမ်ႉလွင်ႈတၢႆႈသူ”

ၽိုၼ်ၼိူင်ႈၼတႄႉ လုၵ်ႉတီႈလုမ်းမဵဝ်ၵေႃးသတြီးယွင်း တီႈဝဵင်းၶရူး ၶျိူးမႃး။ ထိုင်ႈၽိုၼ်ၼိူင်ႈၼတႄႉ ပီၼ်လၢႆးမိုဝ်း ၶူးမေယၢလူင် ႁွၽွႆႉၼႆ သူႉ လၼ်ႉတီႉတွင်းလီလီ။

“မၼ်းၽဵဝ်ဝႆႉတီႈတၢႆႈၵုင်ႈယဝ်ႉၼေႈ”

“လွႆႈလေႃႉ ... ပီၼ်မိၵ်ႉၶိုၵ်ႉတွၼ်း တၢႆႉၼေႉဝၼ်းလူး”

သူႉလၼ်ႉတီႉ ၵမ်ႉယိုၼ်ႉၵၼ်ႈလွႆမၼ်းလႆႈယဝ်ႉ။ ႁွၵ်းတူလၢႆး ထူင် လိၵ်ႈ ၵၼ်ၵဝ်လၢႆးမိုဝ်းတိမ်ႈဝႆႉၼၼ်ႉ။

ၵိင်းႁိုဝ်း ....

ပွၵ်ႈၼႆႉၼတႄႉ ႁဝ်းၵမ်ႉလႆႈႁၼ်ၵၼ်တင်းသူယဝ်ႉသေတႃႇၵေႃႈ မီး လွႆၸႂ်ႈၶႂ်ႈသူ သၢင်ႉထုၵ်ႉလီငၢမ်းႁူႉ ႁူးလွင်ႈလွင်ႈယူႉ။ လွင်ႈသူတေမိူင်း ၵေႃး သတြီးယွင်းၼၼ်ႉၼတႄႉ ၸႂ်ႈၶႂ်ႈၼဵတ်ႈၵိတ်းၼိူင်ႈ။ ႁဝ်းႁတ်းဝႃႈၵိူဝ်ႈ။ လဝ်ႈၵေႃႈ တေၸႂ်ႈၶႂ်ႈသူၼမႈလုၵ်ႈ ပႂ်ႉမၼ်းဝႆႉတီႈၵေႃးသတြီးယွင်းႁွလၢႆး။

တၢႆႉႁဝ်းတေလႆႈထူပ်းၵၼ်တင်းလဝ်ႈၼတႄႉ ၵမ်ႉပီၼ်လႆႈ။ ႁူလၢႆးၵႃး မီးၶၢဝ်ႉငဝ်းလီၼင်ႉၵဝ်ႉ။ လွမ်သိုၵ်းလူင် ႁပ်ႉပဝ်းႁဝ်းဝႃႈ လဝ်ႈတိုၵ်ႉမီးလီလီ ငၢမ်းငၢမ်းၼႆယဝ်ႉ။

မၼ်းဝႃႈ ဝႆႉပၼ်ႁူၼ်းလွႆႉႁူၼ်းသွႆသွင်ၵေႃႈ ၶႂ်ႈတူလၢႆးလူလုမ်းလႃး

ပၼ်လဝ်ႈၼႆဝႃႈ။ ပႃသိုပ်ႇမိုတ်ႈပၼ်တင်း ၸူးမေႃယႃလူင် ၵေႃႉၵႆႉလႆႈႁူပ်ႉတူၺ်း ပၼ်လဝ်ႈၼၼ်ႉ။

ၸူးမေႃယႃလူင်ၼၼ်ႉၵေႃႈ ႁပ်ႉပဝ်ႇဝႃႈ လဝ်ႈယူႇလီ ၸႅမ်တွၼ်ႈတူဝ် တွၼ်ႈၸႂ်ယူႇၼႆဝႃႈ။ လိၵ်ႈဢၼ်သူၾၢၵ်ႇမႃးတႃႇလဝ်ႈၼၼ်ႉၵေႃႈ လွမ်သိုၵ်း လူင်ႁပ်ႉဢဝ်ဝႆႉယဝ်ႉ။ မၼ်းဝႃႈ လဝ်ႈၵေႃႈ တေတွပ်ႇလိၵ်ႈၸူးသူယူႇႁွၼ်းၼႆ။

ႁဝ်းၸွမ်ႈႁွမ်ႈသူႁူႉငိၼ်း ၸၢဝ်ႈၼႆႉဢမ်းလိၵ်ႈၵိုဝ်ႈ။ ၼႆႉပိၼ်ၸၢဝ်ႈငၢဝ်းလီ တႃႇသူ ဢမ်ႇလွႆးၸၼ။ တွၼ်ႈတႃႇသူၼႆႉ တေမီးၵႃႈၸၼ်တၢၼ်ႈႁိူဝ်ၼႆ ႁဝ်းႁူႉ လီလီယူႇ။ ႁူဝ်းၵႃႈ ႁဝ်းၸွမ်ႈႁၼ်သူ ယူႇတီႈၸိင်းၸၼ်ႉၼွႆႉတေႃႉယူႇ။ လင်ႉႁႂ်ႈ ႁၼ်တီႈၸၼ်ႉၼွႆႉၶေႃႈ။ ယွၼ်းသူးပၼ် ႁွႆႈသူၸမ်ႈလုၵ်ႈ ယူႇလီၵိၼ်ဝၢၼ်။

ႁၼ်းသႅၼ်ႁွၾႆႉ

သူႉလၼ်ႉတီႉ ယင်းဢမ်ႇႁတ်းယုမ်ႇမၢၵ်ႈတႃမၼ်း။ လူပွၵ်ႈၼိူင်ႈ၊ ယဝ်ႉ လူသွင်ပွၵ်ႈ၊ သၢမ်ပွၵ်ႈ။ ၼမ်ႉတႃယိုင်ႈႁူလ်ႉတိမ်မၢၵ်ႈတႃမၼ်းမႃး။ လိုၼ်းသုတ်းၸတႉ လႆႈႁၼ်လႆႈယိမ်ႈ တူဝ်လိၵ်ႈလိူဝ်းဢၼ်သူႉလၼ်ႉတီႉ မွင်း တွၵ်ႇမႃး ၸိမ်မိူဝ်ႈ 1962 ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၼႆႉပီၼ်ၶေႃးယိုၼ် ၶေႃႉဝိၼ်း လွင်ႈ လဝ်ႈၵျႃႉသဵင်ႉလႆႈ ထုၵ်ႇလူင်ပွင်လိုင်ႈလုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႈ ၵုမ်းၶင်ဝႆႉ ဢၼ်ဝႃႈ ၼၼ်ႉ။ ၸူးမေႃယႃလူင် ၾၢႆႇသိုၵ်းၵေႃႉၼိူင်ႈသမ်ႉ ၵမ်ႉယၼ်လွမ်းဝႆႉႁွၼ်ႉ။ ႁူဝ်ၶဝ်ႇ သူႉလၼ်ႉတီႉ ဢူၼ်ႈမႃးသေ ပေႃးၸွႆႈလူမ်ႉႁူႉ။ ႁူဝ်းၵႃႈ လွင်ႈဝႆႉ ပၼ်ႁူၼ်းလွႆႉႁူၼ်းသွႆ တႃႇႁူၼ်းၶမ်ၶွၵ်ႈၼႆႉၸတႉ ဢမ်ႇမီးတီႈပွင်ႇ။ သူႉလၼ်ႉ တီႉ ဢမ်ႇပီၼ်လၢတ်ႈႁၢမ်းသင်၊ ဢဝ်လိၵ်ႈၼၼ်ႉယိုၼ်ႈပၼ် လဝ်ႈၼေႈတီႈ ၵၢၼ်ၸဵဝ်။ မၼ်းၵေႃႈ လူတူလ်းသေ ဢၢမ်းဝႆႉ။

"ဢိုမ် ... မီးလွႆၸွႆႈယုမ်ႇၼိူဝ်ၶေႃႉဝိၼ်းမႃးဢိတ်းၼိူင်ႈယဝ်ႉ။ ႁဝ်း လူမ်းလွမ်းသူတေႃႉ။ ဢမ်ႇတူလ်းထိုင်ႈ ၽိုၼ်ၼိူင်ႈယဝ်ႉႁႃႉ။ လၢင်းပႃးၶဝ်ႈ ငဝ်းဢၼ်လီလိူဝ်သေၼႆႉ"

သူႉလၼ်ႉတီႉ ၵိပ်းဢဝ်လိၵ်ႈတီႈသွင်။ ဢမ်ႇၼႅတ်ႈဢမ်ႇမၢင်ႉ မိူၼ် ဢၢၼ်ႇလိၵ်ႈၸူးမေႃယႃလူင်ႁၼ်ၾႆႉၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၽိူဝ်ႇလႆႈလူတူလ်းလိၵ်ႈ ၸုၼ် ၽွင်းၸိူဝ်ယဝ်ႉ မၼ်းဢမ်ႇလၢင်းယုမ်ႇလႆႈထိုင်ႈယဝ်ႉ။ သူႉလၼ်ႉတီႉ ၶင်း။

“ႁဝ်းၵမ်ႇပွင်ႇၸႂ်ယဝ်ႉ”

ၸုၼ်ၽွင်းလူင်မိူင်းမၢၼ်း ၽၢႆႇဢွၵ်ႈမိူင်း တွပ်ႇလိၵ်ႈလူး ၸုၼ်ၽွင်းလူင်ၵေႃးသတြီးယႃး ၽၢႆႇဢွၵ်ႈမိူင်းဝႃႈ တပ်ႉသိုၵ်းမိူင်းမၢၼ်း ၵမ်ႇတွၼ်ႈလႆႈ ၵုမ်းၸၢင်ဝႆႉ လဝ်ႈၽႄႉသီႇပေႃႉသေၵမ်ႇၵႃး ၵမ်ႇလႆႈႁူႉဝႃႈ လဝ်ႈၽႄႉသီႇပေႃႉ မီးၵႃႈလိုၼ်ဝႃႈ။

“ႁဝ်းယွၼ်းတူၺ်းၽွင်ႈ”

လဝ်ႈၸႄႈတီႈၵၢၼ်မိဝ် ယွၼ်းၵဝ်လိၵ်ႈတီႈ သူႉလၼ်ႇတီႇသေ လူ တူၺ်းလီလီ။

“ၸႂ်ႉၸတႉ ၵမ်ႇၸႂ်ႈပိူင်ၽႅင်လီယဝ်ႉ”

လဝ်ႈၸႄႈတီႈၵၢၼ်မိဝ် ဝႃႈႁင်း သူႉလၼ်ႇတီႇ။

“ၸႂ်ႉၸတႉ ႁဝ်းၶႂ်ႈယွၼ်းၵဝ်ဝႆႉၵမ်းၸိူင်ႈ။ တေၶဵတ်းၽိုၼ်မိူၼ်သေ ၶႂ်ႈသူင်ႇပၼ် ၶူးမေႃယႃလူင် ႁွၵ်ၽႄႉ”

“ယၢပ်ႇၸႂ်ၶဵတ်းပၼ်ၵိတ်းၸိူင်ႈၶလႈ။ ႁဝ်းၵေႃႈ ၶႂ်ႈတဵမ်ႈလိၵ်ႈလူး တီႈမၼ်း။ မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈတေမႃးၽႅၵ်ႇဝႆႉ။ သူၸွႆႈသူင်ႇပၼ်လႆႈယူႇ ၵမ်ႇၸႂ်ႈႁိုဝ်”

သူႉလၼ်ႇတီႇ လုၵ်ႉပႆႇမႃးၵမ်းလဵဝ်။ ၽွင်းၸႂ်မၼ်းသုၵ်ႉသူၼ်သိၼ်း သၢၼ်ယူႇၸႂ်ႉ တေလႆႈယူႇၵေႃႉလဵဝ်လဵဝ်း။ မိူၼ်းၶႂ်ႈၶူၼ်ႉဝူၼ်ႉၸႂ်မၼ်းလႆႈ လီလီၵိပ်ႉၸိူင်ႈၸၼ်ႉ။ လိၵ်ႈသွင်ၽိုၼ် ၵၼ်ပူးလွင်ႈတၢင်းပိၼ်ႈၶတ်းသႆႉၶျ ၵၼ်ၸၼ်ႉ ပွင်ႇသင်လၢႆႇ။

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶႂ်ႈလိမ်းပဵတ်ႈလိၵ်ႈ ၸုၼ်ၽွင်းလူင်ၽၢႆႇဢွၵ်ႈမိူင်းၶဝ် တဵမ်ႈလူးၵၼ်ၸၼ်ႉ။ ႁူၺ်းၵႃး ၶေႃႈႁၢမ်းလဝ်ႈၸႄႈတီႈလူင်ၵေႃႉၸိူင်ႈၸႂ်ႉ ငၢႆႈ ငၢႆႈၵေႃႈၵမ်ႇၸႂ်ႈ။ ပေႃးၸၼ် ၶေႇဝိၼ်းၽဵတ်ႉလၼ်တေႃ ၶူးမေႃယႃလူင်ပႆးၸႂ် မၼ်းၵေႃႈ ပဵၼ်လႆႈယူႇႁႃႉဝႃႈ။

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၼွႆႈလႃႉတိၼ်ႇ ၶပ်းၵႃးႁူႇလူး ႁူင်းၵမ်ႇမထၢၼ်း။ မၼ်း တေတုင်းႁပ်ႉ တၢင်းလၵ်ႉတၢင်းသိပ်ႇႁွၺ်းၸတႉ ၵမ်ႇပဵၼ်။ တေလႆႈၶတ်းၸႂ် ဝႆႉၼွႆႈၸႂ်လိုၼ်းပၢင်ႇသႂ်ဝႆႉ။ တေလႆႈတတ်းၶၢတ်ႇပဵတ်ႈ ၸႂ်တိတ်းၼွႆႈတင်းလႆႈ။

မိူဝ်ႈလီဝ် ဢေႃႈတီႈပ်းတတ်းဢၼ်ႉ ပီၼ်ၵၼ်လိုဝ်ႈၵၼ်လွႆးသေပိူၼ်ႈ ယဝ်ႉ။ ၸင်ႈၽိုၵ်းၵမ်ႉထမ်းယဝ်ႉ လႆႈတၢင်းငိမ်းယဵၼ်တွၼ်းလွႆ ၸင်ႇမုင်ႈမွင်း ဝႆႉၸၼ်ႉယူႇ။ မိူဝ်ႈမိုၼ်းတၢမိုၼ်းၵေႃႈ မီးလွႆၸိမ်သဝ်းမႃး။ မီးၵီၼ်မီးၶွင်းမႃး။ လွႆမၼ်းၵေႃႈ လိုၼ်ႈပၢင်ႇမႃးတေႉတေႉယဝ်ႉ။ မၼ်းထုၵ်ႇလီၵွၵ်ႇမိူင်းဢၼ်ႉ ၵူၺ်ႇ ယဝ်ႉ။ လွမ်းၸင်ႇတူဝ်ထူပ်းတၢႁၼ် ပူၼ်ႉမႃးလိူဝ်းၸၼ်ႉ မၼ်းတေလႆႈၾၢင်ႉ ဝူၼ်ႉၸၵ်းၸၵ်းၸျေျ ၸိူဝ်လွႆလိူဝ်းၽုတ်းၵွၵ်ႇမႃးၸၼ်ႉယူႇ။

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶဝ်ႈမႃးၽွႆးဝၢင်း တေႃႇၶိၼ်ႇမ်ဝ်းၶျိတ်ႉ[9]ၶဝ်။ တေႃႇ ၶိၼ်ႇမ်ဝ်းၶျိတ်ႉ ပီၼ်ၸၢင်းယိင်း ၽူႈတီႈမ်ႈလိၵ်ႈ လိုဝ်ႈသိင်လိုဝ်းလင်းၵေႃႉ ၸိူင်ႈ။ မီးဢူၼ်းၸပ်ႉယမ်တင်းၸမ်။ ယၢမ်ႈပီၼ်လုၵ်ႈလုမ်းတူဝ်ႉပမႃႇ ၵေႃႉ ၸိူင်ႈ။ ယၢမ်ႈၶူမ်ႈမိုဝ်းၵၼ်တင်း လုမ်းၶယးပေႃႇတူင်းၵျိၵ်ႉ ၵၼ် ၶေႇဝိၼ်း၊ ပူဝ်ႇလၵ်ႉၵျုႇၶဝ် ပႃးၸၼ်ႉသေ ပၼ်ၶွၵ်ႉတႃႇလုၵ်ႉၽိုၼ်ႉၵျုႇပၢၼ်ႇၶဝ်မႃး။ သူႉ လၼ်ႇတီႇ မႃးႁပဝ်းလွႆး[10] ယူဝ်မီးတီႈၼၼ်ႉၼႆ။ ပဝ်းလွႆး ပီၼ်ၸၢင်းယိင်း ၵွၼ်ႇလီတ်းသိဝ်းသေ လီလွႆယႆႇၵိင်ပိုင်ႈတေႉယဝ်ႉ။ သမ်ႉမီးဢူၼ်းၶူႉလၵ်း ၼွႆးတပ်ႉသိုၵ်းၶဝ်တင်းၸမ်။ လီမ်မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးလႆၢလိူၼ် မၼ်းလၢတ်ႈဝႃႈ ပေႃး သူႉလၼ်ႇတီႇလူဝ်ႇ မၼ်းတေႁူလွႆႈၼႆယဝ်ႉ။

“ပီႈၶႂ်ႈၵုပ်ႇၵၼ်တင်းၸွင်ႉ တီႈၶူမ်ႇလူမ်ႈၵိတ်းၸိူင်ႈ”

သူႉလၼ်ႇတီႇ လၢတ်ႈႁင်းပဝ်းလွႆး။ ၵွပ်ႈသင်ၼႆ ငွၵ်ႈတူလႆးၸွႆးၶိူၼ်း လႆႈႁၼ် တေႃႇၶိၼ်ႇမ်ဝ်းၶျိတ်ႉ ၶလႈ ၸၢင်းယိင်းၶဝ် မွၵ်ႈသိပ်းၵေႃႉ ၵွၼ်ၵၼ် ၵုပ်ႇၵုမ်ၵၼ်သင်ဝႆႉၵေႃႈၵမ်ႇၶူႉ။

“လႆႈယူႇၶႃႈ ပီႈ”

ပဝ်းလွႆး ၾၢၼ်ႉႁျပ်ႉပ်းတိၼ်မၼ်း ၸွႆးႁွင်ၶ်ပ်းတိၼ်တင်းၸမ်ယဝ်ႉ ၶျသွင်ၵေႃႉၵွၵ်ႇမႃး တွႆႈငဝ်းၶူမ်ႈတူၼ်ႈႁွင်း လိင်ႇဝၢင်းၶိူၼ်းၸၼ်ႉ။

“မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ပီႈလႆႈၸင်ႈၽိုၵ်းၵမ်ႉထမ်းယဝ်ႉႁႄ ပီႈႁၼ်သီၼ်ႈတၢင်းပီႈ လီလီယဝ်ႉ။ ပီႈၶဝ်ၶမႈလုၵ်ႈ တေပၢႆးၵွၵ်ႇမိူင်းမႃၼ်းၵူၺ်ႇယဝ်ႉ။ ပီႈၶဝ်တေမိူဝ်း

[9] ဒေါ်ခင်မျိုးချစ်

[10] Paula

ဢေႃးသတြီးယႂ်း”

ပဝ်ႊလႂ်ႊ မႃးလုၵ်းတေႃႇၼႄႈသူႉလၼ်ႇတီႇ။

“ၼွင်ႉၸတႉ ဢမ်ႇဢၢမ်းသေဢိတ်း။ လိမ်မိူဝ်ႈလဝ်ႉ ၼွင်ႉၵေႃႈထၢင်ႇ ဝႃႈ တေပဵၼ်မႃးလိူင်ႉၼႆ။ ဝႃႈၶႃႈၸလႈ ၼွင်ႉတေလႆႈလွႆႈသင်ၶႃႈပီႈ”

“လႂ်ႈယူႇ … ၼွင်ႉတေလွႆႈပီႈၼႆ ပီႈႁူႉယူႇၵွလ်း။ တႃႇပီႈၶဝ်ၸမႈလုၵ်ႈ တေလႆႈၶေႃႈဝၢင်း တႃႇဢွၵ်ႇမိူင်းလႆႈၵူႇၼၼ်ႉ တေလူဝ်ႇသင်လၢႆလၢႆၼႆ ပီႈတေ လႆႈႁူႉဝႆႉဢိူဝ်ႈ”

“တႃႇႁူႉၸတႉ ငႃႈယူႇဢေႃႈပီႈ။ တေလႆႈၵူႇလူး တီႈလႂ်ၼႆၵေႃႈ ႁူႉ တီႇတ်ႈတီႇတ်ႈၼီႇတ်ႈၼီႇတ်ႈယူႇၵွလ်း”

တွၼ်ႊတႃႇ ပဝ်ႊလႂ်ႊၸတႉ လဵပ်ႈဢမ်ႇလႂ်ႈၵၢၼ်ယၢပ်ႇယိူၼ်း ဢၼ် ၼိုင်ႈ။ မိူၼ်တင်းႁွင်ႉမၼ်း ပႃးၼႂ်းပၢင်လဵၼ်ႈလူင် တေလႆႈပိၼ်ႇၾၢႆႈၼၼ်ႉ ဢၼ်ၼိုင်ႈယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈသူႉလၼ်ႇတီႇ ပွၵ်ႈမႃးႁိူၼ်းၼၼ်ႉ ယင်းဢိုၼ်းၽဵင်းၵၢမ်းမႃး။ မၼ်းယုမ်ႇယမ်တူဝ်မၼ်းဢိူဝ်ႈ။ မၼ်းၽဵဝ်ဝႆႉၼိူဝ်သိၼ်ႈတၢင်းလိူဝ်ႈလႂ်ႈယဝ်ႉ။ ႁူၼ်းဢၼ်လၢင်းလႂ်ႈလႆႈတေႉတေႉၼၼ်ႉၵေႃႈ မီးဝႆႉယဝ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ႁူႉ တူဝ်မၼ်းယူႇ။ တၢမ်တူဝ်မၼ်း တေလွပ်ႇထၢမ်လွင်ႈတၢင်းလိူဝ်ႉၼင်ႇၼႆၼႆႉ တေဢမ်ႇတၼ်းလႆႈႁူႉသင်။ မိူဝ်ႈၵူႊပွၵ်ႈၵေႃႈ ဢမ်ႇတွၼ်ႉလႆႈႁူႉသင်မႃး။

တွၼ်ႊတႃႇ ၵူၼ်းမိူင်း ဢေႃးသတြီးယႂ်း ၵႄႉၼိုင်ႈ တေမိူဝ်း ဢေႃး သတြီးယႂ်းၼၼ်ႉ လူဝ်ႇၶေႃႈလူတ်းဝၢင်း တီႈလူင်ပွင်လိူင်ႈမိူင်းမၢၼ်း ဢၼ်ဝႃႈ ၼၼ်ႉ ၵူၼ်ႉၼႆႈယၢပ်ႇဝႆႉၼင်ႇၵဝ်ႇ။ သူႉလၼ်ႇတီႇၸတႉ ဢမ်ႇႁူႉပွင်ႇ။

မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၶဝ်ႈႁူႇသဵင်ႇ ယၢမ်ႈႁမ်ႈသီ သူႉလၼ်ႇတီႇဝႃႈ ယႃႉပေ ၾူမ်ႈၼီတ်ႈ တႃႇႁပ်ႉပဵၼ်ၵူၼ်းလိူင်ႈမိူင်း မိူင်းႁူမ်ႈတုမ်းမိၼ်ႉမႃႉၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈ လိဝ်ၸတႉ လႆႈႁူႉႁၼ် လွင်ႈလဝ်ႈႁူႇသဵင်ႇ မေႃမုင်ႈႁၼ်တၢင်းၼေႃႈတၢင်းလင်။ ၶုၵ်းလႂ်လႆႈ မိူဝ်ႈလႆႈဢပ်ႇၵၼ်တင်းၵူႊၼူႉ။ မိူဝ်ႈၵူႊၼူႉထၢမ် သူႉလၼ်ႇတီႇ ဝႃႈ မိူဝ်ႈလႂ်တေဢပ်ႇပိၼ်ၵူႊမိူင်း မိူင်းႁူမ်ႈတုမ်းမိၼ်ႉမႃႉၼၼ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇ

တီႈ တွပ်ႇ။

"ပီႈၶၢႆႇလူင် ... ၶႃႈတိုၵ်ႉပႂ်ႉႁပ်ႉပၢၼ်ႇၵူၼ်းမိူင်းတႆးယူႇၵေႃႈ"

❖

သၢဝ်း

တႃႇပဝ်ႊလိင်ႊ ၵျေၶႈမုၼ်းၼၼ်ႉ ယၢင်းၵမ်ႇၶိုင်လႆႈဝၼ်း။ ပဝ်ႊလိင်ႊ လင်ႇမႃးၶၼ်ႊၶေသူႉလၼ်ႇတီႇ တီႈႁူၼ်းၵမ်ႇမထၢၼ်း။

“ပီႈ … ပေႃးဝႃႈ ၶႅတ်းလွမ်းပၵ်းလွမ်းပိူင် ၼင်ႇၼဝ်တမ်းဝၢင်းဝႆႉၼႆ ၸတႃႉ ၼဝ်တေပွႆႇပီႈ ၵွၵ်ႇမိူဝ်းၼွၵ်ႈမိူင်းႁူဝ်ႇယူႇႁွလႆး”

“တႃႇလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၼဝ်လူး။ တေလႆႈၶႅတ်းၶိုဝ်”

“ပေႃးဝႃႈ ပီႈၶေလၵ်းထၢၼ်လႆႈ ၼဝ်ပၼ်ႁူၼ်းမိူင်းၵေႃးသတြီးယႂ်း ၼႆၵေႃႈ ၼဝ်ၵေႃႈလၢင်ႊၵွၵ်ႇ လွမ်းပီႈလႆႈယူႇႁွလႆး”

ပဝ်ႊလိင်ႊမႆႈလွႆသေ တူလႆးသူႉလၼ်ႇတီႇ။ ၼႆႉပၼ်ႁၢမ်းၵၼ်သူႉ လၼ်ႇတီႇ လင်းသေပိူၼ်ႈယဝ်ႉ။ လွင်ႈလုၵ်ႈလၢင်း ၵူႈႁူၼ်းမိူင်းမၢၼ်ႊၵေႃႉ ၼိူင်ႈၼႆႉ ၵူႈၼဝ်ပၼ်သင်ႁူဝ်ႇၵေႃႈလီ တိုၼ်းတေလႆႈပၼ်ႁူၼ်းမိူင်းမၢၼ်ႊ ၵၼ် ဝႃႈၼႆႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶူႉယူႇ။ ႁူလႆးၵႃႊ မိူဝ်ႈလဵဝ်သူႉလၼ်ႇတီႇ လႆႈတၢၼ်ပ်း တတ်းဝႆႉမူတ်းမူတ်းယဝ်ႉ။

“လူမ်းတေႉယဝ်ႉ ၼွင်ႉ။ ပီႈတေၼတ်းလွႆၶေ လွင်ႈဝႃႈ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇ ၼဝ် ပၼ်ႁူၼ်းမိူင်းၵေႃးသတြီးယႂ်းၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉယူႇ။ ပေႃးယဝ်ႉ ၼၼ်ႉၸတႃႉ သိုပ်ႇလွႆႈထႅမ်ပီႈႁဝ်းၼေႃႉ”

သူႉလၼ်ႇတီႇ ထၢင်ႇထိုမ်ဝႆႉၼိူဝ်ပဝ်ႊလိင်ႊ။ ႁူလႆးၵႃႊ ၵမ်ႇပၼ်ၶႂႃႈ

ပဝ်ႈလိုဝ်ႈႁူႉလွင်ႈမၼ်း။ ပဝ်ႈလိုဝ်ႈၸတႉလၢတ်ႈဝႃႈ။

“တမ်းလွင်ႈၶႃႈပီႈ။ တႃႇပီႈၼၼ်ႉ ၸွင်ႉတေလွင်ႈထိမ်တႃႇသေႇၵေႃႈ”

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵဝ်ဝ်ၶၢမ်ႈမိူင်းမၼ်း သူင်ႇႁူပ်ႉထိုင် လုမ်းၶဵဝ် တီႈဝဵင်း ၶရူၼ်ႊၶျီး။ ယွၼ်းတၢင်းလွင်ႈတီႈ ၸုၼ်ၽွင်းၶဵဝ် ၶွႆႈထိမ်သွႆႇ ၸိုဝ်ႈသိင်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇ ၸဝ် ၸိုင်ႈဝ်ၶၢမ်ႈမိူင်းမၼ်း။ ၸုၼ်ၽွင်းၶဵဝ် ၸူပ်ႈ တွပ်ႇမႃးဝႃႈ မၼ်းၵမ်ႇလၢင်း ၵွတ်းပၼ်။ ပေႃးၵွတ်းပၼ်လိူင်ႉၼႆႉ ၽိတ်းၽိူင်ႈမိူင်းဢေႃးသတြီးယႂ်း။ သုတ်းတီႈ လၵ်ႉလွမ်ၵွတ်းပၼ်ႁူပ်ႉသေတႃႉ လဝ်ႈၸေႈတီႈမၢၼ်ႇၸဝ် တေဢမ်ႇႁူႉ ဢမ်ႇလွင်ႈ ၼႆယဝ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ဢမ်ႇပႆႇယွမ်းၵၢၼ်ႉ။ ၸတ်းလွင်ႈၵပ်းသိုပ်ႇ လုမ်းၶဵဝ် မိူင်းဢေႃးသတြီးယႂ်း တီႈမိူင်းၵွၵ်ႇ[1]။ ၵူၺ်းၵႃႈ လုမ်းၶဵဝ် တီႈမိူင်း ၵွၵ်ႇသမ်ႉ ဢမ်ႇၵဝ်ပုၼ်ႈၽွၼ်းဝႆႉ တႃႇမိူင်းမၢၼ်း။

ဝၼ်းၵၼ်တပ်ႉသိုၵ်းယိုတ်းၵဝ်မၢၼ်ႈၵဝ်မိူင်း ထူၼ်ႈပူၼ်ႉသွင်ပီး မႃး။ လုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႈ ပွႆႇပၼ်လုၵ်ႈႁဵၼ်းၸဝ်ၵမ်ႈၽွင်ႈ။ ဢမ်ႇလီပ်ႉဢမ်ႇထၢမ် သင်၊ ဢမ်ႇတၢင်ႇလုမ်းဢမ်ႇမၢပ်ႇမွၼ်ႇသေ သိုပ်ႇၵုမ်းၸင်ဝႆႉ လုၵ်ႈႁဵၼ်းၼပ်ႉႁူဝ် ႁဵင်ၵေႃႉ။ ၵဵဝ်ႇလူၺ်ႈလွင်ႈၼၼ်ႉ လူင်ပွင်ၸိုင်ႈလုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႈ ဢမ်ႇသပ်း လႅင်းသေသင်။ လိၵ်ႈလဝ်ႈၵျိူင်ႈသိင်ႇ ၵၼ်ၼေႇဝိၼ်း ပၼ်ႁၢမ်းမၼ်းဝႆႉတီႈ ၸူး မေႃယႃလူင် ၶွၼ်ၽၵ်ႉ ၼၼ်ႉၵေႃႈ ပႆႇၽိဝ်မႃး။

လဝ်ႈသိုၵ်းလူင် တီႈႁွင်ႈၵၢၼ်ၽၢႆႇၸိုင်ႈမိူင်းၵေႃႉၸိူင်ႈ ၶၼ်ႇသေၸတႉ မိူဝ်ႈတၢမ်တူဝ် ၸုၼ်ၽွင်းလူင်ၽၢႆႇၸွၵ်ႈမိူင်း ဢူးတီႇၶၢၼ်ႇ ႁူပ်ႉထၢမ် တီႈသေႇ ဝိၼ်းၼၼ်ႉ တူဝ်လဝ်ႈသိုၵ်းလူင်ၵေႃႈ လႆႈလွမ်းႁူပ်ႉ။ မိူဝ်ႈၵူႈတီႇၶၢၼ်ႇ ထၢမ် ၵဵဝ်ႇလူၺ်ႈ လိၵ်ႈၵၼ်ၸုၼ်ၽွင်းလူင် မိူင်းဢေႃးသတြီးယႂ်း ၽၢႆႇၸွၵ်ႈမိူင်းၸဝ် ထၢမ်မႃး လွင်ႈလဝ်ႈၵျိူင်ႈသိင်ႇၼၼ်ႉ တေလႆႈတွပ်ႇပၼ်လိူင်ႉၶိုဝ်။ တၢမ်တူဝ် ၼေႇဝိၼ်း ၸိုၼ်းလီႉသင်ႇ ၶွႆႈတွပ်ႇဝႃႈ တပ်ႉသိုၵ်းမၢၼ်ႈ ဢမ်ႇတွၼ်ႉတီႉၵမ် ၵုမ်းၸင် လဝ်ႈၵျိူင်ႈသိင်ႇသေပွၵ်ႈၼႆႉ။ ၼႆၸလႆႈ သူႉလၼ်ႇတီႇ လၼ်ႇတိုပ်းတတ်း တွၼ်ႈတႃႇလဝ်ႈၵျိူင်ႈသိင်ႇ တေလွတ်ႈမႃးလႆႈၼၼ်ႉ တေယူႇၽၢႆႇၸွၵ်ႈမိူင်းသေ ၸတ်းလွင်ႈၵူၺ်းၼႆယဝ်ႉ။ တေလႆႈလွင်ႈယႂ်ႇ လၢတ်ႈလိုင်ႈလုမ်းၽႃႇ၊ မုၵ်ႉလုမ်းၶၢဝ်ပ

[1] Bangkok

လိၼ်ႁူးမိူင်းမိူင်း၊ လုမ်းတွၼ်ႈၽိူင်ႈလုမ်ႈၽႄႉ[2]၊ မုၵ်ႉလုမ်းၵဵတ်ႇၶေႁေႃႉၵၢင်ႈ သုၼ်ႇလႆႈသုၼ်ႇပိူၼ်ႈႁူမ်းလုမ်ႈၽႄႉ[3] ၵၼ်ၽွတ်ႈၼႄၼ်းမႂ်ႇ ၶလႈ လိုင်ႈမိူင်း လူင် လိူဝ်းသူၼ်ၵွႆႈၼၼ်ႉႁွင်းယဝ်ႉၼႆ။

မျႇယျႇရိႇ ၶလႈ ၵိင်ႇၼရိႇ ၵေႈသုတ်းၼႄၼ်းႁူႇ တႃႇၶႃဝ်းယၢမ်းထိုင်ႈ ပိုၼ်ၼိူင်ႈ။ ၵွင်ႇပူၼ်ႉလၼ်ႉတၢင်းဝၢၵ်ႈၼမ်ၼမ်။ ၶဝ်ၵျေႇတီႈ ႁူင်းၼႄၼ်းမိတ်ႉ တတိသ်ႉၵၢင်းၵိတ်ႉယူႇ။

မိူဝ်ႈလႆႈႁၢင်ႈၼႄၼ်း တႃႇၶဝ်တေႁူႇၵေႃးသတြီးယွႆးၼၼ်ႉ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ် လိပ်ႉလိပ်ႉထၢမ်ထၢမ်ၶမႈၶဝ်။ မိူဝ်ႈမျႇယျႇရိႇ လႆႈသၢမ်ၸူပ်ႇၼၼ်ႉ ၸူး မေယျ ၵေႃးသတြီးယွႆးၵေႉၼိူင်ႈ မႃးတတ်းလိၼ်ႉၵႂ်ႇမၼ်းပၼ်။ မျႇယျႇရိႉ တိုၵ်ႉတွင်းဝႂ်ႉလွင်ႈၼႆႉသေ တႃႇတေၵမ်ႇၼႄတ်းတီႈမၼ်း မိူၼ်ၼၼ်ထိုင်ႈ ၼၼ်ႉ ၼွႆႈၵဝ်လိၵ်ႈတူၵ်းလူင်းပၼ်ဝႂ်ႉ။ ၵိင်ႇၼရိႇၶတႉ ပေႃးပၼ်မၼ်းၵိၼ် ၶျေးၵလိတ်ႈ ၼင်ႇမၼ်းၼွႆႈၵိၼ်ၼႆၶတႉ တေလွမ်းၼႆဝႃႈ။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇတင်း သွင်ၵေႉထၢမ်ဝႃႈ လွင်ႈလဝ်ႈၵူႈၶဝ် တေပွႆႉႁပ်ႉၶဝ်တီႈၸူင်ႇလိၼ်မိၼ် ဝၼ်ႇ ၼွႆႇႁိုဝ်ၼႆယဝ်ႉ။

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶပ်းသၢင်ႈႁၢင်ႈပွင် တႃႇၵွၵ်ႇမိူင်းမၢၼ်းႁူႇတိၵ်း တိၵ်း။ မိူဝ်ႈလႆႈၼႄတ်းတူဝ်ထူပ်းတႃႁၼ်ၼၼ်ႉ လူဝ်ႇတၢင်းၵွႆႈထိမ်ၵူလႆးလီ ၵူလႆးၵေႉ၊ ပီႈပီႈၼွင်ႉၼွင်ႉၶဝ်။ တိူင်ႇပၢင်ႇငူပ်ႉငီႉၵၼ်တင်း ၽူႈတၢင်လၢတ်ႈ ၶဝ်သေ လႆႈႁၢင်ႈၼႄၼ်းၽိုၼ်လိၵ်ႈၽိုၼ်လၢႆး တႃႇဝႂ်ႉတူဝ်တီႈၼ်း ပိၼ်တၢင်းၵၢၼ် လိူလႆႈႁူၼ်းယေးသူၼ်ၼႄး လိူဝ်းမီးတီႈသီႇပေႃႉ။ လူဝ်ႉပႆႇလႆႈၽိုၼ်လိၵ်ႈၽိုၼ်လၢႆး တိမ်တိမ်ထူၼ်ႈထူၼ်ႈ တႃႇၵွၵ်ႇတၢင်းၼၼ်ႉ မၼ်းပႆႇၼွႆႈၼႄႉၶေၶပ်းမႂ်ႇ မၼ်းႁူဝ်ယွႆႈ။ ၵူလႆးၵေႉ သၵ်ႉၼ်ႇတီႇၶေးဝီးယၼ်းၶဝ်ၶတႉ ပၼ်ၼႄင်းၼွႆႈ မၼ်း မီးၼႄင်းၵိၼ်ႇၸိင်၊ ပၼ်တၢင်းဝူၼ်ႉၼွႆႈ ၵၼ်ၶဝ်ႈတၢင်းတိုဝ်း တင်းၼမ်။ ၼွႆးၶဝ်ၼၼ်ႉ မီးပိတ်းတၼ်း[4] ၼႆၵေႉၼိူင်ႈ။ မၼ်းလၢတ်ႈ

“ႁဝ်းတေႁူႇပၼ်မိူင်းႁွၵ်ႇ။ လိုဝ်ႈတီႈလုမ်းၶိဝ် မိူင်းၵေႃးသတြီးယွႆး

2 International Court of Justice
3 Annesty International
4 Baton

တီႈၼၼ်ႉ။ တေၶတ်းၵႂ် ႁဵတ်းႁႂ်ႈလိူဝ်ႈသႅင်လုၵ်ႈၵႂၼ်ႇၶဝ် ပႃးမႃးၼွင်းဝႆၶၢမ်ႈမိူင်း ၵိင်းၵိူဝ်း။ ႁူၺ်းၵႃး လူဝ်ႇၶႃႈႁူဝ်ႇမိူင်းႁွၵ်ႇဝႆႉၼၼ်ႉ ထႅမ်တူၺ်းပၼ်တီႈႁိူၼ်းႁဝ်းၵိတ်းၸိူင်ႈၼႄႈ”

တင်းသႅင်ႈ ၵႂၼ်ၵၼ်လႆႈလွၵ်တၢင်းဝူၼ်ႉၼႆႈၵၼ်ၼၼ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ လႆႈလၢတ်ႈ မၼ်းတေပဝ်ႇၵႃးလွၵ်ႉလၢႆႇလွမ်းတၢင်းႁူးပိူင်။ ၼွင်းၶၢဝ်းယၢမ်း လၢႆဝၼ်းႁႂၺ်း ပႅတ်ႇတၼ်ႇ လႆႈၵႂၵ်ႇမိူင်း ႁႂပ်ႈသုၼ်ႇလႆႈၵၢၼ်မွၵ်ႇမၼ်း။ တင်း သႅင်ႈ ၵႂၼ်ၵၼ်ပႂ်ႉဝၼ်းပႅတ်ႇတၼ်ႇ တေပွၵ်ႈမႃး။ ပႅတ်ႇတၼ်ႇ တၼ်းလႆႈ ယူႇတီႈမိူင်းႁွၵ်ႇသွင်ဝၼ်းသေ ႁဵတ်းႁႂ်ႈၵၢၼ်ယႂ်ႇၵၢၼ်လူင် ယဝ်ႉတူဝ်ႈမႃး။ မိူဝ်ႈ မၼ်းပွၵ်ႈမႃးၼၼ်ႉ ပႃးဝႂ်ၶၢမ်ႈမိူင်း ၵၼ်ၸမ်းထႅမ်ယဝ်ႉယဝ်ႉၼၼ်ႉ။ ၼႅပ်းႁၢင်ႊ မႃႇယႃႇရီႇ ၸလႆႈ ၵိင်ႇၼရီႇ ၵေႃႈတိတ်းဝႆႉယဝ်ႉ။ လုမ်ႈလုမ်းလိူဝ်းတေလႆႈတွၵ်ႇ ၼၼ်ႉၵေႃႈ တွၵ်ႇမႃးတႅမ်တႅမ်ထူၼ်ႈထူၼ်ႈယဝ်ႉ။ ပႆၢပႃးမႃးလိၵ်ႈၵၼ်ထႅမ် တႅမ်ႈဝႆႉၼၼ်ႉထၢင်ႇလႅင်ႈလီလီ။

တႅမ်ႈဝႆႉဝႃႈ လူင်ပွင်လိူင်ႈ မိူင်းၵေႃးသတြီးယႂ်း ယိူၼ်ႁပ်ႉ မႃႇယႃႇ ရီႇ ၸလႆႈ ၵိင်ႇၼရီႇ ပၼ်ႁူၼ်းမိူင်းၵေႃးသတြီးယႂ်း ယူႇၼႆယဝ်ႉ။

“သူႁဵတ်းႁိုဝ်မႃးလႃႇ”

ၵူၺ်းၵေႃႉတင်းသႅင်ႈ ၵၢမ်းၵေႃးယုၵ်ႉယွင်ႈ။

“ၵမ်ႇယႃပ်ႇၼင်ႇၵဝ်ႇၸသႈ။ ႁဝ်းၵၢမ်ႇလီႇႁူႇတေႉ။ လႆႈတၢင်းလွႆႈ ထႅမ် ၵၼ်ႁဝ်းၵမ်ႇထၢင်ႇဝႆႉၼၼ်ႉ”

“တေလႆႈဝႃႈႁိူဝ်ၵေႃႈ ၵမ်ႇႁူႉယဝ်ႉ။ ႁဝ်းလူမ်းဝႃႈ လူမ်းတေႉယဝ်ႉ”

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵၼ်ႈၼမ်ႉတႃမၼ်းသေ ၵဝ်ဝႆၶၢမ်ႈမိူင်း ၵၼ်ၵမ်ႇ တတ်းၵႃးၶၼ်လႆႈၼၼ်ႉ တႃႉလပ်းဝႆႉတီႈႁူဝ်ၵူၵ်းမၼ်း။

“ႁဝ်းလႆႈလွႆႈထႅမ်လိူင်ႉၼႆၸလႆႈ ႁဝ်းၵေႃႈလူမ်းတေႉၵိူဝ်ႈ။ ပေႃးႁဝ်း ၼႆးၼေ သူၶဝ်တေလႆႈႁၼ်ႉၶူဝ်တေႉယဝ်ႉ”

ပႅတ်ႇတၼ်ႇ လပ်းၽွႆးလႅၼ်းယႃႈသေ ငၵ်ႈႁူဝ်ႇတၢင်းလင်။ သမ်ႉ ယုမ်ႉလုတ်းၵုတ်းဝႆႉ။

ၵိူတ်ႊ[5] ၵမ်ႇယိူၼ်ႉၵမ်ႇႁၼ်ႈလႆႈယဝ်ႉၶလႈ ၼႄတ်ႈမႆႈဝႃႈ။

"လိူဝ်းၶဝ်းပွႆႉထွမ်ႇသူဝ်ႉၼေႃ။ ယႃႁမ်ၶၼ်ဝႆႉလေႃႇ။ ၶႂၢၼ်းၶလႈ ပီၼ်ၶိူဝ်ပီၼ်ၶႃ"

"လုၵ်ႉတီႈၸူင်ႇလိၵ်ႈမိၼ်ႈသေ ၶဝ်းႁူဝ်ႇလူး လုမ်းၼိူဝ် ၵေႃးသၢႆၵြီး ယွႆးႁမ်းလီဝ်။ ၵၢၼ်းႁူဝ်ႇထူပ်းၸုၼ်ၽွင်းၼိူဝ် မိသ်ႇတွႆႇ မေႇယွႆႇၶွတ်ႇထိင်ႇ[6] ၼႆ ၼေႃႈ။ မၼ်းၼႆႉ ၽွၢႆႇမီးလွႆၵီးလူတေႃႇပိူၼ်ႈၼၼ်ႉ လိူဝ်ႈသိင်လိူဝ်းလင်ႊၼေႃႇ။ ႁူလ်းၵႃး မၼ်းသမ်ႉၵမ်ႇယူႇတီႈလုမ်း။ ၼႆၶလႈ လႆႈႁူဝ်ႇမႆႈတီႈ ၽူႈမၢႆထၢၼ်ႈ တီႈၼိူင်ႈ[7] လုမ်းၼိူဝ်။ သိင်မၼ်းၼႆႉလင်ႊလီး။ သမ်ႉမေလၢတ်ႈပုတ်းၶၢတ်ႇၼေႃႇ။ ၵမ်ႇၶွတ်းပၼ်လႆႈၼႆႉဝႃႈ။ ၶဝ်းႁေႃႈလၢတ်ႈၶဝ်းမၼ်း သူဝ်ႉလွႆလီ ဝ်ႉလွႆၵီးလူ ၵိတ်းၼိူင်ႈၼႆႉႁေႃႈ ၵမ်ႇလႆႈ။ ၶဝ်းႁေႃႈလၢတ်ႈဝႃႈ တေတိုဝ်ၼင်ႈပွႆႉ တီႈလုမ်း ၶဝ်ႁွလ်းၼႆႉယဝ်ႉ။ ၵမ်ႇၼၼ်ႁေႃႈ တေႃႇလွႆမၼ်း ပေႃးလိၵ်ႈလႆႊမႃးၼၼ်ႉ ၼေႃႈ။ ၶဝ်းႁေႃႈလူၵ်းၵၢဝ် ပပ်ႉလိၵ်ႈပပ်ႉၼိူင်ႈသေလူ။ မိူဝ်ႈမၼ်းၶၼ်ပပ်ႉ ၵၼ်ၶဝ်းလူၼၼ်ႉ မၼ်းႁေႃႈၶူႉႁူဝ်ႇဝႃႈ ၶဝ်းပီၼ်ႁူၼ်းမိူင်းလွႆဝိင်းလွႆၼၼ်ႉ။ မၼ်းမႃးထၢမ် လွင်ႇၶူႉလၵ်းၼၢင်းယိင်းၵွၼ်ႇႁေႃႉၼိူင်ႈၼႆႉ။ ၶဝ်းႁေႃႈၶူႉလေႃႇ။ ပီၼ်ၼွင်ႉယိင်းၶဝ်း လုၵ်ႈပီႈလုၵ်ႈၼွင်ႉႁၼ်လူင်မေႃႉ။ ပေႃးၶဝ်း ၶႂၢၼ်းၼေ ပီၼ် ၼွင်ႉယိင်းၶဝ်းၼႆႉႁေႃႈ ၼႃႈမၼ်းႁေႃႈလိၵ်ႈလႆႊႁူဝ်ႇႁမ်းလီဝ်။ မိုတ်ႈႁိုဝ်းလမ်လွႆ ႁၼ်ႁူဝ်ႇႁမ်းလီဝ်။ မၼ်းလၢတ်ႈၼေဝႃႈ မၼ်းယၢမ်ႈၼိၼ်းႁၼ် တင်းၼွင်ႉယိင်း ၶဝ်းၼႆႉႁွၼ်ႇ။ ပွၵ်ႈၼႆႉ ပေႃးလႃးဝၼ်းလိူဝ်ႈၵၢၼ်ၼႆၶတႃႉ တေမိူဝ်းထူပ်းၶၼ် ၼွင်ႉယိင်းၶဝ်းၼႆႉဝႃႈ"

"ပေႉသိၼ်မီးၼေႃႇၼေႃ"

လူဝ်ႊပိတ်ႊတၼ်ႊ ပႆႇတၼ်းသိုပ်ႇႁူမ်းမၼ်း ၵိူတ်ႊလိမ်လၢတ်ႈ။

"ပီၼ်ၶိူဝ်ႁေႃႈယဝ်ႉၶလႇ။ ၽိူဝ်ႇမိုတ်ႈႁၼ်ႁူဝ်ႇယဝ်ႉၶတႃႉ ႁၢၼ်ၵၢၼ် ၵမ်ႇလပ်းႁၼ်တင်း ၽွင်ႈမိူင်းလိူင်ႉၶိူဝ်ႁေႃႈယဝ်ႉ သၢင်ႇတေႃႇႁူဝ်ႇႁူးလွင်ႈ ယဝ်ႉဝႃႈ။ မၼ်းၶမႃးပၼ် ၼင်ႇၶဝ်းလီႉၼေပၼ်ၼၼ်ႉမူတ်းမူတ်း။ ၶိူင်ၼိူင်ႈ

5 Gerd

6 Mayr-Hatting

7 First Secretary

လူဝ်ႇမူင်းပႂ်ႁွႆးလူင်။ ပေႃးယဝ်ႉ မၼ်းသူင်ႇႁဝ်းထိုင်ၶိူင်းၶိမ်း။ ႁပ်ႉၵိၼ်ၶဝ်ႈ ၶမ်ႈ။ ႁဝ်းၵေႃႈလူမ်း ႁွပ်ႈၵၢၼ်ၵေႃႈယဝ်ႉတူဝ်ႈ။ မၼ်းၵေႃႈလူမ်း ႁွပ်ႈၶႂ်ႇ ၼေလွင်ႈၼွင်ႉယိင်းႁဝ်း။ ႁဝ်းယင်းၶႂ်ႈယူႇတီႈမိူင်းႁွၵ်ႇ ထိင်ႈသွင်သၢမ်ဝၼ်း ႁွၼ်ႇ။ ၵၢၼ်ႁဝ်းၵေႃႈယဝ်ႉယဝ်ႉၼၼ်ႈ လင်ႇမိူဝ်းမႃးႁွႆး”

သူႉလၼ်ႇတီႇ သွၼ်ႇဝႃႈ ဝႂ်ၶၢမ်ႈမိူင်းၼၼ်ႉ ပဵၼ်ၸူဝ်းၶွင်ၵႃႈၶၼ်ယႂ်ႇတီႈ သုတ်းၼၼ်ႈသေ ဝႆႉတႂ်ႈမွၼ်ႈရူဝ် ၼွၼ်းပဵၼ်လၢႆၶမ်ႈလၢႆၶိုၼ်း။ ႁူႉႁႂ်ႈၵႃႈ လွင်ႈ ၵၼ်လိူဝ်ႈသိင်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ် တိမ်ႈသႂ်ႇဝႆႉၼၼ်ႉ ၵမ်ႇလပ်းၵၼ်တင်း ၽိူင်ႈ မိူင်း၊ ၵမ်ႇမီးတီႈပွင်ႇသင် ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ လဝ်ႈၼႄႈတီႈ ၽႂ်ႇၵၢၼ်ၼွၵ်ႈမိူင်း ၶဝ် ၽိုၵ်ႇလိုၵ်ႇၵေႃႈႁူႉလီလီယူႇ။ ၼၼ်ႉၼႄႈ ၽိၼ်ၵၢၼ်မၼ်း တႃႇတေၵွၵ်ႇႁႃႇၼွၵ်ႈ မိူင်းၼၼ်ႉ လၢင်းလူႉလိဝ်ႁႃႇ ႁွပ်ႈလွင်ႈၼၼ်ႉ။ ႁွပ်ႈၼၼ်ႈ တေလႆႈၽႅင်ႉတူဝ် လၵ်ႉ လွမ်ႁႃႇတီႈ လုမ်းထီတ်ႈႁူၼ်းၶဝ်ႈႁူၼ်းၵွၵ်ႇမိူင်းၼၼ်ႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ သွၼ်ႇ ထႃႈဝႃႈ ၵိဝ်ႇလိူလ်ႈၵၢၼ်လုမ်းၵၢၼ်လႄးၼၼ်ႉ မၼ်းတေလႆႈႁူပ်ႉလႃး ႁူၼ်း သိုၵ်းလိူဝ်းၶၢႆႉၶဝ်ႈမႃး ႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၽႂ်ႇမိူင်းၼၼ်ႉၼၼ်ႉယူႇ။ ႁူၼ်းသိုၵ်းလိူဝ်းၵမ်ႇမေႃ ၶၢတ်းၵၢၼ်လုမ်းၶဝ် ၶၢႆႉၶဝ်ႈမႃး ၼႂ်းၵၢၼ်လုမ်းၵၢၼ်လႄးတင်းၼမ်လူး။

မိူဝ်ႈသူႉလၼ်ႇတီႇ ႁႃႇလုမ်းထီတ်ႈႁူၼ်းၶဝ်ႈႁူၼ်းၵွၵ်ႇမိူင်းၶဝ်ၼၼ်ႉ ၵၼ်သူႉလၼ်ႇတီႇထၢင်ႇဝႆႉၼၼ်ႉ လိူဝ်ႈတေႉယဝ်ႉ။ ၵမ်ႇမီးၶႃႈႁၢပ်ႇၵၢၼ်ၸုၼ် ၽႂ်ႇႁူၼ်းမိူင်းသေၵေႃႉ။ ပဵၼ်ႁူၼ်းသိုၵ်းၼုင်ႈၸူဝ်းသိူဝ်ၶဝ် တိမ်လုမ်းဝႆႉ။ လုမ်း ၼၼ်ႉ ပၵ်းဝႆႉတီႈၶိူင်းၵေႃႇၵႂ်ႇ ပၢင်ႇမႄႉလိၼ်ႈၸၸႉသိင်ႇၵၼ်ၼၼ်ႉ ပွတ်းၵွၼ်ႇ တွၼ်ႇၼိူင်ႈ။ မီးႁူၼ်းလိူဝ်းၶႂ်ႈၵွၵ်ႇႁႃႇၼွၵ်ႈမိူင်းၶဝ် ၶဝ်ႈထိုဝ်ၵၼ်ယိုတ်ႈယၢဝ်း လူင်ဝႆႉ။ လုမ်းထီတ်ႈႁူၼ်းၶဝ်ႈႁူၼ်းၵွၵ်ႇမိူင်းၼၼ်ႈၵေႃႈ ယင်းၵမ်ႇၶႂ်ႈလိူဝ်ႈယဝ်ႉ။ မီးႁူၼ်းၶႂ်ႈၵွၵ်ႇမိူင်းႁႃႇႁွႆး။ ၵမ်ႇမီးႁူၼ်းၶႂ်ႈၶဝ်ႈမႃး။

ၸုၼ်သိုၵ်းၵေႃႉၼိူင်ႈ ႁပ်ႉလၵ်းပၼ် ၵၢၼ်သူႉလၼ်ႇတီႇ။ ႁပ်ႉၵၢဝ်ႇ ၵႃႈၶၢတ်းလွမ်းၼင်ႇၽိူင်ႈမိူင်း။ ႁပ်ႉၵၢဝ်ႇၽိုၼ်လဝ်ႇ ၼႄႈ ဝႂ်ၶၢမ်ႈမိူင်း သူႉ လၼ်ႇတီႇသေ တွပ်ႇဝႃႈ မၼ်းတေသိုပ်ႇတၢင်ႇၼေထိုင် လဝ်ႈၼႄႈတီႈၽိူဝ်ႈၼိူဝ် မၼ်းၼၼ်ႉဝႃႈ။ ထိင်ႈသၢမ်သီႇဝၼ်းလင်ႇ မႄးလွပ်ႇထၢမ်ထိင်ႈ။ ၼွင်းၽိုၼ်လဝ်ႇ ၼတႉတိမ်ႈဝႆႉဝႃႈ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၼမႈသူႉလၼ်ႇတီႇၶဝ် တီႈၵေႃးသတြီးယွင်ႈ ၵမ်ႇယူႇ လီ၊ ပဵၼ်ၵိၼ်းၼႄႇၼလႈ ၶႂ်ႈႁူႉလွင်ႈၼၼ်ႈယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈလဝ်ႉၼတႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ

ႁႃႇလွင်ႈတီႈလုမ်းထီတ်ႈႁူၼ်းၶဝ်ႈႁူၼ်းၵွၵ်ႇမိူင်း သၢမ်သီႇဝၼ်းၼိူင်ႈပွၵ်ႈ။ ဝၢႆး မႃးႁႃႇလွင်ႈႁူးဝၼ်း ႁိူင်လိူၼ်ပၢႆ။ ႁႃႇမိူဝ်ႈလႂ်ၵေႃႈ လႆႈငိၼ်းၶႅၼ်ႈတွပ်ႇ ၵၼ် မိူၼ်ၵၼ်ၼၼ်ႉႁွင်း။

"ႁဝ်းၶႃႈပႆႇလႆႈတိူပ်းတတ်း။ မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈလင်ႇႁွႆႈမႃးလွင်းထိူင်ႈၶႃႈၸလႈ"

ၼွင်းၽိူၼ်လဝ်ႉၼၼ်ႉ ႁၢႆးၶေပႃး လိၵ်ႈသၢႆလူမ်း တီႈၶူးမေႃယႃ မိူင်း ၵေႃးသတြီးယွင်း ၸိူဝ်းယႃပၼ်ၸမႈၶဝ်ယူႇၼၼ်ႉ။ ႁူလ်းၵႃး လိၵ်ႈသၢႆလူမ်း ၼၼ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇထိုင်တီႈသင်။ ၵၢၼ်ယိူၼ်ႉပွႆႉၼႆႉ ယိၼ်းပိၼ်ၽိူင်ႈယၢမ်ႈ သူႉ လၼ်ႇတီႇမႃးယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈႁၢမ်းပၼ်ၶိူင်း ၵူလ်းၵေႃႉၵူလ်းသေႈၶဝ်ၸလႈသင်၊ ႁွပ်ႈၵၢၼ်ၽိုၵ်းၵမ်းထမ်းၸလႈသင် သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇသီၵမ်ႇမႆႈ မိူၼ်ၵွၼ် တၢင်းယဝ်ႉ။ ပွႆးသွၼ်းၼမ်ႉထိူင်ႈပီးၼိူင်ႈၵေႃႈ ပူၼ်ႉႁႃႇထိူင်ႈယဝ်ႉ။ တႃႇသူႉ လၼ်ႇတီႇၸတႉ ၵမ်ႇလွင်ႈပွႆးလမ်ႇလွင်ႈယဝ်ႉသေတႃႉ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ်ၸတႉ မူၼ်ႉသိူဝ်းတီႈသုတ်းယဝ်ႉ။ သွင်ႇၼမ်ႉတီမ်ပုင်းသေ လမ်းႁႃႁူတ်းပိူၼ်ႈ။ မိူဝ်ႈ ဝၼ်းလိူဝ်းၵၼ်မႆႈႁဝ်ႉၶိူင်းၼေႇၼၼ်ႉ လႆႈၼုင်ႈမႆးဝႆႉသိူဝ်ႈၶူဝ်းယမ်းပူပ်ႉပၢပ်ႉ ၼႆၵေႃႈ ပိၼ်ၵၼ်လီၼင်ႇၵဝ်ႇ။

မိူဝ်ႈဝၼ်းတီႈ 9 လိူၼ်မေႇ သူႉလၼ်ႇတီႇႁႃႇတူလ်းတီႈ လုမ်းထီတ်ႈ ႁူၼ်းၶဝ်ႈႁူၼ်းၵွၵ်ႇမိူင်းၸလႈ ၶဝ်ၵွၼ်သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶဝ်ႈႁႃႇၼွင်းႁွင်ႈလုမ်း ၸုၼ်သိုၵ်းၵေႃႉ ယိပ်းၽိူၼ်ၵၢၼ်သူႉလၼ်ႇတီႇၼၼ်ႉ။ ႁၼ်ထိုင်ဝႃႈ ပိၼ်ငဝ်း ၼၢမ်းလီတႃႇမၼ်း။ မီးတၢင်းမုင်ႈမွင်းယွင်ႇယွင်ႇၼမ်ၼမ်သေ ၼင်ႈတေႃႇၼႄႈ ၸုၼ် သိုၵ်း။

"တီႈၶႃႈၸတႉ ၵမ်ႇမီးၶၢဝ်ႇငၢဝ်းလီသင် တႃႇမႁႃႇတေႇဝီႇၶႃႈ"

ၸုၼ်သိုၵ်း ၶတ်းလွင်ၸဝ်ႈမၢၵ်ႇတႃသူႉလၼ်ႇတီႇ။

"ၶွင်ႈဝႃႈၵီႈသင်ၶႃႈ"

သူႉလၼ်ႇတီႇမႆႈလွင်မႃးယဝ်ႉ။

"ၽႂ်ႇလွပ်ႇၶၢဝ်ႇၵၢၼ်သိုၵ်းၶဝ် ၵမ်ႇသူပ်းၵမ်ႇသိင်သင် ၵဝ်ၼိပ်ႇ ၽိူၼ်ၵၢၼ်မႁႃႇတေႇဝီႇႁႃႇယဝ်ႉ။ ၼွင်းလွင်ၶႃႈၸတႉ ၵမ်ႇလီတေႉ။ ၶႃႈၶဝ်ၵေႃႈ

ၵမ်ႈလၢင်းၶိူတ်းသၢင်ယဝ်ႉ"

သူႉလၼ်ႈတီႈ ၵမ်ႈမီးလွၵ်ႇ ၸွႆႈတူင်ႉၸွႆႈၸိုင်သေၵိတ်းယဝ်ႉသေ ၸင်ႈ ယူႇတုၵ်းသုၵ်း။ ၵၼ်မၼ်းမုင်ႈမွင်းမႃးလိူဝ်းၸႅၼ်ႉ သုတ်းၵႂ်ႁူပ်ႇမူတ်းယဝ်ႉ။ ပေႃးၾၢႆႇလွပ်ႈၼၢဝ်ႈၵၢၼ်သိုၵ်းၼၼ် ထိတ်ႈၼႆႉၵေႃႈ ၼၼ်တေႁၢမ်ႉႁၼ် လွင်ႈလႆႈ လၵ်ႉလွမ်ၶမ်းထႅမ်သွႆႈ ၶေႃႈလိူဝ်းၵမ်ႈပဵၼ်တၢင်းၵၢၼ်ၸႅၼ်ႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈ သူႉလၼ်ႈတီႈ ၶိုၼ်တူၺ်းၼုၼ်သိုၵ်းၸႅၼ်ႉ လႆႈႁၼ်ၸေႈၼုၼ်သိုၵ်း မီးလွၵ်ႇၵီးလူ မႆႈလွၵ်ႇတႃႇမၼ်းဝႆႉ။ သူႉလၼ်ႈတီႈ လႆႈၼုၺ်ႉႁၼ် လွၵ်ႇၵီးလူတီႈပိူၼ်ႈ ၵၼ်မၼ်း ၵမ်ႈထၢင်ႈဝႆႉၸႅၼ်ႉ။ မၼ်းလၢတ်ႈႁင်းၼုၼ်သိုၵ်း။

"ယိၼ်းလူမ်း ႁွပ်ႈၶႂၼ်ၸေလိူင်ႉၼႆႉၵေႃႈ။ ၼုႈၶူႉယူႇ။ ႁူလ်းၵႃး ယႃႇ ပေလွၵ်ႇၵမ်ႈလီလွမ်းၼုႈၼဝ်ယဝ်ႉ"

လႃႉတိၼ်ႈ လႆႈမႃးႁပ်ႉသူႉလၼ်ႈတီႈ မိူဝ်းၶိူၼ်း။ သူႉလၼ်ႈတီႈ တိတ်ႈယိၼ်ဝႆႉတင်းတၢင်း။ မိူဝ်ႈလမ်တေၽိဝ်ၶိူၼ်းၸႅၼ်ႉ လင်ႈသူႉလၼ်ႈတီႈ ၶိူႈလႃႉတိၼ်ႈၼပ်းႁူႇတၢင်းႁၢင်းၵမ်ႈမထၢၼ်း။ ပေႃးဝႃႈလွၵ်ႇမၼ်းယိၼ်ႁူႇယဝ်ႉ ၵေႃႈ တေလႆႈလွၵ်ႇယွႆႈပဝ်ႉလွႆႉထိင်ႈယဝ်ႉ။ ပဝ်ႉလွႆႉၼႆႉ ၵတ်ႉၸိၼ်ႈၾၢႆႇၼႆႉ။

လီယွင်ႈပဝ်ႉလွႆႉၼၼ်ႉ။ ယူႇထိင်ႈသွင်ဝၼ်း မိူဝ်ႈဝၼ်းတီႈ 11 လိူၼ် မေႈ တၢမ်းၼမ်ႈၶူၵ်းမူင်းၸႅၼ်ႉ ပဝ်ႉလွႆႉၸီႈလိၵ်ထိပ်ႈသေ ၽိဝ်မႃးတီႈၶိူၼ်း ၶိုပ်ႈၶိုပ်ႈၸိတ်ႈၸိတ်ႈ။ ပေႃးလႆႈၸင်ႈတေႃႇၸႅၼ်ႈၵၼ်ယဝ်ႉၵေႃႈ ပဝ်ႉလွႆႉ ၵဝ်ႇဝွႆ ၶေႃႈလူတ်းဝၢင်းပၼ်ၵွၵ်ႈမိူင်း ပၼ်သူႉလၼ်တီႈ။

"ၸႆႉပီၼ်ဝွႆၶေႃႈလူတ်းဝၢင်းပၼ် ပီႈၼဝ်ၶမႈလုၵ်ႈ ၵွၵ်ႈမိူင်းႁူႇယဝ်ႉ။ ႁူလ်းၵႃး ပီႈၼဝ်ၶမႈလုၵ်ႈ တေလႆႈၵွၵ်ႈၼမ်ႈၸႆႉ ၵမ်းလိဝ်ၸႄ။ ပေႃး ၸီႈ လိင်မိၼ် ပၼ်းၵမ်း[8] ၵၼ်မႃးႁူးၵမ်း ၵၼ်တေၵွၵ်ႈၼမ်ႈၸႆႉၼတႉ လီသေ ပိူၼ်ႈယဝ်ႉ"

"ႁွပ်ႈသင် တေလႆႈၵွၵ်ႈၼမ်ႈၸႆႉၵမ်းလိဝ်လႃႇ"

"ႁွပ်ႈသင်ၸႆႉ လဝ်ႈၸႄႈတီႈ ၾၢႆႇလွပ်ႈၼၢဝ်ႈၵၢၼ်သိုၵ်းၵေႃႉၸိူင်ႈ ပၼ်

---

[8] Pan Am

ဝႆႉၶေႃႈလူတ်းဝၢင်းၵွၵ်ႇမိူင်းၼၼ်ႉမႃး ၸူဝ်ႈၸဝ်ႈသိုၵ်းလူင်မွင်ႇလိုၼ်ႇ ၵမ်ႇယူႇ ၼၼ်ႉၵေႃႈ။ ပေႃးမိူဝ်ႈၽုၵ်ႈ ၸဝ်ႈသိုၵ်းလူင်မွင်ႇလိုၼ်ႇ တေပွၵ်ႈမႃးသိုဝ်း ယဝ်ႉ။”

“ပေႃးၼၼ်ႉၼတႉ ပီႈၶဝ်ၼမႈလုၵ်ႈ တေၵွၵ်ႇၶမ်ႈၼၼ်ႉဢမ်းလီဝ်။ လူမ်း တေႉယဝ်ႉ ၼွင်ႉၵူလုၺ်း။ ႁဵတ်းႁိုဝ်လႆႈမႃး ၶေႃႈလူတ်းဝၢင်းၼၼ်ႉ။”

“ၵမ်ႇယၢပ်ႇၼင်ႇၵဝ်ႇ။ မၼ်းပဵၼ်ၵူလုၺ်းၵေႃႉၶႃႈ လဵမ်လဵၵ်ႉၵေႃႈ။ မၼ်းမီးၼမ်ႉလွင်လီ။ သမ်ႉမေႃၵီးလူတေႃႇပိူၼ်ႈ။ မၼ်းၵေႃႈပိုၼ်ႇႁဵတ်းပၼ်မႃး ႁွၺ်း။”

သူႉလၼ်ႇတီႇ ၸုၵ်းလွင်လႆႈ ဝႆၶၢမ်ႈမိူင်းမၼ်းသေ မႆႈလွင်လူင်လၢင်ႁူႇ။

“ဝႆၶၢမ်ႈမိူင်းသမ်ႉမီးလွင်လႃႇ ၼွင်ႉ။”

“မၼ်းသင်ႇၼွင်ႉမႃးလီလီယူႇ။ မၼ်းတေသူင်ႇ ဝႆၶၢမ်ႈမိူင်း မႃးပၼ် ထိုင်ၼႃးမိုဝ်းပီႈ ၼေႈပႆႇလႆႈၸိုၼ်ႈလိၵ်ႈမိၼ်ၼၼ်ႉၶႃႈၵေႃႈ။ ႁဵတ်းသင်ယူႇဝႃႉလႃႇ။ ႁဵၼ်းၸူဝ်းၼလႈပီႈ။ ဢမ်းၼႆူင်ႈၼွင်ႉတေမႃးသိုဝ်း။ တေသူင်ႇပီႈႁူႇၸူင်ႇလိၵ်ႈမိၼ်”

လၢတ်ႈယဝ်ႉ ပဝ်ႉလွၼ်ႉ ၸီႇလိၵ်ႈထိပ်ႇသေ ၵွၵ်ႇႁူႇသိုဝ်း။ တၢမ်းၶမ်ႈ တႃႈၵုင်ႈၶမ်ႈၼၼ်ႉ ပဵၼ်တၢမ်းၶမ်ႈ ၵၼ်မႆႈသေပိူၼ်ႈယဝ်ႉ။ ႁူၼ်းတၢင်းႁိူၼ်းၵေႃႈ ဢၢၼ်သုၵ်ႉႁူႇမူတ်း။ ထိုင်ႈသီႇၸူဝ်ႉမူင်း သူႉလၼ်ႇတီႇၶဝ်ၼမႈလုၵ်ႈ တေလႆႈ ၵွၵ်ႇမိူင်းမၢၼ်ႉသေ ႁူႇမိူင်းၵေႃႈသတြီးယႆႈ။ ႁႆႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ် သႆႇၸူဝ်းၶွင် ၶဝ် ၵၼ်ၶဝ်ၶႆႈလႆႈၼၼ်ႉ သႆႇၼႆႈတူၵ်ႈၵေႃႉလုၵ်ႈလုၵ်ႈ။ ၽိုၼ်လိၵ်ႈၽိုၼ်လၢႆး၊ လိၵ်ႈႁူမ်ႈမၢႆ၊ ၵီဝ်ႈသိူင်ငိုၼ်းၶမ်း၊ သူဝ် ၼလႈ ႁိူၼ်းၼၼ်ႉ ႁႆႈလၢၼ်လၢႆးလဝ်ႈၵျူႇ သိူင်ႇၵေႃႉၸိူင်ႈ တူလုၺ်းလူထိင်းဢမ်ဝႆႉ။ ပဵၼ်ဢၢၼ်ၶိုၵ်းၶၢၵ်းၼလႈ လုၵ်ႈလၢင်ႈၶဝ် တင်းႁိူၼ်း ၽႆႇၵေႃႈၵမ်ႇတၼ်းပူၼ်ႉၶႆႈသင်ယဝ်ႉ။

တၢမ်တူဝ်သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ တၼ်းလႆႈၶၢဝ်းယၢမ်းၵိတ်းၵီး တႃႇ ပူၼ်ႉၶႆႈ။ သိူင်ၶၢဝ်၊ သိူင်လိူင်၊ သိူင်သွမ်ႇ ၸိုဝ်းၼၼ်ႉ ပဵၼ်ၶူဝ်းၸိုဝ်းမၼ်းတိုဝ်းႁႂ်ႈ ႁူႉဝၼ်း။ လႆႈၵဝ်ၶူဝ်းၸိုဝ်းၼၼ်ႉ သႆႇၼႆႈတူၵ်ႈၶေႃၶေႃသေ တေလႆႈၵိုတ်းဝႆႉ ယဝ်ႉ။ မိုၼ်တၢင်းတေလႆႈၽၢတ်ႇ ၵူလုၺ်းၵေႃႉလီမၼ်းယဝ်ႉ။ မၼ်းတိတ်းလွင် ၶႆႈၵဝ်မွင်းႁူလုၺ်းႁူပ်ႉႁူႈသွၼ်ႉမိင်ႈႁူႇ။ ႁူလုၺ်းၵႃး မၼ်းပူတ်းမွင်းႁူလုၺ်းတီႈၼိဝ်ႉ

တၢမ်းသေ လႆႈတမ်းၵိုတ်းဝႆႉယဝ်ႉ။

ပဝ်ႇလွင်ႈ ၵေႃႈ ပၼ်တၢင်းၽႃင်ႉဝႆႉလီမ်လဝ်ႉ။ ပႃးလီမ်လဝ်ႈၶေႃႈတီႈ ၵၢၼ်ၸိဝ်ၶဝ် ႁူးမိူင်းမိူင်း ၽူႈလွႆႈၽွႆႈသေၵမ်ႇဝႃႈ ပေႃးတေၵႂၢၵ်ႇၸွၵ်ႈမိူင်း ၵမ်ႇ ပၼ်ၵၢဝ်ၸူဝ်း ၵႃးၸၼ်ယွႆႇသင်ၵူၺ်ႇၼႆဝႃႈ။ မိူဝ်ႈမေးၼၢင်းၸုၼ်ၽွင်းၶိဝ်ၵေႃႉၸိူင်ႈ တေၵႂၢၵ်ႇမိူဝ်းမိူင်းၶဝ်ၼၼ်ႉ ယင်းၵမ်ႇလႆႈၵၢဝ်မွင်းႁူဝ်းသွၼ်ႉမိင်ႈ ၸလႈ ၶူဝ်းငိုၼ်းၶူဝ်းၶမ်း လိူဝ်းၸွႆႈတိုဝ်းမိူဝ်ႈသွၼ်ႉမိင်ႈၼၼ်ႉၼႆဝႃႈ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၶုၵ်းလွႆႇလႆႈ သူဝ်ၸွၵ်ႈမိူင်းလိူဝ်း လွမ်ႇသွႆႇဝႆႉၸွႆးၽိုၼ်လိၵ်ႈၽိုၼ်လၢႆးၶဝ်ဝႆႉ ၼၼ်ႉ။ ပိူၼ်သူဝ် လိူဝ်းၵိုတ်းဝႆႉမိူဝ်ႈၵႂၼ်တၢင်း ႁူႈငလႇၸွၵ်ႈမိူင်းၼၼ်ႉ။ ပၢၼ်လူင်ပွင်လိူင်ႈ လူမ်းသိူၵ်းမၢၼ်ႇၼႆႉ မီးဝႆႉသူဝ်ၸွၵ်ႈမိူင်းမၢင်ႇလိူဝ်ႁႂၼ်း ၵေႃႈ ပိူၼ်ၵၢၼ်ၽိတ်းၽိူင်ႈမိူင်း ၵၼ်ယွႆႇတီႈသုတ်းသိုၼ်းၸိူင်ႈ။ ႁူႉဝႃႈပေႃး ၽိုဝ်ဝိူင်းဝိုၼ်ႇၸွႆႇ တီႈသူႉလၼ်ႇတီႇ တေၵမ်ႇမီးသူဝ်သေၵိတ်းၼႆႉသေတႃႉ မၼ်းတိူပ်းတတ်းဝႃႈ တေၵမ်ႇၵၢဝ်ၵူၺ်ႇ သူဝ်သတႃႇလိၼ်ႇပွၼ်ႉ ၼွင်မိူင်းၵၢင်း ၵိတ်ႉ[9] ၸလႈ သူဝ်တွလ်ႇလႃႇ ၼွင်မိူင်းႁူမ်ႈတုမ်ႉဢၼ်မႃးရိၵ်ႈၵႃး[10]ၶဝ် လိူဝ်းမီး ဝႆႉ ၶိူင်းမိုဝ်းမၼ်းၼႆယဝ်ႉ။ ၼႆၸလႈ လုတ်ႇၽဝ်ၽိူဝ်းပိူတ်ႈ သူဝ်လိူဝ်းၸၼ်ႉသေ ထွၵ်ႇသွႆႇၶိူင်းထၢင်တၢတ်ႇပိူတ်ႈၵူၺ်ႇ။

ၵၢၼ်ၵိူၼ်းၶူဝ်းၼႆႉ ပိူၼ်ၵၼ်ယၢပ်ႇတေႉယဝ်ႉ။ လူဝ်ႇပၢၼ်ၶဝ်ၸမႈ လုၵ်ႈ တေမီးတိူၵ်ႈသၢမ်လုၵ်ႈႁႂၼ်းယဝ်ႉ။ တိူၵ်ႈၶိူင်ႈလုၵ်ႈၵေႃႈ သမ်ႉတေၵမ်ႇ လႆႈလိူဝ် သီႇသိပ်းပွၼ်း။

ၵၢၼ်ယၢပ်ႇသေပိူၼ်ႈလမ်း- ၶၢဝ်းယၢမ်းၵမ်ႇႁုမ်ႇထူၼ်ႈ။ သူႉလၼ်ႇ တီႇ ၵမ်ႇမီးၶၢဝ်းယၢမ်း တႃႇႁူင်ပူႁူင်ပႃႇသေ ငမ်းငဝ်းဝႆႉ။ သိူဝ်ႈၶူဝ်းလိူဝ်းမီး ၶိူင်းတိူၵ်ႈတင်ႈၼၼ်ႉ ၵမ်ႇထုၵ်ႇလီပ်ႈၵၼ်တင်း မိူင်းၵေႃးသတြီးယွႆး။ မၼ်းမီး ဝႆႉ ၶူဝ်းၸိူင်ႈၶၢဝ်းမႆႈသေတႃႉ ၵပ်ႈပၢၼ်တူၵ်းလိၼ်း သိပ်းသွင်ပီႊလုမ်းလုမ်း ယဝ်ႉ။ သိၼ်ႈတူင်ႇၵၢၼ်ႇႁူဝ်ပၢၵ်ႇၵေႃႈ တေလႆႈဝႆႉၵိတ်းပိူတ်ႈ တီႈၼႆႉႁႂၼ်း ယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈၶၢဝ်းယၢမ်း သူႉလၼ်ႇတီႇ၊ မႄႈယႃႈရီႇ ၸလႈ ၵိင်ႇၸရီႇၶဝ် ၵိူၼ်း

9 Stalin Pound (£)
10 US Dollar ($)

ၼူဝ်းသေ ၶႃင်ႈၵိၼ်းတႃႉတေပႆၢးၵွၵ်ႉတႃႈၵုင်ႈၵူႈၼၼ်ႉ ပဵၼ်ၼၢဝ်းယၢမ်း ၵၼ် လီၵူဝ်လီငိူဝ်သေပိူၼ်ႈယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၵၢးၼဝ်ၵွၼ်ၼဝ်ၿမႈလုၵ်ႈ ၵူႈၼူင်ႉလိူင်မိၼ် ဝဵးဝဵးၼၼ်ႉ သူႇလၼ်ႉတီႉ လပ်းတႃမၼ်းဝႆႉ။ ၼႄႈတႃၼိုၼ်းၶၼ် မိူဝ်ႈလဝ်ႈၵျူႉ သိူင်ႉ ၵွၼ်မၼ်းၽိူဝ် မိူင်းမၢၼ်ႊ မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးသိပ်းပီႊပႆၢၼၼ်ႉ။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၿတႉ ၼၢၽိူဝ်မႃး တႃႉယူႉသဝ်းထင်တီႈသီႉပေႃႉ။ မိူဝ်ႈလိူဝ်ၿတႉ လုၵ်ႉတီႈၽိူၼ်ႉ လိၼ်မိူင်းၵၼ်ၵိပ်းလိူင်ႉမၼ်းဝႆႉၼၼ်ႉသေ တေလႆႈၵွၵ်ႉမိူဝ်းၵူႈတင်း လုၵ်ႈ ယိင်းၵွၼ်ႉမၼ်းသွင်ၵေႃႉယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၵျူႉသိူင်ႉ တေလွမ်းမႃးတၢင်းလင်ၼဝ် ယူႉၶိုဝ် ၵၼ်ဝၢႈၼၼ်ႉၿတႉ ၵမ်ႉလၢင်ႊလၢမ်းၶူႇလႆႈ။ မိူဝ်ႈဝိၼ်ႉတူလ်းလုၵ်ႈ ယိင်းသွင်ၵေႃႉ ၶိမ်းၼၢင်ႈမၼ်းၼႆႉၿတႉ မီးတၢင်းလွႆသိူဝ်းမႃးၵိတ်းၼိူင်ႈ။ လဝ်ႈ ၵူႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႉၼဝ် ၼႂ်ႈၶႂ်ႈၼဝ်မူႈယႂ်ႉ တီႈၵၼ်မီးတၢင်းၶူမ်ႉလူမ်ႈ၊ တီႈၵၼ်မီး တိုဝ်ႉတၢင်းတင်းၼမ်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈလိူဝ် သူႇလၼ်ႉတီႉ တေလႆႈၵိတ်းပၼ် ၼင်ႉၵၢင်လွႆၼႄႈၼေႃး လဝ်ႈၵူႈၼဝ်ယဝ်ႉ။

ပဝ်ႊလိူၺ်ႊ၊ ပိတ်ႊတၼ်ႊ၊ မေႉပလ်ႉ ၿလႈ ပီႈၼွင်ႉလဝ်ႈၵျူႉသိူင်ႉၼဝ် ၵမ်ႈၽွင်ႈ မႃးတူင်ႉတၵ်ႉသူင်ႉသင်ႉ တီႈၼူင်ႉလိူင်မိၼ် မိၼ်ႉၵလႃႉတူင်ႉ။ ၼဝ် ၵွၼ်ၵၼ်မႆႈလွႆ တႃႉသူႇလၼ်ႉတီႉၼဝ်ၿမႈလုၵ်ႈ ၵမ်ႉတၼ်းလႆႈပူၼ်ႉၵွၵ်ႉမိူဝ်း ၵူႈ။ ထိုင်မႃးၼၢဝ်းယၢမ်းလိူၼ်းသုတ်းယဝ်ႉ။ မီးၼၢဝ်းယၢမ်း တႃႉၵိဝ်ႈႁွတ်ႉတူင်ႉ တၵ်ႉၵၼ်ၵိတ်းၵီႈႁွလ်းယဝ်ႉ။

လဝ်ႈၼႄႈတီႈ ၽႆ့ႉလွပ်ႉၼၢဝ်ႉၵၢၼ်သိုၵ်းသွင်ၵေႃႉ ၵွၼ်ၼဝ်ၿမႈလုၵ်ႈ ၵူႈတီႈၸွင်ႈၵၼ်ၼိူင်ႈ ၵၼ်မီးၼိူဝ်တၢင်းၵူႈလူႊၶူႊၵွၵ်ႉ။ ပေႃးၽိူဝ်ၼႄႈၸွင်ႈ ၵေႃႈ ၼုၼ်သိုၵ်းလူင်ၵေႃႉၼိူင်ႈ လင်ႉထၢမ်

"ၼႃႈၼဝ် ၼႂ်ႈယွၼ်းထၢမ်ၵိတ်းၼိူင်ႈ"

သူႇလၼ်ႉတီႉ ငွၵ်းၶူဝ်ၼေ။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႉၼဝ်ၿတႉ ယိပ်းမိုဝ်းၿမႈၼဝ် ဝႆႉၵိၼ်ႉၵိၼ်ႉသေ တင်းမၢၵ်ႉတႃမူၼ်းမူၼ်းၼဝ် ၵိၼ်တူလ်းၵူၼ်းၼုင်ႈၼူဝ်းၼိဝ် ၵေႃႉၼၼ်ႉ။

"ႁွပ်ႈသင်ၿလႈ ၼႂ်ႈၵွၵ်ႉမိူင်းၶူမ်ႈတုမ်ႊမိၼ်ႉမႃႉၵူႈ"

"ၿမႈၼႃႈၼဝ် ပိၼ်ၵိၼ်းဝႆႉ။ ၼႃႈတေလႆႈမီးၶိမ်းလမ်မၼ်း"

"ပေႃးၽဵဝ်ၵေႃးသတြီးယွႆး တေၵ်ႈတၢ်းသင်"

"တေလုမ်းလႃး ၼမႈ"

"တီႈသူ လွင်ႈၵၢဝ်ပႃးမႃး ၵဵဝ်ႈသဵင် ၶူဝ်းငိုၼ်းၶူဝ်းၶမ်း၊ ၽိုၼ်လိၵ်ႈ ၽိုၼ်လၢႆး၊ သူဝ်ၸွၵ်ႈမိူင်းႁိုဝ်"

"ပႃးမႃးမွင်းႁူလၢ်းသွၼ်ႉမိင်ႈၼၼ်ႉလၢႆလၢႆ"

သူႉလၼ်ႉတီႉ ယိုၼ်းမိုဝ်းၶွၼ်သၢႆႉမၼ်းၶေႃႈ။ လိုမ်းပိတ်းႁၢမ်းပၼ် တၢင်းၽႃၵ်ႉၶဝ်တင်းသိင်ႈသေ သူႉလၼ်ႉတီႉ ၵဝ်မွင်းႁူလၢ်းသွၼ်ႉမိင်ႈမႃး။ ပိၼ်မွင်းႁူလၢ်းၶမ်း။ ပိၼ်ၶူဝ်းတွၼ်ႈလဝ်ႈႁျႉသိင်ႉပၼ်ဝႆႉတီႈသူႉလၼ်ႉတီႉ။

လဝ်ႈၼႄးတီႈသွင်ၵေႃႉ ၼတႉၵၼ်သွၵ်ႈႁႃၶဝ်။ တဝ်ၽႃၼ်ႉသွၵ်ႈႁႃ ၼႂ်းထူင်ပႃးသူႉလၼ်ႉတီႉ။ ထူင်ပႃးလုၵ်ႈၵွၼ်ႉသွင်ၵေႃႉ ၼလႈ တၢင်းလိၼ်ႈ လုၵ်ႈၵွၼ်ႉၶဝ်။ ၵမ်ႉႁၼ်သင်ၼလႈ ၵမ်ႉပႆႉႁၢၼ်ႉလႆၶဝ်။ လုၵ်ႈသိုၵ်းၶဝ် ၵဝ်မႃးထိင်ႈ တိုၵ်ႈသၢမ်လုၵ်ႈသေ သွၵ်ႈႁႃပၢင်ၼႄးၶဝ်ၼမႈလုၵ်ႈ။ သူႉလၼ်ႉ တီႉ ဝူၼ်ႉမိၼ်ႈ ၶဝ်လၢင်းသႂ်ႉမႃး ၶူဝ်းၶွင်ၽိတ်းၽိုင်ႈမိူင်းသေၵၼ်ၵၼ် ၼႂ်း တိုၵ်ႈၶဝ်ၼမႈလုၵ်ႈၼၼ် လွမ်မႆႈလႆ ပေႃးၶႂ်ႈတၢႆလိုမ်းႁၢႉ။

ႁူလၢ်းၵႃး ၵမ်ႉလႆႈႁၼ်သင်ၼင်ႉၵဝ်ႉ။ တဝ်ၽႃၼ်ႉသွၵ်ႈႁႃၵိူင်ၶိုင်ႈ လူဝ်းမူင်းယဝ်ႉၼလႈ လဝ်ႈၼႄးတီႈၽႂ်ႉလွပ်ႉၶၢဝ်ႉၵၼ်သိုၵ်းၶဝ်ၵေႃႈ ႁၢၼ်ႉလႆ ၶဝ်ႁၢႉ။

"ၶႃႈၶဝ်တေသူင်ႉပၼ်ထိုင်တီႈလိၼ်မိၼ်"

တေႃႉထိုင်ယၢမ်းၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႉတီႉ ပႆႉလႆႈႁၼ် ဝႆၶၢမ်ႈမိူင်းမၼ်း။ ၶၢဝ်းယၢမ်းၵေႃႈၵမ်ႉမီးယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈလွမ်းလင် လဝ်ႈၼႄးတီႈသွင်ၵေႃႉႁၢႉၼၼ်ႉ မၼ်းယိပ်းဝႆႉမိုဝ်းလုၵ်ႈၵွၼ်ႉၶဝ်ၵိၼ်ႉၵိၼ်ႉ။ လဝ်ႈၼႄးတီႈၶဝ် ၵွၼ်ၶဝ်ၼမႈ လုၵ်ႈမႃး ႁူးၵွၵ်ႉၵၼ်ႁၢႉလူးတီႈမီးလိၵ်မိၼ် ပၼ်ႊၵမ်ႊ ပူဝ်းၵိင်း 707[11] ၼၼ်ႉ။ လိၵ်မိၼ်ၼၼ်ႉ ပိၼ်လိၵ်မိၼ် ၵၼ်တေၵွၵ်ႉၸွၵ်ႈမိူင်း ၵၼ်မီးဝႆႉ လမ်းလိဝ်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၸိူင်ႈၵမ်ႊလင်ႉမႃးလွတ်ႉတီႈတၢႆႈႁူင်ႈ ၸိူင်ႈပွၵ်ႈ။ ၽဵဝ်

---

[11] Pan Am Boeing 707

မႃးတီႈတိၼ်ၶူဝ်လႆလႅင်မိၼ် ႁင်ႉႁဝ်ႈၸေႃႈတီႈၽၢႆႉလွပ်ႉၶၢဝ်ႉၵၢၼ်သိုၵ်း ဢဝ်ဝႂ် ၶၢမ်ႈမူင်းဢေႃးသတြီးယႃး ၶွင်သူႉႁၼ်ႉတီႉ ယိုၼ်ႈပၼ်။

“ယိၼ်းႁူမ်းတေႉၶႃႈယဝ်ႉ”

သိၵ်ႈၶူဝ်လႆ ဢၼ်တေလႆႈၸိုၼ်ႈထိုင် ၽၵ်းတူလႅင်မိၼ်ၼၼ်ႉ လႅပ်ႈၵႆ တၢၼ်ႈ ပေႃးမီးဝႆႉလႆလႆလၵ်း။ သူႉႁၼ်ႉတီႉ ၽွႆႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႉၶဝ် ၸိုၼ်ႈၵွၼ် တၢင်း။ မိူဝ်ႈယၼ်တိၼ်ၸူဝ်သိၵ်ႈၶူဝ်လႆသိၵ်ႈသွင်ၸၼ်ႉ ထၢင်ႉတူဝ်တင်းတိၼ် ဢမ်ႉလပ်းႁၼ်ဝႆႉယဝ်ႉ။ သူႉႁၼ်ႉတီႉ ဢမ်ႉၸိုင်လႆႈသေဢိတ်းယဝ်ႉ။ ဢီး သင်မႃးလၼ်ၸွင်ႉသူႉႁၼ်ႉတီႉဝႆႉတၢင်းလင်။ ပိၼ်ၽႂ် မႃးႁၢမ်ႈသီးသူႉႁၼ်ႉ တီႉ ဢေႃႉတေပႆသၼ်ႈတၢင်းႁၢတၢင်းလွတ်ႈ။ ႁဝ်ႈဢႃႉသႅင်ႉၸတႉ ၸွႆႈၽွႆႈသူႉ ႁၼ်ႉတီႉ ဢွၵ်ႉမိူဝ်ႈၵူႈလူင်။ ၽိတ်းၸိူဝ်ႈဢေႃႈ ဢမ်ႉပိၼ်လႆႈ ႁဝ်ႈဢႃႉသႅင်ႉ။ သူႉႁၼ်ႉတီႉ ၸူႉတူဝ်မၼ်းယဝ်ႉ။ တိုၼ်းႁႂ်သူႉႁၼ်ႉတီႉ ဢမ်ႉၸွႆႈၽေႃတ်ႉ ယၢၼ် ၽႅၼ်ႉလိၼ် ဢၼ်လႆႈၵိပ်းလႅင်ႉမၼ်းဝႆႉၼၼ်ႉၵွႆး။ သူႉႁၼ်ႉတီႉ လပ်းတႃႇသေ ဝႆႉႁွႆၸိမ်ၸိမ်ၵမ်းၸိူင်ႈ။

သူႉႁၼ်ႉတီႉ လႆႈႁိုၼ်ႉၶတ်းႁွႆ တႃႈပႆၸိုၼ်ႈၶူဝ်လႆလႆႈ ၸင်ႈမၼ်း လႆႈၶတ်းႁွႆ ၶပ်းၸိုင်ဝႆႉပိၼ် လႆလႆလူဝ်ၼၼ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈႁွႆမၼ်းၸိမ်သဝ်း ယဝ်ႉၼႆႁင်ႉ ႁၢင်ႊပႆၸိုၼ်ႈမႃးလႆႈထိုင် ႁူဝ်ၶူဝ်လႆလႅင်မိၼ်။

မိူဝ်ႈသူႉႁၼ်ႉတီႉၶဝ်ၸမ်ႈလုၵ်ႈ ၽႅဝ်တီႈၸင်ႈယဝ်ႉ၊ ႁတ်ႉသႂ်ဢႅဝ် တီႈတင်ႉၸင်ႈယဝ်ႉယဝ်ႉၼၼ်ႉ လႅင်မိၼ်လူင်ဢေႃႈ တင်းၸတႉၶႃႉပႆယဝ်ႉ။ သူႉ ႁၼ်ႉတီႉ တိုၵ်ႉလႆႈမႆႈလွႆသူဝ်ပိုၼ်ႈယိုတ်းၸိုၼ်ၸိုၼ်း ၶေႃႈလူတ်းဝၢင်းတႃႈၵွၵ်ႈ မူင်း ႁူဝ်းလႅင်မိၼ် တိုၵ်ႉမီးၸူဝ်လိၼ်ၼၼ်ႉ။ ႁိုင်တၢၼ်ႈတၢၼ်ႈယဝ်ႉႁင်ႉ ၽူႈၶပ်းလႅင်မိၼ်ဢေႃႈ တၢင်ႉၸိုင်းလၢၵ်ႈ တႃႉမိၼ်ၸိုၼ်ႈၸွႆးလူမ်း။ ၵူၼ်းသီႉ ၸူဝ် လႅင်မိၼ် တေႃႉၸတႉမီးၸိုင်ႈပႆၵွႆး။ မိူဝ်ႈလႅင်မိၼ်ၸိုၼ်ႈမႃးၸွႆးလူမ်း လႆႈငိၼ်း သႅင် ၽူႈၶပ်းလႅင်မိၼ်ဝႃႈ

“ပီးၸွင်ႉႁွၵ်ႉၶဝ်ၶႃႈ … ယၢမ်းလင်ႉၼႆႉ ႁွၵ်ႉၶႃႈတေမိၼ်ၵူႈလူး ၵိၼ်း ႁူဝ်ႉၵတ်ႉတႃး[12]ယဝ်ႉၵေႃႈ။ ၶၢဝ်းယၢမ်းမိၼ်ၽေႃတ်ႈ တေႁွင်သွင်ၵူဝ်ႉမူင်း။

[12] Kolkata

တေႃႇထိုင်ယၢမ်းလင်ႇၼၼ်ႉ ႁဝ်းၶႃႈတိုၵ်ႉမီးၸႂ်းၶွပ်ႇလႅၼ်းလႅင်းလူမ်းမိူင်းမၢၼ်း ယူႇၸလႈ တၵ်းတေလႆႈၵဝ်ႁၢမ်းသင်ႇၶဝ်ယူႇၶႃႈၵေႃႈ”

လႆႈငိၼ်းႁၢမ်းၼၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵၢမ်းလူင်ႁႃႇ။ တီႈၶဝ်တႃႈၵုင်ႈ တိုၵ်ႉမီးၶိုင်းပွင် တႃႇၸွင်ႉၵဝ်လႅင်မိၼ်ဝၢၵ်ႈႁႃႇလႆႈႁႃႉ။ သူႉလၼ်ႇတီႇ ၵမ်ႇ ႁတ်းဝူၼ်ႉသင်ယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈလဵဝ်ၶဝ်ၸမႈလုၵ်ႈ ပႆမႃးလူးလူဝ်းပၢၼ်မႂ်ႇယဝ်ႉ ၵမ်ႇ လွႆႈႁိုဝ်။ ၼၢင်းလႅင်မိၼ်ၶဝ် ၵဝ်ၶူဝ်းတွၼ်ႈတင်းၼမ် မႃးပၼ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ်။

လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ်ၸတႃႉ လႆႈႁမ်ၶႅသီၶေး၊ ပပ်ႉလိၵ်ႈ၊ တၢင်းလီၼ်ႈ၊ မၢတ်ႇၼႄႈသိူဝ်ႈႁၢင်းလႅင်မိၼ်ၸလႈ လူမ်းလူင်ဝႆႉသေ ႁၢၼ်သုၵ်ႉလွမ်း ၶူဝ်း လိူဝ်းၼၼ်ႉ။ ၼၼ်ၸလႈ သူႉလၼ်ႇတီႇၵေႃႈ လႆႈၶၢဝ်းယၢမ်း တႃႇတေၶုၵ်းၶူၼ်ႉ ဝူၼ်ႉၶႆႈထိုင် ၼင်လိၼ်မိူင်းႁမ်းၼိူင်ႈ။ ၶုၵ်းလွႆလႆႈၶႆႈလွႆထိုင် ၶၢဝ်းယၢမ်း သိပ်း ၵႊတ်းပီး ၵၼ်လႆႈယူႇမူၼ်းလွမ်း လဝ်ႈႁျႃႇသိူင်ႇမႃးၼၼ်ႉ။ ၸႂ်းလွႆသူႉလၼ်ႇ တီႇႁူႉမႃးဝႃႈ ႁၼ်းတွၼ်းလူဝ်းပၢၼ်ၵၼ်ၼိူင်ႈၸတႃႉ သုတ်းဝႆးႁႃႇယဝ်ႉၼႆ။ ႁူလ်းႁႃး မၼ်းၵမ်ႇယိုၼ်ႁပ်ႉတေႃႇထိုင်လႆပီးမိူင်း။ ၶႂ်ႈၵေႃႈၵမ်ႇၶႂ်ႈၶေၽႂ်ႈ။ လုၵ်ႉတီႈလွင်ႈဝၼ်းလင်သေ လွႆသူႉလၼ်ႇတီႇ ၶႅၵ်ႉလူးလွင်ႈဝၼ်းမိူဝ်းၼႄႈ။ လွင်ႈၶွင်ႈၶမ် ၵၼ်သူႉလၼ်ႇတီႇ တေလႆႈတေႃႇသူႈတၢင်းၼႄႈၼၼ်ႉ မီးတင်း ၼမ်။ မၼ်းမိူဝ်းယူးရုပ်ႉမႃးပွၵ်ႈၼၼ်ႉ ပႃးလုၵ်ႈယိင်းသွင်ၵေႃႉႁွလ်း။ ၽိူဝ်ႁိူၼ်း ၵူႈၸမႈၶိုၼ်းၵေႈ တေလႆႈၸွတ်းႁိုဝ် ႁၢလီၼ်ႉလူလုမ်းလႃး လုၵ်ႈယိင်းသွင်ၵေႃႉ ၼၼ်ႉၵေႈပႆႇႁူႉ။ တေလႆႈယူႇၵႈလွႆၵေႈပႆႇႁူႉ။ သုတ်းတီႈ ပေႃးၽိူဝ်ၶူင်ႇလႅင်မိၼ် ဝီၼ်ႇၸႂ်ႇၼၼ်ႉ တႃႇႁပ်းၽွၼ်းတီႈႁိူၼ်း၊ တႃႇလၢင်ႈၶိူဝ်းၵႃးမိူဝ်းတီႈႁိူၼ်းၼၼ်ႉၵေႈ ယင်းၵမ်ႇမီးသူဝ်သေပၢၵ်ႉ။ သိူင်ႁူၼ်းၶပ်းလႅင်မိၼ် တတ်းပိတ်ႈ တၢင်းဝူၼ်ႉ သူႉလၼ်ႇတီႇ။

“ပီႈၼွင်ႉႁဝ်းၶဝ်ၶႃႈ ... ယၢမ်းလင်ႇၼၼ်ႉ ႁဝ်းၶႃႈ လႆႈၵွၵ်ႈၶွပ်ႇလႅၼ်း လႅင်းလူမ်းမိူင်းမၢၼ်းယဝ်ႉၶႃႈၵေႃႈ”

ႁူၼ်းၶိူဝ်လႅင်မိၼ် ပၼ်းၵမ်း 001 တင်းသိူင်ႈ ၵွၼ်တူပ်းမိူဝ်း ၵျမ်ႈႁၼ်။ သိူင်သူႉလၼ်ႇတီႇ၊ မႃႇယႃႇရီႇ၊ ဢိင်ႇၼရီႇ ၶဝ်ၸတႃႉ တေတိူဝ်းလင်း သေပိူၼ်ႈ။ ႁူၼ်းလိူဝ်းလႆႈပႆးၵွၵ်ႇၵျႈလွတ်ႈၵူင်ႈမိူဝ်းၼေႇဝိၼ်းမႃးၼၼ်ႉ ၵမ်ႇ လွႆႈႁွလ်း မီးၶဝ်ၸမႈလုၵ်ႈသၢမ်ၵေႃႉ။ ၼမ်ႉတႃသူႉလၼ်ႇတီႇ လႆမႃးၶိူဝ်ၵီမ်ႈ။

ႁူလ်းႁၢႆႈ မၼ်းၵမ်ႉလီတ်ႇပီတ်ႈ။ ၼမ်ႉတႃလိူဝ်းၼႆႉ လူမ်းၶလႈယွႆႇမႃးၽြႃႇ၊ လႂ်လီၵ်ႇၶေႃးၶူမ်ၶလႈ ယွႆႇမႃးၽြႃႇ။ သူႇလၼ်ႉတီႉ ၵမ်ႉလၢင်းဝႃႈ။ တၢင်းလႂ်လီၵ်ႇၶေႃးၶူမ်၊ တၢင်းမုင်ႈမွင်း ၶူၼ်းၶဝ်းလေႃးၶလးႁၼ်ဝႆႉ ၼင်းၵူၵ်း ၼင်းလႂ်သူႇလၼ်ႉတီႉ။

❖

ႁၢမ်းလူပ်းလင်

လူင်ပွင်ႈလိုင်ႈ လုမ်းသိုၵ်းမၢၼ်ႈၶဝ် ၵမ်ႉတွၼ်ႈယိုၼ်ႈႁပ်ႉ လွင်ႈလၵ်ႈၵျူႉသိၼ်ႉ, ၶႂၢႆလၢႆးၵျူႉ, ၼႂ်းမိုဝ်းၶဝ် ၵၼ်ဝႆႉၼၼ်ႉ။ ၽူႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈ တုၵ်းယွၼ်း ႁႂ်ႈလူင်ပွင်ႈလိုင်ႈမိူင်းမၢၼ်ႈ ယိုၼ်ႈႁပ်ႉ ႁႂ်ႈၵၢဝ်ပုၼ်ႈၽွၼ်း ၼၼ်ႉ ၵေႃႈ ၵမ်ႉပဵၼ်မႃး။ လူင်ပွင်ႈလိုင်ႈၵေႃးသတြီးယႂ်း၊ ၵရိတ်ႈပရိတ်ႉတိၼ်ႇ[1]၊ မိူင်းႁူမ်ႈတုမ်းဢမေးရီးၵႃး ၶဝ်တွင်ႈထၢမ် လွင်ႈလၵ်ႈၵျူႉသိၼ်ႉၼၼ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႉလႆႈႁူႉငိၼ်း ၶေႃႈတွပ်ႇၵီႈသင်မႃး။ လၢတ်ႈလိုင်ႈလုမ်ႈၽႃႉ၊ မုၵ်ႉလုမ်းၶႃ ၶပလိၵ်ႈၵူႈမိူင်းမိူင်း၊ လုမ်းတတ်းသိၼ်လုမ်ႈၽႃႉ၊ မုၵ်ႉလုမ်းၶေႃႉၵၢင်ႈသုၼ်ႇလႆႈ သုၼ်ႇပဵၼ်ၵူၼ်းၵူႈမိူင်းမိူင်း ၶဝ်လွႆႈထိမ်ၽူႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈ တႃႇႁူႉၸၼ် လၵ်ႈၵျူႉသိၼ်ႉ သေတႃႉ ၵမ်ႉႁၼ်ၸမ်ႉႁၼ်တူဝ်မႃး။

ၸေႈဝိၼ်း ၶလႈ လုၵ်ႈၸွင်ႈပွင်ႈပၢၼ်း လူးလႃးယႃႉၵဝ်း သုၼ်ႇလႆႈသုၼ်ႇပဵၼ်ၵူၼ်း ၸွင်လၵ်ႈၵျူႉသိၼ်ႉသေ ပူၼ်ႉပီၼ်ႉၵၢၼ်ၽိတ်းၽိုင်ႈမိူင်းမႃး သေတႃႉၵေႃႈ ၵမ်ႉမီးၽွၼ်ႉတေပၼ်တူတ်ႈပၼ်တၢမ်ႉၶဝ်။ တိုၵ်ႉမၢၵ်ႈမီးလီပိၼ်ဝႆႉ ယူႇ။ ႁူလ်းၵႃး ၵၼ်တူဝ်ယိူဝ်ႇၶဝ်ၵေႃႉသိူင်ႈ ၵွင်ႇသၢၼ်းသူႉၵျိ, ၵေႃႉလႆႈႁပ်ႉ သူးသူဝ်ႇပလ်ႇ, ၽၢႆႇငမ်းယိၼ်ၶတႉ ၶတ်းလွၵ်ႈၵိတ်းလႂ်ႈ တႃႇတင်းလုမ်ႈၽႃႉ ႁၼ် လိၼ်ႈမႃး သိူဝ်ၵၢၼ်ၽိတ်းၽိုင်ႈမိူင်း ၸွင်ၸေႈဝိၼ်းၶဝ် ပူၼ်ႉပီၼ်သိူဝ် ၵူၼ်းမိူင်း တင်းလၢႆၼၼ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈ ၵူႈမိူင်းမိူင်း ပၵ်းတၢၵိမ်းတူလ်းမႃးၼႂ်လၢင်ႇ, လၢင်းႁႂ်ႈ မၢၼ်ႈ၊ တႆး၊ ယၢင်း၊ ၵူၼ်းလွႆ ၶလႈ လၢဝ်းၸိုဝ်းတင်းလၢႆၶဝ် ပူတ်းပွႆႇပူၼ်ႉလွတ်ႈ လၢတ်ႈပၢၼ် ၵၼ်ၵူၼ်းႁၵ်းႁၢႆႉၶဝ် ၸီႇၼိၵ်းတိၵ်းတိၼ်ပေႉၵိၼ်ယူႇၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

* * *

ၸုၼ်ယုင်းၼိဝ်

ၽၢၼ်းတိၼ်ႈယဝ်ႉမိူဝ်ႈ ဝၼ်းတီႈ 21 မေႇ 2011

[1] Great Britain

Twilight over Burma

My life as a Shan Princess

Inge Sargent

ယိင်းဢွၼ်, ဢေႃးသတြီးယႃး ၵေႃႉၼိုင်ႈ မိူဝ်းလွမ်းတူၼ်ႈၶိူၼ်းမၼ်းသေ ၽႅဝ်မႃးတႃႇႁူင်ႈ
မိူဝ်ႈၵိုင်ႈၵဝ်ႈပၢၵ်ႇႁႃႈသိပ်းသၢမ် တႃႇၵေႃႇတင်ႈလူဝ်ႇပၢၼ်ၸႅင်ႈႁေႃၶေႃၶိူၼ်းၶဝ်။
ၽိူဝ်ႇၽႅဝ် တႃႇႁိူဝ်း လႆႈႁၼ် ႁူၼ်းတင်းၼမ် ပႃးတင်း ၼူင်ႉမွၵ်ႇ, ပႂ်ႉၽႅၼ်, ႁွင်ႊမွင်း မႃးႁပ်ႉတွၼ်ႈ
ပီၼ်ႈပွႆးပီၼ်ႈလၢမ်းလူင်ဝႆႉ။ မၼ်းထၢင်ႈ ၼိူဝ်ႁိူဝ်းၼၼ် ပႃးၽူႈယႂ်ႇႁူၼ်းလူင် ၵေႃႉၼိုင်ႈမႃးၶလႈ
ပိူၼ်ႈမႃးႁပ်ႉ ႁူၼ်းၵေႃႉၼၼ်ႉ။ ႁူလ်းၵႃး တူၼ်ႈၶိူၼ်းမၼ်း လင်ႉၸႂ်းသေဝႃႈ
မၼ်းဢမ်ႇၵွႆႈ ဢိၼ်ႇလိၼ်ႇၸီႉယႂ်ႇၽိင်ႈဢွၼ်ႇၵေႃႉၼိုင်ႈ။ ပီၼ်ႈလဝ်ႈၽႃႉလူင် မိူင်းသီႇပေႃႉ။
ပွႆးႁပ်ႉတွၼ်ႈလူင်ၼႆႉ ပီၼ်ႈတႃႇ လဝ်ႈၽႃႉ ၶလႈ ၼၢင်းၼိင်း မၼ်းၼႆယဝ်ႉ။

ၵိင်းၵိဝ်း လႆႈယူႇထင်သၢင်ႈသဝ်း တီႈသီႇပေႃႉ တင်းလူဝ်ႇပၢၼ်ထၢၼ်ႈသင် တၢၼ်ႇႁဝ်းႁႃး
ယင်းဢမ်ႇႁတ်းၸွၼ်းၽၼ်ဢဝ်ၸၼ်ႉ။ ဢဝ်တူဝ်လွင်ႈမၼ်း ၽွင်ဝႆႉ ၼႂ်းမိူင်းသီႇပေႃႉ။
မၼ်းလီပ်ႈၵိၼ်း ႁၢမ်းလၢတ်ႈ၊ ၽိုင်ႈထုင်းယိၼ်ႇၶင်ႈ ၶလႈ ပိူၼ်းမိူင်းသီႇပေႃႉ လီလီငၢမ်းငၢမ်း။
ၽွၼ်းပၢင်ႇမိူင်းႁူၼ်းသီႇပေႃႉ ၼႆၵေႃႈ ဢမ်ႇလူင်လိုမ်း တႃႇလီပ်ႈၵိၼ်း ပွင်သၢင်ႈပၼ်။
မၼ်းၶၢင်းယူႇၵိမ်း လဝ်ႈၽႃႉသီႇပေႃႉသေ တူလ်းလူႁူလွႆႈ ယုၵ်ႉလဝ် ၵျႃႈၽႂ်ႇသွၼ်ၵိၼ်း၊
ၽႂ်ႇယူႇလီၸႂ်လီင်း၊ ၽႂ်ႇမၢၵ်ႈမီးလီပီၼ် ၸိုၼ်ႈယႃႇမုၼ်းလီင်းမႃး။ ႁပ်ႈၼႆ ၶၢၼ်ၸွင်ၵေႃႉ လင်ႇပီၼ်
လဝ်ႈၽႃႉ ၶလႈ ၸၢင်ၽႃႉ ဢၼ်လိုဝ်ႈသိင်လိုဝ်းလင်းသေပိူၼ်ႈ ၼႂ်းၵိင်ႇလၢၼ်းဝၼ်းဢွၵ်ႇ
ၶေးသီးယႃးမႃး။ ႁူလ်းၵႃး ၽိူဝ်ႇထိုင် ၵိုင်ၵဝ်ႈပၢၵ်ႇႁူၵ်းသိပ်းသွင်မႃးၶတႃႉ ၽွႆႇတပ်ႉသိုပ်း
ယိုတ်းဢဝ်ၵိုၼ်းပွင်မၢၼ်ႈမိူင်းၸၼ်ႉ လူဝ်ႇပၢၼ်ၶဝ်ၵေႃႈ လိူၵ်ႈလႃႈပိၼ်ႈၽူၼ်ႁူႇမူတ်း။

ပပ်ႉ "ၽႃႉလမ်သုမ်ႇမိူင်း" ၼႆႉ ပီၼ်ၽိုၼ်ႈပိူၼ်ႈ လွင်ႈၽိၼ်ဢိူးၶဝ် မႃးယႃႉၵဝ်း ၵေႃႇၸႅင်ႈႁေႃၶေႃၶိူၼ်း
ဢၼ်မူၼ်ႉသိုဝ်းသေပိူၼ်ႈ ၼႂ်းလူႉႁႂ်ႈဝွတ်ႈဝၢႆႈႁူႇ၊ လွင်ႈပိူၼ်ႈၽႅဝ်ႈႁႂ်ႈ ၽူႈၸၢမ်းတူင်ႉတၢင်ႉၵေႃႉၼိုင်ႈ
ဢၼ်ႁူၼ်းတင်းလႂ်ႈ ၸပ်ႉယမ်၊ လွင်ႈၸၢင်းယိင်းၵေႃႉၼိုင်ႈ တေႃႇသူႈ လုမ်းၽီၽႂ်ႈၶဝ်
ႁတ်းႁတ်းႁၢၼ်ႁၢၼ်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။